Hof van Cassatie

LIBERCAS

3/4 - 2026

AANNEMING VAN WERK

- Niet-nakoming van een contractuele verbintenis - Ongegronde of onzorgvuldige buitengerechtelijke vervanging - Gevolgen

Wanneer de schuldeiser de verbintenis zonder voorafgaandelijke rechterlijke machtiging laat uitvoeren door een derde, zonder dat daartoe grond bestaat of op een onzorgvuldige wijze, kan de schuldeiser de gemaakte kosten niet verhalen op de schuldenaar, maar heeft hij slechts recht op vergoeding van de schade die het gevolg is van de wanprestatie (1). (1) Zie concl. OM.

13 juni 2025 C.24.0001.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250613.1N.5** AC nr. ...

- Niet-nakoming van een contractuele verbintenis - Schade - Algemeen - Bestaan van de schade - Geen bewijs van de omvang - Taak van de rechter

De rechter die het bestaan aanneemt van schade, veroorzaakt door een fout, kan de vordering tot vergoeding van die schade niet afwijzen op de enkele grond dat de benadeelde het gevorderde bedrag niet bewijst. In dat geval staat het de rechter de geldwaarde ervan te ramen op een met die schade overeenstemmend bedrag (1). (1) Zie concl. OM.

13 juni 2025 C.24.0001.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250613.1N.5** AC nr. ...

- Niet-nakoming van een contractuele verbintenis - Uitvoering door een derde - Machtiging rechter

In geval van niet-nakoming van een contractuele verbintenis heeft de schuldeiser, indien de prestatie zich hiertoe leent, het recht zich door de rechter te laten machtigen om de verbintenis te laten uitvoeren door een derde op kosten van de schuldenaar (1). (1) Zie concl. OM.

13 juni 2025 C.24.0001.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250613.1N.5** AC nr. ...

- Niet-nakoming van een contractuele verbintenis - Buitengerechtelijke vervanging - Uitvoering door een derde - Voorwaarden - Toetsing achteraf door de rechter

In uitzonderlijke omstandigheden, zoals bij hoogdringendheid, kan de schuldeiser hiertoe op kennisgeving overgaan zonder rechterlijke machtiging op eigen kosten en op eigen risico en deze kosten verhalen op de schuldenaar, waarbij zijn handelwijze achteraf kan worden getoetst door de rechter; in beide gevallen dient de schuldeiser de redelijke belangen van de schuldenaar in acht te nemen (1). (1) Zie concl. OM.

13 juni 2025 C.24.0001.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250613.1N.5** AC nr. ...

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST

HERSTELPLICHT

Herstelplicht - Dader (voor eigen daad) - Verkeersongeval waarbij een of meer motorvoertuigen betrokken zijn - Hoofdelijke vergoeding van de geleden schade - Slachtoffers die het ongeval en zijn gevolgen hebben gewild. - Uitsluiting - Draagwijdte

De uitsluiting van slachtoffers die het ongeval en zijn gevolgen hebben gewild, moet strikt worden uitgelegd en betreft enkel de slachtoffers die de bij het ongeval geleden schade hebben gewild (1). (1) Zie Cass. 26 juni 2008, AR C.07.0494.N, AC 2008, nr. 407 met concl. van eerste advocaat-generaal R. Mortier.

- Art. 29bis, § 1, eerste en zesde lid Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

7 oktober 2022 C.22.0022.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221007.1N.4** AC nr. ...

Herstelplicht - Staat - Overheid - Vreemdelingen - Vreemdelingenwet - Maatregel van vrijheidsberoving - Strijdigheid met artikel 5.4. EVRM - Recht op vergoeding - Artikel 27 Wet 13 maart 1973 - Toepassingsgebied

De bepaling van artikel 5.4 EVRM is ook van toepassing op vreemdelingen die krachtens de Vreemdelingenwet van hun vrijheid worden beroofd door een administratieve overheid zodat de van zijn vrijheid beroofde vreemdeling de wettigheid van zijn vrijheidsberoving op korte termijn moet kunnen laten toetsen door een rechter hetgeen inhoudt dat een rechter op korte termijn definitief beslist of de vrijheidsberoving al dan niet wettig is, waarbij rechterlijke beslissingen die de wettigheid zelf niet beoordelen, zoals een vernietiging wegens een motiveringsgebrek of een onbevoegdheid, geen dergelijke definitieve beslissingen zijn, ook al kunnen ze in aanmerking worden genomen voor de invulling van het begrip korte termijn; uit deze verdragsbepaling zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (1) volgt dat het feit van de invrijheidstelling van een vreemdeling, die op het ogenblik dat hij van zijn vrijheid was beroofd aan een rechter heeft gevraagd om de wettigheid van die vrijheidsberoving te toetsen of tegen een dergelijke toetsingsbeslissing een rechtsmiddel heeft aangewend, niet tot gevolg heeft dat dit verzoek of het ter zake ingediende rechtsmiddel zonder voorwerp is, zodat de rechter bij wie een verzoek aanhangig is tot beoordeling van de wettigheid van de vrijheidsberoving van een vreemdeling of van een rechtsmiddel tegen een beslissing die uitspraak doet over die wettigheid, indien hij daartoe door de inmiddels in vrijheid gestelde vreemdeling uitdrukkelijk is uitgenodigd, zich moet uitspreken over de wettigheid van de vrijheidsberoving en hij de beoordeling van het verzoek of van het ingestelde rechtsmiddel niet zonder voorwerp kan verklaren op de enkele grond dat de vreemdeling niet langer van zijn vrijheid is beroofd; de voormelde verdragsrechtelijke verplichting primeert op artikel 71 Vreemdelingenwet dat het beroep bij de rechterlijke macht enkel verleent aan de vreemdeling die het voorwerp is van een maatregel van vrijheidsberoving en ook de mogelijkheid die een in vrijheid gestelde vreemdeling heeft om de wettigheid van de niet langer bestaande vrijheidsberoving te laten toetsen door de burgerlijke rechter met het oog op het verkrijgen van een schadevergoeding (2), ontslaat het onderzoeksgerecht en het Hof niet van de uit artikel 5.4 EVRM voortvloeiende verplichting om op korte termijn te oordelen over de wettigheid van een bestuurlijke vrijheidsberoving van een vreemdeling of over een ter zake ingesteld rechtsmiddel, voor zover de vreemdeling dat verzoek tot wettigheidsbeoordeling heeft geformuleerd of dat rechtsmiddel heeft ingesteld op een ogenblik dat hij nog van zijn vrijheid was beroofd en hij de aangezochte rechter uitdrukkelijk verzoekt om niettegenstaande de invrijheidstelling de wettigheid van de ondergane vrijheidsberoving te toetsen (3). (1) EHRM 14 november 2013, nr. 56028/10, M.D. t. België, ro 44; EHRM 11 april 2013, Firoz Muneer t. België, nr. 56005/10, ro 86; EHRM 30 juni 2020, nr. 54962/18, Muhammad Saqawat t. België, ro 75. (2) Cass. 25 maart 2020 AR P.20.0189.F, AC 2020, nr. 214, RDP 2020, p. 864. (3) Zie de andersluidende concl. OM in P.22.1122.N; zie L. DENYS, "Naar het einde van de cassatierechtspraak 'zonder voorwerp' inzake administratieve vrijheidsberoving van vreemdelingen", RW 2020-21, pp. 802-815.Met dit arrest stapt het Hof af van zijn traditionele 'zonder voorwerp'-rechtspraak met betrekking tot de wettigheidscontrole van een vrijheidsberovende maatregel genomen ten opzichte van een vreemdeling wanneer deze op het ogenblik van die controle in vrijheid werd gesteld.

- Art. 27 Wet 13 maart 1973 betreffende de vergoeding voor onwerkzame voorlopige hechtenis

- Artt. 71 en 74/6, § 1 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Herstelplicht - Staat - Overheid - Vreemdelingen - Vreemdelingenwet - Maatregel van vrijheidsberoving - Strijdigheid met artikel 5.4. EVRM - Recht op vergoeding - Artikel 27 Wet 13 maart 1973 - Toepassingsgebied

De bepaling van artikel 5.4 EVRM is ook van toepassing op vreemdelingen die krachtens de Vreemdelingenwet van hun vrijheid worden beroofd door een administratieve overheid zodat de van zijn vrijheid beroofde vreemdeling de wettigheid van zijn vrijheidsberoving op korte termijn moet kunnen laten toetsen door een rechter hetgeen inhoudt dat een rechter op korte termijn definitief beslist of de vrijheidsberoving al dan niet wettig is, waarbij rechterlijke beslissingen die de wettigheid zelf niet beoordelen, zoals een vernietiging wegens een motiveringsgebrek of een onbevoegdheid, geen dergelijke definitieve beslissingen zijn, ook al kunnen ze in aanmerking worden genomen voor de invulling van het begrip korte termijn; uit deze verdragsbepaling zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (1) volgt dat het feit van de invrijheidstelling van een vreemdeling, die op het ogenblik dat hij van zijn vrijheid was beroofd aan een rechter heeft gevraagd om de wettigheid van die vrijheidsberoving te toetsen of tegen een dergelijke toetsingsbeslissing een rechtsmiddel heeft aangewend, niet tot gevolg heeft dat dit verzoek of het ter zake ingediende rechtsmiddel zonder voorwerp is, zodat de rechter bij wie een verzoek aanhangig is tot beoordeling van de wettigheid van de vrijheidsberoving van een vreemdeling of van een rechtsmiddel tegen een beslissing die uitspraak doet over die wettigheid, indien hij daartoe door de inmiddels in vrijheid gestelde vreemdeling uitdrukkelijk is uitgenodigd, zich moet uitspreken over de wettigheid van de vrijheidsberoving en hij de beoordeling van het verzoek of van het ingestelde rechtsmiddel niet zonder voorwerp kan verklaren op de enkele grond dat de vreemdeling niet langer van zijn vrijheid is beroofd; de voormelde verdragsrechtelijke verplichting primeert op artikel 71 Vreemdelingenwet dat het beroep bij de rechterlijke macht enkel verleent aan de vreemdeling die het voorwerp is van een maatregel van vrijheidsberoving en ook de mogelijkheid die een in vrijheid gestelde vreemdeling heeft om de wettigheid van de niet langer bestaande vrijheidsberoving te laten toetsen door de burgerlijke rechter met het oog op het verkrijgen van een schadevergoeding (2), ontslaat het onderzoeksgerecht en het Hof niet van de uit artikel 5.4 EVRM voortvloeiende verplichting om op korte termijn te oordelen over de wettigheid van een bestuurlijke vrijheidsberoving van een vreemdeling of over een ter zake ingesteld rechtsmiddel, voor zover de vreemdeling dat verzoek tot wettigheidsbeoordeling heeft geformuleerd of dat rechtsmiddel heeft ingesteld op een ogenblik dat hij nog van zijn vrijheid was beroofd en hij de aangezochte rechter uitdrukkelijk verzoekt om niettegenstaande de invrijheidstelling de wettigheid van de ondergane vrijheidsberoving te toetsen (3). (1) EHRM 14 november 2013, nr. 56028/10, M.D. t. België, ro 44; EHRM 11 april 2013, Firoz Muneer t. België, nr. 56005/10, ro 86; EHRM 30 juni 2020, nr. 54962/18, Muhammad Saqawat t. België, ro 75. (2) Cass. 25 maart 2020 AR P.20.0189.F, AC 2020, nr. 214, RDP 2020, p. 864. (3) Zie de andersluidende concl. OM in P.22.1122.N; zie L. DENYS, "Naar het einde van de cassatierechtspraak 'zonder voorwerp' inzake administratieve vrijheidsberoving van vreemdelingen", RW 2020-21, pp. 802-815.Met dit arrest stapt het Hof af van zijn traditionele 'zonder voorwerp'-rechtspraak met betrekking tot de wettigheidscontrole van een vrijheidsberovende maatregel genomen ten opzichte van een vreemdeling wanneer deze op het ogenblik van die controle in vrijheid werd gesteld.

- Art. 27 Wet 13 maart 1973 betreffende de vergoeding voor onwerkzame voorlopige hechtenis

- Artt. 71 en 74/6, § 1 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

27 september 2022 P.22.1122.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220906.2N.19 AC nr. ...

Herstelplicht - Verscheidene daders - Hoofdelijkheid - Gemeenschappelijke of samenlopende fouten - Beoordeling

Personen die zijn veroordeeld wegens afzonderlijke misdrijven, zijn hoofdelijk gehouden tot schadevergoeding wanneer die misdrijven een gemeenschappelijke fout opleveren die tot schade aanleiding heeft gegeven; zij kunnen ook in solidum worden veroordeeld wanneer deze afzonderlijke misdrijven samenlopende fouten opleveren die bijdragen tot de totaliteit van eenzelfde schade en de rechter oordeelt onaantastbaar over het oorzakelijk verband tussen de verschillende misdrijven en de schade en of deze verschillende misdrijven een gemeenschappelijke fout of samenlopende fouten opleveren (1). (1) Cass. 4 november 2014, AR P.13.1253.N, AC 2014, nr. 659.

- Art. 44 Strafwetboek
- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

27 september 2022 P.22.0251.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220927.2N.6 AC nr. ...

Herstelplicht - Meesters - Aangestelden - Sociaal strafrecht - Arbeidsongeval te wijten aan inbreuken op de Codex Welzijn op het Werk - Aansprakelijkheid van de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber - Begrip lasthebber - Hiërarchische band met de werknemer - Beoordeling

Artikel I.2-11 Codex over het welzijn op het werk bepaalt dat de leden van de hiërarchische lijn elk binnen hun bevoegdheid en op hun niveau, het beleid van de werkgever met betrekking tot het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk uitvoeren; artikel 127, 1°, Sociaal Strafwetboek bestraft de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die een inbreuk heeft gepleegd op de Wet Welzijn Werknemers; om als lasthebber in de zin van deze bepaling te worden aanzien moet de betrokkene geen lid zijn van de hiërarchische lijn; de rechter oordeelt verder onaantastbaar of een beklaagde op het ogenblik van de feiten handelde als lasthebber in de zin van artikel 127, 1°, Sociaal Strafwetboek; het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk te verantwoorden zijn (1). (1) Over artikel 127, 1° Sociaal Strafwetboek en de aansprakelijkheid van de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber, zie Cass. 28 september 2021, AR P.21.0644.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210928.2N.25; Cass. 20 januari 2009, AR P.08.0650.N, AC 2009, nr. 46, met concl. van eerste advocaat-generaal M. DE SWAEF; Cass. 10 mei 2005, AR P.04.1693.N, AC 2005, nr. 270, met concl. van procureur-generaal M. DE SWAEF.

- Art. I.2-11 Codex 28 april 2017 over het welzijn op het werk
- Art. 127, 1° Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

27 mei 2025 P.24.1798.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250527.2N.8 AC nr. ...

OORZAAK

Oorzaak - Begrip - Beoordeling door de rechter - Vereniging van misdadigers - Criminele organisatie - Betrokkenheid bij een criminele organisatie - Autonoom misdrijf - Misdrijven gepleegd in het raam van de criminele organisatie -

Onderscheid - Draagwijdte - Gevolg

Artikel 324ter, § 1, Strafwetboek bestraft degene die wetens en willens betrokken is bij een daar bedoelde criminele organisatie, ook al heeft hij niet de bedoeling een misdrijf in het raam van die organisatie te plegen of daaraan deel te nemen op één van de wijzen bedoeld in de artikelen 66 tot 69 van dat wetboek; de betrokkenheid bij een criminele organisatie maakt zodoende een autonoom misdrijf uit, te onderscheiden van de misdrijven die worden gepleegd in het raam van deze organisatie zodat het enkele feit betrokken te zijn bij een criminele organisatie nog geen fout oplevert die in causaal verband staat met de schade die volgt uit een misdrijf dat in het raam van die organisatie is gepleegd door een derde aangezien in beginsel de dader van een misdrijf slechts gehouden is tot schadevergoeding waartoe het door hem gepleegde misdrijf aanleiding geeft (1). (1) Cass. 4 november 2014, AR P.13.1253.N, AC 2014, nr. 659; Cass. 3 september 2014, AR P.14.0735.F, AC 2014, nr. 489; J. DE HERDT, 'Criminele organisatie', Comm. Straf., p. 9.

- Artt. 66 tot 69 en 324ter, § 1 Strafwetboek

27 september 2022 P.22.0251.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220927.2N.6** AC nr. ...

Oorzaak - Allerlei - Fout - Samenloop van fouten - Invloed van de fouten - Totstandkoming van de schade - Aandeel van de schade dat elk kan worden toegerekend - Rechter - Beoordeling

In geval van samenloop van fouten van verschillende personen beoordeelt de rechter niet alleen of eenieders fout de schade heeft veroorzaakt, maar ook in welke mate ze tot de totstandkoming ervan heeft bijgedragen; hij bepaalt vervolgens op grond van het relatieve oorzakelijk belang van elk van de samenlopende fouten het aandeel van de schade dat elke schuldige kan worden toegerekend.

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

15 december 2023 C.23.0156.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231215.1F.2** AC nr. ...

OVEREENKOMSTEN. REGRES

Overeenkomsten en regres - Verzekering - Indeplaatsstelling - Ongeval - Aansprakelijke derde - Door de ziekte- en invaliditeitsverzekering geleverde prestaties - Vergoedingen verschuldigd krachtens het gemeen recht - Cumulatieverbod - Regresvordering van de verzekeringsinstelling - Regresvordering op alle bedragen die dezelfde schade vergoeden - Gevolg

Artikel 136, § 2, ZIV-Wet voert een cumulatieverbod in tussen de krachtens de ZIV-Wet verleende prestaties en de krachtens het gemeen recht verschuldigde prestaties, wanneer die prestaties dezelfde schade vergoeden; de preferentiële regresvordering die deze wet invoert, wordt op een globale grondslag ingesteld, zodat de grondslag van de subrogatoire terugvordering van de verzekeringsinstelling ononderscheidenlijk bestaat uit alle bedragen die dezelfde schade vergoeden (1). (1) Zie concl. van advocaat-generaal Genicot, vóór Cass. 21 april 2008, AR C.06.0675.F, AC 2008, nr. 235, op datum in Pas.

- Art. 136, § 2 Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen
- Art. 1383 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

11 juni 2025 P.25.0424.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250604.2F.8 AC nr. ...

Overeenkomsten en regres - Verzekering - Indeplaatsstelling - Ongeval - Aansprakelijke derde - Door de ziekte- en invaliditeitsverzekering geleverde prestaties - Vergoedingen verschuldigd krachtens het gemeen recht - Cumulatieverbod - Regresvordering van de verzekeringsinstelling - Regresvordering op alle bedragen die dezelfde schade vergoeden - Gevolg

Artikel 136, § 2, ZIV-Wet voert een cumulatieverbod in tussen de krachtens de ZIV-Wet verleende prestaties en de krachtens het gemeen recht verschuldigde prestaties, wanneer die prestaties dezelfde schade vergoeden; de preferentiële regresvordering die deze wet invoert, wordt op een globale grondslag ingesteld, zodat de grondslag van de subrogatoire terugvordering van de verzekeringsinstelling ononderscheidenlijk bestaat uit alle bedragen die dezelfde schade vergoeden (1). (1) Zie concl. van advocaat-generaal Genicot, vóór Cass. 21 april 2008, AR C.06.0675.F, AC 2008, nr. 235, op datum in Pas.

- Art. 136, § 2 Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen
- Art. 1383 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

11 juni 2025 P.25.0424.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250611.2F.10 AC nr. ...

SCHADE

Schade - Beoordelingsbevoegdheid - Raming - Peildatum - Raming - Raming in concreto - Draagwijdte

De rechter miskent de verplichting om de schade in concreto te ramen wanneer hij de door hem gekozen grondslag van de vergoeding verantwoordt door overwegingen over de tijdelijke en blijvende persoonlijke ongeschiktheden, zonder na te gaan of zij van toepassing zijn op het slachtoffer (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

18 september 2023 C.22.0368.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230918.3F.5 AC nr. ...

Schade - Beoordelingsbevoegdheid - Raming - Peildatum - Raming - Raming naar billijkheid - Voorwaarden

De rechter kan de schade ex aequo et bono ramen op voorwaarde dat hij de redenen opgeeft waarom hij de door het slachtoffer voorgestelde berekeningswijze niet kan aannemen en tevens vaststelt dat de schade onmogelijk anders kan worden bepaald (1). (1) Cass. 1 december 2022, AR C.21.0459.F-C.22.0124.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221201.1F.2; Cass. 13 januari 2021, AR P.20.1094.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210113.2F.6; Cass. 19 februari 2020, AR P.19.1090.F, AC 2020, nr. 143, met concl. van advocaat-generaal NOLET DE BRAUWERE op datum in Pas.; Cass. 28 oktober 2019, AR C.19.0013.F, AC 2019, nr. 547, met concl. van advocaat-generaal GENICOT op datum in Pas.; Cass. 25 april 2019, AR C.18.0569.F, AC 2019, nr. 247, met concl. van advocaat-generaal WERQUIN op datum in Pas.; Cass. 20 november 2012, AR P.12.0499.N, AC 2012, nr. 624; Cass. 15 september 2010, AR P.10.0476.F, AC 2010, nr. 522; Cass. 20 februari 2004, AR C.02.0527.F, AC 2004, nr. 93; Cass. 5 december 2001, AR P.01.1115.F, AC 2001, nr. 674; Cass. 21 april 1999, AR P.98.1545.F, AC 1999, nr. 230.

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

18 september 2023 C.22.0368.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230918.3F.5 AC nr. ...

Schade - Materiële schade - Elementen en grootte - Blijvende economische schade - Onderscheid tussen de reeds geleden en de toekomstige schade - Invloed

Uit de verschillende berekeningswijze van de reeds geleden en de toekomstige blijvende economische schade kan niet worden afgeleid dat het om twee verschillende soorten schade zou gaan; het is dezelfde schade die zich doorheen de tijd voordoet, zij het met een variabele intensiteit.

- Art. 1383 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

11 juni 2025 P.25.0424.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250604.2F.8 AC nr. ...

Schade - Materiële schade - Elementen en grootte - Blijvende economische schade - Onderscheid tussen de reeds geleden en de toekomstige schade - Invloed

Uit de verschillende berekeningswijze van de reeds geleden en de toekomstige blijvende economische schade kan niet worden afgeleid dat het om twee verschillende soorten schade zou gaan; het is dezelfde schade die zich doorheen de tijd voordoet, zij het met een variabele intensiteit.

- Art. 1383 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

11 juni 2025 P.25.0424.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250611.2F.10 AC nr. ...

Schade - Materiële schade - Elementen en grootte - Blijvende arbeidsongeschiktheid - Begrip - Gevolg

De materiële schade die de getroffene lijdt ten gevolge van een blijvende arbeidsongeschiktheid bestaat in een vermindering van zijn economische waarde op de arbeidsmarkt, waarvan het inkomensverlies en de noodzaak om zich harder te moeten inspannen uitingen zijn; hieruit volgt dat de vergoeding van de lichamelijke schade voortvloeiend uit een blijvende arbeidsongeschiktheid niet vereist om een onderscheid te maken tussen de vergoeding die verschuldigd is voor de hardere inspanningen en die welke verschuldigd is voor het mogelijke inkomensverlies, of om de lonen in rekening te brengen die de getroffene is blijven ontvangen, maar enkel om de aantasting van de economische waarde van de getroffene op de arbeidsmarkt te onderzoeken (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1383 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

27 november 2023 C.23.0231.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231127.3F.5 AC nr. ...

Schade - Beoordelingsbevoegdheid - Raming - Peildatum - Peildatum

Om het bedrag van de vergoeding van de door het ongeval veroorzaakte schade te bepalen, moet de rechter zich plaatsen op het tijdstip van zijn uitspraak.

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

18 september 2023 C.22.0368.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230918.3F.5 AC nr. ...

Schade - Morele schade - Elementen en grootte - Schadelijder - Rechtspersoon

Morele schade is schade in de zin van artikel 1382 Oud Burgerlijk Wetboek; zij bestaat uit pijn, smart of enig ander moreel leed; ook een rechtspersoon kan dergelijke schade lijden, in het bijzonder wanneer diens aanzien wordt gekrenkt; een rechtspersoon die tot de behartiging van een collectief belang is opgericht, lijdt evenwel geen morele schade door de loutere schending van het betreffende collectief belang (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

2 juni 2025 S.22.0022.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250602.3N.1** AC nr. ...

Schade - Materiële schade - Elementen en grootte - Blijvende arbeidsongeschiktheid - Begrip - Gevolgen

De materiële schade die het slachtoffer lijdt wegens blijvende arbeidsgeschiktheid bestaat in de vermindering van zijn economische waarde op de arbeidsmarkt, waarvan de noodzaak om zich harder te moeten inspannen een uiting vormt; het toekennen van een onderscheiden vergoeding voor de verhoogde inspanningen en voor de vermindering van de waarde op de arbeidsmarkt is niet naar recht verantwoord (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

23 juni 2025 C.25.0023.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250623.3F.3** AC nr. ...

Schade - Beoordelingsbevoegdheid - Raming - Peildatum - Raming - Beginselen

De rechter raamt in concreto de door een medisch ongeval veroorzaakte schade (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

18 september 2023 C.22.0368.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230918.3F.5** AC nr. ...

Schade - Morele schade - Elementen en grootte - Schadelijder - Rechtspersoon - Behartiging collectief belang - Gevolg

Morele schade is schade in de zin van artikel 1382 Oud Burgerlijk Wetboek; zij bestaat uit pijn, smart of enig ander moreel leed; ook een rechtspersoon kan dergelijke schade lijden, in het bijzonder wanneer diens aanzien wordt gekrenkt; een rechtspersoon die tot de behartiging van een collectief belang is opgericht, lijdt evenwel geen morele schade door de loutere schending van het betreffende collectief belang (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

2 juni 2025 S.22.0022.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250602.3N.1** AC nr. ...

ADMINISTRATIEVE GELDBOETE (IN SOCIALE ZAKEN)

- Bedrag van de geldboete - Bevoegdheid van de rechter

Hoewel een geldboete die tot onder het wettelijk minimumbedrag verminderd wordt onwettig is, volgt hieruit niet dat die geldboete om die reden ambtshalve moet worden vernietigd (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 3 Wet 2 juni 2010 houdende bepalingen van het sociaal strafrecht
- Art. 115, eerste lid Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

11 december 2023 S.23.0022.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231211.3F.3** AC nr. ...

- Schuldigverklaring - Voorwaarden

Een tot een schuldigverklaring beperkte sanctie kan, in het kader van een administratieve vervolging in sociale zaken, aan de inbreukpleger enkel worden opgelegd in geval van overschrijding van de redelijke termijn (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 83 Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek
- Art. 69 Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

15 januari 2024 S.23.0033.F **ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240115.3F.4** AC nr. ...

- Bedrag van de geldboete - Lager bedrag dan het wettelijk minimum - Gevolg

Hoewel een geldboete die tot onder het wettelijk minimumbedrag verminderd wordt onwettig is, volgt hieruit niet dat die geldboete om die reden ambtshalve moet worden vernietigd (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 3 Wet 2 juni 2010 houdende bepalingen van het sociaal strafrecht
- Art. 115, eerste lid Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

11 december 2023 S.23.0022.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231211.3F.3** AC nr. ...

ADVOCAAT

- Gerechtelijke procedure - Lastgeving - Proceshandeling - Lastgeving door een rechtspersoon - Beslissing en goedkeuring door het orgaan van de rechtspersoon - Weerlegbaar vermoeden - Bewijslast

Het in artikel 440, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek bepaalde vermoeden van lastgeving is niet onweerlegbaar; een partij kan aanvoeren dat de beslissing om een proceshandeling te stellen niet door de organen van de rechtspersoon werd goedgekeurd en niet van die rechtspersoon uitgaat, maar de bewijslast berust bij die partij (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 440, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

29 september 2023 F.22.0107.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230929.1F.10** AC nr. ...

- Gerechtelijke procedure - Lastgeving - Proceshandeling - Lastgeving door een rechtspersoon - Vermoeden

Behoudens het geval waarin de wet een bijzondere lastgeving vereist, wordt de advocaat die een proceshandeling stelt voor een rechtbank van de rechterlijke orde en zich ertoe beperkt te verklaren dat hij optreedt namens een rechtspersoon die naar behoren is geïdentificeerd door zijn benaming, zijn rechtskarakter en zijn maatschappelijke zetel, wettelijk vermoed daartoe van het bevoegde orgaan van die rechtspersoon een regelmatige lastgeving te hebben ontvangen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 440, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

29 september 2023 F.22.0107.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230929.1F.10** AC nr. ...

- Strafzaken - Administratieve arrestatie wegens openbare dronkenschap zonder verhoor - Geen recht op bijstand van een advocaat - Arrestatie zonder aanwezigheid van advocaat - Invloed

Artikel 47bis Wetboek van Strafvordering is enkel van toepassing op een persoon die wordt verhoord; uit artikel 6 EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, volgt niet dat indien de politie een persoon administratief arresteert omwille van openbare dronkenschap, zonder hem te verhoren, die betrokkene dadelijk recht heeft op de bijstand van een advocaat, noch dat hij slechts in aanwezigheid van een advocaat kan worden gearresteerd.

- Art. 47bis Wetboek van Strafvordering
- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

4 maart 2025 P.24.0760.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250304.2N.5** AC nr. ...

- Strafzaken - Recht op bijstand van een advocaat - Uitstel van de zaak - Geen absoluut recht op uitstel van behandeling - Verantwoordelijkheid van de raadsman - Gevolg

Uit het algemeen rechtsbeginsel van het recht van verdediging volgt dat een beklaagde het recht heeft op de bijstand van een raadsman naar eigen keuze of, indien hij niet over voldoende middelen beschikt om een raadsman te bekostigen, kosteloos door een toegevoegd advocaat te worden bijgestaan indien de belangen van een behoorlijke rechtspleging dit isen; de rechter is in beginsel dan ook ertoe gehouden de behandeling van een strafzaak uit te stellen indien dit noodzakelijk is om dit recht te verzekeren, maar een beklaagde heeft evenwel geen absoluut recht op uitstel van behandeling van zijn zaak; de rechter mag het verzoek om uitstel van behandeling van de zaak afwijzen indien de raadsman van de beklaagde zelf ervoor verantwoordelijk is dat hij niet op het vastgestelde uur op de rechtszitting aanwezig is om de beklaagde bij te staan, in zoverre dit niet tot gevolg heeft dat aan de beklaagde het recht op bijstand van een raadsman op onevenredige wijze wordt ontzegd; de rechter oordeelt daarover onaantastbaar maar het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen onmogelijk te verantwoorden gevolgen afleidt (1). (1) Zie Cass 8 oktober 2024, AR P.24.0901.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241008.2N.9; Cass. 6 juni 2023, AR P.22.1440.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230606.2N.7, RW 2023-24, 1314; Cass. 3 november 2020, AR P.20.0672.N, AC 2020, nr. 676.

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

25 maart 2025 P.24.1509.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250325.2N.8** AC nr. ...

- Wraking - Ontvankelijkheid van wrakingsverzoek - Advocaat die meer dan 10 jaar is ingeschreven bij de balie - Doelstelling - Wettig doel - Uitwerking

Het voorschrift van artikel 835, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek volgens hetwelk de vordering tot wraking op straffe van nietigheid moet worden ingeleid bij een ter griffie neergelegde akte die de middelen bevat en die wordt ondertekend door een advocaat die meer dan tien jaar bij de balie is ingeschreven, heeft tot doel te vermijden dat wrakingsverzoeken, die de normale werking van het gerecht verstoren, al te lichtzinnig worden ingesteld; alleen van een advocaat met een zekere ervaring, die geen persoonlijke belangen heeft in de zaak die zijn perceptie over de feiten en het recht kan vertekenen, kan worden verwacht dat hij met voldoende afstand en terughoudendheid de wettigheid en de wenselijkheid van een wrakingsverzoek kan beoordelen; deze verplichting dient een wettig doel, namelijk een behoorlijke rechtsbedeling en is niet disproportioneel met het beoogde doel.

- Art. 835, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

24 juni 2025 P.25.0815.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.24** AC nr. ...

- Op het tableau van een balie ingeschreven advocaat die een partij bijstaat - Cassatieberoep - Antwoord op de conclusie van het openbaar ministerie - Vraag om verdaging - Voorwerp

De op het tableau van een balie ingeschreven advocaat die een partij bijstaat krachtens artikel 1086 Gerechtelijk Wetboek, kan, op grond van artikel 1107, derde lid, de verdaging enkel vragen om die conclusie mondeling te beantwoorden.

- Art. 1121/5 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1107, derde lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1086 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 478 Gerechtelijk Wetboek

23 oktober 2023	D.23.0010.F	ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231023.3F.6	AC nr. ...

- Wraking - Ontvankelijkheid van wrakingsverzoek - Advocaat die meer dan 10 jaar is ingeschreven bij de balie - Overmacht - Aanvoering - Wijze

Hij die voorhoudt dat overmacht hem heeft belet de verplichting van artikel 835, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek na te leven om een beroep te doen op een advocaat met de vereiste anciënniteit, moet die aanvoering aannemelijk maken.

- Art. 835, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

24 juni 2025	P.25.0815.N	ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.24	AC nr. ...

ADVOCAAT BIJ HET HOF VAN CASSATIE

- Cassatieberoep - Tuchtzaken - Vormen - Persoon die gemachtigd is om een processtuk neer te leggen

Enkel een advocaat bij het Hof van Cassatie kan, in een zaak waarin zijn monopolie van toepassing is, één van de door de procedure voorgeschreven geschriften neerleggen.

- Art. 1121/5 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1086 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 478 Gerechtelijk Wetboek

23 oktober 2023 D.23.0010.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231023.3F.6** AC nr. ...

AFSTAND (RECHTSPLEGING)

AFSTAND VAN GEDING

Afstand van geding - Strafzaken - Voorlopige hechtenis - Afstand van het door de inverdenkinggestelde ingestelde hoger beroep - Arrest dat akte van de afstand verleent - Gevolgen

Wanneer de inverdenkinggestelde van zijn hoger beroep afstand doet, wordt de zaak door die afstand niet van rechtswege aan de kamer van inbeschuldigingstelling onttrokken en moet het arrest dat akte van die afstand verleent, worden gewezen binnen de door artikel 30, § 3, Voorlopige Hechteniswet vastgestelde termijn, bij gebrek waaraan de inverdenkinggestelde in vrijheid wordt gesteld; hieruit vloeit voort dat het arrest dat binnen de wettelijke termijn akte van de afstand verleent, dezelfde gevolgen heeft als een arrest dat de voorlopige hechtenis handhaaft in de zin van artikel 30, § 4, van die wet, en dat, met toepassing van de voormelde bepaling, het arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling een titel van vrijheidsberoving voor één maand vanaf de beslissing vormt indien ze betrekking heeft op de eerste, de tweede of de derde beschikking van de raadkamer.

- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

26 augustus 2025 P.25.1187.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250826.VAC.3** AC nr. ...

Afstand van geding - Arrest dat akte van de afstand verleent - Motiveringsplicht - Omvang - Strafzaken - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Afstand van het door de inverdenkinggestelde ingestelde hoger beroep

Uit artikel 5 EVRM kan niet worden afgeleid dat een beslissing die een vrijheidsberoving voor een beperkte periode verlengt, gemotiveerd moet worden wat betreft de noodwendigheden van die hechtenis, ook al is die beslissing het gevolg van de afstand door de gedetineerde van een rechtsmiddel dat hij had aangewend tegen de beslissing die hij had bestreden, en die op dat punt gemotiveerd is.

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

26 augustus 2025 P.25.1187.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250826.VAC.3** AC nr. ...

Afstand van geding - Strafzaken - Voorlopige hechtenis - Afstand van het door de inverdenkinggestelde ingestelde hoger beroep - Arrest dat akte van de afstand verleent - Draagwijdte

Uit geen enkele wettelijke bepaling volgt dat het arrest dat afstand verleent van het hoger beroep dat een inverdenkinggestelde heeft ingesteld tegen een beslissing die zijn voorlopige hechtenis handhaaft, over de ontvankelijkheid van dit hoger beroep uitspraak moet doen om zijn rechtsmacht volledig uit te oefenen.

- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

26 augustus 2025 P.25.1187.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250826.VAC.3** AC nr. ...

AFSTAND VAN RECHTSVORDERING

Afstand van rechtsvordering - Belastingwet - Openbare orde - Belgische Staat -

Gevolg

Een betwisting inzake de belastingwet raakt de openbare orde, waaruit volgt dat de Belgische Staat in betwistingen inzake de belastingwet geen afstand van rechtsvordering kan doen (1). (1) Zie concl OM.

23 december 2022 F.22.0041.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221223.1N.1** AC nr. ...

Afstand van rechtsvordering - Voorwaarden

Afstand van rechtsvordering is slechts mogelijk met betrekking tot een recht dat mag worden prijsgegeven en waarover de partij kan beschikken (1). (1) Zie concl OM.

- Art. 823 Gerechtelijk Wetboek

23 december 2022 F.22.0041.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221223.1N.1** AC nr. ...

Afstand van rechtsvordering - Btw - Afstand van de verlopen tijd van de verjaring - Bevoegdheid

De afstand van een verweer tegen een belastingsaanspraak, zoals de afstand van de op de verjaring verlopen termijn in de zin van artikel 83, § 2, Btw-wetboek, die geen erkenning van de rechten van de schuldeiser inhoudt, is geen afstand van rechtsvordering (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 821 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 83, § 2 Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde

25 november 2022 F.22.0006.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221125.1N.9** AC nr. ...

AMBTENAAR

ALGEMEEN

Algemeen - Notaris - Vereffening van een nalatenschap - Verduistering van activa - Bedrieglijk opzet - Gegevens die dateren van na beweerde feiten - Advies van de tuchtoverheid van de ambtenaar - Aflopend karakter van het misdrijf - Beoordeling

De rechter oordeelt onaantastbaar of de voor het misdrijf van verduistering van artikel 240 Strafwetboek vereiste bedrieglijk opzet aanwezig is; hij kan daarbij rekening houden met gegevens die dateren van na het zich toe-eigenen van de gelden die aan de ambtenaar waren toevertrouwd, zoals het advies van de tuchtoverheid van de ambtenaar; uit het enkele feit dat de rechter bij de beoordeling van het bedrieglijk opzet rekening houdt met gegevens die dateren van na het zich toe-eigenen van aan de ambtenaar toevertrouwde gelden, volgt niet dat de rechter het aflopend karakter van het misdrijf van verduistering miskent; uit de omstandigheid dat de ambtenaar zich hem toevertrouwde gelden heeft toegeëigend omdat hij meende daarop gerechtigd te zijn, zonder dat hij voor die toe-eigening het akkoord heeft verkregen van zij die aanspraak konden maken op die gelden, volgt niet dat deze laatsten niet langer in staat zijn om die toe-eigening te betwisten; uit die enkele omstandigheid volgt evenmin dat de rechter noodzakelijk moet aannemen dat de ambtenaar heeft gehandeld met bedrieglijk opzet; het Hof gaat na of de rechter uit zijn vaststellingen geen onmogelijk te verantwoorden gevolgen afleidt.

- Art. 240 Strafwetboek

17 juni 2025 P.25.0536.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250617.2N.34** AC nr. ...

AMBTENAAR (GEMEENSCHAPPEN EN GEWESTEN)

Ambtenaar (Gemeenschappen en gewesten) - Samenhang - Misdrijven van verschillende aard - Bevoegd rechtscollege - Beginsel - Bevoegdheid van openbare orde - Exceptie van onbevoegdheid - Vergissing bij de vermelding van het rechtscollege van tweede aanleg - Gemachtigd sanctionerend ambtenaar

Noch de omstandigheid dat de gemachtigd sanctionerend ambtenaar geen exceptie van onbevoegdheid in limine litis heeft aangevoerd noch het feit dat hij de overtreder heeft misleid door hem mee te delen dat zijn eventuele beroep bij de politierechtbank moest worden ingesteld, doen afbreuk aan de regels dat de bevoegdheid van openbare orde is, dat de partijen daar niet van kunnen afwijken en dat, wat de bevoegdheid betreft, hetzelfde geldt voor samenhangende misdrijven (1). (1) Zie Cass. 24 maart 2024, AR P.23.1749.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240327.2F.5; Cass. 11 december 2013, AR P.13.1081.F, AC 2013, nr. 675; M.-A. BEERNAERT, H. D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, "Droit de la procédure pénale", Brugge, la Charte, 9de uitg., 2025, 1447.

- Art. D.217 Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)

26 maart 2025 P.24.1719.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250326.2F.7** AC nr. ...

ARBEID

ALGEMEEN

Algemeen - Sociaal strafrecht - Hoedanigheid werkgever - Rechtspersoon als werkgever - Invloed

Een rechtspersoon kan de hoedanigheid hebben van werkgever in de zin van de artikelen 162 en 181 Sociaal Strafwetboek en artikel 12/1 van de wet van 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers en zich als dader schuldig maken aan de door die bepalingen omschreven misdrijven (1). (1) Zie F. DERUYCK en P. WAETERINCKX, "Daderschap en verantwoordelijkheid voor sociaalrechtelijke misdrijven", in G. VAN LIMBERGHEN (ed), Sociaal handhavingsrecht, p 96, nr. 26; C-E. CLESSE, "L'imputabilité d'une infraction de droit pénal social à une personne physique", in .C-E. CLESSE (ed.), Droit pénal social. Actualité et prospectives, Louvain-La Neuve, Athémis, 2007, p. 115. Contra: Cass. 26 juni 2024, AR P.22.1371.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240626.2F.4, met concl. van eerste advocaat-generaal M. NOLET DE BRAUWERE, ECLI:BE:CASS:2024:CONC.20240626.2F.4.

- Art. 12/1 Wet 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers
- Art. 181 Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek
- Art. 162 Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

24 juni 2025 P.25.0595.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.29** AC nr. ...

ALLERLEI

Allerlei - Sluikwerk in de zin van artikel 2, § 1, Wet 6 juli 1976 - Verkregen inkomsten - Uit het misdrijf verkregen vermogensvoordelen - Verbeurdverklaring

De inkomsten die zijn ontvangen uit het misdrijf dat erin bestaat sluikwerk in de zin van artikel 2, § 1, van de wet 6 juli 1976 tot beteugeling van het sluikwerk met handels- of ambachtskarakter (1) te hebben uitgevoerd, vormen rechtstreeks daaruit voortvloeiende vermogensvoordelen (2). (1) Hieronder wordt verstaan "elk werk dat het voorwerp kan zijn van een beroep behorend tot het ambachtswezen, de handel of de industrie en dat niet in ondergeschikt verband wordt verricht door een natuurlijke persoon of een rechtspersoon die ofwel niet is ingeschreven in het ambachts- of handelsregister, ofwel de wettelijke voorschriften inzake vergunning, verzekeringsplicht of inschrijving in verband met de uitoefening van dit beroep overtreedt, voor zover dat werk hetzij door zijn omvang en zijn technische aard, hetzij door zijn frequentie, hetzij door het aanwenden van materieel of werktuigen, een specifiek professioneel karakter heeft". (2) Het bedoelde bedrog bestaat in het gebrek aan vergunning, verzekeringsplicht of inschrijving vereist om een werk uit te voeren en niet in het verboden karakter van dat werk als zodanig, zoals de illegale verkoop van verdovende middelen. Zoals het arrest in herinnering brengt, zijn "inkomsten die een illegaal in het land verblijvende werknemer uit een illegale tewerkstelling verkrijgt, niet noodzakelijk illegale vermogensvoordelen. De inkomsten uit die tewerkstelling zijn bijgevolg niet noodzakelijk vermogensvoordelen die rechtstreeks uit een misdrijf zijn verkregen" (Cass. 3 april 2012, AR P.10.2021.N, AC 2012, nr. 213). Het OM, dat tot de verwerping van het middel concludeerde, heeft hieruit afgeleid dat de appelrechters wettig konden oordelen dat a pari, bij gebrek aan "nuttige inlichtingen om, zelfs naar billijkheid, de heffingen, belastingen en sociale bijdragen te berekenen die [de verweerder] heeft ontdoken en die vermogensvoordelen vormen die hij rechtstreeks heeft verkregen uit zijn sluikwerk, (...) de vordering tot verbeurdverklaring niet dient te worden ingewilligd".

- Art. 42, 3° Strafwetboek
- Art. 2, § 1 Wet 6 juli 1976 tot beteugeling van het sluikwerk met handels- of ambachtskarakter

8 februari 2023 P.22.1021.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230208.2F.4** AC nr. ...

ARBEIDSBESCHERMING

Arbeidsbescherming - Arbeidsongeval te wijten aan inbreuken op de Codex Welzijn op het Werk - Aansprakelijkheid van de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber - Begrip lasthebber - Hiërarchische band met de werknemer - Beoordeling

Artikel I.2-11 Codex over het welzijn op het werk bepaalt dat de leden van de hiërarchische lijn elk binnen hun bevoegdheid en op hun niveau, het beleid van de werkgever met betrekking tot het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk uitvoeren; artikel 127, 1°, Sociaal Strafwetboek bestraft de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die een inbreuk heeft gepleegd op de Wet Welzijn Werknemers; om als lasthebber in de zin van deze bepaling te worden aanzien moet de betrokkene geen lid zijn van de hiërarchische lijn; de rechter oordeelt verder onaantastbaar of een beklaagde op het ogenblik van de feiten handelde als lasthebber in de zin van artikel 127, 1°, Sociaal Strafwetboek; het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk te verantwoorden zijn (1). (1) Over artikel 127, 1° Sociaal Strafwetboek en de aansprakelijkheid van de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber, zie Cass. 28 september 2021, AR P.21.0644.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210928.2N.25; Cass. 20 januari 2009, AR P.08.0650.N, AC 2009, nr. 46, met concl. van eerste advocaat-generaal M. DE SWAEF; Cass. 10 mei 2005, AR P.04.1693.N, AC 2005, nr. 270, met concl. van procureur-generaal M. DE SWAEF.

- Art. I.2-11 Codex 28 april 2017 over het welzijn op het werk
- Art. 127, 1° Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

27 mei 2025 P.24.1798.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250527.2N.8** AC nr. ...

ARBEIDSTIJDEN EN RUSTTIJDEN

Arbeidstijden en rusttijden - Arbeidstijd - Begrip

Zelfs als de werknemer niet op zijn arbeidsplaats, zijn woonplaats of een andere verblijfplaats dient te verblijven, moet de wachttijd tijdens welke hij voortdurend beschikbaar moet zijn en onderworpen is aan verplichtingen die hem door de werkgever worden opgelegd, waaronder met name het tijdsbestek waarbinnen hij het werk moet hervatten, en die hem op een objectieve en zeer ingrijpende wijze beperken in het vrije tijdsbeheer van die tijdvakken waarin er op hem geen beroep wordt gedaan, als arbeidstijd worden beschouwd (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 19, tweede lid Arbeidswet van 16 maart 1971

13 november 2023 S.23.0011.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231113.3F.6** AC nr. ...

SOCIALE DOCUMENTEN

Sociale documenten - Sociaal strafrecht - Hoedanigheid werkgever - Rechtspersoon als werkgever - Invloed

Een rechtspersoon kan de hoedanigheid hebben van werkgever in de zin van de artikelen 162 en 181 Sociaal Strafwetboek en artikel 12/1 van de wet van 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers en zich als dader schuldig maken aan de door die bepalingen omschreven misdrijven (1). (1) Zie F. DERUYCK en P. WAETERINCKX, "Daderschap en verantwoordelijkheid voor sociaalrechtelijke misdrijven", in G. VAN LIMBERGHEN (ed), Sociaal handhavingsrecht, p 96, nr. 26; C-E. CLESSE, "L'imputabilité d'une infraction de droit pénal social à une personne physique", in .C-E. CLESSE (ed.), Droit pénal social. Actualité et prospectives, Louvain-La Neuve, Athémis, 2007, p. 115. Contra: Cass. 26 juni 2024, AR P.22.1371.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240626.2F.4, met concl. van eerste advocaat-generaal M. NOLET DE BRAUWERE, ECLI:BE:CASS:2024:CONC.20240626.2F.4.

- Art. 12/1 Wet 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers
- Art. 181 Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek
- Art. 162 Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

24 juni 2025 P.25.0595.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.29** AC nr. ...

VROUWEN

Vrouwen - Aanvullende stelsels sociale zekerheid - Gelijkheid - Handhaving - Aanvang regelgeving

De verplichting voor verzekeraars om vrouwen en mannen op het vlak van beloning niet te discrimineren ongeacht eventueel bestaande verschillen in de wettelijke pensioenleeftijd, is geen gevolg van de inwerkingtreding van de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie tussen vrouwen en mannen of van het ontbreken van een overgangsregeling in die wet, maar bestond in het Belgische recht reeds voor verzekerde feiten die zich, met betrekking tot aanvullende sociale verzekeringen die de werkgever heeft aangegaan, voordoen sinds 17 mei 1990 (1) (2). (1) Zie concl. OM. (2) Art. 14 KB nr. 40 in werking getreden op 6 november 1967 en werd opgeheven op 8 april 1971. Art. 47bis Loonbeschermingswet werd door de wet van 10 juni 2010 vernummerd tot 47ter.

- Art. 119 Verdrag van 25 maart 1957 tot oprichting van de Europese Gemeenschap, in de versie ervan geconsolideerd te Amsterdam op 2 oktober 1997, goedgekeurd bij de wet van 10 augustus 1998

2 juni 2025 S.22.0022.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250602.3N.1** AC nr. ...

ARBEIDSONGEVAL

AANSPRAKELIJKHEID

Aansprakelijkheid - Algemeen - Arbeidsongeval te wijten aan inbreuken op de Codex Welzijn op het Werk - Aansprakelijkheid van de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber - Begrip lasthebber - Hiërarchische band met de werknemer - Beoordeling

Artikel I.2-11 Codex over het welzijn op het werk bepaalt dat de leden van de hiërarchische lijn elk binnen hun bevoegdheid en op hun niveau, het beleid van de werkgever met betrekking tot het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk uitvoeren; artikel 127, 1°, Sociaal Strafwetboek bestraft de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die een inbreuk heeft gepleegd op de Wet Welzijn Werknemers; om als lasthebber in de zin van deze bepaling te worden aanzien moet de betrokkene geen lid zijn van de hiërarchische lijn; de rechter oordeelt verder onaantastbaar of een beklaagde op het ogenblik van de feiten handelde als lasthebber in de zin van artikel 127, 1°, Sociaal Strafwetboek; het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk te verantwoorden zijn (1). (1) Over artikel 127, 1° Sociaal Strafwetboek en de aansprakelijkheid van de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber, zie Cass. 28 september 2021, AR P.21.0644.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210928.2N.25; Cass. 20 januari 2009, AR P.08.0650.N, AC 2009, nr. 46, met concl. van eerste advocaat-generaal M. DE SWAEF; Cass. 10 mei 2005, AR P.04.1693.N, AC 2005, nr. 270, met concl. van procureur-generaal M. DE SWAEF.

- Art. I.2-11 Codex 28 april 2017 over het welzijn op het werk
- Art. 127, 1° Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

27 mei 2025 P.24.1798.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250527.2N.8** AC nr. ...

OVERHEIDSPERSONEEL. BIJZONDERE REGELS

Overheidspersoneel - Bijzondere regels - Wettelijke quasi-indeplaatsstelling van de openbare werkgever tegen de voor het arbeidsongeval of de beroepsziekte aansprakelijke derde - Gedurende het tijdvak van tijdelijke ongeschiktheid betaald loon - Tijdstip van de indeplaatsstelling

De overdracht van de rechten en rechtsvorderingen van de subrogant aan de gesubrogeerde geschiedt in beginsel op het tijdstip van de betaling; de regels die de quasi-indeplaatsstelling invoeren van de openbare werkgever die het loon dient te betalen gedurende het tijdvak van tijdelijke ongeschiktheid, tegen de naar gemeen recht voor het arbeidsongeval of de beroepsziekte aansprakelijke derde, wijken hier niet van af (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 14, § 3, tweede en derde lid Wet van 3 juli 1967 betreffende (de preventie van of) de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector
- Art. 1249 Oud Burgerlijk Wetboek

10 oktober 2025 C.24.0172.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20251010.1F.7** AC nr. ...

VERZEKERING

Verzekering - Arbeidsongevallenverzekeraar - Indeplaatsstelling - Grenzen van het bedrag

Krachtens artikel 47 Arbeidsongevallenwet treedt de arbeidsongevallenverzekeraar in de rechten van het slachtoffer tegen de voor het ongeval aansprakelijke persoon of zijn verzekeraar binnen de grenzen van, enerzijds, het bedrag van zijn uitgaven en, anderzijds, het bedrag dat het slachtoffer volgens het gemeen recht had kunnen verkrijgen; hieruit volgt dat de indeplaatsstelling van de arbeidsongevallenverzekeraar in de rechten van het slachtoffer aan wie hij de in de Arbeidsongevallenwet bepaalde vergoedingen heeft betaald, niet tot gevolg kan hebben dat er aan de aansprakelijke derde en aan zijn verzekeraar een hogere last wordt opgelegd dan de krachtens de artikelen 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek verschuldigde schadevergoeding (1). (1) Cass. 8 oktober 2007, AR C.05.0496.F, AC 2007, nr. 457.

- Art. 47 Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971
- Art. 1383 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

26 september 2025 C.24.0488.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250926.1F.1** AC nr. ...

ARBEIDSOVEREENKOMST

ALLERLEI

Allerlei - Discriminatiewet - Discriminatie op grond van geslacht - Slachtoffer van discriminatie - Ongunstige of nadelige behandeling - Werkgever - Derde - Morele en materiële forfaitaire schadevergoeding - Omvang - Bepaling

De forfaitaire vergoeding bepaald in artikel 23, § 2, 2° van de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie tussen vrouwen en mannen, is slechts van toepassing in geval van vorderingen tegen de werkgever; in alle andere gevallen is de forfaitaire vergoeding zoals bepaald in artikel 23, § 2, 1° van toepassing (1) (2). (1) Zie concl. OM. (2) Cass. 11 mei 2020, AR S.18.0094.N, AC 2020, nr. 280.

- Art. 25, § 2 Wet 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie tussen vrouwen en mannen
- Art. 23, §§ 1 en 2 Wet 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie tussen vrouwen en mannen

2 juni 2025 S.22.0021.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250602.3N.4** AC nr. ...

VERPLICHTINGEN

Verplichtingen - Loon - Andersoortige arbeidsprestaties - Gevolg - Loon per arbeidsuur - Thuiswachten - Gevolg

Een ander loon kan worden voorzien voor andersoortige arbeidsprestaties; wanneer het loon wordt vastgesteld per gewerkt uur zonder onderscheid naar de aard van de prestaties, is het verschuldigd voor alle arbeidsuren die ter uitvoering van de arbeidsovereenkomst zijn gepresteerd en dus voor de thuiswachten die als arbeidstijd worden beschouwd (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 20, 3° Wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten

13 november 2023 S.23.0011.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231113.3F.6** AC nr. ...

Verplichtingen - Verplichting van de werkgever

Loon vormt de compensatie voor de arbeid die ter uitvoering van die overeenkomst wordt verricht; de verplichting voor de werkgever om het loon te betalen is een noodzakelijk gevolg van het verrichten van arbeid krachtens de arbeidsovereenkomst (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 20, 3° Wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten
- Art. 3 Wet 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers

13 november 2023 S.23.0011.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231113.3F.6** AC nr. ...

ARCHITECT (TUCHT EN BESCHERMING VAN DE TITEL)

- Verzekeringsplicht - Orde van architecten - Visum Stedenbouwkundige aanvraag - Aansprakelijkheid

De Orde van Architecten die een stedenbouwkundige vergunning voorziet van een visum, dient zich ervan te vergewissen dat de architect is ingeschreven op een tabel van de Orde van Architecten of op de lijst van stagiairs en gerechtigd is het beroep van architect uit te oefenen; als voorwaarde om het beroep te mogen uitoefenen, dient de Orde van Architecten hierbij bijgevolg na te gaan of de aanvragende architect voldoet aan zijn verzekeringsverplichting (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 5 Wet 26 juni 1963 tot instelling van een Orde der Architecten

13 juni 2025 C.23.0423.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250613.1N.8** AC nr. ...

ARTS

- Raad van beroep van de Orde der artsen - Lid - Vordering tot wraking - Voorwaarde

De vordering tot wraking die tegen een lid van de raad van beroep van de Orde der artsen wordt ingesteld, terwijl die persoon niet langer deel uitmaakt van die raad, heeft geen bestaansreden (1). (1) Zie Cass. 28 april 2017, AR C.17.0235.N, AC 2017, nr. 297.

- Art. 828 Gerechtelijk Wetboek

15 juli 2025 C.25.0229.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250715.VAC.2** AC nr. ...

- Tuchtprocedure - Raad van beroep van de Orde der artsen - Verzoek tot wraking - Verzoekschrift dat geen enkele grief aanvoert tegen de personen wier wraking wordt gevorderd - Niet-ontvankelijkheid van het verzoek - Verlamming van de tuchtprocedure - Proceduremisbruik - Gevolg

Wanneer het verzoek tot wraking geen enkele grief aanvoert tegen de personen wier wraking wordt gevorderd, vormt dit verzoek geen vordering tot wraking; het gaat om een akte die er slechts de schijn van heeft, maar, gelet op, in voorkomend geval, de in dit geval reeds verstreken termijnen van de tuchtprocedure, een middel vormt dat bedoeld is om de rechtsgang te verlammen; dit verzoek tot wraking vormt bijgevolg proceduremisbruik en heeft om die reden geen enkele opschortende werking (1). (1) Zie Cass. 20 december 2022, AR P.22.0815.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221220.2N.24 ; Cass. 9 april 2024, AR P.24.0352.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240409.2N.8.

- Art. 828 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

26 augustus 2025 C.25.0262.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250826.VAC.1** AC nr. ...

AUTEURSRECHT

- Vermoeden van houderschap van rechten - Vermelding als dusdanig van producent van het fonogram - Begrip

Het vermoeden van houderschap van de rechten van de producent vindt niet automatisch toepassing van zodra een naam of letterwoord op het fonogram of een reproductie ervan wordt vermeld, maar enkel als deze in zijn hoedanigheid van producent van het fonogram "als dusdanig" wordt vermeld; dit betekent dat onder meer rekening kan worden gehouden met de manier waarop een naam of letterwoord is vermeld, de locatie ervan en de gebruiken in de sector (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. XI.209, § 2 Wetboek van economisch recht

13 juni 2025 C.23.0496.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250613.1N.6** AC nr. ...

BANKWEZEN - KREDIETWEZEN - SPAARWEZEN

BANKINSTELLINGEN

Bankinstellingen - Holdingvennootschap - Aandelen in het bezit van de provincies en de gemeenten - Overdracht van de aandelen onderworpen aan de goedkeuring van de raad van bestuur - Kapitaalverhoging - Voorwaarde - Publicatie van een prospectus - Toepassingsgebied - Op de kapitaalmarkt verhandelbaar effect - Begrip

Moet artikel 2.1, a), van richtlijn 2003/71/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende het prospectus dat gepubliceerd moet worden wanneer effecten aan het publiek worden aangeboden of tot de handel worden toegelaten en tot wijziging van richtlijn 2001/34/EG, dat op zijn beurt verwijst naar artikel 4.1, 18), van richtlijn 2004/39/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende markten voor financiële instrumenten, tot wijziging van de richtlijnen 85/611/EEG en 93/6/EEG van de Raad en van richtlijn 2000/12/EG van het Europees Parlement en de Raad en houdende intrekking van richtlijn 93/22/EEG van de Raad, aldus worden uitgelegd dat het begrip "op de kapitaalmarkt verhandelbare effecten" ook betrekking heeft op de aandelen van een holdingvennootschap die enkel de provincies en de gemeenten in hun bezit kunnen hebben en waarvan de overdracht is onderworpen aan de goedkeuring van de raad van bestuur?

- Art. 4, § 1, punt 18 Richtlijn 2004/35/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade
- Art. 2, § 1, a) Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd

24 oktober 2025 C.22.0403.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20251024.1F.4** AC nr. ...

Bankinstellingen - Holdingvennootschap - Aandelen in het bezit van de provincies en de gemeenten - Overdracht van de aandelen onderworpen aan de goedkeuring van de raad van bestuur - Kapitaalverhoging - Voorwaarde - Publicatie van een prospectus - Toepassingsgebied - Op de kapitaalmarkt verhandelbaar effect - Begrip

Moet artikel 2.1, a), van richtlijn 2003/71/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende het prospectus dat gepubliceerd moet worden wanneer effecten aan het publiek worden aangeboden of tot de handel worden toegelaten en tot wijziging van richtlijn 2001/34/EG, dat op zijn beurt verwijst naar artikel 4.1, 18), van richtlijn 2004/39/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende markten voor financiële instrumenten, tot wijziging van de richtlijnen 85/611/EEG en 93/6/EEG van de Raad en van richtlijn 2000/12/EG van het Europees Parlement en de Raad en houdende intrekking van richtlijn 93/22/EEG van de Raad, aldus worden uitgelegd dat het begrip "op de kapitaalmarkt verhandelbare effecten" ook betrekking heeft op de aandelen van een holdingvennootschap die enkel de provincies en de gemeenten in hun bezit kunnen hebben en waarvan de overdracht is onderworpen aan de goedkeuring van de raad van bestuur?

- Art. 4, § 1, punt 18 Richtlijn 2004/35/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade
- Art. 2, § 1, a) Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd

24 oktober 2025 C.22.0403.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20251024.1F.4** AC nr. ...

BEDREIGINGEN

- Artikel 327, tweede lid, Strafwetboek - Bedreigingen met een aanslag op personen of op eigendommen - Geschrift - Inhoud van het geschrift - Draagwijdte - Gevolg

Een bedreiging zoals bepaald in artikel 327, tweede lid, Strafwetboek, kan bestaan in een geschrift dat van aard is, alsook door de dader bedoeld is, om bij degene aan wie het is gericht een ernstige vrees te doen ontstaan dat een als misdaad omschreven aanslag op zijn fysieke of morele integriteit of op zijn individuele vrijheid zal plaatsvinden, wanneer die vrees ook vanuit het standpunt van een normaal en redelijk persoon verantwoord is; de afwezigheid van het voornemen of de mogelijkheid om de aanslag waarmee wordt gedreigd te plegen neemt het misdrijf niet weg en evenmin impliceert het enkele feit dat het geschrift niets "aankondigt" omdat het in de tegenwoordige tijd is gesteld of dat het geschrift is opgesteld in seksueel platvloerse bewoordingen, dat de ernstige vrees voor de erin vermelde aanslag niet gerechtvaardigd is (1). (1) Cass. 19 januari 1959, AC 1959, 400, RDP 1958-59, 705. A. DE NAUW en F. DERUYCK, Inleiding tot het bijzonder strafrecht, Wolters Kluwer, 2020, 160-161; T. VANDROMME, "Bedreigingen", Comm. Strafr., 14-15, nrs. 44-46.

- Art. 327, tweede lid Strafwetboek

15 november 2022 P.22.1085.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221115.2N.6** AC nr. ...

- Artikel 327, tweede lid, Strafwetboek - Bedreiging met een aanslag op personen of eigendommen - Geschrift - Inhoud van het geschrift - Draagwijdte - Gevolg

Een bedreiging zoals bepaald in artikel 327, tweede lid, Strafwetboek, kan bestaan in een geschrift dat van aard is, alsook door de dader bedoeld is, om bij degene aan wie het is gericht een ernstige vrees te doen ontstaan dat een als misdaad omschreven aanslag op zijn fysieke of morele integriteit of op zijn individuele vrijheid zal plaatsvinden, wanneer die vrees ook vanuit het standpunt van een normaal en redelijk persoon verantwoord is; de afwezigheid van het voornemen of de mogelijkheid om de aanslag waarmee wordt gedreigd te plegen neemt het misdrijf niet weg en evenmin impliceert het enkele feit dat het geschrift niets "aankondigt" omdat het in de tegenwoordige tijd is gesteld of dat het geschrift is opgesteld in seksueel platvloerse bewoordingen, dat de ernstige vrees voor de erin vermelde aanslag niet gerechtvaardigd is (1). (1) Cass. 19 januari 1959, AC 1959, 400, RDP 1958-59, 705. A. DE NAUW en F. DERUYCK, Inleiding tot het bijzonder strafrecht, Wolters Kluwer, 2020, 160-161; T. VANDROMME, "Bedreigingen", Comm. Strafr., 14-15, nrs. 44-46.

- Art. 327, tweede lid Strafwetboek

15 november 2022 P.22.1085.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221115.2N.6** AC nr. ...

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE

- Richtlijn 2006/112/EG - Verlaging van de maatstaf van heffing - Formaliteiten opgelegd aan belastingplichtigen - Beoordelingsmarge lidstaten - Grenzen

Uit de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie volgt dat aangezien artikel 90, lid 1, en artikel 273 Btw-richtlijn, buiten de door deze bepalingen gestelde beperkingen, noch de voorwaarden noch de verplichtingen preciseren waarin de lidstaten kunnen voorzien, moet worden vastgesteld dat deze bepalingen aan de lidstaten een beoordelingsmarge verlenen betreffende met name de formaliteiten die de belastingplichtigen jegens de belastingdienst dienen te vervullen om een verlaging van de maatstaf van heffing door te voeren (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 273 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 90, eerste lid Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

20 juni 2025 F.22.0059.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250620.1N.12** AC nr. ...

- Europees recht - Richtlijn 2006/112/EG - Uitlegging - Prejudiciële vraag - Onderneming die tweedehandswagens en wrakken verkoopt - Aankoop van buiten gebruik gestelde motorvoertuigen - Bestemd om te worden verkocht "voor onderdelen" - Niet uit die voertuigen gehaalde onderdelen - Gebruikte goederen - Begrip

Artikel 311, § 1, punt 1, van de richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde moet aldus worden uitgelegd dat definitief afgedankte auto's die door een onderneming werden gekocht bij de in artikel 314 van die richtlijn bedoelde personen en die bestemd zijn om te worden verkocht 'voor onderdelen', zonder dat de onderdelen ervan zijn gedemonteerd, gebruikte goederen zijn in de zin van die bepaling wanneer, ten eerste, zij nog onderdelen bevatten die de functionaliteiten hebben behouden die ze hadden toen ze nieuw waren en die in de staat waarin ze verkeren of na herstelling opnieuw kunnen worden gebruikt en, ten tweede, vaststaat dat deze voertuigen door dit hergebruik van onderdelen in hun economische cyclus zijn gebleven en in werkelijkheid niet zijn verkocht om gewoonweg te worden vernietigd of tot een ander voorwerp te worden omgevormd (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 58, § 4 Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 313, § 1 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 311, § 1, punt 1 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 1, § 2, eerste lid Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

13 november 2023 F.19.0116.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231113.3F.3** AC nr. ...

- Europees recht - Richtlijn 2006/112/EG - Uitlegging - Prejudiciële vraag - Onderneming die tweedehandswagens en wrakken verkoopt - Aankoop van buiten gebruik gestelde motorvoertuigen - Bestemd om te worden verkocht "voor onderdelen" - Niet uit die voertuigen gehaalde onderdelen - Gebruikte goederen -

Begrip

Artikel 311, § 1, punt 1, van de richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde moet aldus worden uitgelegd dat definitief afgedankte auto's die door een onderneming werden gekocht bij de in artikel 314 van die richtlijn bedoelde personen en die bestemd zijn om te worden verkocht 'voor onderdelen', zonder dat de onderdelen ervan zijn gedemonteerd, gebruikte goederen zijn in de zin van die bepaling wanneer, ten eerste, zij nog onderdelen bevatten die de functionaliteiten hebben behouden die ze hadden toen ze nieuw waren en die in de staat waarin ze verkeren of na herstelling opnieuw kunnen worden gebruikt en, ten tweede, vaststaat dat deze voertuigen door dit hergebruik van onderdelen in hun economische cyclus zijn gebleven en in werkelijkheid niet zijn verkocht om gewoonweg te worden vernietigd of tot een ander voorwerp te worden omgevormd (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 58, § 4 Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 313, § 1 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 311, § 1, punt 1 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 1, § 2, eerste lid Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

13 november 2023 F.19.0116.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231113.3F.3** AC nr. ...

- Rekenfout - Toepassing van een lager dan het wettelijk tarief - Verbetering - Berekeningswijze

Wanneer de belasting over de toegevoegde waarde ten onrechte werd berekend tegen een lager tarief dan het wettelijk tarief dat op de verrichting van toepassing is, moet de verschuldigde belasting worden berekend op de betaalde totaalprijs, na aftrek van de geheven belasting (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 28, 6° Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 26 Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 78 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 73 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

13 november 2023 F.20.0139.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231113.3F.4** AC nr. ...

- Rekenfout - Toepassing van een lager dan het wettelijk tarief - Verbetering - Berekeningswijze

Wanneer de belasting over de toegevoegde waarde ten onrechte werd berekend tegen een lager tarief dan het wettelijk tarief dat op de verrichting van toepassing is, moet de verschuldigde belasting worden berekend op de betaalde totaalprijs, na aftrek van de geheven belasting (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 28, 6° Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 26 Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 78 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 73 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

13 november 2023 F.20.0139.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231113.3F.4 AC nr. ...

- Huiszoeking - Onderzoek van de boeken en stukken - Gesloten meubelen, vuilnisbakken, enz. - Omvang van de bevoegdheden van de bevoegde ambtenaren

Artikel 63, eerste lid, 1°, Btw-wetboek kent aan de bevoegde ambtenaren het recht toe de boeken en stukken te onderzoeken die zich in gesloten meubelen, vuilnisbakken of koelkasten bevinden die gelegen zijn in de ruimten waar de beroepsactiviteit van de belastingplichtige uitgeoefend wordt, zonder dat zij eerst zijn toestemming dienen te verkrijgen; pas als laatstgenoemde zich hiertegen verzet, kan de inzage van de boeken en stukken niet plaatsvinden; artikel 8 EVRM vereist geen andere uitlegging (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 63, eerste lid, 1° Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 61, § 2 Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

6 oktober 2023 F.22.0082.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231006.1F.2 AC nr. ...

- Termijnen - Verlengde verjaringstermijn - Voorwaarde - Kennisgeving van aanwijzingen van belastingontduiking - Begrip

De kennisgeving van de aanwijzingen van belastingontduiking in de zin van artikel 333, derde lid, WIB92 en van artikel 84ter Btw-wetboek hoeft geen betrekking te hebben op verschillende aanwijzingen van belastingontduiking (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 84ter Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 333, eerste lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

22 december 2023 F.22.0053.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231222.1F.4 AC nr. ...

- Levering van gebouwen - Levering na verbouwing - Ingrijpende veranderingen - Begrip

Verbouwing van een gebouw in de zin van artikel 12 van de richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijk stelsel van belasting over de toegevoegde waarde, dat zijn status bepaalt in geval van vervreemding, houdt in dat het voormelde gebouw ingrijpende veranderingen heeft ondergaan die bedoeld zijn om het gebruik of de gebruiksvoorwaarden ervan te wijzigen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 28, 6° Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 26 Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 78 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 73 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

13 november 2023 F.20.0139.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231113.3F.4 AC nr. ...

- Schuldvordering van een belastingplichtige leverancier van goederen of diensten die geheel of ten dele definitief verloren gaat - Verlaging van de maatstaf van heffing - Teruggaaf van de btw - Voorwaarden

Wanneer de schuldvordering van een belastingplichtige leverancier van goederen of diensten geheel of ten dele definitief verloren gaat, is de verlaging van de maatstaf van heffing en de teruggaaf van de btw afhankelijk van het uitreiken door deze belastingplichtige van een verbeterend stuk en de inschrijving ervan in een daartoe bestemd register, gevolgd door het uitreiken van een dubbel van dat stuk aan de belastingplichtige medecontractant, afnemer van de goederen of diensten (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 5, § 1 KB nr. 3 van 10 december 1969
- Art. 13 KB nr. 4 van 29 december 1969 met betrekking tot de teruggaven inzake belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 4, § 1, eerste lid KB nr. 4 van 29 december 1969 met betrekking tot de teruggaven inzake belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 80 Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 79, § 1, eerste lid Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 77, § 1, 7° Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde

20 juni 2025 F.22.0059.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250620.1N.12** AC nr. ...

- Verjaring - Afstand van de verlopen tijd van de verjaring - Bevoegdheid

De afstand van een verweer tegen een belastingsaanspraak, zoals de afstand van de op de verjaring verlopen termijn in de zin van artikel 83, § 2, Btw-wetboek, die geen erkenning van de rechten van de schuldeiser inhoudt, is geen afstand van rechtsvordering (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 821 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 83, § 2 Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde

25 november 2022 F.22.0006.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221125.1N.9** AC nr. ...

- Levering van gebouwen - Vrijstelling - Criterium van de eerste ingebruikneming - Toepassingsvoorwaarden niet omschreven door de lidstaat - Begrip - Levering na verbouwing - Uitlegging van richtlijn 2006/112/EG

Artikel 135, eerste paragraaf, j), van de richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijk stelsel van belasting over de toegevoegde waarde, samen gelezen met artikel 12, eerste en tweede paragraaf, van die richtlijn, moet aldus worden uitgelegd dat de vrijstelling waarin die eerstgenoemde bepaling voorziet voor de levering van een gebouw of een gedeelte ervan en van het bijbehorende terrein, met uitzondering van de levering die vóór de eerste ingebruikneming plaatsvindt, ook geldt voor de levering van een gebouw waarvan een eerste ingebruikneming heeft plaatsgevonden vóór de verbouwing ervan, ook al heeft de betrokken lidstaat in zijn nationale recht niet de voorwaarden voor de toepassing van het criterium van de eerste ingebruikneming op de verbouwing van gebouwen vastgesteld, zoals hij dat op grond van de laatstgenoemde bepaling had kunnen doen (1). (1) Zie concl. OM

- Art. 44, § 3, 1°, a Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 135, § 1, j) Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 12, § 1, a), § 2, tweede en derde lid Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 2 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

13 november 2023 F.20.0139.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231113.3F.4 AC nr. ...

- Levering van gebouwen - Vrijstelling - Criterium van de eerste ingebruikneming - Toepassingsvoorwaarden niet omschreven door de lidstaat - Begrip - Levering na verbouwing - Uitlegging van richtlijn 2006/112/EG

Artikel 135, eerste paragraaf, j), van de richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijk stelsel van belasting over de toegevoegde waarde, samen gelezen met artikel 12, eerste en tweede paragraaf, van die richtlijn, moet aldus worden uitgelegd dat de vrijstelling waarin die eerstgenoemde bepaling voorziet voor de levering van een gebouw of een gedeelte ervan en van het bijbehorende terrein, met uitzondering van de levering die vóór de eerste ingebruikneming plaatsvindt, ook geldt voor de levering van een gebouw waarvan een eerste ingebruikneming heeft plaatsgevonden vóór de verbouwing ervan, ook al heeft de betrokken lidstaat in zijn nationale recht niet de voorwaarden voor de toepassing van het criterium van de eerste ingebruikneming op de verbouwing van gebouwen vastgesteld, zoals hij dat op grond van de laatstgenoemde bepaling had kunnen doen (1). (1) Zie concl. OM

- Art. 44, § 3, 1°, a Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 135, § 1, j) Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 12, § 1, a), § 2, tweede en derde lid Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 2 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

13 november 2023 F.20.0139.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231113.3F.4 AC nr. ...

- Huiszoekingen - Voorafgaande machtiging van de politierechter - Motivering - Doel - Rechterlijke toetsing - Draagwijdte

De motivering van de machtiging van de politierechter moet de rechtbank van eerste aanleg, en vervolgens het hof van beroep, in staat stellen een daadwerkelijke rechterlijke toetsing uit te voeren door na te gaan of de in artikel 63 van het Btw-wetboek opgegeven voorwaarden werden nageleefd en of de uitgevoerde huiszoeking in verhouding stond tot de noodzaak om een doeltreffende controle van de toepassing van de belasting uit te voeren (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 63, derde lid Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde

8 december 2023 F.22.0136.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231208.1F.6 AC nr. ...

- Levering van gebouwen - Levering na verbouwing - Nieuw gebouw - Structurele elementen - Begrip

Uit artikel 12 van de richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijk stelsel van belasting over de toegevoegde waarde en uit artikel 44 Btw-wetboek volgt niet dat een verbouwd gebouw enkel een nieuw gebouw kan zijn indien de uitgevoerde werken niet steunen op de essentiële structuurelementen van het te verbouwen gebouw (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 44, § 3, 1°, a) Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 135, § 1, j) Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

- Art. 12, § 1, a), § 2, tweede en derde lid Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 2 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

13 november 2023 F.20.0139.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231113.3F.4** AC nr. ...

- Levering van een gebouw - Afzonderlijke vermelding van het btw-tarief - Bepaling van de maatstaf van heffing

Wanneer de koopovereenkomst van een goed werd gesloten met afzonderlijke vermelding van het btw-tarief, bestaat de maatstaf van heffing van de belasting uit de totaalprijs die de koper heeft betaald, na aftrek van de belasting tegen het aldus vermelde tarief (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 78 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 73 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

13 november 2023 F.20.0139.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231113.3F.4** AC nr. ...

- Levering van gebouwen - Levering na verbouwing - Nieuw gebouw - Structurele elementen - Begrip

Uit artikel 12 van de richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijk stelsel van belasting over de toegevoegde waarde en uit artikel 44 Btw-wetboek volgt niet dat een verbouwd gebouw enkel een nieuw gebouw kan zijn indien de uitgevoerde werken niet steunen op de essentiële structuurelementen van het te verbouwen gebouw (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 44, § 3, 1°, a) Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 135, § 1, j) Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 12, § 1, a), § 2, tweede en derde lid Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 2 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

13 november 2023 F.20.0139.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231113.3F.4** AC nr. ...

- Levering van een gebouw - Afzonderlijke vermelding van het btw-tarief - Bepaling van de maatstaf van heffing

Wanneer de koopovereenkomst van een goed werd gesloten met afzonderlijke vermelding van het btw-tarief, bestaat de maatstaf van heffing van de belasting uit de totaalprijs die de koper heeft betaald, na aftrek van de belasting tegen het aldus vermelde tarief (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 78 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 73 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

13 november 2023 F.20.0139.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231113.3F.4** AC nr. ...

- Huiszoekingen - In het Btw-wetboek bedoelde handelingen - Begrip - Voorafgaande machtiging van de politierechter - Voorwaarde

De bevoegde ambtenaren van de fiscale administratie hebben toegang tot de plaats waar de boekhouding met betrekking tot in het Btw-wetboek bedoelde handelingen wordt gevoerd en de machtiging van de politierechter is vereist indien deze plaats een particuliere woning of een bewoond lokaal is (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 63, eerste, tweede en derde lid Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde

8 december 2023 F.22.0136.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231208.1F.6** AC nr. ...

- Richtlijn 2006/112/EG - Formaliteiten opgelegd aan belastingplichtigen - Formaliteiten te voldoen om het recht op verlaging van de maatstaf van heffing voor de btw te kunnen uitoefenen - Grenzen - Bevoegdheid nationale rechter

Uit de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie volgt dat het van belang is dat de formaliteiten waaraan de belastingplichtigen moeten voldoen om ten aanzien van de belastingdienst het recht op verlaging van de maatstaf van heffing voor de btw te kunnen uitoefenen, beperkt zijn tot die welke de mogelijkheid bieden aan te tonen dat de tegenprestatie of een deel ervan na de sluiting van de transactie definitief niet zal worden ontvangen; het staat aan de nationale rechter om na te gaan of de door de betrokken lidstaat opgelegde formaliteiten aan deze voorwaarde voldoen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 273 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 90, eerste lid Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

20 juni 2025 F.22.0059.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250620.1N.12** AC nr. ...

- Huiszoekingen - Voorafgaande machtiging van de politierechter - Bevoegdheid van de rechter - Omvang - Motivering - Vorm - Verwijzingen

De politierechter, die een ruime beoordelingsbevoegdheid heeft om te bepalen of de hem voorgelegde omstandigheden een aantasting van het grondwettelijk beginsel van de onschendbaarheid van de woning verantwoorden, kan de machtiging tot huiszoeking motiveren door te verwijzen naar de in het verzoek om machtiging of in de bijgevoegde stukken vermelde aanwijzingen en door die aanwijzingen weer te geven (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 63, derde lid Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde

8 december 2023 F.22.0136.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231208.1F.6** AC nr. ...

- Wijziging maatstaf van heffing aan de zijde van de belastingplichtige leverancier - Herziening van de aftrek van de voorbelasting bij de belastingplichtige medecontractant - Verplichting

De wijziging van de maatstaf van heffing aan de zijde van de belastingplichtige leverancier dient te leiden tot een herziening van de aftrek van de voorbelasting bij de belastingplichtige medecontractant; deze dient de teveel in aftrek genomen btw terug te storten door ze op te nemen in het bedrag van de verschuldigde belasting voor de periode waarin hij het verbeterend stuk heeft ontvangen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 5, § 1 KB nr. 3 van 10 december 1969
- Art. 13 KB nr. 4 van 29 december 1969 met betrekking tot de teruggaven inzake belasting over de toegevoegde waarde

- Art. 4, § 1, eerste lid KB nr. 4 van 29 december 1969 met betrekking tot de teruggaven inzake belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 80 Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 79, § 1, eerste lid Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 77, § 1, 7° Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde

20 juni 2025 F.22.0059.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250620.1N.12** AC nr. ...

- Richtlijn 2006/112/EG - Formaliteiten inzake verlaging van de maatstaf van heffing - Beoordeling in abstracto - Niet-vervulling van die formaliteiten - Gevolg - Grens - Niet-uitreiken van een verbeterend stuk aan de mede-contractant die de btw in aftrek heeft gebracht - Recht op verlaging van de maatstaf van heffing - Recht op teruggaaf - Voorwaarde

Uit het arrest SCT, C-146/19, van 11 juni 2020 van het Hof van Justitie van de Europese Unie volgt kennelijk dat, ook al zijn de voorwaarden of vereisten waarvan een lidstaat de verlaging van de maatstaf van heffing afhankelijk maakt, in abstracto beschouwd, verantwoord in het licht van de doelstelling van het voorkomen van fraude of het uitschakelen van het gevaar voor verlies van belastinginkomsten, de niet-vervulling ervan de verlaging van de maatstaf van heffing en de teruggaaf van de btw niet in de weg mag staan wanneer vaststaat dat, in concreto beschouwd, deze geen invloed heeft gehad op de voormelde doelstellingen; hieruit vloeit voort dat het niet-uitreiken van een verbeterend stuk aan de mede-contractant die de btw in aftrek heeft gebracht, geen afbreuk doet aan het recht op verlaging van de maatstaf van heffing en op het recht op teruggaaf van de btw wanneer vaststaat dat het uitreiken van een verbeterend stuk er niet toe had geleid dat de door de medecontractant teveel afgetrokken btw had kunnen worden gerecupereerd (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 273 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 90, eerste lid Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

20 juni 2025 F.22.0059.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250620.1N.12** AC nr. ...

- Huiszoekingen - Voorafgaande machtiging van de politierechter - Motivering - Draagwijdte

De vereiste motivering van de machtiging van de politierechter is vervuld indien de machtiging, die door de aard ervan enkel op btw-controles betrekking kan hebben en bijgevolg steeds een beperkt karakter heeft, vermeldt voor welke woning en aan welke personen ze is verleend en, op een wijze die beknopt mag zijn, de redenen opgeeft waarom ze noodzakelijk is (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 63, derde lid Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde

8 december 2023 F.22.0136.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231208.1F.6** AC nr. ...

- Huiszoekingen - Voorafgaande machtiging van de politierechter - Voorwaarde

De ambtenaren die bevoegd zijn om de toepassing van de belasting over de toegevoegde waarde te controleren, hebben tot particuliere woningen of bewoonde lokalen enkel toegang tussen vijf uur 's morgens en negen uur 's avonds en uitsluitend met machtiging van de politierechter; die machtiging moet uitdrukkelijk gemotiveerd zijn (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 63, derde lid Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde

8 december 2023 F.22.0136.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231208.1F.6 AC nr. ...

- Onderneming die tweedehandswagens en wrakken verkoopt - Aankoop van buiten gebruik gestelde motorvoertuigen - Bestemd om te worden verkocht "voor onderdelen" - Niet uit die voertuigen gehaalde onderdelen - Gebruikte goederen - Begrip - Plichten van de rechter

Om te bepalen of voor onderdelen verkochte voertuigen als gebruikte goederen kunnen worden omschreven waarop de winstmargeregeling van toepassing is, moet de rechter onderzoeken of de voor onderdelen verkochte voertuigen nog onderdelen bevatten die de functionaliteiten hebben behouden die ze hadden toen ze nieuw waren, zodat ze in de staat waarin ze verkeren of na herstelling kunnen worden hergebruikt (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1 KB nr. 53 van 23 december 1994 met betrekking tot de bijzondere regeling van belastingheffing over de winstmarge voor gebruikte goederen, kunstvoorwerpen, voorwerpen voor verzamelingen en antiquiteiten
- Art. 58, § 4 Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 313, § 1 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 311, § 1, punt 1 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 1, § 2, eerste lid Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

13 november 2023 F.19.0116.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231113.3F.3 AC nr. ...

- Uitoefening recht op aftrek - Vermeldingen op een factuur - Materiële en formele voorwaarden

Uit de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie volgt dat de administratie het recht op aftrek niet mag weigeren louter omdat op een factuur niet alle vermeldingen voorkomen bedoeld in artikel 5, § 1, van het koninklijk besluit nr. 1 met betrekking tot de regeling voor de voldoening van de belasting over de toegevoegde waarde, indien vaststaat dat aan de materiële voorwaarden voor het recht op aftrek is voldaan (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 3, § 1 KB nr. 1 van 29 december 1992 met betrekking tot de regeling voor de voldoening van de belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 3, § 1, 1° KB nr. 3 van 10 december 1969
- Art. 45, § 1 Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde

25 november 2022 F.21.0135.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221125.1N.6 AC nr. ...

- Onderneming die tweedehandswagens en wrakken verkoopt - Aankoop van buiten gebruik gestelde motorvoertuigen - Bestemd om te worden verkocht "voor onderdelen" - Niet uit die voertuigen gehaalde onderdelen - Gebruikte goederen - Begrip - Plichten van de rechter

Om te bepalen of voor onderdelen verkochte voertuigen als gebruikte goederen kunnen worden omschreven waarop de winstmargeregeling van toepassing is, moet de rechter onderzoeken of de voor onderdelen verkochte voertuigen nog onderdelen bevatten die de functionaliteiten hebben behouden die ze hadden toen ze nieuw waren, zodat ze in de staat waarin ze verkeren of na herstelling kunnen worden hergebruikt (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1 KB nr. 53 van 23 december 1994 met betrekking tot de bijzondere regeling van belastingheffing over de winstmarge voor gebruikte goederen, kunstvoorwerpen, voorwerpen voor verzamelingen en antiquiteiten
- Art. 58, § 4 Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 313, § 1 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 311, § 1, punt 1 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 1, § 2, eerste lid Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

13 november 2023 F.19.0116.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231113.3F.3** AC nr. ...

- Levering van gebouwen - Vrijstelling - Criterium van de eerste ingebruikneming - Toepassingsvoorwaarden niet omschreven door de lidstaat - Begrip - Levering na verbouwing - Voorwaarden

Wanneer een lidstaat geen gebruik maakt van de mogelijkheid bepaald in artikel 12, paragraaf 2, tweede lid, van de richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijk stelsel van belasting over de toegevoegde waarde, om de voorwaarden voor de toepassing van het criterium van de eerste ingebruikneming op de verbouwing van gebouwen te bepalen, blijft de levering van een dergelijk verbouwd gebouw onderworpen aan de algemene regeling die van toepassing is op de levering van een nieuw gebouw en is die levering bijgevolg enkel vrijgesteld wanneer zij plaatsvindt na de eerste ingebruikneming of, indien de lidstaat een ander criterium heeft aangenomen met toepassing van artikel 12, tweede paragraaf, derde lid, van de richtlijn, nadat aan dat criterium is voldaan (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 78 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 73 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

13 november 2023 F.20.0139.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231113.3F.4** AC nr. ...

- Levering van gebouwen - Vrijstelling - Criterium van de eerste ingebruikneming - Toepassingsvoorwaarden niet omschreven door de lidstaat - Begrip - Levering na verbouwing - Voorwaarden

Wanneer een lidstaat geen gebruik maakt van de mogelijkheid bepaald in artikel 12, paragraaf 2, tweede lid, van de richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijk stelsel van belasting over de toegevoegde waarde, om de voorwaarden voor de toepassing van het criterium van de eerste ingebruikneming op de verbouwing van gebouwen te bepalen, blijft de levering van een dergelijk verbouwd gebouw onderworpen aan de algemene regeling die van toepassing is op de levering van een nieuw gebouw en is die levering bijgevolg enkel vrijgesteld wanneer zij plaatsvindt na de eerste ingebruikneming of, indien de lidstaat een ander criterium heeft aangenomen met toepassing van artikel 12, tweede paragraaf, derde lid, van de richtlijn, nadat aan dat criterium is voldaan (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 78 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 73 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

13 november 2023 F.20.0139.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231113.3F.4** AC nr. ...

- Levering van gebouwen - Levering na verbouwing - Ingrijpende veranderingen - Begrip

Verbouwing van een gebouw in de zin van artikel 12 van de richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijk stelsel van belasting over de toegevoegde waarde, dat zijn status bepaalt in geval van vervreemding, houdt in dat het voormelde gebouw ingrijpende veranderingen heeft ondergaan die bedoeld zijn om het gebruik of de gebruiksvoorwaarden ervan te wijzigen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 28, 6° Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 26 Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 78 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 73 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

13 november 2023 F.20.0139.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231113.3F.4** AC nr. ...

- Richtlijn 2006/112/EG - Regels maatstaf van heffing - Maatregelen ter voorkoming van belastingfraude of -ontwijking - Afwijking - Grenzen

Uit de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie volgt dat maatregelen ter voorkoming van belastingfraude of -ontwijking in beginsel slechts van de regels inzake de maatstaf van heffing mogen afwijken, voor zover dit strikt noodzakelijk is om dat specifieke doel te bereiken; zij dienen namelijk zo min mogelijk afbreuk te doen aan de doeleinden en beginselen van de Btw-richtlijn en mogen dus niet op zodanige wijze worden aangewend dat zij de neutraliteit van de btw zouden aantasten (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 273 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 90, eerste lid Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

20 juni 2025 F.22.0059.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250620.1N.12** AC nr. ...

BELEGGINGEN

- Holdingvennootschap - Aandelen in het bezit van de provincies en de gemeenten - Overdracht van de aandelen onderworpen aan de goedkeuring van de raad van bestuur - Kapitaalverhoging - Voorwaarde - Publicatie van een prospectus - Toepassingsgebied - Op de kapitaalmarkt verhandelbaar effect - Begrip

Moet artikel 2.1, a), van richtlijn 2003/71/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende het prospectus dat gepubliceerd moet worden wanneer effecten aan het publiek worden aangeboden of tot de handel worden toegelaten en tot wijziging van richtlijn 2001/34/EG, dat op zijn beurt verwijst naar artikel 4.1, 18), van richtlijn 2004/39/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende markten voor financiële instrumenten, tot wijziging van de richtlijnen 85/611/EEG en 93/6/EEG van de Raad en van richtlijn 2000/12/EG van het Europees Parlement en de Raad en houdende intrekking van richtlijn 93/22/EEG van de Raad, aldus worden uitgelegd dat het begrip “op de kapitaalmarkt verhandelbare effecten” ook betrekking heeft op de aandelen van een holdingvennootschap die enkel de provincies en de gemeenten in hun bezit kunnen hebben en waarvan de overdracht is onderworpen aan de goedkeuring van de raad van bestuur?

- Art. 4, § 1, punt 18 Richtlijn 2004/35/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade
- Art. 2, § 1, a) Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd

24 oktober 2025 C.22.0403.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20251024.1F.4** AC nr. ...

- Holdingvennootschap - Aandelen in het bezit van de provincies en de gemeenten - Overdracht van de aandelen onderworpen aan de goedkeuring van de raad van bestuur - Kapitaalverhoging - Voorwaarde - Publicatie van een prospectus - Toepassingsgebied - Op de kapitaalmarkt verhandelbaar effect - Begrip

Moet artikel 2.1, a), van richtlijn 2003/71/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende het prospectus dat gepubliceerd moet worden wanneer effecten aan het publiek worden aangeboden of tot de handel worden toegelaten en tot wijziging van richtlijn 2001/34/EG, dat op zijn beurt verwijst naar artikel 4.1, 18), van richtlijn 2004/39/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende markten voor financiële instrumenten, tot wijziging van de richtlijnen 85/611/EEG en 93/6/EEG van de Raad en van richtlijn 2000/12/EG van het Europees Parlement en de Raad en houdende intrekking van richtlijn 93/22/EEG van de Raad, aldus worden uitgelegd dat het begrip “op de kapitaalmarkt verhandelbare effecten” ook betrekking heeft op de aandelen van een holdingvennootschap die enkel de provincies en de gemeenten in hun bezit kunnen hebben en waarvan de overdracht is onderworpen aan de goedkeuring van de raad van bestuur?

- Art. 4, § 1, punt 18 Richtlijn 2004/35/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade
- Art. 2, § 1, a) Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd

24 oktober 2025 C.22.0403.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20251024.1F.4** AC nr. ...

BERUSTING

- Briefwisseling van advocaat - Geldigheidsvoorwaarde

De uitdrukkelijke berusting van een partij geschiedt door een akte van berusting, die ondertekend wordt door haarzelf of door haar lasthebber, die een bijzondere volmacht heeft ontvangen om in haar naam te berusten (1). (1) Cass. 7 april 2016, AR F.14.0070.N, AC 2016, nr. 242.

- Art. 1045, tweede lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1044, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 440, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

1 december 2023	C.23.0072.F	ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231201.1F.4	AC nr. ...

- Belastingwet - Openbare orde - Belgische Staat - Gevolg

Een betwisting inzake de belastingwet raakt de openbare orde, waaruit volgt dat de Belgische Staat in betwistingen inzake de belastingwet geen afstand van rechtsvordering kan doen (1). (1) Zie concl OM.

23 december 2022	F.22.0041.N	ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221223.1N.1	AC nr. ...

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ

INTERNERING

Internering - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Schending van artikel 5.1.e EVRM - Geïnterneerde die niet binnen een redelijke termijn in een aan zijn geestestoestand aangepaste instelling is geplaatst - Gevolg - Afweging door de KBM van de onrechtmatige vrijheidsberoving tegen het gevaar voor de maatschappij van een vrijlating van de geïnterneerde - Onaantastbare beoordeling - Elementen van de beoordeling - Actuele beoordeling - Onzekerheid verbonden aan de inschatting - Draagwijdte - Gevolg

Indien de kamer voor de bescherming van de maatschappij vaststelt dat een schending voorligt van artikel 5.1.e EVRM omdat een geïnterneerde niet binnen een redelijke termijn is geplaatst in een aan zijn geestestoestand aangepaste instelling, moet die kamer de onrechtmatigheid van de vrijheidsberoving afwegen tegen het gevaar dat een vrijlating van de geïnterneerde voor de samenleving oplevert en kan zij beslissen dat gelet op die gevaarlijkheid de geïnterneerde niettegenstaande de vastgestelde schending van artikel 5.1.e EVRM van zijn vrijheid blijft beroofd, waarbij het de kamer als multidisciplinair en gespecialiseerd rechtscollege toekomt onaantastbaar de gevaarlijkheid van een geïnterneerde te beoordelen en bij die beoordeling, die niet noodzakelijk samenvalt met de beoordeling van de geestestoestand van de geïnterneerde, dient de kamer rekening te houden met de concrete omstandigheden van de zaak zoals die gekend zijn op het ogenblik van de te nemen beslissing en kan zij daarvoor onder meer steunen op de aard van de feiten waarvoor de interneringsmaatregel is bevolen, deskundigenverslagen van psychiaters of psychologen, risicotaxaties en informatie verstrekt door de penitentiaire autoriteiten, zonder dat de kamer door die verslagen en gegevens is gebonden of dat zij er in haar beslissing noodzakelijk melding moet van maken; de vereiste van een actuele beoordeling sluit niet uit dat de kamer ook rekening houdt met niet recente of minder recente verslagen voor zover blijkt dat de daarin vervatte gegevens nog steeds relevant zijn voor de beoordeling van de gevaarlijkheid van de geïnterneerde op het ogenblik van de te nemen beslissing aangezien de kamer niet zonder meer abstractie kan maken van de voorgaanden van de geïnterneerde op strafrechtelijk, psychiatrisch, psychologisch, sociaal en penitentiair vlak, maar het is niet vereist dat de kamer bij elke beoordeling die zij moet maken betreffende de gevaarlijkheid van een geïnterneerde telkens een nieuw psychiatrisch of een psychologisch onderzoek of een risicotaxatie beveelt en alhoewel de beoordeling van de gevaarlijkheid van de geïnterneerde voor de maatschappij steeds een inschatting naar de toekomst veronderstelt en een daarmee noodzakelijk verbonden onzekerheid, impliceert dit evenwel niet dat de beoordeling arbitrair is.

- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

29 juli 2025 P.25.1043.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250729.VAK.4** AC nr. ...

Internering - Uitvoering - Geïnterneerde die in buitenland verblijft zonder verblijfsrecht - Uitvoerbaarheid van de beslissing - Invloed

Uit de enkele omstandigheid dat een geïnterneerde op het ogenblik dat de kamer voor bescherming van de maatschappij moet beslissen over de uitvoering van een interneringsmaatregel geen verblijfsrecht heeft voor België en hij zich in het buitenland bevindt, volgt niet dat de beslissing van de kamer niet uitvoerbaar is; indien de geïnterneerde ondanks de voorgehouden afwezigheid van verblijfsrecht zich naar België zou begeven, is de beslissing wel degelijk uitvoerbaar.

24 juni 2025 P.25.0848.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.34** AC nr. ...

Internering - Onderzoeksgerechten - Kamer van inbeschuldigingstelling - Arrest dat de internering beveelt - Cassatieberoep - Vorm - Cassatieberoep ingesteld door de inverdenkinggestelde in de gevangenis - Ontvankelijkheid

Krachtens artikel 425, § 1, Wetboek van Strafvordering moet de verklaring van het voor de inverdenkinggestelde ingestelde cassatieberoep tegen het arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling dat zijn internering beveelt, worden opgemaakt en ondertekend door een advocaat die houder is van het getuigschrift van een opleiding in cassatieprocedures (1). (1) Cass. 5 november 2019, AR P.19.0901.N, AC 2019, nr. 568.

- Art. 9 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering
- Art. 425, § 1 Wetboek van Strafvordering

26 augustus 2025 P.25.1011.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250826.VAC.4** AC nr. ...

Internering - Interneringswet - Artikel 29, § 2, eerste lid - Behandeling op de eerst nuttige zitting van de kamer voor bescherming van de maatschappij - Termijn van drie maanden - Niet-naleving van de termijn - Sanctie - Draagwijdte - Gevolg

Artikel 29, § 2, eerste lid, Interneringswet bepaalt dat de zaak wordt behandeld op de eerst nuttige zitting van de kamer voor de bescherming van de maatschappij, welke plaats moet vinden uiterlijk drie maanden nadat het vonnis of het arrest tot internering in kracht van gewijsde is gegaan; de Interneringswet voorziet niet in een sanctie bij de niet-naleving van deze termijn en uit het enkele feit dat die termijn werd overschreden, volgt niet dat op een niet-toelaatbare manier afbreuk is gedaan aan het recht op toegang tot de rechter.

- Art. 29, § 2, eerste lid Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

27 september 2022 P.22.1176.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220927.2N.18** AC nr. ...

Internering - Aaaaaartikel 6.1 EVRM - Toegang tot de rechter - Hoger beroep ingesteld door de persoon zelf tegen wie de interneringsmaatregel is gevorderd - Persoon in eerste aanleg bijgestaan door een advocaat - Persoon niet meer bijgestaan door een advocaat in hoger beroep - Grievenformulier - Vervallenverklaring van het hoger beroep - Kennisgeving aan de geïnterneerde appellant - Draagwijdte - Gevolg

Uit artikel 6.1 EVRM en het door die bepaling gewaarborgde recht van toegang tot de rechter volgt dat indien de appellant een persoon is tegen wie een interneringsmaatregel wordt gevorderd en die bijgevolg overeenkomstig de artikelen 13, § 3, en 81, § 1, eerste lid, Interneringswet moet worden bijgestaan of vertegenwoordigd door een advocaat, de vervallenverklaring van het hoger beroep wegens het niet-indienen van een grievenformulier niet kan worden uitgesproken wanneer de appellant zelf hoger beroep heeft ingesteld op een ogenblik dat hij niet meer was bijgestaan door een raadsman en niet vaststaat dat hij op de hoogte was van de verplichting tijdig een grievenformulier in te dienen (1). (1) Cass. 12 oktober 2021, AR P.21.0937.N, AC 2021, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211012.2N.10; Cass. 20 oktober 2020, AR P.19.1255.N, AC 2020, nr. 645; Cass. 8 september 2020, AR P.20.0630.N, AC 2020, nr. 509.

- Artt. 13, § 3, en 18, § 1 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

15 maart 2022 P.21.1649.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220315.2N.6** AC nr. ...

Internering - Aard en doeleinden van de interneringsmaatregel - Uitvoering van de internering in hechtenis - Verzoek om uitgaansvergunningen - Handhaving van de hechtenis - Voorwaarde - Geen therapeutische behandeling van de geïnterneerde - Afweging van het belang van de maatschappij tegen het individueel belang van de geïnterneerde om een aangepaste zorg te ontvangen

De internering van een persoon die aan een geestesstoornis lijdt, is een veiligheidsmaatregel die er tegelijkertijd toe strekt de maatschappij te beschermen en ervoor te zorgen dat aan de geïnterneerde de zorg wordt verstrekt die zijn toestand vereist met het oog op zijn re-integratie in de maatschappij; het feit dat de invrijheidstelling van een geïnterneerde een gevaar voor de maatschappij oplevert, kan voor de kamer voor bescherming van de maatschappij een reden zijn om de hechtenis te handhaven, niettegenstaande het gebrek aan een therapeutische behandeling van de betrokkene, voor zover ze het belang van de maatschappij afweegt tegen het individueel belang van de geïnterneerde om een aangepaste zorg te ontvangen met het oog op zijn re-integratie (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 22 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

4 juni 2025 P.24.0132.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250604.2F.5** AC nr. ...

Internering - Uitvoering - Beoordeling of geïnterneerde nog lijdt aan geestesstoornis - Overlegging van stukken die dateren van na het verslag van een deskundige - Actualiteit van het deskundigenverslag - Invloed

Uit het enkele gegeven dat de door een geïnterneerde overgelegde stukken dateren van na het verslag van een deskundige waarop de kamer voor bescherming van de maatschappij steunt ter beoordeling van de geestestoestand, volgt niet dat de bevindingen van deze deskundige niet langer actueel zouden zijn.

24 juni 2025 P.25.0848.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.34** AC nr. ...

Internering - Grond van niet-toerekenbaarheid bedoeld in artikel 71 Strafwetboek - Geestesstoornis op het tijdstip van de feiten die voortduurt op het tijdstip van de uitspraak van het vonnis - Arrest dat de beklaagde vrijspreekt en zijn internering

beveelt - Vordering tot verbetering of uitlegging - Arrest dat de verbetering en de uitlegging weigert - Cassatieberoep - Middel dat het arrest verwijt zichzelf tegen te spreken door de verweerder van de hem ten laste gelegde feiten vrij te spreken alvorens zijn internering te bevelen - Ontvankelijkheid

Wanneer het bestreden arrest zich ertoe beperkt te oordelen dat het eerdere door het hof van beroep gewezen arrest, krachtens hetwelk dit gerecht de internering van de verweerder heeft bevolen, niet voor verbetering of uitlegging vatbaar is in de zin van de artikelen 793 en 794 Gerechtelijk Wetboek, houdt het middel dat het arrest verwijt zichzelf tegen te spreken door de verweerder van de hem ten laste gelegde feiten vrij te spreken alvorens zijn internering te bevelen, geen verband met de bestreden beslissing en is het bijgevolg niet ontvankelijk (1). (1) Zie concl. OM.

20 september 2023 P.23.1172.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230920.2F.7** AC nr. ...

Internering - Aard en doeleinden van de interneringsmaatregel - Uitvoering van de internering in hechtenis - Verzoek om uitgaansvergunningen - Handhaving van de hechtenis - Voorwaarde - Geen therapeutische behandeling van de geïnterneerde - Afweging van het belang van de maatschappij tegen het individueel belang van de geïnterneerde om een aangepaste zorg te ontvangen

De internering van een persoon die aan een geestesstoornis lijdt, is een veiligheidsmaatregel die er tegelijkertijd toe strekt de maatschappij te beschermen en ervoor te zorgen dat aan de geïnterneerde de zorg wordt verstrekt die zijn toestand vereist met het oog op zijn re-integratie in de maatschappij; het feit dat de invrijheidstelling van een geïnterneerde een gevaar voor de maatschappij oplevert, kan voor de kamer voor bescherming van de maatschappij een reden zijn om de hechtenis te handhaven, niettegenstaande het gebrek aan een therapeutische behandeling van de betrokkene, voor zover ze het belang van de maatschappij afweegt tegen het individueel belang van de geïnterneerde om een aangepaste zorg te ontvangen met het oog op zijn re-integratie (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 22 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

4 juni 2025 P.24.0132.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250604.2F.5** AC nr. ...

Internering - Grond van niet-toerekenbaarheid bedoeld in artikel 71 Strafwetboek - Geestesstoornis op het tijdstip van de feiten die voortduurt op het tijdstip van de uitspraak van het vonnis - Gevolg

Uit de samenhang tussen artikel 9, § 1, Interneringswet en artikel 71 Strafwetboek volgt dat wanneer de beklaagde op het tijdstip van de feiten aan een geestesstoornis leed die zijn oordeelsvermogen of de controle over zijn daden heeft tenietgedaan en die toestand op het tijdstip van de uitspraak van de rechter voortduurt, laatstgenoemde de internering van de beklaagde kan bevelen na te hebben vastgesteld dat de hem ten laste gelegde feiten bewezen zijn en de overige voorwaarden zijn vervuld; in dat geval stelt hij eerst vast dat er geen misdrijf is en het is hem aldus niet verboden de beklaagde vrij te spreken (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 9, § 1 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering
- Art. 71 Strafwetboek

20 september 2023 P.23.1170.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230920.2F.8** AC nr. ...

Internering - Uitvoering - Plaatsing in een aangepaste instelling binnen een redelijke termijn - Plaatsing in Afdeling Bescherming Maatschappij - Onrechtmatigheid van de plaatsing wegens onredelijke termijn - Sanctionering - Rechtsherstel - Taak van het onderzoeksgerecht - Gevaar voor de samenleving - Afweging van de onrechtmatigheid tegen de gevolgen van de invrijheidstelling voor de veiligheid van de samenleving - Invloed

Uit de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens volgt dat indien blijkt dat vrijheidsberoving van de geïnterneerde onrechtmatig is omdat zij niet binnen een redelijke termijn plaatsvindt in een aangepaste instelling waar hij de nodige zorg ontvangt en er dus bijgevolg een schending voorligt van artikel 5.1.e EVRM, dit niet noodzakelijk tot de invrijheidstelling van de geïnterneerde moet leiden; de interneringsmaatregel strekt immers ook tot de beveiliging van de samenleving en in dat geval moet de onrechtmatigheid van de vrijheidsberoving worden afgewogen tegen het gevaar dat een vrijlating van de geïnterneerde voor de samenleving oplevert en kan worden beslist dat niettegenstaande de vastgestelde schending van artikel 5.1.e EVRM de geïnterneerde van zijn vrijheid blijft beroofd; het door artikel 13 EVRM bedoelde recht op daadwerkelijk rechtsherstel kan dan bestaan in de vaststelling dat het door artikel 5.1.e EVRM gewaarborgde recht van de geïnterneerde op een vrijheidsberoving in een aangepaste instelling waar hij de nodige zorg ontvangt, is miskend, wat dan de mogelijkheid opent voor een schadevergoedingsvordering tegen de overheid; hieruit volgt dat indien uit de vaststellingen van de kamer voor bescherming van de maatschappij blijkt dat een geïnterneerde niet binnen een redelijke termijn is geplaatst in of overgeplaatst naar een aangepaste instelling waar hij de nodige zorg ontvangt, zij dient vast te stellen dat het door artikel 5.1.e EVRM gewaarborgd recht van de geïnterneerde is miskend en vervolgens die onrechtmatigheid moet afwegen tegen de gevolgen van een invrijheidstelling van de geïnterneerde voor de veiligheid van de samenleving (1). (1) Zie Cass. 22 oktober 2024, AR P.24.1346.N, AC 2024, nr. 702 , ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241022.2N.24.

- Art. 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

24 juni 2025 P.25.0837.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.30** AC nr. ...

Internering - Hoger beroep tegen de beslissing tot internering door de raadkamer - Kamer van inbeschuldigingstelling - Grievenformulier - Draagwijdte - Gevolg

Uit de bepalingen van artikel 14, § 1, Interneringswet en de artikelen 203, § 1, eerste lid, en 204, Wetboek van Strafvordering volgt dat de kamer van inbeschuldigingstelling in beginsel verplicht is het hoger beroep van een inverdenkinggestelde, ingesteld door het afleggen van een verklaring ter griffie tegen een beschikking die hem interneert, vervallen te verklaren wanneer binnen de beroepstermijn geen grievenschrift werd ingediend.

- Artt. 203, § 1, eerste lid, en 204 Wetboek van Strafvordering
- Art. 14, § 1 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

15 maart 2022 P.21.1649.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220315.2N.6** AC nr. ...

Internering - Arrest - Uitspraak - Aanwezigheid van het openbaar ministerie - Verplichting

Uit artikel 782bis, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek volgt dat een beslissing van een vonnisgerecht in strafzaken moet worden uitgesproken in aanwezigheid van het openbaar ministerie; wanneer de kamer van inbeschuldigingstelling bij toepassing van de artikelen 9 en 13 Interneringswet in openbare rechtszitting de internering van een inverdenkinggestelde beveelt, doet zij uitspraak als vonnisgerecht zodat die uitspraak dient te gebeuren in aanwezigheid van het openbaar ministerie (1). (1) Cass. 8 november 2023, AR P.23.0842.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231108.2F.4; Cass. 7 oktober 2015, AR P.15.1234.F, AC 2015, nr. 587.

- Art. 13 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering
- Art. 9 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering
- Art. 782bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

10 juni 2025 P.25.0412.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250610.2N.12** AC nr. ...

Internering - Uitvoering - Beoordeling of geïnterneerde nog lijdt aan geestesstoornis - Meest geschikte uitvoeringsmaatregel - Bevindingen van de deskundigen - Beslissingsmacht Kamer voor bescherming van de maatschappij - Wijze

Het is aan de kamer voor bescherming van de maatschappij, indien zij daartoe wordt uitgenodigd, te oordelen of een geïnterneerde op het ogenblik van de beslissing lijdt aan een geestesstoornis en indien zij oordeelt dat dit het geval is binnen de door de Interneringswet bepaalde mogelijkheden de meest geschikte uitvoeringsmaatregel op te leggen; bij die beoordeling betrekt de kamer de voorhanden zijnde adviezen van deskundigen, zonder evenwel door die adviezen gebonden te zijn aangezien de beslissingsmacht immers bij de kamer als gespecialiseerd en multidisciplinair rechtscollege ligt en niet bij de adviserende deskundigen.

24 juni 2025 P.25.0848.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.34** AC nr. ...

KAMER VOOR BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ

Kamer voor bescherming van de maatschappij - Uitvoeringsmodaliteit van de internering - Beslissing over de toekenning van uitgaansvergunningen - Cassatieberoep - Ontvankelijkheid

Het cassatieberoep van de geïnterneerde tegen de beslissingen van de kamer voor bescherming van de maatschappij over de uitgaansvergunningen is ontvankelijk (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 78 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

4 juni 2025 P.24.0132.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250604.2F.5** AC nr. ...

Kamer voor bescherming van de maatschappij - Internering - Interneringswet - Artikel 29, § 2, eerste lid - Behandeling op de eerst nuttige zitting - Termijn van drie maanden - Niet-naleving van de termijn - Sanctie - Draagwijdte - Gevolg

Artikel 29, § 2, eerste lid, Interneringswet bepaalt dat de zaak wordt behandeld op de eerst nuttige zitting van de kamer voor de bescherming van de maatschappij, welke plaats moet vinden uiterlijk drie maanden nadat het vonnis of het arrest tot internering in kracht van gewijsde is gegaan; de Interneringswet voorziet niet in een sanctie bij de niet-naleving van deze termijn en uit het enkele feit dat die termijn werd overschreden, volgt niet dat op een niet-toelaatbare manier afbreuk is gedaan aan het recht op toegang tot de rechter.

- Art. 29, § 2, eerste lid Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

27 september 2022 P.22.1176.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220927.2N.18** AC nr. ...

Kamer voor bescherming van de maatschappij - Beoordeling of geïnterneerde nog lijdt aan geestesstoornis - Overlegging van stukken die dateren van na het verslag van een deskundige - Actualiteit van het deskundigenverslag - Invloed

Uit het enkele gegeven dat de door een geïnterneerde overgelegde stukken dateren van na het verslag van een deskundige waarop de kamer voor bescherming van de maatschappij steunt ter beoordeling van de geestestoestand, volgt niet dat de bevindingen van deze deskundige niet langer actueel zouden zijn.

24 juni 2025 P.25.0848.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.34** AC nr. ...

Kamer voor bescherming van de maatschappij - Beoordeling of geïnterneerde nog lijdt aan geestesstoornis - Meest geschikte uitvoeringsmaatregel - Bevindingen van de deskundigen - Beslissingsmacht Kamer voor bescherming van de maatschappij - Wijze

Het is aan de kamer voor bescherming van de maatschappij, indien zij daartoe wordt uitgenodigd, te oordelen of een geïnterneerde op het ogenblik van de beslissing lijdt aan een geestesstoornis en indien zij oordeelt dat dit het geval is binnen de door de Interneringswet bepaalde mogelijkheden de meest geschikte uitvoeringsmaatregel op te leggen; bij die beoordeling betrekt de kamer de voorhanden zijnde adviezen van deskundigen, zonder evenwel door die adviezen gebonden te zijn aangezien de beslissingsmacht immers bij de kamer als gespecialiseerd en multidisciplinair rechtscollege ligt en niet bij de adviserende deskundigen.

24 juni 2025 P.25.0848.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.34** AC nr. ...

Kamer voor bescherming van de maatschappij - Uitvoeringsmodaliteit van de internering - Beslissing over de toekenning van uitgaansvergunningen - Cassatieberoep - Ontvankelijkheid

Het cassatieberoep van de geïnterneerde tegen de beslissingen van de kamer voor bescherming van de maatschappij over de uitgaansvergunningen is ontvankelijk (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 78 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

4 juni 2025 P.24.0132.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250604.2F.5** AC nr. ...

Kamer voor bescherming van de maatschappij - Uitvoering van de internering - Geïnterneerde die in buitenland verblijft zonder verblijfsrecht - Uitvoerbaarheid van de beslissing - Invloed

Uit de enkele omstandigheid dat een geïnterneerde op het ogenblik dat de kamer voor bescherming van de maatschappij moet beslissen over de uitvoering van een interneringsmaatregel geen verblijfsrecht heeft voor België en hij zich in het buitenland bevindt, volgt niet dat de beslissing van de kamer niet uitvoerbaar is; indien de geïnterneerde ondanks de voorgehouden afwezigheid van verblijfsrecht zich naar België zou begeven, is de beslissing wel degelijk uitvoerbaar.

24 juni 2025 P.25.0848.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.34** AC nr. ...

Kamer voor bescherming van de maatschappij - Internering - Uitvoering - Opname in aangepaste instelling die niet langer een behandeldoel dient - Overplaatsing - Tijdelijke plaatsing in instelling die niet aangepast is aan de toestand van geïnterneerde - Taak van de Kamer voor Bescherming van de Maatschappij - Plaatsing in een aangepaste instelling binnen een redelijke termijn - Toezicht door het Hof - Draagwijdte

De artikelen 3, 5.1.e en 13 EVRM en artikel 19, tweede lid, Interneringswet verzetten zich evenmin ertegen dat in afwachting van de realisering van een dergelijke aan de toestand van de geïnterneerde meer aangepaste en met zijn wensen overeenkomende overplaatsing, de geïnterneerde tijdelijk wordt geplaatst in een inrichting die niet aangepast is aan zijn toestand; het staat aan de kamer voor bescherming van de maatschappij erop toe te zien dat de duur van een dergelijk verblijf beperkt blijft en dat de geïnterneerde binnen een redelijke termijn daadwerkelijk wordt geplaatst in de aan zijn toestand aangepaste voorziening en die redelijke termijn, die niet in absolute termen is uit te drukken, hangt onder meer af van de aard van de geestesziekte, de mogelijke behandelwijzen, de wijze waarop de geïnterneerde desgevallend in het verleden reeds werd behandeld, de wijze waarop de uitvoering van de internering in het verleden is verlopen, de beschikbaarheid van de voorzieningen die zijn gericht op de specifieke noden van de geïnterneerde en de bereidheid van de geïnterneerde om mee te werken met voorgestelde behandelingen; het Hof gaat na of de kamer uit haar vaststellingen geen onmogelijk te verantwoorden gevolgen heeft afgeleid.

- Art. 19, tweede lid Wet 5 mei 2014 betreffende de internering
- Art. 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

24 juni 2025 P.25.0847.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.33** AC nr. ...

Kamer voor bescherming van de maatschappij - Strafuitvoeringsrechtbank - Beslissingen betreffende de plaatsing van de geïnterneerde persoon - Afdeling tot bescherming van de maatschappij van een gevangenis - Inrichting tot bescherming van de maatschappij - Cassatieberoep - Ontvankelijkheid

Uit artikel 78 Interneringswet volgt dat de beslissingen die de plaatsing van de geïnterneerde persoon in een inrichting tot bescherming van de maatschappij en, in afwachting van een plaats in deze inrichting, zijn plaatsing in de afdeling tot bescherming van de maatschappij van een gevangenis bevelen, niet voor cassatieberoep vatbaar zijn (1). (1) Cass. 17 juli 2019, AR P.19.0660.N, AC 2019, nr. 419.

- Art. 78 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

15 juli 2025 P.25.0951.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250715.VAC.1 AC nr. ...

Kamer voor bescherming van de maatschappij - Internering - Uitvoering - Plaatsing in aangepaste instelling binnen redelijke termijn - Plaatsing in Afdeling Bescherming Maatschappij - Onrechtmatigheid van de plaatsing wegens onredelijke termijn - Sanctionering - Rechtsherstel - Taak van het onderzoeksgerecht - Gevaar voor de samenleving - Afweging van de onrechtmatigheid tegen de gevolgen van de invrijheidstelling voor de veiligheid van de samenleving - Invloed

Uit de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens volgt dat indien blijkt dat vrijheidsberoving van de geïnterneerde onrechtmatig is omdat zij niet binnen een redelijke termijn plaatsvindt in een aangepaste instelling waar hij de nodige zorg ontvangt en er dus bijgevolg een schending voorligt van artikel 5.1.e EVRM, dit niet noodzakelijk tot de invrijheidstelling van de geïnterneerde moet leiden; de interneringsmaatregel strekt immers ook tot de beveiliging van de samenleving en in dat geval moet de onrechtmatigheid van de vrijheidsberoving worden afgewogen tegen het gevaar dat een vrijlating van de geïnterneerde voor de samenleving oplevert en kan worden beslist dat niettegenstaande de vastgestelde schending van artikel 5.1.e EVRM de geïnterneerde van zijn vrijheid blijft beroofd; het door artikel 13 EVRM bedoelde recht op daadwerkelijk rechtsherstel kan dan bestaan in de vaststelling dat het door artikel 5.1.e EVRM gewaarborgde recht van de geïnterneerde op een vrijheidsberoving in een aangepaste instelling waar hij de nodige zorg ontvangt, is miskend, wat dan de mogelijkheid opent voor een schadevergoedingsvordering tegen de overheid; hieruit volgt dat indien uit de vaststellingen van de kamer voor bescherming van de maatschappij blijkt dat een geïnterneerde niet binnen een redelijke termijn is geplaatst in of overgeplaatst naar een aangepaste instelling waar hij de nodige zorg ontvangt, zij dient vast te stellen dat het door artikel 5.1.e EVRM gewaarborgd recht van de geïnterneerde is miskend en vervolgens die onrechtmatigheid moet afwegen tegen de gevolgen van een invrijheidstelling van de geïnterneerde voor de veiligheid van de samenleving (1). (1) Zie Cass. 22 oktober 2024, AR P.24.1346.N, AC 2024, nr. 702 , ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241022.2N.24.

- Art. 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

24 juni 2025 P.25.0837.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.30 AC nr. ...

Kamer voor bescherming van de maatschappij - Internering - Uitvoering - Opname in aangepaste instelling die niet langer een behandeldoel dient - Weigering om mee te werken aan behandeling - Beëindiging van de opname met oog op overplaatsing - Instelling met nadruk op externe controle, beveiliging van de maatschappij, dagstructuur en levenskwaliteit - Wijze

De artikelen 3, 5.1.e en 13 EVRM en artikel 19, tweede lid, Interneringswet verzetten zich niet ertegen dat de kamer voor de bescherming van de maatschappij die vaststelt dat de opname in een aan de toestand van een geïnterneerde aangepaste instelling, zoals een FPC, niet langer een behandeldoel dient gelet op de weigering van de geïnterneerde om mee te werken aan de behandeling, een einde stelt aan die opname met het oog op de plaatsing van de geïnterneerde in een instelling waar niet langer de nadruk wordt gelegd op behandeling, maar wel op het bieden van externe controle, beveiliging van de maatschappij, dagstructuur en levenskwaliteit; uit die verdragsbepalingen kan geen verplichting worden afgeleid voor de overheid om een behandeling te verstrekken die onmogelijk het beoogde doel kan realiseren en ook artikel 19, tweede lid, Interneringswet verzet zich niet tegen een dergelijke beslissing aangezien ze is ingegeven door de wil de zorg aan te passen aan de concrete situatie van de geïnterneerde.

- Art. 19, tweede lid Wet 5 mei 2014 betreffende de internering
- Art. 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

24 juni 2025 P.25.0847.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.33** AC nr. ...

Kamer voor bescherming van de maatschappij - Internering - Schending van artikel 5.1.e EVRM - Geïnterneerde die niet binnen een redelijke termijn in een aan zijn geestestoestand aangepaste instelling is geplaatst - Gevolg - Afweging door de KBM van de onrechtmatige vrijheidsberoving tegen het gevaar voor de maatschappij van een vrijlating van de geïnterneerde - Onaantastbare beoordeling - Elementen van de beoordeling - Actuele beoordeling - Onzekerheid verbonden aan de inschatting - Draagwijdte - Gevolg

Indien de kamer voor de bescherming van de maatschappij vaststelt dat een schending voorligt van artikel 5.1.e EVRM omdat een geïnterneerde niet binnen een redelijke termijn is geplaatst in een aan zijn geestestoestand aangepaste instelling, moet die kamer de onrechtmatigheid van de vrijheidsberoving afwegen tegen het gevaar dat een vrijlating van de geïnterneerde voor de samenleving oplevert en kan zij beslissen dat gelet op die gevaarlijkheid de geïnterneerde niettegenstaande de vastgestelde schending van artikel 5.1.e EVRM van zijn vrijheid blijft beroofd, waarbij het de kamer als multidisciplinair en gespecialiseerd rechtscollege toekomt onaantastbaar de gevaarlijkheid van een geïnterneerde te beoordelen en bij die beoordeling, die niet noodzakelijk samenvalt met de beoordeling van de geestestoestand van de geïnterneerde, dient de kamer rekening te houden met de concrete omstandigheden van de zaak zoals die gekend zijn op het ogenblik van de te nemen beslissing en kan zij daarvoor onder meer steunen op de aard van de feiten waarvoor de interneringsmaatregel is bevolen, deskundigenverslagen van psychiaters of psychologen, risicotaxaties en informatie verstrekt door de penitentiaire autoriteiten, zonder dat de kamer door die verslagen en gegevens is gebonden of dat zij er in haar beslissing noodzakelijk melding moet van maken; de vereiste van een actuele beoordeling sluit niet uit dat de kamer ook rekening houdt met niet recente of minder recente verslagen voor zover blijkt dat de daarin vervatte gegevens nog steeds relevant zijn voor de beoordeling van de gevaarlijkheid van de geïnterneerde op het ogenblik van de te nemen beslissing aangezien de kamer niet zonder meer abstractie kan maken van de voorgaanden van de geïnterneerde op strafrechtelijk, psychiatrisch, psychologisch, sociaal en penitentiair vlak, maar het is niet vereist dat de kamer bij elke beoordeling die zij moet maken betreffende de gevaarlijkheid van een geïnterneerde telkens een nieuw psychiatrisch of een psychologisch onderzoek of een risicotaxatie beveelt en alhoewel de beoordeling van de gevaarlijkheid van de geïnterneerde voor de maatschappij steeds een inschatting naar de toekomst veronderstelt en een daarmee noodzakelijk verbonden onzekerheid, impliceert dit evenwel niet dat de beoordeling arbitrair is.

- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

29 juli 2025 P.25.1043.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250729.VAK.4** AC nr. ...

UITVOERINGSMODALITEITEN INTERNERING

Uitvoeringsmodaliteiten internering - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Beslissing over de toekenning van uitgaansvergunningen - Cassatieberoep - Ontvankelijkheid

Het cassatieberoep van de geïnterneerde tegen de beslissingen van de kamer voor bescherming van de maatschappij over de uitgaansvergunningen is ontvankelijk (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 78 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

4 juni 2025 P.24.0132.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250604.2F.5** AC nr. ...

Uitvoeringsmodaliteiten internering - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Beslissing over de toekenning van uitgaansvergunningen - Cassatieberoep - Ontvankelijkheid

Het cassatieberoep van de geïnterneerde tegen de beslissingen van de kamer voor bescherming van de maatschappij over de uitgaansvergunningen is ontvankelijk (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 78 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

4 juni 2025 P.24.0132.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250604.2F.5 AC nr. ...

Uitvoeringsmodaliteiten internering - Uitvoering van de internering in hechtenis - Verzoek om uitgaansvergunningen - Onderzoek - Vereiste bescherming van de maatschappij - Vereisten die verband houden met de verstrekking van een aangepaste en geïndividualiseerde zorg aan de geïnterneerde - Evenredigheidstoezicht

Wanneer de strafuitvoeringsrechtbank, na afloop van een onderzoek van de evenredigheid tussen de vereiste bescherming van de maatschappij en de vereisten die verband houden met de verstrekking van een aangepaste en geïndividualiseerde zorg aan de geïnterneerde, beslist dat het, zelfs onder begeleiding, niet mogelijk is om hem een uitgaansvergunning toe te kennen teneinde een dergelijke therapie te verkrijgen buiten de inrichting tot bescherming van de maatschappij, gelet op het gevaar dat hij nieuwe strafbare feiten zou plegen, verantwoordt ze haar beslissing naar recht (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 22 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

4 juni 2025 P.24.0132.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250604.2F.5 AC nr. ...

Uitvoeringsmodaliteiten internering - Strafuitvoeringsrechtbank - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Beslissingen betreffende de plaatsing van de geïnterneerde persoon - Afdeling tot bescherming van de maatschappij van een gevangenis - Inrichting tot bescherming van de maatschappij - Cassatieberoep - Ontvankelijkheid

Uit artikel 78 Interneringswet volgt dat de beslissingen die de plaatsing van de geïnterneerde persoon in een inrichting tot bescherming van de maatschappij en, in afwachting van een plaats in deze inrichting, zijn plaatsing in de afdeling tot bescherming van de maatschappij van een gevangenis bevelen, niet voor cassatieberoep vatbaar zijn (1). (1) Cass. 17 juli 2019, AR P.19.0660.N, AC 2019, nr. 419.

- Art. 78 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

15 juli 2025 P.25.0951.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250715.VAC.1 AC nr. ...

Uitvoeringsmodaliteiten internering - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Opname in aangepaste instelling die niet langer een behandeldoel dient - Weigering om mee te werken aan behandeling - Beëindiging van de opname met oog op overplaatsing - Instelling met nadruk op externe controle, beveiliging van de maatschappij, dagstructuur en levenskwaliteit - Wijze

De artikelen 3, 5.1.e en 13 EVRM en artikel 19, tweede lid, Interneringswet verzetten zich niet ertegen dat de kamer voor de bescherming van de maatschappij die vaststelt dat de opname in een aan de toestand van een geïnterneerde aangepaste instelling, zoals een FPC, niet langer een behandeldoel dient gelet op de weigering van de geïnterneerde om mee te werken aan de behandeling, een einde stelt aan die opname met het oog op de plaatsing van de geïnterneerde in een instelling waar niet langer de nadruk wordt gelegd op behandeling, maar wel op het bieden van externe controle, beveiliging van de maatschappij, dagstructuur en levenskwaliteit; uit die verdragsbepalingen kan geen verplichting worden afgeleid voor de overheid om een behandeling te verstrekken die onmogelijk het beoogde doel kan realiseren en ook artikel 19, tweede lid, Interneringswet verzet zich niet tegen een dergelijke beslissing aangezien ze is ingegeven door de wil de zorg aan te passen aan de concrete situatie van de geïnterneerde.

- Art. 19, tweede lid Wet 5 mei 2014 betreffende de internering
- Art. 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

24 juni 2025 P.25.0847.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.33** AC nr. ...

Uitvoeringsmodaliteiten internering - Uitvoering van de internering in hechtenis - Verzoek om uitgaansvergunningen - Onderzoek - Vereiste bescherming van de maatschappij - Vereisten die verband houden met de verstrekking van een aangepaste en geïndividualiseerde zorg aan de geïnterneerde - Evenredigheidstoezicht

Wanneer de strafuitvoeringsrechtbank, na afloop van een onderzoek van de evenredigheid tussen de vereiste bescherming van de maatschappij en de vereisten die verband houden met de verstrekking van een aangepaste en geïndividualiseerde zorg aan de geïnterneerde, beslist dat het, zelfs onder begeleiding, niet mogelijk is om hem een uitgaansvergunning toe te kennen teneinde een dergelijke therapie te verkrijgen buiten de inrichting tot bescherming van de maatschappij, gelet op het gevaar dat hij nieuwe strafbare feiten zou plegen, verantwoordt ze haar beslissing naar recht (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 22 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

4 juni 2025 P.24.0132.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250604.2F.5** AC nr. ...

Uitvoeringsmodaliteiten internering - Uitvoering van de internering in hechtenis - Verzoek om uitgaansvergunningen - Handhaving van de hechtenis - Voorwaarde - Geen therapeutische behandeling van de geïnterneerde - Afweging van het belang van de maatschappij tegen het individueel belang van de geïnterneerde om een aangepaste zorg te ontvangen

De internering van een persoon die aan een geestesstoornis lijdt, is een veiligheidsmaatregel die er tegelijkertijd toe strekt de maatschappij te beschermen en ervoor te zorgen dat aan de geïnterneerde de zorg wordt verstrekt die zijn toestand vereist met het oog op zijn re-integratie in de maatschappij; het feit dat de invrijheidstelling van een geïnterneerde een gevaar voor de maatschappij oplevert, kan voor de kamer voor bescherming van de maatschappij een reden zijn om de hechtenis te handhaven, niettegenstaande het gebrek aan een therapeutische behandeling van de betrokkene, voor zover ze het belang van de maatschappij afweegt tegen het individueel belang van de geïnterneerde om een aangepaste zorg te ontvangen met het oog op zijn re-integratie (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 22 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

4 juni 2025 P.24.0132.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250604.2F.5** AC nr. ...

Uitvoeringsmodaliteiten internering - Uitvoering van de internering in hechtenis - Verzoek om uitgaansvergunningen - Handhaving van de hechtenis - Voorwaarde - Geen therapeutische behandeling van de geïnterneerde - Afweging van het belang van de maatschappij tegen het individueel belang van de geïnterneerde om een aangepaste zorg te ontvangen

De internering van een persoon die aan een geestesstoornis lijdt, is een veiligheidsmaatregel die er tegelijkertijd toe strekt de maatschappij te beschermen en ervoor te zorgen dat aan de geïnterneerde de zorg wordt verstrekt die zijn toestand vereist met het oog op zijn re-integratie in de maatschappij; het feit dat de invrijheidstelling van een geïnterneerde een gevaar voor de maatschappij oplevert, kan voor de kamer voor bescherming van de maatschappij een reden zijn om de hechtenis te handhaven, niettegenstaande het gebrek aan een therapeutische behandeling van de betrokkene, voor zover ze het belang van de maatschappij afweegt tegen het individueel belang van de geïnterneerde om een aangepaste zorg te ontvangen met het oog op zijn re-integratie (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 22 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

4 juni 2025 P.24.0132.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250604.2F.5** AC nr. ...

Uitvoeringsmodaliteiten internering - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Uitvoering - Opname in aangepaste instelling die niet langer een behandeldoel dient - Overplaatsing - Tijdelijke plaatsing in instelling die niet aangepast is aan de toestand van geïnterneerde - Taak van de Kamer voor Bescherming van de Maatschappij - Plaatsing in een aangepaste instelling binnen een redelijke termijn - Toezicht door het Hof - Draagwijdte

De artikelen 3, 5.1.e en 13 EVRM en artikel 19, tweede lid, Interneringswet verzetten zich evenmin ertegen dat in afwachting van de realisering van een dergelijke aan de toestand van de geïnterneerde meer aangepaste en met zijn wensen overeenkomende overplaatsing, de geïnterneerde tijdelijk wordt geplaatst in een inrichting die niet aangepast is aan zijn toestand; het staat aan de kamer voor bescherming van de maatschappij erop toe te zien dat de duur van een dergelijk verblijf beperkt blijft en dat de geïnterneerde binnen een redelijke termijn daadwerkelijk wordt geplaatst in de aan zijn toestand aangepaste voorziening en die redelijke termijn, die niet in absolute termen is uit te drukken, hangt onder meer af van de aard van de geestesziekte, de mogelijke behandelwijzen, de wijze waarop de geïnterneerde desgevallend in het verleden reeds werd behandeld, de wijze waarop de uitvoering van de internering in het verleden is verlopen, de beschikbaarheid van de voorzieningen die zijn gericht op de specifieke noden van de geïnterneerde en de bereidheid van de geïnterneerde om mee te werken met voorgestelde behandelingen; het Hof gaat na of de kamer uit haar vaststellingen geen onmogelijk te verantwoorden gevolgen heeft afgeleid.

- Art. 19, tweede lid Wet 5 mei 2014 betreffende de internering
- Art. 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

24 juni 2025 P.25.0847.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.33** AC nr. ...

BESLAG

ALLERLEI

Allerlei - Strafzaken - Wegmaken van in beslag genomen voorwerpen - Bestanddelen - Nastreven van het belang van de beslagene

Het misdrijf van wegmaken van in beslag genomen voorwerpen, dat door artikel 507, eerste lid, Strafwetboek wordt bestraft, vereist dat het wegmaken in het belang van de beslagene werd gepleegd, waarbij de beslagene niet noodzakelijk dezelfde persoon is als degene die de daad heeft gepleegd (1). (1) Dit blijkt duidelijk uit de tekst van de wet: het woord “zijn”, in het enkelvoud, kan enkel naar de beslagene verwijzen. Zie A. DE NAUW en F. KUTY, Manuel de droit pénal spécial, Wolters Kluwer, 2018, nr. 1331.

- Art. 507, eerste lid Strafwetboek

27 september 2023 P.23.0748.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230927.2F.6** AC nr. ...

Allerlei - Strafzaken - Wegmaken van in beslag genomen voorwerpen - Bestanddelen - Bijzonder opzet

Het bijzonder opzet dat het misdrijf van wegmaken van in beslag genomen voorwerpen uitmaakt, is het voornemen om de beslagen schuldenaar een onrechtmatig voordeel te bezorgen; het betreft het oogmerk om het beslag te dwarsbomen, om de rechtsvervolging die door de schuldeiser is ingeleid te belemmeren, om de onbeschikbaarheid aan te tasten waarmee het beslagexploot het goed heeft getroffen (1). (1) Zie A. DE NAUW e.a., o.c., nr. 1332; Cass. 2 februari 1999, AR P.96.1601.N, AC 1999, nr. 60, RW 1999-2000, 362, noot A. VANDEPLAS.

- Art. 507, eerste lid Strafwetboek

27 september 2023 P.23.0748.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230927.2F.6** AC nr. ...

Allerlei - Strafzaken - Wegmaken van in beslag genomen voorwerpen - Verplaatsing van het in beslag genomen goed waarbij de schuldeiser in het ongewisse wordt gelaten over de nieuwe vindplaats ervan

Het verplaatsen van een goed, waarbij de schuldeiser in het ongewisse wordt gelaten over de nieuwe vindplaats ervan, zodat hem de zekerheid wordt ontnomen die het beslag hem voor de invordering van zijn schuldvordering bezorgde, kan het in artikel 507, eerste lid Strafwetboek bedoelde wegmaken van een in beslag genomen goed, vormen (1). (1) Zie A. DE NAUW e.a., o.c., nr. 1330.

- Art. 507, eerste lid Strafwetboek

27 september 2023 P.23.0748.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230927.2F.6** AC nr. ...

GEDWONGEN TENUITVOERLEGGING

Gedwongen tenuitvoerlegging - Beslagrechter - Dwangsomtitel - Zwarigheden - Taak van de rechter

In geval van zwarigheden bij de tenuitvoerlegging van een beslissing die een veroordeling tot een dwangsom inhoudt, moet de beslagrechter bij het bepalen of de voorwaarden waaronder de dwangsom verschuldigd is, als maatstaf van de toetsing van de ter uitvoering van de veroordeling verrichte handelingen, het doel en de strekking van de veroordeling als richtsnoer nemen, met dien verstande dat de veroordeling geacht wordt niet verder te strekken dan tot het bereiken van het daarmee beoogde doel, en dat de beslagrechter niet bevoegd is de inhoud van de dwangsomtitel te wijzigen, te beperken of uit te breiden (1). (1) Cass. 14 juni 2019, AR C.18.0517.N, AC 2019, nr. 373.

- Art. 1498 Gerechtelijk Wetboek

7 oktober 2022 C.21.0221.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221007.1N.5** AC nr. ...

Gedwongen tenuitvoerlegging - Beslagrechter - Dwangsomtitel - Uitlegging aan de hand van de context - Gevolg

De rechter die de werkelijke betekenis van de termen van een beslissing aan de hand van de context uitlegt, breidt de rechten van de partijen niet uit, noch wijzigt of beperkt hij deze (1). (1) Cass. 14 juni 2019, AR C.18.0517.N, AC 2019, nr. 373.

- Art. 793, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

7 oktober 2022 C.21.0221.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221007.1N.5** AC nr. ...

Gedwongen tenuitvoerlegging - Uitvoerend beslag op onroerend goed - Vordering tot onttrekking - Vonnis - Cassatieberoep

Een vonnis dat uitspraak doet over een vordering tot onttrekking is niet vatbaar voor verzet of hoger beroep; er kan tegen dergelijk vonnis cassatieberoep wordt ingesteld (1) (2). (1) Zie concl. OM. (2) Contra: Cass. 21 januari 2013, AR C.10.0483.F, AC 2013, nr. 39.

- Art. 1613, derde lid Gerechtelijk Wetboek - Deel V: BEWAREND BESLAG, MIDDELEN TOT TENUITVOERLEGGING EN COLLECTIEVE SCHULDENREGELING. (art. 1386 tot 1675/27)

18 september 2025 C.24.0027.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250918.1N.2** AC nr. ...

Gedwongen tenuitvoerlegging - Uitvoerbare titel - Becijfering van de schuldvordering - Taak van de beslagrechter

De beslagrechter die dient te oordelen over de regelmatigheid en de rechtmatigheid van het beslag, onderzoekt de becijfering van de schuldvordering waarvan de tenuitvoerlegging wordt nagestreefd en beslecht de geschilpunten dienaangaande, desnoods na interpretatie van de titel (1). (1) Cass. 14 juni 2019, AR C.18.0517.N, AC 2019, nr. 373.

- Artt. 793, tweede lid, en 1494, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

7 oktober 2022 C.22.0072.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221007.1N.6** AC nr. ...

BETEKENINGEN EN KENNISGEVINGEN

ALGEMEEN

Algemeen - Strafzaken - Betekening van de dagvaarding aan woon-of verblijfplaats - Geldigheid - Voorwaarde - Woon- of verblijfplaats die door het openbaar ministerie gekend is of had moeten gekend zijn - Onaantastbare beoordeling - Toezicht door het Hof - Wijze

Artikel 43, eerste lid, 3°, Gerechtelijk Wetboek houdt voor het openbaar ministerie de verplichting in om het exploot van dagvaarding te doen betekenen aan de woon- of verblijfplaats van de beklaagde, zoals die door het openbaar ministerie is gekend of had moeten zijn gekend; of het openbaar ministerie kennis had of had moeten hebben van die woon- of verblijfplaats, moet worden beoordeeld op basis van de gegevens waarover het openbaar ministerie beschikte of kon beschikken op het ogenblik van de dagvaarding en de rechter oordeelt daarover onaantastbaar; het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen onmogelijk te verantwoorden gevolgen afleidt (1). (1) Zie ook Cass. 26 maart 2024, AR P.23.0972.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240326.2N.10; Cass. 20 april 2021, AR P.20.1307.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210420.2N.4.

- Art. 43, eerste lid, 3° Gerechtelijk Wetboek

25 maart 2025 P.24.1509.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250325.2N.8** AC nr. ...

ALLERLEI

Allerlei - Betekeningen aan de Staat - Omzendbrief die een ander kantoor dan het bevoegde kantoor aanwijst - Geldigheid - Uitwerking

De betekening op een ander kantoor is niet regelmatig, zelfs op grond van de omzendbrief AAFisc nr. 12/2016 (nr. Ci.704.999) van 5 april 2016, aangezien het niet gaat om een aanwijzing door de minister van Financiën in de zin van artikel 42, 1°, Gerechtelijk Wetboek (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 42, 1° Gerechtelijk Wetboek

22 december 2023 F.22.0035.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231222.1F.6** AC nr. ...

Allerlei - Beroep tegen een beslissing van de Commissie Kunstenaars betreffende de afgifte van een kunstenaarsvisum - Rechtspleging

Wanneer een sociaal verzekerde de Commissie Kunstenaars verzoekt hem een kunstenaarsvisum af te geven, dat het bewijs levert van de artistieke aard van de prestaties of de werken die hij tegen vergoeding levert en voor rekening van een opdrachtgever en dat bijgevolg aantoont dat de RSZ-wet op hem van toepassing is overeenkomstig artikel 1bis van die wet, de Commissie Kunstenaars het kunstenaarsvisum weigert en de sociaal verzekerde die weigering betwist, heeft die betwisting betrekking op de rechten en verplichtingen waarop de sociaal verzekerde aanspraak maakt, op een andere wijze dan krachtens een arbeids- of leerovereenkomst, met toepassing van de wetten en reglementen in sociale zaken; een dergelijke betwisting is niet enkel onderworpen aan artikel 580, 19°, maar ook aan de artikelen 580, 3°, 704, § 2 en 792, tweede en derde lid, Gerechtelijk Wetboek (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1073, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

- Art. 792, tweede en derde lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 704, § 2 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 580, 3° en 19° Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1bis Wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders

11 december 2023 S.22.0001.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231211.3F.1** AC nr. ...

Allerlei - Betekeningen aan de Staat - Bevoegd kantoor - Minister van Financiën - Aanwijzing van de bevoegde ambtenaar

De betekeningen aan de Staat worden gedaan op het kabinet van de bevoegde minister of op het kantoor van de door hem aangewezen ambtenaar, te weten, voor de minister van Financiën, overeenkomstig het ministerieel besluit van 25 oktober 2012 houdende aanwijzing van de ambtenaar van de Federale Overheidsdienst Financiën op wiens kantoor de Staat kan worden gedagvaard en de betekeningen en kennisgevingen kunnen worden gedaan (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 705, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 42, 1° Gerechtelijk Wetboek

22 december 2023 F.22.0035.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231222.1F.6** AC nr. ...

EXPLOOT

Exploot - Betekening - Vereniging van mede-eigenaars - Syndicus - Inlichting

Wanneer de gerechtsdeurwaarder het exploot betekent door het op de zetel van de vereniging van mede-eigenaars achter te laten en de syndicus hierover bij gewone brief inlicht, dient hij de vereniging van mede-eigenaars niet hierover bij aangetekende brief aan haar zetel in te lichten.

- Art. 3.89, §§ 4 en 5 Burgerlijk Wetboek - Boek 3: Goederen
- Art. 38, § 1, eerste lid Gerechtelijk Wetboek - Eerste deel: ALGEMENE BEGINSELEN. (art. 1 tot 57)
- Art. 35 Gerechtelijk Wetboek - Eerste deel: ALGEMENE BEGINSELEN. (art. 1 tot 57)

12 juni 2025 C.24.0320.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250612.1F.5** AC nr. ...

Exploot - Strafzaken - Vermelding van de woon- of verblijfplaats - Geen toepassing van artikel 702 en 860 Gerechtelijk Wetboek - Onjuiste woon-of verblijfplaats - Geen nietigheid - Gevolg

De artikelen 702 en 860 Gerechtelijk Wetboek zijn niet van toepassing in strafzaken; noch artikel 43, eerste lid, 3°, Gerechtelijk Wetboek, noch enige andere bepaling of enig algemeen rechtsbeginsel schrijft voor dat een exploot van dagvaarding absoluut nietig is om de enkele reden dat het exploot niet de juiste woon- of verblijfplaats van de gedaagde vermeldt.

- Art. 860 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 702 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 43, eerste lid, 3° Gerechtelijk Wetboek

25 maart 2025 P.24.1509.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250325.2N.8** AC nr. ...

BEVOEGDHEID EN AANLEG

BURGERLIJKE ZAKEN

Burgerlijke zaken - Bevoegdheid - Allerlei - Pand - Verpande schuldvordering - Invordering - Bevoegde rechter

De Belgische rechter die bevoegd is om kennis te nemen van een vordering aangaande de contractuele verbintenis waaruit de verpande schuldvordering voortvloeit, is ook bevoegd om kennis te nemen van de vordering waarmee de pandhouder de verpande schuldvordering invordert; deze schuldvordering vloeit immers voort uit eenzelfde contractuele verbintenis.

- Art. 96, 1° Wet 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht
- Art. 60 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 3, eerste lid Wet 5 mei 1872 houdende herziening der beschikkingen betreffende het Pand en de Commissie. - WETBOEK VAN KOOPHANDEL: BOEK I _ TITELS VI en VII. Het Pand en De Commissie

8 september 2025 C.24.0162.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250908.3N.4** AC nr. ...

Burgerlijke zaken - Sociaal procesrecht (bijzondere regels) - Volstrekte bevoegdheid - Beroep tegen een beslissing van de Commissie Kunstenaars betreffende de afgifte van een kunstenaarsvisum

Wanneer een sociaal verzekerde de Commissie Kunstenaars verzoekt hem een kunstenaarsvisum af te geven, dat het bewijs levert van de artistieke aard van de prestaties of de werken die hij tegen vergoeding levert en voor rekening van een opdrachtgever en dat bijgevolg aantoont dat de RSZ-wet op hem van toepassing is overeenkomstig artikel 1bis van die wet, de Commissie Kunstenaars het kunstenaarsvisum weigert en de sociaal verzekerde die weigering betwist, heeft die betwisting betrekking op de rechten en verplichtingen waarop de sociaal verzekerde aanspraak maakt, op een andere wijze dan krachtens een arbeids- of leerovereenkomst, met toepassing van de wetten en reglementen in sociale zaken; een dergelijke betwisting is niet enkel onderworpen aan artikel 580, 19°, maar ook aan de artikelen 580, 3°, 704, § 2 en 792, tweede en derde lid, Gerechtelijk Wetboek (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1073, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 792, tweede en derde lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 704, § 2 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 580, 3° en 19° Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1bis Wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders

11 december 2023 S.22.0001.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231211.3F.1** AC nr. ...

STRAFZAKEN

Strafzaken - Bevoegdheid - Materiële bevoegdheid - Samenhang - Misdrijven van verschillende aard - Bevoegd rechtscollege - Beginsel - Bevoegdheid van openbare orde - Exceptie van onbevoegdheid - Vergissing bij de vermelding van het rechtscollege van tweede aanleg - Gemachtigd sanctionerend ambtenaar

Noch de omstandigheid dat de gemachtigd sanctionerend ambtenaar geen exceptie van onbevoegdheid in limine litis heeft aangevoerd noch het feit dat hij de overtreder heeft misleid door hem mee te delen dat zijn eventuele beroep bij de politierechtbank moest worden ingesteld, doen afbreuk aan de regels dat de bevoegdheid van openbare orde is, dat de partijen daar niet van kunnen afwijken en dat, wat de bevoegdheid betreft, hetzelfde geldt voor samenhangende misdrijven (1). (1) Zie Cass. 24 maart 2024, AR P.23.1749.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240327.2F.5; Cass. 11 december 2013, AR P.13.1081.F, AC 2013, nr. 675; M.-A. BEERNAERT, H. D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, "Droit de la procédure pénale", Brugge, la Charte, 9de uitg., 2025, 1447.

- Art. D.217 Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)

26 maart 2025 P.24.1719.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250326.2F.7** AC nr. ...

Strafzaken - Bevoegdheid - Extraterritoriale bevoegdheid van de Belgische rechter - Europees aanhoudingsbevel - Verplichte weigeringsgrond - Verjaring van de strafvordering of van de straf - Feiten waarvan de Belgische gerechten kunnen kennisnemen - Tijdstip van beoordeling

Krachtens artikel 4, 4°, Wet Europees Aanhoudingsbevel moet de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel worden geweigerd ingeval de strafvordering of de straf volgens de Belgische wet is verjaard en de Belgische gerechten bevoegd zijn om kennis te nemen van de feiten; wanneer de persoon tegen wie een Europees aanhoudingsbevel is uitgevaardigd een vreemdeling is met hoofdverblijfplaats in België, moet men zich plaatsen op het tijdstip van het verzoek om overlevering, ter uitvoering van het Europees aanhoudingsbevel, om de bevoegdheid van de Belgische rechter te toetsen en niet op het tijdstip waarop de strafbare feiten werden gepleegd (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 7, § 1 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 4, 4° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

6 september 2023 P.23.1249.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230906.2F.15** AC nr. ...

Strafzaken - Bevoegdheid - Onderzoeksgerecht - Verwijzing naar de correctionele rechtbank - Correctionalisering van een misdaad - Uitwerking - Uitbreiding tot een ander misdrijf dat één enkel feit vormt met die misdaad en als misdaad wordt geherkwalificeerd - Voorwaarden

Wanneer een beschikking van de raadkamer een inverdenkinggestelde naar de correctionele rechtbank heeft verwezen, wegens enerzijds een misdaad die gecorrectionaliseerd werd omdat er verzachtende omstandigheden zijn aangenomen en, anderzijds, een tweede misdrijf dat als wanbedrijf wordt gekwalificeerd, en het hof van beroep aan laatstgenoemd misdrijf een criminele kwalificatie heeft toegekend, waarbij het tevens beslist dat beide feiten een collectief misdrijf door eenheid van opzet vormen, zijn de voor het eerste misdrijf aangenomen verzachtende omstandigheden eveneens van toepassing op het tweede misdrijf, voor zover dat tweede feit kan worden gecorrectionaliseerd (1). (1) Zie concl. OM, §§ 25-27.

- Art. 3, derde lid Wet 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden
- Art. 216novies Wetboek van Strafvordering
- Art. 179 Wetboek van Strafvordering
- Art. 65, eerste lid Strafwetboek

20 december 2023 P.23.0636.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231220.2F.3** AC nr. ...

Strafzaken - Geschil inzake bevoegdheid - Persoonlijke bevoegdheid van het bodemgerecht - Tegenstrijdige in kracht van gewijsde gegane beslissingen over de leeftijd van de vervolgde persoon - Onderzoek van de zaak door het Hof

Wanneer de jeugdkamer van het hof van beroep en de correctionele kamer van datzelfde hof zich onbevoegd hebben verklaard wegens de leeftijd van de vervolgde persoon en die tegenstrijdige beslissingen op dezelfde feiten betrekking hebben en in kracht van gewijsde zijn gegaan, is er grond tot regeling van rechtsgebied wegens een geschil van rechtsmacht dat de rechtsgang belemmert; het Hof spreekt zich uit over de persoonlijke bevoegdheid van de feitenrechter en vernietigt het arrest van de correctionele kamer van het hof van beroep dat zich onbevoegd heeft verklaard omdat de beklaagde minderjarig was op de datum van de feiten, wanneer de stukken van het dossier, met name het meest uitgebreide medisch deskundigenonderzoek, er geen enkele twijfel over laten bestaan dat de vervolgde persoon tijdens de gehele strafbare periode meerderjarig was (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

- Art. 533 Wetboek van Strafvordering
- Art. 526 Wetboek van Strafvordering
- Art. 527 Wetboek van Strafvordering
- Art. 528 Wetboek van Strafvordering
- Art. 529 Wetboek van Strafvordering
- Art. 530 Wetboek van Strafvordering
- Art. 525 Wetboek van Strafvordering
- Art. 532 Wetboek van Strafvordering
- Art. 540 Wetboek van Strafvordering
- Art. 534 Wetboek van Strafvordering
- Art. 535 Wetboek van Strafvordering
- Art. 536 Wetboek van Strafvordering
- Art. 537 Wetboek van Strafvordering
- Art. 538 Wetboek van Strafvordering
- Art. 539 Wetboek van Strafvordering
- Art. 531 Wetboek van Strafvordering

16 augustus 2023 P.23.0908.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230816.VAC.1 AC nr. ...

Strafzaken - Bevoegdheid - Jeugdbescherming - Territoriale bevoegdheid van de jeugdrechtbank - Wijziging verblijfplaats - Verwijzing naar de jeugdrechtbank van de nieuwe verblijfplaats - Hoger beroep tegen de beslissing van de jeugdrechter - Vraag dat zaak aanhangig blijft bij oorspronkelijke jeugdrechtbank - Geen hoger beroep van het openbaar ministerie - Gevolg

Uit artikel 44, § 6, eerste lid, Jeugdbeschermingswet volgt dat het openbaar ministerie, dat in eerste aanleg niet werd betrokken bij de onttrekkings- en verwijzingsprocedure, ook voor het eerst in hoger beroep tegen de beslissing van de jeugdrechter kan vragen dat de zaak toch aanhangig blijft bij de jeugdrechtbank waar ze reeds aanhangig werd gemaakt; dat het openbaar ministerie in dat geval zelf geen hoger beroep aantekende tegen de onttrekkings- en verwijzingsbeslissing van de jeugdrechter doet hieraan geen afbreuk.

- Art. 44, § 6 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

11 februari 2025 P.24.1563.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250211.2N.5 AC nr. ...

Strafzaken - Bevoegdheid - Extraterritoriale bevoegdheid - Belg of vreemdeling met

hoofdverblijfplaats in België - In het buitenland gepleegde feiten - Bevoegdheid van de Belgische rechter

Krachtens de artikelen 7, § 1, en 12 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering kan de Belg of de vreemdeling met hoofdverblijfplaats op Belgisch grondgebied die zich buiten het grondgebied van het Rijk schuldig maakt aan een misdrijf, in België worden vervolgd indien het feit door de Belgische wet als misdaad of wanbedrijf wordt gekwalificeerd, krachtens de wetgeving van het land waar het werd gepleegd strafbaar is en de dader in België wordt gevonden (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 12 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 7, § 1 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

6 september 2023 P.23.1249.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230906.2F.15** AC nr. ...

Strafzaken - Bevoegdheid - Materiële bevoegdheid - Samenhang - Misdrijven van verschillende aard - Bevoegd rechtscollege

De samenhang tussen twee misdrijven van verschillende aard heeft tot gevolg dat het hoogste rechtscollege bevoegd wordt voor het geheel (1). (1) M. FRANCHIMONT, A. JACOBS en A. MASSET, "Manuel de procédure pénale", 4de uitg., Brussel, Larcier, 2012, 766.

26 maart 2025 P.24.1719.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250326.2F.7** AC nr. ...

Strafzaken - Bevoegdheid - Strafuitvoering - Strafuitvoeringsrechtbank - Verzoek tot wijziging van de taal - Bevoegde rechtbank - Veroordeelde opgesloten in een Brusselse instelling - Keuze van de taal

Uit de artikelen 23bis, derde lid, en 23ter, eerste lid, Taalwet Gerechtszaken en hun wetsgeschiedenis volgt dat de veroordeelde gemachtigd is de strafuitvoeringsrechtbank van een ander taalstelsel te kiezen als hij zich in een andere landstaal uitdrukt dan die van de rechtbank die normaal bevoegd is en dat een in een gevangenis, gelegen in het tweetalig gebied van Brussel-Hoofdstad, opgesloten veroordeelde ook van die keuzemogelijkheid gebruik kan maken door zich te richten tot de rechter of de rechtbank waar de rechtspleging wordt gevoerd in de door hem gekozen taal (1). (1) Cass. 4 december 2018, AR P.18.1136.N, AC 2018, nr. 682.

- Art. 23ter, eerste lid Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken
- Art. 23bis, derde lid Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

18 juni 2025 P.25.0799.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250618.2F.19** AC nr. ...

Strafzaken - Bevoegdheid - Strafuitvoeringsrechtbank - Territoriale bevoegdheid - Criterium - Initiële beslissing doet uitspraak over een strafuitvoeringsmodaliteit - Begrip - (Geen) beslissing die zich ertoe beperkt akte te verlenen van de afstand van een verzoek om een dergelijke modaliteit - Gevolg

Volgens artikel 635, § 1, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek zijn de strafuitvoeringsrechtbanken bevoegd voor de tot een of meerdere vrijheidsstraffen veroordeelden die gedetineerd zijn in de strafinrichtingen in het rechtsgebied van het hof van beroep waarin zij zijn gevestigd, behoudens de door de Koning bepaalde uitzonderingen; ze blijven bevoegd voor elke beslissing tot op het moment van de definitieve invrijheidstelling; uit de parlementaire voorbereiding van de Wet 17 mei 2006 houdende oprichting van strafuitvoeringsrechtbanken blijkt dat de tweede zin van die bepaling werd ingevoerd om de rechtbank na haar beslissing in staat te stellen de veroordeelde tot zijn definitieve vrijlating te blijven volgen; hieruit volgt dat de strafuitvoeringsrechtbank, om bevoegd te blijven, reeds uitspraak moet hebben gedaan over een strafuitvoeringsmodaliteit, overeenkomstig haar op het ogenblik van de initiële aanhangigmaking geldende territoriale bevoegdheid; als dat niet het geval is, wordt de bevoegdheid toegekend aan de strafuitvoeringsrechtbank die territoriaal bevoegd is op het ogenblik van het indienen van het aanvraag door de veroordeelde of van het advies van de gevangenisdirecteur (1); de rechter die zich ertoe beperkt akte te verlenen van de afstand van een verzoek om strafuitvoeringsmodaliteiten, doet geen uitspraak over de gegrondheid van een dergelijk verzoek en stelt bijgevolg de bevoegdheid niet vast van de strafuitvoeringsrechtbank die uitspraak zal doen over de nieuwe verzoeken die door dezelfde veroordeelde worden ingediend. (1) Zie Cass. 8 februari 2017, AR P.16.1319.F, AC 2017, nr. 94, met concl. OM op datum in Pas., dat vaststelt dat de strafuitvoeringsrechtbank die de niet-ontvankelijkheid van het verzoek vaststelt, geen uitspraak over de modaliteit heeft gedaan. Dat is a fortiori het geval wanneer, zoals in dit geval, de strafuitvoeringsrechtbank enkel akte heeft verleend van de afstand van een verzoek. (M.N.B.)

- Art. 635, § 1, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

25 juni 2025 P.25.0834.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250625.2F.12** AC nr. ...

Strafzaken - Geschil inzake bevoegdheid - Bevoegdheid van het hof van assisen - Drukpersmisdrijf - Begrip

Het drukpersmisdrijf is een misdrijf waarvan het bestaan enkel kan worden aangenomen door de in een openbaar verspreid geschrift vervatte gedachte strafbaar te verklaren; dat misdrijf mag niet worden verward met het misdrijf waarvan de pers het instrument is (1). (1) Cass. 28 april 2021, AR P.21.0029.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210428.2F.11.

- Art. 150 De gecoördineerde Grondwet 1994

4 juni 2025 P.25.0265.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250604.2F.1** AC nr. ...

Strafzaken - Bevoegdheid - Territoriale bevoegdheid - Belgische rechtscolleges - Constitutief bestanddeel van het misdrijf op Belgisch grondgebied gelokaliseerd - Materiële gedragingen in België en in het buitenland gepleegd - Witwassen - Artikel 505, eerste lid, 4°, Strafwetboek - Draagwijdte - Gevolg

De Belgische strafrechter heeft op grond van artikel 3 Strafwetboek rechtsmacht om te oordelen over een in België gepleegd misdrijf en daartoe behoort een misdrijf waarvan één van de constitutieve bestanddelen geheel of gedeeltelijk op het Belgische grondgebied is gelokaliseerd of waaraan materiële gedragingen ten grondslag liggen die zowel in België als in het buitenland zijn gepleegd en die een ondeelbaar geheel vormen; de Belgische rechtscolleges die vaststellen dat een beklaagde op Belgisch grondgebied gelden met een illegale oorsprong heeft ontvangen en die in het buitenland heeft overgeschreven, steunen aldus hun rechtsmacht op een in België gesitueerde materiële witwasgedraging aan een in het buitenland gepleegd witwasmisdrijf (1). (1) Cass. 21 oktober 2015, AR P.15.1019.F, AC 2015, nr. 618; B. SPRIET, "(Extra)territoriale werking van de Belgische strafwet, met enkele "klassieke" extraterritoriale jurisdictiegronden uit de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering" in X., Strafprocesrecht en extraterritorialiteit (BLUS), 2002, p. 4-16; J. VANHEULE, "Op zoek naar de grenzen van de territoriale rechtsmacht van de strafrechter en van de strafbaarheid van betrokkenheid bij bendevorming", noot onder Gent 30 maart 2021, RABG 1090-1102. Cass. 21 oktober 2015, AR P.15.1019.F, AC 2015, nr. 618, Antwerpen, 31/01/1995, RW 1996-97, 1027-1028.

- Artt. 3 en 505, eerste lid, 4° Strafwetboek

15 november 2022 P.22.0854.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221115.2N.7** AC nr. ...

Strafzaken - Bevoegdheid - Europees aanhoudingsbevel - Tenuitvoerlegging in België - Artikel 4, 4°, Wet Europees Aanhoudingsbevel - Verplichte weigeringsgrond inzake de bevoegdheid van de Belgische gerechten tot kennisname van de feiten - Draagwijdte

Artikel 4.4° Wet Europees Aanhoudingsbevel bepaalt dat de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel wordt geweigerd in geval de strafvordering of de straf is verjaard en de Belgische gerechten bevoegd zijn om kennis te nemen van de feiten en de beide in dat artikel vermelde voorwaarden zijn cumulatief, zodat ingeval van territoriale of extraterritoriale onbevoegdheid van de Belgische gerechten, de verjaring van de strafvordering of de straf niet meer moet worden gecontroleerd, waarbij de beoordeling van de voormelde bevoegdheid betrekking heeft op de vervolgbaarheid in België van de feiten die aan het Europees aanhoudingsbevel ten grondslag liggen; overeenkomstig artikel 7, § 2, eerste lid, Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering, zijn de Belgische gerechten niet bevoegd zijn voor feiten gepleegd door een buitenlander in het buitenland en ten opzichte van buitenlandse benadeelden en dit zonder aangifte door de slachtoffers of de vreemde overheid (1). (1) Cass. 17 november 2020, AR P.20.1127.N, AC 2020, nr. 708; Cass. 22 januari 2014, AR P.14.0065.F, AC 2014, nr. 55 en concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH op datum in Pas.

- Art. 7, § 2, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 4.4° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

27 september 2022 P.22.1195.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220927.2N.23** AC nr. ...

Strafzaken - Algemeen - Rechtstreekse dagvaarding door het openbaar ministerie voor de correctionele rechtbank wegens een misdaad - Geen verzachtende omstandigheid die in de rechtstreekse dagvaarding is vermeld of door de eerste rechter of door de appelrechters is aangenomen - Gevolgen - Cassatie die teruggaat tot de oudste nietige akte - Verwijzing naar de procureur des Konings

Wanneer uit de stukken waarop het Hof mag acht slaan, niet blijkt dat de procedure, waarvoor geen gerechtelijk onderzoek werd ingeleid, het voorwerp heeft uitgemaakt van een aanneming van omstandigheden die de onttrekking van die procedure aan de natuurlijke rechter verantwoorden, hebben bijgevolg noch de jury, noch het hof van beroep noch de rechtbank rechtmatig van de zaak kennisgenomen; overeenkomstig artikel 434, tweede lid, Wetboek van Strafvordering dient de cassatie te worden uitgebreid tot de oudste nietige akte; hoewel de cassatie werd uitgesproken op grond van onbevoegdheid, een geval bedoeld in artikel 435, vierde lid, van dat Wetboek, dient het Hof de rechter niet aan te wijzen die van de zaak moet kennisnemen, maar moet het openbaar ministerie beslissen over de criminele dan wel correctionele oriëntatie die volgens hem aan de vervolging moet worden gegeven (1). (1) Contra (wat de omvang van de cassatie en de verwijzing betreft) Cass. 4 maart 2015, AG P.14.1835.F-P.14.1836.F, AC 2015, nr.158; in dit geval was het de raadkamer die, bij de regeling van de rechtspleging na afloop van een onderzoek, de inverdenkinggestelde wegens een misdaad, naar de correctionele rechtbank had verwezen, zonder aanneming van verzachtende omstandigheden (zoals de correctionele rechtbank of het hof van beroep dat hierna evenmin hebben gedaan), en heeft het Hof de zaak naar een ander hof van beroep verwezen. Met het oog op de proceseconomie heeft het OM geconcludeerd tot de cassatie van het enkel aangevochten arrest, met verwijzing naar een hof van beroep, waarbij het mutatis mutandis verwees naar dit precedent verwees en stelde dat de feitenrechter, in tegenstelling tot andere gronden van onbevoegdheid, deze met toepassing van artikel 3, derde lid, Wet Verzachtende Omstandigheden zelf kan verhelpen en dat systematisch ook doet. (M.N.B.)

- Art. 3, derde lid Wet 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden
- Art. 2, tweede lid Wet 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden
- Art. 435, vierde lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 434, tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 216novies Wetboek van Strafvordering
- Art. 179 Wetboek van Strafvordering

11 oktober 2023 P.23.0675.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231011.2F.1** AC nr. ...

Strafzaken - Geschil inzake bevoegdheid - Bevoegdheid van het hof van assisen - Drukpersmisdrijf - Handeling die erin bestaat de gegevens, de foto en het adres van een persoon online bekend te maken - Voornemen om derden die tot die publicatie toegang hebben ertoe aan te zetten daden te stellen die de rust van die persoon verstoren - Handeling die, met hetzelfde voornemen, erin bestaat de journalistieke waarde van een persartikel van die persoon te bekritiseren - (Geen) kwalificatie als drukpersmisdrijf

De handeling die erin bestaat de gegevens, de foto en het adres van een persoon online bekend te maken om derden die tot die publicatie toegang hebben ertoe aan te zetten daden te stellen die de rust van die persoon verstoren, kan geen drukpersmisdrijf uitmaken, aangezien een dergelijke verrichting geen uiting van een mening inhoudt; de verrichting die, met hetzelfde voornemen, erin bestaat de journalistieke waarde van een persartikel van diezelfde persoon te bekritiseren, kan evenmin als drukpersmisdrijf worden gekwalificeerd, aangezien die verrichting niet in een onrechtmatige uitoefening van de vrijheid van meningsuiting bestaat (1). (1) Zie Cass. 19 januari 2022, AR P.20.1182.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220119.2F.1.

- Art. 150 De gecoördineerde Grondwet 1994

BEWIJS

BELASTINGZAKEN

Belastingzaken - Bewijsvoering - Lot van een onrechtmatig verkregen bewijs

De artikelen 314bis, 339, eerste lid, en 340 WIB92, die voorzien in de bewijsmiddelen van de administratie, bepalen niet wat er met een onrechtmatig verkregen bewijs moet worden gedaan (1). (1) Zie andersluidende concl. OM.

- Art. 340 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Art. 339, eerste lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Art. 314bis Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

19 juni 2025 F.23.0037.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250619.1F.7** AC nr. ...

Belastingzaken - Bewijsvoering - Onrechtmatig verkregen bewijs - Gebruik - Beginselen - Beoordeling door de rechter - Criteria

De belastingwet bevat geen enkele algemene bepaling die de belastingadministratie bij het vestigen van de belasting en, in voorkomend geval, bij het opleggen van een belastingverhoging of een geldboete verbiedt van een onrechtmatig verkregen bewijs gebruik te maken; het gebruik in belastingzaken van een onrechtmatig verkregen bewijs kan enkel worden geweerd indien de naleving van de betrokken formele voorwaarden is voorgeschreven op straffe van nietigheid, indien de onregelmatigheid de betrouwbaarheid van het bewijs heeft aangetast of indien het gebruik van het bewijs strijdig is met het recht op een eerlijk proces; de rechter houdt in zijn beoordeling onder meer rekening met het louter formele karakter van de onregelmatigheid, met de weerslag ervan op het recht of de vrijheid die door de overtreden norm beschermd worden, met het al dan niet opzettelijk karakter van de door de overheid begane onwettigheid en met de omstandigheid dat de ernst van het misdrijf de begane onwettigheid ver te boven gaat; die rechtsnorm, die de belastingadministratie toestaat van een onrechtmatig verkregen bewijs gebruik te maken om de belasting te vestigen, is voldoende toegankelijk, nauwkeurig en voorzienbaar (1). (1) Zie andersluidende concl. OM.

19 juni 2025 F.23.0037.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250619.1F.7** AC nr. ...

BURGERLIJKE ZAKEN

Burgerlijke zaken - Bekentenis - Draagwijdte

De bekentenis kan slaan op zowel rechtsfeiten als materiële feiten, maar niet op de oplossing die, naar recht, aan een betwisting moet worden gegeven.

- Artt. 8.1, 10°, en 8.33, tweede lid Burgerlijk Wetboek - Boek 8: Bewijs
- Artt. 8.1, 10°, en 8.33, tweede lid Burgerlijk Wetboek - Boek VIII: Bewijs

7 oktober 2022 C.21.0221.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221007.1N.5** AC nr. ...

Burgerlijke zaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Bewijslast - Nieuwe wet - Werking in de tijd - Overeenkomst - Bevoegdheid van de rechter - Aard - Gevolg

De door artikel 8.4, vijfde lid, Burgerlijk Wetboek aan de rechter verleende bevoegdheid om te bepalen wie de bewijslast draagt, maakt deel uit van de procedure; hieruit volgt dat die bepaling onmiddellijk van toepassing is op de lopende procedure (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 3 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 8.4, vijfde lid Burgerlijk Wetboek - Boek 8: Bewijs

13 november 2023 S.23.0011.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231113.3F.6** AC nr. ...

Burgerlijke zaken - Getuigen - Beoordelingsvrijheid van de rechter

De rechter oordeelt op onaantastbare wijze of de feiten waarvan een partij het bewijs door getuigen aanbiedt, op zichzelf voldoende bepaald en ter zake dienend zijn, zoals vereist door artikel 915 Gerechtelijk Wetboek, zonder hierbij evenwel het principieel recht om met getuigen te bewijzen te mogen miskennen (1). (1) Cass. 19 december 2016, AR C.15.0032.N, AC 2016, nr. 734.

- Art. 915 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

18 september 2025 C.24.0124.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250918.1N.5** AC nr. ...

Burgerlijke zaken - Bewijsvoering - Medewerkingsplicht van alle partijen - Omvang - Verplichting voor de rechter om gevraagde onderzoeksmaatregelen te bevelen

De eerbiediging van de medewerkingsplicht voor alle partijen aan de bewijsvoering houdt niet in dat de rechter verplicht is om de door de eisende partij gevraagde onderzoeksmaatregelen te bevelen, zodra deze partij voorhoudt dat de tegenpartij over voor haar mogelijk relevante, niet-meegedeelde informatie beschikt.

- Art. 8.4 Burgerlijk Wetboek - Boek 8: Bewijs

18 september 2025 C.24.0124.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250918.1N.5** AC nr. ...

Burgerlijke zaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Bewijslast - Aanvoering van feiten door verwerende partij om de stelling van de eisende partij te ontkrachten - Verschuiving van het bewijsrisico - Voorwaarde

De loutere omstandigheid dat een verwerende partij feiten aanvoert om de stelling van de eisende partij te ontkrachten, heeft niet tot gevolg dat het bewijsrisico naar de verwerende partij verschuift; pas wanneer de eisende partij de feiten heeft bewezen die ten grondslag liggen aan haar aanspraak en aldus aan haar bewijslast heeft voldaan, komt het bewijsrisico van de feiten die de verwerende partij aanvoert ter ondersteuning van haar bewering dat zij bevrijd is, bij haar te liggen.

- Art. 8.4, eerste en tweede lid Burgerlijk Wetboek - Boek 8: Bewijs

18 september 2025 C.24.0124.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250918.1N.5** AC nr. ...

STRAFZAKEN

Strafzaken - Vermoedens - Vaststelling van een inbreuk op de Wegverkeerswet en haar uitvoeringsbesluiten begaan met een motorvoertuig - Geen identificatie van de bestuurder op het tijdstip van die vaststelling - Vermoeden van schuld van de houder van de aan het voertuig toegekende kentekenplaat (artikel 67bis van de voormelde wet) - Geen proces-verbaal opgemaakt overeenkomstig artikel 62

Wegverkeerswet of geen verzending hiervan aan de overtreder binnen de wettelijke termijn - Invloed

De niet-verzending van een proces-verbaal binnen de wettelijke termijn aan de overtreder overeenkomstig artikel 62 Wegverkeerswet (1) en de daaruit volgende toegenomen moeilijkheid om de bewijswaarde ervan te ontkrachten, wist het vermoeden van schuld van de houder van het kenteken uit, zoals dat is bepaald in artikel 67bis Wegverkeerswet , en dit zelfs in het geval van vluchtmisdrijf (2); de verplichting om het proces-verbaal van overtreding tijdig aan de overtreder toe te zenden, heeft immers tot doel hem in staat te stellen het tegenbewijs van die vaststellingen te leveren (3). (1) Zie Cass. 2 november 2022, AR P.22.0943.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221102.2F.8; Cass. 12 december 2017, AR P.17.0888.N, AC 2017, nr. 709; Cass. 22 oktober 1985, AR 9748, Pas. 1986, nr. 116 en noot. (2) De eiser heeft, zonder het juridisch beginsel in twijfel te trekken, aangevoerd dat het niet van toepassing is "in het bijzondere geval dat het aan de overtreder verweten misdrijf een vluchtmisdrijf is", op grond dat een dergelijk wanbedrijf juist tot doel heeft om aan elke vaststelling van de politie te ontsnappen en dat, gelet op de tijd die in dergelijke gevallen doorgaans nodig is om het gebruikte voertuig te identificeren, een kopie van de vaststelling zelden aan de houder van de kentekenplaat kan worden toegezonden binnen de in artikel 62, achtste lid, bepaalde termijn van "veertien dagen te rekenen van de datum van vaststelling van de misdrijven". Inderdaad, "aangezien vluchtmisdrijf een overtreding vormt in de zin van art. 67bis [Wegverkeerswet], is het door dat artikel ingevoerde vermoeden van schuld van toepassing op de pleger van een vluchtmisdrijf die bij de vaststelling van die overtreding niet geïdentificeerd werd, ook al werd de dader niet tevens veroordeeld wegens overtreding van het wegverkeersreglement" (Cass. 25 februari 2004, AR P.03.1430.F, AC 2004, nr. 104).Maar, "de verplichting het proces-verbaal van overtreding tijdig toe te zenden aan de overtreder heeft immers tot doel deze in staat te stellen het tegenbewijs te leveren van de vaststellingen die een bijzondere bewijswaarde hebben" (Cass. 12 december 2017, AR P.17.0888.N, AC 2017, nr. 709).Over het algemeen wordt de bewijslevering moeilijker naarmate de tijd verstrijkt, wat des te meer geldt voor negatief bewijs (in dit geval, het bewijs dat de houder van de kentekenplaat niet de bestuurder van het voertuig was op het tijdstip van de verweten feiten). Naast het feit dat de voorgestelde uitzondering geen wettelijke basis heeft, verantwoordt die ratio legis de toepassing van die verplichting en de sanctie bij niet-naleving ervan, zelfs in geval van vluchtmisdrijf en ongeacht de door de eiser onderstreepte praktische gevolgen.Het middel dat aanvoert dat, de lege late, het in artikel 67bis bepaalde vermoeden in dit geval van toepassing is zonder tijdsbeperking (behalve die van de verjaring), wat in strijd lijkt met de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM 4 oktober 2007, Anghel t. Roemenië , nr. 28183/03, § 60; F. KUTY, Justice pénale et procès équitable, II, Brussel, Larcier, 2023, nr. 1800), faalt bijgevolg naar recht. (MNB). (3) Cass. 12 december 2017, AR P.17.0888.N, AC 2017, nr. 709, overweging 6, i.f.

- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 62 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 33 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

27 september 2023 P.23.0844.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230927.2F.9** AC nr. ...

Strafzaken - Getuigen - Assisen - Procedure ter terechtzitting - Voorlezing door de

voorzitter van de verklaringen van een getuige die niet verschijnt - Later verhoor van die getuige wanneer hij op de rechtszitting verschijnt - Wettigheid

De omstandigheid dat de voorzitter van het hof van assisen, met toepassing van artikel 316 Wetboek van Strafvordering, de verklaringen heeft voorgelezen van een getuige die niet in de loop van het onderzoek verschijnt, belet hem niet diezelfde getuige op een later tijdstip te horen, wanneer hij op de rechtszitting verschijnt.

- Art. 316 Wetboek van Strafvordering

13 september 2023 P.23.0568.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230913.2F.5** AC nr. ...

Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Recht op horen van getuigen à charge - Slachtoffer van seksueel misbruik - Afwijzing van het verzoek tot het horen van slachtoffer van seksueel misbruik als getuige - Verantwoording - Toezicht door het Hof - Wijze

De rechter kan de afwijzing van het verzoek van een beklaagde om een slachtoffer van beweerde seksuele misdrijven als getuige op de rechtszitting onder eed te horen, verantwoorden door de impact die het horen op de rechtszitting kan hebben op de psychische toestand van dat slachtoffer; hij kan hierbij onder meer rekening houden met de leeftijd van het slachtoffer en zijn mentale toestand, de periode die is verstreken sinds de feiten, de relatie of de familieband die er bestaat tussen het slachtoffer en de beklaagde of de therapie die het slachtoffer volgt als gevolg van de beweerde misdrijven, maar de loutere omstandigheid dat het verzoek van een beklaagde tot het horen of verhoren op de rechtszitting van een getuige die tijdens het vooronderzoek belastende verklaringen heeft afgelegd, betrekking heeft op het slachtoffer van het beweerde seksuele misdrijf waarvoor hij wordt vervolgd, volstaat als zodanig evenwel niet om de afwijzing van dat verzoek te verantwoorden en hetzelfde geldt voor de louter theoretische mogelijkheid dat het slachtoffer negatieve gevolgen zou kunnen ondervinden van een verhoor op de rechtszitting; de rechter dient immers concrete elementen te vermelden waaruit hij afleidt dat er ernstige redenen zijn om niet in te gaan op het verzoek van een beklaagde tot het horen op de rechtszitting van een getuige die belastende verklaringen heeft afgelegd; het Hof onderzoekt of de rechter die een verzoek tot het horen van een getuige à charge op de rechtszitting heeft afgewezen, de drie criteria voor het horen van getuigen à charge juist heeft toegepast en of de redenen die de rechter heeft vermeld om de getuige niet te horen in overeenstemming zijn met de overige redenen van zijn beslissing (1). (1) Zie Cass. 8 april 2025, AR P.25.0002.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250408.2N.8.

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

24 juni 2025 P.25.0617.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.21** AC nr. ...

Strafzaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Diefstal - Objectief verzwarende omstandigheden - Diefstal met geweld, gepleegd ten nadele van kwetsbaar persoon, zonder het oogmerk om te doden maar met de dood tot gevolg - Meerdere daders - Toerekening van de verzwarende omstandigheden - Beoordeling voor elke dader afzonderlijk - Individuele analyse van het gedrag van de dader - Toerekening op basis van dezelfde feitelijke gegevens - Wijze

Het recht op een eerlijk proces zoals gewaarborgd door artikel 6.1 EVRM en artikel 14.1 IVBPR verzet zich tegen een automatische toerekening van de objectieve verzwarende omstandigheden aan alle daders van diefstal en dit ongeacht of zij die verzwarende omstandigheden met kennis van zaken hebben aanvaard of bij de uitvoering ervan waren betrokken, maar het aannemen van de verzwarende omstandigheden dat de diefstal werd gepleegd door middel van geweld of bedreiging, de diefstal werd gepleegd ten nadele van een persoon van wie de kwetsbare toestand ten gevolge van de leeftijd duidelijk was of de dader bekend was en het geweld of de bedreiging werd gepleegd zonder het oogmerk om te doden maar toch de dood heeft veroorzaakt vereist een beoordeling voor elke dader afzonderlijk, wat een individuele analyse veronderstelt van zijn gedrag; de verplichting tot een individuele analyse belet evenwel niet dat de rechter zich voor de toerekening van de verzwarende omstandigheden aan meerdere daders steunt op dezelfde feitelijke gegevens.

- Art. 474 Strafwetboek
- Art. 471, laatste lid Strafwetboek
- Art. 468 Strafwetboek

3 juni 2025 P.25.0354.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.12** AC nr. ...

Strafzaken - Geschriften - Bewijskracht - Wegverkeer - Bijzondere bewijswaarde - Vriendschappelijke band tussen verbalisant en burgerlijke partij - Gevolg

De loutere omstandigheid dat een beklaagde voorhoudt dat een verbalisant die vaststellingen heeft verricht bij een verkeersongeval een burgerlijke partij kent en dat tussen hen een zekere vriendschappelijkheid zou bestaan, volgt niet dat (1) de rechter verplicht is die verbalisant te horen als getuige op de rechtszitting, (2) de bijzondere bewijswaarde die de in het proces-verbaal vermelde zintuigelijke vaststellingen van de verbalisant op grond van artikel 62, eerste lid, Wegverkeerswet heeft, verdwijnt of (3) de rechter de strafvordering onontvankelijk moet verklaren.

- Art. 62, eerste lid Wet 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer

11 februari 2025 P.24.1635.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250211.2N.6** AC nr. ...

Strafzaken - Bewijsvoering - Wegverkeer - Ademanalyse - Uitleg om tweede ademanalyse te vragen - Vermeldingen in het proces-verbaal - Draagwijdte

De vermelding in het overeenkomstig artikel 62, eerste lid, Wegverkeerswet opgesteld proces-verbaal dat artikel 26 KB Ademtest- en Ademanalysetoestellen werd geëerbiedigd, geldt als bewijs van het feit en de inhoud van de aan de betrokkene gedane verwittiging van zijn recht om een tweede ademanalyse te vragen, tenzij hij het tegendeel aannemelijk maakt.

- Art. 26 KB 21 april 2007 betreffende de ademtesttoestellen en de ademanalysetoestellen
- Art. 62, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

7 december 2021 P.21.0882.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211207.2N.8** AC nr. ...

Strafzaken - Getuigen - Recht op het doen ondervragen van getuigen - Aannemelijk verweer van de beklaagde over een onwettige burgerinfiltratie - Vraag van de beklaagde tot het horen van de politieambtenaren die de vermeende burgerinfiltrant zouden hebben aangestuurd - Weigering van het getuigenverhoor om reden dat de getuigen zichzelf zouden kunnen beschuldigen -

Onontvankelijkheid van de strafvordering - Mogelijkheid tot herstel van de onregelmatigheid - Voorwaarden

Niet naar recht verantwoord is het oordeel dat naar aanleiding van een geloofwaardig verweer van de beklaagde over een onwettige burgerinfiltratie er geen reden is tot het ondervragen als getuige van de politieambtenaren die de vermeende burgerinfiltrant zouden hebben aangestuurd om reden dat deze politieambtenaren gelet op het onwettig karakter van de burgerinfiltratie geen immuniteit hebben en niet kunnen worden verplicht zichzelf te incrimineren; daarmee nemen de appelrechters immers zonder meer aan dat de aanvoering over het onwettig optreden van de drie politieambtenaren als begeleidingsambtenaren van de beklaagde met de werkelijkheid overeenstemt, zonder aan de hand van de verklaringen van die politieambtenaren te proberen meer duidelijkheid te verkrijgen over de aard en de omvang van die begeleiding, wat een impact kan hebben op de eventualiteit van het herstel van de aangevoerde onwettigheid; bovendien kan de enkele omstandigheid dat de politieambtenaren zich zouden kunnen beroepen op hun zwijgrecht de beslissing om hen niet te horen niet verantwoorden (1).
(1) Zie andersluidende concl. OM.

- Art. 189 Wetboek van Strafvordering
- Art. 155 Wetboek van Strafvordering
- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

24 juni 2025 P.25.0407.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.45** AC nr. ...

Strafzaken - Bewijsvoering - Verslag Cel voor Financiële Informatieverwerking - Aanwijzingen voor bestaan van witwasmisdrijf - Schuldigverklaring aan misdrijf dat vermogensvoordelen heeft voorgebracht - Gebruik van de feitelijke gegevens van het verslag CFI als bewijs - Onaantastbare beoordeling van de bewijswaarde - Gevolg

Noch artikel 5 of artikel 22 Witwaswet 2017, noch enige andere bepaling verbiedt de rechter om de feitelijke gegevens van een verslag van de CFI aan de procureur des Konings, dat aanwijzingen bevat voor het bestaan van een witwasmisdrijf,te gebruiken als bewijs voor de schuldigverklaring van een beklaagde aan een misdrijf dat voor die beklaagde de vermogensvoordelen heeft voortgebracht die het voorwerp van dat mogelijke witwasmisdrijf konden uitmaken; het staat integendeel aan de rechter om onaantastbaar de bewijswaarde van die gegevens, naast de overige gegevens van het strafdossier, te beoordelen; het recht van verdediging van de beklaagde wordt gewaarborgd door het feit dat hij voor de rechter tegenspraak kan voeren over die gegevens.

- Art. 22 Wet 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme
- Art. 5 Wet 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme

25 maart 2025 P.24.1509.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250325.2N.8** AC nr. ...

Strafzaken - Getuigen - Recht op het horen van getuigen à décharge - Geen verplichting voor de rechter - Onderzoek van de noodzaak om een getuige à décharge op de rechtszitting te horen - Beoordelingscriteria - Concrete omstandigheden van de zaak - Waarheidsgetrouw karakter verklaring slachtoffer

seksueel misbruik - Draagwijdte

Voor wat betreft het antwoord op de tweede vraag is te benadrukken dat uit artikel 6.3.d EVRM niet kan worden afgeleid dat op elk verzoek van een beklaagde om een getuige à décharge te horen op de rechtszitting moet worden ingegaan, maar het staat aan de rechter om in het licht van de door de beklaagde aangehaalde motieven en rekening houdend met de concrete omstandigheden van de zaak de noodzaak van het horen van de getuige à décharge te beoordelen en op dat verzoek en de mate waarin het is onderbouwd een adequaat antwoord te verstrekken, zonder dat is vereist dat op elk detail van de onderbouwing moet worden ingegaan; die concrete omstandigheden kunnen onder meer betrekking hebben op de feitelijke en juridische onmogelijkheid om de getuige à décharge te horen, de relatie die de getuige à décharge had of heeft met de beklaagde of met andere bij het strafproces betrokken partijen, de betrouwbaarheid van de door de getuige à décharge af te leggen verklaring rekening houdend met die relatie, zijn persoonlijkheid en het tijdsverloop sinds de feiten of het beschikbaar zijn van een geschreven verklaring van de persoon die de beklaagde als getuige à décharge wil horen, waarin die een eerdere verklaring herroept of nuanceert (1). (1) Cass. 21 november 2023, AR P.23.1001.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231121.2N.4.

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

24 juni 2025 P.25.0268.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.12** AC nr. ...

Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Recht op horen van getuigen à charge - Slachtoffer van seksueel misbruik als getuige - Slachtoffer dat zich burgerlijke partij stelt - Verhoor als procespartij - Eerbiediging van het recht op een eerlijk proces - Wijze

De regeling voor de rechter om een verzoek tot het horen van een getuige à charge op de rechtszitting onder eed, die tijdens het onderzoek een voor een beklaagde belastende verklaring heeft afgelegd, te toetsen aan de drie door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens met betrekking tot artikel 6.1 en 6.3.d EVRM ontwikkelde criteria (1), is ook van toepassing indien de tijdens het vooronderzoek afgelegde belastende verklaringen uitgaan van een slachtoffer dat zich burgerlijke partij heeft gesteld in de zaak waarin de beklaagde wordt vervolgd, met dien verstande evenwel dat een burgerlijke partij in beginsel als een procespartij en niet als een getuige onder eed wordt gehoord; het recht op een eerlijk proces van de beklaagde waarvan het recht op tegenspraak deel uitmaakt, kan dan ook worden gewaarborgd door de mogelijkheid die de beklaagde heeft om de rechter te verzoeken om op de rechtszitting met de burgerlijke partij te worden geconfronteerd en alle vragen te stellen of opmerkingen te formuleren ter weerlegging, aanpassing of verduidelijking van de door die burgerlijke partij tijdens het vooronderzoek afgelegde belastende verklaringen. (1) De overwegingen in randnummers 3 t.e.m. 5 van onderstaand arrest over de drie criteria voor het horen van getuigen à charge onder eed op de openbare terechtzitting zijn een bevestiging van vaste rechtspraak van het Hof, gesteund op rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens over de artikelen 6.1 en 6.3.d EVRM (zie o.a. Cass. 25 februari 2025, AR P.24.1411.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250225.2N.2; Cass. 26 juni 2024, AR P.24.0554.F ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240626.2F.30; Cass. 19 december 2023, AR P.23.1157.N ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231219.2N.2; Cass. 31 oktober 2023, AR P.23.0893.N ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231031.2N.1; Cass. 8 november 2022, AR P.22.0832.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221108.2N.19; Cass. 21 juni 2022; AR P.22.0250.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220621.2N.1, RABG 2022, 1353; Cass. 3 mei 2022, AR P.22.0040.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220503.2N.1; Cass. 13 oktober 2020, AR P.20.0254.N, AC 2020, nr. 626; Cass. 26 februari 2019, AR P.18.1028.N, AC 2019, nr. 117, T. Strafr. 2019, 296 noot S. BERNEMAN; Cass. 31 januari 2017, AR P.16.0970.N ECLI:BE:CASS:2017:ARR.20170131.4, AC 2017, nr. 73 met concl. van advocaat-generaal R. MORTIER, T. Strafr. 2017, 207; EHRM 15 december 2011, Al-Khawaja en Tahery t/Verenigd Koninkrijk, EHRM 15 december 2015, Schatschaschwili t/Duitsland; EHRM 14 juni 2016, Riahi t/België, §28, RDP 2017, 604 noot C. MACQ, NC 2017, 141 noot P. TERSAGO en RABG 2017, 509 noot B. DE SMET; EHRM 9 mei 2022, Faysal Pamuk t/Turkije, §46, www.echr.coe.int; F. VAN VOLSEM, "Het horen op de rechtszitting van getuigen à charge onder eed", in Het Hof van Cassatie in dialoog, Larcier, 2024, 1157-1178; B. MEGANCK, "Het recht om getuigen à charge op de rechtszitting te horen: het sprookje van Soufiane Riahi en de drie criteria", T. Strafr. 2024, 420-433; F. KUTY, Justice pénale et procès équitable, Vol.2, Larcier, 2023, 2256-2289; M.A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, "Droit de la procédure pénale", Die Keure, 2025, 46 en 1588-1595).

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

24 juni 2025 P.25.0617.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.21** AC nr. ...

Strafzaken - Vermoedens - Vaststellingen van de ambtenaren - Bijzondere bewijswaarde - Geen proces-verbaal opgemaakt overeenkomstig artikel 62 Wegverkeerswet of geen verzending hiervan aan de overtreder binnen de wettelijke termijn - Gevolgen

Wanneer het proces-verbaal niet werd opgemaakt overeenkomstig artikel 62 Wegverkeerswet of niet binnen de wettelijke termijn aan de overtreder werd verzonden, verliezen de vaststellingen van de agenten de bij die bepaling voorgeschreven bijzondere bewijswaarde; de hierin vervatte vaststellingen blijven evenwel gelden als gewone inlichtingen, waarvan de rechter de bewijswaarde onaantastbaar beoordeelt (1). (1) Zie Cass. 12 december 2017, AR P.17.0888.N, AC 2017, nr. 709; Cass. 22 oktober 1985, AR 9748, AC 1986, nr. 116 en noot.

- Art. 62 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

27 september 2023 P.23.0844.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230927.2F.9** AC nr. ...

Strafzaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Onregelmatigheid in de bewijsgaring die het recht op een eerlijk proces onherstelbaar aantast - Onontvankelijkheid van de strafvordering als sanctie - Aanvoeringslast van de beklaagde - Maatregelen van onderzoek te nemen door de vonnisrechter - Voorwaarde

Indien de rechter oordeelt dat het onderzoek of de vervolging is aangetast door een onregelmatigheid die tot gevolg heeft dat het recht op een eerlijk proces van een beklaagde onherstelbaar is aangetast, kan hij de strafvordering onontvankelijk verklaren; in dat geval dient de rechter artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering niet toe te passen; een beklaagde die voorhoudt dat er een onregelmatigheid in het onderzoek of de vervolging is begaan en dat zijn recht op een eerlijk proces onherstelbaar is aangetast, moet die aanvoeringen en het verband ertussen aannemelijk maken, zonder ze te moeten bewijzen; gelet op de aard, de ernst en de gevolgen van de sanctie van de niet-ontvankelijkheid van de strafvordering dient de rechter die oordeelt dat een beklaagde een onherstelbare aantasting van zijn recht op een eerlijk proces ingevolge een onregelmatigheid in het onderzoek of vervolging aannemelijk maakt, de nodige maatregelen te bevelen opdat redelijkerwijze zekerheid kan worden verkregen over die aanvoering (1). (1) Zie andersluidende concl. OM.

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

24 juni 2025 P.25.0407.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.45** AC nr. ...

Strafzaken - Vermoedens - Vaststelling van een inbreuk op de Wegverkeerswet en haar uitvoeringsbesluiten begaan met een motorvoertuig - Geen identificatie van de bestuurder op het tijdstip van die vaststelling - Vermoeden van schuld van de houder van de aan het voertuig toegekende kentekenplaat - Verenigbaarheid met artikel 6.2 EVRM - Voorwaarden

Het door artikel 67bis Wegverkeerswet ingevoerde vermoeden van schuld van de houder van de kentekenplaat dat aan het voertuig is toegekend, is verenigbaar met artikel 6.2 EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, indien dat vermoeden weerlegbaar is (1) en op voorwaarde dat de wet dit beperkt binnen redelijke grenzen die met de ernst van de zaak rekening houden en het recht van verdediging beschermen. (1) Cass. 12 december 2017, AR P.17.0888.N, AC 2017, nr. 709; zie Cass. 16 april 2002, AR P.01.0119.N, AC 2002, nr. 231; Cass. 7 februari 2001, AR P.00.1532.F, AC 2001, nr. 75; Arbitragehof 21 maart 2000, nr. 27/2000; EHRM 7 oktober 1988, nr. 10519/83, Salabiaku t. Frankrijk, §§ 29-30 (betreffende het in het Franse douanewetboek bepaalde vermoeden van verantwoordelijkheid voor de fraude ten aanzien van de houder van de goederen).

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

27 september 2023 P.23.0844.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230927.2F.9** AC nr. ...

Strafzaken - Bewijsvoering - Verkeer - Bijzondere bewijswaarde van de vaststellingen - Vaststelling van de gevoerde snelheid - Rijrichting - Invloed

De bijzondere bewijswaarde van een op grond van artikel 62 Wegverkeerswet gedane vaststelling van een door een motorvoertuig gevoerde snelheid is als zodanig niet afhankelijk van de rijrichting waarin dit voertuig reed.

- Art. 62 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

4 maart 2025 P.24.1650.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250304.2N.6** AC nr. ...

Strafzaken - Bewijsvoering - Verslag van een technisch raadsman - Vrije bewijswaardering - Onaantastbare beoordeling - Geen verplichting tot aanvullend onderzoek - Gevolg

De bevindingen van een technisch raadsman, die een partij bijbrengt ter ondersteuning van een vordering, een exceptie of een verweer, hebben geen wettelijke bewijswaarde, maar behoren tot de vrije bewijswaardering van de strafrechter; aldus oordeelt die rechter onaantastbaar of en in welke mate de bevindingen van de technisch raadsman hem overtuigen en geen enkele bepaling noch enig algemeen rechtsbeginsel verplicht de strafrechter die oordeelt dat de bevindingen van de technisch raadsman niet overtuigend zijn, aanvullend technisch onderzoek te vragen of een gerechtsdeskundige aan te stellen.

3 juni 2025 P.24.1676.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.16** AC nr. ...

Strafzaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Verslag van een technisch raadsman - Vrije bewijswaardering - Onaantastbare beoordeling - Geen verplichting tot aanvullend onderzoek - Gevolg

De bevindingen van een technisch raadsman, die een partij bijbrengt ter ondersteuning van een vordering, een exceptie of een verweer, hebben geen wettelijke bewijswaarde, maar behoren tot de vrije bewijswaardering van de strafrechter; aldus oordeelt die rechter onaantastbaar of en in welke mate de bevindingen van de technisch raadsman hem overtuigen en geen enkele bepaling noch enig algemeen rechtsbeginsel verplicht de strafrechter die oordeelt dat de bevindingen van de technisch raadsman niet overtuigend zijn, aanvullend technisch onderzoek te vragen of een gerechtsdeskundige aan te stellen.

3 juni 2025 P.24.1676.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.16 AC nr. ...

Strafzaken - Vermoedens - Vaststelling van een inbreuk op de Wegverkeerswet en haar uitvoeringsbesluiten begaan met een motorvoertuig - Geen identificatie van de bestuurder op het tijdstip van die vaststelling - Vermoeden van schuld van de houder van de aan het voertuig toegekende kentekenplaat (artikel 67bis van de voormelde wet) - Toepassingsgebied - Besturen van een voertuig zonder rijbewijs (artikel 21) niet vastgesteld bij de eerste vaststelling

Het door artikel 67bis Wegverkeerswet ingevoerde vermoeden van schuld is van toepassing op de inbreuken op de voormelde wet en haar uitvoeringsbesluiten; dit vermoeden kan bijgevolg ook gelden voor het in artikel 21 van die wet bepaalde misdrijf van het besturen van een voertuig zonder rijbewijs, zelfs als dit misdrijf niet op hetzelfde ogenblik werd vastgesteld als de overtreding die tot de eerste vaststelling heeft geleid; er anders over oordelen zou een niet door de wetgever gewilde beperking inhouden van de toepassing van artikel 67bis Wegverkeerswet (1). (1) Zie Cass. 21 juni 2022, AR P.22.0071.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220621.2N.10, en verwijzingen in noot; Cass. 25 oktober 2011, AR P.11.0548.N, AC 2011, nr. 572, aangehaald in M-A BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, II, Brussel, Die Keure, 2021,1327, noot 119. Het OM heeft erop gewezen dat dit vermoeden inderdaad niet van toepassing is op het gebrek aan rijbewijs van de verweerster op de datum van de vaststelling – een omstandigheid waarvan niet uit het bestreden vonnis blijkt dat ze in casu werd betwist – maar dat het vonnis niet naar recht de overweging verantwoordt dat dit vermoeden, wat deze telastlegging betreft, niet van toepassing is op de door de verweerster betwiste omstandigheid dat zij op dat ogenblik het voertuig bestuurde.

(M.N.B)

- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 21 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

27 september 2023 P.23.0839.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230927.2F.12 AC nr. ...

Strafzaken - Getuigen - Recht op het horen van getuigen à décharge - Geen verplichting voor de rechter - Weigering - Motivering - Aantasting van het recht op een eerlijk proces in zijn geheel - Draagwijdte

Het enkele feit dat een getuige à décharge een verklaring kan afleggen die van aard kan zijn om het resultaat van het strafproces te beïnvloeden of waarvan redelijkerwijze kan worden verwacht dat die de positie van de verdediging van de beklaagde zal versterken, verplicht de rechter daarom nog niet om die getuige à décharge op de rechtszitting te horen, maar bij een weigering een getuige à décharge te horen op de rechtszitting dient de rechter in elk geval te onderzoeken of het recht op een eerlijk proces van die beklaagde in zijn geheel beschouwd daardoor niet is aangetast (1). (1) Cass. 21 november 2023, AR P.23.1001.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231121.2N.4.

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

24 juni 2025 P.25.0268.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.12** AC nr. ...

Strafzaken - Getuigen - Recht op het horen van getuigen à décharge - Relevantie voor het voorwerp van de beschuldiging - Beïnvloeding van het resultaat van het strafproces - Versterking van de positie van de verdediging - Beoordelingscriteria - Concrete omstandigheden van de zaak - Waarheidsgetrouw karakter verklaring slachtoffer seksueel misbruik - Draagwijdte

Voor wat betreft het antwoord op de eerste vraag is niet alleen van belang of het verhoor van een getuige à décharge van aard is om het resultaat van het strafproces te beïnvloeden, maar ook of redelijkerwijze kan worden verwacht dat dit verhoor de positie van de verdediging zal versterken; bij die beoordeling moeten de concrete omstandigheden van de zaak worden betrokken en kunnen onder meer de stand en de voortgang van de procedure, de door de partijen gevolgde strategie en hun houding in het strafproces in aanmerking worden genomen (1). (1) CCass. 21 november 2023, AR P.23.1001.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231121.2N.4.

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

24 juni 2025 P.25.0268.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.12** AC nr. ...

Strafzaken - Getuigen - Recht op het horen van getuigen à décharge - Waarheidsgetrouw karakter verklaring slachtoffer seksueel misbruik - Afwijzing van het verzoek tot het horen van de getuige - Verantwoording - Drievragentest - Wijze

Uit artikel 6.3.d EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (1), volgt dat de rechter het verzoek van een beklaagde om een getuige à décharge te horen op de rechtszitting moet beoordelen aan de hand van een drievragentest:- eerste vraag: is het verzoek om de getuige à décharge te horen voldoende onderbouwd en is het getuigenverhoor relevant voor het voorwerp van de beschuldiging;- tweede vraag: is de relevantie van het getuigenverhoor voldoende in aanmerking genomen en zijn er afdoende gronden voor de beslissing om de getuige à décharge niet te horen op de rechtszitting;- derde vraag: tast de weigering de getuige à décharge te horen de eerlijkheid van het proces van de beklaagde in zijn geheel beschouwd aan (2). (1) EHRM (Grote Kamer) 18 december 2018, nr. 36658/05, Murtazaliyeva t. Rusland, T. Strafr., 2019/5, p. 280 e.v. en noot S. BERNEMAN, "De advocaat, de terrorist en de getuige à charge: een explosief trio!". (2) Cass. 21 november 2023, AR P.23.1001.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231121.2N.4.

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden,

ondertekend op 4 november 1950, te Rome

24 juni 2025 P.25.0268.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.12 AC nr. ...

Strafzaken - Geschriften - Bewijswaarde - Verslag van een technisch raadsman - Vrije bewijswaardering - Onaantastbare beoordeling - Geen verplichting tot aanvullend onderzoek - Gevolg

De bevindingen van een technisch raadsman, die een partij bijbrengt ter ondersteuning van een vordering, een exceptie of een verweer, hebben geen wettelijke bewijswaarde, maar behoren tot de vrije bewijswaardering van de strafrechter; aldus oordeelt die rechter onaantastbaar of en in welke mate de bevindingen van de technisch raadsman hem overtuigen en geen enkele bepaling noch enig algemeen rechtsbeginsel verplicht de strafrechter die oordeelt dat de bevindingen van de technisch raadsman niet overtuigend zijn, aanvullend technisch onderzoek te vragen of een gerechtsdeskundige aan te stellen.

3 juni 2025 P.24.1676.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.16 AC nr. ...

Strafzaken - Geschriften - Bewijswaarde - Proces-verbaal van verkeersovertreding - Bijzondere bewijswaarde - Artikel 67bis, Wegverkeerswet - Weerlegbaar vermoeden - Toezending van een afschrift van het proces-verbaal aan de overtreder - Doelstelling - Gebrek aan tijdige toezending - Vaststellingen als eenvoudige inlichtingen - Gevolg

De verplichting het proces-verbaal van overtreding tijdig toe te zenden aan de overtreder heeft tot doel deze in staat te stellen het tegenbewijs te leveren van de vaststellingen die een bijzondere bewijswaarde hebben en bij gebrek aan tijdige toezending verliest dit proces-verbaal dan ook zijn bijzondere bewijswaarde en blijven de erin vervatte vaststellingen enkel gelden als eenvoudige inlichtingen, waarvan de rechter de bewijswaarde onaantastbaar beoordeelt; hieruit volgt dat het door artikel 67bis Wegverkeerswet ingestelde vermoeden niet kan worden ingeroepen tegen een beweerde overtreder aan wie het proces-verbaal van overtreding niet is toegezonden binnen de door artikel 62, achtste lid, Wegverkeerswet bepaalde termijn.

- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 62, achtste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

3 juni 2025 P.25.0296.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.17 AC nr. ...

Strafzaken - Allerlei - Diefstal met geweld of bedreiging zonder het oogmerk om te doden en toch de dood veroorzaakt - Oorzakelijk verband tussen het geweld of de bedreiging en de dood - Bewijs - Wijze

De verzwarende omstandigheid van artikel 474 Strafwetboek is bewezen wanneer het oorzakelijk verband is aangetoond tussen het geweld of de bedreiging bij de diefstal en de dood van een persoon tegen wie dat geweld of die bedreiging werd gericht en dat oorzakelijk verband is bewezen van zodra is aangetoond dat het geweld of de bedreiging met zekerheid tot de dood heeft bijgedragen.

- Art. 474 Strafwetboek
- Art. 468 Strafwetboek

3 juni 2025 P.25.0354.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.12 AC nr. ...

Strafzaken - Bewijsvoering - Tonen van stukken op de rechtszitting - Neerlegging - Draagwijdte - Gevolg

De enkele omstandigheid dat een partij stukken op de rechtszitting toont, zonder die stukken neer te leggen om bij het dossier te voegen of ze aan de tegenpartij mee te delen, betekent niet dat ze niet het voorwerp van het debat hebben uitgemaakt en dat de rechter niet erop mag steunen, zodat daardoor het recht van verdediging van die partij niet miskend wordt.

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

15 november 2022 P.22.0636.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221115.2N.12** AC nr. ...

Strafzaken - Vermoedens - Artikel 8.1, 9° Burgerlijk Wetboek - Toepassing

Artikel 8.1, 9°, Burgerlijk Wetboek is behoudens in geval van het hier niet toepasselijke artikel 16 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering niet van toepassing op het bewijs van een misdrijf (1). (1) Artikel 1349 Oud Burgerlijk Wetboek; Cass. 26 juni 2007, AR P.07.0295.N, AC 2007, nr. 355; Cass. 12 december 2006, AR P.06.1203.N, AC 2006, nr. 643.

- Art. 16 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 8.1, 9° Burgerlijk Wetboek - Boek 8: Bewijs

19 oktober 2021 P.21.0246.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211005.2N.10** AC nr. ...

Strafzaken - Bewijsvoering - Informatie afkomstig van een inlichtingendienst - Gebruik in strafzaken - Opstarten van een gerechtelijk onderzoek - Aanwenden van privacygevoelige onderzoeksmaatregelen - Aanvoering door de beklaagde van de onregelmatige herkomst - Wering - Draagwijdte - Gevolg

Informatie van een inlichtingendienst die enkel in aanmerking wordt genomen als inlichting die toelaat een onderzoek te openen of het in een bepaalde richting te oriënteren en vervolgens op autonome wijze bewijzen te verzamelen, vormt als dusdanig geen bewijs van een misdrijf en is dan ook niet onderworpen aan de vereisten waaraan bewijs moet voldoen; aldus moet de herkomst van dergelijke informatie niet noodzakelijk worden verduidelijkt en kan de beklaagde, om die informatie uit het debat te doen weren, niet volstaan met de aanvoering dat de herkomst ervan onregelmatig is of zou kunnen zijn, maar moet hij dat enigszins aannemelijk maken zonder dat hij daarvoor eerst kennis van die herkomst moet hebben en noch het feit dat op basis van de informatie een gerechtelijk onderzoek wordt gevorderd in het kader waarvan privacygevoelige onderzoeksmaatregelen worden bevolen, noch de mogelijkheid dat de informatie afkomstig is van een buitenlandse inlichtingendienst is, doen daaraan afbreuk (1). (1) Cass. 17 mei 2022, AR P.22.0101.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220517.2N.6; B. VANGEEBERGEN, Het gebruik van inlichtingen in het strafproces, Intersentia, 2017; A. WINANTS, “Staatsveiligheid, strafvordering en strafproces”, in vereniging voor de vergelijkende studie van het recht van België en Nederland, Preadviezen 2009, Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2009, pp. 242-246.

15 november 2022 P.22.0745.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221115.2N.1** AC nr. ...

Strafzaken - Bewijsvoering - Recht op een eerlijk proces - Verzoek om toegang tot stukken die zich niet in het strafdossier bevinden - Beoordeling - Toetsing volgens de criteria voor het afwijzen van het verhoor van een getuige à décharge - Vereiste -

Bewijs dat de versie van de feiten en bewijsmateriaal van het openbaar ministerie op doorslaggevende wijze kan weerleggen - Voorwaarde

Uit artikel 6.1 EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, volgt niet dat de rechter steeds het verzoek van een beklaagde om toegang te krijgen tot stukken die zich niet in het strafdossier bevinden, moet toetsen aan criteria die in de rechtspraak van het Europees Hof van de Rechten van de Mens worden vooropgesteld om de weigering van het horen van een getuige à décharge af te wegen tegen het recht op een eerlijk proces van de beklaagde, namelijk (1) het al dan niet voldoende onderbouwd zijn van het verzoek, (2) het voorhanden zijn van afdoende redenen om het voorwerp van het verzoek al dan niet relevant te achten voor de beoordeling van de telastlegging en (3) de impact van de verwerping van het verzoek op een eerlijke behandeling van de zaak in zijn geheel beschouwd; een dergelijke afweging is enkel vereist voor bewijs waarvan de beklaagde aannemelijk maakt dat het de versie van de feiten en het bewijsmateriaal van de vervolgende partij op een doorslaggevende wijze kan weerleggen en waarvan de impact vergelijkbaar is met deze van een getuigenis à décharge op de rechtszitting (1). (1) Zie EHRM 7 maart 2019, nr. 6005/08, Abdullayev t. Azerbeidzjan, https://hudoc.echr.coe.int.

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

3 juni 2025 P.25.0089.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.3** AC nr. ...

Strafzaken - Vermoedens - Artikel 8.1, 9° Burgerlijk Wetboek - Toepassing

Artikel 8.1, 9°, Burgerlijk Wetboek is behoudens in geval van het hier niet toepasselijke artikel 16 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering niet van toepassing op het bewijs van een misdrijf (1). (1) Artikel 1349 Oud Burgerlijk Wetboek; Cass. 26 juni 2007, AR P.07.0295.N, AC 2007, nr. 355; Cass. 12 december 2006, AR P.06.1203.N, AC 2006, nr. 643.

- Art. 16 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 8.1, 9° Burgerlijk Wetboek - Boek 8: Bewijs

19 oktober 2021 P.21.0246.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211019.2N.27** AC nr. ...

Strafzaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Milieurecht - Milieuvoorwaarden - Voorwaarden voor verbrandings- en meeverbrandingsinstallaties voor biomassa-afvalstoffen - Onderscheid tussen "niet-verontreinigd behandeld" en "verontreinigd behandeld" houtafval - Richtwaarden - Verbranding van verontreinigd behandeld houtafval - Bewijs - Voorwaarden

Noch uit de bepaling van artikel 5.2.3bis.4.8., §1, Vlarem II, die bepaalt dat voor het onderscheid tussen "niet-verontreinigd behandeld" en "verontreinigd behandeld" houtafval in geval van twijfel de in die bepaling opgenomen tabel van richtwaarden voor potentieel aanwezige verontreinigingen geldt, noch uit enige andere bepaling kan worden afgeleid dat het verbranden van verontreinigd behandeld houtafval slechts kan worden vastgesteld na een bemonstering en een analyse.

- Artt. 5.2.3bis en 4.8., § 1 Besluit van de Vlaamse Regering 1 juni 1195 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne

19 oktober 2021 P.21.0246.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211019.2N.27** AC nr. ...

Strafzaken - Algemeen - Witwassen - Tweede en derde witwasmisdrijf - Kennis van

de wederrechtelijke herkomst of oorsprong van de illegale vermogensvoordelen - Onaantastbare beoordeling door de rechter - Kennis afgeleid uit gegevens van precieze of algemene aard - Kennis afgeleid uit gegevens van vóór als na de voltrekking van het misdrijf - Draagwijdte

De rechter oordeelt onaantastbaar of een persoon beticht van het plegen van een witwasmisdrijf bedoeld in artikel 505, eerste lid, 3° of 4°, Strafwetboek, op het moment van zijn handelen of bij de aanvang ervan kennis had van de wederrechtelijke herkomst of oorsprong van de illegale vermogensvoordelen die het voorwerp van de witwasbetichting uitmaken; de rechter kan die kennis wettig afleiden uit alle hem regelmatig overgelegde gegevens, zowel van precieze als van algemene aard en zowel daterend van vóór als van na de voltrekking van de aan de beklaagde ten laste gelegde feiten (1). (1) Zie Cass. 16 januari 2018, AR P.17.1037.N, AC 2018, nr. 33.

- Art. 505, eerste lid, 3° en 4° Strafwetboek

3 juni 2025 P.25.0089.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.3** AC nr. ...

Strafzaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Rechtvaardiging - Wettige zelfverdediging - Aanvoering door de beklaagde - Wijze - Gevolg

Een beklaagde die zich beroept op de wettige verdediging van artikel 416 Strafwetboek moet die bewering enigszins aannemelijk maken, wat inhoudt dat hij op een wijze die niet elke geloofwaardigheid mist aanvoert dat de voorwaarden vervuld zijn voor deze rechtvaardigingsgrond, namelijk een ernstige en actuele onrechtmatige aanranding en een noodzakelijk en evenredig verweer, zonder dat hij dit ook moet bewijzen; indien hij slaagt in die aanvoeringsplicht, wat onaantastbaar wordt beoordeeld door de rechter, staat het aan het openbaar ministerie of de burgerlijke partij te bewijzen dat de voorwaarden voor de ingeroepen rechtvaardigingsgrond niet zijn vervuld; het Hof gaat daarbij wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen trekt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord.

- Art. 416 Strafwetboek

14 september 2021 P.21.0815.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210914.2N.11** AC nr. ...

Strafzaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Milieurecht - Milieuvoorwaarden - Voorwaarden voor verbrandings- en meeverbrandingsinstallaties voor biomassa-afvalstoffen - Onderscheid tussen "niet-verontreinigd behandeld" en "verontreinigd behandeld" houtafval - Richtwaarden - Verbranding van verontreinigd behandeld houtafval - Bewijs - Voorwaarden

Noch uit de bepaling van artikel 5.2.3bis.4.8., §1, Vlarem II, die bepaalt dat voor het onderscheid tussen "niet-verontreinigd behandeld" en "verontreinigd behandeld" houtafval in geval van twijfel de in die bepaling opgenomen tabel van richtwaarden voor potentieel aanwezige verontreinigingen geldt, noch uit enige andere bepaling kan worden afgeleid dat het verbranden van verontreinigd behandeld houtafval slechts kan worden vastgesteld na een bemonstering en een analyse.

- Artt. 5.2.3bis en 4.8., § 1 Besluit van de Vlaamse Regering 1 juni 1195 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne

19 oktober 2021 P.21.0246.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211005.2N.10** AC nr. ...

Strafzaken - Geschriften - Bewijswaarde - Verkeer - Bijzondere bewijswaarde van de

vaststellingen - Vaststelling van de gevoerde snelheid - Rijrichting - Invloed

De bijzondere bewijswaarde van een op grond van artikel 62 Wegverkeerswet gedane vaststelling van een door een motorvoertuig gevoerde snelheid is als zodanig niet afhankelijk van de rijrichting waarin dit voertuig reed.

- Art. 62 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

4 maart 2025 P.24.1650.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250304.2N.6** AC nr. ...

BRANDSTICHTING

- Opzettelijke brandstichting - Brandstichting van een bewoond gebouw - Moreel bestanddeel - Opzet om het misdrijf te plegen - Artikel 517 Strafwetboek - Zaken die zodanig zijn geplaatst dat de brand van de ene op de andere moet overslaan - Bewijs van het moreel bestanddeel - Draagwijdte

Artikel 517 Strafwetboek veronderstelt het opzet om een van de in de artikelen 510, 511 en 512 bedoelde misdrijven te plegen, door dat opzet in verband te brengen met het enkele feit dat de in brand gestoken zaken zodanig waren geplaatst dat de brand, in de normale gang van zaken, van de ene op de andere moest overslaan; in dit geval dient het openbaar ministerie enkel te bewijzen dat de brand, volgens de plaatsgesteldheid, van de in brand gestoken zaak moest overslaan op de zaak die vervolgens door de brand werd getroffen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 517 Strafwetboek
- Art. 510 Strafwetboek

4 juni 2025 P.25.0320.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250604.2F.4** AC nr. ...

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING

- Openbaar ministerie - Recht om ambtshalve vordering in te stellen - Voorwaarde - Openbare orde - Begrip

Uit artikel 138bis, § 1, Gerechtelijk Wetboek volgt niet dat het openbaar ministerie ambtshalve een vordering kan instellen telkens als er sprake is van een schending van een bepaling van openbare orde of van een bepaling die de openbare orde aanbelangt; de vereisten van de openbare orde die in de zin van die bepaling een dergelijke tussenkomst kunnen verantwoorden, houden in dat de openbare orde in het gedrang wordt gebracht door een feitelijke toestand die verholpen moet worden (1). (1) Cass. 23 maart 2023, AR C.22.0029.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230323.1F.5, met concl. van advocaat-generaal Werquin; Cass. 19 november 2021, AR C.20.0523.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211119.1F.1.

- Art. 138bis, § 1 Gerechtelijk Wetboek - Deel II: RECHTERLIJKE ORGANISATIE. (art. 58 tot 555/16)

7 november 2025 C.25.0152.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20251107.1F.2** AC nr. ...

- Strafzaken - Rechtstreekse dagvaarding door burgerlijke partij voor de strafrechter - Verplichting tot consignatie - Dagvaarding door het openbaar ministerie voor dezelfde strafrechter - Gebrek aan consignatie - Voortgang van de procedure - Voorwaarden

Aan de consignatieplicht waartoe een burgerlijke partij die rechtstreeks dagvaardt voor de strafrechter krachtens artikel 108 Tarief Strafzaken gehouden is te voldoen, wordt in beginsel geen afbreuk gedaan door de omstandigheid dat, na de rechtstreekse dagvaarding door de burgerlijke partij, de rechtstreeks gedaagde vervolgens ook op vordering van het openbaar ministerie wordt gedagvaard voor dezelfde strafrechter, die de zaken samenvoegt en samen behandelt; het gebrek aan consignatie door de burgerlijke partij belemmert in dat geval de voortgang van de procedure echter niet wanneer de strafrechter vaststelt dat aan de rechtstreekse dagvaarding door de burgerlijke partij geen andere kosten zijn verbonden dan deze van de op last van het openbaar ministerie aanhangig gemaakte strafvordering, die door de Staat moeten worden voorgeschoten (1). (1) Zie Cass. 9 december 2009, AR P.09.1105.F, AC 2009, nr. 730, met concl. van advocaat-generaal D. Vandermeersch op datum in Pas..

- Art. 108 Algemeen reglement van 28 december 1950 op de gerechtskosten in strafzaken

19 oktober 2021 P.21.0246.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211019.2N.27** AC nr. ...

- Strafzaken - Rechtstreekse dagvaarding door burgerlijke partij voor de strafrechter - Verplichting tot consignatie - Dagvaarding door het openbaar ministerie voor dezelfde strafrechter - Gebrek aan consignatie - Voortgang van de procedure - Voorwaarden

Aan de consignatieplicht waartoe een burgerlijke partij die rechtstreeks dagvaardt voor de strafrechter krachtens artikel 108 Tarief Strafzaken gehouden is te voldoen, wordt in beginsel geen afbreuk gedaan door de omstandigheid dat, na de rechtstreekse dagvaarding door de burgerlijke partij, de rechtstreeks gedaagde vervolgens ook op vordering van het openbaar ministerie wordt gedagvaard voor dezelfde strafrechter, die de zaken samenvoegt en samen behandelt; het gebrek aan consignatie door de burgerlijke partij belemmert in dat geval de voortgang van de procedure echter niet wanneer de strafrechter vaststelt dat aan de rechtstreekse dagvaarding door de burgerlijke partij geen andere kosten zijn verbonden dan deze van de op last van het openbaar ministerie aanhangig gemaakte strafvordering, die door de Staat moeten worden voorgeschoten (1). (1) Zie Cass. 9 december 2009, AR P.09.1105.F, AC 2009, nr. 730, met concl. van advocaat-generaal D. Vandermeersch op datum in Pas..

- Art. 108 Algemeen reglement van 28 december 1950 op de gerechtskosten in strafzaken

19 oktober 2021 P.21.0246.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211005.2N.10** AC nr. ...

- Strafzaken - Teruggave - Begrip - Nietigverklaring van een overeenkomst als vorm van verplichte teruggave - Voorwaarden

De door artikel 44 Strafwetboek en de artikelen 161 en 189 Wetboek van Strafvordering bedoelde teruggave houdt, behalve het louter teruggeven van goederen die aan de eigenaar werden ontnomen en die in handen van het gerecht zijn gekomen, elke maatregel in die beoogt de materiële gevolgen van het bewezenverklaarde misdrijf teniet te doen, met als doel het herstel van de feitelijke toestand zoals die bestond vóór het plegen van het bewezenverklaarde misdrijf en dus de vrijwaring van het algemeen belang (1); indien een overeenkomst door een misdrijf werd verkregen en deze overeenkomst bijgevolg geen effect mag sorteren, kan de teruggave dan ook bestaan in een door de strafrechter uit te spreken nietigverklaring van die overeenkomst, welke retroactief werkt. (1) Cass. 27 februari 2018, AR P.17.0284.N, AC 2018, nr. 124; Cass. 10 juni 2014, AR P.14.0280.N, AC 2014, nr. 412; Cass. 3 september 2013, AR P.10.1836.N, AC 2013, nr. 413, RW 2015-16, 265, TRV 2016, 271; R. VERSTRAETEN, “De teruggave en het derdenverzet in strafzaken”, RW 1989-90, 157-159; A. VANDEPLAS, “Teruggave”, in Comm. Straf. 2003, 21p.; J. HUYSMANS, "The criminal judge can do everything ...? De ruime draagwijdte van de teruggave (art. 44 Sw.) in strafzaken en de impact daarvan op de bevoegdheid van de strafrechter op burgerlijk gebied (275-278)"; J. RAEYMAKERS, “De rechtsfiguren van teruggave en toewijzing ten gunste van een benadeelde, onder meer als bijzondere modaliteiten van de verbeurdverklaring als bijkomende strafsanctie”, NC 2017, 446-470; N. DE VOS, “Bedrog bij de verkoop van zaken en de huur van werk”, in Comm. Straf. 2024, 41.

- Art. 189 Wetboek van Strafvordering
- Art. 161 Wetboek van Strafvordering
- Art. 44 Strafwetboek

24 juni 2025 P.25.0325.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.44** AC nr. ...

- Openbaar ministerie - Recht om ambtshalve vordering in te stellen - Voorwaarde - Openbare orde - Begrip

Uit artikel 138bis, § 1, Gerechtelijk Wetboek volgt niet dat het openbaar ministerie een ambtshalve vordering kan instellen telkens als er sprake is van een schending van een bepaling van openbare orde of van een bepaling die de openbare orde aanbelangt; de vereisten van de openbare orde die in de zin van deze bepaling een dergelijke tussenkomst kunnen verantwoorden, houden in dat de openbare orde in het gedrang wordt gebracht door een feitelijke toestand die verholpen moet worden (1). (1) Cass. 23 maart 2023, AR C.22.0029.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230323.1F.5, met concl. OM.

- Art. 138bis, § 1 Gerechtelijk Wetboek

8 september 2023 C.22.0449.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230908.1F.4** AC nr. ...

- Strafzaken - Teruggave - Inbreuken op de Vlaamse Codex Wonen 2021 - Nietigverklaring van de huurovereenkomst als vorm van teruggave - Voorwaarden

De rechter die een beklaagde veroordeelt op grond van het misdrijf van het verhuren van een niet-conforme woning zoals bedoeld in artikel 3.34 Vlaamse Codex Wonen van 2021, voorheen artikel 20, § 1, Vlaamse Wooncode, kan als vorm van teruggave in de zin van artikel 44 Strafwetboek de nietigverklaring van de huurovereenkomst uitspreken wanneer vaststaat dat die overeenkomst door dat misdrijf werd verkregen en de nietigverklaring ervan bijgevolg noodzakelijk is om de gevolgen van dat misdrijf ongedaan te maken; de nietigverklaring van de huurovereenkomst als vorm van teruggave is dan ook slechts mogelijk wanneer de verhuurde woning niet-conform was op het tijdstip dat die overeenkomst werd gesloten en het bewezenverklaarde misdrijf ook betrekking heeft op de verhuur van de niet-conforme woning op dit tijdstip (1). (1) Over de nietigheid van de huurovereenkomst als teruggave bevolen door de strafrechter in zaken van bewezen verklaarde feiten van krotwoningen of huisjesmelkerij bestond er verdeeldheid in de rechtspraak. Zie hof van beroep Gent, 10e Kamer, 17 december 2021, C/1678/2021, www.arrestendatabank.be; Corr. Gent 24 juni 2008, RW 2008-9, 1697, noot T. VANDROMME, "Verhuur van krotwoningen: opzet, verbeurdverklaring en nietigheid van de huurovereenkomst" (pro nietigverklaring) en hof van beroep te Brussel, 15e Kamer, 3 juni 2021, 855/2021, www.arrestendatabank.be (contra); T. VANDROMME, Woningkwaliteitsbewaking in het Vlaams Gewest, in Recht&Praktijk, Kluwer, 2022, 431-433. In zaken van inbreuken op de woningkwaliteit in het Vlaamse Gewest (artikel 3.34 Vlaamse Codex Wonen, voordien artikel 20, §1 Vlaamse Wooncode) kan ook het herstel van de woning, in de zin van het wegwerken van gebreken, een vorm van teruggave zijn, die in het belang is van de huurder. Zie Cass. 5 september 2023, AR P.23.0220.N, AC 2023, nr. 529, met concl. OM; Cass. 15 oktober 2013, AR P.12.1764.N, AC 2013, nr. 522; Cass. 3 september 2013, AR P.12.1041.N, AC 2013, nr. 414; T. VANDROMME, "Verhuur van krotwoningen", in Comm. Straf. 2021, 52-68. Verder is op te merken dat de burgerlijke rechter niet ambtshalve de absolute nietigheid kan opwerpen van een huurovereenkomst als blijkt dat bij aanvang de gehuurde woning niet voldeed aan de woonkwaliteitsnormen van de Vlaamse Wooncode (Cass. 6 januari 2022, C.21.0089.N, AC 2022, nr. 7, TBBR/RGDC 2022, 438 noot N. BERNARD "Insalubrité du logement : la 'solution' de la nullité du bail poursuit son lent reflux" (438-444). (BDS)

- Art. 3.34 Decreten over het Vlaamse woonbeleid, gecodificeerd op 17 juli 2020
- Art. 189 Wetboek van Strafvordering
- Art. 161 Wetboek van Strafvordering
- Art. 44 Strafwetboek

24 juni 2025 P.25.0325.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.44** AC nr. ...

- Hof van assisen - Motiverende of veroordelende beslissing - Cassatieberoep van de burgerlijke partij - (Niet-)ontvankelijkheid

Krachtens de artikelen 410 en 412 Wetboek van Strafvordering, kan de burgerlijke partij enkel cassatieberoep instellen met betrekking tot de bepalingen die haar burgerlijke belangen betreffen, maar kan zij in geen geval de vernietiging van een gewezen motiverende of veroordelende beslissing van het hof van assisen vorderen (1). (1) Zie concl. OM.; zie Cass. 30 januari 2024, AR P.23.1489.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240130.2N.4; Cass. 15 september 2020, AR P.20.0240.N, AC 2020, nr. 538, met concl. van advocaat-generaal DE SMET.

- Art. 412 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel III (Art. 407 tot en met 447bis)
- Art. 410 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel III (Art. 407 tot en met 447bis)

24 september 2025 P.25.0968.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250924.2F.21** AC nr. ...

- Beklaagde vrijgesproken in eerste aanleg - Hoger beroep van de burgerlijke partij - Geen hoger beroep op strafgebied - Bevoegdheid van het appelgerecht beperkt tot de burgerlijke rechtsvordering - Vermoeden van onschuld - Geen uitspraak over de vraag of de beklaagde zich schuldig heeft gemaakt aan het misdrijf - Draagwijdte - Gevolg

Uit artikel 6.2 EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, volgt dat indien een beklaagde in eerste aanleg werd vrijgesproken voor het misdrijf waarvoor hij werd vervolgd en het appelgerecht ingevolge de afwezigheid van een hoger beroep op strafgebied enkel nog te oordelen heeft over de door de burgerlijke partij tegen de beklaagde aanhangig gemaakte burgerlijke rechtsvordering gegrond op het feit waarvoor de vrijspraak werd verleend, het appelgerecht zich niet mag uitspreken over de vraag of de beklaagde zich aan dat misdrijf heeft schuldig gemaakt; het appelgerecht mag in een dergelijk geval uitsluitend oordelen of het gedrag, zoals dat blijkt uit het met de strafvervolging aanhangig gemaakte feit, een fout oplevert in oorzakelijk verband met de schade die door de burgerlijke partij wordt gevorderd waarbij de strafrechter zich in een dergelijk geval bevindt in dezelfde situatie als de burgerlijke rechter die zich moet uitspreken over een schadevergoedingsvordering die is gesteund op een strafbaar feit en hij, wil hij het door artikel 6.2 EVRM gewaarborgde vermoeden van onschuld niet miskennen, zich moet onthouden van bewoordingen waaruit de vaststelling van de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van de betrokkene voor een feit waarvoor hij definitief is vrijgesproken, kan worden afgeleid.

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

10 juni 2025 P.24.1797.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250610.2N.26** AC nr. ...

CASSATIE

Vernietiging - Omvang - Strafzaken - Strafvordering - Beklaagde en verdachte - Vernietiging van de beslissingen over de straf - Gevolg - Onmiddellijke aanhouding

Als gevolg van de vernietiging van de beslissing over de aan de eiser opgelegde straf heeft het door de appelrechters tegen hem uitgevaardigde bevel tot onmiddellijke aanhouding geen uitwerking meer (1). (1) Cass. 23 juni 2021, AR P.21.0334.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210623.2F.3; zie R. DECLERCQ, "Pourvoi en cassation en matière répressive", in Répertoire pratique du droit belge, Brussel, Bruylant, 2015, 631.

- Art. 434 Wetboek van Strafvordering

26 maart 2025 P.24.1615.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250326.2F.2** AC nr. ...

Vernietiging - Omvang - Strafzaken - Strafvordering - Openbaar ministerie en vervolgende partij - Rechtstreekse dagvaarding door het openbaar ministerie voor de correctionele rechtbank wegens een misdaad - Geen verzachtende omstandigheid die in de rechtstreekse dagvaarding is vermeld of door de eerste rechter of door de appelrechters is aangenomen - Gevolgen - Cassatie die teruggaat tot de oudste nietige akte - Verwijzing naar de procureur des Konings

Wanneer uit de stukken waarop het Hof mag acht slaan, niet blijkt dat de procedure, waarvoor geen gerechtelijk onderzoek werd ingeleid, het voorwerp heeft uitgemaakt van een aanneming van omstandigheden die de onttrekking van die procedure aan de natuurlijke rechter verantwoorden, hebben bijgevolg noch de jury, noch het hof van beroep noch de rechtbank rechtmatig van de zaak kennisgenomen; overeenkomstig artikel 434, tweede lid, Wetboek van Strafvordering dient de cassatie te worden uitgebreid tot de oudste nietige akte; hoewel de cassatie werd uitgesproken op grond van onbevoegdheid, een geval bedoeld in artikel 435, vierde lid, van dat Wetboek, dient het Hof de rechter niet aan te wijzen die van de zaak moet kennisnemen, maar moet het openbaar ministerie beslissen over de criminele dan wel correctionele oriëntatie die volgens hem aan de vervolging moet worden gegeven (1). (1) Contra (wat de omvang van de cassatie en de verwijzing betreft) Cass. 4 maart 2015, AG P.14.1835.F-P.14.1836.F, AC 2015, nr.158; in dit geval was het de raadkamer die, bij de regeling van de rechtspleging na afloop van een onderzoek, de inverdenkinggestelde wegens een misdaad, naar de correctionele rechtbank had verwezen, zonder aanneming van verzachtende omstandigheden (zoals de correctionele rechtbank of het hof van beroep dat hierna evenmin hebben gedaan), en heeft het Hof de zaak naar een ander hof van beroep verwezen. Met het oog op de proceseconomie heeft het OM geconcludeerd tot de cassatie van het enkel aangevochten arrest, met verwijzing naar een hof van beroep, waarbij het mutatis mutandis verwees naar dit precedent verwees en stelde dat de feitenrechter, in tegenstelling tot andere gronden van onbevoegdheid, deze met toepassing van artikel 3, derde lid, Wet Verzachtende Omstandigheden zelf kan verhelpen en dat systematisch ook doet. (M.N.B.)

- Art. 3, derde lid Wet 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden
- Art. 2, tweede lid Wet 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden
- Art. 435, vierde lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 434, tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 216novies Wetboek van Strafvordering

- Art. 179 Wetboek van Strafvordering

11 oktober 2023 P.23.0675.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231011.2F.1 AC nr. ...

Vernietiging - Omvang - Strafzaken - Strafvordering - Beklaagde en verdachte - Rechtstreekse dagvaarding door het openbaar ministerie voor de correctionele rechtbank wegens een misdaad - Geen verzachtende omstandigheid die in de rechtstreekse dagvaarding is vermeld of door de eerste rechter of door de appelrechters is aangenomen - Gevolgen - Cassatie die teruggaat tot de oudste nietige akte - Verwijzing naar de procureur des Konings

Wanneer uit de stukken waarop het Hof mag acht slaan, niet blijkt dat de procedure, waarvoor geen gerechtelijk onderzoek werd ingeleid, het voorwerp heeft uitgemaakt van een aanneming van omstandigheden die de onttrekking van die procedure aan de natuurlijke rechter verantwoorden, hebben bijgevolg noch de jury, noch het hof van beroep noch de rechtbank rechtmatig van de zaak kennisgenomen; overeenkomstig artikel 434, tweede lid, Wetboek van Strafvordering dient de cassatie te worden uitgebreid tot de oudste nietige akte; hoewel de cassatie werd uitgesproken op grond van onbevoegdheid, een geval bedoeld in artikel 435, vierde lid, van dat Wetboek, dient het Hof de rechter niet aan te wijzen die van de zaak moet kennisnemen, maar moet het openbaar ministerie beslissen over de criminele dan wel correctionele oriëntatie die volgens hem aan de vervolging moet worden gegeven (1). (1) Contra (wat de omvang van de cassatie en de verwijzing betreft) Cass. 4 maart 2015, AG P.14.1835.F-P.14.1836.F, AC 2015, nr.158; in dit geval was het de raadkamer die, bij de regeling van de rechtspleging na afloop van een onderzoek, de inverdenkinggestelde wegens een misdaad, naar de correctionele rechtbank had verwezen, zonder aanneming van verzachtende omstandigheden (zoals de correctionele rechtbank of het hof van beroep dat hierna evenmin hebben gedaan), en heeft het Hof de zaak naar een ander hof van beroep verwezen. Met het oog op de proceseconomie heeft het OM geconcludeerd tot de cassatie van het enkel aangevochten arrest, met verwijzing naar een hof van beroep, waarbij het mutatis mutandis verwees naar dit precedent verwees en stelde dat de feitenrechter, in tegenstelling tot andere gronden van onbevoegdheid, deze met toepassing van artikel 3, derde lid, Wet Verzachtende Omstandigheden zelf kan verhelpen en dat systematisch ook doet. (M.N.B.)

- Art. 3, derde lid Wet 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden
- Art. 2, tweede lid Wet 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden
- Art. 435, vierde lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 434, tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 216novies Wetboek van Strafvordering
- Art. 179 Wetboek van Strafvordering

11 oktober 2023 P.23.0675.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231011.2F.1 AC nr. ...

Vernietiging - Omvang - Strafzaken - Strafvordering - Beklaagde en verdachte - Conclusie die voor de appelrechters de overschrijding van de redelijke termijn aanvoert - Middel dat het niet-beantwoorden van een conclusie aanvoert - Middel dat een gehele vernietiging vordert - Ontvankelijkheid

Het middel dat aanvoert dat het gebrek aan antwoord op de conclusie van de eiser waarin hij de toepassing van artikel 21ter Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering vorderde wegens overschrijding van de redelijke termijn, moet leiden tot de gehele vernietiging van de beslissing over de strafvordering en niet tot een vernietiging die tot de straf is beperkt, is nieuw en dus niet ontvankelijk wanneer noch uit de conclusie van de eiser noch uit enig ander stuk waarop het Hof acht mag slaan, blijkt dat de overschrijding van de redelijke termijn die hij voor het hof van beroep aanvoerde de uitoefening van zijn recht van verdediging onherroepelijk had aangetast en dat hij het hof van beroep enkel had gevraagd om hem een gewone schuldigverklaring of, bij ontstentenis daarvan, een lagere straf dan de wettelijk bepaalde minimumstraf op te leggen.

- Art. 434 Wetboek van Strafvordering
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

20 september 2023 P.23.0649.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230920.2F.4** AC nr. ...

ALGEMEEN. OPDRACHT EN BESTAANSREDEN VAN HET HOF. AARD VAN HET CASSATIEGEDING

Algemeen - Opdracht en bestaansreden van het hof - Aard van het cassatiegeding - Wettigheidstoezicht - Procedure op de zitting - Gezegden van de partijen ter rechtszitting niet opgenomen in een proces-verbaal - Draagwijdte

Noch artikel 6 EVRM, noch de noodzaak om het recht van verdediging van de procespartijen te eerbiedigen of om het Hof in staat te stellen de wettigheid van de bestreden beslissing te controleren, vereisen dat de gezegden van de partijen ter rechtszitting moeten kunnen worden gecontroleerd aan de hand van de weergave daarvan in het proces-verbaal van die rechtszitting en het is evenmin vereist dat de bestreden beslissing die gezegden als dusdanig aanhaalt bij de beoordeling van de impact ervan op de bewijswaardering van de gegevens van het strafdossier (1). (1) Cass. 12 oktober 2022, AR P.22.0456.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221012.2F.13 met concl. van advocaat-generaal M. NOLET DE BRAUWERE; Cass. 2 november 2011, AR P.11.1424.F, AC 2011, nr. 588.

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

15 november 2022 P.22.1085.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221115.2N.6** AC nr. ...

Algemeen - Opdracht en bestaansreden van het hof - Aard van het cassatiegeding - Onpartijdigheid van de leden van het Hof - Vordering tot wraking gericht tegen een lid van de zetel van het Hof van Cassatie - Vordering ingesteld na de uitspraak van het arrest - Gevolg

Wanneer de wrakingsprocedure werd ingesteld terwijl de zaak, door de uitspraak van de beslissing, niet langer bij de magistraat van het Hof aanhangig was, heeft het verzoek tot wraking geen bestaansreden (1). (1) Cass. 28 oktober 2010, AR C.10.0594.F, AC 2010, nr. 646.

- Art. 833 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 828 Gerechtelijk Wetboek

20 december 2023 P.23.1682.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231220.2F.13** AC nr. ...

Algemeen - Opdracht en bestaansreden van het hof - Aard van het cassatiegeding - Erkenning van een recht - Rol van het Hof

Het recht dat door een arrest van het Hof wordt erkend, ontstaat niet uit dat arrest.

20 oktober 2023 C.19.0558.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231020.1F.2** AC nr. ...

ALLERLEI

Allerlei - Verzoekschrift tot intrekking - Beslissing van niet-toelaatbaarheid van het cassatieberoep - Strafzaken - Vorm - Advocaat bij het Hof - Betekening - Ontvankelijkheid - Voorwaarde

Krachtens artikel 1114, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek wordt het verzoekschrift tot intrekking ingediend en aan de andere partijen in het geding of hun advocaten betekend op de wijze bepaald in de artikelen 1079 en 1080; krachtens voormeld artikel 1080 moet dit verzoekschrift door een advocaat bij het Hof van Cassatie worden ondertekend (1); de door die wetsbepalingen voorgeschreven vormen zijn van toepassing op elk verzoek tot intrekking van een arrest van het Hof, zelfs als de bedoelde beslissing werd gewezen in strafzaken en met toepassing van artikel 433 Wetboek van Strafvordering (2). (1) Cass. 12 november 2008, AR P.08.1432.F, AC 2008, nr. 630, met concl. van eerste advocaat-generaal Leclercq op datum in Pas. (2) Cass. 22 februari 2017, AR P.17.0135.F, AC 2017, nr. 126, met concl. van advocaat-generaal Vandermeersch op datum in Pas..

- Art. 433 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel III (Art. 407 tot en met 447bis)
- Art. 1114 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)
- Art. 1080 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)
- Art. 1079 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

24 september 2025 P.25.1207.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250924.2F.19** AC nr. ...

BEVOEGDHEID VAN HET HOF

Bevoegdheid van het hof - Allerlei - Strafzaken - Rechtstreekse dagvaarding door burgerlijke partij voor de strafrechter - Verplichting tot consignatie - Dagvaarding door het openbaar ministerie voor dezelfde strafrechter - Gebrek aan consignatie - Gevolgen - Beoordeling - Wettigheidstoezicht door het Hof

De rechter oordeelt onaantastbaar of de rechtstreekse dagvaarding door de burgerlijke partij al dan niet kosten heeft teweeggebracht of vermoedelijk nog kan teweegbrengen die niet gedekt zijn door de strafvordering die op last van het openbaar ministerie aanhangig werd gemaakt en hieraan wordt geen afbreuk gedaan door de omstandigheid dat de strafvordering op het ogenblik van zijn beslissing nog niet definitief haar beslag heeft gekregen; het Hof gaat wel na of de rechter zijn beslissing wettig heeft kunnen afleiden uit de feiten en gegevens die hij heeft vastgesteld.

19 oktober 2021 P.21.0246.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211019.2N.27** AC nr. ...

Bevoegdheid van het hof - Algemeen - Verzoekschrift tot intrekking - Beslissing van niet-toelaatbaarheid van het cassatieberoep - Strafzaken - Vorm - Advocaat bij het Hof - Betekening - Ontvankelijkheid - Voorwaarde

Krachtens artikel 1114, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek wordt het verzoekschrift tot intrekking ingediend en aan de andere partijen in het geding of hun advocaten betekend op de wijze bepaald in de artikelen 1079 en 1080; krachtens voormeld artikel 1080 moet dit verzoekschrift door een advocaat bij het Hof van Cassatie worden ondertekend (1); de door die wetsbepalingen voorgeschreven vormen zijn van toepassing op elk verzoek tot intrekking van een arrest van het Hof, zelfs als de bedoelde beslissing werd gewezen in strafzaken en met toepassing van artikel 433 Wetboek van Strafvordering (2). (1) Cass. 12 november 2008, AR P.08.1432.F, AC 2008, nr. 630, met concl. van eerste advocaat-generaal Leclercq op datum in Pas. (2) Cass. 22 februari 2017, AR P.17.0135.F, AC 2017, nr. 126, met concl. van advocaat-generaal Vandermeersch op datum in Pas..

- Art. 433 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel III (Art. 407 tot en met 447bis)
- Art. 1114 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)
- Art. 1080 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)
- Art. 1079 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

24 september 2025 P.25.1207.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250924.2F.19** AC nr. ...

Bevoegdheid van het hof - Allerlei - Strafzaken - Rechtstreekse dagvaarding door burgerlijke partij voor de strafrechter - Verplichting tot consignatie - Dagvaarding door het openbaar ministerie voor dezelfde strafrechter - Gebrek aan consignatie - Gevolgen - Beoordeling - Wettigheidstoezicht door het Hof

De rechter oordeelt onaantastbaar of de rechtstreekse dagvaarding door de burgerlijke partij al dan niet kosten heeft teweeggebracht of vermoedelijk nog kan teweegbrengen die niet gedekt zijn door de strafvordering die op last van het openbaar ministerie aanhangig werd gemaakt en hieraan wordt geen afbreuk gedaan door de omstandigheid dat de strafvordering op het ogenblik van zijn beslissing nog niet definitief haar beslag heeft gekregen; het Hof gaat wel na of de rechter zijn beslissing wettig heeft kunnen afleiden uit de feiten en gegevens die hij heeft vastgesteld.

19 oktober 2021 P.21.0246.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211005.2N.10** AC nr. ...

Bevoegdheid van het hof - Allerlei - Strafzaken - Inverdenkingstelling door de onderzoeksrechter - Laattijdigheid - Gevolgen - Beoordeling - Toezicht door het Hof

De wet bepaalt geen sanctie indien de onderzoeksrechter niet tijdig overgaat tot een inverdenkingstelling en dit kan dan ook niet leiden tot de niet-ontvankelijkheid of het verval van de strafvordering, behoudens indien daardoor de uitoefening van het recht van verdediging van de beklaagde onherroepelijk is aangetast (1); de rechter beslist onaantastbaar of dat het geval is en het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen onverantwoorde gevolgen afleidt. (1) Cass. 28 maart 2012, AR P.11.2002.F, AC 2012, nr. 200, met concl. van advocaat-generaal D. Vandermeersch op datum in Pas..

- Art. 61bis Wetboek van Strafvordering

7 december 2021 P.21.0969.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211207.2N.4** AC nr. ...

Bevoegdheid van het hof - Ambtshalve op te werpen middelen - Cassatieberoep van een burgerlijke partij tegen een arrest van buitenvervolgingstelling - (Geen) ambtshalve toezicht

Het Hof van Cassatie voert niet ambtshalve een middel aan op het cassatieberoep van een burgerlijke partij tegen een arrest van buitenvervolgingstelling (1). (1) Cass. 16 februari 2005, AR P.04.1428.F, AC 2005, nr. 95; Zie Cass. 14 juni 2017, AR P.17.0256.F, AC 2017, nr. 385 (impliciet); Cass. 10 september 1996, AR P.95.0849.N, AC 1996, nr. 299; Cass. 10 december 1980 (voltallige zitting), AR 5918, AC 1981, I, nr. 219; R. DECLERCQ, "Pourvoi en cassation en matière répressive", R.P.D.B., 2015, nr. 487: "On le comprend difficilement, étant donné que le recours porte dans ce cas sur l'action publique" (Cass. 7 november 1979, AC 1980, 299).

17 september 2025 P.25.0832.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250917.2F.15** AC nr. ...

Bevoegdheid van het hof - Algemeen - Regeling van rechtsgebied - Strafzaken - Persoonlijke bevoegdheid van het bodemgerecht - Tegenstrijdige in kracht van gewijsde gegane beslissingen over de leeftijd van de vervolgde persoon - Onderzoek van de zaak

Wanneer de jeugdkamer van het hof van beroep en de correctionele kamer van datzelfde hof zich onbevoegd hebben verklaard wegens de leeftijd van de vervolgde persoon en die tegenstrijdige beslissingen op dezelfde feiten betrekking hebben en in kracht van gewijsde zijn gegaan, is er grond tot regeling van rechtsgebied wegens een geschil van rechtsmacht dat de rechtsgang belemmert; het Hof spreekt zich uit over de persoonlijke bevoegdheid van de feitenrechter en vernietigt het arrest van de correctionele kamer van het hof van beroep dat zich onbevoegd heeft verklaard omdat de beklaagde minderjarig was op de datum van de feiten, wanneer de stukken van het dossier, met name het meest uitgebreide medisch deskundigenonderzoek, er geen enkele twijfel over laten bestaan dat de vervolgde persoon tijdens de gehele strafbare periode meerderjarig was (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

- Art. 533 Wetboek van Strafvordering
- Art. 526 Wetboek van Strafvordering
- Art. 527 Wetboek van Strafvordering
- Art. 528 Wetboek van Strafvordering
- Art. 529 Wetboek van Strafvordering
- Art. 530 Wetboek van Strafvordering
- Art. 525 Wetboek van Strafvordering
- Art. 532 Wetboek van Strafvordering
- Art. 540 Wetboek van Strafvordering
- Art. 534 Wetboek van Strafvordering
- Art. 535 Wetboek van Strafvordering
- Art. 536 Wetboek van Strafvordering
- Art. 537 Wetboek van Strafvordering
- Art. 538 Wetboek van Strafvordering
- Art. 539 Wetboek van Strafvordering
- Art. 531 Wetboek van Strafvordering

16 augustus 2023 P.23.0908.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230816.VAC.1** AC nr. ...

Bevoegdheid van het hof - Allerlei - Strafzaken - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Recht van de inverdenkinggestelde om met eigen middelen kopie te nemen - Miskenning - Gevolgen - Onaanstatbare beoordeling door het onderzoeksgerecht - Toezicht door het Hof

Artikel 21, § 3, Voorlopige Hechteniswet is niet voorgeschreven op straffe van nietigheid en evenmin verplicht een eventuele schending van die bepaling het onderzoeksgerecht om de voorlopige hechtenis zonder meer op te heffen; die opheffing dringt zich enkel op indien het onderzoeksgerecht vaststelt dat door de onmogelijkheid tot kopiename van het dossier, het recht van verdediging van de inverdenkinggestelde onherroepelijk is geschaad, waarover het onderzoeksgerecht onaantastbaar oordeelt (1); het Hof gaat wel na of dat gerecht uit zijn vaststellingen geen onverantwoorde gevolgen afleidt. (1) Cass. 17 juli 2019, AR P.19.0732.N, AC 2019, nr. 421.

- Art. 21, § 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

7 december 2021 P.21.1503.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211207.2N.15** AC nr. ...

VERNIETIGING. OMVANG

Vernietiging - Omvang - Allerlei - Cassatie met verwijzing - Procedure na verwijzing - Verplichting tot het beantwoorden van regelmatig ingediende conclusie - Conclusie neergelegd in de procedure vóór het cassatiearrest - Grens

Ingeval van cassatie met verwijzing moet de rechter naar wie de zaak door het Hof is verwezen binnen de grenzen van de verwijzing de zaak opnieuw beoordelen en daaruit volgt dat de rechter op verwijzing niet moet antwoorden op een conclusie die werd ingediend in de aan het cassatiearrest voorafgaande procedure, tenzij die partij die conclusie in de procedure na verwijzing heeft hernomen.

24 juni 2025 P.25.0641.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.25** AC nr. ...

Vernietiging - Omvang - Burgerlijke zaken - Beginsel

De rechter op verwijzing heeft slechts rechtsmacht binnen de grenzen van de vernietiging en de verwijzing; hoewel de omvang van de vernietiging in de regel beperkt is tot de draagwijdte van het middel dat ten grondslag ligt aan de vernietiging, raakt de vernietiging van een punt van het dictum het hele punt, ongeacht de reden voor die vernietiging; de rechter op verwijzing mag zich dus niet beperken tot het herstellen van de onwettigheid van het vernietigde punt, maar moet een volledig nieuwe beslissing nemen over dit punt (1). (1) Cass. 8 januari 2015, AR C.13.0267.F, AC 2015, nr. 14; Cass. 30 september 2013, AR C.12.0345.F, AC 2013, nr. 490.

- Art. 1095 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1082, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

8 september 2025 C.23.0412.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250908.3N.8** AC nr. ...

VORDERINGEN TOT VERNIETIGING. CASSATIEBEROEP IN HET BELANG VAN DE WET

Vorderingen tot vernietiging - Cassatieberoep in het belang van de wet - Vernietiging door één enkel arrest van meerdere beslissingen die strijdig met de wet zijn

Op aangifte van de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie kan dit Hof door één enkel arrest meerdere beslissingen vernietigen die strijdig zijn met de wet. (Impliciete oplossing)

- Art. 441 Wetboek van Strafvordering

13 september 2023 P.23.0953.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230913.2F.7** AC nr. ...

Vorderingen tot vernietiging - Cassatieberoep in het belang van de wet - Cassatieberoep in het belang van de wet - Onontvankelijk cassatieberoep van het openbaar ministerie - Cassatieberoep in het belang van de wet dat door de procureur-generaal bij het hof in conclusie is ingesteld - Onderzoek door het Hof

Wanneer het cassatieberoep van een van de partijen niet ontvankelijk is, kan de procureur-generaal bij het Hof door middel van een schriftelijke conclusie cassatieberoep instellen in het belang van de wet, overeenkomstig artikel 442 Wetboek van Strafvordering (1). (impliciete oplossing). (1) Zie concl. OM.

- Art. 442 Wetboek van Strafvordering

6 september 2023 P.23.0827.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230906.2F.8** AC nr. ...

CASSATIEBEROEP

BURGERLIJKE ZAKEN

Burgerlijke zaken - Vormen - Algemeen - Grond van niet-ontvankelijkheid - Niet-ontvankelijkheid van de memorie van antwoord - Stukken waarop het Hof acht mag slaan

Zodra een memorie van antwoord niet ontvankelijk is, mag het Hof evenmin acht slaan op het stuk dat bij die memorie was gevoegd ter verantwoording van de niet-ontvankelijkheid van het cassatieberoep (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1098 Gerechtelijk Wetboek

29 september 2023 F.22.0146.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230929.1F.11** AC nr. ...

Burgerlijke zaken - Personen door of tegen wie cassatieberoep kan of moet worden ingesteld - Algemeen - Berusting van een partij - Geldigheidsvoorwaarden

De uitdrukkelijke berusting van een partij geschiedt door een akte van berusting, die ondertekend wordt door haarzelf of door haar lasthebber, die een bijzondere volmacht heeft ontvangen om in haar naam te berusten (1). (1) Cass. 7 april 2016, AR F.14.0070.N, AC 2016, nr. 242.

- Art. 1045, tweede lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1044, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 440, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

1 december 2023 C.23.0072.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231201.1F.4** AC nr. ...

Burgerlijke zaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Beslissingen uit hun aard niet vatbaar voor cassatieberoep - Beslag - Uitvoerend beslag - Uitvoerend beslag op onroerend goed - Vordering tot onttrekking - Vonnis

Een vonnis dat uitspraak doet over een vordering tot onttrekking is niet vatbaar voor verzet of hoger beroep; er kan tegen dergelijk vonnis cassatieberoep wordt ingesteld (1) (2). (1) Zie concl. OM. (2) Contra: Cass. 21 januari 2013, AR C.10.0483.F, AC 2013, nr. 39.

- Art. 1613, derde lid Gerechtelijk Wetboek - Deel V: BEWAREND BESLAG, MIDDELEN TOT TENUITVOERLEGGING EN COLLECTIEVE SCHULDENREGELING. (art. 1386 tot 1675/27)

18 september 2025 C.24.0027.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250918.1N.2** AC nr. ...

Burgerlijke zaken - Termijnen van cassatieberoep en betekening - Duur, begin en einde - Begin - Beroep tegen een beslissing van de Commissie Kunstenaars betreffende de afgifte van een kunstenaarsvisum - Ontvankelijkheid

Wanneer een sociaal verzekerde de Commissie Kunstenaars verzoekt hem een kunstenaarsvisum af te geven, dat het bewijs levert van de artistieke aard van de prestaties of de werken die hij tegen vergoeding levert en voor rekening van een opdrachtgever en dat bijgevolg aantoont dat de RSZ-wet op hem van toepassing is overeenkomstig artikel 1bis van die wet, de Commissie Kunstenaars het kunstenaarsvisum weigert en de sociaal verzekerde die weigering betwist, heeft die betwisting betrekking op de rechten en verplichtingen waarop de sociaal verzekerde aanspraak maakt, op een andere wijze dan krachtens een arbeids- of leerovereenkomst, met toepassing van de wetten en reglementen in sociale zaken; een dergelijke betwisting is niet enkel onderworpen aan artikel 580, 19°, maar ook aan de artikelen 580, 3°, 704, § 2 en 792, tweede en derde lid, Gerechtelijk Wetboek (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1073, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 792, tweede en derde lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 704, § 2 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 580, 3° en 19° Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1bis Wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders

11 december 2023 S.22.0001.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231211.3F.1** AC nr. ...

Burgerlijke zaken - Vormen - Vorm en termijn voor memories en stukken - Ontvankelijkheid van de memorie van antwoord

Een memorie van antwoord die een grond van niet-ontvankelijkheid tegen het cassatieberoep aanvoert, maar niet aan de advocaat van de eiser werd betekend vóór de neerlegging ervan op de griffie, is niet ontvankelijk (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1092, vierde lid Gerechtelijk Wetboek

29 september 2023 F.22.0146.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230929.1F.11** AC nr. ...

Burgerlijke zaken - Personen door of tegen wie cassatieberoep kan of moet worden ingesteld - Eisers en verweerders - Verweerders - Rechterlijke tucht - Cassatieberoep van de magistraat tegen de procureur-generaal bij het hof van beroep - Ontvankelijkheid

Noch uit de omstandigheid dat het openbaar ministerie overeenkomstig artikel 406, § 1, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek, bij de in artikel 412, § 1, bedoelde overheid een vordering tot schorsing in het belang van de dienst kan instellen, noch uit de omstandigheid dat het openbaar ministerie de zaak krachtens artikel 419 van dat wetboek bij de tuchtrechtbank aanhangig kan maken wanneer die overheid geen beslissing aan de betrokkene heeft verzonden, kan worden afgeleid dat de procureur-generaal bij het hof van beroep te Brussel, die geen van die handelingen heeft gesteld maar slechts een advies over de zaak heeft uitgebracht, partij in de zaak is geweest.

19 juni 2025 D.24.0014.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250619.1F.6** AC nr. ...

STRAFZAKEN

Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn voor memories en stukken - Cassatieberoep van het openbaar ministerie - Memorie die bij het aan het Hof bezorgde dossier van de rechtspleging is gevoegd - Bezorging buiten de in artikel 429, tweede lid, Wetboek van Strafvordering bedoelde termijn - Gevolg

Overeenkomstig de artikelen 427, eerste en tweede lid, en 429, tweede lid, Wetboek van Strafvordering moet het openbaar ministerie, eiser in cassatie, zijn cassatieberoep doen betekenen aan de partij tegen wie het is gericht en moet het exploot van betekening binnen de twee maanden die volgen op de verklaring van cassatieberoep worden neergelegd bij de griffie van het Hof van Cassatie; artikel 429, eerste en tweede lid, van dat wetboek bepaalt dat de eiser zijn memorie binnen dezelfde termijn bij de griffie van het Hof moet doen toekomen; wanneer het exploot van betekening en de memorie buiten die termijn op de griffie werden ontvangen, zijn het cassatieberoep en de memorie niet ontvankelijk (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 429, eerste en tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 427, eerste en tweede lid Wetboek van Strafvordering

6 september 2023 P.23.0827.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230906.2F.8** AC nr. ...

Strafzaken - Vormen - Vorm van het cassatieberoep en vermeldingen - Passieve uitlevering - Internationaal aanhoudingsbevel uitgevaardigd door de Britse overheden - Artikel 13 Uitleveringswet 1874 - Toepassing van de procedure geregeld door de Wet Europees Aanhoudingsbevel - Beslissing tot uitvoerbaarverklaring gewezen door de kamer van inbeschuldigingstelling - Akte van cassatieberoep die door de met het oog op uitlevering gedetineerde persoon zelf is ondertekend op de griffie van de gevangenis - Ontvankelijkheid

De met het oog op uitlevering aan het Verenigd Koninkrijk gedetineerde persoon die cassatieberoep instelt tegen de door de kamer van inbeschuldigingstelling gewezen beslissing tot uitvoerbaarverklaring van het door de Britse overheden verleende internationaal aanhoudingsbevel kan de akte van cassatieberoep geldig zelf op de griffie van de gevangenis ondertekenen (1). (Impliciete oplossing). (1) "De Uitleveringswet 1874 maakt geen melding van het cassatieberoep, dat ter zake geregeld blijft door het Wetboek van Strafvordering. Artikel 3 van de wet betreft immers enkel, enerzijds, de procedure van uitvoerbaarverklaring door de raadkamer van het door de bevoegde buitenlandse overheid verleende aanhoudingsbevel en, anderzijds, de wijze om het advies van de kamer van inbeschuldigingstelling van het hof van beroep over de uitlevering in te winnen. Daaruit volgt dat het cassatieberoep dat gericht is tegen een arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling dat de beslissing van de raadkamer tot uitvoerbaarverklaring bevestigt, moet worden ingesteld door een advocaat die houder is van het in artikel 425, § 1, tweede lid, Wetboek van Strafvordering bedoelde getuigschrift". (Cass. 28 september 2016, AR P.16.0938.F, ECLI:BE:CASS:2016:ARR.20160928.4, AC 2016, nr. 531; zie Cass. 7 juni 2016, AR P.16.0520.N, ECLI:BE:CASS:2016:ARR.20160607.5, AC 2016, nr. 382).In het geval van de door het Verenigd Koninkrijk ingediende verzoeken tot uitlevering verwijst artikel 13 van die wet echter, met het oog op de regeling van de "procedure van tenuitvoerlegging en uitvaardiging van verzoeken tot overlevering", naar de Wet Europees Aanhoudingsbevel, waarvan artikel 18 voorziet in een bijzondere regeling voor het cassatieberoep en, met name, in een duidelijk kortere termijn om cassatieberoep in te stellen (vijf dagen); in dat geval eist het Hof geen tussenkomst van een advocaat die houder is van het getuigschrift (zie Cass. 25 maart 2015, AR P.15.0393.F, ECLI:BE:CASS:2015:ARR.20150325.2, AC 2015, nr. 221, met concl. van advocaat-generaal LOOP op datum in Pas., ECLI:BE:CASS:2015:CONC.20150325.2).Bijgevolg is het cassatieberoep, dat deel uitmaakt van de "procedure van tenuitvoerlegging en uitvaardiging van verzoeken tot overlevering", aangezien het mogelijk maakt om de beslissing die over dat verzoek uitspraak heeft gedaan te toetsen, wel ontvankelijk. (M.N.B.)

- Art. 18 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel
- Art. 13 Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen
- Art. 603 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds
- Art. 596 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds
- Art. 5.1 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds

28 mei 2025 P.25.0777.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250528.2F.18** AC nr. ...

Strafzaken - Vormen - Vorm van het cassatieberoep en vermeldingen - Kamer van inbeschuldigingstelling - Arrest dat de internering beveelt - Cassatieberoep ingesteld door de inverdenkinggestelde in de gevangenis - Ontvankelijkheid

Krachtens artikel 425, § 1, Wetboek van Strafvordering moet de verklaring van het voor de inverdenkinggestelde ingestelde cassatieberoep tegen het arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling dat zijn internering beveelt, worden opgemaakt en ondertekend door een advocaat die houder is van het getuigschrift van een opleiding in cassatieprocedures (1). (1) Cass. 5 november 2019, AR P.19.0901.N, AC 2019, nr. 568.

- Art. 9 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering
- Art. 425, § 1 Wetboek van Strafvordering

26 augustus 2025 P.25.1011.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250826.VAC.4** AC nr. ...

Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Duur, begin en einde - Laattijdig ingesteld cassatieberoep - Overmacht - Begrip

Overmacht die de ontvankelijkheid verantwoordt van een laattijdig ingesteld cassatieberoep, kan alleen voortvloeien uit een omstandigheid buiten de wil van de eiser in cassatie en die door hem onmogelijk kon worden voorzien of vermeden; het komt de eiser toe de aangevoerde overmacht aannemelijk te maken (1). (1) Cass. 3 mei 2011, AR P.10.1865.N, AC 2011, nr. 292 met concl. van eerste advocaat-generaal M. DE SWAEF; Cass. 21 mei 2003, AR P.03.0699.N, AC 2003, nr. 312. Zie H. VAN BAVEL, "Ontvankelijkheid van de voorziening in cassatie", in Cassatie in strafzaken, Intersentia, 2014, 16; M.-A BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 1801.

- Artt. 359, 423 en 424 Wetboek van Strafvordering

8 februari 2022 P.21.1366.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220208.2N.3** AC nr. ...

Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn van betekening en/of neerlegging - Cassatieberoep van het openbaar ministerie - Exploot van betekening dat bij het aan het Hof bezorgde dossier van de rechtspleging is gevoegd - Bezorging buiten de in artikel 429, tweede lid, Wetboek van Strafvordering bedoelde termijn - Gevolg

Overeenkomstig de artikelen 427, eerste en tweede lid, en 429, tweede lid, Wetboek van Strafvordering moet het openbaar ministerie, eiser in cassatie, zijn cassatieberoep doen betekenen aan de partij tegen wie het is gericht en moet het exploot van betekening binnen de twee maanden die volgen op de verklaring van cassatieberoep worden neergelegd bij de griffie van het Hof van Cassatie; artikel 429, eerste en tweede lid, van dat wetboek bepaalt dat de eiser zijn memorie binnen dezelfde termijn bij de griffie van het Hof moet doen toekomen; wanneer het exploot van betekening en de memorie buiten die termijn op de griffie werden ontvangen, zijn het cassatieberoep en de memorie niet ontvankelijk (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 429, eerste en tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 427, eerste en tweede lid Wetboek van Strafvordering

6 september 2023 P.23.0827.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230906.2F.8** AC nr. ...

Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor casstieberoep - Algemeen - Cassatieberoep gericht tegen een onbestaande beslissing - Ontvankelijkheid

Wanneer uit de stukken van de rechtspleging niet blijkt dat de kamer van inbeschuldigingstelling van het hof van beroep in de zaak van de eiser, op de datum die in de verklaring van cassatieberoep is opgegeven, een arrest heeft gewezen dat over zijn voorlopige hechtenis uitspraak doet, is het cassatieberoep tegen een onbestaande beslissing ingesteld en is het zodoende niet ontvankelijk (1). (1) R. DECLERCQ, Pourvoi en cassation en matière répressive, R.P.D.B., Brussel, Bruylant, 2015, 43.

- Art. 31 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

22 november 2023 P.23.1567.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231122.2F.15** AC nr. ...

Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor casstieberoep - Burgerlijke rechtsvordering - Burgerlijke partij - Enige door de eiser opgeworpen grief die betrekking heeft op het verzuim om uitspraak te doen over een punt van de voor de appelrechters gebrachte vordering betreffende de rechtsplegingsvergoeding in eerste aanleg - Invloed op de ontvankelijkheid van het cassatieberoep

Uit de artikelen 794/1, 797, tweede lid, en 1138, 3°, Gerechtelijk Wetboek volgt dat wanneer de partij die cassatieberoep instelt tegen de bestreden beslissing geen andere grief aanvoert dan dat de appelrechters geen uitspraak hebben gedaan over een punt van de voor hen gebrachte vordering, zoals de toepassing, op de rechtsplegingsvergoeding in eerste aanleg, van de vermindering waarop zij, in haar hoedanigheid van in het ongelijk gestelde burgerlijke partij die juridische tweedelijnsbijstand geniet, beweert recht te hebben, het cassatieberoep niet ontvankelijk is; wanneer, met andere woorden, een partij geen andere klachten kan aanvoeren dan een verzuim om uitspraak te doen, moet zij van de procedure tot verbetering en niet van de cassatieprocedure gebruikmaken (1). (1) Het Hof heeft weliswaar beslist dat artikel 794/1, Gerechtelijk Wetboek, zoals gewijzigd door artikel 35 van de Wet 25 mei 2018 tot vermindering en herverdeling van de werklast binnen de rechterlijke orde, niet van toepassing is “in strafzaken” (Cass. 4 februari 2025, AR P.25.0039.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250204.2N.12). Het OM heeft evenwel gesteld dat die uitsluiting slechts van toepassing is op de beslissingen over de strafvordering, zelfs al heeft het geen enkele expliciete aanwijzing daartoe aangetroffen in de parlementaire voorbereiding van die wet (Parl.St., Kamer, 54 2827).Aangezien de vordering na 9 juni 2018 werd ingesteld, is bovendien artikel 1138, 3°, Gerechtelijk Wetboek, zoals gewijzigd door die wet, hierop van toepassing (Zie Cass. 2 oktober 2020, AR C.19.0464.N, AC 2020, nr. 601).(M.N.B.)

- Art. 1138, 3° Gerechtelijk Wetboek
- Art. 797, tweede lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 794/1 Gerechtelijk Wetboek

25 juni 2025 P.24.1201.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250625.2F.3** AC nr. ...

Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor casstieberoep - Strafvordering - Allerlei - Strafuitvoeringsrechtbank - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Beslissing over de toekenning van uitgaansvergunningen - Ontvankelijkheid van het cassatieberoep

Het cassatieberoep van de geïnterneerde tegen de beslissingen van de kamer voor bescherming van de maatschappij over de uitgaansvergunningen is ontvankelijk (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 78 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

4 juni 2025 P.24.0132.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250604.2F.5** AC nr. ...

Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor casstieberoep - Strafvordering - Allerlei - Strafuitvoeringsrechtbank - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Beslissing over de toekenning van uitgaansvergunningen - Ontvankelijkheid van het cassatieberoep

Het cassatieberoep van de geïnterneerde tegen de beslissingen van de kamer voor bescherming van de maatschappij over de uitgaansvergunningen is ontvankelijk (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 78 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

4 juni 2025 P.24.0132.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250604.2F.5** AC nr. ...

Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn voor memories en stukken - Strafuitvoeringsrechtbank - Cassatieberoep tegen de beslissing tot herroeping van

een modaliteit - Termijn van vijf dagen voor het indienen van een memorie - Verplichte tussenkomst van een advocaat die houder is van een getuigschrift van een opleiding in cassatieprocedures - Laattijdige neerlegging van de memorie - Overmacht - Beoordeling

Volgens artikel 97, § 1, tweede lid, laatste zin, Wet Strafuitvoering moeten de cassatiemiddelen worden voorgesteld in een memorie die moet toekomen ten laatste de vijfde dag na de datum van het cassatieberoep; het cassatieberoep tegen de beslissing van de strafuitvoeringsrechtbank moet worden ingesteld door een advocaat die houder is van een getuigschrift van een opleiding in cassatieprocedures als bedoeld in boek II, titel III Wetboek van Strafvordering; van een dergelijke advocaat mag worden verwacht dat hij vertrouwd is met de termijn en de vormen die gelden voor het indienen van een memorie in het kader van een cassatieberoep tegen een beslissing van de strafuitvoeringsrechtbank en dat die raadsman dus weet dat hij die memorie moet doen toekomen ter griffie van het Hof van Cassatie binnen de vijf dagen na de datum van het cassatieberoep en dus zonder de ontvangst van het bericht van rechtsdagbepaling af te wachten.

- Art. 97, § 1, tweede lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten
- Art. 425 Wetboek van Strafvordering

17 juni 2025 P.25.0773.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250617.2N.23** AC nr. ...

Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor casstieberoep - Strafvordering - Beslissingen uit hun aard niet vatbaar voor cassatieberoep - Strafuitvoering - Wet Strafuitvoering - Artikelen 59 en 96, eerste lid - Strafuitvoeringsrechtbank - Beslissingen waartegen een veroordeelde cassatieberoep kan instellen - Beslissing waarbij de behandeling van een verzoek om de strafuitvoeringsmodaliteit van elektronisch toezicht wordt uitgesteld en toekenning van uitgaansvergunningen - Ontvankelijkheid van het cassatieberoep

Artikel 96, eerste lid, Wet Strafuitvoering somt op beperkende wijze de beslissingen van de strafuitvoeringsrechtbank op waartegen een veroordeelde cassatieberoep kan instellen, met name de beslissingen tot toekenning, afwijzing, herziening of herroeping van een strafuitvoeringsmodaliteit als bedoeld in Titel V Wet Strafuitvoering; deze bepaling laat evenwel geen cassatieberoep toe tegen beslissingen waarbij de behandeling van een verzoek om de strafuitvoeringsmodaliteit van het elektronisch toezicht wordt uitgesteld en waarbij uitgaansvergunningen worden toegekend bij toepassing van artikel 59 Wet Strafuitvoering (1). (1) Cass. 10 september 2024, AR P.24.1260.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240910.2N.12.

- Art. 96, eerste lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten
- Art. 59 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

29 juli 2025 P.25.0983.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250729.VAK.2** AC nr. ...

Strafzaken - Afstand - Strafvordering - Toezicht op de voorlopige hechtenis - Kamer van inbeschuldigingstelling - Arrest dat de invrijheidstelling onder voorwaarden van de beklaagde beveelt - Cassatieberoep van het openbaar ministerie - Ontvankelijkheid - Afstand van het cassatieberoep om de verkeerde reden dat het

niet ontvankelijk is - Gevolg

Artikel 31 Voorlopige Hechteniswet staat het cassatieberoep enkel toe tegen de beslissingen die de voorlopige hechtenis handhaven; een dergelijke beslissing is die welke de invrijheidstelling afhankelijk maakt van voorwaarden (1); het cassatieberoep van het openbaar ministerie tegen een beslissing van de kamer van inbeschuldigingstelling die de beklaagde in vrijheid stelt onder voorwaarden is bijgevolg ontvankelijk (2); wanneer het openbaar ministerie afstand doet van een dergelijk cassatieberoep op grond dat het niet ontvankelijk is, kan geen akte worden verleend van die afstand, die op een vergissing berust. (1) Zie noot van M.N.B. onder Cass. 22 december 2021, AR P.21.1606.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211222.2F.14 (impliciete oplossing), met concl. "in hoofdzaak" OM, ECLI:BE:CASS:2021:CONC.20211222.2F.14; zie M.-A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, 10e uitg., La Charte, 2025, I, 1336.(2) Zie Cass. 15 oktober 2008, AR P.08.1443.F, AC 2008, nr. 550 (impliciete oplossing), op gelijkl. concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH op datum in Pas.; Cass. 23 mei 2001, AR P.01.0760.F ECLI:BE:CASS:2001:ARR.20010523.7, (cassatieberoep van de inverdenkinggestelde of beklaagde tegen het arrest dat één of meerdere voorwaarden voor diens voorlopige invrijheidstelling verlengt).

- Art. 31 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

17 september 2025 P.25.1224.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250917.2F.18** AC nr. ...

Strafzaken - Algemeen - Strafuitvoeringsrechtbank - Toekenning van een strafuitvoeringsmodaliteit - Wet Strafuitvoering - Artikel 53, eerste lid - Horen van het openbaar ministerie - Afwezigheid van het openbaar ministerie ter zitting - Niet naleving van deze pleegvorm - Vonnis van de strafuitvoeringsrechtbank - Cassatieberoep door het openbaar ministerie - Belang - Draagwijdte - Gevolg

Wanneer als cassatiemiddel de niet-naleving van een pleegvorm wordt aangevoerd, terwijl de eiser in cassatie de naleving van die pleegvorm onmogelijk heeft gemaakt en er dus zelf verantwoordelijk voor is, is het middel in die omstandigheden bij gebrek aan rechtmatig belang niet ontvankelijk (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM; zie JT 2025, p. 421 met noot B. DEJEMEPPE, "Le parquet et la loyauté procédurale ».

- Art. 61 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten
- Art. 59, tweede lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten
- Art. 53, eerste lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

10 juni 2025 P.25.0702.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250610.2N.14** AC nr. ...

Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn van betekening en/of neerlegging - Strafrechtelijk beslag in het kader van een internationaal rechtshulpverzoek - Verzoek tot opheffing van het beslag - Beslissing Kamer van Inbeschuldigingstelling - Vervolgde persoon - Vereiste van betekening - Memorie - Kennisgeving - Gevolgen

Het strafrechtelijk beslag dat de eisers verzoeken op te heffen, houdt geen verband met een strafvordering die te hunnen laste aanhangig is in België en aldus zijn de eisers geen vervolgde personen in de zin van artikel 427 Wetboek van Strafvordering; de cassatieberoepen die niet betekend zijn aan het openbaar ministerie bij het appelrechter en de memorie die niet ter kennis is gebracht van het openbaar ministerie bij het appelgerecht, zoals vereist door artikel 429 Wetboek van Strafvordering, zijn niet ontvankelijk (1) (2). (1) In deze zaak werd ingevolge een internationaal rechtshulpverzoek uitgaande van Zwitserland, door een Belgische onderzoeksrechter strafrechtelijk beslag gelegd op de tegoeden op financiële rekeningen in België, waarvan één van de eisers titularis was; eisers hebben vervolgens een verzoekschrift neergelegd tot opheffing van het beslag op grond van artikel 61quater Wetboek van Strafvordering dat geleid heeft tot een arrest van de Kamer van Inbeschuldigingstelling, waartegen cassatieberoep werd ingesteld. (2) Voor wat betreft de ontvankelijkheid van een onmiddellijk cassatieberoep tegen een arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling in het kader van de procedure bepaald in artikel 22, § 2, Wet Europees onderzoeksbevel juncto artikel 61quater, Wetboek van Strafvordering: zie Cass. 12 mei 2020, AR P.20.0342.N, AC 2020, nr. 288, met concl. van advocaat-generaal A. WINANTS.

- Artt. 427, eerste lid, en 429 Wetboek van Strafvordering

26 oktober 2021 P.21.0982.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211026.2N.4** AC nr. ...

Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor casstieberoep - Strafvordering - Gemis aan belang of bestaansreden - Vreemdelingen - Vreemdelingenwet - Maatregel van vrijheidsberoving - Artikel 74/6, § 1 - Wettigheidscontrole - Invrijheidstelling van de vreemdeling - Invloed op de toetsing van de wettigheid of op het rechtsmiddel ingesteld tegen de toetsingsbeslissing - Draagwijdte - Gevolg

De bepaling van artikel 5.4 EVRM is ook van toepassing op vreemdelingen die krachtens de Vreemdelingenwet van hun vrijheid worden beroofd door een administratieve overheid zodat de van zijn vrijheid beroofde vreemdeling de wettigheid van zijn vrijheidsberoving op korte termijn moet kunnen laten toetsen door een rechter hetgeen inhoudt dat een rechter op korte termijn definitief beslist of de vrijheidsberoving al dan niet wettig is, waarbij rechterlijke beslissingen die de wettigheid zelf niet beoordelen, zoals een vernietiging wegens een motiveringsgebrek of een onbevoegdheid, geen dergelijke definitieve beslissingen zijn, ook al kunnen ze in aanmerking worden genomen voor de invulling van het begrip korte termijn; uit deze verdragsbepaling zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (1) volgt dat het feit van de invrijheidstelling van een vreemdeling, die op het ogenblik dat hij van zijn vrijheid was beroofd aan een rechter heeft gevraagd om de wettigheid van die vrijheidsberoving te toetsen of tegen een dergelijke toetsingsbeslissing een rechtsmiddel heeft aangewend, niet tot gevolg heeft dat dit verzoek of het ter zake ingediende rechtsmiddel zonder voorwerp is, zodat de rechter bij wie een verzoek aanhangig is tot beoordeling van de wettigheid van de vrijheidsberoving van een vreemdeling of van een rechtsmiddel tegen een beslissing die uitspraak doet over die wettigheid, indien hij daartoe door de inmiddels in vrijheid gestelde vreemdeling uitdrukkelijk is uitgenodigd, zich moet uitspreken over de wettigheid van de vrijheidsberoving en hij de beoordeling van het verzoek of van het ingestelde rechtsmiddel niet zonder voorwerp kan verklaren op de enkele grond dat de vreemdeling niet langer van zijn vrijheid is beroofd; de voormelde verdragsrechtelijke verplichting primeert op artikel 71 Vreemdelingenwet dat het beroep bij de rechterlijke macht enkel verleent aan de vreemdeling die het voorwerp is van een maatregel van vrijheidsberoving en ook de mogelijkheid die een in vrijheid gestelde vreemdeling heeft om de wettigheid van de niet langer bestaande vrijheidsberoving te laten toetsen door de burgerlijke rechter met het oog op het verkrijgen van een schadevergoeding (2), ontslaat het onderzoeksgerecht en het Hof niet van de uit artikel 5.4 EVRM voortvloeiende verplichting om op korte termijn te oordelen over de wettigheid van een bestuurlijke vrijheidsberoving van een vreemdeling of over een ter zake ingesteld rechtsmiddel, voor zover de vreemdeling dat verzoek tot wettigheidsbeoordeling heeft geformuleerd of dat rechtsmiddel heeft ingesteld op een ogenblik dat hij nog van zijn vrijheid was beroofd en hij de aangezochte rechter uitdrukkelijk verzoekt om niettegenstaande de invrijheidstelling de wettigheid van de ondergane vrijheidsberoving te toetsen (3). (1) EHRM 14 november 2013, nr. 56028/10, M.D. t. België, ro 44; EHRM 11 april 2013, Firoz Muneer t. België, nr. 56005/10, ro 86; EHRM 30 juni 2020, nr. 54962/18, Muhammad Saqawat t. België, ro 75. (2) Cass. 25 maart 2020 AR P.20.0189.F, AC 2020, nr. 214, RDP 2020, p. 864. (3) Zie de andersluidende concl. OM in P.22.1122.N; zie L. DENYS, "Naar het einde van de cassatierechtspraak 'zonder voorwerp' inzake administratieve vrijheidsberoving van vreemdelingen", RW 2020-21, pp. 802-815.Met dit arrest stapt het Hof af van zijn traditionele 'zonder voorwerp'-rechtspraak met betrekking tot de wettigheidscontrole van een vrijheidsberovende maatregel genomen ten opzichte van een vreemdeling wanneer deze op het ogenblik van die controle in vrijheid werd gesteld.

- Art. 27 Wet 13 maart 1973 betreffende de vergoeding voor onwerkzame voorlopige hechtenis

- Artt. 71 en 74/6, § 1 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor casstieberoep - Strafvordering - Allerlei - Toezicht op de voorlopige hechtenis - Kamer van inbeschuldigingstelling - Arrest dat de invrijheidstelling onder voorwaarden van de beklaagde beveelt - Cassatieberoep van het openbaar ministerie - Ontvankelijkheid - Afstand van het cassatieberoep om de verkeerde reden dat het niet ontvankelijk is - Gevolg

Artikel 31 Voorlopige Hechteniswet staat het cassatieberoep enkel toe tegen de beslissingen die de voorlopige hechtenis handhaven; een dergelijke beslissing is die welke de invrijheidstelling afhankelijk maakt van voorwaarden (1); het cassatieberoep van het openbaar ministerie tegen een beslissing van de kamer van inbeschuldigingstelling die de beklaagde in vrijheid stelt onder voorwaarden is bijgevolg ontvankelijk (2); wanneer het openbaar ministerie afstand doet van een dergelijk cassatieberoep op grond dat het niet ontvankelijk is, kan geen akte worden verleend van die afstand, die op een vergissing berust. (1) Zie noot van M.N.B. onder Cass. 22 december 2021, AR P.21.1606.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211222.2F.14 (impliciete oplossing), met concl. "in hoofdzaak" OM, ECLI:BE:CASS:2021:CONC.20211222.2F.14; zie M.-A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, 10e uitg., La Charte, 2025, I, 1336.(2) Zie Cass. 15 oktober 2008, AR P.08.1443.F, AC 2008, nr. 550 (impliciete oplossing), op gelijkl. concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH op datum in Pas.; Cass. 23 mei 2001, AR P.01.0760.F ECLI:BE:CASS:2001:ARR.20010523.7, (cassatieberoep van de inverdenkinggestelde of beklaagde tegen het arrest dat één of meerdere voorwaarden voor diens voorlopige invrijheidstelling verlengt).

- Art. 31 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

17 september 2025 P.25.1224.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250917.2F.18** AC nr. ...

Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn voor memories en stukken - Cassatieberoep van het openbaar ministerie - Geen bewijs van verzending van de memorie naar de partij waartegen het cassatieberoep is gericht - Gevolg

Krachtens de artikelen 427, tweede lid, en 429, tweede en vierde lid, Wetboek van Strafvordering moeten het exploot van betekening van het cassatieberoep, de memorie en het bewijs van de verzending hiervan naar de partij waartegen het cassatieberoep is gericht, op straffe van niet-ontvankelijkheid binnen de twee maanden volgend op de verklaring van cassatieberoep worden neergelegd op de griffie van het Hof; aan die vereiste is voldaan wanneer het origineel van het exploot van betekening van het cassatieberoep, de memorie en het bewijs van verzending hiervan naar de partij waartegen het cassatieberoep is gericht, in het dossier van de rechtspleging voorkomen dat tijdig aan het Hof werd meegedeeld (impliciete oplossing); het Hof kan de middelen van het openbaar ministerie, eiser in cassatie, niet in aanmerking nemen wanneer deze worden aangevoerd in een memorie waarvan uit de stukken van de rechtspleging niet blijkt dat ze de verweerder ter kennis is gebracht (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 429, tweede en vierde lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 427, tweede lid Wetboek van Strafvordering

4 oktober 2023 P.23.0631.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231004.2F.5** AC nr. ...

Strafzaken - Personen door of tegen wie cassatieberoep kan of moet worden ingesteld - Strafvordering - Allerlei - Wraking - Aard van de procedure - Begrip - Grens

Artikel 838, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek beoogt voor de rechter die over de wraking uitspraak moet doen een tegensprekelijke procedure te organiseren zowel ten aanzien van de wrakende partij als ten aanzien van de overige partijen in het hoofdgeding, welke behoorlijk dienen te worden opgeroepen en die het recht hebben om voor de rechter die over het wrakingsverzoek uitspraak doet, mondeling of door geschriften opmerkingen te maken over de in de wrakingakte aangevoerde middelen, over de antwoorden van de gewraakte magistraat onderaan de wrakingsakte en over de conclusie van het openbaar ministerie; uit die bepaling volgt evenwel niet dat niet-wrakende partijen, beklaagden in de procedure te gronde, cassatieberoep kunnen instellen tegen de beslissing waarbij het wrakingsverzoek van een andere beklaagde wordt afgewezen (1). (1) Cass. 6 mei 2014, AR P.14.0654.N, AC 2014, nr. 322.

- Art. 838, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

27 september 2022 P.22.0739.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220927.2N.7** AC nr. ...

Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Voorbarig cassatieberoep (geen eindbeslissing) - Verzoek tot opheffing van een onderzoekshandeling met betrekking tot goederen - Artikel 61quater, Wetboek van Strafvordering - Ontvankelijkheid

Het arrest, dat uitspraak doet bij toepassing van artikel 61quater, § 5, Wetboek van Strafvordering, houdt geen beslissing in als bedoeld door artikel 420, tweede lid, Wetboek van Strafvordering zodat het cassatieberoep, ingesteld vooraleer een eindbeslissing voorligt in de zin van artikel 420, eerste lid, Wetboek van Strafvordering, bijgevolg voorbarig en derhalve niet ontvankelijk is (1). (1) Cass. 1 maart 2023, AR P.22.1352.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230301.2F.12 met strijdige concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH; Cass. 4 januari 2022, arrest niet gepubliceerd; M.-A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, la Charte, 10e édition, 2025, t. I, pp. 649-650.

- Art. 420, eerste en tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 61quater, § 5 Wetboek van Strafvordering

10 juni 2025 P.25.0034.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250610.2N.5** AC nr. ...

Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor casstieberoep - Strafvordering - Gemis aan belang of bestaansreden - Vreemdelingen - Vreemdelingenwet - Maatregel van vrijheidsberoving - Artikel 74/6, § 1 - Wettigheidscontrole - Invrijheidstelling van de vreemdeling - Invloed op de toetsing van de wettigheid of op het rechtsmiddel ingesteld tegen de toetsingsbeslissing - Draagwijdte - Gevolg

De bepaling van artikel 5.4 EVRM is ook van toepassing op vreemdelingen die krachtens de Vreemdelingenwet van hun vrijheid worden beroofd door een administratieve overheid zodat de van zijn vrijheid beroofde vreemdeling de wettigheid van zijn vrijheidsberoving op korte termijn moet kunnen laten toetsen door een rechter hetgeen inhoudt dat een rechter op korte termijn definitief beslist of de vrijheidsberoving al dan niet wettig is, waarbij rechterlijke beslissingen die de wettigheid zelf niet beoordelen, zoals een vernietiging wegens een motiveringsgebrek of een onbevoegdheid, geen dergelijke definitieve beslissingen zijn, ook al kunnen ze in aanmerking worden genomen voor de invulling van het begrip korte termijn; uit deze verdragsbepaling zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (1) volgt dat het feit van de invrijheidstelling van een vreemdeling, die op het ogenblik dat hij van zijn vrijheid was beroofd aan een rechter heeft gevraagd om de wettigheid van die vrijheidsberoving te toetsen of tegen een dergelijke toetsingsbeslissing een rechtsmiddel heeft aangewend, niet tot gevolg heeft dat dit verzoek of het ter zake ingediende rechtsmiddel zonder voorwerp is, zodat de rechter bij wie een verzoek aanhangig is tot beoordeling van de wettigheid van de vrijheidsberoving van een vreemdeling of van een rechtsmiddel tegen een beslissing die uitspraak doet over die wettigheid, indien hij daartoe door de inmiddels in vrijheid gestelde vreemdeling uitdrukkelijk is uitgenodigd, zich moet uitspreken over de wettigheid van de vrijheidsberoving en hij de beoordeling van het verzoek of van het ingestelde rechtsmiddel niet zonder voorwerp kan verklaren op de enkele grond dat de vreemdeling niet langer van zijn vrijheid is beroofd; de voormelde verdragsrechtelijke verplichting primeert op artikel 71 Vreemdelingenwet dat het beroep bij de rechterlijke macht enkel verleent aan de vreemdeling die het voorwerp is van een maatregel van vrijheidsberoving en ook de mogelijkheid die een in vrijheid gestelde vreemdeling heeft om de wettigheid van de niet langer bestaande vrijheidsberoving te laten toetsen door de burgerlijke rechter met het oog op het verkrijgen van een schadevergoeding (2), ontslaat het onderzoeksgerecht en het Hof niet van de uit artikel 5.4 EVRM voortvloeiende verplichting om op korte termijn te oordelen over de wettigheid van een bestuurlijke vrijheidsberoving van een vreemdeling of over een ter zake ingesteld rechtsmiddel, voor zover de vreemdeling dat verzoek tot wettigheidsbeoordeling heeft geformuleerd of dat rechtsmiddel heeft ingesteld op een ogenblik dat hij nog van zijn vrijheid was beroofd en hij de aangezochte rechter uitdrukkelijk verzoekt om niettegenstaande de invrijheidstelling de wettigheid van de ondergane vrijheidsberoving te toetsen (3). (1) EHRM 14 november 2013, nr. 56028/10, M.D. t. België, ro 44; EHRM 11 april 2013, Firoz Muneer t. België, nr. 56005/10, ro 86; EHRM 30 juni 2020, nr. 54962/18, Muhammad Saqawat t. België, ro 75. (2) Cass. 25 maart 2020 AR P.20.0189.F, AC 2020, nr. 214, RDP 2020, p. 864. (3) Zie de andersluidende concl. OM in P.22.1122.N; zie L. DENYS, "Naar het einde van de cassatierechtspraak 'zonder voorwerp' inzake administratieve vrijheidsberoving van vreemdelingen", RW 2020-21, pp. 802-815.Met dit arrest stapt het Hof af van zijn traditionele 'zonder voorwerp'-rechtspraak met betrekking tot de wettigheidscontrole van een vrijheidsberovende maatregel genomen ten opzichte van een vreemdeling wanneer deze op het ogenblik van die controle in vrijheid werd gesteld.

- Art. 27 Wet 13 maart 1973 betreffende de vergoeding voor onwerkzame voorlopige hechtenis

- Artt. 71 en 74/6, § 1 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn voor memories en stukken - Cassatieberoep van het openbaar ministerie - Memorie die bij het aan het Hof bezorgde dossier van de rechtspleging is gevoegd - Mededeling binnen de in artikel 429, tweede lid, Wetboek van Strafvordering bepaalde termijn - Ontvankelijkheid van de memorie

Krachtens de artikelen 427, tweede lid, en 429, tweede en vierde lid, Wetboek van Strafvordering moeten het exploot van betekening van het cassatieberoep, de memorie en het bewijs van de verzending hiervan naar de partij waartegen het cassatieberoep is gericht, op straffe van niet-ontvankelijkheid binnen de twee maanden volgend op de verklaring van cassatieberoep worden neergelegd op de griffie van het Hof; aan die vereiste is voldaan wanneer het origineel van het exploot van betekening van het cassatieberoep, de memorie en het bewijs van verzending hiervan naar de partij waartegen het cassatieberoep is gericht, in het dossier van de rechtspleging voorkomen dat tijdig aan het Hof werd meegedeeld (impliciete oplossing); het Hof kan de middelen van het openbaar ministerie, eiser in cassatie, niet in aanmerking nemen wanneer deze worden aangevoerd in een memorie waarvan uit de stukken van de rechtspleging niet blijkt dat ze de verweerder ter kennis is gebracht (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 429, tweede en vierde lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 427, tweede lid Wetboek van Strafvordering

4 oktober 2023 P.23.0631.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231004.2F.5** AC nr. ...

Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Voorbarig cassatieberoep (geen eindbeslissing) - Taalgebruik in gerechtszaken - Verzoek tot verzending van de zaak naar een rechtscollege van een ander taalgebied - Hoger beroep tegen de afwijzing van het verzoek - Beslissing van een ongegrond hoger beroep en verwijzing van de zaak naar de eerste rechter - Onmiddellijk cassatieberoep - Toelaatbaarheid

De beslissing van het rechtscollege in hoger beroep die het hoger beroep van de beklaagde tegen de afwijzing van zijn verzoek om de zaak te verwijzen naar een rechtbank in een ander taalgebied afwijst als ontvankelijk doch ongegrond en de zaak terug verwijst naar de eerste rechter is geen eindbeslissing in de zin van artikel 420, eerste lid, Wetboek van Strafvordering en evenmin een beslissing als bedoeld door een van de uitzonderingsgevallen van artikel 420, tweede lid, Wetboek van Strafvordering, zodat het cassatieberoep tegen die beslissing wegens voorbarigheid niet ontvankelijk is (1). (1) Cass. 11 oktober 2005, AR P.05.0606.N, AC 2005, nr. 497; Cass. 23 juni 1999, AR P.99.0384.F, AC 1999, nr. 390.

- Art. 23 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken
- Art. 420 Wetboek van Strafvordering

11 oktober 2022 P.22.1137.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221011.2N.18** AC nr. ...

Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor casstieberoep - Strafvordering - Allerlei - Hof van assisen - Motiverende of veroordelende beslissing - Cassatieberoep van de burgerlijke partij - (Niet-)ontvankelijkheid

Krachtens de artikelen 410 en 412 Wetboek van Strafvordering, kan de burgerlijke partij enkel cassatieberoep instellen met betrekking tot de bepalingen die haar burgerlijke belangen betreffen, maar kan zij in geen geval de vernietiging van een gewezen motiverende of veroordelende beslissing van het hof van assisen vorderen (1). (1) Zie concl. OM.; zie Cass. 30 januari 2024, AR P.23.1489.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240130.2N.4; Cass. 15 september 2020, AR P.20.0240.N, AC 2020, nr. 538, met concl. van advocaat-generaal DE SMET.

- Art. 412 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel III (Art. 407 tot en met 447bis)
- Art. 410 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel III (Art. 407 tot en met 447bis)

24 september 2025 P.25.0968.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250924.2F.21** AC nr. ...

Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor casstieberoep - Strafvordering - Beslissingen uit hun aard niet vatbaar voor cassatieberoep - Internering - Toepassingsmodaliteiten - Strafuitvoeringsrechtbank - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Beslissingen betreffende de plaatsing van de geïnterneerde persoon - Afdeling tot bescherming van de maatschappij van een gevangenis - Inrichting tot bescherming van de maatschappij

Uit artikel 78 Interneringswet volgt dat de beslissingen die de plaatsing van de geïnterneerde persoon in een inrichting tot bescherming van de maatschappij en, in afwachting van een plaats in deze inrichting, zijn plaatsing in de afdeling tot bescherming van de maatschappij van een gevangenis bevelen, niet voor cassatieberoep vatbaar zijn (1). (1) Cass. 17 juli 2019, AR P.19.0660.N, AC 2019, nr. 419.

- Art. 78 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

15 juli 2025 P.25.0951.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250715.VAC.1** AC nr. ...

Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn van betekening en/of neerlegging - Cassatieberoep van het openbaar ministerie - Exploot van betekening dat bij het aan het Hof bezorgde dossier van de rechtspleging is gevoegd - Mededeling binnen de in artikel 429, tweede lid, Wetboek van Strafvordering bepaalde termijn - Ontvankelijkheid van het cassatieberoep

Krachtens de artikelen 427, tweede lid, en 429, tweede en vierde lid, Wetboek van Strafvordering moeten het exploot van betekening van het cassatieberoep, de memorie en het bewijs van de verzending hiervan naar de partij waartegen het cassatieberoep is gericht, op straffe van niet-ontvankelijkheid binnen de twee maanden volgend op de verklaring van cassatieberoep worden neergelegd op de griffie van het Hof; aan die vereiste is voldaan wanneer het origineel van het exploot van betekening van het cassatieberoep, de memorie en het bewijs van verzending hiervan naar de partij waartegen het cassatieberoep is gericht, in het dossier van de rechtspleging voorkomen dat tijdig aan het Hof werd meegedeeld (impliciete oplossing); het Hof kan de middelen van het openbaar ministerie, eiser in cassatie, niet in aanmerking nemen wanneer deze worden aangevoerd in een memorie waarvan uit de stukken van de rechtspleging niet blijkt dat ze de verweerder ter kennis is gebracht (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 429, tweede en vierde lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 427, tweede lid Wetboek van Strafvordering

4 oktober 2023 P.23.0631.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231004.2F.5** AC nr. ...

TUCHTZAKEN

Tuchtzaken - Vormen - Op het tableau van een balie ingeschreven advocaat die een partij bijstaat - Antwoord op de conclusie van het openbaar ministerie - Vraag om verdaging - Voorwerp

De op het tableau van een balie ingeschreven advocaat die een partij bijstaat krachtens artikel 1086 Gerechtelijk Wetboek, kan, op grond van artikel 1107, derde lid, de verdaging enkel vragen om die conclusie mondeling te beantwoorden.

- Art. 1121/5 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1107, derde lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1086 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 478 Gerechtelijk Wetboek

23 oktober 2023 D.23.0010.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231023.3F.6** AC nr. ...

Tuchtzaken - Vormen - Antwoord op de conclusie van het openbaar ministerie - Schriftelijk antwoord - Advocaat

Enkel een advocaat bij het Hof van Cassatie kan, in een zaak waarin zijn monopolie van toepassing is, één van de door de procedure voorgeschreven geschriften neerleggen.

- Art. 1121/5 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1086 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 478 Gerechtelijk Wetboek

23 oktober 2023 D.23.0010.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231023.3F.6** AC nr. ...

CASSATIEMIDDELEN

ALGEMEEN

Algemeen - Memorie van antwoord - Grond van niet-ontvankelijkheid - Te voegen stukken

Zodra de memorie van antwoord niet ontvankelijk is, mag het Hof geen acht slaan op het stuk dat bij die memorie is gevoegd ter verantwoording van de niet-ontvankelijkheid van het cassatieberoep (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1098 Gerechtelijk Wetboek

8 december 2023 F.22.0136.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231208.1F.6** AC nr. ...

Algemeen - Memorie van antwoord - Grond van niet-ontvankelijkheid - Vorm

De memorie van antwoord die niet concludeert tot de niet-ontvankelijkheid van het cassatieberoep maar de akte van betekening van het bestreden arrest aanvoert en neerlegt, voert een grond van niet-ontvankelijkheid van het cassatieberoep aan (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1092, vierde lid Gerechtelijk Wetboek

8 december 2023 F.22.0136.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231208.1F.6** AC nr. ...

Algemeen - Memorie van antwoord - Grond van niet-ontvankelijkheid - Betekening - Ontvankelijkheid

De memorie van antwoord die niet aan de advocaat van de eiser werd betekend vóór de neerlegging ervan op de griffie, is niet ontvankelijk (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1092, vierde lid Gerechtelijk Wetboek

8 december 2023 F.22.0136.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231208.1F.6** AC nr. ...

BELASTINGZAKEN

Belastingzaken - Vereiste vermeldingen - Belastingverhoging - Wetsbepalingen die een begrip omschrijven

Het middel dat enkel de schending aanvoert van artikel 356 WIB92 en niet van de artikelen 444 en 298, § 1, WIB92, die de aard van de belastingverhoging omschrijven, kan niet leiden tot cassatie en is derhalve niet ontvankelijk.

- Art. 444 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Art. 356 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Art. 298, § 1 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Art. 1080 Gerechtelijk Wetboek

6 oktober 2023 F.21.0177.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231006.1F.3** AC nr. ...

BURGERLIJKE ZAKEN

Burgerlijke zaken - Vereiste vermeldingen - Belastingverhoging - Wetsbepalingen die een begrip omschrijven

Het middel dat enkel de schending aanvoert van artikel 356 WIB92 en niet van de artikelen 444 en 298, § 1, WIB92, die de aard van de belastingverhoging omschrijven, kan niet leiden tot cassatie en is derhalve niet ontvankelijk.

- Art. 1080 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 444 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Art. 356 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Art. 298, § 1 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

6 oktober 2023 F.21.0177.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231006.1F.3** AC nr. ...

Burgerlijke zaken - Allerlei - Middel dat schending van wetsbepalingen aanvoert - Geen gegeven waaruit blijkt dat de verweerder aan de toepassingsvoorwaarden van die bepalingen voldeed - Ontvankelijkheid - Bevoegdheden van het Hof van Cassatie

In zoverre het middel de schending van wetsbepalingen aanvoert, terwijl noch uit de vermeldingen van het bestreden arrest noch uit de stukken waarop het Hof acht mag slaan, blijkt dat de verweerder aan de toepassingsvoorwaarden van die bepalingen voldeed, en het om een feitelijk onderzoek verzoekt, waarvoor het Hof niet bevoegd is, is het bijgevolg niet ontvankelijk.

- Art. 147, tweede lid De gecoördineerde Grondwet 1994

29 september 2025 S.19.0028.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250929.3F.5** AC nr. ...

Burgerlijke zaken - Allerlei - Ontvankelijkheid van het cassatiemiddel - Begrip "beslecht rechtspunt" - Aanvoering dat rechter op verwijzing onjuiste draagwijdte gaf aan dit begrip - Gevolg

Een cassatiemiddel dat schending aanvoert van artikel 1110, vierde lid, Gerechtelijk Wetboek op grond dat de rechter op verwijzing een onjuiste draagwijdte heeft verleend aan het wettelijk begrip "beslecht rechtspunt", is ontvankelijk (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1110, vierde lid Gerechtelijk Wetboek

30 mei 2025 C.23.0212.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250530.1N.5** AC nr. ...

STRAFZAKEN

Strafzaken - Allerlei - Middel dat aanvoert dat de beschuldigde door het openbaar ministerie niet op de hoogte werd gebracht van het bestaan van een strafrechtelijk vooronderzoek tegen de onderzoeksmagistraat - Ontvankelijkheid

Het middel dat de beschuldigde aanvoert tot staving van zijn cassatieberoep is niet ontvankelijk wegens onnauwkeurigheid, wanneer het middel het openbaar ministerie verwijt dat het hem, bij de neerlegging van de getuigenlijst, niet in kennis heeft gesteld van het feit dat er tegen de magistraat die het dossier had onderzocht en waarvan was aangegeven dat hij in geval van verhindering zou kunnen worden vervangen, een strafrechtelijk vooronderzoek was ingeleid, met name wegens valsheden in informatica, die hij zou hebben gepleegd om een vertraging in de behandeling van zijn dossiers te verbergen, en dat het openbaar ministerie door die informatie te verzwijgen, de wapengelijkheid heeft miskend en de beschuldigde met name niet heeft toegelaten om in limine litis, op de preliminaire rechtszitting, de onregelmatigheden, verzuimen of nietigheden aan te voeren die overeenkomstig artikel 235bis, § 5, Wetboek van Strafvordering, voor de feitenrechter kunnen worden opgeworpen, maar die onderzoeksrechter niet verwijt zijn verplichting te hebben miskend om een onderzoek à décharge te voeren, waardoor het hem evenmin verwijt een valsheid te hebben gepleegd die hun nadeel zou hebben berokkend en bijgevolg niet verduidelijkt waarin het aangevoerde verzuim hem schade zou hebben toegebracht (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 235bis, § 5 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

17 september 2025 P.25.0630.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250917.2F.11** AC nr. ...

Strafzaken - Onaantastbare beoordeling door feitenrechter - Afwezigheid van antecedenten aangevoerd als verzachtende omstandigheid - Feitelijke beoordeling - Middel dat het Hof van cassatie verzoekt om het strafblad van de eiser te onderzoeken - (Niet-)ontvankelijkheid

In zoverre het cassatiemiddel het Hof verzoekt om het strafblad van de eiser te onderzoeken, wat een stuk is dat geen deel uitmaakt van de stukken waarop het Hof acht mag slaan, is het niet ontvankelijk (1). (1) "Het middel dat aanvoert dat de eiser, in strijd met wat het bestreden arrest vaststelt, geen gerechtelijk verleden had, vereist een onderzoek van feitelijke gegevens, waarvoor het Hof niet bevoegd is" (Cass. 19 oktober 2005, AR P.05.1041.F, AC 2005, nr. 523, met wat dat betreft andersluidende concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH op datum in Pas.; contra Cass. 14 april 2014, P.13.1108.N, AC 2015, nr. 247, kritische noot van Fr. CLOSE, "La Cour de cassation peut-elle avoir égard à l'extrait de casier judiciaire figurant au dossier ?", JLMB, 2016/26, 1219-1222; concl. OM op datum in Pas. vóór Cass. 12 oktober 2022, AR P.22.0456.F, ECLI:BE:CASS:2022:CONC.20221012.2F.13.)

25 juni 2025 P.25.0568.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250625.2F.7** AC nr. ...

Strafzaken - Onaantastbare beoordeling door feitenrechter - Aanneming van verzachtende omstandigheden - Feitelijke beoordeling - Gevolg - (Geen) verplichting om op alle daders van dezelfde misdaad de voor een van hen aangenomen verzachtende omstandigheid toe te passen - Hof van assisen - Straftoemeting

Het al dan niet aannemen van verzachtende omstandigheden in het voordeel van de dader van een moord – een misdaad die de wet bestraft met levenslange opsluiting – valt onder de onaantastbare beoordeling van het hof van assisen (1), aangezien het niet op alle daders van dezelfde misdaad de verzachtende omstandigheid dient toe te passen die het voor een van hen heeft aangenomen (2). (1) "Het hof van assisen oordeelt in feite, mitsdien onaantastbaar of er al dan niet verzachtende omstandigheden kunnen worden aangenomen" (Cass. 17 februari 2015, AR P.14.1394.N, AC 2015, nr. 120); zie Cass. 17 juni 1980, AC 1979-80, II, p. 1299; Cass. 9 oktober 1973, AC 1974, I, 144. (2) "De rechter beschikt over een discretionaire bevoegdheid om verzachtende omstandigheden al dan niet toe te kennen; volgens zijn onaantastbare beoordeling kan hij ze aan een bepaalde medebeschuldigde, medebeklaagde of mede-inverdenkinggestelde toekennen, maar niet aan een andere" (Cass. 2 oktober 2002, AR P.02.1038.F, AC 2002, nr. 504).En "het enkele feit dat de rechter oordeelt dat een welbepaalde omstandigheid voor een beschuldigde een verzachtende omstandigheid is die een strafvermindering verantwoordt, heeft, gelet op het individuele karakter van de straf, niet voor gevolg dat hij moet motiveren waarom diezelfde omstandigheid ook voor een andere beschuldigde niet als verzachtende omstandigheid wordt aangenomen" (Cass. 20 januari 2004, AR P.03.1364.N, AC 2004, nr. 31).Zie wat betreft het persoonlijke karakter van de verzachtende omstandigheden, A. BRAAS, Précis de droit pénal, Bruylant, 1936, nr. 402; Ch. HENNAU en J. VERHAEGEN, Droit pénal général, Bruylant, 2de uitg., 1995, nr. 513.

- Art. 80 Strafwetboek
- Art. 79 Strafwetboek

25 juni 2025 P.25.0568.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250625.2F.7** AC nr. ...

Strafzaken - Ambtshalve voorgedragen middel - Cassatieberoep van een burgerlijke partij tegen een arrest van buitenvervolgingstelling - (Geen) ambtshalve toezicht

Het Hof van Cassatie voert niet ambtshalve een middel aan op het cassatieberoep van een burgerlijke partij tegen een arrest van buitenvervolgingstelling (1). (1) Cass. 16 februari 2005, AR P.04.1428.F, AC 2005, nr. 95; Zie Cass. 14 juni 2017, AR P.17.0256.F, AC 2017, nr. 385 (impliciet); Cass. 10 september 1996, AR P.95.0849.N, AC 1996, nr. 299; Cass. 10 december 1980 (voltallige zitting), AR 5918, AC 1981, I, nr. 219; R. DECLERCQ, "Pourvoi en cassation en matière répressive", R.P.D.B., 2015, nr. 487: "On le comprend difficilement, étant donné que le recours porte dans ce cas sur l'action publique" (Cass. 7 november 1979, AC 1980, 299).

17 september 2025 P.25.0832.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250917.2F.15** AC nr. ...

Strafzaken - Belang - Schuldigverklaring aan een voltrokken misdrijf - Meerdere feiten - Veroordeling tot straf - Aanvoering dat de feiten een strafbare poging betreffen - Naar recht verantwoorde straf - Gevolg

Wanneer het arrest de eiser veroordeelt voor de feiten omschreven onder de telastleggingen A (mensensmokkel met verzwarende omstandigheden) en D (betrokkenheid bij een criminele organisatie) tot een straf en er uit de motivering van de aan eiser opgelegde bestraffing niet blijkt dat het arrest hem een andere straf zou hebben opgelegd indien hij zich voor wat betreft het feit omschreven onder de telastlegging A niet aan het voltrokken misdrijf maar slechts aan een strafbare poging had schuldig gemaakt, zodat de voor de feiten omschreven onder de telastleggingen A en D opgelegde bestraffing naar recht verantwoord blijft, is het middel dat aanvoert dat er slechts sprake is van een strafbare poging van het misdrijf mensensmokkel en niet van een voltooid misdrijf bij gebrek aan belang niet ontvankelijk (1). (1) Zie Cass. 22 november 1948, Pas. 1948, p. 651; CUYKENS S. en DE HOOGHE G., "La peine légalement et judiciairement justifiée: étude d'une théorie controversée", RDPC 2023/3, 227, nr. 7.

24 juni 2025 P.25.0319.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.11** AC nr. ...

Strafzaken - Nieuw middel - Veroordeling door het hof van assisen - Cassatieberoep - Overschrijding van de redelijke termijn van de duur van de strafvervolging voor het eerst voor het Hof aangevoerd - (Niet-)ontvankelijkheid

In zoverre het cassatiemiddel het hof van assisen verwijt geen rekening te hebben gehouden met een overschrijding van de redelijke termijn, terwijl uit de rechtsplegingsstukken niet blijkt dat die verdediging voor de feitenrechters was aangevoerd, is het nieuw en derhalve niet ontvankelijk (1). (1) Zie Cass. 6 maart 2024, AR P.23.1541.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240306.2F.4. Immers, "wanneer de beschuldigde geen conclusie heeft ingediend i.v.m. de gevolgen van de overschrijding van de redelijke termijn, is het hof van assisen er niet toe gehouden de beslissing dat die termijn niet is overschreden, afzonderlijk te motiveren." (Cass. 31 mei 1995, AR P.95.0345.F, (VI, 3de middel), AC 1995, nr. 268; zie Cass. 22 oktober 1986, AR 5114, AC 1986-87, nr. 117).

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

25 juni 2025 P.25.0568.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250625.2F.7** AC nr. ...

Strafzaken - Verband met bestreden beslissing - Internering - Grond van niet-toerekenbaarheid bedoeld in artikel 71 Strafwetboek - Geestesstoornis op het tijdstip van de feiten die voortduurt op het tijdstip van de uitspraak van het vonnis - Arrest dat de beklaagde vrijspreekt en zijn internering beveelt - Vordering tot verbetering of uitlegging - Arrest dat de verbetering en de uitlegging weigert - Cassatieberoep - Middel dat het arrest verwijt zichzelf tegen te spreken door de verweerder van de hem ten laste gelegde feiten vrij te spreken alvorens zijn internering te bevelen - Ontvankelijkheid

Wanneer het bestreden arrest zich ertoe beperkt te oordelen dat het eerdere door het hof van beroep gewezen arrest, krachtens hetwelk dit gerecht de internering van de verweerder heeft bevolen, niet voor verbetering of uitlegging vatbaar is in de zin van de artikelen 793 en 794 Gerechtelijk Wetboek, houdt het middel dat het arrest verwijt zichzelf tegen te spreken door de verweerder van de hem ten laste gelegde feiten vrij te spreken alvorens zijn internering te bevelen, geen verband met de bestreden beslissing en is het bijgevolg niet ontvankelijk (1). (1) Zie concl. OM.

20 september 2023 P.23.1172.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230920.2F.7 AC nr. ...

Strafzaken - Belang - Hof van assisen - Kortstondige terbeschikkingstelling van een stuk aan de gezworenen - Middel dat de miskenning aanvoert van het beginsel van het mondeling karakter van het debat - Ontvankelijkheid

Artikel 326 Wetboek van Strafvordering bepaalt dat de gezworenen niet vóór hun beraadslaging over de in het dossier opgenomen processen-verbaal mogen beschikken; zodra de beschuldigde, eiser in cassatie, echter niet aanvoert dat de gezworenen bij de kortstondige inbezitneming van het overgedragen stuk kennis zouden hebben genomen van een gegeven ten laste waarvan ze niet op de rechtszitting in kennis zouden zijn gesteld of de partijen geen tegenspraak hebben kunnen voeren en waarop zij hun overtuiging zouden hebben gebaseerd, is het middel dat de schending van het beginsel van het mondeling karakter van het debat aanvoert in de volgende omstandigheden niet ontvankelijk bij gebrek aan belang: op verzoek van een raadsman van een burgerlijke partij heeft de voorzitster van het hof aan de gezworenen een stuk doen overhandigen uit de powerpointpresentatie van de onderzoekers, die deel uitmaakte van de overtuigingsstukken, waartegen de raadsman van de beschuldigde zich heeft verzet, de burgerlijke partij heeft haar vraag ingetrokken en de overgedragen exemplaren werden teruggegeven (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 326 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

17 september 2025 P.25.0630.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250917.2F.11 AC nr. ...

Strafzaken - Allerlei - Onmiddellijke aanhouding - Cassatieberoep - Grief betreffende authentieke vermeldingen - Ontvankelijkheid

Het middel dat kritiek uitoefent op de authentieke vaststelling van het arrest volgens welke het hof van beroep uitspraak heeft gedaan op de tegen een beklaagde ingestelde strafvordering, dat het openbaar ministerie de onmiddellijke aanhouding heeft gevorderd van die beklaagde, die vanaf dan als veroordeelde werd gekwalificeerd, en dat de appelrechters, na zijn raadsman te hebben gehoord, zijn onmiddellijke aanhouding hebben bevolen zonder dat die vaststelling van valsheid wordt beticht, is in zoverre niet ontvankelijk (1). (1) Zie concl. OM, §§ 29-32.

- Art. 33, § 2 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

20 december 2023 P.23.0636.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231220.2F.3 AC nr. ...

Strafzaken - Belang - Strafuitvoering - Strafuitvoeringsrechtbank - Elektronisch toezicht - Herroeping - Vermelding in het vonnis van de aftrek van de periode onder elektronisch toezicht - Verzuim - Gevolg

Artikel 68, § 5, eerste lid, Wet Strafuitvoering verplicht de strafuitvoeringsrechtbank die een elektronisch toezicht herroept, in het vonnis uitdrukkelijk te bepalen dat de periode binnen welke de veroordeelde onder elektronisch toezicht stond, wordt afgetrokken van het op het ogenblik van de toekenning nog resterende gedeelte van de vrijheidsstraffen maar het loutere verzuim van die wettelijke verplichting kan de veroordeelde evenwel niet schaden (1). (1) Cass. 24 januari 2023, AR P.22.1771.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230124.2N.7. Contra Cass. 17 maart 2010, AR P.10.0339.F, AC 2010, nr. 193, ECLI:BE:CASS:2010:ARR.20100317.10; Cass. 10 juni 2008, AR P.08.0795.N, AC 2008, nr. 361, ECLI:BE:CASS:2008:ARR.20080610.4.

- Art. 68, § 5, eerste lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

11 februari 2025 P.25.0122.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250211.2N.17 AC nr. ...

Strafzaken - Verband met bestreden beslissing - Middel dat gericht is tegen een beslissing alvorens recht te doen - Ontbreken van een cassatieberoep tegen de beslissing alvorens recht te doen - Gevolg

Uit artikel 420 Wetboek van Strafvordering volgt dat behoudens in de in het tweede lid van die bepaling vermelde gevallen de eiser in cassatie tegen een tussenbeslissing slechts cassatieberoep kan instellen na de eindbeslissing; indien een eiser in cassatie enkel cassatieberoep instelt tegen de eindbeslissing en niet tegen een tussenbeslissing, ook al was die beslissing vatbaar voor een uitgesteld cassatieberoep, kan hij in het kader van zijn cassatieberoep tegen de eindbeslissing geen ontvankelijke middelen aanvoeren betreffende een onwettigheid van de tussenbeslissing; dat de onwettigheid van de tussenbeslissing kan doorwerken op de eindbeslissing doet daaraan geen afbreuk (1). (1) Zie andersluidende concl. “in hoofdzaak” OM.

- Art. 420 Wetboek van Strafvordering

27 mei 2025 P.25.0504.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250527.2N.31 AC nr. ...

Strafzaken - Nieuw middel - Conclusie die voor de appelrechters de overschrijding van de redelijke termijn aanvoert - Middel dat het niet-beantwoorden van een conclusie aanvoert - Middel dat een gehele vernietiging vordert - Ontvankelijkheid

Het middel dat aanvoert dat het gebrek aan antwoord op de conclusie van de eiser waarin hij de toepassing van artikel 21ter Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering vorderde wegens overschrijding van de redelijke termijn, moet leiden tot de gehele vernietiging van de beslissing over de strafvordering en niet tot een vernietiging die tot de straf is beperkt, is nieuw en dus niet ontvankelijk wanneer noch uit de conclusie van de eiser noch uit enig ander stuk waarop het Hof acht mag slaan, blijkt dat de overschrijding van de redelijke termijn die hij voor het hof van beroep aanvoerde de uitoefening van zijn recht van verdediging onherroepelijk had aangetast en dat hij het hof van beroep enkel had gevraagd om hem een gewone schuldigverklaring of, bij ontstentenis daarvan, een lagere straf dan de wettelijk bepaalde minimumstraf op te leggen.

- Art. 434 Wetboek van Strafvordering
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

20 september 2023 P.23.0649.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230920.2F.4 AC nr. ...

Strafzaken - Belang - Strafuitvoeringsrechtbank - Toekenning van een strafuitvoeringsmodaliteit - Wet Strafuitvoering - Artikel 53, eerste lid - Horen van het openbaar ministerie - Afwezigheid van het openbaar ministerie ter zitting - Niet naleving van deze pleegvorm - Vonnis van de strafuitvoeringsrechtbank - Cassatieberoep door het openbaar ministerie - Belang - Draagwijdte - Gevolg

Wanneer als cassatiemiddel de niet-naleving van een pleegvorm wordt aangevoerd, terwijl de eiser in cassatie de naleving van die pleegvorm onmogelijk heeft gemaakt en er dus zelf verantwoordelijk voor is, is het middel in die omstandigheden bij gebrek aan rechtmatig belang niet ontvankelijk (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM; zie JT 2025, p. 421 met noot B. DEJEMEPPE, "Le parquet et la loyauté procédurale ».

- Art. 61 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten
- Art. 59, tweede lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten
- Art. 53, eerste lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

10 juni 2025 P.25.0702.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250610.2N.14** AC nr. ...

Strafzaken - Algemeen - Artikel 422 Wetboek van Strafvordering - Veroordeling uit hoofde van valsheid in geschriften en gebruik van valse stukken - Geen vermelding van artikel 197 Strafwetboek - Ontvankelijkheid

Artikel 422 Wetboek van Strafvordering bepaalt dat wanneer de uitgesproken straf dezelfde is als die welke is bepaald door de op het misdrijf toepasselijke wet, niemand de vernietiging van het arrest of het vonnis kan vragen, op grond van het enig middel dat bij de vermelding van de tekst van de wet een vergissing is begaan; wanneer het arrest een beklaagde schuldig verklaart aan valsheid in geschriften en gebruik van valse stukken met vermelding van de artikelen 193, 196, 213 en 214 Strafwetboek maar zonder vermelding van artikel 197 Strafwetboek, dan betreft de niet-vermelding van artikel 197 Strafwetboek een vergissing die op grond van artikel 422 Wetboek van Strafvordering geen aanleiding kan geven tot cassatie.

- Art. 422 Wetboek van Strafvordering
- Art. 214 Strafwetboek
- Art. 213 Strafwetboek
- Art. 197 Strafwetboek
- Art. 196 Strafwetboek
- Art. 193 Strafwetboek

10 juni 2025 P.25.0173.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250610.2N.17** AC nr. ...

Strafzaken - Belang - Advocaat van de verdediging die de afwezigheid in het dossier van een stuk betreurt en het op bevel van de voorzitter van het hof van assisen neerlegt - Middel dat een dergelijk bevel aanvecht - (Geen) belang

De grief van de beklaagde die opkomt tegen het bevel dat de voorzitter van het hof van assisen aan zijn raadsman heeft gegeven om een stuk neer te leggen waarvan de advocaat zelf de afwezigheid betreurde en het heeft neergelegd, heeft geen belang.

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

25 juni 2025 P.25.0568.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250625.2F.7** AC nr. ...

Strafzaken - Belang - Europees aanhoudingsbevel - Beslissing tot tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel - Effect op de eerdere beslissing van de voorlopige aanhouding - Middel dat gericht is tegen alleen de voorlopige aanhouding - Gevolg

Volgens artikel 20, § 4, eerste lid, Wet Europees Aanhoudingsbevel levert het definitieve besluit het Europees aanhoudingsbevel ten uitvoer te leggen de titel van vrijheidsbeneming op tot de daadwerkelijke overlevering van de persoon aan de uitvaardigende staat; eisers detentie is derhalve gegrond op de beslissing waarbij de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel is bevolen; hij heeft bijgevolg geen belang meer bij zijn kritiek op de beoordeling van de wettigheid van de door de onderzoeksrechter genomen beslissing van inhechtenisneming.

- Art. 20, § 4, eerste lid Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

17 juni 2025 P.25.0891.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250617.2N.38** AC nr. ...

Strafzaken - Nieuw middel - Middel dat voor het eerst voor het Hof aanvoert dat een gezworene, vóór de rechtszitting, een gesprek heeft gevoerd met een vertegenwoordiger van het OM en met twee advocaten na afloop waarvan de jury naar de beraadslagingskamer werd gestuurd - Nieuw en feitelijk middel - Ontvankelijkheid

Wanneer de beschuldigde, eiser in cassatie, aanvoert dat een van de gezworenen, vóór de rechtszitting na afloop waarvan de jury naar de beraadslagingskamer werd gestuurd, heeft deelgenomen aan een gesprek, waarin ook de vertegenwoordiger van het openbaar ministerie en twee advocaten waren betrokken, en dat, volgens het middel, dit gedrag van de gezworene waarvan de eiser een foto heeft gemaakt en dat door een gerechtsdeurwaarder werd bevestigd, gewettigde twijfel doet ontstaan over de onpartijdigheid van die gezworene, zodat het motiverend arrest, alsook het veroordelend arrest dat hiervan het gevolg is, vernietigd moeten worden, maar uit de rechtspleging niet blijkt dat de eiser die omstandigheid voor het hof van assisen heeft aangevoerd om die gezworene te doen wraken, is het middel, dat voor het eerst voor het Hof wordt aangevoerd en een onderzoek van feitelijke gegevens vereist waarvoor het Hof niet bevoegd is, niet ontvankelijk (1). (1) Zie het eerste middel van T.K. (arrest, sub D): deze eiser heeft, van zijn kant, aangevoerd dat hij pas na het verdict kennis heeft gekregen van de foto waaruit hij het bestaan van een dergelijk gesprek afleidt; dit middel is bijgevolg niet nieuw, maar het Hof heeft vastgesteld dat ook dit middel niet ontvankelijk is omdat het onderzoek ervan eveneens een onderzoek van feitelijke gegevens vereist.

17 september 2025 P.25.0630.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250917.2F.11** AC nr. ...

COLLECTIEVE ARBEIDSOVEREENKOMST

- Geschil - Individueel geschil - Collectief geschil - Begrip

De bevoegdheid krachtens artikel 578, 3° Gerechtelijk Wetboek houdt in dat de arbeidsgerechten kennis kunnen nemen van vorderingen die strekken tot de naleving van individuele, subjectieve rechten die voortvloeien uit een cao die in de onderneming van de werkgever van toepassing is; zij hebben geen rechtsmacht om kennis te nemen van de collectieve geschillen die kunnen rijzen met betrekking tot de toepasselijke collectieve arbeidsovereenkomsten; zij kunnen zodoende geen kennis nemen van vorderingen die strekken tot het afdwingen van een wijziging van een bestaande cao of het sluiten van een nieuwe cao voor een collectiviteit van werknemers (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 578, 3° Gerechtelijk Wetboek

12 december 2022 S.21.0029.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221212.3N.1** AC nr. ...

- Geschil - Individueel geschil - Collectief geschil - Begrip

De bevoegdheid krachtens artikel 578, 3° Gerechtelijk Wetboek houdt in dat de arbeidsgerechten kennis kunnen nemen van vorderingen die strekken tot de naleving van individuele, subjectieve rechten die voortvloeien uit een cao die in de onderneming van de werkgever van toepassing is; zij hebben geen rechtsmacht om kennis te nemen van de collectieve geschillen die kunnen rijzen met betrekking tot de toepasselijke collectieve arbeidsovereenkomsten; zij kunnen zodoende geen kennis nemen van vorderingen die strekken tot het afdwingen van een wijziging van een bestaande cao of het sluiten van een nieuwe cao voor een collectiviteit van werknemers (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 578, 3° Gerechtelijk Wetboek

12 december 2022 S.21.0029.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221212.3N.1** AC nr. ...

- Geschil - Individueel geschil - Collectief geschil - Aard - Bepaling

De individuele dan wel collectieve aard van een geschil betreffende de toepassing van een collectieve arbeidsovereenkomst wordt niet bepaald door het voorwerp van de vordering zoals ze door de eiser wordt omschreven, maar door het werkelijk en rechtstreeks voorwerp van het geschil; om zijn rechtsmacht te bepalen dient de rechter bijgevolg het werkelijk nagestreefde doel van de door de partijen gestelde vorderingen na te gaan (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 578, 3° Gerechtelijk Wetboek

12 december 2022 S.21.0029.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221212.3N.1** AC nr. ...

- Geschil - Individueel geschil - Collectief geschil - Aard - Bepaling

De individuele dan wel collectieve aard van een geschil betreffende de toepassing van een collectieve arbeidsovereenkomst wordt niet bepaald door het voorwerp van de vordering zoals ze door de eiser wordt omschreven, maar door het werkelijk en rechtstreeks voorwerp van het geschil; om zijn rechtsmacht te bepalen dient de rechter bijgevolg het werkelijk nagestreefde doel van de door de partijen gestelde vorderingen na te gaan (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 578, 3° Gerechtelijk Wetboek

COMMUNICATIE TELECOMMUNICATIE

- Belgisch instituut voor postdiensten en telecommunicatie - Beslissing - Beroep tot nietigverklaring - Belang

De persoon die een beroep tot nietigverklaring instelt tegen een beslissing van het Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatie, moet over een persoonlijk en rechtstreeks, reeds verkregen en dadelijk belang beschikken.

- Art. 17 Gerechtelijk Wetboek - Eerste deel: ALGEMENE BEGINSELEN. (art. 1 tot 57)
- Art. 2, § 1 Wet 17 januari 2003 met betrekking tot het statuut van de regulator van de Belgische post- en telecommunicatiesector

6 maart 2025 C.22.0493.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250306.1F.1** AC nr. ...

DAGVAARDING

- Strafzaken - Vermelding van de woon- of verblijfplaats - Geen toepassing van artikel 702 en 860 Gerechtelijk Wetboek - Vermelding van onjuiste woon-of verblijfplaats - Geen nietigheid - Gevolg

De artikelen 702 en 860 Gerechtelijk Wetboek zijn niet van toepassing in strafzaken; noch artikel 43, eerste lid, 3°, Gerechtelijk Wetboek, noch enige andere bepaling of enig algemeen rechtsbeginsel schrijft voor dat een exploot van dagvaarding absoluut nietig is om de enkele reden dat het exploot niet de juiste woon- of verblijfplaats van de gedaagde vermeldt.

- Art. 860 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 702 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 43, eerste lid, 3° Gerechtelijk Wetboek

25 maart 2025 P.24.1509.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250325.2N.8** AC nr. ...

- Strafzaken - Rechtstreekse dagvaarding door burgerlijke partij voor de strafrechter - Verplichting tot consignatie - Dagvaarding door het openbaar ministerie voor dezelfde strafrechter - Gebrek aan consignatie - Voortgang van de procedure - Voorwaarden

Aan de consignatieplicht waartoe een burgerlijke partij die rechtstreeks dagvaardt voor de strafrechter krachtens artikel 108 Tarief Strafzaken gehouden is te voldoen, wordt in beginsel geen afbreuk gedaan door de omstandigheid dat, na de rechtstreekse dagvaarding door de burgerlijke partij, de rechtstreeks gedaagde vervolgens ook op vordering van het openbaar ministerie wordt gedagvaard voor dezelfde strafrechter, die de zaken samenvoegt en samen behandelt; het gebrek aan consignatie door de burgerlijke partij belemmert in dat geval de voortgang van de procedure echter niet wanneer de strafrechter vaststelt dat aan de rechtstreekse dagvaarding door de burgerlijke partij geen andere kosten zijn verbonden dan deze van de op last van het openbaar ministerie aanhangig gemaakte strafvordering, die door de Staat moeten worden voorgeschoten (1). (1) Zie Cass. 9 december 2009, AR P.09.1105.F, AC 2009, nr. 730, met concl. van advocaat-generaal D. Vandermeersch op datum in Pas..

- Art. 108 Algemeen reglement van 28 december 1950 op de gerechtskosten in strafzaken

19 oktober 2021 P.21.0246.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211005.2N.10** AC nr. ...

- Strafzaken - Betekening van de dagvaarding aan woon-of verblijfplaats - Geldigheid - Voorwaarde - Woon- of verblijfplaats die door het openbaar ministerie gekend is of had moeten gekend zijn - Onaantastbare beoordeling - Toezicht door het Hof - Wijze

Artikel 43, eerste lid, 3°, Gerechtelijk Wetboek houdt voor het openbaar ministerie de verplichting in om het exploot van dagvaarding te doen betekenen aan de woon- of verblijfplaats van de beklaagde, zoals die door het openbaar ministerie is gekend of had moeten zijn gekend; of het openbaar ministerie kennis had of had moeten hebben van die woon- of verblijfplaats, moet worden beoordeeld op basis van de gegevens waarover het openbaar ministerie beschikte of kon beschikken op het ogenblik van de dagvaarding en de rechter oordeelt daarover onaantastbaar; het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen onmogelijk te verantwoorden gevolgen afleidt (1). (1) Zie ook Cass. 26 maart 2024, AR P.23.0972.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240326.2N.10; Cass. 20 april 2021, AR P.20.1307.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210420.2N.4.

- Art. 43, eerste lid, 3° Gerechtelijk Wetboek

25 maart 2025 P.24.1509.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250325.2N.8** AC nr. ...

- Strafzaken - Rechtstreekse dagvaarding door burgerlijke partij voor de strafrechter - Verplichting tot consignatie - Dagvaarding door het openbaar ministerie voor dezelfde strafrechter - Gebrek aan consignatie - Voortgang van de procedure - Voorwaarden

Aan de consignatieplicht waartoe een burgerlijke partij die rechtstreeks dagvaardt voor de strafrechter krachtens artikel 108 Tarief Strafzaken gehouden is te voldoen, wordt in beginsel geen afbreuk gedaan door de omstandigheid dat, na de rechtstreekse dagvaarding door de burgerlijke partij, de rechtstreeks gedaagde vervolgens ook op vordering van het openbaar ministerie wordt gedagvaard voor dezelfde strafrechter, die de zaken samenvoegt en samen behandelt; het gebrek aan consignatie door de burgerlijke partij belemmert in dat geval de voortgang van de procedure echter niet wanneer de strafrechter vaststelt dat aan de rechtstreekse dagvaarding door de burgerlijke partij geen andere kosten zijn verbonden dan deze van de op last van het openbaar ministerie aanhangig gemaakte strafvordering, die door de Staat moeten worden voorgeschoten (1). (1) Zie Cass. 9 december 2009, AR P.09.1105.F, AC 2009, nr. 730, met concl. van advocaat-generaal D. Vandermeersch op datum in Pas..

- Art. 108 Algemeen reglement van 28 december 1950 op de gerechtskosten in strafzaken

19 oktober 2021 P.21.0246.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211019.2N.27** AC nr. ...

DESKUNDIGENONDERZOEK

- Strafzaken - Verslag van een technisch raadsman - Vrije bewijswaardering - Onaantastbare beoordeling - Geen verplichting tot aanvullend onderzoek - Gevolg

De bevindingen van een technisch raadsman, die een partij bijbrengt ter ondersteuning van een vordering, een exceptie of een verweer, hebben geen wettelijke bewijswaarde, maar behoren tot de vrije bewijswaardering van de strafrechter; aldus oordeelt die rechter onaantastbaar of en in welke mate de bevindingen van de technisch raadsman hem overtuigen en geen enkele bepaling noch enig algemeen rechtsbeginsel verplicht de strafrechter die oordeelt dat de bevindingen van de technisch raadsman niet overtuigend zijn, aanvullend technisch onderzoek te vragen of een gerechtsdeskundige aan te stellen.

3 juni 2025 P.24.1676.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.16** AC nr. ...

- Vordering tot deskundigenonderzoek - Weigering - Voorwaarden

De rechter mag weigeren om een deskundigenonderzoek te bevelen wanneer de eiser zijn vordering tot deskundigenonderzoek op geen enkel gegeven grondt dat de tot staving van zijn vordering aangevoerde feiten aannemelijk kan maken of wanneer er geen dienstige reden bestaat om die maatregel te bevelen (1). (1) Zie Cass. 9 december 2021, AR C.19.0644.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211209.1N.2.

- Art. 962, eerste lid Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

18 september 2025 C.24.0124.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250918.1N.5** AC nr. ...

- Internering - Uitvoering - Beoordeling of geïnterneerde nog lijdt aan geestesstoornis - Meest geschikte uitvoeringsmaatregel - Bevindingen van de deskundigen - Beslissingsmacht Kamer voor bescherming van de maatschappij - Wijze

Het is aan de kamer voor bescherming van de maatschappij, indien zij daartoe wordt uitgenodigd, te oordelen of een geïnterneerde op het ogenblik van de beslissing lijdt aan een geestesstoornis en indien zij oordeelt dat dit het geval is binnen de door de Interneringswet bepaalde mogelijkheden de meest geschikte uitvoeringsmaatregel op te leggen; bij die beoordeling betrekt de kamer de voorhanden zijnde adviezen van deskundigen, zonder evenwel door die adviezen gebonden te zijn aangezien de beslissingsmacht immers bij de kamer als gespecialiseerd en multidisciplinair rechtscollege ligt en niet bij de adviserende deskundigen.

24 juni 2025 P.25.0848.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.34** AC nr. ...

- Strafzaken - Belang voor de actuele toestand van beklaagde of straftoemeting - Noodzaak, raadzaamheid en gepastheid van de onderzoekshandeling - Weigering - Wijze

Geen enkele bepaling verplicht de rechter in strafzaken een deskundigenonderzoek te bevelen enkel omdat het resultaat ervan van belang zou kunnen zijn voor de actuele toestand van de beklaagde of voor de straftoemeting; de rechter oordeelt onaantastbaar over de noodzaak, de raadzaamheid en de gepastheid van een dergelijke onderzoekshandeling en aldus belet niets de rechter om, mits hij de motiveringsverplichting naleeft, de aanstelling van een deskundige te weigeren wanneer er geen dienstige reden bestaat om die maatregel te bevelen.

19 oktober 2021 P.21.0246.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211005.2N.10** AC nr. ...

- Strafzaken - Belang voor de actuele toestand van beklaagde of straftoemeting - Noodzaak, raadzaamheid en gepastheid van de onderzoekshandeling - Weigering - Wijze

Geen enkele bepaling verplicht de rechter in strafzaken een deskundigenonderzoek te bevelen enkel omdat het resultaat ervan van belang zou kunnen zijn voor de actuele toestand van de beklaagde of voor de straftoemeting; de rechter oordeelt onaantastbaar over de noodzaak, de raadzaamheid en de gepastheid van een dergelijke onderzoekshandeling en aldus belet niets de rechter om, mits hij de motiveringsverplichting naleeft, de aanstelling van een deskundige te weigeren wanneer er geen dienstige reden bestaat om die maatregel te bevelen.

19 oktober 2021 P.21.0246.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211019.2N.27** AC nr. ...

- Internering - Uitvoering - Beoordeling of geïnterneerde nog lijdt aan geestesstoornis - Overlegging van stukken die dateren van na het verslag van een deskundige - Actualiteit van het deskundigenverslag - Invloed

Uit het enkele gegeven dat de door een geïnterneerde overgelegde stukken dateren van na het verslag van een deskundige waarop de kamer voor bescherming van de maatschappij steunt ter beoordeling van de geestestoestand, volgt niet dat de bevindingen van deze deskundige niet langer actueel zouden zijn.

24 juni 2025 P.25.0848.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.34** AC nr. ...

- Strafzaken - Wegverkeerswet - Artikel 42 - Verval van het recht tot sturen als veiligheidsmaatregel - Verslag van een medisch deskundige - Grens

De vaststelling van de lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid voor het besturen van een motorvoertuig vereist niet noodzakelijk een verslag van een medisch deskundige, hoewel dit in het licht van de omstandigheden aangewezen kan zijn (1). (1) Cass. 31 mei 2022, AR P.22.0211.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220531.2N.8; Cass. 29 maart 2022, AR P.21.1473.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220329.2N.26; Cass. 14 september 2021, AR P.21.0109.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210914.2N.4, T. Pol. 2022, 55.

- Art. 42 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

11 oktober 2022 P.22.0793.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221011.2N.8** AC nr. ...

DIEFSTAL EN AFPERSING

- Diefstal met geweld of bedreiging zonder het oogmerk om te doden en toch de dood veroorzaakt - Tijdsverloop tussen het geweld of bedreiging en het overlijden - Oorzakelijk verband tussen het geweld of bedreiging en het overlijden ongeacht het tijdstip van overlijden - Voorwaarde

Artikel 474 Strafwetboek, dat een strafverzwaring bepaalt voor wanneer bij diefstal het geweld of de bedreiging werd gepleegd zonder het oogmerk om te doden en toch de dood veroorzaakt, vereist niet dat zich tussen het gepleegde geweld of de bedreiging en het intreden van de dood bij het slachtoffer slechts een beperkt tijdsverloop mag voordoen; het is noodzakelijk maar voldoende dat er tussen het ene en het andere een oorzakelijk verband wordt bewezen, ongeacht het tijdstip van het overlijden.

- Art. 474 Strafwetboek
- Art. 468 Strafwetboek

3 juni 2025 P.25.0354.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.12** AC nr. ...

- Diefstal - Diefstal van elektriciteit en water in het kader van de teelt en verkoop van cannabis - Geen actieve handelingen van de beklaagde in het kader van de ontvreemding van elektriciteit en water - Draagwijdte - Gevolg

Een schuldigverklaring als mededader in de zin van artikel 66, derde lid, Strafwetboek vereist de vaststelling dat de mededader zijn medewerking verleent aan de misdaad of het wanbedrijf op een in die bepaling bedoelde wijze, hij weet dat hij zijn medewerking aan die misdaad of dat wanbedrijf verleent en hij het opzet heeft aan die misdaad of dat wanbedrijf zijn medewerking te verlenen; in de regel kan alleen een positieve daad die aan de uitvoering van de misdaad of het wanbedrijf voorafgaat of ermee samen gaat mededaderschap aan die misdaad of dat wanbedrijf opleveren zodat de enkele omstandigheid dat een persoon kennis heeft of moet hebben gehad van een misdaad of een wanbedrijf, niet voldoende is om hem als mededader aan die misdaad of dat wanbedrijf in de zin van artikel 66, derde lid, Strafwetboek te kunnen beschouwen (1). (1) Vgl. Cass. 27 april 2021, AR P.21.0080.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210427.2N.11.

- Art. 2bis Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid
- Art. 66, derde lid Strafwetboek

15 november 2022 P.22.0952.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221115.2N.15** AC nr. ...

- Objectief verzwarende omstandigheden - Diefstal met geweld, gepleegd ten nadele van kwetsbaar persoon, zonder het oogmerk om te doden maar met de dood tot gevolg - Meerdere daders - Toerekening van de verzwarende omstandigheden - Beoordeling voor elke dader afzonderlijk - Individuele analyse van het gedrag van de dader - Toerekening op basis van dezelfde feitelijke gegevens - Wijze

Het recht op een eerlijk proces zoals gewaarborgd door artikel 6.1 EVRM en artikel 14.1 IVBPR verzet zich tegen een automatische toerekening van de objectieve verzwarende omstandigheden aan alle daders van diefstal en dit ongeacht of zij die verzwarende omstandigheden met kennis van zaken hebben aanvaard of bij de uitvoering ervan waren betrokken, maar het aannemen van de verzwarende omstandigheden dat de diefstal werd gepleegd door middel van geweld of bedreiging, de diefstal werd gepleegd ten nadele van een persoon van wie de kwetsbare toestand ten gevolge van de leeftijd duidelijk was of de dader bekend was en het geweld of de bedreiging werd gepleegd zonder het oogmerk om te doden maar toch de dood heeft veroorzaakt vereist een beoordeling voor elke dader afzonderlijk, wat een individuele analyse veronderstelt van zijn gedrag; de verplichting tot een individuele analyse belet evenwel niet dat de rechter zich voor de toerekening van de verzwarende omstandigheden aan meerdere daders steunt op dezelfde feitelijke gegevens.

- Art. 474 Strafwetboek
- Art. 471, laatste lid Strafwetboek
- Art. 468 Strafwetboek

3 juni 2025 P.25.0354.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.12** AC nr. ...

- Diefstal met geweld of bedreiging zonder het oogmerk om te doden en toch de dood veroorzaakt - Oorzakelijk verband tussen het geweld of de bedreiging en de dood - Bewijs - Wijze

De verzwarende omstandigheid van artikel 474 Strafwetboek is bewezen wanneer het oorzakelijk verband is aangetoond tussen het geweld of de bedreiging bij de diefstal en de dood van een persoon tegen wie dat geweld of die bedreiging werd gericht en dat oorzakelijk verband is bewezen van zodra is aangetoond dat het geweld of de bedreiging met zekerheid tot de dood heeft bijgedragen.

- Art. 474 Strafwetboek
- Art. 468 Strafwetboek

3 juni 2025 P.25.0354.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.12** AC nr. ...

DIPLOMATEN EN CONSULS

- Diplomaten - Diplomatieke immuniteit - Diplomatiek ambtenaar - Begin en einde van de voorrechten en immuniteiten - Artikelen 29, 39.1 en 39.2 Verdrag van Wenen - Beëindiging van de diplomatieke taak - Diplomatiek ambtenaar die de ontvangststaat niet heeft verlaten - Verlies van de onschendbaarheid - Verstrijken van de redelijke termijn om het land te verlaten - Beoordeling door de rechter - Gevolg - Aanhouding van de diplomatieke ambtenaar - Draagwijdte

Uit de bepalingen van de artikelen 29, 39.1 en 39.2 van het Verdrag van Wenen volgt niet dat een diplomatieke ambtenaar wiens taak werd beëindigd en die de ontvangststaat nog niet heeft verlaten, zijn onschendbaarheid slechts verliest nadat aan hem het verstrijken van de in artikel 39.2 Verdrag van Wenen bedoelde redelijke termijn werd meegedeeld of nadat de zendstaat daarover heeft beslist en de rechter van de ontvangststaat die over de toepasselijkheid van de onschendbaarheid van een diplomatiek ambtenaar moet oordelen kan vaststellen wanneer de in artikel 39.2 Verdrag van Wenen bedoelde redelijke termijn is verstreken en oordeelt daarover onaantastbaar op grond van de concrete gegevens van de zaak waarbij de omstandigheid dat de diplomatieke ambtenaar na de beëindiging van zijn taak nog over een verblijfstitel beschikt, de rechter bij die beoordeling niet bindt; de voormelde bepalingen sluiten niet uit dat een diplomatieke ambtenaar na het ophouden van zijn onschendbaarheid wordt aangehouden voor feiten die zich hebben voorgedaan na de beëindiging van zijn taak en op een ogenblik dat hij de ontvangststaat nog niet heeft verlaten.

- Art. 16 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 39.2 Verdrag van Wenen van 18 april 1961, goedgekeurd bij de wet van 30 maart 1968
- Art. 39.1 Verdrag van Wenen van 18 april 1961, goedgekeurd bij de wet van 30 maart 1968
- Art. 29 Verdrag van Wenen van 18 april 1961, goedgekeurd bij de wet van 30 maart 1968

29 juli 2025 P.25.1072.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250729.VAK.12** AC nr. ...

DOUANE EN ACCIJNZEN

- Antidumpingrechten - Invoer van zonnepanelen - Bepaling van de plaats van verzending van de zonnepanelen - Productieproces - Criteria

Het Hof van Justitie van de Europese Unie heeft bij arrest van 20 mei 2021 (ro 50) in de zaak C 209/20, ingevolge een prejudiciële vraag over de geldigheid van Verordening nr. 1357/2013, geoordeeld dat de Europese Commissie op basis van haar beoordeling van de feiten terecht ervan kon uitgaan dat de verwerking van wafers van silicium tot zonnecellen in het productieproces van zonnemodules en -panelen moest worden aangemerkt als laatste ingrijpende bewerking in de zin van artikel 24 CDW; aldus heeft het Hof van Justitie de door de Commissie gehanteerde ruime definitie van het begrip “verzonden uit” bevestigd (1); hieruit volgt dat zonnepanelen voor de toepassing van de verordeningen nr. 184/2016 en nr. 185/2016 moeten worden geacht te zijn verzonden vanuit het land waar de productie van de erin gebruikte cellen heeft plaatsgevonden, dit is het land waarin de verwerking van wafers van silicium tot fotovoltaïsche cellen van kristallijn silicium heeft plaatsgevonden. (1) HvJ 20 mei 2021, zaak C-209/20, Renesola UK Ltd, www.curia.europa.eu.

- Art. 60 EEG-Verordening nr. 2913/92 van de Raad van 12 oktober 1992 tot vaststelling van het communautair douanewetboek
- Art. 24 EEG-Verordening nr. 2913/92 van de Raad van 12 oktober 1992 tot vaststelling van het communautair douanewetboek

17 juni 2025 P.24.1697.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250617.2N.27** AC nr. ...

- Onttrekking van goederen aan het douanetoezicht - Verbeurdverklaring van goederen met een verkeerde benaming - Veroordeling tot betaling van de tegenwaarde bij niet-overlegging van die goederen - Aard - Burgerrechtelijk gevolg van de strafrechtelijke veroordeling tot verbeurdverklaring - Draagwijdte - Gevolg - Hoger beroep van de Belgische Staat beperkt tot de strafrechtelijke beschikkingen - Aanhangigmaking van de zaak bij de appelrechter

Artikel 236, § 1, AWDA legt de verbeurdverklaring op van alle goederen die ten gevolge van een verkeerde benaming de grondslag voor de vestiging van de douaneschuld wijzigen; hoewel de veroordeling tot betaling van de tegenwaarde van de verbeurd verklaarde goederen een burgerrechtelijke veroordeling is, maakt zij, in geval van niet-overlegging van die goederen, deel uit van de strafvordering, aangezien die veroordeling het noodzakelijke accessorium van de in de strafvordering bedoelde verbeurdverklaring is; wanneer het hoger beroep van de Belgische Staat enkel betrekking heeft op de strafrechtelijke beschikkingen van het bestreden vonnis, overschrijden de appelrechters bijgevolg de grenzen van de aanhangigmaking van de zaak niet wanneer zij de verbeurdverklaring gepaard laten gaan met de veroordeling waarzonder de niet-overlegging van de goederen die straf ondoeltreffend zou maken (1). (1) Zie concl. “in hoofdzaak” OM.

- Art. 210 Wetboek van Strafvordering
- Art. 50 Strafwetboek
- Art. 44 Strafwetboek
- Art. 259 Algemene Wet 18 juli 1977 inzake douane en accijnzen
- Art. 236 Algemene Wet 18 juli 1977 inzake douane en accijnzen

25 juni 2025 P.25.0469.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250625.2F.4** AC nr. ...

DRUKPERS (POLITIE OVER DE)

- Artikel 150 Grondwet - Drukpersmisdrijf - Handeling die erin bestaat de gegevens, de foto en het adres van een persoon online bekend te maken - Voornemen om derden die tot die publicatie toegang hebben ertoe aan te zetten daden te stellen die de rust van die persoon verstoren - Handeling die, met hetzelfde voornemen, erin bestaat de journalistieke waarde van een persartikel van die persoon te bekritiseren - (Geen) kwalificatie als drukpersmisdrijf

De handeling die erin bestaat de gegevens, de foto en het adres van een persoon online bekend te maken om derden die tot die publicatie toegang hebben ertoe aan te zetten daden te stellen die de rust van die persoon verstoren, kan geen drukpersmisdrijf uitmaken, aangezien een dergelijke verrichting geen uiting van een mening inhoudt; de verrichting die, met hetzelfde voornemen, erin bestaat de journalistieke waarde van een persartikel van diezelfde persoon te bekritiseren, kan evenmin als drukpersmisdrijf worden gekwalificeerd, aangezien die verrichting niet in een onrechtmatige uitoefening van de vrijheid van meningsuiting bestaat (1). (1) Zie Cass. 19 januari 2022, AR P.20.1182.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220119.2F.1.

- Art. 150 De gecoördineerde Grondwet 1994

4 juni 2025 P.25.0265.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250604.2F.1** AC nr. ...

- Artikel 150 Grondwet - Drukpersmisdrijf - Begrip

Het drukpersmisdrijf is een misdrijf waarvan het bestaan enkel kan worden aangenomen door de in een openbaar verspreid geschrift vervatte gedachte strafbaar te verklaren; dat misdrijf mag niet worden verward met het misdrijf waarvan de pers het instrument is (1). (1) Cass. 28 april 2021, AR P.21.0029.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210428.2F.11.

- Art. 150 De gecoördineerde Grondwet 1994

4 juni 2025 P.25.0265.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250604.2F.1** AC nr. ...

ECHTSCHEIDING EN SCHEIDING VAN TAFEL EN BED

ECHTSCHEIDINGSPROCEDURE

Echtscheidingsprocedure - Voorlopige maatregelen - Rechterlijke beslissing betreffende de verblijfsregeling van de kinderen - Weigering tot uitvoering - Familierechtbank - Vordering tot veroordeling tot betaling van een dwangsom - Tegenvordering - Wijziging van de beslissing over het ouderlijk gezag of de verblijfsregeling

Wanneer de familierechtbank kennisneemt van een vordering waarin gevraagd wordt de ouder die weigert een rechterlijke beslissing betreffende de verblijfsregeling van de kinderen of het recht op persoonlijk contact tot betaling van een dwangsom die ertoe strekt de naleving van deze beslissing te waarborgen, kan die ouder een tegenvordering instellen tot wijziging van de beslissing betreffende het ouderlijk gezag of de verblijfsregeling van het kind.

- Art. 1253ter, tweede, derde en vijfde lid Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)
- Art. 387ter, § 1 Oud Burgerlijk Wetboek

6 maart 2025 C.24.0157.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250306.1F.5** AC nr. ...

Echtscheidingsprocedure - Voorlopige maatregelen - Rechterlijke beslissing betreffende de verblijfsregeling van de kinderen - Weigering tot uitvoering - Vordering tot veroordeling tot betaling van een dwangsom - Hoger beroep - Tegenvordering - Wijziging van de beslissing over het ouderlijk gezag of de verblijfsregeling - Vordering ingesteld in hoger beroep

Wanneer de familierechtbank kennisneemt van een vordering waarin gevraagd wordt de ouder die weigert een rechterlijke beslissing betreffende de verblijfsregeling van de kinderen of het recht op persoonlijk contact uit te voeren, te veroordelen tot betaling van een dwangsom die ertoe strekt de naleving van deze beslissing te waarborgen, kan die ouder een tegenvordering instellen tot wijziging van de beslissing betreffende het ouderlijk gezag of de verblijfsregeling van het kind; die vordering kan voor het eerst in hoger beroep worden ingesteld.

- Art. 1253ter, tweede, derde en vijfde lid Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)
- Art. 387ter, § 1 Oud Burgerlijk Wetboek

6 maart 2025 C.24.0157.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250306.1F.5** AC nr. ...

EIGENDOM

- Mede-eigendom - Lasten van de eigendom - Betaling door een van de mede-eigenaars - Gevolg

De betaling door een van de mede-eigenaars van de lasten van de eigendom die zijn aandeel te boven gaat, doet geen waardenschuld maar een sommenschuld ontstaan in het voordeel van die mede-eigenaar ten opzichte van de andere mede-eigenaars.

- Art. 577-2, § 3 Oud Burgerlijk Wetboek

19 juni 2025 C.21.0292.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250619.1F.2** AC nr. ...

- Natrekking - Eigenaar van de grond - Gebouwen - Tot stand gebracht door een derde - Mede-eigenaar - Vergoeding - Voorwaarden

Een mede-eigenaar die een gebouw opricht op een perceel grond dat aan de onverdeeldheid toebehoort, is een derde in de zin van artikel 555 Oud Burgerlijk Wetboek, aangezien hij een andere persoon is dan de grondeigenaar zelf in de mate dat hij niet enkel bouwt op zijn eigen aandeel, maar ook op dat van zijn deelgenoten in de onverdeelde grond; elke fractie van die grond wordt immers getroffen door de onverdeeldheid; de mede-eigenaar kan derhalve, indien de andere mede-eigenaars geen wegruiming vragen ten aanzien van hen een vergoeding vorderen als bedoeld in het derde lid van artikel 555 Oud Burgerlijk Wetboek (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 555, eerste en derde lid Oud Burgerlijk Wetboek

18 september 2025 C.24.0109.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250918.1N.9** AC nr. ...

- Natrekking - Eigenaar van de grond - Gebouwen - Tot stand gebracht door een derde - Begrip

Artikel 555 Oud Burgerlijk Wetboek is van toepassing op een derde, dit is elke andere persoon dan de grondeigenaar zelf, ongeacht zijn hoedanigheid, die op eigen kosten en voor eigen rekening beplantingen of gebouwen tot stand heeft gebracht, en waarbij het lot van die beplantingen of gebouwen niet wordt geregeld in een afwijkende wettelijke of contractuele bepaling (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 555 Oud Burgerlijk Wetboek

18 september 2025 C.24.0109.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250918.1N.9** AC nr. ...

ENERGIE

- Elektrische installatie - Gelijkvormigheidsonderzoek - Doel - Wijze

Het door artikel 270, eerste lid, van het Algemeen Reglement van 10 maart 1981 op de elektrische installaties (AREI) vereiste gelijkvormigheidsonderzoek van de elektrische installatie strekt tot controle of een installatie op een veilige manier in werking kan worden gesteld vooraleer zij in gebruik wordt genomen en moet bijgevolg buiten spanning gebeuren (1). (1) Art. 270 AREI voor de opheffing ervan bij KB 8 september 2019.

- Art. 270, eerste lid KB 10 maart 1981 waarbij het Algemeen Reglement op de elektrische installaties voor de huishoudelijke installaties en sommige lijnen van transport en verdeling van elektrische energie bindend wordt verklaard

8 september 2025 C.23.0495.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250908.3N.1** AC nr. ...

- Elektrische installatie - Hernieuwbare energie - Elektriciteit - Minimumsteun - Voorwaarden

Het recht op minimumsteun voor de productie van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen ontstaat pas vanaf de ingebruikname van de productie-installatie, wat betekent dat de elektrische installatie wordt aangesloten en stroom begint op te wekken.

- Art. 7.1.6, § 1 Decreet Vlaams Parlement 8 mei 2009 houdende algemene bepalingen betreffende het energiebeleid
- Art. 7.1.1 Decreet Vlaams Parlement 8 mei 2009 houdende algemene bepalingen betreffende het energiebeleid

8 september 2025 C.23.0495.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250908.3N.1** AC nr. ...

- Elektrische installatie - Belangrijke wijziging - Uitbreiding - Bijkomend gelijkvormigheidsonderzoek

Een belangrijke wijziging of beduidende uitbreiding in de zin van artikel 270, derde lid, van het Algemeen Reglement van 10 maart 1981 op de elektrische installaties (AREI) is een wijziging of uitbreiding van een elektrische installatie die een bijkomende impact heeft op de veiligheid van personen of goederen, die nog niet is afgedekt door een gelijkvormigheidscontrole; een bijkomend gelijkvormigheidsonderzoek is derhalve slechts vereist wanneer de wijziging of uitbreiding in het licht van de bepalingen van het AREI tot een inbreuk zou kunnen leiden die nog niet kon worden vastgesteld bij het gelijkvormigheidsonderzoek van de reeds bestaande elektrische installatie.

- Art. 270, derde lid KB 10 maart 1981 waarbij het Algemeen Reglement op de elektrische installaties voor de huishoudelijke installaties en sommige lijnen van transport en verdeling van elektrische energie bindend wordt verklaard

8 september 2025 C.23.0495.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250908.3N.1** AC nr. ...

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL

- Tenuitvoerlegging in België - Verplichte weigeringsgrond - Artikel 4, 4°, Wet Europees Aanhoudingsbevel - Verjaring van de strafvordering of van de straf - Bevoegdheid van de Belgische gerechten tot kennisname van de feiten - Cumulatieve voorwaarden - Draagwijdte - Gevolg

Artikel 4.4° Wet Europees Aanhoudingsbevel bepaalt dat de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel wordt geweigerd in geval de strafvordering of de straf is verjaard en de Belgische gerechten bevoegd zijn om kennis te nemen van de feiten en de beide in dat artikel vermelde voorwaarden zijn cumulatief, zodat ingeval van territoriale of extraterritoriale onbevoegdheid van de Belgische gerechten, de verjaring van de strafvordering of de straf niet meer moet worden gecontroleerd, waarbij de beoordeling van de voormelde bevoegdheid betrekking heeft op de vervolgbaarheid in België van de feiten die aan het Europees aanhoudingsbevel ten grondslag liggen; overeenkomstig artikel 7, § 2, eerste lid, Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering, zijn de Belgische gerechten niet bevoegd zijn voor feiten gepleegd door een buitenlander in het buitenland en ten opzichte van buitenlandse benadeelden en dit zonder aangifte door de slachtoffers of de vreemde overheid (1). (1) Cass. 17 november 2020, AR P.20.1127.N, AC 2020, nr. 708; Cass. 22 januari 2014, AR P.14.0065.F, AC 2014, nr. 55 en concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH op datum in Pas.

- Art. 7, § 2, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 4.4° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

27 september 2022 P.22.1195.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220927.2N.23** AC nr. ...

- Verplichte weigeringsgrond - Verjaring van de strafvordering of van de straf - Feiten waarvan de Belgische gerechten kunnen kennisnemen - Tijdstip van beoordeling

Krachtens artikel 4, 4°, Wet Europees Aanhoudingsbevel moet de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel worden geweigerd ingeval de strafvordering of de straf volgens de Belgische wet is verjaard en de Belgische gerechten bevoegd zijn om kennis te nemen van de feiten; wanneer de persoon tegen wie een Europees aanhoudingsbevel is uitgevaardigd een vreemdeling is met hoofdverblijfplaats in België, moet men zich plaatsen op het tijdstip van het verzoek om overlevering, ter uitvoering van het Europees aanhoudingsbevel, om de bevoegdheid van de Belgische rechter te toetsen en niet op het tijdstip waarop de strafbare feiten werden gepleegd (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 7, § 1 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 4, 4° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

6 september 2023 P.23.1249.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230906.2F.15** AC nr. ...

- Tenuitvoerlegging in België - Verplichte weigeringsgrond - Artikel 4, 4°, Wet Europees Aanhoudingsbevel - Onderscheid tussen een Belgische onderdaan en een niet-Belgische ingezetene in België - Draagwijdte - Gevolg

Artikel 4.4° Wet Europees Aanhoudingsbevel maakt geen onderscheid tussen een Belgische onderdaan en een niet-Belgische ingezetene in België en zij kunnen zich beiden beroepen op de in deze bepaling opgenomen weigeringsgrond voor zover is voldaan aan de erin vermelde voorwaarden.

- Art. 4.4° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

27 september 2022 P.22.1195.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220927.2N.23 AC nr. ...

- Veroordeling uitgesproken in een andere lidstaat van de Europese Unie - Verjaring van de straf die volgens het Belgisch recht is ingetreden - Weerslag op de facultatieve weigeringsgrond die de verbintenis van de uitvoerende lidstaat veronderstelt om de straf op grond waarvan het aanhoudingsbevel werd uitgevaardigd, ten uitvoer te leggen

Uit arrest nr. C-514/17 van 13 december 2018 van het Hof van Justitie van de Europese Unie volgt dat artikel 4.6 van het Kaderbesluit 2002/584 van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten zich niet verzet tegen de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel wanneer de verjaring van de straf op grond waarvan dat aanhoudingsbevel werd uitgevaardigd, in de uitvoerende staat is verkregen, zodat die straf daar niet zou kunnen worden ondergaan; bijgevolg verantwoordt vaststelling van de kamer van inbeschuldigingstelling dat de buitenlandse straf volgens het Belgisch recht is verjaard, haar beslissing om de in artikel 6, 4° Wet Europees Aanhoudingsbevel bedoelde facultatieve weigeringsgrond te verwerpen, naar recht (1); het Hof van Justitie van de Europese Unie dient hierover dus geen vraag te worden gesteld (2). (1) Zie Cass. 30 november 2022, AR P.22.1511.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221130.2F.9 en AR P.22.1529.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221130.2F.14; Cass. 17 juni 2009, AR P.09.0879.F, AC 2009, nr. 414; M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Brussel, La Charte, 2021, II, 2097 en voetnoten 311-314. De facultatieve weigeringsgrond voorzien in artikel 6, 4° van de wet moet onderscheiden worden van de verplichte weigeringsgrond bedoeld in artikel 4, °4 van de wet (“ingeval de strafvordering of de straf volgens de Belgische wet is verjaard en de Belgische gerechten bevoegd zijn om kennis te nemen van de feiten”); “het Kaderbesluit 2002/584 en de Wet Europees Aanhoudingsbevel bevatten betreffende de verplichte of de facultatieve grond om het Europees aanhoudingsbevel niet ten uitvoer te leggen, echter geen enkele bepaling over het feit dat de straf, waarvan het Europees aanhoudingsbevel de tenuitvoerlegging beoogt, verjaard zou zijn volgens het recht van de uitvaardigende Staat” (Cass. 26 januari 2022, AR P.22.0073.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220126.2F.11). (2) Zie Cass. 30 november 2022, AR P.22.1511.F-P.22.1529.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221130.2F.14; Cass. 14 maart 2006, AR P.05.1117.N, AC 2006, nr. 147.

- Art. 267 Verdrag van 25 maart 1957 betreffende de werking van de Europese Unie
- Art. 6, 4° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel
- Art. 4.6 Kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van de EU van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten

27 september 2023 P.23.1318.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230927.2F.21 AC nr. ...

- Voorlopige aanhouding bevolen door de onderzoeksrechter - Rechtsmiddelen - Onwettigheid in de vordering van het openbaar ministerie gericht aan de onderzoeksrechter - Effect op de beslissing over de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel

Volgens artikel 11, § 3, Wet Europees Aanhoudingsbevel kan de onderzoeksrechter, na het verhoor van de persoon ten aanzien van wie een Europees aanhoudingsbevel is uitgevaardigd, gelasten dat de betrokkene op grond van het Europees aanhoudingsbevel in hechtenis wordt geplaatst of blijft; tegen deze beslissing staat volgens artikel 11, § 7, Wet Europees Aanhoudingsbevel geen rechtsmiddel open (1); een eventuele onwettigheid van de vordering van de procureur des Konings aan de onderzoeksrechter om bij toepassing van artikel 11 Wet Europees Aanhoudingsbevel een bevel tot inhechtenisneming te verlenen, is zonder invloed op de vordering van de procureur des Konings aan het onderzoeksgerecht om bij toepassing van artikel 16 Wet Europees Aanhoudingsbevel de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel te bevelen.
(1) Zie hierover Cass. 2 oktober 2013, AR P.13.1559.F, AC 2013, nr. 494; Cass. 9 januari 2007, AR P.07.0001.N, AC 2007, nr. 15.

- Art. 16 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel
- Art. 11, §§ 3 en 7 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

17 juni 2025 P.25.0891.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250617.2N.38** AC nr. ...

- Beslissing over de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel - Effect op de eerdere beslissing van de voorlopige aanhouding - Middel dat gericht is tegen alleen de voorlopige aanhouding - Belang - Gevolg

Volgens artikel 20, § 4, eerste lid, Wet Europees Aanhoudingsbevel levert het definitieve besluit het Europees aanhoudingsbevel ten uitvoer te leggen de titel van vrijheidsbeneming op tot de daadwerkelijke overlevering van de persoon aan de uitvaardigende staat; eisers detentie is derhalve gegrond op de beslissing waarbij de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel is bevolen; hij heeft bijgevolg geen belang meer bij zijn kritiek op de beoordeling van de wettigheid van de door de onderzoeksrechter genomen beslissing van inhechtenisneming.

- Art. 20, § 4, eerste lid Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

17 juni 2025 P.25.0891.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250617.2N.38** AC nr. ...

EUROPESE UNIE

ALLERLEI

Allerlei - Passieve uitlevering - Internationaal aanhoudingsbevel uitgevaardigd door de Britse overheden - Artikel 13 Uitleveringswet 1874 - Toepassing van de procedure geregeld door de Wet Europees Aanhoudingsbevel - Beslissing tot uitvoerbaarverklaring gewezen door de kamer van inbeschuldigingstelling - Akte van cassatieberoep die door de met het oog op uitlevering gedetineerde persoon zelf is ondertekend op de griffie van de gevangenis - Ontvankelijkheid

De met het oog op uitlevering aan het Verenigd Koninkrijk gedetineerde persoon die cassatieberoep instelt tegen de door de kamer van inbeschuldigingstelling gewezen beslissing tot uitvoerbaarverklaring van het door de Britse overheden verleende internationaal aanhoudingsbevel kan de akte van cassatieberoep geldig zelf op de griffie van de gevangenis ondertekenen (1). (Impliciete oplossing). (1) "De Uitleveringswet 1874 maakt geen melding van het cassatieberoep, dat ter zake geregeld blijft door het Wetboek van Strafvordering. Artikel 3 van de wet betreft immers enkel, enerzijds, de procedure van uitvoerbaarverklaring door de raadkamer van het door de bevoegde buitenlandse overheid verleende aanhoudingsbevel en, anderzijds, de wijze om het advies van de kamer van inbeschuldigingstelling van het hof van beroep over de uitlevering in te winnen. Daaruit volgt dat het cassatieberoep dat gericht is tegen een arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling dat de beslissing van de raadkamer tot uitvoerbaarverklaring bevestigt, moet worden ingesteld door een advocaat die houder is van het in artikel 425, § 1, tweede lid, Wetboek van Strafvordering bedoelde getuigschrift". (Cass. 28 september 2016, AR P.16.0938.F, ECLI:BE:CASS:2016:ARR.20160928.4, AC 2016, nr. 531; zie Cass. 7 juni 2016, AR P.16.0520.N, ECLI:BE:CASS:2016:ARR.20160607.5, AC 2016, nr. 382).In het geval van de door het Verenigd Koninkrijk ingediende verzoeken tot uitlevering verwijst artikel 13 van die wet echter, met het oog op de regeling van de "procedure van tenuitvoerlegging en uitvaardiging van verzoeken tot overlevering", naar de Wet Europees Aanhoudingsbevel, waarvan artikel 18 voorziet in een bijzondere regeling voor het cassatieberoep en, met name, in een duidelijk kortere termijn om cassatieberoep in te stellen (vijf dagen); in dat geval eist het Hof geen tussenkomst van een advocaat die houder is van het getuigschrift (zie Cass. 25 maart 2015, AR P.15.0393.F, ECLI:BE:CASS:2015:ARR.20150325.2, AC 2015, nr. 221, met concl. van advocaat-generaal LOOP op datum in Pas., ECLI:BE:CASS:2015:CONC.20150325.2).Bijgevolg is het cassatieberoep, dat deel uitmaakt van de "procedure van tenuitvoerlegging en uitvaardiging van verzoeken tot overlevering", aangezien het mogelijk maakt om de beslissing die over dat verzoek uitspraak heeft gedaan te toetsen, wel ontvankelijk. (M.N.B.)

- Art. 18 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel
- Art. 13 Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen
- Art. 603 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds
- Art. 596 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds
- Art. 5.1 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds

28 mei 2025 P.25.0777.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250528.2F.18 AC nr. ...

Allerlei - Richtlijn 2006/112/EG - Formaliteiten inzake verlaging van de maatstaf van heffing - Beoordeling in abstracto - Niet-vervulling van die formaliteiten - Gevolg - Grens - Niet-uitreiken van een verbeterend stuk aan de mede-contractant die de btw in aftrek heeft gebracht - Recht op verlaging van de maatstaf van heffing - Recht op teruggaaf - Voorwaarde

Uit het arrest SCT, C-146/19, van 11 juni 2020 van het Hof van Justitie van de Europese Unie volgt kennelijk dat, ook al zijn de voorwaarden of vereisten waarvan een lidstaat de verlaging van de maatstaf van heffing afhankelijk maakt, in abstracto beschouwd, verantwoord in het licht van de doelstelling van het voorkomen van fraude of het uitschakelen van het gevaar voor verlies van belastinginkomsten, de niet-vervulling ervan de verlaging van de maatstaf van heffing en de teruggaaf van de btw niet in de weg mag staan wanneer vaststaat dat, in concreto beschouwd, deze geen invloed heeft gehad op de voormelde doelstellingen; hieruit vloeit voort dat het niet-uitreiken van een verbeterend stuk aan de mede-contractant die de btw in aftrek heeft gebracht, geen afbreuk doet aan het recht op verlaging van de maatstaf van heffing en op het recht op teruggaaf van de btw wanneer vaststaat dat het uitreiken van een verbeterend stuk er niet toe had geleid dat de door de medecontractant teveel afgetrokken btw had kunnen worden gerecupereerd (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 273 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

- Art. 90, eerste lid Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

20 juni 2025 F.22.0059.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250620.1N.12 AC nr. ...

Allerlei - Btw - Formaliteiten opgelegd aan belastingplichtigen - Formaliteiten te voldoen om het recht op verlaging van de maatstaf van heffing voor de btw te kunnen uitoefenen - Grenzen - Bevoegdheid nationale rechter

Uit de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie volgt dat het van belang is dat de formaliteiten waaraan de belastingplichtigen moeten voldoen om ten aanzien van de belastingdienst het recht op verlaging van de maatstaf van heffing voor de btw te kunnen uitoefenen, beperkt zijn tot die welke de mogelijkheid bieden aan te tonen dat de tegenprestatie of een deel ervan na de sluiting van de transactie definitief niet zal worden ontvangen; het staat aan de nationale rechter om na te gaan of de door de betrokken lidstaat opgelegde formaliteiten aan deze voorwaarde voldoen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 273 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

- Art. 90, eerste lid Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

20 juni 2025 F.22.0059.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250620.1N.12 AC nr. ...

Allerlei - Handels- en samenwerkingsovereenkomst van 30 december 2020 tussen de EU en het VK - Aard - Gevolg - (Geen) behoefte aan instemming van de Kamer van volksvertegenwoordigers

Krachtens artikel 167, § 2, van de Grondwet sluit de Koning, in de regel, de verdragen, die eerst gevolg hebben nadat zij de instemming van de Kamer van volksvertegenwoordigers hebben verkregen; de Handels- en samenwerkingsovereenkomst van 30 december 2020 tussen de Europese Unie en het Verenigd Koninkrijk is echter geen door de Koning gesloten verdrag; het betreft een associatieovereenkomst op grond van artikel 217 VWEU en de lidstaten zijn niet de verdragsluitende staten ervan.

- Art. 217 Verdrag van 25 maart 1957 betreffende de werking van de Europese Unie

28 mei 2025 P.25.0777.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250528.2F.18** AC nr. ...

Allerlei - Passieve uitlevering - Brits internationaal aanhoudingsbevel ter zake van een Belgische onderdaan - Uitvoerbaarverklaring - Handels- en samenwerkingsovereenkomst van 30 december 2020 tussen de EU en het VK - Artikel 603, rechtstreeks toepasselijk - Gevolg

In een arrest van 29 juli 2024, nummer 202/24, heeft het Hof van Justitie van de Europese Unie geoordeeld dat hoewel de Handels- en samenwerkingsovereenkomst nergens uitdrukkelijk bepaalt dat de lidstaten gehouden zijn gevolg te geven aan een door het Verenigd Koninkrijk op grond van deze overeenkomst uitgevaardigd aanhoudingsbevel, uit de opzet van titel VII van het derde deel van die overeenkomst, en met name “uit het respectieve oogmerk van de artikelen 600 tot en met 604 ervan”, volgt dat een lidstaat de tenuitvoerlegging van een dergelijk bevel slechts kan weigeren om redenen die voortvloeien uit de overeenkomst; artikel 603 van de overeenkomst is bijgevolg rechtstreeks toepasselijk; onder voorbehoud van de in het bovenvermelde artikel 603 bedoelde kennisgevingen, bepaalt paragraaf 1 van die bepaling echter dat de tenuitvoerlegging van een aanhoudingsbevel niet mag worden geweigerd op grond van het feit dat de gezochte persoon onderdaan is van de uitvoerende staat (1). (1) Zie concl. “in hoofdzaak” OM; zie HvJEU (Grote Kamer) 29 juli 2024, C-202/24, Alchaster, ECLI:EU:C:2024:649, en concl. van advocaat-generaal SZPUNAR, ECLI:EU:C:2024:559 ; Cass. 27 november 2024, AR P.24.1526.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241127.2F.27.

- Art. 13 Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen
- Art. 603 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds
- Art. 596 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds
- Art. 5.1 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds

28 mei 2025 P.25.0777.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250528.2F.18** AC nr. ...

Allerlei - Verordening (EU) 2018/1805 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 - Confiscatiebevel - Weigeringsgronden - Geen oproeping of verschijning op de rechtszitting waarop beslist is tot veroordeling bij verstek - Op regelmatige wijze kennis van de veroordeling - Mogelijkheid tot het aanwenden van een rechtsmiddel - Keuze voor een ondoelmatig of minder doelmatig rechtsmiddel - Grens

Op grond van artikel 19.1, g) en h), Verordening 2018/1805 volstaat het voor de toepassing van de daar bedoelde weigeringsgronden niet dat degene waartegen het confiscatiebevel is uitgevaardigd, niet is opgeroepen voor, noch is verschenen op de rechtszitting waarop is beslist tot zijn veroordeling bij verstek tot de straf of de maatregel die het voorwerp van het confiscatiebevel uitmaakt, wanneer de betrokkene inmiddels op regelmatige wijze in kennis is gesteld van zijn veroordeling en hij de mogelijkheid heeft gehad om daartegen een rechtsmiddel aan te wenden dat kon leiden tot een procedure ten gronde en op tegenspraak, naar aanleiding waarvan de oorspronkelijke beslissing op grond van eventueel nieuw bewijsmateriaal kon worden herzien; dat de betrokkene, die beschikte over een dergelijk rechtsmiddel, in voorkomend geval heeft geopteerd voor een ander, ondoelmatig of minder doelmatig rechtsmiddel, heeft geen belang en dat het bij het confiscatiebevel gevoegde certificaat verkeerdelijk vermeldt dat de betrokkene wel persoonlijk ter rechtszitting is opgeroepen of dat er veel tijd is verstreken sinds de veroordeling tot verbeurdverklaring, zijn geen omstandigheden die toelaten anders te oordelen.

- Art. 19.1, g) en h) Verordening (EU) nr. 2018/1805 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 inzake de wederzijdse erkenning van bevriezingsbevelen en confiscatiebevelen

11 februari 2025 P.25.0037.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250211.2N.9** AC nr. ...

Allerlei - Verordening (EU) 2018/1805 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 - Confiscatiebevel - Weigering van tenuitvoerlegging - Vermoeden van inachtneming door uitvaardigende Staat van de fundamentele rechten - Weerlegging - Wijze

De bepalingen van artikel 19.1, g) en h), Verordening (EU) 2018/1805 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 inzake de wederzijdse erkenning van bevriezingsbevelen en confiscatiebevelen dienen te worden gelezen in samenhang met de overwegingen 15 en 34 van de preambule bij Verordening 2018/1805; hieruit volgt dat er ten gunste van de uitvaardigende Staat een vermoeden bestaat van de inachtneming van de fundamentele rechten van onder meer de persoon tegen wie een confiscatiebevel is uitgevaardigd zodat de weigering van de tenuitvoerlegging van het confiscatiebevel dan ook enkel gerechtvaardigd is wanneer op geloofwaardige wijze omstandige elementen worden aangevoerd die wijzen op een kennelijk gevaar voor de fundamentele rechten van de betrokkene, waardoor het voormelde vermoeden wordt weerlegd (1). (1) Zie Cass. 12 maart 2024, AR P.23.1658.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240312.2N.3, met concl. van advocaat-generaal A. WINANTS, ECLI:BE:CASS:2024:CONC.20240312.2N.3.

- Art. 19.1, g) en h) Verordening (EU) nr. 2018/1805 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 inzake de wederzijdse erkenning van bevriezingsbevelen en confiscatiebevelen
- Overwegingen (15) en (34) Preambule Verordening (EU) nr. 2018/1805 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 inzake de wederzijdse erkenning van bevriezingsbevelen en confiscatiebevelen

11 februari 2025 P.25.0037.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250211.2N.9** AC nr. ...

Allerlei - Btw - Richtlijn 2006/112/EG - Verlaging van de maatstaf van heffing - Formaliteiten opgelegd aan belastingplichtigen - Beoordelingsmarge lidstaten - Grenzen

Uit de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie volgt dat aangezien artikel 90, lid 1, en artikel 273 Btw-richtlijn, buiten de door deze bepalingen gestelde beperkingen, noch de voorwaarden noch de verplichtingen preciseren waarin de lidstaten kunnen voorzien, moet worden vastgesteld dat deze bepalingen aan de lidstaten een beoordelingsmarge verlenen betreffende met name de formaliteiten die de belastingplichtigen jegens de belastingdienst dienen te vervullen om een verlaging van de maatstaf van heffing door te voeren (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 273 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 90, eerste lid Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

20 juni 2025 F.22.0059.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250620.1N.12** AC nr. ...

Allerlei - Verordening 1357/2013 - Antidumpingrechten - Invoer van zonnepanelen - Bepaling van de plaats van verzending van de zonnepanelen - Productieproces - Criteria

Het Hof van Justitie van de Europese Unie heeft bij arrest van 20 mei 2021 (ro 50) in de zaak C 209/20, ingevolge een prejudiciële vraag over de geldigheid van Verordening nr. 1357/2013, geoordeeld dat de Europese Commissie op basis van haar beoordeling van de feiten terecht ervan kon uitgaan dat de verwerking van wafers van silicium tot zonnecellen in het productieproces van zonnemodules en -panelen moest worden aangemerkt als laatste ingrijpende bewerking in de zin van artikel 24 CDW; aldus heeft het Hof van Justitie de door de Commissie gehanteerde ruime definitie van het begrip “verzonden uit” bevestigd (1); hieruit volgt dat zonnepanelen voor de toepassing van de verordeningen nr. 184/2016 en nr. 185/2016 moeten worden geacht te zijn verzonden vanuit het land waar de productie van de erin gebruikte cellen heeft plaatsgevonden, dit is het land waarin de verwerking van wafers van silicium tot fotovoltaïsche cellen van kristallijn silicium heeft plaatsgevonden. (1) HvJ 20 mei 2021, zaak C-209/20, Renesola UK Ltd, www.curia.europa.eu.

- Art. 60 EEG-Verordening nr. 2913/92 van de Raad van 12 oktober 1992 tot vaststelling van het communautair douanewetboek
- Art. 24 EEG-Verordening nr. 2913/92 van de Raad van 12 oktober 1992 tot vaststelling van het communautair douanewetboek

17 juni 2025 P.24.1697.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250617.2N.27** AC nr. ...

Allerlei - Verenigd Koninkrijk - Akkoord inzake de terugtrekking uit de Europese Unie - Overgangsperiode - Toepassing van de internationale overeenkomsten die zijn gesloten door de Europese Unie - Verdrag van Den Haag van 30 juni 2005

Uit artikel 129.1 van het tussen de Europese Unie en het Verenigd Koninkrijk gesloten akkoord tot vaststelling van de regelingen voor de terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk gedurende een overgangsperiode die ingaat op 1 februari 2020, datum van inwerkingtreding van het akkoord, en eindigt op 31 december 2020, blijkt dat het Verenigd Koninkrijk tijdens de overgangsperiode is gebonden door de verplichtingen die voortvloeien uit de internationale overeenkomsten die zijn gesloten door de Unie, door de lidstaten die namens de Unie optreden, of door de Unie en haar lidstaten die samen optreden; het Verdrag van Den Haag van 30 juni 2005 is van kracht in het Verenigd Koninkrijk van 1 oktober 2015 tot en met 31 december 2020, in zijn hoedanigheid van Staat die gebonden is door zijn goedkeuring van het verdrag met de Europese Unie, en sinds 1 januari 2021, in zijn hoedanigheid van verdragsluitende partij.

27 maart 2025 C.24.0012.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250327.1F.2** AC nr. ...

Allerlei - Btw - Richtlijn 2006/112/EG - Regels maatstaf van heffing - Maatregelen ter voorkoming van belastingfraude of -ontwijking - Afwijking - Grenzen

Uit de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie volgt dat maatregelen ter voorkoming van belastingfraude of -ontwijking in beginsel slechts van de regels inzake de maatstaf van heffing mogen afwijken, voor zover dit strikt noodzakelijk is om dat specifieke doel te bereiken; zij dienen namelijk zo min mogelijk afbreuk te doen aan de doeleinden en beginselen van de Btw-richtlijn en mogen dus niet op zodanige wijze worden aangewend dat zij de neutraliteit van de btw zouden aantasten (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 273 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 90, eerste lid Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

20 juni 2025 F.22.0059.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250620.1N.12** AC nr. ...

PREJUDICIELE GESCHILLEN

Prejudiciële geschillen - Belasting over de toegevoegde waarde - Richtlijn 2006/112/EG - Uitlegging - Onderneming die tweedehandswagens en wrakken verkoopt - Aankoop van buiten gebruik gestelde motorvoertuigen - Bestemd om te worden verkocht "voor onderdelen" - Niet uit die voertuigen gehaalde onderdelen - Gebruikte goederen - Begrip

Artikel 311, § 1, punt 1, van de richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde moet aldus worden uitgelegd dat definitief afgedankte auto's die door een onderneming werden gekocht bij de in artikel 314 van die richtlijn bedoelde personen en die bestemd zijn om te worden verkocht 'voor onderdelen', zonder dat de onderdelen ervan zijn gedemonteerd, gebruikte goederen zijn in de zin van die bepaling wanneer, ten eerste, zij nog onderdelen bevatten die de functionaliteiten hebben behouden die ze hadden toen ze nieuw waren en die in de staat waarin ze verkeren of na herstelling opnieuw kunnen worden gebruikt en, ten tweede, vaststaat dat deze voertuigen door dit hergebruik van onderdelen in hun economische cyclus zijn gebleven en in werkelijkheid niet zijn verkocht om gewoonweg te worden vernietigd of tot een ander voorwerp te worden omgevormd (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 313, § 1 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 311, § 1, punt 1 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 1, § 2, eerste lid Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

13 november 2023 F.19.0116.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231113.3F.3** AC nr. ...

Prejudiciële geschillen - Belasting over de toegevoegde waarde - Levering van gebouwen - Vrijstelling - Criterium van de eerste ingebruikneming - Toepassingsvoorwaarden niet omschreven door de lidstaat - Begrip - Levering na verbouwing - Vrijstelling - Uitlegging van richtlijn 2006/112/EG

Artikel 135, eerste paragraaf, j), van de richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijk stelsel van belasting over de toegevoegde waarde, samen gelezen met artikel 12, eerste en tweede paragraaf, van die richtlijn, moet aldus worden uitgelegd dat de vrijstelling waarin die eerstgenoemde bepaling voorziet voor de levering van een gebouw of een gedeelte ervan en van het bijbehorende terrein, met uitzondering van de levering die vóór de eerste ingebruikneming plaatsvindt, ook geldt voor de levering van een gebouw waarvan een eerste ingebruikneming heeft plaatsgevonden vóór de verbouwing ervan, ook al heeft de betrokken lidstaat in zijn nationale recht niet de voorwaarden voor de toepassing van het criterium van de eerste ingebruikneming op de verbouwing van gebouwen vastgesteld, zoals hij dat op grond van de laatstgenoemde bepaling had kunnen doen (1). (1) Zie concl. OM

- Art. 44, § 3, 1°, a Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 135, § 1, j) Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 12, § 1, a), § 2, tweede en derde lid Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 2 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

13 november 2023 F.20.0139.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231113.3F.4** AC nr. ...

Prejudiciële geschillen - Belasting over de toegevoegde waarde - Levering van gebouwen - Vrijstelling - Criterium van de eerste ingebruikneming - Toepassingsvoorwaarden niet omschreven door de lidstaat - Begrip - Levering na verbouwing - Vrijstelling - Uitlegging van richtlijn 2006/112/EG

Artikel 135, eerste paragraaf, j), van de richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijk stelsel van belasting over de toegevoegde waarde, samen gelezen met artikel 12, eerste en tweede paragraaf, van die richtlijn, moet aldus worden uitgelegd dat de vrijstelling waarin die eerstgenoemde bepaling voorziet voor de levering van een gebouw of een gedeelte ervan en van het bijbehorende terrein, met uitzondering van de levering die vóór de eerste ingebruikneming plaatsvindt, ook geldt voor de levering van een gebouw waarvan een eerste ingebruikneming heeft plaatsgevonden vóór de verbouwing ervan, ook al heeft de betrokken lidstaat in zijn nationale recht niet de voorwaarden voor de toepassing van het criterium van de eerste ingebruikneming op de verbouwing van gebouwen vastgesteld, zoals hij dat op grond van de laatstgenoemde bepaling had kunnen doen (1). (1) Zie concl. OM

- Art. 44, § 3, 1°, a Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 135, § 1, j) Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 12, § 1, a), § 2, tweede en derde lid Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 2 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

13 november 2023 F.20.0139.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231113.3F.4** AC nr. ...

Prejudiciële geschillen - Verordening (EG) nr. 300/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 11 maart 2008 - Gemeenschappelijke basisnormen op het gebied van de veiligheid van de burgerluchtvaart - Toepassing - Nationale autoriteit verantwoordelijk voor de coördinatie en het toezicht

Wanneer voor het Hof de vraag wordt gesteld of artikel 9 van de Verordening (EG) nr. 300/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 11 maart 2008 inzake gemeenschappelijke regels op het gebied van de beveiliging van de burgerluchtvaart en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 2320/2002 in die zin moet worden uitgelegd dat de bevoegde autoriteit die krachtens die bepaling wordt aangewezen, enkel toezicht houdt op de toepassing van de in artikel 4 vermelde gemeenschappelijke basisnormen, met uitsluiting van elke andere autoriteit, wanneer die normen voortvloeien uit een specifieke reglementering inzake de veiligheid van de burgerluchtvaart, stelt het Hof een prejudiciële vraag aan het Hof van Justitie van de Europese Unie.

- Art. 6 Verordening (EG) nr. 300/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 11 maart 2008 inzake gemeenschappelijke regels op het gebied van de beveiliging van de burgerluchtvaart en totintrekking van Verordening (EG) nr. 2320/2002

20 februari 2026 C.22.0488.F **ECLI:BE:CASS:2026:ARR.20260220.1F.2** AC nr. ...

Prejudiciële geschillen - Verordening (EG) nr. 300/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 11 maart 2008 - Gemeenschappelijke basisnormen op het gebied van de veiligheid van de burgerluchtvaart - Toepassing - Nationale autoriteit verantwoordelijk voor de coördinatie en het toezicht

Wanneer voor het Hof de vraag wordt gesteld of artikel 9 van de Verordening (EG) nr. 300/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 11 maart 2008 inzake gemeenschappelijke regels op het gebied van de beveiliging van de burgerluchtvaart en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 2320/2002 in die zin moet worden uitgelegd dat de bevoegde autoriteit die krachtens die bepaling wordt aangewezen, enkel toezicht houdt op de toepassing van de in artikel 4 vermelde gemeenschappelijke basisnormen, met uitsluiting van elke andere autoriteit, wanneer die normen voortvloeien uit een specifieke reglementering inzake de veiligheid van de burgerluchtvaart, stelt het Hof een prejudiciële vraag aan het Hof van Justitie van de Europese Unie.

- Art. 6 Verordening (EG) nr. 300/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 11 maart 2008 inzake gemeenschappelijke regels op het gebied van de beveiliging van de burgerluchtvaart en totintrekking van Verordening (EG) nr. 2320/2002

20 februari 2026 C.22.0488.F **ECLI:BE:CASS:2026:ARR.20260220.1F.2** AC nr. ...

Prejudiciële geschillen - Belasting over de toegevoegde waarde - Richtlijn 2006/112/EG - Uitlegging - Onderneming die tweedehandswagens en wrakken verkoopt - Aankoop van buiten gebruik gestelde motorvoertuigen - Bestemd om te

worden verkocht "voor onderdelen" - Niet uit die voertuigen gehaalde onderdelen - Gebruikte goederen - Begrip

Artikel 311, § 1, punt 1, van de richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde moet aldus worden uitgelegd dat definitief afgedankte auto's die door een onderneming werden gekocht bij de in artikel 314 van die richtlijn bedoelde personen en die bestemd zijn om te worden verkocht 'voor onderdelen', zonder dat de onderdelen ervan zijn gedemonteerd, gebruikte goederen zijn in de zin van die bepaling wanneer, ten eerste, zij nog onderdelen bevatten die de functionaliteiten hebben behouden die ze hadden toen ze nieuw waren en die in de staat waarin ze verkeren of na herstelling opnieuw kunnen worden gebruikt en, ten tweede, vaststaat dat deze voertuigen door dit hergebruik van onderdelen in hun economische cyclus zijn gebleven en in werkelijkheid niet zijn verkocht om gewoonweg te worden vernietigd of tot een ander voorwerp te worden omgevormd (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 313, § 1 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 311, § 1, punt 1 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 1, § 2, eerste lid Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

13 november 2023 F.19.0116.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231113.3F.3** AC nr. ...

Prejudiciële geschillen - Veroordeling uitgesproken in een andere lidstaat van de Europese Unie - Europees aanhoudingsbevel - Verjaring van de straf die volgens het Belgisch recht is ingetreden - Weerslag op de facultatieve weigeringsgrond die de verbintenis van de uitvoerende lidstaat veronderstelt om de straf op grond waarvan het aanhoudingsbevel werd uitgevaardigd, ten uitvoer te leggen - Prejudiciële vraag aan het Hof van Justitie van de Europese Unie

Uit arrest nr. C-514/17 van 13 december 2018 van het Hof van Justitie van de Europese Unie volgt dat artikel 4.6 van het Kaderbesluit 2002/584 van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten zich niet verzet tegen de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel wanneer de verjaring van de straf op grond waarvan dat aanhoudingsbevel werd uitgevaardigd, in de uitvoerende staat is verkregen, zodat die straf daar niet zou kunnen worden ondergaan; bijgevolg verantwoordt vaststelling van de kamer van inbeschuldigingstelling dat de buitenlandse straf volgens het Belgisch recht is verjaard, haar beslissing om de in artikel 6, 4° Wet Europees Aanhoudingsbevel bedoelde facultatieve weigeringsgrond te verwerpen, naar recht (1); het Hof van Justitie van de Europese Unie dient hierover dus geen vraag te worden gesteld (2). (1) Zie Cass. 30 november 2022, AR P.22.1511.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221130.2F.9 en AR P.22.1529.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221130.2F.14; Cass. 17 juni 2009, AR P.09.0879.F, AC 2009, nr. 414; M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Brussel, La Charte, 2021, II, 2097 en voetnoten 311-314. De facultatieve weigeringsgrond voorzien in artikel 6, 4° van de wet moet onderscheiden worden van de verplichte weigeringsgrond bedoeld in artikel 4, °4 van de wet (“ingeval de strafvordering of de straf volgens de Belgische wet is verjaard en de Belgische gerechten bevoegd zijn om kennis te nemen van de feiten”); “het Kaderbesluit 2002/584 en de Wet Europees Aanhoudingsbevel bevatten betreffende de verplichte of de facultatieve grond om het Europees aanhoudingsbevel niet ten uitvoer te leggen, echter geen enkele bepaling over het feit dat de straf, waarvan het Europees aanhoudingsbevel de tenuitvoerlegging beoogt, verjaard zou zijn volgens het recht van de uitvaardigende Staat” (Cass. 26 januari 2022, AR P.22.0073.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220126.2F.11). (2) Zie Cass. 30 november 2022, AR P.22.1511.F-P.22.1529.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221130.2F.14; Cass. 14 maart 2006, AR P.05.1117.N, AC 2006, nr. 147.

- Art. 267 Verdrag van 25 maart 1957 betreffende de werking van de Europese Unie
- Art. 6, 4° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel
- Art. 4.6 Kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van de EU van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten

27 september 2023 P.23.1318.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230927.2F.21** AC nr. ...

Prejudiciële geschillen - Holdingvennootschap - Aandelen in het bezit van de provincies en de gemeenten - Overdracht van de aandelen onderworpen aan de goedkeuring van de raad van bestuur - Kapitaalverhoging - Voorwaarde - Publicatie van een prospectus - Toepassingsgebied - Op de kapitaalmarkt verhandelbaar effect - Begrip

Moet artikel 2.1, a), van richtlijn 2003/71/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende het prospectus dat gepubliceerd moet worden wanneer effecten aan het publiek worden aangeboden of tot de handel worden toegelaten en tot wijziging van richtlijn 2001/34/EG, dat op zijn beurt verwijst naar artikel 4.1, 18), van richtlijn 2004/39/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende markten voor financiële instrumenten, tot wijziging van de richtlijnen 85/611/EEG en 93/6/EEG van de Raad en van richtlijn 2000/12/EG van het Europees Parlement en de Raad en houdende intrekking van richtlijn 93/22/EEG van de Raad, aldus worden uitgelegd dat het begrip "op de kapitaalmarkt verhandelbare effecten" ook betrekking heeft op de aandelen van een holdingvennootschap die enkel de provincies en de gemeenten in hun bezit kunnen hebben en waarvan de overdracht is onderworpen aan de goedkeuring van de raad van bestuur?

- Art. 4, § 1, punt 18 Richtlijn 2004/35/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade
- Art. 2, § 1, a) Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd

24 oktober 2025 C.22.0403.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20251024.1F.4** AC nr. ...

Prejudiciële geschillen - Holdingvennootschap - Aandelen in het bezit van de provincies en de gemeenten - Overdracht van de aandelen onderworpen aan de goedkeuring van de raad van bestuur - Kapitaalverhoging - Voorwaarde - Publicatie van een prospectus - Toepassingsgebied - Op de kapitaalmarkt verhandelbaar effect - Begrip

Moet artikel 2.1, a), van richtlijn 2003/71/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende het prospectus dat gepubliceerd moet worden wanneer effecten aan het publiek worden aangeboden of tot de handel worden toegelaten en tot wijziging van richtlijn 2001/34/EG, dat op zijn beurt verwijst naar artikel 4.1, 18), van richtlijn 2004/39/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende markten voor financiële instrumenten, tot wijziging van de richtlijnen 85/611/EEG en 93/6/EEG van de Raad en van richtlijn 2000/12/EG van het Europees Parlement en de Raad en houdende intrekking van richtlijn 93/22/EEG van de Raad, aldus worden uitgelegd dat het begrip "op de kapitaalmarkt verhandelbare effecten" ook betrekking heeft op de aandelen van een holdingvennootschap die enkel de provincies en de gemeenten in hun bezit kunnen hebben en waarvan de overdracht is onderworpen aan de goedkeuring van de raad van bestuur?

- Art. 4, § 1, punt 18 Richtlijn 2004/35/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade
- Art. 2, § 1, a) Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd

24 oktober 2025 C.22.0403.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20251024.1F.4** AC nr. ...

VERDRAGSBEPALINGEN

Verdragsbepalingen - Beleid - Recht dat van toepassing is op de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal in het land verblijven - Vrijheidsberoving van een vreemdeling met het oog op zijn uitwijzing - Artikelen 15.5 en 15.6 Terugkeerrichtlijn - Maximumduur van de vasthouding

De maximumduur van de vasthouding, bepaald in de artikelen 15.5 en 15.6 Terugkeerrichtlijn, bedraagt niet twaalf maanden maar “nog eens” twaalf maanden, zodat de maximumduur, met inbegrip van de aanvankelijke termijn van zes maanden, achttien maanden bedraagt

- Art. 15.6 Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 over gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal op hun grondgebied verblijven
- Art. 15.5 Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 over gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal op hun grondgebied verblijven

4 oktober 2023 P.23.1287.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231004.2F.13** AC nr. ...

Verdragsbepalingen - Beleid - Vreemdeling die onderdaan is van een derde land - Misdrijf van illegaal verblijf - Toepasselijke straf - Vrijheidsstraf - Terugkeerrichtlijn - Mogelijkheid voor een Staat om van de richtlijn af te wijken - Geen omzetting van die mogelijkheid in intern recht - Gevolg

Aangezien België geen gebruik heeft gemaakt van de in artikel 2.2, b., Terugkeerrichtlijn bepaalde mogelijkheid om van de Terugkeerrichtlijn af te wijken, op grond waarvan de lidstaten kunnen beslissen de richtlijn niet toe te passen op onderdanen van derde landen die verplicht zijn tot terugkeer als strafrechtelijke sanctie of als gevolg van een strafrechtelijke sanctie overeenkomstig de nationale wetgeving, kan een rechter een vreemdeling die hij voor andere feiten veroordeelt slechts een gevangenisstraf wegens illegaal verblijf opleggen voor zover laatstgenoemde, die is onderworpen aan de in de Terugkeerrichtlijn bepaalde dwangmaatregelen, op het nationale grondgebied is gebleven zonder geldige reden om niet terug te keren (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 75 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 16 Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 over gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal op hun grondgebied verblijven
- Art. 15 Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 over gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal op hun grondgebied verblijven

22 november 2023 P.23.0977.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231122.2F.6** AC nr. ...

Verdragsbepalingen - Algemeen - EG-Terugkeerrichtlijn 2008/115 - Vervolging wegens illegaal verblijf - Geen toepassing van dwangmaatregelen met het oog op repatriëring - Bestraffing met alleen een geldboete waaraan een vervangende gevangenisstraf is verbonden - Verenigbaarheid met de EU-Terugkeerrichtlijn - Beoordeling

Uit de uitlegging door het Hof van Justitie van de Europese Unie van de Terugkeerrichtlijn en uit de tekst van artikel 75, § 2, tweede lid, Vreemdelingenwet, zoals gewijzigd door artikel 34 van de wet van 12 mei 2024, volgt dat het door artikel 75, § 2, eerste lid, Vreemdelingenwet bedoelde misdrijf slechts kan worden bestraft met een gevangenisstraf indien aan de vreemdeling reeds een vasthoudingsmaatregel of een minder dwingende maatregel voor vasthouding is opgelegd die is beëindigd zonder dat hij kon worden verwijderd en hij, zonder geldige reden om niet terug te keren, zijn illegaal verblijf in het Rijk verderzet; die onmogelijkheid heeft enkel betrekking op het uitspreken van een gevangenisstraf als hoofdstraf; de door het Hof van Justitie van de Europese Unie gegeven uitlegging en het vermelde artikel 75, § 2, tweede lid, Vreemdelingenwet beletten niet dat de rechter, die het bedoelde misdrijf bestraft met een geldboete, bovendien in overeenstemming met artikel 40, eerste lid, Strafwetboek, de beklaagde veroordeelt tot een vervangende gevangenisstraf voor het geval de veroordeelde de geldboete niet voldoet; de vervangende gevangenisstraf is, hoewel een straf, louter een middel om door een strafdreiging de schuldenaar van de geldboete te dwingen zijn hoofdverbintenis ten uitvoer te leggen; de vervangende gevangenisstraf heeft dan ook een andere juridische aard en een ander doel dan de gevangenisstraf als hoofdstraf (1). (1) Zie gelijkluidende concl. OM.

- Art. 75, § 2 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 8 Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 over gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal op hun grondgebied verblijven
- Art. 40 Strafwetboek

27 mei 2025 P.25.0399.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250527.2N.29** AC nr. ...

Verdragsbepalingen - Beleid - Vreemdeling die onderdaan is van een derde land - Misdrijf van illegaal verblijf - Toepasselijke straf - Vrijheidsstraf - Terugkeerrichtlijn - Draagwijdte

Uit een arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie van 28 april 2011 blijkt dat de Terugkeerrichtlijn zich ertegen verzet dat een lidstaat het falen van een dwangmaatregel, genomen ter uitvoering van de gedwongen verwijdering van de vreemdeling, kan tegengaan door een vrijheidsstraf op te leggen enkel omdat die vreemdeling na het verstrijken van de hem toegekende termijn om het nationale grondgebied te verlaten, op dat grondgebied is gebleven (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 75 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 16 Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 over gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal op hun grondgebied verblijven
- Art. 15 Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 over gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal op hun grondgebied verblijven

22 november 2023 P.23.0977.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231122.2F.6** AC nr. ...

Verdragsbepalingen - Beleid - Recht dat van toepassing is op de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal in het land verblijven - Vrijheidsberoving van een vreemdeling met het oog op zijn uitwijzing - Termijnen die van toepassing zijn op de vasthoudingsmaatregel - Artikelen 15.5 en 15.6 Terugkeerrichtlijn -

Draagwijdte

De artikelen 15.5 en 15.6 Terugkeerrichtlijn bepalen de termijnen die van toepassing zijn op de duur van een vasthouding en op de handhaving hiervan; die artikelen hebben niet tot doel de herhaaldelijke overtreding van een bevel om het grondgebied te verlaten rechtmatig te maken; een dergelijke overtreding is een wanbedrijf dat door de in artikel 75 Vreemdelingenwet bepaalde straffen kan worden bestraft, waaruit volgt dat het de lidstaten niet verboden is eerder in de uitvaardiging van een nieuwe titel dan in de verlenging van de voorgaande titel te voorzien, wanneer de vreemdeling volhardt in de weigering om aan zijn verwijdering gehoor te geven.

- Art. 15.6 Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 over gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal op hun grondgebied verblijven
- Art. 15.5 Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 over gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal op hun grondgebied verblijven

4 oktober 2023 P.23.1287.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231004.2F.13** AC nr. ...

Verdragsbepalingen - Algemeen - Verdrag Europese Unie - Fundamentele rechten - Verordening (EU) 2018/1805 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 - Confiscatiebevel - Weigering van tenuitvoerlegging - Vermoeden van inachtneming door uitvaardigende Staat van de fundamentele rechten - Weerlegging - Wijze

De bepalingen van artikel 19.1, g) en h), Verordening (EU) 2018/1805 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 inzake de wederzijdse erkenning van bevriezingsbevelen en confiscatiebevelen dienen te worden gelezen in samenhang met de overwegingen 15 en 34 van de preambule bij Verordening 2018/1805; hieruit volgt dat er ten gunste van de uitvaardigende Staat een vermoeden bestaat van de inachtneming van de fundamentele rechten van onder meer de persoon tegen wie een confiscatiebevel is uitgevaardigd zodat de weigering van de tenuitvoerlegging van het confiscatiebevel dan ook enkel gerechtvaardigd is wanneer op geloofwaardige wijze omstandige elementen worden aangevoerd die wijzen op een kennelijk gevaar voor de fundamentele rechten van de betrokkene, waardoor het voormelde vermoeden wordt weerlegd (1). (1) Zie Cass. 12 maart 2024, AR P.23.1658.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240312.2N.3, met concl. van advocaat-generaal A. WINANTS, ECLI:BE:CASS:2024:CONC.20240312.2N.3.

- Art. 19.1, g) en h) Verordening (EU) nr. 2018/1805 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 inzake de wederzijdse erkenning van bevriezingsbevelen en confiscatiebevelen
- Overwegingen (15) en (34) Preambule Verordening (EU) nr. 2018/1805 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 inzake de wederzijdse erkenning van bevriezingsbevelen en confiscatiebevelen

11 februari 2025 P.25.0037.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250211.2N.9** AC nr. ...

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTSAKOORD EN GERECHTELIJ

ALLERLEI

Allerlei - Vennootschap - Faillietverklaring - Bij het faillissement betrokken bestuurder of zaakvoerder - Bepaling

De betrokkenheid van een persoon bij een faillissement met socialebijdragenschulden kan reeds worden afgeleid uit zijn hoedanigheid van bestuurder of zaakvoerder, in rechte of in feite, van die vennootschap, ook al heeft hij die hoedanigheid niet meer op het ogenblik van de faillietverklaring.

- Art. 38, § 3, octies, 8° Wet 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers
- Art. 265, § 2, eerste lid Wetboek van Vennootschappen 7 mei 1999

6 maart 2025 C.24.0113.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250306.1F.4** AC nr. ...

Allerlei - Faillissement - Aansprakelijkheid van zaakvoerders of gewezen zaakvoerders alsmede van alle andere personen die ten aanzien van de zaken van de vennootschap - Kennelijk grove fout - Begrip - Handeling die dateert van na de staking van betaling - Invloed

Vereist is dat de in artikel 265, eerste lid, Wetboek van Vennootschappen bedoelde kennelijke grove fout heeft bijgedragen tot het faillissement zonder dat een rechtstreeks oorzakelijk verband tussen de kennelijk grove fout en het faillissement is vereist; het feit dat de handeling die als kennelijk grove fout wordt gekwalificeerd, dateert van na de datum van staking van betaling zoals deze bij het faillissementsvonnis of een navolgend vonnis werd vervroegd, sluit niet uit dat deze handeling heeft bijgedragen tot het faillissement (1). (1) Artikel 265, eerste lid, Wetboek van Vennootschappen, zoals van toepassing vóór de opheffing bij Wet van 11 augustus 2017.

- Art. 265, eerste lid Wetboek van Vennootschappen 7 mei 1999

20 juni 2025 C.24.0187.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250620.1N.13** AC nr. ...

BEGRIP. VEREISTEN VAN HET FAILLISSEMENT

Begrip - Vereisten van het faillissement - Misdrijven die verband houden met insolventie - Artikel 489bis, 4°, Strafwetboek - Verzuim om aangifte te doen van het faillissement - Moreel bestanddeel - Bewijs

Artikel 489bis, 4°, Strafwetboek bestraft de personen bedoeld in artikel 489 van dat wetboek die, met het oogmerk om de faillietverklaring uit te stellen, hebben verzuimd binnen de bij artikel 9 Faillissementswet, thans artikel XX.102 Wetboek economisch recht, bepaalde termijn aangifte te doen van het faillissement; de rechter kan het bijzonder opzet om de faillietverklaring uit te stellen afleiden uit het feit dat een bestuurder, door de niet-aangifte van het faillissement van de vennootschap, de schulden van die vennootschap laat oplopen terwijl er geen hoop bestaat op een verbetering van haar financiële toestand (1). (1) Cass. 9 januari 2018, AR P.17.0856.N, AC 2018, nr. 17.

- thans art. XX.102 Wetboek 28 februari 2013 van economisch recht
- Art. 9 WETBOEK VAN KOOPHANDEL BOEK III - Faillissementswet
- Art. 489bis, 4° Strafwetboek

15 maart 2022 P.21.1413.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220315.2N.10 AC nr. ...

Begrip - Vereisten van het faillissement - Vonnis van faillietverklaring - Hoger beroep - Faillissementsvoorwaarden - Beoordeling - Tijdstip - Latere omstandigheden - Inaanmerkingneming

In geval van hoger beroep tegen een vonnis dat de schuldenaar failliet heeft verklaard, moet de appelrechter beoordelen of de faillissementsvoorwaarden waren vervuld op het ogenblik dat de eerste rechter uitspraak heeft gedaan; omstandigheden die zich na het faillissement hebben voorgedaan, kunnen niet in aanmerking worden genomen, tenzij daaruit blijkt dat de schuldenaar op het ogenblik van de uitspraak van het vonnis van faillietverklaring de faillissementsvoorwaarden niet vervulde.

- Art. XX.100 Wetboek van economisch recht
- Art. XX.99, eerste lid Wetboek van economisch recht

30 maart 2023 C.22.0336.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230330.1F.3 AC nr. ...

MISDRIJVEN IN VERBAND MET FAILLISSEMENT, BEDRIEGLIJK ONVERMOGEN

Misdrijven in verband met faillissement, bedrieglijk onvermogen - Misdrijven die verband houden met insolventie - Artikel 489bis, 4°, Strafwetboek - Verzuim om aangifte te doen van het faillissement - Moreel bestanddeel - Bewijs

Artikel 489bis, 4°, Strafwetboek bestraft de personen bedoeld in artikel 489 van dat wetboek die, met het oogmerk om de faillietverklaring uit te stellen, hebben verzuimd binnen de bij artikel 9 Faillissementswet, thans artikel XX.102 Wetboek economisch recht, bepaalde termijn aangifte te doen van het faillissement; de rechter kan het bijzonder opzet om de faillietverklaring uit te stellen afleiden uit het feit dat een bestuurder, door de niet-aangifte van het faillissement van de vennootschap, de schulden van die vennootschap laat oplopen terwijl er geen hoop bestaat op een verbetering van haar financiële toestand (1). (1) Cass. 9 januari 2018, AR P.17.0856.N, AC 2018, nr. 17.

- thans art. XX.102 Wetboek 28 februari 2013 van economisch recht
- Art. 9 WETBOEK VAN KOOPHANDEL BOEK III - Faillissementswet
- Art. 489bis, 4° Strafwetboek

15 maart 2022 P.21.1413.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220315.2N.10 AC nr. ...

FOLTERING - ONMENSELIJKE BEHANDELING

- Constitutieve bestanddelen - Materiële handeling - Ernstig geestelijk of lichamelijk leed - Intensiteit van het toegebrachte leed - Criteria - Draagwijdte

Volgens artikel 417/1, 2°, Strafwetboek wordt onder onmenselijke behandeling verstaan elke behandeling waardoor een persoon opzettelijk ernstig geestelijk of lichamelijk leed wordt toegebracht, onder meer om van hem inlichtingen te verkrijgen of bekentenissen af te dwingen of om hem te straffen, of om druk op hem of op derden uit te oefenen, of hem of derden te intimideren; dat misdrijf vereist een materiële handeling die uitgaat van een diepe minachting voor het individu en ernstig geestelijk of lichamelijk leed veroorzaakt dat van een bijzondere intensiteit is maar dat niet de minimale drempel van foltering bereikt en die intensiteit kan onder meer blijken uit de samenhang tussen de aard en de kwetsbaarheid van het slachtoffer, de specifieke context waarin de feiten werden gepleegd en de tijdsduur waarin de toebrenging van het leed wordt volgehouden.

- Art. 417/1, 2° Strafwetboek

25 maart 2025 P.24.1647.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250325.2N.6** AC nr. ...

GEMEENTE

- Dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken - Procedure - Kennisgeving aan de overtreder van de beslissing van de sanctionerend ambtenaar om een administratieve geldboete op te leggen - Beroep ingesteld door de overtreder bij de politierechtbank - Gevolg

De sanctionerend ambtenaar dient de overtreder geen nieuwe beslissing ter kennis te brengen wanneer laatstgenoemde, in plaats van hem zijn verweermiddelen mee te delen, bij de politierechtbank beroep instelt tegen de beslissing van die sanctionerend ambtenaar, die de overtreder overeenkomstig artikel 6, § 1, van het koninklijk besluit nr. 1 van 6 april 2020 ter kennis is gebracht.

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 8 KB nr. 1 van 6 april 2020 betreffende de bestrijding van de niet-naleving van de dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken door de invoering van gemeentelijke administratieve sancties
- Art. 7 KB nr. 1 van 6 april 2020 betreffende de bestrijding van de niet-naleving van de dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken door de invoering van gemeentelijke administratieve sancties
- Art. 6 KB nr. 1 van 6 april 2020 betreffende de bestrijding van de niet-naleving van de dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken door de invoering van gemeentelijke administratieve sancties

20 oktober 2023 C.22.0497.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231020.1F.4** AC nr. ...

- Holdingvennootschap - Aandelen in het bezit van de provincies en de gemeenten - Overdracht van de aandelen onderworpen aan de goedkeuring van de raad van bestuur - Kapitaalverhoging - Voorwaarde - Publicatie van een prospectus - Toepassingsgebied - Op de kapitaalmarkt verhandelbaar effect - Begrip

Moet artikel 2.1, a), van richtlijn 2003/71/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende het prospectus dat gepubliceerd moet worden wanneer effecten aan het publiek worden aangeboden of tot de handel worden toegelaten en tot wijziging van richtlijn 2001/34/EG, dat op zijn beurt verwijst naar artikel 4.1, 18), van richtlijn 2004/39/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende markten voor financiële instrumenten, tot wijziging van de richtlijnen 85/611/EEG en 93/6/EEG van de Raad en van richtlijn 2000/12/EG van het Europees Parlement en de Raad en houdende intrekking van richtlijn 93/22/EEG van de Raad, aldus worden uitgelegd dat het begrip “op de kapitaalmarkt verhandelbare effecten” ook betrekking heeft op de aandelen van een holdingvennootschap die enkel de provincies en de gemeenten in hun bezit kunnen hebben en waarvan de overdracht is onderworpen aan de goedkeuring van de raad van bestuur?

- Art. 4, § 1, punt 18 Richtlijn 2004/35/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade
- Art. 2, § 1, a) Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd

24 oktober 2025 C.22.0403.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20251024.1F.4** AC nr. ...

- Holdingvennootschap - Aandelen in het bezit van de provincies en de gemeenten - Overdracht van de aandelen onderworpen aan de goedkeuring van de raad van

bestuur - Kapitaalverhoging - Voorwaarde - Publicatie van een prospectus - Toepassingsgebied - Op de kapitaalmarkt verhandelbaar effect - Begrip

Moet artikel 2.1, a), van richtlijn 2003/71/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende het prospectus dat gepubliceerd moet worden wanneer effecten aan het publiek worden aangeboden of tot de handel worden toegelaten en tot wijziging van richtlijn 2001/34/EG, dat op zijn beurt verwijst naar artikel 4.1, 18), van richtlijn 2004/39/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende markten voor financiële instrumenten, tot wijziging van de richtlijnen 85/611/EEG en 93/6/EEG van de Raad en van richtlijn 2000/12/EG van het Europees Parlement en de Raad en houdende intrekking van richtlijn 93/22/EEG van de Raad, aldus worden uitgelegd dat het begrip “op de kapitaalmarkt verhandelbare effecten” ook betrekking heeft op de aandelen van een holdingvennootschap die enkel de provincies en de gemeenten in hun bezit kunnen hebben en waarvan de overdracht is onderworpen aan de goedkeuring van de raad van bestuur?

- Art. 4, § 1, punt 18 Richtlijn 2004/35/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade

- Art. 2, § 1, a) Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd

24 oktober 2025 C.22.0403.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20251024.1F.4** AC nr. ...

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN

ALGEMEEN

Algemeen - Gemeentelijke belastingreglement - Kamers of gemeubelde appartementen - Ter beschikking stellen of verhuren - Forfaitaire belasting - Bevoegdheid - Grondslag

Het gemeentelijke belastingreglement dat voorziet in een forfaitaire belasting op het ter beschikking stellen of het verhuren van kamers of gemeubelde appartementen, al dan niet in het kader van een hotelactiviteit en een onderscheid maakt tussen de verhuur van kamers in het kader van een hotelactiviteit waarvoor een tarief van 1.600,00 euro per kamer geldt en de terbeschikkingstelling van kamers en/of gemeubelde appartementen buiten elke hotelactiviteit waarvoor een progressief tarief geldt afhankelijk van de totale oppervlakte van de kamer en/of het gemeubelde appartement, steunt op de bevoegdheid van de gemeente om een bepaald gebruik van onroerende goederen te belasten en gebruikt niet de grondslag of het bedrag van een inkomstenbelasting als belastbaar feit en is bijgevolg niet gesteund op wezenlijke componenten die rechtstreeks de grondslag van de inkomstenbelasting bepalen.

- Art. 464 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

23 december 2022 F.22.0051.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221223.1N.9** AC nr. ...

GEMEENTEBELASTINGEN

Gemeentebelastingen - Algemene rechtsbeginselen - Beginsel van behoorlijk bestuur - Mededelingen van de overheid - Gerechtvaardigde verwachting

Het staat aan de rechter te oordelen of mededelingen die een overheid heeft gedaan voorafgaand aan een belastbaar feit bij de belastingplichtige de gerechtvaardigde verwachting kunnen opwekken dat hij niet het voorwerp zou vormen van een fiscale aanslag; mededelingen die dateren van na het belastbaar feit kunnen bij de belastingplichtige een dergelijke verwachting niet opwekken (1). (1) Zie concl. OM.

25 november 2022 F.19.0121.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221125.1N.7** AC nr. ...

GENEESKUNDE

BEROEPSORDEN

Beroepsorden - Raad van beroep van de Orde der artsen - Lid - Vordering tot wraking - Voorwaarde

De vordering tot wraking die tegen een lid van de raad van beroep van de Orde der artsen wordt ingesteld, terwijl die persoon niet langer deel uitmaakt van die raad, heeft geen bestaansreden (1). (1) Zie Cass. 28 april 2017, AR C.17.0235.N, AC 2017, nr. 297.

- Art. 828 Gerechtelijk Wetboek

15 juli 2025 C.25.0229.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250715.VAC.2** AC nr. ...

Beroepsorden - Raad van beroep van de Orde der artsen - Wraking - Wettige verdenking - Artikel 828, 1°, Gerechtelijk Wetboek - Begrip - Uitspraak gedaan in een andere zaak - Draagwijdte - Gevolg

Artikel 828, 1°, Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat iedere rechter kan worden gewraakt wegens wettige verdenking en wettige verdenking in de zin van deze bepaling veronderstelt dat een rechter niet in staat is op een onafhankelijke en onpartijdige wijze uitspraak te doen in de zaak of dat bij de partijen en de publieke opinie gewettigde twijfel bestaat over zijn geschiktheid om op die wijze uitspraak te doen waarbij die twijfel objectief moet gerechtvaardigd zijn aangezien de rechter ten opzichte van de partijen of derden niet de indruk mag wekken dat hij ongeschikt is om te oordelen met de nodige onafhankelijkheid of onpartijdigheid; wettige verdenking kan evenwel niet worden afgeleid uit de enkele omstandigheid dat een magistraat zitting heeft gehouden in een andere zaak dan deze waarop de wraking betrekking heeft en dat hij een beslissing heeft genomen waarmee de wrakende partij het oneens is.

- Art. 828, 1° Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

22 juli 2025 C.25.0228.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250722.VAK.8** AC nr. ...

Beroepsorden - Tuchtprocedure - Raad van beroep van de Orde der artsen - Verzoek tot wraking - Verzoekschrift dat geen enkele grief aanvoert tegen de personen wier wraking wordt gevorderd - Niet-ontvankelijkheid van het verzoek - Verlamming van de tuchtprocedure - Proceduremisbruik - Gevolg

Wanneer het verzoek tot wraking geen enkele grief aanvoert tegen de personen wier wraking wordt gevorderd, vormt dit verzoek geen vordering tot wraking; het gaat om een akte die er slechts de schijn van heeft, maar, gelet op, in voorkomend geval, de in dit geval reeds verstreken termijnen van de tuchtprocedure, een middel vormt dat bedoeld is om de rechtsgang te verlammen; dit verzoek tot wraking vormt bijgevolg proceduremisbruik en heeft om die reden geen enkele opschortende werking (1). (1) Zie Cass. 20 december 2022, AR P.22.0815.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221220.2N.24 ; Cass. 9 april 2024, AR P.24.0352.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240409.2N.8.

- Art. 828 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

26 augustus 2025 C.25.0262.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250826.VAC.1** AC nr. ...

GERECHTSKOSTEN

BURGERLIJKE ZAKEN

Burgerlijke zaken - Procedure voor de feitenrechter - Kosten van de technisch raadsman

De kosten van de technisch raadsman maken geen deel uit van de kosten waartoe de in het ongelijk gestelde partij wordt veroordeeld.

- Art. 1022 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1018, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1017 Gerechtelijk Wetboek

22 september 2023 C.22.0287.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230922.1F.9** AC nr. ...

Burgerlijke zaken - Procedure voor de feitenrechter - Rechtsplegingsvergoeding - Bedrag - Vordering die ertoe strekt de invordering van een belasting verjaard te doen verklaren

De rechtsvordering die ertoe strekt de invordering van een belasting verjaard te doen verklaren, betreft een in geld waardeerbare vordering (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 3 KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffen
- Art. 2 KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffen
- Art. 1022 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

29 september 2025 F.17.0014.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250929.3F.4** AC nr. ...

STRAFZAKEN

Strafzaken - Procedure in cassatie - Enige door de eiser opgeworpen grief die betrekking heeft op het verzuim om uitspraak te doen over een punt van de voor de appelrechters gebrachte vordering betreffende de rechtsplegingsvergoeding in eerste aanleg - Invloed op de ontvankelijkheid van het cassatieberoep

Uit de artikelen 794/1, 797, tweede lid, en 1138, 3°, Gerechtelijk Wetboek volgt dat wanneer de partij die cassatieberoep instelt tegen de bestreden beslissing geen andere grief aanvoert dan dat de appelrechters geen uitspraak hebben gedaan over een punt van de voor hen gebrachte vordering, zoals de toepassing, op de rechtsplegingsvergoeding in eerste aanleg, van de vermindering waarop zij, in haar hoedanigheid van in het ongelijk gestelde burgerlijke partij die juridische tweedelijnsbijstand geniet, beweert recht te hebben, het cassatieberoep niet ontvankelijk is; wanneer, met andere woorden, een partij geen andere klachten kan aanvoeren dan een verzuim om uitspraak te doen, moet zij van de procedure tot verbetering en niet van de cassatieprocedure gebruikmaken (1). (1) Het Hof heeft weliswaar beslist dat artikel 794/1, Gerechtelijk Wetboek, zoals gewijzigd door artikel 35 van de Wet 25 mei 2018 tot vermindering en herverdeling van de werklast binnen de rechterlijke orde, niet van toepassing is "in strafzaken" (Cass. 4 februari 2025, AR P.25.0039.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250204.2N.12). Het OM heeft evenwel gesteld dat die uitsluiting slechts van toepassing is op de beslissingen over de strafvordering, zelfs al heeft het geen enkele expliciete aanwijzing daartoe aangetroffen in de parlementaire voorbereiding van die wet (Parl.St., Kamer, 54 2827).Aangezien de vordering na 9 juni 2018 werd ingesteld, is bovendien artikel 1138, 3°, Gerechtelijk Wetboek, zoals gewijzigd door die wet, hierop van toepassing (Zie Cass. 2 oktober 2020, AR C.19.0464.N, AC 2020, nr. 601).(M.N.B.)

- Art. 1138, 3° Gerechtelijk Wetboek
- Art. 797, tweede lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 794/1 Gerechtelijk Wetboek

25 juni 2025 P.24.1201.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250625.2F.3** AC nr. ...

Strafzaken - Procedure voor de feitenrechter - Herroeping van het probatieuitstel - Vordering tot herroeping wegens niet-naleven van voorwaarden - Herroeping tijdens de procedure wegens een nieuwe veroordeling - Gevolg

Een veroordeling van de beklaagde tot betaling van de kosten van de strafvordering vereist in beginsel een veroordeling; de rechter die vaststelt dat een vordering tot herroeping van probatie-uitstel bij toepassing van artikel 14, § 2, Probatiewet geen voorwerp meer heeft gelet op de herroeping van rechtswege van dit probatie-uitstel bij toepassing van artikel 14, § 1, Probatiewet, spreekt tegen de gedaagde tot herroeping van het probatie-uitstel geen veroordeling uit; de rechter kan die gedaagde dan ook niet veroordelen tot de kosten van de strafvordering (1). (1) Cass. 27 april 2021, AR P.21.0086.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210427.2N.7; Cass. 6 maart 1984, AR nr. 8497, AC 1983-84, nr. 381; Antwerpen 15 mei 2013, RW 2014-15, 136.

- Art. 14 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie
- Art. 211 Wetboek van Strafvordering
- Art. 194 Wetboek van Strafvordering
- Art. 162 Wetboek van Strafvordering

17 juni 2025 P.25.0457.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250617.2N.16** AC nr. ...

Strafzaken - Procedure voor de feitenrechter - Bijdrage aan het Begrotingsfonds voor de juridische tweedelijnsbijstand - Bijdrage die is opgelegd aan een beklaagde die geniet van kosteloze rechtsbijstand - Hoger beroep met een grief die is beperkt tot de opgelegde bijdrage - Beslissing in hoger beroep die stelt dat de beklaagde geen bijdrage meer verschuldigd is - Toewijzing van de gerechtskosten aan de

beklaagde - Toelaatbaarheid

Indien het appelgerecht ingevolge de beperkende werking van het door artikel 204 Wetboek van Strafvordering bedoelde appelgrievenformulier enkel te oordelen heeft over de gehoudenheid van een beklaagde tot betaling van de bijdrage aan het Begrotingsfonds voor de Juridische Tweedelijnsbijstand en het anders dan de eerste rechter oordeelt dat de beklaagde niet gehouden is tot die betaling, dan is die appelbeslissing geen veroordelend vonnis in de zin van artikel 162 Wetboek van Strafvordering en kan de beklaagde bijgevolg niet worden veroordeeld tot de kosten van de appelprocedure.

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering
- Art. 162 Wetboek van Strafvordering

27 mei 2025 P.25.0212.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250527.2N.32** AC nr. ...

Strafzaken - Procedure voor de feitenrechter - Burgerlijke partij die gedeeltelijk in het ongelijk werd gesteld - Omslag rechtsplegingsvergoeding tussen enerzijds de burgerlijke partij en anderzijds de beklaagde - Toepassing

Artikel 1017, vierde lid, Gerechtelijk Wetboek, dat bepaalt dat de kosten kunnen worden omgeslagen zoals de rechter het raadzaam oordeelt, onder meer wanneer de partijen onderscheidenlijk omtrent enig geschilpunt in het ongelijk zijn gesteld, is niet van toepassing in strafzaken.

- Art. 1017 Gerechtelijk Wetboek

19 oktober 2021 P.21.0246.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211005.2N.10** AC nr. ...

Strafzaken - Procedure voor de feitenrechter - Burgerlijke partij die gedeeltelijk in het ongelijk werd gesteld - Omslag rechtsplegingsvergoeding tussen enerzijds de burgerlijke partij en anderzijds de beklaagde - Toepassing

Artikel 1017, vierde lid, Gerechtelijk Wetboek, dat bepaalt dat de kosten kunnen worden omgeslagen zoals de rechter het raadzaam oordeelt, onder meer wanneer de partijen onderscheidenlijk omtrent enig geschilpunt in het ongelijk zijn gesteld, is niet van toepassing in strafzaken.

- Art. 1017 Gerechtelijk Wetboek

19 oktober 2021 P.21.0246.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211019.2N.27** AC nr. ...

GRIFFIE - GRIFFIER

- Akte opgemaakt en ondertekend door een assistent bij de griffie - Wettelijke voorwaarden van de bijstand aan de rechter - Vermelding van de voorwaarden in de akte

Uit artikel 329 Gerechtelijk Wetboek volgt niet dat de vermelding van de verhindering van de hoofdgriffier en van de griffiers of van het feit dat de zaak geen uitstel gedoogt tot een griffier tegenwoordig is, moet voortvloeien uit de akte zelf waaraan de toegevoegde persoon zijn medewerking verleent.

- Art. 329 Gerechtelijk Wetboek

29 augustus 2023 P.23.1236.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230829.VAC.6** AC nr. ...

- Griffier - Opdracht - Hof van assisen - Twee zittingsgriffiers die tijdens het proces nu eens samen, dan weer afwisselend, zetelen en de stukken en het arrest tot motivering van de schuld ondertekenen - Wettigheid

De opdracht van de griffier bestaat er met name in akte te verlenen van de verschillende vormvereisten waarvan de vervulling moet worden vastgesteld en hieraan authenticiteit te verlenen (1); geen enkele wettelijke bepaling verzet er zich tegen dat deze opdracht, in een assisenproces, door twee daartoe bevoegde personen wordt uitgeoefend; de dubbele ondertekening door de twee zittingsgriffiers van het arrest tot motivering van de schuld tast de authenticiteit van de stukken waarop deze handtekeningen zijn aangebracht geenszins aan en heeft dus geen invloed op de regelmatigheid van de rechtspleging. (1) Art. 168, vierde lid, 4°, Gerechtelijk Wetboek.

- Art. 334, derde lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 168 Gerechtelijk Wetboek

25 juni 2025 P.25.0568.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250625.2F.7** AC nr. ...

GRONDWET

GRONDWET 1994 (ART. 1 TOT 99)

Art. 12 - Toepassingsgebied - Vrijheidsberoving van een vreemdeling met het oog op zijn uitwijzing

Artikel 12 Grondwet is niet van toepassing op de vrijheidsberoving van een vreemdeling met het oog op zijn uitwijzing.

- Art. 12 De gecoördineerde Grondwet 1994

4 oktober 2023 P.23.1287.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231004.2F.13** AC nr. ...

Art. 10 - Artikel 11 - Covid-19 pandemie - Volmachtenbesluit - KB nr. 2 - Al dan niet verlenging van vervaltermijnen - Mogelijke schending van het gelijkheids- en non-discriminatiebeginsel - Prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof

Gezien de vraag rijst of de wetgever bij verlenging van de verjaringstermijn en de andere termijnen om in rechte op te treden op grondwettig toegelaten wijze een onderscheid heeft gemaakt tussen enerzijds de rechtzoekende die een vervaltermijn moet naleven bij het instellen van een vordering, en anderzijds degene die een vervaltermijn moet naleven bij het instellen van een rechtsmiddel, bestaat er grond om het Grondwettelijk Hof een prejudiciële vraag te stellen.

- Art. 1, §§ 1 en 2, eerste lid KB nr. 2 van 9 april 2020 met betrekking tot de verlenging van de verjaringstermijnen en de andere termijnen om in rechte te treden, alsmede de verlenging van de termijnen van de rechtspleging en de schriftelijke behandeling voor de hoven en rechtbanken
- Artt. 10 en 11 De gecoördineerde Grondwet 1994

4 januari 2024 C.21.0525.N **ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240104.1N.6** AC nr. ...

Art. 12 - Stedenbouwkundige vergunning - Nietigverklaring - Instandhouding van een constructie - Gevolg

De vernietiging van een stedenbouwkundige vergunning door de Raad van State leidt met terugwerkende kracht tot de vernietiging van die onwettige vergunning erga omnes, zodat de constructie als onvergund moet worden beschouwd wanneer ze op grond van de vernietigde vergunning is opgetrokken; hieruit volgt dat de instandhouding van een vergunningsplichtige constructie na de kennisneming van een dergelijke vernietiging een misdrijf uitmaakt, zelfs als de bouwwerken vóór de vernietiging werden uitgevoerd; noch het algemeen rechtsbeginsel van de niet-terugwerkende kracht van de strafwet noch het legaliteitsbeginsel van het misdrijf staan hieraan in de weg.

- Art. D.VII.1, § 1 Waalse Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling (2016)
- Art. 154, 3° Waals Wetboek van Ruimtelijke Ordening, Stedenbouw en Patrimonium en Energie
- Art. 2 Strafwetboek
- Art. 12, tweede lid De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 7 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

12 september 2025 C.24.0391.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250912.1F.3** AC nr. ...

Art. 14 - Legaliteitsbeginsel - Tuchtzaken - Toepasselijkheid

Het legaliteitsbeginsel dat geldt als algemeen rechtsbeginsel in strafzaken, geldt niet als zodanig in tuchtzaken; de tuchtrechter is niet verplicht om de tuchtrechtelijk gesanctioneerde feiten in wettelijke bewoordingen of regels van de plichtenleer te omschrijven; het volstaat dat hij de feiten zodanig preciseert dat kan worden nagegaan of de bestreden beslissing al dan niet uit die feiten heeft kunnen afleiden dat de tuchtrechtelijk gesanctioneerde beroepsbeoefenaar, wettelijk gezien, is tekortgekomen aan de eer of de waardigheid van zijn beroep; de tuchtvordering, die strekt tot onderzoek of een beroepsbeoefenaar de regels van de plichtenleer heeft overtreden dan wel is tekortgekomen aan de eer of de waardigheid van zijn beroep, kan derhalve betrekking hebben op feiten die niet noodzakelijk het voorwerp uitmaken van een nauwkeurige definitie (1). (1) Cass. 4 april 2025, AR D.22.0017.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250404.1N.5.

- Art. 2, eerste lid Strafwetboek
- Art. 14 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 12, tweede lid De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 6.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

27 juni 2025 D.22.0009.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250627.1N.1** AC nr. ...

Art. 16 - Verjaring - Termijn - Aanvang - Aansprakelijkheidsvordering betreffende de schade ontstaan uit een overheidsmaatregel die het eigendomsrecht inperkt

Uit de artikelen 16 Grondwet en 1 Eerste Aanvullend Protocol EVRM volgt niet dat wanneer een overheidsmaatregel die het eigendomsrecht inperkt de voormelde bepalingen schendt, die schending een fout uitmaakt die voortduurt zolang het foutieve gedrag van de overheid niet is opgehouden.

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs
- Art. 16 De gecoördineerde Grondwet 1994

20 oktober 2023 C.19.0558.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231020.1F.2** AC nr. ...

Art. 10 - Artikel 11 - Covid-19 pandemie - Volmachtenbesluit - KB nr. 2 - Al dan niet verlenging van vervaltermijnen - Mogelijke schending van het gelijkheids- en non-discriminatiebeginsel - Prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof

Gezien de vraag rijst of de wetgever bij verlenging van de verjaringstermijn en de andere termijnen om in rechte op te treden op grondwettig toegelaten wijze een onderscheid heeft gemaakt tussen enerzijds de rechtzoekende die een vervaltermijn moet naleven bij het instellen van een vordering, en anderzijds degene die een vervaltermijn moet naleven bij het instellen van een rechtsmiddel, bestaat er grond om het Grondwettelijk Hof een prejudiciële vraag te stellen.

- Art. 1, §§ 1 en 2, eerste lid KB nr. 2 van 9 april 2020 met betrekking tot de verlenging van de verjaringstermijnen en de andere termijnen om in rechte te treden, alsmede de verlenging van de termijnen van de rechtspleging en de schriftelijke behandeling voor de hoven en rechtbanken
- Artt. 10 en 11 De gecoördineerde Grondwet 1994

4 januari 2024 C.21.0525.N **ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240104.1N.6** AC nr. ...

Art. 16 - Inmenging van de Staat in de uitoefening van het recht op het ongestoord

genot van de eigendom - Aanslagprocedure - Voorwaarde - Toelaatbaarheid van een onrechtmatig verkregen bewijs - Beginsel

De inmenging van de Staat in de uitoefening van het recht op het ongestoord genot van de eigendom, wat de aanslagprocedure inhoudt, moet worden bepaald in een rechtsnorm waarvan de toepassing voldoende toegankelijk, nauwkeurig en voorzienbaar is; hieruit volgt daarentegen niet dat de regels betreffende de toelaatbaarheid van een onrechtmatig verkregen bewijs enkel kunnen voortvloeien uit een wet in formele zin of dat die regels, wanneer ze de rechter vragen om een evenredigheidstoezicht te verrichten in het licht van het recht op een eerlijk proces door het algemeen belang af te wegen tegen het individueel belang van de belastingplichtige, niet aan het voorzienbaarheidscriterium beantwoorden (1). (1) Zie andersluidende concl. OM.

- Art. 16 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

19 juni 2025 F.23.0037.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250619.1F.7** AC nr. ...

Art. 12 - Legaliteitsbeginsel - Tuchtzaken - Toepasselijkheid

Het legaliteitsbeginsel dat geldt als algemeen rechtsbeginsel in strafzaken, geldt niet als zodanig in tuchtzaken; de tuchtrechter is niet verplicht om de tuchtrechtelijk gesanctioneerde feiten in wettelijke bewoordingen of regels van de plichtenleer te omschrijven; het volstaat dat hij de feiten zodanig preciseert dat kan worden nagegaan of de bestreden beslissing al dan niet uit die feiten heeft kunnen afleiden dat de tuchtrechtelijk gesanctioneerde beroepsbeoefenaar, wettelijk gezien, is tekortgekomen aan de eer of de waardigheid van zijn beroep; de tuchtvordering, die strekt tot onderzoek of een beroepsbeoefenaar de regels van de plichtenleer heeft overtreden dan wel is tekortgekomen aan de eer of de waardigheid van zijn beroep, kan derhalve betrekking hebben op feiten die niet noodzakelijk het voorwerp uitmaken van een nauwkeurige definitie (1). (1) Cass. 4 april 2025, AR D.22.0017.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250404.1N.5.

- Art. 2, eerste lid Strafwetboek
- Art. 14 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 12, tweede lid De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 6.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

27 juni 2025 D.22.0009.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250627.1N.1** AC nr. ...

GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE)

GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 147 - Cassatiemiddelen - Burgerlijke zaken - Middel dat schending van wetsbepalingen aanvoert - Geen gegeven waaruit blijkt dat de verweerder aan de toepassingsvoorwaarden van die bepalingen voldeed - Ontvankelijkheid - Bevoegdheden van het Hof van Cassatie

In zoverre het middel de schending van wetsbepalingen aanvoert, terwijl noch uit de vermeldingen van het bestreden arrest noch uit de stukken waarop het Hof acht mag slaan, blijkt dat de verweerder aan de toepassingsvoorwaarden van die bepalingen voldeed, en het om een feitelijk onderzoek verzoekt, waarvoor het Hof niet bevoegd is, is het bijgevolg niet ontvankelijk.

- Art. 147, tweede lid De gecoördineerde Grondwet 1994

29 september 2025 S.19.0028.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250929.3F.5** AC nr. ...

GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 149 - Strafzaken - Strafuitvoering - Strafuitvoeringsrechter - Verzoek tot strafuitvoeringsmodaliteit - Afwijzing - Aanwezigheid van tegenaanwijzingen - Motivering - Wijze

De strafuitvoeringsrechter omkleedt de beslissing tot afwijzing van een verzoek om een strafuitvoeringsmodaliteit, dat voldoet aan de vorm- en tijdsvoorwaarden, regelmatig met redenen indien hij vaststelt dat minstens één van de in artikel 28, § 1, Wet Strafuitvoering vermelde tegenaanwijzingen aanwezig is en hij de feitelijke gegevens vermeldt voor die vaststelling; niet is vereist dat de strafuitvoeringsrechter voor de vaststelling van de aanwezigheid van de door artikel 28, § 1, Wet Strafuitvoering bedoelde tegenaanwijzingen letterlijk de bewoordingen gebruikt waarin die bepaling die tegenaanwijzingen omschrijft, maar wel is het noodzakelijk dat hij ondubbelzinnig vermeldt welke tegenaanwijzing of tegenaanwijzingen aanwezig zijn; wanneer het vonnis niet ondubbelzinnig vaststelt welke van de in artikel 28, § 1, Wet Strafuitvoering bedoelde tegenaanwijzing of tegenaanwijzingen de toekenning van de gevraagde strafuitvoeringsmodaliteit beletten, is de beslissing tot afwijzing van het verzoek om voorwaardelijke invrijheidstelling niet naar recht verantwoord (1). (1) Cass. 6 augustus 2024, AR P.24.1083.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240806.VAK.1.

- Art. 28, § 1 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten
- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

25 maart 2025 P.25.0390.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250325.2N.22** AC nr. ...

GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 167 - Handels- en samenwerkingsovereenkomst van 30 december 2020 tussen de EU en het VK - Aard - Gevolg - (Geen) behoefte aan instemming van de Kamer van volksvertegenwoordigers

Krachtens artikel 167, § 2, van de Grondwet sluit de Koning, in de regel, de verdragen, die eerst gevolg hebben nadat zij de instemming van de Kamer van volksvertegenwoordigers hebben verkregen; de Handels- en samenwerkingsovereenkomst van 30 december 2020 tussen de Europese Unie en het Verenigd Koninkrijk is echter geen door de Koning gesloten verdrag; het betreft een associatieovereenkomst op grond van artikel 217 VWEU en de lidstaten zijn niet de verdragsluitende staten ervan.

- Art. 217 Verdrag van 25 maart 1957 betreffende de werking van de Europese Unie

28 mei 2025 P.25.0777.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250528.2F.18** AC nr. ...

GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 149 - Hof van assisen - Verklaring van de jury - Motivering van het arrest over de schuld - Geen aparte vraag over de deelnemingsvorm van de onontbeerlijke hulp aan de misdaad - Redenen over

mededaderschap van een beschuldigde - Grens

De motiveringsplicht van het hof van assisen wordt voor wat betreft de beslissing over de schuld geregeld door artikel 334 Wetboek van Strafvordering en niet door artikel 149 Grondwet; geen enkele bepaling verplicht de voorzitter van het hof van assisen om bij de vragen die hij bij toepassing van artikel 322 Wetboek van Strafvordering aan de gezworenen dient te stellen, afzonderlijke vragen te stellen voor elke onderscheiden deelnemingsgedraging zoals bedoeld in artikel 66 Strafwetboek; wanneer het hof van assisen een beschuldigde evenwel schuldig verklaart als deelnemer aan een misdaad, moet uit de voornaamste redenen van de jury die door het college bij toepassing van artikel 334 Wetboek van Strafvordering worden geformuleerd, blijken welke feitelijke gedraging de beschuldigde heeft gepleegd en aan welke deelnemingsvorm hij schuldig wordt geacht (1). (1) Over de voorwaarden van de onontbeerlijke hulp als vorm van mededaderschap (art. 66, 3° Sw.); Cass. 25 maart 2025, AR P.24.1472.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250325.2N.13; Cass. 28 januari 2025, AR P.24.1374.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250128.2N.1; Cass. 12 maart 2024, AR P.23.1638.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240312.2N.7; Cass. 6 maart 2024, AR P.23.1562.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240306.2F.1; Cass. 19 september 2023, AR P.23.0482.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230919.2N.1, met concl. OM; Cass. 7 december 2022, AR P.22.0918.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221207.2F.13; Cass. 15 november 2022, AR P.22.0952.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221115.2N.15, RW 2023-24, 58 noot S. MELIS, "Mededaderschap aan elektriciteitsdiefstal bij cannabisplantages: enkel 'weten' volstaat niet"; Cass. 14 juni 2022, AR P.22.0276.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220614.2N.1; Cass. 24 mei 2016, AR P.15.1604.N, AC 2016, nr. 342; Cass. 3 december 2013, AR P.13.1366.N, AC 2013, nr. 653; J. VANHEULE, "Bijdrage tot de studie van daderschap en deelneming aan de hand van ontwikkelingen in de rechtspraak (2021-2024)", T. Strafr. 2024, 324-389.

- Art. 334 Wetboek van Strafvordering
- Art. 322 Wetboek van Strafvordering
- Art. 66 Strafwetboek
- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

27 mei 2025 P.25.0562.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250527.2N.13** AC nr. ...

GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 149 - Verplichting een conclusie te beantwoorden - Grenzen

De rechter moet enkel antwoorden op de middelen, dit wil zeggen op de aanvoering door een partij van een feit, een handeling of een tekst waaruit zij met een juridische redenering de gegrondheid meent te kunnen afleiden van een verzoek, een verweer of een exceptie (1); de rechter dient aldus niet te antwoorden op een middel dat voor de oplossing van het geschil zonder belang is (2). (1) Cass. 4 januari 2023, AR P.22.1746.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230104.2F.18; Cass. 9 december 2020, AR P.20.0458.F, AC 2020, nr. 762; Cass. 8 mei 2019, AR P.19.0441.F, AC 2019, nr. 273. (2) Zie Cass. 8 december 2021, AR P.21.1465.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211208.2F.7 ("De rechter hoeft niet te antwoorden op een middel dat geen verband houdt met het geding dat bij hem aanhangig is gemaakt of op de vermelding van een feit dat voor de oplossing van het geschil zonder belang is").

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

20 december 2023 P.23.0636.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231220.2F.3** AC nr. ...

GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 151 - Onafhankelijkheid van het openbaar ministerie - Verzoek om toegang tot informatie die niet behoort tot het strafdossier - Geen bevel van de rechter mogelijk - Weigering door openbaar ministerie - Beoordeling van het gevolg - Eerbiediging van het recht op een eerlijk proces - Niet-ontvankelijkheid van de strafvordering - Beslissing van de rechter die de strafvordering ontvankelijk acht - Wijze

Krachtens het beginsel van de onafhankelijkheid van het openbaar ministerie, zoals vervat in artikel 151 Grondwet, kan de rechter geen bevel geven aan het openbaar ministerie en kan hij het openbaar ministerie dus niet dwingen om een beklaagde toegang te geven tot informatie die behoort tot een strafdossier dat vreemd is aan de voorliggende procedure (1); de rechter kan uit zijn vaststelling dat het openbaar ministerie aan een beklaagde toegang tot bepaalde informatie ontzegt, enkel gevolgen afleiden voor de eerbiediging van het recht op een eerlijk proces van deze laatste en hij kan, in zoverre geen minder verregaande remedie mogelijk is, besluiten tot de niet-ontvankelijkheid van de strafvordering wegens de miskenning van dat recht; bij afwezigheid van daarover bij conclusie gevoerd verweer dient de rechter niet uitdrukkelijk melding te maken van zijn beslissing dat hij, niettegenstaande zijn vaststelling dat de beklaagde geen toegang heeft tot bepaalde informatie waarom hij verzoekt, de strafvordering ontvankelijk acht en die beslissing kan blijken uit het feit dat de rechter oordeelt over de gegrondheid van de strafvordering. (1) Zie Cass. 9 april 2025, AR P.24.1727.F, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250409.2F.18; Cass. 5 september 2017, AR P.17.0645.N, AC 2017, nr. 446.

- Art. 151 De gecoördineerde Grondwet 1994

3 juni 2025 P.25.0089.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.3** AC nr. ...

GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 150 - Bevoegdheid van het hof van assisen - Drukpersmisdrijf - Begrip

Het drukpersmisdrijf is een misdrijf waarvan het bestaan enkel kan worden aangenomen door de in een openbaar verspreid geschrift vervatte gedachte strafbaar te verklaren; dat misdrijf mag niet worden verward met het misdrijf waarvan de pers het instrument is (1). (1) Cass. 28 april 2021, AR P.21.0029.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210428.2F.11.

- Art. 150 De gecoördineerde Grondwet 1994

4 juni 2025 P.25.0265.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250604.2F.1** AC nr. ...

GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 149 - Vonnis van de strafuitvoeringsrechtbank - Uitspraak in openbare rechtszitting - (Geen) verplichting om het publiek en de veroordeelde op de hoogte te brengen van plaats en datum van de uitspraak

De door artikel 149 van de Grondwet vereiste openbaarheid voor de uitspraak van een vonnis houdt niet in dat de partijen en het publiek, op straffe van nietigheid van de beslissing op de hoogte moeten worden gebracht van plaats en datum van de uitspraak (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

22 november 2023 P.23.1448.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231122.2F.10** AC nr. ...

GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 170 - Fiscaal legaliteitsbeginsel -

Begrip

De wezenlijke bestanddelen van elke belasting moeten in beginsel worden bepaald door een democratisch verkozen beraadslagende vergadering en die bestanddelen moeten worden vermeld in een wet in nauwkeurige, ondubbelzinnige en precieze bewoordingen; tot de wezenlijke bestanddelen van de belasting behoren de aanwijzing van de belastingplichtige, de belastbare materie, de belastbare grondslag, de aanslagvoet en de eventuele belastingvrijstellingen en -verminderingen (1). (1) Zie andersluidende concl. OM.

- Art. 170 De gecoördineerde Grondwet 1994

19 juni 2025 F.23.0037.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250619.1F.7** AC nr. ...

GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 170 - Fiscaal legaliteitsbeginsel - Uitsluiting

De regels betreffende de toelaatbaarheid van een onrechtmatig verkregen bewijs maken geen deel uit van de wezenlijke bestanddelen van de belasting en houden dus geen verband met het legaliteitsbeginsel (1). (1) Zie andersluidende concl. OM.

- Art. 170 De gecoördineerde Grondwet 1994

19 juni 2025 F.23.0037.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250619.1F.7** AC nr. ...

GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 149 - Strafzaken - Verplichting tot het beantwoorden van regelmatig ingediende conclusie - Cassatie met verwijzing - Procedure na verwijzing - Conclusie neergelegd in de procedure vóór het cassatiearrest - Grens

Ingeval van cassatie met verwijzing moet de rechter naar wie de zaak door het Hof is verwezen binnen de grenzen van de verwijzing de zaak opnieuw beoordelen en daaruit volgt dat de rechter op verwijzing niet moet antwoorden op een conclusie die werd ingediend in de aan het cassatiearrest voorafgaande procedure, tenzij die partij die conclusie in de procedure na verwijzing heeft hernomen.

24 juni 2025 P.25.0641.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.25** AC nr. ...

GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 150 - Bevoegdheid van het hof van assisen - Drukpersmisdrijf - Handeling die erin bestaat de gegevens, de foto en het adres van een persoon online bekend te maken - Voornemen om derden die tot die publicatie toegang hebben ertoe aan te zetten daden te stellen die de rust van die persoon verstoren - Handeling die, met hetzelfde voornemen, erin bestaat de journalistieke waarde van een persartikel van die persoon te bekritiseren - (Geen) kwalificatie als drukpersmisdrijf

De handeling die erin bestaat de gegevens, de foto en het adres van een persoon online bekend te maken om derden die tot die publicatie toegang hebben ertoe aan te zetten daden te stellen die de rust van die persoon verstoren, kan geen drukpersmisdrijf uitmaken, aangezien een dergelijke verrichting geen uiting van een mening inhoudt; de verrichting die, met hetzelfde voornemen, erin bestaat de journalistieke waarde van een persartikel van diezelfde persoon te bekritiseren, kan evenmin als drukpersmisdrijf worden gekwalificeerd, aangezien die verrichting niet in een onrechtmatige uitoefening van de vrijheid van meningsuiting bestaat (1). (1) Zie Cass. 19 januari 2022, AR P.20.1182.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220119.2F.1.

- Art. 150 De gecoördineerde Grondwet 1994

4 juni 2025 P.25.0265.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250604.2F.1 AC nr. ...

GRONDWETTELIJK HOF

- Prejudiciële vraag - Gehoudenheid van het Hof van Cassatie om een prejudiciële vraag te stellen - Voorwaarden

Het Hof van Cassatie is in beginsel gehouden zelf een prejudiciële vraag te stellen aan het Grondwettelijk Hof over de schending, door de wet, van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, wanneer de appelrechters dit hebben geweigerd en de eiser in zijn cassatiemiddel niet alleen de afwijzing van zijn vraag aanvecht maar tevens de beslissing bekritiseert over het geschil zelf dat voor hem de grond oplevert tot het opwerpen van een prejudiciële vraag.

- Art. 26, §§ 1 en 2, eerste en derde lid Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

4 januari 2024 C.21.0525.N **ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240104.1N.6** AC nr. ...

- Prejudiciële vraag - Gehoudenheid van het Hof van Cassatie om een prejudiciële vraag te stellen - Voorwaarden

Het Hof van Cassatie is in beginsel gehouden zelf een prejudiciële vraag te stellen aan het Grondwettelijk Hof over de schending, door de wet, van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, wanneer de appelrechters dit hebben geweigerd en de eiser in zijn cassatiemiddel niet alleen de afwijzing van zijn vraag aanvecht maar tevens de beslissing bekritiseert over het geschil zelf dat voor hem de grond oplevert tot het opwerpen van een prejudiciële vraag.

- Art. 26, §§ 1 en 2, eerste en derde lid Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

4 januari 2024 C.21.0525.N **ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240104.1N.6** AC nr. ...

- Prejudiciële vraag - Klaarblijkelijk geen schending van een bepaling van Titel II Grondwet - Verplichting voor het Hof van Cassatie

Het Hof mag niet zelf oordelen dat een bepaling van Titel II Grondwet klaarblijkelijk niet is geschonden.

- Art. 26, § 2 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

30 mei 2025 C.23.0212.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250530.1N.5** AC nr. ...

HELING

- Witwassen - Tweede en derde witwasmisdrijf - Kennis van de wederrechtelijke herkomst of oorsprong van de illegale vermogensvoordelen - Onaantastbare beoordeling door de rechter - Kennis afgeleid uit gegevens van precieze of algemene aard - Kennis afgeleid uit gegevens van vóór als na de voltrekking van het misdrijf - Draagwijdte

De rechter oordeelt onaantastbaar of een persoon beticht van het plegen van een witwasmisdrijf bedoeld in artikel 505, eerste lid, 3° of 4°, Strafwetboek, op het moment van zijn handelen of bij de aanvang ervan kennis had van de wederrechtelijke herkomst of oorsprong van de illegale vermogensvoordelen die het voorwerp van de witwasbetichting uitmaken; de rechter kan die kennis wettig afleiden uit alle hem regelmatig overgelegde gegevens, zowel van precieze als van algemene aard en zowel daterend van vóór als van na de voltrekking van de aan de beklaagde ten laste gelegde feiten (1). (1) Zie Cass. 16 januari 2018, AR P.17.1037.N, AC 2018, nr. 33.

- Art. 505, eerste lid, 3° en 4° Strafwetboek

3 juni 2025 P.25.0089.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.3** AC nr. ...

- Witwassen - Voorwerp van het misdrijf - Begrip - Verbeurdverklaring - Verplicht karakter

Krachtens artikel 505, vijfde en zesde lid, Strafwetboek vormen de zaken bedoeld in het eerste lid, 2°, 3° en 4°, het misdrijf van witwassen, zodat de verbeurdverklaring van die zaken overeenkomstig de artikelen 41, 1° en 43 van dat Wetboek verplicht moet worden bevolen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 505, vijfde en zesde lid Strafwetboek
- Art. 43 Strafwetboek
- Art. 42, 1° Strafwetboek

11 oktober 2023 P.22.1491.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231011.2F.14** AC nr. ...

- Witwassen - Verslag Cel voor Financiële Informatieverwerking - Aanwijzingen voor bestaan van witwasmisdrijf - Schuldigverklaring aan misdrijf dat vermogensvoordelen heeft voorgebracht - Gebruik van de feitelijke gegevens van het verslag CFI als bewijs - Onaantastbare beoordeling van de bewijswaarde - Gevolg

Noch artikel 5 of artikel 22 Witwaswet 2017, noch enige andere bepaling verbiedt de rechter om de feitelijke gegevens van een verslag van de CFI aan de procureur des Konings, dat aanwijzingen bevat voor het bestaan van een witwasmisdrijf, te gebruiken als bewijs voor de schuldigverklaring van een beklaagde aan een misdrijf dat voor die beklaagde de vermogensvoordelen heeft voortgebracht die het voorwerp van dat mogelijke witwasmisdrijf konden uitmaken; het staat integendeel aan de rechter om onaantastbaar de bewijswaarde van die gegevens, naast de overige gegevens van het strafdossier, te beoordelen; het recht van verdediging van de beklaagde wordt gewaarborgd door het feit dat hij voor de rechter tegenspraak kan voeren over die gegevens.

- Art. 22 Wet 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme

- Art. 5 Wet 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme

25 maart 2025 P.24.1509.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250325.2N.8 AC nr. ...

- Witwassen - Hoger beroep van de beklaagde - Grievenformulier - Enkel vakje "straf of maatregel" aangekruist - Grief betreffende het beginsel, de berekening en het bedrag van de verbeurdverklaring - Draagwijdte

Aangezien de artikelen 42, 1°, 43 en 505, vijfde en zesde lid, Strafwetboek tot gevolg hebben dat het voorwerp van het witwassen dat in het vermogen van de veroordeelde werd aangetroffen en het bedrag van de daarvoor opgelopen verbeurdverklaring die daarvoor is opgelegd, met elkaar in overeenstemming worden gebracht, en de berekening van dat bedrag bijgevolg niet kan worden betwist zonder het bestaan en de draagwijdte van het voorwerp in vraag te stellen, kan de aanduiding door de beklaagde-appellant in het vakje "Straf of maatregel", dat hij het voornemen heeft het beginsel, de berekening en het bedrag van de door de eerste rechter bevolen verbeurdverklaring te betwisten, geen enkele twijfel laten bestaan over zijn wil om tegelijkertijd de tenlastelegging van witwassen, dat er onlosmakelijk deel van uitmaakt, aan het oordeel van de appelrechters voor te leggen (1). (1) Zie (de in dit opzicht andersluidende) concl. OM: Terwijl het Hof, in tegenstelling tot wat de appelrechters hadden beslist, overweegt dat hun saisine zich eveneens uitstrekte tot de telastlegging van witwassen, beperkt het de cassatie verassend genoeg tot de straffen van verbeurdverklaring zonder ze uit te breiden tot het geheel van de straffen die met name zijn uitgesproken wegens de voormelde telastlegging van het witwassen, terwijl de motivering van de keuze en van de maat van de hoofdstraf nochtans berusten op deze telastlegging." (D.V.)

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering
- Art. 505, vijfde en zesde lid Strafwetboek
- Art. 43 Strafwetboek
- Art. 42, 1° Strafwetboek

11 oktober 2023 P.22.1491.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231011.2F.14 AC nr. ...

- Witwassen - Verbeurdverklaring van het voorwerp van het misdrijf - Cumulatie met de verbeurdverklaring bij wijze van uit het primair misdrijf verkregen vermogensvoordeel - (Geen) Wettigheid

Een zelfde bedrag kan niet twee keer verbeurd worden verklaard, nu eens als vermogensvoordeel dat rechtstreeks uit het misdrijf is verkregen, dan weer als voorwerp van het witwassen van dit voordeel (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 505, vijfde en zesde lid Strafwetboek
- Art. 43 Strafwetboek
- Art. 42, 1° Strafwetboek

11 oktober 2023 P.22.1491.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231011.2F.14 AC nr. ...

- Witwassen - Verbeurdverklaring - Verbeurdverklaring per equivalent - Verbeurdverklaring per equivalent van hetzelfde bedrag opgelegd aan meerdere veroordeelden - Verhaalbaarheid op vermogen van elk van de veroordeelde - Uitvoering - Geen rechtsmacht van de strafrechter - Draagwijdte - Gevolg

De verbeurdverklaring per equivalent zoals bedoeld in artikel 505, zesde lid, Strafwetboek is een straf die ten belope van het verbeurdverklaarde bedrag een schuldvordering toevoegt aan het vermogen van de veroordeelde en die ten uitvoer kan worden gelegd op gans dat vermogen (4); indien de verbeurdverklaring per equivalent van datzelfde bedrag aan meerdere veroordeelden wordt opgelegd, is het verbeurdverklaarde bedrag verhaalbaar op het vermogen van elk van die veroordeelden, zonder dat het totaal van de tenuitvoerlegging het verbeurdverklaarde bedrag mag overstijgen; de strafrechter heeft geen rechtsmacht om te bepalen op welk vermogen de door hem bevolen verbeurdverklaring per equivalent zal worden uitgevoerd (1). (1) Zie Cass. 16 mei 2023, AR P.23.0020.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230516.2N.4; Cass. 14 februari 2017, AR P.16.1099.N, AC 2017, nr. 108

- Art. 505, zesde lid Strafwetboek

3 juni 2025 P.25.0089.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.3** AC nr. ...

- Witwassen - Artikel 505, eerste lid, 4°, Strafwetboek - Territoriale bevoegdheid - Belgische rechtscolleges - Constitutief bestanddeel van het misdrijf op Belgisch grondgebied gelokaliseerd - Materiële gedragingen in België en in het buitenland gepleegd - Draagwijdte - Gevolg

De Belgische strafrechter heeft op grond van artikel 3 Strafwetboek rechtsmacht om te oordelen over een in België gepleegd misdrijf en daartoe behoort een misdrijf waarvan één van de constitutieve bestanddelen geheel of gedeeltelijk op het Belgische grondgebied is gelokaliseerd of waaraan materiële gedragingen ten grondslag liggen die zowel in België als in het buitenland zijn gepleegd en die een ondeelbaar geheel vormen; de Belgische rechtscolleges die vaststellen dat een beklaagde op Belgisch grondgebied gelden met een illegale oorsprong heeft ontvangen en die in het buitenland heeft overgeschreven, steunen aldus hun rechtsmacht op een in België gesitueerde materiële witwasgedraging aan een in het buitenland gepleegd witwasmisdrijf (1). (1) Cass. 21 oktober 2015, AR P.15.1019.F, AC 2015, nr. 618; B. SPRIET, "(Extra)territoriale werking van de Belgische strafwet, met enkele "klassieke" extraterritoriale jurisdictiegronden uit de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering" in X., Strafprocesrecht en extraterritorialiteit (BLUS), 2002, p. 4-16; J. VANHEULE, "Op zoek naar de grenzen van de territoriale rechtsmacht van de strafrechter en van de strafbaarheid van betrokkenheid bij bendevorming", noot onder Gent 30 maart 2021, RABG 1090-1102. Cass. 21 oktober 2015, AR P.15.1019.F, AC 2015, nr. 618, Antwerpen, 31/01/1995, RW 1996-97, 1027-1028.

- Artt. 3 en 505, eerste lid, 4° Strafwetboek

15 november 2022 P.22.0854.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221115.2N.7** AC nr. ...

- Witwassen - Artikel 505, eerste lid, 3° Strafwetboek - Aard van het misdrijf - Aflopend misdrijf

Het misdrijf bepaald in artikel 505, eerste lid, 3°, Strafwetboek is een aflopend misdrijf, gelet op het ogenblikkelijke karakter van de erin vermelde handelingen.

- Art. 505, eerste lid, 3° Strafwetboek

15 november 2022 P.22.0854.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221115.2N.7** AC nr. ...

- Witwassen - Artikel 505, eerste lid, 4°, Strafwetboek - Aard van het misdrijf - Voortdurend misdrijf

Het misdrijf bepaald in artikel 505, eerste lid, 4°, Strafwetboek is een voortdurend misdrijf dat ontstaat bij de handeling of de onthouding, al dan niet aflopend van aard, waarmee de dader met de vereiste kennis van zaken de aard, oorsprong, vindplaats, vervreemding, verplaatsing of eigendom van de wederrechtelijke vermogensvoordelen verheelt of verhult en dat blijft voortduren zolang de dader die elementen verheelt of verhult, dit wil zeggen zolang hij bewust de door hemzelf gecreëerde wederrechtelijke toestand ononderbroken laat voortduren, zonder dat daarvoor nog enige verdere gedraging van zijnentwege is vereist.

- Art. 505, eerste lid, 4° Strafwetboek

15 november 2022 P.22.0854.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221115.2N.7** AC nr. ...

- Witwassen - Aard van het misdrijf - Materiële gedraging die uit zijn aard aflopend is - Begrip verhelen of verhullen bepaald in artikel 505, eerste lid, 4°, Strafwetboek - Invloed op de aard van het misdrijf - Voortdurend misdrijf - Voorwaarde - Draagwijdte - Gevolg

Naargelang de hem voorgelegde gegevens kan de rechter een materiële gedraging die bestaat in de overdracht van een wederrechtelijk vermogensvoordeel, zoals een bankoverschrijving, kwalificeren als een verhelen of een verhullen in de zin van artikel 505, eerste lid, 4°, Strafwetboek, maar daardoor gaat deze materiële gedraging, die uit zijn aard aflopend is, niet noodzakelijk het voorwerp uitmaken van een voortdurend misdrijf dat duurt zolang de ermee beoogde verheling of verhulling voortduurt; bepalend voor het voortduren van het misdrijf is de reële mogelijkheid voor de overdrager om na de overdracht het verhelen of verhullen nog te laten voortduren zodat van zodra de overdrager geen zeggenschap meer heeft over het overgedragen vermogensvoordeel, wat het geval kan zijn bij een overdracht aan een derde die eigenmachtig de verdere bestemming van het vermogensvoordeel bepaalt, de overdracht geen voortdurend misdrijf meer uitmaakt voor de overdrager (1). (1) A. DE NAUW en F. DERUYCK, Inleiding tot het bijzonder strafrecht, Wolters Kluwer, 2020, p. 556.

- Art. 505, eerste lid, 4° Strafwetboek

15 november 2022 P.22.0854.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221115.2N.7** AC nr. ...

HERHALING

- Wettelijke herhaling als bedoeld door artikel 56, tweede lid, Strafwetboek - Voorwaarden

De vaststelling van de toestand van wettelijke herhaling als bedoeld door artikel 56, tweede lid, Strafwetboek vereist een veroordeling tot een hoofdgevangenisstraf van ten minste één jaar die kracht van gewijsde heeft op het ogenblik dat de nieuwe feiten worden gepleegd (1). (1) Cass. 5 oktober 1999, AR P.99.0695.N, AC 1999, nr. 507.

- Art. 56, tweede lid Strafwetboek

27 september 2022 P.22.0515.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220927.2N.2** AC nr. ...

- Wegverkeerswet - Bijzondere herhaling - Aard en maat van de straf die als grondslag voor de herhaling dient - (Geen) aanvullend karakter van de gemeenrechtelijke herhaling - Invloed

De bijzondere herhalingsregeling bepaald in de artikelen 37bis, § 2, en 48, tweede lid, Wegverkeerswet, verplicht de rechter die omstandigheid in aanmerking te nemen in geval van een eerdere veroordeling binnen een termijn van drie jaar, voor hetzelfde misdrijf, en dit ongeacht de aard en de maat van de straf die voor het antecedent werd opgelegd; de gemeenrechtelijke regeling van artikel 56, tweede lid, Strafwetboek vormt geen aanvulling van de bijzondere regeling, zodat de rechter uit de eerste regeling geen toepassingsvoorwaarde voor de tweede kan afleiden (1). (1) Zie Cass. 8 december 2004, AR P.04.1174.F, AC 2004, nr. 599; F. KUTY, Principes généraux du droit pénal belge – Tome IV : la peine, Brussel, Larcier, 2017, 562.

- Art. 56, tweede lid Strafwetboek
- Art. 48, tweede lid Wet 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer
- Art. 37bis, § 2 Wet 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer

24 september 2025 P.25.0779.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250924.2F.16** AC nr. ...

- Wanbedrijf na wanbedrijf - Veroordeling tot een straf met gedeeltelijk uitstel - Datum waarop de straf wordt geacht te zijn ondergaan in de zin van artikel 56, tweede lid, Strafwetboek

Als de beklaagde wordt veroordeeld tot een gevangenisstraf van ten minste een jaar, waarvan een gedeelte effectief en een gedeelte met uitstel, wordt deze straf geacht te zijn ondergaan in de zin van artikel 56, tweede lid, Strafwetboek op de datum waarop de op het uitstel toepasselijke proeftijd verstrijkt wanneer dat uitstel niet werd herroepen, en op de datum waarop het effectieve gedeelte van de gevangenisstraf niet meer kan worden uitgevoerd wanneer die datum na de voorgaande datum valt (1). (1) Zie Cass. 25 oktober 2022, AR P.22.0813.N, ECLI:BE:CASS:2022:CONC.20221025.2N.8, § 8, en concl. van advocaat-generaal SCHOETERS.

- Artt. 8, 14 en 18, § 2 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie
- Art. 56, tweede lid Strafwetboek

8 februari 2023 P.22.1021.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230208.2F.4** AC nr. ...

- Bijzondere herhaling - Wegverkeerswet - Artikel 38, § 6 - Voorwaarden - Vroegere veroordeling in kracht van gewijsde voor één van de overtredingen vermeld in de

bepaling - Nieuwe overtreding binnen een termijn van drie jaar - Tijdstip waarop de termijn van drie jaar ingaat - Doelstelling van de wetgever - Draagwijdte - Gevolg

De door artikel 38, § 6, eerste lid, Wegverkeerswet bedoelde toestand van bijzondere herhaling vereist het bestaan van een in kracht van gewijsde gegane veroordeling voor een van de in die bepaling vermelde overtredingen, welke aan de nieuwe overtreding voorafgaat vermits het definitief karakter van de als grondslag voor de toestand van bijzondere herhaling aangevoerde veroordeling tot de essentie van het begrip herhaling behoort; de termijn van drie jaar waarbinnen de nieuwe overtreding moet zijn gepleegd, gaat in op het tijdstip waarop de veroordeling, welke de grondslag vormt voor de toepassing van artikel 38, § 6, eerste lid, Wegverkeerswet, kracht van gewijsde verkrijgt aangezien de bedoeling van de wetgever om de verkeersveiligheid te verhogen door het invoeren van een regime waardoor een veroordeelde voor één van de in die bepaling vermelde overtredingen ingeval van het plegen van een nieuwe overtreding binnen een termijn van drie jaar, verplicht moet worden veroordeeld tot het verval van het recht tot het besturen van een motorvoertuig van minstens drie maanden, waarbij het herstel van dit recht afhankelijk wordt gemaakt van het slagen in de vier onderzoeken en examens, enkel kan worden bereikt door zo het beginpunt van de driejarige termijn te bepalen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 38, § 6, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

27 september 2022 P.22.0544.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220927.2N.5** AC nr. ...

- Eendaadse samenloop van misdrijven door eenheid van opzet (Collectief misdrijf. – Artikel 65, eerste lid, Strafwetboek) - Feiten waarvoor de zwaarste straf werd opgelegd, die zijn gepleegd na het verstrijken van de staat van wettelijke herhaling - Invloed

Wanneer de rechter vaststelt dat de misdrijven een collectief misdrijf vormen waarvoor slechts één straf, namelijk de zwaarste, moet worden opgelegd, en dat sommige misdrijven zijn gepleegd in staat van wettelijke herhaling, verantwoordt hij zijn beslissing volgens welke de feiten die zijn bestraft met een enkele uitgesproken straf, zijn gepleegd in een staat van wettelijke herhaling, naar recht (1). (1) Zie concl. “in hoofdzaak” OM.

- Artt. 56 en 65, eerste lid Strafwetboek

8 februari 2023 P.22.1021.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230208.2F.4** AC nr. ...

HERSTEL IN EER EN RECHTEN

- Voorwaarde - Artikel 624, derde lid, Wetboek van Strafvordering - Schadevergoedingsplicht - Draagwijdte - Gevolg

Artikel 624, derde lid, Wetboek van Strafvordering is van toepassing op schade waarvan bij rechterlijke beslissing niet is bepaald dat de verzoeker tot vergoeding is gehouden zodat hij slechts een morele verplichting tot vergoeding heeft van die schade; de kamer van inbeschuldigingstelling neemt de inspanningen die de verzoeker op dat vlak heeft geleverd mee in haar beoordeling van de vereiste van verbetering en goed gedrag en die beoordeling is op dat punt onaantastbaar (1). (1) Cass. 8 december 2010, AR P.10.1067.F, AC 2010, nr. 717 met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH, op datum in Pas., RW 2011-2012, 830 en noot A. VANDEPLAS, "Eerherstel en het herstel van de aangerichte schade"; Cass. 15 juni 2010, RW 2010-2011, 1601 en noot T. ROES, "Herstel in eer en rechten"; J. DE HERDT, "Herstel in eer en rechten, na het herstel van de schade", NC 2017/5, 501-502, nrs. 3 en 4.

- Art. 624, derde lid Wetboek van Strafvordering

15 november 2022 P.22.1097.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221115.2N.4** AC nr. ...

- Voorwaarde - Artikel 623, eerste lid, Wetboek van Strafvordering - Schadevergoedingsplicht - Draagwijdte - Gevolg

Artikel 623 Wetboek van Strafvordering is van toepassing op de schadevergoedingsplicht die bij gerechtelijke beslissing is vastgesteld en die verplichting bestaat indien de veroordelende beslissing vaststelt dat de burgerlijke partij schade heeft geleden die in oorzakelijk verband staat tot het bewezen verklaarde misdrijf, zonder dat hierbij noodzakelijk het precieze bedrag van de vergoeding voor de geleden schade moet zijn bepaald, zodat een veroordeling tot betaling van een provisionele schadevergoeding een rechterlijke beslissing is die een verplichting tot schadevergoeding inhoudt; aan de door artikel 623, eerste lid, Wetboek van Strafvordering voorgeschreven schadevergoedingsplicht is voldaan wanneer de geleden schade is hersteld, wat kan voortvloeien uit een daadwerkelijke betaling, een kwijtschelding van schuld of een dading waarmee de benadeelde partij instemt en het loutere feit dat de burgerlijke rechtsvordering is verjaard, dat de schadelijder niet is overgegaan tot de invordering van de bij rechtelijke beslissing toegekende schadevergoeding of dat de schadelijder geen stappen heeft gezet om de precieze omvang van de bij rechterlijke beslissing vastgestelde schade te bepalen, hebben niet tot gevolg dat de verzoeker niet langer zou moeten voldoen aan de in artikel 623, eerste lid, Wetboek van Strafvordering bepaalde schadevergoedingsplicht (1). (1) Cass. 31 januari 2017, AR P.16.0746.N, AC 2017, nr. 72, NC 2017/5, 501-502 en noot J. DE HERDT, "Herstel in eer en rechten, na het herstel van de schade".

- Art. 623, eerste lid Wetboek van Strafvordering

15 november 2022 P.22.1097.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221115.2N.4** AC nr. ...

HERZIENING

ADVIES EN VERWIJZING TOT HERZIENING

Advies en verwijzing tot herziening - Beslissing na advies Commissie voor herziening - Geen ernstig vermoeden dat de nieuwe gegevens tot vrijspraak zouden hebben geleid - Gevolg

Nadat de Commissie voor herziening in strafzaken haar advies heeft verleend, dat volgens artikel 445, negende lid, Wetboek van Strafvordering niet bindend is, beslist het Hof volgens artikel 445, tiende lid, Wetboek van Strafvordering tot verwerping van de aanvraag dan wel tot de vernietiging van de veroordeling met verwijzing; wanneer het hof, na het advies van de Commissie, tot het besluit komt dat de door de verzoeker aangevoerde nieuwe elementen, afzonderlijk en zelfs samen genomen, niet het ernstige vermoeden doen ontstaan dat indien deze gegevens bekend zouden zijn geweest bij het appelgerecht, zij tot een vrijspraak van de veroordeelde zouden hebben geleid, is de aanvraag tot herziening ongegrond.

- Art. 445, negende en tiende lid Wetboek van Strafvordering

18 maart 2025 P.23.0633.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250318.2N.19** AC nr. ...

Advies en verwijzing tot herziening - Beslissing na advies Commissie voor herziening - Geen ernstig vermoeden dat de nieuwe gegevens tot vrijspraak zouden hebben geleid - Gevolg

Nadat de Commissie voor herziening in strafzaken haar advies heeft verleend, dat volgens artikel 445, negende lid, Wetboek van Strafvordering niet bindend is, beslist het Hof volgens artikel 445, tiende lid, Wetboek van Strafvordering tot verwerping van de aanvraag dan wel tot de vernietiging van de veroordeling met verwijzing; wanneer het hof, na het advies van de Commissie, tot het besluit komt dat de door de verzoeker aangevoerde nieuwe elementen, afzonderlijk en zelfs samen genomen, niet het ernstige vermoeden doen ontstaan dat indien deze gegevens bekend zouden zijn geweest bij het appelgerecht, zij tot een vrijspraak van de veroordeelde zouden hebben geleid, is de aanvraag tot herziening ongegrond.

- Art. 445, negende en tiende lid Wetboek van Strafvordering

18 maart 2025 P.23.0633.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250318.2N.19** AC nr. ...

Advies en verwijzing tot herziening - Advies van de Commissie voor herziening - Nieuwe verklaring - Beoordeling door de commissie - Wijze en omstandigheden waarin de nieuwe verklaring tot stand is gekomen - Manipulatief karakter van de verzoeker - Gevolgen

Bij de beoordeling of een bepaalde nieuwe verklaring het ernstig vermoeden doet ontstaan dat indien dit gegeven bekend zou zijn geweest, het onderzoek van de zaak zou hebben geleid tot een vrijspraak van de verzoeker voor de telastlegging, mag de Commissie voor herziening wel degelijk de wijze waarop en de omstandigheden waarin de nieuwe verklaring is afgelegd betrekken, alsook het uit het dossier blijkende gegeven dat de verzoeker een manipulatief karakter heeft.

18 maart 2025 P.23.0633.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250318.2N.19** AC nr. ...

Advies en verwijzing tot herziening - Advies van de Commissie voor herziening - Nieuwe verklaring - Beoordeling door de commissie - Wijze en omstandigheden waarin de nieuwe verklaring tot stand is gekomen - Manipulatief karakter van de verzoeker - Gevolgen

Bij de beoordeling of een bepaalde nieuwe verklaring het ernstig vermoeden doet ontstaan dat indien dit gegeven bekend zou zijn geweest, het onderzoek van de zaak zou hebben geleid tot een vrijspraak van de verzoeker voor de telastlegging, mag de Commissie voor herziening wel degelijk de wijze waarop en de omstandigheden waarin de nieuwe verklaring is afgelegd betrekken, alsook het uit het dossier blijkende gegeven dat de verzoeker een manipulatief karakter heeft.

18 maart 2025 P.23.0633.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250318.2N.19** AC nr. ...

Advies en verwijzing tot herziening - Advies van de Commissie voor herziening - Nieuwe verklaring - Horen van personen - Geen verplichting - Grens

Geen enkele bepaling vereist dat indien de Commissie voor herziening oordeelt dat niet is uit te sluiten dat een nieuwe verklaring werd afgelegd op vraag van een verzoeker tot herziening, zij moet overgaan tot het horen van de persoon die de nieuwe verklaring heeft afgelegd of van andere personen om de geloofwaardigheid van de nieuwe verklaring te beoordelen.

18 maart 2025 P.23.0633.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250318.2N.19** AC nr. ...

Advies en verwijzing tot herziening - Advies van de Commissie voor herziening - Nieuwe verklaring - Horen van personen - Geen verplichting - Grens

Geen enkele bepaling vereist dat indien de Commissie voor herziening oordeelt dat niet is uit te sluiten dat een nieuwe verklaring werd afgelegd op vraag van een verzoeker tot herziening, zij moet overgaan tot het horen van de persoon die de nieuwe verklaring heeft afgelegd of van andere personen om de geloofwaardigheid van de nieuwe verklaring te beoordelen.

18 maart 2025 P.23.0633.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250318.2N.19** AC nr. ...

HINDERLIJKE INRICHTINGEN

- Onregelmatige exploitatie van een terrein of van een werkplaats met het oog op de opslag, het onderhoud of de herstelling van motorrijtuigen - Zaken die het voorwerp van het misdrijf uitmaken - Voertuigen die eigendom zijn van de beklaagde en deel uitmaken van zijn onregelmatige exploitatie - Verbeurdverklaring

Wanneer de rechter vaststelt dat de aan de beklaagde verweten feiten betrekking hebben op de onregelmatige exploitatie van een lokaal, een terrein of een werkplaats met het oog op de opslag, het onderhoud of de herstelling van motorrijtuigen, kan de rechter hieruit afleiden dat de voormelde voertuigen, die eigendom zijn van de beklaagde en deel uitmaken van zijn onregelmatige exploitatie, het voorwerp van de telastleggingen uitmaken (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. D.VII.12 Waalse Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling (2016)
- Art. D.VII.1 Waalse Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling (2016)
- Art. D.IV.4 Waalse Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling (2016)
- Art. 77 Decr.W.Gew. 11 maart 1999 betreffende de milieuvergunning
- Art. 11 Decr.W.Gew. 11 maart 1999 betreffende de milieuvergunning
- Art. 3 Decr. Waalse Gewestraad 27 juni 1996 betreffende de afvalstoffen
- Art. 42, 1° Strafwetboek

4 juni 2025 P.25.0366.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250604.2F.10** AC nr. ...

HOF VAN ASSISEN

ALGEMEEN

Algemeen - Materiële bevoegdheid - Artikel 150 Grondwet - Drukpersmisdrijf - Handeling die erin bestaat de gegevens, de foto en het adres van een persoon online bekend te maken - Voornemen om derden die tot die publicatie toegang hebben ertoe aan te zetten daden te stellen die de rust van die persoon verstoren - Handeling die, met hetzelfde voornemen, erin bestaat de journalistieke waarde van een persartikel van die persoon te bekritiseren - (Geen) kwalificatie als drukpersmisdrijf

De handeling die erin bestaat de gegevens, de foto en het adres van een persoon online bekend te maken om derden die tot die publicatie toegang hebben ertoe aan te zetten daden te stellen die de rust van die persoon verstoren, kan geen drukpersmisdrijf uitmaken, aangezien een dergelijke verrichting geen uiting van een mening inhoudt; de verrichting die, met hetzelfde voornemen, erin bestaat de journalistieke waarde van een persartikel van diezelfde persoon te bekritiseren, kan evenmin als drukpersmisdrijf worden gekwalificeerd, aangezien die verrichting niet in een onrechtmatige uitoefening van de vrijheid van meningsuiting bestaat (1). (1) Zie Cass. 19 januari 2022, AR P.20.1182.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220119.2F.1.

- Art. 150 De gecoördineerde Grondwet 1994

4 juni 2025 P.25.0265.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250604.2F.1** AC nr. ...

Algemeen - Materiële bevoegdheid - Artikel 150 Grondwet - Drukpersmisdrijf - Begrip

Het drukpersmisdrijf is een misdrijf waarvan het bestaan enkel kan worden aangenomen door de in een openbaar verspreid geschrift vervatte gedachte strafbaar te verklaren; dat misdrijf mag niet worden verward met het misdrijf waarvan de pers het instrument is (1). (1) Cass. 28 april 2021, AR P.21.0029.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210428.2F.11.

- Art. 150 De gecoördineerde Grondwet 1994

4 juni 2025 P.25.0265.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250604.2F.1** AC nr. ...

ALLERLEI

Allerlei - Middel dat aanvoert dat de beschuldigde door het openbaar ministerie niet op de hoogte werd gebracht van het bestaan van een strafrechtelijk vooronderzoek tegen de onderzoeksmagistraat - Ontvankelijkheid

Het middel dat de beschuldigde aanvoert tot staving van zijn cassatieberoep is niet ontvankelijk wegens onnauwkeurigheid, wanneer het middel het openbaar ministerie verwijt dat het hem, bij de neerlegging van de getuigenlijst, niet in kennis heeft gesteld van het feit dat er tegen de magistraat die het dossier had onderzocht en waarvan was aangegeven dat hij in geval van verhindering zou kunnen worden vervangen, een strafrechtelijk vooronderzoek was ingeleid, met name wegens valsheden in informatica, die hij zou hebben gepleegd om een vertraging in de behandeling van zijn dossiers te verbergen, en dat het openbaar ministerie door die informatie te verzwijgen, de wapengelijkheid heeft miskend en de beschuldigde met name niet heeft toegelaten om in limine litis, op de preliminaire rechtszitting, de onregelmatigheden, verzuimen of nietigheden aan te voeren die overeenkomstig artikel 235bis, § 5, Wetboek van Strafvordering, voor de feitenrechter kunnen worden opgeworpen, maar die onderzoeksrechter niet verwijt zijn verplichting te hebben miskend om een onderzoek à décharge te voeren, waardoor het hem evenmin verwijt een valsheid te hebben gepleegd die hun nadeel zou hebben berokkend en bijgevolg niet verduidelijkt waarin het aangevoerde verzuim hem schade zou hebben toegebracht (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 235bis, § 5 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

17 september 2025 P.25.0630.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250917.2F.11** AC nr. ...

BEHANDELING TER ZITTING EN TUSSENARRESTEN. VERKLARING VAN DE JURY

Behandeling ter zitting en tussenarresten - Verklaring van de jury - Motivering van het arrest over de schuld - Voornaamste redenen - Doel van het voorschrift

Artikel 334, eerste lid, Wetboek van Strafvordering bepaalt dat het college, zonder dat het moet antwoorden op alle neergelegde conclusies, de voornaamste redenen van de beslissing van de jury moet formuleren; die bepaling strekt ertoe de partijen bij de assisenprocedure in staat te stellen de beslissing van de jury te begrijpen (1). (1) Cass. 28 maart 2023, AR P.22.1724.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230328.2N.1; Cass. 24 mei 2022, AR P.22.0419.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220524.2N.3; Cass. 15 september 2020, AR P.20.0240.N, AC 2020, nr. 538, met concl. OM, RW 2022-23, 1234; Cass. 31 januari 2018, AR P.17.1058.F, AC 2018, nr. 67; Cass. 25 oktober 2016, AR P.16.0834.N, AC 2016, nr. 601; Cass. 26 april 2016, AR P.16.0077.N, AC 2016, nr. 282; Cass. 5 juni 2012, AR P.11.0902.N, AC 2012, nr. 361; Cass. 18 oktober 2011, AR P.11.0910.F, AC 2011, nr. 556 met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH, op datum in Pas.; Cass. 29 september 2010, AR P.10.0705.F, AC, 2010, nr. 562, NC 2011, 253 noot L. GYSELAERS; EHRM 29 november 2016, Lhermitte t/België: EHRM 16 november 2010, Taxquet t/België, § 63, www.echr.coe.int Over art. 334 Sv. zie L. HUYBRECHTS, “Strafrechtelijke motiveringsplicht in de branding. Over de motiveringsplicht i.v.m. feit en schuld”, NC 2012, 114-115; M. DE SWAEF, “Het hof van assisen in recente cassatierechtspraak”, in Na rijp beraad. Liber amicorum Michel Rozie, Intersentia, 2014, 158; C. MAES en S. VANTHIENEN, “Het hof van assisen 2.0. Succesvolle reboot of herhaalde systemcrash?”, in Publiekrechtelijke Kronieken, 2018, 232-256; L. KENNES, “Les réformes récentes et à venir du jugement des affaires criminelles”, in Actualités de droit penal et de procedure pénale, Anthémis, 2019, 165-166 en 174-175; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Gompel & Svacina, 2022, 1362-1363; M.-A BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2025, 1865-1870.

27 mei 2025 P.25.0562.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250527.2N.13 AC nr. ...

Behandeling ter zitting en tussenarresten - Verklaring van de jury - Motivering van het arrest over de schuld - Geen aparte vraag over de deelnemingsvorm van de onontbeerlijke hulp aan de misdaad - Redenen over mededaderschap van een beschuldigde - Grens

De motiveringsplicht van het hof van assisen wordt voor wat betreft de beslissing over de schuld geregeld door artikel 334 Wetboek van Strafvordering en niet door artikel 149 Grondwet; geen enkele bepaling verplicht de voorzitter van het hof van assisen om bij de vragen die hij bij toepassing van artikel 322 Wetboek van Strafvordering aan de gezworenen dient te stellen, afzonderlijke vragen te stellen voor elke onderscheiden deelnemingsgedraging zoals bedoeld in artikel 66 Strafwetboek; wanneer het hof van assisen een beschuldigde evenwel schuldig verklaart als deelnemer aan een misdaad, moet uit de voornaamste redenen van de jury die door het college bij toepassing van artikel 334 Wetboek van Strafvordering worden geformuleerd, blijken welke feitelijke gedraging de beschuldigde heeft gepleegd en aan welke deelnemingsvorm hij schuldig wordt geacht (1). (1) Over de voorwaarden van de onontbeerlijke hulp als vorm van mededaderschap (art. 66, 3° Sw.); Cass. 25 maart 2025, AR P.24.1472.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250325.2N.13; Cass. 28 januari 2025, AR P.24.1374.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250128.2N.1; Cass. 12 maart 2024, AR P.23.1638.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240312.2N.7; Cass. 6 maart 2024, AR P.23.1562.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240306.2F.1; Cass. 19 september 2023, AR P.23.0482.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230919.2N.1, met concl. OM; Cass. 7 december 2022, AR P.22.0918.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221207.2F.13; Cass. 15 november 2022, AR P.22.0952.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221115.2N.15, RW 2023-24, 58 noot S. MELIS, "Mededaderschap aan elektriciteitsdiefstal bij cannabisplantages: enkel 'weten' volstaat niet"; Cass. 14 juni 2022, AR P.22.0276.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220614.2N.1; Cass. 24 mei 2016, AR P.15.1604.N, AC 2016, nr. 342; Cass. 3 december 2013, AR P.13.1366.N, AC 2013, nr. 653; J. VANHEULE, "Bijdrage tot de studie van daderschap en deelneming aan de hand van ontwikkelingen in de rechtspraak (2021-2024)", T. Strafr. 2024, 324-389.

- Art. 334 Wetboek van Strafvordering
- Art. 322 Wetboek van Strafvordering
- Art. 66 Strafwetboek
- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

27 mei 2025 P.25.0562.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250527.2N.13 AC nr. ...

Behandeling ter zitting en tussenarresten - Verklaring van de jury - Motivering van het arrest over de schuld - Voornaamste redenen - Draagwijdte - Geen vermelding van stukken ingediend door de beschuldigde of van zijn argumenten - Geen redenen over de geloofwaardigheid van belastende bewijsgegevens of van bepaalde verklaringen van de beschuldigde - Vermoeden van onschuld - Gevolg

Noch artikel 6.1 EVRM, noch artikel 334 Wetboek van Strafvordering of enige andere bepaling of algemeen rechtsbeginsel, verplichten ertoe dat de formulering van de voornaamste redenen ook melding zou maken van:- de reden waarom een bepaalde verklaring van een medebeschuldigde meer overtuigend wordt bevonden dan een andere verklaring van die medebeschuldigde; - de achterliggende motieven van de voornaamste redenen van de jury; - alle argumenten à décharge die door een beschuldigde tijdens het debat werden voorgebracht; - de reden waarom geloof wordt gehecht aan de interpretatie van de telefoniegegevens door de politiediensten; - de stukken die door de beschuldigde tijdens het debat werden neergelegd; uit de loutere omstandigheid dat de formulering van de voornaamste redenen van de beslissing van de jury niet de reden vermeldt waarom aan een bepaalde verklaring geloof wordt gehecht en aan andere verklaringen niet, kan niet worden afgeleid dat de beslissing van de jury op arbitraire gronden is gebaseerd of het vermoeden van onschuld miskent.

- Art. 334 Wetboek van Strafvordering

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

27 mei 2025 P.25.0562.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250527.2N.13** AC nr. ...

Behandeling ter zitting en tussenarresten - Verklaring van de jury - Kortstondige terbeschikkingstelling van een stuk aan de gezworenen - Middel dat de miskenning aanvoert van het beginsel van het mondeling karakter van het debat - Ontvankelijkheid

Artikel 326 Wetboek van Strafvordering bepaalt dat de gezworenen niet vóór hun beraadslaging over de in het dossier opgenomen processen-verbaal mogen beschikken; zodra de beschuldigde, eiser in cassatie, echter niet aanvoert dat de gezworenen bij de kortstondige inbezitneming van het overgedragen stuk kennis zouden hebben genomen van een gegeven ten laste waarvan ze niet op de rechtszitting in kennis zouden zijn gesteld of de partijen geen tegenspraak hebben kunnen voeren en waarop zij hun overtuiging zouden hebben gebaseerd, is het middel dat de schending van het beginsel van het mondeling karakter van het debat aanvoert in de volgende omstandigheden niet ontvankelijk bij gebrek aan belang: op verzoek van een raadsman van een burgerlijke partij heeft de voorzitster van het hof aan de gezworenen een stuk doen overhandigen uit de powerpointpresentatie van de onderzoekers, die deel uitmaakte van de overtuigingsstukken, waartegen de raadsman van de beschuldigde zich heeft verzet, de burgerlijke partij heeft haar vraag ingetrokken en de overgedragen exemplaren werden teruggegeven (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 326 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

17 september 2025 P.25.0630.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250917.2F.11** AC nr. ...

Behandeling ter zitting en tussenarresten - Verklaring van de jury - Draagwijdte - Bij de rechtsplegingsstukken gevoegde vragenlijst - Vragenlijst met de beslissing van de jury - Voeging bij het arrest houdende de motivering - Verplichting

Artikel 334, tweede lid, Wetboek van Strafvordering is niet geschonden wanneer de vragenlijst met de beslissing van de jury niet bij de beslissing maar bij de rechtsplegingsstukken werd gevoegd (1). (1) Cass. 25 oktober 2017, AR P.17.0913.F, AC 2017, nr. 593. In dit geval komt de vragenlijst, hoewel noch gebundeld noch genummerd, wel degelijk voor in het dossier, wordt ze in de inventaris vermeld en bevat ze de antwoorden van de jury, waarnaar nauwkeurig wordt verwezen in het arrest dat de beslissing motiveert.

- Art. 334, tweede lid Wetboek van Strafvordering

25 juni 2025 P.25.0568.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250625.2F.7** AC nr. ...

Behandeling ter zitting en tussenarresten - Verklaring van de jury - Procedure ter terechtzitting - Voorlezing door de voorzitter van de verklaringen van een getuige die niet verschijnt - Later verhoor van die getuige wanneer hij op de rechtszitting verschijnt - Wettigheid

De omstandigheid dat de voorzitter van het hof van assisen, met toepassing van artikel 316 Wetboek van Strafvordering, de verklaringen heeft voorgelezen van een getuige die niet in de loop van het onderzoek verschijnt, belet hem niet diezelfde getuige op een later tijdstip te horen, wanneer hij op de rechtszitting verschijnt.

- Art. 316 Wetboek van Strafvordering

13 september 2023 P.23.0568.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230913.2F.5** AC nr. ...

Behandeling ter zitting en tussenarresten - Verklaring van de jury - Advocaat van de verdediging die de afwezigheid in het dossier van een stuk betreurt en het op bevel van de voorzitter van het hof van assisen neerlegt - Cassatiemiddel dat een dergelijk bevel aanvecht - (Geen) belang

De grief van de beklaagde die opkomt tegen het bevel dat de voorzitter van het hof van assisen aan zijn raadsman heeft gegeven om een stuk neer te leggen waarvan de advocaat zelf de afwezigheid betreurde en het heeft neergelegd, heeft geen belang.

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

25 juni 2025 P.25.0568.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250625.2F.7** AC nr. ...

Behandeling ter zitting en tussenarresten - Verklaring van de jury - Middel dat voor het eerst voor het Hof aanvoert dat een gezworene, vóór de rechtszitting, een gesprek heeft gevoerd met een vertegenwoordiger van het OM en met twee advocaten na afloop waarvan de jury naar de beraadslagingskamer werd gestuurd - Nieuw en feitelijk middel - Ontvankelijkheid

Wanneer de beschuldigde, eiser in cassatie, aanvoert dat een van de gezworenen, vóór de rechtszitting na afloop waarvan de jury naar de beraadslagingskamer werd gestuurd, heeft deelgenomen aan een gesprek, waarin ook de vertegenwoordiger van het openbaar ministerie en twee advocaten waren betrokken, en dat, volgens het middel, dit gedrag van de gezworene waarvan de eiser een foto heeft gemaakt en dat door een gerechtsdeurwaarder werd bevestigd, gewettigde twijfel doet ontstaan over de onpartijdigheid van die gezworene, zodat het motiverend arrest, alsook het veroordelend arrest dat hiervan het gevolg is, vernietigd moeten worden, maar uit de rechtspleging niet blijkt dat de eiser die omstandigheid voor het hof van assisen heeft aangevoerd om die gezworene te doen wraken, is het middel, dat voor het eerst voor het Hof wordt aangevoerd en een onderzoek van feitelijke gegevens vereist waarvoor het Hof niet bevoegd is, niet ontvankelijk (1). (1) Zie het eerste middel van T.K. (arrest, sub D): deze eiser heeft, van zijn kant, aangevoerd dat hij pas na het verdict kennis heeft gekregen van de foto waaruit hij het bestaan van een dergelijk gesprek afleidt; dit middel is bijgevolg niet nieuw, maar het Hof heeft vastgesteld dat ook dit middel niet ontvankelijk is omdat het onderzoek ervan eveneens een onderzoek van feitelijke gegevens vereist.

17 september 2025 P.25.0630.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250917.2F.11** AC nr. ...

Behandeling ter zitting en tussenarresten - Verklaring van de jury - Beginsel van het mondeling karakter van het debat - Begrip

Het beginsel van het mondeling karakter van het debat voor het hof van assisen, dat door de wetgever wordt gewenst en voortvloeit uit de artikelen 280, eerste lid, en 294 tot 316 Wetboek van Strafvordering, maakt onlosmakelijk deel uit van de eerbiediging van het recht van verdediging; het houdt in dat de gezworenen en, in voorkomend geval, de rechters hun innerlijke overtuiging alleen gronden op de gegevens waarvan ze op de zitting kennis hebben gekregen en waarover de partijen vrij tegenspraak hebben kunnen voeren (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 306 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)
- Art. 294 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)
- Art. 295 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)
- Art. 296 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)
- Art. 297 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)
- Art. 298 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)
- Art. 299 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)
- Art. 300 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)
- Art. 301 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)
- Art. 302 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)
- Art. 303 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)
- Art. 280, eerste lid Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)
- Art. 305 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)
- Art. 316 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)
- Art. 307 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)
- Art. 308 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)
- Art. 309 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)
- Art. 310 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)
- Art. 311 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)
- Art. 312 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)
- Art. 312bis Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

- Art. 313 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)
- Art. 314 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)
- Art. 315 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)
- Art. 315bis Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)
- Art. 304 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

17 september 2025 P.25.0630.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250917.2F.11 AC nr. ...

Behandeling ter zitting en tussenarresten - Verklaring van de jury - Griffier - Opdracht - Twee zittingsgriffiers die tijdens het proces nu eens samen, dan weer afwisselend, zetelen en de stukken en het arrest tot motivering van de schuld ondertekenen - Wettigheid

De opdracht van de griffier bestaat er met name in akte te verlenen van de verschillende vormvereisten waarvan de vervulling moet worden vastgesteld en hieraan authenticiteit te verlenen (1); geen enkele wettelijke bepaling verzet er zich tegen dat deze opdracht, in een assisenproces, door twee daartoe bevoegde personen wordt uitgeoefend; de dubbele ondertekening door de twee zittingsgriffiers van het arrest tot motivering van de schuld tast de authenticiteit van de stukken waarop deze handtekeningen zijn aangebracht geenszins aan en heeft dus geen invloed op de regelmatigheid van de rechtspleging. (1) Art. 168, vierde lid, 4°, Gerechtelijk Wetboek.

- Art. 334, derde lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 168 Gerechtelijk Wetboek

25 juni 2025 P.25.0568.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250625.2F.7 AC nr. ...

EINDARREST

Eindarrest - Hof van assisen - Motiverende of veroordelende beslissing - Cassatieberoep van de burgerlijke partij - (Niet-)ontvankelijkheid

Krachtens de artikelen 410 en 412 Wetboek van Strafvordering, kan de burgerlijke partij enkel cassatieberoep instellen met betrekking tot de bepalingen die haar burgerlijke belangen betreffen, maar kan zij in geen geval de vernietiging van een gewezen motiverende of veroordelende beslissing van het hof van assisen vorderen (1). (1) Zie concl. OM.; zie Cass. 30 januari 2024, AR P.23.1489.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240130.2N.4; Cass. 15 september 2020, AR P.20.0240.N, AC 2020, nr. 538, met concl. van advocaat-generaal DE SMET.

- Art. 412 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel III (Art. 407 tot en met 447bis)
- Art. 410 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel III (Art. 407 tot en met 447bis)

24 september 2025 P.25.0968.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250924.2F.21 AC nr. ...

Eindarrest - Griffier - Opdracht - Twee zittingsgriffiers die tijdens het proces nu eens samen, dan weer afwisselend, zetelen en de stukken en het arrest tot motivering van de schuld ondertekenen - Wettigheid

De opdracht van de griffier bestaat er met name in akte te verlenen van de verschillende vormvereisten waarvan de vervulling moet worden vastgesteld en hieraan authenticiteit te verlenen (1); geen enkele wettelijke bepaling verzet er zich tegen dat deze opdracht, in een assisenproces, door twee daartoe bevoegde personen wordt uitgeoefend; de dubbele ondertekening door de twee zittingsgriffiers van het arrest tot motivering van de schuld tast de authenticiteit van de stukken waarop deze handtekeningen zijn aangebracht geenszins aan en heeft dus geen invloed op de regelmatigheid van de rechtspleging. (1) Art. 168, vierde lid, 4°, Gerechtelijk Wetboek.

- Art. 334, derde lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 168 Gerechtelijk Wetboek

25 juni 2025 P.25.0568.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250625.2F.7** AC nr. ...

Eindarrest - Arrest van schuldigverklaring - Vermelding van de toegepaste wetsbepalingen - Verzuim - Gevolg

Het arrest van het hof van assisen over de schuldvragen en het proces-verbaal van de rechtszitting dienen geen melding te maken van de toegepaste bepalingen van het Wetboek van Strafvordering; uit de loutere omstandigheid dat die bepalingen niet worden vermeld, kan niet worden afgeleid dat de erin vermelde voorschriften niet werden nageleefd.

- Art. 334 Wetboek van Strafvordering
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

27 mei 2025 P.25.0562.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250527.2N.13** AC nr. ...

Eindarrest - Cassatieberoep - Overschrijding van de redelijke termijn van de duur van de strafvervolging voor het eerst voor het Hof aangevoerd - Nieuw middel - (Niet-)ontvankelijkheid

In zoverre het cassatiemiddel het hof van assisen verwijt geen rekening te hebben gehouden met een overschrijding van de redelijke termijn, terwijl uit de rechtsplegingsstukken niet blijkt dat die verdediging voor de feitenrechters was aangevoerd, is het nieuw en derhalve niet ontvankelijk (1). (1) Zie Cass. 6 maart 2024, AR P.23.1541.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240306.2F.4. Immers, "wanneer de beschuldigde geen conclusie heeft ingediend i.v.m. de gevolgen van de overschrijding van de redelijke termijn, is het hof van assisen er niet toe gehouden de beslissing dat die termijn niet is overschreden, afzonderlijk te motiveren." (Cass. 31 mei 1995, AR P.95.0345.F, (VI, 3de middel), AC 1995, nr. 268; zie Cass. 22 oktober 1986, AR 5114, AC 1986-87, nr. 117).

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

25 juni 2025 P.25.0568.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250625.2F.7** AC nr. ...

Eindarrest - Straftoemeting - Aanneming van verzachtende omstandigheden - Feitelijke beoordeling - Gevolg - (Geen) verplichting om op alle daders van dezelfde misdaad de voor een van hen aangenomen verzachtende omstandigheid toe te passen

Het al dan niet aannemen van verzachtende omstandigheden in het voordeel van de dader van een moord – een misdaad die de wet bestraft met levenslange opsluiting – valt onder de onaantastbare beoordeling van het hof van assisen (1), aangezien het niet op alle daders van dezelfde misdaad de verzachtende omstandigheid dient toe te passen die het voor een van hen heeft aangenomen (2). (1) "Het hof van assisen oordeelt in feite, mitsdien onaantastbaar of er al dan niet verzachtende omstandigheden kunnen worden aangenomen" (Cass. 17 februari 2015, AR P.14.1394.N, AC 2015, nr. 120); zie Cass. 17 juni 1980, AC 1979-80, II, p. 1299; Cass. 9 oktober 1973, AC 1974, I, 144. (2) "De rechter beschikt over een discretionaire bevoegdheid om verzachtende omstandigheden al dan niet toe te kennen; volgens zijn onaantastbare beoordeling kan hij ze aan een bepaalde medebeschuldigde, medebeklaagde of mede-inverdenkinggestelde toekennen, maar niet aan een andere" (Cass. 2 oktober 2002, AR P.02.1038.F, AC 2002, nr. 504).En "het enkele feit dat de rechter oordeelt dat een welbepaalde omstandigheid voor een beschuldigde een verzachtende omstandigheid is die een strafvermindering verantwoordt, heeft, gelet op het individuele karakter van de straf, niet voor gevolg dat hij moet motiveren waarom diezelfde omstandigheid ook voor een andere beschuldigde niet als verzachtende omstandigheid wordt aangenomen" (Cass. 20 januari 2004, AR P.03.1364.N, AC 2004, nr. 31).Zie wat betreft het persoonlijke karakter van de verzachtende omstandigheden, A. BRAAS, Précis de droit pénal, Bruylant, 1936, nr. 402; Ch. HENNAU en J. VERHAEGEN, Droit pénal général, Bruylant, 2de uitg., 1995, nr. 513.

- Art. 80 Strafwetboek
- Art. 79 Strafwetboek

25 juni 2025 P.25.0568.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250625.2F.7** AC nr. ...

HOGER BEROEP

ALLERLEI

Allerlei - Jeugdbescherming - Territoriale bevoegdheid van de jeugdrechtbank - Wijziging verblijfplaats - Verwijzing naar de jeugdrechtbank van de nieuwe verblijfplaats - Hoger beroep tegen de beslissing van de jeugdrechter - Vraag dat zaak aanhangig blijft bij oorspronkelijke jeugdrechtbank - Geen hoger beroep van het openbaar ministerie - Gevolg

Uit artikel 44, § 6, eerste lid, Jeugdbeschermingswet volgt dat het openbaar ministerie, dat in eerste aanleg niet werd betrokken bij de onttrekkings- en verwijzingsprocedure, ook voor het eerst in hoger beroep tegen de beslissing van de jeugdrechter kan vragen dat de zaak toch aanhangig blijft bij de jeugdrechtbank waar ze reeds aanhangig werd gemaakt; dat het openbaar ministerie in dat geval zelf geen hoger beroep aantekende tegen de onttrekkings- en verwijzingsbeslissing van de jeugdrechter doet hieraan geen afbreuk.

- Art. 44, § 6 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

11 februari 2025 P.24.1563.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250211.2N.5** AC nr. ...

BURGERLIJKE ZAKEN (HANDELSZAKEN EN SOCIALE ZAKEN INBEGREPEN)

Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Gevolgen - bevoegdheid van de rechter - Bevoegdheid van de rechter - Omvang

De appelrechter moet binnen de grenzen van het door de partijen ingestelde hoger beroep een eindbeslissing wijzen over alle geschilpunten die bij hem aanhangig zijn gemaakt (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1068 Gerechtelijk Wetboek

27 november 2023 S.23.0021.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231127.3F.2** AC nr. ...

Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Rechtspleging in hoger beroep - Akte van hoger beroep - Appellant - Uiteenzetting van de grieven - Uiteenzetting van de grieven - Begrip

Behoudens het geval waarin het hoger beroep bij conclusie wordt ingesteld, vermeldt de akte van hoger beroep, op straffe van nietigheid, de uiteenzetting van de grieven, waarbij het voldoende is dat de appellant de verwijten uiteenzet die hij tegen de bestreden beslissing aanvoert; die uiteenzetting moet voldoende duidelijk zijn, zodat de geïntimeerde zijn conclusie kan voorbereiden en de appelrechter de draagwijdte ervan kan beoordelen; de verplichting om de grieven uiteen te zetten houdt niet in dat de middelen waarop ze gegrond zijn moeten worden uiteengezet.

- Art. 1057, 7° Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

26 juni 2025 C.24.0485.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250626.1F.7** AC nr. ...

Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Beslissingen en partijen - Openbaar ministerie - Recht om hoger beroep in te stellen - Voorwaarde - Openbare orde - Begrip

Uit artikel 138bis, § 1, Gerechtelijk Wetboek volgt niet dat het openbaar ministerie een ambtshalve vordering kan instellen telkens als er sprake is van een schending van een bepaling van openbare orde of van een bepaling die de openbare orde aanbelangt; de vereisten van de openbare orde die in de zin van deze bepaling een dergelijke tussenkomst kunnen verantwoorden, houden in dat de openbare orde in het gedrang wordt gebracht door een feitelijke toestand die verholpen moet worden (1). (1) Cass. 23 maart 2023, AR C.22.0029.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230323.1F.5, met concl. OM.

- Art. 138bis, § 1 Gerechtelijk Wetboek

8 september 2023 C.22.0449.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230908.1F.4** AC nr. ...

Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Beslissingen en partijen - Openbaar ministerie - Recht om hoger beroep in te stellen - Voorwaarde - Openbare orde - Begrip

Uit artikel 138bis, § 1, Gerechtelijk Wetboek volgt niet dat het openbaar ministerie ambtshalve een vordering kan instellen telkens als er sprake is van een schending van een bepaling van openbare orde of van een bepaling die de openbare orde aanbelangt; de vereisten van de openbare orde die in de zin van die bepaling een dergelijke tussenkomst kunnen verantwoorden, houden in dat de openbare orde in het gedrang wordt gebracht door een feitelijke toestand die verholpen moet worden (1). (1) Cass. 23 maart 2023, AR C.22.0029.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230323.1F.5, met concl. van advocaat-generaal Werquin; Cass. 19 november 2021, AR C.20.0523.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211119.1F.1.

- Art. 138bis, § 1 Gerechtelijk Wetboek - Deel II: RECHTERLIJKE ORGANISATIE. (art. 58 tot 555/16)

7 november 2025 C.25.0152.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20251107.1F.2** AC nr. ...

STRAFZAKEN (DOUANE EN ACCIJNZEN INBEGREPEN)

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Algemeen - Devolutieve werking - Begrip

Onder het begrip “devolutieve werking” wordt verstaan dat het hoger beroep ertoe strekt het geschil aan de rechters in hoger beroep over te dragen (1), zodat zij zich zouden uitspreken over al wat het voorwerp van hun saisine uitmaakt, zoals de appellant dat heeft afgebakend (2). (1) Zie M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Brussel, La Charte, 2021, II, 1733-1743; F. HELIE, Traité de l’instruction criminelle, Bruylant, Brussel, 1869, III, 280, nr. 4368. Deze auteur herinnert eraan dat dit niet steeds het geval is geweest: oorspronkelijk was het hoger beroep, zowel in Frankrijk als in Rome, veeleer een instrument van politieke centralisatie dan een rechtsmiddel, waardoor de overheid alle verspreide vonnissen, die door plaatselijke gerechten waren geveld, onder haar gezag en toezicht tot één geheel kon terugbrengen. (2) Tantum devolutum quantum appellatum.

27 september 2023 P.23.0823.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230927.2F.8** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Ambtshalve aanvoering van grief door het appelgerecht - Verplichting - Geen beoordeling van de beslissing over de schuld voorgelegd aan het appelgerecht - Geen aanvoering van een grief over de schuld - Betwisting van de schuld door de beklaagde - Draagwijdte - Gevolg

Het staat aan het appelgerecht te oordelen of er grond is om bij toepassing van artikel 210, tweede lid, Wetboek van Strafvordering ambtshalve een grief aan te voeren en wanneer een beklaagde of het openbaar ministerie de beslissing over de schuld niet door het appelgerecht beoordeeld wensen te zien en met betrekking tot die beslissing bijgevolg geen grief in de zin van artikel 204 Wetboek van Strafvordering aanvoeren, is het appelgerecht slechts verplicht om een ambtshalve grief aan te voeren in de zin van artikel 210, tweede lid, Wetboek van Strafvordering indien het zelf oordeelt dat daartoe een reden is waarbij de omstandigheid dat de beklaagde voor het appelgerecht zijn schuld betwist, daaraan geen afbreuk doet en het appelgerecht niet verplicht om hierover een ambtshalve grief aan te voeren; indien het appelgerecht oordeelt dat er geen ambtshalve grief in de voormelde zin moet worden opgeworpen, wordt de saisine in hoger beroep beperkt door de verklaringen van hoger beroep en de in het grievenschrift of de grievenschriften aangevoerde grieven (1). (1) Cass. 11 juni 2024, AR P.24.0436.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240611.2N.4; Cass. 27 juni 2023, AR P.23.0476.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230627.2N.32. De beklaagde had, zich steunende op de arresten 185/2019 en 189/2019 van 20 november 2019 van het Grondwettelijk Hof, aangevoerd dat hieruit een verplichting voortvloeide voor het appelgerecht om ambtshalve grieven aan te voeren.

- Art. 210 Wetboek van Strafvordering
- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

10 juni 2025 P.24.1217.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250610.2N.27** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Rechtspleging in hoger beroep - Strafverzwaring - Artikel 211bis, Wetboek van Strafvordering - Geen beperking in graad van beroep - Bevestiging voor het overige van het beroepen vonnis - Eenparigheid - Artikel 211bis, Wetboek van Strafvordering - Artikel 45, eerste lid, Wegverkeerswet - Herstel in het recht tot sturen - Examens en onderzoeken - Beperking in eerste aanleg tot voertuigen van de categorieën B en BE - Geen vaststelling van de éénparigheid - Draagwijdte - Gevolg

Wanneer het appelgerecht de voor de telastlegging opgelegde geldboete, vervallenverklaring van het recht tot sturen, het voor die vervallenverklaring verleende gedeeltelijke uitstel van tenuitvoerlegging en het afhankelijk maken van het herstel van het recht tot sturen van het slagen in de vier examens en onderzoeken bevestigt maar anders dan met het beroepen vonnis werd geoordeeld die herstelmaatregel niet beperkt tot voertuigen van de categorieën B en BE, verzwaart het aldus de aan de beklaagde opgelegde bestraffing in de zin van artikel 211bis, tweede zin, Wetboek van Strafvordering en schendt het die bepaling door niet vast te stellen dat die beslissing met eenparige stemmen werd genomen (1). (1) Cass. 15 januari 2019, AR P.18.1187.N, AC 2019, nr. 24.

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering
- Art. 45, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

10 juni 2025 P.25.0554.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250610.2N.21** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Grievenschrift - Verplicht aanvoeren van grieven - Begrip grief - Rubrieken in het grievenformulier - Aankruising rubriek "schuld" - Aanvoeren van een grief over de rechten van verdediging - Afwezigheid op de terechtzitting om medische

redenen - Saisine van de rechter in hoger beroep - Impact van de grief over de procedure - Grens

Een grief als bedoeld in artikel 204 Wetboek van Strafvordering is de specifieke aanwijzing door de appellant van een afzonderlijke beslissing van het beroepen vonnis waarvan hij de hervorming door de appelrechter vraagt (1); het overeenkomstig artikel 204, derde lid, Wetboek van Strafvordering door de Koning bij besluit van 18 februari 2016, zoals gewijzigd bij besluit van 23 november 2017, vastgesteld model van het grievenformulier bevat naast onder meer de rubrieken Schuld en Straf en/of maatregel ook een rubriek Procedure (bevoegdheid, verjaring, rechten van verdediging, e.a.); een appellant die aanvoert dat het appelgerecht de strafvordering onontvankelijk moet verklaren wegens miskenning van zijn recht van verdediging en zijn recht op een eerlijk proces omdat hij omwille van medische redenen niet persoonlijk aanwezig kon zijn noch werd vertegenwoordigd en zo een aanleg heeft verloren, beoogt om procedurele redenen een hervorming van de beroepen beslissing op dit punt; indien hij wil dat het appelgerecht zich daarover uitspreekt, moet hij een procedurele grief aanvoeren; uit de loutere aankruising in het appelgrievenformulier van de rubrieken Schuld en Straf en/of maatregel volgt niet dat de appellant elke beslissing op procedureel vlak die een impact heeft of kan hebben op de beslissing over de schuld of de straf als grief aanvoert; dit zou immers betekenen dat de rubriek Procedure zinledig is (2). (1) Zie o.a. Cass. 4 februari 2025, AR P.24.1614.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250204.2N.7; Cass. 11 oktober 2023, AR P.22.1491.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231011.2F.14, met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH; Cass. 1 februari 2017, AR P.16.1100.F, AC 2017, nr. 78; Cass. 18 oktober 2016, AR P.16.0818.N, AC 2016, nr. 584, met concl. van advocaat-generaal WINANTS; S. VAN OVERBEKE, Grievenstelsel en hoger beroep in strafzaken, Kluwer, 2022, 91-95; M.A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, die Keure, 2025, 1958-1965. (2) Over de procedurele grief en de impact op de schuldbeoordeling zie S. VAN OVERBEKE, Grievenstelsel en hoger beroep in strafzaken, Kluwer, 2022, 160-165.

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

17 juni 2025 P.25.0514.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250617.2N.15** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Rechtspleging in hoger beroep - Voorlopige hechtenis - Afstand van het door de inverdenkinggestelde ingestelde hoger beroep - Arrest dat akte van de afstand verleent - Gevolgen

Wanneer de inverdenkinggestelde van zijn hoger beroep afstand doet, wordt de zaak door die afstand niet van rechtswege aan de kamer van inbeschuldigingstelling onttrokken en moet het arrest dat akte van die afstand verleent, worden gewezen binnen de door artikel 30, § 3, Voorlopige Hechteniswet vastgestelde termijn, bij gebrek waaraan de inverdenkinggestelde in vrijheid wordt gesteld; hieruit vloeit voort dat het arrest dat binnen de wettelijke termijn akte van de afstand verleent, dezelfde gevolgen heeft als een arrest dat de voorlopige hechtenis handhaaft in de zin van artikel 30, § 4, van die wet, en dat, met toepassing van de voormelde bepaling, het arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling een titel van vrijheidsberoving voor één maand vanaf de beslissing vormt indien ze betrekking heeft op de eerste, de tweede of de derde beschikking van de raadkamer.

- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

26 augustus 2025 P.25.1187.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250826.VAC.3** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Hoger beroep ingesteld door de beklaagde - Grief die is beperkt tot de bijdrage aan het Begrotingsfonds voor de Juridische Tweedelijnsbijstand - Bijdrage die is opgelegd aan een beklaagde die geniet van kosteloze rechtsbijstand - Beslissing in hoger beroep die stelt dat de beklaagde geen bijdrage meer verschuldigd is - Toewijzing van de gerechtskosten aan de beklaagde - Toelaatbaarheid

Indien het appelgerecht ingevolge de beperkende werking van het door artikel 204 Wetboek van Strafvordering bedoelde appelgrievenformulier enkel te oordelen heeft over de gehoudenheid van een beklaagde tot betaling van de bijdrage aan het Begrotingsfonds voor de Juridische Tweedelijnsbijstand en het anders dan de eerste rechter oordeelt dat de beklaagde niet gehouden is tot die betaling, dan is die appelbeslissing geen veroordelend vonnis in de zin van artikel 162 Wetboek van Strafvordering en kan de beklaagde bijgevolg niet worden veroordeeld tot de kosten van de appelprocedure.

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering
- Art. 162 Wetboek van Strafvordering

27 mei 2025 P.25.0212.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250527.2N.32** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Beklaagde vrijgesproken in eerste aanleg - Hoger beroep van de burgerlijke partij - Geen hoger beroep op strafgebied - Bevoegdheid van het appelgerecht beperkt tot de burgerlijke rechtsvordering - Vermoeden van onschuld - Geen uitspraak over de vraag of de beklaagde zich schuldig heeft gemaakt aan het misdrijf - Draagwijdte - Gevolg

Uit artikel 6.2 EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, volgt dat indien een beklaagde in eerste aanleg werd vrijgesproken voor het misdrijf waarvoor hij werd vervolgd en het appelgerecht ingevolge de afwezigheid van een hoger beroep op strafgebied enkel nog te oordelen heeft over de door de burgerlijke partij tegen de beklaagde aanhangig gemaakte burgerlijke rechtsvordering gegrond op het feit waarvoor de vrijspraak werd verleend, het appelgerecht zich niet mag uitspreken over de vraag of de beklaagde zich aan dat misdrijf heeft schuldig gemaakt; het appelgerecht mag in een dergelijk geval uitsluitend oordelen of het gedrag, zoals dat blijkt uit het met de strafvervolging aanhangig gemaakte feit, een fout oplevert in oorzakelijk verband met de schade die door de burgerlijke partij wordt gevorderd waarbij de strafrechter zich in een dergelijk geval bevindt in dezelfde situatie als de burgerlijke rechter die zich moet uitspreken over een schadevergoedingsvordering die is gesteund op een strafbaar feit en hij, wil hij het door artikel 6.2 EVRM gewaarborgde vermoeden van onschuld niet miskennen, zich moet onthouden van bewoordingen waaruit de vaststelling van de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van de betrokkene voor een feit waarvoor hij definitief is vrijgesproken, kan worden afgeleid.

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

10 juni 2025 P.24.1797.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250610.2N.26** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de

rechter - Grievenformulier - Saisine van het appelgerecht - Grief die is beperkt tot de opgelegde hoofdstraf - Bijkomende straffen - Beslissingsonderdeel dat onafscheidbaar is van het beslissingsonderdeel betreffende de hoofdstraf - Gevolg

Indien een appellant in het grievenformulier als grief de met het beroepen vonnis opgelegde hoofdstraf vermeldt en dus aangeeft dat hij dat beslissingsonderdeel in hoger beroep wenst hervormd te zien, dan voert hij noodzakelijk ook een grief aan betreffende de aan de appellant opgelegde bijkomende straffen, die immers beslissingsonderdelen zijn die onafscheidbaar zijn van het beslissingsonderdeel betreffende de hoofdstraf (1); de omstandigheid dat de appellant in zijn grievenformulier uitdrukkelijk aangeeft dat hij enkel de hervorming wenst van de hoofdstraf en dus formeel geen grief aanvoert betreffende een bijkomende straf, laat niet toe anders te oordelen en het appelgerecht moet een dergelijke beperking in het grievenformulier buiten beschouwing laten. (1) Cass. 4 februari 2025, AR P.24.1614.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250204.2N.7; Cass. 13 februari 2024, AR P.23.1665.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240213.2N.6.

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering
- Art. 203 Wetboek van Strafvordering

4 maart 2025 P.25.0040.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250304.2N.10** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Rechtspleging in hoger beroep - Voorlopige hechtenis - Termijn van 15 dagen voor uitspraak - Schorsing van de termijn tijdens het uitstel verleend op vraag van de verdachte - Voortzetting van de zaak op vraag van de verdachte - Regelmatigheid van de beslissing tot handhaving

De termijn van uitspraak binnen de vijftien dagen na instelling van het hoger beroep, zoals bepaald in artikel 30, § 3, tweede lid, Voorlopige Hechteniswet, wordt tijdens de duur van een uitstel geschorst indien het wordt verleend op verzoek van de verdachte of zijn raadsman; voor de toepassing van deze bepaling wordt een zaak die in voortzetting wordt gesteld op een latere datum, aanzien als een zaak waarvan de behandeling wordt uitgesteld.

- Art. 32 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 30, § 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

12 augustus 2025 P.25.1147.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250812.VAK.6** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Verval van het recht tot sturen wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid - Devolutieve werking

Volgens artikel 42, tweede lid, Wegverkeerswet is het opleggen van dit verval mogelijk in elke aanleg en dit ongeacht wie het rechtsmiddel heeft ingesteld; het kan dus ook voor het eerst in hoger beroep worden opgelegd.

- Art. 42, tweede lid Wet 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer

14 september 2021 P.21.0109.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210914.2N.4** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Aaaaaartikel 6.1 EVRM - Toegang tot de rechter - Internering - Hoger beroep ingesteld door de persoon zelf tegen wie de interneringsmaatregel is gevorderd - Persoon in eerste aanleg bijgestaan door een advocaat - Persoon niet meer bijgestaan door een advocaat in hoger beroep - Grievenformulier -

Vervallenverklaring van het hoger beroep - Kennisgeving aan de geïnterneerde appellant - Draagwijdte - Gevolg

Uit artikel 6.1 EVRM en het door die bepaling gewaarborgde recht van toegang tot de rechter volgt dat indien de appellant een persoon is tegen wie een interneringsmaatregel wordt gevorderd en die bijgevolg overeenkomstig de artikelen 13, § 3, en 81, § 1, eerste lid, Interneringswet moet worden bijgestaan of vertegenwoordigd door een advocaat, de vervallenverklaring van het hoger beroep wegens het niet-indienen van een grievenformulier niet kan worden uitgesproken wanneer de appellant zelf hoger beroep heeft ingesteld op een ogenblik dat hij niet meer was bijgestaan door een raadsman en niet vaststaat dat hij op de hoogte was van de verplichting tijdig een grievenformulier in te dienen (1). (1) Cass. 12 oktober 2021, AR P.21.0937.N, AC 2021, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211012.2N.10; Cass. 20 oktober 2020, AR P.19.1255.N, AC 2020, nr. 645; Cass. 8 september 2020, AR P.20.0630.N, AC 2020, nr. 509.

- Artt. 13, § 3, en 18, § 1 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

15 maart 2022 P.21.1649.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220315.2N.6** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Overschrijding van de redelijke termijn van de strafvervolging - Erkenning door de appelrechters - Verzwaring van de door de eerste rechter opgelegde straf - Wettigheid

Wanneer het openbaar ministerie tegen het beroepen vonnis hoger beroep heeft ingesteld met betrekking tot de straf, belet de erkenning van de overschrijding van de redelijke termijn de appelrechters niet de aan de beklaagde opgelegde straf te verzwaren, mits die straf het wettelijk maximum niet bereikt (1). (1) Oud artikel 21ter Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering.

- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

17 september 2025 P.25.0501.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250917.2F.8** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Rechtspleging in hoger beroep - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Afstand van het door de inverdenkinggestelde ingestelde hoger beroep - Arrest dat akte van de afstand verleent - Motiveringsplicht - Omvang

Uit artikel 5 EVRM kan niet worden afgeleid dat een beslissing die een vrijheidsberoving voor een beperkte periode verlengt, gemotiveerd moet worden wat betreft de noodwendigheden van die hechtenis, ook al is die beslissing het gevolg van de afstand door de gedetineerde van een rechtsmiddel dat hij had aangewend tegen de beslissing die hij had bestreden, en die op dat punt gemotiveerd is.

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

26 augustus 2025 P.25.1187.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250826.VAC.3** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Beslissingen en partijen -

Onderzoeksgerechten - Raadkamer - Beslissing tot buitenvervolgingstelling - Hoger beroep van de burgerlijke partij - Ontvankelijkheid - Voorwaarde - Belang

De ontvankelijkheid van het hoger beroep van een burgerlijke partij tegen een beslissing van buitenvervolgingstelling vereist niet enkel dat die stelling als burgerlijke partij ontvankelijk is, maar ook dat de burgerlijke partij haar belang behoudt bij dit hoger beroep tijdens de appelprocedure; de algemene bewoordingen van artikel 135, § 1, Wetboek van Strafvordering houden voor de burgerlijke partij geen vrijstelling in van de vereiste van een volgehouden belang als algemene voorwaarde voor de ontvankelijkheid van dit rechtsmiddel en de omstandigheid dat het hoger beroep van een burgerlijke partij tegen een buitenvervolgingstelling tevens strekt tot het voortzetten van de strafvordering doet daaraan geen afbreuk.

- Art. 135, § 1 Wetboek van Strafvordering

10 juni 2025 P.25.0239.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250610.2N.20** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Vorm - Verzoekschrift dat de grieven bevat - Vermelding van de redenen tot staving van de grieven - Gevolgen voor de bevoegdheid van de rechter

Krachtens artikel 204 Wetboek van Strafvordering wordt de omvang van de aanhangigmaking van de zaak bij de rechter in hoger beroep beoordeeld binnen de grenzen van het verzoekschrift dat de grieven bevat, onverminderd de toepassing van artikel 210, tweede lid, van dat Wetboek; de verplichting om grieven te formuleren houdt enkel in dat nauwkeurig moet worden bepaald welke punten van de beslissing in eerste aanleg moeten worden gewijzigd; de appellant kan in voorkomend geval de redenen tot staving van de opgegeven grieven vermelden; hoewel de rechter in hoger beroep aldus is gehouden het gedeelte van de beslissing dat bedoeld wordt in de door de appellant aangevoerde grief opnieuw te beoordelen, verplicht de wet hem evenwel niet om dat onderzoek te beperken tot de redenen die de appellant met betrekking tot die grief heeft opgegeven (1). (1) Cass. 30 mei 2018, AR P.18.0387.F, AC 2018, nr. 345, met concl. OM op datum in Pas.

- Art. 210, tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

27 september 2023 P.23.0843.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230927.2F.10** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Grievenformulier - Beslissingsonderdelen die onafscheidbaar verbonden zijn - Verdovende middelen - Beslissing over de verzwarende omstandigheden bepaald in artikel 2bis, § 2, a), § 3, b) en § 4, b), Drugswet - Beslissing over de schuld aan het basismisdrijf bepaald in artikel 2bis, § 1, Drugswet - Geen onafscheidbaar verbonden beslissingsonderdelen - Grief beperkt tot schuldigverklaring aan de verzwarende omstandigheden - Gevolg

Behoudens indien het appelgerecht een ambtshalve grief aanvoert als bedoeld in artikel 210, tweede lid, Wetboek van Strafvordering, is de saisine van dat gerecht beperkt tot die beslissingsonderdelen waartegen de appellant grieven aanvoert zoals bedoeld in artikel 204 Wetboek van Strafvordering, alsook tot de beslissingsonderdelen die daarmee onafscheidbaar zijn verbonden; de beslissing over schuld aan de verzwarende omstandigheden bepaald in artikel 2bis, § 2, a), § 3, b) en § 4, b), Drugswet is niet onafscheidbaar verbonden met de beslissing over de schuld aan het basismisdrijf bepaald in artikel 2bis, § 1, Drugswet en wanneer aldus de beklaagde voor het appelgerecht een grief aanvoert waarmee hij enkel opkomt tegen zijn schuldigverklaring aan die verzwarende omstandigheden, moet het appelgerecht niet meer oordelen over de schuld van de beklaagde aan dat basismisdrijf, tenzij het daarover een ambtshalve middel aanvoert.

- Art. 2bis, §§ 1, 2, a), 3, b) en 4, b) Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid
- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

4 maart 2025 P.24.1527.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250304.2N.1** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Incidenteel beroep - Voorwaarde - Hoger beroep van beklaagde tegen beslissing die de burgerlijke rechtsvordering verwerpt - Geen belang - Gevolg

Het instellen van een incidenteel beroep vereist het bestaan van een ontvankelijk principaal hoger beroep door een partij tegen wie het incidenteel beroep is gericht; een beklaagde heeft echter geen belang om hoger beroep in te stellen tegen een beslissing die een tegen hem gerichte burgerlijke vordering verwerpt en het appelgerecht kan dan ook niet wettig oordelen dat het eventueel principaal hoger beroep van de beklaagde tegen die beslissing ontvankelijk is of dat het appelgerecht saisine heeft om over dat hoger beroep te oordelen.

- Art. 203, § 4 Wetboek van Strafvordering

3 juni 2025 P.25.0089.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.3** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Devolutieve kracht - Onttrekking van goederen aan het douanetoezicht - Verbeurdverklaring van goederen met een verkeerde benaming - Veroordeling tot betaling van de tegenwaarde bij niet-overlegging van die goederen - Aard - Burgerrechtelijk gevolg van de strafrechtelijke veroordeling tot verbeurdverklaring - Draagwijdte - Gevolg - Hoger beroep van de Belgische Staat beperkt tot de strafrechtelijke beschikkingen - Aanhangigmaking van de zaak bij de appelrechter

Artikel 236, § 1, AWDA legt de verbeurdverklaring op van alle goederen die ten gevolge van een verkeerde benaming de grondslag voor de vestiging van de douaneschuld wijzigen; hoewel de veroordeling tot betaling van de tegenwaarde van de verbeurd verklaarde goederen een burgerrechtelijke veroordeling is, maakt zij, in geval van niet-overlegging van die goederen, deel uit van de strafvordering, aangezien die veroordeling het noodzakelijke accessorium van de in de strafvordering bedoelde verbeurdverklaring is; wanneer het hoger beroep van de Belgische Staat enkel betrekking heeft op de strafrechtelijke beschikkingen van het bestreden vonnis, overschrijden de appelrechters bijgevolg de grenzen van de aanhangigmaking van de zaak niet wanneer zij de verbeurdverklaring gepaard laten gaan met de veroordeling waarzonder de niet-overlegging van de goederen die straf ondoeltreffend zou maken (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

- Art. 210 Wetboek van Strafvordering
- Art. 50 Strafwetboek
- Art. 44 Strafwetboek
- Art. 259 Algemene Wet 18 juli 1977 inzake douane en accijnzen
- Art. 236 Algemene Wet 18 juli 1977 inzake douane en accijnzen

25 juni 2025 P.25.0469.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250625.2F.4** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Zaak die door het appelgerecht aan zich wordt getrokken - Geen) toepassing van artikel 2.1 Zevende Aanvullend Protocol EVRM en artikel 14.5 IVBPR

Artikel 2.1 Zevende Aanvullend Protocol EVRM (1) en artikel 14.5 IVBPR (2) zijn niet van toepassing op de personen die, krachtens de Belgische wet, rechtstreeks voor een hoger rechtscollege zoals het hof van beroep worden gebracht; dit is het geval wanneer de appelrechters, overeenkomstig artikel 215 Wetboek van Strafvordering, de zaak waarvan ze kennisnemen aan zich trekken. (1) Zie Cass. 2 maart 2021, AR P.20.1057.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210302.2N.22, met concl. van advocaat-generaal WINANTS, ECLI:BE:CASS:2021:CONC.20210302.2N.22. (2) Zie Cass. 3 september 2013, AR P.12.1645.N, AC 2013, nr. 416.

- Art. 14.5 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten
- Art. 2.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 215 Wetboek van Strafvordering

4 juni 2025 P.25.0382.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250604.2F.15** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Algemeen - Overschrijding van de redelijke termijn van de strafvervolging - Vaststelling door de appelrechters - Sanctie - Vermindering van de straf ten opzichte die welke de appelrechters zonder een dergelijke vaststelling zouden hebben opgelegd en niet ten opzichte van de straf die de eerste rechter heeft opgelegd

Wanneer de appelrechters voor het eerst de overschrijding van de redelijke termijn vaststellen, moeten ze de straf die ze uitspreken verminderen ten opzichte van die welke ze zouden hebben opgelegd indien de zaak onverwijld was berecht, en niet ten opzichte van die welke de eerste rechter in aanmerking heeft genomen (1) (2). (1) Zie Cass. 29 mei 2024, AR P.23.1560.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240529.2F.3, en verw. in voetnoot; Cass. 18 november 2009, AR P.09.1023.F, AC 2009, nr. 677. (2) Oud artikel 21ter Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering.

- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

17 september 2025 P.25.0501.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250917.2F.8** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Beroepen vonnis dat over de grond van de zaak uitspraak doet - Onregelmatigheid die uit een tekstuele of substantiële nietigheid voortvloeit, en niet uit de onbevoegdheid of uit een machtsoverschrijding - Weerslag op de in hoger beroep gewezen beslissing

Wanneer de onregelmatigheid van de beslissing over de grond van de zaak niet voortvloeit uit de onbevoegdheid of uit een machtsoverschrijding maar uit een tekstuele of substantiële nietigheid, moet de rechter in hoger beroep, wanneer hij die beslissing vernietigt, de zaak aan zich trekken en over de grond van de zaak uitspraak doen (1). (1) Zie concl. OM "in hoofdzaak" [§§ 3-4].

- Art. 20 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 215 Wetboek van Strafvordering

13 december 2023 P.22.0079.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231213.2F.6** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Grievenformulier - Grief - Begrip

Een grief in de zin van artikel 204 Wetboek van Strafvordering is de identificatie van het dictum waarvan de appellant de wijziging vraagt (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

11 oktober 2023 P.22.1491.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231011.2F.14** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Rechtspleging in hoger beroep - Voorlopige hechtenis - Afstand van het door de inverdenkinggestelde ingestelde hoger beroep - Arrest dat akte van de afstand verleent - Draagwijdte

Uit geen enkele wettelijke bepaling volgt dat het arrest dat afstand verleent van het hoger beroep dat een inverdenkinggestelde heeft ingesteld tegen een beslissing die zijn voorlopige hechtenis handhaaft, over de ontvankelijkheid van dit hoger beroep uitspraak moet doen om zijn rechtsmacht volledig uit te oefenen.

- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

26 augustus 2025 P.25.1187.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250826.VAC.3** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Grievenformulier - Doelstelling - Aaaaaartikel 6.1 EVRM - Toegang tot de rechter -

Draagwijdte

Het door artikel 6.1 EVRM gewaarborgde recht van toegang tot de rechter, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, belet de lidstaten niet het instellen van rechtsmiddelen afhankelijk te maken van voorwaarden, voor zover die voorwaarden een wettig doel dienen en er een redelijke verantwoording bestaat tussen de opgelegde voorwaarden en het nagestreefde doel maar die voorwaarden mogen niet ertoe leiden dat het recht op het instellen van het rechtsmiddel in de kern wordt aangetast; met de verplichting voor de appellant op straffe van verval van het hoger beroep de grieven tegen de beroepen beslissing kenbaar te maken, beoogt de wetgever een doelmatiger behandeling van de strafzaken in hoger beroep, het vermijden van nutteloze werklast en kosten door het niet langer voorleggen van niet-betwiste beslissingen aan het appelgerecht en ten slotte de tegenpartijen en het appelgerecht in de gelegenheid te stellen te bepalen van welke beslissingen de appellant de hervorming wenst; die verplichting, alsook de duidelijk in artikel 204 Wetboek van Strafvordering bepaalde verplichting om binnen de appeltermijn de grieven schriftelijk in te dienen zodat snel zekerheid bestaat over de draagwijdte van het hoger beroep, dienen een wettig doel, respecteren een redelijke verhouding tussen de opgelegde beperkingen en het nagestreefde doel en tasten het recht op hoger beroep in de kern niet aan (1). (1) Zie Hof van Cassatie van België, Jaarverslag 2017, pp. 81-91 over de problematiek van het grievenformulier.

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

15 maart 2022 P.21.1649.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220315.2N.6** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Verschrijving niet vermeld in de grieven van hoger beroep - Rechtzetting - Dwaling betreffende het tijdvak van het misdrijf

De begrenzing van de aanhangigmaking van de zaak bij de appelrechters op grond van de grieven die worden aangevoerd in het verzoekschrift zoals bedoeld in artikel 204 Wetboek van Strafvordering, doet geen afbreuk aan de bevoegdheid van de voornoemde appelrechters om elke verschrijving recht te zetten die de hun voorgelegde beschikkingen kan aantasten (1), waaronder een verschrijving betreffende het tijdvak van het misdrijf (1). (1) “In correctionele zaken of politiezaken maakt de verwijzingsbeschikking of de dagvaarding om te verschijnen niet de daarin vervatte omschrijving bij het vonnisgerecht aanhangig, maar [(“in rem”)] de feiten zoals ze uit de stukken van het gerechtelijk onderzoek blijken en waarop de verwijzingsbeschikking of de dagvaarding zijn gegrond; (...) [in geval van herkwalificatie door de feitenrechter] (...), moet de nieuwe omschrijving desalniettemin hetzelfde feit betreffen als datgene dat aan de vervolging ten grondslag ligt of moet dat feit daarin zijn begrepen; de beoordeling door de feitenrechter is in dat opzicht onaantastbaar” (Cass. 31 maart 2021, AR P.21.0221.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210331.2F.7, met concl. OM).Bovendien is “[d]e verschrijving die de rechter mag verbeteren, (of deze al dan niet betrekking heeft op het tijdvak van het misdrijf ...) een schrijffout, namelijk een onachtzaamheid die de wettigheid of regelmatigheid van de beslissing niet aantast en waarvan de rechtzetting de in de verbeterde beslissing vastgelegde rechten of de door haar bevolen maatregelen ongewijzigd laat [...]”, (Cass. 27 mei 2020, AR P.20.0522.F, AC 2020, nr. 327).

- Art. 794 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 210, tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

11 oktober 2023 P.22.0900.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231011.2F.4 AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Internering - Hoger beroep tegen de beslissing tot internering door de raadkamer - Kamer van inbeschuldigingstelling - Grievenformulier - Draagwijdte - Gevolg

Uit de bepalingen van artikel 14, § 1, Interneringswet en de artikelen 203, § 1, eerste lid, en 204, Wetboek van Strafvordering volgt dat de kamer van inbeschuldigingstelling in beginsel verplicht is het hoger beroep van een inverdenkinggestelde, ingesteld door het afleggen van een verklaring ter griffie tegen een beschikking die hem interneert, vervallen te verklaren wanneer binnen de beroepstermijn geen grievenschrift werd ingediend.

- Artt. 203, § 1, eerste lid, en 204 Wetboek van Strafvordering
- Art. 14, § 1 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

15 maart 2022 P.21.1649.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220315.2N.6 AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Voorwerp van het hoger beroep - Onduidelijke grief - (Geen) verval van het hoger beroep - Verzoek tot bevestiging van het beroepen vonnis

Hoewel het hoger beroep in de regel ertoe strekt de hervorming of de vernietiging te vorderen van de beslissing die hierin wordt bedoeld, wordt dit rechtsmiddel niet onduidelijk en vervalt het niet enkel op grond dat de appellant, nadat hij dit hoger beroep heeft ingesteld, de bevestiging van het beroepen dictum vraagt (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

26 maart 2025 P.25.0007.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250326.2F.1 AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Aaaaaartikel 6.1 EVRM - Toegang tot de rechter - Beklaagde bijgestaan door een advocaat in eerste aanleg - Kennisgeving door de overheid van de vormvereisten van het hoger beroep - Grievenformulier - Draagwijdte

Uit artikel 6.1 EVRM en het door die bepaling gewaarborgde recht van toegang tot de rechter volgt voor de overheid in de regel niet de verplichting om een beklaagde die tijdens de procedure in eerste aanleg werd bijgestaan door een raadsman en die kennis heeft gekregen van de beroepen beslissing, alle vormvereisten voor het hoger beroep tegen die beslissing ter kennis te brengen en dat geldt ook voor de op straffe van verval van het hoger beroep voorgeschreven verplichting om tijdig nauwkeurig bepaalde grieven in te dienen (1). (1) Zie Hof van Cassatie van België, Jaarverslag 2017, pp. 81-91 over de problematiek van het grievenformulier.

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

15 maart 2022 P.21.1649.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220315.2N.6 AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Grievenformulier - Enkel vakje "straf of maatregel" aangekruist - Witwasmisdrijf - Grief betreffende het beginsel, de berekening en het bedrag van de verbeurdverklaring - Draagwijdte

Aangezien de artikelen 42, 1°, 43 en 505, vijfde en zesde lid, Strafwetboek tot gevolg hebben dat het voorwerp van het witwassen dat in het vermogen van de veroordeelde werd aangetroffen en het bedrag van de daarvoor opgelopen verbeurdverklaring die daarvoor is opgelegd, met elkaar in overeenstemming worden gebracht, en de berekening van dat bedrag bijgevolg niet kan worden betwist zonder het bestaan en de draagwijdte van het voorwerp in vraag te stellen, kan de aanduiding door de beklaagde-appellant in het vakje "Straf of maatregel", dat hij het voornemen heeft het beginsel, de berekening en het bedrag van de door de eerste rechter bevolen verbeurdverklaring te betwisten, geen enkele twijfel laten bestaan over zijn wil om tegelijkertijd de tenlastelegging van witwassen, dat er onlosmakelijk deel van uitmaakt, aan het oordeel van de appelrechters voor te leggen (1). (1) Zie (de in dit opzicht andersluidende) concl. OM: Terwijl het Hof, in tegenstelling tot wat de appelrechters hadden beslist, overweegt dat hun saisine zich eveneens uitstrekte tot de telastlegging van witwassen, beperkt het de cassatie verassend genoeg tot de straffen van verbeurdverklaring zonder ze uit te breiden tot het geheel van de straffen die met name zijn uitgesproken wegens de voormelde telastlegging van het witwassen, terwijl de motivering van de keuze en van de maat van de hoofdstraf nochtans berusten op deze telastlegging." (D.V.)

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering
- Art. 505, vijfde en zesde lid Strafwetboek
- Art. 43 Strafwetboek
- Art. 42, 1° Strafwetboek

11 oktober 2023 P.22.1491.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231011.2F.14** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Voorlopige hechtenis - Hoger beroep - Verklaring - Verzending - Communicatieplatform tussen de gedetineerde en de gevangenisadministratie - Uitwerking

De verklaring die is verstuurd op een platform dat als communicatiemiddel dient tussen de gedetineerden en de gevangenisadministratie en die, bijgevolg, niet is gedaan aan een gezagsdrager die over de vereiste bevoegdheid beschikt, vormt geen hoger beroep; een dergelijke mededeling heeft enkel tot gevolg dat het de administratieve dienst in staat stelt om de gedetineerde te doen verschijnen op de griffie van de gevangenis, zodra deze opent, om de akte op te maken.

29 juli 2025 P.25.1078.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250729.VAC.10** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Vorm - Hoger beroep van het openbaar ministerie tegen de straf - Verzoekschrift dat de grieven bevat - Vermelding van de ontoereikendheid van de straf - Gevolg voor de bevoegdheid van de rechter - Verlenen van een uitstel

Wanneer het openbaar ministerie aangeeft dat zijn hoger beroep betrekking heeft op de straf, op grond dat zij onwettig is, blijft de rechter in hoger beroep bevoegd om die straf te beoordelen binnen de grenzen van de wet die ze oplegt, op grond van alle omstandigheden eigen aan de zaak op het tijdstip waarop hij uitspraak doet (1) en om, in voorkomend geval, het uitstel te verlenen. (1) Cass. 30 mei 2018, AR P.18.0387.F, AC 2018, nr. 345, met concl. OM op datum in Pas. ("(...) en om, in voorkomend geval, de straf te verminderen"). Het OM heeft er mutatis mutandis naar verwezen.

- Art. 210, tweede lid Wetboek van Strafvordering

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

27 september 2023 P.23.0843.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230927.2F.10 AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Grievenformulier - Betwisting van de schuld - Gevolg

Wanneer een beklaagde die hoger beroep instelt in zijn grievenformulier vermeldt dat hij de beslissing over de schuld betwist, geeft hij aan dat hij alle bestanddelen van de beslissing over de schuld aanvecht, wat inhoudt dat hij daarmee ook de bewijsgegevens die een schuldigverklaring kunnen ondersteunen en bijgevolg ook de wettigheid en regelmatigheid van de bewijsvoering bedoelt, zonder dat hij hierover een afzonderlijke grief moet vermelden (1); de omstandigheid dat de beklaagde uit de volgens hem gebleken onregelmatigheid van het bewijs heeft afgeleid dat de strafvordering niet ontvankelijk is, doet hieraan geen afbreuk en heeft niet tot gevolg dat hij hierover een afzonderlijke procedurele grief dient aan te voeren. (1) Cass. 27 februari 2018, AR P.17.1039.N, AC 2018, nr. 129.

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

7 december 2021 P.21.0740.N ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211207.2N.5 AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Algemeen - Conclusies - Overneming van de redenen van de eerste rechter door de rechter in hoger beroep - Weerslag op de dubbele aanleg

Uit de omstandigheid dat de appelrechter de motivering van de eerste rechter heeft overgenomen, door vast te stellen dat deze geheel beantwoordt aan dezelfde middelen die de appellant herhaalt, volgt niet dat laatstgenoemde de waarborg voortvloeiend uit het tweevoudige onderzoek van hetzelfde geschilpunt zou zijn ontzegd; het feit dat dit geschilpunt, na afloop van een debat op tegenspraak, tot hetzelfde antwoord leidt, betekent niet dat de betwisting niet het voorwerp heeft uitgemaakt van een tweede vonnis over de grond van de zaak, wat het hoger beroep verzekert aan diegene die het instelt (1). (1) Zie Cass. 12 februari 1985, AR 8901, AC 1985, nr. 349: "Door de redenen van de eerste rechter met betrekking tot de bewezenverklaring van de tenlastelegging over te nemen, beantwoordt de appelrechter de voor hem genomen conclusie wanneer die redenen, samen met de eigen redengeving, een antwoord bevatten op het in hoger beroep desaangaande gevoerd verweer"."De appelrechters die de motieven van de eerste rechter bijtreden en overnemen, geven daarmee hun eigen redenen, (...)" (Cass. 16 december 2008, AR P.08.1149.N, AC 2008, nr. 733; Cass. 7 juni 2005, AR P.04.0092.N, AC 2005, nr. 324; Cass. 3 april 2001, AR P.00.1595.N, AC 2001, nr. 197; zie Cass. 4 februari 2020, AR P.19.0751.N, AC 2020, nr. 98); M.-A. BEERNAERT e.a., o.c., II, 1749.

27 september 2023 P.23.0823.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230927.2F.8 AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Waals Milieuwetboek - Jachtmisdrijf - Beroep tegen de beslissing van de afgevaardigd sanctionerend ambtenaar - Regeling die van het gemeen recht afwijkt - Omvang

De door artikel D217 van het Waals Milieuwetboek ingevoerde regeling voor het instellen van een beroep wijkt af van de gemeenrechtelijke regels van het hoger beroep in strafzaken; artikel 204 Wetboek van Strafvordering is niet van toepassing op het hoger beroep van de overtreder tegen een beslissing van de sanctionerend ambtenaar (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

- Art. D.217 Milieuwetboek - Boek 1: Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Regelgevend deel.
- Art. 204 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel I (Art. 137 tot en met 216septies)

24 september 2025 P.25.0611.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250924.2F.13** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Rechtspleging in hoger beroep - Veroordeling in eerste aanleg - In voorlopige hechtenis genomen beklaagde - Hoger beroep - Handhaving van de hechtenis - Verzoek tot invrijheidstelling - Draagwijdte

Wanneer er geen einde werd gemaakt aan de voorlopige hechtenis vóór de beslissing van de eerste rechter of die rechter de onmiddellijke aanhouding van de veroordeelde beklaagde heeft bevolen, kan aan die beklaagde de voorlopige invrijheidstelling worden verleend op indiening van een verzoekschrift bij de kamer belast met de behandeling van correctionele zaken in hoger beroep, vanaf het instellen van het hoger beroep tot de beslissing over dat hoger beroep (1). (1) Cass. 5 oktober 2021, AR P.21.1196.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211005.2N.14.

- Art. 27, §§ 1 en 2 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

20 december 2023 P.23.1671.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231220.2F.12** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Grievenstelsel - Grievenformulier - Saisine van het appelgerecht - Wegverkeer - Verval van het recht te sturen wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid - Grief beperkt tot de straf - Uitsluiting van de vervallenverklaring wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid - Beslissingsonderdeel dat afscheidbaar is van het beslissingsonderdeel over de straf - Gevolg

Uit artikel 42, eerste en tweede lid, Wegverkeerswet volgt dat de vervallenverklaring wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid een bewezenverklaring vereist van een overtreding van de politie over het wegverkeer of van een verkeersongeval te wijten aan het persoonlijk toedoen van de dader, maar die vervallenverklaring is niet afhankelijk van de door de rechter uit te spreken straf; uit de artikelen 203, § 1, en 204, eerste lid, Wetboek van Strafvordering en artikel 42, eerste en tweede lid, Wegverkeerswet volgt verder dat indien een appellant in zijn verklaring van hoger beroep verwijst naar de in het grievenformulier vermelde grieven en hij in dat grievenformulier als grief enkel het beslissingsonderdeel aanwijst betreffende de aan de appellant opgelegde straf en daarbij uitdrukkelijk de vervallenverklaring wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid als grief uitsluit, de saisine van het appelgerecht is beperkt tot de straf en niet slaat op de vervallenverklaring wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid vermits dit een beslissingsonderdeel is dat te onderscheiden valt van het beslissingsonderdeel over de straf; de omstandigheid dat volgens artikel 42, tweede lid, Wegverkeerswet het uitspreken van de vervallenverklaring wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid in elke aanleg mogelijk is en dit ongeacht wie het rechtsmiddel heeft ingesteld, laat niet toe anders te oordelen; daaruit volgt bovendien dat aangezien het beslissingsonderdeel betreffende de vervallenverklaring wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid niet tot de saisine van het appelgerecht behoort, het appelgerecht zich niet kan uitspreken over een verzoek tot herziening van de maatregel als bedoeld door artikel 44 Wegverkeerswet.

- Art. 42 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 204, eerste lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 203, § 1 Wetboek van Strafvordering

4 maart 2025 P.25.0114.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250304.2N.15** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Strafverzwaring - Eenstemmigheid - Hoofdgevangenisstraf - Verlaging - Bijkomende straffen - Gevolgen

Indien het gerecht in hoger beroep een beklaagde veroordeelt tot een lagere hoofdgevangenisstraf dan die waartoe de eerste rechter hem had veroordeeld, is er geen strafverzwaring in de zin van artikel 211bis, tweede zin, Wetboek van Strafvordering en dit ongeacht of het gerecht in hoger beroep de beklaagde veroordeelt tot een hogere geldboete en een door artikel 1 Wet Beroepsuitoefeningsverbod bedoeld bestuurdersverbod van een langere duur dan opgelegd door de eerste rechter; of er strafverzwaring is, wordt in een dergelijk geval uitsluitend bepaald door de opgelegde hoofdgevangenisstraf.

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering

26 oktober 2021 P.21.0959.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211026.2N.12** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Grievenschrift - Aankruising rubriek "schuld" - Omschrijving van de feiten - Taak van de rechter in hoger beroep

Een grief als bedoeld in artikel 204 Wetboek van Strafvordering is de specifieke aanwijzing door de appellant van een afzonderlijke beslissing van het beroepen vonnis, waarvan hij de hervorming door de appelrechter vraagt (1); wanneer de appellant in zijn grievenformulier de rubriek “schuld” aankruist, maakt hij bij het appelgerecht niet enkel de beslissing over de schuld aanhangig, maar ook alle onafscheidelijk daarmee verbonden beslissingen (2); de appelrechter is ertoe gehouden aan de hem voorgelegde feiten hun juiste omschrijving te geven; die beslissing is onafscheidelijk verbonden met de beslissing over de schuld; bijgevolg kan een beklaagde die hoger beroep instelt tegen zijn schuldigverklaring, zijn grieven niet beperken tot de hem ten laste gelegde feiten zoals heromschreven door de eerste rechter. (1) Zie o.a. Cass. 4 februari 2025, AR P.24.1614.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250204.2N.7; Cass. 11 oktober 2023, AR P.22.1491.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231011.2F.14, met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH; Cass. 1 februari 2017, AR P.16.1100.F, AC 2017, nr. 78; Cass. 18 oktober 2016, AR P.16.0818.N, AC 2016, nr. 584, met concl. van advocaat-generaal WINANTS; S. VAN OVERBEKE, Grievenstelsel en hoger beroep in strafzaken, Kluwer, 2022, 91-95; M.A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, die Keure, 2025, 1958-1965. (2) Cass. 30 januari 2024, AR P.23.1344.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240130.2N.2; Cass. 15 oktober 2019, AR P.19.0600.N, AC 2019, nr. 522; Cass. 13 november 2018, AR P.18.0360.N, AC 2018, nr. 626; S. VAN OVERBEKE, Grievenstelsel en hoger beroep in strafzaken, Kluwer, 2022, 148-150.

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

17 juni 2025 P.24.1697.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250617.2N.27** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Rechtspleging in hoger beroep - Strafverzwaring - Eenparigheid van stemmen - Arrest op verzet - Ontvankelijk verzet - Gevolg

Het rechtscollege dat in hoger beroep uitspraak doet over het verzet van de beklaagde tegen een door dit rechtscollege bij verstek gewezen beslissing op het hoger beroep van het openbaar ministerie, mag de door de eerste rechter opgelegde straf enkel verzwaren door met eenparigheid van stemmen uitspraak te doen en dit uitdrukkelijk vast te stellen, zelfs als de bij verstek gewezen beslissing de door de eerste rechter uitgesproken straf met eenparigheid van stemmen wettig heeft verzwaard (1), aangezien het bij verstek gewezen arrest krachtens de uitdovende werking van het ontvankelijk verklaarde verzet is vernietigd (2). (1) Cass. 14 februari 2007, AR P.06.1379.F, AC 2007, nr. 88. (2) Zie Cass. 7 december 2016, AR P.16.0650.F, AC 2016, nr. 701.

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering

26 maart 2025 P.24.1615.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250326.2F.2** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Tijdelijk beletsel - Aanvang nieuwe termijn - Onaantastbare beoordeling door het appelgerecht - Toezicht door het Hof - Wijze - Laattijdig hoger beroep - Overmacht

Indien overmacht die verantwoordt dat een hoger beroep, aangetekend na het verstrijken van de in artikel 203 Wetboek van Strafvordering bepaalde termijn, toch ontvankelijk wordt verklaard, de appellant evenwel slechts tijdelijk heeft belet om hoger beroep in te stellen, vangt van zodra de overmachtssituatie is opgehouden een nieuwe termijn aan om alsnog een verklaring van hoger beroep af te leggen en de omstandigheid dat de appellant de hem als beklaagde ten laste gelegde feiten betwist, doet daaraan geen afbreuk; het appelgerecht oordeelt onaantastbaar of overmacht de appellant heeft belet tijdig hoger beroep in te stellen, alsook wanneer de overmachtssituatie voor de appellant heeft opgehouden te bestaan; het Hof gaat wel na of het appelgerecht uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord (1). (1) Zie Cass. 28 februari 2023, AR P.22.1549.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230228.2N.3.

- Art. 203 Wetboek van Strafvordering

25 maart 2025 P.24.0781.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250325.2N.18** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Hoger beroep van het openbaar ministerie tegen de straf - Verzoekschrift dat de grieven bevat - Vermelding van de ontoereikendheid van de straf - Gevolg voor de bevoegdheid van de rechter - Verlenen van een uitstel

Wanneer het openbaar ministerie aangeeft dat zijn hoger beroep betrekking heeft op de straf, op grond dat zij onwettig is, blijft de rechter in hoger beroep bevoegd om die straf te beoordelen binnen de grenzen van de wet die ze oplegt, op grond van alle omstandigheden eigen aan de zaak op het tijdstip waarop hij uitspraak doet (1) en om, in voorkomend geval, het uitstel te verlenen. (1) Cass. 30 mei 2018, AR P.18.0387.F, AC 2018, nr. 345, met concl. OM op datum in Pas. ("(...) en om, in voorkomend geval, de straf te verminderen"). Het OM heeft er mutatis mutandis naar verwezen.

- Art. 210, tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

27 september 2023 P.23.0843.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230927.2F.10** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Verzoekschrift dat de grieven bevat - Vermelding van de redenen tot staving van de grieven - Gevolgen voor de bevoegdheid van de rechter

Krachtens artikel 204 Wetboek van Strafvordering wordt de omvang van de aanhangigmaking van de zaak bij de rechter in hoger beroep beoordeeld binnen de grenzen van het verzoekschrift dat de grieven bevat, onverminderd de toepassing van artikel 210, tweede lid, van dat Wetboek; de verplichting om grieven te formuleren houdt enkel in dat nauwkeurig moet worden bepaald welke punten van de beslissing in eerste aanleg moeten worden gewijzigd; de appellant kan in voorkomend geval de redenen tot staving van de opgegeven grieven vermelden; hoewel de rechter in hoger beroep aldus is gehouden het gedeelte van de beslissing dat bedoeld wordt in de door de appellant aangevoerde grief opnieuw te beoordelen, verplicht de wet hem evenwel niet om dat onderzoek te beperken tot de redenen die de appellant met betrekking tot die grief heeft opgegeven (1). (1) Cass. 30 mei 2018, AR P.18.0387.F, AC 2018, nr. 345, met concl. OM op datum in Pas.

- Art. 210, tweede lid Wetboek van Strafvordering

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

27 september 2023 P.23.0843.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230927.2F.10 AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Correctioneel rechtscollege in hoger beroep - Aanhangigmaking - Vaststelling

In hoger beroep wordt de aanhangigmaking van de zaak bij de rechter bepaald door de verklaring van hoger beroep en door het verzoekschrift dat de grieven bevat (1). (1) Over de devolutieve werking van het hoger beroep, zie M.-A. BEERNAERT e.a., o.c., II, 1733 e.v.

- Art. 210 Wetboek van Strafvordering
- Art. 204 Wetboek van Strafvordering
- Art. 203 Wetboek van Strafvordering

20 december 2023 P.23.0636.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231220.2F.3 AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Allerlei - Tekstuele of substantiële nietigheidsgrond van het beroepen vonnis - Weerslag op de in hoger beroep gewezen beslissing

Wanneer een vonnis is aangetast door een tekstuele of substantiële nietigheid, tast een dergelijke onregelmatigheid het in hoger beroep gewezen vonnis niet aan wanneer de rechters in hoger beroep de verschrijving van de eerste rechter niet hebben overgenomen, maar deze hebben hersteld (1). (1) Zie concl. OM “in hoofdzaak” [§§ 3-4].

- Art. 20 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 215 Wetboek van Strafvordering

13 december 2023 P.22.0079.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231213.2F.6 AC nr. ...

HOOFDELIJKHEID

- Contractuele fouten - Samenlopende fouten - Ondeelbare verbintenis - Gevolg

Wanneer eenzelfde schade werd veroorzaakt door de samenlopende fouten van meerdere personen, zijn zij in solidum aansprakelijk jegens de benadeelde, zodat ieder van hen gehouden is tot de volledige vergoeding van de schade van de getroffene die geen fout heeft begaan; dit is het geval voor de schade die voortvloeit uit de foutieve niet-uitvoering van een ondeelbare contractuele verbintenis (1). (1) Cass. 15 februari 1974, AC 1974, 661.

- Artt. 1146 tot 1151 Oud Burgerlijk Wetboek

27 november 2023 C.22.0412.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231127.3F.6** AC nr. ...

HUISVESTING

- Woonkwaliteit - Inbreuken op de Vlaamse Codex Wonen 2021 - Nietigverklaring van de huurovereenkomst als vorm van teruggave - Voorwaarden

De rechter die een beklaagde veroordeelt op grond van het misdrijf van het verhuren van een niet-conforme woning zoals bedoeld in artikel 3.34 Vlaamse Codex Wonen van 2021, voorheen artikel 20, § 1, Vlaamse Wooncode, kan als vorm van teruggave in de zin van artikel 44 Strafwetboek de nietigverklaring van de huurovereenkomst uitspreken wanneer vaststaat dat die overeenkomst door dat misdrijf werd verkregen en de nietigverklaring ervan bijgevolg noodzakelijk is om de gevolgen van dat misdrijf ongedaan te maken; de nietigverklaring van de huurovereenkomst als vorm van teruggave is dan ook slechts mogelijk wanneer de verhuurde woning niet-conform was op het tijdstip dat die overeenkomst werd gesloten en het bewezenverklaarde misdrijf ook betrekking heeft op de verhuur van de niet-conforme woning op dit tijdstip (1). (1) Over de nietigheid van de huurovereenkomst als teruggave bevolen door de strafrechter in zaken van bewezen verklaarde feiten van krotwoningen of huisjesmelkerij bestond er verdeeldheid in de rechtspraak. Zie hof van beroep Gent, 10e Kamer, 17 december 2021, C/1678/2021, www.arrestendatabank.be; Corr. Gent 24 juni 2008, RW 2008-9, 1697, noot T. VANDROMME, "Verhuur van krotwoningen: opzet, verbeurdverklaring en nietigheid van de huurovereenkomst" (pro nietigverklaring) en hof van beroep te Brussel, 15e Kamer, 3 juni 2021, 855/2021, www.arrestendatabank.be (contra); T. VANDROMME, Woningkwaliteitsbewaking in het Vlaams Gewest, in Recht&Praktijk, Kluwer, 2022, 431-433. In zaken van inbreuken op de woningkwaliteit in het Vlaamse Gewest (artikel 3.34 Vlaamse Codex Wonen, voordien artikel 20, §1 Vlaamse Wooncode) kan ook het herstel van de woning, in de zin van het wegwerken van gebreken, een vorm van teruggave zijn, die in het belang is van de huurder. Zie Cass. 5 september 2023, AR P.23.0220.N, AC 2023, nr. 529, met concl. OM; Cass. 15 oktober 2013, AR P.12.1764.N, AC 2013, nr. 522; Cass. 3 september 2013, AR P.12.1041.N, AC 2013, nr. 414; T. VANDROMME, "Verhuur van krotwoningen", in Comm. Straf. 2021, 52-68. Verder is op te merken dat de burgerlijke rechter niet ambtshalve de absolute nietigheid kan opwerpen van een huurovereenkomst als blijkt dat bij aanvang de gehuurde woning niet voldeed aan de woonkwaliteitsnormen van de Vlaamse Wooncode (Cass. 6 januari 2022, C.21.0089.N, AC 2022, nr. 7, TBBR/RGDC 2022, 438 noot N. BERNARD "Insalubrité du logement : la 'solution' de la nullité du bail poursuit son lent reflux" (438-444). (BDS)

- Art. 3.34 Decreten over het Vlaamse woonbeleid, gecodificeerd op 17 juli 2020
- Art. 189 Wetboek van Strafvordering
- Art. 161 Wetboek van Strafvordering
- Art. 44 Strafwetboek

24 juni 2025 P.25.0325.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.44** AC nr. ...

HUUR VAN DIENSTEN

- Architect - Verzekeringsplicht - Orde van architecten - Visum Stedenbouwkundige aanvraag - Aansprakelijkheid

De Orde van Architecten die een stedenbouwkundige vergunning voorziet van een visum, dient zich ervan te vergewissen dat de architect is ingeschreven op een tabel van de Orde van Architecten of op de lijst van stagiairs en gerechtigd is het beroep van architect uit te oefenen; als voorwaarde om het beroep te mogen uitoefenen, dient de Orde van Architecten hierbij bijgevolg na te gaan of de aanvragende architect voldoet aan zijn verzekeringsverplichting (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 5 Wet 26 juni 1963 tot instelling van een Orde der Architecten

13 juni 2025 C.23.0423.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250613.1N.8** AC nr. ...

HUUR VAN GOEDEREN

HANDELSHUUR

Handelshuur - Einde (opzegging, huurhernieuwing, enz.) - Huurhernieuwing - Weigering door de verhuurder - Recht van de huurder - Uitzettingsvergoeding - Vereiste

De Handelshuurwet strekt tot bescherming van de handelszaak; de uitzettingsvergoeding, zoals zij door die wet is bepaald, strekt ertoe de huurder te vergoeden voor het verlies van de handelszaak dat het gevolg is van de uitzetting; opdat de huurder aanspraak kan maken op deze vergoeding, is bijgevolg vereist dat door de weigering tot huurhernieuwing de handelszaak, waarvan hij eigenaar is en die hij in het huurpand exploiteert, verloren gaat (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 16.IV Wet van 30 april 1951 BURGERLIJK WETBOEK. - BOEK III - TITEL VIII - HOOFDSTUK II, Afdeling 2bis : Regels betreffende de handelshuur in het bijzonder

30 mei 2025 C.24.0087.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250530.1N.9** AC nr. ...

Handelshuur - Einde (opzegging, huurhernieuwing, enz.) - Huurhernieuwing - Weigering door de verhuurder - Onderverhuring - Onderhuurder eigenaar van de handelszaak - Vergoeding wegens uitzetting - Hoofdhuurder - Onderhuurder - Voorwaarden - Artikel 16.IV, Handelshuurwet

Wanneer de hoofdhuurder het gehuurde goed in onderhuur heeft gegeven en alleen de onderhuurder rechten heeft op de handelszaak, kan de hoofdhuurder bijgevolg geen eigen recht op vergoeding wegens uitzetting tegen de verhuurder doen gelden; in dit geval en in zoverre de handelszaak van de onderhuurder verloren gaat, heeft alleen deze laatste, door verplichte bemiddeling van de hoofdhuurder, recht op die vergoeding (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 16.IV Wet van 30 april 1951 BURGERLIJK WETBOEK. - BOEK III - TITEL VIII - HOOFDSTUK II, Afdeling 2bis : Regels betreffende de handelshuur in het bijzonder

30 mei 2025 C.24.0087.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250530.1N.9** AC nr. ...

Handelshuur - Onderverhuring en huuroverdracht - Onderverhuring - Onderhuurder eigenaar van de handelszaak - Huurhernieuwing - Weigering door de verhuurder - Vergoeding wegens uitzetting - Hoofdhuurder - Onderhuurder - Voorwaarden - Artikel 16.IV, Handelshuurwet

Wanneer de hoofdhuurder het gehuurde goed in onderhuur heeft gegeven en alleen de onderhuurder rechten heeft op de handelszaak, kan de hoofdhuurder bijgevolg geen eigen recht op vergoeding wegens uitzetting tegen de verhuurder doen gelden; in dit geval en in zoverre de handelszaak van de onderhuurder verloren gaat, heeft alleen deze laatste, door verplichte bemiddeling van de hoofdhuurder, recht op die vergoeding (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 16.IV Wet van 30 april 1951 BURGERLIJK WETBOEK. - BOEK III - TITEL VIII - HOOFDSTUK II, Afdeling 2bis : Regels betreffende de handelshuur in het bijzonder

30 mei 2025 C.24.0087.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250530.1N.9** AC nr. ...

Handelshuur - Einde (opzegging, huurhernieuwing, enz.) - Einde - Voornemen van de

huurder om de huur te beëindigen - Aard van de handeling - Gevolg - Doeltreffendheid - Voorwaarden

Het uiten, door de huurder, van zijn voornemen om de lopende huur te beëindigen bij het verstrijken van een driejarige periode is een eenzijdige, voor de verhuurder bedoelde handeling, zodat die handeling enkel is voltrokken wanneer de opzegging de verhuurder heeft bereikt; hieruit volgt dat, om de huur bij het verstrijken van een driejarige periode te beëindigen, de opzegging door de huurder ter kennis moet worden gebracht op een van de in artikel 3, derde lid, Handelshuurwet bepaalde wijzen en de verhuurder tijdig moet bereiken vóór de einddatum van die driejarige periode.

- Art. 3, derde lid Wet van 30 april 1951 BURGERLIJK WETBOEK. - BOEK III - TITEL VIII - HOOFDSTUK II, Afdeling 2bis : Regels betreffende de handelshuur in het bijzonder

29 september 2023 C.22.0471.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230929.1F.6** AC nr. ...

Handelshuur - Einde (opzegging, huurhernieuwing, enz.) - Einde - Kennisgeving van de opzegging door de huurder - Kennisgeving bij aangetekende brief - Doeltreffendheid - Voorwaarde

De kennisgeving van de opzegging bereikt de verhuurder wanneer hij ervan kennisneemt of er redelijkerwijs van had kunnen kennisnemen, met name wanneer de opzegging bij aangetekende brief ter kennis wordt gebracht op de datum waarop die brief op zijn woonplaats wordt aangeboden.

- Art. 3, derde lid Wet van 30 april 1951 BURGERLIJK WETBOEK. - BOEK III - TITEL VIII - HOOFDSTUK II, Afdeling 2bis : Regels betreffende de handelshuur in het bijzonder

29 september 2023 C.22.0471.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230929.1F.6** AC nr. ...

Handelshuur - Begrip - aard van wetgeving - Handelshuurwet - Uitzettingsvergoeding - Doelstellingen

De Handelshuurwet strekt tot bescherming van de handelszaak; de uitzettingsvergoeding, zoals zij door die wet is bepaald, strekt ertoe de huurder te vergoeden voor het verlies van de handelszaak dat het gevolg is van de uitzetting; opdat de huurder aanspraak kan maken op deze vergoeding, is bijgevolg vereist dat door de weigering tot huurhernieuwing de handelszaak, waarvan hij eigenaar is en die hij in het huurpand exploiteert, verloren gaat (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 16.IV Wet van 30 april 1951 BURGERLIJK WETBOEK. - BOEK III - TITEL VIII - HOOFDSTUK II, Afdeling 2bis : Regels betreffende de handelshuur in het bijzonder

30 mei 2025 C.24.0087.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250530.1N.9** AC nr. ...

HUISHUUR

Huishuur - Einde (opzegging, verlenging, enz.) - Inbreuken op de Vlaamse Codex Wonen 2021 - Nietigverklaring van de huurovereenkomst als vorm van teruggave - Voorwaarden

De rechter die een beklaagde veroordeelt op grond van het misdrijf van het verhuren van een niet-conforme woning zoals bedoeld in artikel 3.34 Vlaamse Codex Wonen van 2021, voorheen artikel 20, § 1, Vlaamse Wooncode, kan als vorm van teruggave in de zin van artikel 44 Strafwetboek de nietigverklaring van de huurovereenkomst uitspreken wanneer vaststaat dat die overeenkomst door dat misdrijf werd verkregen en de nietigverklaring ervan bijgevolg noodzakelijk is om de gevolgen van dat misdrijf ongedaan te maken; de nietigverklaring van de huurovereenkomst als vorm van teruggave is dan ook slechts mogelijk wanneer de verhuurde woning niet-conform was op het tijdstip dat die overeenkomst werd gesloten en het bewezenverklaarde misdrijf ook betrekking heeft op de verhuur van de niet-conforme woning op dit tijdstip (1). (1) Over de nietigheid van de huurovereenkomst als teruggave bevolen door de strafrechter in zaken van bewezen verklaarde feiten van krotwoningen of huisjesmelkerij bestond er verdeeldheid in de rechtspraak. Zie hof van beroep Gent, 10e Kamer, 17 december 2021, C/1678/2021, www.arrestendatabank.be; Corr. Gent 24 juni 2008, RW 2008-9, 1697, noot T. VANDROMME, "Verhuur van krotwoningen: opzet, verbeurdverklaring en nietigheid van de huurovereenkomst" (pro nietigverklaring) en hof van beroep te Brussel, 15e Kamer, 3 juni 2021, 855/2021, www.arrestendatabank.be (contra); T. VANDROMME, Woningkwaliteitsbewaking in het Vlaams Gewest, in Recht&Praktijk, Kluwer, 2022, 431-433. In zaken van inbreuken op de woningkwaliteit in het Vlaamse Gewest (artikel 3.34 Vlaamse Codex Wonen, voordien artikel 20, §1 Vlaamse Wooncode) kan ook het herstel van de woning, in de zin van het wegwerken van gebreken, een vorm van teruggave zijn, die in het belang is van de huurder. Zie Cass. 5 september 2023, AR P.23.0220.N, AC 2023, nr. 529, met concl. OM; Cass. 15 oktober 2013, AR P.12.1764.N, AC 2013, nr. 522; Cass. 3 september 2013, AR P.12.1041.N, AC 2013, nr. 414; T. VANDROMME, "Verhuur van krotwoningen", in Comm. Straf. 2021, 52-68. Verder is op te merken dat de burgerlijke rechter niet ambtshalve de absolute nietigheid kan opwerpen van een huurovereenkomst als blijkt dat bij aanvang de gehuurde woning niet voldeed aan de woonkwaliteitsnormen van de Vlaamse Wooncode (Cass. 6 januari 2022, C.21.0089.N, AC 2022, nr. 7, TBBR/RGDC 2022, 438 noot N. BERNARD "Insalubrité du logement : la 'solution' de la nullité du bail poursuit son lent reflux" (438-444). (BDS)

- Art. 3.34 Decreten over het Vlaamse woonbeleid, gecodificeerd op 17 juli 2020
- Art. 189 Wetboek van Strafvordering
- Art. 161 Wetboek van Strafvordering
- Art. 44 Strafwetboek

24 juni 2025 P.25.0325.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.44** AC nr. ...

Huishuur - Einde (opzegging, verlenging, enz.) - Strafzaken - Teruggave - Begrip - Nietigverklaring van de huurovereenkomst als vorm van teruggave - Voorwaarden

De door artikel 44 Strafwetboek en de artikelen 161 en 189 Wetboek van Strafvordering bedoelde teruggave houdt, behalve het louter teruggeven van goederen die aan de eigenaar werden ontnomen en die in handen van het gerecht zijn gekomen, elke maatregel in die beoogt de materiële gevolgen van het bewezenverklaarde misdrijf teniet te doen, met als doel het herstel van de feitelijke toestand zoals die bestond vóór het plegen van het bewezenverklaarde misdrijf en dus de vrijwaring van het algemeen belang (1); indien een overeenkomst door een misdrijf werd verkregen en deze overeenkomst bijgevolg geen effect mag sorteren, kan de teruggave dan ook bestaan in een door de strafrechter uit te spreken nietigverklaring van die overeenkomst, welke retroactief werkt.
(1) Cass. 27 februari 2018, AR P.17.0284.N, AC 2018, nr. 124; Cass. 10 juni 2014, AR P.14.0280.N, AC 2014, nr. 412; Cass. 3 september 2013, AR P.10.1836.N, AC 2013, nr. 413, RW 2015-16, 265, TRV 2016, 271; R. VERSTRAETEN, "De teruggave en het derdenverzet in strafzaken", RW 1989-90, 157-159; A. VANDEPLAS, "Teruggave", in Comm. Straf. 2003, 21p.; J. HUYSMANS, "The criminal judge can do everything ...? De ruime draagwijdte van de teruggave (art. 44 Sw.) in strafzaken en de impact daarvan op de bevoegdheid van de strafrechter op burgerlijk gebied (275-278)"; J. RAEYMAKERS, "De rechtsfiguren van teruggave en toewijzing ten gunste van een benadeelde, onder meer als bijzondere modaliteiten van de verbeurdverklaring als bijkomende strafsanctie", NC 2017, 446-470; N. DE VOS, "Bedrog bij de verkoop van zaken en de huur van werk", in Comm. Straf. 2024, 41.

- Art. 189 Wetboek van Strafvordering
- Art. 161 Wetboek van Strafvordering
- Art. 44 Strafwetboek

24 juni 2025 P.25.0325.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.44** AC nr. ...

Huishuur - Verplichtingen van partijen - Elementaire vereisten van veiligheid, gezondheid en uitrusting - Gebrek - Huurder - Uitvoering van de noodzakelijke werken - Ontbinding van de overeenkomst - Nadeel - Schadevergoeding - Grens

De Brusselse Huisvestingscode bepaalt dat het verhuurde goed moet beantwoorden aan de elementaire vereisten van veiligheid, gezondheid en uitrusting van woningen en dat, indien niet aan die voorwaarden is voldaan, de huurder, wanneer de niet-naleving niet aan hem toe te schrijven is, de keuze heeft om ofwel de uitvoering te eisen van de werken die noodzakelijk zijn om het verhuurde goed in overeenstemming te brengen met de vereisten, ofwel de ontbinding van de huurovereenkomst te vragen met schadevergoeding; wanneer de huurder niet voor de uitvoering van de werken kiest, heeft hij enkel recht op een schadevergoeding indien hij een nadeel lijdt dat niet door de ontbinding wordt hersteld.

- Art. 219 Ordonnantie 17 juli 2003 houdende de Brusselse Huisvestingscode
- Art. 1149 Oud Burgerlijk Wetboek

12 juni 2025 C.24.0273.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250612.1F.2** AC nr. ...

PACHT

Pacht - Einde (opzegging, verlenging, terugkeer) - Recht van voorkoop - Pachter die de pensioenleeftijd heeft bereikt - Overdracht van de exploitatie - Aanwijzing van de personen die de exploitatie kunnen voortzetten - Geen aanwijzing - Gevolg

Uit artikel 8bis, eerste lid, Pachtwet, zoals van toepassing op de feiten, volgt niet dat de rechter die kennisneemt van een vordering tot geldigverklaring van de door de verpachter ter kennis gebrachte opzegging, moet nagaan of op de datum van de kennisgeving van die opzegging is voldaan aan de voorwaarde dat de pachter niemand heeft aangewezen die eventueel zijn exploitatie kan voortzetten.

- Art. 34 Wet van 4 november 1969 tot wijziging van de pachtwetgeving en van de wetgeving betreffende het recht van voorkoop ten gunste van huurders van landeigendommen
- Art. 8bis, eerste lid Wet van 4 november 1969 tot wijziging van de pachtwetgeving en van de wetgeving betreffende het recht van voorkoop ten gunste van huurders van landeigendommen

15 december 2023 C.23.0133.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231215.1F.1** AC nr. ...

IMMUNITEIT

- Diplomatieke immuniteit - Diplomatiek ambtenaar - Begin en einde van de voorrechten en immuniteiten - Artikelen 29, 39.1 en 39.2 Verdrag van Wenen - Beëindiging van de diplomatieke taak - Diplomatiek ambtenaar die de ontvangststaat niet heeft verlaten - Verlies van de onschendbaarheid - Verstrijken van de redelijke termijn om het land te verlaten - Beoordeling door de rechter - Gevolg - Aanhouding van de diplomatieke ambtenaar - Draagwijdte

Uit de bepalingen van de artikelen 29, 39.1 en 39.2 van het Verdrag van Wenen volgt niet dat een diplomatieke ambtenaar wiens taak werd beëindigd en die de ontvangststaat nog niet heeft verlaten, zijn onschendbaarheid slechts verliest nadat aan hem het verstrijken van de in artikel 39.2 Verdrag van Wenen bedoelde redelijke termijn werd meegedeeld of nadat de zendstaat daarover heeft beslist en de rechter van de ontvangststaat die over de toepasselijkheid van de onschendbaarheid van een diplomatiek ambtenaar moet oordelen kan vaststellen wanneer de in artikel 39.2 Verdrag van Wenen bedoelde redelijke termijn is verstreken en oordeelt daarover onaantastbaar op grond van de concrete gegevens van de zaak waarbij de omstandigheid dat de diplomatieke ambtenaar na de beëindiging van zijn taak nog over een verblijfstitel beschikt, de rechter bij die beoordeling niet bindt; de voormelde bepalingen sluiten niet uit dat een diplomatieke ambtenaar na het ophouden van zijn onschendbaarheid wordt aangehouden voor feiten die zich hebben voorgedaan na de beëindiging van zijn taak en op een ogenblik dat hij de ontvangststaat nog niet heeft verlaten.

- Art. 16 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 39.2 Verdrag van Wenen van 18 april 1961, goedgekeurd bij de wet van 30 maart 1968
- Art. 39.1 Verdrag van Wenen van 18 april 1961, goedgekeurd bij de wet van 30 maart 1968
- Art. 29 Verdrag van Wenen van 18 april 1961, goedgekeurd bij de wet van 30 maart 1968

29 juli 2025 P.25.1072.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250729.VAK.12** AC nr. ...

INDEPLAATSSTELLING

- Ziekte- en invaliditeitsverzekering - Ongeval - Aansprakelijke derde - Door de ziekte- en invaliditeitsverzekering geleverde prestaties - Vergoedingen verschuldigd krachtens het gemeen recht - Cumulatieverbod - Regresvordering van de verzekeringsinstelling - Regresvordering op alle bedragen die dezelfde schade vergoeden - Gevolg

Artikel 136, § 2, ZIV-Wet voert een cumulatieverbod in tussen de krachtens de ZIV-Wet verleende prestaties en de krachtens het gemeen recht verschuldigde prestaties, wanneer die prestaties dezelfde schade vergoeden; de preferentiële regresvordering die deze wet invoert, wordt op een globale grondslag ingesteld, zodat de grondslag van de subrogatoire terugvordering van de verzekeringsinstelling ononderscheidenlijk bestaat uit alle bedragen die dezelfde schade vergoeden (1). (1) Zie concl. van advocaat-generaal Genicot, vóór Cass. 21 april 2008, AR C.06.0675.F, AC 2008, nr. 235, op datum in Pas.

- Art. 136, § 2 Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen
- Art. 1383 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

11 juni 2025 P.25.0424.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250611.2F.10** AC nr. ...

- Ziekte- en invaliditeitsverzekering - Ongeval - Aansprakelijke derde - Door de ziekte- en invaliditeitsverzekering geleverde prestaties - Vergoedingen verschuldigd krachtens het gemeen recht - Cumulatieverbod - Regresvordering van de verzekeringsinstelling - Regresvordering op alle bedragen die dezelfde schade vergoeden - Gevolg

Artikel 136, § 2, ZIV-Wet voert een cumulatieverbod in tussen de krachtens de ZIV-Wet verleende prestaties en de krachtens het gemeen recht verschuldigde prestaties, wanneer die prestaties dezelfde schade vergoeden; de preferentiële regresvordering die deze wet invoert, wordt op een globale grondslag ingesteld, zodat de grondslag van de subrogatoire terugvordering van de verzekeringsinstelling ononderscheidenlijk bestaat uit alle bedragen die dezelfde schade vergoeden (1). (1) Zie concl. van advocaat-generaal Genicot, vóór Cass. 21 april 2008, AR C.06.0675.F, AC 2008, nr. 235, op datum in Pas.

- Art. 136, § 2 Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen
- Art. 1383 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

11 juni 2025 P.25.0424.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250604.2F.8** AC nr. ...

- Verzekering - Rechtsvordering van de gesubrogeerde - Verjaring - Stuiting - Einde

Wanneer de verzekeraar in kennis wordt gesteld van de wil van de gesubrogeerde in de rechten van de benadeelde, die zichzelf hiervan heeft onthouden, om de vergoeding van de schade te verkrijgen, wordt de verjaring van de rechtsvordering van de gesubrogeerde tegen de verzekeraar gestuit tot op het ogenblik dat de verzekeraar hem zijn beslissing om te vergoeden of zijn weigering schriftelijk ter kennis heeft gebracht.

- Art. 136, § 2, vierde lid Wet 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst
- Art. 35, § 4 Wet 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst

22 september 2023 C.23.0044.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230922.1F.10 AC nr. ...

- Tijdstip - Wettelijke quasi-indeplaatsstelling van de openbare werkgever tegen de voor het arbeidsongeval of de beroepsziekte aansprakelijke derde - Gedurende het tijdvak van tijdelijke ongeschiktheid betaald loon

De overdracht van de rechten en rechtsvorderingen van de subrogant aan de gesubrogeerde geschiedt in beginsel op het tijdstip van de betaling; de regels die de quasi-indeplaatsstelling invoeren van de openbare werkgever die het loon dient te betalen gedurende het tijdvak van tijdelijke ongeschiktheid, tegen de naar gemeen recht voor het arbeidsongeval of de beroepsziekte aansprakelijke derde, wijken hier niet van af (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 14, § 3, tweede en derde lid Wet van 3 juli 1967 betreffende (de preventie van of) de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector
- Art. 1249 Oud Burgerlijk Wetboek

10 oktober 2025 C.24.0172.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20251010.1F.7 AC nr. ...

INKOMSTENBELASTINGEN

AANSLAGPROCEDURE

Aanslagprocedure - Aanslagtermijn - Bijzondere aanslagtermijn - Niet aangegeven belastbare inkomsten - Begrip

Niet aangegeven belastbare inkomsten in de zin van artikel 358, § 1, 2°, WIB92 bevatten de in artikel 79 WIB92 bedoelde abnormale of goedgunstige voordelen die niet als dusdanig door de belastingbelastingplichtige onder de correcte codes in zijn aangifte in de vennootschapsbelasting werden aangegeven, als gevolg waarvan hij op die voordelen niet het correcte belastingstelsel heeft toegepast (1). (1) Zie concl. OM.

- Artt. 79 en 358 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

25 november 2022 F.21.0189.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221125.1N.10** AC nr. ...

Aanslagprocedure - Algemeen - Bevel tot betaling - Verjaringsstuitende werking - Voorwaarden

Niettegenstaande dat het bevel tot betaling de eerste daad van rechtstreekse vervolging is in de zin van de artikelen 148 en 149 KB WIB92, moet het bevel tot betaling worden uitgelegd als een verjaringsstuitende daad in de zin van artikel 2244 Oud Burgerlijk Wetboek, zelfs wanneer de betwiste belastingschuld geen zeker en vaststaand karakter heeft (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 49 Programmawet 9 juli 2004

29 september 2025 F.10.0058.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250929.3F.1** AC nr. ...

Aanslagprocedure - Aanslagtermijn - Bijzondere aanslagtermijn - Bewijskrachtige gegevens - Niet aangegeven belastbare inkomsten - Begrip

De omstandigheid dat de boekhouding in haar geheel als ongeloofwaardig wordt verworpen, staat niet eraan in de weg dat elementen uit deze boekhouding als bewijskrachtig gegeven worden beschouwd (1). (1) Zie concl OM.

- Art. 358 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

25 november 2022 F.22.0016.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221125.1N.4** AC nr. ...

Aanslagprocedure - Bewijsvoering - Algemeen - Grondwet 1994 - Artikel 170

De wezenlijke bestanddelen van elke belasting moeten in beginsel worden bepaald door een democratisch verkozen beraadslagende vergadering en die bestanddelen moeten worden vermeld in een wet in nauwkeurige, ondubbelzinnige en precieze bewoordingen; tot de wezenlijke bestanddelen van de belasting behoren de aanwijzing van de belastingplichtige, de belastbare materie, de belastbare grondslag, de aanslagvoet en de eventuele belastingvrijstellingen en -verminderingen (1). (1) Zie andersluidende concl. OM.

- Art. 170 De gecoördineerde Grondwet 1994

19 juni 2025 F.23.0037.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250619.1F.7** AC nr. ...

Aanslagprocedure - Bewijsvoering - Algemeen - Bewijsvoering - Onrechtmatig verkregen bewijs - Gebruik - Beginselen - Beoordeling door de rechter - Criteria

De belastingwet bevat geen enkele algemene bepaling die de belastingadministratie bij het vestigen van de belasting en, in voorkomend geval, bij het opleggen van een belastingverhoging of een geldboete verbiedt van een onrechtmatig verkregen bewijs gebruik te maken; het gebruik in belastingzaken van een onrechtmatig verkregen bewijs kan enkel worden geweerd indien de naleving van de betrokken formele voorwaarden is voorgeschreven op straffe van nietigheid, indien de onregelmatigheid de betrouwbaarheid van het bewijs heeft aangetast of indien het gebruik van het bewijs strijdig is met het recht op een eerlijk proces; de rechter houdt in zijn beoordeling onder meer rekening met het louter formele karakter van de onregelmatigheid, met de weerslag ervan op het recht of de vrijheid die door de overtreden norm beschermd worden, met het al dan niet opzettelijk karakter van de door de overheid begane onwettigheid en met de omstandigheid dat de ernst van het misdrijf de begane onwettigheid ver te boven gaat; die rechtsnorm, die de belastingadministratie toestaat van een onrechtmatig verkregen bewijs gebruik te maken om de belasting te vestigen, is voldoende toegankelijk, nauwkeurig en voorzienbaar (1). (1) Zie andersluidende concl. OM.

19 juni 2025 F.23.0037.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250619.1F.7** AC nr. ...

Aanslagprocedure - Algemeen - Bevel tot betaling - Verjaringsstuitende werking - Werking in de tijd van artikel 49 Programmawet 9 juli 2004.

Uit de ontstaansgeschiedenis van artikel 49 van de programmawet van 9 juli 2004 blijkt dat de invoering van die wetsbepaling wordt verantwoord door het feit dat de regelmatigheid van de stuiting van de verjaring van de betwiste belastingen door de betekening van een bevel tot betaling, steeds werd erkend tot het Hof de arresten van 10 oktober 2002 en 21 februari 2003 heeft gewezen en dat die wetsbepaling werd aangenomen om de financiële belangen van de Schatkist te vrijwaren; die wetsbepaling, die moet voorkomen dat bepaalde belastingplichtigen een niet door de wetgever bedoeld voordeel zouden genieten en die in overeenstemming is met het algemeen belang en noodzakelijk is om de betaling te verzekeren van de belastingen, waarvan de wetgever geenszins de aanslagregels heeft gewijzigd, is verenigbaar met artikel 1 Eerste Aanvullend Protocol EVRM (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 49 Programmawet 9 juli 2004

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

29 september 2025 F.10.0058.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250929.3F.1** AC nr. ...

Aanslagprocedure - Beslissing van de directeur - Termijn - Verdrag Rechten van de Mens - Algemeen - Eerste aanvullend protocol - Artikel 1 - Toepassingsgebied

Artikel 1 Eerste Aanvullend Protocol EVRM houdt geen verband met de verplichting van de gewestelijke directeur om binnen een redelijke termijn uitspraak te doen over het bezwaar dat de belastingplichtige overeenkomstig artikel 366 WIB92 kan indienen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 366 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

29 september 2025 F.10.0058.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250929.3F.1** AC nr. ...

Aanslagprocedure - Aanslagtermijn - Bijzondere aanslagtermijn - Bewijskrachtige

gegevens - Begrip

Een bewijskrachtig gegeven in de zin van artikel 358, § 1, 4°, WIB92, is een bekend, vaststaand en onbetwist feit dat, zonder dat verder onderzoek nodig is, op zich of in combinatie met elementen waarover de administratie al beschikt, uitwijst dat belastbare inkomsten niet werden aangegeven; een feit dat door de belastingplichtige wordt aangebracht kan een dergelijk bewijskrachtig gegeven vormen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 358 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

25 november 2022 F.22.0016.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221125.1N.4** AC nr. ...

Aanslagprocedure - Aanslagtermijn - Vereffenaar van een rechtspersoon - Gesloten vereffening - Subsidiaire aanslag - Mogelijkheid

Uit de tekst van artikel 357, 5°, WIB92 volgt dat een subsidiaire aanslag kan worden gevestigd op naam van de vereffenaar van een rechtspersoon waarvan de vereffening gesloten is, in die hoedanigheid, of bij ontstentenis daarvan, de personen die beschouwd worden als vereffenaar krachtens deel 1, boek 2, titel 8 WVV, gedurende de periode voorzien in artikel 2:143 WVV, gedurende een termijn van vijf jaar, te rekenen vanaf de bekendmaking van de sluiting van de vereffening; hieruit volgt dat na het verstrijken van de voormelde termijn geen subsidiaire aanslag meer kan gevestigd worden op de vereffenaar die vanaf dat ogenblik geen gelijkgestelde belastingplichtige meer is (1). (1) Het Hof komt aldus terug op de arresten van 25 november 2022 (F.22.0022.N) en 24 februari 2023 (F.22.0095.N).

- Art. 357 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Art. 356 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

20 juni 2025 F.23.0090.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250620.1N.6** AC nr. ...

Aanslagprocedure - Bewijsvoering - Algemeen - Fiscaal legaliteitsbeginsel - Uitsluiting - Grondwet 1994 - Artikel 170

De regels betreffende de toelaatbaarheid van een onrechtmatig verkregen bewijs maken geen deel uit van de wezenlijke bestanddelen van de belasting en houden dus geen verband met het legaliteitsbeginsel (1). (1) Zie andersluidende concl. OM.

- Art. 170 De gecoördineerde Grondwet 1994

19 juni 2025 F.23.0037.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250619.1F.7** AC nr. ...

Aanslagprocedure - Aanslagtermijn - Subsidiaire aanslag - Gelijkgestelde belastingplichtige - Vereffenaar - Aanvankelijke aanslag gevestigd binnen vijf jaar na de sluiting van de vereffening

In geval van vernietiging van een aanvankelijke aanslag gevestigd op naam van een vennootschap waarvan de vereffening op dat ogenblik reeds was afgesloten, is een subsidiaire aanslag tegen de vereffenaar qualitate qua mogelijk op voorwaarde dat de aanvankelijke aanslag werd gevestigd binnen vijf jaar na de sluiting van de vereffening van de vennootschap.

- Art. 2:143 Wetboek van vennootschappen en verenigingen 23 maart 2019
- Artt. 356 en 357 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

25 november 2022 F.22.0022.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221125.1N.3** AC nr. ...

Aanslagprocedure - Bezwaar - Beslissing - Verboden compensatie - Vervanging van een aanslagtermijn door een andere

De adviseur-generaal die over een bezwaar uitspraak doet, verricht geen bij wet verboden compensatie wanneer hij de aanslag handhaaft op basis van de materiële gegevens die door de taxatieambtenaar in aanmerking zijn genomen in het bericht van wijziging van de aangifte die aan de aanslag is voorafgegaan; de administratieve beslissing die uitspraak doet over het bezwaar tegen die aanslag, kan de in het bericht van wijziging vermelde aanslagtermijn vervangen door een andere aanslagtermijn (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 375, § 2 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

15 januari 2024 F.20.0168.F **ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240115.3F.6** AC nr. ...

Aanslagprocedure - Bewijsvoering - Algemeen - Grondwet 1994 - Artikel 16 - Eerste Aanvullend Protocol EVRM - Inmenging van de Staat in de uitoefening van het recht op het ongestoord genot van de eigendom - Aanslagprocedure - Voorwaarde - Toelaatbaarheid van een onrechtmatig verkregen bewijs - Beginsel

De inmenging van de Staat in de uitoefening van het recht op het ongestoord genot van de eigendom, wat de aanslagprocedure inhoudt, moet worden bepaald in een rechtsnorm waarvan de toepassing voldoende toegankelijk, nauwkeurig en voorzienbaar is; hieruit volgt daarentegen niet dat de regels betreffende de toelaatbaarheid van een onrechtmatig verkregen bewijs enkel kunnen voortvloeien uit een wet in formele zin of dat die regels, wanneer ze de rechter vragen om een evenredigheidstoezicht te verrichten in het licht van het recht op een eerlijk proces door het algemeen belang af te wegen tegen het individueel belang van de belastingplichtige, niet aan het voorzienbaarheidscriterium beantwoorden (1). (1) Zie andersluidende concl. OM.

- Art. 16 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

19 juni 2025 F.23.0037.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250619.1F.7** AC nr. ...

Aanslagprocedure - Bewijsvoering - Algemeen - Bewijsvoering - Lot van een onrechtmatig verkregen bewijs

De artikelen 314bis, 339, eerste lid, en 340 WIB92, die voorzien in de bewijsmiddelen van de administratie, bepalen niet wat er met een onrechtmatig verkregen bewijs moet worden gedaan (1). (1) Zie andersluidende concl. OM.

- Art. 340 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Art. 339, eerste lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Art. 314bis Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

19 juni 2025 F.23.0037.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250619.1F.7** AC nr. ...

Aanslagprocedure - Algemeen - Vordering die ertoe strekt de invordering van een belasting verjaard te doen verklaren - Rechtsplegingsvergoeding - Bedrag

De rechtsvordering die ertoe strekt de invordering van een belasting verjaard te doen verklaren, betreft een in geld waardeerbare vordering (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 3 KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffen

- Art. 2 KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffen
- Art. 1022 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

29 september 2025 F.17.0014.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250929.3F.4** AC nr. ...

Aanslagprocedure - Wijziging door de administratie van een aangifte - Motivering - Aanslagtermijn

Het bericht van wijziging, dat tot doel heeft de belastingplichtige toe te staan zijn opmerkingen in te brengen of geïnformeerd met de voorgenomen aanslag in te stemmen, dient geen melding te maken van de wettelijke bepaling betreffende de toe te passen aanslagtermijn (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 346, eerste lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

15 januari 2024 F.20.0168.F **ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240115.3F.6** AC nr. ...

Aanslagprocedure - Bewijsvoering - Algemeen - Onderzoek - Regelmatigheid van de procedure - Onderzoeksrechter - Ontdekking tijdens een gerechtelijk onderzoek van feiten die een misdaad of een wanbedrijf kunnen uitmaken - Geen kennisgeving van de procureur des Konings - Gevolg - Onderzoek in strafzaken

Het verbod voor de onderzoeksrechter om andere feiten te onderzoeken dan die welke bij hem aanhangig zijn gemaakt, is niet voorgeschreven op straffe van nietigheid; hieruit volgt dat het bewijs dat ten gevolge van deze overschrijding van de grenzen van de bij hem aanhangig gemaakte zaak werd verkregen, door de fiscale rechter niet ambtshalve kan worden geweerd (1). (1) Zie andersluidende concl. OM.

- Art. 56, § 1, zesde lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 61 Wetboek van Strafvordering

19 juni 2025 F.23.0037.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250619.1F.7** AC nr. ...

Aanslagprocedure - Aanslagtermijn - Onderzoekstermijnen - Voorwaarde - Kennisgeving van aanwijzingen van belastingontduiking - Begrip

De kennisgeving van de aanwijzingen van belastingontduiking in de zin van artikel 333, derde lid, WIB92 en van artikel 84ter Btw-wetboek hoeft geen betrekking te hebben op verschillende aanwijzingen van belastingontduiking (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 84ter Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 333, eerste lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

22 december 2023 F.22.0053.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231222.1F.4** AC nr. ...

ALGEMEEN

Algemeen - Invordering van een belastingschuld - Verdrag Rechten van de Mens - Artikel 6 - Artikel 6.1 - Toepassingsgebied

Fiscale geschillen vallen buiten het toepassingsgebied van de burgerlijke rechten en verplichtingen in de zin van artikel 6 EVRM, ondanks de vermogensrechtelijke gevolgen die deze geschillen noodzakelijkerwijze teweegbrengen voor de toestand van de belastingplichtigen; de omstandigheid dat het geschil de invordering van een belastingschuld betreft, heeft niet tot gevolg dat het geschil een betwisting over burgerlijke rechten en verplichtingen is in de zin van voormeld artikel 6 (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

29 september 2025 F.12.0057.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250929.3F.3** AC nr. ...

Algemeen - Verdrag Rechten van de Mens - Artikel 6 - Artikel 6.1 - Toepassingsgebied

Geschillen in belastingzaken vallen buiten het toepassingsgebied van de burgerlijke rechten en verplichtingen in de zin van artikel 6 EVRM (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

29 september 2025 F.10.0058.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250929.3F.1** AC nr. ...

BELASTING OP RECHTSPERSONEN

Belasting op rechtspersonen - Diverse inkomsten - Begrip - Uitsluiting - Beroepswerkzaamheid - Begrip

Er is sprake van een beroepswerkzaamheid in de zin van artikel 90, 5°, WIB92 wanneer een activiteit de persoon die ze uitoefent belastbare beroepsinkomsten oplevert of kan opleveren (1) (2) (3). (1) Zie concl. OM. (2) Zoals van toepassing op het aanslagjaar 2009. (3) Zoals van toepassing op het aanslagjaar 2009.

- Art. 221, 1° en 2° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Art. 220, 2° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Art. 180, 2° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Art. 90, 5° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

8 december 2023 F.23.0041.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231208.1F.3** AC nr. ...

Belasting op rechtspersonen - Toestemming om plakbrieven en reclamedragers te plaatsen - Concessie onder bezwarende titel - Diverse inkomsten - Begrip

De in artikel 90, 5°, WIB92 bedoelde diverse inkomsten omvatten met name de inkomsten die buiten de uitoefening van een beroepswerkzaamheid zijn verkregen uit de concessie van het recht om een plaats die uit haar aard onroerend is en die niet binnen de omheining van een sportinrichting is gelegen, te gebruiken om er plakbrieven of andere reclamedragers te plaatsen (1) (2) (3). (1) Zie concl. OM. (2) Zoals van toepassing op het aanslagjaar 2009. (3) Zoals van toepassing op het aanslagjaar 2009.

- Art. 221, 1° en 2° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Art. 220, 2° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Art. 180, 2° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Art. 90, 5° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

8 december 2023 F.23.0041.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231208.1F.3** AC nr. ...

PERSONENBELASTING

Personenbelasting - Bedrijfsinkomsten - Bedrijfslasten - Beroepskosten die verbonden zijn aan een vroeger jaar dan dat waarin zij zijn betaald - Aftrekbaarheid - Voorwaarde

Artikel 49, eerste en tweede lid, WIB92 staat de aftrek niet toe van de beroepskosten van de inkomsten van het belastbare tijdperk van het jaar waarin zij zijn betaald wanneer die kosten verbonden zijn aan een vroeger belastbaar tijdperk, waarin zij het karakter van een zekere en vaststaande schuld hebben verkregen en geboekt moesten worden (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 49, eerste en tweede lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

6 oktober 2023 F.23.0007.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231006.1F.6** AC nr. ...

Personenbelasting - Bedrijfsinkomsten - Andere aftrekbare posten - Vrijstelling bijkomend tewerkgesteld personeel - Aantal in dienst zijnde personeelsleden - Berekening

Artikel 67ter, § 1, WIB92 maakt voor de vaststelling van het aantal in dienst zijnde personeelsleden geen onderscheid tussen voltijdse en deeltijdse werknemers (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 67ter, § 1 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

20 juni 2025 F.23.0119.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250620.1N.14** AC nr. ...

Personenbelasting - Inkomsten uit roerende goederen - Concessie voor werken - Doel - Exploitatie van de door de concessiehouder opgerichte werken - Inkomsten uit de concessie - Aard van het recht

De door een intercommunale vereniging betaalde vergoedingen vormen de tegenprestatie voor het recht tot exploitatie van de op de terreinen te verwezenlijken werken die in de concessieovereenkomst voor werken zijn omschreven en zijn belastbaar als inkomsten uit roerende goederen op grond van artikel 17, § 1, 3°, WIB92, aangezien die intercommunale vereniging tijdens de duur van de overeenkomst eigenaar is van de door haar opgerichte werken en die vergoedingen verschuldigd zijn omdat het voordeel dat uit dat recht is verkregen groter is dan de waarde van de verwezenlijkte werken waarvan de concessieverlener na het verstrijken van de concessie zonder vergoeding de eigenaar wordt; die vergoedingen komen niet voort uit de door de intercommunale vereniging opgerichte gebouwen, maar uit het haar bij concessie toegekende recht om ze te exploiteren, wat een recht van roerende aard is (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 17, § 1, 3° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

29 september 2023 F.22.0003.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230929.1F.8** AC nr. ...

VENNOOTSCHAPSBELASTING

Vennootschapsbelasting - Vaststelling van het belastbaar netto-inkomen - Bedrijfsverliezen - Abnormale en goedgunstige voordelen - Aftrek - Buitenlandse voordeelverstrekker

De artikelen 79 en 207, tweede lid, WIB92 maken maken geen enkel onderscheid al naargelang een Belgische onderneming abnormale of goedgunstige voordelen ontvangt van een Belgische dan wel van een buitenlandse onderneming; het aftrekverbod van deze wetsbepalingen geldt derhalve ook ten aanzien van abnormale of goedgunstige voordelen die een Belgische onderneming ontvangt van een buitenlandse onderneming (1). (1) Zie concl. OM.

- Artt. 79 en 207 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

25 november 2022 F.21.0189.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221125.1N.10 AC nr. ...

Vennootschapsbelasting - Vaststelling van het belastbaar netto-inkomen - Bedrijfslasten - Zekere en vaststaande schulden of verliezen - Boeking - Getrouw beeld - Financiële vaste activa - Disconto - Boekingsmethode

Het beginsel van het getrouw beeld van de boekhouding belet niet dat er een boekingsmethode wordt gebruikt die inhoudt dat, enerzijds, de bijgewerkte waarde van de voor de financiële vaste activa betaalde prijs, namelijk de nominale waarde verminderd met de impliciete rente, op het actief wordt geboekt en dat, anderzijds, op de overlopende rekening een disconto wordt geboekt dat de impliciete rente vertegenwoordigt, waarvan het bedrag overeenkomt met het verschil tussen de nominale waarde van de schuld die voor de aanschaffing van de vaste activa is aangegaan en de bijgewerkte waarde van die schuld; wanneer die methode in normale marktomstandigheden wordt toegepast, geeft ze voorrang aan de inhoud van de verrichting boven de vorm ervan, door de waarde van de vaste activa in aanmerking te nemen met inachtneming van het beginsel van het getrouw beeld, op grond van een waardering waarbij alle relevante factoren in aanmerking worden genomen, met name, in dit geval, de financiële kosten, ook indien die kosten impliciet zijn en dus niet formeel blijken uit de nominale waarde van de aanschaffingsprijs van het betrokken actiefbestanddeel (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 2, § 3 Vierde richtlijn 78/660/EEG van de Raad van 25 juli 1978

22 december 2023 F.23.0014.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231222.1F.3 AC nr. ...

Vennootschapsbelasting - Vaststelling van het belastbaar netto-inkomen - Algemeen - Beginsel dat de vervuiler betaalt - Exploitanten van een stortplaats - Gewestelijke belasting op het niet-huishoudelijk afval - Toepassing

De rechter schendt artikel 10 van de richtlijn 1999/31/EG en miskent het algemeen rechtsbeginsel van de voorrang van het Unierecht op het interne recht wanneer hij oordeelt dat de gewestelijke belasting op het niet-huishoudelijk afval, verschuldigd krachtens artikel 13 van het Waals decreet van 25 juli 1991 met betrekking tot de belasting op de afvalstoffen in het Waalse Gewest, bij wijze van verworpen uitgaven kan worden gevestigd ten laste van een rechtspersoon die een gemachtigd centrum voor technische ingraving exploiteert, zonder te hebben nagegaan of er maatregelen bestaan op grond waarvan de kostprijs die de niet-aftrekbaarheid van de gewestelijke belasting voor die rechtspersoon vertegenwoordigt, geheel kan worden gedekt door de prijs die zijn klanten moeten betalen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 13 Waals decreet 25 juli 1991 met betrekking tot de belasting op de afvalstoffen in het Waalse Gewest (vertaling)
- Art. 198, § 1, 5° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Art. 10 Richtlijn 1999/31/EG van de Raad van 26 april 1999 betreffende het storten van afvalstoffen

29 september 2023 F.19.0154.F ECLI:BE:CASS:: AC nr. ...

Vennootschapsbelasting - Vaststelling van het belastbaar netto-inkomen - Meerwaarden - Belastbaar tijdperk - Vaststelling

De overwaarderingen van passiva vormen een winst van het belastbaar tijdperk waarop het onderzoek dat deze aan het licht heeft gebracht, betrekking heeft, zelfs als die passiefbestanddelen reeds in de boekhouding van eerdere belastbare tijdperken zijn opgenomen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 361 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

29 september 2023 F.19.0154.F ECLI:BE:CASS:: AC nr. ...

Vennootschapsbelasting - Vaststelling van het belastbaar netto-inkomen - Algemeen - Beginsel dat de vervuiler betaalt - Exploitanten van een stortplaats - Gewestelijke belasting op het niet-huishoudelijk afval - Plicht van de rechter

De rechter schendt artikel 10 van de richtlijn 1999/31/EG en miskent het algemeen rechtsbeginsel van de voorrang van het Unierecht op het interne recht wanneer hij oordeelt dat de gewestelijke belasting op het niet-huishoudelijk afval, verschuldigd krachtens artikel 13 van het Waals decreet van 25 juli 1991 met betrekking tot de belasting op de afvalstoffen in het Waalse Gewest, bij wijze van verworpen uitgaven kan worden gevestigd ten laste van een rechtspersoon die een gemachtigd centrum voor technische ingraving exploiteert, zonder te hebben nagegaan of er maatregelen bestaan op grond waarvan de kostprijs die de niet-aftrekbaarheid van de gewestelijke belasting voor die rechtspersoon vertegenwoordigt, geheel kan worden gedekt door de prijs die zijn klanten moeten betalen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 13 Waals decreet 25 juli 1991 met betrekking tot de belasting op de afvalstoffen in het Waalse Gewest (vertaling)
- Art. 198, § 1, 5° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Art. 10 Richtlijn 1999/31/EG van de Raad van 26 april 1999 betreffende het storten van afvalstoffen

29 september 2023 F.19.0154.F ECLI:BE:CASS:: AC nr. ...

Vennootschapsbelasting - Vaststelling van het belastbaar netto-inkomen - Bedrijfslasten - Zekere en vaststaande schulden of verliezen - Discontokosten - Voorwaarden

Krachtens het beginsel van de voorrang van het boekhoudrecht en bij gebrek aan een bepaling die de aftrek van de discontokosten uitsluit, zijn die kosten op fiscaal gebied aftrekbaar als beroepskosten, wanneer ze in overeenstemming zijn met de marktomstandigheden (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 77 KB 30 januari 2001 tot uitvoering van het wetboek van vennootschappen
- Art. 67, § 2, c) KB 30 januari 2001 tot uitvoering van het wetboek van vennootschappen
- Art. 35 KB 30 januari 2001 tot uitvoering van het wetboek van vennootschappen
- Art. 29, eerste lid KB 30 januari 2001 tot uitvoering van het wetboek van vennootschappen
- Art. 24, eerste lid KB 30 januari 2001 tot uitvoering van het wetboek van vennootschappen
- Art. 49 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

22 december 2023 F.23.0014.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231222.1F.3 AC nr. ...

Vennootschapsbelasting - Vaststelling van het belastbaar netto-inkomen - Allerlei -

Vrijstelling bijkomend tewerkgesteld personeel - Aantal in dienst zijnde personeelsleden - Berekening

Artikel 67ter, § 1, WIB92 maakt voor de vaststelling van het aantal in dienst zijnde personeelsleden geen onderscheid tussen voltijdse en deeltijdse werknemers (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 67ter, § 1 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

20 juni 2025 F.23.0119.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250620.1N.14** AC nr. ...

Vennootschapsbelasting - Vaststelling van het belastbaar netto-inkomen - Allerlei - Abnormale en goedgunstige voordelen - Verbod tot verliescompensatie

Het gedeelte van het resultaat dat voortkomt uit abnormale of goedgunstige voordelen die de belastingplichtige, in welke vorm of door welk middel ook, rechtstreeks of onrechtstreeks heeft verkregen uit een onderneming ten aanzien waarvan hij zich rechtstreeks of onrechtstreeks in enige band van wederzijdse afhankelijkheid bevindt, mag niet worden gecompenseerd met het verlies van het belastbare tijdperk, derwijze dat het belastbare resultaat minstens gelijk is aan het verkregen abnormaal of goedgunstig voordeel, ongeacht of het resultaat positief dan wel negatief is (1). (1) Zie concl. OM.

- Artt. 79 en 207 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

25 november 2022 F.21.0189.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221125.1N.10** AC nr. ...

Vennootschapsbelasting - Vaststelling van het belastbaar netto-inkomen - Bedrijfslasten - Zekere en vaststaande schulden of verliezen - Belastbaar tijdperk - Inaanmerkingneming - Voorwaarde

Als in het belastbaar tijdperk gedaan of gedragen worden de kosten beschouwd die in dat tijdperk werkelijk zijn betaald of gedragen of het karakter van zekere en vaststaande schulden of verliezen hebben verkregen en als zodanig zijn geboekt (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 49 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

22 december 2023 F.23.0014.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231222.1F.3** AC nr. ...

INTERNATIONALE RECHTSHULP

- Verordening (EU) 2018/1805 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 - Confiscatiebevel - Weigering van tenuitvoerlegging - Vermoeden van inachtneming door uitvaardigende Staat van de fundamentele rechten - Weerlegging - Wijze

De bepalingen van artikel 19.1, g) en h), Verordening (EU) 2018/1805 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 inzake de wederzijdse erkenning van bevriezingsbevelen en confiscatiebevelen dienen te worden gelezen in samenhang met de overwegingen 15 en 34 van de preambule bij Verordening 2018/1805; hieruit volgt dat er ten gunste van de uitvaardigende Staat een vermoeden bestaat van de inachtneming van de fundamentele rechten van onder meer de persoon tegen wie een confiscatiebevel is uitgevaardigd zodat de weigering van de tenuitvoerlegging van het confiscatiebevel dan ook enkel gerechtvaardigd is wanneer op geloofwaardige wijze omstandige elementen worden aangevoerd die wijzen op een kennelijk gevaar voor de fundamentele rechten van de betrokkene, waardoor het voormelde vermoeden wordt weerlegd (1). (1) Zie Cass. 12 maart 2024, AR P.23.1658.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240312.2N.3, met concl. van advocaat-generaal A. WINANTS, ECLI:BE:CASS:2024:CONC.20240312.2N.3.

- Art. 19.1, g) en h) Verordening (EU) nr. 2018/1805 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 inzake de wederzijdse erkenning van bevriezingsbevelen en confiscatiebevelen

- Overwegingen (15) en (34) Preambule Verordening (EU) nr. 2018/1805 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 inzake de wederzijdse erkenning van bevriezingsbevelen en confiscatiebevelen

11 februari 2025 P.25.0037.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250211.2N.9** AC nr. ...

- Passieve uitlevering - Brits internationaal aanhoudingsbevel ter zake van een Belgische onderdaan - Uitvoerbaarverklaring - Handels- en samenwerkingsovereenkomst van 30 december 2020 tussen de EU en het VK - Artikel 603, rechtstreeks toepasselijk - Gevolg

In een arrest van 29 juli 2024, nummer 202/24, heeft het Hof van Justitie van de Europese Unie geoordeeld dat hoewel de Handels- en samenwerkingsovereenkomst nergens uitdrukkelijk bepaalt dat de lidstaten gehouden zijn gevolg te geven aan een door het Verenigd Koninkrijk op grond van deze overeenkomst uitgevaardigd aanhoudingsbevel, uit de opzet van titel VII van het derde deel van die overeenkomst, en met name "uit het respectieve oogmerk van de artikelen 600 tot en met 604 ervan", volgt dat een lidstaat de tenuitvoerlegging van een dergelijk bevel slechts kan weigeren om redenen die voortvloeien uit de overeenkomst; artikel 603 van de overeenkomst is bijgevolg rechtstreeks toepasselijk; onder voorbehoud van de in het bovenvermelde artikel 603 bedoelde kennisgevingen, bepaalt paragraaf 1 van die bepaling echter dat de tenuitvoerlegging van een aanhoudingsbevel niet mag worden geweigerd op grond van het feit dat de gezochte persoon onderdaan is van de uitvoerende staat (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM; zie HvJEU (Grote Kamer) 29 juli 2024, C-202/24, Alchaster, ECLI:EU:C:2024:649, en concl. van advocaat-generaal SZPUNAR, ECLI:EU:C:2024:559 ; Cass. 27 november 2024, AR P.24.1526.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241127.2F.27.

- Art. 13 Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen

- Art. 603 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds

- Art. 596 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds

- Art. 5.1 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds

28 mei 2025 P.25.0777.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250528.2F.18** AC nr. ...

- Strafrechtelijk beslag in België - Verzoek tot opheffing van het beslag - Beslissing Kamer van Inbeschuldigingstelling - Cassatieberoep - Vervolgde persoon - Vereiste van betekening van het cassatieberoep - Memorie - Kennisgeving - Gevolgen

Het strafrechtelijk beslag dat de eisers verzoeken op te heffen, houdt geen verband met een strafvordering die te hunnen laste aanhangig is in België en aldus zijn de eisers geen vervolgde personen in de zin van artikel 427 Wetboek van Strafvordering; de cassatieberoepen die niet betekend zijn aan het openbaar ministerie bij het appelrechter en de memorie die niet ter kennis is gebracht van het openbaar ministerie bij het appelgerecht, zoals vereist door artikel 429 Wetboek van Strafvordering, zijn niet ontvankelijk (1) (2). (1) In deze zaak werd ingevolge een internationaal rechtshulpverzoek uitgaande van Zwitserland, door een Belgische onderzoeksrechter strafrechtelijk beslag gelegd op de tegoeden op financiële rekeningen in België, waarvan één van de eisers titularis was; eisers hebben vervolgens een verzoekschrift neergelegd tot opheffing van het beslag op grond van artikel 61quater Wetboek van Strafvordering dat geleid heeft tot een arrest van de Kamer van Inbeschuldigingstelling, waartegen cassatieberoep werd ingesteld. (2) Voor wat betreft de ontvankelijkheid van een onmiddellijk cassatieberoep tegen een arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling in het kader van de procedure bepaald in artikel 22, § 2, Wet Europees onderzoeksbevel juncto artikel 61quater, Wetboek van Strafvordering: zie Cass. 12 mei 2020, AR P.20.0342.N, AC 2020, nr. 288, met concl. van advocaat-generaal A. WINANTS.

- Artt. 427, eerste lid, en 429 Wetboek van Strafvordering

26 oktober 2021 P.21.0982.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211026.2N.4** AC nr. ...

- Passieve uitlevering - Internationaal aanhoudingsbevel uitgevaardigd door de Britse overheden - Artikel 13 Uitleveringswet 1874 - Toepassing van de procedure geregeld door de Wet Europees Aanhoudingsbevel - Beslissing tot uitvoerbaarverklaring gewezen door de kamer van inbeschuldigingstelling - Akte van cassatieberoep die door de met het oog op uitlevering gedetineerde persoon zelf is ondertekend op de griffie van de gevangenis - Ontvankelijkheid

De met het oog op uitlevering aan het Verenigd Koninkrijk gedetineerde persoon die cassatieberoep instelt tegen de door de kamer van inbeschuldigingstelling gewezen beslissing tot uitvoerbaarverklaring van het door de Britse overheden verleende internationaal aanhoudingsbevel kan de akte van cassatieberoep geldig zelf op de griffie van de gevangenis ondertekenen (1). (Impliciete oplossing). (1) "De Uitleveringswet 1874 maakt geen melding van het cassatieberoep, dat ter zake geregeld blijft door het Wetboek van Strafvordering. Artikel 3 van de wet betreft immers enkel, enerzijds, de procedure van uitvoerbaarverklaring door de raadkamer van het door de bevoegde buitenlandse overheid verleende aanhoudingsbevel en, anderzijds, de wijze om het advies van de kamer van inbeschuldigingstelling van het hof van beroep over de uitlevering in te winnen. Daaruit volgt dat het cassatieberoep dat gericht is tegen een arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling dat de beslissing van de raadkamer tot uitvoerbaarverklaring bevestigt, moet worden ingesteld door een advocaat die houder is van het in artikel 425, § 1, tweede lid, Wetboek van Strafvordering bedoelde getuigschrift". (Cass. 28 september 2016, AR P.16.0938.F, ECLI:BE:CASS:2016:ARR.20160928.4, AC 2016, nr. 531; zie Cass. 7 juni 2016, AR P.16.0520.N, ECLI:BE:CASS:2016:ARR.20160607.5, AC 2016, nr. 382).In het geval van de door het Verenigd Koninkrijk ingediende verzoeken tot uitlevering verwijst artikel 13 van die wet echter, met het oog op de regeling van de "procedure van tenuitvoerlegging en uitvaardiging van verzoeken tot overlevering", naar de Wet Europees Aanhoudingsbevel, waarvan artikel 18 voorziet in een bijzondere regeling voor het cassatieberoep en, met name, in een duidelijk kortere termijn om cassatieberoep in te stellen (vijf dagen); in dat geval eist het Hof geen tussenkomst van een advocaat die houder is van het getuigschrift (zie Cass. 25 maart 2015, AR P.15.0393.F, ECLI:BE:CASS:2015:ARR.20150325.2, AC 2015, nr. 221, met concl. van advocaat-generaal LOOP op datum in Pas., ECLI:BE:CASS:2015:CONC.20150325.2).Bijgevolg is het cassatieberoep, dat deel uitmaakt van de "procedure van tenuitvoerlegging en uitvaardiging van verzoeken tot overlevering", aangezien het mogelijk maakt om de beslissing die over dat verzoek uitspraak heeft gedaan te toetsen, wel ontvankelijk. (M.N.B.)

- Art. 18 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel
- Art. 13 Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen
- Art. 603 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds
- Art. 596 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds
- Art. 5.1 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds

28 mei 2025 P.25.0777.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250528.2F.18** AC nr. ...

- Verordening (EU) 2018/1805 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 - Confiscatiebevel - Weigeringsgronden - Geen oproeping of verschijning op de rechtszitting waarop beslist is tot veroordeling bij verstek - Op regelmatige wijze kennis van de veroordeling - Mogelijkheid tot het aanwenden van een rechtsmiddel - Keuze voor een ondoelmatig of minder doelmatig rechtsmiddel - Grens

Op grond van artikel 19.1, g) en h), Verordening 2018/1805 volstaat het voor de toepassing van de daar bedoelde weigeringsgronden niet dat degene waartegen het confiscatiebevel is uitgevaardigd, niet is opgeroepen voor, noch is verschenen op de rechtszitting waarop is beslist tot zijn veroordeling bij verstek tot de straf of de maatregel die het voorwerp van het confiscatiebevel uitmaakt, wanneer de betrokkene inmiddels op regelmatige wijze in kennis is gesteld van zijn veroordeling en hij de mogelijkheid heeft gehad om daartegen een rechtsmiddel aan te wenden dat kon leiden tot een procedure ten gronde en op tegenspraak, naar aanleiding waarvan de oorspronkelijke beslissing op grond van eventueel nieuw bewijsmateriaal kon worden herzien; dat de betrokkene, die beschikte over een dergelijk rechtsmiddel, in voorkomend geval heeft geopteerd voor een ander, ondoelmatig of minder doelmatig rechtsmiddel, heeft geen belang en dat het bij het confiscatiebevel gevoegde certificaat verkeerdelijk vermeldt dat de betrokkene wel persoonlijk ter rechtszitting is opgeroepen of dat er veel tijd is verstreken sinds de veroordeling tot verbeurdverklaring, zijn geen omstandigheden die toelaten anders te oordelen.

- Art. 19.1, g) en h) Verordening (EU) nr. 2018/1805 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 inzake de wederzijdse erkenning van bevriezingsbevelen en confiscatiebevelen

11 februari 2025 P.25.0037.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250211.2N.9** AC nr. ...

INTERNATIONALE VERDRAGEN

- Passieve uitlevering - Internationaal aanhoudingsbevel uitgevaardigd door de Britse overheden - Artikel 13 Uitleveringswet 1874 - Toepassing van de procedure geregeld door de Wet Europees Aanhoudingsbevel - Beslissing tot uitvoerbaarverklaring gewezen door de kamer van inbeschuldigingstelling - Akte van cassatieberoep die door de met het oog op uitlevering gedetineerde persoon zelf is ondertekend op de griffie van de gevangenis - Ontvankelijkheid

De met het oog op uitlevering aan het Verenigd Koninkrijk gedetineerde persoon die cassatieberoep instelt tegen de door de kamer van inbeschuldigingstelling gewezen beslissing tot uitvoerbaarverklaring van het door de Britse overheden verleende internationaal aanhoudingsbevel kan de akte van cassatieberoep geldig zelf op de griffie van de gevangenis ondertekenen (1). (Impliciete oplossing). (1) "De Uitleveringswet 1874 maakt geen melding van het cassatieberoep, dat ter zake geregeld blijft door het Wetboek van Strafvordering. Artikel 3 van de wet betreft immers enkel, enerzijds, de procedure van uitvoerbaarverklaring door de raadkamer van het door de bevoegde buitenlandse overheid verleende aanhoudingsbevel en, anderzijds, de wijze om het advies van de kamer van inbeschuldigingstelling van het hof van beroep over de uitlevering in te winnen. Daaruit volgt dat het cassatieberoep dat gericht is tegen een arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling dat de beslissing van de raadkamer tot uitvoerbaarverklaring bevestigt, moet worden ingesteld door een advocaat die houder is van het in artikel 425, § 1, tweede lid, Wetboek van Strafvordering bedoelde getuigschrift". (Cass. 28 september 2016, AR P.16.0938.F, ECLI:BE:CASS:2016:ARR.20160928.4, AC 2016, nr. 531; zie Cass. 7 juni 2016, AR P.16.0520.N, ECLI:BE:CASS:2016:ARR.20160607.5, AC 2016, nr. 382).In het geval van de door het Verenigd Koninkrijk ingediende verzoeken tot uitlevering verwijst artikel 13 van die wet echter, met het oog op de regeling van de "procedure van tenuitvoerlegging en uitvaardiging van verzoeken tot overlevering", naar de Wet Europees Aanhoudingsbevel, waarvan artikel 18 voorziet in een bijzondere regeling voor het cassatieberoep en, met name, in een duidelijk kortere termijn om cassatieberoep in te stellen (vijf dagen); in dat geval eist het Hof geen tussenkomst van een advocaat die houder is van het getuigschrift (zie Cass. 25 maart 2015, AR P.15.0393.F, ECLI:BE:CASS:2015:ARR.20150325.2, AC 2015, nr. 221, met concl. van advocaat-generaal LOOP op datum in Pas., ECLI:BE:CASS:2015:CONC.20150325.2).Bijgevolg is het cassatieberoep, dat deel uitmaakt van de "procedure van tenuitvoerlegging en uitvaardiging van verzoeken tot overlevering", aangezien het mogelijk maakt om de beslissing die over dat verzoek uitspraak heeft gedaan te toetsen, wel ontvankelijk. (M.N.B.)

- Art. 18 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel
- Art. 13 Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen
- Art. 603 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds
- Art. 596 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds
- Art. 5.1 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds

28 mei 2025 P.25.0777.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250528.2F.18** AC nr. ...

- Passieve uitlevering - Brits internationaal aanhoudingsbevel ter zake van een Belgische onderdaan - Exequatur - Handels- en samenwerkingsovereenkomst van 30 december 2020 tussen de EU en het VK - Artikel 603, rechtstreeks toepasselijk - Gevolg

In een arrest van 29 juli 2024, nummer 202/24, heeft het Hof van Justitie van de Europese Unie geoordeeld dat hoewel de Handels- en samenwerkingsovereenkomst nergens uitdrukkelijk bepaalt dat de lidstaten gehouden zijn gevolg te geven aan een door het Verenigd Koninkrijk op grond van deze overeenkomst uitgevaardigd aanhoudingsbevel, uit de opzet van titel VII van het derde deel van die overeenkomst, en met name "uit het respectieve oogmerk van de artikelen 600 tot en met 604 ervan", volgt dat een lidstaat de tenuitvoerlegging van een dergelijk bevel slechts kan weigeren om redenen die voortvloeien uit de overeenkomst; artikel 603 van de overeenkomst is bijgevolg rechtstreeks toepasselijk; onder voorbehoud van de in het bovenvermelde artikel 603 bedoelde kennisgevingen, bepaalt paragraaf 1 van die bepaling echter dat de tenuitvoerlegging van een aanhoudingsbevel niet mag worden geweigerd op grond van het feit dat de gezochte persoon onderdaan is van de uitvoerende staat (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM; zie HvJEU (Grote Kamer) 29 juli 2024, C-202/24, Alchaster, ECLI:EU:C:2024:649, en concl. van advocaat-generaal SZPUNAR, ECLI:EU:C:2024:559 ; Cass. 27 november 2024, AR P.24.1526.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241127.2F.27.

- Art. 13 Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen
- Art. 603 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds
- Art. 596 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds
- Art. 5.1 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds

28 mei 2025 P.25.0777.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250528.2F.18** AC nr. ...

- Handels- en samenwerkingsovereenkomst van 30 december 2020 tussen de EU en het VK - Aard - Gevolg - (Geen) behoefte aan instemming van de Kamer van volksvertegenwoordigers

Krachtens artikel 167, § 2, van de Grondwet sluit de Koning, in de regel, de verdragen, die eerst gevolg hebben nadat zij de instemming van de Kamer van volksvertegenwoordigers hebben verkregen; de Handels- en samenwerkingsovereenkomst van 30 december 2020 tussen de Europese Unie en het Verenigd Koninkrijk is echter geen door de Koning gesloten verdrag; het betreft een associatieovereenkomst op grond van artikel 217 VWEU en de lidstaten zijn niet de verdragsluitende staten ervan.

- Art. 217 Verdrag van 25 maart 1957 betreffende de werking van de Europese Unie

28 mei 2025 P.25.0777.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250528.2F.18** AC nr. ...

JACHT

- Waals Milieuwetboek - Beroep tegen de beslissing van de afgevaardigd sanctionerend ambtenaar - Vorm - Opgave van de redenen - Ontvankelijkheid - Regeling die van het gemeen recht afwijkt - Gevolg

Krachtens artikel D217, zevende lid, van het Waals Milieuwetboek wordt het beroep van de overtreder tegen een beslissing van de afgevaardigd sanctionerend ambtenaar ingesteld bij verzoekschrift dat, op straffe van niet-ontvankelijkheid, onder meer de redenen voor het aanvechten van de beslissing moet bevatten; wanneer de politierechtbank vaststelt dat de verzoeker de beroepen beslissing bij zijn verzoekschrift heeft gevoegd, dat hij naar die beslissing verwijst als zijnde het voorwerp van zijn beroep en dat die beslissing de reden bevat waarom hij hierin niet berust, kan zij hieruit wettig afleiden dat, aangezien de afgevaardigd sanctionerend ambtenaar regelmatig in kennis is gesteld van de identiteit van de verzoeker alsook van het voorwerp en van de reden van zijn beroep, de weglating van de redenen in het verzoekschrift zijn belangen niet heeft geschaad, zodat er geen grond bestaat om tot de niet-ontvankelijkheid van het beroep te besluiten, wat van een overdreven formalisme zou getuigen (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

- Art. D.217, zevende lid Milieuwetboek - Boek 1: Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Regelgevend deel.

24 september 2025 P.25.0611.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250924.2F.13** AC nr. ...

- Waals Milieuwetboek - Jachtmisdrijf - Beroep tegen de beslissing van de afgevaardigd sanctionerend ambtenaar - Regeling die van het gemeen recht afwijkt - Omvang

De door artikel D217 van het Waals Milieuwetboek ingevoerde regeling voor het instellen van een beroep wijkt af van de gemeenrechtelijke regels van het hoger beroep in strafzaken; artikel 204 Wetboek van Strafvordering is niet van toepassing op het hoger beroep van de overtreder tegen een beslissing van de sanctionerend ambtenaar (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

- Art. D.217 Milieuwetboek - Boek 1: Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Regelgevend deel.
- Art. 204 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel I (Art. 137 tot en met 216septies)

24 september 2025 P.25.0611.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250924.2F.13** AC nr. ...

JEUGDBESCHERMING

- Territoriale bevoegdheid van de jeugdrechtbank - Wijziging verblijfplaats - Verwijzing naar de jeugdrechtbank van de nieuwe verblijfplaats - Hoger beroep tegen de beslissing van de jeugdrechter - Vraag dat zaak aanhangig blijft bij oorspronkelijke jeugdrechtbank - Geen hoger beroep van het openbaar ministerie - Gevolg

Uit artikel 44, § 6, eerste lid, Jeugdbeschermingswet volgt dat het openbaar ministerie, dat in eerste aanleg niet werd betrokken bij de onttrekkings- en verwijzingsprocedure, ook voor het eerst in hoger beroep tegen de beslissing van de jeugdrechter kan vragen dat de zaak toch aanhangig blijft bij de jeugdrechtbank waar ze reeds aanhangig werd gemaakt; dat het openbaar ministerie in dat geval zelf geen hoger beroep aantekende tegen de onttrekkings- en verwijzingsbeslissing van de jeugdrechter doet hieraan geen afbreuk.

- Art. 44, § 6 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

11 februari 2025 P.24.1563.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250211.2N.5** AC nr. ...

- Wetboek van preventie, hulpverlening aan de jeugd en jeugdbescherming (Decreet 18 januari 2018) - Tijdelijke huisvesting van het kind buiten zijn leefomgeving - Huisvesting buiten de leefomgeving van de moeder - Wettelijke grondslag

Artikel 51, eerste lid, 2°, van het decreet van 18 januari 2018 houdende het wetboek van preventie, hulpverlening aan de jeugd en jeugdbescherming staat de jeugdrechtbanken niet toe een beschermende maatregel tot tijdelijke huisvesting van het kind buiten de leefomgeving van de vader of de moeder uit te spreken (1). (1) In die zin, Luik (jeugdkamer) 31 januari 2022 en Luik (jeugdkamer) 30 mei 2022, www.juportal.be. Wat betreft de beschermende maatregel tot tijdelijke huisvesting van een kind buiten zijn "familiaal leefmilieu" krachtens artikel 38, § 3, 2° van het decreet van 4 maart 1991 inzake hulpverlening aan de jeugd, vóór de inwerkingtreding van artikel 51, eerste lid, 2° van het decreet van 18 januari 2018 houdende het wetboek van preventie, hulpverlening aan de jeugd en jeugdbescherming, zie Cass. 28 april 2010, AR P.10.0409.F, AC 2010, nr. 292.

- Art. 51, eerste lid, 2° Decreet houdende het wetboek van preventie, hulpverlening aan de jeugd en jeugdbescherming

16 augustus 2023 P.23.0945.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230816.VAC.2** AC nr. ...

- Bevoegdheid van de jeugdrechtbanken - Tegenstrijdige in kracht van gewijsde gegane beslissingen over de leeftijd van de vervolgde persoon - Onderzoek van de zaak door het Hof

Wanneer de jeugdkamer van het hof van beroep en de correctionele kamer van datzelfde hof zich onbevoegd hebben verklaard wegens de leeftijd van de vervolgde persoon en die tegenstrijdige beslissingen op dezelfde feiten betrekking hebben en in kracht van gewijsde zijn gegaan, is er grond tot regeling van rechtsgebied wegens een geschil van rechtsmacht dat de rechtsgang belemmert; het Hof spreekt zich uit over de persoonlijke bevoegdheid van de feitenrechter en vernietigt het arrest van de correctionele kamer van het hof van beroep dat zich onbevoegd heeft verklaard omdat de beklaagde minderjarig was op de datum van de feiten, wanneer de stukken van het dossier, met name het meest uitgebreide medisch deskundigenonderzoek, er geen enkele twijfel over laten bestaan dat de vervolgde persoon tijdens de gehele strafbare periode meerderjarig was (1). (1) Zie concl. “in hoofdzaak” OM.

- Art. 533 Wetboek van Strafvordering
- Art. 526 Wetboek van Strafvordering
- Art. 527 Wetboek van Strafvordering
- Art. 528 Wetboek van Strafvordering
- Art. 529 Wetboek van Strafvordering
- Art. 530 Wetboek van Strafvordering
- Art. 525 Wetboek van Strafvordering
- Art. 532 Wetboek van Strafvordering
- Art. 540 Wetboek van Strafvordering
- Art. 534 Wetboek van Strafvordering
- Art. 535 Wetboek van Strafvordering
- Art. 536 Wetboek van Strafvordering
- Art. 537 Wetboek van Strafvordering
- Art. 538 Wetboek van Strafvordering
- Art. 539 Wetboek van Strafvordering
- Art. 531 Wetboek van Strafvordering

16 augustus 2023 P.23.0908.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230816.VAC.1** AC nr. ...

KOOP

- Uitsluitingsbeding - Aanvoering - Voorwaarde

De verkoper kan het uitsluitingsbeding voor verborgen gebreken van de verkochte zaak niet aanvoeren wanneer hij kennis heeft van het gebrek en ervan zich onthoudt de koper erover te informeren, zelfs wanneer hij niet te kwader trouw of doelbewust heeft gehandeld.

- Art. 1643 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1642 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1641 Oud Burgerlijk Wetboek

6 maart 2025 C.24.0204.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250306.1F.6** AC nr. ...

KOOPHANDEL, KOOPMAN

- Handelsagentuurovereenkomst - Uitwinningsvergoeding - Berekening

De maximale uitwinningvergoeding speelt enkel een rol indien deze lager is dan het bedrag van de uitwinningvergoeding, berekend op grond van de naar de omstandigheden van het geval aangepaste voordelen die voor de principaal voortvloeien uit transacties met door de handelsagent aangebrachte klanten; de uitwinningvergoeding kan niet zonder meer worden vastgesteld op een billijk geacht percentage van de wettelijk vastgelegde maximale uitwinningvergoeding (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. X.18 Wetboek van economisch recht

13 juni 2025 C.23.0204.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250613.1N.9** AC nr. ...

- Handelsagentuurovereenkomst - Beëindiging zonder opzegging of voor het verstrijken van de termijn - Ernstige tekortkoming - Feit dat sinds meer dan zeven werkdagen bekend is - Begrip - Gevolg

Het feit dat aanleiding geeft tot de beëindiging zonder opzegging of vóór het verstrijken van de termijn, is een partij bekend wanneer deze over het bestaan van het feit en over de omstandigheden die hieraan het karakter van een ernstige tekortkoming verlenen, voldoende zekerheid heeft om met kennis van zaken een beslissing te nemen; de omstandigheid dat de partij zichzelf bedenktijd wil geven of juridisch advies wil inwinnen, heeft niets te maken met de kennis van het feit zelf en de daarmee gepaard gaande omstandigheden en heeft bijgevolg geen weerslag op de termijn van kennisgeving van de beëindiging (1). (1) Zie Cass.8 november 2007, AR C.05.0567.N, AC 2007, nr. 535.

- Art. X.17 Wetboek van economisch recht

1 december 2023 C.23.0072.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231201.1F.4** AC nr. ...

LASTER EN EERROOF

- Voorwaarde van openbaarmaking - Beoordeling - Delen van een video op een sociaal netwerk

Artikel 444 Strafwetboek voorziet met name in de omstandigheid dat het misdrijf werd gepleegd door al dan niet gedrukte geschriften, die verspreid of openlijk tentoongesteld werden; de feitenrechter oordeelt op onaantastbare wijze, in het licht van de concrete gegevens van de zaak, of een communicatie een verspreiding of een tentoonstelling uitmaakt in de zin van die bepaling; het delen van een video van een preek op een sociaal netwerk dat voor een bepaald publiek toegankelijk is, beantwoordt aan het bepaalde in artikel 444, vijfde lid, betreffende de verspreiding en de openbaarmaking.

- Art. 20, 4° Wet 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenophobie ingegeven daden
- Art. 4, 4° Wet 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenophobie ingegeven daden
- Art. 444 Strafwetboek

4 oktober 2023 P.23.0627.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231004.2F.3** AC nr. ...

LASTGEVING

- Sociaal strafrecht - Arbeidsongeval te wijten aan inbreuken op de Codex Welzijn op het Werk - Aansprakelijkheid van de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber - Begrip lasthebber - Hiërarchische band met de werknemer - Beoordeling

Artikel I.2-11 Codex over het welzijn op het werk bepaalt dat de leden van de hiërarchische lijn elk binnen hun bevoegdheid en op hun niveau, het beleid van de werkgever met betrekking tot het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk uitvoeren; artikel 127, 1°, Sociaal Strafwetboek bestraft de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die een inbreuk heeft gepleegd op de Wet Welzijn Werknemers; om als lasthebber in de zin van deze bepaling te worden aanzien moet de betrokkene geen lid zijn van de hiërarchische lijn; de rechter oordeelt verder onaantastbaar of een beklaagde op het ogenblik van de feiten handelde als lasthebber in de zin van artikel 127, 1°, Sociaal Strafwetboek; het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk te verantwoorden zijn (1). (1) Over artikel 127, 1° Sociaal Strafwetboek en de aansprakelijkheid van de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber, zie Cass. 28 september 2021, AR P.21.0644.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210928.2N.25; Cass. 20 januari 2009, AR P.08.0650.N, AC 2009, nr. 46, met concl. van eerste advocaat-generaal M. DE SWAEF; Cass. 10 mei 2005, AR P.04.1693.N, AC 2005, nr. 270, met concl. van procureur-generaal M. DE SWAEF.

- Art. I.2-11 Codex 28 april 2017 over het welzijn op het werk
- Art. 127, 1° Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

27 mei 2025 P.24.1798.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250527.2N.8** AC nr. ...

LEVENSONDERHOUD

- Familierechter - Kinderalimentatie - Ouders - Nieuwe omstandigheden - Herziening - Terugwerkende kracht

Elk van de ouders kan van de andere ouder diens bijdrage in de bij artikel 203, § 1, Oud Burgerlijk Wetboek bepaalde verplichting vorderen met, in de regel, terugwerkende kracht tot het ogenblik waarop nieuwe omstandigheden buiten de wil van de partijen hun toestand of die van de kinderen ingrijpend wijzigen; de bevoegde rechter kan de vastgestelde bijdrage in de regel met dezelfde terugwerkende kracht herzien.

- Art. 1288, eerste lid, 3°, en tweede lid Gerechtelijk Wetboek
- Artt. 203, § 1, en 203bis, § 2 Oud Burgerlijk Wetboek

19 december 2022 C.20.0530.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221219.3N.5** AC nr. ...

- Familierechter - Kinderalimentatie - Ouders - Familierechtelijke overeenkomst - Nieuwe omstandigheden - Herziening - Voorwaarden

De familierechter, die wordt aangesproken tot herziening van de financiële regeling die echtgenoten met het oog op echtscheiding door onderlinge toestemming in een familierechtelijke overeenkomst ten behoeve van een gemeenschappelijk kind hebben getroffen, in het belang van dit kind, moet nagaan niet alleen of nieuwe omstandigheden buiten de wil van de partijen voorliggen, maar in voorkomend geval ook of deze omstandigheden de toestand van de partijen of die van hun kind ingrijpend wijzigen.

- Art. 1288, eerste lid, 2° en 3°, en tweede lid Gerechtelijk Wetboek

19 december 2022 C.22.0104.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221219.3N.3** AC nr. ...

- Familierechter - Kinderalimentatie - Overeenkomst tussen ouders - Vordering tot herziening - Afwijzing - Vermelding van de elementen tot vaststelling van de alimentatie

De rechterlijke verplichting, vervat in artikel 1321, § 1, eerst lid, en § 2, 1° Gerechtelijk Wetboek, geldt niet ingeval een vordering tot herziening van de financiële regeling die echtgenoten met het oog op echtscheiding door onderlinge toestemming in een familierechtelijke overeenkomst ten behoeve van een gemeenschappelijk kind hebben getroffen, wordt afgewezen bij gebrek aan nieuwe omstandigheden buiten de wil van de partijen die de toestand van de partijen of die van hun kind ingrijpend wijzigen.

- Art. 1321, § 1, eerste lid, en § 2, 1° Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1321, § 1, eerste lid en § 2, 1° Gerechtelijk Wetboek

19 december 2022 C.22.0104.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221219.3N.3** AC nr. ...

- Onderhoudsuitkering - Daadwerkelijke betaling - Bewijs - Aanslag in de personenbelasting

Een aanslag in de personenbelasting die de aftrek van een onderhoudsuitkering in aanmerking neemt, ook al zou die aanslag definitief geworden zijn, verplicht de dienst voor alimentatievorderingen niet om als bewezen te beschouwen dat die uitkering daadwerkelijk door de onderhoudsplichtige aan de onderhoudsgerechtigde werd betaald.

- Art. 12 Wet 21 februari 2003 tot oprichting van een Dienst voor alimentatievorderingen bij de FOD

Financiën

- Art. 2 Wet 21 februari 2003 tot oprichting van een Dienst voor alimentatievorderingen bij de FOD Financiën

26 juni 2025 C.24.0355.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250626.1F.3** AC nr. ...

- Familierechter - Kinderalimentatie - Ouders - Nieuwe omstandigheden - Herziening - Terugwerkende kracht - Tijdstip vordering

Aan een herziening met terugwerkende kracht doet niet af het enkele gegeven dat de onderhoudsgerechtigde ouder de vordering tot herziening van de onderhoudsbijdrage niet onmiddellijk na het ontstaan van de voormelde nieuwe omstandigheden heeft ingesteld, dan wel de daartoe ingestelde vordering niet heeft benaarstigd.

- Art. 1288, eerste lid, 3°, en tweede lid Gerechtelijk Wetboek
- Artt. 203, § 1, en 203bis, § 2 Oud Burgerlijk Wetboek

19 december 2022 C.20.0530.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221219.3N.5** AC nr. ...

LOON

ALGEMEEN

Algemeen - Begrip - Gevolg

Loon vormt de compensatie voor de arbeid die ter uitvoering van die overeenkomst wordt verricht; de verplichting voor de werkgever om het loon te betalen is een noodzakelijk gevolg van het verrichten van arbeid krachtens de arbeidsovereenkomst (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 20, 3° Wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten
- Art. 3 Wet 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers

13 november 2023 S.23.0011.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231113.3F.6** AC nr. ...

Algemeen - Andersoortige arbeidsprestaties - Gevolg - Loon per arbeidsuur - Thuiswachten - Gevolg

Een ander loon kan worden voorzien voor andersoortige arbeidsprestaties; wanneer het loon wordt vastgesteld per gewerkt uur zonder onderscheid naar de aard van de prestaties, is het verschuldigd voor alle arbeidsuren die ter uitvoering van de arbeidsovereenkomst zijn gepresteerd en dus voor de thuiswachten die als arbeidstijd worden beschouwd (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 20, 3° Wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten

13 november 2023 S.23.0011.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231113.3F.6** AC nr. ...

LUCHTVAART

- Europese Unie - Prejudiciële vraag - Verordening (EG) nr. 300/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 11 maart 2008 - Gemeenschappelijke basisnormen op het gebied van de veiligheid van de burgerluchtvaart - Toepassing - Nationale autoriteit verantwoordelijk voor de coördinatie en het toezicht

Wanneer voor het Hof de vraag wordt gesteld of artikel 9 van de Verordening (EG) nr. 300/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 11 maart 2008 inzake gemeenschappelijke regels op het gebied van de beveiliging van de burgerluchtvaart en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 2320/2002 in die zin moet worden uitgelegd dat de bevoegde autoriteit die krachtens die bepaling wordt aangewezen, enkel toezicht houdt op de toepassing van de in artikel 4 vermelde gemeenschappelijke basisnormen, met uitsluiting van elke andere autoriteit, wanneer die normen voortvloeien uit een specifieke reglementering inzake de veiligheid van de burgerluchtvaart, stelt het Hof een prejudiciële vraag aan het Hof van Justitie van de Europese Unie.

- Art. 6 Verordening (EG) nr. 300/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 11 maart 2008 inzake gemeenschappelijke regels op het gebied van de beveiliging van de burgerluchtvaart en totintrekking van Verordening (EG) nr. 2320/2002

20 februari 2026 C.22.0488.F **ECLI:BE:CASS:2026:ARR.20260220.1F.2** AC nr. ...

- Europese Unie - Prejudiciële vraag - Verordening (EG) nr. 300/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 11 maart 2008 - Gemeenschappelijke basisnormen op het gebied van de veiligheid van de burgerluchtvaart - Toepassing - Nationale autoriteit verantwoordelijk voor de coördinatie en het toezicht

Wanneer voor het Hof de vraag wordt gesteld of artikel 9 van de Verordening (EG) nr. 300/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 11 maart 2008 inzake gemeenschappelijke regels op het gebied van de beveiliging van de burgerluchtvaart en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 2320/2002 in die zin moet worden uitgelegd dat de bevoegde autoriteit die krachtens die bepaling wordt aangewezen, enkel toezicht houdt op de toepassing van de in artikel 4 vermelde gemeenschappelijke basisnormen, met uitsluiting van elke andere autoriteit, wanneer die normen voortvloeien uit een specifieke reglementering inzake de veiligheid van de burgerluchtvaart, stelt het Hof een prejudiciële vraag aan het Hof van Justitie van de Europese Unie.

- Art. 6 Verordening (EG) nr. 300/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 11 maart 2008 inzake gemeenschappelijke regels op het gebied van de beveiliging van de burgerluchtvaart en totintrekking van Verordening (EG) nr. 2320/2002

20 februari 2026 C.22.0488.F **ECLI:BE:CASS:2026:ARR.20260220.1F.2** AC nr. ...

MAKELAAR

- Handelsagentuurovereenkomst - Uitwinningsvergoeding - Berekening

De maximale uitwinningvergoeding speelt enkel een rol indien deze lager is dan het bedrag van de uitwinningvergoeding, berekend op grond van de naar de omstandigheden van het geval aangepaste voordelen die voor de principaal voortvloeien uit transacties met door de handelsagent aangebrachte klanten; de uitwinningvergoeding kan niet zonder meer worden vastgesteld op een billijk geacht percentage van de wettelijk vastgelegde maximale uitwinningvergoeding (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. X.18 Wetboek van economisch recht

13 juni 2025 C.23.0204.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250613.1N.9** AC nr. ...

MENSENHANDEL

- Poging - Cassatiemiddel - Belang - Schuldigverklaring aan een voltrokken misdrijf - Meerdere feiten - Veroordeling tot straf - Gevolg

Wanneer het arrest de eiser veroordeelt voor de feiten omschreven onder de telastleggingen A (mensensmokkel met verzwarende omstandigheden) en D (betrokkenheid bij een criminele organisatie) tot een straf en er uit de motivering van de aan eiser opgelegde bestraffing niet blijkt dat het arrest hem een andere straf zou hebben opgelegd indien hij zich voor wat betreft het feit omschreven onder de telastlegging A niet aan het voltrokken misdrijf maar slechts aan een strafbare poging had schuldig gemaakt, zodat de voor de feiten omschreven onder de telastleggingen A en D opgelegde bestraffing naar recht verantwoord blijft, is het middel dat aanvoert dat er slechts sprake is van een strafbare poging van het misdrijf mensensmokkel en niet van een voltooid misdrijf bij gebrek aan belang niet ontvankelijk (1). (1) Zie Cass. 22 november 1948, Pas. 1948, p. 651; CUYKENS S. en DE HOOGHE G., "La peine légalement et judiciairement justifiée: étude d'une théorie controversée", RDPC 2023/3, 227, nr. 7.

24 juni 2025 P.25.0319.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.11** AC nr. ...

MILIEURECHT

- Administratieve overheid - Waterlopen - Ruiming - Deponeren van voorwerpen afkomstig van ruimingswerken - Omliggende eigendommen - Verplichting van de overheid - Verwijdering - Uitzondering

De administratieve overheid die met de ruiming van een waterloop is belast, kan hierbij de voorwerpen afkomstig van ruimingswerken voorlopig op de omliggende eigendommen deponeren; vervolgens moet ze die voorwerpen verwijderen, tenzij het gaat om zand, stenen of slib van categorie A die gebruikt worden voor inrichtingswerken aan de bedding of de oevers van de waterloop (1). (1) Zie concl. OM.

27 maart 2025 C.24.0017.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250327.1F.6** AC nr. ...

- Waals Milieuwetboek - Jachtmisdrijf - Beroep tegen de beslissing van de afgevaardigd sanctionerend ambtenaar - Regeling die van het gemeen recht afwijkt - Omvang

De door artikel D217 van het Waals Milieuwetboek ingevoerde regeling voor het instellen van een beroep wijkt af van de gemeenrechtelijke regels van het hoger beroep in strafzaken; artikel 204 Wetboek van Strafvordering is niet van toepassing op het hoger beroep van de overtreder tegen een beslissing van de sanctionerend ambtenaar (1). (1) Zie concl. “in hoofdzaak” OM.

- Art. D.217 Milieuwetboek - Boek 1: Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Regelgevend deel.
- Art. 204 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel I (Art. 137 tot en met 216septies)

24 september 2025 P.25.0611.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250924.2F.13** AC nr. ...

- Straf - Verbeurdverklaring - Stedenbouw - Misdrijf inzake inschrijving in de kruispuntbank van ondernemingen - Sluikwerk - Algemeen opzet - Gevolg

De misdrijven die erin bestaan zonder milieuvergunning een inrichting te hebben geëxploiteerd waarvan de klasse de voorafgaande afgifte van een dergelijke vergunning vereist, afvalstoffen te hebben achtergelaten, in zijn bezit te hebben gehad of te hebben vervoerd in strijd met de toepasselijke milieunormen, een terrein te hebben gebruikt voor de opslag van verschillende afgedankte voertuigen en voor de plaatsing van vaste inrichtingen zonder stedenbouwkundige vergunning, te hebben verzuimd een vestigingseenheid in de Kruispuntbank van Ondernemingen in te schrijven en sluikwerk te hebben verricht, zijn niet onopzettelijk en evenmin “louter materieel”, wat betekent dat ze te wijten zijn aan een mens, los van elk moreel bestanddeel; die misdrijven vereisen geen bijzonder opzet maar nemen genoegen met een algemeen opzet; het moreel bestanddeel waarvan het bestaan van die misdrijven afhangt, bestaat uit de wil, in de zin van de keuzevrijheid, en de kennis, in de zin van het bewustzijn dat niet door een onoverkomelijke dwaling in feite of in rechte is aangetast; aangezien het gaat om wanbedrijven die opzettelijk zijn gepleegd en niet om daden of nalatigheden die werden veroorzaakt door een gebrek aan voorzichtigheid of voorzorg, is artikel 42 Strafwetboek hierop van toepassing (1). (1) Cass. 4 juni 2025, AR P.25.0366.F, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250604.2F.10, met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH, www.juportal.be.

- Art. 42 Strafwetboek

24 september 2025 P.24.1763.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250924.2F.11 AC nr. ...

- Vennootschapsbelasting - Vaststelling van het totale netto-belastbaar inkomen - Algemeen - Beginsel dat de vervuiler betaalt - Exploitanten van een stortplaats - Gewestelijke belasting op het niet-huishoudelijk afval - Plicht van de rechter

De rechter schendt artikel 10 van de richtlijn 1999/31/EG en miskent het algemeen rechtsbeginsel van de voorrang van het Unierecht op het interne recht wanneer hij oordeelt dat de gewestelijke belasting op het niet-huishoudelijk afval, verschuldigd krachtens artikel 13 van het Waals decreet van 25 juli 1991 met betrekking tot de belasting op de afvalstoffen in het Waalse Gewest, bij wijze van verworpen uitgaven kan worden gevestigd ten laste van een rechtspersoon die een gemachtigd centrum voor technische ingraving exploiteert, zonder te hebben nagegaan of er maatregelen bestaan op grond waarvan de kostprijs die de niet-aftrekbaarheid van de gewestelijke belasting voor die rechtspersoon vertegenwoordigt, geheel kan worden gedekt door de prijs die zijn klanten moeten betalen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 198, § 1, 5° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Art. 10 Richtlijn 1999/31/EG van de Raad van 26 april 1999 betreffende het storten van afvalstoffen
- Art. 13 Waals decreet 25 juli 1991 met betrekking tot de belasting op de afvalstoffen in het Waalse Gewest (vertaling)

29 september 2023 F.19.0154.F ECLI:BE:CASS:: AC nr. ...

- Waals Milieuwetboek - Jachtmisdrijf - Beroep tegen de beslissing van de afgevaardigd sanctionerend ambtenaar - Vorm - Opgave van de redenen - Ontvankelijkheid - Regeling die van het gemeen recht afwijkt - Gevolg

Krachtens artikel D217, zevende lid, van het Waals Milieuwetboek wordt het beroep van de overtreder tegen een beslissing van de afgevaardigd sanctionerend ambtenaar ingesteld bij verzoekschrift dat, op straffe van niet-ontvankelijkheid, onder meer de redenen voor het aanvechten van de beslissing moet bevatten; wanneer de politierechtbank vaststelt dat de verzoeker de beroepen beslissing bij zijn verzoekschrift heeft gevoegd, dat hij naar die beslissing verwijst als zijnde het voorwerp van zijn beroep en dat die beslissing de reden bevat waarom hij hierin niet berust, kan zij hieruit wettig afleiden dat, aangezien de afgevaardigd sanctionerend ambtenaar regelmatig in kennis is gesteld van de identiteit van de verzoeker alsook van het voorwerp en van de reden van zijn beroep, de weglating van de redenen in het verzoekschrift zijn belangen niet heeft geschaad, zodat er geen grond bestaat om tot de niet-ontvankelijkheid van het beroep te besluiten, wat van een overdreven formalisme zou getuigen (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

- Art. D.217, zevende lid Milieuwetboek - Boek 1: Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Regelgevend deel.

24 september 2025 P.25.0611.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250924.2F.13 AC nr. ...

- Milieuvoorwaarden - Voorwaarden voor verbrandings- en meeverbrandingsinstallaties voor biomassa-afvalstoffen - Onderscheid tussen "niet-verontreinigd behandeld" en "verontreinigd behandeld" houtafval - Richtwaarden - Verbranding van verontreinigd behandeld houtafval - Bewijs - Voorwaarden

Noch uit de bepaling van artikel 5.2.3bis.4.8., §1, Vlarem II, die bepaalt dat voor het onderscheid tussen "niet-verontreinigd behandeld" en "verontreinigd behandeld" houtafval in geval van twijfel de in die bepaling opgenomen tabel van richtwaarden voor potentieel aanwezige verontreinigingen geldt, noch uit enige andere bepaling kan worden afgeleid dat het verbranden van verontreinigd behandeld houtafval slechts kan worden vastgesteld na een bemonstering en een analyse.

- Artt. 5.2.3bis en 4.8., § 1 Besluit van de Vlaamse Regering 1 juni 1195 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne

19 oktober 2021 P.21.0246.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211019.2N.27** AC nr. ...

- Milieuvoorwaarden - Voorwaarden voor verbrandings- en meeverbrandingsinstallaties voor biomassa-afvalstoffen - Onderscheid tussen "niet-verontreinigd behandeld" en "verontreinigd behandeld" houtafval - Richtwaarden - Verbranding van verontreinigd behandeld houtafval - Bewijs - Voorwaarden

Noch uit de bepaling van artikel 5.2.3bis.4.8., §1, Vlarem II, die bepaalt dat voor het onderscheid tussen "niet-verontreinigd behandeld" en "verontreinigd behandeld" houtafval in geval van twijfel de in die bepaling opgenomen tabel van richtwaarden voor potentieel aanwezige verontreinigingen geldt, noch uit enige andere bepaling kan worden afgeleid dat het verbranden van verontreinigd behandeld houtafval slechts kan worden vastgesteld na een bemonstering en een analyse.

- Artt. 5.2.3bis en 4.8., § 1 Besluit van de Vlaamse Regering 1 juni 1195 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne

19 oktober 2021 P.21.0246.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211005.2N.10** AC nr. ...

- Samenhang - Misdrijven van verschillende aard - Bevoegd rechtscollege - Beginsel - Bevoegdheid van openbare orde - Exceptie van onbevoegdheid - Vergissing bij de vermelding van het rechtscollege van tweede aanleg - Gemachtigd sanctionerend ambtenaar

Noch de omstandigheid dat de gemachtigd sanctionerend ambtenaar geen exceptie van onbevoegdheid in limine litis heeft aangevoerd noch het feit dat hij de overtreder heeft misleid door hem mee te delen dat zijn eventuele beroep bij de politierechtbank moest worden ingesteld, doen afbreuk aan de regels dat de bevoegdheid van openbare orde is, dat de partijen daar niet van kunnen afwijken en dat, wat de bevoegdheid betreft, hetzelfde geldt voor samenhangende misdrijven (1). (1) Zie Cass. 24 maart 2024, AR P.23.1749.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240327.2F.5; Cass. 11 december 2013, AR P.13.1081.F, AC 2013, nr. 675; M.-A. BEERNAERT, H. D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, "Droit de la procédure pénale", Brugge, la Charte, 9de uitg., 2025, 1447.

- Art. D.217 Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)

26 maart 2025 P.24.1719.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250326.2F.7** AC nr. ...

- Aanslag - Beginsel dat de vervuiler betaalt - Exploitanten van een stortplaats - Gewestelijke belasting op het niet-huishoudelijk afval - Toepassing

Het beginsel dat de vervuiler betaalt, wordt bewerkstelligd via het mechanisme waarbij de exploitanten van de stortplaats de economische last van de gewestelijke belasting op het niet-huishoudelijk afval afwentelen op de effectieve vervuilers (1). (1) Zie concl. OM.

29 september 2023 F.19.0154.F ECLI:BE:CASS:: AC nr. ...

- Onregelmatige exploitatie van een terrein of van een werkplaats met het oog op de opslag, het onderhoud of de herstelling van motorrijtuigen - Zaken die het voorwerp van het misdrijf uitmaken - Voertuigen die eigendom zijn van de beklaagde en deel uitmaken van zijn onregelmatige exploitatie - Verbeurdverklaring

Wanneer de rechter vaststelt dat de aan de beklaagde verweten feiten betrekking hebben op de onregelmatige exploitatie van een lokaal, een terrein of een werkplaats met het oog op de opslag, het onderhoud of de herstelling van motorrijtuigen, kan de rechter hieruit afleiden dat de voormelde voertuigen, die eigendom zijn van de beklaagde en deel uitmaken van zijn onregelmatige exploitatie, het voorwerp van de telastleggingen uitmaken (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. D.VII.12 Waalse Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling (2016)
- Art. D.VII.1 Waalse Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling (2016)
- Art. D.IV.4 Waalse Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling (2016)
- Art. 77 Decr.W.Gew. 11 maart 1999 betreffende de milieuvergunning
- Art. 11 Decr.W.Gew. 11 maart 1999 betreffende de milieuvergunning
- Art. 3 Decr. Waalse Gewestraad 27 juni 1996 betreffende de afvalstoffen
- Art. 42, 1° Strafwetboek

4 juni 2025 P.25.0366.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250604.2F.10 AC nr. ...

- Vennootschapsbelasting - Vaststelling van het totale netto-belastbaar inkomen - Algemeen - Beginsel dat de vervuiler betaalt - Exploitanten van een stortplaats - Gewestelijke belasting op het niet-huishoudelijk afval - Toepassing

De rechter schendt artikel 10 van de richtlijn 1999/31/EG en miskent het algemeen rechtsbeginsel van de voorrang van het Unierecht op het interne recht wanneer hij oordeelt dat de gewestelijke belasting op het niet-huishoudelijk afval, verschuldigd krachtens artikel 13 van het Waals decreet van 25 juli 1991 met betrekking tot de belasting op de afvalstoffen in het Waalse Gewest, bij wijze van verworpen uitgaven kan worden gevestigd ten laste van een rechtspersoon die een gemachtigd centrum voor technische ingraving exploiteert, zonder te hebben nagegaan of er maatregelen bestaan op grond waarvan de kostprijs die de niet-aftrekbaarheid van de gewestelijke belasting voor die rechtspersoon vertegenwoordigt, geheel kan worden gedekt door de prijs die zijn klanten moeten betalen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 13 Waals decreet 25 juli 1991 met betrekking tot de belasting op de afvalstoffen in het Waalse Gewest (vertaling)
- Art. 198, § 1, 5° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Art. 10 Richtlijn 1999/31/EG van de Raad van 26 april 1999 betreffende het storten van afvalstoffen

29 september 2023 F.19.0154.F ECLI:BE:CASS:: AC nr. ...

MISBRUIK VAN VERTROUWEN

- Verduistering - Notaris - Vereffening van een nalatenschap - Verduistering van activa - Bedrieglijk opzet - Gegevens die dateren van na beweerde feiten - Beoordeling

De rechter oordeelt onaantastbaar of de voor het misdrijf van verduistering van artikel 240 Strafwetboek vereiste bedrieglijk opzet aanwezig is; hij kan daarbij rekening houden met gegevens die dateren van na het zich toe-eigenen van de gelden die aan de ambtenaar waren toevertrouwd, zoals het advies van de tuchtoverheid van de ambtenaar; uit het enkele feit dat de rechter bij de beoordeling van het bedrieglijk opzet rekening houdt met gegevens die dateren van na het zich toe-eigenen van aan de ambtenaar toevertrouwde gelden, volgt niet dat de rechter het aflopend karakter van het misdrijf van verduistering miskent; uit de omstandigheid dat de ambtenaar zich hem toevertrouwde gelden heeft toegeëigend omdat hij meende daarop gerechtigd te zijn, zonder dat hij voor die toe-eigening het akkoord heeft verkregen van zij die aanspraak konden maken op die gelden, volgt niet dat deze laatsten niet langer in staat zijn om die toe-eigening te betwisten; uit die enkele omstandigheid volgt evenmin dat de rechter noodzakelijk moet aannemen dat de ambtenaar heeft gehandeld met bedrieglijk opzet; het Hof gaat na of de rechter uit zijn vaststellingen geen onmogelijk te verantwoorden gevolgen afleidt.

- Art. 240 Strafwetboek

17 juni 2025 P.25.0536.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250617.2N.34** AC nr. ...

MISDRIJF

ALGEMEEN. BEGRIP. MATERIEEL EN MOREEL BESTANDDEEL. EENHEID VAN OPZET

Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Stedenbouw - Het zonder vergunning gewoonlijk gebruiken, aanleggen of inrichten van een grond voor het parkeren - Aard - Begrip

Het zonder voorafgaande stedenbouwkundige vergunning, thans omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen, gewoonlijk gebruiken, aanleggen of inrichten van een grond voor het parkeren van voertuigen, wagens of aanhangwagens, strafbaar gesteld door artikel 6.1.1, eerste lid, 1°, Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening zoals van toepassing voor 1 maart 2018, thans artikel 6.2.1, eerste lid, 1°, Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening zoals van toepassing vanaf 1 maart 2018, is een opzettelijk misdrijf.

- Artt. 6.1.1., eerste lid, 1°, thans 6.2.1., eerste lid, 1° Besluit van de Vlaamse Regering 15 mei 2009 houdende coördinatie van de decreetgeving op de ruimtelijke ordening

19 oktober 2021 P.21.0246.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211019.2N.27** AC nr. ...

Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Stedenbouw - Het zonder vergunning gewoonlijk gebruiken, aanleggen of inrichten van een grond voor het parkeren - Aard - Begrip

Het zonder voorafgaande stedenbouwkundige vergunning, thans omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen, gewoonlijk gebruiken, aanleggen of inrichten van een grond voor het parkeren van voertuigen, wagens of aanhangwagens, strafbaar gesteld door artikel 6.1.1, eerste lid, 1°, Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening zoals van toepassing voor 1 maart 2018, thans artikel 6.2.1, eerste lid, 1°, Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening zoals van toepassing vanaf 1 maart 2018, is een opzettelijk misdrijf.

- Artt. 6.1.1., eerste lid, 1°, thans 6.2.1., eerste lid, 1° Besluit van de Vlaamse Regering 15 mei 2009 houdende coördinatie van de decreetgeving op de ruimtelijke ordening

19 oktober 2021 P.21.0246.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211005.2N.10** AC nr. ...

Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Moreel bestanddeel - Verboden wapendracht

Om de beklaagde schuldig te verklaren aan verboden wapendracht, niettegenstaande zijn betwisting wat betreft het moreel bestanddeel van het misdrijf, kan de rechter zich niet beperken tot de vaststelling dat de dader, die was aangehouden terwijl hij in het bezit was van een tas die een dergelijk wapen bevatte, noch van zijn onderscheidingsvermogen noch van zijn vrije wil is ontstoken en niet ten gevolge van een onoverkomelijke dwaling heeft gehandeld; hij moet vooralsnog vaststellen dat de beklaagde wist, moest weten of niet onwetend kon zijn van het feit dat die tas het wapen bevatte (1). (1)Het betreft hier het voor opzettelijke misdrijven vereiste algemeen opzet (sciens et volens - zie Ch. HENNAU en J. VERHAEGEN, Droit pénal général, Bruylant, 2de uitg., 1995, nr. 349; Jean CONSTANT, Précis de droit pénal, Liège, 1975, nr. 100; Fr. TULKENS en M. VAN DE KERCHOVE, Introduction au droit pénal, Brussel, 2005, 384-385 en voetnoten nr. 623 en 642; TH. MOREAU en D. VANDERMEERSCH, Éléments de droit pénal, La Charte, 2022, 181).Artikel 7 (nieuw) Strafwetboek bepaalt dat “elk misdrijf het bestaan vereist van een moreel bestanddeel bij de dader. Dit moreel bestanddeel houdt voor alle misdrijven in, het in staat zijn bewust en uit vrije wil te handelen”, waarna dit artikel het algemeen opzet omschrijft als “het voornemen om met kennis van zaken het door de wet strafbaar gestelde gedrag aan te nemen. Er is sprake van het met kennis van zaken aannemen van het gedrag indien een persoon zich er bewust van is dat een omstandigheid bestaat of kan bestaan in de normale gang van zaken of dat een gevolg zich zal voordoen of zou kunnen voordoen binnen het normale verloop van de gebeurtenissen” (Zie D. VANDERMEERSCH, J. ROZIE en J. DE HERDT, Boek I van het nieuwe Strafwetboek, Die Keure, 2024, 73-78; Th. MOREAU, D. VANDERMEERSCH en J.-M. HAUSMAN, Éléments de droit pénal – Ancien et nouveau Code pénal, La Charte, 2024, 86).Het OM merkt op dat het begrip algemeen opzet het Hof welbekend is, doordat het bijvoorbeeld heeft gezegd dat het algemeen opzet “het moreel bestanddeel van vruchtafdrijving is” . (Cass. 22 december 1992, AR 3124, AC 1991-92, nr. 810; zie F. KUTY, Principes généraux du droit pénal belge, II: l’infraction pénale, Larcier, 2de uitg., 2020, nr. 1107 e.v.).De onopzettelijke misdrijven vereisen als moreel bestanddeel daarentegen enkel een fout (zie Fr. KUTY, o.c., nr. 1085 e.v.) of, vanaf de inwerkingtreding van het nieuwe Strafwetboek (art. 7, § 1, derde lid, 2°) op 9 april 2026, een “zware fout”.(M.N.B.)

- Art. 8, eerste lid Wet 8 juni 2006 houdende regeling van economische en individuele activiteiten met wapens

25 juni 2025 P.25.0540.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250625.2F.11** AC nr. ...

Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Bestraffing met de zwaarste straf - Uitwerking - Straftoemeting

De toepassing van de zwaarste straf, overeenkomstig artikel 65, eerste lid, Strafwetboek, betekent niet dat die straf enkel betrekking heeft op het feit dat door die zwaarste straf wordt bestraft; integendeel, alle feiten waarvoor de zwaarste straf wordt opgelegd, zijn hierin inbegrepen (1). (1) Cass. 25 september 2007, AR P.07.0461.N, AC 2007, nr. 431, § 8; zie concl. “in hoofdzaak” OM.

- Art. 65, eerste lid Strafwetboek

8 februari 2023 P.22.1021.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230208.2F.4** AC nr. ...

Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Witwassen - Tweede en derde witwasmisdrijf - Kennis van de wederrechtelijke herkomst of oorsprong van de illegale vermogensvoordelen - Onaantastbare

beoordeling door de rechter - Kennis afgeleid uit gegevens van precieze of algemene aard - Kennis afgeleid uit gegevens van vóór als na de voltrekking van het misdrijf - Draagwijdte

De rechter oordeelt onaantastbaar of een persoon beticht van het plegen van een witwasmisdrijf bedoeld in artikel 505, eerste lid, 3° of 4°, Strafwetboek, op het moment van zijn handelen of bij de aanvang ervan kennis had van de wederrechtelijke herkomst of oorsprong van de illegale vermogensvoordelen die het voorwerp van de witwasbetichting uitmaken; de rechter kan die kennis wettig afleiden uit alle hem regelmatig overgelegde gegevens, zowel van precieze als van algemene aard en zowel daterend van vóór als van na de voltrekking van de aan de beklaagde ten laste gelegde feiten (1). (1) Zie Cass. 16 januari 2018, AR P.17.1037.N, AC 2018, nr. 33.

- Art. 505, eerste lid, 3° en 4° Strafwetboek

3 juni 2025 P.25.0089.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.3** AC nr. ...

Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Opzettelijke brandstichting - Brandstichting van een bewoond gebouw - Moreel bestanddeel - Opzet om het misdrijf te plegen - Artikel 517 Strafwetboek - Zaken die zodanig zijn geplaatst dat de brand van de ene op de andere moet overslaan - Bewijs van het moreel bestanddeel - Draagwijdte

Artikel 517 Strafwetboek veronderstelt het opzet om een van de in de artikelen 510, 511 en 512 bedoelde misdrijven te plegen, door dat opzet in verband te brengen met het enkele feit dat de in brand gestoken zaken zodanig waren geplaatst dat de brand, in de normale gang van zaken, van de ene op de andere moest overslaan; in dit geval dient het openbaar ministerie enkel te bewijzen dat de brand, volgens de plaatsgesteldheid, van de in brand gestoken zaak moest overslaan op de zaak die vervolgens door de brand werd getroffen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 517 Strafwetboek
- Art. 510 Strafwetboek

4 juni 2025 P.25.0320.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250604.2F.4** AC nr. ...

Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Moreel bestanddeel - Het willens aannemen van een strafbare gedraging - Begrip - Draagwijdte

Het willens aannemen van een strafbare gedraging veronderstelt dat de betrokkene de bedoeling had om de materiële gedraging te stellen waarvan hij weet dat ze strafbaar is; het volstaat dat de dader de strafbare handeling stelt terwijl hij beseft dat die handeling wederrechtelijk is, maar niet is vereist dat de wil van de dader ook betrokken is op de wederrechtelijkheid van zijn gedraging.

19 oktober 2021 P.21.0246.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211005.2N.10** AC nr. ...

Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Moreel bestanddeel - Het willens aannemen van een strafbare gedraging - Begrip - Draagwijdte

Het willens aannemen van een strafbare gedraging veronderstelt dat de betrokkene de bedoeling had om de materiële gedraging te stellen waarvan hij weet dat ze strafbaar is; het volstaat dat de dader de strafbare handeling stelt terwijl hij beseft dat die handeling wederrechtelijk is, maar niet is vereist dat de wil van de dader ook betrokken is op de wederrechtelijkheid van zijn gedraging.

19 oktober 2021 P.21.0246.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211019.2N.27** AC nr. ...

Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Eendaadse samenloop van misdrijven door eenheid van opzet (Collectief misdrijf. – Artikel 65, eerste lid, Strafwetboek) - Feiten waarvoor de zwaarste straf werd opgelegd, die zijn gepleegd na het verstrijken van de staat van wettelijke herhaling - Invloed

Wanneer de rechter vaststelt dat de misdrijven een collectief misdrijf vormen waarvoor slechts één straf, namelijk de zwaarste, moet worden opgelegd, en dat sommige misdrijven zijn gepleegd in staat van wettelijke herhaling, verantwoordt hij zijn beslissing volgens welke de feiten die zijn bestraft met een enkele uitgesproken straf, zijn gepleegd in een staat van wettelijke herhaling, naar recht (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

- Artt. 56 en 65, eerste lid Strafwetboek

8 februari 2023 P.22.1021.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230208.2F.4** AC nr. ...

Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Moreel bestanddeel - Opzet - Bestaan - Beoordeling - Wijze

Indien het schuldbestanddeel van een misdrijf bestaat in opzet, dit is het wetens en willens aannemen van een strafbare gedraging, vermag de rechter het bestaan van dit opzet af te leiden uit het door de dader gepleegde materiële feit en de vaststelling dat dit feit hem kan worden toegerekend, met dien verstande dat de dader vrijuit gaat wanneer hij rechtvaardiging, schuldontheffing en niet-toerekeningsvatbaarheid enigszins aannemelijk maakt (1). (1) Cass. 10 oktober 2017, AR P.16.0639.N, NC 2018, p. 213, noot; Cass. 3 mei 2016, AR P.14.1273.N, AC 2016, nr. 295, NC 2017, 363, noot J. De Groote.

19 oktober 2021 P.21.0246.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211005.2N.10** AC nr. ...

Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Verboden wapendracht - Vrij verkrijgbare wapens - Constitutieve bestanddelen - Dragen zonder wettige reden buiten de eigen woning - Plaats zonder openbaar karakter - Gemeenschappelijke gang in complex met meerdere woongelegenheden - Begrip

Het misdrijf van verboden wapendracht, zoals strafbaar gesteld door artikel 9 Wapenwet 2006, vereist als constitutieve bestanddelen het zonder wettige reden dragen van een vrij verkrijgbaar wapen buiten de eigen woning; het dragen van een wapen, zoals hier bedoeld, bestaat in het bij zich hebben van een wapen zodat men het onmiddellijk buiten de woning kan gebruiken; enkel het gedeelte van de woning dat dienst doet als huisvesting wordt hier als woning beschouwd en de plaats waar het wapen wordt gedragen buiten de woning, dient geen openbaar karakter te hebben (1) ; een gemeenschappelijke gang in een complex met meerdere woongelegenheden, waarvan de drager van het wapen er een betrekt, ook al is die gang niet voor het algemene publiek toegankelijk, valt niet onder een woning zoals hier bedoeld. (1) Cass. 24 september 2014, AR P.14.1098.F, AC 2014, nr. 552, met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH, op datum in Pas., ECLI:BE:CASS:2014:CONC.20140924.3.

- Art. 9 Wet 8 juni 2006 houdende regeling van economische en individuele activiteiten met wapens

4 maart 2025 P.25.0294.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250304.2N.16** AC nr. ...

Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Doodslag - Oogmerk om te doden - Beoordeling - Opzettelijk toegebrachte dodelijke slag, waarbij wordt gemikt op een vitale zone van het lichaam van het slachtoffer - Draagwijdte

Het oogmerk om te doden veronderstelt niet noodzakelijkerwijs dat de dader die het slachtoffer opzettelijk een dodelijke slag heeft toegebracht, een vitale zone van zijn lichaam heeft willen raken; die omstandigheid kan weliswaar deel uitmaken van de gegevens op grond waarvan het bijzonder opzet wordt beoordeeld, net als het soort wapens, werktuigen en middelen die de dader heeft gebruikt om het te verwezenlijken, maar kan niet worden verheven tot een voorwaarde voor de strafbaarstelling van de doodslag (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 393 Strafwetboek

24 september 2025 P.25.0968.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250924.2F.21** AC nr. ...

Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Wegverkeer - Artikel 67ter Wegverkeerswet - Voertuig ingeschreven op naam van een rechtspersoon - Verplichting de identiteit van de bestuurder mede te delen - Natuurlijke persoon die de rechtspersoon vertegenwoordigt - Vraag om inlichtingen in de vorm van een verhoor - Geen verdachte - Geen verhoor in de zin van artikel 47bis, §§ 2 en 3, Wetboek van Strafvordering - Ontstaan van het aflopend misdrijf - Gevolg

Uit artikelen 29ter, eerste lid, en 67ter, eerste tot en met vierde lid, Wegverkeerswet en de wetsgeschiedenis ervan volgt dat (-) de natuurlijke persoon die de rechtspersoon in rechte vertegenwoordigt en aan wie de vraag om inlichtingen als bedoeld in artikel 67ter, tweede lid, Wegverkeerswet in de vorm van een verhoor wordt gesteld tijdens dit verhoor, dat ook beperkt is tot die vraag om inlichtingen, niet als verdachte van het in artikel 29ter, eerste lid, Wegverkeerswet bedoelde misdrijf wordt verhoord (-) dergelijk verhoor geen verhoor is in de zin van artikel 47bis, § 2 en § 3, Wetboek van Strafvordering dat recht geeft op het in die bepalingen vermelde recht op een vertrouwelijk overleg met een advocaat naar keuze of een hem toegewezen advocaat en bijstand door deze advocaat tijdens het verhoor (-) het aflopend misdrijf van artikel 29ter, eerste lid, Wegverkeerswet pas voltrokken is na het verstrijken van de termijn van vijftien dagen na de voormelde vraag om inlichtingen (-) de natuurlijke persoon die de rechtspersoon in rechte vertegenwoordigt en die tijdens een dergelijk verhoor verklaart verdere inlichtingen te zullen inwinnen, zich nog niet schuldig kan maken aan het in artikel 29ter, eerste lid, Wegverkeerswet bedoelde misdrijf en daarmee dus geen zelf-incriminerende verklaring aflegt.

- Art. 67ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 29ter, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 47bis Wetboek van Strafvordering

4 maart 2025 P.24.0766.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250304.2N.8** AC nr. ...

Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Moreel bestanddeel - Misdrijven die verband houden met insolventie - Artikel 489bis, 4°, Strafwetboek - Verzuim om aangifte te doen van het faillissement - Bewijs

Artikel 489bis, 4°, Strafwetboek bestraft de personen bedoeld in artikel 489 van dat wetboek die, met het oogmerk om de faillietverklaring uit te stellen, hebben verzuimd binnen de bij artikel 9 Faillissementswet, thans artikel XX.102 Wetboek economisch recht, bepaalde termijn aangifte te doen van het faillissement; de rechter kan het bijzonder opzet om de faillietverklaring uit te stellen afleiden uit het feit dat een bestuurder, door de niet-aangifte van het faillissement van de vennootschap, de schulden van die vennootschap laat oplopen terwijl er geen hoop bestaat op een verbetering van haar financiële toestand (1). (1) Cass. 9 januari 2018, AR P.17.0856.N, AC 2018, nr. 17.

- thans art. XX.102 Wetboek 28 februari 2013 van economisch recht
- Art. 9 WETBOEK VAN KOOPHANDEL BOEK III - Faillissementswet
- Art. 489bis, 4° Strafwetboek

15 maart 2022 P.21.1413.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220315.2N.10** AC nr. ...

Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Collectief misdrijf wegens eenheid van opzet - Onderzoeksgerecht - Verwijzing naar de correctionele rechtbank - Correctionalisering van een misdaad - Uitwerking - Uitbreiding tot een ander misdrijf dat één enkel feit vormt met die misdaad en als misdaad wordt geherkwalificeerd - Voorwaarden

Wanneer een beschikking van de raadkamer een inverdenkinggestelde naar de correctionele rechtbank heeft verwezen, wegens enerzijds een misdaad die gecorrectionaliseerd werd omdat er verzachtende omstandigheden zijn aangenomen en, anderzijds, een tweede misdrijf dat als wanbedrijf wordt gekwalificeerd, en het hof van beroep aan laatstgenoemd misdrijf een criminele kwalificatie heeft toegekend, waarbij het tevens beslist dat beide feiten een collectief misdrijf door eenheid van opzet vormen, zijn de voor het eerste misdrijf aangenomen verzachtende omstandigheden eveneens van toepassing op het tweede misdrijf, voor zover dat tweede feit kan worden gecorrectionaliseerd (1). (1) Zie concl. OM, §§ 25-27.

- Art. 3, derde lid Wet 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden
- Art. 216novies Wetboek van Strafvordering
- Art. 179 Wetboek van Strafvordering
- Art. 65, eerste lid Strafwetboek

20 december 2023 P.23.0636.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231220.2F.3** AC nr. ...

Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Eenheid van opzet - Verzoek om toepassing van artikel 65, tweede lid, Strafwetboek - Verwerping - Verantwoording - Waarschuwing die de vervolging wegens de eerste wanbedrijven had moeten vormen - (Geen) verplichting om uit de alcoholverslaving de eenheid van opzet af te leiden

De in artikel 65, tweede lid, Strafwetboek bepaalde weigering van de vrijstelling of van de verzachting van de straf wordt naar recht verantwoord door de vermelding dat de te berechten feiten nagenoeg acht maanden na de reeds bestrafte feiten werden gepleegd, in een andere context en in het nadeel van een ander slachtoffer, en in een geestesgesteldheid die minder blijk geeft van de eenheid van opzet dan van een schuldige volharding in de gewelddadige delinquentie, waarbij de beklaagde de waarschuwing die de vervolging wegens de acht maanden eerder gepleegde wanbedrijven had moeten vormen, heeft verwaarloosd (1); de alcoholverslaving houdt bovendien niet in dat alle onder invloed van alcohol gepleegde misdadige handelingen noodzakelijkerwijs door dezelfde drijfveer waren verenigd. (1) Zie F. KUTY, Principes généraux du droit pénal belge, IV: l'auteur de l'infraction pénale, Larcier, 2017, nr. 3515 e.v."De eenheid van opzet waardoor verschillende strafbare handelingen als één enkel wanbedrijf kunnen worden samengevoegd, kan worden omschreven als een eenheid van drijfveer, waarbij elk van de handelingen een welbepaalde plaats inneemt in het door de dader bedachte systeem om zijn doel te verwezenlijken" (Cass. 1 februari 2023, AR P.22.1095.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230201.2F.5; Cass. 23 november 2016, AR P.16.0982.F, AC 2016, nr. 667, met concl. OM)."Die eenheid kan met name worden doorbroken door elke omstandigheid die erop wijst dat de dader in zijn misdadig gedrag wil volharden door de hem gegeven waarschuwing om hieraan een eind te maken te veronachtzamen" (Cass. 12 januari 2022, AR P.21.1315.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220112.2F.9, en noot M.N.B.; Cass. 9 november 2016, AR P.16.0980.F, AC 2016, nr. 635, 3de middel, geciteerd door F. KUTY, o.c., nr. 3513).

- Art. 65, tweede lid Strafwetboek

25 juni 2025 P.24.0962.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250625.2F.5** AC nr. ...

Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Doodslag - Moreel bestanddeel

Het door artikel 393 Strafwetboek vereiste moreel bestanddeel veronderstelt het aannemen, wetens en willens, van het verboden gedrag, met dien verstande dat het nagestreefde oogmerk van de dader om te doden zowel volgt uit de wil om de dodelijke afloop te bewerkstelligen als uit de bewuste aanvaarding dat dit gevolg in de lijn van het normale verloop van de gebeurtenissen lag (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 393 Strafwetboek

24 september 2025 P.25.0968.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250924.2F.21** AC nr. ...

Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Wegmaken van in beslag genomen voorwerpen - Bestanddelen - Nastreven van het belang van de beslagene

Het misdrijf van wegmaken van in beslag genomen voorwerpen, dat door artikel 507, eerste lid, Strafwetboek wordt bestraft, vereist dat het wegmaken in het belang van de beslagene werd gepleegd, waarbij de beslagene niet noodzakelijk dezelfde persoon is als degene die de daad heeft gepleegd (1). (1) Dit blijkt duidelijk uit de tekst van de wet: het woord “zijn”, in het enkelvoud, kan enkel naar de beslagene verwijzen. Zie A. DE NAUW en F. KUTY, Manuel de droit pénal spécial, Wolters Kluwer, 2018, nr. 1331.

- Art. 507, eerste lid Strafwetboek

27 september 2023 P.23.0748.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230927.2F.6** AC nr. ...

Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Onmenselijke behandeling - Materiële handeling - Ernstig geestelijk of lichamelijk leed - Intensiteit van het toegebrachte leed - Criteria - Draagwijdte

Volgens artikel 417/1, 2°, Strafwetboek wordt onder onmenselijke behandeling verstaan elke behandeling waardoor een persoon opzettelijk ernstig geestelijk of lichamelijk leed wordt toegebracht, onder meer om van hem inlichtingen te verkrijgen of bekentenissen af te dwingen of om hem te straffen, of om druk op hem of op derden uit te oefenen, of hem of derden te intimideren; dat misdrijf vereist een materiële handeling die uitgaat van een diepe minachting voor het individu en ernstig geestelijk of lichamelijk leed veroorzaakt dat van een bijzondere intensiteit is maar dat niet de minimale drempel van foltering bereikt en die intensiteit kan onder meer blijken uit de samenhang tussen de aard en de kwetsbaarheid van het slachtoffer, de specifieke context waarin de feiten werden gepleegd en de tijdsduur waarin de toebrenging van het leed wordt volgehouden.

- Art. 417/1, 2° Strafwetboek

25 maart 2025 P.24.1647.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250325.2N.6** AC nr. ...

Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Moreel bestanddeel - Aanzetting tot haat - Strafbaarstelling - Opzet - Vaststelling - Opzettelijk en met kennis van zaken vertonen van een gedrag dat aanzet tot haat

Het bestreden arrest dat erop wijst dat de beklaagde, door zonder enige zin voor nuance, een jegens het Joodse volk haatdragende en gewelddadige toespraak openbaar te maken, opzettelijk en met volledige kennis van zaken een gedrag heeft vertoond dat aanzet tot haat, terwijl hij, met name door zijn opleiding en zijn perfecte beheersing van het Arabisch, alle nuances van de gelaakte verklaringen kon vatten, beantwoordt aldus de betwisting van de beklaagde die de afwezigheid van ieder opzet aanvoert, zonder het opzet om de film openbaar te maken en het opzettelijk karakter van het misdrijf van aanzetting tot haat te vermengen.

- Art. 20, 4° Wet 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenophobie ingegeven daden
- Art. 4, 4° Wet 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenophobie ingegeven daden

4 oktober 2023 P.23.0627.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231004.2F.3** AC nr. ...

Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Wegmaken van in beslag genomen goederen - Bestanddelen - Bijzonder opzet

Het bijzonder opzet dat het misdrijf van wegmaken van in beslag genomen voorwerpen uitmaakt, is het voornemen om de beslagen schuldenaar een onrechtmatig voordeel te bezorgen; het betreft het oogmerk om het beslag te dwarsbomen, om de rechtsvervolging die door de schuldeiser is ingeleid te belemmeren, om de onbeschikbaarheid aan te tasten waarmee het beslagexploot het goed heeft getroffen (1). (1) Zie A. DE NAUW e.a., o.c., nr. 1332; Cass. 2 februari 1999, AR P.96.1601.N, AC 1999, nr. 60, RW 1999-2000, 362, noot A. VANDEPLAS.

- Art. 507, eerste lid Strafwetboek

27 september 2023 P.23.0748.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230927.2F.6** AC nr. ...

Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Wegmaken van in beslag genomen voorwerpen - Verplaatsing van het in beslag genomen goed waarbij de schuldeiser in het ongewisse wordt gelaten over de nieuwe vindplaats ervan

Het verplaatsen van een goed, waarbij de schuldeiser in het ongewisse wordt gelaten over de nieuwe vindplaats ervan, zodat hem de zekerheid wordt ontnomen die het beslag hem voor de invordering van zijn schuldvordering bezorgde, kan het in artikel 507, eerste lid Strafwetboek bedoelde wegmaken van een in beslag genomen goed, vormen (1). (1) Zie A. DE NAUW e.a., o.c., nr. 1330.

- Art. 507, eerste lid Strafwetboek

27 september 2023 P.23.0748.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230927.2F.6** AC nr. ...

Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Straf - Verbeurdverklaring - Milieu - Stedenbouw - Misdrijf inzake inschrijving in de kruispuntbank van ondernemingen - Sluikwerk - Algemeen opzet - Gevolg

De misdrijven die erin bestaan zonder milieuvergunning een inrichting te hebben geëxploiteerd waarvan de klasse de voorafgaande afgifte van een dergelijke vergunning vereist, afvalstoffen te hebben achtergelaten, in zijn bezit te hebben gehad of te hebben vervoerd in strijd met de toepasselijke milieunormen, een terrein te hebben gebruikt voor de opslag van verschillende afgedankte voertuigen en voor de plaatsing van vaste inrichtingen zonder stedenbouwkundige vergunning, te hebben verzuimd een vestigingseenheid in de Kruispuntbank van Ondernemingen in te schrijven en sluikwerk te hebben verricht, zijn niet onopzettelijk en evenmin "louter materieel", wat betekent dat ze te wijten zijn aan een mens, los van elk moreel bestanddeel; die misdrijven vereisen geen bijzonder opzet maar nemen genoegen met een algemeen opzet; het moreel bestanddeel waarvan het bestaan van die misdrijven afhangt, bestaat uit de wil, in de zin van de keuzevrijheid, en de kennis, in de zin van het bewustzijn dat niet door een onoverkomelijke dwaling in feite of in rechte is aangetast; aangezien het gaat om wanbedrijven die opzettelijk zijn gepleegd en niet om daden of nalatigheden die werden veroorzaakt door een gebrek aan voorzichtigheid of voorzorg, is artikel 42 Strafwetboek hierop van toepassing (1). (1) Cass. 4 juni 2025, AR P.25.0366.F, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250604.2F.10, met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH, www.juportal.be.

- Art. 42 Strafwetboek

24 september 2025 P.24.1763.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250924.2F.11** AC nr. ...

Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Herhaling wanbedrijf na wanbedrijf op grond van een veroordeling tot een straf met gedeeltelijk uitstel - Datum waarop de straf wordt geacht te zijn ondergaan in de zin van artikel 56, tweede lid, Strafwetboek

Als de beklaagde wordt veroordeeld tot een gevangenisstraf van ten minste een jaar, waarvan een gedeelte effectief en een gedeelte met uitstel, wordt deze straf geacht te zijn ondergaan in de zin van artikel 56, tweede lid, Strafwetboek op de datum waarop de op het uitstel toepasselijke proeftijd verstrijkt wanneer dat uitstel niet werd herroepen, en op de datum waarop het effectieve gedeelte van de gevangenisstraf niet meer kan worden uitgevoerd wanneer die datum na de voorgaande datum valt (1). (1) Zie Cass. 25 oktober 2022, AR P.22.0813.N, ECLI:BE:CASS:2022:CONC.20221025.2N.8, § 8, en concl. van advocaat-generaal SCHOETERS.

- Artt. 8, 14 en 18, § 2 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie
- Art. 56, tweede lid Strafwetboek

8 februari 2023 P.22.1021.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230208.2F.4** AC nr. ...

Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Misbruik van zwakheid - Overhandiging van bankkaarten door het slachtoffer - Daaropvolgende informaticafraude - Onderscheid

Het overhandigen van bankkaarten door de slachtoffers van misbruik van zwakheid naar aanleiding van het beschamen van hun vertrouwen mag niet worden verward met het daaropvolgend bedrieglijk gebruik van die bankkaarten om zich van de goederen van de slachtoffers meester te maken, wat in voorkomend geval informaticafraude kan uitmaken (1). (1) Zie F. KUTY, "L'abus de la situation de faiblesse d'autrui (article 442quater du Code pénal)", Rev.dr.pén.crim., 2012, p. 1005.

- Art. 504quater Strafwetboek

- Art. 442quater Strafwetboek

11 oktober 2023 P.22.0900.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231011.2F.4 AC nr. ...

Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Misbruik van zwakheid (artikel 442quater Strafwetboek) - Bestanddelen - Slachtoffer dat door een handeling of een onthouding ertoe werd gebracht zijn fysieke of geestelijke integriteit of zijn vermogen ernstig aan te tasten - Ernst van de aantasting - Onaantastbare beoordeling door de feitenrechter

Een van de bestanddelen van het misdrijf bedoeld in artikel 442quater Strafwetboek bestaat erin dat het slachtoffer door een handeling of een onthouding ertoe is gebracht zijn fysieke of geestelijke integriteit of zijn vermogen aan te tasten en dat die aantasting ernstig is, waarbij de wetgever degene die de zwakheid van een ander met dit opzet uitbuit, heeft willen straffen (1); de rechter beoordeelt in feite of de handeling van het slachtoffer zijn vermogen ernstig aantast. (1) Dit misdrijf vereist dus niet dat het slachtoffer, in het geval van ernstige aantasting van zijn vermogen, welke met die aantasting heeft ingestemd (die in dit geval bestaat in de geldsommen die werden afgehaald met behulp van de bankkaarten waarvan de overhandiging waartoe de slachtoffers werden overhaald, hun vermogen in fine ernstig heeft aangetast).Zie A. DE NAUW en F. KUTY, Manuel de droit pénal spécial, Kluwer, 2018, 582; T. DE SAUVAGE, “L’abus de la situation de faiblesse des personnes”, in Les infractions contre les personnes, 2, 1963, Larcier, 2020, 977. (MNB).

- Art. 442quater Strafwetboek

11 oktober 2023 P.22.0900.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231011.2F.4 AC nr. ...

Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Moreel bestanddeel - Opzet - Bestaan - Beoordeling - Wijze

Indien het schuldbestanddeel van een misdrijf bestaat in opzet, dit is het wetens en willens aannemen van een strafbare gedraging, vermag de rechter het bestaan van dit opzet af te leiden uit het door de dader gepleegde materiële feit en de vaststelling dat dit feit hem kan worden toegerekend, met dien verstande dat de dader vrijuit gaat wanneer hij rechtvaardiging, schuldontheffing en niet-toerekeningsvatbaarheid enigszins aannemelijk maakt (1). (1) Cass. 10 oktober 2017, AR P.16.0639.N, NC 2018, p. 213, noot; Cass. 3 mei 2016, AR P.14.1273.N, AC 2016, nr. 295, NC 2017, 363, noot J. De Groote.

19 oktober 2021 P.21.0246.N ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211019.2N.27 AC nr. ...

ALLERLEI

Allerlei - Uit een misdrijf verkregen vermogensvoordeel - Draagwijdte

Elk misdrijf kan in beginsel vermogensvoordelen in de zin van artikel 42, 3°, Strafwetboek opleveren (1); dit is ook het geval voor wat betreft het stellen van voorbereidende handelingen zoals bepaald in artikel 2bis, § 6, Drugswet, ongeacht of die handelingen als dusdanig hebben geleid tot een specifiek drugmisdrijf zoals een concrete invoer van cocaïne. (1) Cass. 10 januari 2012, AR P.11.0938.N, AC 2012, nr. 18, ECLI:BE:CASS:2012:ARR.20120110.5, RABG 2012, nr. 13, met noot P. WAETERINCKX, 2012, nr. 13, p. 896-909.

- Art. 2bis, § 6 Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en

verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

- Art. 42, 3° Strafwetboek

11 februari 2025 P.24.1446.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250211.2N.2 AC nr. ...

Allerlei - Uit een misdrijf verkregen vermogensvoordeel - Onaantastbare beoordeling door de feitenrechter - Criteria - Bepaling van de omvang - Toezicht door het Hof - Wijze

De rechter oordeelt onaantastbaar of een misdrijf vermogensvoordelen in de zin van artikel 42, 3°, Strafwetboek heeft opgeleverd en daarbij kan de rechter rekening houden met een geheel van gegevens, zoals de waarde van de drugs die het voorwerp van de drugoperatie uitmaken, de omvang en het professionele karakter van de vereniging die de drugoperatie heeft uitgevoerd, het risico eigen aan het opzetten of het doen slagen van de drugoperatie, de rol van de beklaagde in het geheel van de in het kader van de vereniging gestelde gedragingen en zijn bijdrage aan het welslagen van de drugoperatie; vervolgens kan de rechter bij wijze van feitelijk vermoeden uit die gegevens de omvang van het wederrechtelijke vermogensvoordeel bepalen dat de beklaagde zonder twijfel moet hebben ontvangen ingevolge zijn deelname aan de drugoperatie (1). (1) Cass. 10 januari 2012, AR P.11.0938.N, AC 2012, nr. 18, ECLI:BE:CASS:2012:ARR.20120110.5; Zie Cass. 22 oktober 2003, AR P.03.0084.F, AC 2003, nr. 516 ECLI:BE:CASS:2003:ARR.20031022.7, met concl. advocaat-generaal J. SPREUTELS, op datum in Pas..

- Art. 42, 3° Strafwetboek

11 februari 2025 P.24.1446.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250211.2N.2 AC nr. ...

Allerlei - Uit een misdrijf verkregen vermogensvoordeel - Verbeurdverklaring - Geen noodzaak tot verband tussen bepaalde gedraging van de beklaagde en bepaald vermogensvoordeel - Geen vereiste van eigendom of toetreding tot vermogen van de beklaagde - Geen vereiste van verrijking - Beoordeling - Toezicht door het Hof - Wijze

Niet vereist is dat de rechter een rechtstreeks verband legt tussen een bepaalde gedraging van de beklaagde en een bepaald vermogensvoordeel dat de beklaagde volgens de gegevens van het strafdossier effectief heeft ontvangen; het bevelen van de verbeurdverklaring van vermogensvoordelen op grond van de artikelen 42, 3° en 43bis, tweede lid, Strafwetboek vereist immers niet dat die vermogensvoordelen eigendom van de beklaagde zijn of tot zijn vermogen zijn toegetreden, noch dat hij zich heeft verrijkt en die verbeurdverklaring kan namelijk worden uitgesproken ongeacht het voordeel dat de beklaagde uit het misdrijf heeft gehaald of de bestemming die hij later aan de vermogensvoordelen heeft gegeven; de rechter oordeelt daarover onaantastbaar en het Hof gaat enkel na of de rechter uit de feiten die hij vaststelt, geen gevolgen afleidt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord.

11 februari 2025 P.24.1446.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250211.2N.2 AC nr. ...

Allerlei - Witwassen - Artikel 505, eerste lid, 4°, Strafwetboek - Territoriale bevoegdheid - Belgische rechtscolleges - Constitutief bestanddeel van het misdrijf op Belgisch grondgebied gelokaliseerd - Materiële gedragingen in België en in het

buitenland gepleegd - Draagwijdte - Gevolg

De Belgische strafrechter heeft op grond van artikel 3 Strafwetboek rechtsmacht om te oordelen over een in België gepleegd misdrijf en daartoe behoort een misdrijf waarvan één van de constitutieve bestanddelen geheel of gedeeltelijk op het Belgische grondgebied is gelokaliseerd of waaraan materiële gedragingen ten grondslag liggen die zowel in België als in het buitenland zijn gepleegd en die een ondeelbaar geheel vormen; de Belgische rechtscolleges die vaststellen dat een beklaagde op Belgisch grondgebied gelden met een illegale oorsprong heeft ontvangen en die in het buitenland heeft overgeschreven, steunen aldus hun rechtsmacht op een in België gesitueerde materiële witwasgedraging aan een in het buitenland gepleegd witwasmisdrijf (1). (1) Cass. 21 oktober 2015, AR P.15.1019.F, AC 2015, nr. 618; B. SPRIET, "(Extra)territoriale werking van de Belgische strafwet, met enkele "klassieke" extraterritoriale jurisdictiegronden uit de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering" in X., Strafprocesrecht en extraterritorialiteit (BLUS), 2002, p. 4-16; J. VANHEULE, "Op zoek naar de grenzen van de territoriale rechtsmacht van de strafrechter en van de strafbaarheid van betrokkenheid bij bendevorming", noot onder Gent 30 maart 2021, RABG 1090-1102. Cass. 21 oktober 2015, AR P.15.1019.F, AC 2015, nr. 618, Antwerpen, 31/01/1995, RW 1996-97, 1027-1028.

- Artt. 3 en 505, eerste lid, 4° Strafwetboek

15 november 2022 P.22.0854.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221115.2N.7** AC nr. ...

DEELNEMING

Deelneming - Hof van assisen - Verklaring van de jury - Motivering van het arrest over de schuld - Geen aparte vraag over de deelnemingsvorm van de onontbeerlijke hulp aan de misdaad - Redenen over mededaderschap van een beschuldigde - Grens

De motiveringsplicht van het hof van assisen wordt voor wat betreft de beslissing over de schuld geregeld door artikel 334 Wetboek van Strafvordering en niet door artikel 149 Grondwet; geen enkele bepaling verplicht de voorzitter van het hof van assisen om bij de vragen die hij bij toepassing van artikel 322 Wetboek van Strafvordering aan de gezworenen dient te stellen, afzonderlijke vragen te stellen voor elke onderscheiden deelnemingsgedraging zoals bedoeld in artikel 66 Strafwetboek; wanneer het hof van assisen een beschuldigde evenwel schuldig verklaart als deelnemer aan een misdaad, moet uit de voornaamste redenen van de jury die door het college bij toepassing van artikel 334 Wetboek van Strafvordering worden geformuleerd, blijken welke feitelijke gedraging de beschuldigde heeft gepleegd en aan welke deelnemingsvorm hij schuldig wordt geacht (1). (1) Over de voorwaarden van de onontbeerlijke hulp als vorm van mededaderschap (art. 66, 3° Sw.); Cass. 25 maart 2025, AR P.24.1472.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250325.2N.13; Cass. 28 januari 2025, AR P.24.1374.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250128.2N.1; Cass. 12 maart 2024, AR P.23.1638.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240312.2N.7; Cass. 6 maart 2024, AR P.23.1562.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240306.2F.1; Cass. 19 september 2023, AR P.23.0482.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230919.2N.1, met concl. OM; Cass. 7 december 2022, AR P.22.0918.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221207.2F.13; Cass. 15 november 2022, AR P.22.0952.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221115.2N.15, RW 2023-24, 58 noot S. MELIS, "Mededaderschap aan elektriciteitsdiefstal bij cannabisplantages: enkel 'weten' volstaat niet"; Cass. 14 juni 2022, AR P.22.0276.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220614.2N.1; Cass. 24 mei 2016, AR P.15.1604.N, AC 2016, nr. 342; Cass. 3 december 2013, AR P.13.1366.N, AC 2013, nr. 653; J. VANHEULE, "Bijdrage tot de studie van daderschap en deelneming aan de hand van ontwikkelingen in de rechtspraak (2021-2024)", T. Strafr. 2024, 324-389.

- Art. 334 Wetboek van Strafvordering
- Art. 322 Wetboek van Strafvordering
- Art. 66 Strafwetboek
- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

27 mei 2025 P.25.0562.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250527.2N.13** AC nr. ...

Deelneming - Betrokkenheid bij een criminele organisatie - Autonoom misdrijf - Misdrijven gepleegd in het raam van de criminele organisatie - Onderscheid - Draagwijdte - Gevolg

Artikel 324ter, § 1, Strafwetboek bestraft degene die wetens en willens betrokken is bij een daar bedoelde criminele organisatie, ook al heeft hij niet de bedoeling een misdrijf in het raam van die organisatie te plegen of daaraan deel te nemen op één van de wijzen bedoeld in de artikelen 66 tot 69 van dat wetboek; de betrokkenheid bij een criminele organisatie maakt zodoende een autonoom misdrijf uit, te onderscheiden van de misdrijven die worden gepleegd in het raam van deze organisatie zodat het enkele feit betrokken te zijn bij een criminele organisatie nog geen fout oplevert die in causaal verband staat met de schade die volgt uit een misdrijf dat in het raam van die organisatie is gepleegd door een derde aangezien in beginsel de dader van een misdrijf slechts gehouden is tot schadevergoeding waartoe het door hem gepleegde misdrijf aanleiding geeft (1). (1) Cass. 4 november 2014, AR P.13.1253.N, AC 2014, nr. 659; Cass. 3 september 2014, AR P.14.0735.F, AC 2014, nr. 489; J. DE HERDT, 'Criminele organisatie', Comm. Straf., p. 9.

- Artt. 66 tot 69 en 324ter, § 1 Strafwetboek

27 september 2022 P.22.0251.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220927.2N.6 AC nr. ...

Deelneming - Ontucht en prostitutie - Reclame - Gebruik van een datingsite - Strafrechtelijke aansprakelijkheid - Personen die reclame maken voor de website

Uit de artikelen 66, 380, § 1, 1°, en § 2, en 380ter, § 3, eerste lid, Strafwetboek volgt niet dat, wanneer de daden van het proberen een andere persoon aan te werven of mee te nemen met het oog op prostitutie of het reclame maken voor het prostitueren van een andere persoon worden gepleegd door gebruik te maken van een datingsite, alleen de eigenaar of de beheerder van de website strafrechtelijk aansprakelijk is, met uitsluiting van bijvoorbeeld de personen die hiervoor reclame zouden hebben gemaakt (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

- Artt. 66, 380 en 380ter Strafwetboek

8 februari 2023 P.21.0730.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230208.2F.3 AC nr. ...

Deelneming - Artikel 66, derde lid, Strafwetboek - Kennis van een misdaad of wanbedrijf - Positieve daad die aan de uitvoering van de misdaad of het wanbedrijf voorafgaat of ermee samengaat - Niet noodzakelijk een welbepaalde materiële gedraging - Gevolg

De enkele omstandigheid dat een persoon kennis heeft of moet hebben gehad van een misdaad of een wanbedrijf, volstaat niet voor zijn schuldigverklaring aan dat misdrijf als deelnemer in de zin van artikel 66, derde lid, Strafwetboek (1); die bepaling vereist immers onder meer ook dat de betrokkene een in de regel positieve daad heeft gesteld die aan de uitvoering van de misdaad of het wanbedrijf voorafgaat of ermee samengaat, maar die positieve daad vereist geen welbepaalde materiële gedraging. (1) Zie Cass. 28 januari 2025, AR P.24.1374.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250128.2N.1; Cass. 12 maart 2024, AR P.23.1638.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240312.2N.7, Cass. 15 november 2022, AR P.22.0952.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221115.2N.15, RW 2023-24, nr. 2, 58-62, met noot S. MELIS.

- Art. 66, derde lid Strafwetboek

25 maart 2025 P.24.1472.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250325.2N.13 AC nr. ...

Deelneming - Diefstal - Diefstal van elektriciteit en water in het kader van de teelt en verkoop van cannabis - Geen actieve handelingen van de beklaagde in het kader van de ontvreemding van elektriciteit en water - Draagwijdte - Gevolg

Een schuldigverklaring als mededader in de zin van artikel 66, derde lid, Strafwetboek vereist de vaststelling dat de mededader zijn medewerking verleent aan de misdaad of het wanbedrijf op een in die bepaling bedoelde wijze, hij weet dat hij zijn medewerking aan die misdaad of dat wanbedrijf verleent en hij het opzet heeft aan die misdaad of dat wanbedrijf zijn medewerking te verlenen; in de regel kan alleen een positieve daad die aan de uitvoering van de misdaad of het wanbedrijf voorafgaat of ermee samen gaat mededaderschap aan die misdaad of dat wanbedrijf opleveren zodat de enkele omstandigheid dat een persoon kennis heeft of moet hebben gehad van een misdaad of een wanbedrijf, niet voldoende is om hem als mededader aan die misdaad of dat wanbedrijf in de zin van artikel 66, derde lid, Strafwetboek te kunnen beschouwen (1). (1) Vgl. Cass. 27 april 2021, AR P.21.0080.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210427.2N.11.

- Art. 2bis Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en

verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid
- Art. 66, derde lid Strafwetboek

15 november 2022 P.22.0952.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221115.2N.15 AC nr. ...

Deelneming - Artikel 66, derde lid, Strafwetboek - Positieve daad die aan de uitvoering van de misdaad of het wanbedrijf voorafgaat of ermee samengaat - Gedraging waarmee wetens en willens wordt bijdragen tot productie van drugs - Positieve daad van deelneming aan andere aspecten van de drugproductie - Criteria - Rol in het productieproces of in de vereniging - Gedragingen met betrekking tot bepaalde aspecten van het productieproces die ook positieve handelingen uitmaken met betrekking tot andere aspecten - Diefstal van elektriciteit - Onaantastbare beoordeling door de rechter - Toezicht door het Hof - Draagwijdte

Niet om het even welke gedraging waarmee een beklaagde wetens en willens bijdraagt tot de productie van drugs in het kader van een vereniging, kan worden aangemerkt als een positieve daad voor deelneming in de zin van artikel 66, derde lid, Strafwetboek, aan andere aspecten van de drugproductie; zo zal, ongeacht de kennis van de betrokkene, zijn louter uitvoerende of ondergeschikte bijdrage aan een bepaald aspect van de drugproductie of van de vereniging die deze productie organiseert, niet noodzakelijk wijzen op zijn deelneming in de zin van artikel 66, derde lid, Strafwetboek aan een ander aspect daarvan, maar dat kan daarentegen wel het geval zijn voor wat betreft een beklaagde uit wiens handelwijze een meer voorname, actieve of organisatorische rol blijkt in het productieproces of in de vereniging zodat voor die beklaagde de rechter wel kan aannemen dat zijn gedragingen met betrekking tot bepaalde aspecten van het productieproces, zoals het ter beschikking stellen van locaties of het organiseren van de anonimiteit van de deelnemers aan de productie, ook positieve handelingen uitmaken met betrekking tot andere aspecten van dat proces, zoals de diefstal van elektriciteit als een inherent onderdeel van die productie, ook al heeft de betrokkene tot die andere aspecten geen specifieke bijdrage geleverd; de rechter oordeelt onaantastbaar of er in een concreet geval is voldaan aan de vermelde vereisten en het Hof gaat na of de rechter uit zijn vaststellingen geen onmogelijk te verantwoorden gevolgen afleidt (1). (1) Zie Cass. 28 januari 2025, AR P.24.1374.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250128.2N.1; Cass. 12 maart 2024, AR P.23.1638.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240312.2N.7, Cass. 15 november 2022, AR P.22.0952.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221115.2N.15, RW 2023-24, nr. 2, 58-62, met noot S. MELIS.

- Art. 2bis Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid
- Art. 66, derde lid Strafwetboek

25 maart 2025 P.24.1472.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250325.2N.13 AC nr. ...

POGING

Poging - Cassatiemiddel - Belang - Schuldigverklaring aan een voltrokken misdrijf - Meerdere feiten - Veroordeling tot straf - Aanvoering dat de feiten een strafbare poging betreffen - Naar recht verantwoorde straf - Gevolg

Wanneer het arrest de eiser veroordeelt voor de feiten omschreven onder de telastleggingen A (mensensmokkel met verzwarende omstandigheden) en D (betrokkenheid bij een criminele organisatie) tot een straf en er uit de motivering van de aan eiser opgelegde bestraffing niet blijkt dat het arrest hem een andere straf zou hebben opgelegd indien hij zich voor wat betreft het feit omschreven onder de telastlegging A niet aan het voltrokken misdrijf maar slechts aan een strafbare poging had schuldig gemaakt, zodat de voor de feiten omschreven onder de telastleggingen A en D opgelegde bestraffing naar recht verantwoord blijft, is het middel dat aanvoert dat er slechts sprake is van een strafbare poging van het misdrijf mensensmokkel en niet van een voltooid misdrijf bij gebrek aan belang niet ontvankelijk (1). (1) Zie Cass. 22 november 1948, Pas. 1948, p. 651; CUYKENS S. en DE HOOGHE G., "La peine légalement et judiciairement justifiée: étude d'une théorie controversée", RDPC 2023/3, 227, nr. 7.

24 juni 2025 P.25.0319.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.11** AC nr. ...

RECHTVAARDIGING EN VERSCHONING

Rechtvaardiging en verschoning - Rechtvaarding - Grond van niet-toerekenbaarheid bedoeld in artikel 71 Strafwetboek - Geestesstoornis op het tijdstip van de feiten die voortduurt op het tijdstip van de uitspraak van het vonnis - Arrest dat de beklaagde vrijspreekt en zijn internering beveelt - Vordering tot verbetering of uitlegging - Arrest dat de verbetering en de uitlegging weigert - Cassatieberoep - Middel dat het arrest verwijt zichzelf tegen te spreken door de verweerder van de hem ten laste gelegde feiten vrij te spreken alvorens zijn internering te bevelen - Ontvankelijkheid

Wanneer het bestreden arrest zich ertoe beperkt te oordelen dat het eerdere door het hof van beroep gewezen arrest, krachtens hetwelk dit gerecht de internering van de verweerder heeft bevolen, niet voor verbetering of uitlegging vatbaar is in de zin van de artikelen 793 en 794 Gerechtelijk Wetboek, houdt het middel dat het arrest verwijt zichzelf tegen te spreken door de verweerder van de hem ten laste gelegde feiten vrij te spreken alvorens zijn internering te bevelen, geen verband met de bestreden beslissing en is het bijgevolg niet ontvankelijk (1). (1) Zie concl. OM.

20 september 2023 P.23.1172.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230920.2F.7** AC nr. ...

Rechtvaardiging en verschoning - Rechtvaarding - Wettige zelfverdediging - Aanvoering door de beklaagde - Omvang - Gevolg

Een beklaagde die zich beroept op de wettige verdediging van artikel 416 Strafwetboek moet die bewering enigszins aannemelijk maken, wat inhoudt dat hij op een wijze die niet elke geloofwaardigheid mist aanvoert dat de voorwaarden vervuld zijn voor deze rechtvaardigingsgrond, namelijk een ernstige en actuele onrechtmatige aanranding en een noodzakelijk en evenredig verweer, zonder dat hij dit ook moet bewijzen; indien hij slaagt in die aanvoeringsplicht, wat onaantastbaar wordt beoordeeld door de rechter, staat het aan het openbaar ministerie of de burgerlijke partij te bewijzen dat de voorwaarden voor de ingeroepen rechtvaardigingsgrond niet zijn vervuld; het Hof gaat daarbij wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen trekt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord.

- Art. 416 Strafwetboek

14 september 2021 P.21.0815.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210914.2N.11** AC nr. ...

Rechtvaardiging en verschoning - Rechtvaarding - Grond van niet-toerekenbaarheid bedoeld in artikel 71 Strafwetboek - Geestesstoornis op het tijdstip van de feiten die voortduurt op het tijdstip van de uitspraak van het vonnis - Gevolg

Uit de samenhang tussen artikel 9, § 1, Interneringswet en artikel 71 Strafwetboek volgt dat wanneer de beklaagde op het tijdstip van de feiten aan een geestesstoornis leed die zijn oordeelsvermogen of de controle over zijn daden heeft tenietgedaan en die toestand op het tijdstip van de uitspraak van de rechter voortduurt, laatstgenoemde de internering van de beklaagde kan bevelen na te hebben vastgesteld dat de hem ten laste gelegde feiten bewezen zijn en de overige voorwaarden zijn vervuld; in dat geval stelt hij eerst vast dat er geen misdrijf is en het is hem aldus niet verboden de beklaagde vrij te spreken (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 9, § 1 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering
- Art. 71 Strafwetboek

20 september 2023 P.23.1170.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230920.2F.8** AC nr. ...

SOORTEN

Soorten - Aflopend, voortgezet, voortdurend misdrijf - Verduistering - Notaris - Vereffening van een nalatenschap - Verduistering van activa - Bedrieglijk opzet - Gegevens die dateren van na beweerde feiten - Beoordeling

De rechter oordeelt onaantastbaar of de voor het misdrijf van verduistering van artikel 240 Strafwetboek vereiste bedrieglijk opzet aanwezig is; hij kan daarbij rekening houden met gegevens die dateren van na het zich toe-eigenen van de gelden die aan de ambtenaar waren toevertrouwd, zoals het advies van de tuchtoverheid van de ambtenaar; uit het enkele feit dat de rechter bij de beoordeling van het bedrieglijk opzet rekening houdt met gegevens die dateren van na het zich toe-eigenen van aan de ambtenaar toevertrouwde gelden, volgt niet dat de rechter het aflopend karakter van het misdrijf van verduistering miskent; uit de omstandigheid dat de ambtenaar zich hem toevertrouwde gelden heeft toegeëigend omdat hij meende daarop gerechtigd te zijn, zonder dat hij voor die toe-eigening het akkoord heeft verkregen van zij die aanspraak konden maken op die gelden, volgt niet dat deze laatsten niet langer in staat zijn om die toe-eigening te betwisten; uit die enkele omstandigheid volgt evenmin dat de rechter noodzakelijk moet aannemen dat de ambtenaar heeft gehandeld met bedrieglijk opzet; het Hof gaat na of de rechter uit zijn vaststellingen geen onmogelijk te verantwoorden gevolgen afleidt.

- Art. 240 Strafwetboek

17 juni 2025 P.25.0536.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250617.2N.34** AC nr. ...

Soorten - Aflopend, voortgezet, voortdurend misdrijf - Witwassen - Materiële gedraging die uit zijn aard aflopend is - Begrip verhelen of verhullen bepaald in artikel 505, eerste lid, 4°, Strafwetboek - Invloed op de aard van het misdrijf - Voortdurend misdrijf - Voorwaarde - Draagwijdte - Gevolg

Naargelang de hem voorgelegde gegevens kan de rechter een materiële gedraging die bestaat in de overdracht van een wederrechtelijk vermogensvoordeel, zoals een bankoverschrijving, kwalificeren als een verhelen of een verhullen in de zin van artikel 505, eerste lid, 4°, Strafwetboek, maar daardoor gaat deze materiële gedraging, die uit zijn aard aflopend is, niet noodzakelijk het voorwerp uitmaken van een voortdurend misdrijf dat duurt zolang de ermee beoogde verheling of verhulling voortduurt; bepalend voor het voortduren van het misdrijf is de reële mogelijkheid voor de overdrager om na de overdracht het verhelen of verhullen nog te laten voortduren zodat van zodra de overdrager geen zeggenschap meer heeft over het overgedragen vermogensvoordeel, wat het geval kan zijn bij een overdracht aan een derde die eigenmachtig de verdere bestemming van het vermogensvoordeel bepaalt, de overdracht geen voortdurend misdrijf meer uitmaakt voor de overdrager (1). (1) A. DE NAUW en F. DERUYCK, Inleiding tot het bijzonder strafrecht, Wolters Kluwer, 2020, p. 556.

- Art. 505, eerste lid, 4° Strafwetboek

15 november 2022 P.22.0854.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221115.2N.7** AC nr. ...

Soorten - Aflopend, voortgezet, voortdurend misdrijf - Voortdurend misdrijf - Witwassen - Artikel 505, eerste lid, 4°, Strafwetboek

Het misdrijf bepaald in artikel 505, eerste lid, 4°, Strafwetboek is een voortdurend misdrijf dat ontstaat bij de handeling of de onthouding, al dan niet aflopend van aard, waarmee de dader met de vereiste kennis van zaken de aard, oorsprong, vindplaats, vervreemding, verplaatsing of eigendom van de wederrechtelijke vermogensvoordelen verheelt of verhult en dat blijft voortduren zolang de dader die elementen verheelt of verhult, dit wil zeggen zolang hij bewust de door hemzelf gecreëerde wederrechtelijke toestand ononderbroken laat voortduren, zonder dat daarvoor nog enige verdere gedraging van zijnentwege is vereist.

- Art. 505, eerste lid, 4° Strafwetboek

15 november 2022 P.22.0854.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221115.2N.7** AC nr. ...

Soorten - Aflopend, voortgezet, voortdurend misdrijf - Aflopend misdrijf - Witwassen - Artikel 505, eerste lid, 3° Strafwetboek

Het misdrijf bepaald in artikel 505, eerste lid, 3°, Strafwetboek is een aflopend misdrijf, gelet op het ogenblikkelijke karakter van de erin vermelde handelingen.

- Art. 505, eerste lid, 3° Strafwetboek

15 november 2022 P.22.0854.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221115.2N.7** AC nr. ...

TOEREKENBAARHEID

Toerekenbaarheid - Rechtspersonen - Vervolging van de rechtspersoon samen met haar bestuurder - Aanstelling door de onderzoeksrechter van een lasthebber ad hoc - Recht van verdediging van de rechtspersoon

Op grond van artikel 2bis Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering kan de onderzoeksrechter ambtshalve een lasthebber ad hoc aanstellen om de rechtspersoon te vertegenwoordigen; hij is daartoe echter niet steeds verplicht en uit de enkele afwezigheid van die aanstelling kan geen miskenning van het recht op een eerlijk proces of het recht van verdediging van de rechtspersoon worden afgeleid (1). (1) Cass. 17 oktober 2017, AR P.16.0854.N, AC 2017, nr. 564; Zie alg. P. WAETERINCKX, "De strafrechtelijke verantwoordelijkheid van de rechtspersoon. Een kritische analyse van enkele capita selecta uit de eerste rechtspraak", in Strafrecht van nu en straks, Die Keure, 2003, 246-264; E. ROGER FRANCE, "Le mandataire ad hoc dans le cadre de la responsabilité pénale des personnes morales: une institution source de controverses", in Questions spéciales en droit pénal, Larcier, 2011, 77-118F; DERUYCK, "Het is lastig te pleiten zonder toga. Over het onhoudbare artikel 2bis V.T. Sv.", NC 2013, 89-97; P. WAETERINCKX, "De (afgeleide) rechten van verdediging van de rechtspersoon. Heeft een rechtspersoon het recht te zwijgen, eventueel met of zonder bijstand van een raadsman", NC 2015, 76-82; F. DERUYCK, "De rechten van verdediging van de rechtspersoon in de Belgische strafprocedure: van verre evident, maar verre van evident", NC 2016, 17-46; P. HELSEN, "Lasthebber ad hoc", Comm. Sr. 2019, 30p., C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, GompelSvacina, 2019, 1314-1315.

8 februari 2022 P.21.1278.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220208.2N.5** AC nr. ...

Toerekenbaarheid - Rechtspersonen - Gebruik, wetens en willens, van de beklaagde vennootschap door haar zaakvoerder om zijn inkomsten te verbergen, mogelijk gemaakt doordat er nooit toezicht op die zaakvoerder werd gehouden - Gevolg

Wanneer de rechter vaststelt dat de zaakvoerder van de beklaagde vennootschap wetens en willens gebruik heeft gemaakt van die vennootschap om de inkomsten uit zijn vastgoedactiviteit te verbergen, welk gebruik mogelijk werd gemaakt doordat de rechtspersoon nooit toezicht op zijn zaakvoerder heeft gehouden, kan hieruit worden afgeleid dat, zonder de beklaagde vennootschap, het bedrog niet kon zijn gepleegd zoals het is gepleegd; de rechter kan de beklaagde vennootschap op grond hiervan strafrechtelijk aansprakelijk stellen voor de misdrijven die zijn gepleegd door de natuurlijke persoon door wiens toedoen de fout werd begaan (1). (1) De eiseres, een rechtspersoon, voerde aan dat ze niet aansprakelijk kon worden gesteld voor de misdrijven die een natuurlijke persoon in eigen naam had gepleegd en zonder dat hij gebruik had gemaakt van de vennootschap om die misdrijven gemakkelijker te kunnen plegen. Ze verweet het arrest dat het aldus het in artikel 66 Strafwetboek bedoelde begrip "deelneming" had miskend en haar conclusie niet wettig had beantwoord, doordat het niet had verduidelijkt in welke mate haar gebrek aan toezicht het plegen van misdrijven eventueel zou hebben vergemakkelijkt of aangemoedigd, waarbij enkel de bestuurder, een natuurlijke persoon, hieruit voordeel heeft gehaald, zonder dat ze bij het bedrieglijk mechanisme betrokken is geweest. (M.N.B.)

- Art. 66 Strafwetboek
- Art. 5 Strafwetboek

4 juni 2025 P.25.0382.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250604.2F.15** AC nr. ...

Toerekenbaarheid - Rechtspersonen - Sociaal strafrecht - Hoedanigheid werkgever - Rechtspersoon als werkgever - Invloed

Een rechtspersoon kan de hoedanigheid hebben van werkgever in de zin van de artikelen 162 en 181 Sociaal Strafwetboek en artikel 12/1 van de wet van 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers en zich als dader schuldig maken aan de door die bepalingen omschreven misdrijven (1). (1) Zie F. DERUYCK en P. WAETERINCKX, "Daderschap en verantwoordelijkheid voor sociaalrechtelijke misdrijven", in G. VAN LIMBERGHEN (ed), Sociaal handhavingsrecht, p 96, nr. 26; C-E. CLESSE, "L'imputabilité d'une infraction de droit pénal social à une personne physique", in .C-E. CLESSE (ed.), Droit pénal social. Actualité et prospectives, Louvain-La Neuve, Athémis, 2007, p. 115. Contra: Cass. 26 juni 2024, AR P.22.1371.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240626.2F.4, met concl. van eerste advocaat-generaal M. NOLET DE BRAUWERE, ECLI:BE:CASS:2024:CONC.20240626.2F.4.

- Art. 12/1 Wet 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers
- Art. 181 Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek
- Art. 162 Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

24 juni 2025 P.25.0595.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.29** AC nr. ...

Toerekenbaarheid - Natuurlijke personen - Schulduitsluitingsgrond - Artikel 71 Strafwetboek - Geestesstoornis - Wilsonbekwaamheid die volledig is uitgesloten - Psychotische toestand - Toestand die er niet toe leidt dat het oordeelsvermogen of controle volledig is verloren - Invloed

De in artikel 71 Strafwetboek bedoelde schulduitsluitingsgrond, dat bepaalt dat er geen misdrijf is wanneer de beschuldigde of de beklaagde op het tijdstip van de feiten leed aan een geestesstoornis die zijn oordeelsvermogen of de controle over zijn daden heeft tenietgedaan of wanneer hij gedwongen werd door een macht die hij niet heeft kunnen weerstaan, vereist dat de wilsbekwaamheid van de betrokkene volledig is uitgeschakeld, waardoor hij op het ogenblik van de feiten ontoerekeningsvatbaar moet worden geacht; de rechter die oordeelt dat de dader van een strafbaar feit zich mogelijkerwijs in een psychotische toestand bevond op het ogenblik van het plegen van dat feit maar die tevens oordeelt dat, in zoverre dat effectief al het geval zou zijn, die toestand hoe dan ook niet ertoe heeft geleid dat de betrokkene hierdoor zijn oordeelsvermogen of de controle over zijn daden volledig was verloren, verantwoordt naar recht de beslissing dat de in artikel 71 Strafwetboek bedoelde schulduitsluitingsgrond niet van toepassing is en omkleedt die beslissing ook regelmatig met redenen.

- Art. 71 Strafwetboek

25 maart 2025 P.25.0033.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250325.2N.4** AC nr. ...

Toerekenbaarheid - Natuurlijke personen - Stedenbouwmisdrijf - Waals Gewest - Besluit dat een pand onbewoonbaar verklaart - Niet-naleving - Administratieve sanctie - Toerekenbaarheid van het misdrijf - Houder van zakelijke rechten op de woning

Krachtens artikel 200bis, § 1, 1°, Waalse Wetboek van Duurzaam Wonen kan de ambtenaar van de administratie die de Regering daartoe aanwijst een administratieve geldboete opleggen aan de houder van zakelijke rechten op de woning en, als deze in huur gegeven wordt, aan de verhuurder en de eventuele bewoner die laat huisvesten in een woning waarvoor toegangs- of woonverbod is opgelegd door de burgemeester; wanneer een pand onbewoonbaar is verklaard, vormt het feit om hierin te laten huisvesten ondanks het besluit dat zulks verbiedt, ongeacht of het goed al dan niet wordt verhuurd, een strafbare handeling voor iedere houder van een zakelijk recht op het goed en, in geval van verhuring, eveneens voor de verhuurder, ook al is hij geen houder van een dergelijk recht.

- Art. 200bis, § 1, 1° Waalse Wetboek van Duurzame Wonen

6 september 2023 P.23.0518.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230906.2F.5** AC nr. ...

Toerekenbaarheid - Natuurlijke personen - Diefstal - Objectief verzwarende omstandigheden - Diefstal met geweld, gepleegd ten nadele van kwetsbaar persoon, zonder het oogmerk om te doden maar met de dood tot gevolg - Meerdere daders - Toerekening van de verzwarende omstandigheden - Beoordeling voor elke dader afzonderlijk - Individuele analyse van het gedrag van de dader - Toerekening op basis van dezelfde feitelijke gegevens - Wijze

Het recht op een eerlijk proces zoals gewaarborgd door artikel 6.1 EVRM en artikel 14.1 IVBPR verzet zich tegen een automatische toerekening van de objectieve verzwarende omstandigheden aan alle daders van diefstal en dit ongeacht of zij die verzwarende omstandigheden met kennis van zaken hebben aanvaard of bij de uitvoering ervan waren betrokken, maar het aannemen van de verzwarende omstandigheden dat de diefstal werd gepleegd door middel van geweld of bedreiging, de diefstal werd gepleegd ten nadele van een persoon van wie de kwetsbare toestand ten gevolge van de leeftijd duidelijk was of de dader bekend was en het geweld of de bedreiging werd gepleegd zonder het oogmerk om te doden maar toch de dood heeft veroorzaakt vereist een beoordeling voor elke dader afzonderlijk, wat een individuele analyse veronderstelt van zijn gedrag; de verplichting tot een individuele analyse belet evenwel niet dat de rechter zich voor de toerekening van de verzwarende omstandigheden aan meerdere daders steunt op dezelfde feitelijke gegevens.

- Art. 474 Strafwetboek
- Art. 471, laatste lid Strafwetboek
- Art. 468 Strafwetboek

3 juni 2025 P.25.0354.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.12** AC nr. ...

VERZWARENDE OMSTANDIGHEDEN

Verzwarende omstandigheden - Criminele organisatie of vereniging van activiteiten waarvan de overtredingen van de drugswet daden van deelneming vormen - Leidend persoon - Begrip

De verzwarende omstandigheid van leiding geven aan een criminele organisatie of aan een vereniging van activiteiten waaraan de beklaagde heeft deelgenomen met het oog op de handel in verdovende middelen vereist niet dat de vervolgende partij aantoont dat er sprake is van “onafhankelijke leidinggevende functies” en van een rechtstreekse deelneming aan de door de organisatie en de vereniging gepleegde misdrijven (1). (1) Zie concl. OM, §§ 52-59.

- Art. 2bis, § 4, b) Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid
- Art. 324ter, § 4 Strafwetboek

20 december 2023 P.23.0636.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231220.2F.3** AC nr. ...

Verzwarende omstandigheden - Verdovende middelen - Misdrijf gepleegd "ten aanzien" van een minderjarige - Minderjarige boven de volle leeftijd van 16 jaar - Draagwijdte

Door artikel 2bis, § 2, a), Drugswet dat een zwaardere straf oplegt wanneer het in artikel 2bis, § 1, Drugswet bepaalde misdrijf wordt gepleegd ten aanzien van een minderjarige boven de volle leeftijd van 16 jaar, beoogt de wetgever het verwezenlijken van een verhoogde bescherming van die minderjarige wegens zijn grotere kwetsbaarheid wanneer hij in aanraking komt met drugs en dit veronderstelt dat de minderjarige zich daarvan bewust is of dat redelijkerwijze kan zijn; aldus is de verzwarende omstandigheid van artikel 2bis, § 2, a), Drugswet van toepassing op alle in artikel 2bis, § 1, Drugswet bedoelde misdrijven die worden gepleegd in de aanwezigheid van of met de betrokkenheid van een hier bedoelde minderjarige in omstandigheden waar hij zich daarvan bewust is of redelijkerwijze kan zijn; de eigen houding van de minderjarige speelt daarbij geen rol zodat voor de bewezenverklaring van de verzwarende omstandigheid niet vereist is dat de minderjarige de feiten enkel ondergaat of zich bewust is van enig gevaar (1). (1) Zie Cass. 4 maart 2025, AR P.24.1528.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250304.2N.2; Cass. 2 maart 2010, AR P.09.1726.N, AC 2010, nr. 141; Cass. 8 februari 2006, AR P.05.1543.F, AC 2006, nr. 83.

- Art. 2bis, §§ 1 en 2, a) Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

4 maart 2025 P.24.1527.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250304.2N.1** AC nr. ...

Verzwarende omstandigheden - Diefstal - Objectief verzwarende omstandigheden - Diefstal met geweld, gepleegd ten nadele van kwetsbaar persoon, zonder het oogmerk om te doden maar met de dood tot gevolg - Meerdere daders - Toerekening van de verzwarende omstandigheden - Beoordeling voor elke dader afzonderlijk - Individuele analyse van het gedrag van de dader - Toerekening op basis van dezelfde feitelijke gegevens - Wijze

Het recht op een eerlijk proces zoals gewaarborgd door artikel 6.1 EVRM en artikel 14.1 IVBPR verzet zich tegen een automatische toerekening van de objectieve verzwarende omstandigheden aan alle daders van diefstal en dit ongeacht of zij die verzwarende omstandigheden met kennis van zaken hebben aanvaard of bij de uitvoering ervan waren betrokken, maar het aannemen van de verzwarende omstandigheden dat de diefstal werd gepleegd door middel van geweld of bedreiging, de diefstal werd gepleegd ten nadele van een persoon van wie de kwetsbare toestand ten gevolge van de leeftijd duidelijk was of de dader bekend was en het geweld of de bedreiging werd gepleegd zonder het oogmerk om te doden maar toch de dood heeft veroorzaakt vereist een beoordeling voor elke dader afzonderlijk, wat een individuele analyse veronderstelt van zijn gedrag; de verplichting tot een individuele analyse belet evenwel niet dat de rechter zich voor de toerekening van de verzwarende omstandigheden aan meerdere daders steunt op dezelfde feitelijke gegevens.

- Art. 474 Strafwetboek
- Art. 471, laatste lid Strafwetboek
- Art. 468 Strafwetboek

3 juni 2025 P.25.0354.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.12** AC nr. ...

Verzwarende omstandigheden - Diefstal met geweld of bedreiging zonder het oogmerk om te doden en toch de dood veroorzaakt - Tijdsverloop tussen het geweld of bedreiging en het overlijden - Oorzakelijk verband tussen het geweld of bedreiging en het overlijden ongeacht het tijdstip van overlijden - Voorwaarde

Artikel 474 Strafwetboek, dat een strafverzwaring bepaalt voor wanneer bij diefstal het geweld of de bedreiging werd gepleegd zonder het oogmerk om te doden en toch de dood veroorzaakt, vereist niet dat zich tussen het gepleegde geweld of de bedreiging en het intreden van de dood bij het slachtoffer slechts een beperkt tijdsverloop mag voordoen; het is noodzakelijk maar voldoende dat er tussen het ene en het andere een oorzakelijk verband wordt bewezen, ongeacht het tijdstip van het overlijden.

- Art. 474 Strafwetboek
- Art. 468 Strafwetboek

3 juni 2025 P.25.0354.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.12** AC nr. ...

Verzwarende omstandigheden - Hoger beroep - Grievenformulier - Beslissingsonderdelen die onafscheidbaar verbonden zijn - Verdovende middelen - Beslissing over de verzwarende omstandigheden bepaald in artikel 2bis, § 2, a), § 3, b) en § 4, b), Drugswet - Beslissing over de schuld aan het basismisdrijf bepaald in artikel 2bis, § 1, Drugswet - Geen onafscheidbaar verbonden beslissingsonderdelen - Grief beperkt tot schuldigverklaring aan de verzwarende omstandigheden - Gevolg

Behoudens indien het appelgerecht een ambtshalve grief aanvoert als bedoeld in artikel 210, tweede lid, Wetboek van Strafvordering, is de saisine van dat gerecht beperkt tot die beslissingsonderdelen waartegen de appellant grieven aanvoert zoals bedoeld in artikel 204 Wetboek van Strafvordering, alsook tot de beslissingsonderdelen die daarmee onafscheidbaar zijn verbonden; de beslissing over schuld aan de verzwarende omstandigheden bepaald in artikel 2bis, § 2, a), § 3, b) en § 4, b), Drugswet is niet onafscheidbaar verbonden met de beslissing over de schuld aan het basismisdrijf bepaald in artikel 2bis, § 1, Drugswet en wanneer aldus de beklaagde voor het appelgerecht een grief aanvoert waarmee hij enkel opkomt tegen zijn schuldigverklaring aan die verzwarende omstandigheden, moet het appelgerecht niet meer oordelen over de schuld van de beklaagde aan dat basismisdrijf, tenzij het daarover een ambtshalve middel aanvoert.

- Art. 2bis, §§ 1, 2, a), 3, b) en 4, b) Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid
- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

4 maart 2025 P.24.1527.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250304.2N.1** AC nr. ...

Verzwarende omstandigheden - Diefstal met geweld of bedreiging zonder het oogmerk om te doden en toch de dood veroorzaakt - Oorzakelijk verband tussen het geweld of de bedreiging en de dood - Bewijs - Wijze

De verzwarende omstandigheid van artikel 474 Strafwetboek is bewezen wanneer het oorzakelijk verband is aangetoond tussen het geweld of de bedreiging bij de diefstal en de dood van een persoon tegen wie dat geweld of die bedreiging werd gericht en dat oorzakelijk verband is bewezen van zodra is aangetoond dat het geweld of de bedreiging met zekerheid tot de dood heeft bijgedragen.

- Art. 474 Strafwetboek
- Art. 468 Strafwetboek

3 juni 2025 P.25.0354.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.12** AC nr. ...

Verzwarende omstandigheden - Verdovende middelen - Misdrijf gepleegd "ten aanzien" van een minderjarige - Minderjarige boven de volle leeftijd van 16 jaar - Minderjarige boven de volle leeftijd van 12 jaar en minder dan volle 16 jaar oud - Draagwijdte

Door artikel 2bis, § 2, a), en § 3, a), Drugswet dat een zwaardere straf oplegt wanneer het in artikel 2bis, § 1, Drugswet bepaalde misdrijf wordt gepleegd ten aanzien van hetzij een minderjarige boven de volle leeftijd van 16 jaar, hetzij een minderjarige boven de volle leeftijd van 12 jaar en minder dan volle zestien jaar oud, beoogt de wetgever het verwezenlijken van een verhoogde bescherming van die minderjarigen wegens zijn grotere kwetsbaarheid wanneer zij in aanraking komen met drugs en dit veronderstelt dat die minderjarigen zich daarvan bewust zijn of dat redelijkerwijze kunnen zijn; aldus zijn de verzwarende omstandigheden van artikel 2bis, § 2, a), en § 3, a), Drugswet van toepassing op alle in artikel 2bis, § 1, Drugswet bedoelde misdrijven die worden gepleegd in de aanwezigheid van of met de betrokkenheid van hier bedoelde minderjarigen in omstandigheden waar de minderjarigen zich daarvan bewust zijn of redelijkerwijze kunnen zijn; de eigen houding van de minderjarige speelt daarbij geen rol zodat voor de bewezenverklaring van de verzwarende omstandigheid niet vereist is dat de minderjarige de feiten enkel ondergaat of zich bewust is van enig gevaar (1). (1) Zie Cass. 4 maart 2025, AR P.24.1527.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250304.2N.1; Cass. 2 maart 2010, AR P.09.1726.N, AC 2010, nr. 141; Cass. 8 februari 2006, AR P.05.1543.F, AC 2006, nr. 83.

- Art. 2bis, §§ 1, 2, a), en 3, a) Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

4 maart 2025 P.24.1528.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250304.2N.2** AC nr. ...

Verzwarende omstandigheden - Voorbedachtheid - Begrip

De voorbedachtheid, die door de wet als een verzwarende omstandigheid bij een misdrijf wordt gekwalificeerd, bestaat in het voorafgaand en overwogen besluit om de verboden daad te plegen (1). (1) Zie concl. OM.

- Artt. 279bis, 349, 394, 398, 399, 400, 401 en 518 Strafwetboek

8 februari 2023 P.22.1351.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230208.2F.1** AC nr. ...

MUNTEN EN BANKBILJETTEN

- Private veiligheid - Bewakingsactiviteit - Biljettenautomaat - Begrip - Gevolg

Onder biljettenautomaat wordt het toestel verstaan dat bedoeld is om bankbiljetten van een bankrekening of betaalkaart af te halen of bankbiljetten op een bankrekening of betaalkaart te deponeren; hieruit volgt dat, zodra een apparaat een biljettenautomaat is, de bevoorrading ervan tot de bewakingsactiviteit behoort (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 2, 18° Wet 2 oktober 2017 tot regeling van de private en bijzondere veiligheid

13 november 2023 C.23.0164.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231113.3F.2** AC nr. ...

NATIONALITEIT

- Verkrijging door verklaring - Voorwaarden - Legaal verblijf - Wijze van nazicht - Bezit van de door de Koning bepaalde verblijfsdocumenten - Uitwerking

Wanneer de erkenning van het recht op verblijf een declaratief karakter heeft, met andere woorden een vooraf bestaand recht bevestigt, moeten alle verblijfstitels in aanmerking worden genomen om na te gaan of de verzoeker, wat betreft de periode die voorafgaat aan zijn verklaring van nationaliteit, inderdaad toegelaten of gemachtigd was om meer dan drie maanden in het Rijk te verblijven of om er zich te vestigen overeenkomstig de vreemdelingenwet of de regularisatiewet; het bezit van de in artikel 4 van het koninklijk besluit van 14 januari 2013 vermelde verblijfsdocumenten, die in aanmerking moeten worden genomen als bewijs van het wettig verblijf, vormt aldus geen voorwaarde voor zulk wettig verblijf, dat met elk ander bewijsmiddel kan worden aangetoond (1). (1) Cass. 7 december 2020, AR C.20.0213.N, AC 2020, nr. 755; Cass. 7 december 2020, AR C.20.0224.N, AC 2020, nr. 756.

- Art. 4 KB 14 januari 2013 tot uitvoering van de wet van 4 december 2012 tot wijziging van het Wetboek van de Belgische nationaliteit teneinde het verkrijgen van de Belgische nationaliteit migratieneutraal te maken

- Art. 7bis, § 2, eerste lid, 2° Wetboek van de Belgische nationaliteit

23 oktober 2023 C.20.0042.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231023.3F.5** AC nr. ...

- Verwerving - Procureur des Konings - Negatief advies - Beletsel wegens gewichtige feiten eigen aan de persoon - Aanvoering voor de rechtbank - Niet-vervulling van de grondvoorwaarden

De Procureur des Konings, die een negatief advies heeft uitgebracht over de verwerving van de Belgische nationaliteit wegens het bestaan van een beletsel wegens gewichtige feiten eigen aan de persoon, kan voor de rechtbank die over dat advies uitspraak moet doen, niet aanvoeren dat de grondvoorwaarden niet zijn vervuld (1). (1) Zie concl. OM.

24 april 2025 C.24.0351.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250424.1F.20** AC nr. ...

- Palestijn - Vonnis dat het statuut van staatloze toekent - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Ontvankelijkheid - Voorwaarde - Openbare orde - Begrip

Uit artikel 138bis, § 1, Gerechtelijk Wetboek volgt niet dat het openbaar ministerie een ambtshalve vordering kan instellen telkens als er sprake is van een schending van een bepaling van openbare orde of van een bepaling die de openbare orde aanbelangt; de vereisten van de openbare orde die in de zin van deze bepaling een dergelijke tussenkomst kunnen verantwoorden, houden in dat de openbare orde in het gedrang wordt gebracht door een feitelijke toestand die verholpen moet worden (1). (1) Cass. 23 maart 2023, AR C.22.0029.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230323.1F.5, met concl. OM.

- Art. 138bis, § 1 Gerechtelijk Wetboek

8 september 2023 C.22.0449.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230908.1F.4** AC nr. ...

- Verkrijging door verklaring - Voorwaarden - Legaal verblijf - Begrip - Bewijs

Wat betreft de periode die voorafgaat aan de indiening van het verzoek of aan de verklaring strekkende tot het verkrijgen van de Belgische nationaliteit, wordt onder wettig verblijf verstaan: toegelaten of gemachtigd zijn om meer dan drie maanden in het Rijk te verblijven of om er zich te vestigen overeenkomstig de vreemdelingenwet of de regularisatiewet; de Koning bepaalt, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, welke documenten in aanmerking komen als bewijs van het wettig verblijf.

- Art. 12bis, § 1, 5° Wetboek van de Belgische nationaliteit
- Art. 7bis, § 2, eerste lid, 2° Wetboek van de Belgische nationaliteit

23 oktober 2023 C.20.0042.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231023.3F.5** AC nr. ...

NATUURRAMP

- Wet betreffende de civiele veiligheid - Maatregelen genomen om de bescherming van de bevolking te verzekeren - Ramp of schadelijke toestand die de bevolking bedreigt - Pandemie betreffende het coronavirus COVID-19 - Noodtoestand op grond waarvan maatregelen kunnen worden uitgevaardigd - Voortduren van de noodtoestand - Beoordeling

Artikel 182, eerste lid, van de wet van 15 mei 2007 betreffende de civiele veiligheid bepaalt dat de minister van Binnenlandse Zaken of zijn gemachtigde, in geval van dreigende omstandigheden, de bevolking, ter verzekering van haar bescherming, kan verplichten zich te verwijderen van plaatsen of streken die bijzonder blootgesteld, bedreigd of getroffen zijn, en degenen die bij deze maatregelen betrokken zijn een voorlopige verblijfplaats kan aanwijzen en om dezelfde reden iedere verplaatsing of elk verkeer van de bevolking kan verbieden; een noodtoestand die is veroorzaakt door een voor de gehele bevolking potentieel levensbedreigende epidemie of pandemie, zoals de pandemie betreffende het coronavirus COVID-19, moet worden beschouwd als een ramp of als een schadelijke toestand die tot een voor personen bedreigende situatie kan leiden en die de uitvaardiging van maatregelen met toepassing van voormeld artikel 182, eerste lid, kan verantwoorden; het voortduren van die noodtoestand, die wegens de aard zelf van de dreiging kan evolueren, kan niet enkel van het verstrijken van de tijd afhankelijk zijn (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 182, eerste lid Wet 15 mei 2007 betreffende de civiele veiligheid

6 september 2023 P.23.0827.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230906.2F.8** AC nr. ...

- Wet betreffende de civiele veiligheid - Maatregelen met het oog op de bescherming van de bevolking - Ramp of schadelijke toestand die de bevolking bedreigt - Pandemie betreffende het coronavirus COVID-19 - Noodtoestand op grond waarvan maatregelen kunnen worden uitgevaardigd - Voortduren van de noodtoestand - Beoordeling

Artikel 182, eerste lid, van de wet 15 mei 2007 betreffende de civiele veiligheid bepaalt dat de minister van Binnenlandse Zaken of zijn gemachtigde, in geval van dreigende omstandigheden, de bevolking, met het oog op haar bescherming, kan verplichten zich van plaatsen of streken te verwijderen die bijzonder blootgesteld, bedreigd of getroffen zijn, en de personen die door deze maatregelen getroffen zijn een voorlopige verblijfplaats kan aanwijzen en, om dezelfde reden, elke verplaatsing of elk verkeer van de bevolking kan verbieden; een noodtoestand die is veroorzaakt door een voor de gehele bevolking potentieel levensbedreigende epidemie of pandemie, zoals de pandemie betreffende het coronavirus COVID-19, moet worden beschouwd als een ramp of een schadelijke toestand die tot een voor personen bedreigende situatie kan leiden en die de uitvaardiging van maatregelen met toepassing van voormeld artikel 182, eerste lid, kan verantwoorden; het voortduren van die noodtoestand, die wegens de aard zelf van de dreiging kan evolueren, kan niet enkel van het verstrijken van de tijd afhankelijk zijn (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 182, eerste lid Wet 15 mei 2007 betreffende de civiele veiligheid

4 oktober 2023 P.23.0631.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231004.2F.5** AC nr. ...

NOTARIS

- Gegevens die dateren van na beweerde feiten - Advies van de tuchtoverheid van de ambtenaar - Aflopend karakter van het misdrijf - Beoordeling - Hoedanigheid van ambtenaar - Vereffening van een nalatenschap - Verduistering van activa - Bedrieglijk opzet

De rechter oordeelt onaantastbaar of de voor het misdrijf van verduistering van artikel 240 Strafwetboek vereiste bedrieglijk opzet aanwezig is; hij kan daarbij rekening houden met gegevens die dateren van na het zich toe-eigenen van de gelden die aan de ambtenaar waren toevertrouwd, zoals het advies van de tuchtoverheid van de ambtenaar; uit het enkele feit dat de rechter bij de beoordeling van het bedrieglijk opzet rekening houdt met gegevens die dateren van na het zich toe-eigenen van aan de ambtenaar toevertrouwde gelden, volgt niet dat de rechter het aflopend karakter van het misdrijf van verduistering miskent; uit de omstandigheid dat de ambtenaar zich hem toevertrouwde gelden heeft toegeëigend omdat hij meende daarop gerechtigd te zijn, zonder dat hij voor die toe-eigening het akkoord heeft verkregen van zij die aanspraak konden maken op die gelden, volgt niet dat deze laatsten niet langer in staat zijn om die toe-eigening te betwisten; uit die enkele omstandigheid volgt evenmin dat de rechter noodzakelijk moet aannemen dat de ambtenaar heeft gehandeld met bedrieglijk opzet; het Hof gaat na of de rechter uit zijn vaststellingen geen onmogelijk te verantwoorden gevolgen afleidt.

- Art. 240 Strafwetboek

17 juni 2025 P.25.0536.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250617.2N.34** AC nr. ...

OMKOPING

- Actieve omkoping - (Geen) Voorwaarde dat het voorstel de ambtenaar voor wie het was bestemd, heeft bereikt

Artikel 246, § 2, Strafwetboek, dat actieve omkoping definieert, vereist niet dat het voorstel de ambtenaar voor wie het was bestemd, heeft bereikt (1). (1) Sinds de inwerkingtreding van de wet van 10 februari 1999 betreffende de bestraffing van corruptie, is het vragen om een voordeel strafbaar als eenzijdige handeling, die voltrokken en strafbaar is vanaf het begin van de iter criminis; uit de parlementaire voorbereiding volgt dat "het feit van actieve omkoping bestaat uit de eenzijdige handeling van een privépersoon die enig voordeel voorstelt aan een openbaar ambtenaar opdat deze een bepaald gedrag zou aannemen (...) terwijl het voortaan [niet meer om pogingen maar] om ogenblikkelijke misdrijven gaat, die voltooid zijn op het moment van de vraag of het voorstel, met de juridische gevolgen die daaruit voortvloeien" (Verantwoording van amendement nr. 2 van de regering, Parl.St. Senaat 1997-98, nr. 1-107/4, 9-10 en 16; zie A. DE NAUW en F. KUTY, Manuel de droit pénal spécial, Wolters Kluwer, 2018, nr. 224, 146; D. FLORE, "La corruption", Les infractions, I, Les infractions contre les biens, o.l.v. H.-D. BOSLY en Ch. DE VALKENEER, 2016, 392-393). De strafbare handeling bestaat in het voorstellen, in tegenstelling tot de miskenning van het beroepsgeheim, dat een "onthulling" vereist, en derhalve niet wordt bestraft wanneer de gegevens die onder het beroepsgeheim vallen, niet ter kennis zijn gekomen van de persoon aan wie de dader die gegevens wilde onthullen hoewel hij daartoe niet het recht had (Cass. 29 juni 2022, AR P.22.0353.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220629.2F.3, met concl. OM): het misdrijf werd geformuleerd, zelfs ten aanzien van een tussenpersoon. De wet vereist niet dat het voorstel de om te kopen persoon heeft bereikt (zie E. VANDEBROEK, "Vraag en aanbod. Laat de misdrijfomschrijving van publieke omkoping nog plaats voor straffeloze poging?", noot onder Gent 27 november 2012, T.Strafr., 2013, 398-402). Het OM heeft hieruit afgeleid dat het middel, in zoverre het aanvoert dat het misdrijf omkoping via tussenpersonen vereist dat het aanbod of het voorstel tot omkoping "op de een of andere manier ter kennis werd gebracht van de ambtenaar" die het beoogt om te kopen, faalt naar recht.

- Art. 246, § 2 Strafwetboek

8 februari 2023 P.22.1021.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230208.2F.4** AC nr. ...

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER

- Witwassen - Tweede en derde witwasmisdrijf - Kennis van de wederrechtelijke herkomst of oorsprong van de illegale vermogensvoordelen - Onaantastbare beoordeling door de rechter - Kennis afgeleid uit gegevens van precieze of algemene aard - Kennis afgeleid uit gegevens van vóór als na de voltrekking van het misdrijf - Draagwijdte

De rechter oordeelt onaantastbaar of een persoon beticht van het plegen van een witwasmisdrijf bedoeld in artikel 505, eerste lid, 3° of 4°, Strafwetboek, op het moment van zijn handelen of bij de aanvang ervan kennis had van de wederrechtelijke herkomst of oorsprong van de illegale vermogensvoordelen die het voorwerp van de witwasbetichting uitmaken; de rechter kan die kennis wettig afleiden uit alle hem regelmatig overgelegde gegevens, zowel van precieze als van algemene aard en zowel daterend van vóór als van na de voltrekking van de aan de beklaagde ten laste gelegde feiten (1). (1) Zie Cass. 16 januari 2018, AR P.17.1037.N, AC 2018, nr. 33.

- Art. 505, eerste lid, 3° en 4° Strafwetboek

3 juni 2025 P.25.0089.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.3** AC nr. ...

- Strafzaken - Rechtstreekse dagvaarding door burgerlijke partij voor de strafrechter - Verplichting tot consignatie - Dagvaarding door het openbaar ministerie voor dezelfde strafrechter - Gebrek aan consignatie - Gevolgen

De rechter oordeelt onaantastbaar of de rechtstreekse dagvaarding door de burgerlijke partij al dan niet kosten heeft teweeggebracht of vermoedelijk nog kan teweegbrengen die niet gedekt zijn door de strafvordering die op last van het openbaar ministerie aanhangig werd gemaakt en hieraan wordt geen afbreuk gedaan door de omstandigheid dat de strafvordering op het ogenblik van zijn beslissing nog niet definitief haar beslag heeft gekregen; het Hof gaat wel na of de rechter zijn beslissing wettig heeft kunnen afleiden uit de feiten en gegevens die hij heeft vastgesteld.

19 oktober 2021 P.21.0246.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211019.2N.27** AC nr. ...

- Strafzaken - Rechtstreekse dagvaarding door burgerlijke partij voor de strafrechter - Verplichting tot consignatie - Dagvaarding door het openbaar ministerie voor dezelfde strafrechter - Gebrek aan consignatie - Gevolgen

De rechter oordeelt onaantastbaar of de rechtstreekse dagvaarding door de burgerlijke partij al dan niet kosten heeft teweeggebracht of vermoedelijk nog kan teweegbrengen die niet gedekt zijn door de strafvordering die op last van het openbaar ministerie aanhangig werd gemaakt en hieraan wordt geen afbreuk gedaan door de omstandigheid dat de strafvordering op het ogenblik van zijn beslissing nog niet definitief haar beslag heeft gekregen; het Hof gaat wel na of de rechter zijn beslissing wettig heeft kunnen afleiden uit de feiten en gegevens die hij heeft vastgesteld.

19 oktober 2021 P.21.0246.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211005.2N.10** AC nr. ...

- Strafzaken - Straf van verbeurdverklaring - Zaken die het voorwerp van het

misdrijf uitmaken - Begrip - Onaantastbare beoordeling door rechter - Toezicht door het Hof

Onder de zaken die het voorwerp van het misdrijf uitmaken in de zin van artikel 42, 1°, Strafwetboek, wordt het corpus delicti verstaan, namelijk de zaken waarop het misdrijf feitelijk werd voltrokken; de feitenrechter beoordeelt op onaantastbare wijze in feite of een zaak het voorwerp van het misdrijf uitmaakt in de zin van artikel 42, 1°, Strafwetboek, waarbij het Hof nagaat of hij uit zijn vaststellingen zijn beslissing wettig heeft kunnen afleiden (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 42, 1° Strafwetboek

4 juni 2025 P.25.0366.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250604.2F.10** AC nr. ...

- Strafzaken - Strafuitvoering - Wet Strafuitvoering - Strafuitvoeringsrechter - Verzoek tot toekenning van de modaliteit van voorlopige invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied - Tegenaanwijzingen - Manifest risico voor de fysieke integriteit van derden - Begrip - Onrechtstreeks risico - Verwijzing naar het strafrechtelijk verleden van de veroordeelde - Beoordeling door de rechter

De strafuitvoeringsrechter kan een verzoek om de toekenning van de strafuitvoeringsmodaliteit van de voorlopige invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied afwijzen indien hij het voorhanden zijn vaststelt van de door artikel 28, § 2, 2°, Wet Strafuitvoering bedoelde tegenaanwijzing van een manifest risico voor de fysieke integriteit van derden, waaraan niet kan worden tegemoetgekomen door het opleggen van bijzondere voorwaarden en de strafuitvoeringsrechter bepaalt onaantastbaar of een omstandigheid een manifest risico voor de fysieke integriteit van derden oplevert; niet is vereist dat die omstandigheid rechtstreeks een manifest risico in de zin van artikel 28, § 2, 2°, Wet Strafuitvoering oplevert zodat ook een omstandigheid die onrechtstreeks een dergelijk manifest risico oplevert, als tegenaanwijzing kan worden aangenomen en de strafuitvoeringsrechter kan uit het strafrechtelijk verleden van een veroordeelde een dergelijk manifest risico voor de fysieke integriteit van derden afleiden (1). (1) Cass. 14 januari 2025, AR P.24.1732.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250114.2N.8.

- Art. 28, § 2, 2° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

22 juli 2025 P.25.0948.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250722.VAK.1** AC nr. ...

- Strafzaken - Verdovende middelen - Inbreuken op de wetgeving inzake verdovende middelen - Deelneming - Artikel 66, derde lid, Strafwetboek - Positieve daad die aan de uitvoering van de misdaad of het wanbedrijf voorafgaat of ermee samengaat - Gedraging waarmee wetens en willens wordt bijdragen tot productie van drugs - Positieve daad van deelneming aan andere aspecten van de drugproductie - Criteria - Rol in het productieproces of in de vereniging - Gedragingen met betrekking tot bepaalde aspecten van het productieproces die ook positieve handelingen uitmaken met betrekking tot andere aspecten - Diefstal van elektriciteit - Onaantastbare beoordeling door de rechter - Toezicht door het Hof - Draagwijdte

Niet om het even welke gedraging waarmee een beklaagde wetens en willens bijdraagt tot de productie van drugs in het kader van een vereniging, kan worden aangemerkt als een positieve daad voor deelneming in de zin van artikel 66, derde lid, Strafwetboek, aan andere aspecten van de drugproductie; zo zal, ongeacht de kennis van de betrokkene, zijn louter uitvoerende of ondergeschikte bijdrage aan een bepaald aspect van de drugproductie of van de vereniging die deze productie organiseert, niet noodzakelijk wijzen op zijn deelneming in de zin van artikel 66, derde lid, Strafwetboek aan een ander aspect daarvan, maar dat kan daarentegen wel het geval zijn voor wat betreft een beklaagde uit wiens handelwijze een meer voorname, actieve of organisatorische rol blijkt in het productieproces of in de vereniging zodat voor die beklaagde de rechter wel kan aannemen dat zijn gedragingen met betrekking tot bepaalde aspecten van het productieproces, zoals het ter beschikking stellen van locaties of het organiseren van de anonimiteit van de deelnemers aan de productie, ook positieve handelingen uitmaken met betrekking tot andere aspecten van dat proces, zoals de diefstal van elektriciteit als een inherent onderdeel van die productie, ook al heeft de betrokkene tot die andere aspecten geen specifieke bijdrage geleverd; de rechter oordeelt onaantastbaar of er in een concreet geval is voldaan aan de vermelde vereisten en het Hof gaat na of de rechter uit zijn vaststellingen geen onmogelijk te verantwoorden gevolgen afleidt (1). (1) Zie Cass. 28 januari 2025, AR P.24.1374.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250128.2N.1; Cass. 12 maart 2024, AR P.23.1638.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240312.2N.7, Cass. 15 november 2022, AR P.22.0952.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221115.2N.15, RW 2023-24, nr. 2, 58-62, met noot S. MELIS.

- Art. 2bis Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid
- Art. 66, derde lid Strafwetboek

25 maart 2025 P.24.1472.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250325.2N.13** AC nr. ...

- Schuldbeoordeling - Stukken die beschreven zijn maar niet gevoegd - Beoordeling - Wijze

Het enkele feit dat de rechter bij de schuldbeoordeling rekening houdt met stukken die in het strafdossier zijn vermeld, maar als dusdanig niet bij dat dossier zijn gevoegd, houdt geen schending in van artikel 6.1 EVRM noch miskenning van het recht van verdediging of het recht op tegenspraak; wanneer de wet geen bijzonder bewijsmiddel voorschrijft, oordeelt de rechter integendeel onaantastbaar over de mate waarin die stukken kunnen bijdragen tot zijn oordeelsvorming en kan de beklaagde tegenspraak voeren over de stukken zoals die zijn beschreven.

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

26 oktober 2021 P.21.0716.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211026.2N.2** AC nr. ...

- Wijziging van het aantal woningen in een bestaand bouwwerk - Woning - Begrip - Stedenbouw - Brussels Gewest

Krachtens artikel 98, § 1, eerste lid, 12°, BWRO, in de versie die van toepassing was op het ogenblik van de feiten, mag niemand zonder voorafgaande vergunning het aantal woningen in een bestaand bouwwerk wijzigen; de rechter oordeelt op onaantastbare wijze in feite of een bouwwerk een of meer wooneenheden heeft; bij gebrek aan een specifieke omschrijving moet het begrip woning, wat betreft de strafbaarstelling, in de gebruikelijke zin worden begrepen (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

- Art. 98, § 1, 12° Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening

4 oktober 2023 P.21.1495.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231004.2F.2 AC nr. ...

- Strafzaken - Wegverkeer - Wegverkeersreglement - Begrip openbare weg - Betaalparking van een ziekenhuis met slagbomen met voorbehouden toegang voor patiënten en bezoekers - Geen controle op de gebruiker aan de ingang van de parking - Beoordeling aan de hand van concrete gegevens - Wettigheidscontrole door het Hof

Een openbare weg in de zin van artikel 1, eerste lid, Wegverkeersreglement is iedere weg die toegankelijk is voor het verkeer te land, onafhankelijk van de officiële benaming, het uitzicht of het eigendomsrecht; een weg die enkel openstaat voor het verkeer te land van bepaalde categorieën van personen is geen openbare weg; een parking die voor alle weggebruikers zonder onderscheid toegankelijk is, kan als een openbare weg worden gekwalificeerd; het staat aan de rechter te oordelen of in het licht van de concrete omstandigheden van de zaak een weg toegankelijk is voor het verkeer te land dan wel enkel openstaat voor bepaalde categorieën van personen; uit het enkele feit dat een parking is afgesloten met slagbomen, de toegang betalend is en al dan niet door middel van een bord wordt aangegeven dat de parking voorbehouden is voor patiënten en bezoekers van een ziekenhuis, volgt niet dat die parking geen openbare weg is in de zin van artikel 1, eerste lid, Wegverkeersreglement, op voorwaarde dat vaststaat dat de parking toegankelijk is voor alle weggebruikers zonder onderscheid; de omstandigheid dat het ziekenhuis om privacyredenen de toegang niet zou kunnen ontzeggen aan anderen dan patiënten en bezoekers, laat niet toe anders te oordelen; het Hof gaat na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord (1). (1) Cass. 17 november 2020, AR P.20.0868.N, AC 2020, nr. 703; Cass. 16 november 1993, AR nr. 6748, AC 1993, nr. 464; Cass. 18 februari 1982, AR 6501, AC 1981-82, nr. 365; Contra: Pol. Mechelen 18 november 2016, nr. 16A88, VAV 2017, 37 (parking met slagbomen is privéparking); S. VEREECKEN, "Het belang van de kwalificatie als openbare weg, openbare plaats of privéterrein", RABG 2006, 1427-1431; G. MEYNS, "De ene weg is de andere niet: openbare weg versus private weg", in Verkeer, Aansprakelijkheid, Verzekering, Kluwer, 2008, 177-179.

- Art. 1, eerste lid KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg

27 mei 2025 P.25.0348.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250527.2N.27 AC nr. ...

- Strafzaken - Laattijdig hoger beroep - Overmacht - Tijdelijk beletsel - Aanvang nieuwe termijn - Onaantastbare beoordeling door het appelgerecht - Toezicht door het Hof - Wijze

Indien overmacht die verantwoordt dat een hoger beroep, aangetekend na het verstrijken van de in artikel 203 Wetboek van Strafvordering bepaalde termijn, toch ontvankelijk wordt verklaard, de appellant evenwel slechts tijdelijk heeft belet om hoger beroep in te stellen, vangt van zodra de overmachtssituatie is opgehouden een nieuwe termijn aan om alsnog een verklaring van hoger beroep af te leggen en de omstandigheid dat de appellant de hem als beklaagde ten laste gelegde feiten betwist, doet daaraan geen afbreuk; het appelgerecht oordeelt onaantastbaar of overmacht de appellant heeft belet tijdig hoger beroep in te stellen, alsook wanneer de overmachtssituatie voor de appellant heeft opgehouden te bestaan; het Hof gaat wel na of het appelgerecht uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord (1). (1) Zie Cass. 28 februari 2023, AR P.22.1549.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230228.2N.3.

- Art. 203 Wetboek van Strafvordering

25 maart 2025 P.24.0781.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250325.2N.18** AC nr. ...

- Strafzaken - Bewijs - Verslag Cel voor Financiële Informatieverwerking - Aanwijzingen voor bestaan van witwasmisdrijf - Schuldigverklaring aan misdrijf dat vermogensvoordelen heeft voorgebracht - Gebruik van de feitelijke gegevens van het verslag CFI als bewijs - Onaantastbare beoordeling van de bewijswaarde - Gevolg

Noch artikel 5 of artikel 22 Witwaswet 2017, noch enige andere bepaling verbiedt de rechter om de feitelijke gegevens van een verslag van de CFI aan de procureur des Konings, dat aanwijzingen bevat voor het bestaan van een witwasmisdrijf, te gebruiken als bewijs voor de schuldigverklaring van een beklaagde aan een misdrijf dat voor die beklaagde de vermogensvoordelen heeft voortgebracht die het voorwerp van dat mogelijke witwasmisdrijf konden uitmaken; het staat integendeel aan de rechter om onaantastbaar de bewijswaarde van die gegevens, naast de overige gegevens van het strafdossier, te beoordelen; het recht van verdediging van de beklaagde wordt gewaarborgd door het feit dat hij voor de rechter tegenspraak kan voeren over die gegevens.

- Art. 22 Wet 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme
- Art. 5 Wet 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme

25 maart 2025 P.24.1509.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250325.2N.8** AC nr. ...

- Strafzaken - Verduistering - Notaris - Vereffening van een nalatenschap - Verduistering van activa - Bedrieglijk opzet - Gegevens die dateren van na beweerde feiten - Beoordeling

De rechter oordeelt onaantastbaar of de voor het misdrijf van verduistering van artikel 240 Strafwetboek vereiste bedrieglijk opzet aanwezig is; hij kan daarbij rekening houden met gegevens die dateren van na het zich toe-eigenen van de gelden die aan de ambtenaar waren toevertrouwd, zoals het advies van de tuchtoverheid van de ambtenaar; uit het enkele feit dat de rechter bij de beoordeling van het bedrieglijk opzet rekening houdt met gegevens die dateren van na het zich toe-eigenen van aan de ambtenaar toevertrouwde gelden, volgt niet dat de rechter het aflopend karakter van het misdrijf van verduistering miskent; uit de omstandigheid dat de ambtenaar zich hem toevertrouwde gelden heeft toegeëigend omdat hij meende daarop gerechtigd te zijn, zonder dat hij voor die toe-eigening het akkoord heeft verkregen van zij die aanspraak konden maken op die gelden, volgt niet dat deze laatsten niet langer in staat zijn om die toe-eigening te betwisten; uit die enkele omstandigheid volgt evenmin dat de rechter noodzakelijk moet aannemen dat de ambtenaar heeft gehandeld met bedrieglijk opzet; het Hof gaat na of de rechter uit zijn vaststellingen geen onmogelijk te verantwoorden gevolgen afleidt.

- Art. 240 Strafwetboek

17 juni 2025 P.25.0536.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250617.2N.34** AC nr. ...

- Strafzaken - Betekening van de dagvaarding aan woon-of verblijfplaats - Geldigheid - Voorwaarde - Woon- of verblijfplaats die door het openbaar ministerie gekend is of had moeten gekend zijn - Onaantastbare beoordeling - Toezicht door het Hof - Wijze

Artikel 43, eerste lid, 3°, Gerechtelijk Wetboek houdt voor het openbaar ministerie de verplichting in om het exploot van dagvaarding te doen betekenen aan de woon- of verblijfplaats van de beklaagde, zoals die door het openbaar ministerie is gekend of had moeten zijn gekend; of het openbaar ministerie kennis had of had moeten hebben van die woon- of verblijfplaats, moet worden beoordeeld op basis van de gegevens waarover het openbaar ministerie beschikte of kon beschikken op het ogenblik van de dagvaarding en de rechter oordeelt daarover onaantastbaar; het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen onmogelijk te verantwoorden gevolgen afleidt (1). (1) Zie ook Cass. 26 maart 2024, AR P.23.0972.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240326.2N.10; Cass. 20 april 2021, AR P.20.1307.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210420.2N.4.

- Art. 43, eerste lid, 3° Gerechtelijk Wetboek

25 maart 2025 P.24.1509.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250325.2N.8** AC nr. ...

- Uit een misdrijf verkregen vermogensvoordeel - Beoordeling door de feitenrechter - Criteria - Bepaling van de omvang - Toezicht door het Hof - Wijze

De rechter oordeelt onaantastbaar of een misdrijf vermogensvoordelen in de zin van artikel 42, 3°, Strafwetboek heeft opgeleverd en daarbij kan de rechter rekening houden met een geheel van gegevens, zoals de waarde van de drugs die het voorwerp van de drugoperatie uitmaken, de omvang en het professionele karakter van de vereniging die de drugoperatie heeft uitgevoerd, het risico eigen aan het opzetten of het doen slagen van de drugoperatie, de rol van de beklaagde in het geheel van de in het kader van de vereniging gestelde gedragingen en zijn bijdrage aan het welslagen van de drugoperatie; vervolgens kan de rechter bij wijze van feitelijk vermoeden uit die gegevens de omvang van het wederrechtelijke vermogensvoordeel bepalen dat de beklaagde zonder twijfel moet hebben ontvangen ingevolge zijn deelname aan de drugoperatie (1). (1) Cass. 10 januari 2012, AR P.11.0938.N, AC 2012, nr. 18, ECLI:BE:CASS:2012:ARR.20120110.5; Zie Cass. 22 oktober 2003, AR P.03.0084.F, AC 2003, nr. 516 ECLI:BE:CASS:2003:ARR.20031022.7, met concl. advocaat-generaal J. SPREUTELS, op datum in Pas..

- Art. 42, 3° Strafwetboek

11 februari 2025 P.24.1446.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250211.2N.2** AC nr. ...

- Diplomatieke immuniteit - Diplomatiek ambtenaar - Begin en einde van de voorrechten en immuniteiten - Artikelen 29, 39.1 en 39.2 Verdrag van Wenen - Beëindiging van de diplomatieke taak - Diplomatiek ambtenaar die de ontvangststaat niet heeft verlaten - Verlies van de onschendbaarheid - Verstrijken van de redelijke termijn om het land te verlaten - Beoordeling door de rechter - Gevolg - Aanhouding van de diplomatieke ambtenaar - Draagwijdte

Uit de bepalingen van de artikelen 29, 39.1 en 39.2 van het Verdrag van Wenen volgt niet dat een diplomatieke ambtenaar wiens taak werd beëindigd en die de ontvangststaat nog niet heeft verlaten, zijn onschendbaarheid slechts verliest nadat aan hem het verstrijken van de in artikel 39.2 Verdrag van Wenen bedoelde redelijke termijn werd meegedeeld of nadat de zendstaat daarover heeft beslist en de rechter van de ontvangststaat die over de toepasselijkheid van de onschendbaarheid van een diplomatiek ambtenaar moet oordelen kan vaststellen wanneer de in artikel 39.2 Verdrag van Wenen bedoelde redelijke termijn is verstreken en oordeelt daarover onaantastbaar op grond van de concrete gegevens van de zaak waarbij de omstandigheid dat de diplomatieke ambtenaar na de beëindiging van zijn taak nog over een verblijfstitel beschikt, de rechter bij die beoordeling niet bindt; de voormelde bepalingen sluiten niet uit dat een diplomatieke ambtenaar na het ophouden van zijn onschendbaarheid wordt aangehouden voor feiten die zich hebben voorgedaan na de beëindiging van zijn taak en op een ogenblik dat hij de ontvangststaat nog niet heeft verlaten.

- Art. 16 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 39.2 Verdrag van Wenen van 18 april 1961, goedgekeurd bij de wet van 30 maart 1968
- Art. 39.1 Verdrag van Wenen van 18 april 1961, goedgekeurd bij de wet van 30 maart 1968
- Art. 29 Verdrag van Wenen van 18 april 1961, goedgekeurd bij de wet van 30 maart 1968

29 juli 2025 P.25.1072.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250729.VAK.12** AC nr. ...

- Strafzaken - Deskundigenonderzoek van belang voor de actuele toestand van beklaagde of straftoemeting - Noodzaak, raadzaamheid en gepastheid van de onderzoekshandeling - Weigering - Wijze

Geen enkele bepaling verplicht de rechter in strafzaken een deskundigenonderzoek te bevelen enkel omdat het resultaat ervan van belang zou kunnen zijn voor de actuele toestand van de beklaagde of voor de straftoemeting; de rechter oordeelt onaantastbaar over de noodzaak, de raadzaamheid en de gepastheid van een dergelijke onderzoekshandeling en aldus belet niets de rechter om, mits hij de motiveringsverplichting naleeft, de aanstelling van een deskundige te weigeren wanneer er geen dienstige reden bestaat om die maatregel te bevelen.

19 oktober 2021 P.21.0246.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211019.2N.27** AC nr. ...

- Strafzaken - Deskundigenonderzoek van belang voor de actuele toestand van beklaagde of straftoemeting - Noodzaak, raadzaamheid en gepastheid van de onderzoekshandeling - Weigering - Wijze

Geen enkele bepaling verplicht de rechter in strafzaken een deskundigenonderzoek te bevelen enkel omdat het resultaat ervan van belang zou kunnen zijn voor de actuele toestand van de beklaagde of voor de straftoemeting; de rechter oordeelt onaantastbaar over de noodzaak, de raadzaamheid en de gepastheid van een dergelijke onderzoekshandeling en aldus belet niets de rechter om, mits hij de motiveringsverplichting naleeft, de aanstelling van een deskundige te weigeren wanneer er geen dienstige reden bestaat om die maatregel te bevelen.

19 oktober 2021 P.21.0246.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211005.2N.10** AC nr. ...

- Hof van assisen - Straftoemeting - Aanneming van verzachtende omstandigheden - Feitelijke beoordeling - Gevolg - (Geen) verplichting om op alle daders van dezelfde misdaad de voor een van hen aangenomen verzachtende omstandigheid toe te passen

Het al dan niet aannemen van verzachtende omstandigheden in het voordeel van de dader van een moord – een misdaad die de wet bestraft met levenslange opsluiting – valt onder de onaantastbare beoordeling van het hof van assisen (1), aangezien het niet op alle daders van dezelfde misdaad de verzachtende omstandigheid dient toe te passen die het voor een van hen heeft aangenomen (2). (1) "Het hof van assisen oordeelt in feite, mitsdien onaantastbaar of er al dan niet verzachtende omstandigheden kunnen worden aangenomen" (Cass. 17 februari 2015, AR P.14.1394.N, AC 2015, nr. 120); zie Cass. 17 juni 1980, AC 1979-80, II, p. 1299; Cass. 9 oktober 1973, AC 1974, I, 144. (2) "De rechter beschikt over een discretionaire bevoegdheid om verzachtende omstandigheden al dan niet toe te kennen; volgens zijn onaantastbare beoordeling kan hij ze aan een bepaalde medebeschuldigde, medebeklaagde of mede-inverdenkinggestelde toekennen, maar niet aan een andere" (Cass. 2 oktober 2002, AR P.02.1038.F, AC 2002, nr. 504).En "het enkele feit dat de rechter oordeelt dat een welbepaalde omstandigheid voor een beschuldigde een verzachtende omstandigheid is die een strafvermindering verantwoordt, heeft, gelet op het individuele karakter van de straf, niet voor gevolg dat hij moet motiveren waarom diezelfde omstandigheid ook voor een andere beschuldigde niet als verzachtende omstandigheid wordt aangenomen" (Cass. 20 januari 2004, AR P.03.1364.N, AC 2004, nr. 31).Zie wat betreft het persoonlijke karakter van de verzachtende omstandigheden, A. BRAAS, Précis de droit pénal, Bruylant, 1936, nr. 402; Ch. HENNAU en J. VERHAEGEN, Droit pénal général, Bruylant, 2de uitg., 1995, nr. 513.

- Art. 80 Strafwetboek

- Art. 79 Strafwetboek

25 juni 2025 P.25.0568.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250625.2F.7 AC nr. ...

- Verzoek tot opschorting - Verplichting - Beoordeling - Wijze

Uit het enkele feit dat een beklaagde voldoet aan de wettelijke voorwaarden om de uitspraak van veroordeling op te schorten volgt niet dat de rechter verplicht is die maatregel toe te kennen; de rechter oordeelt onaantastbaar over de wenselijkheid ervan en er bestaat immers geen recht op opschorting van de uitspraak van veroordeling (1). (1) Zie concl. OM.

26 oktober 2021 P.21.0958.N ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211026.2N.11 AC nr. ...

- Inverdenkingstelling door de onderzoeksrechter - Laattijdigheid - Gevolgen - Beoordeling - Wijze

De wet bepaalt geen sanctie indien de onderzoeksrechter niet tijdig overgaat tot een inverdenkingstelling en dit kan dan ook niet leiden tot de niet-ontvankelijkheid of het verval van de strafvordering, behoudens indien daardoor de uitoefening van het recht van verdediging van de beklaagde onherroepelijk is aangetast (1); de rechter beslist onaantastbaar of dat het geval is en het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen onverantwoorde gevolgen afleidt. (1) Cass. 28 maart 2012, AR P.11.2002.F, AC 2012, nr. 200, met concl. van advocaat-generaal D. Vandermeersch op datum in Pas..

- Art. 61bis Wetboek van Strafvordering

7 december 2021 P.21.0969.N ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211207.2N.4 AC nr. ...

- Wraking - Strafzaken - Objectieve of subjectieve onpartijdigheid van de gewraakte rechter - Beslissing van de rechter tot weigering van een bijkomende conclusietermijn om te repliceren op het openbaar ministerie - Beslissing van de rechter om aan de partij enkel de gelegenheid te geven haar pleidooi te houden op de zitting waarop het openbaar ministerie mondeling heeft gevorderd - Beperking van de pleitduur van de partij op een volgende rechtszitting - Geen inhoudelijke motivering van de beslissing - Kort beraad over de beslissing - Beoordeling door de wrakingsrechter

Noch het feit dat de rechter geen bijkomende conclusietermijn verleent aan de partij die op haar beurt wil repliceren op een mondelinge repliek van het openbaar ministerie op haar schriftelijk verweer, noch de omstandigheid dat de rechter een partij die een andere regeling wenst enkel de gelegenheid geeft haar pleidooi te voeren op dezelfde rechtszitting als deze waarop het openbaar ministerie mondeling heeft gevorderd en hij de pleitduur van die partij op een volgende rechtszitting beperkt tot wat redelijkerwijze moet volstaan voor een bijkomende repliek op die vordering, noch het feit dat de rechter zijn beslissing inhoudelijk niet motiveert of zich daarover slechts kort beraadt, laten toe bij die rechter een gebrek aan onpartijdigheid te vermoeden; de wrakingsrechter oordeelt onaantastbaar in feite of een gebrek aan objectieve of subjectieve onpartijdigheid van de gewraakte rechter kan worden afgeleid uit zijn houding en zijn beslissingen na een verzoek van een partij om te beschikken over bijkomende faciliteiten met het oog op een repliek op de mondelinge vordering van het openbaar ministerie ter rechtszitting (1). (1) Cass. 28 juni 2022, AR P.22.0729.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220628.2N.26.

- Art. 828, 1° Gerechtelijk Wetboek

27 september 2022 P.22.0739.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220927.2N.7 AC nr. ...

- Wegverkeer - Wegverkeerswet - Artikel 62 - Toezending van het proces-verbaal aan de overtreder of titularis van de nummerplaat - Beoordeling - Wijze

Tenzij in het hier niet toepasselijke geval dat het proces-verbaal met de vastgestelde verkeersinbreuken zelf vermeldt wanneer het werd verzonden, beoordeelt de rechter eveneens onaantastbaar op basis van de stukken van het strafdossier, die aan de rechter werden voorgelegd en vatbaar zijn voor tegenspraak, of en wanneer dit proces-verbaal naar de titularis van de nummerplaat werd verzonden (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 62 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

7 december 2021 P.21.1091.N ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211207.2N.3 AC nr. ...

- Uitstel van de behandeling - Weigering door de eerste rechter - Onherstelbare miskenning van recht op eerlijk proces en recht van verdediging - Beoordeling - Wijze - Wettigheidstoezicht

Op grond van het geheel van de omstandigheden die hij vaststelt, oordeelt de appelrechter onaantastbaar of de uit de artikelen 6.1, 6.3.b en 13 EVRM volgende rechten van de beklaagde onherstelbaar zijn miskend door de weigering van de eerste rechter om de behandeling van zijn zaak uit te stellen; het Hof gaat enkel na of de appelrechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan niet kunnen worden verantwoord.

- Art. 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 6.3.b Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

26 oktober 2021 P.21.0716.N ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211026.2N.2 AC nr. ...

- Bewijsmiddelen - Verslag van een technisch raadsman - Vrije bewijswaardering - Onaantastbare beoordeling - Geen verplichting tot aanvullend onderzoek - Gevolg

De bevindingen van een technisch raadsman, die een partij bijbrengt ter ondersteuning van een vordering, een exceptie of een verweer, hebben geen wettelijke bewijswaarde, maar behoren tot de vrije bewijswaardering van de strafrechter; aldus oordeelt die rechter onaantastbaar of en in welke mate de bevindingen van de technisch raadsman hem overtuigen en geen enkele bepaling noch enig algemeen rechtsbeginsel verplicht de strafrechter die oordeelt dat de bevindingen van de technisch raadsman niet overtuigend zijn, aanvullend technisch onderzoek te vragen of een gerechtsdeskundige aan te stellen.

3 juni 2025 P.24.1676.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.16 AC nr. ...

- Bescherming van de maatschappij - Internering - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Schending van artikel 5.1.e EVRM - Geïnterneerde die niet binnen een redelijke termijn in een aan zijn geestestoestand aangepaste instelling is geplaatst - Gevolg - Afweging door de KBM van de onrechtmatige vrijheidsberoving

tegen het gevaar voor de maatschappij van een vrijlating van de geïnterneerde - Onaantastbare beoordeling - Elementen van de beoordeling - Actuele beoordeling - Onzekerheid verbonden aan de inschatting - Draagwijdte - Gevolg

Indien de kamer voor de bescherming van de maatschappij vaststelt dat een schending voorligt van artikel 5.1.e EVRM omdat een geïnterneerde niet binnen een redelijke termijn is geplaatst in een aan zijn geestestoestand aangepaste instelling, moet die kamer de onrechtmatigheid van de vrijheidsberoving afwegen tegen het gevaar dat een vrijlating van de geïnterneerde voor de samenleving oplevert en kan zij beslissen dat gelet op die gevaarlijkheid de geïnterneerde niettegenstaande de vastgestelde schending van artikel 5.1.e EVRM van zijn vrijheid blijft beroofd, waarbij het de kamer als multidisciplinair en gespecialiseerd rechtscollege toekomt onaantastbaar de gevaarlijkheid van een geïnterneerde te beoordelen en bij die beoordeling, die niet noodzakelijk samenvalt met de beoordeling van de geestestoestand van de geïnterneerde, dient de kamer rekening te houden met de concrete omstandigheden van de zaak zoals die gekend zijn op het ogenblik van de te nemen beslissing en kan zij daarvoor onder meer steunen op de aard van de feiten waarvoor de interneringsmaatregel is bevolen, deskundigenverslagen van psychiaters of psychologen, risicotaxaties en informatie verstrekt door de penitentiaire autoriteiten, zonder dat de kamer door die verslagen en gegevens is gebonden of dat zij er in haar beslissing noodzakelijk melding moet van maken; de vereiste van een actuele beoordeling sluit niet uit dat de kamer ook rekening houdt met niet recente of minder recente verslagen voor zover blijkt dat de daarin vervatte gegevens nog steeds relevant zijn voor de beoordeling van de gevaarlijkheid van de geïnterneerde op het ogenblik van de te nemen beslissing aangezien de kamer niet zonder meer abstractie kan maken van de voorgaanden van de geïnterneerde op strafrechtelijk, psychiatrisch, psychologisch, sociaal en penitentiair vlak, maar het is niet vereist dat de kamer bij elke beoordeling die zij moet maken betreffende de gevaarlijkheid van een geïnterneerde telkens een nieuw psychiatrisch of een psychologisch onderzoek of een risicotaxatie beveelt en alhoewel de beoordeling van de gevaarlijkheid van de geïnterneerde voor de maatschappij steeds een inschatting naar de toekomst veronderstelt en een daarmee noodzakelijk verbonden onzekerheid, impliceert dit evenwel niet dat de beoordeling arbitrair is.

- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

29 juli 2025 P.25.1043.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250729.VAK.4** AC nr. ...

- Strafuitvoering - Wet Strafuitvoering - Strafuitvoeringsrechtbank - Verzoek om de strafuitvoeringsmodaliteit van elektronisch toezicht - Afwijzing - Tegenaanwijzingen - Artikel 47, § 1, 2° Wet Strafuitvoering - Risico op het plegen van nieuwe ernstige feiten - Beoordeling door de rechter - In aanmerking nemen van het onduidelijk verblijfsstatuut van de veroordeelde - Draagwijdte - Gevolg

De strafuitvoeringsrechtbank beoordeelt onaantastbaar of de door artikel 47, § 1, 2°, Wet Strafuitvoering bedoelde tegenaanwijzing van het risico op het plegen van nieuwe ernstige strafbare feiten voorhanden is en het kan daarbij het gegeven van een onduidelijk verblijfsstatuut betrekken, zonder dit gegeven als een autonome tegenaanwijzing in aanmerking te nemen.

- Art. 47, § 1, 2° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

29 juli 2025 P.25.1019.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250729.VAK.3** AC nr. ...

- Beklaagde verzoekt om de gewone opschorting van de uitspraak - Motivering van de beslissing over het verzoek - Onderzoek of een aangevoerd concreet gegeven wijst op een gevaar voor declassering in geval van straf - Onaantastbare beoordeling van de feitenrechter

Wanneer de beklaagde tot staving van zijn verzoek om opschorting van de uitspraak een concreet gegeven aanvoert waaruit blijkt dat de straf tot zijn declassering zal leiden, dient de rechter in feite te onderzoeken of de aangevoerde omstandigheid dit werkelijk tot gevolg kan hebben; dit onderzoek valt onder de onaantastbare beoordeling van de feitenrechter (1). (1) Zie, wat betreft deze feitelijke beoordeling, Cass. 26 oktober 2021, AR P.21.0958.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211026.2N.11, en de concl. van advocaat-generaal SCHOETERS, ECLI:BE:CASS:2021:CONC.20211026.2N.11.

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering
- Art. 3, vierde lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

28 mei 2025 P.25.0286.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250528.2F.13** AC nr. ...

- Uit een misdrijf verkregen vermogensvoordeel - Verbeurdverklaring - Geen noodzaak tot verband tussen bepaalde gedraging van de beklaagde en bepaald vermogensvoordeel - Geen vereiste van eigendom of toetreding tot vermogen van de beklaagde - Geen vereiste van verrijking - Beoordeling - Toezicht door het Hof - Wijze

Niet vereist is dat de rechter een rechtstreeks verband legt tussen een bepaalde gedraging van de beklaagde en een bepaald vermogensvoordeel dat de beklaagde volgens de gegevens van het strafdossier effectief heeft ontvangen; het bevelen van de verbeurdverklaring van vermogensvoordelen op grond van de artikelen 42, 3° en 43bis, tweede lid, Strafwetboek vereist immers niet dat die vermogensvoordelen eigendom van de beklaagde zijn of tot zijn vermogen zijn toegetreden, noch dat hij zich heeft verrijkt en die verbeurdverklaring kan namelijk worden uitgesproken ongeacht het voordeel dat de beklaagde uit het misdrijf heeft gehaald of de bestemming die hij later aan de vermogensvoordelen heeft gegeven; de rechter oordeelt daarover onaantastbaar en het Hof gaat enkel na of de rechter uit de feiten die hij vaststelt, geen gevolgen afleidt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord.

11 februari 2025 P.24.1446.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250211.2N.2** AC nr. ...

- Wegverkeerswet - Artikel 42 - Verval van het recht tot sturen wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid - Geen vereiste van een deskundig onderzoek - Gebruik van verdovende middelen - Redenen

De rechter beoordeelt onaantastbaar of er een lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid is tot het besturen van een motorvoertuig en het opleggen van deze beveiligingsmaatregel vereist niet noodzakelijk het bevelen van een deskundigenonderzoek; de rechter kan bij die beoordeling het gegeven betrekken dat de beklaagde verdovende middelen gebruikt of heeft gebruikt maar uit de omstandigheid dat een beklaagde analyses overlegt die negatief zijn voor het gebruik van verdovende middelen of dat hij voorhoudt niet langer meer te gebruiken volgt niet dat de rechter moet aannemen dat er geen lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid is in de zin van artikel 42 Wegverkeerswet.

- Art. 42 Wet 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer

14 september 2021 P.21.0109.N ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210914.2N.4 AC nr. ...

- Wegverkeer - Wegverkeerswet - Artikel 67bis - Weerlegbaar vermoeden - Beoordeling - Wijze

De rechter oordeelt onaantastbaar of de titularis van de nummerplaat van het motorvoertuig waarmee de overtreding werd begaan, erin slaagt het op hem op grond van het hier toepasselijke artikel 67bis Wegverkeerswet rustende vermoeden te weerleggen; hij kan daartoe alle feitelijke gegevens in aanmerking nemen waarvan hij de bewijswaarde onaantastbaar beoordeelt, waaronder de omstandigheid dat de titularis van de nummerplaat vóór de dagvaarding niet in kennis werd gesteld van de hem ten laste gelegde verkeersinbreuken, hij aldus niet in staat was de identiteit van de onmiskenbare bestuurder op het ogenblik van de feiten kenbaar te maken en dit, gelet op het tijdsverloop, thans niet meer redelijkerwijze van hem kan worden verwacht (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

7 december 2021 P.21.1091.N ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211207.2N.3 AC nr. ...

- Strafzaken - Strafvordering - Conclusietermijnen - Verstrijken van de conclusietermijnen - Mondeling requisitoir van het openbaar ministerie - Recht van de andere partijen om te repliceren - Draagwijdte - Beoordeling door de rechter

Het openbaar ministerie dat uitsluitend mondeling ter rechtszitting vordert kan de andere partijen in het strafproces verrassen door in deze vordering, met kennis van de reeds neergelegde schriftelijke conclusies van die partijen, redelijkerwijze door hen niet te verwachten argumenten aan te voeren met een mogelijke gewichtige impact op de uitkomst van de zaak maar een loutere repliek op het schriftelijke verweer van beklaagden, al is dat een procedureel verweer, maakt nog geen redelijkerwijze niet te verwachten argument van het openbaar ministerie uit; de rechter bepaalt in de regel onaantastbaar of en in welke mate de gezegden van het openbaar ministerie in zijn mondelinge vordering ter rechtszitting vereisen dat andere partijen daarop desgevraagd kunnen repliceren met navolgende conclusies of op navolgende rechtszittingen en de rechter houdt daarbij rekening met alle dienstige omstandigheden, waaronder het belang van de zaak voor de partijen, het procesverloop, het aantal partijen en hun onderscheiden verweermiddelen, het vereiste om de zaak binnen een redelijke termijn af te handelen, het gevaar voor rechtsmisbruik en het recht van verdediging en het recht op een eerlijk proces van alle partijen (1). (1) Cass. 28 juni 2022, AR P.22.0729.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220628.2N.26.

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

27 september 2022 P.22.0739.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220927.2N.7 AC nr. ...

- Strafzaken - Opsporingsonderzoek - Doorzoeking van een voertuig - Gedragingen, aanwijzingen of gronden die de doorzoeking rechtvaardigen - Onaantastbare beoordeling - Wettigheidstoezicht door het Hof - Wijze

De rechter oordeelt onaantastbaar of de gegevens zoals ze hem ter kennis worden gebracht, een voldoende materiële aanwijzing opleveren om de doorzoeking van een voertuig te rechtvaardigen; het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan niet kunnen worden verantwoord (1). (1) Zie Cass. 5 mei 2020, AR P.20.0459.N, AC 2020, nr. 271; Cass. 16 juni 2015, AR P.15.0599.N, AC 2015, nr. 408.

7 juni 2022 P.22.0230.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220607.2N.3** AC nr. ...

- Misbruik van zwakheid (artikel 442quater Strafwetboek) - Bestanddelen - Slachtoffer dat door een handeling of een onthouding ertoe werd gebracht zijn fysieke of geestelijke integriteit of zijn vermogen ernstig aan te tasten - Ernst van de aantasting

Een van de bestanddelen van het misdrijf bedoeld in artikel 442quater Strafwetboek bestaat erin dat het slachtoffer door een handeling of een onthouding ertoe is gebracht zijn fysieke of geestelijke integriteit of zijn vermogen aan te tasten en dat die aantasting ernstig is, waarbij de wetgever degene die de zwakheid van een ander met dit opzet uitbuit, heeft willen straffen (1); de rechter beoordeelt in feite of de handeling van het slachtoffer zijn vermogen ernstig aantast. (1) Dit misdrijf vereist dus niet dat het slachtoffer, in het geval van ernstige aantasting van zijn vermogen, welke met die aantasting heeft ingestemd (die in dit geval bestaat in de geldsommen die werden afgehaald met behulp van de bankkaarten waarvan de overhandiging waartoe de slachtoffers werden overhaald, hun vermogen in fine ernstig heeft aangetast).Zie A. DE NAUW en F. KUTY, Manuel de droit pénal spécial, Kluwer, 2018, 582; T. DE SAUVAGE, “L’abus de la situation de faiblesse des personnes”, in Les infractions contre les personnes, 2, 1963, Larcier, 2020, 977. (MNB).

- Art. 442quater Strafwetboek

11 oktober 2023 P.22.0900.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231011.2F.4** AC nr. ...

- Strafzaken - Recht van verdediging - Verdwenen bewijsstukken - Gevolg - Beoordeling - Herstel van eventuele miskenning van het recht van verdediging - Toepassing

Het recht van verdediging vereist dat de vervolgde persoon, in de regel, voor de rechter niet alleen alle regelmatig tegen hem aangevoerde gegevens vrij kan tegenspreken, maar ook dat hij elk voor hem gunstig verweer kan doen gelden maar dit betekent evenwel niet dat de verdwijning van bepaalde bewijsgegevens steeds leidt tot een miskenning van het recht van verdediging van de beklaagde; het staat immers aan de rechter om op grond van alle voorliggende gegevens onaantastbaar te oordelen of en in hoeverre het niet langer voorhanden zijn van die stukken een effectieve belemmering vormt voor de volwaardige uitoefening van het recht van verdediging van die beklaagde en of die eventuele miskenning niet is geremedieerd; het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord.

7 juni 2022 P.22.0246.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220607.2N.11** AC nr. ...

- Strafzaken - Wegverkeerswet - Artikel 42 - Verval van het recht tot sturen als veiligheidsmaatregel - Tijdstip van beoordeling van de lichamelijke of geestelijke

ongeschiktheid van de bestuurder - Gegevens waaruit de ongeschiktheid blijkt - Voorwaarden

Artikel 42, eerste lid, Wegverkeerswet legt aan de rechter de verplichting op om, indien naar aanleiding van een veroordeling of opschorting van straf of internering wegens overtreding van de politie over het wegverkeer of wegens een verkeersongeval te wijten aan het persoonlijk toedoen van de dader, de schuldige lichamelijk of geestelijk ongeschikt wordt bevonden tot het besturen van een motorvoertuig, het verval van het recht tot sturen uit te spreken; het uitspreken van deze beveiligingsmaatregel vereist de vaststelling dat de betrokkene lichamelijk of geestelijk ongeschikt is tot het besturen van een motorvoertuig; de rechter oordeelt onaantastbaar of die lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid vaststaat op het ogenblik van zijn beslissing (1); hij kan voor dat oordeel steunen op de hem regelmatig overgelegde gegevens waarover de betrokkene tegenspraak heeft kunnen voeren. (1) Cass. 31 mei 2022, AR P.22.0211.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220531.2N.8; Cass. 14 september 2021, AR P.21.0109.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210914.2N.4, T. Pol. 2022, 55. Zie alg. Ph. TRAEST, Topics verkeers(straf)recht, Intersentia, 2020, 23-30.

- Art. 42 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

11 oktober 2022 P.22.0793.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221011.2N.8** AC nr. ...

- Strafuitvoeringsrechter - Verzoek voorlopige invrijheidstelling om medische redenen - Bewijswaarde van de adviezen van de directeur van de gevangenis, de behandelende geneesheer, de leidende ambtenaar-geneesheer van de Penitentiaire Gezondheidsdienst en, in voorkomend geval, van de door de veroordeelde gekozen geneesheer, alsook het OM - Beoordelingsvrijheid - Alleen verwijzing naar één advies in het vonnis - Gevolg

De strafuitvoeringsrechter beslist over het verzoek tot invrijheidstelling om medische redenen steunend op de adviezen van de directeur van de gevangenis, de behandelende geneesheer, de leidende ambtenaar-geneesheer van de Penitentiaire Gezondheidsdienst en, in voorkomend geval, van de door de veroordeelde gekozen geneesheer, alsook van het openbaar ministerie; hij beoordeelt daartoe onaantastbaar de bewijswaarde van die adviezen; uit de enkele omstandigheid dat in het vonnis enkel wordt verwezen naar één advies, kan niet worden afgeleid dat de strafuitvoeringsrechter de andere adviezen niet in aanmerking heeft genomen (1). (1) Zie Cass. 7 mei 2019, AR P.19.0397.N, AC 2019, nr. 268.

- Art. 74, § 3 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

15 juli 2025 P.25.0937.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250715.VAK.1** AC nr. ...

ONBEKWAAMVERKLARING EN GERECHTELIJK RAADSMAN

- Beschermde persoon - Rechtshandeling - Machtiging - Betwisting machtiging - Rechtsopvolgers - Erfgenamen

Een procedure tot rechterlijke machtiging aan de voorlopige bewindvoerder in de zin van artikel 488bis, f), Oud Burgerlijk Wetboek om ten behoeve van de beschermde persoon een nader bepaalde rechtshandeling te stellen, is een toegewezen procedure in die zin dat zij enkel door de voorlopige bewindvoerder ten behoeve van de beschermde persoon kan worden gevoerd; zowel de beschermde persoon zelf of zijn rechtsopvolgers in zijn naam, als derden, zoals erfgenamen van de beschermde persoon in eigen naam, missen hoedanigheid in de zin van artikel 17 Gerechtelijk Wetboek om als procespartij hetzij tussen te komen in een dergelijke procedure hetzij derdenverzet in te stellen (1). (1) Art. 488bis, f), Oud Burgerlijk Wetboek voor de opheffing ervan door de wet van 17 maart 2013.

- Art. 17 Gerechtelijk Wetboek - Eerste deel: ALGEMENE BEGINSELEN. (art. 1 tot 57)
- Art. 488bis, f) Oud Burgerlijk Wetboek

8 september 2025 C.24.0064.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250908.3N.10** AC nr. ...

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN

ALGEMEEN

Algemeen - Recht op bijstand van een tolk - Invulling van dit recht - Beoordeling door de rechter - Eerbiediging van het recht van verdediging - Bijstand van tolk in hoger beroep - Toezicht door het Hof - Draagwijdte - Gevolg

Het recht op bijstand van een tolk bepaald in artikel 6.3.e. EVRM geldt niet enkel bij de zaak voor het vonnisgerecht, maar ook voor onderzoeksverrichtingen tijdens het vooronderzoek; het staat aan de rechter te oordelen of de verdachte of de beklaagde voldoende de taal van de rechtspleging begrijpt en spreekt, zodat hij in staat is zijn recht van verdediging effectief uit te oefenen maar uit het enkele feit dat een beklaagde tijdens de behandeling van de zaak in hoger beroep werd bijgestaan door een tolk, volgt niet noodzakelijk dat de beklaagde de taal van de procedure niet of onvoldoende beheerste voor zijn verhoor door de politie of voor een effectieve uitoefening van zijn recht van verdediging bij de behandeling van de zaak in eerste aanleg; het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord (1). (1) Zie Cass. 7 maart 2023, AR P.22.1551.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230307.2N.2.

- Art. 6.3.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

4 maart 2025 P.24.0766.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250304.2N.8** AC nr. ...

GERECHTELIJK ONDERZOEK

Gerechtelijk onderzoek - Regelmatigheid van de procedure - Recht op het doen ondervragen van getuigen - Aannemelijk verweer van de beklaagde over een onwettige burgerinfiltratie - Vraag van de beklaagde tot het horen van de politieambtenaren die de vermeende burgerinfiltrant zouden hebben aangestuurd - Weigering van het getuigenverhoor om reden dat de getuigen zichzelf zouden kunnen beschuldigen - Onontvankelijkheid van de strafvordering - Mogelijkheid tot herstel van de onregelmatigheid - Voorwaarden

Niet naar recht verantwoord is het oordeel dat naar aanleiding van een geloofwaardig verweer van de beklaagde over een onwettige burgerinfiltratie er geen reden is tot het ondervragen als getuige van de politieambtenaren die de vermeende burgerinfiltrant zouden hebben aangestuurd om reden dat deze politieambtenaren gelet op het onwettig karakter van de burgerinfiltratie geen immuniteit hebben en niet kunnen worden verplicht zichzelf te incrimineren; daarmee nemen de appelrechters immers zonder meer aan dat de aanvoering over het onwettig optreden van de drie politieambtenaren als begeleidingsambtenaren van de beklaagde met de werkelijkheid overeenstemt, zonder aan de hand van de verklaringen van die politieambtenaren te proberen meer duidelijkheid te verkrijgen over de aard en de omvang van die begeleiding, wat een impact kan hebben op de eventualiteit van het herstel van de aangevoerde onwettigheid; bovendien kan de enkele omstandigheid dat de politieambtenaren zich zouden kunnen beroepen op hun zwijgrecht de beslissing om hen niet te horen niet verantwoorden (1). (1) Zie andersluidende concl. OM.

- Art. 189 Wetboek van Strafvordering

- Art. 155 Wetboek van Strafvordering
- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

24 juni 2025 P.25.0407.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.45 AC nr. ...

Gerechtelijk onderzoek - Regelmatigheid van de procedure - Onderzoeksrechter - Ontdekking tijdens een gerechtelijk onderzoek van feiten die een misdaad of een wanbedrijf kunnen uitmaken - Geen kennisgeving van de procureur des Konings - Gevolg

Het verbod voor de onderzoeksrechter om andere feiten te onderzoeken dan die welke bij hem aanhangig zijn gemaakt, is niet voorgeschreven op straffe van nietigheid; hieruit volgt dat het bewijs dat ten gevolge van deze overschrijding van de grenzen van de bij hem aanhangig gemaakte zaak werd verkregen, door de fiscale rechter niet ambtshalve kan worden geweerd (1). (1) Zie andersluidende concl. OM.

- Art. 56, § 1, zesde lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 61 Wetboek van Strafvordering

19 juni 2025 F.23.0037.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250619.1F.7 AC nr. ...

Gerechtelijk onderzoek - Allerlei - Inverdenkingstelling door de onderzoeksrechter - Laattijdigheid - Gevolgen

De wet bepaalt geen sanctie indien de onderzoeksrechter niet tijdig overgaat tot een inverdenkingstelling en dit kan dan ook niet leiden tot de niet-ontvankelijkheid of het verval van de strafvordering, behoudens indien daardoor de uitoefening van het recht van verdediging van de beklaagde onherroepelijk is aangetast (1); de rechter beslist onaantastbaar of dat het geval is en het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen onverantwoorde gevolgen afleidt. (1) Cass. 28 maart 2012, AR P.11.2002.F, AC 2012, nr. 200, met concl. van advocaat-generaal D. Vandermeersch op datum in Pas..

- Art. 61bis Wetboek van Strafvordering

7 december 2021 P.21.0969.N ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211207.2N.4 AC nr. ...

Gerechtelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Arrest waarbij bijkomende onderzoekshandelingen worden bevolen - Buitenvervolgingstelling - Hoger beroep - Rechtsmacht - Mogelijkheid om uitspraak te doen over de regeling van rechtspleging - Gewijzigde omstandigheden - Gevolg

Artikel 19, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek verzet zich niet ertegen dat de kamer van inbeschuldigingstelling die moet beslissen over het hoger beroep van een burgerlijke partij tegen een beslissing tot buitenvervolgingstelling van de raadkamer, oordeelt dat de aanvullende onderzoeksmaatregelen die diezelfde kamer van inbeschuldigingstelling heeft bevolen bij toepassing van de artikelen 61quinquies en 127, § 3, Wetboek van Strafvordering, gelet op gewijzigde omstandigheden, niet langer noodzakelijk zijn voor de waarheidsvinding; de kamer van inbeschuldigingstelling oordeelt onaantastbaar of er gewijzigde omstandigheden zijn die maken dat de bij toepassing van de artikelen 61quinquies en 127, § 3, Wetboek van Strafvordering bevolen onderzoekshandelingen niet langer noodzakelijk zijn voor de waarheidsvinding, maar het Hof gaat wel na of het onderzoeksgerecht uit zijn vaststellingen geen gevolgen trekt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord.

- Artt. 61quinquies en 127 Wetboek van Strafvordering
- Art. 19, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

14 september 2021 P.20.0199.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210914.2N.17** AC nr. ...

Gerechtelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Gerechtelijk onderzoek - Aanhangigmaking bij de correctionele rechtbank of de politierechtbank - Vaststelling

Wanneer de zaak het voorwerp heeft uitgemaakt van een vooronderzoek, wordt de aanhangigmaking van de zaak bij de feitenrechter niet bepaald door de kwalificatie van de feiten in de bewoordingen van de tegen de beklaagde uitgebrachte telastlegging, noch door de kwalificatie die de vervolgende partij in haar vordering vermeldt; die aanhangigmaking wordt bepaald door de beslissing van het onderzoeksgerecht dat uitspraak doet over de regeling van de rechtspleging (1). (1) Zie concl. OM, §§ 8-9; M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Brussel, die Keure, 2021, II, 1447-1449.

- Art. 130 Wetboek van Strafvordering

20 december 2023 P.23.0636.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231220.2F.3** AC nr. ...

Gerechtelijk onderzoek - Regelmatigheid van de procedure - Onregelmatige onderzoekshandeling die buiten elk verband met het aanhoudingsbevel is gesteld - Weerslag - (Geen) verplichting om de vreemdeling in vrijheid te stellen

Geen enkele bepaling voorziet erin dat wanneer een buiten elk verband met het aanhoudingsbevel gestelde onderzoekshandeling onregelmatig is, die omstandigheid volstaat om de onderzoeksgerechten te verplichten de inverdenkinggestelde in vrijheid te stellen.

13 december 2023 P.23.1666.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231213.2F.13** AC nr. ...

Gerechtelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Raadkamer - Beslissing tot buitenvervolgingstelling - Hoger beroep van de burgerlijke partij - Ontvankelijkheid - Voorwaarde - Belang

De ontvankelijkheid van het hoger beroep van een burgerlijke partij tegen een beslissing van buitenvervolgingstelling vereist niet enkel dat die stelling als burgerlijke partij ontvankelijk is, maar ook dat de burgerlijke partij haar belang behoudt bij dit hoger beroep tijdens de appelprocedure; de algemene bewoordingen van artikel 135, § 1, Wetboek van Strafvordering houden voor de burgerlijke partij geen vrijstelling in van de vereiste van een volgehouden belang als algemene voorwaarde voor de ontvankelijkheid van dit rechtsmiddel en de omstandigheid dat het hoger beroep van een burgerlijke partij tegen een buitenvervolgingstelling tevens strekt tot het voortzetten van de strafvordering doet daaraan geen afbreuk.

- Art. 135, § 1 Wetboek van Strafvordering

10 juni 2025 P.25.0239.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250610.2N.20** AC nr. ...

Gerechtelijk onderzoek - Onderzoeksverrichtingen - Verhoor van de inverdenkinggestelde - Zwijgrecht - Draagwijdte - Vragen over de redenen waarom de inverdenkinggestelde van zijn zwijgrecht gebruik wenst te maken - Beperking

Geen enkele bepaling verbiedt de onderzoeksrechter of de speurders om een inverdenkinggestelde te ondervragen over de redenen waarom hij van zijn zwijgrecht gebruik wenst te maken, mits zij hem hiermee niet onrechtmatig onder druk zetten (1). (1) Zie Cass. 16 februari 2016, AR P.16.0181.N, AC 2016, nr. 115 (wat betreft de onderzoeksrechter); Cass. 10 februari 2021, AR P.21.0163.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210210.2F.20; T. DECAIGNY en J. VAN GAEVER, " Salduz : Nemo tenetur en meer... ", T. Strafr. 2009, 201-212.

13 december 2023 P.23.1666.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231213.2F.13** AC nr. ...

Gerechtelijk onderzoek - Allerlei - Verjaring van de strafvordering - Schorsing - Samen behandelde of berechte misdrijven - Beoordeling door de rechter - Meerdere gerechtelijke onderzoeken - Schorsingsgrond die voortvloeit uit een cassatieprocedure - Cassatieprocedure die slechts betrekking heeft op één gerechtelijk onderzoek - Werking van de schorsingsgrond - Grens

De schorsingsgrond van de verjaring van de strafvordering geldt in de regel voor alle samen behandelde of berechte misdrijven die nauw met elkaar zijn verbonden door intrinsieke samenhang en het is de vonnisrechter die definitief beslist over het bestaan van die samenhang waarbij het geen belang heeft of de feiten bij hem aanhangig zijn gemaakt met dezelfde akte of met verschillende akten; die regel is evenwel niet absoluut en de vonnisrechter kan oordelen dat, in de omstandigheden die hij vaststelt, de strafvordering ondanks de cassatieprocedure toch verder is kunnen worden uitgeoefend, hetgeen onder meer het geval kan zijn wanneer misdrijven het voorwerp uitmaken van verschillende gerechtelijke onderzoeken, de cassatieprocedure slechts betrekking heeft op een van die onderzoeken, de strafvordering inmiddels verder kan worden uitgeoefend in de andere onderzoeken en alle uit de verschillende onderzoeken voortvloeiende zaken pas bij een latere beslissing worden samengevoegd (1) (2). (1) Zie concl. OM. (2) Art. 24 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering werd door art. 36 van de Wet Strafprocesrecht I van 9 april 2024 (BS 18 april 2024) vervangen en luidt thans: "De verjaring van de strafvordering is geschorst wanneer de wet dit bepaalt of wanneer er een wettelijk beletsel bestaat dat de instelling van de strafvordering verhindert."

- Art. 24 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

3 juni 2025 P.24.1485.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.5 AC nr. ...

Gerechtelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Cassatieberoep van een burgerlijke partij tegen een arrest van buitenvervolgingstelling - (Geen) ambtshalve toezicht

Het Hof van Cassatie voert niet ambtshalve een middel aan op het cassatieberoep van een burgerlijke partij tegen een arrest van buitenvervolgingstelling (1). (1) Cass. 16 februari 2005, AR P.04.1428.F, AC 2005, nr. 95; Zie Cass. 14 juni 2017, AR P.17.0256.F, AC 2017, nr. 385 (impliciet); Cass. 10 september 1996, AR P.95.0849.N, AC 1996, nr. 299; Cass. 10 december 1980 (voltallige zitting), AR 5918, AC 1981, I, nr. 219; R. DECLERCQ, "Pourvoi en cassation en matière répressive", R.P.D.B., 2015, nr. 487: "On le comprend difficilement, étant donné que le recours porte dans ce cas sur l'action publique" (Cass. 7 november 1979, AC 1980, 299).

17 september 2025 P.25.0832.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250917.2F.15 AC nr. ...

Gerechtelijk onderzoek - Allerlei - Verjaring van de strafvordering - Stuiting - Daad van onderzoek of van vervolging - Brief van de onderzoeksrechter over de stand van het onderzoek - Gevolg

Daden van onderzoek zijn door een bevoegd persoon gestelde daden die ertoe strekken gegevens te verzamelen om het dossier op de gebruikelijke wijze samen te stellen en in staat van wijzen te brengen; een brief van de onderzoeksrechter die een ontvangstmelding bevat van de brief van de raadsman van een burgerlijke partij, en waarin de onderzoeksrechter die raadsman eraan herinnert dat hij reeds bij een vorige brief heeft meegedeeld dat de zaak voor eventuele nuttige vorderingen aan het openbaar ministerie was overgemaakt en hem meedeelt dat tot dusver geen enkele reactie van het openbaar ministerie werd geregistreerd, houdt geen daad van onderzoek in die de verjaring van de strafvordering stuit (1) (2).(1) Zie concl. OM. (2) Art. 22 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering, zoals van kracht vóór de inwerkingtreding van de Wet Strafprocesrecht I van 9 april 2024 (BS 18 april 2024); bij art. 60 van de Wet Strafprocesrecht I van 9 april 2024, inwerking getreden op 28 april 2024, werd artikel 22 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering opgeheven.

- Art. 22 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

3 juni 2025 P.24.1485.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.5 AC nr. ...

Gerechtelijk onderzoek - Regelmatigheid van de procedure - Onregelmatigheid in de bewijsgaring die het recht op een eerlijk proces onherstelbaar aantast - Onontvankelijkheid van de strafvordering als sanctie - Aanvoeringslast van de beklaagde - Maatregelen van onderzoek te nemen door de vonnisrechter - Voorwaarde

Indien de rechter oordeelt dat het onderzoek of de vervolging is aangetast door een onregelmatigheid die tot gevolg heeft dat het recht op een eerlijk proces van een beklaagde onherstelbaar is aangetast, kan hij de strafvordering onontvankelijk verklaren; in dat geval dient de rechter artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering niet toe te passen; een beklaagde die voorhoudt dat er een onregelmatigheid in het onderzoek of de vervolging is begaan en dat zijn recht op een eerlijk proces onherstelbaar is aangetast, moet die aanvoeringen en het verband ertussen aannemelijk maken, zonder ze te moeten bewijzen; gelet op de aard, de ernst en de gevolgen van de sanctie van de niet-ontvankelijkheid van de strafvordering dient de rechter die oordeelt dat een beklaagde een onherstelbare aantasting van zijn recht op een eerlijk proces ingevolge een onregelmatigheid in het onderzoek of vervolging aannemelijk maakt, de nodige maatregelen te bevelen opdat redelijkerwijze zekerheid kan worden verkregen over die aanvoering (1). (1) Zie andersluidende concl. OM.

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

24 juni 2025 P.25.0407.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.45** AC nr. ...

Gerechtelijk onderzoek - Onderzoeksverrichtingen - Strafrechtelijk kortgeding - Verzoek tot opheffing van een onderzoekshandeling met betrekking tot goederen - Artikel 61quater, Wetboek van Strafvordering - Cassatieberoep - Ontvankelijkheid

Het arrest, dat uitspraak doet bij toepassing van artikel 61quater, § 5, Wetboek van Strafvordering, houdt geen beslissing in als bedoeld door artikel 420, tweede lid, Wetboek van Strafvordering zodat het cassatieberoep, ingesteld vooraleer een eindbeslissing voorligt in de zin van artikel 420, eerste lid, Wetboek van Strafvordering, bijgevolg voorbarig en derhalve niet ontvankelijk is (1). (1) Cass. 1 maart 2023, AR P.22.1352.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230301.2F.12 met strijdige concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH; Cass. 4 januari 2022, arrest niet gepubliceerd; M.-A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, la Charte, 10e édition, 2025, t. I, pp. 649-650.

- Art. 420, eerste en tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 61quater, § 5 Wetboek van Strafvordering

10 juni 2025 P.25.0034.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250610.2N.5** AC nr. ...

Gerechtelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Aanhangigmaking van de strafvordering bij de vonnisrechter - Tijdstip van aanhangigmaking - Regeling van de rechtspleging - Beschikking van de raadkamer tot verwijzing - Hoger beroep door inverdenkinggestelde - Ontvankelijk hoger beroep - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Invloed

Uit de bepalingen van artikelen 130, 131, § 1, 135, § 2 en § 3, 235bis, § 1, § 2 en § 5 en 235 Wetboek van Strafvordering, in hun onderling verband gelezen, volgt dat, hoewel de kamer van inbeschuldigingstelling zich op het hoger beroep van een inverdenkinggestelde tegen een verwijzingsbeschikking in beginsel niet uitspreekt over de door de raadkamer aangenomen bezwaren, haar beslissingen over de gegrondheid van dat hoger beroep en over de eventuele ambtshalve toepassing van de haar door de artikelen 235 en 235bis, § 5, Wetboek van Strafvordering toebedeelde bevoegdheden niettemin een impact kunnen hebben op het lot van de strafvordering en op het bestaan van de door de raadkamer aangenomen bezwaren, zodat de vonnisrechter zijn rechtsmacht ingevolge de aanhangigmaking van de zaak slechts kan uitoefenen na kennis te hebben genomen van de beslissing van de kamer van inbeschuldigingstelling; hieruit volgt dat, wanneer de kamer van inbeschuldigingstelling oordeelt over het hoger beroep van een inverdenkinggestelde tegen de beslissing van de raadkamer die hem naar de vonnisrechter verwijst, de strafvordering in de zin van artikel 23 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering slechts bij de vonnisrechter aanhangig wordt gemaakt door het arrest van die kamer, in zoverre zij het hoger beroep van de inverdenkinggestelde ontvankelijk verklaart (1) (2). (1) Zie concl. OM. (2) Art. 23 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering zoals vervangen door art. 35 van de Wet Strafprocesrechter I van 9 april 2024 (BS 18 april 2024).

- Art. 235 Wetboek van Strafvordering
- Art. 235bis, §§ 1, 2 en 5 Wetboek van Strafvordering
- Art. 135, §§ 2 en 3 Wetboek van Strafvordering
- Art. 131, § 1 Wetboek van Strafvordering
- Art. 130 Wetboek van Strafvordering
- Art. 23 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

3 juni 2025 P.24.1485.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.5** AC nr. ...

Gerechtelijk onderzoek - Onderzoeksverrichtingen - Aanwenden van privacygevoelige onderzoeksmaatregelen - Informatie afkomstig van een inlichtingendienst - Aanvoering door de beklaagde van de onregelmatige herkomst - Wering - Draagwijdte - Gevolg

Informatie van een inlichtingendienst die enkel in aanmerking wordt genomen als inlichting die toelaat een onderzoek te openen of het in een bepaalde richting te oriënteren en vervolgens op autonome wijze bewijzen te verzamelen, vormt als dusdanig geen bewijs van een misdrijf en is dan ook niet onderworpen aan de vereisten waaraan bewijs moet voldoen; aldus moet de herkomst van dergelijke informatie niet noodzakelijk worden verduidelijkt en kan de beklaagde, om die informatie uit het debat te doen weren, niet volstaan met de aanvoering dat de herkomst ervan onregelmatig is of zou kunnen zijn, maar moet hij dat enigszins aannemelijk maken zonder dat hij daarvoor eerst kennis van die herkomst moet hebben en noch het feit dat op basis van de informatie een gerechtelijk onderzoek wordt gevorderd in het kader waarvan privacygevoelige onderzoeksmaatregelen worden bevolen, noch de mogelijkheid dat de informatie afkomstig is van een buitenlandse inlichtingendienst is, doen daaraan afbreuk (1). (1) Cass. 17 mei 2022, AR P.22.0101.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220517.2N.6; B. VANGEEBERGEN, Het gebruik van inlichtingen in het strafproces, Intersentia, 2017; A. WINANTS, “Staatsveiligheid, strafvordering en strafproces”, in vereniging voor de vergelijkende studie van het recht van België en Nederland, Preadviezen 2009, Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2009, pp. 242-246.

15 november 2022 P.22.0745.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221115.2N.1 AC nr. ...

OPSPORINGSONDERZOEK

Opsporingsonderzoek - Opsporingshandelingen - Politie - Doorzoeking van een voertuig - Gedragingen, aanwijzingen of gronden die de doorzoeking rechtvaardigen - Onaantastbare beoordeling - Wettigheidstoezicht door het Hof - Wijze

De rechter oordeelt onaantastbaar of de gegevens zoals ze hem ter kennis worden gebracht, een voldoende materiële aanwijzing opleveren om de doorzoeking van een voertuig te rechtvaardigen; het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan niet kunnen worden verantwoord (1). (1) Zie Cass. 5 mei 2020, AR P.20.0459.N, AC 2020, nr. 271; Cass. 16 juni 2015, AR P.15.0599.N, AC 2015, nr. 408.

7 juni 2022 P.22.0230.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220607.2N.3 AC nr. ...

Opsporingsonderzoek - Opsporingshandelingen - Wegverkeer - Vriendschappelijke band tussen verbalisant en burgerlijke partij - Gevolgen

De loutere omstandigheid dat een beklaagde voorhoudt dat een verbalisant die vaststellingen heeft verricht bij een verkeersongeval een burgerlijke partij kent en dat tussen hen een zekere vriendschappelijkheid zou bestaan, volgt niet dat (1) de rechter verplicht is die verbalisant te horen als getuige op de rechtszitting, (2) de bijzondere bewijswaarde die de in het proces-verbaal vermelde zintuigelijke vaststellingen van de verbalisant op grond van artikel 62, eerste lid, Wegverkeerswet heeft, verdwijnt of (3) de rechter de strafvordering onontvankelijk moet verklaren.

- Art. 62, eerste lid Wet 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer

11 februari 2025 P.24.1635.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250211.2N.6 AC nr. ...

Opsporingsonderzoek - Opsporingshandelingen - Taal - Brusselse agglomeratie - Tweetalig parket Brussel - Opsporingsonderzoek - Wegverkeer - Aanvankelijk proces-verbaal wegens de noodwendigheden opgesteld in het Frans - Artikel 67ter Wegverkeerswet - Rechtspersoon met zetel in Brusselse agglomeratie - Vraag om inlichtingen overeenkomstig artikel 67ter Wegverkeerswet aan de rechtspersoon-kentekenplaathoudster in het Frans - De voor de rechtspersoon verantwoordelijke natuurlijke persoon met woonplaats in het Nederlandse taalgebied - Invloed

Uit de samenlezing van de artikelen 11, tweede lid, 12, eerste lid, en 16, eerste lid, Taalwet Gerechtszaken volgt dat indien in het kader van een door het tweetalig parket Brussel gevoerd opsporingsonderzoek een proces-verbaal bij toepassing van artikel 11, tweede lid, Taalwet Gerechtszaken betreffende een verkeersovertreding wegens de noodwendigheden van de zaak in het Frans werd opgesteld, er vervolgens een door artikel 67ter, tweede lid, Wegverkeerswet bedoelde vraag om inlichtingen in het Frans werd verstuurd aan de rechtspersoon-kentekenplaathoudster met zetel in de Brusselse agglomeratie en er ten slotte een dergelijke vraag om inlichtingen wordt verstuurd aan de voor de rechtspersoon verantwoordelijke natuurlijke persoon, die zijn woonplaats heeft in het Nederlandse taalgebied, die vraag om inlichtingen in het Nederlands mag worden opgesteld.

- Art. 16, eerste lid Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken
- Art. 12, eerste lid Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken
- Art. 11, tweede lid Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

24 juni 2025 P.25.0484.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.18** AC nr. ...

Opsporingsonderzoek - Opsporingshandelingen - Administratieve arrestatie wegens openbare dronkenschap zonder verhoor - Geen recht op bijstand van een advocaat - Arrestatie zonder aanwezigheid van advocaat - Invloed

Artikel 47bis Wetboek van Strafvordering is enkel van toepassing op een persoon die wordt verhoord; uit artikel 6 EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, volgt niet dat indien de politie een persoon administratief arresteert omwille van openbare dronkenschap, zonder hem te verhoren, die betrokkene dadelijk recht heeft op de bijstand van een advocaat, noch dat hij slechts in aanwezigheid van een advocaat kan worden gearresteerd.

- Art. 47bis Wetboek van Strafvordering
- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

4 maart 2025 P.24.0760.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250304.2N.5** AC nr. ...

Opsporingsonderzoek - Opsporingshandelingen - Opsporing van telefoongesprekken die bevolen is door de procureur des Konings - Geen opgave van de naam van de magistraat en van de datum van de maatregel - Aanwijzingen en feiten gebaseerd op anonieme inlichtingen - Regelmatigheid van de verkregen bewijzen voor de vaststelling van de ernstige aanwijzingen van schuld - Prima facie onderzoek van wettigheid van de voorlopige hechtenis

Wanneer een inverdenkinggestelde de nietigheid van een onderzoekshandeling aanvoert om het bestaan van ernstige aanwijzingen van schuld te betwisten, is het onderzoeksgerecht dat niet optreedt met toepassing van artikel 235bis Wetboek van strafvordering enkel gehouden tot een prima facie onderzoek van de bewijsverkrijging (1); de beschikking tot machtiging van het opsporen van telefoongesprekken die geen melding maakt van de naam van de magistraat die om de maatregel vraagt of van de datum, is regelmatig wanneer uit de aan het onderzoeksgerecht voorgelegde stukken blijkt welke magistraat deze beschikking heeft genomen en op welke datum de maatregel werd bevolen; de aanwijzingen en de concrete feiten eigen aan de zaak die de maatregel tot opsporing van telefoongesprekken verantwoorden, kunnen bestaan uit anonieme inlichtingen over het misdrijf waarop het onderzoek betrekking heeft. (1) Cass. 22 augustus 2023, AR P.23.1204.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230822.VAK.7, met concl. OM; Cass. 26 oktober 2022, AR P.22.1355.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221026.2F.26; Cass. 28 september 2022, AR P.22.1198.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220928.2F.14; Cass. 13 januari 2021, AR P.20.0956.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210113.2F.1, met concl. van M. NOLET DE BRAUWERE, thans advocaat-generaal; Cass. 8 mei 2019, AR P.19.0441.F, AC 2019, nr. 273; Cass. 12 juni 2013, AR P.13.0994.F, AC 2013, n° 364; Cass. 11 februari 2004, AR P.04.0203.F, AC 2004, n° 74. Zie. J. DE CODT, Des nullités de l'instruction et du jugement, Larcier, 2006, 139-140; L. ARNOU, « De nietigheid van de huiszoeking prima en secunda facie » in De wet voorbij. Liber amicorum Luc HUYBRECHTS, Antwerpen, Intersentia, 2010, 2-20; R. DECLERCQ, Beginselen van strafrechtspleging, Mechelen, Kluwer, 2014, 436-437; Ph. DAENINCK, Praktische gids voorlopige hechtenis, Kluwer, 2015, 71-72; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 936-937 en 1074.

- Art. 235bis Wetboek van Strafvordering
- Art. 88bis Wetboek van Strafvordering
- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 21 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

29 augustus 2023 P.23.1234.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230829.VAC.5** AC nr. ...

Opsporingsonderzoek - Opsporingshandelingen - Politie - Doorzoeking van een voertuig - Gedragingen, aanwijzingen of gronden die de doorzoeking rechtvaardigen - Vermeldingen in processen-verbaal - Verwijzing naar informatie uit politionele gegevensbanken - Vage en algemene informatie - Beoordeling - Gevolg

Het staat aan de politieambtenaren om in hun processen-verbaal te vermelden op grond van welke gedragingen, aanwijzingen of gronden als bedoeld in artikel 29, eerste en tweede lid, Wet Politieambt zij overgaan tot het doorzoeken van een voertuig en die vermeldingen moeten de rechter toelaten na te gaan of die doorzoeking is gebeurd overeenkomstig artikel 29, eerste en tweede lid, Wet Politieambt; ter verantwoording van hun doorzoeking kunnen politieambtenaren verwijzen naar informatie over inzittenden van het doorzochte voertuig, die blijkt uit politionele gegevensbanken en dergelijke informatie kan geheim zijn maar dat dwingt de rechter evenwel niet om de vermelding in een proces-verbaal dat uit een politionele gegevensbank blijkt dat een inzittende van een voertuig gekend is bij de politiediensten, te aanvaarden als materiële aanwijzing die de doorzoeking van het voertuig rechtvaardigt, wanneer die vermelding niet wordt toegelicht in het proces-verbaal of in andere, eventueel later bijgebrachte informatie; te vage of te algemene informatie laat de rechter immers niet toe zijn regelmatigheidscontrole over de doorzoeking uit te oefenen.

- Art. 29 Wet 5 augustus 1992 op het politieambt

7 juni 2022 P.22.0230.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220607.2N.3** AC nr. ...

Opsporingsonderzoek - Algemeen - Wegverkeer - Artikel 67ter Wegverkeerswet - Voertuig ingeschreven op naam van een rechtspersoon - Verplichting de identiteit van de bestuurder mede te delen - Natuurlijke persoon die de rechtspersoon vertegenwoordigt - Vraag om inlichtingen in de vorm van een verhoor - Geen verdachte - Geen verhoor in de zin van artikel 47bis, §§ 2 en 3, Wetboek van Strafvordering - Ontstaan van het aflopend misdrijf - Gevolg

Uit artikelen 29ter, eerste lid, en 67ter, eerste tot en met vierde lid, Wegverkeerswet en de wetsgeschiedenis ervan volgt dat (-) de natuurlijke persoon die de rechtspersoon in rechte vertegenwoordigt en aan wie de vraag om inlichtingen als bedoeld in artikel 67ter, tweede lid, Wegverkeerswet in de vorm van een verhoor wordt gesteld tijdens dit verhoor, dat ook beperkt is tot die vraag om inlichtingen, niet als verdachte van het in artikel 29ter, eerste lid, Wegverkeerswet bedoelde misdrijf wordt verhoord (-) dergelijk verhoor geen verhoor is in de zin van artikel 47bis, § 2 en § 3, Wetboek van Strafvordering dat recht geeft op het in die bepalingen vermelde recht op een vertrouwelijk overleg met een advocaat naar keuze of een hem toegewezen advocaat en bijstand door deze advocaat tijdens het verhoor (-) het aflopend misdrijf van artikel 29ter, eerste lid, Wegverkeerswet pas voltrokken is na het verstrijken van de termijn van vijftien dagen na de voormelde vraag om inlichtingen (-) de natuurlijke persoon die de rechtspersoon in rechte vertegenwoordigt en die tijdens een dergelijk verhoor verklaart verdere inlichtingen te zullen inwinnen, zich nog niet schuldig kan maken aan het in artikel 29ter, eerste lid, Wegverkeerswet bedoelde misdrijf en daarmee dus geen zelf-incriminerende verklaring aflegt.

- Art. 67ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 29ter, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 47bis Wetboek van Strafvordering

4 maart 2025 P.24.0766.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250304.2N.8** AC nr. ...

ONDERZOEKSGERECHTEN

- Vreemdelingen - Administratieve beslissing tot vasthouding - Bevoegdheid onderzoeksgerecht - Beoordeling van de regelmatigheid van de beslissing door het onderzoeksgerecht - Oordeel dat de vermelde omstandigheden werkelijk bestaan en de maatregel tot vasthouding verantwoorden - Geen oordeel over de opportuniteit - Gevolg

Het onderzoeksgerecht dat oordeelt dat de in de bestreden administratieve beslissing vermelde omstandigheden werkelijk bestaan en de maatregel tot vasthouding verantwoorden, spreekt zich niet uit over de opportuniteit van de maatregel en gaat zijn wettelijke bevoegdheid niet te buiten.

- Art. 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 71 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

3 juni 2025 P.25.0755.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.15** AC nr. ...

- Kamer van inbeschuldigingstelling - Hoger beroep tegen de beslissing tot internering door de raadkamer - Grievenformulier - Draagwijdte - Gevolg

Uit de bepalingen van artikel 14, § 1, Interneringswet en de artikelen 203, § 1, eerste lid, en 204, Wetboek van Strafvordering volgt dat de kamer van inbeschuldigingstelling in beginsel verplicht is het hoger beroep van een inverdenkinggestelde, ingesteld door het afleggen van een verklaring ter griffie tegen een beschikking die hem interneert, vervallen te verklaren wanneer binnen de beroepstermijn geen grievenschrift werd ingediend.

- Artt. 203, § 1, eerste lid, en 204 Wetboek van Strafvordering
- Art. 14, § 1 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

15 maart 2022 P.21.1649.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220315.2N.6** AC nr. ...

- Vreemdelingen - Vreemdelingenwet - Maatregel van vrijheidsberoving - Artikel 74/6, § 1 - Wettigheidscontrole - Invrijheidstelling van de vreemdeling - Invloed op de toetsing van de wettigheid of op het rechtsmiddel ingesteld tegen de toetsingsbeslissing - Draagwijdte - Gevolg

De bepaling van artikel 5.4 EVRM is ook van toepassing op vreemdelingen die krachtens de Vreemdelingenwet van hun vrijheid worden beroofd door een administratieve overheid zodat de van zijn vrijheid beroofde vreemdeling de wettigheid van zijn vrijheidsberoving op korte termijn moet kunnen laten toetsen door een rechter hetgeen inhoudt dat een rechter op korte termijn definitief beslist of de vrijheidsberoving al dan niet wettig is, waarbij rechterlijke beslissingen die de wettigheid zelf niet beoordelen, zoals een vernietiging wegens een motiveringsgebrek of een onbevoegdheid, geen dergelijke definitieve beslissingen zijn, ook al kunnen ze in aanmerking worden genomen voor de invulling van het begrip korte termijn; uit deze verdragsbepaling zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (1) volgt dat het feit van de invrijheidstelling van een vreemdeling, die op het ogenblik dat hij van zijn vrijheid was beroofd aan een rechter heeft gevraagd om de wettigheid van die vrijheidsberoving te toetsen of tegen een dergelijke toetsingsbeslissing een rechtsmiddel heeft aangewend, niet tot gevolg heeft dat dit verzoek of het ter zake ingediende rechtsmiddel zonder voorwerp is, zodat de rechter bij wie een verzoek aanhangig is tot beoordeling van de wettigheid van de vrijheidsberoving van een vreemdeling of van een rechtsmiddel tegen een beslissing die uitspraak doet over die wettigheid, indien hij daartoe door de inmiddels in vrijheid gestelde vreemdeling uitdrukkelijk is uitgenodigd, zich moet uitspreken over de wettigheid van de vrijheidsberoving en hij de beoordeling van het verzoek of van het ingestelde rechtsmiddel niet zonder voorwerp kan verklaren op de enkele grond dat de vreemdeling niet langer van zijn vrijheid is beroofd; de voormelde verdragsrechtelijke verplichting primeert op artikel 71 Vreemdelingenwet dat het beroep bij de rechterlijke macht enkel verleent aan de vreemdeling die het voorwerp is van een maatregel van vrijheidsberoving en ook de mogelijkheid die een in vrijheid gestelde vreemdeling heeft om de wettigheid van de niet langer bestaande vrijheidsberoving te laten toetsen door de burgerlijke rechter met het oog op het verkrijgen van een schadevergoeding (2), ontslaat het onderzoeksgerecht en het Hof niet van de uit artikel 5.4 EVRM voortvloeiende verplichting om op korte termijn te oordelen over de wettigheid van een bestuurlijke vrijheidsberoving van een vreemdeling of over een ter zake ingesteld rechtsmiddel, voor zover de vreemdeling dat verzoek tot wettigheidsbeoordeling heeft geformuleerd of dat rechtsmiddel heeft ingesteld op een ogenblik dat hij nog van zijn vrijheid was beroofd en hij de aangezochte rechter uitdrukkelijk verzoekt om niettegenstaande de invrijheidstelling de wettigheid van de ondergane vrijheidsberoving te toetsen (3). (1) EHRM 14 november 2013, nr. 56028/10, M.D. t. België, ro 44; EHRM 11 april 2013, Firoz Muneer t. België, nr. 56005/10, ro 86; EHRM 30 juni 2020, nr. 54962/18, Muhammad Saqawat t. België, ro 75. (2) Cass. 25 maart 2020 AR P.20.0189.F, AC 2020, nr. 214, RDP 2020, p. 864. (3) Zie de andersluidende concl. OM in P.22.1122.N; zie L. DENYS, "Naar het einde van de cassatierechtspraak 'zonder voorwerp' inzake administratieve vrijheidsberoving van vreemdelingen", RW 2020-21, pp. 802-815.Met dit arrest stapt het Hof af van zijn traditionele 'zonder voorwerp'-rechtspraak met betrekking tot de wettigheidscontrole van een vrijheidsberovende maatregel genomen ten opzichte van een vreemdeling wanneer deze op het ogenblik van die controle in vrijheid werd gesteld.

- Art. 27 Wet 13 maart 1973 betreffende de vergoeding voor onwerkzame voorlopige hechtenis

- Artt. 71 en 74/6, § 1 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Kamer van inbeschuldigingstelling - Voorlopige hechtenis - Termijn van 15 dagen voor uitspraak - Schorsing van de termijn tijdens het uitstel verleend op vraag van de verdachte - Voortzetting van de zaak op vraag van de verdachte - Regelmatigheid van de beslissing tot handhaving

De termijn van uitspraak binnen de vijftien dagen na instelling van het hoger beroep, zoals bepaald in artikel 30, § 3, tweede lid, Voorlopige Hechteniswet, wordt tijdens de duur van een uitstel geschorst indien het wordt verleend op verzoek van de verdachte of zijn raadsman; voor de toepassing van deze bepaling wordt een zaak die in voortzetting wordt gesteld op een latere datum, aanzien als een zaak waarvan de behandeling wordt uitgesteld.

- Art. 32 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 30, § 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

12 augustus 2025 P.25.1147.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250812.VAK.6** AC nr. ...

- Vreemdelingen - Administratieve beslissing tot vasthouding - Beoordeling van de regelmatigheid van de beslissing door het onderzoeksgerecht - Vaststelling dat de administratieve maatregel een vergissing bevat - Verbetering van de vergissing - Onjuiste vermelding van strafrechtelijke antecedenten - Gevolgen

Het onderzoeksgerecht dat oordeelt overeenkomstig de artikelen 71 en 72 Vreemdelingenwet, mag wel degelijk vaststellen dat de bestreden administratieve maatregel tot opsluiting een vergissing bevat, die vergissing verbeteren en uit de verbeterde reden gevolgen afleiden voor de regelmatigheid van de bestreden administratieve maatregel; dit kan het geval zijn wanneer het onderzoeksgerecht een onjuiste vermelding van de strafrechtelijke antecedenten van de vreemdeling verbetert en de impact van die verbetering op de gevaarlijkheid van de vreemdeling voor de openbare orde of de openbare veiligheid herbeoordeelt; aldus is het onderzoeksgerecht niet ertoe gehouden elke feitelijke onjuistheid in die maatregel te sanctioneren en evenmin is het onderzoeksgerecht ertoe gehouden de regelmatigheid van de administratieve maatregel te beoordelen aan de hand van elk van de daarin opgenomen redenen.

- Art. 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 71 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

3 juni 2025 P.25.0755.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.15** AC nr. ...

- Voorlopige hechtenis - Handhaving - Beslissing raadkamer tot handhaving onder modaliteit van elektronisch toezicht - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Devolutieve werking van het hoger beroep - Bevoegdheid van de kamer van inbeschuldigingstelling - Handhaving onder modaliteit van elektronisch toezicht - Aanvullende voorwaarde als bedoeld in artikel 20, § 3bis, Voorlopige Hechteniswet - Beslissing onderzoeksrechter tot handhaving onder elektronisch toezicht zonder bijkomende voorwaarde - Gevolg

Uit de artikelen 21, § 1, tweede lid, 30, § 1, eerste zin en 30, § 4, eerste lid, Voorlopige Hechteniswet volgt dat de kamer van inbeschuldigingstelling waarvan de rechtsmacht voortvloeit uit de devolutieve werking van het hoger beroep, inzake de voorlopige hechtenis dezelfde bevoegdheden heeft als de raadkamer en zij kan dan ook op het hoger beroep van het openbaar ministerie tegen een beschikking van de raadkamer om de hechtenis te handhaven onder de modaliteit van elektronisch toezicht beslissen dat de voorlopige hechtenis onder die modaliteit wordt gehandhaafd en er een bijkomende voorwaarde als bedoeld in artikel 20, § 3bis, 3°, Voorlopige Hechteniswet aan toevoegen; dat de onderzoeksrechter bij de toepassing van artikel 24bis, § 2, Voorlopige Hechteniswet na de beschikking van de raadkamer heeft beslist dat de hechtenis wordt uitgevoerd onder de modaliteit van elektronisch toezicht is hierbij van geen belang (1). (1) Zie Cass. 20 december 2022, AR P.22.1659.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221220.2N.34; Cass. 6 januari 2015, AR P.14.1956.N, AC 2015, nr. 9, ECLI:BE:CASS:2015:ARR.20150106.5.

- Art. 30, § 4, eerste lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 30, § 1, eerste zin Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 24bis, § 2 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 21, § 1, tweede lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 20, § 3bis, 3° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

11 februari 2025 P.25.0182.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250211.2N.18** AC nr. ...

- Vreemdelingen - Vreemdelingenwet - Maatregel van vrijheidsberoving - Artikel 74/6, § 1 - Wettigheidscontrole - Invrijheidstelling van de vreemdeling - Invloed op de toetsing van de wettigheid of op het rechtsmiddel ingesteld tegen de toetsingsbeslissing - Draagwijdte - Gevolg

De bepaling van artikel 5.4 EVRM is ook van toepassing op vreemdelingen die krachtens de Vreemdelingenwet van hun vrijheid worden beroofd door een administratieve overheid zodat de van zijn vrijheid beroofde vreemdeling de wettigheid van zijn vrijheidsberoving op korte termijn moet kunnen laten toetsen door een rechter hetgeen inhoudt dat een rechter op korte termijn definitief beslist of de vrijheidsberoving al dan niet wettig is, waarbij rechterlijke beslissingen die de wettigheid zelf niet beoordelen, zoals een vernietiging wegens een motiveringsgebrek of een onbevoegdheid, geen dergelijke definitieve beslissingen zijn, ook al kunnen ze in aanmerking worden genomen voor de invulling van het begrip korte termijn; uit deze verdragsbepaling zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (1) volgt dat het feit van de invrijheidstelling van een vreemdeling, die op het ogenblik dat hij van zijn vrijheid was beroofd aan een rechter heeft gevraagd om de wettigheid van die vrijheidsberoving te toetsen of tegen een dergelijke toetsingsbeslissing een rechtsmiddel heeft aangewend, niet tot gevolg heeft dat dit verzoek of het ter zake ingediende rechtsmiddel zonder voorwerp is, zodat de rechter bij wie een verzoek aanhangig is tot beoordeling van de wettigheid van de vrijheidsberoving van een vreemdeling of van een rechtsmiddel tegen een beslissing die uitspraak doet over die wettigheid, indien hij daartoe door de inmiddels in vrijheid gestelde vreemdeling uitdrukkelijk is uitgenodigd, zich moet uitspreken over de wettigheid van de vrijheidsberoving en hij de beoordeling van het verzoek of van het ingestelde rechtsmiddel niet zonder voorwerp kan verklaren op de enkele grond dat de vreemdeling niet langer van zijn vrijheid is beroofd; de voormelde verdragsrechtelijke verplichting primeert op artikel 71 Vreemdelingenwet dat het beroep bij de rechterlijke macht enkel verleent aan de vreemdeling die het voorwerp is van een maatregel van vrijheidsberoving en ook de mogelijkheid die een in vrijheid gestelde vreemdeling heeft om de wettigheid van de niet langer bestaande vrijheidsberoving te laten toetsen door de burgerlijke rechter met het oog op het verkrijgen van een schadevergoeding (2), ontslaat het onderzoeksgerecht en het Hof niet van de uit artikel 5.4 EVRM voortvloeiende verplichting om op korte termijn te oordelen over de wettigheid van een bestuurlijke vrijheidsberoving van een vreemdeling of over een ter zake ingesteld rechtsmiddel, voor zover de vreemdeling dat verzoek tot wettigheidsbeoordeling heeft geformuleerd of dat rechtsmiddel heeft ingesteld op een ogenblik dat hij nog van zijn vrijheid was beroofd en hij de aangezochte rechter uitdrukkelijk verzoekt om niettegenstaande de invrijheidstelling de wettigheid van de ondergane vrijheidsberoving te toetsen (3). (1) EHRM 14 november 2013, nr. 56028/10, M.D. t. België, ro 44; EHRM 11 april 2013, Firoz Muneer t. België, nr. 56005/10, ro 86; EHRM 30 juni 2020, nr. 54962/18, Muhammad Saqawat t. België, ro 75. (2) Cass. 25 maart 2020 AR P.20.0189.F, AC 2020, nr. 214, RDP 2020, p. 864. (3) Zie de andersluidende concl. OM in P.22.1122.N; zie L. DENYS, "Naar het einde van de cassatierechtspraak 'zonder voorwerp' inzake administratieve vrijheidsberoving van vreemdelingen", RW 2020-21, pp. 802-815.Met dit arrest stapt het Hof af van zijn traditionele 'zonder voorwerp'-rechtspraak met betrekking tot de wettigheidscontrole van een vrijheidsberovende maatregel genomen ten opzichte van een vreemdeling wanneer deze op het ogenblik van die controle in vrijheid werd gesteld.

- Art. 27 Wet 13 maart 1973 betreffende de vergoeding voor onwerkzame voorlopige hechtenis

- Artt. 71 en 74/6, § 1 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Kamer van inbeschuldigingstelling - Arrest dat de internering beveelt - Cassatieberoep - Vorm - Cassatieberoep ingesteld door de inverdenkinggestelde in de gevangenis - Ontvankelijkheid

Krachtens artikel 425, § 1, Wetboek van Strafvordering moet de verklaring van het voor de inverdenkinggestelde ingestelde cassatieberoep tegen het arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling dat zijn internering beveelt, worden opgemaakt en ondertekend door een advocaat die houder is van het getuigschrift van een opleiding in cassatieprocedures (1). (1) Cass. 5 november 2019, AR P.19.0901.N, AC 2019, nr. 568.

- Art. 9 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering
- Art. 425, § 1 Wetboek van Strafvordering

26 augustus 2025 P.25.1011.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250826.VAC.4** AC nr. ...

- Gerechtelijk onderzoek - Verwijzing naar de correctionele rechtbank - Correctionalisering van een misdaad - Uitwerking - Uitbreiding tot een ander misdrijf dat één enkel feit vormt met die misdaad en als misdaad wordt geherkwalificeerd - Voorwaarden

Wanneer een beschikking van de raadkamer een inverdenkinggestelde naar de correctionele rechtbank heeft verwezen, wegens enerzijds een misdaad die gecorrectionaliseerd werd omdat er verzachtende omstandigheden zijn aangenomen en, anderzijds, een tweede misdrijf dat als wanbedrijf wordt gekwalificeerd, en het hof van beroep aan laatstgenoemd misdrijf een criminele kwalificatie heeft toegekend, waarbij het tevens beslist dat beide feiten een collectief misdrijf door eenheid van opzet vormen, zijn de voor het eerste misdrijf aangenomen verzachtende omstandigheden eveneens van toepassing op het tweede misdrijf, voor zover dat tweede feit kan worden gecorrectionaliseerd (1). (1) Zie concl. OM, §§ 25-27.

- Art. 3, derde lid Wet 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden
- Art. 216novies Wetboek van Strafvordering
- Art. 179 Wetboek van Strafvordering
- Art. 65, eerste lid Strafwetboek

20 december 2023 P.23.0636.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231220.2F.3** AC nr. ...

- Maatregel van vrijheidsberoving - Voorwaarden - Risico op onderduiken - Beslissing van het onderzoeksgerecht die de invrijheidstelling beveelt - Motivering door het onderzoeksgerecht - Omvang

Indien de bestuurlijke beslissing tot vrijheidsberoving het wettelijk bepaalde criterium “risico op onderduiken” met feitelijke gegevens onderbouwt, kan het onderzoeksgerecht niet volstaan met het louter poneren dat dit risico gelet op een schijnbare verankering in België niet aanwezig is.

- Art. 1, § 1, 11°, en § 2 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

15 juli 2025 P.25.0941.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250715.VAK.5** AC nr. ...

- Gerechtelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Aanhangigmaking bij de correctionele rechtbank of de politierechtbank - Vaststelling

Wanneer de zaak het voorwerp heeft uitgemaakt van een vooronderzoek, wordt de aanhangigmaking van de zaak bij de feitenrechter niet bepaald door de kwalificatie van de feiten in de bewoordingen van de tegen de beklaagde uitgebrachte telastlegging, noch door de kwalificatie die de vervolgende partij in haar vordering vermeldt; die aanhangigmaking wordt bepaald door de beslissing van het onderzoeksgerecht dat uitspraak doet over de regeling van de rechtspleging (1). (1) Zie concl. OM, §§ 8-9; M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Brussel, die Keure, 2021, II, 1447-1449.

- Art. 130 Wetboek van Strafvordering

20 december 2023 P.23.0636.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231220.2F.3** AC nr. ...

- Onregelmatige onderzoekshandeling die buiten elk verband met het aanhoudingsbevel is gesteld - Weerslag - (Geen) verplichting om de vreemdeling in vrijheid te stellen

Geen enkele bepaling voorziet erin dat wanneer een buiten elk verband met het aanhoudingsbevel gestelde onderzoekshandeling onregelmatig is, die omstandigheid volstaat om de onderzoeksgerechten te verplichten de inverdenkinggestelde in vrijheid te stellen.

13 december 2023 P.23.1666.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231213.2F.13** AC nr. ...

- Veroordeling uitgesproken in een andere lidstaat van de Europese Unie - Europees aanhoudingsbevel - Verjaring van de straf die volgens het Belgisch recht is ingetreden - Weerslag op de facultatieve weigeringsgrond die de verbintenis van de uitvoerende lidstaat veronderstelt om de straf op grond waarvan het aanhoudingsbevel werd uitgevaardigd, ten uitvoer te leggen

Uit arrest nr. C-514/17 van 13 december 2018 van het Hof van Justitie van de Europese Unie volgt dat artikel 4.6 van het Kaderbesluit 2002/584 van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten zich niet verzet tegen de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel wanneer de verjaring van de straf op grond waarvan dat aanhoudingsbevel werd uitgevaardigd, in de uitvoerende staat is verkregen, zodat die straf daar niet zou kunnen worden ondergaan; bijgevolg verantwoordt vaststelling van de kamer van inbeschuldigingstelling dat de buitenlandse straf volgens het Belgisch recht is verjaard, haar beslissing om de in artikel 6, 4° Wet Europees Aanhoudingsbevel bedoelde facultatieve weigeringsgrond te verwerpen, naar recht (1); het Hof van Justitie van de Europese Unie dient hierover dus geen vraag te worden gesteld (2). (1) Zie Cass. 30 november 2022, AR P.22.1511.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221130.2F.9 en AR P.22.1529.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221130.2F.14; Cass. 17 juni 2009, AR P.09.0879.F, AC 2009, nr. 414; M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Brussel, La Charte, 2021, II, 2097 en voetnoten 311-314. De facultatieve weigeringsgrond voorzien in artikel 6, 4° van de wet moet onderscheiden worden van de verplichte weigeringsgrond bedoeld in artikel 4, °4 van de wet (“ingeval de strafvordering of de straf volgens de Belgische wet is verjaard en de Belgische gerechten bevoegd zijn om kennis te nemen van de feiten”); “het Kaderbesluit 2002/584 en de Wet Europees Aanhoudingsbevel bevatten betreffende de verplichte of de facultatieve grond om het Europees aanhoudingsbevel niet ten uitvoer te leggen, echter geen enkele bepaling over het feit dat de straf, waarvan het Europees aanhoudingsbevel de tenuitvoerlegging beoogt, verjaard zou zijn volgens het recht van de uitvaardigende Staat” (Cass. 26 januari 2022, AR P.22.0073.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220126.2F.11). (2) Zie Cass. 30 november 2022, AR P.22.1511.F-P.22.1529.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221130.2F.14; Cass. 14 maart 2006, AR P.05.1117.N, AC 2006, nr. 147.

- Art. 267 Verdrag van 25 maart 1957 betreffende de werking van de Europese Unie
- Art. 6, 4° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel
- Art. 4.6 Kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van de EU van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten

27 september 2023 P.23.1318.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230927.2F.21** AC nr. ...

- Toezicht op de handhaving van de voorlopige hechtenis - Overschrijding van de saisine - Onderzoek - Draagwijdte - (Geen) beperking tot de miskenning van een op straffe van nietigheid voorgeschreven regel

Overeenkomstig artikel 21, § 4, Voorlopige Hechteniswet gaat de raadkamer na of het bevel tot aanhouding regelmatig is ten aanzien van de bepalingen van die wet; wanneer een inverdenkinggestelde de nietigheid van een onderzoekshandeling en van de daaropvolgende rechtspleging opwerpt om de wettigheid van de voorlopige hechtenis te betwisten, dient het onderzoeksgerecht, dat niet met toepassing van artikel 235bis Wetboek van Strafvordering handelt, enkel een onderzoek prima facie van de aangevoerde onregelmatigheid te verrichten; dat onderzoek is niet beperkt tot het toezicht op de naleving, door de onderzoeksrechter, van de door de wet op straffe van nietigheid voorgeschreven vormen en voorwaarden; het arrest dat stelt dat de overschrijding, door de onderzoeksrechter, van de grenzen waarbinnen de zaak bij hem aanhangig was gemaakt geen schending van een op straffe van nietigheid voorgeschreven regel uitmaakt, maar vervolgens nalaat om prima facie te onderzoeken of een dergelijke grief gegrond is, schendt bovenvermeld artikel 21, § 4 (1). (1) Zie Cass. 28 januari 2014, AR P.13.1753.N, AC 2014, nr. 74.

- Art. 21, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

11 juni 2025 P.25.0830.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250611.2F.9** AC nr. ...

- Regeling van de rechtspleging - Arrest waarbij bijkomende onderzoekshandelingen worden bevolen - Buitenvervolgingstelling - Hoger beroep - Rechtsmacht - Mogelijkheid om uitspraak te doen over de regeling van rechtspleging - Gewijzigde omstandigheden - Gevolg

Artikel 19, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek verzet zich niet ertegen dat de kamer van inbeschuldigingstelling die moet beslissen over het hoger beroep van een burgerlijke partij tegen een beslissing tot buitenvervolgingstelling van de raadkamer, oordeelt dat de aanvullende onderzoeksmaatregelen die diezelfde kamer van inbeschuldigingstelling heeft bevolen bij toepassing van de artikelen 61quinquies en 127, § 3, Wetboek van Strafvordering, gelet op gewijzigde omstandigheden, niet langer noodzakelijk zijn voor de waarheidsvinding; de kamer van inbeschuldigingstelling oordeelt onaantastbaar of er gewijzigde omstandigheden zijn die maken dat de bij toepassing van de artikelen 61quinquies en 127, § 3, Wetboek van Strafvordering bevolen onderzoekshandelingen niet langer noodzakelijk zijn voor de waarheidsvinding, maar het Hof gaat wel na of het onderzoeksgerecht uit zijn vaststellingen geen gevolgen trekt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord.

- Artt. 61quinquies en 127 Wetboek van Strafvordering
- Art. 19, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

14 september 2021 P.20.0199.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210914.2N.17** AC nr. ...

- Voorlopige hechtenis - Handhaving - Kamer van inbeschuldigingstelling - Samenstelling van de zetel - Continuïteit - Voorwaarde - Aangevangen debat - Begrip - Verdaging van de zaak zonder onderzoek - Neerlegging van een conclusie en uitstel van de zaak - Gevolg

Krachtens artikel 779 Gerechtelijk Wetboek moeten de rechters die de beslissing wijzen alle rechtszittingen hebben bijgewoond waarop de zaak werd onderzocht; dit vereiste is niet van toepassing op de rechtszitting waarop het onderzoeksgerecht dat over de handhaving van de voorlopige hechtenis uitspraak moet doen, zich ertoe heeft beperkt het onderzoek van de zaak uit te stellen zonder haar te behandelen, en evenmin op de rechtszitting tijdens welke het onderzoeksgerecht zich ertoe heeft beperkt een conclusie te ontvangen en de zaak te verdagen (1). (1) Zie Cass. 2 april 2025, AR P.24.0385.F, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250402.2F.18, met concl. OM.

- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 779 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

26 augustus 2025 P.25.1187.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250826.VAC.3** AC nr. ...

- Raadkamer - Beslissing tot buitenvervolgingstelling - Hoger beroep van de burgerlijke partij - Ontvankelijkheid - Voorwaarde - Belang

De ontvankelijkheid van het hoger beroep van een burgerlijke partij tegen een beslissing van buitenvervolgingstelling vereist niet enkel dat die stelling als burgerlijke partij ontvankelijk is, maar ook dat de burgerlijke partij haar belang behoudt bij dit hoger beroep tijdens de appelprocedure; de algemene bewoordingen van artikel 135, § 1, Wetboek van Strafvordering houden voor de burgerlijke partij geen vrijstelling in van de vereiste van een volgehouden belang als algemene voorwaarde voor de ontvankelijkheid van dit rechtsmiddel en de omstandigheid dat het hoger beroep van een burgerlijke partij tegen een buitenvervolgingstelling tevens strekt tot het voortzetten van de strafvordering doet daaraan geen afbreuk.

- Art. 135, § 1 Wetboek van Strafvordering

10 juni 2025 P.25.0239.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250610.2N.20** AC nr. ...

- Handhaving van de voorlopige hechtenis - Kamer van inbeschuldigingstelling - Recht van de inverdenkinggestelde om op de rechtszitting te verschijnen - Onmogelijkheid - Mogelijkheid om zich op de rechtszitting door zijn raadsman te laten vertegenwoordigen en de verdaging van de zaak te vorderen - Eerbiediging van het recht van verdediging

Uit de artikelen 23, 2° en 30, § 3, derde lid, Voorlopige Hechteniswet volgt dat een inverdenkinggestelde in beginsel het recht heeft om de rechtszitting van de kamer van inbeschuldigingstelling waarop de handhaving van zijn voorlopige hechtenis wordt behandeld, persoonlijk bij te wonen, maar dat recht is niet absoluut; indien blijkt dat het om redenen buiten zijn wil niet mogelijk is de inverdenkinggestelde over te brengen naar het gerechtsgebouw en het voor de kamer van inbeschuldigingstelling evenmin mogelijk is om zich te verplaatsen naar de gevangenis, wordt het recht van verdediging afdoende gewaarborgd door de mogelijkheid voor de inverdenkinggestelde om zich door zijn raadsman te laten vertegenwoordigen, die op zijn minst de verdaging van de zaak kan vorderen (1). (1) Cass. 1 augustus 2018, AR P.18.0855.N, AC 2018, nr. 437.

- Art. 30, § 3, derde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 23, 2° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

18 juni 2025 P.25.0863.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250618.2F.21** AC nr. ...

- Voorlopige hechtenis - Handhaving - Recht om met eigen middelen kopie te

nemen - Miskenning van het recht van verdediging - Remediëring - Wijze

Het recht van verdediging van een inverdenkinggestelde die tijdens de in artikel 21, § 3, Voorlopige Hechteniswet bepaalde termijn inzage heeft kunnen nemen in het strafdossier, wordt niet onherroepelijk miskend door het enkele feit dat hij geen afschrift heeft kunnen nemen van het volledige dossier; wanneer een inverdenkinggestelde zich beklaagt over de miskenning van zijn recht van verdediging omdat hij geen kopie van het dossier van de voorlopige hechtenis heeft kunnen nemen, kan het onderzoeksgerecht hem ter remediëring daarvan een uitstel van de behandeling van de zaak voorstellen en kan het, indien hij dat uitstel weigert, daarmee rekening houden bij de beoordeling van de aangevoerde miskenning en het enkele feit dat het uitstel leidt tot een verlenging van de termijn van de voorlopige hechtenis, waaraan de inverdenkinggestelde niet kan worden verplicht mee te werken, doet daaraan geen afbreuk.

- Art. 21, § 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

7 december 2021 P.21.1503.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211207.2N.15** AC nr. ...

- Vreemdeling - Maatregel van vrijheidsberoving - Ontbreken van minder dwingende maatregelen - Werkelijkheid - Kamer van inbeschuldigingstelling - Toezicht - Onmogelijkheid - Vasthoudingsmaatregel - Wettigheidstoezicht

Wanneer de kamer van inbeschuldigingstelling niet in staat is de werkelijkheid na te gaan van de omstandigheden die de Dienst Vreemdelingenzaken aanvoert om het vermoeden van het ontbreken van minder dwingende maatregelen te verantwoorden, stelt die onmogelijkheid dat gerecht niet vrij van zijn verplichting om, in het kader van het hem opgedragen wettigheidstoezicht, te onderzoeken of de vasthoudingsmaatregel verantwoord is in het licht van de subsidiariteitsvoorwaarde.

22 juli 2025 P.25.0931.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250722.VAC.1** AC nr. ...

- Passieve uitlevering - Brits internationaal aanhoudingsbevel ter zake van een Belgische onderdaan - Uitvoerbaarverklaring - Handels- en samenwerkingsovereenkomst van 30 december 2020 tussen de EU en het VK - Artikel 603, rechtstreeks toepasselijk - Gevolg

In een arrest van 29 juli 2024, nummer 202/24, heeft het Hof van Justitie van de Europese Unie geoordeeld dat hoewel de Handels- en samenwerkingsovereenkomst nergens uitdrukkelijk bepaalt dat de lidstaten gehouden zijn gevolg te geven aan een door het Verenigd Koninkrijk op grond van deze overeenkomst uitgevaardigd aanhoudingsbevel, uit de opzet van titel VII van het derde deel van die overeenkomst, en met name “uit het respectieve oogmerk van de artikelen 600 tot en met 604 ervan”, volgt dat een lidstaat de tenuitvoerlegging van een dergelijk bevel slechts kan weigeren om redenen die voortvloeien uit de overeenkomst; artikel 603 van de overeenkomst is bijgevolg rechtstreeks toepasselijk; onder voorbehoud van de in het bovenvermelde artikel 603 bedoelde kennisgevingen, bepaalt paragraaf 1 van die bepaling echter dat de tenuitvoerlegging van een aanhoudingsbevel niet mag worden geweigerd op grond van het feit dat de gezochte persoon onderdaan is van de uitvoerende staat (1). (1) Zie concl. “in hoofdzaak” OM; zie HvJEU (Grote Kamer) 29 juli 2024, C-202/24, Alchaster, ECLI:EU:C:2024:649, en concl. van advocaat-generaal SZPUNAR, ECLI:EU:C:2024:559 ; Cass. 27 november 2024, AR P.24.1526.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241127.2F.27.

- Art. 13 Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen

- Art. 603 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds

- Art. 596 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds

- Art. 5.1 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds

28 mei 2025 P.25.0777.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250528.2F.18** AC nr. ...

- Passieve uitlevering - Voorwaarden - Gevaren bedoeld in artikel 2bis, Uitleveringswet 1874 - Toetsing door de onderzoekgerechten - Geen gestaafde conclusie in hoger beroep - Gevolg

Artikel 2bis, eerste en tweede lid, Uitleveringswet 1874, voeren een algemene voorwaarde in voor de uitlevering, die onder toezicht van de onderzoeksgerechten wordt getoetst; in het kader van die toetsing dienen ze zich bijgevolg op zijn minst ervan te verzekeren dat er geen ernstige en duidelijke redenen bestaan waaruit blijkt dat aan die voorwaarde onmogelijk kan worden voldaan; wanneer degene wiens uitlevering door Turkije wordt gevraagd in zijn conclusie in hoger beroep zegt te vrezen dat de tegen hem geformuleerde beschuldigingen zijn ingegeven door zijn Koerdische afkomst en door zijn eerder politiek engagement en dat hij geen financiële steun van zijn familie in Turkije meer ontvangt omdat de meeste van zijn naasten zijn aangehouden, komen de appelrechters deze verplichting na wanneer zij, bij gebrek aan een conclusie in hoger beroep waarin die gevaren omstandiger worden gemotiveerd, vaststellen dat de eiser de Turkse nationaliteit heeft, dat hij op het ogenblik van de feiten meerderjarig was, dat hij geen immuniteit genoot, dat hij niet de hoedanigheid van politiek vluchteling had en, in hun mening die zij aan die van de eiser tegenstellen, oordelen dat er geen grond bestaat tot weigering van de uitvoerbaarverklaring van het internationaal aanhoudingsbevel op basis van artikel 2bis Uitleveringswet 1874 (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 48/3 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 48/2 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 48 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 2bis Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen

28 mei 2025 P.25.0676.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250528.2F.14** AC nr. ...

- Vreemdeling - Vasthoudingsmaatregel - Wettigheidstoetsing - Motivering van de vasthoudingsmaatregel - Ontoereikend karakter van de minder dwingende dwangmaatregelen dan de vasthouding - Omvang van de motivering

Wanneer de administratieve overheid in de beslissing tot vrijheidsberoving concreet melding maakt van de omstandigheden die de maatregel verantwoorden ten aanzien van de in artikel 7, derde lid, Vreemdelingenwet bepaalde subsidiariteitsvoorwaarde motiveert ze deze akte overeenkomstig het wettelijk voorschrift; geen enkele bepaling verplicht die overheid, evenmin als het onderzoeksgerecht dat uitspraak moet doen over een verzoekschrift met het oog op de invrijheidstelling van de vreemdeling, om daarenboven de redenen op te geven waarom ze oordeelt dat een minder dwingende maatregel ondoeltreffend zou zijn om het risico op onderduiken van de vreemdeling tegen te gaan.

- Art. 74/28 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 7 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

18 juni 2025 P.25.0829.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250618.2F.20** AC nr. ...

- Asielaanvraag - (Geen) grond, op zich, tot weigering van de uitlevering - (Geen) schorsende werking van de procedure van uitvoerbaarverklaring van een internationaal aanhoudingsbevel

De indiening van een verzoek om internationale bescherming heeft op zich geen schorsende werking op de procedure van uitvoerbaarverklaring van het internationaal aanhoudingsbevel en is geen in artikel 2bis Uitleveringswet 1874 bedoelde weigeringsgrond (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 48/3 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 48/2 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 48 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 2bis Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen
- Art. 33 Internationaal verdrag betreffende de status van vluchtelingen, ondertekend te Genève op 28 juli 1951, goedgekeurd bij wet van 26 juni 1953
- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

28 mei 2025 P.25.0676.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250528.2F.14** AC nr. ...

ONDERZOEKSRECHTER

- Wraking - Bewijs van de wrakingsgrond - Getuigenverhoor - Beoordeling van de noodzaak van getuigenverhoor - Betwisting van de juistheid van de verklaring van de onderzoeksrechter - Gemotiveerde afwijzing van verzoek om getuigenverhoor - Geen schending artikel 6.1 EVRM - Toezicht door het Hof - Gevolg

Artikel 839 Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat indien de wrakende partij geen bewijs door geschriften of begin van bewijs levert van de wrakingsgrond, de wrakingsrechter de wraking kan verwerpen op de eenvoudige verklaring van de rechter, dan wel een getuigenbewijs kan bevelen; het staat aan de wrakende partij om het bewijs te leveren van de ingeroepen wrakingsgrond; de wrakingsrechter kan niettemin een getuigenverhoor bevelen indien hij dat noodzakelijk acht voor zijn oordeel over de gegrondheid van de ingeroepen wrakingsgrond en hij beoordeelt die noodzaak onaantastbaar; het enkele feit dat de wrakende partij de juistheid van de door de onderzoeksrechter afgelegde verklaring betwist, verplicht de wrakingsrechter niet om een getuigenverhoor te bevelen en uit een met redenen omklede afwijzing van een verzoek om een getuigenverhoor kan als dusdanig geen schending van artikel 6.1 EVRM worden afgeleid; het Hof gaat na of de wrakingsrechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord.

- Art. 839 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 828 Gerechtelijk Wetboek

25 maart 2025 P.25.0370.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250325.2N.21** AC nr. ...

- Wraking - Verzoek tot het horen van getuigen - Geen toepassing artikel 6.3.d EVRM - Grens

De rechter die zich moet uitspreken over een verzoek tot wraking van een onderzoeksrechter doet geen uitspraak over de vervolging wegens een strafbaar feit; op een in het kader van een wrakingsprocedure geformuleerd verzoek tot het horen van getuigen is artikel 6.3.d EVRM dan ook niet van toepassing.

- Art. 828 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

25 maart 2025 P.25.0370.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250325.2N.21** AC nr. ...

- Voorlopige hechtenis - Beslissing raadkamer tot handhaving onder modaliteit van elektronisch toezicht - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Devolutieve werking van het hoger beroep - Bevoegdheid van de kamer van inbeschuldigingstelling - Handhaving onder modaliteit van elektronisch toezicht - Aanvullende voorwaarde als bedoeld in artikel 20, § 3bis, Voorlopige Hechteniswet - Beslissing onderzoeksrechter tot handhaving onder elektronisch toezicht zonder bijkomende voorwaarde - Gevolg

Uit de artikelen 21, § 1, tweede lid, 30, § 1, eerste zin en 30, § 4, eerste lid, Voorlopige Hechteniswet volgt dat de kamer van inbeschuldigingstelling waarvan de rechtsmacht voortvloeit uit de devolutieve werking van het hoger beroep, inzake de voorlopige hechtenis dezelfde bevoegdheden heeft als de raadkamer en zij kan dan ook op het hoger beroep van het openbaar ministerie tegen een beschikking van de raadkamer om de hechtenis te handhaven onder de modaliteit van elektronisch toezicht beslissen dat de voorlopige hechtenis onder die modaliteit wordt gehandhaafd en er een bijkomende voorwaarde als bedoeld in artikel 20, § 3bis, 3°, Voorlopige Hechteniswet aan toevoegen; dat de onderzoeksrechter bij de toepassing van artikel 24bis, § 2, Voorlopige Hechteniswet na de beschikking van de raadkamer heeft beslist dat de hechtenis wordt uitgevoerd onder de modaliteit van elektronisch toezicht is hierbij van geen belang (1). (1) Zie Cass. 20 december 2022, AR P.22.1659.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221220.2N.34; Cass. 6 januari 2015, AR P.14.1956.N, AC 2015, nr. 9, ECLI:BE:CASS:2015:ARR.20150106.5.

- Art. 30, § 4, eerste lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 30, § 1, eerste zin Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 24bis, § 2 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 21, § 1, tweede lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 20, § 3bis, 3° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

11 februari 2025 P.25.0182.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250211.2N.18** AC nr. ...

- Aanhangigmaking - Omvang - Rechtsmacht

De omstandigheid dat bepaalde strafbare feiten reeds het voorwerp uitmaken van een ander gerechtelijk onderzoek doet geen afbreuk aan de rechtsmacht van elke voor de feiten bevoegde onderzoeksrechter, die op regelmatige wijze wordt geadieerd; deze onderzoeksrechter heeft een principiële onderzoeksverplichting en kan niet zelf beslissen over de ontvankelijkheid van de strafvordering; deze onderzoeksrechter behoudt zijn rechtsmacht totdat de rechtspleging wordt geregeld door de raadkamer of eventueel het rechtsgebied van de onderzoeksrechters wordt geregeld overeenkomstig artikel 525 Wetboek van Strafvordering; de saisine wordt bepaald door de vordering van het openbaar ministerie of de aanstellingsakte van de burgerlijke partij (1). (1) Zie Cass. 29 maart 1994, AR P.93.0024.N, AC 1994, nr. 154.

- Art. 55 Wetboek van Strafvordering
- Art. 47 Wetboek van Strafvordering

1 juli 2025 P.25.0913.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250701.VAK.1** AC nr. ...

- Inverdenkingstelling door de onderzoeksrechter - Laattijdigheid - Gevolgen

De wet bepaalt geen sanctie indien de onderzoeksrechter niet tijdig overgaat tot een inverdenkingstelling en dit kan dan ook niet leiden tot de niet-ontvankelijkheid of het verval van de strafvordering, behoudens indien daardoor de uitoefening van het recht van verdediging van de beklaagde onherroepelijk is aangetast (1); de rechter beslist onaantastbaar of dat het geval is en het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen onverantwoorde gevolgen afleidt. (1) Cass. 28 maart 2012, AR P.11.2002.F, AC 2012, nr. 200, met concl. van advocaat-generaal D. Vandermeersch op datum in Pas..

- Art. 61bis Wetboek van Strafvordering

7 december 2021 P.21.0969.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211207.2N.4** AC nr. ...

- Rechterlijke organisatie - Cumulatie van rechterlijke ambten - Raadsheer in het hof van beroep - Verbod - Nietigheid - Gevolg

Artikel 292 Gerechtelijk Wetboek verbiedt, bij wijze van cumulatie van rechterlijke ambten, de uitoefening van twee verschillende ambten in dezelfde zaak; het arrest van het hof van beroep waarvan de voorzitter een raadsheer is die de zaak heeft behandeld in de hoedanigheid van onderzoeksrechter, schendt die bepaling.

- Art. 292 Gerechtelijk Wetboek

8 juli 2025 P.25.0952.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250708.VAC.4** AC nr. ...

- Aanhoudingsbevel - Onderzoeksgerecht dat uitspraak doet over de handhaving van de hechtenis - Overschrijding van de saisine - Onderzoek - Draagwijdte - (Geen) beperking tot de miskenning van een op straffe van nietigheid voorgeschreven regel

Overeenkomstig artikel 21, § 4, Voorlopige Hechteniswet gaat de raadkamer na of het bevel tot aanhouding regelmatig is ten aanzien van de bepalingen van die wet; wanneer een inverdenkinggestelde de nietigheid van een onderzoekshandeling en van de daaropvolgende rechtspleging opwerpt om de wettigheid van de voorlopige hechtenis te betwisten, dient het onderzoeksgerecht, dat niet met toepassing van artikel 235bis Wetboek van Strafvordering handelt, enkel een onderzoek prima facie van de aangevoerde onregelmatigheid te verrichten; dat onderzoek is niet beperkt tot het toezicht op de naleving, door de onderzoeksrechter, van de door de wet op straffe van nietigheid voorgeschreven vormen en voorwaarden; het arrest dat stelt dat de overschrijding, door de onderzoeksrechter, van de grenzen waarbinnen de zaak bij hem aanhangig was gemaakt geen schending van een op straffe van nietigheid voorgeschreven regel uitmaakt, maar vervolgens nalaat om prima facie te onderzoeken of een dergelijke grief gegrond is, schendt bovenvermeld artikel 21, § 4 (1). (1) Zie Cass. 28 januari 2014, AR P.13.1753.N, AC 2014, nr. 74.

- Art. 21, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

11 juni 2025 P.25.0830.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250611.2F.9** AC nr. ...

ONSPLITSBAARHEID (GESCHIL)

- Gevolg van de onsplitsbaarheid bij het instellen van de vordering

De wettelijke bepalingen betreffende de onsplitsbare geschillen die verband houden met hetzij het geval waarin een partij verstek laat gaan hetzij de rechtsmiddelen, doen geen afbreuk aan het recht van de partijen om te beslissen wie zij in eerste aanleg in het geding betrekken (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1135 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)
- Art. 1084 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)
- Art. 1053 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)
- Art. 747, § 2, zevende lid Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)
- Art. 735, § 5 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)
- Art. 31 Gerechtelijk Wetboek - Eerste deel: ALGEMENE BEGINSELEN. (art. 1 tot 57)

10 oktober 2025 C.24.0477.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20251010.1F.4** AC nr. ...

ONTEIGENING TEN ALGEMENE NUTTE

- Vlaams Onteigeningsdecreet van 24 februari 2017 - Planologische neutraliteit - Werking in de tijd

Uit de wetsgeschiedenis van artikel 124 van het Vlaams Onteigeningsdecreet van 24 februari 2017 blijkt dat zowel voor de lopende administratieve als de gerechtelijke procedures de oude regels van toepassing blijven voor de afhandeling van die procedures (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 2.4.6, § 1, eerste lid Besluit van de Vlaamse Regering 15 mei 2009 houdende coördinatie van de decreetgeving op de ruimtelijke ordening
- Art. 124 Decreet 24 februari 2017 betreffende onteigening voor het algemeen nut
- Art. 110 Decreet 24 februari 2017 betreffende onteigening voor het algemeen nut
- Art. 63 Decreet 24 februari 2017 betreffende onteigening voor het algemeen nut

4 september 2025 C.24.0390.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250904.1N.4** AC nr. ...

- Spoedprocedure - Recht op onteigeningvergoeding - Overdracht van het eigendomsrecht - Tijdstip

Het recht op een onteigeningsvergoeding ontstaat definitief op de dag van het vonnis waarbij de door de onteigenaar verschuldigde provisionele vergoeding wordt vastgesteld en op dat ogenblik gaat het eigendomsrecht van de eigenaar naar de onteigenaar over (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 8 Wet van 26 juli 1962 betreffende de rechtspleging bij hoogdringende omstandigheden inzake de onteigeningen ten algemenen nutte
- Art. 7 Wet van 26 juli 1962 betreffende de rechtspleging bij hoogdringende omstandigheden inzake de onteigeningen ten algemenen nutte

4 september 2025 C.24.0390.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250904.1N.4** AC nr. ...

ONTUCHT EN PROSTITUTIE

- Prostitutie - Begrip - (Geen) evolutief karakter

Het begrip prostitutie zoals bedoeld in de artikelen 380 en 380ter Strafwetboek is geen evoluerend begrip dat afhankelijk is van de opvatting van de gewoonten op een bepaalde plaats en op een bepaald ogenblik (1). (1) Zie concl. “in hoofdzaak” OM.

- Artt. 380 en 380ter Strafwetboek

8 februari 2023 P.21.0730.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230208.2F.3** AC nr. ...

- Reclame - Gebruik van een datingsite - Strafrechtelijke aansprakelijkheid - Personen die reclame maken voor de website

Uit de artikelen 66, 380, § 1, 1°, en § 2, en 380ter, § 3, eerste lid, Strafwetboek volgt niet dat, wanneer de daden van het proberen een andere persoon aan te werven of mee te nemen met het oog op prostitutie of het reclame maken voor het prostitueren van een andere persoon worden gepleegd door gebruik te maken van een datingsite, alleen de eigenaar of de beheerder van de website strafrechtelijk aansprakelijk is, met uitsluiting van bijvoorbeeld de personen die hiervoor reclame zouden hebben gemaakt (1). (1) Zie concl. “in hoofdzaak” OM.

- Artt. 66, 380 en 380ter Strafwetboek

8 februari 2023 P.21.0730.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230208.2F.3** AC nr. ...

OPENBAAR MINISTERIE

- Middel dat aanvoert dat de beschuldigde door het openbaar ministerie niet op de hoogte werd gebracht van het bestaan van een strafrechtelijk vooronderzoek tegen de onderzoeksmagistraat - Ontvankelijkheid

Het middel dat de beschuldigde aanvoert tot staving van zijn cassatieberoep is niet ontvankelijk wegens onnauwkeurigheid, wanneer het middel het openbaar ministerie verwijt dat het hem, bij de neerlegging van de getuigenlijst, niet in kennis heeft gesteld van het feit dat er tegen de magistraat die het dossier had onderzocht en waarvan was aangegeven dat hij in geval van verhindering zou kunnen worden vervangen, een strafrechtelijk vooronderzoek was ingeleid, met name wegens valsheden in informatica, die hij zou hebben gepleegd om een vertraging in de behandeling van zijn dossiers te verbergen, en dat het openbaar ministerie door die informatie te verzwijgen, de wapengelijkheid heeft miskend en de beschuldigde met name niet heeft toegelaten om in limine litis, op de preliminaire rechtszitting, de onregelmatigheden, verzuimen of nietigheden aan te voeren die overeenkomstig artikel 235bis, § 5, Wetboek van Strafvordering, voor de feitenrechter kunnen worden opgeworpen, maar die onderzoeksrechter niet verwijt zijn verplichting te hebben miskend om een onderzoek à décharge te voeren, waardoor het hem evenmin verwijt een valsheid te hebben gepleegd die hun nadeel zou hebben berokkend en bijgevolg niet verduidelijkt waarin het aangevoerde verzuim hem schade zou hebben toegebracht (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 235bis, § 5 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

17 september 2025 P.25.0630.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250917.2F.11** AC nr. ...

- Burgerlijke zaken - Tussenkomst - Beoordelingsbevoegdheid

Artikel 138bis, § 1, Gerechtelijk Wetboek, wijzigt de beoordelingsbevoegdheid van het openbaar ministerie niet.

- Art. 138bis, § 1 Gerechtelijk Wetboek - Deel II: RECHTERLIJKE ORGANISATIE. (art. 58 tot 555/16)

24 april 2025 C.25.0112.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250424.1F.25** AC nr. ...

- Strafzaken - Bescherming van de maatschappij - Internering - Arrest - Uitspraak - Aanwezigheid van het openbaar ministerie - Verplichting

Uit artikel 782bis, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek volgt dat een beslissing van een vonnisgerecht in strafzaken moet worden uitgesproken in aanwezigheid van het openbaar ministerie; wanneer de kamer van inbeschuldigingstelling bij toepassing van de artikelen 9 en 13 Interneringswet in openbare rechtszitting de internering van een inverdenkinggestelde beveelt, doet zij uitspraak als vonnisgerecht zodat die uitspraak dient te gebeuren in aanwezigheid van het openbaar ministerie (1). (1) Cass. 8 november 2023, AR P.23.0842.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231108.2F.4; Cass. 7 oktober 2015, AR P.15.1234.F, AC 2015, nr. 587.

- Art. 13 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering
- Art. 9 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering
- Art. 782bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

10 juni 2025 P.25.0412.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250610.2N.12** AC nr. ...

- Strafzaken - Strafuitvoering - Strafuitvoeringsrechtbank - Uitspraak van het vonnis - Aanwezigheid van het openbaar ministerie - Artikel 782bis, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek - Uitspraak in afwezigheid van het openbaar ministerie - Draagwijdte - Gevolg

Uit artikel 782bis, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek volgt dat in strafzaken het vonnis in beginsel wordt uitgesproken in aanwezigheid van het openbaar ministerie, en die bepaling is ook van toepassing op de strafuitvoeringsrechtbank; het vonnis dat het werd uitgesproken in openbare rechtszitting in afwezigheid van het openbaar ministerie is dan ook gewezen met schending van de vermelde bepaling (1). (1) Cass. 22 juli 2025, AR P.25.0992.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250722.VAK.4 ; vgl. Cass. 10 juni 2025, AR P.25.0702.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250610.2N.14 met concl. OM.

- Art. 728bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

29 juli 2025 P.25.1049.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250729.VAK.7** AC nr. ...

- Advocaat-generaal bij het Hof van Cassatie - Conclusie - Mondelinge conclusie ter terechtzitting - Schriftelijke voorbereiding

De partijen hebben geen recht op de ontvangst van de schriftelijke voorbereiding van de mondelinge conclusie van de advocaat-generaal ter rechtszitting (1). (1) Cass. 19 januari 2016, AR P.15.1371.N, AC 2016, nr. 43.

- Art. 1107 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1105 Gerechtelijk Wetboek

26 augustus 2025 C.25.0261.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250826.VAK.2** AC nr. ...

- Strafzaken - Strafvordering - Conclusietermijnen - Verstrijken van de conclusietermijnen - Mondeling requisitoir - Recht van de andere partijen om te repliceren - Draagwijdte - Beoordeling door de rechter

Het openbaar ministerie dat uitsluitend mondeling ter rechtszitting vordert kan de andere partijen in het strafproces verrassen door in deze vordering, met kennis van de reeds neergelegde schriftelijke conclusies van die partijen, redelijkerwijze door hen niet te verwachten argumenten aan te voeren met een mogelijke gewichtige impact op de uitkomst van de zaak maar een loutere repliek op het schriftelijke verweer van beklaagden, al is dat een procedureel verweer, maakt nog geen redelijkerwijze niet te verwachten argument van het openbaar ministerie uit; de rechter bepaalt in de regel onaantastbaar of en in welke mate de gezegden van het openbaar ministerie in zijn mondelinge vordering ter rechtszitting vereisen dat andere partijen daarop desgevraagd kunnen repliceren met navolgende conclusies of op navolgende rechtszittingen en de rechter houdt daarbij rekening met alle dienstige omstandigheden, waaronder het belang van de zaak voor de partijen, het procesverloop, het aantal partijen en hun onderscheiden verweermiddelen, het vereiste om de zaak binnen een redelijke termijn af te handelen, het gevaar voor rechtsmisbruik en het recht van verdediging en het recht op een eerlijk proces van alle partijen (1). (1) Cass. 28 juni 2022, AR P.22.0729.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220628.2N.26.

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

27 september 2022 P.22.0739.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220927.2N.7** AC nr. ...

- Strafzaken - Strafvordering - Schriftelijke conclusie - Conclusietermijnen - Verplichting - Draagwijdte

Een partij in een strafprocedure, met inbegrip van het openbaar ministerie, is niet verplicht haar verweer of standpunt te verwoorden in een schriftelijke conclusie, ook niet wanneer haar daartoe de gelegenheid is geboden bij een beslissing alvorens recht te doen op grond van artikel 152, § 1, Wetboek van Strafvordering; het feit dat een partij geen gebruik heeft gemaakt van die gelegenheid, belet haar niet om haar verweer te voeren of haar standpunt kenbaar te maken in een louter mondelinge uiteenzetting op de rechtszitting (1). (1) Cass. 14 november 2017, AR P.16.0973.N, AC 2017, nr. 638 met concl. van advocaat-generaal L. DECREUS.

- Art. 152, § 1 Wetboek van Strafvordering

27 september 2022 P.22.0739.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220927.2N.7** AC nr. ...

- Burgerlijke zaken - Recht om ambtshalve vordering in te stellen - Voorwaarde - Openbare orde - Begrip

Uit artikel 138bis, § 1, Gerechtelijk Wetboek volgt niet dat het openbaar ministerie een ambtshalve vordering kan instellen telkens als er sprake is van een schending van een bepaling van openbare orde of van een bepaling die de openbare orde aanbelangt; de vereisten van de openbare orde die in de zin van deze bepaling een dergelijke tussenkomst kunnen verantwoorden, houden in dat de openbare orde in het gedrang wordt gebracht door een feitelijke toestand die verholpen moet worden (1). (1) Cass. 23 maart 2023, AR C.22.0029.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230323.1F.5, met concl. OM.

- Art. 138bis, § 1 Gerechtelijk Wetboek

8 september 2023 C.22.0449.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230908.1F.4** AC nr. ...

- Onafhankelijkheid van het openbaar ministerie - Verzoek om toegang tot informatie die niet behoort tot het strafdossier - Geen bevel van de rechter mogelijk - Weigering door openbaar ministerie - Beoordeling van het gevolg - Eerbiediging van het recht op een eerlijk proces - Niet-ontvankelijkheid van de strafvordering - Beslissing van de rechter die de strafvordering ontvankelijk acht - Wijze

Krachtens het beginsel van de onafhankelijkheid van het openbaar ministerie, zoals vervat in artikel 151 Grondwet, kan de rechter geen bevel geven aan het openbaar ministerie en kan hij het openbaar ministerie dus niet dwingen om een beklaagde toegang te geven tot informatie die behoort tot een strafdossier dat vreemd is aan de voorliggende procedure (1); de rechter kan uit zijn vaststelling dat het openbaar ministerie aan een beklaagde toegang tot bepaalde informatie ontzegt, enkel gevolgen afleiden voor de eerbiediging van het recht op een eerlijk proces van deze laatste en hij kan, in zoverre geen minder verregaande remedie mogelijk is, besluiten tot de niet-ontvankelijkheid van de strafvordering wegens de miskenning van dat recht; bij afwezigheid van daarover bij conclusie gevoerd verweer dient de rechter niet uitdrukkelijk melding te maken van zijn beslissing dat hij, niettegenstaande zijn vaststelling dat de beklaagde geen toegang heeft tot bepaalde informatie waarom hij verzoekt, de strafvordering ontvankelijk acht en die beslissing kan blijken uit het feit dat de rechter oordeelt over de gegrondheid van de strafvordering. (1) Zie Cass. 9 april 2025, AR P.24.1727.F, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250409.2F.18; Cass. 5 september 2017, AR P.17.0645.N, AC 2017, nr. 446.

- Art. 151 De gecoördineerde Grondwet 1994

3 juni 2025 P.25.0089.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.3** AC nr. ...

- Strafzaken - Strafuitvoering - Strafuitvoeringsrechtbank - Uitspraak van het vonnis - Aanwezigheid van het openbaar ministerie - Artikel 782bis, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek - Uitspraak in afwezigheid van het openbaar ministerie - Draagwijdte - Gevolg

Uit artikel 782bis, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek volgt dat in strafzaken het vonnis in beginsel wordt uitgesproken in aanwezigheid van het openbaar ministerie en die bepaling is ook van toepassing op de strafuitvoeringsrechtbank; het vonnis dat het werd uitgesproken in openbare rechtszitting in afwezigheid van het openbaar ministerie is dan ook gewezen met schending van de vermelde bepaling (1). (1) Vg. Cass. 10 juni 2025, AR P.25.0702.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250610.2N.14 met concl. OM.

- Art. 782bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

22 juli 2025 P.25.0992.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250722.VAK.4** AC nr. ...

- Strafzaken - Strafvordering - Mondelinge conclusie - Conclusietermijnen - Verplichting - Draagwijdte

Het behoort tot het normale procesverloop voor de strafrechter dat het openbaar ministerie op de rechtszitting waarop de zaak voor behandeling is vastgesteld, mondeling de toepassing van de wet vordert en zijn standpunt over de zaak weergeeft, met inbegrip van zijn eventuele repliek op het hem op dat moment gekende verweer van de andere partijen, waarna de beklaagden in mondelinge pleidooien hun verweer kunnen voeren en daarbij zo nodig het standpunt van het openbaar ministerie kunnen weerleggen; niets vereist dat het openbaar ministerie zijn vordering reeds uitbrengt vooraleer aan partijen conclusietermijnen worden toegestaan op grond van artikel 152, § 1, Wetboek van Strafvordering (1). (1) Cass. 14 november 2017, AR P.16.0973.N, AC 2017, nr. 638 met concl. van advocaat-generaal L. DECREUS.

- Art. 152, § 1 Wetboek van Strafvordering

27 september 2022 P.22.0739.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220927.2N.7 AC nr. ...

- Burgerlijke zaken - Recht om ambtshalve vordering in te stellen - Voorwaarde - Openbare orde - Begrip

Uit artikel 138bis, § 1, Gerechtelijk Wetboek volgt niet dat het openbaar ministerie ambtshalve een vordering kan instellen telkens als er sprake is van een schending van een bepaling van openbare orde of van een bepaling die de openbare orde aanbelangt; de vereisten van de openbare orde die in de zin van die bepaling een dergelijke tussenkomst kunnen verantwoorden, houden in dat de openbare orde in het gedrang wordt gebracht door een feitelijke toestand die verholpen moet worden (1). (1) Cass. 23 maart 2023, AR C.22.0029.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230323.1F.5, met concl. van advocaat-generaal Werquin; Cass. 19 november 2021, AR C.20.0523.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211119.1F.1.

- Art. 138bis, § 1 Gerechtelijk Wetboek - Deel II: RECHTERLIJKE ORGANISATIE. (art. 58 tot 555/16)

7 november 2025 C.25.0152.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20251107.1F.2 AC nr. ...

- Europees aanhoudingsbevel - Voorlopige aanhouding bevolen door de onderzoeksrechter - Rechtsmiddelen - Onwettigheid in de vordering van het openbaar ministerie gericht aan de onderzoeksrechter - Effect op de beslissing over de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel

Volgens artikel 11, § 3, Wet Europees Aanhoudingsbevel kan de onderzoeksrechter, na het verhoor van de persoon ten aanzien van wie een Europees aanhoudingsbevel is uitgevaardigd, gelasten dat de betrokkene op grond van het Europees aanhoudingsbevel in hechtenis wordt geplaatst of blijft; tegen deze beslissing staat volgens artikel 11, § 7, Wet Europees Aanhoudingsbevel geen rechtsmiddel open (1); een eventuele onwettigheid van de vordering van de procureur des Konings aan de onderzoeksrechter om bij toepassing van artikel 11 Wet Europees Aanhoudingsbevel een bevel tot inhechtenisneming te verlenen, is zonder invloed op de vordering van de procureur des Konings aan het onderzoeksgerecht om bij toepassing van artikel 16 Wet Europees Aanhoudingsbevel de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel te bevelen. (1) Zie hierover Cass. 2 oktober 2013, AR P.13.1559.F, AC 2013, nr. 494; Cass. 9 januari 2007, AR P.07.0001.N, AC 2007, nr. 15.

- Art. 16 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel
- Art. 11, §§ 3 en 7 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

17 juni 2025 P.25.0891.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250617.2N.38 AC nr. ...

- Burgerlijke zaken - Opdracht om een advies uit te brengen - Neerlegging van een schriftelijk advies met voeging van een stuk

De artikelen 740, 747, § 4, en 771 Gerechtelijk Wetboek zijn enkel van toepassing op de partijen in het geschil maar niet op het openbaar ministerie aan wie de zaak wordt meegedeeld met het oog op het uitbrengen van een advies over dat geschil; die bepalingen verzetten er zich niet tegen dat het openbaar ministerie, samen met zijn schriftelijk advies, een stuk neerlegt om zijn stelling te staven (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 771 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 747, § 4 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 740 Gerechtelijk Wetboek

11 december 2023 S.23.0031.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231211.3F.4 AC nr. ...

- Betekening van de dagvaarding aan woon-of verblijfplaats - Geldigheid - Voorwaarde - Woon- of verblijfplaats die door het openbaar ministerie gekend is of had moeten gekend zijn - Onaantastbare beoordeling - Toezicht door het Hof - Wijze

Artikel 43, eerste lid, 3°, Gerechtelijk Wetboek houdt voor het openbaar ministerie de verplichting in om het exploot van dagvaarding te doen betekenen aan de woon- of verblijfplaats van de beklaagde, zoals die door het openbaar ministerie is gekend of had moeten zijn gekend; of het openbaar ministerie kennis had of had moeten hebben van die woon- of verblijfplaats, moet worden beoordeeld op basis van de gegevens waarover het openbaar ministerie beschikte of kon beschikken op het ogenblik van de dagvaarding en de rechter oordeelt daarover onaantastbaar; het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen onmogelijk te verantwoorden gevolgen afleidt (1). (1) Zie ook Cass. 26 maart 2024, AR P.23.0972.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240326.2N.10; Cass. 20 april 2021, AR P.20.1307.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210420.2N.4.

- Art. 43, eerste lid, 3° Gerechtelijk Wetboek

25 maart 2025 P.24.1509.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250325.2N.8** AC nr. ...

- Jeugdbescherming - Territoriale bevoegdheid van de jeugdrechtbank - Wijziging verblijfplaats - Verwijzing naar de jeugdrechtbank van de nieuwe verblijfplaats - Hoger beroep tegen de beslissing van de jeugdrechter - Vraag dat zaak aanhangig blijft bij oorspronkelijke jeugdrechtbank - Geen hoger beroep van het openbaar ministerie - Gevolg

Uit artikel 44, § 6, eerste lid, Jeugdbeschermingswet volgt dat het openbaar ministerie, dat in eerste aanleg niet werd betrokken bij de onttrekkings- en verwijzingsprocedure, ook voor het eerst in hoger beroep tegen de beslissing van de jeugdrechter kan vragen dat de zaak toch aanhangig blijft bij de jeugdrechtbank waar ze reeds aanhangig werd gemaakt; dat het openbaar ministerie in dat geval zelf geen hoger beroep aantekende tegen de onttrekkings- en verwijzingsbeslissing van de jeugdrechter doet hieraan geen afbreuk.

- Art. 44, § 6 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

11 februari 2025 P.24.1563.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250211.2N.5** AC nr. ...

OPENBARE DIENST

- Concessie voor werken - Doel - Exploitatie van de door de concessiehouder opgerichte werken - Inkomsten uit de concessie - Aard van het recht

Het doel van de toekenning van de concessie voor werken bestaat in het vervullen van een openbare dienst door de concessiehouder en de tegenprestatie voor de overdracht door de concessiehouder van de opgerichte werken aan het bestuur zonder vergoeding bestaat in het voordeel dat het recht tot exploitatie van de voormelde, voor het vervullen van de openbare dienst noodzakelijke werken, de concessiehouder tijdens de duur van de concessie oplevert (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 5, § 2 KB 14 november 1979 betreffende algemene voorwaarden van gunning van overheidsopdrachten bij wege van concessie van bouwwerken
- Art. 2, §§ 1 en 2 KB 14 november 1979 betreffende algemene voorwaarden van gunning van overheidsopdrachten bij wege van concessie van bouwwerken
- Art. 1, § 1, eerste en tweede lid KB 14 november 1979 betreffende algemene voorwaarden van gunning van overheidsopdrachten bij wege van concessie van bouwwerken

29 september 2023 F.22.0003.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230929.1F.8** AC nr. ...

OPENBARE ORDE

- Openbaar ministerie - Burgerlijke zaken - Recht om ambtshalve vordering in te stellen - Voorwaarde - Openbare orde - Begrip

Uit artikel 138bis, § 1, Gerechtelijk Wetboek volgt niet dat het openbaar ministerie ambtshalve een vordering kan instellen telkens als er sprake is van een schending van een bepaling van openbare orde of van een bepaling die de openbare orde aanbelangt; de vereisten van de openbare orde die in de zin van die bepaling een dergelijke tussenkomst kunnen verantwoorden, houden in dat de openbare orde in het gedrang wordt gebracht door een feitelijke toestand die verholpen moet worden (1). (1) Cass. 23 maart 2023, AR C.22.0029.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230323.1F.5, met concl. van advocaat-generaal Werquin; Cass. 19 november 2021, AR C.20.0523.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211119.1F.1.

- Art. 138bis, § 1 Gerechtelijk Wetboek - Deel II: RECHTERLIJKE ORGANISATIE. (art. 58 tot 555/16)

7 november 2025 C.25.0152.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20251107.1F.2** AC nr. ...

- Openbaar ministerie - Burgerlijke zaken - Recht om ambtshalve vordering in te stellen - Voorwaarde - Openbare orde - Begrip

Uit artikel 138bis, § 1, Gerechtelijk Wetboek volgt niet dat het openbaar ministerie een ambtshalve vordering kan instellen telkens als er sprake is van een schending van een bepaling van openbare orde of van een bepaling die de openbare orde aanbelangt; de vereisten van de openbare orde die in de zin van deze bepaling een dergelijke tussenkomst kunnen verantwoorden, houden in dat de openbare orde in het gedrang wordt gebracht door een feitelijke toestand die verholpen moet worden (1). (1) Cass. 23 maart 2023, AR C.22.0029.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230323.1F.5, met concl. OM.

- Art. 138bis, § 1 Gerechtelijk Wetboek

8 september 2023 C.22.0449.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230908.1F.4** AC nr. ...

- Belastingwet - Berusting - Belgische Staat

Een betwisting inzake de belastingwet raakt de openbare orde, waaruit volgt dat de Belgische Staat in betwistingen inzake de belastingwet geen afstand van rechtsvordering kan doen (1). (1) Zie concl OM.

23 december 2022 F.22.0041.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221223.1N.1** AC nr. ...

- Rechtsregel van openbare orde - Begrip

Enkel de rechtsregel die de wezenlijke belangen van de Staat of van de gemeenschap raakt of in het privaatrecht de juridische grondslagen vastlegt waarop de economische of morele orde van de samenleving berust, is van openbare orde (1). (1) Zie Cass. 15 oktober 2018, AR S.18.0002.F, AC 2018, nr. 553, met concl. van advocaat-generaal M. GENICOT op datum in Pas.

- Art. 2 Oud Burgerlijk Wetboek

1 december 2023 C.22.0432.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231201.1F.1** AC nr. ...

OPLICHTING

- Constitutieve bestanddelen - Bedrieglijk opzet - Draagwijdte

Het wanbedrijf oplichting vereist bij de dader het oogmerk om zich bedrieglijk andermans zaak toe te eigenen en de aanwending van bedrieglijke middelen hiertoe, gevolgd door een afgifte of een levering van de zaak; de dader kan het beoogde onrechtmatige voordeel zowel voor zichzelf als voor een ander nastreven zodat noch het feit dat de dader zich op een in artikel 496 Strafwetboek bepaalde wijze een verbintenis doet afgeven die een derde geheel of gedeeltelijk tot voordeel strekt, noch het feit dat niet de dader maar de derde formeel partij is bij die verbintenis, zijn bedrieglijk opzet niet belet (1). (1) F. DERUYCK en A. DE NAUW, Inleiding tot het bijzonder strafrecht, Wolters Kluwer 2020, p. 517.

- Art. 496 Strafwetboek

27 september 2022 P.22.0411.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220927.2N.1** AC nr. ...

- Constitutieve bestanddelen - Gebruik van valse namen of valse hoedanigheden - Aanwenden van listige kunstgrepen - Volstaan van één van die gedragingen

Oplichting bestaat in het zich doen afgeven of leveren van een door artikel 496 Strafwetboek bedoelde zaak hetzij door gebruik te maken van valse namen of valse hoedanigheden hetzij door het aanwenden van listige kunstgrepen en dit met het oogmerk om zich een aan een ander toebehorende zaak toe te eigene; het is niet vereist dat de dader zowel gebruik maakt van valse namen of hoedanigheden als dat hij listige kunstgrepen aanwendt zodat één van de beide gedragingen volstaat.

- Art. 496 Strafwetboek

27 september 2022 P.22.0411.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220927.2N.1** AC nr. ...

- Constitutieve bestanddelen - Gebruik van listige kunstgrepen - Uitwendige handelingen - Positieve daden - Onthoudingen of verzwijgingen - Draagwijdte - Gevolg

Listige kunstgrepen zijn misleidende middelen die bestaan in of gepaard gaan met uitwendige handelingen, dit zijn in de regel positieve daden, met het oog op de afgifte of de levering van de zaak zodat louter leugenachtige beweringen slechts listige kunstgrepen opleveren wanneer zij gepaard gaan met uitwendige handelingen die enige geloofwaardigheid eraan verlenen; dergelijke handelingen kunnen onder meer bestaan in een geheel van praktijken die niet als dusdanig maar wel in hun geheel genomen een listige kunstgreep uitmaken omdat zij gezamenlijk determinerend zijn voor de navolgende afgifte van de zaak waarbij niet al die praktijken op zichzelf genomen moeten voldoen aan de vereisten van een listige kunstgreep en dus niet allemaal positieve handelingen moeten uitmaken, zodat ook onthoudingen of verzwijgingen, naast een of meer uitwendige handelingen, kunnen bijdragen tot de enscenering die in zijn geheel de listige kunstgreep uitmaakt (1). (1) V. VEREECKE, Oplichting door listige kunstgrepen ten aanzien van een derde, RABG 2016/1, 28-30.

- Art. 496 Strafwetboek

27 september 2022 P.22.0411.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220927.2N.1** AC nr. ...

OVEREENKOMST

ALLERLEI

Allerlei - Handelsagentuurovereenkomst - Uitwinningsvergoeding - Handelsagent met mandaat bij een instelling in de sector van het verzekeringswezen, van de kredietinstellingen of van de gereglementeerde markten voor effecten waar een paritair overlegorgaan werd opgericht - Onregelmatige opzegging - Berekening bijzondere vergoeding - Berekening referentieperiode

Indien de overeenkomst door de principaal wordt beëindigd zonder een ernstige tekortkoming van de handelsagent, of wordt opgezegd zonder dat het bewijs wordt geleverd dat de opzegging is gebaseerd op de in het tweede lid bedoeld objectieve economische criteria, is de principaal aan de handelsagent een bijzondere vergoeding verschuldigd waarvan het bedrag gelijk is aan achttien maanden vergoeding, onverminderd de andere voor de handelsagent uit de wet voortvloeiende rechten naar aanleiding van de beëindiging van de handelsagentuurovereenkomst; dit geldt ook tijdens een periode van zes maanden vanaf de beëindiging van het mandaat in het paritair overlegorgaan; het mandaat eindigt op de datum van de eerste vergadering van het nieuw verkozen paritair overlegorgaan; de referentieperiode voor de berekening van de bijzondere vergoeding eindigt op het ogenblik dat de uitvoering van de overeenkomst effectief een einde neemt (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. X.17, tweede lid Wetboek van economisch recht
- Art. X.16 Wetboek van economisch recht

13 juni 2025 C.23.0204.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250613.1N.9** AC nr. ...

Allerlei - Handelsagentuurovereenkomst - Uitwinningsvergoeding - Berekening

De maximale uitwinningvergoeding speelt enkel een rol indien deze lager is dan het bedrag van de uitwinningvergoeding, berekend op grond van de naar de omstandigheden van het geval aangepaste voordelen die voor de principaal voortvloeien uit transacties met door de handelsagent aangebrachte klanten; de uitwinningvergoeding kan niet zonder meer worden vastgesteld op een billijk geacht percentage van de wettelijk vastgelegde maximale uitwinningvergoeding (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. X.18 Wetboek van economisch recht

13 juni 2025 C.23.0204.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250613.1N.9** AC nr. ...

EINDE

Einde - Huurovereenkomst - Strafzaken - Teruggave - Begrip - Nietigverklaring van de huurovereenkomst als vorm van teruggave - Voorwaarden

De door artikel 44 Strafwetboek en de artikelen 161 en 189 Wetboek van Strafvordering bedoelde teruggave houdt, behalve het louter teruggeven van goederen die aan de eigenaar werden ontnomen en die in handen van het gerecht zijn gekomen, elke maatregel in die beoogt de materiële gevolgen van het bewezenverklaarde misdrijf teniet te doen, met als doel het herstel van de feitelijke toestand zoals die bestond vóór het plegen van het bewezenverklaarde misdrijf en dus de vrijwaring van het algemeen belang (1); indien een overeenkomst door een misdrijf werd verkregen en deze overeenkomst bijgevolg geen effect mag sorteren, kan de teruggave dan ook bestaan in een door de strafrechter uit te spreken nietigverklaring van die overeenkomst, welke retroactief werkt. (1) Cass. 27 februari 2018, AR P.17.0284.N, AC 2018, nr. 124; Cass. 10 juni 2014, AR P.14.0280.N, AC 2014, nr. 412; Cass. 3 september 2013, AR P.10.1836.N, AC 2013, nr. 413, RW 2015-16, 265, TRV 2016, 271; R. VERSTRAETEN, "De teruggave en het derdenverzet in strafzaken", RW 1989-90, 157-159; A. VANDEPLAS, "Teruggave", in Comm. Straf. 2003, 21p.; J. HUYSMANS, "The criminal judge can do everything ...? De ruime draagwijdte van de teruggave (art. 44 Sw.) in strafzaken en de impact daarvan op de bevoegdheid van de strafrechter op burgerlijk gebied (275-278)"; J. RAEYMAKERS, "De rechtsfiguren van teruggave en toewijzing ten gunste van een benadeelde, onder meer als bijzondere modaliteiten van de verbeurdverklaring als bijkomende strafsanctie", NC 2017, 446-470; N. DE VOS, "Bedrog bij de verkoop van zaken en de huur van werk", in Comm. Straf. 2024, 41.

- Art. 189 Wetboek van Strafvordering
- Art. 161 Wetboek van Strafvordering
- Art. 44 Strafwetboek

24 juni 2025 P.25.0325.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.44** AC nr. ...

Einde - Handelsagentuurovereenkomst - Beëindiging zonder opzegging of voor het verstrijken van de termijn - Ernstige tekortkoming - Feit dat sinds meer dan zeven werkdagen bekend is - Begrip - Gevolg

Het feit dat aanleiding geeft tot de beëindiging zonder opzegging of vóór het verstrijken van de termijn, is een partij bekend wanneer deze over het bestaan van het feit en over de omstandigheden die hieraan het karakter van een ernstige tekortkoming verlenen, voldoende zekerheid heeft om met kennis van zaken een beslissing te nemen; de omstandigheid dat de partij zichzelf bedenktijd wil geven of juridisch advies wil inwinnen, heeft niets te maken met de kennis van het feit zelf en de daarmee gepaard gaande omstandigheden en heeft bijgevolg geen weerslag op de termijn van kennisgeving van de beëindiging (1). (1) Zie Cass.8 november 2007, AR C.05.0567.N, AC 2007, nr. 535.

- Art. X.17 Wetboek van economisch recht

1 december 2023 C.23.0072.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231201.1F.4** AC nr. ...

Einde - Huurovereenkomst - Inbreuken op de Vlaamse Codex Wonen 2021 - Nietigverklaring van de huurovereenkomst als vorm van teruggave - Voorwaarden

De rechter die een beklaagde veroordeelt op grond van het misdrijf van het verhuren van een niet-conforme woning zoals bedoeld in artikel 3.34 Vlaamse Codex Wonen van 2021, voorheen artikel 20, § 1, Vlaamse Wooncode, kan als vorm van teruggave in de zin van artikel 44 Strafwetboek de nietigverklaring van de huurovereenkomst uitspreken wanneer vaststaat dat die overeenkomst door dat misdrijf werd verkregen en de nietigverklaring ervan bijgevolg noodzakelijk is om de gevolgen van dat misdrijf ongedaan te maken; de nietigverklaring van de huurovereenkomst als vorm van teruggave is dan ook slechts mogelijk wanneer de verhuurde woning niet-conform was op het tijdstip dat die overeenkomst werd gesloten en het bewezenverklaarde misdrijf ook betrekking heeft op de verhuur van de niet-conforme woning op dit tijdstip (1). (1) Over de nietigheid van de huurovereenkomst als teruggave bevolen door de strafrechter in zaken van bewezen verklaarde feiten van krotwoningen of huisjesmelkerij bestond er verdeeldheid in de rechtspraak. Zie hof van beroep Gent, 10e Kamer, 17 december 2021, C/1678/2021, www.arrestendatabank.be; Corr. Gent 24 juni 2008, RW 2008-9, 1697, noot T. VANDROMME, "Verhuur van krotwoningen: opzet, verbeurdverklaring en nietigheid van de huurovereenkomst" (pro nietigverklaring) en hof van beroep te Brussel, 15e Kamer, 3 juni 2021, 855/2021, www.arrestendatabank.be (contra); T. VANDROMME, Woningkwaliteitsbewaking in het Vlaams Gewest, in Recht&Praktijk, Kluwer, 2022, 431-433. In zaken van inbreuken op de woningkwaliteit in het Vlaamse Gewest (artikel 3.34 Vlaamse Codex Wonen, voordien artikel 20, §1 Vlaamse Wooncode) kan ook het herstel van de woning, in de zin van het wegwerken van gebreken, een vorm van teruggave zijn, die in het belang is van de huurder. Zie Cass. 5 september 2023, AR P.23.0220.N, AC 2023, nr. 529, met concl. OM; Cass. 15 oktober 2013, AR P.12.1764.N, AC 2013, nr. 522; Cass. 3 september 2013, AR P.12.1041.N, AC 2013, nr. 414; T. VANDROMME, "Verhuur van krotwoningen", in Comm. Straf. 2021, 52-68. Verder is op te merken dat de burgerlijke rechter niet ambtshalve de absolute nietigheid kan opwerpen van een huurovereenkomst als blijkt dat bij aanvang de gehuurde woning niet voldeed aan de woonkwaliteitsnormen van de Vlaamse Wooncode (Cass. 6 januari 2022, C.21.0089.N, AC 2022, nr. 7, TBBR/RGDC 2022, 438 noot N. BERNARD "Insalubrité du logement : la 'solution' de la nullité du bail poursuit son lent reflux" (438-444). (BDS)

- Art. 3.34 Decreten over het Vlaamse woonbeleid, gecodificeerd op 17 juli 2020
- Art. 189 Wetboek van Strafvordering
- Art. 161 Wetboek van Strafvordering
- Art. 44 Strafwetboek

24 juni 2025 P.25.0325.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.44** AC nr. ...

RECHTEN EN VERPLICHTINGEN VAN PARTIJEN

Rechten en verplichtingen van partijen - Voor derden - Relativiteit van de overeenkomsten - Gevolgen

De interne gevolgen van een contract, dit zijn de rechten en verplichtingen die eruit voortspruiten, gelden alleen tussen de partijen en niet ten aanzien van derden; daaruit volgt dat een derde niet op grond van een dading tussen andere partijen kan worden gedwongen om de erin opgenomen erkenningen en de daaruit voortvloeiende verbintenissen na te leven.

- Art. 1165 Oud Burgerlijk Wetboek

13 juni 2025 C.23.0496.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250613.1N.6** AC nr. ...

UITLEGGING

Uitlegging - Omschrijving - Ambt van de rechter - Heromschrijving

Wanneer de gegevens waarover de feitenrechter moet oordelen de omschrijving kunnen uitsluiten die de partijen aan de tussen hen gesloten overeenkomst hebben gegeven, kan de feitenrechter deze door een andere omschrijving vervangen.

- Art. 5.69 Burgerlijk Wetboek - Boek 5: Verbintenissen
- Art. 5.68 Burgerlijk Wetboek - Boek 5: Verbintenissen
- Art. 1134 Oud Burgerlijk Wetboek

26 september 2025 C.25.0070.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250926.1F.3** AC nr. ...

VERBINDENDE KRACHT (NIET-UITVOERING)

Verbindende kracht (niet-uitvoering) - Contractuele fouten - Samenlopende fouten - Ondeelbare verbintenis - Gevolg

Wanneer eenzelfde schade werd veroorzaakt door de samenlopende fouten van meerdere personen, zijn zij in solidum aansprakelijk jegens de benadeelde, zodat ieder van hen gehouden is tot de volledige vergoeding van de schade van de getroffene die geen fout heeft begaan; dit is het geval voor de schade die voortvloeit uit de foutieve niet-uitvoering van een ondeelbare contractuele verbintenis (1). (1) Cass. 15 februari 1974, AC 1974, 661.

- Artt. 1146 tot 1151 Oud Burgerlijk Wetboek

27 november 2023 C.22.0412.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231127.3F.6** AC nr. ...

Verbindende kracht (niet-uitvoering) - Uitlegging - Beoordeling door de rechter - Uitwerking

De verbindende kracht van een overeenkomst wordt niet miskend wanneer de rechter aan de overeenkomst de gevolgen toekent die deze volgens zijn uitleg ervan wettig tussen de partijen heeft (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1156 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1134 Oud Burgerlijk Wetboek

30 mei 2025 C.24.0087.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250530.1N.9** AC nr. ...

OVERHEIDSOPDRACHTEN (WERKEN, LEVERINGEN, DIENSTEN)

- Schadevergoeding verschuldigd aan de geweerde inschrijver die de laagste regelmatige offerte heeft ingediend - Onwettigheid begaan door de aanbestedende overheid - Gevolg

Uit het feit dat de door de aanbestedende overheid gevolgde aanbestedingsprocedure was aangetast door een onwettigheid die aan haar fout te wijten was, kan niet worden afgeleid dat de geweerde inschrijver die aantoont de laagste regelmatige offerte te hebben ingediend, niet op de forfaitaire schadevergoeding aanspraak kan maken 1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 24, eerste lid Wet 15 juni 2006 overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten

23 juni 2025 C.24.0483.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250623.3F.4** AC nr. ...

- Aanbesteding - Schadevergoeding verschuldigd aan de geweerde inschrijver die de laagste regelmatige offerte heeft ingediend - Aard

De schadevergoeding van tien pct. waarop de ten onrechte geweerde laagste regelmatige inschrijver aanspraak kan maken, heeft een forfaitair karakter (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 24, eerste lid Wet 15 juni 2006 overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten

23 juni 2025 C.24.0483.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250623.3F.4** AC nr. ...

- Tekortkomingen van de opdrachtgever - Geen verweermiddelen van de aannemer binnen een opgelegde termijn - Vermoeden van erkenning - Aanbesteder - Bevel tot hervatting van de werken onder voorwaarde - Niet-naleving van de voorwaarde - Gevolg

Uit de omstandigheid dat de aanbesteder de hervatting van de werken beveelt op voorwaarde dat de aannemer de bevelen van de aanbesteder naleeft en de tekortkomingen herstelt die worden geacht te zijn erkend, aangezien de aannemer heeft nagelaten zijn verweermiddelen binnen de opgelegde termijn aan te voeren, kan niet worden afgeleid dat dit vermoeden, of het recht van de aanbesteder om ambtshalve maatregelen te nemen, zouden zijn beëindigd; het recht van de aanbesteder om de opdracht eenzijdig te ontbinden wanneer de aannemer de voormelde voorwaarde niet naleeft, is niet onderworpen aan de voorafgaande toezending van een nieuw proces-verbaal dat de tekortkomingen vaststelt.

- Art. 47 KB 14 januari 2013 tot bepaling van de algemene uitvoeringsregels van de overheidsopdrachten]
- Art. 44 KB 14 januari 2013 tot bepaling van de algemene uitvoeringsregels van de overheidsopdrachten]

24 april 2025 C.24.0158.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250424.1F.16** AC nr. ...

PAND

- Verpande schuldvordering - Schuldenaar - Pandhouder - Contractuele verbintenis - Aard

De schuldenaar van de verpande schuldvordering, gaat na kennisgeving of erkenning van de verpanding, ten aanzien van de pandhouder geen contractuele verbintenis tot betaling van de verpande schuldvordering aan die zich onderscheidt van zijn contractuele verbintenis ten aanzien van de pandgever.

- Art. 60 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 3, eerste lid Wet 5 mei 1872 houdende herziening der beschikkingen betreffende het Pand en de Commissie. - WETBOEK VAN KOOPHANDEL: BOEK I _ TITELS VI en VII. Het Pand en De Commissie

8 september 2025 C.24.0162.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250908.3N.4** AC nr. ...

- Verpande schuldvordering - Invordering - Bevoegde rechter

De Belgische rechter die bevoegd is om kennis te nemen van een vordering aangaande de contractuele verbintenis waaruit de verpande schuldvordering voortvloeit, is ook bevoegd om kennis te nemen van de vordering waarmee de pandhouder de verpande schuldvordering invordert; deze schuldvordering vloeit immers voort uit eenzelfde contractuele verbintenis.

- Art. 96, 1° Wet 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht

- Art. 60 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 3, eerste lid Wet 5 mei 1872 houdende herziening der beschikkingen betreffende het Pand en de Commissie. - WETBOEK VAN KOOPHANDEL: BOEK I _ TITELS VI en VII. Het Pand en De Commissie

8 september 2025 C.24.0162.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250908.3N.4** AC nr. ...

PARITAIR COMITE

- Ressort - Wijze van bepaling

Het ressort van een paritair comité wordt in beginsel bepaald door de hoofdactiviteit van de betrokken onderneming, tenzij uit het oprichtingsbesluit een ander criterium blijkt, zoals de gewone of normale activiteit van de onderneming; uit de samenhang tussen artikel 1, eerste lid, a), al. 1, van het koninklijk besluit van 4 maart 1975 en artikel 1, eerste lid, 1, a), van het koninklijk besluit van 13 maart 1985 volgt dat een onderneming niet onder het "Paritair Subcomité voor de elektriciens: installatie en distributie" ressorteert wanneer zij onder de bevoegdheid valt van het Paritair Comité voor de bouwnijverheid; hieruit volgt dat de Koning ervan is uitgegaan dat een activiteit onder de bevoegdheidsomschrijvingen van de beide paritaire comités kan vallen, en dat in voorkomend geval het Paritair Comité voor het bouwbedrijf de voorrang geniet.

- Art. 1, eerste lid, 1, a) KB 13 maart 1985
- Art. 1, eerste lid, a), al. 1 KB 4 maart 1975 tot oprichting en tot vaststelling van de benaming en van de bevoegdheid van het Paritair Comité voor het bouwbedrijf en tot vaststelling van het aantal leden ervan
- Art. 35 Wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités

2 juni 2025 S.23.0013.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250602.3N.6** AC nr. ...

- Bevoegdheid - Paritair Comité voor het vervoer en de logistiek - Paritair Subcomité voor de taxi's - Taxionderneming - Begrip

Tijdens het litigieuze tijdvak van 2009 tot 2014 vormen de taxiondernemingen een bijzondere categorie van betaald personenvervoer door middel van voertuigen met een maximumcapaciteit van negen plaatsen, bestuurder inbegrepen, waarbij de restcategorie bestaat in de ondernemingen van verhuur van voertuigen met bestuurder; enkel die taxiondernemingen, namelijk die welke de essentiële kenmerken van de taxiondernemingen vertonen die bedoeld worden in de regelgeving inzake betaald personenvervoer, vallen onder het paritair subcomité nr. 140.02 voor taxi's en zijn onderworpen aan de collectieve arbeidsovereenkomst van 22 september 2008, met uitsluiting van de collectieve taxiondernemingen en de ondernemingen van verhuur van voertuigen met bestuurder (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1 KB 6 februari 2009
- Art. 3 KB 22 januari 2010 tot oprichting van de paritaire subcomités voor het vervoer en de logistiek en tot vaststelling van hun benaming en bevoegdheid

11 december 2023 S.21.0030.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231211.3F.2** AC nr. ...

- Ressort - Paritair comité voor de voedingsnijverheid - Bevoegdheid - Draagwijdte

Het ressort van een paritair comité wordt in beginsel bepaald door de hoofdactiviteit van de betrokken onderneming, tenzij uit het oprichtingsbesluit een ander criterium blijkt, zoals de gewone of normale activiteit van de onderneming; uit de samenhang tussen artikel 1, eerste lid, a), al. 1, van het koninklijk besluit van 4 maart 1975 en artikel 1, eerste lid, 1, a), van het koninklijk besluit van 13 maart 1985 volgt dat een onderneming niet onder het "Paritair Subcomité voor de elektriciens: installatie en distributie" ressorteert wanneer zij onder de bevoegdheid valt van het Paritair Comité voor de bouwnijverheid; hieruit volgt dat de Koning ervan is uitgegaan dat een activiteit onder de bevoegdheidsomschrijvingen van de beide paritaire comités kan vallen, en dat in voorkomend geval het Paritair Comité voor het bouwbedrijf de voorrang geniet.

- Art. 1, eerste lid, 1, a) KB 13 maart 1985

- Art. 1, eerste lid, a), al. 1 KB 4 maart 1975 tot oprichting en tot vaststelling van de benaming en van de bevoegdheid van het Paritair Comité voor het bouwbedrijf en tot vaststelling van het aantal leden ervan

- Art. 35 Wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités

2 juni 2025 S.23.0013.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250602.3N.6** AC nr. ...

PENSIOEN

WERKNEMERS

Werknemers - Polygamie - Feitelijke scheiding - Pensioenbedrag

Uit artikel 74, § 11, Algemeen Reglement Werknemerspensioenen volgt dat de gepensioneerde werknemer die van tafel en bed gescheiden is of van zijn echtgenoot feitelijk gescheiden leeft, in plaats van de helft van het pensioen als gehuwde, het pensioen als alleenstaande verkrijgt, zolang zijn echtgenoot geen aanspraak kan maken op een deel van zijn rustpensioen; die bepaling strekt niet ertoe aan de gepensioneerde werknemer het recht op pensioen als gehuwde dat hij aan een tweede huwelijk ontleent, te ontzeggen ingeval het huwelijk met zijn eerste echtgenoot niet is ontbonden, welke situatie zich naar Belgisch personen- en familierecht niet kan voordoen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 74, § 11 KB 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers

2 juni 2025 S.20.0045.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250602.3N.5** AC nr. ...

POLITIE

- Onderzoek in strafzaken - Opsporingsonderzoek - Doorzoeking van een voertuig - Gedragingen, aanwijzingen of gronden die de doorzoeking rechtvaardigen - Vermeldingen in processen-verbaal - Verwijzing naar informatie uit politionele gegevensbanken - Vage en algemene informatie - Beoordeling - Gevolg

Het staat aan de politieambtenaren om in hun processen-verbaal te vermelden op grond van welke gedragingen, aanwijzingen of gronden als bedoeld in artikel 29, eerste en tweede lid, Wet Politieambt zij overgaan tot het doorzoeken van een voertuig en die vermeldingen moeten de rechter toelaten na te gaan of die doorzoeking is gebeurd overeenkomstig artikel 29, eerste en tweede lid, Wet Politieambt; ter verantwoording van hun doorzoeking kunnen politieambtenaren verwijzen naar informatie over inzittenden van het doorzochte voertuig, die blijkt uit politionele gegevensbanken en dergelijke informatie kan geheim zijn maar dat dwingt de rechter evenwel niet om de vermelding in een proces-verbaal dat uit een politionele gegevensbank blijkt dat een inzittende van een voertuig gekend is bij de politiediensten, te aanvaarden als materiële aanwijzing die de doorzoeking van het voertuig rechtvaardigt, wanneer die vermelding niet wordt toegelicht in het proces-verbaal of in andere, eventueel later bijgebrachte informatie; te vage of te algemene informatie laat de rechter immers niet toe zijn regelmatigheidscontrole over de doorzoeking uit te oefenen.

- Art. 29 Wet 5 augustus 1992 op het politieambt

7 juni 2022 P.22.0230.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220607.2N.3** AC nr. ...

- Wegverkeer - Bevoegde personen voor toezicht op het Wegverkeersreglement - Begrip bevoegde personen - Bevelen aan weggebruikers die het Wegverkeersreglement overtreden - Bevelen die niet louter gericht zijn op het regelen van het verkeer - Bevel het voertuig aan de kant te zetten - Bevel de motor van het voertuig af te zetten - Toepassing

Het door artikel 4.1 Wegverkeersreglement bedoelde misdrijf van het niet-onmiddellijk gevolg geven aan bevelen van bevoegde personen, namelijk personen die ingevolge artikel 62, eerste lid, Wegverkeerswet toezicht houden op de naleving van deze wet en haar uitvoeringsbesluiten en personen die ingevolge artikel 11 Wegverkeerswet de kentekens van hun ambt dragen en het verkeer kunnen regelen door bindende aanwijzingen te geven, is voltrokken van zodra de gebruiker van de openbare weg nalaat onmiddellijk gevolg te geven aan het bevel; de bevoegde personen kunnen niet enkel bevelen geven aan weggebruikers die in beweging zijn, maar ook aan andere weggebruikers, voor zover hun hoedanigheid duidelijk kenbaar is gemaakt; onder de in artikel 4.1 Wegverkeersreglement vermelde bevelen van een bevoegd persoon worden niet enkel bevelen bedoeld die louter gericht zijn op het regelen van het verkeer, maar ook bevelen die tot doel hebben het toezicht op de naleving van de Wegverkeerswet en de uitvoeringsbesluiten ervan mogelijk te maken, zoals het bevel het voertuig aan de kant te zetten of het bevel de motor van het voertuig af te zetten (1). (1) T. PAPART, "Wegverkeersreglement Artikel 4- Bindende kracht van de bevelen van de bevoegde personen", in Postal Wegverkeer, Kluwer, 2001, 2.1.1. en 5.1.1.1

- Art. 4.1 KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg

- Artt. 11 en 62, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

8 februari 2022 P.21.1555.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220208.2N.8 AC nr. ...

- Onderzoek in strafzaken - Opsporingsonderzoek - Doorzoeking van een voertuig - Gedragingen, aanwijzingen of gronden die de doorzoeking rechtvaardigen - Onaantastbare beoordeling - Wettigheidstoezicht door het Hof - Wijze

De rechter oordeelt onaantastbaar of de gegevens zoals ze hem ter kennis worden gebracht, een voldoende materiële aanwijzing opleveren om de doorzoeking van een voertuig te rechtvaardigen; het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan niet kunnen worden verantwoord (1). (1) Zie Cass. 5 mei 2020, AR P.20.0459.N, AC 2020, nr. 271; Cass. 16 juni 2015, AR P.15.0599.N, AC 2015, nr. 408.

7 juni 2022 P.22.0230.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220607.2N.3 AC nr. ...

- Officier van gerechtelijke politie - Wegverkeer - Onmiddellijke intrekking rijbewijs door officier van gerechtelijke politie - Mededelingen - Verzuim - Niet-respecteren van de onmiddellijke intrekking - Bestraffing - Gevolg

Het verzuim de in artikel 55, § 2, tweede lid, Wegverkeerswet bedoelde kennisgeving te doen, maakt de onmiddellijke intrekking van het rijbewijs niet ongeldig en belet evenmin een bestraffing voor het niet-respecteren van de onmiddellijke intrekking.

- Art. 55, § 2, tweede lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 30, § 3 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

24 juni 2025 P.25.0574.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.35 AC nr. ...

- Onopzettelijk toebrengen van letsel - Fout - Overtreding van het wegverkeersreglement - Wet Politieambt - Opdracht van gerechtelijke politie

Een overtreding van het Wegverkeersreglement door een politieagent bij het vervullen van een opdracht van gerechtelijke politie levert niet noodzakelijk een fout op die een bestanddeel vormt van het wanbedrijf onopzettelijk toebrengen van letsel als die politieagent in werkelijkheid de vereiste voorzichtigheid en voorzorg aan de dag heeft gelegd die van een normale agent in dezelfde omstandigheden mag worden verwacht (1); de voorschriften van het Wegverkeersreglement hebben alle tot doel de veiligheid van de weggebruikers te waarborgen en het feit dat een ervan meer bepaald aan dit doel beantwoordt, betekent niet dat een overtreding ervan door de politie noodzakelijkerwijs een fout oplevert; de omstandigheid dat een politieambtenaar, die handelt in een noodsituatie die is ontstaan door de noodzaak om de dader van een op heterdaad ontdekt misdrijf aan te houden, een of meer verkeersregels overtreedt, volstaat op zich niet om een foutief karakter aan de overtreding toe te kennen als de agent zich heeft gehouden aan de in de artikelen 15, 1°, en 37 Wet Politieambt bepaalde voorwaarden. (1) Zie Cass. 14 november 2012, AR P.11.1611.F, AC 2011, nr. 612.

- Art. 37 Wet 5 augustus 1992 op het politieambt
- Art. 419 Strafwetboek
- Art. 418 Strafwetboek

PREJUDICIEEL GESCHIL

- Grondwettelijk Hof - Gehoudenheid van het Hof van Cassatie om een prejudiciële vraag te stellen - Voorwaarden

Het Hof van Cassatie is in beginsel gehouden zelf een prejudiciële vraag te stellen aan het Grondwettelijk Hof over de schending, door de wet, van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, wanneer de appelrechters dit hebben geweigerd en de eiser in zijn cassatiemiddel niet alleen de afwijzing van zijn vraag aanvecht maar tevens de beslissing bekritiseert over het geschil zelf dat voor hem de grond oplevert tot het opwerpen van een prejudiciële vraag.

- Art. 26, §§ 1 en 2, eerste en derde lid Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

4 januari 2024 C.21.0525.N **ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240104.1N.6** AC nr. ...

- Europese Unie - Veroordeling uitgesproken in een andere lidstaat van de Europese Unie - Europees aanhoudingsbevel - Verjaring van de straf die volgens het Belgisch recht is ingetreden - Weerslag op de facultatieve weigeringsgrond die de verbintenis van de uitvoerende lidstaat veronderstelt om de straf op grond waarvan het aanhoudingsbevel werd uitgevaardigd, ten uitvoer te leggen - Prejudiciële vraag aan het Hof van Justitie van de Europese Unie

Uit arrest nr. C-514/17 van 13 december 2018 van het Hof van Justitie van de Europese Unie volgt dat artikel 4.6 van het Kaderbesluit 2002/584 van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten zich niet verzet tegen de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel wanneer de verjaring van de straf op grond waarvan dat aanhoudingsbevel werd uitgevaardigd, in de uitvoerende staat is verkregen, zodat die straf daar niet zou kunnen worden ondergaan; bijgevolg verantwoordt vaststelling van de kamer van inbeschuldigingstelling dat de buitenlandse straf volgens het Belgisch recht is verjaard, haar beslissing om de in artikel 6, 4° Wet Europees Aanhoudingsbevel bedoelde facultatieve weigeringsgrond te verwerpen, naar recht (1); het Hof van Justitie van de Europese Unie dient hierover dus geen vraag te worden gesteld (2). (1) Zie Cass. 30 november 2022, AR P.22.1511.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221130.2F.9 en AR P.22.1529.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221130.2F.14; Cass. 17 juni 2009, AR P.09.0879.F, AC 2009, nr. 414; M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Brussel, La Charte, 2021, II, 2097 en voetnoten 311-314. De facultatieve weigeringsgrond voorzien in artikel 6, 4° van de wet moet onderscheiden worden van de verplichte weigeringsgrond bedoeld in artikel 4, °4 van de wet ("ingeval de strafvordering of de straf volgens de Belgische wet is verjaard en de Belgische gerechten bevoegd zijn om kennis te nemen van de feiten"); "het Kaderbesluit 2002/584 en de Wet Europees Aanhoudingsbevel bevatten betreffende de verplichte of de facultatieve grond om het Europees aanhoudingsbevel niet ten uitvoer te leggen, echter geen enkele bepaling over het feit dat de straf, waarvan het Europees aanhoudingsbevel de tenuitvoerlegging beoogt, verjaard zou zijn volgens het recht van de uitvaardigende Staat" (Cass. 26 januari 2022, AR P.22.0073.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220126.2F.11). (2) Zie Cass. 30 november 2022, AR P.22.1511.F-P.22.1529.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221130.2F.14; Cass. 14 maart 2006, AR P.05.1117.N, AC 2006, nr. 147.

- Art. 267 Verdrag van 25 maart 1957 betreffende de werking van de Europese Unie

- Art. 6, 4° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel
- Art. 4.6 Kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van de EU van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten

27 september 2023 P.23.1318.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230927.2F.21** AC nr. ...

- Grondwettelijk Hof - Klaarblijkelijk geen schending van een bepaling van Titel II Grondwet - Stellen van prejudiciële vraag - Verplichting voor het Hof van Cassatie

Het Hof mag niet zelf oordelen dat een bepaling van Titel II Grondwet klaarblijkelijk niet is geschonden.

- Art. 26, § 2 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

30 mei 2025 C.23.0212.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250530.1N.5** AC nr. ...

- Grondwettelijk Hof - Gehoudenheid van het Hof van Cassatie om een prejudiciële vraag te stellen - Voorwaarden

Het Hof van Cassatie is in beginsel gehouden zelf een prejudiciële vraag te stellen aan het Grondwettelijk Hof over de schending, door de wet, van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, wanneer de appelrechters dit hebben geweigerd en de eiser in zijn cassatiemiddel niet alleen de afwijzing van zijn vraag aanvecht maar tevens de beslissing bekritiseert over het geschil zelf dat voor hem de grond oplevert tot het opwerpen van een prejudiciële vraag.

- Art. 26, §§ 1 en 2, eerste en derde lid Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

4 januari 2024 C.21.0525.N **ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240104.1N.6** AC nr. ...

- Europese Unie - Holdingvennootschap - Aandelen in het bezit van de provincies en de gemeenten - Overdracht van de aandelen onderworpen aan de goedkeuring van de raad van bestuur - Kapitaalverhoging - Voorwaarde - Publicatie van een prospectus - Toepassingsgebied - Op de kapitaalmarkt verhandelbaar effect - Begrip

Moet artikel 2.1, a), van richtlijn 2003/71/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende het prospectus dat gepubliceerd moet worden wanneer effecten aan het publiek worden aangeboden of tot de handel worden toegelaten en tot wijziging van richtlijn 2001/34/EG, dat op zijn beurt verwijst naar artikel 4.1, 18), van richtlijn 2004/39/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende markten voor financiële instrumenten, tot wijziging van de richtlijnen 85/611/EEG en 93/6/EEG van de Raad en van richtlijn 2000/12/EG van het Europees Parlement en de Raad en houdende intrekking van richtlijn 93/22/EEG van de Raad, aldus worden uitgelegd dat het begrip “op de kapitaalmarkt verhandelbare effecten” ook betrekking heeft op de aandelen van een holdingvennootschap die enkel de provincies en de gemeenten in hun bezit kunnen hebben en waarvan de overdracht is onderworpen aan de goedkeuring van de raad van bestuur?

- Art. 4, § 1, punt 18 Richtlijn 2004/35/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade
- Art. 2, § 1, a) Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd

24 oktober 2025 C.22.0403.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20251024.1F.4** AC nr. ...

- Europese Unie - Holdingvennootschap - Aandelen in het bezit van de provincies en

de gemeenten - Overdracht van de aandelen onderworpen aan de goedkeuring van de raad van bestuur - Kapitaalverhoging - Voorwaarde - Publicatie van een prospectus - Toepassingsgebied - Op de kapitaalmarkt verhandelbaar effect - Begrip

Moet artikel 2.1, a), van richtlijn 2003/71/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende het prospectus dat gepubliceerd moet worden wanneer effecten aan het publiek worden aangeboden of tot de handel worden toegelaten en tot wijziging van richtlijn 2001/34/EG, dat op zijn beurt verwijst naar artikel 4.1, 18), van richtlijn 2004/39/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende markten voor financiële instrumenten, tot wijziging van de richtlijnen 85/611/EEG en 93/6/EEG van de Raad en van richtlijn 2000/12/EG van het Europees Parlement en de Raad en houdende intrekking van richtlijn 93/22/EEG van de Raad, aldus worden uitgelegd dat het begrip “op de kapitaalmarkt verhandelbare effecten” ook betrekking heeft op de aandelen van een holdingvennootschap die enkel de provincies en de gemeenten in hun bezit kunnen hebben en waarvan de overdracht is onderworpen aan de goedkeuring van de raad van bestuur?

- Art. 4, § 1, punt 18 Richtlijn 2004/35/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade
- Art. 2, § 1, a) Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd

24 oktober 2025 C.22.0403.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20251024.1F.4** AC nr. ...

RACISME - XENOFOBIE

- Aanzetting tot haat - Strafbaarstelling - Voorwaarde van openbaarmaking - Beoordeling - Delen van een video op een sociaal netwerk

Artikel 444 Strafwetboek voorziet met name in de omstandigheid dat het misdrijf werd gepleegd door al dan niet gedrukte geschriften, die verspreid of openlijk tentoongesteld werden; de feitenrechter oordeelt op onaantastbare wijze, in het licht van de concrete gegevens van de zaak, of een communicatie een verspreiding of een tentoonstelling uitmaakt in de zin van die bepaling; het delen van een video van een preek op een sociaal netwerk dat voor een bepaald publiek toegankelijk is, beantwoordt aan het bepaalde in artikel 444, vijfde lid, betreffende de verspreiding en de openbaarmaking.

- Art. 444 Strafwetboek
- Art. 20, 4° Wet 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenophobie ingegeven daden
- Art. 4, 4° Wet 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenophobie ingegeven daden

4 oktober 2023 P.23.0627.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231004.2F.3** AC nr. ...

- Aanzetting tot haat - Strafbaarstelling - Moreel bestanddeel - Vaststelling - Opzettelijk en met kennis van zaken vertonen van een gedrag dat aanzet tot haat

Het bestreden arrest dat erop wijst dat de beklaagde, door zonder enige zin voor nuance, een jegens het Joodse volk haatdragende en gewelddadige toespraak openbaar te maken, opzettelijk en met volledige kennis van zaken een gedrag heeft vertoond dat aanzet tot haat, terwijl hij, met name door zijn opleiding en zijn perfecte beheersing van het Arabisch, alle nuances van de gelaakte verklaringen kon vatten, beantwoordt aldus de betwisting van de beklaagde die de afwezigheid van ieder opzet aanvoert, zonder het opzet om de film openbaar te maken en het opzettelijk karakter van het misdrijf van aanzetting tot haat te vermengen.

- Art. 20, 4° Wet 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenophobie ingegeven daden
- Art. 4, 4° Wet 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenophobie ingegeven daden

4 oktober 2023 P.23.0627.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231004.2F.3** AC nr. ...

RECHT VAN VERDEDIGING

ALGEMEEN

Algemeen - Vordering tot deskundigenonderzoek - Weigering - Voorwaarden

De rechter mag weigeren om een deskundigenonderzoek te bevelen wanneer de eiser zijn vordering tot deskundigenonderzoek op geen enkel gegeven grondt dat de tot staving van zijn vordering aangevoerde feiten aannemelijk kan maken of wanneer er geen dienstige reden bestaat om die maatregel te bevelen (1). (1) Zie Cass. 9 december 2021, AR C.19.0644.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211209.1N.2.

- Art. 962, eerste lid Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

18 september 2025 C.24.0124.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250918.1N.5** AC nr. ...

Algemeen - Recht op bewijs - Begrip

Het recht op bewijs is het recht van elke procespartij om de bewijselementen over te leggen waarover zij zelf beschikt en om aan de rechter te vragen dat de bewijselementen waarover zij niet beschikt, zouden worden verzameld door de uitvoering van bepaalde onderzoeksmaatregelen, waarover de rechter oordeelt (1). (1) Cass. 9 december 2021, AR C.19.0644.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211209.1N.2; Cass. 15 juni 2012, AR C.11.0721.F, AC 2012, nr. 390; zie Cass. 9 mei 2005, AR S.04.0183.N, AC 2005, nr. 268 en Cass. 17 november 1988, AR 7848, AC 1988-89, nr. 160.

- Art. 962, eerste lid Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

18 september 2025 C.24.0124.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250918.1N.5** AC nr. ...

BURGERLIJKE ZAKEN

Burgerlijke zaken - Gerechtelijk recht - Rechtspleging - Opdracht van de rechter - Ambtshalve aanvullen van redenen

De rechter is gehouden het geschil te beslechten overeenkomstig de daarop toepasselijke rechtsregels; hij heeft de verplichting, mits eerbiediging van het recht van verdediging, ambtshalve de rechtsgronden op te werpen waarvan de toepassing geboden is door de feiten die door de partijen in het bijzonder worden aangevoerd tot staving van hun vorderingen of hun verweer; hiermee worden gelijkgesteld de feiten die de rechter zelf naar voor brengt uit de elementen die hem regelmatig werden voorgelegd (1). (1) Zie concl OM.

23 december 2022 F.22.0041.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221223.1N.1** AC nr. ...

Burgerlijke zaken - Algemeen beginsel van het recht van verdediging - Draagwijdte - Ambt van de rechter - Ambtshalve aanvullen van redenen

Het algemeen rechtsbeginsel van het recht van verdediging is niet miskend wanneer de rechter zijn beslissing grondt op gegevens waarvan de partijen, gelet op het verloop van het debat, konden verwachten dat hij ze in zijn beoordeling zou meenemen en waarover ze bijgevolg tegenspraak hebben kunnen voeren (1). (1) Zie o.m. Cass. 10 december 2018, AR S.18.0056.F; Cass. 28 juni 2018, AR C.17.0696.N, AC 2018, nr. 423; Cass. 25 maart 2013, AR C.12.0037.N, AC 2013, nr. 207; Cass. 29 september 2011, AR C.10.0349.N, AC 2011, nr. 514 met concl. van advocaat-generaal Vandewal.

27 november 2023 C.22.0412.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231127.3F.6** AC nr. ...

Burgerlijke zaken - Recht om te worden gehoord - Grenzen

Noch uit de artikelen 6.1 en 15 EVRM, noch uit het algemeen rechtsbeginsel van het recht van verdediging volgt dat het recht om te worden gehoord een absoluut recht is dat niet anders dan door de in artikel 15 EVRM bepaalde grenzen kan worden beperkt.

- Art. 15 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

17 oktober 2025 C.21.0004.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20251017.1F.4** AC nr. ...

STRAFZAKEN

Strafzaken - Onderzoek in strafzaken - Inverdenkingstelling door de onderzoeksrechter - Laattijdigheid - Onherroepelijke aantasting van het recht van verdediging - Het verloren gaan van determinerend bewijs door tijdsverloop - Beoordeling - Wijze

Het recht van verdediging van een beklaagde kan onherroepelijk zijn aangetast wanneer hij ingevolge het tijdsverloop vóór zijn laattijdige inverdenkingstelling, uit onwetendheid determinerend bewijs à décharge onherroepelijk verloren heeft laten gaan, maar dit is niet het geval wanneer de beklaagde vóór zijn inverdenkingstelling reeds over voldoende informatie beschikte om te weten dat hij minstens uit voorzorg dergelijk bewijsmateriaal diende bij te houden; om uit te maken of de beklaagde over die informatie beschikte, dient de rechter enkel rekening te houden met de feitelijke toestand waarin de beklaagde zich tijdens het onderzoek bevond, ongeacht of die toestand impliceert dat bepaalde rechten of keuzemogelijkheden niet zouden zijn geëerbiedigd en de rechter kan daartoe alle gegevens van het strafdossier in aanmerking nemen, waaronder de bekendheid van de beklaagde met andere toenmalige inverdenkinggestelden en zijn proceshouding tijdens het strafonderzoek en de regeling van de rechtspleging; de rechter kan de aanvoering van de beklaagde dat determinerend bewijs verloren is gegaan afwegen tegenover de aard van dat bewijs, de normale omgang met gegevens uit het verleden en de totaliteit van het verzamelde bewijs en hij kan op die gronden oordelen dat deze aanvoering niet aannemelijk is.

7 december 2021 P.21.0969.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211207.2N.4** AC nr. ...

Strafzaken - Tijd en faciliteiten voor verdediging - Uitstel van de behandeling - Weigering - Wijze

Uit de artikelen 6.1, 6.3.b en 13 EVRM volgt dat de rechter in beginsel ertoe gehouden is de behandeling van een strafzaak uit te stellen indien dit noodzakelijk is opdat de beklaagde effectief zou beschikken over voldoende tijd en faciliteiten om zijn verdediging voor te bereiden; indien de rechter een uitstel weigert, wat hij niet enkel kan omwille van proceseconomische redenen, maar ook omdat hij dit uitstel niet noodzakelijk acht met het oog op de effectieve uitoefening van het recht op een eerlijk proces en het recht van verdediging van de beklaagde, moet hij de concrete omstandigheden vaststellen waarop hij zich baseert en die omstandigheden kunnen onder meer betrekking hebben op de tijdspanne waarbinnen de beklaagde zijn verdediging heeft kunnen voorbereiden, de eigenheid van de zaak en de aanvoeringen van de beklaagde of zijn raadsman (1). (1) Zie ook Cass. 3 november 2020, AR P.20.0672.N, AC 2020, nr. 676.

- Art. 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 6.3.b Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

26 oktober 2021 P.21.0716.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211026.2N.2** AC nr. ...

Strafzaken - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Ernstige aanwijzingen van schuld - Stukken die de aanwijzingen kunnen bevestigen of ontkrachten - Weigering van inzage

Het arrest dat de inzage weigert van de stukken die de in het aanhoudingsbevel vermelde ernstige aanwijzingen van schuld kunnen bevestigen of ontkrachten, op grond dat de inverdenkinggestelde hiervan tijdig inzage zal krijgen, miskent het recht van verdediging van die inverdenkinggestelde.

22 juli 2025 P.25.1015.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250722.VAC.9** AC nr. ...

Strafzaken - Uitstel van de behandeling - Weigering door de eerste rechter - Onherstelbare miskenning van recht op eerlijk proces en recht van verdediging - Beoordeling - Wijze - Wettigheidstoezicht

Op grond van het geheel van de omstandigheden die hij vaststelt, oordeelt de appelrechter onaantastbaar of de uit de artikelen 6.1, 6.3.b en 13 EVRM volgende rechten van de beklaagde onherstelbaar zijn miskend door de weigering van de eerste rechter om de behandeling van zijn zaak uit te stellen; het Hof gaat enkel na of de appelrechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan niet kunnen worden verantwoord.

- Art. 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 6.3.b Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

26 oktober 2021 P.21.0716.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211026.2N.2** AC nr. ...

Strafzaken - Onderzoek in strafzaken - Inverdenkingstelling door de onderzoeksrechter - Laattijdigheid - Onherroepelijke aantasting van het recht van

verdediging - Het verloren gaan van determinerend bewijs door tijdsverloop - Grenzen

Het recht van verdediging van een beklaagde kan onherroepelijk zijn aangetast wanneer hij ingevolge het tijdsverloop vóór zijn laattijdige inverdenkingstelling, uit onwetendheid determinerend bewijs à décharge onherroepelijk verloren heeft laten gaan, maar dit is niet het geval wanneer de beklaagde vóór zijn inverdenkingstelling reeds over voldoende informatie beschikte om te weten dat hij minstens uit voorzorg dergelijk bewijsmateriaal diende bij te houden; om uit te maken of de beklaagde over die informatie beschikte, dient de rechter enkel rekening te houden met de feitelijke toestand waarin de beklaagde zich tijdens het onderzoek bevond, ongeacht of die toestand impliceert dat bepaalde rechten of keuzemogelijkheden niet zouden zijn geëerbiedigd en de rechter kan daartoe alle gegevens van het strafdossier in aanmerking nemen, waaronder de bekendheid van de beklaagde met andere toenmalige inverdenkinggestelden en zijn proceshouding tijdens het strafonderzoek en de regeling van de rechtspleging; de rechter kan de aanvoering van de beklaagde dat determinerend bewijs verloren is gegaan afwegen tegenover de aard van dat bewijs, de normale omgang met gegevens uit het verleden en de totaliteit van het verzamelde bewijs en hij kan op die gronden oordelen dat deze aanvoering niet aannemelijk is.

7 december 2021 P.21.0969.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211207.2N.4** AC nr. ...

Strafzaken - Strafvordering - Hoger beroep - Verplicht aanvoeren van grieven - Grievenschrift - Begrip grief - Rubrieken in het grievenformulier - Aankruising rubriek "schuld" - Aanvoeren van een grief over de rechten van verdediging - Afwezigheid op de terechtzitting om medische redenen - Saisine van de rechter in hoger beroep - Impact van de grief over de procedure - Grens

Een grief als bedoeld in artikel 204 Wetboek van Strafvordering is de specifieke aanwijzing door de appellant van een afzonderlijke beslissing van het beroepen vonnis waarvan hij de hervorming door de appelrechter vraagt (1); het overeenkomstig artikel 204, derde lid, Wetboek van Strafvordering door de Koning bij besluit van 18 februari 2016, zoals gewijzigd bij besluit van 23 november 2017, vastgesteld model van het grievenformulier bevat naast onder meer de rubrieken Schuld en Straf en/of maatregel ook een rubriek Procedure (bevoegdheid, verjaring, rechten van verdediging, e.a.); een appellant die aanvoert dat het appelgerecht de strafvordering onontvankelijk moet verklaren wegens miskenning van zijn recht van verdediging en zijn recht op een eerlijk proces omdat hij omwille van medische redenen niet persoonlijk aanwezig kon zijn noch werd vertegenwoordigd en zo een aanleg heeft verloren, beoogt om procedurele redenen een hervorming van de beroepen beslissing op dit punt; indien hij wil dat het appelgerecht zich daarover uitspreekt, moet hij een procedurele grief aanvoeren; uit de loutere aankruising in het appelgrievenformulier van de rubrieken Schuld en Straf en/of maatregel volgt niet dat de appellant elke beslissing op procedureel vlak die een impact heeft of kan hebben op de beslissing over de schuld of de straf als grief aanvoert; dit zou immers betekenen dat de rubriek Procedure zinledig is (2). (1) Zie o.a. Cass. 4 februari 2025, AR P.24.1614.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250204.2N.7; Cass. 11 oktober 2023, AR P.22.1491.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231011.2F.14, met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH; Cass. 1 februari 2017, AR P.16.1100.F, AC 2017, nr. 78; Cass. 18 oktober 2016, AR P.16.0818.N, AC 2016, nr. 584, met concl. van advocaat-generaal WINANTS; S. VAN OVERBEKE, Grievenstelsel en hoger beroep in strafzaken, Kluwer, 2022, 91-95; M.A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, die Keure, 2025, 1958-1965. (2) Over de procedurele grief en de impact op de schuldbeoordeling zie S. VAN OVERBEKE, Grievenstelsel en hoger beroep in strafzaken, Kluwer, 2022, 160-165.

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

17 juni 2025 P.25.0514.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250617.2N.15** AC nr. ...

Strafzaken - Bewijs - Verslag Cel voor Financiële Informatieverwerking - Aanwijzingen voor bestaan van witwasmisdrijf - Schuldigverklaring aan misdrijf dat vermogensvoordelen heeft voorgebracht - Gebruik van de feitelijke gegevens van het verslag CFI als bewijs - Onaantastbare beoordeling van de bewijswaarde - Gevolg

Noch artikel 5 of artikel 22 Witwaswet 2017, noch enige andere bepaling verbiedt de rechter om de feitelijke gegevens van een verslag van de CFI aan de procureur des Konings, dat aanwijzingen bevat voor het bestaan van een witwasmisdrijf, te gebruiken als bewijs voor de schuldigverklaring van een beklaagde aan een misdrijf dat voor die beklaagde de vermogensvoordelen heeft voortgebracht die het voorwerp van dat mogelijke witwasmisdrijf konden uitmaken; het staat integendeel aan de rechter om onaantastbaar de bewijswaarde van die gegevens, naast de overige gegevens van het strafdossier, te beoordelen; het recht van verdediging van de beklaagde wordt gewaarborgd door het feit dat hij voor de rechter tegenspraak kan voeren over die gegevens.

- Art. 22 Wet 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme
- Art. 5 Wet 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme

25 maart 2025 P.24.1509.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250325.2N.8** AC nr. ...

Strafzaken - Strafvordering - Conclusietermijnen - Verstrijken van de conclusietermijnen - Mondeling requisitoir van het openbaar ministerie - Recht van de andere partijen om te repliceren - Draagwijdte - Beoordeling door de rechter

Het openbaar ministerie dat uitsluitend mondeling ter rechtszitting vordert kan de andere partijen in het strafproces verrassen door in deze vordering, met kennis van de reeds neergelegde schriftelijke conclusies van die partijen, redelijkerwijze door hen niet te verwachten argumenten aan te voeren met een mogelijke gewichtige impact op de uitkomst van de zaak maar een loutere repliek op het schriftelijke verweer van beklaagden, al is dat een procedureel verweer, maakt nog geen redelijkerwijze niet te verwachten argument van het openbaar ministerie uit; de rechter bepaalt in de regel onaantastbaar of en in welke mate de gezegden van het openbaar ministerie in zijn mondelinge vordering ter rechtszitting vereisen dat andere partijen daarop desgevraagd kunnen repliceren met navolgende conclusies of op navolgende rechtszittingen en de rechter houdt daarbij rekening met alle dienstige omstandigheden, waaronder het belang van de zaak voor de partijen, het procesverloop, het aantal partijen en hun onderscheiden verweermiddelen, het vereiste om de zaak binnen een redelijke termijn af te handelen, het gevaar voor rechtsmisbruik en het recht van verdediging en het recht op een eerlijk proces van alle partijen (1). (1) Cass. 28 juni 2022, AR P.22.0729.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220628.2N.26.

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

27 september 2022 P.22.0739.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220927.2N.7** AC nr. ...

Strafzaken - Hof van assisen - Kortstondige terbeschikkingstelling van een stuk aan de gezworenen - Middel dat de miskenning aanvoert van het beginsel van het mondeling karakter van het debat - Ontvankelijkheid

Artikel 326 Wetboek van Strafvordering bepaalt dat de gezworenen niet vóór hun beraadslaging over de in het dossier opgenomen processen-verbaal mogen beschikken; zodra de beschuldigde, eiser in cassatie, echter niet aanvoert dat de gezworenen bij de kortstondige inbezitneming van het overgedragen stuk kennis zouden hebben genomen van een gegeven ten laste waarvan ze niet op de rechtszitting in kennis zouden zijn gesteld of de partijen geen tegenspraak hebben kunnen voeren en waarop zij hun overtuiging zouden hebben gebaseerd, is het middel dat de schending van het beginsel van het mondeling karakter van het debat aanvoert in de volgende omstandigheden niet ontvankelijk bij gebrek aan belang: op verzoek van een raadsman van een burgerlijke partij heeft de voorzitster van het hof aan de gezworenen een stuk doen overhandigen uit de powerpointpresentatie van de onderzoekers, die deel uitmaakte van de overtuigingsstukken, waartegen de raadsman van de beschuldigde zich heeft verzet, de burgerlijke partij heeft haar vraag ingetrokken en de overgedragen exemplaren werden teruggegeven (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 326 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

17 september 2025 P.25.0630.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250917.2F.11** AC nr. ...

Strafzaken - Middel dat aanvoert dat de beschuldigde door het openbaar ministerie niet op de hoogte werd gebracht van het bestaan van een strafrechtelijk vooronderzoek tegen de onderzoeksmagistraat - Ontvankelijkheid

Het middel dat de beschuldigde aanvoert tot staving van zijn cassatieberoep is niet ontvankelijk wegens onnauwkeurigheid, wanneer het middel het openbaar ministerie verwijt dat het hem, bij de neerlegging van de getuigenlijst, niet in kennis heeft gesteld van het feit dat er tegen de magistraat die het dossier had onderzocht en waarvan was aangegeven dat hij in geval van verhindering zou kunnen worden vervangen, een strafrechtelijk vooronderzoek was ingeleid, met name wegens valsheden in informatica, die hij zou hebben gepleegd om een vertraging in de behandeling van zijn dossiers te verbergen, en dat het openbaar ministerie door die informatie te verzwijgen, de wapengelijkheid heeft miskend en de beschuldigde met name niet heeft toegelaten om in limine litis, op de preliminaire rechtszitting, de onregelmatigheden, verzuimen of nietigheden aan te voeren die overeenkomstig artikel 235bis, § 5, Wetboek van Strafvordering, voor de feitenrechter kunnen worden opgeworpen, maar die onderzoeksrechter niet verwijt zijn verplichting te hebben miskend om een onderzoek à décharge te voeren, waardoor het hem evenmin verwijt een valsheid te hebben gepleegd die hun nadeel zou hebben berokkend en bijgevolg niet verduidelijkt waarin het aangevoerde verzuim hem schade zou hebben toegebracht (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 235bis, § 5 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

17 september 2025 P.25.0630.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250917.2F.11** AC nr. ...

Strafzaken - Hof van assisen - Beginsel van het mondeling karakter van het debat - Begrip

Het beginsel van het mondeling karakter van het debat voor het hof van assisen, dat door de wetgever wordt gewenst en voortvloeit uit de artikelen 280, eerste lid, en 294 tot 316 Wetboek van Strafvordering, maakt onlosmakelijk deel uit van de eerbiediging van het recht van verdediging; het houdt in dat de gezworenen en, in voorkomend geval, de rechters hun innerlijke overtuiging alleen gronden op de gegevens waarvan ze op de zitting kennis hebben gekregen en waarover de partijen vrij tegenspraak hebben kunnen voeren (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 306 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)
- Art. 294 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)
- Art. 295 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)
- Art. 296 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)
- Art. 297 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)
- Art. 298 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)
- Art. 299 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)
- Art. 300 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)
- Art. 301 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)
- Art. 302 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)
- Art. 303 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)
- Art. 280, eerste lid Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)
- Art. 305 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)
- Art. 316 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)
- Art. 307 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)
- Art. 308 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)
- Art. 309 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)
- Art. 310 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)
- Art. 311 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)
- Art. 312 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

- Art. 312bis Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)
- Art. 313 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)
- Art. 314 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)
- Art. 315 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)
- Art. 315bis Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)
- Art. 304 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

17 september 2025 P.25.0630.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250917.2F.11 AC nr. ...

Strafzaken - Hof van assisen - Kortstondige terbeschikkingstelling van een stuk aan de gezworenen - Middel dat de miskenning aanvoert van het beginsel van het mondeling karakter van het debat - Ontvankelijkheid

Wanneer de beschuldigde, eiser in cassatie, aanvoert dat een van de gezworenen, vóór de rechtszitting na afloop waarvan de jury naar de beraadslagingskamer werd gestuurd, heeft deelgenomen aan een gesprek, waarin ook de vertegenwoordiger van het openbaar ministerie en twee advocaten waren betrokken, en dat, volgens het middel, dit gedrag van de gezworene waarvan de eiser een foto heeft gemaakt en dat door een gerechtsdeurwaarder werd bevestigd, gewettigde twijfel doet ontstaan over de onpartijdigheid van die gezworene, zodat het motiverend arrest, alsook het veroordelend arrest dat hiervan het gevolg is, vernietigd moeten worden, maar uit de rechtspleging niet blijkt dat de eiser die omstandigheid voor het hof van assisen heeft aangevoerd om die gezworene te doen wraken, is het middel, dat voor het eerst voor het Hof wordt aangevoerd en een onderzoek van feitelijke gegevens vereist waarvoor het Hof niet bevoegd is, niet ontvankelijk (1). (1) Zie het eerste middel van T.K. (arrest, sub D): deze eiser heeft, van zijn kant, aangevoerd dat hij pas na het verdict kennis heeft gekregen van de foto waaruit hij het bestaan van een dergelijk gesprek afleidt; dit middel is bijgevolg niet nieuw, maar het Hof heeft vastgesteld dat ook dit middel niet ontvankelijk is omdat het onderzoek ervan eveneens een onderzoek van feitelijke gegevens vereist.

17 september 2025 P.25.0630.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250917.2F.11 AC nr. ...

Strafzaken - Schuldbeoordeling - Stukken die beschreven zijn maar niet gevoegd - Gevolgen

Het enkele feit dat de rechter bij de schuldbeoordeling rekening houdt met stukken die in het strafdossier zijn vermeld, maar als dusdanig niet bij dat dossier zijn gevoegd, houdt geen schending in van artikel 6.1 EVRM noch miskenning van het recht van verdediging of het recht op tegenspraak; wanneer de wet geen bijzonder bewijsmiddel voorschrijft, oordeelt de rechter integendeel onaantastbaar over de mate waarin die stukken kunnen bijdragen tot zijn oordeelsvorming en kan de beklaagde tegenspraak voeren over de stukken zoals die zijn beschreven.

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

26 oktober 2021 P.21.0716.N ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211026.2N.2 AC nr. ...

Strafzaken - Advocaat van de verdediging die de afwezigheid in het dossier van een stuk betreurt en het op bevel van de voorzitter van het hof van assisen neerlegt - Cassatiemiddel dat een dergelijk bevel aanvecht - (Geen) belang

De grief van de beklaagde die opkomt tegen het bevel dat de voorzitter van het hof van assisen aan zijn raadsman heeft gegeven om een stuk neer te leggen waarvan de advocaat zelf de afwezigheid betreurde en het heeft neergelegd, heeft geen belang.

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

25 juni 2025 P.25.0568.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250625.2F.7** AC nr. ...

Strafzaken - Openbaar ministerie - Schriftelijke conclusie - Conclusietermijnen - Verplichting - Draagwijdte

Een partij in een strafprocedure, met inbegrip van het openbaar ministerie, is niet verplicht haar verweer of standpunt te verwoorden in een schriftelijke conclusie, ook niet wanneer haar daartoe de gelegenheid is geboden bij een beslissing alvorens recht te doen op grond van artikel 152, § 1, Wetboek van Strafvordering; het feit dat een partij geen gebruik heeft gemaakt van die gelegenheid, belet haar niet om haar verweer te voeren of haar standpunt kenbaar te maken in een louter mondelinge uiteenzetting op de rechtszitting (1). (1) Cass. 14 november 2017, AR P.16.0973.N, AC 2017, nr. 638 met concl. van advocaat-generaal L. DECREUS.

- Art. 152, § 1 Wetboek van Strafvordering

27 september 2022 P.22.0739.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220927.2N.7** AC nr. ...

Strafzaken - Recht op bijstand van advocaat - Uitstel van de zaak - Geen absoluut recht op uitstel van behandeling - Verantwoordelijkheid van de raadsman - Gevolg

Uit het algemeen rechtsbeginsel van het recht van verdediging volgt dat een beklaagde het recht heeft op de bijstand van een raadsman naar eigen keuze of, indien hij niet over voldoende middelen beschikt om een raadsman te bekostigen, kosteloos door een toegevoegd advocaat te worden bijgestaan indien de belangen van een behoorlijke rechtspleging dit eisen; de rechter is in beginsel dan ook ertoe gehouden de behandeling van een strafzaak uit te stellen indien dit noodzakelijk is om dit recht te verzekeren, maar een beklaagde heeft evenwel geen absoluut recht op uitstel van behandeling van zijn zaak; de rechter mag het verzoek om uitstel van behandeling van de zaak afwijzen indien de raadsman van de beklaagde zelf ervoor verantwoordelijk is dat hij niet op het vastgestelde uur op de rechtszitting aanwezig is om de beklaagde bij te staan, in zoverre dit niet tot gevolg heeft dat aan de beklaagde het recht op bijstand van een raadsman op onevenredige wijze wordt ontzegd; de rechter oordeelt daarover onaantastbaar maar het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen onmogelijk te verantwoorden gevolgen afleidt (1). (1) Zie Cass 8 oktober 2024, AR P.24.0901.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241008.2N.9; Cass. 6 juni 2023, AR P.22.1440.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230606.2N.7, RW 2023-24, 1314; Cass. 3 november 2020, AR P.20.0672.N, AC 2020, nr. 676.

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

25 maart 2025 P.24.1509.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250325.2N.8** AC nr. ...

Strafzaken - Openbaar ministerie - Mondelinge conclusie - Conclusietermijnen - Verplichting - Draagwijdte

Het behoort tot het normale procesverloop voor de strafrechter dat het openbaar ministerie op de rechtszitting waarop de zaak voor behandeling is vastgesteld, mondeling de toepassing van de wet vordert en zijn standpunt over de zaak weergeeft, met inbegrip van zijn eventuele repliek op het hem op dat moment gekende verweer van de andere partijen, waarna de beklaagden in mondelinge pleidooien hun verweer kunnen voeren en daarbij zo nodig het standpunt van het openbaar ministerie kunnen weerleggen; niets vereist dat het openbaar ministerie zijn vordering reeds uitbrengt vooraleer aan partijen conclusietermijnen worden toegestaan op grond van artikel 152, § 1, Wetboek van Strafvordering (1). (1) Cass. 14 november 2017, AR P.16.0973.N, AC 2017, nr. 638 met concl. van advocaat-generaal L. DECREUS.

- Art. 152, § 1 Wetboek van Strafvordering

27 september 2022 P.22.0739.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220927.2N.7** AC nr. ...

Strafzaken - Handhaving van de voorlopige hechtenis - Kamer van inbeschuldigingstelling - Recht van de inverdenkinggestelde om op de rechtszitting te verschijnen - Onmogelijkheid - Mogelijkheid om zich op de rechtszitting door zijn raadsman te laten vertegenwoordigen en de verdaging van de zaak te vorderen - Eerbiediging van het recht van verdediging

Uit de artikelen 23, 2° en 30, § 3, derde lid, Voorlopige Hechteniswet volgt dat een inverdenkinggestelde in beginsel het recht heeft om de rechtszitting van de kamer van inbeschuldigingstelling waarop de handhaving van zijn voorlopige hechtenis wordt behandeld, persoonlijk bij te wonen, maar dat recht is niet absoluut; indien blijkt dat het om redenen buiten zijn wil niet mogelijk is de inverdenkinggestelde over te brengen naar het gerechtsgebouw en het voor de kamer van inbeschuldigingstelling evenmin mogelijk is om zich te verplaatsen naar de gevangenis, wordt het recht van verdediging afdoende gewaarborgd door de mogelijkheid voor de inverdenkinggestelde om zich door zijn raadsman te laten vertegenwoordigen, die op zijn minst de verdaging van de zaak kan vorderen (1). (1) Cass. 1 augustus 2018, AR P.18.0855.N, AC 2018, nr. 437.

- Art. 30, § 3, derde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 23, 2° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

18 juni 2025 P.25.0863.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250618.2F.21** AC nr. ...

Strafzaken - Recht op een eerlijk proces - Miskenning - Onvolledigheid van het onderzoek - Beoordeling - Wijze

Bij de beoordeling van de door een beklaagde aangevoerde miskenning van het recht op een eerlijk proces wegens het feit dat tijdens het gerechtelijk onderzoek niet alle vereiste onderzoekshandelingen zouden zijn uitgevoerd, kan de rechter wel degelijk rekening houden met het feit dat de beklaagde geen gebruik heeft gemaakt van vroegere gelegenheden om bijkomend onderzoek te vragen.

26 oktober 2021 P.21.0716.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211026.2N.2** AC nr. ...

Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Recht op horen van getuigen à charge - Slachtoffer van seksueel misbruik als getuige - Slachtoffer dat zich burgerlijke partij stelt - Verhoor als procespartij - Eerbiediging van het recht op een eerlijk proces - Wijze

De regeling voor de rechter om een verzoek tot het horen van een getuige à charge op de rechtszitting onder eed, die tijdens het onderzoek een voor een beklaagde belastende verklaring heeft afgelegd, te toetsen aan de drie door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens met betrekking tot artikel 6.1 en 6.3.d EVRM ontwikkelde criteria (1), is ook van toepassing indien de tijdens het vooronderzoek afgelegde belastende verklaringen uitgaan van een slachtoffer dat zich burgerlijke partij heeft gesteld in de zaak waarin de beklaagde wordt vervolgd, met dien verstande evenwel dat een burgerlijke partij in beginsel als een procespartij en niet als een getuige onder eed wordt gehoord; het recht op een eerlijk proces van de beklaagde waarvan het recht op tegenspraak deel uitmaakt, kan dan ook worden gewaarborgd door de mogelijkheid die de beklaagde heeft om de rechter te verzoeken om op de rechtszitting met de burgerlijke partij te worden geconfronteerd en alle vragen te stellen of opmerkingen te formuleren ter weerlegging, aanpassing of verduidelijking van de door die burgerlijke partij tijdens het vooronderzoek afgelegde belastende verklaringen. (1) De overwegingen in randnummers 3 t.e.m. 5 van onderstaand arrest over de drie criteria voor het horen van getuigen à charge onder eed op de openbare terechtzitting zijn een bevestiging van vaste rechtspraak van het Hof, gesteund op rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens over de artikelen 6.1 en 6.3.d EVRM (zie o.a. Cass. 25 februari 2025, AR P.24.1411.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250225.2N.2; Cass. 26 juni 2024, AR P.24.0554.F ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240626.2F.30; Cass. 19 december 2023, AR P.23.1157.N ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231219.2N.2; Cass. 31 oktober 2023, AR P.23.0893.N ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231031.2N.1; Cass. 8 november 2022, AR P.22.0832.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221108.2N.19; Cass. 21 juni 2022; AR P.22.0250.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220621.2N.1, RABG 2022, 1353; Cass. 3 mei 2022, AR P.22.0040.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220503.2N.1; Cass. 13 oktober 2020, AR P.20.0254.N, AC 2020, nr. 626; Cass. 26 februari 2019, AR P.18.1028.N, AC 2019, nr. 117, T. Strafr. 2019, 296 noot S. BERNEMAN; Cass. 31 januari 2017, AR P.16.0970.N ECLI:BE:CASS:2017:ARR.20170131.4, AC 2017, nr. 73 met concl. van advocaat-generaal R. MORTIER, T. Strafr. 2017, 207; EHRM 15 december 2011, Al-Khawaja en Tahery t/Verenigd Koninkrijk, EHRM 15 december 2015, Schatschaschwili t/Duitsland; EHRM 14 juni 2016, Riahi t/België, §28, RDP 2017, 604 noot C. MACQ, NC 2017, 141 noot P. TERSAGO en RABG 2017, 509 noot B. DE SMET; EHRM 9 mei 2022, Faysal Pamuk t/Turkije, §46, www.echr.coe.int; F. VAN VOLSEM, "Het horen op de rechtszitting van getuigen à charge onder eed", in Het Hof van Cassatie in dialoog, Larcier, 2024, 1157-1178; B. MEGANCK, "Het recht om getuigen à charge op de rechtszitting te horen: het sprookje van Soufiane Riahi en de drie criteria", T. Strafr. 2024, 420-433; F. KUTY, Justice pénale et procès équitable, Vol.2, Larcier, 2023, 2256-2289; M.A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, "Droit de la procédure pénale", Die Keure, 2025, 46 en 1588-1595).

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

24 juni 2025 P.25.0617.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.21** AC nr. ...

Strafzaken - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Recht van de inverdenkinggestelde om met eigen middelen kopie te nemen - Miskenning - Gevolgen

Artikel 21, § 3, Voorlopige Hechteniswet is niet voorgeschreven op straffe van nietigheid en evenmin verplicht een eventuele schending van die bepaling het onderzoeksgerecht om de voorlopige hechtenis zonder meer op te heffen; die opheffing dringt zich enkel op indien het onderzoeksgerecht vaststelt dat door de onmogelijkheid tot kopiename van het dossier, het recht van verdediging van de inverdenkinggestelde onherroepelijk is geschaad, waarover het onderzoeksgerecht onaantastbaar oordeelt (1); het Hof gaat wel na of dat gerecht uit zijn vaststellingen geen onverantwoorde gevolgen afleidt. (1) Cass. 17 juli 2019, AR P.19.0732.N, AC 2019, nr. 421.

- Art. 21, § 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

7 december 2021 P.21.1503.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211207.2N.15** AC nr. ...

Strafzaken - Recht op een eerlijk proces - Verzoek om toegang tot stukken die zich niet in het strafdossier bevinden - Beoordeling - Toetsing volgens de criteria voor het afwijzen van het verhoor van een getuige à décharge - Vereiste - Bewijs dat de versie van de feiten en bewijsmateriaal van het openbaar ministerie op doorslaggevende wijze kan weerleggen - Voorwaarde

Uit artikel 6.1 EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, volgt niet dat de rechter steeds het verzoek van een beklaagde om toegang te krijgen tot stukken die zich niet in het strafdossier bevinden, moet toetsen aan criteria die in de rechtspraak van het Europees Hof van de Rechten van de Mens worden vooropgesteld om de weigering van het horen van een getuige à décharge af te wegen tegen het recht op een eerlijk proces van de beklaagde, namelijk (1) het al dan niet voldoende onderbouwd zijn van het verzoek, (2) het voorhanden zijn van afdoende redenen om het voorwerp van het verzoek al dan niet relevant te achten voor de beoordeling van de telastlegging en (3) de impact van de verwerping van het verzoek op een eerlijke behandeling van de zaak in zijn geheel beschouwd; een dergelijke afweging is enkel vereist voor bewijs waarvan de beklaagde aannemelijk maakt dat het de versie van de feiten en het bewijsmateriaal van de vervolgende partij op een doorslaggevende wijze kan weerleggen en waarvan de impact vergelijkbaar is met deze van een getuigenis à décharge op de rechtszitting (1). (1) Zie EHRM 7 maart 2019, nr. 6005/08, Abdullayev t. Azerbeidzjan, https://hudoc.echr.coe.int.

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

3 juni 2025 P.25.0089.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.3** AC nr. ...

Strafzaken - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Recht om met eigen middelen kopie te nemen - Miskenning van het recht van verdediging - Remediëring - Wijze

Het recht van verdediging van een inverdenkinggestelde die tijdens de in artikel 21, § 3, Voorlopige Hechteniswet bepaalde termijn inzage heeft kunnen nemen in het strafdossier, wordt niet onherroepelijk miskend door het enkele feit dat hij geen afschrift heeft kunnen nemen van het volledige dossier; wanneer een inverdenkinggestelde zich beklaagt over de miskenning van zijn recht van verdediging omdat hij geen kopie van het dossier van de voorlopige hechtenis heeft kunnen nemen, kan het onderzoeksgerecht hem ter remediëring daarvan een uitstel van de behandeling van de zaak voorstellen en kan het, indien hij dat uitstel weigert, daarmee rekening houden bij de beoordeling van de aangevoerde miskenning en het enkele feit dat het uitstel leidt tot een verlenging van de termijn van de voorlopige hechtenis, waaraan de inverdenkinggestelde niet kan worden verplicht mee te werken, doet daaraan geen afbreuk.

- Art. 21, § 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

7 december 2021 P.21.1503.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211207.2N.15** AC nr. ...

Strafzaken - Deskundigenonderzoek van belang voor de actuele toestand van beklaagde of straftoemeting - Noodzaak, raadzaamheid en gepastheid van de onderzoekshandeling - Weigering - Wijze

Geen enkele bepaling verplicht de rechter in strafzaken een deskundigenonderzoek te bevelen enkel omdat het resultaat ervan van belang zou kunnen zijn voor de actuele toestand van de beklaagde of voor de straftoemeting; de rechter oordeelt onaantastbaar over de noodzaak, de raadzaamheid en de gepastheid van een dergelijke onderzoekshandeling en aldus belet niets de rechter om, mits hij de motiveringsverplichting naleeft, de aanstelling van een deskundige te weigeren wanneer er geen dienstige reden bestaat om die maatregel te bevelen.

19 oktober 2021 P.21.0246.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211019.2N.27** AC nr. ...

Strafzaken - Deskundigenonderzoek van belang voor de actuele toestand van beklaagde of straftoemeting - Noodzaak, raadzaamheid en gepastheid van de onderzoekshandeling - Weigering - Wijze

Geen enkele bepaling verplicht de rechter in strafzaken een deskundigenonderzoek te bevelen enkel omdat het resultaat ervan van belang zou kunnen zijn voor de actuele toestand van de beklaagde of voor de straftoemeting; de rechter oordeelt onaantastbaar over de noodzaak, de raadzaamheid en de gepastheid van een dergelijke onderzoekshandeling en aldus belet niets de rechter om, mits hij de motiveringsverplichting naleeft, de aanstelling van een deskundige te weigeren wanneer er geen dienstige reden bestaat om die maatregel te bevelen.

19 oktober 2021 P.21.0246.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211005.2N.10** AC nr. ...

Strafzaken - Straf - Motivering - In aanmerking te nemen gegevens - Geen invraagstelling door de beklaagde - (Geen) bestraffing van de wijze waarop de beklaagde zich heeft verdedigd

Wanneer het hof van beroep, te midden van andere redenen die duidelijk genoeg zijn om de keuze van de straf en de strafmaat te verantwoorden, verwijst naar de gegevens van de persoonlijkheid van de eiser, namelijk het feit dat hij zichzelf niet in vraag stelt ondanks daden die volgens de appelrechters niet gebanaliseerd kunnen worden, bestraft het hof van beroep de wijze waarop de beklaagde zich heeft verdedigd niet (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering

11 oktober 2023 P.23.0754.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231011.2F.15 AC nr. ...

Strafzaken - Onderzoek in strafzaken - Inverdenkingstelling door de onderzoeksrechter - Laattijdigheid - Gevolgen

De wet bepaalt geen sanctie indien de onderzoeksrechter niet tijdig overgaat tot een inverdenkingstelling en dit kan dan ook niet leiden tot de niet-ontvankelijkheid of het verval van de strafvordering, behoudens indien daardoor de uitoefening van het recht van verdediging van de beklaagde onherroepelijk is aangetast (1); de rechter beslist onaantastbaar of dat het geval is en het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen onverantwoorde gevolgen afleidt. (1) Cass. 28 maart 2012, AR P.11.2002.F, AC 2012, nr. 200, met concl. van advocaat-generaal D. Vandermeersch op datum in Pas..

- Art. 61bis Wetboek van Strafvordering

7 december 2021 P.21.0969.N ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211207.2N.4 AC nr. ...

Strafzaken - Procedure op de zitting - Gezegden van de partijen ter rechtszitting niet opgenomen in een proces-verbaal - Draagwijdte

Noch artikel 6 EVRM, noch de noodzaak om het recht van verdediging van de procespartijen te eerbiedigen of om het Hof in staat te stellen de wettigheid van de bestreden beslissing te controleren, vereisen dat de gezegden van de partijen ter rechtszitting moeten kunnen worden gecontroleerd aan de hand van de weergave daarvan in het proces-verbaal van die rechtszitting en het is evenmin vereist dat de bestreden beslissing die gezegden als dusdanig aanhaalt bij de beoordeling van de impact ervan op de bewijswaardering van de gegevens van het strafdossier (1). (1) Cass. 12 oktober 2022, AR P.22.0456.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221012.2F.13 met concl. van advocaat-generaal M. NOLET DE BRAUWERE; Cass. 2 november 2011, AR P.11.1424.F, AC 2011, nr. 588.

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

15 november 2022 P.22.1085.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221115.2N.6 AC nr. ...

Strafzaken - Zwijgrecht - Draagwijdte - Verhoor van de inverdenkinggestelde - Vragen over de redenen waarom de inverdenkinggestelde van zijn zwijgrecht gebruik wenst te maken - Beperking

Geen enkele bepaling verbiedt de onderzoeksrechter of de speurders om een inverdenkinggestelde te ondervragen over de redenen waarom hij van zijn zwijgrecht gebruik wenst te maken, mits zij hem hiermee niet onrechtmatig onder druk zetten (1). (1) Zie Cass. 16 februari 2016, AR P.16.0181.N, AC 2016, nr. 115 (wat betreft de onderzoeksrechter); Cass. 10 februari 2021, AR P.21.0163.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210210.2F.20; T. DECAIGNY en J. VAN GAEVER, " Salduz : Nemo tenetur en meer... ", T. Strafr. 2009, 201-212.

13 december 2023 P.23.1666.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231213.2F.13 AC nr. ...

Strafzaken - Verdwenen bewijsstukken - Gevolg - Beoordeling - Herstel van

eventuele miskenning van het recht van verdediging - Toepassing

Het recht van verdediging vereist dat de vervolgde persoon, in de regel, voor de rechter niet alleen alle regelmatig tegen hem aangevoerde gegevens vrij kan tegenspreken, maar ook dat hij elk voor hem gunstig verweer kan doen gelden maar dit betekent evenwel niet dat de verdwijning van bepaalde bewijsgegevens steeds leidt tot een miskenning van het recht van verdediging van de beklaagde; het staat immers aan de rechter om op grond van alle voorliggende gegevens onaantastbaar te oordelen of en in hoeverre het niet langer voorhanden zijn van die stukken een effectieve belemmering vormt voor de volwaardige uitoefening van het recht van verdediging van die beklaagde en of die eventuele miskenning niet is geremedieerd; het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord.

7 juni 2022 P.22.0246.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220607.2N.11** AC nr. ...

Strafzaken - Recht op een eerlijk proces - Verzoek door andere beklaagde om toegang tot stukken die zich niet in het strafdossier bevinden - Gevolg

Een beklaagde die zelf niet verzoekt om toegang te krijgen tot informatie die zich bevindt in een ander strafdossier dan datgene dat op hemzelf betrekking heeft, kan geen miskenning van zijn recht op een eerlijk proces afleiden uit de beslissing van de rechter om aan een andere beklaagde, die daarom wel heeft verzocht, geen toegang tot die informatie te geven.

3 juni 2025 P.25.0089.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.3** AC nr. ...

Strafzaken - Tonen van stukken op de rechtszitting - Neerlegging - Draagwijdte - Gevolg

De enkele omstandigheid dat een partij stukken op de rechtszitting toont, zonder die stukken neer te leggen om bij het dossier te voegen of ze aan de tegenpartij mee te delen, betekent niet dat ze niet het voorwerp van het debat hebben uitgemaakt en dat de rechter niet erop mag steunen, zodat daardoor het recht van verdediging van die partij niet miskend wordt.

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

15 november 2022 P.22.0636.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221115.2N.12** AC nr. ...

Strafzaken - Bijstand tolk - Invulling van dit recht - Beoordeling door de rechter - Eerbiediging van het recht van verdediging - Bijstand van tolk in hoger beroep - Toezicht door het Hof - Draagwijdte - Gevolg

Het recht op bijstand van een tolk bepaald in artikel 6.3.e. EVRM geldt niet enkel bij de zaak voor het vonnisgerecht, maar ook voor onderzoeksverrichtingen tijdens het vooronderzoek; het staat aan de rechter te oordelen of de verdachte of de beklaagde voldoende de taal van de rechtspleging begrijpt en spreekt, zodat hij in staat is zijn recht van verdediging effectief uit te oefenen maar uit het enkele feit dat een beklaagde tijdens de behandeling van de zaak in hoger beroep werd bijgestaan door een tolk, volgt niet noodzakelijk dat de beklaagde de taal van de procedure niet of onvoldoende beheerste voor zijn verhoor door de politie of voor een effectieve uitoefening van zijn recht van verdediging bij de behandeling van de zaak in eerste aanleg; het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord (1). (1) Zie Cass. 7 maart 2023, AR P.22.1551.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230307.2N.2.

- Art. 6.3.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

4 maart 2025 P.24.0766.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250304.2N.8** AC nr. ...

Strafzaken - Bestraffing van de wijze waarop de beklaagde zich heeft verdedigd - Straf - Motivering - Feitelijke gegevens eigen aan de zaak en aan de persoonlijkheid van de beklaagde - Inaanmerkingneming - Grens

Om te voldoen aan de verplichting tot motivering van de straf, zoals voorgeschreven door artikel 195 Wetboek van Strafvordering, moet de rechter alle feitelijke gegevens eigen aan de zaak en aan de persoonlijkheid van de beklaagde in aanmerking nemen, die, hoewel ze niet uitdrukkelijk door de wet zijn voorgeschreven, volgens hem de toepassing verantwoorden van de concrete straf die hij wil opleggen; hij mag het recht van verdediging van de beklaagde evenwel niet miskennen door de keuze en de zwaarte van de straf te verantwoorden door de ontkenningen of de wijze waarop deze zijn onschuld staande heeft willen houden (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering

11 oktober 2023 P.23.0754.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231011.2F.15** AC nr. ...

RECHTBANKEN

ALGEMEEN

Algemeen - Exceptie van openbare orde - Onderzoek - Geen conclusie

Bij gebrek aan conclusie die hierom verzoekt, dient de rechtbank, die wordt geacht ambtshalve uitspraak te hebben gedaan over de excepties van openbare orde die de partijen hierover hebben kunnen aanvoeren, niet uitdrukkelijk vast te stellen dat het moreel bestanddeel van het misdrijf voortvloeiend uit de fout van de eiseres voorhanden is (1). (1) Zie concl. OM.

27 maart 2025 C.24.0017.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250327.1F.6** AC nr. ...

BURGERLIJKE ZAKEN

Burgerlijke zaken - Algemeen - Rechtsplegingsvergoeding - Bedrag - Vordering die ertoe strekt de invordering van een belasting verjaard te doen verklaren

De rechtsvordering die ertoe strekt de invordering van een belasting verjaard te doen verklaren, betreft een in geld waardeerbare vordering (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 3 KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffen
- Art. 2 KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffen
- Art. 1022 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

29 september 2025 F.17.0014.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250929.3F.4** AC nr. ...

Burgerlijke zaken - Algemeen - Openbaar ministerie - Opdracht om een advies uit te brengen - Neerlegging van een schriftelijk advies met voeging van een stuk

De artikelen 740, 747, § 4, en 771 Gerechtelijk Wetboek zijn enkel van toepassing op de partijen in het geschil maar niet op het openbaar ministerie aan wie de zaak wordt meegedeeld met het oog op het uitbrengen van een advies over dat geschil; die bepalingen verzetten er zich niet tegen dat het openbaar ministerie, samen met zijn schriftelijk advies, een stuk neerlegt om zijn stelling te staven (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 771 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 747, § 4 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 740 Gerechtelijk Wetboek

11 december 2023 S.23.0031.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231211.3F.4** AC nr. ...

Burgerlijke zaken - Sociale zaken (bijzondere regels) - Geschil - Individueel geschil - Collectief geschil - Begrip

De bevoegdheid krachtens artikel 578, 3° Gerechtelijk Wetboek houdt in dat de arbeidsgerechten kennis kunnen nemen van vorderingen die strekken tot de naleving van individuele, subjectieve rechten die voortvloeien uit een cao die in de onderneming van de werkgever van toepassing is; zij hebben geen rechtsmacht om kennis te nemen van de collectieve geschillen die kunnen rijzen met betrekking tot de toepasselijke collectieve arbeidsovereenkomsten; zij kunnen zodoende geen kennis nemen van vorderingen die strekken tot het afdwingen van een wijziging van een bestaande cao of het sluiten van een nieuwe cao voor een collectiviteit van werknemers (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 578, 3° Gerechtelijk Wetboek

12 december 2022 S.21.0029.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221212.3N.1** AC nr. ...

Burgerlijke zaken - Algemeen - Onttrekking van de zaak aan de rechter - Gevolgen van de vordering tot onttrekking

De vordering tot onttrekking van de zaak aan de rechter heeft schorsende kracht.

- Art. 654 Gerechtelijk Wetboek - Deel III: BEVOEGDHEID (Art. 556 tot 663)

29 september 2025 C.25.0303.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250929.3F.8** AC nr. ...

Burgerlijke zaken - Algemeen - Algemeen rechtsbeginsel van het recht van verdediging - Draagwijdte - Ambt van de rechter - Ambtshalve aanvullen van redenen

Het algemeen rechtsbeginsel van het recht van verdediging is niet miskend wanneer de rechter zijn beslissing grondt op gegevens waarvan de partijen, gelet op het verloop van het debat, konden verwachten dat hij ze in zijn beoordeling zou meenemen en waarover ze bijgevolg tegenspraak hebben kunnen voeren (1). (1) Zie o.m. Cass. 10 december 2018, AR S.18.0056.F; Cass. 28 juni 2018, AR C.17.0696.N, AC 2018, nr. 423; Cass. 25 maart 2013, AR C.12.0037.N, AC 2013, nr. 207; Cass. 29 september 2011, AR C.10.0349.N, AC 2011, nr. 514 met concl. van advocaat-generaal Vandewal.

27 november 2023 C.22.0412.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231127.3F.6** AC nr. ...

Burgerlijke zaken - Algemeen - Onttrekking van de zaak aan de rechter - Verzuim gedurende meer dan zes maanden om de zaak te berechten - Goede rechtsbedeling - Beoordeling

Een maatregel van onttrekking van de zaak aan de rechter kan, afhankelijk van de omstandigheden, in strijd blijken met een goede rechtsbedeling wanneer er een ontwerpvonnis wordt opgemaakt; indien uit het verloop van de procedure voor de rechtbank en uit de gemaakte opmerkingen echter niet volgt dat er op korte termijn een vonnis mag worden verwacht, dient in het belang van de goede rechtsbedeling de onttrekking van de zaak aan de rechter te worden bevolen.

- Art. 648, 4° Gerechtelijk Wetboek - Deel III: BEVOEGDHEID (Art. 556 tot 663)

29 september 2025 C.25.0303.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250929.3F.8** AC nr. ...

Burgerlijke zaken - Sociale zaken (bijzondere regels) - Geschil - Individueel geschil - Collectief geschil - Begrip

De bevoegdheid krachtens artikel 578, 3° Gerechtelijk Wetboek houdt in dat de arbeidsgerechten kennis kunnen nemen van vorderingen die strekken tot de naleving van individuele, subjectieve rechten die voortvloeien uit een cao die in de onderneming van de werkgever van toepassing is; zij hebben geen rechtsmacht om kennis te nemen van de collectieve geschillen die kunnen rijzen met betrekking tot de toepasselijke collectieve arbeidsovereenkomsten; zij kunnen zodoende geen kennis nemen van vorderingen die strekken tot het afdwingen van een wijziging van een bestaande cao of het sluiten van een nieuwe cao voor een collectiviteit van werknemers (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 578, 3° Gerechtelijk Wetboek

12 december 2022 S.21.0029.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221212.3N.1** AC nr. ...

Burgerlijke zaken - Algemeen - Ambt van de rechter

De rechter moet de juridische aard van de door de partijen aangevoerde feiten onderzoeken en mag, ongeacht de omschrijving die de partijen daaraan hebben gegeven, de voor hem aangevoerde redenen ambtshalve aanvullen, mits hij geen betwisting opwerpt waarvan de partijen het bestaan hebben uitgesloten, zich enkel baseert op feiten die hem regelmatig zijn voorgelegd en het voorwerp van de vordering niet wijzigt (1). (1) Cass. 6 mei 2016, AR C.15.0365.F, AC 2016, nr. 305; Cass. 8 mei 2015, AR C.14.0231.N-C.14.0489.N, AC 2015, nr. 300; Cass. 30 januari 2014, AR C.12.0305.N, AC 2014, nr. 83; Cass. 23 januari 2014, AR C.12.0467.N, AC 2014, nr. 58; Cass. 31 oktober 2013, AR C.13.0005.N, AC 2013, nr. 571, met concl. van advocaat-generaal Van Ingelgem; Cass. 27 september 2013, AR C.12.0381.F, AC 2013, nr. 487; Cass. 27 juni 2013, AR C.11.0508.F, AC 2013, nr. 399; Cass. 25 maart 2013, AR C.12.0037.N, AC 2013, nr. 207.

27 november 2023 C.22.0412.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231127.3F.6** AC nr. ...

STRAFZAKEN

Strafzaken - Strafvordering - Correctioneel rechtscollege in hoger beroep - Aanhangigmaking - Vaststelling

In hoger beroep wordt de aanhangigmaking van de zaak bij de rechter bepaald door de verklaring van hoger beroep en door het verzoekschrift dat de grieven bevat (1). (1) Over de devolutieve werking van het hoger beroep, zie M.-A. BEERNAERT e.a., o.c., II, 1733 e.v.

- Art. 210 Wetboek van Strafvordering
- Art. 204 Wetboek van Strafvordering
- Art. 203 Wetboek van Strafvordering

20 december 2023 P.23.0636.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231220.2F.3** AC nr. ...

Strafzaken - Strafvordering - Openbaar ministerie - Conclusietermijnen - Verplichting - Draagwijdte

Een partij in een strafprocedure, met inbegrip van het openbaar ministerie, is niet verplicht haar verweer of standpunt te verwoorden in een schriftelijke conclusie, ook niet wanneer haar daartoe de gelegenheid is geboden bij een beslissing alvorens recht te doen op grond van artikel 152, § 1, Wetboek van Strafvordering; het feit dat een partij geen gebruik heeft gemaakt van die gelegenheid, belet haar niet om haar verweer te voeren of haar standpunt kenbaar te maken in een louter mondelinge uiteenzetting op de rechtszitting (1). (1) Cass. 14 november 2017, AR P.16.0973.N, AC 2017, nr. 638 met concl. van advocaat-generaal L. DECREUS.

- Art. 152, § 1 Wetboek van Strafvordering

27 september 2022 P.22.0739.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220927.2N.7** AC nr. ...

Strafzaken - Strafvordering - Toepassing van de wet in de tijd - Bepaling die na de feiten in werking is getreden - Andere bepaling die op het ogenblik van de feiten van toepassing was - Herkwalificatie - Toepassing

Uit de omstandigheid dat een daad niet strafbaar is krachtens de nieuwe wet die na het plegen van die daad in werking is getreden, volgt niet dat ze niet zou kunnen worden bestraft krachtens een andere wettelijke bepaling die daarentegen zowel op de datum van het misdrijf als op de datum van het vonnis van kracht was; dit is het geval wanneer de beklaagde niet werd veroordeeld wegens schending van artikel 3.44 Wetboek van Vennootschappen, dat niet bestond op het ogenblik waarop het misdrijf werd gepleegd, maar van de artikelen 193, 196, 197, 213 en 214 Strafwetboek, aangezien de herkwalificatie van de litigieuze boekingen de identiteit ervan niet wijzigen (1). (1) Zie Cass. 25 september 2024, AR P.24.0567.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240925.2F.6

- Art. 3.44 Wetboek van vennootschappen en verenigingen 23 maart 2019
- Art. 127 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 214 Strafwetboek
- Art. 213 Strafwetboek
- Art. 197 Strafwetboek
- Art. 196 Strafwetboek
- Art. 193 Strafwetboek
- Art. 2, eerste lid Strafwetboek

23 april 2025 P.25.0067.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250423.2F.5** AC nr. ...

Strafzaken - Strafvordering - Territoriale bevoegdheid - Belgische rechtscolleges - Constitutief bestanddeel van het misdrijf op Belgisch grondgebied gelokaliseerd - Materiële gedragingen in België en in het buitenland gepleegd - Witwassen - Artikel 505, eerste lid, 4°, Strafwetboek - Draagwijdte - Gevolg

De Belgische strafrechter heeft op grond van artikel 3 Strafwetboek rechtsmacht om te oordelen over een in België gepleegd misdrijf en daartoe behoort een misdrijf waarvan één van de constitutieve bestanddelen geheel of gedeeltelijk op het Belgische grondgebied is gelokaliseerd of waaraan materiële gedragingen ten grondslag liggen die zowel in België als in het buitenland zijn gepleegd en die een ondeelbaar geheel vormen; de Belgische rechtscolleges die vaststellen dat een beklaagde op Belgisch grondgebied gelden met een illegale oorsprong heeft ontvangen en die in het buitenland heeft overgeschreven, steunen aldus hun rechtsmacht op een in België gesitueerde materiële witwasgedraging aan een in het buitenland gepleegd witwasmisdrijf (1). (1) Cass. 21 oktober 2015, AR P.15.1019.F, AC 2015, nr. 618; B. SPRIET, "(Extra)territoriale werking van de Belgische strafwet, met enkele "klassieke" extraterritoriale jurisdictiegronden uit de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering" in X., Strafprocesrecht en extraterritorialiteit (BLUS), 2002, p. 4-16; J. VANHEULE, "Op zoek naar de grenzen van de territoriale rechtsmacht van de strafrechter en van de strafbaarheid van betrokkenheid bij bendevorming", noot onder Gent 30 maart 2021, RABG 1090-1102. Cass. 21 oktober 2015, AR P.15.1019.F, AC 2015, nr. 618, Antwerpen, 31/01/1995, RW 1996-97, 1027-1028.

- Artt. 3 en 505, eerste lid, 4° Strafwetboek

15 november 2022 P.22.0854.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221115.2N.7** AC nr. ...

Strafzaken - Algemeen - Mededeling van de akte van wraking aan de gewraakte magistraat - Schorsende werking - Draagwijdte - Uitstel van het onderzoek van de zaak naar een latere rechtszitting - (Geen) vereiste van continuïteit van de zetel

Krachtens artikel 779 Gerechtelijk Wetboek moeten de rechters die de beslissing wijzen alle rechtszittingen waarop de zaak werd behandeld, hebben bijgewoond; dat vereiste geldt echter niet voor de rechtszitting waarop het hof van beroep enkel het onderzoek van de zaak heeft uitgesteld zonder ze te behandelen (1). (Impliciete oplossing). (1) Zie concl. OM, §§ 1-4; Cass. 3 mei 2017, AR. P.16.0532.F, AC 2017, nr. 304, met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH, op datum in Pas..

- Art. 779 Gerechtelijk Wetboek

20 december 2023 P.23.0636.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231220.2F.3** AC nr. ...

Strafzaken - Allerlei - Witwassen - Verbeurdverklaring - Verbeurdverklaring per equivalent - Verbeurdverklaring per equivalent van hetzelfde bedrag opgelegd aan meerdere veroordeelden - Verhaalbaarheid op vermogen van elk van de veroordeelde - Uitvoering - Geen rechtsmacht van de strafrechter - Draagwijdte - Gevolg

De verbeurdverklaring per equivalent zoals bedoeld in artikel 505, zesde lid, Strafwetboek is een straf die ten belope van het verbeurdverklaarde bedrag een schuldvordering toevoegt aan het vermogen van de veroordeelde en die ten uitvoer kan worden gelegd op gans dat vermogen (4); indien de verbeurdverklaring per equivalent van datzelfde bedrag aan meerdere veroordeelden wordt opgelegd, is het verbeurdverklaarde bedrag verhaalbaar op het vermogen van elk van die veroordeelden, zonder dat het totaal van de tenuitvoerlegging het verbeurdverklaarde bedrag mag overstijgen; de strafrechter heeft geen rechtsmacht om te bepalen op welk vermogen de door hem bevolen verbeurdverklaring per equivalent zal worden uitgevoerd (1). (1) Zie Cass. 16 mei 2023, AR P.23.0020.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230516.2N.4; Cass. 14 februari 2017, AR P.16.1099.N, AC 2017, nr. 108

- Art. 505, zesde lid Strafwetboek

3 juni 2025 P.25.0089.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.3 AC nr. ...

Strafzaken - Strafvordering - Verzoek om toegang tot informatie die niet behoort tot het strafdossier - Onafhankelijkheid van het openbaar ministerie - Geen bevel van de rechter mogelijk - Weigering door openbaar ministerie - Beoordeling van het gevolg - Eerbiediging van het recht op een eerlijk proces - Niet-ontvankelijkheid van de strafvordering - Beslissing van de rechter die de strafvordering ontvankelijk acht - Wijze

Krachtens het beginsel van de onafhankelijkheid van het openbaar ministerie, zoals vervat in artikel 151 Grondwet, kan de rechter geen bevel geven aan het openbaar ministerie en kan hij het openbaar ministerie dus niet dwingen om een beklaagde toegang te geven tot informatie die behoort tot een strafdossier dat vreemd is aan de voorliggende procedure (1); de rechter kan uit zijn vaststelling dat het openbaar ministerie aan een beklaagde toegang tot bepaalde informatie ontzegt, enkel gevolgen afleiden voor de eerbiediging van het recht op een eerlijk proces van deze laatste en hij kan, in zoverre geen minder verregaande remedie mogelijk is, besluiten tot de niet-ontvankelijkheid van de strafvordering wegens de miskenning van dat recht; bij afwezigheid van daarover bij conclusie gevoerd verweer dient de rechter niet uitdrukkelijk melding te maken van zijn beslissing dat hij, niettegenstaande zijn vaststelling dat de beklaagde geen toegang heeft tot bepaalde informatie waarom hij verzoekt, de strafvordering ontvankelijk acht en die beslissing kan blijken uit het feit dat de rechter oordeelt over de gegrondheid van de strafvordering. (1) Zie Cass. 9 april 2025, AR P.24.1727.F, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250409.2F.18; Cass. 5 september 2017, AR P.17.0645.N, AC 2017, nr. 446.

- Art. 151 De gecoördineerde Grondwet 1994

3 juni 2025 P.25.0089.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.3 AC nr. ...

Strafzaken - Strafvordering - Vonnisgerecht - Wijziging van kwalificatie of datum der feiten - Verval van het recht tot sturen - Herstel van het recht tot sturen afhankelijk gemaakt van het slagen voor proeven - Rijden voorafgaand aan het slagen voor de proeven - Herkwalificatie door de appelrechter om een andere beslissing van vervallenverklaring te vermelden - (Geen) Wettigheid

De beslissing van vervallenverklaring van het recht tot sturen bepaalt voor welke proef of proeven, van de vier in artikel 38, § 3, Wegverkeerswet vermelde soorten, de veroordeelde moet slagen voordat hij opnieuw achter het stuur kan plaatsnemen na het verstrijken van de termijn van het verval; hieruit volgt dat de rechter die, tenzij hij een verschrijving verbetert of een onvolledige omschrijving op grond van het strafdossier rechtzet, in een telastlegging van schending van artikel 48, eerste lid, 2°, Wegverkeerswet, de hierin vermelde beslissing van vervallenverklaring vervangt door een andere beslissing van vervallenverklaring, zichzelf gelast met een ander strafbaar feit (1). (1) Zie Cass. 14 september 2022, AR P.22.0430.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220914.2F.5, met concl. OM. Uit dat arrest volgt dat de rechter kan oordelen dat de beklaagde die wordt vervolgd wegens het rijden spijts verval van het recht tot sturen, opgelegd door een eerder vonnis dat niet van toepassing was op de dag van het bedoelde feit, niet wordt vervolgd voor het rijden spijts een dergelijk door een ander vonnis opgelegd verval dat niet in de telastlegging is vermeld. Uitdrukkelijk in het licht van dat arrest heeft het OM tot verwerping geconcludeerd.

- Art. 48, 1ste lid, 2° Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 38, § 1, 2° Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

13 september 2023 P.23.0503.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230913.2F.3** AC nr. ...

Strafzaken - Algemeen - Procedure op de zitting - Gezegden van de partijen ter rechtszitting niet opgenomen in een proces-verbaal - Draagwijdte

Noch artikel 6 EVRM, noch de noodzaak om het recht van verdediging van de procespartijen te eerbiedigen of om het Hof in staat te stellen de wettigheid van de bestreden beslissing te controleren, vereisen dat de gezegden van de partijen ter rechtszitting moeten kunnen worden gecontroleerd aan de hand van de weergave daarvan in het proces-verbaal van die rechtszitting en het is evenmin vereist dat de bestreden beslissing die gezegden als dusdanig aanhaalt bij de beoordeling van de impact ervan op de bewijswaardering van de gegevens van het strafdossier (1). (1) Cass. 12 oktober 2022, AR P.22.0456.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221012.2F.13 met concl. van advocaat-generaal M. NOLET DE BRAUWERE; Cass. 2 november 2011, AR P.11.1424.F, AC 2011, nr. 588.

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

15 november 2022 P.22.1085.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221115.2N.6** AC nr. ...

Strafzaken - Strafvordering - Gerechtelijk onderzoek - Aanhangigmaking bij de correctionele rechtbank of de politierechtbank - Vaststelling

Wanneer de zaak het voorwerp heeft uitgemaakt van een vooronderzoek, wordt de aanhangigmaking van de zaak bij de feitenrechter niet bepaald door de kwalificatie van de feiten in de bewoordingen van de tegen de beklaagde uitgebrachte telastlegging, noch door de kwalificatie die de vervolgende partij in haar vordering vermeldt; die aanhangigmaking wordt bepaald door de beslissing van het onderzoeksgerecht dat uitspraak doet over de regeling van de rechtspleging (1). (1) Zie concl. OM, §§ 8-9; M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Brussel, die Keure, 2021, II, 1447-1449.

- Art. 130 Wetboek van Strafvordering

20 december 2023 P.23.0636.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231220.2F.3 AC nr. ...

Strafzaken - Strafvordering - Openbaar ministerie - Mondelinge conclusie - Conclusietermijnen - Verplichting - Draagwijdte

Het behoort tot het normale procesverloop voor de strafrechter dat het openbaar ministerie op de rechtszitting waarop de zaak voor behandeling is vastgesteld, mondeling de toepassing van de wet vordert en zijn standpunt over de zaak weergeeft, met inbegrip van zijn eventuele repliek op het hem op dat moment gekende verweer van de andere partijen, waarna de beklaagden in mondelinge pleidooien hun verweer kunnen voeren en daarbij zo nodig het standpunt van het openbaar ministerie kunnen weerleggen; niets vereist dat het openbaar ministerie zijn vordering reeds uitbrengt vooraleer aan partijen conclusietermijnen worden toegestaan op grond van artikel 152, § 1, Wetboek van Strafvordering (1). (1) Cass. 14 november 2017, AR P.16.0973.N, AC 2017, nr. 638 met concl. van advocaat-generaal L. DECREUS.

- Art. 152, § 1 Wetboek van Strafvordering

27 september 2022 P.22.0739.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220927.2N.7 AC nr. ...

Strafzaken - Strafvordering - Vonnisgerecht - Aanhangigmaking - Grens - Gevolg

De correctionele rechter kan van geen andere feiten kennisnemen dan van die welke regelmatig bij hem aanhangig zijn gemaakt door de verwijzingsbeschikking van het onderzoeksgerecht of door de rechtstreekse dagvaarding van het openbaar ministerie of van de burgerlijke partij; hij kan zichzelf niet gelasten met een strafbaar feit dat niet in een van die akten is vermeld (1). (1) Zie P. MORLET, “Changement de qualification, droits et devoirs du juge”, RDPC, 1990, p. 561-590 [574-575]; M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Brussel, Die Keure, 2021, II, p. 1439-1462 [1453]; Cass. 25 mei 2022, AR P.22.0087.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220525.2F.3, met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH.

13 september 2023 P.23.0503.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230913.2F.3 AC nr. ...

RECHTEN VAN DE MENS

ALGEMEEN

Algemeen - Zevende Aanvullend Protocol EVRM - Artikel 2 - Recht op hoger beroep - Miskenning van het recht op eerlijk proces en recht van verdediging in eerste aanleg - Onherstelbare miskenning - Beoordeling - Wijze

Het enkele gegeven dat een beklaagde recht heeft op een behandeling van zijn zaak in twee aanleggen, heeft niet tot gevolg dat eender welke miskenning van het recht op een eerlijk proces of het recht van verdediging tijdens de procedure in eerste aanleg te aanzien is als onherstelbaar of als zodanig moet worden gesanctioneerd; of er sprake is van een onherstelbare miskenning van die rechten moet immers worden beoordeeld op basis van het strafproces in zijn geheel en bijgevolg kan een dergelijke miskenning tijdens de procedure in eerste aanleg worden geremedieerd door de behandeling van de zaak in hoger beroep, ter gelegenheid waarvan de beklaagde zijn verweer onverkort kan laten gelden, zodat de appelrechter bij de beoordeling van de draagwijdte van die miskenning dan ook rekening kan houden met de rechten en mogelijkheden waarover de beklaagde heeft beschikt in het kader van de appelprocedure.

26 oktober 2021 P.21.0716.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211026.2N.2** AC nr. ...

INTERNATIONAAL VERDRAG BURGERRECHTEN EN POLITIEKE RECHTEN

International verdrag burgerrechten en politieke recht - Artikel 14.1 - Recht op een eerlijk proces - Diefstal - Objectief verzwarende omstandigheden - Diefstal met geweld, gepleegd ten nadele van kwetsbaar persoon, zonder het oogmerk om te doden maar met de dood tot gevolg - Meerdere daders - Toerekening van de verzwarende omstandigheden - Beoordeling voor elke dader afzonderlijk - Individuele analyse van het gedrag van de dader - Toerekening op basis van dezelfde feitelijke gegevens - Wijze

Het recht op een eerlijk proces zoals gewaarborgd door artikel 6.1 EVRM en artikel 14.1 IVBPR verzet zich tegen een automatische toerekening van de objectieve verzwarende omstandigheden aan alle daders van diefstal en dit ongeacht of zij die verzwarende omstandigheden met kennis van zaken hebben aanvaard of bij de uitvoering ervan waren betrokken, maar het aannemen van de verzwarende omstandigheden dat de diefstal werd gepleegd door middel van geweld of bedreiging, de diefstal werd gepleegd ten nadele van een persoon van wie de kwetsbare toestand ten gevolge van de leeftijd duidelijk was of de dader bekend was en het geweld of de bedreiging werd gepleegd zonder het oogmerk om te doden maar toch de dood heeft veroorzaakt vereist een beoordeling voor elke dader afzonderlijk, wat een individuele analyse veronderstelt van zijn gedrag; de verplichting tot een individuele analyse belet evenwel niet dat de rechter zich voor de toerekening van de verzwarende omstandigheden aan meerdere daders steunt op dezelfde feitelijke gegevens.

- Art. 474 Strafwetboek
- Art. 471, laatste lid Strafwetboek
- Art. 468 Strafwetboek

3 juni 2025 P.25.0354.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.12** AC nr. ...

International verdrag burgerrechten en politieke recht - Artikel 14.5 - (Geen) toepassing op de personen die, krachtens het Belgisch recht, rechtstreeks voor een hoger rechtscollege zoals het hof van beroep worden gebracht, bijvoorbeeld wanneer het appelgerecht de zaak aan zich trekt

Artikel 2.1 Zevende Aanvullend Protocol EVRM (1) en artikel 14.5 IVBPR (2) zijn niet van toepassing op de personen die, krachtens de Belgische wet, rechtstreeks voor een hoger rechtscollege zoals het hof van beroep worden gebracht; dit is het geval wanneer de appelrechters, overeenkomstig artikel 215 Wetboek van Strafvordering, de zaak waarvan ze kennisnemen aan zich trekken. (1) Zie Cass. 2 maart 2021, AR P.20.1057.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210302.2N.22, met concl. van advocaat-generaal WINANTS, ECLI:BE:CASS:2021:CONC.20210302.2N.22. (2) Zie Cass. 3 september 2013, AR P.12.1645.N, AC 2013, nr. 416.

- Art. 14.5 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten
- Art. 2.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 215 Wetboek van Strafvordering

4 juni 2025 P.25.0382.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250604.2F.15** AC nr. ...

VERDRAG RECHTEN VAN DE MENS

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Uitstel van de behandeling - Weigering door de eerste rechter - Onherstelbare miskenning van recht op eerlijk proces en recht van verdediging - Beoordeling - Wijze - Wettigheidstoezicht

Op grond van het geheel van de omstandigheden die hij vaststelt, oordeelt de appelrechter onaantastbaar of de uit de artikelen 6.1, 6.3.b en 13 EVRM volgende rechten van de beklaagde onherstelbaar zijn miskend door de weigering van de eerste rechter om de behandeling van zijn zaak uit te stellen; het Hof gaat enkel na of de appelrechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan niet kunnen worden verantwoord.

- Art. 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 6.3.b Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

26 oktober 2021 P.21.0716.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211026.2N.2** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 13 - Uitstel van de behandeling - Weigering door de eerste rechter - Onherstelbare miskenning van recht op eerlijk proces en recht van verdediging - Beoordeling - Wijze - Wettigheidstoezicht

Op grond van het geheel van de omstandigheden die hij vaststelt, oordeelt de appelrechter onaantastbaar of de uit de artikelen 6.1, 6.3.b en 13 EVRM volgende rechten van de beklaagde onherstelbaar zijn miskend door de weigering van de eerste rechter om de behandeling van zijn zaak uit te stellen; het Hof gaat enkel na of de appelrechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan niet kunnen worden verantwoord.

- Art. 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden,

ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.b Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

26 oktober 2021 P.21.0716.N ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211026.2N.2 AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Miskenning - Onvolledigheid van het onderzoek - Beoordeling - Wijze

Bij de beoordeling van de door een beklaagde aangevoerde miskenning van het recht op een eerlijk proces wegens het feit dat tijdens het gerechtelijk onderzoek niet alle vereiste onderzoekshandelingen zouden zijn uitgevoerd, kan de rechter wel degelijk rekening houden met het feit dat de beklaagde geen gebruik heeft gemaakt van vroegere gelegenheden om bijkomend onderzoek te vragen.

26 oktober 2021 P.21.0716.N ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211026.2N.2 AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Toegang tot de rechter - Voorwaarden - Verantwoording - Hoger beroep - Grievenformulier - Draagwijdte

Het door artikel 6.1 EVRM gewaarborgde recht van toegang tot de rechter, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, belet de lidstaten niet het instellen van rechtsmiddelen afhankelijk te maken van voorwaarden, voor zover die voorwaarden een wettig doel dienen en er een redelijke verantwoording bestaat tussen de opgelegde voorwaarden en het nagestreefde doel maar die voorwaarden mogen niet ertoe leiden dat het recht op het instellen van het rechtsmiddel in de kern wordt aangetast; met de verplichting voor de appellant op straffe van verval van het hoger beroep de grieven tegen de beroepen beslissing kenbaar te maken, beoogt de wetgever een doelmatiger behandeling van de strafzaken in hoger beroep, het vermijden van nutteloze werklast en kosten door het niet langer voorleggen van niet-betwiste beslissingen aan het appelgerecht en ten slotte de tegenpartijen en het appelgerecht in de gelegenheid te stellen te bepalen van welke beslissingen de appellant de hervorming wenst; die verplichting, alsook de duidelijk in artikel 204 Wetboek van Strafvordering bepaalde verplichting om binnen de appeltermijn de grieven schriftelijk in te dienen zodat snel zekerheid bestaat over de draagwijdte van het hoger beroep, dienen een wettig doel, respecteren een redelijke verhouding tussen de opgelegde beperkingen en het nagestreefde doel en tasten het recht op hoger beroep in de kern niet aan (1). (1) Zie Hof van Cassatie van België, Jaarverslag 2017, pp. 81-91 over de problematiek van het grievenformulier.

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

15 maart 2022 P.21.1649.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220315.2N.6 AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Toegang tot de rechter - Hoger beroep - Beklaagde bijgestaan door een advocaat in eerste aanleg - Kennisgeving door de overheid van de vormvereisten van het hoger beroep - Grievenformulier - Draagwijdte

Uit artikel 6.1 EVRM en het door die bepaling gewaarborgde recht van toegang tot de rechter volgt voor de overheid in de regel niet de verplichting om een beklaagde die tijdens de procedure in eerste aanleg werd bijgestaan door een raadsman en die kennis heeft gekregen van de beroepen beslissing, alle vormvereisten voor het hoger beroep tegen die beslissing ter kennis te brengen en dat geldt ook voor de op straffe van verval van het hoger beroep voorgeschreven verplichting om tijdig nauwkeurig bepaalde grieven in te dienen (1). (1) Zie Hof van Cassatie van België, Jaarverslag 2017, pp. 81-91 over de problematiek van het grievenformulier.

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

15 maart 2022 P.21.1649.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220315.2N.6** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Toegang tot de rechter - Internering - Hoger beroep ingesteld door de persoon zelf tegen wie de interneringsmaatregel is gevorderd - Persoon in eerste aanleg bijgestaan door een advocaat - Persoon niet meer bijgestaan door een advocaat in hoger beroep - Grievenformulier - Vervallenverklaring van het hoger beroep - Kennisgeving aan de geïnterneerde appellant - Draagwijdte - Gevolg

Uit artikel 6.1 EVRM en het door die bepaling gewaarborgde recht van toegang tot de rechter volgt dat indien de appellant een persoon is tegen wie een interneringsmaatregel wordt gevorderd en die bijgevolg overeenkomstig de artikelen 13, § 3, en 81, § 1, eerste lid, Interneringswet moet worden bijgestaan of vertegenwoordigd door een advocaat, de vervallenverklaring van het hoger beroep wegens het niet-indienen van een grievenformulier niet kan worden uitgesproken wanneer de appellant zelf hoger beroep heeft ingesteld op een ogenblik dat hij niet meer was bijgestaan door een raadsman en niet vaststaat dat hij op de hoogte was van de verplichting tijdig een grievenformulier in te dienen (1). (1) Cass. 12 oktober 2021, AR P.21.0937.N, AC 2021, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211012.2N.10; Cass. 20 oktober 2020, AR P.19.1255.N, AC 2020, nr. 645; Cass. 8 september 2020, AR P.20.0630.N, AC 2020, nr. 509.

- Artt. 13, § 3, en 18, § 1 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

15 maart 2022 P.21.1649.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220315.2N.6** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Recht op een eerlijk proces - Recht op het horen van getuigen à décharge - Geen verplichting voor de rechter - Onderzoek van de noodzaak om een getuige à décharge op de rechtszitting te horen - Beoordelingscriteria - Concrete omstandigheden van de zaak - Waarheidsgetrouw karakter verklaring slachtoffer seksueel misbruik - Draagwijdte

Voor wat betreft het antwoord op de tweede vraag is te benadrukken dat uit artikel 6.3.d EVRM niet kan worden afgeleid dat op elk verzoek van een beklaagde om een getuige à décharge te horen op de rechtszitting moet worden ingegaan, maar het staat aan de rechter om in het licht van de door de beklaagde aangehaalde motieven en rekening houdend met de concrete omstandigheden van de zaak de noodzaak van het horen van de getuige à décharge te beoordelen en op dat verzoek en de mate waarin het is onderbouwd een adequaat antwoord te verstrekken, zonder dat is vereist dat op elk detail van de onderbouwing moet worden ingegaan; die concrete omstandigheden kunnen onder meer betrekking hebben op de feitelijke en juridische onmogelijkheid om de getuige à décharge te horen, de relatie die de getuige à décharge had of heeft met de beklaagde of met andere bij het strafproces betrokken partijen, de betrouwbaarheid van de door de getuige à décharge af te leggen verklaring rekening houdend met die relatie, zijn persoonlijkheid en het tijdsverloop sinds de feiten of het beschikbaar zijn van een geschreven verklaring van de persoon die de beklaagde als getuige à décharge wil horen, waarin die een eerdere verklaring herroept of nuanceert (1). (1) Cass. 21 november 2023, AR P.23.1001.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231121.2N.4.

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

24 juni 2025 P.25.0268.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.12** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Vermoeden van onschuld - Motorvoertuig ingeschreven op naam van een rechtspersoon - Vraag om inlichtingen over de identiteit van de bestuurder of de voor het voertuig verantwoordelijke persoon - Ontvangst - Bewijs

De rechter die op grond van het enkele feit dat er een vraag om inlichtingen werd verzonden naar de zetel van de rechtspersoon die houder is van het kenteken, vermoedt dat laatstgenoemde die vraag heeft ontvangen of dat het gebrek aan ontvangst het gevolg is van zijn nalatigheid, en op grond hiervan beslist dat het aan de vervolgde persoon staat om de feitelijke gegevens op te geven die zijn bewering volgens welke hij de vraag om inlichtingen niet heeft ontvangen en niet nalatig is geweest, aannemelijk kunnen maken, schendt artikel 6.2 EVRM en miskent het algemeen rechtsbeginsel van het vermoeden van onschuld (1). (1) Het Hof bevestigt zo de ommekeer in de rechtspraak die blijkt uit Cass. 14 december 2021, AR P.21.1108.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211109.2N.10, § 6 tot § 8; HOF VAN CASSATIE VAN BELGIË, Jaarverslag 2021, Larcier, p. 110-112; RDPC, 2023/1, p. 52, noot J. POELMAN, "L'article 67ter de la loi relative à la police de la circulation routière : vers une protection accrue de la présomption d'innocence"; R.W., 2022-23, p. 337, noot C. IDOMON, "De strafrechtelijke aansprakelijkheid van de rechtspersoon-kentekenplaathouder in artikelen 67ter, tweede lid, en 29ter, eerste lid, Wegverkeerswet vereist ontvangst van de vraag om inlichtingen"; T. Strafr., 2022, p. 274, noot J. VANDEUREN, "Artikel 67ter Wegverkeerswet: bewijs van ontvangst van de vraag om inlichtingen in het licht van het vermoeden van onschuld"; Cass. 11 januari 2022, AR P.21.1259.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220111.2N.8; RABG, 2022/9, p. 630, noot C. DE ROY, "De verplichting tot identificatie van de bestuurder van een voertuig op grond van artikel 67ter Wegverkeerswet: het Hof van Cassatie verzet de bakens"; CRA, 2022/4, p. 56, noot; NC, 2022/6, p. 474; Cass. 8 februari 2022, AR P.21.0909.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220208.2N.16; contra Cass. 18 september 2019, AR P.19.0246.F, AC 2019, nr. 465; Cass. 12 maart 2019, AR P.18.0243.N, (2de middel), AC 2019, nr. 15; Cass. 23 januari 2019, AR P.18.0623.F (2de middel, 2de onderdeel), en noot M.N.B., AC 2019, nr. 41; zie Cass. 25 mei 2022, AR P.22.0089.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220525.2F.10. (M.N.B.)

- Art. 29ter, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 67ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 29ter, eerste lid. Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

13 september 2023 P.21.1533.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230913.2F.4** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.4 - Maatregel van vrijheidsberoving - Vreemdelingenwet - Artikel 74/6, § 1 - Wettigheidscontrole - Invrijheidstelling van de vreemdeling - Invloed op de toetsing van de wettigheid of op het rechtsmiddel ingesteld tegen de toetsingsbeslissing - Draagwijdte - Gevolg

De bepaling van artikel 5.4 EVRM is ook van toepassing op vreemdelingen die krachtens de Vreemdelingenwet van hun vrijheid worden beroofd door een administratieve overheid zodat de van zijn vrijheid beroofde vreemdeling de wettigheid van zijn vrijheidsberoving op korte termijn moet kunnen laten toetsen door een rechter hetgeen inhoudt dat een rechter op korte termijn definitief beslist of de vrijheidsberoving al dan niet wettig is, waarbij rechterlijke beslissingen die de wettigheid zelf niet beoordelen, zoals een vernietiging wegens een motiveringsgebrek of een onbevoegdheid, geen dergelijke definitieve beslissingen zijn, ook al kunnen ze in aanmerking worden genomen voor de invulling van het begrip korte termijn; uit deze verdragsbepaling zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (1) volgt dat het feit van de invrijheidstelling van een vreemdeling, die op het ogenblik dat hij van zijn vrijheid was beroofd aan een rechter heeft gevraagd om de wettigheid van die vrijheidsberoving te toetsen of tegen een dergelijke toetsingsbeslissing een rechtsmiddel heeft aangewend, niet tot gevolg heeft dat dit verzoek of het ter zake ingediende rechtsmiddel zonder voorwerp is, zodat de rechter bij wie een verzoek aanhangig is tot beoordeling van de wettigheid van de vrijheidsberoving van een vreemdeling of van een rechtsmiddel tegen een beslissing die uitspraak doet over die wettigheid, indien hij daartoe door de inmiddels in vrijheid gestelde vreemdeling uitdrukkelijk is uitgenodigd, zich moet uitspreken over de wettigheid van de vrijheidsberoving en hij de beoordeling van het verzoek of van het ingestelde rechtsmiddel niet zonder voorwerp kan verklaren op de enkele grond dat de vreemdeling niet langer van zijn vrijheid is beroofd; de voormelde verdragsrechtelijke verplichting primeert op artikel 71 Vreemdelingenwet dat het beroep bij de rechterlijke macht enkel verleent aan de vreemdeling die het voorwerp is van een maatregel van vrijheidsberoving en ook de mogelijkheid die een in vrijheid gestelde vreemdeling heeft om de wettigheid van de niet langer bestaande vrijheidsberoving te laten toetsen door de burgerlijke rechter met het oog op het verkrijgen van een schadevergoeding (2), ontslaat het onderzoeksgerecht en het Hof niet van de uit artikel 5.4 EVRM voortvloeiende verplichting om op korte termijn te oordelen over de wettigheid van een bestuurlijke vrijheidsberoving van een vreemdeling of over een ter zake ingesteld rechtsmiddel, voor zover de vreemdeling dat verzoek tot wettigheidsbeoordeling heeft geformuleerd of dat rechtsmiddel heeft ingesteld op een ogenblik dat hij nog van zijn vrijheid was beroofd en hij de aangezochte rechter uitdrukkelijk verzoekt om niettegenstaande de invrijheidstelling de wettigheid van de ondergane vrijheidsberoving te toetsen (3). (1) EHRM 14 november 2013, nr. 56028/10, M.D. t. België, ro 44; EHRM 11 april 2013, Firoz Muneer t. België, nr. 56005/10, ro 86; EHRM 30 juni 2020, nr. 54962/18, Muhammad Saqawat t. België, ro 75. (2) Cass. 25 maart 2020 AR P.20.0189.F, AC 2020, nr. 214, RDP 2020, p. 864. (3) Zie de andersluidende concl. OM in P.22.1122.N; zie L. DENYS, "Naar het einde van de cassatierechtspraak 'zonder voorwerp' inzake administratieve vrijheidsberoving van vreemdelingen", RW 2020-21, pp. 802-815.Met dit arrest stapt het Hof af van zijn traditionele 'zonder voorwerp'-rechtspraak met betrekking tot de wettigheidscontrole van een vrijheidsberovende maatregel genomen ten opzichte van een vreemdeling wanneer deze op het ogenblik van die controle in vrijheid werd gesteld.

- Art. 27 Wet 13 maart 1973 betreffende de vergoeding voor onwerkzame voorlopige hechtenis

- Artt. 71 en 74/6, § 1 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Recht op bijstand van een tolk - Invulling van dit recht - Beoordeling door de rechter - Eerbiediging van het recht van verdediging - Bijstand van tolk in hoger beroep - Toezicht door het Hof - Draagwijdte - Gevolg

Het recht op bijstand van een tolk bepaald in artikel 6.3.e. EVRM geldt niet enkel bij de zaak voor het vonnisgerecht, maar ook voor onderzoeksverrichtingen tijdens het vooronderzoek; het staat aan de rechter te oordelen of de verdachte of de beklaagde voldoende de taal van de rechtspleging begrijpt en spreekt, zodat hij in staat is zijn recht van verdediging effectief uit te oefenen maar uit het enkele feit dat een beklaagde tijdens de behandeling van de zaak in hoger beroep werd bijgestaan door een tolk, volgt niet noodzakelijk dat de beklaagde de taal van de procedure niet of onvoldoende beheerste voor zijn verhoor door de politie of voor een effectieve uitoefening van zijn recht van verdediging bij de behandeling van de zaak in eerste aanleg; het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord (1). (1) Zie Cass. 7 maart 2023, AR P.22.1551.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230307.2N.2.

- Art. 6.3.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

4 maart 2025 P.24.0766.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250304.2N.8** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Recht op het doen ondervragen van getuigen - Aannemelijk verweer van de beklaagde over een onwettige burgerinfiltratie - Vraag van de beklaagde tot het horen van de politieambtenaren die de vermeende burgerinfiltrant zouden hebben aangestuurd - Weigering van het getuigenverhoor om reden dat de getuigen zichzelf zouden kunnen beschuldigen - Onontvankelijkheid van de strafvordering - Mogelijkheid tot herstel van de onregelmatigheid - Voorwaarden

Niet naar recht verantwoord is het oordeel dat naar aanleiding van een geloofwaardig verweer van de beklaagde over een onwettige burgerinfiltratie er geen reden is tot het ondervragen als getuige van de politieambtenaren die de vermeende burgerinfiltrant zouden hebben aangestuurd om reden dat deze politieambtenaren gelet op het onwettig karakter van de burgerinfiltratie geen immuniteit hebben en niet kunnen worden verplicht zichzelf te incrimineren; daarmee nemen de appelrechters immers zonder meer aan dat de aanvoering over het onwettig optreden van de drie politieambtenaren als begeleidingsambtenaren van de beklaagde met de werkelijkheid overeenstemt, zonder aan de hand van de verklaringen van die politieambtenaren te proberen meer duidelijkheid te verkrijgen over de aard en de omvang van die begeleiding, wat een impact kan hebben op de eventualiteit van het herstel van de aangevoerde onwettigheid; bovendien kan de enkele omstandigheid dat de politieambtenaren zich zouden kunnen beroepen op hun zwijgrecht de beslissing om hen niet te horen niet verantwoorden (1). (1) Zie andersluidende concl. OM.

- Art. 189 Wetboek van Strafvordering
- Art. 155 Wetboek van Strafvordering
- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

24 juni 2025 P.25.0407.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.45** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Recht op een eerlijk proces - Recht op het horen van getuigen à décharge - Geen verplichting voor de rechter - Weigering - Motivering - Aantasting van het recht op een eerlijk proces in zijn geheel - Draagwijdte

Het enkele feit dat een getuige à décharge een verklaring kan afleggen die van aard kan zijn om het resultaat van het strafproces te beïnvloeden of waarvan redelijkerwijze kan worden verwacht dat die de positie van de verdediging van de beklaagde zal versterken, verplicht de rechter daarom nog niet om die getuige à décharge op de rechtszitting te horen, maar bij een weigering een getuige à décharge te horen op de rechtszitting dient de rechter in elk geval te onderzoeken of het recht op een eerlijk proces van die beklaagde in zijn geheel beschouwd daardoor niet is aangetast (1). (1) Cass. 21 november 2023, AR P.23.1001.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231121.2N.4.

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

24 juni 2025 P.25.0268.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.12** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Redelijke termijn - Conclusie die de overschrijding van de redelijke termijn aanvoert - Gebrek aan antwoord - Gevolg

Wanneer de beklaagde voor het hof van beroep een conclusie heeft neergelegd waarin hij aanvoert dat de redelijke termijn volgens de vier criteria op grond waarvan de naleving ervan wordt beoordeeld, als overschreden moet worden beschouwd en het arrest geen enkele reden opgeeft waarom het beslist dat de redelijke termijn voor de berechting niet zou zijn overschreden, hebben de appelrechters hun beslissing niet regelmatig met redenen omkleed (1). (1) Cass. 20 oktober 2020, AR P.20.0620.N, AC 2020, nr. 647.

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

20 september 2023 P.23.0649.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230920.2F.4** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 3 - Passieve uitlevering - Voorwaarden - Gevaren bedoeld in artikel 2bis, Uitleveringswet 1874 - Toetsing door de onderzoekgerechten - Geen gestaafde conclusie in hoger beroep - Gevolg

Artikel 2bis, eerste en tweede lid, Uitleveringswet 1874, voeren een algemene voorwaarde in voor de uitlevering, die onder toezicht van de onderzoeksgerechten wordt getoetst; in het kader van die toetsing dienen ze zich bijgevolg op zijn minst ervan te verzekeren dat er geen ernstige en duidelijke redenen bestaan waaruit blijkt dat aan die voorwaarde onmogelijk kan worden voldaan; wanneer degene wiens uitlevering door Turkije wordt gevraagd in zijn conclusie in hoger beroep zegt te vrezen dat de tegen hem geformuleerde beschuldigingen zijn ingegeven door zijn Koerdische afkomst en door zijn eerder politiek engagement en dat hij geen financiële steun van zijn familie in Turkije meer ontvangt omdat de meeste van zijn naasten zijn aangehouden, komen de appelrechters deze verplichting na wanneer zij, bij gebrek aan een conclusie in hoger beroep waarin die gevaren omstandiger worden gemotiveerd, vaststellen dat de eiser de Turkse nationaliteit heeft, dat hij op het ogenblik van de feiten meerderjarig was, dat hij geen immuniteit genoot, dat hij niet de hoedanigheid van politiek vluchteling had en, in hun mening die zij aan die van de eiser tegenstellen, oordelen dat er geen grond bestaat tot weigering van de uitvoerbaarverklaring van het internationaal aanhoudingsbevel op basis van artikel 2bis Uitleveringswet 1874 (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 48/3 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 48/2 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 48 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 2bis Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen

28 mei 2025 P.25.0676.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250528.2F.14** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Vermoeden van onschuld - Motorvoertuig ingeschreven op naam van een rechtspersoon - Vraag om inlichtingen over de identiteit van de bestuurder of de voor het voertuig verantwoordelijke persoon - Ontvangst - Bewijs

Om de rechtspersoon of de natuurlijke persoon die hem in rechte vertegenwoordigt schuldig te verklaren aan het misdrijf van niet-meedeling, binnen de termijn van vijftien dagen te rekenen vanaf de datum waarop de vraag om inlichtingen werd verstuurd, van de identiteit van de bestuurder of van de persoon die voor het voertuig verantwoordelijk is, moet met een redelijke mate van zekerheid worden aangetoond dat de rechtspersoon die vraag heeft ontvangen of dat het gebrek aan ontvangst het gevolg is van zijn nalatigheid; de wetgever kan immers niet de bedoeling hebben gehad om het gebrek aan antwoord op een vraag om inlichtingen die de geadresseerde, om redenen onafhankelijk van zijn wil, niet heeft ontvangen, strafbaar te stellen; het is niet onredelijk om uit de vaststelling dat de vraag om inlichtingen naar de rechtspersoon werd verzonden, af te leiden dat hij die vraag heeft ontvangen of dat het gebrek aan ontvangst te wijten is aan zijn nalatigheid; indien de rechtspersoon echter betwist dat hij de vraag om inlichtingen heeft ontvangen, vereist de eerbiediging van het vermoeden van onschuld, gelet op de zwaarwichtigheid van de opgelegde straf, dat hij dat vermoeden, afgeleid uit het verzenden van de vraag, werkelijk kan weerleggen; een dergelijke mogelijkheid houdt in dat de vervolgende partij aantoont dat de vraag om inlichtingen werd aangeboden aan de houder van het kenteken of aan zijn zetel (1). (1) Het Hof bevestigt zo de ommekeer in de rechtspraak die blijkt uit Cass. 14 december 2021, AR P.21.1108.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211109.2N.10, § 6 tot § 8; HOF VAN CASSATIE VAN BELGIË, Jaarverslag 2021, Larcier, p. 110-112; RDPC, 2023/1, p. 52, noot J. POELMAN, "L'article 67ter de la loi relative à la police de la circulation routière : vers une protection accrue de la présomption d'innocence"; R.W., 2022-23, p. 337, noot C. IDOMON, "De strafrechtelijke aansprakelijkheid van de rechtspersoon-kentekenplaathouder in artikelen 67ter, tweede lid, en 29ter, eerste lid, Wegverkeerswet vereist ontvangst van de vraag om inlichtingen"; T. Strafr., 2022, p. 274, noot J. VANDEUREN, "Artikel 67ter Wegverkeerswet: bewijs van ontvangst van de vraag om inlichtingen in het licht van het vermoeden van onschuld"; Cass. 11 januari 2022, AR P.21.1259.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220111.2N.8; RABG, 2022/9, p. 630, noot C. DE ROY, "De verplichting tot identificatie van de bestuurder van een voertuig op grond van artikel 67ter Wegverkeerswet: het Hof van Cassatie verzet de bakens"; CRA, 2022/4, p. 56, noot; NC, 2022/6, p. 474; Cass. 8 februari 2022, AR P.21.0909.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220208.2N.16; contra Cass. 18 september 2019, AR P.19.0246.F, AC 2019, nr. 465; Cass. 12 maart 2019, AR P.18.0243.N, (2de middel), AC 2019, nr. 15; Cass. 23 januari 2019, AR P.18.0623.F (2de middel, 2de onderdeel), en noot M.N.B., AC 2019, nr. 41; zie Cass. 25 mei 2022, AR P.22.0089.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220525.2F.10. (M.N.B.)

- Art. 29ter, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 67ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 29ter, eerste lid. Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

13 september 2023 P.21.1533.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230913.2F.4** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 3 - Asielaanvraag - (Geen) grond, op zich, tot weigering van de uitlevering - (Geen) schorsende werking van de procedure van uitvoerbaarverklaring van een internationaal aanhoudingsbevel

De indiening van een verzoek om internationale bescherming heeft op zich geen schorsende werking op de procedure van uitvoerbaarverklaring van het internationaal aanhoudingsbevel en is geen in artikel 2bis Uitleveringswet 1874 bedoelde weigeringsgrond (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 48/3 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 48/2 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 48 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 2bis Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen
- Art. 33 Internationaal verdrag betreffende de status van vluchtelingen, ondertekend te Genève op 28 juli 1951, goedgekeurd bij wet van 26 juni 1953
- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

28 mei 2025 P.25.0676.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250528.2F.14** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 15 - Afwijkingen - Voorwaarden

Artikel 15 EVRM bepaalt dat, in tijd van oorlog of in geval van enige andere algemene noodtoestand die het bestaan van het land bedreigt, elke verdragsluitende partij maatregelen kan nemen die afwijken van de in het Verdrag bepaalde verplichtingen, voor zover de ernst van de situatie die maatregelen strikt vereist en op voorwaarde dat ze niet in strijd zijn met andere verplichtingen die uit het internationaal recht voortvloeien.

- Art. 15 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

17 oktober 2025 C.21.0004.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20251017.1F.4** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Redelijke termijn - Conclusie die voor de appelrechters de overschrijding van de redelijke termijn aanvoert - Cassatiemiddel dat het niet-beantwoorden van een conclusie aanvoert - Middel dat een gehele vernietiging vordert - Ontvankelijkheid

Het middel dat aanvoert dat het gebrek aan antwoord op de conclusie van de eiser waarin hij de toepassing van artikel 21ter Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering vorderde wegens overschrijding van de redelijke termijn, moet leiden tot de gehele vernietiging van de beslissing over de strafvordering en niet tot een vernietiging die tot de straf is beperkt, is nieuw en dus niet ontvankelijk wanneer noch uit de conclusie van de eiser noch uit enig ander stuk waarop het Hof acht mag slaan, blijkt dat de overschrijding van de redelijke termijn die hij voor het hof van beroep aanvoerde de uitoefening van zijn recht van verdediging onherroepelijk had aangetast en dat hij het hof van beroep enkel had gevraagd om hem een gewone schuldigverklaring of, bij ontstentenis daarvan, een lagere straf dan de wettelijk bepaalde minimumstraf op te leggen.

- Art. 434 Wetboek van Strafvordering
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

20 september 2023 P.23.0649.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230920.2F.4** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 7 - Stedenbouwkundige vergunning - Nietigverklaring - Instandhouding van een constructie - Gevolg

De vernietiging van een stedenbouwkundige vergunning door de Raad van State leidt met terugwerkende kracht tot de vernietiging van die onwettige vergunning erga omnes, zodat de constructie als onvergund moet worden beschouwd wanneer ze op grond van de vernietigde vergunning is opgetrokken; hieruit volgt dat de instandhouding van een vergunningsplichtige constructie na de kennisneming van een dergelijke vernietiging een misdrijf uitmaakt, zelfs als de bouwwerken vóór de vernietiging werden uitgevoerd; noch het algemeen rechtsbeginsel van de niet-terugwerkende kracht van de strafwet noch het legaliteitsbeginsel van het misdrijf staan hieraan in de weg.

- Art. D.VII.1, § 1 Waalse Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling (2016)
- Art. 154, 3° Waals Wetboek van Ruimtelijke Ordening, Stedenbouw en Patrimonium en Energie
- Art. 2 Strafwetboek
- Art. 12, tweede lid De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 7 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

12 september 2025 C.24.0391.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250912.1F.3** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Vermoeden van onschuld - Toepassingsgebied - Toepassing na een schuldigverklaring

Zodra de beklaagde schuldig is verklaard aan de feiten waarvoor hij werd vervolgd, is het bij artikel 6.2 EVRM gewaarborgde vermoeden van onschuld niet meer van toepassing (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

11 oktober 2023 P.23.0754.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231011.2F.15** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Redelijke termijn van het strafproces - Verval van de strafvordering - Zeer zwaarwichtige miskenning van de redelijke termijn - Voorwaarden - Meerdere beklaagden - Meerdere periodes van stilstand - Beoordeling

Uit de tekst van artikel 27 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering, de daar gebruikte terminologie en de wetsgeschiedenis volgt dat de sanctie van het verval van de strafvordering wegens overschrijding van de redelijke termijn slechts uitzonderlijk mag worden toegepast; de overschrijding moet dermate zwaarwichtig zijn dat ze leidt tot het oordeel dat het verderzetten van de strafprocedure in geen enkel opzicht nog te verantwoorden is; bij die onaantastbare beoordeling houdt de rechter rekening met de ernst van de overschrijding van de redelijke termijn en de concrete omstandigheden van de zaak, zoals onder meer de in de zaak aan de orde zijnde belangen; het enkele feit dat er in een strafprocedure meerdere periodes van stilstand zijn vast te stellen, dat de strafprocedure slechts heeft geleid tot een beslissing meerdere jaren na de aanvang van de redelijke termijn en dat voor bepaalde medebeklaagden de verjaring van de strafvordering wordt vastgesteld, verplicht de rechter niet noodzakelijk om aan te nemen dat de redelijke termijn zeer zwaarwichtig is miskend; het Hof gaat na of de rechter uit zijn vaststellingen geen onmogelijk te verantwoorden gevolgen heeft afgeleid (1). (1) Over art. 27 VT Sv. zie o.a. Cass. 22 april 2025, AR P.25.0130.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250422.2N.6; Cass. 19 maart 2025, AR P.24.1618.F, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250319.2F.1; Cass. 11 maart 2025, AR P.24.1621.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250311.2N.1; Cass. 25 februari 2025, AR P.24.1506.N,ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250225.2N.1 , met concl. OM; Cass. 18 februari 2025, AR P.25.0154.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250218.2N.10. Zie alg. J. MEESE, “Less is more. De verjaring van de strafvordering en de redelijke termijn in strafzaken anno 2024”, RW 2024-25, 763-780; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, die Keure, 2025, I, 59-74.

- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

17 juni 2025 P.25.0464.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250617.2N.31** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Bijstand van een advocaat - Administratieve arrestatie wegens openbare dronkenschap zonder verhoor - Geen recht op bijstand van een advocaat - Arrestatie zonder aanwezigheid van advocaat - Invloed

Artikel 47bis Wetboek van Strafvordering is enkel van toepassing op een persoon die wordt verhoord; uit artikel 6 EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, volgt niet dat indien de politie een persoon administratief arresteert omwille van openbare dronkenschap, zonder hem te verhoren, die betrokkene dadelijk recht heeft op de bijstand van een advocaat, noch dat hij slechts in aanwezigheid van een advocaat kan worden gearresteerd.

- Art. 47bis Wetboek van Strafvordering
- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

4 maart 2025 P.24.0760.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250304.2N.5** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Verzoek door andere beklaagde om toegang tot stukken die zich niet in het strafdossier bevinden - Gevolg

Een beklaagde die zelf niet verzoekt om toegang te krijgen tot informatie die zich bevindt in een ander strafdossier dan datgene dat op hemzelf betrekking heeft, kan geen miskenning van zijn recht op een eerlijk proces afleiden uit de beslissing van de rechter om aan een andere beklaagde, die daarom wel heeft verzocht, geen toegang tot die informatie te geven.

3 juni 2025 P.25.0089.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.3** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een onafhankelijk en onpartijdig gerecht - Beslissing van de rechter tot weigering van een bijkomende conclusietermijn om te repliceren op het openbaar ministerie - Beslissing van de rechter om aan de partij enkel de gelegenheid te geven haar pleidooi te houden op de zitting waarop het openbaar ministerie mondeling heeft gevorderd - Beperking van de pleitduur van de partij op een volgende rechtszitting - Geen inhoudelijke motivering van de beslissing - Kort beraad over de beslissing - Draagwijdte - Gevolg

Noch het feit dat de rechter geen bijkomende conclusietermijn verleent aan de partij die op haar beurt wil repliceren op een mondelinge repliek van het openbaar ministerie op haar schriftelijk verweer, noch de omstandigheid dat de rechter een partij die een andere regeling wenst enkel de gelegenheid geeft haar pleidooi te voeren op dezelfde rechtszitting als deze waarop het openbaar ministerie mondeling heeft gevorderd en hij de pleitduur van die partij op een volgende rechtszitting beperkt tot wat redelijkerwijze moet volstaan voor een bijkomende repliek op die vordering, noch het feit dat de rechter zijn beslissing inhoudelijk niet motiveert of zich daarover slechts kort beraadt, laten toe bij die rechter een gebrek aan onpartijdigheid te vermoeden; de wrakingsrechter oordeelt onaantastbaar in feite of een gebrek aan objectieve of subjectieve onpartijdigheid van de gewraakte rechter kan worden afgeleid uit zijn houding en zijn beslissingen na een verzoek van een partij om te beschikken over bijkomende faciliteiten met het oog op een repliek op de mondelinge vordering van het openbaar ministerie ter rechtszitting (1). (1) Cass. 28 juni 2022, AR P.22.0729.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220628.2N.26.

- Art. 828, 1° Gerechtelijk Wetboek

27 september 2022 P.22.0739.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220927.2N.7** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 13 - Uitstel van de behandeling - Weigering - Wijze

Uit de artikelen 6.1, 6.3.b en 13 EVRM volgt dat de rechter in beginsel ertoe gehouden is de behandeling van een strafzaak uit te stellen indien dit noodzakelijk is opdat de beklaagde effectief zou beschikken over voldoende tijd en faciliteiten om zijn verdediging voor te bereiden; indien de rechter een uitstel weigert, wat hij niet enkel kan omwille van proceseconomische redenen, maar ook omdat hij dit uitstel niet noodzakelijk acht met het oog op de effectieve uitoefening van het recht op een eerlijk proces en het recht van verdediging van de beklaagde, moet hij de concrete omstandigheden vaststellen waarop hij zich baseert en die omstandigheden kunnen onder meer betrekking hebben op de tijdspanne waarbinnen de beklaagde zijn verdediging heeft kunnen voorbereiden, de eigenheid van de zaak en de aanvoeringen van de beklaagde of zijn raadsman (1). (1) Zie ook Cass. 3 november 2020, AR P.20.0672.N, AC 2020, nr. 676.

- Art. 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.b Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

26 oktober 2021 P.21.0716.N ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211026.2N.2 AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Uitstel van de behandeling - Weigering - Wijze

Uit de artikelen 6.1, 6.3.b en 13 EVRM volgt dat de rechter in beginsel ertoe gehouden is de behandeling van een strafzaak uit te stellen indien dit noodzakelijk is opdat de beklaagde effectief zou beschikken over voldoende tijd en faciliteiten om zijn verdediging voor te bereiden; indien de rechter een uitstel weigert, wat hij niet enkel kan omwille van proceseconomische redenen, maar ook omdat hij dit uitstel niet noodzakelijk acht met het oog op de effectieve uitoefening van het recht op een eerlijk proces en het recht van verdediging van de beklaagde, moet hij de concrete omstandigheden vaststellen waarop hij zich baseert en die omstandigheden kunnen onder meer betrekking hebben op de tijdspanne waarbinnen de beklaagde zijn verdediging heeft kunnen voorbereiden, de eigenheid van de zaak en de aanvoeringen van de beklaagde of zijn raadsman (1). (1) Zie ook Cass. 3 november 2020, AR P.20.0672.N, AC 2020, nr. 676.

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

26 oktober 2021 P.21.0716.N ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211026.2N.2 AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Tijd en faciliteiten voor verdediging - Uitstel van de behandeling - Weigering - Wijze

Uit de artikelen 6.1, 6.3.b en 13 EVRM volgt dat de rechter in beginsel ertoe gehouden is de behandeling van een strafzaak uit te stellen indien dit noodzakelijk is opdat de beklaagde effectief zou beschikken over voldoende tijd en faciliteiten om zijn verdediging voor te bereiden; indien de rechter een uitstel weigert, wat hij niet enkel kan omwille van proceseconomische redenen, maar ook omdat hij dit uitstel niet noodzakelijk acht met het oog op de effectieve uitoefening van het recht op een eerlijk proces en het recht van verdediging van de beklaagde, moet hij de concrete omstandigheden vaststellen waarop hij zich baseert en die omstandigheden kunnen onder meer betrekking hebben op de tijdspanne waarbinnen de beklaagde zijn verdediging heeft kunnen voorbereiden, de eigenheid van de zaak en de aanvoeringen van de beklaagde of zijn raadsman (1). (1) Zie ook Cass. 3 november 2020, AR P.20.0672.N, AC 2020, nr. 676.

- Art. 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.b Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

26 oktober 2021 P.21.0716.N ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211026.2N.2 AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op eerlijk proces en recht van verdediging - Procedure in eerste aanleg - Recht op hoger beroep - Onherstelbare miskenning - Beoordeling - Wijze

Het enkele gegeven dat een beklaagde recht heeft op een behandeling van zijn zaak in twee aanleggen, heeft niet tot gevolg dat eender welke miskenning van het recht op een eerlijk proces of het recht van verdediging tijdens de procedure in eerste aanleg te aanzien is als onherstelbaar of als zodanig moet worden gesanctioneerd; of er sprake is van een onherstelbare miskenning van die rechten moet immers worden beoordeeld op basis van het strafproces in zijn geheel en bijgevolg kan een dergelijke miskenning tijdens de procedure in eerste aanleg worden geremedieerd door de behandeling van de zaak in hoger beroep, ter gelegenheid waarvan de beklaagde zijn verweer onverkort kan laten gelden, zodat de appelrechter bij de beoordeling van de draagwijdte van die miskenning dan ook rekening kan houden met de rechten en mogelijkheden waarover de beklaagde heeft beschikt in het kader van de appelprocedure.

26 oktober 2021 P.21.0716.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211026.2N.2** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Schuldbeoordeling - Stukken die beschreven zijn maar niet gevoegd - Gevolgen

Het enkele feit dat de rechter bij de schuldbeoordeling rekening houdt met stukken die in het strafdossier zijn vermeld, maar als dusdanig niet bij dat dossier zijn gevoegd, houdt geen schending in van artikel 6.1 EVRM noch miskenning van het recht van verdediging of het recht op tegenspraak; wanneer de wet geen bijzonder bewijsmiddel voorschrijft, oordeelt de rechter integendeel onaantastbaar over de mate waarin die stukken kunnen bijdragen tot zijn oordeelsvorming en kan de beklaagde tegenspraak voeren over de stukken zoals die zijn beschreven.

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

26 oktober 2021 P.21.0716.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211026.2N.2** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Recht op het doen ondervragen van getuigen - Aannemelijk verweer van de beklaagde over een onwettige burgerinfiltratie - Vraag van de beklaagde tot het horen van de politieambtenaren die de vermeende burgerinfiltrant zouden hebben aangestuurd - Weigering van het getuigenverhoor om reden dat de getuigen zichzelf zouden kunnen beschuldigen - Onontvankelijkheid van de strafvordering - Mogelijkheid tot herstel van de onregelmatigheid - Voorwaarden

Niet naar recht verantwoord is het oordeel dat naar aanleiding van een geloofwaardig verweer van de beklaagde over een onwettige burgerinfiltratie er geen reden is tot het ondervragen als getuige van de politieambtenaren die de vermeende burgerinfiltrant zouden hebben aangestuurd om reden dat deze politieambtenaren gelet op het onwettig karakter van de burgerinfiltratie geen immuniteit hebben en niet kunnen worden verplicht zichzelf te incrimineren; daarmee nemen de appelrechters immers zonder meer aan dat de aanvoering over het onwettig optreden van de drie politieambtenaren als begeleidingsambtenaren van de beklaagde met de werkelijkheid overeenstemt, zonder aan de hand van de verklaringen van die politieambtenaren te proberen meer duidelijkheid te verkrijgen over de aard en de omvang van die begeleiding, wat een impact kan hebben op de eventualiteit van het herstel van de aangevoerde onwettigheid; bovendien kan de enkele omstandigheid dat de politieambtenaren zich zouden kunnen beroepen op hun zwijgrecht de beslissing om hen niet te horen niet verantwoorden (1).
(1) Zie andersluidende concl. OM.

- Art. 189 Wetboek van Strafvordering
- Art. 155 Wetboek van Strafvordering
- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

24 juni 2025 P.25.0407.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.45 AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Berechting binnen een redelijke termijn - Conclusietermijnen - Verstrijken van de conclusietermijnen - Mondeling requisitoir van het openbaar ministerie - Recht van de andere partijen om te repliceren - Draagwijdte - Beoordeling door de rechter

Het openbaar ministerie dat uitsluitend mondeling ter rechtszitting vordert kan de andere partijen in het strafproces verrassen door in deze vordering, met kennis van de reeds neergelegde schriftelijke conclusies van die partijen, redelijkerwijze door hen niet te verwachten argumenten aan te voeren met een mogelijke gewichtige impact op de uitkomst van de zaak maar een loutere repliek op het schriftelijke verweer van beklaagden, al is dat een procedureel verweer, maakt nog geen redelijkerwijze niet te verwachten argument van het openbaar ministerie uit; de rechter bepaalt in de regel onaantastbaar of en in welke mate de gezegden van het openbaar ministerie in zijn mondelinge vordering ter rechtszitting vereisen dat andere partijen daarop desgevraagd kunnen repliceren met navolgende conclusies of op navolgende rechtszittingen en de rechter houdt daarbij rekening met alle dienstige omstandigheden, waaronder het belang van de zaak voor de partijen, het procesverloop, het aantal partijen en hun onderscheiden verweermiddelen, het vereiste om de zaak binnen een redelijke termijn af te handelen, het gevaar voor rechtsmisbruik en het recht van verdediging en het recht op een eerlijk proces van alle partijen (1). (1) Cass. 28 juni 2022, AR P.22.0729.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220628.2N.26.

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

27 september 2022 P.22.0739.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220927.2N.7 AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Uitstel van de behandeling - Weigering door de eerste rechter - Onherstelbare miskenning van recht op eerlijk proces en recht van verdediging - Beoordeling - Wijze - Wettigheidstoezicht

Op grond van het geheel van de omstandigheden die hij vaststelt, oordeelt de appelrechter onaantastbaar of de uit de artikelen 6.1, 6.3.b en 13 EVRM volgende rechten van de beklaagde onherstelbaar zijn miskend door de weigering van de eerste rechter om de behandeling van zijn zaak uit te stellen; het Hof gaat enkel na of de appelrechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan niet kunnen worden verantwoord.

- Art. 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 6.3.b Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

26 oktober 2021 P.21.0716.N ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211026.2N.2 AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.3 - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Hoger beroep - Afstand van het door de inverdenkinggestelde ingestelde hoger beroep - Arrest dat akte van de afstand verleent - Motiveringsplicht - Omvang

Uit artikel 5 EVRM kan niet worden afgeleid dat een beslissing die een vrijheidsberoving voor een beperkte periode verlengt, gemotiveerd moet worden wat betreft de noodwendigheden van die hechtenis, ook al is die beslissing het gevolg van de afstand door de gedetineerde van een rechtsmiddel dat hij had aangewend tegen de beslissing die hij had bestreden, en die op dat punt gemotiveerd is.

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

26 augustus 2025 P.25.1187.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250826.VAC.3** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Diefstal - Objectief verzwarende omstandigheden - Diefstal met geweld, gepleegd ten nadele van kwetsbaar persoon, zonder het oogmerk om te doden maar met de dood tot gevolg - Meerdere daders - Toerekening van de verzwarende omstandigheden - Beoordeling voor elke dader afzonderlijk - Individuele analyse van het gedrag van de dader - Toerekening op basis van dezelfde feitelijke gegevens - Wijze

Het recht op een eerlijk proces zoals gewaarborgd door artikel 6.1 EVRM en artikel 14.1 IVBPR verzet zich tegen een automatische toerekening van de objectieve verzwarende omstandigheden aan alle daders van diefstal en dit ongeacht of zij die verzwarende omstandigheden met kennis van zaken hebben aanvaard of bij de uitvoering ervan waren betrokken, maar het aannemen van de verzwarende omstandigheden dat de diefstal werd gepleegd door middel van geweld of bedreiging, de diefstal werd gepleegd ten nadele van een persoon van wie de kwetsbare toestand ten gevolge van de leeftijd duidelijk was of de dader bekend was en het geweld of de bedreiging werd gepleegd zonder het oogmerk om te doden maar toch de dood heeft veroorzaakt vereist een beoordeling voor elke dader afzonderlijk, wat een individuele analyse veronderstelt van zijn gedrag; de verplichting tot een individuele analyse belet evenwel niet dat de rechter zich voor de toerekening van de verzwarende omstandigheden aan meerdere daders steunt op dezelfde feitelijke gegevens.

- Art. 474 Strafwetboek
- Art. 471, laatste lid Strafwetboek
- Art. 468 Strafwetboek

3 juni 2025 P.25.0354.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.12** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Recht op een eerlijk proces - Recht op het horen van getuigen à décharge - Relevantie voor het voorwerp van de beschuldiging - Beïnvloeding van het resultaat van het strafproces - Versterking van de positie van de verdediging - Beoordelingscriteria - Concrete omstandigheden van de zaak - Waarheidsgetrouw karakter verklaring slachtoffer seksueel misbruik - Draagwijdte

Voor wat betreft het antwoord op de eerste vraag is niet alleen van belang of het verhoor van een getuige à décharge van aard is om het resultaat van het strafproces te beïnvloeden, maar ook of redelijkerwijze kan worden verwacht dat dit verhoor de positie van de verdediging zal versterken; bij die beoordeling moeten de concrete omstandigheden van de zaak worden betrokken en kunnen onder meer de stand en de voortgang van de procedure, de door de partijen gevolgde strategie en hun houding in het strafproces in aanmerking worden genomen (1). (1) Cass. 21 november 2023, AR P.23.1001.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231121.2N.4.

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

24 juni 2025 P.25.0268.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.12** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.4 - Maatregel van vrijheidsberoving - Vreemdelingenwet - Artikel 74/6, § 1 - Wettigheidscontrole - Invrijheidstelling van de vreemdeling - Invloed op de toetsing van de wettigheid of op het rechtsmiddel ingesteld tegen de toetsingsbeslissing - Draagwijdte - Gevolg

De bepaling van artikel 5.4 EVRM is ook van toepassing op vreemdelingen die krachtens de Vreemdelingenwet van hun vrijheid worden beroofd door een administratieve overheid zodat de van zijn vrijheid beroofde vreemdeling de wettigheid van zijn vrijheidsberoving op korte termijn moet kunnen laten toetsen door een rechter hetgeen inhoudt dat een rechter op korte termijn definitief beslist of de vrijheidsberoving al dan niet wettig is, waarbij rechterlijke beslissingen die de wettigheid zelf niet beoordelen, zoals een vernietiging wegens een motiveringsgebrek of een onbevoegdheid, geen dergelijke definitieve beslissingen zijn, ook al kunnen ze in aanmerking worden genomen voor de invulling van het begrip korte termijn; uit deze verdragsbepaling zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (1) volgt dat het feit van de invrijheidstelling van een vreemdeling, die op het ogenblik dat hij van zijn vrijheid was beroofd aan een rechter heeft gevraagd om de wettigheid van die vrijheidsberoving te toetsen of tegen een dergelijke toetsingsbeslissing een rechtsmiddel heeft aangewend, niet tot gevolg heeft dat dit verzoek of het ter zake ingediende rechtsmiddel zonder voorwerp is, zodat de rechter bij wie een verzoek aanhangig is tot beoordeling van de wettigheid van de vrijheidsberoving van een vreemdeling of van een rechtsmiddel tegen een beslissing die uitspraak doet over die wettigheid, indien hij daartoe door de inmiddels in vrijheid gestelde vreemdeling uitdrukkelijk is uitgenodigd, zich moet uitspreken over de wettigheid van de vrijheidsberoving en hij de beoordeling van het verzoek of van het ingestelde rechtsmiddel niet zonder voorwerp kan verklaren op de enkele grond dat de vreemdeling niet langer van zijn vrijheid is beroofd; de voormelde verdragsrechtelijke verplichting primeert op artikel 71 Vreemdelingenwet dat het beroep bij de rechterlijke macht enkel verleent aan de vreemdeling die het voorwerp is van een maatregel van vrijheidsberoving en ook de mogelijkheid die een in vrijheid gestelde vreemdeling heeft om de wettigheid van de niet langer bestaande vrijheidsberoving te laten toetsen door de burgerlijke rechter met het oog op het verkrijgen van een schadevergoeding (2), ontslaat het onderzoeksgerecht en het Hof niet van de uit artikel 5.4 EVRM voortvloeiende verplichting om op korte termijn te oordelen over de wettigheid van een bestuurlijke vrijheidsberoving van een vreemdeling of over een ter zake ingesteld rechtsmiddel, voor zover de vreemdeling dat verzoek tot wettigheidsbeoordeling heeft geformuleerd of dat rechtsmiddel heeft ingesteld op een ogenblik dat hij nog van zijn vrijheid was beroofd en hij de aangezochte rechter uitdrukkelijk verzoekt om niettegenstaande de invrijheidstelling

de wettigheid van de ondergane vrijheidsberoving te toetsen (3). (1) EHRM 14 november 2013, nr. 56028/10, M.D. t. België, ro 44; EHRM 11 april 2013, Firoz Muneer t. België, nr. 56005/10, ro 86; EHRM 30 juni 2020, nr. 54962/18, Muhammad Saqawat t. België, ro 75. (2) Cass. 25 maart 2020 AR P.20.0189.F, AC 2020, nr. 214, RDP 2020, p. 864. (3) Zie de andersluidende concl. OM in P.22.1122.N; zie L. DENYS, "Naar het einde van de cassatierechtspraak 'zonder voorwerp' inzake administratieve vrijheidsberoving van vreemdelingen", RW 2020-21, pp. 802-815.Met dit arrest stapt het Hof af van zijn traditionele 'zonder voorwerp'-rechtspraak met betrekking tot de wettigheidscontrole van een vrijheidsberovende maatregel genomen ten opzichte van een vreemdeling wanneer deze op het ogenblik van die controle in vrijheid werd gesteld.

- Art. 27 Wet 13 maart 1973 betreffende de vergoeding voor onwerkzame voorlopige hechtenis
- Artt. 71 en 74/6, § 1 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

27 september 2022 P.22.1122.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220927.2N.21** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Regelmatigheid van de procedure - Onregelmatigheid in de bewijsgaring die het recht op een eerlijk proces onherstelbaar aantast - Onontvankelijkheid van de strafvordering als sanctie - Aanvoeringslast van de beklaagde - Maatregelen van onderzoek te nemen door de vonnisrechter - Voorwaarde - Strafzaken - Bewijs

Indien de rechter oordeelt dat het onderzoek of de vervolging is aangetast door een onregelmatigheid die tot gevolg heeft dat het recht op een eerlijk proces van een beklaagde onherstelbaar is aangetast, kan hij de strafvordering onontvankelijk verklaren; in dat geval dient de rechter artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering niet toe te passen; een beklaagde die voorhoudt dat er een onregelmatigheid in het onderzoek of de vervolging is begaan en dat zijn recht op een eerlijk proces onherstelbaar is aangetast, moet die aanvoeringen en het verband ertussen aannemelijk maken, zonder ze te moeten bewijzen; gelet op de aard, de ernst en de gevolgen van de sanctie van de niet-ontvankelijkheid van de strafvordering dient de rechter die oordeelt dat een beklaagde een onherstelbare aantasting van zijn recht op een eerlijk proces ingevolge een onregelmatigheid in het onderzoek of vervolging aannemelijk maakt, de nodige maatregelen te bevelen opdat redelijkerwijze zekerheid kan worden verkregen over die aanvoering (1). (1) Zie andersluidende concl. OM.

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

24 juni 2025 P.25.0407.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.45** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Onafhankelijkheid van het openbaar ministerie - Verzoek om toegang tot informatie die niet behoort tot het strafdossier - Geen bevel van de rechter mogelijk - Weigering door openbaar ministerie - Beoordeling van het gevolg - Eerbiediging van het recht op een eerlijk proces - Niet-ontvankelijkheid van de strafvordering - Beslissing van de rechter die de strafvordering ontvankelijk acht - Wijze

Krachtens het beginsel van de onafhankelijkheid van het openbaar ministerie, zoals vervat in artikel 151 Grondwet, kan de rechter geen bevel geven aan het openbaar ministerie en kan hij het openbaar ministerie dus niet dwingen om een beklaagde toegang te geven tot informatie die behoort tot een strafdossier dat vreemd is aan de voorliggende procedure (1); de rechter kan uit zijn vaststelling dat het openbaar ministerie aan een beklaagde toegang tot bepaalde informatie ontzegt, enkel gevolgen afleiden voor de eerbiediging van het recht op een eerlijk proces van deze laatste en hij kan, in zoverre geen minder verregaande remedie mogelijk is, besluiten tot de niet-ontvankelijkheid van de strafvordering wegens de miskenning van dat recht; bij afwezigheid van daarover bij conclusie gevoerd verweer dient de rechter niet uitdrukkelijk melding te maken van zijn beslissing dat hij, niettegenstaande zijn vaststelling dat de beklaagde geen toegang heeft tot bepaalde informatie waarom hij verzoekt, de strafvordering ontvankelijk acht en die beslissing kan blijken uit het feit dat de rechter oordeelt over de gegrondheid van de strafvordering. (1) Zie Cass. 9 april 2025, AR P.24.1727.F, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250409.2F.18; Cass. 5 september 2017, AR P.17.0645.N, AC 2017, nr. 446.

- Art. 151 De gecoördineerde Grondwet 1994

3 juni 2025 P.25.0089.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.3** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Conclusietermijnen - Verstrijken van de conclusietermijnen - Mondeling requisitoir van het openbaar ministerie - Recht van de andere partijen om te repliceren - Draagwijdte - Beoordeling door de rechter

Het openbaar ministerie dat uitsluitend mondeling ter rechtszitting vordert kan de andere partijen in het strafproces verrassen door in deze vordering, met kennis van de reeds neergelegde schriftelijke conclusies van die partijen, redelijkerwijze door hen niet te verwachten argumenten aan te voeren met een mogelijke gewichtige impact op de uitkomst van de zaak maar een loutere repliek op het schriftelijke verweer van beklaagden, al is dat een procedureel verweer, maakt nog geen redelijkerwijze niet te verwachten argument van het openbaar ministerie uit; de rechter bepaalt in de regel onaantastbaar of en in welke mate de gezegden van het openbaar ministerie in zijn mondelinge vordering ter rechtszitting vereisen dat andere partijen daarop desgevraagd kunnen repliceren met navolgende conclusies of op navolgende rechtszittingen en de rechter houdt daarbij rekening met alle dienstige omstandigheden, waaronder het belang van de zaak voor de partijen, het procesverloop, het aantal partijen en hun onderscheiden verweermiddelen, het vereiste om de zaak binnen een redelijke termijn af te handelen, het gevaar voor rechtsmisbruik en het recht van verdediging en het recht op een eerlijk proces van alle partijen (1). (1) Cass. 28 juni 2022, AR P.22.0729.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220628.2N.26.

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

27 september 2022 P.22.0739.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220927.2N.7** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Redelijke termijn van het strafproces - Beoordeling per beklaagde - Feitelijke gegevens die ook gelden voor medebeklaagden in dezelfde toestand - Beoordeling

De omstandigheid dat de redelijke termijn moet worden beoordeeld per beklaagde belet niet dat de rechter voor meerdere beklaagden die zich in eenzelfde toestand bevinden dezelfde feitelijke gegevens in aanmerking neemt en eenzelfde beoordeling kan maken (1). (1) Cass. 6 maart 2024, AR P.23.1541.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240306.2F.4, RDPC 2025, 331 noot A. WERDING.

- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

17 juni 2025 P.25.0464.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250617.2N.31** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Vermoeden van onschuld - Beklaagde vrijgesproken in eerste aanleg - Hoger beroep van de burgerlijke partij - Geen hoger beroep op strafgebied - Bevoegdheid van het appelgerecht beperkt tot de burgerlijke rechtsvordering - Geen uitspraak over de vraag of de beklaagde zich schuldig heeft gemaakt aan het misdrijf - Draagwijdte - Gevolg

Uit artikel 6.2 EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, volgt dat indien een beklaagde in eerste aanleg werd vrijgesproken voor het misdrijf waarvoor hij werd vervolgd en het appelgerecht ingevolge de afwezigheid van een hoger beroep op strafgebied enkel nog te oordelen heeft over de door de burgerlijke partij tegen de beklaagde aanhangig gemaakte burgerlijke rechtsvordering gegrond op het feit waarvoor de vrijspraak werd verleend, het appelgerecht zich niet mag uitspreken over de vraag of de beklaagde zich aan dat misdrijf heeft schuldig gemaakt; het appelgerecht mag in een dergelijk geval uitsluitend oordelen of het gedrag, zoals dat blijkt uit het met de strafvervolging aanhangig gemaakte feit, een fout oplevert in oorzakelijk verband met de schade die door de burgerlijke partij wordt gevorderd waarbij de strafrechter zich in een dergelijk geval bevindt in dezelfde situatie als de burgerlijke rechter die zich moet uitspreken over een schadevergoedingsvordering die is gesteund op een strafbaar feit en hij, wil hij het door artikel 6.2 EVRM gewaarborgde vermoeden van onschuld niet miskennen, zich moet onthouden van bewoordingen waaruit de vaststelling van de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van de betrokkene voor een feit waarvoor hij definitief is vrijgesproken, kan worden afgeleid.

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

10 juni 2025 P.24.1797.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250610.2N.26** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Recht op het horen van getuigen à décharge - Waarheidsgetrouw karakter verklaring slachtoffer seksueel misbruik - Afwijzing van het verzoek tot het horen van de getuige - Verantwoording - Drievragentest - Wijze

Uit artikel 6.3.d EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (1), volgt dat de rechter het verzoek van een beklaagde om een getuige à décharge te horen op de rechtszitting moet beoordelen aan de hand van een drievragentest:- eerste vraag: is het verzoek om de getuige à décharge te horen voldoende onderbouwd en is het getuigenverhoor relevant voor het voorwerp van de beschuldiging;- tweede vraag: is de relevantie van het getuigenverhoor voldoende in aanmerking genomen en zijn er afdoende gronden voor de beslissing om de getuige à décharge niet te horen op de rechtszitting;- derde vraag: tast de weigering de getuige à décharge te horen de eerlijkheid van het proces van de beklaagde in zijn geheel beschouwd aan (2). (1) EHRM (Grote Kamer) 18 december 2018, nr. 36658/05, Murtazaliyeva t. Rusland, T. Strafr., 2019/5, p. 280 e.v. en noot S. BERNEMAN, "De advocaat, de terrorist en de getuige à charge: een explosief trio!". (2) Cass. 21 november 2023, AR P.23.1001.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231121.2N.4.

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

24 juni 2025 P.25.0268.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.12** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Tonen van stukken op de rechtszitting - Neerlegging - Draagwijdte - Gevolg

De enkele omstandigheid dat een partij stukken op de rechtszitting toont, zonder die stukken neer te leggen om bij het dossier te voegen of ze aan de tegenpartij mee te delen, betekent niet dat ze niet het voorwerp van het debat hebben uitgemaakt en dat de rechter niet erop mag steunen, zodat daardoor het recht van verdediging van die partij niet miskend wordt.

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

15 november 2022 P.22.0636.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221115.2N.12** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Wraking - Wraking van de onderzoeksrechter - Bewijs van de wrakingsgrond - Getuigenverhoor - Beoordeling van de noodzaak van getuigenverhoor - Betwisting van de juistheid van de verklaring van de onderzoeksrechter - Gemotiveerde afwijzing van verzoek om getuigenverhoor - Geen schending artikel 6.1 EVRM - Toezicht door het Hof - Gevolg

Artikel 839 Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat indien de wrakende partij geen bewijs door geschriften of begin van bewijs levert van de wrakingsgrond, de wrakingsrechter de wraking kan verwerpen op de eenvoudige verklaring van de rechter, dan wel een getuigenbewijs kan bevelen; het staat aan de wrakende partij om het bewijs te leveren van de ingeroepen wrakingsgrond; de wrakingsrechter kan niettemin een getuigenverhoor bevelen indien hij dat noodzakelijk acht voor zijn oordeel over de gegrondheid van de ingeroepen wrakingsgrond en hij beoordeelt die noodzaak onaantastbaar; het enkele feit dat de wrakende partij de juistheid van de door de onderzoeksrechter afgelegde verklaring betwist, verplicht de wrakingsrechter niet om een getuigenverhoor te bevelen en uit een met redenen omklede afwijzing van een verzoek om een getuigenverhoor kan als dusdanig geen schending van artikel 6.1 EVRM worden afgeleid; het Hof gaat na of de wrakingsrechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord.

- Art. 839 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 828 Gerechtelijk Wetboek

25 maart 2025 P.25.0370.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250325.2N.21 AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Wraking - Wraking van de onderzoeksrechter - Verzoek tot het horen van getuigen - Geen toepassing artikel 6.3.d EVRM - Grens

De rechter die zich moet uitspreken over een verzoek tot wraking van een onderzoeksrechter doet geen uitspraak over de vervolging wegens een strafbaar feit; op een in het kader van een wrakingsprocedure geformuleerd verzoek tot het horen van getuigen is artikel 6.3.d EVRM dan ook niet van toepassing.

- Art. 828 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

25 maart 2025 P.25.0370.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250325.2N.21 AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Strafzaken - Recht op bijstand van een advocaat - Uitstel van de zaak - Geen absoluut recht op uitstel van behandeling - Verantwoordelijkheid van de raadsman - Gevolg

Uit het algemeen rechtsbeginsel van het recht van verdediging volgt dat een beklaagde het recht heeft op de bijstand van een raadsman naar eigen keuze of, indien hij niet over voldoende middelen beschikt om een raadsman te bekostigen, kosteloos door een toegevoegd advocaat te worden bijgestaan indien de belangen van een behoorlijke rechtspleging dit eisen; de rechter is in beginsel dan ook ertoe gehouden de behandeling van een strafzaak uit te stellen indien dit noodzakelijk is om dit recht te verzekeren, maar een beklaagde heeft evenwel geen absoluut recht op uitstel van behandeling van zijn zaak; de rechter mag het verzoek om uitstel van behandeling van de zaak afwijzen indien de raadsman van de beklaagde zelf ervoor verantwoordelijk is dat hij niet op het vastgestelde uur op de rechtszitting aanwezig is om de beklaagde bij te staan, in zoverre dit niet tot gevolg heeft dat aan de beklaagde het recht op bijstand van een raadsman op onevenredige wijze wordt ontzegd; de rechter oordeelt daarover onaantastbaar maar het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen onmogelijk te verantwoorden gevolgen afleidt (1). (1) Zie Cass 8 oktober 2024, AR P.24.0901.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241008.2N.9; Cass. 6 juni 2023, AR P.22.1440.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230606.2N.7, RW 2023-24, 1314; Cass. 3 november 2020, AR P.20.0672.N, AC 2020, nr. 676.

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

25 maart 2025 P.24.1509.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250325.2N.8 AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Vermoeden van onschuld - Hof van assisen - Verklaring van de jury - Motivering van het arrest over de schuld - Voornaamste redenen - Draagwijdte - Geen vermelding van stukken ingediend door de beschuldigde of van zijn argumenten - Geen redenen over de geloofwaardigheid van belastende bewijsgegevens of van bepaalde verklaringen van de beschuldigde - Gevolg

Noch artikel 6.1 EVRM, noch artikel 334 Wetboek van Strafvordering of enige andere bepaling of algemeen rechtsbeginsel, verplichten ertoe dat de formulering van de voornaamste redenen ook melding zou maken van:- de reden waarom een bepaalde verklaring van een medebeschuldigde meer overtuigend wordt bevonden dan een andere verklaring van die medebeschuldigde; - de achterliggende motieven van de voornaamste redenen van de jury; - alle argumenten à décharge die door een beschuldigde tijdens het debat werden voorgebracht; - de reden waarom geloof wordt gehecht aan de interpretatie van de telefoniegegevens door de politiediensten; - de stukken die door de beschuldigde tijdens het debat werden neergelegd; uit de loutere omstandigheid dat de formulering van de voornaamste redenen van de beslissing van de jury niet de reden vermeldt waarom aan een bepaalde verklaring geloof wordt gehecht en aan andere verklaringen niet, kan niet worden afgeleid dat de beslissing van de jury op arbitraire gronden is gebaseerd of het vermoeden van onschuld miskent.

- Art. 334 Wetboek van Strafvordering
- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

27 mei 2025 P.25.0562.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250527.2N.13** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Redelijke termijn van het strafproces - Beoordeling per beklaagde - Rechtsmiddelen die zijn ingesteld door andere beklaagden - Invloed

Bij de beoordeling van de redelijke termijn betreffende een beklaagde kan de rechter het gegeven betrekken dat andere beklaagden in dezelfde strafvervolging rechtsmiddelen hebben aangewend die een impact hebben gehad op de voortgang van de strafvervolging.

- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

17 juni 2025 P.25.0464.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250617.2N.31** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Redelijke termijn - Berekening van de redelijke termijn - Aanvangspunt - Kennis van de dreiging van een strafvervolging - Draagwijdte - Gevolg

Aanvangspunt voor de berekening van de redelijke termijn is het tijdstip waarop een persoon het voorwerp uitmaakt van "een beschuldiging", dit is het ogenblik waarop hij in verdenking is gesteld of door kennisname van enige andere daad van het opsporingsonderzoek of het gerechtelijk onderzoek onder de dreiging van een strafvervolging leeft, waardoor hij verplicht is bepaalde maatregelen te nemen om zich te verdedigen tegen die beschuldiging; de enkele omstandigheid dat een persoon te weten komt dat er een strafonderzoek wordt gevoerd naar het gebruik van een modus operandi die kan zijn aangewend voor het plegen van misdrijven en waarvan die persoon zich ook zou hebben bediend, heeft niet tot gevolg dat de redelijke termijn ten aanzien van die persoon aanvangt aangezien die informatie onvoldoende nauwkeurig is opdat betrokkene zou weten dat hij reeds onder de dreiging van de strafvervolging leeft (1). (1) Cass. 1 maart 2022, AR P.21.1221.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220301.2N.5; Cass. 1 februari 2022, AR P.21.1269.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220201.2N.3.

- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

10 juni 2025 P.25.0317.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250610.2N.10** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Redelijke termijn om te worden berecht - Toetsing door de rechter - Criteria - (geen) Overbelasting van de rol

De overbelasting van de rol van het vonnisgerecht voor hetwelk de beklaagde moet verschijnen, verantwoordt op zich de verlenging niet van de termijn waarbinnen het geding redelijkerwijze moet worden beslecht (1). (1) Zie Cass. 16 maart 2011, AR P.11.0451.F, AC 2011, nr. 205, met concl. "in hoofdzaak" van advocaat-generaal GENICOT op datum in Pas. (met betrekking tot de duur van de voorlopige hechtenis in het licht van art. 5.3 EVRM).

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

27 september 2023 P.23.0755.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230927.2F.5** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Middel dat aanvoert dat de beschuldigde door het openbaar ministerie niet op de hoogte werd gebracht van het bestaan van een strafrechtelijk vooronderzoek tegen de onderzoeksmagistraat - Ontvankelijkheid

Het middel dat de beschuldigde aanvoert tot staving van zijn cassatieberoep is niet ontvankelijk wegens onnauwkeurigheid, wanneer het middel het openbaar ministerie verwijt dat het hem, bij de neerlegging van de getuigenlijst, niet in kennis heeft gesteld van het feit dat er tegen de magistraat die het dossier had onderzocht en waarvan was aangegeven dat hij in geval van verhindering zou kunnen worden vervangen, een strafrechtelijk vooronderzoek was ingeleid, met name wegens valsheden in informatica, die hij zou hebben gepleegd om een vertraging in de behandeling van zijn dossiers te verbergen, en dat het openbaar ministerie door die informatie te verzwijgen, de wapengelijkheid heeft miskend en de beschuldigde met name niet heeft toegelaten om in limine litis, op de preliminaire rechtszitting, de onregelmatigheden, verzuimen of nietigheden aan te voeren die overeenkomstig artikel 235bis, § 5, Wetboek van Strafvordering, voor de feitenrechter kunnen worden opgeworpen, maar die onderzoeksrechter niet verwijt zijn verplichting te hebben miskend om een onderzoek à décharge te voeren, waardoor het hem evenmin verwijt een valsheid te hebben gepleegd die hun nadeel zou hebben berokkend en bijgevolg niet verduidelijkt waarin het aangevoerde verzuim hem schade zou hebben toegebracht (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 235bis, § 5 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

17 september 2025 P.25.0630.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250917.2F.11** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Allerlei - Eerste Aanvullend Protocol EVRM - Artikel 1 - Verjaring - Termijn - Aanvang - Aansprakelijkheidsvordering betreffende de schade ontstaan uit een overheidsmaatregel die het eigendomsrecht inperkt

Uit de artikelen 16 Grondwet en 1 Eerste Aanvullend Protocol EVRM volgt niet dat wanneer een overheidsmaatregel die het eigendomsrecht inperkt de voormelde bepalingen schendt, die schending een fout uitmaakt die voortduurt zolang het foutieve gedrag van de overheid niet is opgehouden.

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs
- Art. 16 De gecoördineerde Grondwet 1994

20 oktober 2023 C.19.0558.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231020.1F.2** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Hof van assisen - Verklaring van de jury - Motivering van het arrest over de schuld - Vermelding van de toegepaste wetsbepalingen - Verzuim - Gevolg

Het arrest van het hof van assisen over de schuldvragen en het proces-verbaal van de rechtszitting dienen geen melding te maken van de toegepaste bepalingen van het Wetboek van Strafvordering; uit de loutere omstandigheid dat die bepalingen niet worden vermeld, kan niet worden afgeleid dat de erin vermelde voorschriften niet werden nageleefd.

- Art. 334 Wetboek van Strafvordering
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

27 mei 2025 P.25.0562.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250527.2N.13** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 8 - Belasting over de toegevoegde waarde - Huiszoeking - Onderzoek van de boeken en stukken - Gesloten meubelen, vuilnisbakken, enz. - Omvang van de bevoegdheden van de bevoegde ambtenaren

Artikel 63, eerste lid, 1°, Btw-wetboek kent aan de bevoegde ambtenaren het recht toe de boeken en stukken te onderzoeken die zich in gesloten meubelen, vuilnisbakken of koelkasten bevinden die gelegen zijn in de ruimten waar de beroepsactiviteit van de belastingplichtige uitgeoefend wordt, zonder dat zij eerst zijn toestemming dienen te verkrijgen; pas als laatstgenoemde zich hiertegen verzet, kan de inzage van de boeken en stukken niet plaatsvinden; artikel 8 EVRM vereist geen andere uitlegging (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 63, eerste lid, 1° Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 61, § 2 Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

6 oktober 2023 F.22.0082.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231006.1F.2** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Redelijke termijn - Beoordeling - Regelgeving betreffende ruimtelijke ordening - Mogelijkheden om vrijwillig over te gaan tot herstel of regularisatie - Gevolg

De rechter oordeelt in elke zaak afzonderlijk en aan de hand van de bijzondere omstandigheden ervan of er binnen een redelijke termijn is beslist over een tegen een beklaagde ingestelde strafvervolging en bij die beoordeling kan de rechter onder meer rekening houden met de complexiteit van de zaak, het gedrag van de partijen en de bevoegde overheden, alsook het belang van de zaak voor die partijen; wanneer de strafvervolging betrekking heeft op de regelgeving betreffende de ruimtelijke ordening, het milieu- of omgevingsrecht en de huisvesting, waarbij de herstelvordering een onderdeel is van de strafvordering in de ruime zin, kan de strafrechter, behoudens wanneer de beklaagde ondubbelzinnig te kennen heeft gegeven niet vrijwillig tot herstel of regularisatie te zullen overgaan, bij de beoordeling van de redelijkheid van de termijn van de strafvervolging rekening houden met de mogelijkheden die aan de beklaagde werden toegekend om vrijwillig over te gaan tot herstel of regularisatie van de wederrechtelijke toestand (1). (1) Cass. 23 februari 2021, AR P.20.0983.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210223.2N.12.

19 oktober 2021 P.21.0246.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211005.2N.10** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Strafzaken - Recht op bijstand van een advocaat - Uitstel van de zaak - Geen absoluut recht op uitstel van behandeling - Verantwoordelijkheid van de raadsman - Gevolg

Uit het algemeen rechtsbeginsel van het recht van verdediging volgt dat een beklaagde het recht heeft op de bijstand van een raadsman naar eigen keuze of, indien hij niet over voldoende middelen beschikt om een raadsman te bekostigen, kosteloos door een toegevoegd advocaat te worden bijgestaan indien de belangen van een behoorlijke rechtspleging dit eisen; de rechter is in beginsel dan ook ertoe gehouden de behandeling van een strafzaak uit te stellen indien dit noodzakelijk is om dit recht te verzekeren, maar een beklaagde heeft evenwel geen absoluut recht op uitstel van behandeling van zijn zaak; de rechter mag het verzoek om uitstel van behandeling van de zaak afwijzen indien de raadsman van de beklaagde zelf ervoor verantwoordelijk is dat hij niet op het vastgestelde uur op de rechtszitting aanwezig is om de beklaagde bij te staan, in zoverre dit niet tot gevolg heeft dat aan de beklaagde het recht op bijstand van een raadsman op onevenredige wijze wordt ontzegd; de rechter oordeelt daarover onaantastbaar maar het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen onmogelijk te verantwoorden gevolgen afleidt (1). (1) Zie Cass 8 oktober 2024, AR P.24.0901.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241008.2N.9; Cass. 6 juni 2023, AR P.22.1440.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230606.2N.7, RW 2023-24, 1314; Cass. 3 november 2020, AR P.20.0672.N, AC 2020, nr. 676.

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

25 maart 2025 P.24.1509.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250325.2N.8** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Verjaring - Tuchtzaken - Ontstentenis verjaringstermijn - Rechtzekerheidsbeginsel

Het recht op een eerlijk proces en het rechtszekerheidsbeginsel kan in tuchtzaken in het gedrang komen, wanneer door de afwezigheid van een verjaringstermijn, het verweer tegen feiten die zich in een ver verleden hebben voorgedaan, in het licht van de omstandigheden van het geval door het tijdsverloop wordt bemoeilijkt, zonder dat dit een automatisme uitmaakt; het staat aan de rechter om in het licht van de concrete elementen van de zaak en met inachtneming van de complexiteit ervan, de houding van de tuchtrechtelijk vervolgde persoon en deze van de tuchtoverheid, in feite te oordelen of het recht op een eerlijk proces en het rechtszekerheidsbeginsel is miskend door de afwezigheid van een verjaringstermijn; de rechter kan hierbij rekening houden met mogelijke bewijsmoeilijkheden bij de verdediging dan wel met het bestaan van een strafzaak of met de andere voorhanden zijnde waarborgen zoals inzake de redelijke termijn.

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

27 juni 2025 D.22.0005.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250627.1N.4** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Straftoemeting - Feitelijke omstandigheden omtrent de ernst van de feiten en de persoonlijkheid van de dader - Feiten als een misdrijf omschreven - Vermoeden van onschuld - Draagwijdte

Voor de bepaling van de straf kan de rechter alle feitelijke omstandigheden in aanmerking nemen die naar zijn oordeel een licht werpen op de ernst van de bewezen verklaarde feiten en de persoonlijkheid van de dader op voorwaarde dat deze feiten aan tegenspraak zijn onderworpen en dat daardoor het vermoeden van onschuld niet wordt miskend; het enkele gegeven dat die feitelijke omstandigheden als een misdrijf kunnen worden omschreven, waarvoor de beklaagde niet wordt vervolgd, belet de rechter niet die omstandigheden bij de straftoemeting te betrekken, voor zover hij niet vaststelt dat de beklaagde zich aan die feiten heeft schuldig gemaakt (1). (1) Cass. 29 mei 2018, AR P.17.0762.N, AC 2018, nr. 340; Cass. 12 oktober 2016, AR P.16.0627.F, AC 2016, nr. 566; Cass. 28 mei 2014, AR P.14.0484.F, AC 2014, nr. 387, met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH op datum in Pas..

14 september 2021 P.21.0530.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210914.2N.7** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Algemeen - Eerste aanvullend protocol - Artikel 1 - Toepassingsgebied - Fiscaal bezwaar - Beslissing van de gewestelijke directeur - Termijn

Artikel 1 Eerste Aanvullend Protocol EVRM houdt geen verband met de verplichting van de gewestelijke directeur om binnen een redelijke termijn uitspraak te doen over het bezwaar dat de belastingplichtige overeenkomstig artikel 366 WIB92 kan indienen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 366 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

29 september 2025 F.10.0058.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250929.3F.1** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Algemeen - Eerste aanvullend protocol - Artikel 1 - Verenigbaarheid - Artikel 49, Programmawet 9 juli 2004

Uit de ontstaansgeschiedenis van artikel 49 van de programmawet van 9 juli 2004 blijkt dat de invoering van die wetsbepaling wordt verantwoord door het feit dat de regelmatigheid van de stuiting van de verjaring van de betwiste belastingen door de betekening van een bevel tot betaling, steeds werd erkend tot het Hof de arresten van 10 oktober 2002 en 21 februari 2003 heeft gewezen en dat die wetsbepaling werd aangenomen om de financiële belangen van de Schatkist te vrijwaren; die wetsbepaling, die moet voorkomen dat bepaalde belastingplichtigen een niet door de wetgever bedoeld voordeel zouden genieten en die in overeenstemming is met het algemeen belang en noodzakelijk is om de betaling te verzekeren van de belastingen, waarvan de wetgever geenszins de aanslagregels heeft gewijzigd, is verenigbaar met artikel 1 Eerste Aanvullend Protocol EVRM (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 49 Programmawet 9 juli 2004

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

29 september 2025 F.10.0058.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250929.3F.1** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Toepassingsgebied - Belastingzaken

Geschillen in belastingzaken vallen buiten het toepassingsgebied van de burgerlijke rechten en verplichtingen in de zin van artikel 6 EVRM (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

29 september 2025 F.10.0058.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250929.3F.1 AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Toepassingsgebied - Belastingzaken - Invordering van een belastingschuld

Fiscale geschillen vallen buiten het toepassingsgebied van de burgerlijke rechten en verplichtingen in de zin van artikel 6 EVRM, ondanks de vermogensrechtelijke gevolgen die deze geschillen noodzakelijkerwijze teweegbrengen voor de toestand van de belastingplichtigen; de omstandigheid dat het geschil de invordering van een belastingschuld betreft, heeft niet tot gevolg dat het geschil een betwisting over burgerlijke rechten en verplichtingen is in de zin van voormeld artikel 6 (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

29 september 2025 F.12.0057.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250929.3F.3 AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Wegverkeer - Vriendschappelijke band tussen verbalisant en burgerlijke partij - Horen van de verbalisant als getuige - Geen verplichting - Gevolg

De loutere omstandigheid dat een beklaagde voorhoudt dat een verbalisant die vaststellingen heeft verricht bij een verkeersongeval een burgerlijke partij kent en dat tussen hen een zekere vriendschappelijkheid zou bestaan, volgt niet dat (1) de rechter verplicht is die verbalisant te horen als getuige op de rechtszitting, (2) de bijzondere bewijswaarde die de in het proces-verbaal vermelde zintuigelijke vaststellingen van de verbalisant op grond van artikel 62, eerste lid, Wegverkeerswet heeft, verdwijnt of (3) de rechter de strafvordering onontvankelijk moet verklaren.

- Art. 62, eerste lid Wet 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer

11 februari 2025 P.24.1635.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250211.2N.6 AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Getuigen - Recht op horen van getuigen à charge - Slachtoffer van seksueel misbruik - Afwijzing van het verzoek tot het horen van slachtoffer van seksueel misbruik als getuige - Verantwoording - Toezicht door het Hof - Wijze

De rechter kan de afwijzing van het verzoek van een beklaagde om een slachtoffer van beweerde seksuele misdrijven als getuige op de rechtszitting onder eed te horen, verantwoorden door de impact die het horen op de rechtszitting kan hebben op de psychische toestand van dat slachtoffer; hij kan hierbij onder meer rekening houden met de leeftijd van het slachtoffer en zijn mentale toestand, de periode die is verstreken sinds de feiten, de relatie of de familieband die er bestaat tussen het slachtoffer en de beklaagde of de therapie die het slachtoffer volgt als gevolg van de beweerde misdrijven, maar de loutere omstandigheid dat het verzoek van een beklaagde tot het horen of verhoren op de rechtszitting van een getuige die tijdens het vooronderzoek belastende verklaringen heeft afgelegd, betrekking heeft op het slachtoffer van het beweerde seksuele misdrijf waarvoor hij wordt vervolgd, volstaat als zodanig evenwel niet om de afwijzing van dat verzoek te verantwoorden en hetzelfde geldt voor de louter theoretische mogelijkheid dat het slachtoffer negatieve gevolgen zou kunnen ondervinden van een verhoor op de rechtszitting; de rechter dient immers concrete elementen te vermelden waaruit hij afleidt dat er ernstige redenen zijn om niet in te gaan op het verzoek van een beklaagde tot het horen op de rechtszitting van een getuige die belastende verklaringen heeft afgelegd; het Hof onderzoekt of de rechter die een verzoek tot het horen van een getuige à charge op de rechtszitting heeft afgewezen, de drie criteria voor het horen van getuigen à charge juist heeft toegepast en of de redenen die de rechter heeft vermeld om de getuige niet te horen in overeenstemming zijn met de overige redenen van zijn beslissing (1). (1) Zie Cass. 8 april 2025, AR P.25.0002.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250408.2N.8.

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

24 juni 2025 P.25.0617.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.21** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Getuigen - Recht op horen van getuigen à charge - Slachtoffer van seksueel misbruik - Afwijzing van het verzoek tot het horen van de getuige - Verantwoording - Toezicht door het Hof - Wijze

De rechter kan de afwijzing van het verzoek van een beklaagde om een slachtoffer van beweerde seksuele misdrijven als getuige op de rechtszitting onder eed te horen, verantwoorden door de impact die het horen op de rechtszitting kan hebben op de psychische toestand van dat slachtoffer; hij kan hierbij onder meer rekening houden met de leeftijd van het slachtoffer en zijn mentale toestand, de periode die is verstreken sinds de feiten, de relatie of de familieband die er bestaat tussen het slachtoffer en de beklaagde of de therapie die het slachtoffer volgt als gevolg van de beweerde misdrijven, maar de loutere omstandigheid dat het verzoek van een beklaagde tot het horen of verhoren op de rechtszitting van een getuige die tijdens het vooronderzoek belastende verklaringen heeft afgelegd, betrekking heeft op het slachtoffer van het beweerde seksuele misdrijf waarvoor hij wordt vervolgd, volstaat als zodanig evenwel niet om de afwijzing van dat verzoek te verantwoorden en hetzelfde geldt voor de louter theoretische mogelijkheid dat het slachtoffer negatieve gevolgen zou kunnen ondervinden van een verhoor op de rechtszitting; de rechter dient immers concrete elementen te vermelden waaruit hij afleidt dat er ernstige redenen zijn om niet in te gaan op het verzoek van een beklaagde tot het horen op de rechtszitting van een getuige die belastende verklaringen heeft afgelegd; het Hof onderzoekt of de rechter die een verzoek tot het horen van een getuige à charge op de rechtszitting heeft afgewezen, de drie criteria voor het horen van getuigen à charge juist heeft toegepast en of de redenen die de rechter heeft vermeld om de getuige niet te horen in overeenstemming zijn met de overige redenen van zijn beslissing (1). (1) Zie Cass. 8 april 2025, AR P.25.0002.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250408.2N.8.

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

24 juni 2025 P.25.0617.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.21** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Getuigen - Recht op horen van getuigen à charge - Slachtoffer van seksueel misbruik als getuige - Slachtoffer dat zich burgerlijke partij stelt - Verhoor als procespartij - Eerbiediging van het recht op een eerlijk proces - Wijze

De regeling voor de rechter om een verzoek tot het horen van een getuige à charge op de rechtszitting onder eed, die tijdens het onderzoek een voor een beklaagde belastende verklaring heeft afgelegd, te toetsen aan de drie door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens met betrekking tot artikel 6.1 en 6.3.d EVRM ontwikkelde criteria (1), is ook van toepassing indien de tijdens het vooronderzoek afgelegde belastende verklaringen uitgaan van een slachtoffer dat zich burgerlijke partij heeft gesteld in de zaak waarin de beklaagde wordt vervolgd, met dien verstande evenwel dat een burgerlijke partij in beginsel als een procespartij en niet als een getuige onder eed wordt gehoord; het recht op een eerlijk proces van de beklaagde waarvan het recht op tegenspraak deel uitmaakt, kan dan ook worden gewaarborgd door de mogelijkheid die de beklaagde heeft om de rechter te verzoeken om op de rechtszitting met de burgerlijke partij te worden geconfronteerd en alle vragen te stellen of opmerkingen te formuleren ter weerlegging, aanpassing of verduidelijking van de door die burgerlijke partij tijdens het vooronderzoek afgelegde belastende verklaringen. (1) De overwegingen in randnummers 3 t.e.m. 5 van onderstaand arrest over de drie criteria voor het horen van getuigen à charge onder eed op de openbare terechtzitting zijn een bevestiging van vaste rechtspraak van het Hof, gesteund op rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens over de artikelen 6.1 en 6.3.d EVRM (zie o.a. Cass. 25 februari 2025, AR P.24.1411.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250225.2N.2; Cass. 26 juni 2024, AR P.24.0554.F ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240626.2F.30; Cass. 19 december 2023, AR P.23.1157.N ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231219.2N.2; Cass. 31 oktober 2023, AR P.23.0893.N ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231031.2N.1; Cass. 8 november 2022, AR P.22.0832.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221108.2N.19; Cass. 21 juni 2022; AR P.22.0250.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220621.2N.1, RABG 2022, 1353; Cass. 3 mei 2022, AR P.22.0040.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220503.2N.1; Cass. 13 oktober 2020, AR P.20.0254.N, AC 2020, nr. 626; Cass. 26 februari 2019, AR P.18.1028.N, AC 2019, nr. 117, T. Strafr. 2019, 296 noot S. BERNEMAN; Cass. 31 januari 2017, AR P.16.0970.N ECLI:BE:CASS:2017:ARR.20170131.4, AC 2017, nr. 73 met concl. van advocaat-generaal R. MORTIER, T. Strafr. 2017, 207; EHRM 15 december 2011, Al-Khawaja en Tahery t/Verenigd Koninkrijk, EHRM 15 december 2015, Schatschaschwili t/Duitsland; EHRM 14 juni 2016, Riahi t/België, §28, RDP 2017, 604 noot C. MACQ, NC 2017, 141 noot P. TERSAGO en RABG 2017, 509 noot B. DE SMET; EHRM 9 mei 2022, Faysal Pamuk t/Turkije, §46, www.echr.coe.int; F. VAN VOLSEM, "Het horen op de rechtszitting van getuigen à charge onder eed", in Het Hof van Cassatie in dialoog, Larcier, 2024, 1157-1178; B. MEGANCK, "Het recht om getuigen à charge op de rechtszitting te horen: het sprookje van Soufiane Riahi en de drie criteria", T. Strafr. 2024, 420-433; F. KUTY, Justice pénale et procès équitable, Vol.2, Larcier, 2023, 2256-2289; M.A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, "Droit de la procédure pénale", Die Keure, 2025, 46 en 1588-1595).

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

24 juni 2025 P.25.0617.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.21** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Deskundigenonderzoek van belang voor de actuele toestand van beklaagde of straftoemeting - Noodzaak, raadzaamheid en gepastheid van de onderzoekshandeling - Weigering - Wijze

Geen enkele bepaling verplicht de rechter in strafzaken een deskundigenonderzoek te bevelen enkel omdat het resultaat ervan van belang zou kunnen zijn voor de actuele toestand van de beklaagde of voor de straftoemeting; de rechter oordeelt onaantastbaar over de noodzaak, de raadzaamheid en de gepastheid van een dergelijke onderzoekshandeling en aldus belet niets de rechter om, mits hij de motiveringsverplichting naleeft, de aanstelling van een deskundige te weigeren wanneer er geen dienstige reden bestaat om die maatregel te bevelen.

19 oktober 2021 P.21.0246.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211019.2N.27** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Deskundigenonderzoek van belang voor de actuele toestand van beklaagde of straftoemeting - Noodzaak, raadzaamheid en gepastheid van de onderzoekshandeling - Weigering - Wijze

Geen enkele bepaling verplicht de rechter in strafzaken een deskundigenonderzoek te bevelen enkel omdat het resultaat ervan van belang zou kunnen zijn voor de actuele toestand van de beklaagde of voor de straftoemeting; de rechter oordeelt onaantastbaar over de noodzaak, de raadzaamheid en de gepastheid van een dergelijke onderzoekshandeling en aldus belet niets de rechter om, mits hij de motiveringsverplichting naleeft, de aanstelling van een deskundige te weigeren wanneer er geen dienstige reden bestaat om die maatregel te bevelen.

19 oktober 2021 P.21.0246.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211005.2N.10** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht van verdediging - Verdwenen bewijsstukken - Herstel van eventuele miskenning van het recht van verdediging - Toepassing

Het recht van verdediging vereist dat de vervolgde persoon, in de regel, voor de rechter niet alleen alle regelmatig tegen hem aangevoerde gegevens vrij kan tegenspreken, maar ook dat hij elk voor hem gunstig verweer kan doen gelden maar dit betekent evenwel niet dat de verdwijning van bepaalde bewijsgegevens steeds leidt tot een miskenning van het recht van verdediging van de beklaagde; het staat immers aan de rechter om op grond van alle voorliggende gegevens onaantastbaar te oordelen of en in hoeverre het niet langer voorhanden zijn van die stukken een effectieve belemmering vormt voor de volwaardige uitoefening van het recht van verdediging van die beklaagde en of die eventuele miskenning niet is geremedieerd; het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord.

7 juni 2022 P.22.0246.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220607.2N.11** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Getuigen - Recht op horen van getuigen à charge - Slachtoffer van seksueel misbruik als getuige - Slachtoffer dat zich burgerlijke partij stelt - Verhoor als procespartij - Eerbiediging van het recht op een eerlijk proces - Wijze

De regeling voor de rechter om een verzoek tot het horen van een getuige à charge op de rechtszitting onder eed, die tijdens het onderzoek een voor een beklaagde belastende verklaring heeft afgelegd, te toetsen aan de drie door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens met betrekking tot artikel 6.1 en 6.3.d EVRM ontwikkelde criteria (1), is ook van toepassing indien de tijdens het vooronderzoek afgelegde belastende verklaringen uitgaan van een slachtoffer dat zich burgerlijke partij heeft gesteld in de zaak waarin de beklaagde wordt vervolgd, met dien verstande evenwel dat een burgerlijke partij in beginsel als een procespartij en niet als een getuige onder eed wordt gehoord; het recht op een eerlijk proces van de beklaagde waarvan het recht op tegenspraak deel uitmaakt, kan dan ook worden gewaarborgd door de mogelijkheid die de beklaagde heeft om de rechter te verzoeken om op de rechtszitting met de burgerlijke partij te worden geconfronteerd en alle vragen te stellen of opmerkingen te formuleren ter weerlegging, aanpassing of verduidelijking van de door die burgerlijke partij tijdens het vooronderzoek afgelegde belastende verklaringen. (1) De overwegingen in randnummers 3 t.e.m. 5 van onderstaand arrest over de drie criteria voor het horen van getuigen à charge onder eed op de openbare terechtzitting zijn een bevestiging van vaste rechtspraak van het Hof, gesteund op rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens over de artikelen 6.1 en 6.3.d EVRM (zie o.a. Cass. 25 februari 2025, AR P.24.1411.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250225.2N.2; Cass. 26 juni 2024, AR P.24.0554.F ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240626.2F.30; Cass. 19 december 2023, AR P.23.1157.N ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231219.2N.2; Cass. 31 oktober 2023, AR P.23.0893.N ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231031.2N.1; Cass. 8 november 2022, AR P.22.0832.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221108.2N.19; Cass. 21 juni 2022; AR P.22.0250.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220621.2N.1, RABG 2022, 1353; Cass. 3 mei 2022, AR P.22.0040.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220503.2N.1; Cass. 13 oktober 2020, AR P.20.0254.N, AC 2020, nr. 626; Cass. 26 februari 2019, AR P.18.1028.N, AC 2019, nr. 117, T. Strafr. 2019, 296 noot S. BERNEMAN; Cass. 31 januari 2017, AR P.16.0970.N ECLI:BE:CASS:2017:ARR.20170131.4, AC 2017, nr. 73 met concl. van advocaat-generaal R. MORTIER, T. Strafr. 2017, 207; EHRM 15 december 2011, Al-Khawaja en Tahery t/Verenigd Koninkrijk, EHRM 15 december 2015, Schatschaschwili t/Duitsland; EHRM 14 juni 2016, Riahi t/België, §28, RDP 2017, 604 noot C. MACQ, NC 2017, 141 noot P. TERSAGO en RABG 2017, 509 noot B. DE SMET; EHRM 9 mei 2022, Faysal Pamuk t/Turkije, §46, www.echr.coe.int; F. VAN VOLSEM, "Het horen op de rechtszitting van getuigen à charge onder eed", in Het Hof van Cassatie in dialoog, Larcier, 2024, 1157-1178; B. MEGANCK, "Het recht om getuigen à charge op de rechtszitting te horen: het sprookje van Soufiane Riahi en de drie criteria", T. Strafr. 2024, 420-433; F. KUTY, Justice pénale et procès équitable, Vol.2, Larcier, 2023, 2256-2289; M.A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, "Droit de la procédure pénale", Die Keure, 2025, 46 en 1588-1595).

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

24 juni 2025 P.25.0617.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.21** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Aaaaaaaaaaaartikel 6.3 - Tuchtzaken - Toepasselijkheid

Het legaliteitsbeginsel dat geldt als algemeen rechtsbeginsel in strafzaken, geldt niet als zodanig in tuchtzaken; de tuchtrechter is niet verplicht om de tuchtrechtelijk gesanctioneerde feiten in wettelijke bewoordingen of regels van de plichtenleer te omschrijven; het volstaat dat hij de feiten zodanig preciseert dat kan worden nagegaan of de bestreden beslissing al dan niet uit die feiten heeft kunnen afleiden dat de tuchtrechtelijk gesanctioneerde beroepsbeoefenaar, wettelijk gezien, is tekortgekomen aan de eer of de waardigheid van zijn beroep; de tuchtvordering, die strekt tot onderzoek of een beroepsbeoefenaar de regels van de plichtenleer heeft overtreden dan wel is tekortgekomen aan de eer of de waardigheid van zijn beroep, kan derhalve betrekking hebben op feiten die niet noodzakelijk het voorwerp uitmaken van een nauwkeurige definitie (1). (1) Cass. 4 april 2025, AR D.22.0017.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250404.1N.5.

- Art. 2, eerste lid Strafwetboek
- Art. 14 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 12, tweede lid De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 6.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

27 juni 2025 D.22.0009.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250627.1N.1** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Tuchtzaken - Tuchtprocedure - Beroepsuitoefeningsverbod - Aard

Een tuchtprocedure die voor gevolg heeft, of, volgens de nationale wet, tot gevolg kan hebben dat aan de betrokkene tijdelijk of definitief een burgerlijk recht wordt ontnomen, met name het recht om nog langer een beroep uit te oefenen dat geen openbaar ambt is, wordt voor de toepassing van artikel 6.1 EVRM beschouwd als een procedure met als voorwerp het vaststellen van burgerlijke rechten en verplichtingen in de zin van die bepaling (1). (1) Cass. 18 april 2024, AR D.23.0011.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240418.1N.2; Cass. 13 maart 2008, AR D.07.0004.N, AC 2008, nr. 178; Cass. 13 maart 2008, AR D.07.0002.N, AC 2008, nr. 177; Cass. 14 november 1986, AR 5488, AC 1986-1987, nr. 165.

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

27 juni 2025 D.22.0005.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250627.1N.4** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Hof van assisen - Verklaring van de jury - Motivering van het arrest over de schuld - Voornaamste redenen - Draagwijdte - Geen vermelding van stukken ingediend door de beschuldigde of van zijn argumenten - Geen redenen over de geloofwaardigheid van belastende bewijsgegevens of van bepaalde verklaringen van de beschuldigde - Gevolg

Noch artikel 6.1 EVRM, noch artikel 334 Wetboek van Strafvordering of enige andere bepaling of algemeen rechtsbeginsel, verplichten ertoe dat de formulering van de voornaamste redenen ook melding zou maken van:- de reden waarom een bepaalde verklaring van een medebeschuldigde meer overtuigend wordt bevonden dan een andere verklaring van die medebeschuldigde; - de achterliggende motieven van de voornaamste redenen van de jury; - alle argumenten à décharge die door een beschuldigde tijdens het debat werden voorgebracht; - de reden waarom geloof wordt gehecht aan de interpretatie van de telefoniegegevens door de politiediensten; - de stukken die door de beschuldigde tijdens het debat werden neergelegd; uit de loutere omstandigheid dat de formulering van de voornaamste redenen van de beslissing van de jury niet de reden vermeldt waarom aan een bepaalde verklaring geloof wordt gehecht en aan andere verklaringen niet, kan niet worden afgeleid dat de beslissing van de jury op arbitraire gronden is gebaseerd of het vermoeden van onschuld miskent.

- Art. 334 Wetboek van Strafvordering
- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

27 mei 2025 P.25.0562.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250527.2N.13** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Vaststelling van een inbreuk op de Wegverkeerswet en haar uitvoeringsbesluiten begaan met een motorvoertuig - Geen identificatie van de bestuurder op het tijdstip van die vaststelling - Vermoeden van schuld van de houder van de aan het voertuig toegekende kentekenplaat - Verenigbaarheid met artikel 6.2 EVRM - Voorwaarden

Het door artikel 67bis Wegverkeerswet ingevoerde vermoeden van schuld van de houder van de kentekenplaat dat aan het voertuig is toegekend, is verenigbaar met artikel 6.2 EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, indien dat vermoeden weerlegbaar is (1) en op voorwaarde dat de wet dit beperkt binnen redelijke grenzen die met de ernst van de zaak rekening houden en het recht van verdediging beschermen. (1) Cass. 12 december 2017, AR P.17.0888.N, AC 2017, nr. 709; zie Cass. 16 april 2002, AR P.01.0119.N, AC 2002, nr. 231; Cass. 7 februari 2001, AR P.00.1532.F, AC 2001, nr. 75; Arbitragehof 21 maart 2000, nr. 27/2000; EHRM 7 oktober 1988, nr. 10519/83, Salabiaku t. Frankrijk, §§ 29-30 (betreffende het in het Franse douanewetboek bepaalde vermoeden van verantwoordelijkheid voor de fraude ten aanzien van de houder van de goederen).

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

27 september 2023 P.23.0844.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230927.2F.9** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.1 - Internering - Uitvoering - Plaatsing in een aangepaste instelling binnen een redelijke termijn - Plaatsing in Afdeling Bescherming Maatschappij - Onrechtmatigheid van de plaatsing wegens onredelijke termijn - Sanctionering - Rechtsherstel - Taak van het onderzoeksgerecht - Gevaar voor de samenleving - Afweging van de onrechtmatigheid tegen de gevolgen van de invrijheidstelling voor de veiligheid van de samenleving - Invloed

Uit de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens volgt dat indien blijkt dat vrijheidsberoving van de geïnterneerde onrechtmatig is omdat zij niet binnen een redelijke termijn plaatsvindt in een aangepaste instelling waar hij de nodige zorg ontvangt en er dus bijgevolg een schending voorligt van artikel 5.1.e EVRM, dit niet noodzakelijk tot de invrijheidstelling van de geïnterneerde moet leiden; de interneringsmaatregel strekt immers ook tot de beveiliging van de samenleving en in dat geval moet de onrechtmatigheid van de vrijheidsberoving worden afgewogen tegen het gevaar dat een vrijlating van de geïnterneerde voor de samenleving oplevert en kan worden beslist dat niettegenstaande de vastgestelde schending van artikel 5.1.e EVRM de geïnterneerde van zijn vrijheid blijft beroofd; het door artikel 13 EVRM bedoelde recht op daadwerkelijk rechtsherstel kan dan bestaan in de vaststelling dat het door artikel 5.1.e EVRM gewaarborgde recht van de geïnterneerde op een vrijheidsberoving in een aangepaste instelling waar hij de nodige zorg ontvangt, is miskend, wat dan de mogelijkheid opent voor een schadevergoedingsvordering tegen de overheid; hieruit volgt dat indien uit de vaststellingen van de kamer voor bescherming van de maatschappij blijkt dat een geïnterneerde niet binnen een redelijke termijn is geplaatst in of overgeplaatst naar een aangepaste instelling waar hij de nodige zorg ontvangt, zij dient vast te stellen dat het door artikel 5.1.e EVRM gewaarborgd recht van de geïnterneerde is miskend en vervolgens die onrechtmatigheid moet afwegen tegen de gevolgen van een invrijheidstelling van de geïnterneerde voor de veiligheid van de samenleving (1). (1) Zie Cass. 22 oktober 2024, AR P.24.1346.N, AC 2024, nr. 702 , ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241022.2N.24.

- Art. 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

24 juni 2025 P.25.0837.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.30** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 3 - Internering - Uitvoering - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Opname in aangepaste instelling die niet langer een behandeldoel dient - Weigering om mee te werken aan behandeling - Beëindiging van de opname met oog op overplaatsing - Instelling met nadruk op externe controle, beveiliging van de maatschappij, dagstructuur en levenskwaliteit - Draagwijdte

De artikelen 3, 5.1.e en 13 EVRM en artikel 19, tweede lid, Interneringswet verzetten zich niet ertegen dat de kamer voor de bescherming van de maatschappij die vaststelt dat de opname in een aan de toestand van een geïnterneerde aangepaste instelling, zoals een FPC, niet langer een behandeldoel dient gelet op de weigering van de geïnterneerde om mee te werken aan de behandeling, een einde stelt aan die opname met het oog op de plaatsing van de geïnterneerde in een instelling waar niet langer de nadruk wordt gelegd op behandeling, maar wel op het bieden van externe controle, beveiliging van de maatschappij, dagstructuur en levenskwaliteit; uit die verdragsbepalingen kan geen verplichting worden afgeleid voor de overheid om een behandeling te verstrekken die onmogelijk het beoogde doel kan realiseren en ook artikel 19, tweede lid, Interneringswet verzet zich niet tegen een dergelijke beslissing aangezien ze is ingegeven door de wil de zorg aan te passen aan de concrete situatie van de geïnterneerde.

- Art. 19, tweede lid Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

- Art. 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

24 juni 2025 P.25.0847.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.33** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 3 - Bepaling van de op te leggen strafmaat - (Geen) verplichting om de vermoedelijke uitwerking ervan op de tenuitvoerlegging van andere in kracht van gewijsde gegane beslissingen in aanmerking te nemen

De zwaarte van de op te leggen straf hoeft de vermoedelijke uitwerking ervan op de tenuitvoerlegging van de andere in kracht van gewijsde gegane beslissingen niet in aanmerking nemen (1). (1) Zie concl. OM, §§ 19-24 [22].

20 december 2023 P.23.0636.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231220.2F.3** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Strafzaken - Veroordeling bij verstek - Verzet - Informatie over het verzet bij de betekening van de verstekbeslissing - Draagwijdte

De rechter op verzet kan een verzet tegen een verstekvonnis maar onontvankelijk verklaren wegens laattijdigheid, indien vaststaat dat de betrokkene behoorlijk werd ingelicht over de termijn om verzet aan te tekenen; de rechter op verzet oordeelt onaantastbaar of dit het geval is; het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord (1). (1) Cass. 22 maart 2022, AR P.21.1502.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220322.2N.13 met concl. OM; Cass. 18 mei 2021, AR P.21.0327.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210518.2N.13; Cass. 19 mei 2020, AR P.20.0148.N, AC 2020, nr. 302; Cass. 26 november 2019, AR P.19.0556.N, AC 2019, nr. 624; Cass. 28 juni 2017, AR P.17.0490.F, AC 2017 nr. 428; Cass. 9 maart 2016, AR P.15.1679.F, AC 2016, nr. 168 met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH op datum in Pas., T. Strafr. 2016, 236 noot T. DECAIGNY; Cass. 23 februari 2011, AR P.10.2047.F, AC 2011, nr. 161, T. Strafr. 2011, 207 noot C. VAN DEUREN, RW 2012-13, 216 noot B. DE SMET; Zie ook EHRM 24 mei 2007, Da Luz Dominguez Ferreira t/België, EHRM 29 juni 2010, Hakimi t/België, §34-37 en EHRM 1 maart 2011, Faniel t/België, www.echr.coe.int, §30; GwH 11 oktober 2018, arrest 134/2018, www.const-court.be; K. VEECKMANS, "Informatieplicht tijdens de buitengewone verzetstermijn", T. Strafr. 2021, 221-226; B. DE SMET, Verstek en verzet in strafzaken, Larcier, 2020, 78-82; M.-A BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 1663-1666; C. VANDEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Gompel & Svacina, 2022, 1428-1429.

- Art. 187 Wetboek van Strafvordering
- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

11 oktober 2022 P.22.0652.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221011.2N.2** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Strafzaken - Recht op een eerlijk proces - Verhoor van getuigen à décharge - Noodzaak tot verhoor in het belang van de waarheidsvinding - Beoordeling - Criteria - Concrete omstandigheden van de zaak - Voorwaarden

Volgens artikel 6.3.d EVRM, dat bijzondere toepassingsmodaliteiten bevat van het door artikel 6.1 EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces, heeft eenieder die wegens een strafbaar feit wordt vervolgd ook het recht getuigen à décharge te ondervragen of te doen ondervragen; deze verdragsbepalingen kennen aan een beklaagde evenwel geen absoluut of onbeperkt recht toe om getuigen à décharge op de rechtszitting te horen; uit deze verdragsbepalingen, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, volgt dat de rechter aan wie wordt gevraagd een getuige à décharge te horen op de rechtszitting dit verzoek moet toetsen aan de hand van de volgende drie criteria: i) het voldoende onderbouwd zijn van het verzoek tot het horen van de getuige à décharge op de rechtszitting en de relevantie van die getuigenis voor het voorwerp van de beschuldiging; ii) het voorhanden zijn van afdoende redenen voor de beslissing dat de getuigenis ter rechtszitting niet relevant is voor het voorwerp van de beschuldiging en dus voor de beslissing de getuige niet te horen ter rechtszitting en iii) de impact van de beslissing de getuige à décharge niet te horen op de rechtszitting op het recht van de beklaagde op een eerlijke behandeling van de zaak in zijn geheel beschouwd (1); de beoordeling van de relevantie van de getuigenis voor het voorwerp van de beschuldiging mag niet abstract gebeuren, maar vereist een onderzoek van de concrete omstandigheden van de zaak; de rechter moet bijgevolg zijn beslissing over het al dan niet horen van de getuigen à décharge steunen op concrete omstandigheden die hij aanwijst (2); die concrete omstandigheden kunnen onder meer betrekking hebben op de feitelijke of juridische onmogelijkheid om de getuigen te horen, de relatie die de getuige had of heeft met de bij het strafproces betrokken partijen, de betrouwbaarheid van de door de getuige af te leggen verklaring rekening houdend met die relatie, zijn persoonlijkheid of het tijdsverloop sinds de feiten, het beschikbaar zijn van een geschreven verklaring van de persoon die de beklaagde als getuige wenst te horen, waarin die een eerdere verklaring herroept of nuanceert en de ongeloofwaardigheid van de inhoud van een dergelijke geschreven verklaring, ook kan rekening worden gehouden met de fase waarin de strafprocedure zich bevindt en voortgang ervan, met de door de beklaagde gevolgde verdedigingsstrategie en de proceshouding van de beklaagde (3), het is niet vereist dat de rechter al de voormelde elementen betrekt bij zijn beoordeling over de relevantie van de getuigenis. (1) Cass. 1 maart 2022, AR P.21.0658.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220301.2N.9; Cass. 21 december 2021, AR P.21.0055.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211221.2N.21; Cass. 9 maart 2021, AR P.20.1104.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210309.2N.5; Cass. 7 januari 2020, AR P.19.0806.N, AC 2020, nr. 15; Cass. 26 februari 2019, AR P.18.1028.N, AC 2019, AC 2019, nr. 117, T. Strafr. 2019, 296 noot S. BERNEMAN; Cass. 21 november 2017, AR P.17.0410.N, AC 2017, nr. 662; EHRM 18 december 2018, Murtazaliyeva t/Rusland, §158 en EHRM 19 januari 2021, Keskin t/Nederland, §42-43, www.echr.coe.int, T. Strafr. 2019; 280 noot S. BERNEMAN. Zie S. BERNEMAN, "De advocaat, de terrorist en de getuige à décharge: een explosief trio!", T. Strafr. 2019, 286-290; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Oud-Turnhout, Gompel & Svacina, 2019, 781-782; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 1400-1403. (2) CaCass. 1 maart 2022, AR P.21.0658.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220301.2N.9; Cass. 9 maart 2021, AR P.20.1104.N, AC 2021, nr. 166; Cass. 7 januari 2020, AR P.19.0806.N, AC 2020, nr. 15; Cass. 26 februari 2019, AR P.18.1028.N, AC 2019, AC 2019, nr. 117, T. Strafr. 2019, 296 noot S. BERNEMAN. (3) Cass. 1 maart 2022, AR P.21.0658.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220301.2N.9; Cass. 9 maart 2021, AR P.20.1104.N, AC 2021, nr. 166; Cass. 7 januari 2020, AR P.19.0806.N, AC 2020, nr. 15;

Cass. 26 februari 2019, AR P.18.1028.N, AC 2019, nr. 117, T. Strafr. 2019, 296 noot S. BERNEMAN.

- Art. 190 Wetboek van Strafvordering
- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

11 oktober 2022 P.22.0982.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221011.2N.12** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 13 - Internering - Uitvoering - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Opname in aangepaste instelling die niet langer een behandeldoel dient - Overplaatsing - Tijdelijke plaatsing in instelling die niet aangepast is aan de toestand van geïnterneerde - Taak van de Kamer voor Bescherming van de Maatschappij - Plaatsing in een aangepaste instelling binnen een redelijke termijn - Toezicht door het Hof - Draagwijdte

De artikelen 3, 5.1.e en 13 EVRM en artikel 19, tweede lid, Interneringswet verzetten zich evenmin ertegen dat in afwachting van de realisering van een dergelijke aan de toestand van de geïnterneerde meer aangepaste en met zijn wensen overeenkomende overplaatsing, de geïnterneerde tijdelijk wordt geplaatst in een inrichting die niet aangepast is aan zijn toestand; het staat aan de kamer voor bescherming van de maatschappij erop toe te zien dat de duur van een dergelijk verblijf beperkt blijft en dat de geïnterneerde binnen een redelijke termijn daadwerkelijk wordt geplaatst in de aan zijn toestand aangepaste voorziening en die redelijke termijn, die niet in absolute termen is uit te drukken, hangt onder meer af van de aard van de geestesziekte, de mogelijke behandelwijzen, de wijze waarop de geïnterneerde desgevallend in het verleden reeds werd behandeld, de wijze waarop de uitvoering van de internering in het verleden is verlopen, de beschikbaarheid van de voorzieningen die zijn gericht op de specifieke noden van de geïnterneerde en de bereidheid van de geïnterneerde om mee te werken met voorgestelde behandelingen; het Hof gaat na of de kamer uit haar vaststellingen geen onmogelijk te verantwoorden gevolgen heeft afgeleid.

- Art. 19, tweede lid Wet 5 mei 2014 betreffende de internering
- Art. 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

24 juni 2025 P.25.0847.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.33** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Allerlei - Eerste Aanvullend Protocol EVRM - Artikel 1 - Inmenging van de Staat in de uitoefening van het recht op het ongestoord genot van de eigendom - Aanslagprocedure - Voorwaarde - Toelaatbaarheid van een onrechtmatig verkregen bewijs - Beginsel

De inmenging van de Staat in de uitoefening van het recht op het ongestoord genot van de eigendom, wat de aanslagprocedure inhoudt, moet worden bepaald in een rechtsnorm waarvan de toepassing voldoende toegankelijk, nauwkeurig en voorzienbaar is; hieruit volgt daarentegen niet dat de regels betreffende de toelaatbaarheid van een onrechtmatig verkregen bewijs enkel kunnen voortvloeien uit een wet in formele zin of dat die regels, wanneer ze de rechter vragen om een evenredigheidstoezicht te verrichten in het licht van het recht op een eerlijk proces door het algemeen belang af te wegen tegen het individueel belang van de belastingplichtige, niet aan het voorzienbaarheidscriterium beantwoorden (1). (1) Zie andersluidende concl. OM.

- Art. 16 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

19 juni 2025 F.23.0037.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250619.1F.7** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Recht op het doen ondervragen van getuigen - Verhoor van getuigen à décharge - Noodzaak tot verhoor in het belang van de waarheidsvinding - Beoordeling - Criteria - Concrete omstandigheden van de zaak - Voorwaarden

Volgens artikel 6.3.d EVRM, dat bijzondere toepassingsmodaliteiten bevat van het door artikel 6.1 EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces, heeft eenieder die wegens een strafbaar feit wordt vervolgd ook het recht getuigen à décharge te ondervragen of te doen ondervragen; deze verdragsbepalingen kennen aan een beklaagde evenwel geen absoluut of onbeperkt recht toe om getuigen à décharge op de rechtszitting te horen; uit deze verdragsbepalingen, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, volgt dat de rechter aan wie wordt gevraagd een getuige à décharge te horen op de rechtszitting dit verzoek moet toetsen aan de hand van de volgende drie criteria: i) het voldoende onderbouwd zijn van het verzoek tot het horen van de getuige à décharge op de rechtszitting en de relevantie van die getuigenis voor het voorwerp van de beschuldiging; ii) het voorhanden zijn van afdoende redenen voor de beslissing dat de getuigenis ter rechtszitting niet relevant is voor het voorwerp van de beschuldiging en dus voor de beslissing de getuige niet te horen ter rechtszitting en iii) de impact van de beslissing de getuige à décharge niet te horen op de rechtszitting op het recht van de beklaagde op een eerlijke behandeling van de zaak in zijn geheel beschouwd (1); de beoordeling van de relevantie van de getuigenis voor het voorwerp van de beschuldiging mag niet abstract gebeuren, maar vereist een onderzoek van de concrete omstandigheden van de zaak; de rechter moet bijgevolg zijn beslissing over het al dan niet horen van de getuigen à décharge steunen op concrete omstandigheden die hij aanwijst (2); die concrete omstandigheden kunnen onder meer betrekking hebben op de feitelijke of juridische onmogelijkheid om de getuigen te horen, de relatie die de getuige had of heeft met de bij het strafproces betrokken partijen, de betrouwbaarheid van de door de getuige af te leggen verklaring rekening houdend met die relatie, zijn persoonlijkheid of het tijdsverloop sinds de feiten, het beschikbaar zijn van een geschreven verklaring van de persoon die de beklaagde als getuige wenst te horen, waarin die een eerdere verklaring herroept of nuanceert en de ongeloofwaardigheid van de inhoud van een dergelijke geschreven verklaring, ook kan rekening worden gehouden met de fase waarin de strafprocedure zich bevindt en voortgang ervan, met de door de beklaagde gevolgde verdedigingsstrategie en de proceshouding van de beklaagde (3), het is niet vereist dat de rechter al de voormelde elementen betrekt bij zijn beoordeling

over de relevantie van de getuigenis. (1) Cass. 1 maart 2022, AR P.21.0658.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220301.2N.9; Cass. 21 december 2021, AR P.21.0055.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211221.2N.21; Cass. 9 maart 2021, AR P.20.1104.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210309.2N.5; Cass. 7 januari 2020, AR P.19.0806.N, AC 2020, nr. 15; Cass. 26 februari 2019, AR P.18.1028.N, AC 2019, AC 2019, nr. 117, T. Strafr. 2019, 296 noot S. BERNEMAN; Cass. 21 november 2017, AR P.17.0410.N, AC 2017, nr. 662; EHRM 18 december 2018, Murtazaliyeva t/Rusland, §158 en EHRM 19 januari 2021, Keskin t/Nederland, §42-43, www.echr.coe.int, T. Strafr. 2019; 280 noot S. BERNEMAN. Zie S. BERNEMAN, "De advocaat, de terrorist en de getuige à décharge: een explosief trio!", T. Strafr. 2019, 286-290; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Oud-Turnhout, Gompel & Svacina, 2019, 781-782; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 1400-1403. (2) CaCass. 1 maart 2022, AR P.21.0658.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220301.2N.9; Cass. 9 maart 2021, AR P.20.1104.N, AC 2021, nr. 166; Cass. 7 januari 2020, AR P.19.0806.N, AC 2020, nr. 15; Cass. 26 februari 2019, AR P.18.1028.N, AC 2019, AC 2019, nr. 117, T. Strafr. 2019, 296 noot S. BERNEMAN. (3) Cass. 1 maart 2022, AR P.21.0658.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220301.2N.9; Cass. 9 maart 2021, AR P.20.1104.N, AC 2021, nr. 166; Cass. 7 januari 2020, AR P.19.0806.N, AC 2020, nr. 15; Cass. 26 februari 2019, AR P.18.1028.N, AC 2019, nr. 117, T. Strafr. 2019, 296 noot S. BERNEMAN.

- Art. 190 Wetboek van Strafvordering

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

11 oktober 2022 P.22.0982.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221011.2N.12** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Vermoeden van onschuld - Strafuitvoeringsrechtbank - Strafuitvoeringsmodaliteit - Herroeping - Niet-naleving van een opgelegde voorwaarde - Beoordeling op grond van feitelijke gegevens die strafbare feiten kunnen vormen - Geen uitspraak over de schuld van veroordeelde - Geen miskenning van vermoeden van onschuld - Gevolg

Het algemeen rechtsbeginsel van het vermoeden van onschuld wordt miskend door de strafuitvoeringsrechtbank die in het kader van een herroepingsvordering oordeelt dat de veroordeelde tot vrijheidsstraf zich schuldig heeft gemaakt aan strafbare feiten, waarvoor hij nog niet werd veroordeeld; dit vermoeden wordt niet miskend indien de strafuitvoeringsrechtbank aanneemt dat de veroordeelde een ernstig gevaar vormt voor de fysieke of psychische integriteit van derden of dat hij een bijzondere voorwaarde niet heeft nageleefd louter op grond van feitelijke gegevens die als strafbare feiten kunnen worden gekwalificeerd, zonder dat de strafuitvoeringsrechtbank zich evenwel uitspreekt over de schuld van de veroordeelde aan die strafbare feiten (1). (1) Zie Cass. 1 oktober 2024, AR P.24.1298.N, AC 2024, nr. 639; Cass. 4 april 2023, AR P.23.0369.N, AC 2023, nr. 260.

- Art. 64, 2° en 3° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

24 juni 2025 P.25.0839.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.26** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Strafzaken - Recht op een eerlijk

proces - Verhoor van getuigen à décharge - Weigering tot het verhoor van de getuige - Redenen - Vermoeden van onschuld

De rechter is niet verplicht om een gedetailleerd antwoord te geven op elk verzoek tot het horen van een getuige à décharge: het volstaat dat de beklaagde weet waarom de rechter de getuigenis ter rechtszitting niet relevant acht voor het voorwerp van de beschuldiging; indien de rechter oordeelt dat een getuigenis ter rechtszitting niet relevant is voor het voorwerp van de beschuldiging dan moet hij niet meer aangeven of het verzoek van de beklaagde om de getuige ter rechtszitting te horen voldoende is onderbouwd; indien de rechter oordeelt dat een getuigenis ter rechtszitting niet relevant is voor het voorwerp van de beschuldiging dan moet hij bovendien onderzoeken of het niet horen van de getuige à décharge op de rechtszitting het recht op een eerlijk proces van de beklaagde in zijn geheel beschouwd aantast; uit de weigering een getuige à décharge te horen op de rechtszitting die afdoende is gemotiveerd door de vaststelling dat de getuigenis niet relevant is voor het voorwerp van de beschuldiging en waarbij de rechter aangeeft dat de weigering het recht op een eerlijk proces in zijn geheel beschouwd niet aantast, kan geen miskenning van het vermoeden van onschuld worden afgeleid.

- Art. 190 Wetboek van Strafvordering
- Artt. 6.1, 6.2 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

11 oktober 2022 P.22.0982.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221011.2N.12** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Veroordeling door het hof van assisen - Cassatieberoep - Aanvoering, de eerste maal voor het Hof van Cassatie, van miskenning van het recht om, binnen zo kort mogelijke termijn en in een taal die hij verstaat, op de hoogte te worden gebracht van redenen van zijn aanhouding - Nieuw middel - (Niet-)ontvankelijkheid

In zoverre het cassatiemiddel het hof van assisen verwijt geen rekening te hebben gehouden met een overschrijding van de redelijke termijn, terwijl uit de rechtsplegingsstukken niet blijkt dat die verdediging voor de feitenrechters was aangevoerd, is het nieuw en derhalve niet ontvankelijk (1). (1) Zie Cass. 6 maart 2024, AR P.23.1541.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240306.2F.4. Immers, "wanneer de beschuldigde geen conclusie heeft ingediend i.v.m. de gevolgen van de overschrijding van de redelijke termijn, is het hof van assisen er niet toe gehouden de beslissing dat die termijn niet is overschreden, afzonderlijk te motiveren." (Cass. 31 mei 1995, AR P.95.0345.F, (VI, 3de middel), AC 1995, nr. 268; zie Cass. 22 oktober 1986, AR 5114, AC 1986-87, nr. 117).

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

25 juni 2025 P.25.0568.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250625.2F.7** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Advocaat van de verdediging die de afwezigheid in het dossier van een stuk betreurt en het op bevel van de voorzitter van het hof van assisen neerlegt - Cassatiemiddel dat een dergelijk bevel aanvecht - (Geen) belang

De grief van de beklaagde die opkomt tegen het bevel dat de voorzitter van het hof van assisen aan zijn raadsman heeft gegeven om een stuk neer te leggen waarvan de advocaat zelf de afwezigheid betreurde en het heeft neergelegd, heeft geen belang.

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

25 juni 2025 P.25.0568.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250625.2F.7 AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 8 - Draagwijdte - Slagen toegebracht aan de partner - Probatieuitstel - Voorwaarden - Tijdelijk contactverbod met het slachtoffer

De rechter schendt artikel 8 EVRM niet wanneer hij vaststelt dat de beklaagde zijn partner herhaaldelijk heeft geslagen en mishandeld, terwijl hij reeds voor dergelijke feiten was veroordeeld en dat er, gelet op zijn persoonlijkheidsstructuur, een gevaar bestaat dat hij die gewelddadige gedragingen gaat herhalen, zodat hij hem, als voorwaarde voor zijn probatieuitstel, verbiedt op een andere wijze dan via een derde met het slachtoffer in contact te treden (1). (1) Het OM heeft overvloedig opgemerkt dat volgens artikel 12, §1, Probatiewet “de probatiecommissie de door de gerechtelijke beslissing vastgelegde voorwaarden geheel of gedeeltelijk kan opheffen, verduidelijken of aanpassen aan de omstandigheden. Ze kan deze voorwaarden echter niet verstrengen”.Bijgevolg kan een verzoek in deze zin bij de commissie aanhangig worden gemaakt, in geval het slachtoffer contact met de veroordeelde zou wensen te behouden, “anders dan door middel van een advocaat of een maatschappelijk werker die in het bijzonder is aangeduid teneinde het gemeenschappelijk kind toe te laten om een relatie met zijn vader te onderhouden”.Wat betreft het beginsel van evenredigheid tussen de aangewende middelen en het door de inmenging van een publieke overheid in de uitoefening van het recht op eerbiediging van het privé- en gezinsleven beoogde doel, zie Cass. 25 oktober 2023, AR P.23.1105.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231025.2F.5; Cass. 19 april 2021, AR C.20.0352.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210419.3F.5; Cass. 16 juni 2004, AR P.04.0428.F, AC 2004, nr. 328 ; EHRM, Guide sur l’article 8 de la Convention européenne des droits de l’homme - Droit au respect de la vie privée et familiale, du domicile et de la correspondance, bijgewerkt tot 31 augustus 2022.(M.N.B.)

- Art. 8, § 2 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie
- Art. 410, tweede lid Strafwetboek
- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

13 december 2023 P.23.1273.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231213.2F.5 AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Procedure op de zitting - Gezegden van de partijen ter rechtszitting niet opgenomen in een proces-verbaal - Draagwijdte

Noch artikel 6 EVRM, noch de noodzaak om het recht van verdediging van de procespartijen te eerbiedigen of om het Hof in staat te stellen de wettigheid van de bestreden beslissing te controleren, vereisen dat de gezegden van de partijen ter rechtszitting moeten kunnen worden gecontroleerd aan de hand van de weergave daarvan in het proces-verbaal van die rechtszitting en het is evenmin vereist dat de bestreden beslissing die gezegden als dusdanig aanhaalt bij de beoordeling van de impact ervan op de bewijswaardering van de gegevens van het strafdossier (1). (1) Cass. 12 oktober 2022, AR P.22.0456.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221012.2F.13 met concl. van advocaat-generaal M. NOLET DE BRAUWERE; Cass. 2 november 2011, AR P.11.1424.F, AC 2011, nr. 588.

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend

op 4 november 1950, te Rome

15 november 2022 P.22.1085.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221115.2N.6 AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 13 - Internering - Uitvoering - Plaatsing in Afdeling Bescherming Maatschappij - Onrechtmatigheid van de plaatsing wegens onredelijke termijn - Sanctionering - Rechtsherstel - Taak van het onderzoeksgerecht - Gevaar voor de samenleving - Afweging van de onrechtmatigheid tegen de gevolgen van de invrijheidstelling voor de veiligheid van de samenleving - Invloed

Uit de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens volgt dat indien blijkt dat vrijheidsberoving van de geïnterneerde onrechtmatig is omdat zij niet binnen een redelijke termijn plaatsvindt in een aangepaste instelling waar hij de nodige zorg ontvangt en er dus bijgevolg een schending voorligt van artikel 5.1.e EVRM, dit niet noodzakelijk tot de invrijheidstelling van de geïnterneerde moet leiden; de interneringsmaatregel strekt immers ook tot de beveiliging van de samenleving en in dat geval moet de onrechtmatigheid van de vrijheidsberoving worden afgewogen tegen het gevaar dat een vrijlating van de geïnterneerde voor de samenleving oplevert en kan worden beslist dat niettegenstaande de vastgestelde schending van artikel 5.1.e EVRM de geïnterneerde van zijn vrijheid blijft beroofd; het door artikel 13 EVRM bedoelde recht op daadwerkelijk rechtsherstel kan dan bestaan in de vaststelling dat het door artikel 5.1.e EVRM gewaarborgde recht van de geïnterneerde op een vrijheidsberoving in een aangepaste instelling waar hij de nodige zorg ontvangt, is miskend, wat dan de mogelijkheid opent voor een schadevergoedingsvordering tegen de overheid; hieruit volgt dat indien uit de vaststellingen van de kamer voor bescherming van de maatschappij blijkt dat een geïnterneerde niet binnen een redelijke termijn is geplaatst in of overgeplaatst naar een aangepaste instelling waar hij de nodige zorg ontvangt, zij dient vast te stellen dat het door artikel 5.1.e EVRM gewaarborgd recht van de geïnterneerde is miskend en vervolgens die onrechtmatigheid moet afwegen tegen de gevolgen van een invrijheidstelling van de geïnterneerde voor de veiligheid van de samenleving (1). (1) Zie Cass. 22 oktober 2024, AR P.24.1346.N, AC 2024, nr. 702 , ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241022.2N.24.

- Art. 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

24 juni 2025 P.25.0837.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.30 AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Verzoek om toegang tot stukken die zich niet in het strafdossier bevinden - Beoordeling - Toetsing volgens de criteria voor het afwijzen van het verhoor van een getuige à décharge - Bewijs dat de versie van de feiten en bewijsmateriaal van het openbaar ministerie op doorslaggevende wijze kan weerleggen - Voorwaarde

Uit artikel 6.1 EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, volgt niet dat de rechter steeds het verzoek van een beklaagde om toegang te krijgen tot stukken die zich niet in het strafdossier bevinden, moet toetsen aan criteria die in de rechtspraak van het Europees Hof van de Rechten van de Mens worden vooropgesteld om de weigering van het horen van een getuige à décharge af te wegen tegen het recht op een eerlijk proces van de beklaagde, namelijk (1) het al dan niet voldoende onderbouwd zijn van het verzoek, (2) het voorhanden zijn van afdoende redenen om het voorwerp van het verzoek al dan niet relevant te achten voor de beoordeling van de telastlegging en (3) de impact van de verwerping van het verzoek op een eerlijke behandeling van de zaak in zijn geheel beschouwd; een dergelijke afweging is enkel vereist voor bewijs waarvan de beklaagde aannemelijk maakt dat het de versie van de feiten en het bewijsmateriaal van de vervolgende partij op een doorslaggevende wijze kan weerleggen en waarvan de impact vergelijkbaar is met deze van een getuigenis à décharge op de rechtszitting (1). (1) Zie EHRM 7 maart 2019, nr. 6005/08, Abdullayev t. Azerbeidzjan, https://hudoc.echr.coe.int.

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

3 juni 2025 P.25.0089.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.3** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Redelijke termijn - Beoordeling - Regelgeving betreffende ruimtelijke ordening - Mogelijkheden om vrijwillig over te gaan tot herstel of regularisatie - Gevolg

De rechter oordeelt in elke zaak afzonderlijk en aan de hand van de bijzondere omstandigheden ervan of er binnen een redelijke termijn is beslist over een tegen een beklaagde ingestelde strafvervolging en bij die beoordeling kan de rechter onder meer rekening houden met de complexiteit van de zaak, het gedrag van de partijen en de bevoegde overheden, alsook het belang van de zaak voor die partijen; wanneer de strafvervolging betrekking heeft op de regelgeving betreffende de ruimtelijke ordening, het milieu- of omgevingsrecht en de huisvesting, waarbij de herstelvordering een onderdeel is van de strafvordering in de ruime zin, kan de strafrechter, behoudens wanneer de beklaagde ondubbelzinnig te kennen heeft gegeven niet vrijwillig tot herstel of regularisatie te zullen overgaan, bij de beoordeling van de redelijkheid van de termijn van de strafvervolging rekening houden met de mogelijkheden die aan de beklaagde werden toegekend om vrijwillig over te gaan tot herstel of regularisatie van de wederrechtelijke toestand (1). (1) Cass. 23 februari 2021, AR P.20.0983.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210223.2N.12.

19 oktober 2021 P.21.0246.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211019.2N.27** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 3 - Internering - Uitvoering - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Opname in aangepaste instelling die niet langer een behandeldoel dient - Overplaatsing - Tijdelijke plaatsing in instelling die niet aangepast is aan de toestand van geïnterneerde - Taak van de Kamer voor Bescherming van de Maatschappij - Plaatsing in een aangepaste instelling binnen een redelijke termijn - Toezicht door het Hof - Draagwijdte

De artikelen 3, 5.1.e en 13 EVRM en artikel 19, tweede lid, Interneringswet verzetten zich evenmin ertegen dat in afwachting van de realisering van een dergelijke aan de toestand van de geïnterneerde meer aangepaste en met zijn wensen overeenkomende overplaatsing, de geïnterneerde tijdelijk wordt geplaatst in een inrichting die niet aangepast is aan zijn toestand; het staat aan de kamer voor bescherming van de maatschappij erop toe te zien dat de duur van een dergelijk verblijf beperkt blijft en dat de geïnterneerde binnen een redelijke termijn daadwerkelijk wordt geplaatst in de aan zijn toestand aangepaste voorziening en die redelijke termijn, die niet in absolute termen is uit te drukken, hangt onder meer af van de aard van de geestesziekte, de mogelijke behandelwijzen, de wijze waarop de geïnterneerde desgevallend in het verleden reeds werd behandeld, de wijze waarop de uitvoering van de internering in het verleden is verlopen, de beschikbaarheid van de voorzieningen die zijn gericht op de specifieke noden van de geïnterneerde en de bereidheid van de geïnterneerde om mee te werken met voorgestelde behandelingen; het Hof gaat na of de kamer uit haar vaststellingen geen onmogelijk te verantwoorden gevolgen heeft afgeleid.

- Art. 19, tweede lid Wet 5 mei 2014 betreffende de internering
- Art. 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

24 juni 2025 P.25.0847.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.33** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Overschrijding van de redelijke termijn van de strafvervolging - Erkenning door de appelrechters - Verzwaring van de door de eerste rechter opgelegde straf - Wettigheid

Wanneer het openbaar ministerie tegen het beroepen vonnis hoger beroep heeft ingesteld met betrekking tot de straf, belet de erkenning van de overschrijding van de redelijke termijn de appelrechters niet de aan de beklaagde opgelegde straf te verzwaren, mits die straf het wettelijk maximum niet bereikt (1). (1) Oud artikel 21ter Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering.

- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

17 september 2025 P.25.0501.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250917.2F.8** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Allerlei - Zevende Aanvullend Protocol - Artikel 2.1 - (Geen) toepassing op de personen die, krachtens het Belgisch recht, rechtstreeks voor een hoger rechtscollege zoals het hof van beroep worden gebracht, bijvoorbeeld wanneer het appelgerecht de zaak aan zich trekt

Artikel 2.1 Zevende Aanvullend Protocol EVRM (1) en artikel 14.5 IVBPR (2) zijn niet van toepassing op de personen die, krachtens de Belgische wet, rechtstreeks voor een hoger rechtscollege zoals het hof van beroep worden gebracht; dit is het geval wanneer de appelrechters, overeenkomstig artikel 215 Wetboek van Strafvordering, de zaak waarvan ze kennisnemen aan zich trekken. (1) Zie Cass. 2 maart 2021, AR P.20.1057.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210302.2N.22, met concl. van advocaat-generaal WINANTS, ECLI:BE:CASS:2021:CONC.20210302.2N.22. (2) Zie Cass. 3 september 2013, AR P.12.1645.N, AC 2013, nr. 416.

- Art. 14.5 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten
- Art. 2.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 215 Wetboek van Strafvordering

4 juni 2025 P.25.0382.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250604.2F.15** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.1 - Artikel 5.1.e - Interneringen - Uitvoering - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Opname in aangepaste instelling die niet langer een behandeldoel dient - Weigering om mee te werken aan behandeling - Beëindiging van de opname met oog op overplaatsing - Instelling met nadruk op externe controle, beveiliging van de maatschappij, dagstructuur en levenskwaliteit - Wijze

De artikelen 3, 5.1.e en 13 EVRM en artikel 19, tweede lid, Interneringswet verzetten zich niet ertegen dat de kamer voor de bescherming van de maatschappij die vaststelt dat de opname in een aan de toestand van een geïnterneerde aangepaste instelling, zoals een FPC, niet langer een behandeldoel dient gelet op de weigering van de geïnterneerde om mee te werken aan de behandeling, een einde stelt aan die opname met het oog op de plaatsing van de geïnterneerde in een instelling waar niet langer de nadruk wordt gelegd op behandeling, maar wel op het bieden van externe controle, beveiliging van de maatschappij, dagstructuur en levenskwaliteit; uit die verdragsbepalingen kan geen verplichting worden afgeleid voor de overheid om een behandeling te verstrekken die onmogelijk het beoogde doel kan realiseren en ook artikel 19, tweede lid, Interneringswet verzet zich niet tegen een dergelijke beslissing aangezien ze is ingegeven door de wil de zorg aan te passen aan de concrete situatie van de geïnterneerde.

- Art. 19, tweede lid Wet 5 mei 2014 betreffende de internering
- Art. 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

24 juni 2025 P.25.0847.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.33** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Overschrijding van de redelijke termijn van de strafvervolging - Vaststelling door de appelrechters - Sanctie - Vermindering van de straf ten opzichte die welke de appelrechters zonder een dergelijke vaststelling zouden hebben opgelegd en niet ten opzichte van de straf die de eerste rechter heeft opgelegd

Wanneer de appelrechters voor het eerst de overschrijding van de redelijke termijn vaststellen, moeten ze de straf die ze uitspreken verminderen ten opzichte van die welke ze zouden hebben opgelegd indien de zaak onverwijld was berecht, en niet ten opzichte van die welke de eerste rechter in aanmerking heeft genomen (1) (2). (1) Zie Cass. 29 mei 2024, AR P.23.1560.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240529.2F.3, en verw. in voetnoot; Cass. 18 november 2009, AR P.09.1023.F, AC 2009, nr. 677. (2) Oud artikel 21ter Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering.

- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

17 september 2025 P.25.0501.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250917.2F.8** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 8 - Invrijheidstelling onder voorwaarden - Voorwaarden - Impact op aspecten van het privé- en gezinsleven - Motiveringsplicht

Uit artikel 8 EVRM kan niet worden afgeleid dat de vonnisrechter ertoe gehouden is om een aan een beklaagde opgelegde voorwaarde op te heffen of te wijzigen omdat de handhaving van die voorwaarde nadelig is voor het privé- en gezinsleven van hemzelf, zijn partner en hun gemeenschappelijke kinderen; wel dient de vonnisrechter, wanneer de beklaagde dat aanvoert, de proportionaliteit tussen de handhaving van de voorwaarde en het vermelde recht op privé- en gezinsleven bij zijn voormelde beoordeling te betrekken; het Hof gaat na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die onverenigbaar zijn met het door artikel 8 EVRM gewaarborgde recht op privé- en gezinsleven.

- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

26 augustus 2025 P.25.1189.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250826.VAK.4** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 13 - Internering - Uitvoering - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Opname in aangepaste instelling die niet langer een behandeldoel dient - Weigering om mee te werken aan behandeling - Beëindiging van de opname met oog op overplaatsing - Instelling met nadruk op externe controle, beveiliging van de maatschappij, dagstructuur en levenskwaliteit - Wijze

De artikelen 3, 5.1.e en 13 EVRM en artikel 19, tweede lid, Interneringswet verzetten zich niet ertegen dat de kamer voor de bescherming van de maatschappij die vaststelt dat de opname in een aan de toestand van een geïnterneerde aangepaste instelling, zoals een FPC, niet langer een behandeldoel dient gelet op de weigering van de geïnterneerde om mee te werken aan de behandeling, een einde stelt aan die opname met het oog op de plaatsing van de geïnterneerde in een instelling waar niet langer de nadruk wordt gelegd op behandeling, maar wel op het bieden van externe controle, beveiliging van de maatschappij, dagstructuur en levenskwaliteit; uit die verdragsbepalingen kan geen verplichting worden afgeleid voor de overheid om een behandeling te verstrekken die onmogelijk het beoogde doel kan realiseren en ook artikel 19, tweede lid, Interneringswet verzet zich niet tegen een dergelijke beslissing aangezien ze is ingegeven door de wil de zorg aan te passen aan de concrete situatie van de geïnterneerde.

- Art. 19, tweede lid Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

- Art. 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

24 juni 2025 P.25.0847.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.33** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.2 - Voorlopige hechtenis - Bevel tot aanhouding - Betekening - Geen vertaling in de taal die hij verstaat - Gevolg

Noch artikel 18, § 1, Voorlopige Hechteniswet, noch enige andere wets- of verdragsbepaling vereist dat de betekening van een bevel tot aanhouding aan een verdachte die de taal van de rechtspleging niet begrijpt, moet gepaard gaan met een vertaling van de essentiële passages van dat bevel in een taal die de betrokkene begrijpt of met een kennisgeving in die taal van de redenen van zijn aanhouding en van alle tegen hem ingebrachte beschuldigingen; het enkele feit dat de onderzoeksrechter ingevolge overmacht de verdachte niet kon verhoren voorafgaand aan de aflevering van het bevel tot aanhouding, doet daaraan geen afbreuk (1). (1) Cass. 28 januari 1992, AR 4918, AC 1991-92, nr. 277.

- Art. 5.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 18, § 1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

26 augustus 2025 P.25.1182.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250826.VAK.3** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.1 - Artikel 5.1.f - Vreemdeling - Beslissing tot handhaving - Verzoek om internationale bescherming - Vrijheidsberoving n.a.v. het onderzoek van de aanvraag - (Geen) gebrek aan loyauteit - Verenigbaarheid

Uit de omstandigheid dat de aanhouding van de vreemdeling heeft plaatsgevonden toen hij zich naar de lokalen van de Dienst Vreemdelingenzaken had begeven met het oog op een onderhoud over zijn verzoek om internationale bescherming, waarvoor hij was opgeroepen, krachtens een beslissing tot handhaving die dezelfde dag en niet daags vóór dat onderhoud was genomen, kan niet worden afgeleid dat de autoriteiten de vreemdeling opzettelijk hebben misleid, in strijd met artikel 5.1.f, EVRM.

- Art. 5.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

11 juni 2025 P.25.0800.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250611.2F.6** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Gemeente - Dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken - Procedure - Kennisgeving aan de overtreder van de beslissing van de sanctionerend ambtenaar om een administratieve geldboete op te leggen - Beroep ingesteld door de overtreder bij de politierechtbank - Gevolg

De sanctionerend ambtenaar dient de overtreder geen nieuwe beslissing ter kennis te brengen wanneer laatstgenoemde, in plaats van hem zijn verweermiddelen mee te delen, bij de politierechtbank beroep instelt tegen de beslissing van die sanctionerend ambtenaar, die de overtreder overeenkomstig artikel 6, § 1, van het koninklijk besluit nr. 1 van 6 april 2020 ter kennis is gebracht.

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 8 KB nr. 1 van 6 april 2020 betreffende de bestrijding van de niet-naleving van de dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken door de invoering van gemeentelijke administratieve sancties
- Art. 7 KB nr. 1 van 6 april 2020 betreffende de bestrijding van de niet-naleving van de dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken door de invoering van gemeentelijke administratieve sancties
- Art. 6 KB nr. 1 van 6 april 2020 betreffende de bestrijding van de niet-naleving van de dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken door de invoering van gemeentelijke administratieve sancties

20 oktober 2023 C.22.0497.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231020.1F.4** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.1 - Artikel 5.1.e - Schending van artikel 5.1.e EVRM - Geïnterneerde die niet binnen een redelijke termijn in een aan zijn geestestoestand aangepaste instelling is geplaatst - Gevolg - Afweging door de KBM van de onrechtmatige vrijheidsberoving tegen het gevaar voor de maatschappij van een vrijlating van de geïnterneerde - Onaantastbare beoordeling - Elementen van de beoordeling - Actuele beoordeling - Onzekerheid verbonden aan de inschatting - Draagwijdte - Gevolg

Indien de kamer voor de bescherming van de maatschappij vaststelt dat een schending voorligt van artikel 5.1.e EVRM omdat een geïnterneerde niet binnen een redelijke termijn is geplaatst in een aan zijn geestestoestand aangepaste instelling, moet die kamer de onrechtmatigheid van de vrijheidsberoving afwegen tegen het gevaar dat een vrijlating van de geïnterneerde voor de samenleving oplevert en kan zij beslissen dat gelet op die gevaarlijkheid de geïnterneerde niettegenstaande de vastgestelde schending van artikel 5.1.e EVRM van zijn vrijheid blijft beroofd, waarbij het de kamer als multidisciplinair en gespecialiseerd rechtscollege toekomt onaantastbaar de gevaarlijkheid van een geïnterneerde te beoordelen en bij die beoordeling, die niet noodzakelijk samenvalt met de beoordeling van de geestestoestand van de geïnterneerde, dient de kamer rekening te houden met de concrete omstandigheden van de zaak zoals die gekend zijn op het ogenblik van de te nemen beslissing en kan zij daarvoor onder meer steunen op de aard van de feiten waarvoor de interneringsmaatregel is bevolen, deskundigenverslagen van psychiaters of psychologen, risicotaxaties en informatie verstrekt door de penitentiaire autoriteiten, zonder dat de kamer door die verslagen en gegevens is gebonden of dat zij er in haar beslissing noodzakelijk melding moet van maken; de vereiste van een actuele beoordeling sluit niet uit dat de kamer ook rekening houdt met niet recente of minder recente verslagen voor zover blijkt dat de daarin vervatte gegevens nog steeds relevant zijn voor de beoordeling van de gevaarlijkheid van de geïnterneerde op het ogenblik van de te nemen beslissing aangezien de kamer niet zonder meer abstractie kan maken van de voorgaanden van de geïnterneerde op strafrechtelijk, psychiatrisch, psychologisch, sociaal en penitentiair vlak, maar het is niet vereist dat de kamer bij elke beoordeling die zij moet maken betreffende de gevaarlijkheid van een geïnterneerde telkens een nieuw psychiatrisch of een psychologisch onderzoek of een risicotaxatie beveelt en alhoewel de beoordeling van de gevaarlijkheid van de geïnterneerde voor de maatschappij steeds een inschatting naar de toekomst veronderstelt en een daarmee noodzakelijk verbonden onzekerheid, impliceert dit evenwel niet dat de beoordeling arbitrair is.

- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

29 juli 2025 P.25.1043.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250729.VAK.4** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.2 - Voorlopige hechtenis - Bevel tot aanhouding - Redenen - Vertaling in de taal die hij verstaat - Recht van verdediging - Sanctie - Omstandigheden

Artikel 16, § 6bis Voorlopige Hechteniswet, artikel 3 Richtlijn 2010/64/EU, de artikelen 3 en 6, lid 2, Richtlijn 2012/13/EU en artikel 5.2 EVRM voorzien niet in een nietigheidssanctie of in een andere sanctie die van rechtswege van toepassing is op de eventuele niet-naleving van de erin vervatte verplichtingen binnen de erin bepaalde termijnen; het feit dat de aangehouden verdachte niet binnen een redelijke termijn een schriftelijke of mondelinge vertaling van de relevante passages van het bevel tot aanhouding heeft ontvangen in een taal die hij verstaat of dat hij in die taal niet op de hoogte is gesteld van de redenen van zijn aanhouding en van alle tegen hem ingebrachte beschuldigingen, kan derhalve enkel aanleiding geven tot zijn invrijheidstelling wanneer het onderzoeksgerecht dat beslist over de handhaving van zijn voorlopige hechtenis vaststelt dat zijn recht van verdediging daardoor onherstelbaar is miskend.

- Art. 5.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6, tweede lid Richtlijn 2010/64/EU van het Europees Parlement en de Raad van 20 oktober 2010 betreffende het recht op vertolking en vertaling in strafprocedures
- Art. 3 Richtlijn 2010/64/EU van het Europees Parlement en de Raad van 20 oktober 2010 betreffende het recht op vertolking en vertaling in strafprocedures
- Art. 16, § 6bis Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

26 augustus 2025 P.25.1182.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250826.VAK.3** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 8 - Draagwijdte - (Geen) dekking van geweld als wijze van oplossing van familiale geschillen

Het door artikel 8.1 EVRM gewaarborgde recht is niet bedoeld om geweld als wijze van oplossing van familiale geschillen toe te dekken.

13 december 2023 P.23.1273.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231213.2F.5** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Redelijke termijn om te worden berecht - Toetsing door de rechter - Criteria

Om te beoordelen of de duur van een strafprocedure al dan niet de bij artikel 6.1 EVRM gewaarborgde termijn overschrijdt, houdt de rechter met name toezicht op de graad van complexiteit en de instaatstelling van de zaak, de wijze waarop deze werd gevoerd, het gedrag van de partijen en van de bevoegde overheden na (1). (1) Zie M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Brussel, La Charte, 2021, I, 51 e.v.; Cass. 16 november 2022, AR P.22.1028.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221116.2F.5; Cass. 25 januari 2022, AR P.21.1384.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220125.2N.7; Cass. 16 maart 2011, AR P.11.0451.F, AC 2011, nr. 205, met concl. "in hoofdzaak" van advocaat-generaal GENICOT op datum in Pas. (met betrekking tot de duur van de voorlopige hechtenis, in het licht van art. 5.3 EVRM).

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

27 september 2023 P.23.0755.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230927.2F.5** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.1 - Artikel 5.1.e - Internering - Uitvoering - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Opname in aangepaste instelling die niet langer een behandeldoel dient - Overplaatsing - Tijdelijke plaatsing in instelling die niet aangepast is aan de toestand van geïnterneerde - Taak van de Kamer voor Bescherming van de Maatschappij - Plaatsing in een aangepaste instelling binnen een redelijke termijn - Toezicht door het Hof - Draagwijdte

De artikelen 3, 5.1.e en 13 EVRM en artikel 19, tweede lid, Interneringswet verzetten zich evenmin ertegen dat in afwachting van de realisering van een dergelijke aan de toestand van de geïnterneerde meer aangepaste en met zijn wensen overeenkomende overplaatsing, de geïnterneerde tijdelijk wordt geplaatst in een inrichting die niet aangepast is aan zijn toestand; het staat aan de kamer voor bescherming van de maatschappij erop toe te zien dat de duur van een dergelijk verblijf beperkt blijft en dat de geïnterneerde binnen een redelijke termijn daadwerkelijk wordt geplaatst in de aan zijn toestand aangepaste voorziening en die redelijke termijn, die niet in absolute termen is uit te drukken, hangt onder meer af van de aard van de geestesziekte, de mogelijke behandelwijzen, de wijze waarop de geïnterneerde desgevallend in het verleden reeds werd behandeld, de wijze waarop de uitvoering van de internering in het verleden is verlopen, de beschikbaarheid van de voorzieningen die zijn gericht op de specifieke noden van de geïnterneerde en de bereidheid van de geïnterneerde om mee te werken met voorgestelde behandelingen; het Hof gaat na of de kamer uit haar vaststellingen geen onmogelijk te verantwoorden gevolgen heeft afgeleid.

- Art. 19, tweede lid Wet 5 mei 2014 betreffende de internering
- Art. 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

24 juni 2025 P.25.0847.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.33** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Vermoeden van onschuld - Verhoor van getuigen à décharge - Weigering tot het verhoor van de getuige - Redenen

De rechter is niet verplicht om een gedetailleerd antwoord te geven op elk verzoek tot het horen van een getuige à décharge: het volstaat dat de beklaagde weet waarom de rechter de getuigenis ter rechtszitting niet relevant acht voor het voorwerp van de beschuldiging; indien de rechter oordeelt dat een getuigenis ter rechtszitting niet relevant is voor het voorwerp van de beschuldiging dan moet hij niet meer aangeven of het verzoek van de beklaagde om de getuige ter rechtszitting te horen voldoende is onderbouwd; indien de rechter oordeelt dat een getuigenis ter rechtszitting niet relevant is voor het voorwerp van de beschuldiging dan moet hij bovendien onderzoeken of het niet horen van de getuige à décharge op de rechtszitting het recht op een eerlijk proces van de beklaagde in zijn geheel beschouwd aantast; uit de weigering een getuige à décharge te horen op de rechtszitting die afdoende is gemotiveerd door de vaststelling dat de getuigenis niet relevant is voor het voorwerp van de beschuldiging en waarbij de rechter aangeeft dat de weigering het recht op een eerlijk proces in zijn geheel beschouwd niet aantast, kan geen miskenning van het vermoeden van onschuld worden afgeleid.

- Art. 190 Wetboek van Strafvordering
- Artt. 6.1, 6.2 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

11 oktober 2022 P.22.0982.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221011.2N.12** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Recht op het doen ondervragen van getuigen - Verhoor van getuigen à décharge - Weigering tot het verhoor van de getuige - Redenen - Vermoeden van onschuld

De rechter is niet verplicht om een gedetailleerd antwoord te geven op elk verzoek tot het horen van een getuige à décharge: het volstaat dat de beklaagde weet waarom de rechter de getuigenis ter rechtszitting niet relevant acht voor het voorwerp van de beschuldiging; indien de rechter oordeelt dat een getuigenis ter rechtszitting niet relevant is voor het voorwerp van de beschuldiging dan moet hij niet meer aangeven of het verzoek van de beklaagde om de getuige ter rechtszitting te horen voldoende is onderbouwd; indien de rechter oordeelt dat een getuigenis ter rechtszitting niet relevant is voor het voorwerp van de beschuldiging dan moet hij bovendien onderzoeken of het niet horen van de getuige à décharge op de rechtszitting het recht op een eerlijk proces van de beklaagde in zijn geheel beschouwd aantast; uit de weigering een getuige à décharge te horen op de rechtszitting die afdoende is gemotiveerd door de vaststelling dat de getuigenis niet relevant is voor het voorwerp van de beschuldiging en waarbij de rechter aangeeft dat de weigering het recht op een eerlijk proces in zijn geheel beschouwd niet aantast, kan geen miskenning van het vermoeden van onschuld worden afgeleid.

- Art. 190 Wetboek van Strafvordering
- Artt. 6.1, 6.2 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

11 oktober 2022 P.22.0982.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221011.2N.12** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.2 - Voorlopige hechtenis - Bevel tot aanhouding - Redenen - Vertaling in de taal die hij verstaat - Recht van verdediging - Sanctie - Beoordeling

De urgentie waarmee die vertaling of informatie aan de verdachte moet worden verstrekt met het oog op de vrijwaring van zijn recht van verdediging, hangt af van de concrete situatie waarin hij zich bevindt; in die zin is een arrestatie met vrijheidsbeneming, gevolgd door een politionele ondervraging over de feiten die aan de arrestatie ten grondslag liggen, niet te vergelijken met een door de onderzoeksrechter afgeleverd bevel tot aanhouding, dat zijn geldingskracht behoudt tot een andersluidende beslissing van de onderzoeksrechter of een onderzoeksgerecht; aldus levert het enkele feit dat een verdachte die vertaling of informatie niet onverwijld na het afleveren van het bevel tot aanhouding heeft ontvangen, ook al is hij ingevolge overmacht nog niet eerder kunnen worden ondervraagd, nog geen onherstelbare miskenning van zijn recht van verdediging op; het onderzoeksgerecht dat beslist over de voorlopige hechtenis van de verdachte, oordeelt onaantastbaar op grond van alle regelmatig aan tegenspraak onderworpen gegevens of tot de invrijheidstelling van de betrokkene moet worden beslist wegens de onherstelbare miskenning van zijn recht van verdediging.

- Art. 5.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 6, tweede lid Richtlijn 2010/64/EU van het Europees Parlement en de Raad van 20 oktober 2010 betreffende het recht op vertolking en vertaling in strafprocedures
- Art. 3 Richtlijn 2010/64/EU van het Europees Parlement en de Raad van 20 oktober 2010 betreffende het recht op vertolking en vertaling in strafprocedures
- Art. 16, § 6bis Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

26 augustus 2025 P.25.1182.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250826.VAK.3** AC nr. ...

RECHTERLIJKE ORGANISATIE

ALLERLEI

Allerlei - Jeugdbescherming - Territoriale bevoegdheid van de jeugdrechtbank - Wijziging verblijfplaats - Verwijzing naar de jeugdrechtbank van de nieuwe verblijfplaats - Hoger beroep tegen de beslissing van de jeugdrechter - Vraag dat zaak aanhangig blijft bij oorspronkelijke jeugdrechtbank - Geen hoger beroep van het openbaar ministerie - Gevolg

Uit artikel 44, § 6, eerste lid, Jeugdbeschermingswet volgt dat het openbaar ministerie, dat in eerste aanleg niet werd betrokken bij de onttrekkings- en verwijzingsprocedure, ook voor het eerst in hoger beroep tegen de beslissing van de jeugdrechter kan vragen dat de zaak toch aanhangig blijft bij de jeugdrechtbank waar ze reeds aanhangig werd gemaakt; dat het openbaar ministerie in dat geval zelf geen hoger beroep aantekende tegen de onttrekkings- en verwijzingsbeslissing van de jeugdrechter doet hieraan geen afbreuk.

- Art. 44, § 6 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

11 februari 2025 P.24.1563.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250211.2N.5** AC nr. ...

STRAFZAKEN

Strafzaken - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Kamer van inbeschuldigingstelling - Samenstelling van de zetel - Continuïteit - Voorwaarde - Aangevangen debat - Begrip - Verdaging van de zaak zonder onderzoek - Neerlegging van een conclusie en uitstel van de zaak - Gevolg

Krachtens artikel 779 Gerechtelijk Wetboek moeten de rechters die de beslissing wijzen alle rechtszittingen hebben bijgewoond waarop de zaak werd onderzocht; dit vereiste is niet van toepassing op de rechtszitting waarop het onderzoeksgerecht dat over de handhaving van de voorlopige hechtenis uitspraak moet doen, zich ertoe heeft beperkt het onderzoek van de zaak uit te stellen zonder haar te behandelen, en evenmin op de rechtszitting tijdens welke het onderzoeksgerecht zich ertoe heeft beperkt een conclusie te ontvangen en de zaak te verdagen (1). (1) Zie Cass. 2 april 2025, AR P.24.0385.F, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250402.2F.18, met concl. OM.

- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 779 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

26 augustus 2025 P.25.1187.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250826.VAC.3** AC nr. ...

Strafzaken - Bescherming van de maatschappij - Internering - Arrest - Uitspraak - Aanwezigheid van het openbaar ministerie - Verplichting

Uit artikel 782bis, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek volgt dat een beslissing van een vonnisgerecht in strafzaken moet worden uitgesproken in aanwezigheid van het openbaar ministerie; wanneer de kamer van inbeschuldigingstelling bij toepassing van de artikelen 9 en 13 Interneringswet in openbare rechtszitting de internering van een inverdenkinggestelde beveelt, doet zij uitspraak als vonnisgerecht zodat die uitspraak dient te gebeuren in aanwezigheid van het openbaar ministerie (1). (1) Cass. 8 november 2023, AR P.23.0842.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231108.2F.4; Cass. 7 oktober 2015, AR P.15.1234.F, AC 2015, nr. 587.

- Art. 13 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering
- Art. 9 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering
- Art. 782bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

10 juni 2025 P.25.0412.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250610.2N.12** AC nr. ...

Strafzaken - Strafuitvoering - Strafuitvoeringsrechtbank - Uitspraak van het vonnis - Aanwezigheid van het openbaar ministerie - Artikel 782bis, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek - Uitspraak in afwezigheid van het openbaar ministerie - Draagwijdte - Gevolg

Uit artikel 782bis, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek volgt dat in strafzaken het vonnis in beginsel wordt uitgesproken in aanwezigheid van het openbaar ministerie en die bepaling is ook van toepassing op de strafuitvoeringsrechtbank; het vonnis dat het werd uitgesproken in openbare rechtszitting in afwezigheid van het openbaar ministerie is dan ook gewezen met schending van de vermelde bepaling (1). (1) Vg. Cass. 10 juni 2025, AR P.25.0702.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250610.2N.14 met concl. OM.

- Art. 782bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

22 juli 2025 P.25.0992.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250722.VAK.4** AC nr. ...

Strafzaken - Samenstelling van de zetel - Beslissing die een onderzoeksmaatregel beveelt - Daaropvolgende beslissing over de grond van de zaak - Continuïteit van de zetel - Draagwijdte

Krachtens artikel 779 Gerechtelijk Wetboek kan het vonnis, op straffe van nietigheid, enkel worden gewezen door de rechters die alle zittingen over de zaak hebben bijgewoond; het eindvonnis hoeft, in beginsel, evenwel niet te worden gewezen door dezelfde rechters als die welke tijdens het debat dat aan het vonnis alvorens recht is voorafgegaan of tijdens de uitspraak van dat vonnis zitting hebben gehouden, maar dit is niet het geval wanneer de beslissing alvorens recht te doen een vonnis is dat de heropening van het debat over een welbepaald onderwerp beveelt, aangezien het debat in een dergelijk geval wordt voortgezet, maar enkel over het rechtspunt zoals het door de rechter werd afgebakend (1). (1) Zie Cass. 16 oktober 2018, AR P.18.0189.N, AC 2018, nr. 557.

- Art. 779 Gerechtelijk Wetboek

6 september 2023 P.23.0494.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230906.2F.1** AC nr. ...

Strafzaken - Samenstelling van de zetel - Vonnis dat de heropening van het debat beveelt - Hervatting van de zaak "ab initio" - Vaststelling - Vorm

Geen enkele wettelijke bepaling vereist dat er na een vonnis dat de heropening van het debat beveelt uitdrukkelijk wordt vermeldt dat de zaak “ab initio” of geheel werd hervat; die hervatting kan worden afgeleid uit het proces-verbaal van de rechtszitting of uit de vermeldingen die in het vonnis voorkomen, in zoverre die stukken het verloop van de rechtspleging weergeven.

- Art. 779 Gerechtelijk Wetboek

6 september 2023 P.23.0494.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230906.2F.1** AC nr. ...

Strafzaken - Algemeen - Samenstelling van de zetel - Beslissing om het onderzoek van de zaak uit te stellen - Latere beslissing over de grond van de zaak - (Geen)

vereiste van continuïteit van de zetel

Krachtens artikel 779 Gerechtelijk Wetboek moeten de rechters die de beslissing wijzen alle rechtszittingen waarop de zaak werd behandeld, hebben bijgewoond; dat vereiste geldt echter niet voor de rechtszitting waarop het hof van beroep enkel het onderzoek van de zaak heeft uitgesteld zonder ze te behandelen (1). (Impliciete oplossing). (1) Zie concl. OM, §§ 1-4; Cass. 3 mei 2017, AR. P.16.0532.F, AC 2017, nr. 304, met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH, op datum in Pas..

- Art. 779 Gerechtelijk Wetboek

20 december 2023 P.23.0636.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231220.2F.3** AC nr. ...

Strafzaken - Cumulatie van rechterlijke ambten - Onderzoeksrechter - Raadsheer in het hof van beroep - Verbod - Nietigheid - Gevolg

Artikel 292 Gerechtelijk Wetboek verbiedt, bij wijze van cumulatie van rechterlijke ambten, de uitoefening van twee verschillende ambten in dezelfde zaak; het arrest van het hof van beroep waarvan de voorzitter een raadsheer is die de zaak heeft behandeld in de hoedanigheid van onderzoeksrechter, schendt die bepaling.

- Art. 292 Gerechtelijk Wetboek

8 juli 2025 P.25.0952.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250708.VAC.4** AC nr. ...

Strafzaken - Strafuitvoering - Strafuitvoeringsrechtbank - Uitspraak van het vonnis - Aanwezigheid van het openbaar ministerie - Artikel 782bis, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek - Uitspraak in afwezigheid van het openbaar ministerie - Draagwijdte - Gevolg

Uit artikel 782bis, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek volgt dat in strafzaken het vonnis in beginsel wordt uitgesproken in aanwezigheid van het openbaar ministerie, en die bepaling is ook van toepassing op de strafuitvoeringsrechtbank; het vonnis dat het werd uitgesproken in openbare rechtszitting in afwezigheid van het openbaar ministerie is dan ook gewezen met schending van de vermelde bepaling (1). (1) Cass. 22 juli 2025, AR P.25.0992.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250722.VAK.4 ; vgl. Cass. 10 juni 2025, AR P.25.0702.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250610.2N.14 met concl. OM.

- Art. 728bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

29 juli 2025 P.25.1049.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250729.VAK.7** AC nr. ...

RECHTERLIJKE TUCHT

- Magistraat - Schorsing uit zijn ambt op grond van een ordemaatregel - Afdoende motivering - Begrip - Beoordeling

Onder een afdoende motivering moet elke motivering worden verstaan waarop de beslissing redelijkerwijs is gegrond; de feitenrechter dient in feite te beoordelen of de motivering van de beslissing afdoende is.

- Art. 3 Wet 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen
- Art. 2 Wet 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen

19 juni 2025 D.24.0014.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250619.1F.6** AC nr. ...

- Magistraat - Schorsing uit zijn ambt op grond van een ordemaatregel - Voorwaarde

Aangezien de uitspraak van een maatregel tot schorsing van een magistraat uit zijn ambt op grond van een ordemaatregel voor de duur van de vervolging en tot de eindbeslissing in strijd is met het vermoeden van onschuld, kan ze enkel worden uitgesproken indien het straf- of tuchtonderzoek zwaarwichtige feiten betreft en de goede werking van de dienst zich ertegen verzet dat de betrokkene zijn ambt blijft uitoefenen; de maatregel moet ook worden beoordeeld op grond van het vertrouwen dat de rechtzoekende moet kunnen stellen in degene die met de rechtsprekende functie is belast en die boven elke verdenking verheven moet zijn (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 406, § 1, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

19 juni 2025 D.24.0014.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250619.1F.6** AC nr. ...

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE)

- Strafzaken - Recht op een eerlijk proces - Verzoek om toegang tot stukken die zich niet in het strafdossier bevinden - Beoordeling - Toetsing volgens de criteria voor het afwijzen van het verhoor van een getuige à décharge - Vereiste - Bewijs dat de versie van de feiten en bewijsmateriaal van het openbaar ministerie op doorslaggevende wijze kan weerleggen - Voorwaarde

Uit artikel 6.1 EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, volgt niet dat de rechter steeds het verzoek van een beklaagde om toegang te krijgen tot stukken die zich niet in het strafdossier bevinden, moet toetsen aan criteria die in de rechtspraak van het Europees Hof van de Rechten van de Mens worden vooropgesteld om de weigering van het horen van een getuige à décharge af te wegen tegen het recht op een eerlijk proces van de beklaagde, namelijk (1) het al dan niet voldoende onderbouwd zijn van het verzoek, (2) het voorhanden zijn van afdoende redenen om het voorwerp van het verzoek al dan niet relevant te achten voor de beoordeling van de telastlegging en (3) de impact van de verwerping van het verzoek op een eerlijke behandeling van de zaak in zijn geheel beschouwd; een dergelijke afweging is enkel vereist voor bewijs waarvan de beklaagde aannemelijk maakt dat het de versie van de feiten en het bewijsmateriaal van de vervolgende partij op een doorslaggevende wijze kan weerleggen en waarvan de impact vergelijkbaar is met deze van een getuigenis à décharge op de rechtszitting (1). (1) Zie EHRM 7 maart 2019, nr. 6005/08, Abdullayev t. Azerbeidzjan, https://hudoc.echr.coe.int.

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

3 juni 2025 P.25.0089.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.3** AC nr. ...

- Milieurecht - Europees recht - Vennootschapsbelasting - Vaststelling van het totale netto-belastbaar inkomen - Algemeen - Beginsel dat de vervuiler betaalt - Exploitanten van een stortplaats - Gewestelijke belasting op het niet-huishoudelijk afval - Plicht van de rechter

De rechter schendt artikel 10 van de richtlijn 1999/31/EG en miskent het algemeen rechtsbeginsel van de voorrang van het Unierecht op het interne recht wanneer hij oordeelt dat de gewestelijke belasting op het niet-huishoudelijk afval, verschuldigd krachtens artikel 13 van het Waals decreet van 25 juli 1991 met betrekking tot de belasting op de afvalstoffen in het Waalse Gewest, bij wijze van verworpen uitgaven kan worden gevestigd ten laste van een rechtspersoon die een gemachtigd centrum voor technische ingraving exploiteert, zonder te hebben nagegaan of er maatregelen bestaan op grond waarvan de kostprijs die de niet-aftrekbaarheid van de gewestelijke belasting voor die rechtspersoon vertegenwoordigt, geheel kan worden gedekt door de prijs die zijn klanten moeten betalen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 13 Waals decreet 25 juli 1991 met betrekking tot de belasting op de afvalstoffen in het Waalse Gewest (vertaling)
- Art. 198, § 1, 5° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Art. 10 Richtlijn 1999/31/EG van de Raad van 26 april 1999 betreffende het storten van afvalstoffen

29 september 2023 F.19.0154.F **ECLI:BE:CASS::** AC nr. ...

- Gelijkheidsbeginsel - Hof van assisen - Straftoemeting - Aanneming van

verzachtende omstandigheden - Feitelijke beoordeling - Gevolg - (Geen) verplichting om op alle daders van dezelfde misdaad de voor een van hen aangenomen verzachtende omstandigheid toe te passen

Het al dan niet aannemen van verzachtende omstandigheden in het voordeel van de dader van een moord – een misdaad die de wet bestraft met levenslange opsluiting – valt onder de onaantastbare beoordeling van het hof van assisen (1), aangezien het niet op alle daders van dezelfde misdaad de verzachtende omstandigheid dient toe te passen die het voor een van hen heeft aangenomen (2). (1) "Het hof van assisen oordeelt in feite, mitsdien onaantastbaar of er al dan niet verzachtende omstandigheden kunnen worden aangenomen" (Cass. 17 februari 2015, AR P.14.1394.N, AC 2015, nr. 120); zie Cass. 17 juni 1980, AC 1979-80, II, p. 1299; Cass. 9 oktober 1973, AC 1974, I, 144. (2) "De rechter beschikt over een discretionaire bevoegdheid om verzachtende omstandigheden al dan niet toe te kennen; volgens zijn onaantastbare beoordeling kan hij ze aan een bepaalde medebeschuldigde, medebeklaagde of mede-inverdenkinggestelde toekennen, maar niet aan een andere" (Cass. 2 oktober 2002, AR P.02.1038.F, AC 2002, nr. 504).En "het enkele feit dat de rechter oordeelt dat een welbepaalde omstandigheid voor een beschuldigde een verzachtende omstandigheid is die een strafvermindering verantwoordt, heeft, gelet op het individuele karakter van de straf, niet voor gevolg dat hij moet motiveren waarom diezelfde omstandigheid ook voor een andere beschuldigde niet als verzachtende omstandigheid wordt aangenomen" (Cass. 20 januari 2004, AR P.03.1364.N, AC 2004, nr. 31).Zie wat betreft het persoonlijke karakter van de verzachtende omstandigheden, A. BRAAS, Précis de droit pénal, Bruylant, 1936, nr. 402; Ch. HENNAU en J. VERHAEGEN, Droit pénal général, Bruylant, 2de uitg., 1995, nr. 513.

- Art. 80 Strafwetboek
- Art. 79 Strafwetboek

25 juni 2025 P.25.0568.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250625.2F.7** AC nr. ...

- Strafzaken - Recht op een eerlijk proces - Verzoek door andere beklaagde om toegang tot stukken die zich niet in het strafdossier bevinden - Gevolg

Een beklaagde die zelf niet verzoekt om toegang te krijgen tot informatie die zich bevindt in een ander strafdossier dan datgene dat op hemzelf betrekking heeft, kan geen miskenning van zijn recht op een eerlijk proces afleiden uit de beslissing van de rechter om aan een andere beklaagde, die daarom wel heeft verzocht, geen toegang tot die informatie te geven.

3 juni 2025 P.25.0089.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.3** AC nr. ...

- Legaliteitsbeginsel - Tuchtzaken - Toepasselijkheid

Het legaliteitsbeginsel dat geldt als algemeen rechtsbeginsel in strafzaken, geldt niet als zodanig in tuchtzaken; de tuchtrechter is niet verplicht om de tuchtrechtelijk gesanctioneerde feiten in wettelijke bewoordingen of regels van de plichtenleer te omschrijven; het volstaat dat hij de feiten zodanig preciseert dat kan worden nagegaan of de bestreden beslissing al dan niet uit die feiten heeft kunnen afleiden dat de tuchtrechtelijk gesanctioneerde beroepsbeoefenaar, wettelijk gezien, is tekortgekomen aan de eer of de waardigheid van zijn beroep; de tuchtvordering, die strekt tot onderzoek of een beroepsbeoefenaar de regels van de plichtenleer heeft overtreden dan wel is tekortgekomen aan de eer of de waardigheid van zijn beroep, kan derhalve betrekking hebben op feiten die niet noodzakelijk het voorwerp uitmaken van een nauwkeurige definitie (1). (1) Cass. 4 april 2025, AR D.22.0017.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250404.1N.5.

- Art. 2, eerste lid Strafwetboek
- Art. 14 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 12, tweede lid De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 6.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

27 juni 2025 D.22.0009.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250627.1N.1** AC nr. ...

- Beschikkingsbeginsel - Gevolg

Krachtens het beschikkingsbeginsel bepalen de partijen zelf de grenzen van het geschil; in de regel bepaalt elke partij zelf tegen wie zij haar vordering richt (1). (1) Zie concl. OM.

10 oktober 2025 C.24.0477.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20251010.1F.4** AC nr. ...

- Beginsel van behoorlijk bestuur - Gemeente - Dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken - Procedure - Kennisgeving aan de overtreder van de beslissing van de sanctionerend ambtenaar om een administratieve geldboete op te leggen - Beroep ingesteld door de overtreder bij de politierechtbank - Gevolg

De sanctionerend ambtenaar dient de overtreder geen nieuwe beslissing ter kennis te brengen wanneer laatstgenoemde, in plaats van hem zijn verweermiddelen mee te delen, bij de politierechtbank beroep instelt tegen de beslissing van die sanctionerend ambtenaar, die de overtreder overeenkomstig artikel 6, § 1, van het koninklijk besluit nr. 1 van 6 april 2020 ter kennis is gebracht.

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 8 KB nr. 1 van 6 april 2020 betreffende de bestrijding van de niet-naleving van de dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken door de invoering van gemeentelijke administratieve sancties
- Art. 7 KB nr. 1 van 6 april 2020 betreffende de bestrijding van de niet-naleving van de dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken door de invoering van gemeentelijke administratieve sancties
- Art. 6 KB nr. 1 van 6 april 2020 betreffende de bestrijding van de niet-naleving van de dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken door de invoering van gemeentelijke administratieve sancties

20 oktober 2023 C.22.0497.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231020.1F.4** AC nr. ...

- Strafzaken - Vermoeden van onschuld - Strafuitvoeringsrechtbank - Strafuitvoeringsmodaliteit - Herroeping - Niet-naleving van een opgelegde voorwaarde - Beoordeling op grond van feitelijke gegevens die strafbare feiten kunnen vormen - Geen uitspraak over de schuld van veroordeelde - Geen miskenning van vermoeden van onschuld

Het algemeen rechtsbeginsel van het vermoeden van onschuld wordt miskend door de strafuitvoeringsrechtbank die in het kader van een herroepingsvordering oordeelt dat de veroordeelde tot vrijheidsstraf zich schuldig heeft gemaakt aan strafbare feiten, waarvoor hij nog niet werd veroordeeld; dit vermoeden wordt niet miskend indien de strafuitvoeringsrechtbank aanneemt dat de veroordeelde een ernstig gevaar vormt voor de fysieke of psychische integriteit van derden of dat hij een bijzondere voorwaarde niet heeft nageleefd louter op grond van feitelijke gegevens die als strafbare feiten kunnen worden gekwalificeerd, zonder dat de strafuitvoeringsrechtbank zich evenwel uitspreekt over de schuld van de veroordeelde aan die strafbare feiten (1). (1) Zie Cass. 1 oktober 2024, AR P.24.1298.N, AC 2024, nr. 639; Cass. 4 april 2023, AR P.23.0369.N, AC 2023, nr. 260.

- Art. 64, 2° en 3° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten
- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

24 juni 2025 P.25.0839.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.26** AC nr. ...

- Beginsel van wapengelijkheid

Er bestaat geen algemeen rechtsbeginsel van de wapengelijkheid dat zich zou onderscheiden van de algemene rechtsbeginselen van het recht van verdediging en van het recht op een eerlijk proces (1). (1) Zie concl. OM.

29 september 2025 F.10.0058.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250929.3F.1** AC nr. ...

- Algemeen rechtsbeginsel van het recht van verdediging - Draagwijdte - Ambt van de rechter - Ambtshalve aanvullen van redenen

Het algemeen rechtsbeginsel van het recht van verdediging is niet miskend wanneer de rechter zijn beslissing grondt op gegevens waarvan de partijen, gelet op het verloop van het debat, konden verwachten dat hij ze in zijn beoordeling zou meenemen en waarover ze bijgevolg tegenspraak hebben kunnen voeren (1). (1) Zie o.m. Cass. 10 december 2018, AR S.18.0056.F; Cass. 28 juni 2018, AR C.17.0696.N, AC 2018, nr. 423; Cass. 25 maart 2013, AR C.12.0037.N, AC 2013, nr. 207; Cass. 29 september 2011, AR C.10.0349.N, AC 2011, nr. 514 met concl. van advocaat-generaal Vandewal.

27 november 2023 C.22.0412.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231127.3F.6** AC nr. ...

- Beginsel van behoorlijk bestuur - Inkomstenbelastingen - Mededelingen die dateren van na het belastbaar feit

Het staat aan de rechter te oordelen of mededelingen die een overheid heeft gedaan voorafgaand aan een belastbaar feit bij de belastingplichtige de gerechtvaardigde verwachting kunnen opwekken dat hij niet het voorwerp zou vormen van een fiscale aanslag; mededelingen die dateren van na het belastbaar feit kunnen bij de belastingplichtige een dergelijke verwachting niet opwekken (1). (1) Zie concl. OM.

25 november 2022 F.19.0121.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221125.1N.7** AC nr. ...

- Beschikkingsbeginsel - Ambt van de rechter

De rechter moet de juridische aard van de door de partijen aangevoerde feiten onderzoeken en mag, ongeacht de omschrijving die de partijen daaraan hebben gegeven, de voor hem aangevoerde redenen ambtshalve aanvullen, mits hij geen betwisting opwerpt waarvan de partijen het bestaan hebben uitgesloten, zich enkel baseert op feiten die hem regelmatig zijn voorgelegd en het voorwerp van de vordering niet wijzigt (1). (1) Cass. 6 mei 2016, AR C.15.0365.F, AC 2016, nr. 305; Cass. 8 mei 2015, AR C.14.0231.N-C.14.0489.N, AC 2015, nr. 300; Cass. 30 januari 2014, AR C.12.0305.N, AC 2014, nr. 83; Cass. 23 januari 2014, AR C.12.0467.N, AC 2014, nr. 58; Cass. 31 oktober 2013, AR C.13.0005.N, AC 2013, nr. 571, met concl. van advocaat-generaal Van Ingelgem; Cass. 27 september 2013, AR C.12.0381.F, AC 2013, nr. 487; Cass. 27 juni 2013, AR C.11.0508.F, AC 2013, nr. 399; Cass. 25 maart 2013, AR C.12.0037.N, AC 2013, nr. 207.

27 november 2023 C.22.0412.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231127.3F.6** AC nr. ...

- Beschikkingsbeginsel - Gevolg van de onsplitsbaarheid van het geschil

De wettelijke bepalingen betreffende de onsplitsbare geschillen die verband houden met hetzij het geval waarin een partij verstek laat gaan hetzij de rechtsmiddelen, doen geen afbreuk aan het recht van de partijen om te beslissen wie zij in eerste aanleg in het geding betrekken (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1135 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)
- Art. 1084 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)
- Art. 1053 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)
- Art. 747, § 2, zevende lid Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)
- Art. 735, § 5 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)
- Art. 31 Gerechtelijk Wetboek - Eerste deel: ALGEMENE BEGINSELEN. (art. 1 tot 57)

10 oktober 2025 C.24.0477.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20251010.1F.4** AC nr. ...

- Strafzaken - Recht op een eerlijk proces - Onafhankelijkheid van het openbaar ministerie - Verzoek om toegang tot informatie die niet behoort tot het strafdossier - Geen bevel van de rechter mogelijk - Weigering door openbaar ministerie - Beoordeling van het gevolg - Eerbiediging van het recht op een eerlijk proces - Niet-ontvankelijkheid van de strafvordering - Beslissing van de rechter die de strafvordering ontvankelijk acht - Wijze

Krachtens het beginsel van de onafhankelijkheid van het openbaar ministerie, zoals vervat in artikel 151 Grondwet, kan de rechter geen bevel geven aan het openbaar ministerie en kan hij het openbaar ministerie dus niet dwingen om een beklaagde toegang te geven tot informatie die behoort tot een strafdossier dat vreemd is aan de voorliggende procedure (1); de rechter kan uit zijn vaststelling dat het openbaar ministerie aan een beklaagde toegang tot bepaalde informatie ontzegt, enkel gevolgen afleiden voor de eerbiediging van het recht op een eerlijk proces van deze laatste en hij kan, in zoverre geen minder verregaande remedie mogelijk is, besluiten tot de niet-ontvankelijkheid van de strafvordering wegens de miskenning van dat recht; bij afwezigheid van daarover bij conclusie gevoerd verweer dient de rechter niet uitdrukkelijk melding te maken van zijn beslissing dat hij, niettegenstaande zijn vaststelling dat de beklaagde geen toegang heeft tot bepaalde informatie waarom hij verzoekt, de strafvordering ontvankelijk acht en die beslissing kan blijken uit het feit dat de rechter oordeelt over de gegrondheid van de strafvordering. (1) Zie Cass. 9 april 2025, AR P.24.1727.F, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250409.2F.18; Cass. 5 september 2017, AR P.17.0645.N, AC 2017, nr. 446.

- Art. 151 De gecoördineerde Grondwet 1994

3 juni 2025 P.25.0089.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.3** AC nr. ...

RECHTSMISBRUIK

- Tuchtprocedure - Raad van beroep van de Orde der artsen - Verzoek tot wraking - Verzoekschrift dat geen enkele grief aanvoert tegen de personen wier wraking wordt gevorderd - Niet-ontvankelijkheid van het verzoek - Verlamming van de tuchtprocedure - Proceduremisbruik - Gevolg

Wanneer het verzoek tot wraking geen enkele grief aanvoert tegen de personen wier wraking wordt gevorderd, vormt dit verzoek geen vordering tot wraking; het gaat om een akte die er slechts de schijn van heeft, maar, gelet op, in voorkomend geval, de in dit geval reeds verstreken termijnen van de tuchtprocedure, een middel vormt dat bedoeld is om de rechtsgang te verlammen; dit verzoek tot wraking vormt bijgevolg proceduremisbruik en heeft om die reden geen enkele opschortende werking (1). (1) Zie Cass. 20 december 2022, AR P.22.0815.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221220.2N.24 ; Cass. 9 april 2024, AR P.24.0352.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240409.2N.8.

- Art. 828 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

26 augustus 2025 C.25.0262.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250826.VAC.1** AC nr. ...

RECHTSPLEGINGSVERGOEDING

- Basisbedrag - Verzoek tot afwijking - Zeker karakter van het verzoek tot afwijking - Begrip

Een verzoek tot afwijking van het basisbedrag van de rechtsplegingsvergoeding moet zeker zijn en veronderstelt dat een partij ondubbelzinnig haar wil heeft geuit om af te wijken van het basisbedrag; het loutere feit dat een partij, zonder verdere precisering, een rechtsplegingsvergoeding vraagt die hoger is dan het volgens de rechter van toepassing zijnde basisbedrag, volstaat daartoe niet (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 4 KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffen
- Art. 3 KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffen
- Art. 2 KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffen
- Art. 1022, eerste, tweede en derde lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1018, eerste lid, 6° Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1017, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

30 mei 2025 C.24.0087.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250530.1N.9** AC nr. ...

- Bedrag rechtsplegingsvergoeding - Afwijking door de rechter van de basisrechtsplegingsvergoeding - Voorwaarden - Draagwijdte - Gevolg

Uit de bepalingen van artikel 162bis, eerste lid, Wetboek van Strafvordering en uit artikel 1022, eerste en tweede lid, Gerechtelijk Wetboek en de artikelen 1, eerste en tweede lid, en 2 Tarief Rechtsplegingsvergoeding volgt dat (1) de strafrechter ambtshalve de beklaagde veroordeelt tot betaling van een rechtsplegingsvergoeding aan de in het gelijk gestelde burgerlijke partij, (2) het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding voor in geld waardeerbare vorderingen in beginsel wordt bepaald op basis van het bedrag van de vordering en dus niet op basis van het bedrag van de ingewilligde vordering, (3) de strafrechter kan afwijken van de basisrechtsplegingsvergoeding op grond van de in artikel 1022, derde lid, Gerechtelijk Wetboek vermelde criteria onder de dubbele voorwaarde dat een partij hem daarom verzoekt en dat hij dat doet bij een met bijzondere redenen omklede beslissing en (4) de strafrechter op verzoek van een partij ingeval van een klaarblijkelijke overwaardering die een normaal, redelijk en voorzichtige partij niet zou hebben begaan of ingeval van een te kwader trouw verrichte verhoging van de vordering met als enig doel op kunstmatige wijze het bedrag op te trekken tot een hogere schijf, kan beslissen de basisrechtsplegingsvergoeding te berekenen op het bedrag van de ingewilligde vordering in plaats van op het bedrag van de vordering maar zonder dat uit het enkele feit dat de strafrechter de vordering slechts gedeeltelijk inwilligt, volgt dat aan die voorwaarden is voldaan; het staat dan ook aan hij die gehouden is tot betaling van een rechtsplegingsvergoeding de strafrechter te verzoeken om af te wijken van het principe dat voor een in geld waardeerbare vordering de basisrechtsplegingsvergoeding is verschuldigd berekend op basis van het bedrag van de vordering en aan te geven welke redenen een afwijking van dit principe kunnen rechtvaardigen en het staat dan aan de strafrechter om daarover te oordelen (1). (1) Cass. 17 november 2010, AR P.10.0863.F, AC 2010, nr. 681; Cass. 1 juni 2010, AR P.10.0158.N, AC 2010, nr. 382; Cass.18 november 2008, AR P.08.0768.N, AC 2008, nr. 642, RDP 2009/5, 593; F. VAN VOLSEM, "Het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding voor de strafrechter: de rechter mag bij opgeblazen vorderingen het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding bepalen in functie van het toegekende in plaats van het gevorderde", RABG 2011/14, 973-978; B. VAN DEN BERGH en S. SOBRIE, "Wie zal dat betalen….? De rechtsplegingsvergoeding ont(k)leed, Mechelen, Kluwer, 2021, 99, nr. 113.

- Art. 2 KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffen

- Art. 1, eerste en tweede lid KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffen

- Art. 1022, eerste en tweede lid Gerechtelijk Wetboek

- Art. 162bis, eerste lid Wetboek van Strafvordering

10 juni 2025 P.25.0173.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250610.2N.17** AC nr. ...

- Procedureakkoord - Zeker karakter van het procedureakkoord - Begrip

Een procedureakkoord tot bepaling van de rechtsplegingsvergoeding moet zeker zijn; dit betekent dat partijen ondubbelzinnig hun gemeenschappelijke wil hebben geuit om af te wijken van het basisbedrag; de louter cijfermatige overeenstemming tussen de door partijen gevraagde bedragen van de rechtsplegingsvergoeding volstaat daartoe niet (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 4 KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffen

- Art. 3 KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffen
- Art. 2 KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffen
- Art. 1022, eerste, tweede en derde lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1018, eerste lid, 6° Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1017, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

30 mei 2025 C.24.0087.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250530.1N.9** AC nr. ...

- Bedrag - In het ongelijk gestelde partij die juridische tweedelijnsbijstand geniet - Bevoegdheid van de rechter

Artikel 1022, vierde lid, Gerechtelijk Wetboek, dat bepaalt dat indien de in het ongelijk gestelde partij de juridische tweedelijnsbijstand geniet, de rechtsplegingsvergoeding wordt vastgesteld op het door de Koning vastgestelde minimum, tenzij in geval van een kennelijk onredelijke situatie, staat de rechter toe de rechtsplegingsvergoeding vast te stellen op een lager of hoger bedrag dan het door de Koning vastgestelde minimum (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1022, vierde lid Gerechtelijk Wetboek

13 november 2023 C.23.0159.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231113.3F.7** AC nr. ...

- Vordering tot tussenkomst en vrijwaring - Procesverhouding - Gevolg

Een vordering tot tussenkomst en vrijwaring creëert een nieuwe procesverhouding tussen de eiser tot vrijwaring en de verweerder in vrijwaring; de partij die binnen deze procesverhouding in het ongelijk wordt gesteld, dient een rechtsplegingsvergoeding te betalen aan de in het gelijk gestelde partij; deze rechtsplegingsvergoeding wordt afzonderlijk bepaald op basis van de vordering tot tussenkomst en vrijwaring; indien de rechter de hoofdvordering afwijst en de vordering tot tussenkomst en vrijwaring zonder voorwerp verklaart, dient de eiser tot vrijwaring een rechtsplegingsvergoeding te betalen aan de verweerder in vrijwaring.

- Art. 1022, eerste lid Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)
- Art. 1018, 6° Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)
- Art. 1017, eerste lid Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)
- Art. 16 Gerechtelijk Wetboek - Eerste deel: ALGEMENE BEGINSELEN. (art. 1 tot 57)
- Art. 15 Gerechtelijk Wetboek - Eerste deel: ALGEMENE BEGINSELEN. (art. 1 tot 57)

8 september 2025 C.23.0495.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250908.3N.1** AC nr. ...

- Basisbedrag - Verzoek tot afwijking - Bijzondere motiveringsplicht - Omvang

Ligt een verzoek tot afwijking van het basisbedrag van de rechtsplegingsvergoeding voor, dan dient de rechter die de rechtsplegingsvergoeding bepaalt, zijn beslissing dienaangaande bijzonder te motiveren; die bijzondere motiveringsverplichting houdt in dat de rechter, ingeval een verzoek tot afwijking van het basisbedrag van de rechtsplegingsvergoeding voorligt, verduidelijkt in welke mate hij de in artikel 1022, derde lid, Gerechtelijk Wetboek bedoelde, door de verzoeker aangevoerde criteria in acht heeft genomen bij zijn beoordeling van een eventuele afwijking van het basisbedrag; die verplichting geldt onverkort wanneer de rechter, ondanks het verzoek, beslist om niet af te wijken van het basisbedrag.

- Art. 1022, derde lid Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

8 september 2025 C.24.0400.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250908.3N.2** AC nr. ...

- Strafzaken - Burgerlijke partij die gedeeltelijk in het ongelijk werd gesteld - Omslag tussen enerzijds de burgerlijke partij en anderzijds de beklaagde - Toepassing

Artikel 1017, vierde lid, Gerechtelijk Wetboek, dat bepaalt dat de kosten kunnen worden omgeslagen zoals de rechter het raadzaam oordeelt, onder meer wanneer de partijen onderscheidenlijk omtrent enig geschilpunt in het ongelijk zijn gesteld, is niet van toepassing in strafzaken.

- Art. 1017 Gerechtelijk Wetboek

19 oktober 2021 P.21.0246.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211019.2N.27** AC nr. ...

- Strafzaken - Burgerlijke partij die gedeeltelijk in het ongelijk werd gesteld - Omslag tussen enerzijds de burgerlijke partij en anderzijds de beklaagde - Toepassing

Artikel 1017, vierde lid, Gerechtelijk Wetboek, dat bepaalt dat de kosten kunnen worden omgeslagen zoals de rechter het raadzaam oordeelt, onder meer wanneer de partijen onderscheidenlijk omtrent enig geschilpunt in het ongelijk zijn gesteld, is niet van toepassing in strafzaken.

- Art. 1017 Gerechtelijk Wetboek

19 oktober 2021 P.21.0246.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211005.2N.10** AC nr. ...

- Cassatieberoep - Enige door de eiser opgeworpen grief die betrekking heeft op het verzuim om uitspraak te doen over een punt van de voor de appelrechters gebrachte vordering betreffende de rechtsplegingsvergoeding in eerste aanleg - Invloed op de ontvankelijkheid van het cassatieberoep

Uit de artikelen 794/1, 797, tweede lid, en 1138, 3°, Gerechtelijk Wetboek volgt dat wanneer de partij die cassatieberoep instelt tegen de bestreden beslissing geen andere grief aanvoert dan dat de appelrechters geen uitspraak hebben gedaan over een punt van de voor hen gebrachte vordering, zoals de toepassing, op de rechtsplegingsvergoeding in eerste aanleg, van de vermindering waarop zij, in haar hoedanigheid van in het ongelijk gestelde burgerlijke partij die juridische tweedelijnsbijstand geniet, beweert recht te hebben, het cassatieberoep niet ontvankelijk is; wanneer, met andere woorden, een partij geen andere klachten kan aanvoeren dan een verzuim om uitspraak te doen, moet zij van de procedure tot verbetering en niet van de cassatieprocedure gebruikmaken (1). (1) Het Hof heeft weliswaar beslist dat artikel 794/1, Gerechtelijk Wetboek, zoals gewijzigd door artikel 35 van de Wet 25 mei 2018 tot vermindering en herverdeling van de werklast binnen de rechterlijke orde, niet van toepassing is "in strafzaken" (Cass. 4 februari 2025, AR P.25.0039.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250204.2N.12). Het OM heeft evenwel gesteld dat die uitsluiting slechts van toepassing is op de beslissingen over de strafvordering, zelfs al heeft het geen enkele expliciete aanwijzing daartoe aangetroffen in de parlementaire voorbereiding van die wet (Parl.St., Kamer, 54 2827).Aangezien de vordering na 9 juni 2018 werd ingesteld, is bovendien artikel 1138, 3°, Gerechtelijk Wetboek, zoals gewijzigd door die wet, hierop van toepassing (Zie Cass. 2 oktober 2020, AR C.19.0464.N, AC 2020, nr. 601).(M.N.B.)

- Art. 1138, 3° Gerechtelijk Wetboek
- Art. 797, tweede lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 794/1 Gerechtelijk Wetboek

25 juni 2025 P.24.1201.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250625.2F.3** AC nr. ...

- Bedrag - In het ongelijk gestelde partij die juridische tweedelijnsbijstand geniet - Door de Koning vastgesteld minimumbedrag - Vaststellingscriteria

Wanneer de in het ongelijk gestelde partij de juridische tweedelijnsbijstand geniet, wordt de rechtsplegingsvergoeding vastgesteld op het minimumbedrag, zoals het wordt bepaald afhankelijk van de aard van de zaak en de belangrijkheid van het geschil en, bijgevolg, wanneer het gaat om een rechtsvordering die een in geld waardeerbare vordering betreft, op het minimumbedrag dat door het koninklijk besluit wordt bepaald naargelang van de waarde van het geschil (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 2 KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffen
- Art. 1022, vierde lid Gerechtelijk Wetboek

13 november 2023 C.23.0159.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231113.3F.7** AC nr. ...

- Taak van de rechter - Begroting basisbedrag rechtsplegingsvergoeding

Behoudens wanneer een procedureakkoord tot bepaling van de rechtsplegingsvergoeding dan wel een grond of een verzoek tot afwijking van het basisbedrag van de rechtsplegingsvergoeding voorligt, dient de rechter bijgevolg ambtshalve het met toepassing van de bepalingen van het Tarief Rechtsplegingsvergoeding correcte basisbedrag van de rechtsplegingsvergoeding te bepalen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 4 KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de

artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffen

- Art. 3 KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffen
- Art. 2 KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffen
- Art. 1022, eerste, tweede en derde lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1018, eerste lid, 6° Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1017, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

30 mei 2025 C.24.0087.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250530.1N.9** AC nr. ...

- Verhoging of vermindering van de rechtsplegingsvergoeding - Taak van de rechter - Beoordeling - Criterium van de complexiteit van de zaak - Draagwijdte

Het precieze criterium van de complexiteit van de zaak, waarmee de rechter rekening kan houden bij zijn beoordeling om de rechtsplegingsvergoeding te verminderen of te verhogen, houdt verband met het uitgavenniveau, vanuit de idee dat complexe zaken in de regel meer uitgaven vereisen dan eenvoudige zaken.

- Art. 1022, derde lid Gerechtelijk Wetboek

7 oktober 2022 C.21.0221.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221007.1N.5** AC nr. ...

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN

ALGEMEEN

Algemeen - Strafzaken - Vermelding toepasselijke wetsbepalingen - Wijziging van de toepasselijke wetsbepalingen tijdens de incriminatieperiode - Telastlegging - Wijze

Uit artikel 195, eerste lid, Wetboek van Strafvordering, dat overeenkomstig artikel 211 Wetboek van Strafvordering van toepassing is op de hoven van beroep, volgt dat een veroordelende beslissing de wetsbepalingen moet vermelden die de feiten strafbaar stellen en die de toegepaste straffen bepalen en indien op het ogenblik van de beslissing de wetsbepalingen zijn opgeheven die de feiten op het ogenblik van het plegen ervan strafbaar stelden, dient de rechter ook de wetsbepalingen te vermelden op grond waarvan de feiten tot op het ogenblik van de beslissing strafbaar zijn gebleven; indien de toepasselijke wetsbepalingen tijdens de bewezenverklaarde incriminatieperiode werden gewijzigd, dient de rechter behalve de wetsbepalingen in verband met de toegepaste straffen de wetsbepalingen te vermelden die de feiten gedurende de volledige bewezenverklaarde incriminatieperiode strafbaar stellen, maar in dat geval is de rechter evenwel niet verplicht om de telastlegging op te splitsen volgens de periode waarin de desbetreffende wetsbepalingen toepasselijk waren.

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering

19 oktober 2021 P.21.0246.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211005.2N.10** AC nr. ...

Algemeen - Strafzaken - Vermelding toepasselijke wetsbepalingen - Wijziging van de toepasselijke wetsbepalingen tijdens de incriminatieperiode - Telastlegging - Wijze

Uit artikel 195, eerste lid, Wetboek van Strafvordering, dat overeenkomstig artikel 211 Wetboek van Strafvordering van toepassing is op de hoven van beroep, volgt dat een veroordelende beslissing de wetsbepalingen moet vermelden die de feiten strafbaar stellen en die de toegepaste straffen bepalen en indien op het ogenblik van de beslissing de wetsbepalingen zijn opgeheven die de feiten op het ogenblik van het plegen ervan strafbaar stelden, dient de rechter ook de wetsbepalingen te vermelden op grond waarvan de feiten tot op het ogenblik van de beslissing strafbaar zijn gebleven; indien de toepasselijke wetsbepalingen tijdens de bewezenverklaarde incriminatieperiode werden gewijzigd, dient de rechter behalve de wetsbepalingen in verband met de toegepaste straffen de wetsbepalingen te vermelden die de feiten gedurende de volledige bewezenverklaarde incriminatieperiode strafbaar stellen, maar in dat geval is de rechter evenwel niet verplicht om de telastlegging op te splitsen volgens de periode waarin de desbetreffende wetsbepalingen toepasselijk waren.

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering

19 oktober 2021 P.21.0246.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211019.2N.27** AC nr. ...

Algemeen - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Ambt van de rechter

De rechter moet de juridische aard van de door de partijen aangevoerde feiten onderzoeken en mag, ongeacht de omschrijving die de partijen daaraan hebben gegeven, de voor hem aangevoerde redenen ambtshalve aanvullen, mits hij geen betwisting opwerpt waarvan de partijen het bestaan hebben uitgesloten, zich enkel baseert op feiten die hem regelmatig zijn voorgelegd en het voorwerp van de vordering niet wijzigt (1). (1) Cass. 6 mei 2016, AR C.15.0365.F, AC 2016, nr. 305; Cass. 8 mei 2015, AR C.14.0231.N-C.14.0489.N, AC 2015, nr. 300; Cass. 30 januari 2014, AR C.12.0305.N, AC 2014, nr. 83; Cass. 23 januari 2014, AR C.12.0467.N, AC 2014, nr. 58; Cass. 31 oktober 2013, AR C.13.0005.N, AC 2013, nr. 571, met concl. van advocaat-generaal Van Ingelgem; Cass. 27 september 2013, AR C.12.0381.F, AC 2013, nr. 487; Cass. 27 juni 2013, AR C.11.0508.F, AC 2013, nr. 399; Cass. 25 maart 2013, AR C.12.0037.N, AC 2013, nr. 207.

27 november 2023 C.22.0412.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231127.3F.6** AC nr. ...

GEEN CONCLUSIE

Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Beoordeling door de rechter - Strafuitvoering - Wet Strafuitvoering - Strafuitvoeringsrechter - Verzoek tot toekenning van de modaliteit van voorlopige invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied - Afwijzing - Tegenaanwijzingen - Manifest risico voor de fysieke integriteit van derden - Begrip - Onrechtstreeks risico - Verwijzing naar het strafrechtelijk verleden van de veroordeelde

De strafuitvoeringsrechter kan een verzoek om de toekenning van de strafuitvoeringsmodaliteit van de voorlopige invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied afwijzen indien hij het voorhanden zijn vaststelt van de door artikel 28, § 2, 2°, Wet Strafuitvoering bedoelde tegenaanwijzing van een manifest risico voor de fysieke integriteit van derden, waaraan niet kan worden tegemoetgekomen door het opleggen van bijzondere voorwaarden en de strafuitvoeringsrechter bepaalt onaantastbaar of een omstandigheid een manifest risico voor de fysieke integriteit van derden oplevert; niet is vereist dat die omstandigheid rechtstreeks een manifest risico in de zin van artikel 28, § 2, 2°, Wet Strafuitvoering oplevert zodat ook een omstandigheid die onrechtstreeks een dergelijk manifest risico oplevert, als tegenaanwijzing kan worden aangenomen en de strafuitvoeringsrechter kan uit het strafrechtelijk verleden van een veroordeelde een dergelijk manifest risico voor de fysieke integriteit van derden afleiden (1). (1) Cass. 14 januari 2025, AR P.24.1732.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250114.2N.8.

- Art. 28, § 2, 2° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

22 juli 2025 P.25.0948.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250722.VAK.1** AC nr. ...

Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Verboden wapendracht - Moreel bestanddeel

Om de beklaagde schuldig te verklaren aan verboden wapendracht, niettegenstaande zijn betwisting wat betreft het moreel bestanddeel van het misdrijf, kan de rechter zich niet beperken tot de vaststelling dat de dader, die was aangehouden terwijl hij in het bezit was van een tas die een dergelijk wapen bevatte, noch van zijn onderscheidingsvermogen noch van zijn vrije wil is ontstoken en niet ten gevolge van een onoverkomelijke dwaling heeft gehandeld; hij moet vooralsnog vaststellen dat de beklaagde wist, moest weten of niet onwetend kon zijn van het feit dat die tas het wapen bevatte (1). (1)Het betreft hier het voor opzettelijke misdrijven vereiste algemeen opzet (sciens et volens - zie Ch. HENNAU en J. VERHAEGEN, Droit pénal général, Bruylant, 2de uitg., 1995, nr. 349; Jean CONSTANT, Précis de droit pénal, Liège, 1975, nr. 100; Fr. TULKENS en M. VAN DE KERCHOVE, Introduction au droit pénal, Brussel, 2005, 384-385 en voetnoten nr. 623 en 642; TH. MOREAU en D. VANDERMEERSCH, Éléments de droit pénal, La Charte, 2022, 181).Artikel 7 (nieuw) Strafwetboek bepaalt dat “elk misdrijf het bestaan vereist van een moreel bestanddeel bij de dader. Dit moreel bestanddeel houdt voor alle misdrijven in, het in staat zijn bewust en uit vrije wil te handelen”, waarna dit artikel het algemeen opzet omschrijft als “het voornemen om met kennis van zaken het door de wet strafbaar gestelde gedrag aan te nemen. Er is sprake van het met kennis van zaken aannemen van het gedrag indien een persoon zich er bewust van is dat een omstandigheid bestaat of kan bestaan in de normale gang van zaken of dat een gevolg zich zal voordoen of zou kunnen voordoen binnen het normale verloop van de gebeurtenissen” (Zie D. VANDERMEERSCH, J. ROZIE en J. DE HERDT, Boek I van het nieuwe Strafwetboek, Die Keure, 2024, 73-78; Th. MOREAU, D. VANDERMEERSCH en J.-M. HAUSMAN, Éléments de droit pénal – Ancien et nouveau Code pénal, La Charte, 2024, 86).Het OM merkt op dat het begrip algemeen opzet het Hof welbekend is, doordat het bijvoorbeeld heeft gezegd dat het algemeen opzet “het moreel bestanddeel van vruchtafdrijving is” . (Cass. 22 december 1992, AR 3124, AC 1991-92, nr. 810; zie F. KUTY, Principes généraux du droit pénal belge, II: l’infraction pénale, Larcier, 2de uitg., 2020, nr. 1107 e.v.).De onopzettelijke misdrijven vereisen als moreel bestanddeel daarentegen enkel een fout (zie Fr. KUTY, o.c., nr. 1085 e.v.) of, vanaf de inwerkingtreding van het nieuwe Strafwetboek (art. 7, § 1, derde lid, 2°) op 9 april 2026, een “zware fout”.(M.N.B.)

- Art. 8, eerste lid Wet 8 juni 2006 houdende regeling van economische en individuele activiteiten met wapens

25 juni 2025 P.25.0540.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250625.2F.11** AC nr. ...

Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Strafuitvoering - Strafuitvoeringsrechter - Verzoek tot strafuitvoeringsmodaliteit - Afwijzing - Aanwezigheid van tegenaanwijzingen - Motivering - Wijze

De strafuitvoeringsrechter omkleedt de beslissing tot afwijzing van een verzoek om een strafuitvoeringsmodaliteit, dat voldoet aan de vorm- en tijdsvoorwaarden, regelmatig met redenen indien hij vaststelt dat minstens één van de in artikel 28, § 1, Wet Strafuitvoering vermelde tegenaanwijzingen aanwezig is en hij de feitelijke gegevens vermeldt voor die vaststelling; niet is vereist dat de strafuitvoeringsrechter voor de vaststelling van de aanwezigheid van de door artikel 28, § 1, Wet Strafuitvoering bedoelde tegenaanwijzingen letterlijk de bewoordingen gebruikt waarin die bepaling die tegenaanwijzingen omschrijft, maar wel is het noodzakelijk dat hij ondubbelzinnig vermeldt welke tegenaanwijzing of tegenaanwijzingen aanwezig zijn; wanneer het vonnis niet ondubbelzinnig vaststelt welke van de in artikel 28, § 1, Wet Strafuitvoering bedoelde tegenaanwijzing of tegenaanwijzingen de toekenning van de gevraagde strafuitvoeringsmodaliteit beletten, is de beslissing tot afwijzing van het verzoek om voorwaardelijke invrijheidstelling niet naar recht verantwoord (1). (1) Cass. 6 augustus 2024, AR P.24.1083.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240806.VAK.1.

- Art. 28, § 1 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten
- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

25 maart 2025 P.25.0390.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250325.2N.22** AC nr. ...

Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Straf - Motivering - In aanmerking te nemen gegevens - Geen invraagstelling door de beklaagde - (Geen) bestraffing van de wijze waarop de beklaagde zich heeft verdedigd

Wanneer het hof van beroep, te midden van andere redenen die duidelijk genoeg zijn om de keuze van de straf en de strafmaat te verantwoorden, verwijst naar de gegevens van de persoonlijkheid van de eiser, namelijk het feit dat hij zichzelf niet in vraag stelt ondanks daden die volgens de appelrechters niet gebanaliseerd kunnen worden, bestraft het hof van beroep de wijze waarop de beklaagde zich heeft verdedigd niet (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering

11 oktober 2023 P.23.0754.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231011.2F.15** AC nr. ...

Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Voorlopige hechtenis - Invrijheidstelling onder voorwaarden - Voorwaarden - Impact op aspecten van het privé- en gezinsleven - Motiveringsplicht

Uit artikel 8 EVRM kan niet worden afgeleid dat de vonnisrechter ertoe gehouden is om een aan een beklaagde opgelegde voorwaarde op te heffen of te wijzigen omdat de handhaving van die voorwaarde nadelig is voor het privé- en gezinsleven van hemzelf, zijn partner en hun gemeenschappelijke kinderen; wel dient de vonnisrechter, wanneer de beklaagde dat aanvoert, de proportionaliteit tussen de handhaving van de voorwaarde en het vermelde recht op privé- en gezinsleven bij zijn voormelde beoordeling te betrekken; het Hof gaat na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die onverenigbaar zijn met het door artikel 8 EVRM gewaarborgde recht op privé- en gezinsleven.

- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

26 augustus 2025 P.25.1189.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250826.VAK.4** AC nr. ...

Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Antwoord op stukken die niet zijn opgenomen in een conclusie - Grens

De rechter moet niet antwoorden op door een partij ingediende stukken waarvan de inhoud niet werd hernomen in een regelmatig ingediende conclusie; uit het gegeven dat de rechter niet uitdrukkelijk melding maakt van ingediende stukken, volgt niet dat de rechter die stukken niet bij zijn beoordeling heeft betrokken (1). (1) Zie gelijkluidende concl. OM.

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

27 mei 2025 P.25.0399.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250527.2N.29** AC nr. ...

Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Straftoemeting - Motivering - Veroordelend vonnis dat dateert van na de feiten - Grens

Op grond van artikel 195, vijfde lid, Wetboek van Strafvordering dient de rechter nauwkeurig, maar op een wijze die beknopt mag zijn, de redenen te vermelden waarom hij, als de wet hem daartoe vrije beoordeling overlaat, een bepaalde straf of maatregel uitspreekt, waarbij hij bovendien ook de maat voor elke uitgesproken straf of maatregel dient te rechtvaardigen; de rechter mag in het licht van die verplichting bij de straftoemetingsbeslissing alle feitelijke gegevens betrekken die een licht werpen op de aard en de ernst van de bewezen verklaarde feiten, de omstandigheden waarin ze zijn gepleegd en de gevolgen ervan, alsook op alle relevante gegevens betreffende de persoonlijkheid van de beklaagde en hij kan bijgevolg bij het bepalen van een gepaste straf rekening houden met het gegeven dat de beklaagde uit een eerdere veroordeling wegens gelijkaardige misdrijven geen lessen heeft getrokken maar dat laatste is evenwel niet mogelijk wanneer de misdrijven waarvoor de rechter de beklaagde veroordeelt, werden gepleegd vóór die eerdere veroordeling.

- Art. 195, vijfde lid Wetboek van Strafvordering

24 juni 2025 P.25.0617.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.21** AC nr. ...

Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Onafhankelijkheid van het openbaar ministerie - Verzoek om toegang tot informatie die niet behoort tot het strafdossier - Geen bevel van de rechter mogelijk - Weigering door openbaar ministerie - Beoordeling van het gevolg - Eerbiediging van het recht op een eerlijk proces - Niet-ontvankelijkheid van de strafvordering - Beslissing van de rechter die de strafvordering ontvankelijk acht - Wijze

Krachtens het beginsel van de onafhankelijkheid van het openbaar ministerie, zoals vervat in artikel 151 Grondwet, kan de rechter geen bevel geven aan het openbaar ministerie en kan hij het openbaar ministerie dus niet dwingen om een beklaagde toegang te geven tot informatie die behoort tot een strafdossier dat vreemd is aan de voorliggende procedure (1); de rechter kan uit zijn vaststelling dat het openbaar ministerie aan een beklaagde toegang tot bepaalde informatie ontzegt, enkel gevolgen afleiden voor de eerbiediging van het recht op een eerlijk proces van deze laatste en hij kan, in zoverre geen minder verregaande remedie mogelijk is, besluiten tot de niet-ontvankelijkheid van de strafvordering wegens de miskenning van dat recht; bij afwezigheid van daarover bij conclusie gevoerd verweer dient de rechter niet uitdrukkelijk melding te maken van zijn beslissing dat hij, niettegenstaande zijn vaststelling dat de beklaagde geen toegang heeft tot bepaalde informatie waarom hij verzoekt, de strafvordering ontvankelijk acht en die beslissing kan blijken uit het feit dat de rechter oordeelt over de gegrondheid van de strafvordering. (1) Zie Cass. 9 april 2025, AR P.24.1727.F, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250409.2F.18; Cass. 5 september 2017, AR P.17.0645.N, AC 2017, nr. 446.

- Art. 151 De gecoördineerde Grondwet 1994

3 juni 2025 P.25.0089.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.3** AC nr. ...

Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Strafuitvoeringsrechter - Afwijzing van een modaliteit - Tegenaanwijzing van onvoldoende inspanning om de burgerlijke partij te vergoeden - Vermogenstoestand van de veroordeelde - Beoordeling - Redenen

Uit artikel 28, § 2, 4°, Wet Strafuitvoering volgt niet dat de strafuitvoeringsrechter bij de beoordeling van het voorhanden zijn van de daarin opgenomen tegenaanwijzing in het vonnis uitdrukkelijk melding moet maken van de wijze waarop hij de vermogenssituatie van de veroordeelde heeft betrokken bij zijn beoordeling over de door de veroordeelde geleverde inspanningen om de burgerlijke partijen te vergoeden.

- Art. 28, § 2, 4° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

27 mei 2025 P.25.0685.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250527.2N.15** AC nr. ...

Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Informatie aan de beklaagde over de strafuitvoering - Verzuim - Gevolg

De niet-naleving van de in artikel 195, twaalfde lid, Wetboek van Strafvordering opgenomen informatieplicht tast de wettigheid van de veroordelende beslissing niet aan.

- Art. 195, twaalfde lid Wetboek van Strafvordering

27 mei 2025 P.25.0357.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250527.2N.10** AC nr. ...

Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Vreemdeling - Vasthoudingsmaatregel - Wettigheidstoetsing - Motivering van de vasthoudingsmaatregel - Ontoereikend karakter van de minder dwingende dwangmaatregelen dan de vasthouding - Omvang van de motivering

Wanneer de administratieve overheid in de beslissing tot vrijheidsberoving concreet melding maakt van de omstandigheden die de maatregel verantwoorden ten aanzien van de in artikel 7, derde lid, Vreemdelingenwet bepaalde subsidiariteitsvoorwaarde motiveert ze deze akte overeenkomstig het wettelijk voorschrift; geen enkele bepaling verplicht die overheid, evenmin als het onderzoeksgerecht dat uitspraak moet doen over een verzoekschrift met het oog op de invrijheidstelling van de vreemdeling, om daarenboven de redenen op te geven waarom ze oordeelt dat een minder dwingende maatregel ondoeltreffend zou zijn om het risico op onderduiken van de vreemdeling tegen te gaan.

- Art. 74/28 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 7 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

18 juni 2025 P.25.0829.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250618.2F.20** AC nr. ...

Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Strafrechtelijke beslissing - Dragende reden die een uitstel verleent - Beschikkend gedeelte dat verzuimt die maatregel te vermelden, zonder hem uit te sluiten - (Geen) noodzaak om dat verzuim te verbeteren

Wanneer de strafrechtelijke beslissing dragende redenen bevat die zowel de toekenning als de draagwijdte en de duur aanwijzen van een uitstel waarmee ze een straf gepaard doet gaan en er geen enkele tegenstrijdigheid bestaat tussen die redenen en het beschikkend gedeelte dat die straf oplegt, en de beslissing weliswaar verzuimt te vermelden dat er voor die straf een uitstel wordt verleend, maar dit uitstel niet uitsluit, bestaat er geen grond om dit beschikkend gedeelte te verbeteren . (Impliciete oplossing). (1) Zie concl. OM.

- Art. 8 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie
- Art. 794 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)
- Art. 793, eerste lid Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

17 september 2025 P.25.0721.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250917.2F.6** AC nr. ...

Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Straf - Motivering - Feitelijke gegevens eigen aan de zaak en aan de persoonlijkheid van de beklaagde - Inaanmerkingneming - Grens

Om te voldoen aan de verplichting tot motivering van de straf, zoals voorgeschreven door artikel 195 Wetboek van Strafvordering, moet de rechter alle feitelijke gegevens eigen aan de zaak en aan de persoonlijkheid van de beklaagde in aanmerking nemen, die, hoewel ze niet uitdrukkelijk door de wet zijn voorgeschreven, volgens hem de toepassing verantwoorden van de concrete straf die hij wil opleggen; hij mag het recht van verdediging van de beklaagde evenwel niet miskennen door de keuze en de zwaarte van de straf te verantwoorden door de ontkenningen of de wijze waarop deze zijn onschuld staande heeft willen houden (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering

11 oktober 2023 P.23.0754.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231011.2F.15** AC nr. ...

OP CONCLUSIE

Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Redelijke termijn om te worden berecht - Toetsing door de rechter - Criteria - (geen) Overbelasting van de rol

De overbelasting van de rol van het vonnisgerecht voor hetwelk de beklaagde moet verschijnen, verantwoordt op zich de verlenging niet van de termijn waarbinnen het geding redelijkerwijze moet worden beslecht (1). (1) Zie Cass. 16 maart 2011, AR P.11.0451.F, AC 2011, nr. 205, met concl. "in hoofdzaak" van advocaat-generaal GENICOT op datum in Pas. (met betrekking tot de duur van de voorlopige hechtenis in het licht van art. 5.3 EVRM).

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

27 september 2023 P.23.0755.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230927.2F.5** AC nr. ...

Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Conclusie die de overschrijding van de redelijke termijn aanvoert - Gebrek aan antwoord - Gevolg

Wanneer de beklaagde voor het hof van beroep een conclusie heeft neergelegd waarin hij aanvoert dat de redelijke termijn volgens de vier criteria op grond waarvan de naleving ervan wordt beoordeeld, als overschreden moet worden beschouwd en het arrest geen enkele reden opgeeft waarom het beslist dat de redelijke termijn voor de berechting niet zou zijn overschreden, hebben de appelrechters hun beslissing niet regelmatig met redenen omkleed (1). (1) Cass. 20 oktober 2020, AR P.20.0620.N, AC 2020, nr. 647.

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

20 september 2023 P.23.0649.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230920.2F.4** AC nr. ...

Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Overneming van de redenen van de eerste rechter door de rechter in hoger beroep - Weerslag op de dubbele aanleg

Uit de omstandigheid dat de appelrechter de motivering van de eerste rechter heeft overgenomen, door vast te stellen dat deze geheel beantwoordt aan dezelfde middelen die de appellant herhaalt, volgt niet dat laatstgenoemde de waarborg voortvloeiend uit het tweevoudige onderzoek van hetzelfde geschilpunt zou zijn ontzegd; het feit dat dit geschilpunt, na afloop van een debat op tegenspraak, tot hetzelfde antwoord leidt, betekent niet dat de betwisting niet het voorwerp heeft uitgemaakt van een tweede vonnis over de grond van de zaak, wat het hoger beroep verzekert aan diegene die het instelt (1). (1) Zie Cass. 12 februari 1985, AR 8901, AC 1985, nr. 349: "Door de redenen van de eerste rechter met betrekking tot de bewezenverklaring van de tenlastelegging over te nemen, beantwoordt de appelrechter de voor hem genomen conclusie wanneer die redenen, samen met de eigen redengeving, een antwoord bevatten op het in hoger beroep desaangaande gevoerd verweer"."De appelrechters die de motieven van de eerste rechter bijtreden en overnemen, geven daarmee hun eigen redenen, (...)" (Cass. 16 december 2008, AR P.08.1149.N, AC 2008, nr. 733; Cass. 7 juni 2005, AR P.04.0092.N, AC 2005, nr. 324; Cass. 3 april 2001, AR P.00.1595.N, AC 2001, nr. 197; zie Cass. 4 februari 2020, AR P.19.0751.N, AC 2020, nr. 98); M.-A. BEERNAERT e.a., o.c., II, 1749.

27 september 2023 P.23.0823.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230927.2F.8** AC nr. ...

Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Verhoor van getuigen à décharge - Weigering tot het verhoor van de getuige - Redenen

De rechter is niet verplicht om een gedetailleerd antwoord te geven op elk verzoek tot het horen van een getuige à décharge: het volstaat dat de beklaagde weet waarom de rechter de getuigenis ter rechtszitting niet relevant acht voor het voorwerp van de beschuldiging; indien de rechter oordeelt dat een getuigenis ter rechtszitting niet relevant is voor het voorwerp van de beschuldiging dan moet hij niet meer aangeven of het verzoek van de beklaagde om de getuige ter rechtszitting te horen voldoende is onderbouwd; indien de rechter oordeelt dat een getuigenis ter rechtszitting niet relevant is voor het voorwerp van de beschuldiging dan moet hij bovendien onderzoeken of het niet horen van de getuige à décharge op de rechtszitting het recht op een eerlijk proces van de beklaagde in zijn geheel beschouwd aantast; uit de weigering een getuige à décharge te horen op de rechtszitting die afdoende is gemotiveerd door de vaststelling dat de getuigenis niet relevant is voor het voorwerp van de beschuldiging en waarbij de rechter aangeeft dat de weigering het recht op een eerlijk proces in zijn geheel beschouwd niet aantast, kan geen miskenning van het vermoeden van onschuld worden afgeleid.

- Art. 190 Wetboek van Strafvordering
- Artt. 6.1, 6.2 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

11 oktober 2022 P.22.0982.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221011.2N.12** AC nr. ...

Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Voorlopige hechtenis - Onderzoeksgerecht - Motiveringsplicht - Draagwijdte

Uit de artikelen 23, 4° en 30, § 3, laatste lid, Voorlopige Hechteniswet volgt dat het onderzoeksgerecht dat beslist over de handhaving van de voorlopige hechtenis, moet antwoorden op de conclusies van de partijen; rekening houdend met de korte termijn waarbinnen het onderzoeksgerecht moet beslissen, moet dit echter niet tot in de bijzonderheden antwoorden op die conclusies (1). (1) Cass. 13 mei 2025, AR P.25.0673.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250513.2N.25.

- Art. 30, § 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 23, 4° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

26 augustus 2025 P.25.1182.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250826.VAK.3** AC nr. ...

Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Hof van assisen - Verklaring van de jury - Motivering van het arrest over de schuld - Geen aparte vraag over de deelnemingsvorm van de onontbeerlijke hulp aan de misdaad - Redenen over mededaderschap van een beschuldigde - Grens

De motiveringsplicht van het hof van assisen wordt voor wat betreft de beslissing over de schuld geregeld door artikel 334 Wetboek van Strafvordering en niet door artikel 149 Grondwet; geen enkele bepaling verplicht de voorzitter van het hof van assisen om bij de vragen die hij bij toepassing van artikel 322 Wetboek van Strafvordering aan de gezworenen dient te stellen, afzonderlijke vragen te stellen voor elke onderscheiden deelnemingsgedraging zoals bedoeld in artikel 66 Strafwetboek; wanneer het hof van assisen een beschuldigde evenwel schuldig verklaart als deelnemer aan een misdaad, moet uit de voornaamste redenen van de jury die door het college bij toepassing van artikel 334 Wetboek van Strafvordering worden geformuleerd, blijken welke feitelijke gedraging de beschuldigde heeft gepleegd en aan welke deelnemingsvorm hij schuldig wordt geacht (1). (1) Over de voorwaarden van de onontbeerlijke hulp als vorm van mededaderschap (art. 66, 3° Sw.); Cass. 25 maart 2025, AR P.24.1472.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250325.2N.13; Cass. 28 januari 2025, AR P.24.1374.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250128.2N.1; Cass. 12 maart 2024, AR P.23.1638.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240312.2N.7; Cass. 6 maart 2024, AR P.23.1562.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240306.2F.1; Cass. 19 september 2023, AR P.23.0482.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230919.2N.1, met concl. OM; Cass. 7 december 2022, AR P.22.0918.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221207.2F.13; Cass. 15 november 2022, AR P.22.0952.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221115.2N.15, RW 2023-24, 58 noot S. MELIS, "Mededaderschap aan elektriciteitsdiefstal bij cannabisplantages: enkel 'weten' volstaat niet"; Cass. 14 juni 2022, AR P.22.0276.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220614.2N.1; Cass. 24 mei 2016, AR P.15.1604.N, AC 2016, nr. 342; Cass. 3 december 2013, AR P.13.1366.N, AC 2013, nr. 653; J. VANHEULE, "Bijdrage tot de studie van daderschap en deelneming aan de hand van ontwikkelingen in de rechtspraak (2021-2024)", T. Strafr. 2024, 324-389.

- Art. 334 Wetboek van Strafvordering
- Art. 322 Wetboek van Strafvordering
- Art. 66 Strafwetboek
- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

27 mei 2025 P.25.0562.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250527.2N.13** AC nr. ...

Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Verplichting een conclusie te beantwoorden - Grenzen

De rechter moet enkel antwoorden op de middelen, dit wil zeggen op de aanvoering door een partij van een feit, een handeling of een tekst waaruit zij met een juridische redenering de gegrondheid meent te kunnen afleiden van een verzoek, een verweer of een exceptie (1); de rechter dient aldus niet te antwoorden op een middel dat voor de oplossing van het geschil zonder belang is (2). (1) Cass. 4 januari 2023, AR P.22.1746.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230104.2F.18; Cass. 9 december 2020, AR P.20.0458.F, AC 2020, nr. 762; Cass. 8 mei 2019, AR P.19.0441.F, AC 2019, nr. 273. (2) Zie Cass. 8 december 2021, AR P.21.1465.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211208.2F.7 ("De rechter hoeft niet te antwoorden op een middel dat geen verband houdt met het geding dat bij hem aanhangig is gemaakt of op de vermelding van een feit dat voor de oplossing van het geschil zonder belang is").

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

20 december 2023 P.23.0636.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231220.2F.3** AC nr. ...

Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) -

Verzoek tot opschorting - Beoordeling - Gebrek aan concrete gegevens - Redenen

De rechter mag bij de beoordeling van de vraag van een beklaagde om opschorting van de uitspraak van veroordeling wel degelijk het gegeven betrekken dat hij geen concrete gegevens verstrekt betreffende zijn persoonlijke situatie (1). (1) Zie concl. OM.

26 oktober 2021 P.21.0958.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211026.2N.11** AC nr. ...

Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Recht op een eerlijk proces - Verzoek om toegang tot stukken die zich niet in het strafdossier bevinden - Beoordeling - Toetsing volgens de criteria voor het afwijzen van het verhoor van een getuige à décharge - Vereiste - Bewijs dat de versie van de feiten en bewijsmateriaal van het openbaar ministerie op doorslaggevende wijze kan weerleggen - Voorwaarde

Uit artikel 6.1 EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, volgt niet dat de rechter steeds het verzoek van een beklaagde om toegang te krijgen tot stukken die zich niet in het strafdossier bevinden, moet toetsen aan criteria die in de rechtspraak van het Europees Hof van de Rechten van de Mens worden vooropgesteld om de weigering van het horen van een getuige à décharge af te wegen tegen het recht op een eerlijk proces van de beklaagde, namelijk (1) het al dan niet voldoende onderbouwd zijn van het verzoek, (2) het voorhanden zijn van afdoende redenen om het voorwerp van het verzoek al dan niet relevant te achten voor de beoordeling van de telastlegging en (3) de impact van de verwerping van het verzoek op een eerlijke behandeling van de zaak in zijn geheel beschouwd; een dergelijke afweging is enkel vereist voor bewijs waarvan de beklaagde aannemelijk maakt dat het de versie van de feiten en het bewijsmateriaal van de vervolgende partij op een doorslaggevende wijze kan weerleggen en waarvan de impact vergelijkbaar is met deze van een getuigenis à décharge op de rechtszitting (1). (1) Zie EHRM 7 maart 2019, nr. 6005/08, Abdullayev t. Azerbeidzjan, https://hudoc.echr.coe.int.

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

3 juni 2025 P.25.0089.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.3** AC nr. ...

Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Passieve uitlevering - Voorwaarden - Gevaren bedoeld in artikel 2bis, Uitleveringswet 1874 - Toetsing door de onderzoekgerechten - Geen gestaafde conclusie in hoger beroep - Gevolg

Artikel 2bis, eerste en tweede lid, Uitleveringswet 1874, voeren een algemene voorwaarde in voor de uitlevering, die onder toezicht van de onderzoeksgerechten wordt getoetst; in het kader van die toetsing dienen ze zich bijgevolg op zijn minst ervan te verzekeren dat er geen ernstige en duidelijke redenen bestaan waaruit blijkt dat aan die voorwaarde onmogelijk kan worden voldaan; wanneer degene wiens uitlevering door Turkije wordt gevraagd in zijn conclusie in hoger beroep zegt te vrezen dat de tegen hem geformuleerde beschuldigingen zijn ingegeven door zijn Koerdische afkomst en door zijn eerder politiek engagement en dat hij geen financiële steun van zijn familie in Turkije meer ontvangt omdat de meeste van zijn naasten zijn aangehouden, komen de appelrechters deze verplichting na wanneer zij, bij gebrek aan een conclusie in hoger beroep waarin die gevaren omstandiger worden gemotiveerd, vaststellen dat de eiser de Turkse nationaliteit heeft, dat hij op het ogenblik van de feiten meerderjarig was, dat hij geen immuniteit genoot, dat hij niet de hoedanigheid van politiek vluchteling had en, in hun mening die zij aan die van de eiser tegenstellen, oordelen dat er geen grond bestaat tot weigering van de uitvoerbaarverklaring van het internationaal aanhoudingsbevel op basis van artikel 2bis Uitleveringswet 1874 (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 48/3 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 48/2 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 48 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 2bis Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen

28 mei 2025 P.25.0676.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250528.2F.14** AC nr. ...

Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Beklaagde verzoekt om de gewone opschorting van de uitspraak, gelet op het gevaar voor declassering in geval van straf - Verwerping - Motivering - Draagwijdte - Verplichting om bij het afwegen van gevaar rekening te houden met huidige beroepstoestand van beklaagde (ja) maar ook met loopbaan waarop hij beweert kans te kunnen maken indien geen straf op strafblad wordt ingeschreven (neen)

De artikelen 4, vierde lid, Probatiewet en 195 Wetboek van Strafvordering verbieden de rechter die het verzoek van de beklaagde om opschorting van de uitspraak verwerpt, niet om de weerslag van de straf te bepalen op zijn huidige beroepstoestand en niet op de loopbaan waarop hij kans had kunnen maken indien zijn strafblad blanco was gebleven.

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering
- Art. 3, vierde lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

28 mei 2025 P.25.0286.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250528.2F.13** AC nr. ...

Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Beklaagde verzoekt om de gewone opschorting van de uitspraak - Motivering van de beslissing over het verzoek - Onderzoek of een aangevoerd concreet gegeven wijst op een gevaar voor declassering in geval van straf - Onaantastbare beoordeling van de feitenrechter

Wanneer de beklaagde tot staving van zijn verzoek om opschorting van de uitspraak een concreet gegeven aanvoert waaruit blijkt dat de straf tot zijn declassering zal leiden, dient de rechter in feite te onderzoeken of de aangevoerde omstandigheid dit werkelijk tot gevolg kan hebben; dit onderzoek valt onder de onaantastbare beoordeling van de feitenrechter (1). (1) Zie, wat betreft deze feitelijke beoordeling, Cass. 26 oktober 2021, AR P.21.0958.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211026.2N.11, en de concl. van advocaat-generaal SCHOETERS, ECLI:BE:CASS:2021:CONC.20211026.2N.11.

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering
- Art. 3, vierde lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

28 mei 2025 P.25.0286.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250528.2F.13** AC nr. ...

Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Verzoek tot opschorting - Weigering - Motivering - Wijze

Uit artikel 3, vierde lid, Probatiewet en artikel 195, tweede lid, Wetboek van Strafvordering volgt dat indien de rechter een verzoek om de opschorting van de uitspraak van veroordeling afwijst, uit zijn beslissing moet blijken dat hij dit verzoek en de stavende redenen daartoe in aanmerking heeft genomen en hij nauwkeurig de redenen vermeldt voor de weigeringsbeslissing, maar die motivering mag beknopt zijn (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 195, tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 3, vierde lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

26 oktober 2021 P.21.0958.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211026.2N.11** AC nr. ...

Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Veroordeling voor een feit onder een bepaalde telastlegging - Vrijspraak voor hetzelfde feit onder een andere telastlegging - Tegenstrijdigheid - Uitzondering - Kwalificatie - Redenen

De rechter die een beklaagde veroordeelt voor een bepaald feit omschreven onder een bepaalde telastlegging kan die beklaagde niet zonder tegenstrijdigheid vrijspreken voor datzelfde feit, omschreven onder een andere telastlegging; hoewel een vrijspraak in beginsel betrekking heeft op een feit en niet op de kwalificatie ervan, is de rechterlijke beoordeling evenwel niet tegenstrijdig wanneer de rechter oordeelt dat het feit slechts onder de telastlegging of de telastleggingen valt waaraan hij de beklaagde schuldig verklaart en hij met de vrijspraak voor een andere telastlegging louter bedoelt dat het niet bewezen is dat hetzelfde feit onder de strafrechtelijke kwalificatie van die andere telastlegging valt (1). (1) Cass. 22 juni 2004, AR P.04.0360.N, AC 2004, nr. 346.

19 oktober 2021 P.21.0246.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211019.2N.27** AC nr. ...

Op conclusie - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Heropening van het debat - Omvang - Conclusies - Onderwerp

Uit artikel 775, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek, volgt dat de partijen na de heropening van het debat conclusies uitwisselen over het onderwerp waarop de heropening betrekking heeft en dat die conclusies geen betrekking hebben op het volledige geschil maar slechts op een bepaald aspect ervan.

- Art. 775, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

23 december 2022 F.22.0097.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221223.1N.5** AC nr. ...

Op conclusie - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Heropening van het debat - Conclusies en syntheseconclusies - Rechter - Opdracht

Uit het geheel van de bepalingen 748bis Gerechtelijk Wetboek en artikel 775, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek, volgt dat de rechter, na de heropening van het debat, zowel moet antwoorden op het middel dat werd uiteengezet in de conclusies die werden neergelegd na de heropening van het debat als op de middelen die werden uiteengezet in de eerder ingediende syntheseconclusie.

- Artt. 748bis en 775, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

23 december 2022 F.22.0097.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221223.1N.5** AC nr. ...

Op conclusie - Tuchtzaken - Magistraat - Schorsing uit zijn ambt op grond van een ordemaatregel - Afdoende motivering - Begrip - Beoordeling

Onder een afdoende motivering moet elke motivering worden verstaan waarop de beslissing redelijkerwijs is gegrond; de feitenrechter dient in feite te beoordelen of de motivering van de beslissing afdoende is.

- Art. 3 Wet 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen
- Art. 2 Wet 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen

19 juni 2025 D.24.0014.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250619.1F.6** AC nr. ...

Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Vreemdelingen - Maatregel van vrijheidsberoving - Voorwaarden - Risico op onderduiken - Beslissing van het onderzoeksgerecht die de invrijheidstelling beveelt - Motivering door het onderzoeksgerecht - Omvang

Indien de bestuurlijke beslissing tot vrijheidsberoving het wettelijk bepaalde criterium “risico op onderduiken” met feitelijke gegevens onderbouwt, kan het onderzoeksgerecht niet volstaan met het louter poneren dat dit risico gelet op een schijnbare verankering in België niet aanwezig is.

- Art. 1, § 1, 11°, en § 2 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

15 juli 2025 P.25.0941.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250715.VAK.5** AC nr. ...

Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Strafuitvoeringsrechter - Verzoek voorlopige invrijheidstelling om medische redenen - Beoordelingsvrijheid - Bewijswaarde van de adviezen van de directeur van de gevangenis, de behandelende geneesheer, de leidende ambtenaar-geneesheer van de Penitentiaire Gezondheidsdienst en, in voorkomend geval, van de door de veroordeelde gekozen geneesheer, alsook het OM - Alleen verwijzing naar één advies in het vonnis - Gevolg

De strafuitvoeringsrechter beslist over het verzoek tot invrijheidstelling om medische redenen steunend op de adviezen van de directeur van de gevangenis, de behandelende geneesheer, de leidende ambtenaar-geneesheer van de Penitentiaire Gezondheidsdienst en, in voorkomend geval, van de door de veroordeelde gekozen geneesheer, alsook van het openbaar ministerie; hij beoordeelt daartoe onaantastbaar de bewijswaarde van die adviezen; uit de enkele omstandigheid dat in het vonnis enkel wordt verwezen naar één advies, kan niet worden afgeleid dat de strafuitvoeringsrechter de andere adviezen niet in aanmerking heeft genomen (1). (1) Zie Cass. 7 mei 2019, AR P.19.0397.N, AC 2019, nr. 268.

- Art. 74, § 3 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

15 juli 2025 P.25.0937.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250715.VAK.1** AC nr. ...

Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Verzoek om opschorting of uitstel van de tenuitvoerlegging - Motivering - Draagwijdte

Uit de artikelen 3, vierde lid, en 8, vierde lid, Probatiewet, alsook artikel 195 Wetboek van Strafvordering, volgt dat de rechter die een verzoek om opschorting van de uitspraak van veroordeling of om uitstel van tenuitvoerlegging, al dan niet gekoppeld aan probatievoorwaarden, weigert, indien een dergelijke maatregel wettelijk mogelijk is, die beslissing nauwkeurig moet motiveren, maar dat die motivering beknopt mag zijn; hoewel de rechter aan deze bijzondere motiveringsverplichting kan voldoen door nauwkeurig het opleggen van een effectieve straf te motiveren, dient uit zijn motieven niettemin te blijken dat hij het verzoek om opschorting van de uitspraak van veroordeling en om uitstel van tenuitvoerlegging en de redenen die de beklaagde daartoe heeft aangevoerd in aanmerking heeft genomen (1). (1) Zie ook Cass. 13 april 2021, AR P.20.1301.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210413.2N.4; Cass. 17 november 2020, AR P.20.0861.N, AC 2020, nr. 702; Cass. 4 februari 2020, AR P.19.1162.N, AC 2020, nr. 99. R. DECLERCQ, Beginselen van strafrechtspleging, Kluwer, 6de editie, 2014, p. 752-768; M.-A. BEERNAERT, H. D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 9de editie, 2021, II, p. 1547-1562.

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel I (Art. 137 tot en met 216septies)
- Art. 8, vierde lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie
- Art. 3, vierde lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

14 september 2021 P.21.0872.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210914.2N.16** AC nr. ...

Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Veroordeling voor een feit onder een bepaalde telastlegging - Vrijspraak voor hetzelfde feit onder een andere telastlegging - Tegenstrijdigheid - Uitzondering - Kwalificatie - Redenen

De rechter die een beklaagde veroordeelt voor een bepaald feit omschreven onder een bepaalde telastlegging kan die beklaagde niet zonder tegenstrijdigheid vrijspreken voor datzelfde feit, omschreven onder een andere telastlegging; hoewel een vrijspraak in beginsel betrekking heeft op een feit en niet op de kwalificatie ervan, is de rechterlijke beoordeling evenwel niet tegenstrijdig wanneer de rechter oordeelt dat het feit slechts onder de telastlegging of de telastleggingen valt waaraan hij de beklaagde schuldig verklaart en hij met de vrijspraak voor een andere telastlegging louter bedoelt dat het niet bewezen is dat hetzelfde feit onder de strafrechtelijke kwalificatie van die andere telastlegging valt (1). (1) Cass. 22 juni 2004, AR P.04.0360.N, AC 2004, nr. 346.

19 oktober 2021 P.21.0246.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211005.2N.10** AC nr. ...

Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Hof van assisen - Verklaring van de jury - Motivering van het arrest over de schuld - Voornaamste redenen - Doel van het voorschrift

Artikel 334, eerste lid, Wetboek van Strafvordering bepaalt dat het college, zonder dat het moet antwoorden op alle neergelegde conclusies, de voornaamste redenen van de beslissing van de jury moet formuleren; die bepaling strekt ertoe de partijen bij de assisenprocedure in staat te stellen de beslissing van de jury te begrijpen (1). (1) Cass. 28 maart 2023, AR P.22.1724.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230328.2N.1; Cass. 24 mei 2022, AR P.22.0419.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220524.2N.3; Cass. 15 september 2020, AR P.20.0240.N, AC 2020, nr. 538, met concl. OM, RW 2022-23, 1234; Cass. 31 januari 2018, AR P.17.1058.F, AC 2018, nr. 67; Cass. 25 oktober 2016, AR P.16.0834.N, AC 2016, nr. 601; Cass. 26 april 2016, AR P.16.0077.N, AC 2016, nr. 282; Cass. 5 juni 2012, AR P.11.0902.N, AC 2012, nr. 361; Cass. 18 oktober 2011, AR P.11.0910.F, AC 2011, nr. 556 met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH, op datum in Pas.; Cass. 29 september 2010, AR P.10.0705.F, AC, 2010, nr. 562, NC 2011, 253 noot L. GYSELAERS; EHRM 29 november 2016, Lhermitte t/België: EHRM 16 november 2010, Taxquet t/België, § 63, www.echr.coe.int Over art. 334 Sv. zie L. HUYBRECHTS, "Strafrechtelijke motiveringsplicht in de branding. Over de motiveringsplicht i.v.m. feit en schuld", NC 2012, 114-115; M. DE SWAEF, "Het hof van assisen in recente cassatierechtspraak", in Na rijp beraad. Liber amicorum Michel Rozie, Intersentia, 2014, 158; C. MAES en S. VANTHIENEN, "Het hof van assisen 2.0. Succesvolle reboot of herhaalde systemcrash?", in Publiekrechtelijke Kronieken, 2018, 232-256; L. KENNES, "Les réformes récentes et à venir du jugement des affaires criminelles", in Actualités de droit penal et de procedure pénale, Anthémis, 2019, 165-166 en 174-175; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Gompel & Svacina, 2022, 1362-1363; M.-A BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2025, 1865-1870.

27 mei 2025 P.25.0562.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250527.2N.13** AC nr. ...

Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Verzoek tot opschorting - Aanvoering van concrete elementen betreffende de gevolgen van een straf - Beoordeling - Wijze

Uit de samenlezing van artikel 149 Grondwet, artikel 3 Probatiewet en artikel 195 Wetboek van Strafvordering volgt dat indien een beklaagde ter staving van zijn verzoek om opschorting van de uitspraak van veroordeling concrete elementen aanvoert betreffende de gevolgen van een straf voor zijn reclassering, uit de rechterlijke beslissing een afweging moet blijken tussen eensdeels de zwaarwichtigheid van de te beoordelen feiten en de persoonlijkheid van de beklaagde en anderdeels de nadelige effecten van een al dan niet effectieve bestraffing voor zijn reclassering en resocialisering (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 3 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie
- Art. 195 Wetboek van Strafvordering
- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

26 oktober 2021 P.21.0958.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211026.2N.11** AC nr. ...

Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Getuigen - Recht op horen van getuigen à charge - Slachtoffer van seksueel misbruik - Afwijzing van het verzoek tot het horen van slachtoffer van seksueel misbruik als getuige - Verantwoording - Toezicht door het Hof - Wijze

De rechter kan de afwijzing van het verzoek van een beklaagde om een slachtoffer van beweerde seksuele misdrijven als getuige op de rechtszitting onder eed te horen, verantwoorden door de impact die het horen op de rechtszitting kan hebben op de psychische toestand van dat slachtoffer; hij kan hierbij onder meer rekening houden met de leeftijd van het slachtoffer en zijn mentale toestand, de periode die is verstreken sinds de feiten, de relatie of de familieband die er bestaat tussen het slachtoffer en de beklaagde of de therapie die het slachtoffer volgt als gevolg van de beweerde misdrijven, maar de loutere omstandigheid dat het verzoek van een beklaagde tot het horen of verhoren op de rechtszitting van een getuige die tijdens het vooronderzoek belastende verklaringen heeft afgelegd, betrekking heeft op het slachtoffer van het beweerde seksuele misdrijf waarvoor hij wordt vervolgd, volstaat als zodanig evenwel niet om de afwijzing van dat verzoek te verantwoorden en hetzelfde geldt voor de louter theoretische mogelijkheid dat het slachtoffer negatieve gevolgen zou kunnen ondervinden van een verhoor op de rechtszitting; de rechter dient immers concrete elementen te vermelden waaruit hij afleidt dat er ernstige redenen zijn om niet in te gaan op het verzoek van een beklaagde tot het horen op de rechtszitting van een getuige die belastende verklaringen heeft afgelegd; het Hof onderzoekt of de rechter die een verzoek tot het horen van een getuige à charge op de rechtszitting heeft afgewezen, de drie criteria voor het horen van getuigen à charge juist heeft toegepast en of de redenen die de rechter heeft vermeld om de getuige niet te horen in overeenstemming zijn met de overige redenen van zijn beslissing (1). (1) Zie Cass. 8 april 2025, AR P.25.0002.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250408.2N.8.

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

24 juni 2025 P.25.0617.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.21** AC nr. ...

Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Hof van assisen - Verklaring van de jury - Motivering van het arrest over de schuld - Voornaamste redenen - Draagwijdte - Geen vermelding van stukken ingediend door

de beschuldigde of van zijn argumenten - Geen redenen over de geloofwaardigheid van belastende bewijsgegevens of van bepaalde verklaringen van de beschuldigde - Vermoeden van onschuld - Gevolg

Noch artikel 6.1 EVRM, noch artikel 334 Wetboek van Strafvordering of enige andere bepaling of algemeen rechtsbeginsel, verplichten ertoe dat de formulering van de voornaamste redenen ook melding zou maken van:- de reden waarom een bepaalde verklaring van een medebeschuldigde meer overtuigend wordt bevonden dan een andere verklaring van die medebeschuldigde; - de achterliggende motieven van de voornaamste redenen van de jury; - alle argumenten à décharge die door een beschuldigde tijdens het debat werden voorgebracht; - de reden waarom geloof wordt gehecht aan de interpretatie van de telefoniegegevens door de politiediensten; - de stukken die door de beschuldigde tijdens het debat werden neergelegd; uit de loutere omstandigheid dat de formulering van de voornaamste redenen van de beslissing van de jury niet de reden vermeldt waarom aan een bepaalde verklaring geloof wordt gehecht en aan andere verklaringen niet, kan niet worden afgeleid dat de beslissing van de jury op arbitraire gronden is gebaseerd of het vermoeden van onschuld miskent.

- Art. 334 Wetboek van Strafvordering
- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

27 mei 2025 P.25.0562.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250527.2N.13** AC nr. ...

Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Schulduitsluitingsgrond - Artikel 71 Strafwetboek - Geestesstoornis - Wilsonbekwaamheid die volledig is uitgesloten - Psychotische toestand - Toestand die er niet toe leidt dat het oordeelsvermogen of controle volledig is verloren - Invloed

De in artikel 71 Strafwetboek bedoelde schulduitsluitingsgrond, dat bepaalt dat er geen misdrijf is wanneer de beschuldigde of de beklaagde op het tijdstip van de feiten leed aan een geestesstoornis die zijn oordeelsvermogen of de controle over zijn daden heeft tenietgedaan of wanneer hij gedwongen werd door een macht die hij niet heeft kunnen weerstaan, vereist dat de wilsbekwaamheid van de betrokkene volledig is uitgeschakeld, waardoor hij op het ogenblik van de feiten ontoerekeningsvatbaar moet worden geacht; de rechter die oordeelt dat de dader van een strafbaar feit zich mogelijkerwijs in een psychotische toestand bevond op het ogenblik van het plegen van dat feit maar die tevens oordeelt dat, in zoverre dat effectief al het geval zou zijn, die toestand hoe dan ook niet ertoe heeft geleid dat de betrokkene hierdoor zijn oordeelsvermogen of de controle over zijn daden volledig was verloren, verantwoordt naar recht de beslissing dat de in artikel 71 Strafwetboek bedoelde schulduitsluitingsgrond niet van toepassing is en omkleedt die beslissing ook regelmatig met redenen.

- Art. 71 Strafwetboek

25 maart 2025 P.25.0033.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250325.2N.4** AC nr. ...

Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Redelijke termijn om te worden berecht - Toetsing door de rechter - Criteria

Om te beoordelen of de duur van een strafprocedure al dan niet de bij artikel 6.1 EVRM gewaarborgde termijn overschrijdt, houdt de rechter met name toezicht op de graad van complexiteit en de instaatstelling van de zaak, de wijze waarop deze werd gevoerd, het gedrag van de partijen en van de bevoegde overheden na (1). (1) Zie M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Brussel, La Charte, 2021, I, 51 e.v.; Cass. 16 november 2022, AR P.22.1028.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221116.2F.5; Cass. 25 januari 2022, AR P.21.1384.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220125.2N.7; Cass. 16 maart 2011, AR P.11.0451.F, AC 2011, nr. 205, met concl. "in hoofdzaak" van advocaat-generaal GENICOT op datum in Pas. (met betrekking tot de duur van de voorlopige hechtenis, in het licht van art. 5.3 EVRM).

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

27 september 2023 P.23.0755.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230927.2F.5** AC nr. ...

Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Verzoek om een werkstraf of een probatiestraf - Verzoek tot uitstel - Weigering van toekenning - Motiveringsplicht - Draagwijdte

De verwerping van een verzoek om toekenning van een probatiestraf, een werkstraf of een maatregel van uitstel, dat de beklaagde indient zonder opgave van eigen of specifieke redenen, is regelmatig met redenen omkleed en naar recht verantwoord door een gevangenisstraf op te leggen waarvan de verantwoording toelaat te begrijpen waarom die andere straffen en maatregelen niet werden toegekend (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 8, § 1, vierde lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie
- Art. 137octies, § 3, tweede lid Strafwetboek
- Art. 37quinquies, § 3, tweede lid Strafwetboek

4 juni 2025 P.25.0320.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250604.2F.4** AC nr. ...

Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Straftoemeting - Autonome werkstraf - Beoordeling - Redenen

Artikel 37quinquies, § 1, Strafwetboek bepaalt onder welke voorwaarden een werkstraf kan worden opgelegd, maar zelfs als die voorwaarden zijn vervuld, heeft een beklaagde evenwel geen recht op een werkstraf; het staat aan de rechter om in het licht van de doelstellingen van de straftoemeting te oordelen of een werkstraf passend is en bij die beoordeling kan de rechter wel degelijk rekening houden met elementen betreffende de aard en de ernst van de feiten en de persoonlijkheid van de beklaagde, met inbegrip van zijn strafrechtelijk verleden.

- Art. 37quinquies Strafwetboek

7 juni 2022 P.22.0433.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220607.2N.8** AC nr. ...

Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Verplichting tot het beantwoorden van regelmatig ingediende conclusie - Cassatie met verwijzing - Procedure na verwijzing - Conclusie neergelegd in de procedure vóór het cassatiearrest - Grens

Ingeval van cassatie met verwijzing moet de rechter naar wie de zaak door het Hof is verwezen binnen de grenzen van de verwijzing de zaak opnieuw beoordelen en daaruit volgt dat de rechter op verwijzing niet moet antwoorden op een conclusie die werd ingediend in de aan het cassatiearrest voorafgaande procedure, tenzij die partij die conclusie in de procedure na verwijzing heeft hernomen.

24 juni 2025 P.25.0641.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.25** AC nr. ...

Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Hof van assisen - Verklaring van de jury - Motivering van het arrest over de schuld - Vermelding van de toegepaste wetsbepalingen - Verzuim - Gevolg

Het arrest van het hof van assisen over de schuldvragen en het proces-verbaal van de rechtszitting dienen geen melding te maken van de toegepaste bepalingen van het Wetboek van Strafvordering; uit de loutere omstandigheid dat die bepalingen niet worden vermeld, kan niet worden afgeleid dat de erin vermelde voorschriften niet werden nageleefd.

- Art. 334 Wetboek van Strafvordering
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

27 mei 2025 P.25.0562.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250527.2N.13** AC nr. ...

REGELING VAN RECHTSGEBIED

STRAFZAKEN

Strafzaken - Tussen vonnisgerechten - Verzoek tot wijziging van de taal - Weigering en vonnis ten gronde in eerste aanleg dat de beklaagde geen enkel nadeel berokkent - Hoger beroep - Appelgerecht dat de beslissing van de eerste rechter over de wijziging van de taal hervormt - Arrest dat de zaak naar een hof van beroep van de andere taalrol verwijst - Arrest van het hof van beroep op verwijzing dat niet naar recht beslist dat de zaak tot de bevoegdheid van de correctionele rechtbank en niet van het hof van beroep behoorde - Bevoegdheidsgeschil dat de rechtsgang belemmert - Gevolg - Vernietiging van het arrest van het hof van beroep waarnaar de zaak is verwezen

Arrest nr. 47 van 25 april 2024 van het Grondwettelijk Hof beslist tot de ongrondwettigheid van artikel 215 Wetboek van strafvordering, in die zin uitgelegd dat het aan de rechtscolleges in hoger beroep die een vonnis tenietdoen waarbij vóór enig onderzoek van de zaak werd geweigerd om in te gaan op een verzoek tot wijziging van de taal van de rechtspleging, de verplichting oplegt om de zaak te verwijzen naar een rechtscollege in hoger beroep en niet naar een rechtscollege van eerste aanleg, maar wanneer de eerste rechter de zaak heeft behandeld en uitspraak ten gronde heeft gedaan door een beslissing die de beklaagde geen enkel nadeel berokkent, verwijst het hof van beroep dat de wijziging van de taal beveelt de beklaagde naar recht naar een hof van beroep van de andere taalrol, aangezien laatstgenoemd gerecht en niet de correctionele rechtbank bevoegd is om van de vervolging kennis te nemen; het Hof beslist in een dergelijk geval tot regeling van het rechtsgebied, vernietigt het arrest van het hof van beroep op verwijzing en verwijst de zaak naar dat hof van beroep, anders samengesteld (1). (1) Zie GwH. 25 april 2024, arrest nr. 47/2024; prejudiciële vraag nr. 8466, BS 7 mei 2025, Numac 2025003522, gesteld door het Hof van cassatie aan het Grondwettelijk hof (Cass. 8 april 2025, AR P.24.1778.F, arrest niet gepubliceerd).

- Art. 215 Wetboek van Strafvordering
- Art. 23, vierde lid Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

18 juni 2025 P.25.0759.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250618.2F.15** AC nr. ...

Strafzaken - Tussen vonnisgerechten - Negatief bevoegdheidsconflict wegens de leeftijd van de vervolgde persoon - Tegenstrijdige in kracht van gewijsde gegane beslissingen - Onderzoek van de zaak door het Hof

Wanneer de jeugdkamer van het hof van beroep en de correctionele kamer van datzelfde hof zich onbevoegd hebben verklaard wegens de leeftijd van de vervolgde persoon en die tegenstrijdige beslissingen op dezelfde feiten betrekking hebben en in kracht van gewijsde zijn gegaan, is er grond tot regeling van rechtsgebied wegens een geschil van rechtsmacht dat de rechtsgang belemmert; het Hof spreekt zich uit over de persoonlijke bevoegdheid van de feitenrechter en vernietigt het arrest van de correctionele kamer van het hof van beroep dat zich onbevoegd heeft verklaard omdat de beklaagde minderjarig was op de datum van de feiten, wanneer de stukken van het dossier, met name het meest uitgebreide medisch deskundigenonderzoek, er geen enkele twijfel over laten bestaan dat de vervolgde persoon tijdens de gehele strafbare periode meerderjarig was (1). (1) Zie concl. “in hoofdzaak” OM.

- Art. 533 Wetboek van Strafvordering
- Art. 526 Wetboek van Strafvordering
- Art. 527 Wetboek van Strafvordering
- Art. 528 Wetboek van Strafvordering
- Art. 529 Wetboek van Strafvordering
- Art. 530 Wetboek van Strafvordering
- Art. 525 Wetboek van Strafvordering
- Art. 532 Wetboek van Strafvordering
- Art. 540 Wetboek van Strafvordering
- Art. 534 Wetboek van Strafvordering
- Art. 535 Wetboek van Strafvordering
- Art. 536 Wetboek van Strafvordering
- Art. 537 Wetboek van Strafvordering
- Art. 538 Wetboek van Strafvordering
- Art. 539 Wetboek van Strafvordering
- Art. 531 Wetboek van Strafvordering

16 augustus 2023 P.23.0908.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230816.VAC.1** AC nr. ...

Strafzaken - Tussen vonnisgerechten - Strafuitvoeringsrechtbank - Territoriale bevoegdheid - Criterium - Initiële beslissing doet uitspraak over een strafuitvoeringsmodaliteit - Begrip - (Geen) beslissing die zich ertoe beperkt akte te verlenen van de afstand van een verzoek om een dergelijke modaliteit - Gevolg

Volgens artikel 635, § 1, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek zijn de strafuitvoeringsrechtbanken bevoegd voor de tot een of meerdere vrijheidsstraffen veroordeelden die gedetineerd zijn in de strafinrichtingen in het rechtsgebied van het hof van beroep waarin zij zijn gevestigd, behoudens de door de Koning bepaalde uitzonderingen; ze blijven bevoegd voor elke beslissing tot op het moment van de definitieve invrijheidstelling; uit de parlementaire voorbereiding van de Wet 17 mei 2006 houdende oprichting van strafuitvoeringsrechtbanken blijkt dat de tweede zin van die bepaling werd ingevoerd om de rechtbank na haar beslissing in staat te stellen de veroordeelde tot zijn definitieve vrijlating te blijven volgen; hieruit volgt dat de strafuitvoeringsrechtbank, om bevoegd te blijven, reeds uitspraak moet hebben gedaan over een strafuitvoeringsmodaliteit, overeenkomstig haar op het ogenblik van de initiële aanhangigmaking geldende territoriale bevoegdheid; als dat niet het geval is, wordt de bevoegdheid toegekend aan de strafuitvoeringsrechtbank die territoriaal bevoegd is op het ogenblik van het indienen van het aanvraag door de veroordeelde of van het advies van de gevangenisdirecteur (1); de rechter die zich ertoe beperkt akte te verlenen van de afstand van een verzoek om strafuitvoeringsmodaliteiten, doet geen uitspraak over de gegrondheid van een dergelijk verzoek en stelt bijgevolg de bevoegdheid niet vast van de strafuitvoeringsrechtbank die uitspraak zal doen over de nieuwe verzoeken die door dezelfde veroordeelde worden ingediend. (1) Zie Cass. 8 februari 2017, AR P.16.1319.F, AC 2017, nr. 94, met concl. OM op datum in Pas., dat vaststelt dat de strafuitvoeringsrechtbank die de niet-ontvankelijkheid van het verzoek vaststelt, geen uitspraak over de modaliteit heeft gedaan. Dat is a fortiori het geval wanneer, zoals in dit geval, de strafuitvoeringsrechtbank enkel akte heeft verleend van de afstand van een verzoek. (M.N.B.)

- Art. 635, § 1, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

25 juni 2025 P.25.0834.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250625.2F.12** AC nr. ...

REGISTRATIE (RECHT VAN)

- Verkooprecht - Vernietigde aanslag - Meerdere subsidiaire aanslagen

Voor zover uitsluitend dezelfde belastingelementen of een deel daarvan worden belast op naam van dezelfde belastingschuldige, belet artikel artikel 3.7.0.0.2, § 2, VCF niet dat na de vernietiging van de initiële aanslag voor verschillende aanslagjaren en alle onroerende goederen samen, de aanslag, die binnen de termijn van zes maanden wordt gevestigd, in meerdere kohierartikelen wordt opgesplitst, waarbij één aanslag per aanslagjaar en per onroerend goed wordt ingekohierd.

- Art. 3.7.0.0.2, § 2 Decreet 13 december 2013 houdende de Vlaamse Codex Fiscaliteit

4 september 2025 F.24.0003.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250904.1N.8** AC nr. ...

- Verkooprecht - Vernietigde aanslag - Meerdere subsidiaire aanslagen

Voor zover uitsluitend dezelfde belastingelementen of een deel daarvan worden belast op naam van dezelfde belastingschuldige, belet artikel artikel 3.7.0.0.2, § 2, VCF niet dat na de vernietiging van de initiële aanslag voor verschillende aanslagjaren en alle onroerende goederen samen, de aanslag, die binnen de termijn van zes maanden wordt gevestigd, in meerdere kohierartikelen wordt opgesplitst, waarbij één aanslag per aanslagjaar en per onroerend goed wordt ingekohierd.

- Art. 3.7.0.0.2, § 2 Decreet 13 december 2013 houdende de Vlaamse Codex Fiscaliteit

4 september 2025 F.24.0003.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250904.1N.8** AC nr. ...

SAMENHANG

- Strafzaken - Verjaring van de strafvordering - Schorsing - Samen behandelde of berechte misdrijven - Beoordeling door de rechter - Meerdere gerechtelijke onderzoeken - Schorsingsgrond die voortvloeit uit een cassatieprocedure - Cassatieprocedure die slechts betrekking heeft op één gerechtelijk onderzoek - Werking van de schorsingsgrond - Grens

De schorsingsgrond van de verjaring van de strafvordering geldt in de regel voor alle samen behandelde of berechte misdrijven die nauw met elkaar zijn verbonden door intrinsieke samenhang en het is de vonnisrechter die definitief beslist over het bestaan van die samenhang waarbij het geen belang heeft of de feiten bij hem aanhangig zijn gemaakt met dezelfde akte of met verschillende akten; die regel is evenwel niet absoluut en de vonnisrechter kan oordelen dat, in de omstandigheden die hij vaststelt, de strafvordering ondanks de cassatieprocedure toch verder is kunnen worden uitgeoefend, hetgeen onder meer het geval kan zijn wanneer misdrijven het voorwerp uitmaken van verschillende gerechtelijke onderzoeken, de cassatieprocedure slechts betrekking heeft op een van die onderzoeken, de strafvordering inmiddels verder kan worden uitgeoefend in de andere onderzoeken en alle uit de verschillende onderzoeken voortvloeiende zaken pas bij een latere beslissing worden samengevoegd (1) (2). (1) Zie concl. OM. (2) Art. 24 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering werd door art. 36 van de Wet Strafprocesrecht I van 9 april 2024 (BS 18 april 2024) vervangen en luidt thans: “De verjaring van de strafvordering is geschorst wanneer de wet dit bepaalt of wanneer er een wettelijk beletsel bestaat dat de instelling van de strafvordering verhindert."

- Art. 24 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

3 juni 2025 P.24.1485.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.5** AC nr. ...

- Misdrijven van verschillende aard - Bevoegd rechtscollege

De samenhang tussen twee misdrijven van verschillende aard heeft tot gevolg dat het hoogste rechtscollege bevoegd wordt voor het geheel (1). (1) M. FRANCHIMONT, A. JACOBS en A. MASSET, “Manuel de procédure pénale”, 4de uitg., Brussel, Larcier, 2012, 766.

26 maart 2025 P.24.1719.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250326.2F.7** AC nr. ...

- Misdrijven van verschillende aard - Bevoegd rechtscollege - Beginsel - Bevoegdheid van openbare orde - Exceptie van onbevoegdheid - Vergissing bij de vermelding van het rechtscollege van tweede aanleg - Gemachtigd sanctionerend ambtenaar

Noch de omstandigheid dat de gemachtigd sanctionerend ambtenaar geen exceptie van onbevoegdheid in limine litis heeft aangevoerd noch het feit dat hij de overtreder heeft misleid door hem mee te delen dat zijn eventuele beroep bij de politierechtbank moest worden ingesteld, doen afbreuk aan de regels dat de bevoegdheid van openbare orde is, dat de partijen daar niet van kunnen afwijken en dat, wat de bevoegdheid betreft, hetzelfde geldt voor samenhangende misdrijven (1). (1) Zie Cass. 24 maart 2024, AR P.23.1749.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240327.2F.5; Cass. 11 december 2013, AR P.13.1081.F, AC 2013, nr. 675; M.-A. BEERNAERT, H. D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, “Droit de la procédure pénale”, Brugge, la Charte, 9de uitg., 2025, 1447.

- Art. D.217 Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)

26 maart 2025 P.24.1719.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250326.2F.7** AC nr. ...

SCHENKINGEN EN TESTAMENTEN

- Herroepbaarheid van de schenkingen tussen echtgenoten tijdens het huwelijk anders dan bij huwelijkscontract gedaan - Aard van de regel

Artikel 1096, eerste lid, Oud Burgerlijk Wetboek, dat bepaalt dat alle schenkingen, tussen echtgenoten tijdens het huwelijk anders dan bij huwelijkscontract gedaan, steeds herroepelijk zijn, hoewel ze schenkingen onder de levenden worden genoemd, beschermt aldus de privébelangen van de echtgenoot-schenker en is niet van openbare orde.

- Art. 1096, eerste lid Oud Burgerlijk Wetboek

1 december 2023	C.22.0432.F	ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231201.1F.1	AC nr. ...

- Rechtsregel van openbare orde - Begrip

Enkel de rechtsregel die de wezenlijke belangen van de Staat of van de gemeenschap raakt of in het privaatrecht de juridische grondslagen vastlegt waarop de economische of morele orde van de samenleving berust, is van openbare orde (1). (1) Zie Cass. 15 oktober 2018, AR S.18.0002.F, AC 2018, nr. 553, met concl. van advocaat-generaal M. GENICOT op datum in Pas.

- Art. 2 Oud Burgerlijk Wetboek

1 december 2023	C.22.0432.F	ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231201.1F.1	AC nr. ...

- Schenkingen - Vordering tot nietigverklaring van een schenking - Omschrijving

De vordering tot nietigverklaring van een schenking, die betrekking heeft op de uitoefening van het vorderingsrecht dat uit die schenking ontstaat, is een persoonlijke rechtsvordering en geen zakelijke vordering.

20 oktober 2023	C.20.0018.F	ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231020.1F.1	AC nr. ...

SLAGEN EN VERWONDINGEN - DODEN

ONOPZETTELIJK TOEBRENGEN VAN VERWONDINGEN EN ONOPZETTELIJK DODEN

Onopzettelijk toebrengen van verwondingen en onopzettelijk doden - Fout - Overtreding van het wegverkeersreglement - Wet Politieambt - Opdracht van gerechtelijke politie

Een overtreding van het Wegverkeersreglement door een politieagent bij het vervullen van een opdracht van gerechtelijke politie levert niet noodzakelijk een fout op die een bestanddeel vormt van het wanbedrijf onopzettelijk toebrengen van letsel als die politieagent in werkelijkheid de vereiste voorzichtigheid en voorzorg aan de dag heeft gelegd die van een normale agent in dezelfde omstandigheden mag worden verwacht (1); de voorschriften van het Wegverkeersreglement hebben alle tot doel de veiligheid van de weggebruikers te waarborgen en het feit dat een ervan meer bepaald aan dit doel beantwoordt, betekent niet dat een overtreding ervan door de politie noodzakelijkerwijs een fout oplevert; de omstandigheid dat een politieambtenaar, die handelt in een noodsituatie die is ontstaan door de noodzaak om de dader van een op heterdaad ontdekt misdrijf aan te houden, een of meer verkeersregels overtreedt, volstaat op zich niet om een foutief karakter aan de overtreding toe te kennen als de agent zich heeft gehouden aan de in de artikelen 15, 1°, en 37 Wet Politieambt bepaalde voorwaarden. (1) Zie Cass. 14 november 2012, AR P.11.1611.F, AC 2011, nr. 612.

- Art. 37 Wet 5 augustus 1992 op het politieambt
- Art. 419 Strafwetboek
- Art. 418 Strafwetboek

26 maart 2025 P.25.0009.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250326.2F.3** AC nr. ...

Onopzettelijk toebrengen van verwondingen en onopzettelijk doden - Fout - Overtreding van het wegverkeersreglement - Onvoorzienbare hindernis

Het opwerpen van een onvoorzienbare hindernis kan het in artikel 418 Strafwetboek bedoelde gebrek aan voorzichtigheid of voorzorg opleveren, op voorwaarde dat die onvoorzienbaarheid een normaal oplettende bestuurder zou verrassen (1). (1) Cass. 12 januari 2021, AR P.20.0970.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210112.2N.4; zie Cass. 15 juni 2021, AR P.21.0387.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210615.2N.5.

- Art. 419 Strafwetboek
- Art. 418 Strafwetboek

26 maart 2025 P.25.0009.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250326.2F.3** AC nr. ...

OPZETTELIJK TOEBRENGEN VAN VERWONDINGEN EN OPZETTELIJK DODEN

Opzettelijk toebrengen van verwondingen en opzettelijk doden - Verzwarende omstandigheid - Voorbedachtheid - Begrip

De voorbedachtheid, die door de wet als een verzwarende omstandigheid bij een misdrijf wordt gekwalificeerd, bestaat in het voorafgaand en overwogen besluit om de verboden daad te plegen (1). (1) Zie concl. OM.

- Artt. 279bis, 349, 394, 398, 399, 400, 401 en 518 Strafwetboek

8 februari 2023 P.22.1351.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230208.2F.1** AC nr. ...

Opzettelijk toebrengen van verwondingen en opzettelijk doden - Slagen toegebracht aan de partner - Probatieuitstel - Voorwaarden - Tijdelijk contactverbod met het slachtoffer - Verenigbaarheid met artikel 8 EVRM

De rechter schendt artikel 8 EVRM niet wanneer hij vaststelt dat de beklaagde zijn partner herhaaldelijk heeft geslagen en mishandeld, terwijl hij reeds voor dergelijke feiten was veroordeeld en dat er, gelet op zijn persoonlijkheidsstructuur, een gevaar bestaat dat hij die gewelddadige gedragingen gaat herhalen, zodat hij hem, als voorwaarde voor zijn probatieuitstel, verbiedt op een andere wijze dan via een derde met het slachtoffer in contact te treden (1). (1) Het OM heeft overvloedig opgemerkt dat volgens artikel 12, §1, Probatiewet "de probatiecommissie de door de gerechtelijke beslissing vastgelegde voorwaarden geheel of gedeeltelijk kan opheffen, verduidelijken of aanpassen aan de omstandigheden. Ze kan deze voorwaarden echter niet verstrengen".Bijgevolg kan een verzoek in deze zin bij de commissie aanhangig worden gemaakt, in geval het slachtoffer contact met de veroordeelde zou wensen te behouden, "anders dan door middel van een advocaat of een maatschappelijk werker die in het bijzonder is aangeduid teneinde het gemeenschappelijk kind toe te laten om een relatie met zijn vader te onderhouden".Wat betreft het beginsel van evenredigheid tussen de aangewende middelen en het door de inmenging van een publieke overheid in de uitoefening van het recht op eerbiediging van het privé- en gezinsleven beoogde doel, zie Cass. 25 oktober 2023, AR P.23.1105.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231025.2F.5; Cass. 19 april 2021, AR C.20.0352.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210419.3F.5; Cass. 16 juni 2004, AR P.04.0428.F, AC 2004, nr. 328 ; EHRM, Guide sur l'article 8 de la Convention européenne des droits de l'homme - Droit au respect de la vie privée et familiale, du domicile et de la correspondance, bijgewerkt tot 31 augustus 2022.(M.N.B.)

- Art. 8, § 2 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie
- Art. 410, tweede lid Strafwetboek
- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

13 december 2023 P.23.1273.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231213.2F.5** AC nr. ...

Opzettelijk toebrengen van verwondingen en opzettelijk doden - Doodslag - Oogmerk om te doden - Beoordeling - Opzettelijk toegebrachte dodelijke slag, waarbij wordt gemikt op een vitale zone van het lichaam van het slachtoffer - Draagwijdte

Het oogmerk om te doden veronderstelt niet noodzakelijkerwijs dat de dader die het slachtoffer opzettelijk een dodelijke slag heeft toegebracht, een vitale zone van zijn lichaam heeft willen raken; die omstandigheid kan weliswaar deel uitmaken van de gegevens op grond waarvan het bijzonder opzet wordt beoordeeld, net als het soort wapens, werktuigen en middelen die de dader heeft gebruikt om het te verwezenlijken, maar kan niet worden verheven tot een voorwaarde voor de strafbaarstelling van de doodslag (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 393 Strafwetboek

24 september 2025 P.25.0968.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250924.2F.21** AC nr. ...

Opzettelijk toebrengen van verwondingen en opzettelijk doden - Doodslag - Moreel bestanddeel

Het door artikel 393 Strafwetboek vereiste moreel bestanddeel veronderstelt het aannemen, wetens en willens, van het verboden gedrag, met dien verstande dat het nagestreefde oogmerk van de dader om te doden zowel volgt uit de wil om de dodelijke afloop te bewerkstelligen als uit de bewuste aanvaarding dat dit gevolg in de lijn van het normale verloop van de gebeurtenissen lag (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 393 Strafwetboek

24 september 2025 P.25.0968.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250924.2F.21** AC nr. ...

SOCIALE ZEKERHEID

WERKNEMERS

Werknemers - Onderwerping - Kunstenaars - Beroep tegen een beslissing van de Commissie Kunstenaars betreffende de afgifte van een kunstenaarsvisum - Rechtspleging

Wanneer een sociaal verzekerde de Commissie Kunstenaars verzoekt hem een kunstenaarsvisum af te geven, dat het bewijs levert van de artistieke aard van de prestaties of de werken die hij tegen vergoeding levert en voor rekening van een opdrachtgever en dat bijgevolg aantoont dat de RSZ-wet op hem van toepassing is overeenkomstig artikel 1bis van die wet, de Commissie Kunstenaars het kunstenaarsvisum weigert en de sociaal verzekerde die weigering betwist, heeft die betwisting betrekking op de rechten en verplichtingen waarop de sociaal verzekerde aanspraak maakt, op een andere wijze dan krachtens een arbeids- of leerovereenkomst, met toepassing van de wetten en reglementen in sociale zaken; een dergelijke betwisting is niet enkel onderworpen aan artikel 580, 19°, maar ook aan de artikelen 580, 3°, 704, § 2 en 792, tweede en derde lid, Gerechtelijk Wetboek (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1073, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 792, tweede en derde lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 704, § 2 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 580, 3° en 19° Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1bis Wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders

11 december 2023 S.22.0001.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231211.3F.1** AC nr. ...

Werknemers - Bijdragenverminderingen - Toepassingsgebied - Overheidspersoneel - Algemene Beginselenwet Sociale Zekerheid - Gevolg

Met werknemers die onderworpen zijn aan het “geheel der regelingen als bedoeld in artikel 21, § 1, van de Algemene Beginselenwet Sociale Zekerheid” worden slechts bedoeld de werknemers die verzekerd zijn op grond van en overeenkomstig alle takken waaruit het stelsel van de sociale zekerheid voor werknemers is opgebouwd, waartoe de Arbeidsongevallenwet Overheidspersoneel niet behoort (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 38, § 3bis, eerste lid Wet 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers
- Art. 21, § 1 Wet 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers
- Art. 339 Programmawet (I) 24 december 2002
- Art. 330 Programmawet (I) 24 december 2002
- Art. 329 Programmawet (I) 24 december 2002

2 juni 2025 S.21.0078.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250602.3N.3** AC nr. ...

STEDENBOUW

ALGEMEEN

Algemeen - Redelijke termijn - Beoordeling - Mogelijkheden om vrijwillig over te gaan tot herstel of regularisatie - Gevolg

De rechter oordeelt in elke zaak afzonderlijk en aan de hand van de bijzondere omstandigheden ervan of er binnen een redelijke termijn is beslist over een tegen een beklaagde ingestelde strafvervolging en bij die beoordeling kan de rechter onder meer rekening houden met de complexiteit van de zaak, het gedrag van de partijen en de bevoegde overheden, alsook het belang van de zaak voor die partijen; wanneer de strafvervolging betrekking heeft op de regelgeving betreffende de ruimtelijke ordening, het milieu- of omgevingsrecht en de huisvesting, waarbij de herstelvordering een onderdeel is van de strafvordering in de ruime zin, kan de strafrechter, behoudens wanneer de beklaagde ondubbelzinnig te kennen heeft gegeven niet vrijwillig tot herstel of regularisatie te zullen overgaan, bij de beoordeling van de redelijkheid van de termijn van de strafvervolging rekening houden met de mogelijkheden die aan de beklaagde werden toegekend om vrijwillig over te gaan tot herstel of regularisatie van de wederrechtelijke toestand (1). (1) Cass. 23 februari 2021, AR P.20.0983.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210223.2N.12.

19 oktober 2021 P.21.0246.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211019.2N.27** AC nr. ...

Algemeen - Redelijke termijn - Beoordeling - Mogelijkheden om vrijwillig over te gaan tot herstel of regularisatie - Gevolg

De rechter oordeelt in elke zaak afzonderlijk en aan de hand van de bijzondere omstandigheden ervan of er binnen een redelijke termijn is beslist over een tegen een beklaagde ingestelde strafvervolging en bij die beoordeling kan de rechter onder meer rekening houden met de complexiteit van de zaak, het gedrag van de partijen en de bevoegde overheden, alsook het belang van de zaak voor die partijen; wanneer de strafvervolging betrekking heeft op de regelgeving betreffende de ruimtelijke ordening, het milieu- of omgevingsrecht en de huisvesting, waarbij de herstelvordering een onderdeel is van de strafvordering in de ruime zin, kan de strafrechter, behoudens wanneer de beklaagde ondubbelzinnig te kennen heeft gegeven niet vrijwillig tot herstel of regularisatie te zullen overgaan, bij de beoordeling van de redelijkheid van de termijn van de strafvervolging rekening houden met de mogelijkheden die aan de beklaagde werden toegekend om vrijwillig over te gaan tot herstel of regularisatie van de wederrechtelijke toestand (1). (1) Cass. 23 februari 2021, AR P.20.0983.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210223.2N.12.

19 oktober 2021 P.21.0246.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211005.2N.10** AC nr. ...

ALLERLEI

Allerlei - Het zonder vergunning gewoonlijk gebruiken, aanleggen of inrichten van een grond voor het parkeren - Moreel bestanddeel - Aard - Begrip

Het zonder voorafgaande stedenbouwkundige vergunning, thans omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen, gewoonlijk gebruiken, aanleggen of inrichten van een grond voor het parkeren van voertuigen, wagens of aanhangwagens, strafbaar gesteld door artikel 6.1.1, eerste lid, 1°, Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening zoals van toepassing voor 1 maart 2018, thans artikel 6.2.1, eerste lid, 1°, Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening zoals van toepassing vanaf 1 maart 2018, is een opzettelijk misdrijf.

- Artt. 6.1.1., eerste lid, 1°, thans 6.2.1., eerste lid, 1° Besluit van de Vlaamse Regering 15 mei 2009 houdende coördinatie van de decreetgeving op de ruimtelijke ordening

19 oktober 2021 P.21.0246.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211005.2N.10** AC nr. ...

Allerlei - Het zonder vergunning gewoonlijk gebruiken, aanleggen of inrichten van een grond voor het parkeren - Moreel bestanddeel - Aard - Begrip

Het zonder voorafgaande stedenbouwkundige vergunning, thans omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen, gewoonlijk gebruiken, aanleggen of inrichten van een grond voor het parkeren van voertuigen, wagens of aanhangwagens, strafbaar gesteld door artikel 6.1.1, eerste lid, 1°, Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening zoals van toepassing voor 1 maart 2018, thans artikel 6.2.1, eerste lid, 1°, Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening zoals van toepassing vanaf 1 maart 2018, is een opzettelijk misdrijf.

- Artt. 6.1.1., eerste lid, 1°, thans 6.2.1., eerste lid, 1° Besluit van de Vlaamse Regering 15 mei 2009 houdende coördinatie van de decreetgeving op de ruimtelijke ordening

19 oktober 2021 P.21.0246.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211019.2N.27** AC nr. ...

BOUWVERGUNNING

Bouwvergunning - Brussels Gewest - Wijziging van het aantal woningen in een bestaand bouwwerk - Onaantastbare beoordeling in feite van de rechter - Woning - Begrip

Krachtens artikel 98, § 1, eerste lid, 12°, BWRO, in de versie die van toepassing was op het ogenblik van de feiten, mag niemand zonder voorafgaande vergunning het aantal woningen in een bestaand bouwwerk wijzigen; de rechter oordeelt op onaantastbare wijze in feite of een bouwwerk een of meer wooneenheden heeft; bij gebrek aan een specifieke omschrijving moet het begrip woning, wat betreft de strafbaarstelling, in de gebruikelijke zin worden begrepen (1). (1) Zie concl. “in hoofdzaak” OM.

- Art. 98, § 1, 12° Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening

4 oktober 2023 P.21.1495.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231004.2F.2** AC nr. ...

Bouwvergunning - Brussels Gewest - Wijziging van het gebruik van een goed - Begrip

Wanneer de appelrechters oordelen dat het litigieuze pand niet het voorwerp heeft uitgemaakt van een medehuur die betrekking had op één enkele woning, maar dat het werd verdeeld in verschillende particuliere wooneenheden die, weliswaar door één enkele overeenkomst, aan vijftien huurders werden toegewezen, waarbij elke bewoner de door hem gekozen woning bewoonde en zijn huur en lasten individueel betaalde, zonder dat er tussen hen enige hoofdelijkheid bestond, miskennen zij aldus niet het wettelijk begrip “wijziging van het gebruik van een goed”.

- Art. 307 Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening
- Art. 306 Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening

- Art. 300, 1° et 2° Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening
- Art. 98, § 1, 5° Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening

4 oktober 2023 P.21.1495.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231004.2F.2** AC nr. ...

Bouwvergunning - Stedenbouwkundige vergunning - Nietigverklaring - Instandhouding van een constructie - Gevolg

De vernietiging van een stedenbouwkundige vergunning door de Raad van State leidt met terugwerkende kracht tot de vernietiging van die onwettige vergunning erga omnes, zodat de constructie als onvergund moet worden beschouwd wanneer ze op grond van de vernietigde vergunning is opgetrokken; hieruit volgt dat de instandhouding van een vergunningsplichtige constructie na de kennisneming van een dergelijke vernietiging een misdrijf uitmaakt, zelfs als de bouwwerken vóór de vernietiging werden uitgevoerd; noch het algemeen rechtsbeginsel van de niet-terugwerkende kracht van de strafwet noch het legaliteitsbeginsel van het misdrijf staan hieraan in de weg.

- Art. D.VII.1 Waalse Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling (2016)
- Art. 154, 3° Waals Wetboek van Ruimtelijke Ordening, Stedenbouw en Patrimonium en Energie
- Art. 2 Strafwetboek
- Art. 12, tweede lid De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 7 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

12 september 2025 C.24.0391.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250912.1F.3** AC nr. ...

HERSTEL VAN PLAATS IN DE VORIGE STAAT. BETALING VAN EEN MEERWAARDE

Herstel van plaats in de vorige toestand - Betaling van een meerwaarde - Herstelvordering van de burgerlijke partij - Criteria - Grens

De criteria van artikel 6.3.1 Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening zijn niet van toepassing op de herstelvordering van de burgerlijke partij.

- Art. 6.3.1 Besluit van de Vlaamse Regering 15 mei 2009 houdende coördinatie van de decreetgeving op de ruimtelijke ordening

19 oktober 2021 P.21.0246.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211019.2N.27** AC nr. ...

Herstel van plaats in de vorige toestand - Betaling van een meerwaarde - Het gewoonlijk gebruiken, aanleggen of inrichten van een grond voor het parkeren - Verharding van vóór 22 april 1962 - Toepassing

Wanneer een stedenbouwkundig misdrijf bestaat in het zonder voorafgaande vergunning gewoonlijk gebruiken, aanleggen of inrichten van een grond voor het parkeren van voertuigen, wagens of aanhangwagens zoals bedoeld in artikel 4.2.1, 5°, b), Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening, kan het herstel van de plaats in de oorspronkelijke toestand dat bij toepassing van artikel 6.3.1 Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening op grond van dat misdrijf wordt bevolen, ook strekken tot het verwijderen van alles waarmee de grond voor dat gewoonlijk gebruik werd ingericht, met inbegrip van een verharding; de omstandigheid dat er op de desbetreffende plaats reeds vóór 22 april 1962 een verharding aanwezig was, doet hieraan geen afbreuk.

- Artt 4.2., 14, § 1 en 4.2.1., 5° b Besluit van de Vlaamse Regering 15 mei 2009 houdende coördinatie van de decreetgeving op de ruimtelijke ordening

19 oktober 2021 P.21.0246.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211005.2N.10** AC nr. ...

Herstel van plaats in de vorige toestand - Betaling van een meerwaarde - Het gewoonlijk gebruiken, aanleggen of inrichten van een grond voor het parkeren - Verharding van vóór 22 april 1962 - Toepassing

Wanneer een stedenbouwkundig misdrijf bestaat in het zonder voorafgaande vergunning gewoonlijk gebruiken, aanleggen of inrichten van een grond voor het parkeren van voertuigen, wagens of aanhangwagens zoals bedoeld in artikel 4.2.1, 5°, b), Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening, kan het herstel van de plaats in de oorspronkelijke toestand dat bij toepassing van artikel 6.3.1 Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening op grond van dat misdrijf wordt bevolen, ook strekken tot het verwijderen van alles waarmee de grond voor dat gewoonlijk gebruik werd ingericht, met inbegrip van een verharding; de omstandigheid dat er op de desbetreffende plaats reeds vóór 22 april 1962 een verharding aanwezig was, doet hieraan geen afbreuk.

- Artt 4.2., 14, § 1 en 4.2.1., 5° b Besluit van de Vlaamse Regering 15 mei 2009 houdende coördinatie van de decreetgeving op de ruimtelijke ordening

19 oktober 2021 P.21.0246.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211019.2N.27** AC nr. ...

Herstel van plaats in de vorige toestand - Betaling van een meerwaarde - Herstelvordering van de burgerlijke partij - Criteria - Grens

De criteria van artikel 6.3.1 Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening zijn niet van toepassing op de herstelvordering van de burgerlijke partij.

- Art. 6.3.1 Besluit van de Vlaamse Regering 15 mei 2009 houdende coördinatie van de decreetgeving op de ruimtelijke ordening

19 oktober 2021 P.21.0246.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211005.2N.10** AC nr. ...

SANCTIES

Sancties - Waals Gewest - Besluit dat een pand onbewoonbaar verklaart - Niet-naleving - Administratieve sanctie - Toerekenbaarheid van het misdrijf - Houder van zakelijke rechten op de woning

Krachtens artikel 200bis, § 1, 1°, Waalse Wetboek van Duurzaam Wonen kan de ambtenaar van de administratie die de Regering daartoe aanwijst een administratieve geldboete opleggen aan de houder van zakelijke rechten op de woning en, als deze in huur gegeven wordt, aan de verhuurder en de eventuele bewoner die laat huisvesten in een woning waarvoor toegangs- of woonverbod is opgelegd door de burgemeester; wanneer een pand onbewoonbaar is verklaard, vormt het feit om hierin te laten huisvesten ondanks het besluit dat zulks verbiedt, ongeacht of het goed al dan niet wordt verhuurd, een strafbare handeling voor iedere houder van een zakelijk recht op het goed en, in geval van verhuring, eveneens voor de verhuurder, ook al is hij geen houder van een dergelijk recht.

- Art. 200bis, § 1, 1° Waalse Wetboek van Duurzame Wonen

6 september 2023 P.23.0518.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230906.2F.5** AC nr. ...

Sancties - Straf - Verbeurdverklaring - Milieu - Misdrijf inzake inschrijving in de kruispuntbank van ondernemingen - Sluikwerk - Algemeen opzet - Gevolg

De misdrijven die erin bestaan zonder milieuvergunning een inrichting te hebben geëxploiteerd waarvan de klasse de voorafgaande afgifte van een dergelijke vergunning vereist, afvalstoffen te hebben achtergelaten, in zijn bezit te hebben gehad of te hebben vervoerd in strijd met de toepasselijke milieunormen, een terrein te hebben gebruikt voor de opslag van verschillende afgedankte voertuigen en voor de plaatsing van vaste inrichtingen zonder stedenbouwkundige vergunning, te hebben verzuimd een vestigingseenheid in de Kruispuntbank van Ondernemingen in te schrijven en sluikwerk te hebben verricht, zijn niet onopzettelijk en evenmin “louter materieel”, wat betekent dat ze te wijten zijn aan een mens, los van elk moreel bestanddeel; die misdrijven vereisen geen bijzonder opzet maar nemen genoegen met een algemeen opzet; het moreel bestanddeel waarvan het bestaan van die misdrijven afhangt, bestaat uit de wil, in de zin van de keuzevrijheid, en de kennis, in de zin van het bewustzijn dat niet door een onoverkomelijke dwaling in feite of in rechte is aangetast; aangezien het gaat om wanbedrijven die opzettelijk zijn gepleegd en niet om daden of nalatigheden die werden veroorzaakt door een gebrek aan voorzichtigheid of voorzorg, is artikel 42 Strafwetboek hierop van toepassing (1). (1) Cass. 4 juni 2025, AR P.25.0366.F, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250604.2F.10, met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH, www.juportal.be.

- Art. 42 Strafwetboek

24 september 2025 P.24.1763.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250924.2F.11** AC nr. ...

STRAF

ABDERE STRAFFEN

Andere straffen - Werkstraf - Beoordeling - Redenen

Artikel 37quinquies, § 1, Strafwetboek bepaalt onder welke voorwaarden een werkstraf kan worden opgelegd, maar zelfs als die voorwaarden zijn vervuld, heeft een beklaagde evenwel geen recht op een werkstraf; het staat aan de rechter om in het licht van de doelstellingen van de straftoemeting te oordelen of een werkstraf passend is en bij die beoordeling kan de rechter wel degelijk rekening houden met elementen betreffende de aard en de ernst van de feiten en de persoonlijkheid van de beklaagde, met inbegrip van zijn strafrechtelijk verleden.

- Art. 37quinquies Strafwetboek

7 juni 2022 P.22.0433.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220607.2N.8** AC nr. ...

Andere straffen - Werkstraf - Materiële samenloop - Gevolgen - Maximum van driehonderd uur

Artikel 60 Strafwetboek voorziet dat, in geval van samenloop van verschillende wanbedrijven, alle straffen samen worden opgelegd, zonder dat zij evenwel het dubbele van het maximum van de zwaarste straf te boven mogen gaan, waarbij de werkstraf in geen geval driehonderd uur te boven mag gaan (1). (1) Zie Cass. 10 april 2019, AR P.19.0257.F, AC 2019, nr. 26, en de nota.

- Art. 60 Strafwetboek
- Art. 37quinquies, § 2, eerste lid. Strafwetboek

13 september 2023 P.23.0953.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230913.2F.7** AC nr. ...

Andere straffen - Werkstraf - Weigering van toekenning - Motiveringsplicht - Draagwijdte

De verwerping van een verzoek om toekenning van een probatiestraf, een werkstraf of een maatregel van uitstel, dat de beklaagde indient zonder opgave van eigen of specifieke redenen, is regelmatig met redenen omkleed en naar recht verantwoord door een gevangenisstraf op te leggen waarvan de verantwoording toelaat te begrijpen waarom die andere straffen en maatregelen niet werden toegekend (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 8, § 1, vierde lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie
- Art. 137octies, § 3, tweede lid Strafwetboek
- Art. 37quinquies, § 3, tweede lid Strafwetboek

4 juni 2025 P.25.0320.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250604.2F.4** AC nr. ...

ALGEMEEN. STRAF EN MAATREGEL. WETTIGHEID

Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Verzoek om opschorting of uitstel van de tenuitvoerlegging - Motiveringsplicht - Draagwijdte

Uit de artikelen 3, vierde lid, en 8, vierde lid, Probatiewet, alsook artikel 195 Wetboek van Strafvordering, volgt dat de rechter die een verzoek om opschorting van de uitspraak van veroordeling of om uitstel van tenuitvoerlegging, al dan niet gekoppeld aan probatievoorwaarden, weigert, indien een dergelijke maatregel wettelijk mogelijk is, die beslissing nauwkeurig moet motiveren, maar dat die motivering beknopt mag zijn; hoewel de rechter aan deze bijzondere motiveringsverplichting kan voldoen door nauwkeurig het opleggen van een effectieve straf te motiveren, dient uit zijn motieven niettemin te blijken dat hij het verzoek om opschorting van de uitspraak van veroordeling en om uitstel van tenuitvoerlegging en de redenen die de beklaagde daartoe heeft aangevoerd in aanmerking heeft genomen (1). (1) Zie ook Cass. 13 april 2021, AR P.20.1301.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210413.2N.4; Cass. 17 november 2020, AR P.20.0861.N, AC 2020, nr. 702; Cass. 4 februari 2020, AR P.19.1162.N, AC 2020, nr. 99. R. DECLERCQ, Beginselen van strafrechtspleging, Kluwer, 6de editie, 2014, p. 752-768; M.-A. BEERNAERT, H. D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 9de editie, 2021, II, p. 1547-1562.

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel I (Art. 137 tot en met 216septies)
- Art. 8, vierde lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie
- Art. 3, vierde lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

14 september 2021 P.21.0872.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210914.2N.16** AC nr. ...

Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Straftoemeting - Motivering - Veroordelend vonnis dat dateert van na de feiten - Grens

Op grond van artikel 195, vijfde lid, Wetboek van Strafvordering dient de rechter nauwkeurig, maar op een wijze die beknopt mag zijn, de redenen te vermelden waarom hij, als de wet hem daartoe vrije beoordeling overlaat, een bepaalde straf of maatregel uitspreekt, waarbij hij bovendien ook de maat voor elke uitgesproken straf of maatregel dient te rechtvaardigen; de rechter mag in het licht van die verplichting bij de straftoemetingsbeslissing alle feitelijke gegevens betrekken die een licht werpen op de aard en de ernst van de bewezen verklaarde feiten, de omstandigheden waarin ze zijn gepleegd en de gevolgen ervan, alsook op alle relevante gegevens betreffende de persoonlijkheid van de beklaagde en hij kan bijgevolg bij het bepalen van een gepaste straf rekening houden met het gegeven dat de beklaagde uit een eerdere veroordeling wegens gelijkaardige misdrijven geen lessen heeft getrokken maar dat laatste is evenwel niet mogelijk wanneer de misdrijven waarvoor de rechter de beklaagde veroordeelt, werden gepleegd vóór die eerdere veroordeling.

- Art. 195, vijfde lid Wetboek van Strafvordering

24 juni 2025 P.25.0617.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.21** AC nr. ...

Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Hoger beroep - Strafverzwaring - Eenstemmigheid - Hoofdgevangenisstraf - Verlaging - Bijkomende straffen - Gevolgen

Indien het gerecht in hoger beroep een beklaagde veroordeelt tot een lagere hoofdgevangenisstraf dan die waartoe de eerste rechter hem had veroordeeld, is er geen strafverzwaring in de zin van artikel 211bis, tweede zin, Wetboek van Strafvordering en dit ongeacht of het gerecht in hoger beroep de beklaagde veroordeelt tot een hogere geldboete en een door artikel 1 Wet Beroepsuitoefeningsverbod bedoeld bestuurdersverbod van een langere duur dan opgelegd door de eerste rechter; of er strafverzwaring is, wordt in een dergelijk geval uitsluitend bepaald door de opgelegde hoofdgevangenisstraf.

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering

26 oktober 2021 P.21.0959.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211026.2N.12** AC nr. ...

Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Veiligheidsmaatregel - Verplichting om te slagen voor de examens tot herstel in het recht tot sturen - Verjaring van de straf van vervallenverklaring van het recht tot sturen - Gevolgen voor de verplichting om voor de examens te slagen voor het herstel in het recht tot sturen - Gevolg - Rijverbod

De verplichting om te slagen voor de examens tot herstel in het recht tot sturen is een veiligheidsmaatregel en blijft onaangetast, aangezien ze geen straf of een onderdeel ervan is, door het tenietgaan van het recht om de straf zelf ten uitvoer te leggen; het verbod voor de veroordeelde om een voertuig te besturen zolang hij niet voor de opgelegde examens is geslaagd, blijft van kracht, zelfs als de straf van vervallenverklaring van het recht tot sturen niet is uitgevoerd vóór het verstrijken van de daarop toepasselijke verjaringstermijn (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 48, 1ste lid, 2° Wet 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer

18 juni 2025 P.24.0911.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250618.2F.13** AC nr. ...

Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Stedenbouwkundige vergunning - Nietigverklaring - Instandhouding van een constructie - Gevolg

De vernietiging van een stedenbouwkundige vergunning door de Raad van State leidt met terugwerkende kracht tot de vernietiging van die onwettige vergunning erga omnes, zodat de constructie als onvergund moet worden beschouwd wanneer ze op grond van de vernietigde vergunning is opgetrokken; hieruit volgt dat de instandhouding van een vergunningsplichtige constructie na de kennisneming van een dergelijke vernietiging een misdrijf uitmaakt, zelfs als de bouwwerken vóór de vernietiging werden uitgevoerd; noch het algemeen rechtsbeginsel van de niet-terugwerkende kracht van de strafwet noch het legaliteitsbeginsel van het misdrijf staan hieraan in de weg.

- Art. D.VII.1, § 1 Waalse Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling (2016)
- Art. 154, 3° Waals Wetboek van Ruimtelijke Ordening, Stedenbouw en Patrimonium en Energie
- Art. 2 Strafwetboek
- Art. 12, tweede lid De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 7 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

12 september 2025 C.24.0391.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250912.1F.3** AC nr. ...

Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Motivering van de straf - In aanmerking te nemen gegevens - Geen invraagstelling door de beklaagde - (Geen) bestraffing van de wijze waarop de beklaagde zich heeft verdedigd

Wanneer het hof van beroep, te midden van andere redenen die duidelijk genoeg zijn om de keuze van de straf en de strafmaat te verantwoorden, verwijst naar de gegevens van de persoonlijkheid van de eiser, namelijk het feit dat hij zichzelf niet in vraag stelt ondanks daden die volgens de appelrechters niet gebanaliseerd kunnen worden, bestraft het hof van beroep de wijze waarop de beklaagde zich heeft verdedigd niet (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering

11 oktober 2023 P.23.0754.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231011.2F.15** AC nr. ...

Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Straftoemeting - Feitelijke omstandigheden omtrent de ernst van de feiten en de persoonlijkheid van de dader - Feiten als een misdrijf omschreven - Vermoeden van onschuld - Grens

Voor de bepaling van de straf kan de rechter alle feitelijke omstandigheden in aanmerking nemen die naar zijn oordeel een licht werpen op de ernst van de bewezen verklaarde feiten en de persoonlijkheid van de dader op voorwaarde dat deze feiten aan tegenspraak zijn onderworpen en dat daardoor het vermoeden van onschuld niet wordt miskend; het enkele gegeven dat die feitelijke omstandigheden als een misdrijf kunnen worden omschreven, waarvoor de beklaagde niet wordt vervolgd, belet de rechter niet die omstandigheden bij de straftoemeting te betrekken, voor zover hij niet vaststelt dat de beklaagde zich aan die feiten heeft schuldig gemaakt (1). (1) Cass. 29 mei 2018, AR P.17.0762.N, AC 2018, nr. 340; Cass. 12 oktober 2016, AR P.16.0627.F, AC 2016, nr. 566; Cass. 28 mei 2014, AR P.14.0484.F, AC 2014, nr. 387, met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH op datum in Pas..

14 september 2021 P.21.0530.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210914.2N.7** AC nr. ...

Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Bepaling van de op te leggen strafmaat - (Geen) verplichting om de vermoedelijke uitwerking ervan op de tenuitvoerlegging van andere in kracht van gewijsde gegane beslissingen in aanmerking te nemen

De zwaarte van de op te leggen straf hoeft de vermoedelijke uitwerking ervan op de tenuitvoerlegging van de andere in kracht van gewijsde gegane beslissingen niet in aanmerking nemen (1). (1) Zie concl. OM, §§ 19-24 [22].

20 december 2023 P.23.0636.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231220.2F.3** AC nr. ...

Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Motivering van de straf - Feitelijke gegevens eigen aan de zaak en aan de persoonlijkheid van de beklaagde - Inaanmerkingneming - Grens

Om te voldoen aan de verplichting tot motivering van de straf, zoals voorgeschreven door artikel 195 Wetboek van Strafvordering, moet de rechter alle feitelijke gegevens eigen aan de zaak en aan de persoonlijkheid van de beklaagde in aanmerking nemen, die, hoewel ze niet uitdrukkelijk door de wet zijn voorgeschreven, volgens hem de toepassing verantwoorden van de concrete straf die hij wil opleggen; hij mag het recht van verdediging van de beklaagde evenwel niet miskennen door de keuze en de zwaarte van de straf te verantwoorden door de ontkenningen of de wijze waarop deze zijn onschuld staande heeft willen houden (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering

11 oktober 2023 P.23.0754.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231011.2F.15 AC nr. ...

Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Motivering van de straf - Vermoeden van onschuld - Toepassing na een schuldigverklaring

Zodra de beklaagde schuldig is verklaard aan de feiten waarvoor hij werd vervolgd, is het bij artikel 6.2 EVRM gewaarborgde vermoeden van onschuld niet meer van toepassing (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

11 oktober 2023 P.23.0754.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231011.2F.15 AC nr. ...

Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Overschrijding van de redelijke termijn van de strafvervolging - Vaststelling door de appelrechters - Sanctie - Vermindering van de straf ten opzichte die welke de appelrechters zonder een dergelijke vaststelling zouden hebben opgelegd en niet ten opzichte van de straf die de eerste rechter heeft opgelegd

Wanneer de appelrechters voor het eerst de overschrijding van de redelijke termijn vaststellen, moeten ze de straf die ze uitspreken verminderen ten opzichte van die welke ze zouden hebben opgelegd indien de zaak onverwijld was berecht, en niet ten opzichte van die welke de eerste rechter in aanmerking heeft genomen (1) (2). (1) Zie Cass. 29 mei 2024, AR P.23.1560.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240529.2F.3, en verw. in voetnoot; Cass. 18 november 2009, AR P.09.1023.F, AC 2009, nr. 677. (2) Oud artikel 21ter Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering.

- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

17 september 2025 P.25.0501.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250917.2F.8 AC nr. ...

Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Overschrijding van de redelijke termijn van de strafvervolging - Erkenning door de appelrechters - Verzwaring van de door de eerste rechter opgelegde straf - Wettigheid

Wanneer het openbaar ministerie tegen het beroepen vonnis hoger beroep heeft ingesteld met betrekking tot de straf, belet de erkenning van de overschrijding van de redelijke termijn de appelrechters niet de aan de beklaagde opgelegde straf te verzwaren, mits die straf het wettelijk maximum niet bereikt (1). (1) Oud artikel 21ter Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering.

- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

17 september 2025 P.25.0501.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250917.2F.8 AC nr. ...

Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Strafrechtelijke beslissing - Dragende reden die een uitstel verleent - Beschikkend gedeelte dat verzuimt die maatregel te vermelden, zonder hem uit te sluiten - (Geen) noodzaak om dat verzuim te verbeteren

Wanneer de strafrechtelijke beslissing dragende redenen bevat die zowel de toekenning als de draagwijdte en de duur aanwijzen van een uitstel waarmee ze een straf gepaard doet gaan en er geen enkele tegenstrijdigheid bestaat tussen die redenen en het beschikkend gedeelte dat die straf oplegt, en de beslissing weliswaar verzuimt te vermelden dat er voor die straf een uitstel wordt verleend, maar dit uitstel niet uitsluit, bestaat er geen grond om dit beschikkend gedeelte te verbeteren . (Impliciete oplossing). (1) Zie concl. OM.

- Art. 8 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie
- Art. 794 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)
- Art. 793, eerste lid Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

17 september 2025 P.25.0721.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250917.2F.6** AC nr. ...

ANDERE STRAFFEN

Andere Straffen - Allerlei - Verbeurdverklaring - Verordening (EU) 2018/1805 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 - Confiscatiebevel - Weigeringsgronden - Geen oproeping of verschijning op de rechtszitting waarop beslist is tot veroordeling bij verstek - Op regelmatige wijze kennis van de veroordeling - Mogelijkheid tot het aanwenden van een rechtsmiddel - Keuze voor een ondoelmatig of minder doelmatig rechtsmiddel - Grens

Op grond van artikel 19.1, g) en h), Verordening 2018/1805 volstaat het voor de toepassing van de daar bedoelde weigeringsgronden niet dat degene waartegen het confiscatiebevel is uitgevaardigd, niet is opgeroepen voor, noch is verschenen op de rechtszitting waarop is beslist tot zijn veroordeling bij verstek tot de straf of de maatregel die het voorwerp van het confiscatiebevel uitmaakt, wanneer de betrokkene inmiddels op regelmatige wijze in kennis is gesteld van zijn veroordeling en hij de mogelijkheid heeft gehad om daartegen een rechtsmiddel aan te wenden dat kon leiden tot een procedure ten gronde en op tegenspraak, naar aanleiding waarvan de oorspronkelijke beslissing op grond van eventueel nieuw bewijsmateriaal kon worden herzien; dat de betrokkene, die beschikte over een dergelijk rechtsmiddel, in voorkomend geval heeft geopteerd voor een ander, ondoelmatig of minder doelmatig rechtsmiddel, heeft geen belang en dat het bij het confiscatiebevel gevoegde certificaat verkeerdelijk vermeldt dat de betrokkene wel persoonlijk ter rechtszitting is opgeroepen of dat er veel tijd is verstreken sinds de veroordeling tot verbeurdverklaring, zijn geen omstandigheden die toelaten anders te oordelen.

- Art. 19.1, g) en h) Verordening (EU) nr. 2018/1805 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 inzake de wederzijdse erkenning van bevriezingsbevelen en confiscatiebevelen

11 februari 2025 P.25.0037.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250211.2N.9** AC nr. ...

Andere Straffen - Allerlei - Probatiestraf - Vervangende straf - Vervangende geldboete - Gevangenisstraf ter vervanging van de geldboete - Onwettigheid

De rechter kan geen vervangende gevangenisstraf uitspreken in geval van niet-betaling van de vervangende geldboete (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 40 Strafwetboek
- Art. 37octies, § 1 Strafwetboek

4 oktober 2023 P.23.1231.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231004.2F.8** AC nr. ...

Andere Straffen - Allerlei - Probatiestraf - Maximumduur

Krachtens artikel 37octies, § 2, Strafwetboek bedraagt de duur van de autonome probatiestraf ten minste één jaar en ten hoogste twee jaar wanneer het om een correctionele straf gaat; een autonome probatiestraf van drie jaar is bijgevolg onwettig (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 37octies, § 2 Strafwetboek

4 oktober 2023 P.23.1231.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231004.2F.8** AC nr. ...

Andere Straffen - Allerlei - Probatiestraf - Vervangende straf - Verbod om twee vervangende straffen uit te spreken

Artikel 37octies, § 1, Strafwetboek bepaalt dat de rechter in geval van veroordeling tot een probatiestraf, binnen de grenzen van de op het misdrijf gestelde straffen alsook van de wet op grond waarvan de zaak voor hem werd gebracht, in een gevangenisstraf of in een geldboete voorziet die van toepassing kan worden ingeval de autonome probatiestraf niet wordt uitgevoerd; de rechter kan niet wettig voor een probatiestraf twee vervangende straffen uitspreken (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 37octies, § 1 Strafwetboek

4 oktober 2023 P.23.1231.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231004.2F.8** AC nr. ...

Andere Straffen - Allerlei - Probatiestraf - Weigering van toekenning - Motiveringsplicht - Draagwijdte

De verwerping van een verzoek om toekenning van een probatiestraf, een werkstraf of een maatregel van uitstel, dat de beklaagde indient zonder opgave van eigen of specifieke redenen, is regelmatig met redenen omkleed en naar recht verantwoord door een gevangenisstraf op te leggen waarvan de verantwoording toelaat te begrijpen waarom die andere straffen en maatregelen niet werden toegekend (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 8, § 1, vierde lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie
- Art. 137octies, § 3, tweede lid Strafwetboek
- Art. 37quinquies, § 3, tweede lid Strafwetboek

4 juni 2025 P.25.0320.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250604.2F.4** AC nr. ...

AUTRES PEINES

Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Sluikwerk in de zin van artikel 2, § 1, Wet 6 juli 1976 - Verkregen inkomsten - Uit het misdrijf verkregen vermogensvoordelen

De inkomsten die zijn ontvangen uit het misdrijf dat erin bestaat sluikwerk in de zin van artikel 2, § 1, van de wet 6 juli 1976 tot beteugeling van het sluikwerk met handels- of ambachtskarakter (1) te hebben uitgevoerd, vormen rechtstreeks daaruit voortvloeiende vermogensvoordelen (2). (1) Hieronder wordt verstaan "elk werk dat het voorwerp kan zijn van een beroep behorend tot het ambachtswezen, de handel of de industrie en dat niet in ondergeschikt verband wordt verricht door een natuurlijke persoon of een rechtspersoon die ofwel niet is ingeschreven in het ambachts- of handelsregister, ofwel de wettelijke voorschriften inzake vergunning, verzekeringsplicht of inschrijving in verband met de uitoefening van dit beroep overtreedt, voor zover dat werk hetzij door zijn omvang en zijn technische aard, hetzij door zijn frequentie, hetzij door het aanwenden van materieel of werktuigen, een specifiek professioneel karakter heeft". (2) Het bedoelde bedrog bestaat in het gebrek aan vergunning, verzekeringsplicht of inschrijving vereist om een werk uit te voeren en niet in het verboden karakter van dat werk als zodanig, zoals de illegale verkoop van verdovende middelen. Zoals het arrest in herinnering brengt, zijn "inkomsten die een illegaal in het land verblijvende werknemer uit een illegale tewerkstelling verkrijgt, niet noodzakelijk illegale vermogensvoordelen. De inkomsten uit die tewerkstelling zijn bijgevolg niet noodzakelijk vermogensvoordelen die rechtstreeks uit een misdrijf zijn verkregen" (Cass. 3 april 2012, AR P.10.2021.N, AC 2012, nr. 213). Het OM, dat tot de verwerping van het middel concludeerde, heeft hieruit afgeleid dat de appelrechters wettig konden oordelen dat a pari, bij gebrek aan "nuttige inlichtingen om, zelfs naar billijkheid, de heffingen, belastingen en sociale bijdragen te berekenen die [de verweerder] heeft ontdoken en die vermogensvoordelen vormen die hij rechtstreeks heeft verkregen uit zijn sluikwerk, (...) de vordering tot verbeurdverklaring niet dient te worden ingewilligd".

- Art. 42, 3° Strafwetboek
- Art. 2, § 1 Wet 6 juli 1976 tot beteugeling van het sluikwerk met handels- of ambachtskarakter

8 februari 2023 P.22.1021.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230208.2F.4** AC nr. ...

Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Uit een misdrijf verkregen vermogensvoordeel - Onaantastbare beoordeling door de feitenrechter - Criteria - Bepaling van de omvang - Toezicht door het Hof - Wijze

De rechter oordeelt onaantastbaar of een misdrijf vermogensvoordelen in de zin van artikel 42, 3°, Strafwetboek heeft opgeleverd en daarbij kan de rechter rekening houden met een geheel van gegevens, zoals de waarde van de drugs die het voorwerp van de drugoperatie uitmaken, de omvang en het professionele karakter van de vereniging die de drugoperatie heeft uitgevoerd, het risico eigen aan het opzetten of het doen slagen van de drugoperatie, de rol van de beklaagde in het geheel van de in het kader van de vereniging gestelde gedragingen en zijn bijdrage aan het welslagen van de drugoperatie; vervolgens kan de rechter bij wijze van feitelijk vermoeden uit die gegevens de omvang van het wederrechtelijke vermogensvoordeel bepalen dat de beklaagde zonder twijfel moet hebben ontvangen ingevolge zijn deelname aan de drugoperatie (1). (1) Cass. 10 januari 2012, AR P.11.0938.N, AC 2012, nr. 18, ECLI:BE:CASS:2012:ARR.20120110.5; Zie Cass. 22 oktober 2003, AR P.03.0084.F, AC 2003, nr. 516 ECLI:BE:CASS:2003:ARR.20031022.7, met concl. advocaat-generaal J. SPREUTELS, op datum in Pas..

- Art. 42, 3° Strafwetboek

11 februari 2025 P.24.1446.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250211.2N.2** AC nr. ...

Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Verordening (EU) 2018/1805 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 - Confiscatiebevel - Weigering van tenuitvoerlegging - Vermoeden van inachtneming door uitvaardigende Staat van de fundamentele rechten - Weerlegging - Wijze

De bepalingen van artikel 19.1, g) en h), Verordening (EU) 2018/1805 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 inzake de wederzijdse erkenning van bevriezingsbevelen en confiscatiebevelen dienen te worden gelezen in samenhang met de overwegingen 15 en 34 van de preambule bij Verordening 2018/1805; hieruit volgt dat er ten gunste van de uitvaardigende Staat een vermoeden bestaat van de inachtneming van de fundamentele rechten van onder meer de persoon tegen wie een confiscatiebevel is uitgevaardigd zodat de weigering van de tenuitvoerlegging van het confiscatiebevel dan ook enkel gerechtvaardigd is wanneer op geloofwaardige wijze omstandige elementen worden aangevoerd die wijzen op een kennelijk gevaar voor de fundamentele rechten van de betrokkene, waardoor het voormelde vermoeden wordt weerlegd (1). (1) Zie Cass. 12 maart 2024, AR P.23.1658.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240312.2N.3, met concl. van advocaat-generaal A. WINANTS, ECLI:BE:CASS:2024:CONC.20240312.2N.3.

- Art. 19.1, g) en h) Verordening (EU) nr. 2018/1805 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 inzake de wederzijdse erkenning van bevriezingsbevelen en confiscatiebevelen
- Overwegingen (15) en (34) Preambule Verordening (EU) nr. 2018/1805 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 inzake de wederzijdse erkenning van bevriezingsbevelen en confiscatiebevelen

11 februari 2025 P.25.0037.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250211.2N.9** AC nr. ...

Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Witwassen - Verbeurdverklaring bij equivalent - Verbeurdverklaring per equivalent van hetzelfde bedrag opgelegd aan meerdere veroordeelden - Verhaalbaarheid op vermogen van elk van de veroordeelde - Uitvoering - Geen rechtsmacht van de strafrechter - Draagwijdte - Gevolg

De verbeurdverklaring per equivalent zoals bedoeld in artikel 505, zesde lid, Strafwetboek is een straf die ten belope van het verbeurdverklaarde bedrag een schuldvordering toevoegt aan het vermogen van de veroordeelde en die ten uitvoer kan worden gelegd op gans dat vermogen (4); indien de verbeurdverklaring per equivalent van datzelfde bedrag aan meerdere veroordeelden wordt opgelegd, is het verbeurdverklaarde bedrag verhaalbaar op het vermogen van elk van die veroordeelden, zonder dat het totaal van de tenuitvoerlegging het verbeurdverklaarde bedrag mag overstijgen; de strafrechter heeft geen rechtsmacht om te bepalen op welk vermogen de door hem bevolen verbeurdverklaring per equivalent zal worden uitgevoerd (1). (1) Zie Cass. 16 mei 2023, AR P.23.0020.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230516.2N.4; Cass. 14 februari 2017, AR P.16.1099.N, AC 2017, nr. 108

- Art. 505, zesde lid Strafwetboek

3 juni 2025 P.25.0089.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.3** AC nr. ...

Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Onttrekking van goederen aan het douanetoezicht - Verbeurdverklaring van goederen met een verkeerde benaming - Veroordeling tot betaling van de tegenwaarde bij niet-overlegging van die goederen - Aard - Burgerrechtelijk gevolg van de strafrechtelijke veroordeling tot verbeurdverklaring - Draagwijdte - Gevolg - Hoger beroep van de Belgische Staat

beperkt tot de strafrechtelijke beschikkingen - Aanhangigmaking van de zaak bij de appelrechter

Artikel 236, § 1, AWDA legt de verbeurdverklaring op van alle goederen die ten gevolge van een verkeerde benaming de grondslag voor de vestiging van de douaneschuld wijzigen; hoewel de veroordeling tot betaling van de tegenwaarde van de verbeurd verklaarde goederen een burgerrechtelijke veroordeling is, maakt zij, in geval van niet-overlegging van die goederen, deel uit van de strafvordering, aangezien die veroordeling het noodzakelijke accessorium van de in de strafvordering bedoelde verbeurdverklaring is; wanneer het hoger beroep van de Belgische Staat enkel betrekking heeft op de strafrechtelijke beschikkingen van het bestreden vonnis, overschrijden de appelrechters bijgevolg de grenzen van de aanhangigmaking van de zaak niet wanneer zij de verbeurdverklaring gepaard laten gaan met de veroordeling waarzonder de niet-overlegging van de goederen die straf ondoeltreffend zou maken (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

- Art. 210 Wetboek van Strafvordering
- Art. 50 Strafwetboek
- Art. 44 Strafwetboek
- Art. 259 Algemene Wet 18 juli 1977 inzake douane en accijnzen
- Art. 236 Algemene Wet 18 juli 1977 inzake douane en accijnzen

25 juni 2025 P.25.0469.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250625.2F.4** AC nr. ...

Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Zaken die het voorwerp van het misdrijf uitmaken - Begrip - Onaantastbare beoordeling door rechter - Toezicht door het Hof

Onder de zaken die het voorwerp van het misdrijf uitmaken in de zin van artikel 42, 1°, Strafwetboek, wordt het corpus delicti verstaan, namelijk de zaken waarop het misdrijf feitelijk werd voltrokken; de feitenrechter beoordeelt op onaantastbare wijze in feite of een zaak het voorwerp van het misdrijf uitmaakt in de zin van artikel 42, 1°, Strafwetboek, waarbij het Hof nagaat of hij uit zijn vaststellingen zijn beslissing wettig heeft kunnen afleiden (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 42, 1° Strafwetboek

4 juni 2025 P.25.0366.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250604.2F.10** AC nr. ...

Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Zaken die het voorwerp van het misdrijf uitmaken - Onregelmatige exploitatie van een terrein of van een werkplaats met het oog op de opslag, het onderhoud of de herstelling van motorrijtuigen - Voertuigen die eigendom zijn van de beklaagde en deel uitmaken van zijn onregelmatige exploitatie - Voorwerp van het misdrijf

Wanneer de rechter vaststelt dat de aan de beklaagde verweten feiten betrekking hebben op de onregelmatige exploitatie van een lokaal, een terrein of een werkplaats met het oog op de opslag, het onderhoud of de herstelling van motorrijtuigen, kan de rechter hieruit afleiden dat de voormelde voertuigen, die eigendom zijn van de beklaagde en deel uitmaken van zijn onregelmatige exploitatie, het voorwerp van de telastleggingen uitmaken (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. D.VII.12 Waalse Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling (2016)
- Art. D.VII.1 Waalse Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling (2016)
- Art. D.IV.4 Waalse Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling (2016)

- Art. 77 Decr.W.Gew. 11 maart 1999 betreffende de milieuvergunning
- Art. 11 Decr.W.Gew. 11 maart 1999 betreffende de milieuvergunning
- Art. 3 Decr. Waalse Gewestraad 27 juni 1996 betreffende de afvalstoffen
- Art. 42, 1° Strafwetboek

4 juni 2025 P.25.0366.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250604.2F.10** AC nr. ...

Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Uit een misdrijf verkregen vermogensvoordeel - Geen noodzaak tot verband tussen bepaalde gedraging van de beklaagde en bepaald vermogensvoordeel - Geen vereiste van eigendom of toetreding tot vermogen van de beklaagde - Geen vereiste van verrijking - Beoordeling - Toezicht door het Hof - Wijze

Niet vereist is dat de rechter een rechtstreeks verband legt tussen een bepaalde gedraging van de beklaagde en een bepaald vermogensvoordeel dat de beklaagde volgens de gegevens van het strafdossier effectief heeft ontvangen; het bevelen van de verbeurdverklaring van vermogensvoordelen op grond van de artikelen 42, 3° en 43bis, tweede lid, Strafwetboek vereist immers niet dat die vermogensvoordelen eigendom van de beklaagde zijn of tot zijn vermogen zijn toegetreden, noch dat hij zich heeft verrijkt en die verbeurdverklaring kan namelijk worden uitgesproken ongeacht het voordeel dat de beklaagde uit het misdrijf heeft gehaald of de bestemming die hij later aan de vermogensvoordelen heeft gegeven; de rechter oordeelt daarover onaantastbaar en het Hof gaat enkel na of de rechter uit de feiten die hij vaststelt, geen gevolgen afleidt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord.

11 februari 2025 P.24.1446.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250211.2N.2** AC nr. ...

Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Witwasmisdrijf - Hoger beroep van de beklaagde - Grievenformulier - Enkel vakje "straf of maatregel" aangekruist - Grief betreffende het beginsel, de berekening en het bedrag van de verbeurdverklaring - Draagwijdte

Aangezien de artikelen 42, 1°, 43 en 505, vijfde en zesde lid, Strafwetboek tot gevolg hebben dat het voorwerp van het witwassen dat in het vermogen van de veroordeelde werd aangetroffen en het bedrag van de daarvoor opgelopen verbeurdverklaring die daarvoor is opgelegd, met elkaar in overeenstemming worden gebracht, en de berekening van dat bedrag bijgevolg niet kan worden betwist zonder het bestaan en de draagwijdte van het voorwerp in vraag te stellen, kan de aanduiding door de beklaagde-appellant in het vakje "Straf of maatregel", dat hij het voornemen heeft het beginsel, de berekening en het bedrag van de door de eerste rechter bevolen verbeurdverklaring te betwisten, geen enkele twijfel laten bestaan over zijn wil om tegelijkertijd de tenlastelegging van witwassen, dat er onlosmakelijk deel van uitmaakt, aan het oordeel van de appelrechters voor te leggen (1). (1) Zie (de in dit opzicht andersluidende) concl. OM: Terwijl het Hof, in tegenstelling tot wat de appelrechters hadden beslist, overweegt dat hun saisine zich eveneens uitstrekte tot de telastlegging van witwassen, beperkt het de cassatie verassend genoeg tot de straffen van verbeurdverklaring zonder ze uit te breiden tot het geheel van de straffen die met name zijn uitgesproken wegens de voormelde telastlegging van het witwassen, terwijl de motivering van de keuze en van de maat van de hoofdstraf nochtans berusten op deze telastlegging." (D.V.)

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

- Art. 505, vijfde en zesde lid Strafwetboek
- Art. 43 Strafwetboek
- Art. 42, 1° Strafwetboek

11 oktober 2023 P.22.1491.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231011.2F.14 AC nr. ...

Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Voorwerp van het misdrijf - Instrument van het misdrijf - Motivering - (Geen) conclusie - Omvang

Bij gebrek aan een conclusie waarin wordt betwist dat de goederen nu eens als het voorwerp dan weer als het instrument van het wanbedrijf kunnen worden beschouwd, is het arrest voldoende gemotiveerd wanneer het elk verbeurdverklaard voertuig en elk verbeurdverklaard bedrag, dat de tegenwaarde vertegenwoordigt van de buiten gebruik gestelde voertuigen die in het bezit van de beklaagde zijn aangetroffen, in verband brengt met de voertuigen en bedragen die in de telastleggingen worden bedoeld en die hebben gediend om de wanbedrijven te plegen (1). (1) Cass. 8 september 2015, AR P.14.0797.N, AC 2015, nr. 493; zie Cass. 4 juni 2025, AR P.25.0366.F, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250604.2F.10, met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH, www.juportal.be.

- Art. 42, 1° Strafwetboek

24 september 2025 P.24.1763.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250924.2F.11 AC nr. ...

Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Uit een misdrijf verkregen vermogensvoordeel - Voorbereidende handelingen als bepaald in artikel 2bis, § 6, Drugswet - Draagwijdte

Elk misdrijf kan in beginsel vermogensvoordelen in de zin van artikel 42, 3°, Strafwetboek opleveren (1); dit is ook het geval voor wat betreft het stellen van voorbereidende handelingen zoals bepaald in artikel 2bis, § 6, Drugswet, ongeacht of die handelingen als dusdanig hebben geleid tot een specifiek drugmisdrijf zoals een concrete invoer van cocaïne. (1) Cass. 10 januari 2012, AR P.11.0938.N, AC 2012, nr. 18, ECLI:BE:CASS:2012:ARR.20120110.5, RABG 2012, nr. 13, met noot P. WAETERINCKX, 2012, nr. 13, p. 896-909.

- Art. 2bis, § 6 Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid
- Art. 42, 3° Strafwetboek

11 februari 2025 P.24.1446.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250211.2N.2 AC nr. ...

Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Witwasmisdrijf - Verbeurdverklaring van het voorwerp van het misdrijf - Cumulatie met de verbeurdverklaring bij wijze van uit het primair misdrijf verkregen vermogensvoordeel - (Geen) Wettigheid

Een zelfde bedrag kan niet twee keer verbeurd worden verklaard, nu eens als vermogensvoordeel dat rechtstreeks uit het misdrijf is verkregen, dan weer als voorwerp van het witwassen van dit voordeel (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 505, vijfde en zesde lid Strafwetboek
- Art. 43 Strafwetboek
- Art. 42, 1° Strafwetboek

11 oktober 2023 P.22.1491.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231011.2F.14 AC nr. ...

Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Misdrijf van witwassen - Voorwerp van het misdrijf - Verplicht karakter van de verbeurdverklaring

Krachtens artikel 505, vijfde en zesde lid, Strafwetboek vormen de zaken bedoeld in het eerste lid, 2°, 3° en 4°, het misdrijf van witwassen, zodat de verbeurdverklaring van die zaken overeenkomstig de artikelen 41, 1° en 43 van dat Wetboek verplicht moet worden bevolen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 505, vijfde en zesde lid Strafwetboek
- Art. 43 Strafwetboek
- Art. 42, 1° Strafwetboek

11 oktober 2023 P.22.1491.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231011.2F.14** AC nr. ...

Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Milieu - Stedenbouw - Misdrijf inzake inschrijving in de kruispuntbank van ondernemingen - Sluikwerk - Algemeen opzet - Gevolg

De misdrijven die erin bestaan zonder milieuvergunning een inrichting te hebben geëxploiteerd waarvan de klasse de voorafgaande afgifte van een dergelijke vergunning vereist, afvalstoffen te hebben achtergelaten, in zijn bezit te hebben gehad of te hebben vervoerd in strijd met de toepasselijke milieunormen, een terrein te hebben gebruikt voor de opslag van verschillende afgedankte voertuigen en voor de plaatsing van vaste inrichtingen zonder stedenbouwkundige vergunning, te hebben verzuimd een vestigingseenheid in de Kruispuntbank van Ondernemingen in te schrijven en sluikwerk te hebben verricht, zijn niet onopzettelijk en evenmin “louter materieel”, wat betekent dat ze te wijten zijn aan een mens, los van elk moreel bestanddeel; die misdrijven vereisen geen bijzonder opzet maar nemen genoegen met een algemeen opzet; het moreel bestanddeel waarvan het bestaan van die misdrijven afhangt, bestaat uit de wil, in de zin van de keuzevrijheid, en de kennis, in de zin van het bewustzijn dat niet door een onoverkomelijke dwaling in feite of in rechte is aangetast; aangezien het gaat om wanbedrijven die opzettelijk zijn gepleegd en niet om daden of nalatigheden die werden veroorzaakt door een gebrek aan voorzichtigheid of voorzorg, is artikel 42 Strafwetboek hierop van toepassing (1). (1) Cass. 4 juni 2025, AR P.25.0366.F, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250604.2F.10, met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH, www.juportal.be.

- Art. 42 Strafwetboek

24 september 2025 P.24.1763.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250924.2F.11** AC nr. ...

GELDBOETE EN OPDECIEMEN

Geldboete en opdeciemen - Vervangende geldboete - Gevangenisstraf ter vervanging van de geldboete - Onwettigheid

De rechter kan geen vervangende gevangenisstraf uitspreken in geval van niet-betaling van de vervangende geldboete (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 40 Strafwetboek
- Art. 37octies, § 1 Strafwetboek

4 oktober 2023 P.23.1231.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231004.2F.8** AC nr. ...

SAMENLOOP

Samenloop - Meerdaadse - Werkstraf - Maximum van driehonderd uur

Artikel 60 Strafwetboek voorziet dat, in geval van samenloop van verschillende wanbedrijven, alle straffen samen worden opgelegd, zonder dat zij evenwel het dubbele van het maximum van de zwaarste straf te boven mogen gaan, waarbij de werkstraf in geen geval driehonderd uur te boven mag gaan (1). (1) Zie Cass. 10 april 2019, AR P.19.0257.F, AC 2019, nr. 26, en de nota.

- Art. 60 Strafwetboek
- Art. 37quinquies, § 2, eerste lid. Strafwetboek

13 september 2023 P.23.0953.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230913.2F.7** AC nr. ...

Samenloop - Eendaadse - Eenheid van opzet - Verzoek om toepassing van artikel 65, tweede lid, Strafwetboek - Verwerping - Verantwoording - Waarschuwing die de vervolging wegens de eerste wanbedrijven had moeten vormen - (Geen) verplichting om uit de alcoholverslaving de eenheid van opzet af te leiden

De in artikel 65, tweede lid, Strafwetboek bepaalde weigering van de vrijstelling of van de verzachting van de straf wordt naar recht verantwoord door de vermelding dat de te berechten feiten nagenoeg acht maanden na de reeds bestrafte feiten werden gepleegd, in een andere context en in het nadeel van een ander slachtoffer, en in een geestesgesteldheid die minder blijk geeft van de eenheid van opzet dan van een schuldige volharding in de gewelddadige delinquentie, waarbij de beklaagde de waarschuwing die de vervolging wegens de acht maanden eerder gepleegde wanbedrijven had moeten vormen, heeft verwaarloosd (1); de alcoholverslaving houdt bovendien niet in dat alle onder invloed van alcohol gepleegde misdadige handelingen noodzakelijkerwijs door dezelfde drijfveer waren verenigd. (1) Zie F. KUTY, Principes généraux du droit pénal belge, IV: l'auteur de l'infraction pénale, Larcier, 2017, nr. 3515 e.v."De eenheid van opzet waardoor verschillende strafbare handelingen als één enkel wanbedrijf kunnen worden samengevoegd, kan worden omschreven als een eenheid van drijfveer, waarbij elk van de handelingen een welbepaalde plaats inneemt in het door de dader bedachte systeem om zijn doel te verwezenlijken" (Cass. 1 februari 2023, AR P.22.1095.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230201.2F.5; Cass. 23 november 2016, AR P.16.0982.F, AC 2016, nr. 667, met concl. OM)."Die eenheid kan met name worden doorbroken door elke omstandigheid die erop wijst dat de dader in zijn misdadig gedrag wil volharden door de hem gegeven waarschuwing om hieraan een eind te maken te veronachtzamen" (Cass. 12 januari 2022, AR P.21.1315.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220112.2F.9, en noot M.N.B.; Cass. 9 november 2016, AR P.16.0980.F, AC 2016, nr. 635, 3de middel, geciteerd door F. KUTY, o.c., nr. 3513).

- Art. 65, tweede lid Strafwetboek

25 juni 2025 P.24.0962.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250625.2F.5** AC nr. ...

VERVANGENDE GEVANGENISSTRAF

Vervangende gevangenisstraf - Vervolging wegens illegaal verblijf - Uitlegging van de EG-Terugkeerrichtlijn 2008/115 - Geen toepassing van dwangmaatregelen met het oog op repatriëring - Bestraffing met alleen een geldboete waaraan een vervangende gevangenisstraf is verbonden - Verenigbaarheid met de EU-

Terugkeerrichtlijn - Beoordeling

Uit de uitlegging door het Hof van Justitie van de Europese Unie van de Terugkeerrichtlijn en uit de tekst van artikel 75, § 2, tweede lid, Vreemdelingenwet, zoals gewijzigd door artikel 34 van de wet van 12 mei 2024, volgt dat het door artikel 75, § 2, eerste lid, Vreemdelingenwet bedoelde misdrijf slechts kan worden bestraft met een gevangenisstraf indien aan de vreemdeling reeds een vasthoudingsmaatregel of een minder dwingende maatregel voor vasthouding is opgelegd die is beëindigd zonder dat hij kon worden verwijderd en hij, zonder geldige reden om niet terug te keren, zijn illegaal verblijf in het Rijk verderzet; die onmogelijkheid heeft enkel betrekking op het uitspreken van een gevangenisstraf als hoofdstraf; de door het Hof van Justitie van de Europese Unie gegeven uitlegging en het vermelde artikel 75, § 2, tweede lid, Vreemdelingenwet beletten niet dat de rechter, die het bedoelde misdrijf bestraft met een geldboete, bovendien in overeenstemming met artikel 40, eerste lid, Strafwetboek, de beklaagde veroordeelt tot een vervangende gevangenisstraf voor het geval de veroordeelde de geldboete niet voldoet; de vervangende gevangenisstraf is, hoewel een straf, louter een middel om door een strafdreiging de schuldenaar van de geldboete te dwingen zijn hoofdverbintenis ten uitvoer te leggen; de vervangende gevangenisstraf heeft dan ook een andere juridische aard en een ander doel dan de gevangenisstraf als hoofdstraf (1). (1) Zie gelijkluidende concl. OM.

- Art. 75, § 2 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 8 Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 over gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal op hun grondgebied verblijven
- Art. 40 Strafwetboek

27 mei 2025 P.25.0399.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250527.2N.29** AC nr. ...

Vervangende gevangenisstraf - Gevangenisstraf ter vervanging van de geldboete - Onwettigheid - Vervangende geldboete

De rechter kan geen vervangende gevangenisstraf uitspreken in geval van niet-betaling van de vervangende geldboete (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 40 Strafwetboek
- Art. 37octies, § 1 Strafwetboek

4 oktober 2023 P.23.1231.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231004.2F.8** AC nr. ...

VERZACHTENDE OMSTANDIGHEDEN. VERSCHONINGSGRONDEN

Verzachtende omstandigheden, verschoningsgronden - Onderzoeksgerecht - Verwijzing naar de correctionele rechtbank - Correctionalisering van een misdaad - Uitwerking - Uitbreiding tot een ander misdrijf dat één enkel feit vormt met die misdaad en als misdaad wordt geherkwalificeerd - Voorwaarden

Wanneer een beschikking van de raadkamer een inverdenkinggestelde naar de correctionele rechtbank heeft verwezen, wegens enerzijds een misdaad die gecorrectionaliseerd werd omdat er verzachtende omstandigheden zijn aangenomen en, anderzijds, een tweede misdrijf dat als wanbedrijf wordt gekwalificeerd, en het hof van beroep aan laatstgenoemd misdrijf een criminele kwalificatie heeft toegekend, waarbij het tevens beslist dat beide feiten een collectief misdrijf door eenheid van opzet vormen, zijn de voor het eerste misdrijf aangenomen verzachtende omstandigheden eveneens van toepassing op het tweede misdrijf, voor zover dat tweede feit kan worden gecorrectionaliseerd (1). (1) Zie concl. OM, §§ 25-27.

- Art. 3, derde lid Wet 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden
- Art. 216novies Wetboek van Strafvordering
- Art. 179 Wetboek van Strafvordering
- Art. 65, eerste lid Strafwetboek

20 december 2023 P.23.0636.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231220.2F.3** AC nr. ...

Verzachtende omstandigheden, verschoningsgronden - Hof van assisen - Straftoemeting - Aanneming van verzachtende omstandigheden - Feitelijke beoordeling - Gevolg - (Geen) verplichting om op alle daders van dezelfde misdaad de voor een van hen aangenomen verzachtende omstandigheid toe te passen

Het al dan niet aannemen van verzachtende omstandigheden in het voordeel van de dader van een moord – een misdaad die de wet bestraft met levenslange opsluiting – valt onder de onaantastbare beoordeling van het hof van assisen (1), aangezien het niet op alle daders van dezelfde misdaad de verzachtende omstandigheid dient toe te passen die het voor een van hen heeft aangenomen (2). (1) "Het hof van assisen oordeelt in feite, mitsdien onaantastbaar of er al dan niet verzachtende omstandigheden kunnen worden aangenomen" (Cass. 17 februari 2015, AR P.14.1394.N, AC 2015, nr. 120); zie Cass. 17 juni 1980, AC 1979-80, II, p. 1299; Cass. 9 oktober 1973, AC 1974, I, 144. (2) "De rechter beschikt over een discretionaire bevoegdheid om verzachtende omstandigheden al dan niet toe te kennen; volgens zijn onaantastbare beoordeling kan hij ze aan een bepaalde medebeschuldigde, medebeklaagde of mede-inverdenkinggestelde toekennen, maar niet aan een andere" (Cass. 2 oktober 2002, AR P.02.1038.F, AC 2002, nr. 504).En "het enkele feit dat de rechter oordeelt dat een welbepaalde omstandigheid voor een beschuldigde een verzachtende omstandigheid is die een strafvermindering verantwoordt, heeft, gelet op het individuele karakter van de straf, niet voor gevolg dat hij moet motiveren waarom diezelfde omstandigheid ook voor een andere beschuldigde niet als verzachtende omstandigheid wordt aangenomen" (Cass. 20 januari 2004, AR P.03.1364.N, AC 2004, nr. 31).Zie wat betreft het persoonlijke karakter van de verzachtende omstandigheden, A. BRAAS, Précis de droit pénal, Bruylant, 1936, nr. 402; Ch. HENNAU en J. VERHAEGEN, Droit pénal général, Bruylant, 2de uitg., 1995, nr. 513.

- Art. 80 Strafwetboek
- Art. 79 Strafwetboek

25 juni 2025 P.25.0568.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250625.2F.7** AC nr. ...

Verzachtende omstandigheden, verschoningsgronden - Afwezigheid van antecedenten aangevoerd als verzachtende omstandigheid - Feitelijke beoordeling - Middel dat het Hof van cassatie verzoekt om het strafblad van de eiser te onderzoeken - (Niet-)ontvankelijkheid

In zoverre het cassatiemiddel het Hof verzoekt om het strafblad van de eiser te onderzoeken, wat een stuk is dat geen deel uitmaakt van de stukken waarop het Hof acht mag slaan, is het niet ontvankelijk (1). (1) "Het middel dat aanvoert dat de eiser, in strijd met wat het bestreden arrest vaststelt, geen gerechtelijk verleden had, vereist een onderzoek van feitelijke gegevens, waarvoor het Hof niet bevoegd is" (Cass. 19 oktober 2005, AR P.05.1041.F, AC 2005, nr. 523, met wat dat betreft andersluidende concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH op datum in Pas.; contra Cass. 14 april 2014, P.13.1108.N, AC 2015, nr. 247, kritische noot van Fr. CLOSE, "La Cour de cassation peut-elle avoir égard à l'extrait de casier judiciaire figurant au dossier ?", JLMB, 2016/26, 1219-1222; concl. OM op datum in Pas. vóór Cass. 12 oktober 2022, AR P.22.0456.F, ECLI:BE:CASS:2022:CONC.20221012.2F.13.)

25 juni 2025 P.25.0568.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250625.2F.7** AC nr. ...

VRIJHEIDSSTRAFFEN

Vrijheidsstraffen - Herhaling wanbedrijf na wanbedrijf op grond van een veroordeling tot een straf met gedeeltelijk uitstel - Datum waarop de straf wordt geacht te zijn ondergaan in de zin van artikel 56, tweede lid, Strafwetboek

Als de beklaagde wordt veroordeeld tot een gevangenisstraf van ten minste een jaar, waarvan een gedeelte effectief en een gedeelte met uitstel, wordt deze straf geacht te zijn ondergaan in de zin van artikel 56, tweede lid, Strafwetboek op de datum waarop de op het uitstel toepasselijke proeftijd verstrijkt wanneer dat uitstel niet werd herroepen, en op de datum waarop het effectieve gedeelte van de gevangenisstraf niet meer kan worden uitgevoerd wanneer die datum na de voorgaande datum valt (1). (1) Zie Cass. 25 oktober 2022, AR P.22.0813.N, ECLI:BE:CASS:2022:CONC.20221025.2N.8, § 8, en concl. van advocaat-generaal SCHOETERS.

- Artt. 8, 14 en 18, § 2 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie
- Art. 56, tweede lid Strafwetboek

8 februari 2023 P.22.1021.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230208.2F.4** AC nr. ...

Vrijheidsstraffen - Veroordeling uitgesproken in een andere lidstaat van de Europese Unie - Europees aanhoudingsbevel - Verjaring van de straf die volgens het Belgisch recht is ingetreden - Weerslag op de facultatieve weigeringsgrond die de verbintenis van de uitvoerende lidstaat veronderstelt om de straf op grond waarvan het aanhoudingsbevel werd uitgevaardigd, ten uitvoer te leggen

Uit arrest nr. C-514/17 van 13 december 2018 van het Hof van Justitie van de Europese Unie volgt dat artikel 4.6 van het Kaderbesluit 2002/584 van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten zich niet verzet tegen de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel wanneer de verjaring van de straf op grond waarvan dat aanhoudingsbevel werd uitgevaardigd, in de uitvoerende staat is verkregen, zodat die straf daar niet zou kunnen worden ondergaan; bijgevolg verantwoordt vaststelling van de kamer van inbeschuldigingstelling dat de buitenlandse straf volgens het Belgisch recht is verjaard, haar beslissing om de in artikel 6, 4° Wet Europees Aanhoudingsbevel bedoelde facultatieve weigeringsgrond te verwerpen, naar recht (1); het Hof van Justitie van de Europese Unie dient hierover dus geen vraag te worden gesteld (2). (1) Zie Cass. 30 november 2022, AR P.22.1511.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221130.2F.9 en AR P.22.1529.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221130.2F.14; Cass. 17 juni 2009, AR P.09.0879.F, AC 2009, nr. 414; M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Brussel, La Charte, 2021, II, 2097 en voetnoten 311-314. De facultatieve weigeringsgrond voorzien in artikel 6, 4° van de wet moet onderscheiden worden van de verplichte weigeringsgrond bedoeld in artikel 4, °4 van de wet (“ingeval de strafvordering of de straf volgens de Belgische wet is verjaard en de Belgische gerechten bevoegd zijn om kennis te nemen van de feiten”); “het Kaderbesluit 2002/584 en de Wet Europees Aanhoudingsbevel bevatten betreffende de verplichte of de facultatieve grond om het Europees aanhoudingsbevel niet ten uitvoer te leggen, echter geen enkele bepaling over het feit dat de straf, waarvan het Europees aanhoudingsbevel de tenuitvoerlegging beoogt, verjaard zou zijn volgens het recht van de uitvaardigende Staat” (Cass. 26 januari 2022, AR P.22.0073.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220126.2F.11). (2) Zie Cass. 30 november 2022, AR P.22.1511.F-P.22.1529.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221130.2F.14; Cass. 14 maart 2006, AR P.05.1117.N, AC 2006, nr. 147.

- Art. 267 Verdrag van 25 maart 1957 betreffende de werking van de Europese Unie
- Art. 6, 4° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel
- Art. 4.6 Kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van de EU van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten

27 september 2023 P.23.1318.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230927.2F.21** AC nr. ...

ZWAARSTE STRAF

Zwaarste straf - Eendaadse samenloop van misdrijven door eenheid van opzet (Collectief misdrijf. – Artikel 65, eerste lid, Strafwetboek) - Feiten waarvoor de zwaarste straf werd opgelegd, die zijn gepleegd na het verstrijken van de staat van wettelijke herhaling - Invloed

Wanneer de rechter vaststelt dat de misdrijven een collectief misdrijf vormen waarvoor slechts één straf, namelijk de zwaarste, moet worden opgelegd, en dat sommige misdrijven zijn gepleegd in staat van wettelijke herhaling, verantwoordt hij zijn beslissing volgens welke de feiten die zijn bestraft met een enkele uitgesproken straf, zijn gepleegd in een staat van wettelijke herhaling, naar recht (1). (1) Zie concl. “in hoofdzaak” OM.

- Artt. 56 en 65, eerste lid Strafwetboek

8 februari 2023 P.22.1021.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230208.2F.4** AC nr. ...

Zwaarste straf - Gewone schuldigverklaring en opschorting van de uitspraak van de veroordeling - Zwaarste maatregel

Aangezien de maatregel van opschorting van de veroordeling de wettelijke mogelijkheid van een herroeping inhoudt, is die maatregel zwaarder dan een schuldigverklaring (1). (1) Cass. 13 januari 2021, AR P.20.1203.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210113.2F.11 (dat bovendien de weerslag van dit beginsel op de relatieve werking van het hoger beroep vermeldt), en verwijzingen in voetnoten.

- Art. 3 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie
- Art. 21ter Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

11 oktober 2023 P.22.0900.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231011.2F.4** AC nr. ...

Zwaarste straf - Misdrijven - Eenheid van opzet - Straftoemeting - Bestraffing met de zwaarste straf - Uitwerking

De toepassing van de zwaarste straf, overeenkomstig artikel 65, eerste lid, Strafwetboek, betekent niet dat die straf enkel betrekking heeft op het feit dat door die zwaarste straf wordt bestraft; integendeel, alle feiten waarvoor de zwaarste straf wordt opgelegd, zijn hierin inbegrepen (1). (1) Cass. 25 september 2007, AR P.07.0461.N, AC 2007, nr. 431, § 8; zie concl. “in hoofdzaak” OM.

- Art. 65, eerste lid Strafwetboek

8 februari 2023 P.22.1021.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230208.2F.4** AC nr. ...

STRAFUITVOERING

- Strafuitvoeringsrechter - Bevoegdheid - Veroordeling tot een vrijheidsstraf - Beoordeling van de wettigheid

De strafuitvoeringsrechter heeft niet de rechtsmacht om de wettigheid te beoordelen van een in kracht van gewijsde getreden vonnis dat tot vrijheidsstraf veroordeelt (1). (1) Cass. 28 juni 2016, AR P.16.0705.N, AC 2016, nr. 428.

29 juli 2025 P.25.1045.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250729.VAK.8 AC nr. ...

- Strafuitvoeringsrechter - Afwijzing van een modaliteit - Tegenaanwijzing van onvoldoende inspanning om de burgerlijke partij te vergoeden - Vermogenstoestand van de veroordeelde - Beoordeling - Redenen

Uit artikel 28, § 2, 4°, Wet Strafuitvoering volgt niet dat de strafuitvoeringsrechter bij de beoordeling van het voorhanden zijn van de daarin opgenomen tegenaanwijzing in het vonnis uitdrukkelijk melding moet maken van de wijze waarop hij de vermogenssituatie van de veroordeelde heeft betrokken bij zijn beoordeling over de door de veroordeelde geleverde inspanningen om de burgerlijke partijen te vergoeden.

- Art. 28, § 2, 4° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

27 mei 2025 P.25.0685.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250527.2N.15 AC nr. ...

- Strafuitvoeringsrechter - Straffen minder dan drie jaar - Strafuitvoeringsmodaliteit - Verplichting bijkomende info in te winnen - Organiseren van een rechtszitting - Onaantastbaar oordeel van de strafuitvoeringsrechter - Wijze

De strafuitvoeringsrechter oordeelt onaantastbaar of het dossier in staat is, dan wel of er bijkomende informatie nodig is om een beslissing te kunnen nemen of dat het nodig is een rechtszitting te organiseren om de veroordeelde te horen.

11 februari 2025 P.25.0111.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250211.2N.15 AC nr. ...

- Strafuitvoeringsrechter - Verzoek voorlopige invrijheidstelling om medische redenen - Advies van de door de veroordeelde gekozen geneesheer - Bezorging van het advies aan de directeur - Wijze

De directeur moet niet het advies van de door de veroordeelde gekozen geneesheer bij die geneesheer opvragen; het komt aan de veroordeelde toe het nodige te doen om dit advies aan de directeur te bezorgen.

- Art. 74, §§ 1 en 2, eerste lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

15 juli 2025 P.25.0937.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250715.VAK.1 AC nr. ...

- Wet Strafuitvoering - Artikelen 59 en 96, eerste lid - Strafuitvoeringsrechtbank - Beslissingen waartegen een veroordeelde cassatieberoep kan instellen - Beslissing waarbij de behandeling van een verzoek om de strafuitvoeringsmodaliteit van

elektronisch toezicht wordt uitgesteld en toekenning van uitgaansvergunningen - Ontvankelijkheid van het cassatieberoep

Artikel 96, eerste lid, Wet Strafuitvoering somt op beperkende wijze de beslissingen van de strafuitvoeringsrechtbank op waartegen een veroordeelde cassatieberoep kan instellen, met name de beslissingen tot toekenning, afwijzing, herziening of herroeping van een strafuitvoeringsmodaliteit als bedoeld in Titel V Wet Strafuitvoering; deze bepaling laat evenwel geen cassatieberoep toe tegen beslissingen waarbij de behandeling van een verzoek om de strafuitvoeringsmodaliteit van het elektronisch toezicht wordt uitgesteld en waarbij uitgaansvergunningen worden toegekend bij toepassing van artikel 59 Wet Strafuitvoering (1). (1) Cass. 10 september 2024, AR P.24.1260.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240910.2N.12.

- Art. 96, eerste lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten
- Art. 59 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

29 juli 2025 P.25.0983.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250729.VAK.2** AC nr. ...

- Strafuitvoeringsrechtbank - Uitspraak van het vonnis - Aanwezigheid van het openbaar ministerie - Artikel 782bis, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek - Uitspraak in afwezigheid van het openbaar ministerie - Draagwijdte - Gevolg

Uit artikel 782bis, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek volgt dat in strafzaken het vonnis in beginsel wordt uitgesproken in aanwezigheid van het openbaar ministerie, en die bepaling is ook van toepassing op de strafuitvoeringsrechtbank; het vonnis dat het werd uitgesproken in openbare rechtszitting in afwezigheid van het openbaar ministerie is dan ook gewezen met schending van de vermelde bepaling (1). (1) Cass. 22 juli 2025, AR P.25.0992.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250722.VAK.4 ; vgl. Cass. 10 juni 2025, AR P.25.0702.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250610.2N.14 met concl. OM.

- Art. 728bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

29 juli 2025 P.25.1049.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250729.VAK.7** AC nr. ...

- Strafuitvoeringsrechter - Verzoek tot strafuitvoeringsmodaliteit - Afwijzing - Aanwezigheid van tegenaanwijzingen - Motivering - Wijze

De strafuitvoeringsrechter omkleedt de beslissing tot afwijzing van een verzoek om een strafuitvoeringsmodaliteit, dat voldoet aan de vorm- en tijdsvoorwaarden, regelmatig met redenen indien hij vaststelt dat minstens één van de in artikel 28, § 1, Wet Strafuitvoering vermelde tegenaanwijzingen aanwezig is en hij de feitelijke gegevens vermeldt voor die vaststelling; niet is vereist dat de strafuitvoeringsrechter voor de vaststelling van de aanwezigheid van de door artikel 28, § 1, Wet Strafuitvoering bedoelde tegenaanwijzingen letterlijk de bewoordingen gebruikt waarin die bepaling die tegenaanwijzingen omschrijft, maar wel is het noodzakelijk dat hij ondubbelzinnig vermeldt welke tegenaanwijzing of tegenaanwijzingen aanwezig zijn; wanneer het vonnis niet ondubbelzinnig vaststelt welke van de in artikel 28, § 1, Wet Strafuitvoering bedoelde tegenaanwijzing of tegenaanwijzingen de toekenning van de gevraagde strafuitvoeringsmodaliteit beletten, is de beslissing tot afwijzing van het verzoek om voorwaardelijke invrijheidstelling niet naar recht verantwoord (1). (1) Cass. 6 augustus 2024, AR P.24.1083.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240806.VAK.1.

- Art. 28, § 1 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten
- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

25 maart 2025 P.25.0390.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250325.2N.22 AC nr. ...

- Strafuitvoeringsrechter - Bewijswaarde van de adviezen van de directeur van de gevangenis, de behandelende geneesheer, de leidende ambtenaar-geneesheer van de Penitentiaire Gezondheidsdienst en, in voorkomend geval, van de door de veroordeelde gekozen geneesheer, alsook het OM - Alleen verwijzing naar één advies in het vonnis - Gevolg

De strafuitvoeringsrechter beslist over het verzoek tot invrijheidstelling om medische redenen steunend op de adviezen van de directeur van de gevangenis, de behandelende geneesheer, de leidende ambtenaar-geneesheer van de Penitentiaire Gezondheidsdienst en, in voorkomend geval, van de door de veroordeelde gekozen geneesheer, alsook van het openbaar ministerie; hij beoordeelt daartoe onaantastbaar de bewijswaarde van die adviezen; uit de enkele omstandigheid dat in het vonnis enkel wordt verwezen naar één advies, kan niet worden afgeleid dat de strafuitvoeringsrechter de andere adviezen niet in aanmerking heeft genomen (1). (1) Zie Cass. 7 mei 2019, AR P.19.0397.N, AC 2019, nr. 268.

- Art. 74, § 3 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

15 juli 2025 P.25.0937.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250715.VAK.1 AC nr. ...

- Strafuitvoeringsrechtbank - Elektronisch toezicht - Herroeping - Vermelding in het vonnis van de aftrek van de periode onder elektronisch toezicht - Verzuim - Gevolg

Artikel 68, § 5, eerste lid, Wet Strafuitvoering verplicht de strafuitvoeringsrechtbank die een elektronisch toezicht herroept, in het vonnis uitdrukkelijk te bepalen dat de periode binnen welke de veroordeelde onder elektronisch toezicht stond, wordt afgetrokken van het op het ogenblik van de toekenning nog resterende gedeelte van de vrijheidsstraffen maar het loutere verzuim van die wettelijke verplichting kan de veroordeelde evenwel niet schaden (1). (1) Cass. 24 januari 2023, AR P.22.1771.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230124.2N.7. Contra Cass. 17 maart 2010, AR P.10.0339.F, AC 2010, nr. 193, ECLI:BE:CASS:2010:ARR.20100317.10; Cass. 10 juni 2008, AR P.08.0795.N, AC 2008, nr. 361, ECLI:BE:CASS:2008:ARR.20080610.4.

- Art. 68, § 5, eerste lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

11 februari 2025 P.25.0122.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250211.2N.17 AC nr. ...

- Strafuitvoeringsrechtbank - Taalgebruik - Verzoek tot wijziging van de taal - Veroordeelde opgesloten in een Brusselse instelling - Keuze van de taal

Uit de artikelen 23bis, derde lid, en 23ter, eerste lid, Taalwet Gerechtszaken en hun wetsgeschiedenis volgt dat de veroordeelde gemachtigd is de strafuitvoeringsrechtbank van een ander taalstelsel te kiezen als hij zich in een andere landstaal uitdrukt dan die van de rechtbank die normaal bevoegd is en dat een in een gevangenis, gelegen in het tweetalig gebied van Brussel-Hoofdstad, opgesloten veroordeelde ook van die keuzemogelijkheid gebruik kan maken door zich te richten tot de rechter of de rechtbank waar de rechtspleging wordt gevoerd in de door hem gekozen taal (1). (1) Cass. 4 december 2018, AR P.18.1136.N, AC 2018, nr. 682.

- Art. 23ter, eerste lid Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken
- Art. 23bis, derde lid Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

18 juni 2025 P.25.0799.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250618.2F.19** AC nr. ...

- Strafuitvoeringsrechtbank - Cassatieberoep tegen de beslissing tot herroeping van een modaliteit - Termijn van vijf dagen voor het indienen van een memorie - Verplichte tussenkomst van een advocaat die houder is van een getuigschrift van een opleiding in cassatieprocedures - Laattijdige neerlegging van de memorie - Overmacht - Beoordeling

Volgens artikel 97, § 1, tweede lid, laatste zin, Wet Strafuitvoering moeten de cassatiemiddelen worden voorgesteld in een memorie die moet toekomen ten laatste de vijfde dag na de datum van het cassatieberoep; het cassatieberoep tegen de beslissing van de strafuitvoeringsrechtbank moet worden ingesteld door een advocaat die houder is van een getuigschrift van een opleiding in cassatieprocedures als bedoeld in boek II, titel III Wetboek van Strafvordering; van een dergelijke advocaat mag worden verwacht dat hij vertrouwd is met de termijn en de vormen die gelden voor het indienen van een memorie in het kader van een cassatieberoep tegen een beslissing van de strafuitvoeringsrechtbank en dat die raadsman dus weet dat hij die memorie moet doen toekomen ter griffie van het Hof van Cassatie binnen de vijf dagen na de datum van het cassatieberoep en dus zonder de ontvangst van het bericht van rechtsdagbepaling af te wachten.

- Art. 97, § 1, tweede lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten
- Art. 425 Wetboek van Strafvordering

17 juni 2025 P.25.0773.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250617.2N.23** AC nr. ...

- Strafuitvoeringsrechtbank - Territoriale bevoegdheid - Criterium - Initiële beslissing doet uitspraak over een strafuitvoeringsmodaliteit - Begrip - (Geen) beslissing die zich ertoe beperkt akte te verlenen van de afstand van een verzoek om een dergelijke modaliteit - Gevolg

Volgens artikel 635, § 1, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek zijn de strafuitvoeringsrechtbanken bevoegd voor de tot een of meerdere vrijheidsstraffen veroordeelden die gedetineerd zijn in de strafinrichtingen in het rechtsgebied van het hof van beroep waarin zij zijn gevestigd, behoudens de door de Koning bepaalde uitzonderingen; ze blijven bevoegd voor elke beslissing tot op het moment van de definitieve invrijheidstelling; uit de parlementaire voorbereiding van de Wet 17 mei 2006 houdende oprichting van strafuitvoeringsrechtbanken blijkt dat de tweede zin van die bepaling werd ingevoerd om de rechtbank na haar beslissing in staat te stellen de veroordeelde tot zijn definitieve vrijlating te blijven volgen; hieruit volgt dat de strafuitvoeringsrechtbank, om bevoegd te blijven, reeds uitspraak moet hebben gedaan over een strafuitvoeringsmodaliteit, overeenkomstig haar op het ogenblik van de initiële aanhangigmaking geldende territoriale bevoegdheid; als dat niet het geval is, wordt de bevoegdheid toegekend aan de strafuitvoeringsrechtbank die territoriaal bevoegd is op het ogenblik van het indienen van het aanvraag door de veroordeelde of van het advies van de gevangenisdirecteur (1); de rechter die zich ertoe beperkt akte te verlenen van de afstand van een verzoek om strafuitvoeringsmodaliteiten, doet geen uitspraak over de gegrondheid van een dergelijk verzoek en stelt bijgevolg de bevoegdheid niet vast van de strafuitvoeringsrechtbank die uitspraak zal doen over de nieuwe verzoeken die door dezelfde veroordeelde worden ingediend. (1) Zie Cass. 8 februari 2017, AR P.16.1319.F, AC 2017, nr. 94, met concl. OM op datum in Pas., dat vaststelt dat de strafuitvoeringsrechtbank die de niet-ontvankelijkheid van het verzoek vaststelt, geen uitspraak over de modaliteit heeft gedaan. Dat is a fortiori het geval wanneer, zoals in dit geval, de strafuitvoeringsrechtbank enkel akte heeft verleend van de afstand van een verzoek. (M.N.B.)

- Art. 635, § 1, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

25 juni 2025 P.25.0834.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250625.2F.12** AC nr. ...

- Strafuitvoeringsrechtbank - Verzoek om een modaliteit toe te kennen - Tegenaanwijzingen - Gebrekkige talenkennis van de veroordeelde

Artikel 47, § 1, Wet Strafuitvoering verzet zich niet tegen de vaststelling dat een gebrekkige talenkennis van een veroordeelde het psychosociaal onderzoek belemmert en tegen het betrekken van dit gegeven bij de beoordeling van het voorhanden zijn van tegenaanwijzingen.

- Art. 47, § 1 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

17 juni 2025 P.25.0783.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250617.2N.26** AC nr. ...

- Strafuitvoeringsrechter - Verzoek voorlopige invrijheidstelling om medische redenen - Schriftelijke procedure - Artikel 779, tweede zin, Gerechtelijk Wetboek - Toepassing

Krachtens artikel 74 Wet Strafuitvoering doet de strafuitvoeringsrechter uitspraak over het verzoek tot voorlopige invrijheidstelling om medische redenen na afloop van een schriftelijke procedure (1); aangezien die bepaling niet voorziet in een rechtszitting, is de tweede zin van artikel 779 Gerechtelijk Wetboek, dat bepaalt dat de rechters alle zittingen van de zaak moeten hebben bijgewoond, op die procedure niet van toepassing. (1) Cass. 23 juni 2015, AR P.15.0788.N, AC 2015, nr. 430.

- Art. 74 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf

en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten
- Art. 779 Gerechtelijk Wetboek

20 september 2023 P.23.1242.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230920.2F.9 AC nr. ...

- Strafuitvoeringsrechtbank - Voorlopige invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied - Voorwaarden - Tegenaanwijzing met betrekking tot het gevaar voor het plegen van nieuwe ernstige strafbare feiten - Draagwijdte

Krachtens artikel 25/3, § 1, Wet Strafuitvoering is de voorlopige invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied een wijze van uitvoering van de vrijheidsstraf waardoor de veroordeelde, van wie uit een advies van de Dienst Vreemdelingenzaken blijkt dat hij niet is toegelaten of gemachtigd tot een verblijf in het Rijk, zijn straf ondergaat buiten de gevangenis in een ander land dan België, mits hij de voorwaarden naleeft die hem gedurende een bepaalde proeftijd worden opgelegd; uit de omstandigheid dat de veroordeelde aan wie die modaliteit werd toegekend, zijn straf moet ondergaan in een ander land dan België, volgt dat de tegenaanwijzing met betrekking tot het gevaar voor het plegen van nieuwe ernstige strafbare feiten niet enkel in België kan bestaan, maar ook in het land waarnaar de veroordeelde is verwijderd en waar hij zijn straf ondergaat of in andere landen waarnaar hij zich later zou begeven tijdens de uitvoering van de modaliteit.

- Art. 47, § 2 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten
- Art. 25/3 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

6 september 2023 P.23.1209.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230906.2F.12 AC nr. ...

- Wet Strafuitvoering - Strafuitvoeringsrechtbank - Verzoek om de strafuitvoeringsmodaliteit van elektronisch toezicht - Afwijzing - Tegenaanwijzingen - Artikel 47, § 1, 2° Wet Strafuitvoering - Risico op het plegen van nieuwe ernstige feiten - Beoordeling door de rechter - In aanmerking nemen van het onduidelijk verblijfsstatuut van de veroordeelde - Draagwijdte - Gevolg

De strafuitvoeringsrechtbank beoordeelt onaantastbaar of de door artikel 47, § 1, 2°, Wet Strafuitvoering bedoelde tegenaanwijzing van het risico op het plegen van nieuwe ernstige strafbare feiten voorhanden is en het kan daarbij het gegeven van een onduidelijk verblijfsstatuut betrekken, zonder dit gegeven als een autonome tegenaanwijzing in aanmerking te nemen.

- Art. 47, § 1, 2° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

29 juli 2025 P.25.1019.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250729.VAK.3 AC nr. ...

- Strafuitvoeringsrechtbank - Strafuitvoeringsmodaliteit - Herroeping - Niet-naleving van een opgelegde voorwaarde - Beoordeling op grond van feitelijke gegevens die strafbare feiten kunnen vormen - Geen uitspraak over de schuld van veroordeelde - Geen miskenning van vermoeden van onschuld - Gevolg

Het algemeen rechtsbeginsel van het vermoeden van onschuld wordt miskend door de strafuitvoeringsrechtbank die in het kader van een herroepingsvordering oordeelt dat de veroordeelde tot vrijheidsstraf zich schuldig heeft gemaakt aan strafbare feiten, waarvoor hij nog niet werd veroordeeld; dit vermoeden wordt niet miskend indien de strafuitvoeringsrechtbank aanneemt dat de veroordeelde een ernstig gevaar vormt voor de fysieke of psychische integriteit van derden of dat hij een bijzondere voorwaarde niet heeft nageleefd louter op grond van feitelijke gegevens die als strafbare feiten kunnen worden gekwalificeerd, zonder dat de strafuitvoeringsrechtbank zich evenwel uitspreekt over de schuld van de veroordeelde aan die strafbare feiten (1). (1) Zie Cass. 1 oktober 2024, AR P.24.1298.N, AC 2024, nr. 639; Cass. 4 april 2023, AR P.23.0369.N, AC 2023, nr. 260.

- Art. 64, 2° en 3° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten
- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

24 juni 2025 P.25.0839.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.26** AC nr. ...

- Wet Strafuitvoering - Strafuitvoeringsrechter - Verzoek tot toekenning van de modaliteit van voorlopige invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied - Afwijzing - Tegenaanwijzingen - Manifest risico voor de fysieke integriteit van derden - Begrip - Onrechtstreeks risico - Verwijzing naar het strafrechtelijk verleden van de veroordeelde - Beoordeling door de rechter

De strafuitvoeringsrechter kan een verzoek om de toekenning van de strafuitvoeringsmodaliteit van de voorlopige invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied afwijzen indien hij het voorhanden zijn vaststelt van de door artikel 28, § 2, 2°, Wet Strafuitvoering bedoelde tegenaanwijzing van een manifest risico voor de fysieke integriteit van derden, waaraan niet kan worden tegemoetgekomen door het opleggen van bijzondere voorwaarden en de strafuitvoeringsrechter bepaalt onaantastbaar of een omstandigheid een manifest risico voor de fysieke integriteit van derden oplevert; niet is vereist dat die omstandigheid rechtstreeks een manifest risico in de zin van artikel 28, § 2, 2°, Wet Strafuitvoering oplevert zodat ook een omstandigheid die onrechtstreeks een dergelijk manifest risico oplevert, als tegenaanwijzing kan worden aangenomen en de strafuitvoeringsrechter kan uit het strafrechtelijk verleden van een veroordeelde een dergelijk manifest risico voor de fysieke integriteit van derden afleiden (1). (1) Cass. 14 januari 2025, AR P.24.1732.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250114.2N.8.

- Art. 28, § 2, 2° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

22 juli 2025 P.25.0948.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250722.VAK.1** AC nr. ...

- Verzoek voorlopige invrijheidstelling om medische redenen - Vonnis van de strafuitvoeringsrechtbank - Uitspraak in openbare rechtszitting - (Geen) verplichting om het publiek en de veroordeelde op de hoogte te brengen van plaats en datum van de uitspraak

De door artikel 149 van de Grondwet vereiste openbaarheid voor de uitspraak van een vonnis houdt niet in dat de partijen en het publiek, op straffe van nietigheid van de beslissing op de hoogte moeten worden gebracht van plaats en datum van de uitspraak (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

22 november 2023 P.23.1448.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231122.2F.10 AC nr. ...

- Strafuitvoeringsrechter - Verzoek voorlopige invrijheidstelling om medische redenen - Advies van de behandelende geneesheer in de penitentiaire instelling - Advies van de leidend-geneesheer van de Penitentiaire Gezondheidsdienst - Doel - Gevolg

De adviezen van de geneesheer die de gedetineerde in de penitentiaire instelling behandelt en van de leidende ambtenaar-geneesheer van de Penitentiaire Gezondheidsdienst omtrent de gezondheidstoestand van veroordeelde die om zijn voorlopige invrijheidstelling om medische redenen verzoekt, hebben tot doel de strafuitvoeringsrechter toe te laten met kennis van zaken te oordelen over het feit of die veroordeelde zich al dan niet in de terminale fase van een ongeneeslijke ziekte bevindt of dat zijn detentie onverenigbaar is met zijn gezondheidstoestand, zodat zij beide onontbeerlijk zijn bij de beoordeling van het verzoek; deze adviezen moeten noodzakelijkerwijze dateren van na het verzoek van de gedetineerde (1). (1) Cass. 12 februari 2019, AR P.19.0074.N, AC 2019, nr. 88; Zie Cass. 7 juni 2016, AR P.16.0599.N, AC 2016, nr. 383.

- Art. 74, §§ 1 en 2, eerste lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

15 juli 2025 P.25.0937.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250715.VAK.1 AC nr. ...

- Strafuitvoeringsrechtbank - Uitspraak van het vonnis - Aanwezigheid van het openbaar ministerie - Artikel 782bis, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek - Uitspraak in afwezigheid van het openbaar ministerie - Draagwijdte - Gevolg

Uit artikel 782bis, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek volgt dat in strafzaken het vonnis in beginsel wordt uitgesproken in aanwezigheid van het openbaar ministerie en die bepaling is ook van toepassing op de strafuitvoeringsrechtbank; het vonnis dat het werd uitgesproken in openbare rechtszitting in afwezigheid van het openbaar ministerie is dan ook gewezen met schending van de vermelde bepaling (1). (1) Vg. Cass. 10 juni 2025, AR P.25.0702.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250610.2N.14 met concl. OM.

- Art. 782bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

22 juli 2025 P.25.0992.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250722.VAK.4 AC nr. ...

- Strafuitvoeringsrechtbank - Toekenning van een strafuitvoeringsmodaliteit - Wet Strafuitvoering - Artikel 53, eerste lid - Horen van het openbaar ministerie - Afwezigheid van het openbaar ministerie ter zitting - Niet naleving van deze pleegvorm - Vonnis van de strafuitvoeringsrechtbank - Cassatieberoep door het openbaar ministerie - Belang - Draagwijdte - Gevolg

Wanneer als cassatiemiddel de niet-naleving van een pleegvorm wordt aangevoerd, terwijl de eiser in cassatie de naleving van die pleegvorm onmogelijk heeft gemaakt en er dus zelf verantwoordelijk voor is, is het middel in die omstandigheden bij gebrek aan rechtmatig belang niet ontvankelijk (1). (1) Zie concl. “in hoofdzaak” OM; zie JT 2025, p. 421 met noot B. DEJEMEPPE, “Le parquet et la loyauté procédurale ».

- Art. 61 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf

en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Art. 59, tweede lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Art. 53, eerste lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

10 juni 2025 P.25.0702.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250610.2N.14** AC nr. ...

STRAFVORDERING

- Hoger beroep - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Grievenschrift - Aankruising rubriek "schuld" - Omschrijving van de feiten - Taak van de rechter in hoger beroep

Een grief als bedoeld in artikel 204 Wetboek van Strafvordering is de specifieke aanwijzing door de appellant van een afzonderlijke beslissing van het beroepen vonnis, waarvan hij de hervorming door de appelrechter vraagt (1); wanneer de appellant in zijn grievenformulier de rubriek “schuld” aankruist, maakt hij bij het appelgerecht niet enkel de beslissing over de schuld aanhangig, maar ook alle onafscheidelijk daarmee verbonden beslissingen (2); de appelrechter is ertoe gehouden aan de hem voorgelegde feiten hun juiste omschrijving te geven; die beslissing is onafscheidelijk verbonden met de beslissing over de schuld; bijgevolg kan een beklaagde die hoger beroep instelt tegen zijn schuldigverklaring, zijn grieven niet beperken tot de hem ten laste gelegde feiten zoals heromschreven door de eerste rechter. (1) Zie o.a. Cass. 4 februari 2025, AR P.24.1614.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250204.2N.7; Cass. 11 oktober 2023, AR P.22.1491.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231011.2F.14, met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH; Cass. 1 februari 2017, AR P.16.1100.F, AC 2017, nr. 78; Cass. 18 oktober 2016, AR P.16.0818.N, AC 2016, nr. 584, met concl. van advocaat-generaal WINANTS; S. VAN OVERBEKE, Grievenstelsel en hoger beroep in strafzaken, Kluwer, 2022, 91-95; M.A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, die Keure, 2025, 1958-1965. (2) Cass. 30 januari 2024, AR P.23.1344.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240130.2N.2; Cass. 15 oktober 2019, AR P.19.0600.N, AC 2019, nr. 522; Cass. 13 november 2018, AR P.18.0360.N, AC 2018, nr. 626; S. VAN OVERBEKE, Grievenstelsel en hoger beroep in strafzaken, Kluwer, 2022, 148-150.

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

17 juni 2025 P.24.1697.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250617.2N.27** AC nr. ...

- Redelijke termijn - Beoordeling per beklaagde - Feitelijke gegevens die ook gelden voor medebeklaagden in dezelfde toestand - Beoordeling

De omstandigheid dat de redelijke termijn moet worden beoordeeld per beklaagde belet niet dat de rechter voor meerdere beklaagden die zich in eenzelfde toestand bevinden dezelfde feitelijke gegevens in aanmerking neemt en eenzelfde beoordeling kan maken (1). (1) Cass. 6 maart 2024, AR P.23.1541.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240306.2F.4, RDPC 2025, 331 noot A. WERDING.

- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

17 juni 2025 P.25.0464.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250617.2N.31** AC nr. ...

- Ontvankelijkheid - Bewijsvoering - Onderzoek - Regelmatigheid van de procedure - Recht op het doen ondervragen van getuigen - Aannemelijk verweer van de beklaagde over een onwettige burgerinfiltratie - Vraag van de beklaagde tot het horen van de politieambtenaren die de vermeende burgerinfiltrant zouden hebben aangestuurd - Weigering van het getuigenverhoor om reden dat de getuigen zichzelf zouden kunnen beschuldigen - Onontvankelijkheid van de strafvordering -

Mogelijkheid tot herstel van de onregelmatigheid - Voorwaarden

Niet naar recht verantwoord is het oordeel dat naar aanleiding van een geloofwaardig verweer van de beklaagde over een onwettige burgerinfiltratie er geen reden is tot het ondervragen als getuige van de politieambtenaren die de vermeende burgerinfiltrant zouden hebben aangestuurd om reden dat deze politieambtenaren gelet op het onwettig karakter van de burgerinfiltratie geen immuniteit hebben en niet kunnen worden verplicht zichzelf te incrimineren; daarmee nemen de appelrechters immers zonder meer aan dat de aanvoering over het onwettig optreden van de drie politieambtenaren als begeleidingsambtenaren van de beklaagde met de werkelijkheid overeenstemt, zonder aan de hand van de verklaringen van die politieambtenaren te proberen meer duidelijkheid te verkrijgen over de aard en de omvang van die begeleiding, wat een impact kan hebben op de eventualiteit van het herstel van de aangevoerde onwettigheid; bovendien kan de enkele omstandigheid dat de politieambtenaren zich zouden kunnen beroepen op hun zwijgrecht de beslissing om hen niet te horen niet verantwoorden (1). (1) Zie andersluidende concl. OM.

- Art. 189 Wetboek van Strafvordering
- Art. 155 Wetboek van Strafvordering
- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

24 juni 2025 P.25.0407.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.45** AC nr. ...

- Verjaring - Aanhangigmaking van de strafvordering bij de vonnisrechter - Tijdstip van aanhangigmaking - Regeling van de rechtspleging - Beschikking van de raadkamer tot verwijzing - Hoger beroep door inverdenkinggestelde - Ontvankelijk hoger beroep - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Invloed

Uit de bepalingen van artikelen 130, 131, § 1, 135, § 2 en § 3, 235bis, § 1, § 2 en § 5 en 235 Wetboek van Strafvordering, in hun onderling verband gelezen, volgt dat, hoewel de kamer van inbeschuldigingstelling zich op het hoger beroep van een inverdenkinggestelde tegen een verwijzingsbeschikking in beginsel niet uitspreekt over de door de raadkamer aangenomen bezwaren, haar beslissingen over de gegrondheid van dat hoger beroep en over de eventuele ambtshalve toepassing van de haar door de artikelen 235 en 235bis, § 5, Wetboek van Strafvordering toebedeelde bevoegdheden niettemin een impact kunnen hebben op het lot van de strafvordering en op het bestaan van de door de raadkamer aangenomen bezwaren, zodat de vonnisrechter zijn rechtsmacht ingevolge de aanhangigmaking van de zaak slechts kan uitoefenen na kennis te hebben genomen van de beslissing van de kamer van inbeschuldigingstelling; hieruit volgt dat, wanneer de kamer van inbeschuldigingstelling oordeelt over het hoger beroep van een inverdenkinggestelde tegen de beslissing van de raadkamer die hem naar de vonnisrechter verwijst, de strafvordering in de zin van artikel 23 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering slechts bij de vonnisrechter aanhangig wordt gemaakt door het arrest van die kamer, in zoverre zij het hoger beroep van de inverdenkinggestelde ontvankelijk verklaart (1) (2). (1) Zie concl. OM. (2) Art. 23 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering zoals vervangen door art. 35 van de Wet Strafprocesrechter I van 9 april 2024 (BS 18 april 2024).

- Art. 235 Wetboek van Strafvordering
- Art. 235bis, §§ 1, 2 en 5 Wetboek van Strafvordering

- Art. 135, §§ 2 en 3 Wetboek van Strafvordering
- Art. 131, § 1 Wetboek van Strafvordering
- Art. 130 Wetboek van Strafvordering
- Art. 23 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

3 juni 2025 P.24.1485.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.5** AC nr. ...

- Onttrekking van goederen aan het douanetoezicht - Verbeurdverklaring van goederen met een verkeerde benaming - Veroordeling tot betaling van de tegenwaarde bij niet-overlegging van die goederen - Aard - Burgerrechtelijk gevolg van de strafrechtelijke veroordeling tot verbeurdverklaring - Draagwijdte - Gevolg - Hoger beroep van de Belgische Staat beperkt tot de strafrechtelijke beschikkingen - Aanhangigmaking van de zaak bij de appelrechter

Artikel 236, § 1, AWDA legt de verbeurdverklaring op van alle goederen die ten gevolge van een verkeerde benaming de grondslag voor de vestiging van de douaneschuld wijzigen; hoewel de veroordeling tot betaling van de tegenwaarde van de verbeurd verklaarde goederen een burgerrechtelijke veroordeling is, maakt zij, in geval van niet-overlegging van die goederen, deel uit van de strafvordering, aangezien die veroordeling het noodzakelijke accessorium van de in de strafvordering bedoelde verbeurdverklaring is; wanneer het hoger beroep van de Belgische Staat enkel betrekking heeft op de strafrechtelijke beschikkingen van het bestreden vonnis, overschrijden de appelrechters bijgevolg de grenzen van de aanhangigmaking van de zaak niet wanneer zij de verbeurdverklaring gepaard laten gaan met de veroordeling waarzonder de niet-overlegging van de goederen die straf ondoeltreffend zou maken (1). (1) Zie concl. “in hoofdzaak” OM.

- Art. 210 Wetboek van Strafvordering
- Art. 50 Strafwetboek
- Art. 44 Strafwetboek
- Art. 259 Algemene Wet 18 juli 1977 inzake douane en accijnzen
- Art. 236 Algemene Wet 18 juli 1977 inzake douane en accijnzen

25 juni 2025 P.25.0469.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250625.2F.4** AC nr. ...

- Toepassing van de wet in de tijd - Bepaling die na de feiten in werking is getreden - Andere bepaling die op het ogenblik van de feiten van toepassing was - Herkwalificatie - Toepassing

Uit de omstandigheid dat een daad niet strafbaar is krachtens de nieuwe wet die na het plegen van die daad in werking is getreden, volgt niet dat ze niet zou kunnen worden bestraft krachtens een andere wettelijke bepaling die daarentegen zowel op de datum van het misdrijf als op de datum van het vonnis van kracht was; dit is het geval wanneer de beklaagde niet werd veroordeeld wegens schending van artikel 3.44 Wetboek van Vennootschappen, dat niet bestond op het ogenblik waarop het misdrijf werd gepleegd, maar van de artikelen 193, 196, 197, 213 en 214 Strafwetboek, aangezien de herkwalificatie van de litigieuze boekingen de identiteit ervan niet wijzigen (1). (1) Zie Cass. 25 september 2024, AR P.24.0567.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240925.2F.6

- Art. 3.44 Wetboek van vennootschappen en verenigingen 23 maart 2019
- Art. 127 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 214 Strafwetboek
- Art. 213 Strafwetboek

- Art. 197 Strafwetboek
- Art. 196 Strafwetboek
- Art. 193 Strafwetboek
- Art. 2, eerste lid Strafwetboek

23 april 2025 P.25.0067.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250423.2F.5 AC nr. ...

- Verjaring van de strafvordering - Stuiting - Daad van onderzoek of van vervolging - Brief van de onderzoeksrechter over de stand van het onderzoek - Gevolg

Daden van onderzoek zijn door een bevoegd persoon gestelde daden die ertoe strekken gegevens te verzamelen om het dossier op de gebruikelijke wijze samen te stellen en in staat van wijzen te brengen; een brief van de onderzoeksrechter die een ontvangstmelding bevat van de brief van de raadsman van een burgerlijke partij, en waarin de onderzoeksrechter die raadsman eraan herinnert dat hij reeds bij een vorige brief heeft meegedeeld dat de zaak voor eventuele nuttige vorderingen aan het openbaar ministerie was overgemaakt en hem meedeelt dat tot dusver geen enkele reactie van het openbaar ministerie werd geregistreerd, houdt geen daad van onderzoek in die de verjaring van de strafvordering stuit (1) (2).(1) Zie concl. OM. (2) Art. 22 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering, zoals van kracht vóór de inwerkingtreding van de Wet Strafprocesrecht I van 9 april 2024 (BS 18 april 2024); bij art. 60 van de Wet Strafprocesrecht I van 9 april 2024, inwerking getreden op 28 april 2024, werd artikel 22 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering opgeheven.

- Art. 22 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

3 juni 2025 P.24.1485.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.5 AC nr. ...

- Verval - Zeer zwaarwichtige miskenning van de redelijke termijn - Voorwaarden - Meerdere beklaagden - Meerdere periodes van stilstand - Beoordeling

Uit de tekst van artikel 27 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering, de daar gebruikte terminologie en de wetsgeschiedenis volgt dat de sanctie van het verval van de strafvordering wegens overschrijding van de redelijke termijn slechts uitzonderlijk mag worden toegepast; de overschrijding moet dermate zwaarwichtig zijn dat ze leidt tot het oordeel dat het verderzetten van de strafprocedure in geen enkel opzicht nog te verantwoorden is; bij die onaantastbare beoordeling houdt de rechter rekening met de ernst van de overschrijding van de redelijke termijn en de concrete omstandigheden van de zaak, zoals onder meer de in de zaak aan de orde zijnde belangen; het enkele feit dat er in een strafprocedure meerdere periodes van stilstand zijn vast te stellen, dat de strafprocedure slechts heeft geleid tot een beslissing meerdere jaren na de aanvang van de redelijke termijn en dat voor bepaalde medebeklaagden de verjaring van de strafvordering wordt vastgesteld, verplicht de rechter niet noodzakelijk om aan te nemen dat de redelijke termijn zeer zwaarwichtig is miskend; het Hof gaat na of de rechter uit zijn vaststellingen geen onmogelijk te verantwoorden gevolgen heeft afgeleid (1). (1) Over art. 27 VT Sv. zie o.a. Cass. 22 april 2025, AR P.25.0130.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250422.2N.6; Cass. 19 maart 2025, AR P.24.1618.F, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250319.2F.1; Cass. 11 maart 2025, AR P.24.1621.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250311.2N.1; Cass. 25 februari 2025, AR P.24.1506.N,ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250225.2N.1 , met concl. OM; Cass. 18 februari 2025, AR P.25.0154.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250218.2N.10. Zie alg. J. MEESE, “Less is more. De verjaring van de strafvordering en de redelijke termijn in strafzaken anno 2024”, RW 2024-25, 763-780; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, die Keure, 2025, I, 59-74.

- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

17 juni 2025 P.25.0464.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250617.2N.31** AC nr. ...

- Ontvankelijkheid - Bewijsvoering - Gerechtelijk onderzoek - Regelmatigheid van de procedure - Onregelmatigheid in de bewijsgaring die het recht op een eerlijk proces onherstelbaar aantast - Onontvankelijkheid van de strafvordering als sanctie - Aanvoeringslast van de beklaagde - Maatregelen van onderzoek te nemen door de vonnisrechter - Voorwaarde

Indien de rechter oordeelt dat het onderzoek of de vervolging is aangetast door een onregelmatigheid die tot gevolg heeft dat het recht op een eerlijk proces van een beklaagde onherstelbaar is aangetast, kan hij de strafvordering onontvankelijk verklaren; in dat geval dient de rechter artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering niet toe te passen; een beklaagde die voorhoudt dat er een onregelmatigheid in het onderzoek of de vervolging is begaan en dat zijn recht op een eerlijk proces onherstelbaar is aangetast, moet die aanvoeringen en het verband ertussen aannemelijk maken, zonder ze te moeten bewijzen; gelet op de aard, de ernst en de gevolgen van de sanctie van de niet-ontvankelijkheid van de strafvordering dient de rechter die oordeelt dat een beklaagde een onherstelbare aantasting van zijn recht op een eerlijk proces ingevolge een onregelmatigheid in het onderzoek of vervolging aannemelijk maakt, de nodige maatregelen te bevelen opdat redelijkerwijze zekerheid kan worden verkregen over die aanvoering (1). (1) Zie andersluidende concl. OM.

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

24 juni 2025 P.25.0407.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.45** AC nr. ...

- Onafhankelijkheid van het openbaar ministerie - Verzoek om toegang tot informatie die niet behoort tot het strafdossier - Geen bevel van de rechter mogelijk - Weigering door openbaar ministerie - Beoordeling van het gevolg - Eerbiediging van het recht op een eerlijk proces - Niet-ontvankelijkheid van de strafvordering - Beslissing van de rechter die de strafvordering ontvankelijk acht - Wijze

Krachtens het beginsel van de onafhankelijkheid van het openbaar ministerie, zoals vervat in artikel 151 Grondwet, kan de rechter geen bevel geven aan het openbaar ministerie en kan hij het openbaar ministerie dus niet dwingen om een beklaagde toegang te geven tot informatie die behoort tot een strafdossier dat vreemd is aan de voorliggende procedure (1); de rechter kan uit zijn vaststelling dat het openbaar ministerie aan een beklaagde toegang tot bepaalde informatie ontzegt, enkel gevolgen afleiden voor de eerbiediging van het recht op een eerlijk proces van deze laatste en hij kan, in zoverre geen minder verregaande remedie mogelijk is, besluiten tot de niet-ontvankelijkheid van de strafvordering wegens de miskenning van dat recht; bij afwezigheid van daarover bij conclusie gevoerd verweer dient de rechter niet uitdrukkelijk melding te maken van zijn beslissing dat hij, niettegenstaande zijn vaststelling dat de beklaagde geen toegang heeft tot bepaalde informatie waarom hij verzoekt, de strafvordering ontvankelijk acht en die beslissing kan blijken uit het feit dat de rechter oordeelt over de gegrondheid van de strafvordering. (1) Zie Cass. 9 april 2025, AR P.24.1727.F, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250409.2F.18; Cass. 5 september 2017, AR P.17.0645.N, AC 2017, nr. 446.

- Art. 151 De gecoördineerde Grondwet 1994

3 juni 2025 P.25.0089.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.3** AC nr. ...

- Wegverkeer - Vriendschappelijke band tussen verbalisant en burgerlijke partij - Ontvankelijkheid van de strafvordering - Gevolg

De loutere omstandigheid dat een beklaagde voorhoudt dat een verbalisant die vaststellingen heeft verricht bij een verkeersongeval een burgerlijke partij kent en dat tussen hen een zekere vriendschappelijkheid zou bestaan, volgt niet dat (1) de rechter verplicht is die verbalisant te horen als getuige op de rechtszitting, (2) de bijzondere bewijswaarde die de in het proces-verbaal vermelde zintuigelijke vaststellingen van de verbalisant op grond van artikel 62, eerste lid, Wegverkeerswet heeft, verdwijnt of (3) de rechter de strafvordering onontvankelijk moet verklaren.

- Art. 62, eerste lid Wet 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer

11 februari 2025 P.24.1635.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250211.2N.6** AC nr. ...

- Verjaring van de strafvordering - Schorsing - Samen behandelde of berechte misdrijven - Beoordeling door de rechter - Meerdere gerechtelijke onderzoeken - Schorsingsgrond die voortvloeit uit een cassatieprocedure - Cassatieprocedure die slechts betrekking heeft op één gerechtelijk onderzoek - Werking van de schorsingsgrond - Grens

De schorsingsgrond van de verjaring van de strafvordering geldt in de regel voor alle samen behandelde of berechte misdrijven die nauw met elkaar zijn verbonden door intrinsieke samenhang en het is de vonnisrechter die definitief beslist over het bestaan van die samenhang waarbij het geen belang heeft of de feiten bij hem aanhangig zijn gemaakt met dezelfde akte of met verschillende akten; die regel is evenwel niet absoluut en de vonnisrechter kan oordelen dat, in de omstandigheden die hij vaststelt, de strafvordering ondanks de cassatieprocedure toch verder is kunnen worden uitgeoefend, hetgeen onder meer het geval kan zijn wanneer misdrijven het voorwerp uitmaken van verschillende gerechtelijke onderzoeken, de cassatieprocedure slechts betrekking heeft op een van die onderzoeken, de strafvordering inmiddels verder kan worden uitgeoefend in de andere onderzoeken en alle uit de verschillende onderzoeken voortvloeiende zaken pas bij een latere beslissing worden samengevoegd (1) (2). (1) Zie concl. OM. (2) Art. 24 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering werd door art. 36 van de Wet Strafprocesrecht I van 9 april 2024 (BS 18 april 2024) vervangen en luidt thans: “De verjaring van de strafvordering is geschorst wanneer de wet dit bepaalt of wanneer er een wettelijk beletsel bestaat dat de instelling van de strafvordering verhindert."

- Art. 24 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

3 juni 2025 P.24.1485.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.5** AC nr. ...

- Verjaring - Toepassing van de wet in de tijd - Procedurewet - Onmiddellijke toepassing - Geen terugwerkende kracht - Handeling gesteld onder vigeur van de eerdere wet - Uitwerking

De nieuwe wet is van toepassing op alle proceshandelingen die na de inwerkingtreding van die wet zijn gesteld, onverminderd de handelingen die reeds onder vigeur van de vroegere wet zijn gesteld; hieruit volgt dat een wet die de verjaringsregeling wijzigt, van toepassing is op alle strafvorderingen die vóór de datum van inwerkingtreding van die wet zijn ontstaan maar op dat ogenblik nog niet zijn verjaard krachtens de oude wet; ze heeft geen terugwerkende kracht; de appelrechters stellen wettig vast dat de strafvordering noch op het ogenblik van de inwerkingtreding van de nieuwe wet noch krachtens die nieuwe wet is verjaard op het ogenblik van hun uitspraak, wanneer zij vaststellen dat de laatste verjaringsstuitende daad die in de oorspronkelijke termijn is gesteld, bestaat in de oproeping tot verschijning voor de politierechtbank en dat de wet van 9 april 2024 in werking is getreden op 28 april 2024, dus vóór het verstrijken van de tweede verjaringstermijn (1). (1) Zie Cass. 18 december 2024, AR P.24.1371.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241218.2F.2 met concl. van advocaat-generaal Vandermeersch; M-A BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, 10de uitg., Brugge, La Charte, 2025, 99.

- Art. 3 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 23 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 22 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

23 april 2025 P.25.0155.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250423.2F.3** AC nr. ...

- Redelijke termijn - Beoordeling per beklaagde - Rechtsmiddelen die zijn ingesteld door andere beklaagden - Invloed

Bij de beoordeling van de redelijke termijn betreffende een beklaagde kan de rechter het gegeven betrekken dat andere beklaagden in dezelfde strafvervolging rechtsmiddelen hebben aangewend die een impact hebben gehad op de voortgang van de strafvervolging.

- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

17 juni 2025 P.25.0464.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250617.2N.31** AC nr. ...

TAALGEBRUIK

ALGEMEEN

Algemeen - Voorlopige hechtenis - Bevel tot aanhouding - Redenen - Vertaling in de taal die hij verstaat - Recht van verdediging - Sanctie - Omstandigheden

Artikel 16, § 6bis Voorlopige Hechteniswet, artikel 3 Richtlijn 2010/64/EU, de artikelen 3 en 6, lid 2, Richtlijn 2012/13/EU en artikel 5.2 EVRM voorzien niet in een nietigheidssanctie of in een andere sanctie die van rechtswege van toepassing is op de eventuele niet-naleving van de erin vervatte verplichtingen binnen de erin bepaalde termijnen; het feit dat de aangehouden verdachte niet binnen een redelijke termijn een schriftelijke of mondelinge vertaling van de relevante passages van het bevel tot aanhouding heeft ontvangen in een taal die hij verstaat of dat hij in die taal niet op de hoogte is gesteld van de redenen van zijn aanhouding en van alle tegen hem ingebrachte beschuldigingen, kan derhalve enkel aanleiding geven tot zijn invrijheidstelling wanneer het onderzoeksgerecht dat beslist over de handhaving van zijn voorlopige hechtenis vaststelt dat zijn recht van verdediging daardoor onherstelbaar is miskend.

- Art. 5.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 6, tweede lid Richtlijn 2010/64/EU van het Europees Parlement en de Raad van 20 oktober 2010 betreffende het recht op vertolking en vertaling in strafprocedures
- Art. 3 Richtlijn 2010/64/EU van het Europees Parlement en de Raad van 20 oktober 2010 betreffende het recht op vertolking en vertaling in strafprocedures
- Art. 16, § 6bis Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

26 augustus 2025 P.25.1182.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250826.VAK.3** AC nr. ...

Algemeen - Voorlopige hechtenis - Bevel tot aanhouding - Redenen - Vertaling in de taal die hij verstaat - Recht van verdediging - Sanctie - Beoordeling

De urgentie waarmee die vertaling of informatie aan de verdachte moet worden verstrekt met het oog op de vrijwaring van zijn recht van verdediging, hangt af van de concrete situatie waarin hij zich bevindt; in die zin is een arrestatie met vrijheidsbeneming, gevolgd door een politionele ondervraging over de feiten die aan de arrestatie ten grondslag liggen, niet te vergelijken met een door de onderzoeksrechter afgeleverd bevel tot aanhouding, dat zijn geldingskracht behoudt tot een andersluidende beslissing van de onderzoeksrechter of een onderzoeksgerecht; aldus levert het enkele feit dat een verdachte die vertaling of informatie niet onverwijld na het afleveren van het bevel tot aanhouding heeft ontvangen, ook al is hij ingevolge overmacht nog niet eerder kunnen worden ondervraagd, nog geen onherstelbare miskenning van zijn recht van verdediging op; het onderzoeksgerecht dat beslist over de voorlopige hechtenis van de verdachte, oordeelt onaantastbaar op grond van alle regelmatig aan tegenspraak onderworpen gegevens of tot de invrijheidstelling van de betrokkene moet worden beslist wegens de onherstelbare miskenning van zijn recht van verdediging.

- Art. 5.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 6, tweede lid Richtlijn 2010/64/EU van het Europees Parlement en de Raad van 20 oktober 2010 betreffende het recht op vertolking en vertaling in strafprocedures
- Art. 3 Richtlijn 2010/64/EU van het Europees Parlement en de Raad van 20 oktober 2010 betreffende het recht op vertolking en vertaling in strafprocedures

- Art. 16, § 6bis Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

26 augustus 2025 P.25.1182.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250826.VAK.3 AC nr. ...

GERECHTSZAKEN (WET 15 JUNI 1935)

Gerechtszaken (wet 15 juni 1935) - In hoger beroep - Strafzaken - Recht op bijstand van een tolk - Invulling van dit recht - Beoordeling door de rechter - Eerbiediging van het recht van verdediging - Bijstand van tolk in hoger beroep - Toezicht door het Hof - Draagwijdte - Gevolg

Het recht op bijstand van een tolk bepaald in artikel 6.3.e. EVRM geldt niet enkel bij de zaak voor het vonnisgerecht, maar ook voor onderzoeksverrichtingen tijdens het vooronderzoek; het staat aan de rechter te oordelen of de verdachte of de beklaagde voldoende de taal van de rechtspleging begrijpt en spreekt, zodat hij in staat is zijn recht van verdediging effectief uit te oefenen maar uit het enkele feit dat een beklaagde tijdens de behandeling van de zaak in hoger beroep werd bijgestaan door een tolk, volgt niet noodzakelijk dat de beklaagde de taal van de procedure niet of onvoldoende beheerste voor zijn verhoor door de politie of voor een effectieve uitoefening van zijn recht van verdediging bij de behandeling van de zaak in eerste aanleg; het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord (1). (1) Zie Cass. 7 maart 2023, AR P.22.1551.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230307.2N.2.

- Art. 6.3.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

4 maart 2025 P.24.0766.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250304.2N.8 AC nr. ...

Gerechtszaken (wet 15 juni 1935) - In hoger beroep - Strafzaken - Verzoek tot taalwijziging voor correctionele rechtbank in hoger beroep - Beroepen vonnis bij verstek - Beroepen vonnis dat verzet ongedaan verklaart - Gevolg

Een verzoek tot taalwijziging zoals bedoeld in artikel 23 Taalwet Gerechtszaken kan door de beklaagde slechts worden geformuleerd voor de politierechtbank of de correctionele rechtbank die in eerste aanleg zitting houdt en kan niet voor het eerst worden geformuleerd voor de correctionele rechtbank die zitting houdt in hoger beroep (1); de omstandigheid dat het beroepen vonnis van de politierechtbank zich ertoe beperkt een door de beklaagde aangetekend verzet ongedaan te verklaren en de omstandigheid dat het beroepen vonnis bij verstek werd gewezen, doen hieraan geen afbreuk. (1) Cass. 2 januari 1996, AR P.95.1299.N, AC 1996, nr. 4; Cass. 27 oktober 1987, AR nr. 1397, AC 1987-88, nr. 116, F. VAN VOLSEM, "De taal in de Belgische strafprocedure: een poging tot een stand van zaken", in F. VAN VOLSEM en A. KLIP, De taal in het strafproces in België en Nederland, Preadvies van de Nederlands-Vlaamse Vereniging voor Strafrecht, Nijmegen, Wolf Legal Publishers, 2021, (3-128), p. 71, nr. 176; L. LINDEMANS, Taalgebruik in gerechtszaken, in APR, 1973 (2de ed.), p. 111.

- Art. 23 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

25 maart 2025 P.24.0781.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250325.2N.18 AC nr. ...

Gerechtszaken (wet 15 juni 1935) - In eerste aanleg - Strafzaken - Brusselse agglomeratie - Tweetalig parket Brussel - Opsporingsonderzoek - Wegverkeer - Aanvankelijk proces-verbaal wegens de noodwendigheden opgesteld in het Frans -

Artikel 67ter Wegverkeerswet - Rechtspersoon met zetel in Brusselse agglomeratie - Vraag om inlichtingen overeenkomstig artikel 67ter Wegverkeerswet aan de rechtspersoon-kentekenplaathoudster in het Frans - De voor de rechtspersoon verantwoordelijke natuurlijke persoon met woonplaats in het Nederlandse taalgebied - Vraag om inlichtingen overeenkomstig artikel 67ter Wegverkeerswet aan de natuurlijke persoon opgesteld in het Nederlands - Invloed

Uit de samenlezing van de artikelen 11, tweede lid, 12, eerste lid, en 16, eerste lid, Taalwet Gerechtszaken volgt dat indien in het kader van een door het tweetalig parket Brussel gevoerd opsporingsonderzoek een proces-verbaal bij toepassing van artikel 11, tweede lid, Taalwet Gerechtszaken betreffende een verkeersovertreding wegens de noodwendigheden van de zaak in het Frans werd opgesteld, er vervolgens een door artikel 67ter, tweede lid, Wegverkeerswet bedoelde vraag om inlichtingen in het Frans werd verstuurd aan de rechtspersoon-kentekenplaathoudster met zetel in de Brusselse agglomeratie en er ten slotte een dergelijke vraag om inlichtingen wordt verstuurd aan de voor de rechtspersoon verantwoordelijke natuurlijke persoon, die zijn woonplaats heeft in het Nederlandse taalgebied, die vraag om inlichtingen in het Nederlands mag worden opgesteld.

- Art. 16, eerste lid Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken
- Art. 12, eerste lid Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken
- Art. 11, tweede lid Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

24 juni 2025 P.25.0484.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.18** AC nr. ...

Gerechtszaken (wet 15 juni 1935) - In eerste aanleg - Strafzaken - Verzoek tot verzending van de zaak naar een rechtscollege van een ander taalgebied - Hoger beroep tegen de afwijzing van het verzoek - Beslissing van een ongegrond hoger beroep en verwijzing van de zaak naar de eerste rechter - Onmiddellijk cassatieberoep - Toelaatbaarheid

De beslissing van het rechtscollege in hoger beroep die het hoger beroep van de beklaagde tegen de afwijzing van zijn verzoek om de zaak te verwijzen naar een rechtbank in een ander taalgebied afwijst als ontvankelijk doch ongegrond en de zaak terug verwijst naar de eerste rechter is geen eindbeslissing in de zin van artikel 420, eerste lid, Wetboek van Strafvordering en evenmin een beslissing als bedoeld door een van de uitzonderingsgevallen van artikel 420, tweede lid, Wetboek van Strafvordering, zodat het cassatieberoep tegen die beslissing wegens voorbarigheid niet ontvankelijk is (1). (1) Cass. 11 oktober 2005, AR P.05.0606.N, AC 2005, nr. 497; Cass. 23 juni 1999, AR P.99.0384.F, AC 1999, nr. 390.

- Art. 23 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken
- Art. 420 Wetboek van Strafvordering

11 oktober 2022 P.22.1137.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221011.2N.18** AC nr. ...

Gerechtszaken (wet 15 juni 1935) - In eerste aanleg - Strafzaken - Verzoek tot wijziging van de taal - Weigering en vonnis ten gronde in eerste aanleg dat de beklaagde geen enkel nadeel berokkent - Hoger beroep - Appelgerecht dat de beslissing van de eerste rechter over de wijziging van de taal hervormt - Arrest dat de zaak naar een hof van beroep van de andere taalrol verwijst - Arrest van het hof van beroep op verwijzing dat niet naar recht beslist dat de zaak tot de bevoegdheid van de correctionele rechtbank en niet van het hof van beroep behoorde -

Bevoegdheidsgeschil dat de rechtsgang belemmert - Gevolg - Vernietiging van het arrest van het hof van beroep waarnaar de zaak is verwezen

Arrest nr. 47 van 25 april 2024 van het Grondwettelijk Hof beslist tot de ongrondwettigheid van artikel 215 Wetboek van strafvordering, in die zin uitgelegd dat het aan de rechtscolleges in hoger beroep die een vonnis tenietdoen waarbij vóór enig onderzoek van de zaak werd geweigerd om in te gaan op een verzoek tot wijziging van de taal van de rechtspleging, de verplichting oplegt om de zaak te verwijzen naar een rechtscollege in hoger beroep en niet naar een rechtscollege van eerste aanleg, maar wanneer de eerste rechter de zaak heeft behandeld en uitspraak ten gronde heeft gedaan door een beslissing die de beklaagde geen enkel nadeel berokkent, verwijst het hof van beroep dat de wijziging van de taal beveelt de beklaagde naar recht naar een hof van beroep van de andere taalrol, aangezien laatstgenoemd gerecht en niet de correctionele rechtbank bevoegd is om van de vervolging kennis te nemen; het Hof beslist in een dergelijk geval tot regeling van het rechtsgebied, vernietigt het arrest van het hof van beroep op verwijzing en verwijst de zaak naar dat hof van beroep, anders samengesteld (1). (1) Zie GwH. 25 april 2024, arrest nr. 47/2024; prejudiciële vraag nr. 8466, BS 7 mei 2025, Numac 2025003522, gesteld door het Hof van cassatie aan het Grondwettelijk hof (Cass. 8 april 2025, AR P.24.1778.F, arrest niet gepubliceerd).

- Art. 215 Wetboek van Strafvordering
- Art. 23, vierde lid Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

18 juni 2025 P.25.0759.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250618.2F.15** AC nr. ...

Gerechtszaken (wet 15 juni 1935) - In eerste aanleg - Strafzaken - Strafuitvoering - Strafuitvoeringsrechtbank - Verzoek tot wijziging van de taal - Veroordeelde opgesloten in een Brusselse instelling - Keuze van de taal

Uit de artikelen 23bis, derde lid, en 23ter, eerste lid, Taalwet Gerechtszaken en hun wetsgeschiedenis volgt dat de veroordeelde gemachtigd is de strafuitvoeringsrechtbank van een ander taalstelsel te kiezen als hij zich in een andere landstaal uitdrukt dan die van de rechtbank die normaal bevoegd is en dat een in een gevangenis, gelegen in het tweetalig gebied van Brussel-Hoofdstad, opgesloten veroordeelde ook van die keuzemogelijkheid gebruik kan maken door zich te richten tot de rechter of de rechtbank waar de rechtspleging wordt gevoerd in de door hem gekozen taal (1). (1) Cass. 4 december 2018, AR P.18.1136.N, AC 2018, nr. 682.

- Art. 23ter, eerste lid Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken
- Art. 23bis, derde lid Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

18 juni 2025 P.25.0799.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250618.2F.19** AC nr. ...

UITLEVERING

- Passieve uitlevering - Brits internationaal aanhoudingsbevel ter zake van een Belgische onderdaan - Uitvoerbaarverklaring - Handels- en samenwerkingsovereenkomst van 30 december 2020 tussen de EU en het VK - Artikel 603, rechtstreeks toepasselijk - Gevolg

In een arrest van 29 juli 2024, nummer 202/24, heeft het Hof van Justitie van de Europese Unie geoordeeld dat hoewel de Handels- en samenwerkingsovereenkomst nergens uitdrukkelijk bepaalt dat de lidstaten gehouden zijn gevolg te geven aan een door het Verenigd Koninkrijk op grond van deze overeenkomst uitgevaardigd aanhoudingsbevel, uit de opzet van titel VII van het derde deel van die overeenkomst, en met name "uit het respectieve oogmerk van de artikelen 600 tot en met 604 ervan", volgt dat een lidstaat de tenuitvoerlegging van een dergelijk bevel slechts kan weigeren om redenen die voortvloeien uit de overeenkomst; artikel 603 van de overeenkomst is bijgevolg rechtstreeks toepasselijk; onder voorbehoud van de in het bovenvermelde artikel 603 bedoelde kennisgevingen, bepaalt paragraaf 1 van die bepaling echter dat de tenuitvoerlegging van een aanhoudingsbevel niet mag worden geweigerd op grond van het feit dat de gezochte persoon onderdaan is van de uitvoerende staat (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM; zie HvJEU (Grote Kamer) 29 juli 2024, C-202/24, Alchaster, ECLI:EU:C:2024:649, en concl. van advocaat-generaal SZPUNAR, ECLI:EU:C:2024:559 ; Cass. 27 november 2024, AR P.24.1526.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241127.2F.27.

- Art. 13 Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen
- Art. 603 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds
- Art. 596 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds
- Art. 5.1 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds

28 mei 2025 P.25.0777.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250528.2F.18** AC nr. ...

- Passieve uitlevering - Asielaanvraag - (Geen) grond, op zich, tot weigering van de uitlevering - (Geen) schorsende werking van de procedure van uitvoerbaarverklaring van een internationaal aanhoudingsbevel

De indiening van een verzoek om internationale bescherming heeft op zich geen schorsende werking op de procedure van uitvoerbaarverklaring van het internationaal aanhoudingsbevel en is geen in artikel 2bis Uitleveringswet 1874 bedoelde weigeringsgrond (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 48/3 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 48/2 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 48 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 2bis Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen

- Art. 33 Internationaal verdrag betreffende de status van vluchtelingen, ondertekend te Genève op 28 juli 1951, goedgekeurd bij wet van 26 juni 1953

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

28 mei 2025 P.25.0676.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250528.2F.14 AC nr. ...

- Passieve uitlevering - Voorwaarden - Gevaren bedoeld in artikel 2bis, Uitleveringswet 1874 - Toetsing door de onderzoekgerechten - Geen gestaafde conclusie in hoger beroep - Gevolg

Artikel 2bis, eerste en tweede lid, Uitleveringswet 1874, voeren een algemene voorwaarde in voor de uitlevering, die onder toezicht van de onderzoeksgerechten wordt getoetst; in het kader van die toetsing dienen ze zich bijgevolg op zijn minst ervan te verzekeren dat er geen ernstige en duidelijke redenen bestaan waaruit blijkt dat aan die voorwaarde onmogelijk kan worden voldaan; wanneer degene wiens uitlevering door Turkije wordt gevraagd in zijn conclusie in hoger beroep zegt te vrezen dat de tegen hem geformuleerde beschuldigingen zijn ingegeven door zijn Koerdische afkomst en door zijn eerder politiek engagement en dat hij geen financiële steun van zijn familie in Turkije meer ontvangt omdat de meeste van zijn naasten zijn aangehouden, komen de appelrechters deze verplichting na wanneer zij, bij gebrek aan een conclusie in hoger beroep waarin die gevaren omstandiger worden gemotiveerd, vaststellen dat de eiser de Turkse nationaliteit heeft, dat hij op het ogenblik van de feiten meerderjarig was, dat hij geen immuniteit genoot, dat hij niet de hoedanigheid van politiek vluchteling had en, in hun mening die zij aan die van de eiser tegenstellen, oordelen dat er geen grond bestaat tot weigering van de uitvoerbaarverklaring van het internationaal aanhoudingsbevel op basis van artikel 2bis Uitleveringswet 1874 (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 48/3 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 48/2 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 48 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 2bis Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen

28 mei 2025 P.25.0676.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250528.2F.14 AC nr. ...

- Veroordeling uitgesproken in een andere lidstaat van de Europese Unie - Europees aanhoudingsbevel - Verjaring van de straf die volgens het Belgisch recht is ingetreden - Weerslag op de facultatieve weigeringsgrond die de verbintenis van de uitvoerende lidstaat veronderstelt om de straf op grond waarvan het aanhoudingsbevel werd uitgevaardigd, ten uitvoer te leggen

Uit arrest nr. C-514/17 van 13 december 2018 van het Hof van Justitie van de Europese Unie volgt dat artikel 4.6 van het Kaderbesluit 2002/584 van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten zich niet verzet tegen de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel wanneer de verjaring van de straf op grond waarvan dat aanhoudingsbevel werd uitgevaardigd, in de uitvoerende staat is verkregen, zodat die straf daar niet zou kunnen worden ondergaan; bijgevolg verantwoordt vaststelling van de kamer van inbeschuldigingstelling dat de buitenlandse straf volgens het Belgisch recht is verjaard, haar beslissing om de in artikel 6, 4° Wet Europees Aanhoudingsbevel bedoelde facultatieve weigeringsgrond te verwerpen, naar recht (1); het Hof van Justitie van de Europese Unie dient hierover dus geen vraag te worden gesteld (2). (1) Zie Cass. 30 november 2022, AR P.22.1511.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221130.2F.9 en AR P.22.1529.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221130.2F.14; Cass. 17 juni 2009, AR P.09.0879.F, AC 2009, nr. 414; M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Brussel, La Charte, 2021, II, 2097 en voetnoten 311-314. De facultatieve weigeringsgrond voorzien in artikel 6, 4° van de wet moet onderscheiden worden van de verplichte weigeringsgrond bedoeld in artikel 4, °4 van de wet (“ingeval de strafvordering of de straf volgens de Belgische wet is verjaard en de Belgische gerechten bevoegd zijn om kennis te nemen van de feiten”); “het Kaderbesluit 2002/584 en de Wet Europees Aanhoudingsbevel bevatten betreffende de verplichte of de facultatieve grond om het Europees aanhoudingsbevel niet ten uitvoer te leggen, echter geen enkele bepaling over het feit dat de straf, waarvan het Europees aanhoudingsbevel de tenuitvoerlegging beoogt, verjaard zou zijn volgens het recht van de uitvaardigende Staat” (Cass. 26 januari 2022, AR P.22.0073.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220126.2F.11). (2) Zie Cass. 30 november 2022, AR P.22.1511.F-P.22.1529.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221130.2F.14; Cass. 14 maart 2006, AR P.05.1117.N, AC 2006, nr. 147.

- Art. 267 Verdrag van 25 maart 1957 betreffende de werking van de Europese Unie
- Art. 6, 4° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel
- Art. 4.6 Kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van de EU van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten

27 september 2023 P.23.1318.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230927.2F.21** AC nr. ...

- Passieve uitlevering - Internationaal aanhoudingsbevel uitgevaardigd door de Britse overheden - Artikel 13 Uitleveringswet 1874 - Toepassing van de procedure geregeld door de Wet Europees Aanhoudingsbevel - Beslissing tot uitvoerbaarverklaring gewezen door de kamer van inbeschuldigingstelling - Akte van cassatieberoep die door de met het oog op uitlevering gedetineerde persoon zelf is ondertekend op de griffie van de gevangenis - Ontvankelijkheid

De met het oog op uitlevering aan het Verenigd Koninkrijk gedetineerde persoon die cassatieberoep instelt tegen de door de kamer van inbeschuldigingstelling gewezen beslissing tot uitvoerbaarverklaring van het door de Britse overheden verleende internationaal aanhoudingsbevel kan de akte van cassatieberoep geldig zelf op de griffie van de gevangenis ondertekenen (1). (Impliciete oplossing). (1) "De Uitleveringswet 1874 maakt geen melding van het cassatieberoep, dat ter zake geregeld blijft door het Wetboek van Strafvordering. Artikel 3 van de wet betreft immers enkel, enerzijds, de procedure van uitvoerbaarverklaring door de raadkamer van het door de bevoegde buitenlandse overheid verleende aanhoudingsbevel en, anderzijds, de wijze om het advies van de kamer van inbeschuldigingstelling van het hof van beroep over de uitlevering in te winnen. Daaruit volgt dat het cassatieberoep dat gericht is tegen een arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling dat de beslissing van de raadkamer tot uitvoerbaarverklaring bevestigt, moet worden ingesteld door een advocaat die houder is van het in artikel 425, § 1, tweede lid, Wetboek van Strafvordering bedoelde getuigschrift". (Cass. 28 september 2016, AR P.16.0938.F, ECLI:BE:CASS:2016:ARR.20160928.4, AC 2016, nr. 531; zie Cass. 7 juni 2016, AR P.16.0520.N, ECLI:BE:CASS:2016:ARR.20160607.5, AC 2016, nr. 382).In het geval van de door het Verenigd Koninkrijk ingediende verzoeken tot uitlevering verwijst artikel 13 van die wet echter, met het oog op de regeling van de "procedure van tenuitvoerlegging en uitvaardiging van verzoeken tot overlevering", naar de Wet Europees Aanhoudingsbevel, waarvan artikel 18 voorziet in een bijzondere regeling voor het cassatieberoep en, met name, in een duidelijk kortere termijn om cassatieberoep in te stellen (vijf dagen); in dat geval eist het Hof geen tussenkomst van een advocaat die houder is van het getuigschrift (zie Cass. 25 maart 2015, AR P.15.0393.F, ECLI:BE:CASS:2015:ARR.20150325.2, AC 2015, nr. 221, met concl. van advocaat-generaal LOOP op datum in Pas., ECLI:BE:CASS:2015:CONC.20150325.2).Bijgevolg is het cassatieberoep, dat deel uitmaakt van de "procedure van tenuitvoerlegging en uitvaardiging van verzoeken tot overlevering", aangezien het mogelijk maakt om de beslissing die over dat verzoek uitspraak heeft gedaan te toetsen, wel ontvankelijk. (M.N.B.)

- Art. 18 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel
- Art. 13 Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen
- Art. 603 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds
- Art. 596 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds
- Art. 5.1 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds

28 mei 2025 P.25.0777.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250528.2F.18** AC nr. ...

UITVOERBAARVERKLARING

- Passieve uitlevering - Voorwaarden - Gevaren bedoeld in artikel 2bis, Uitleveringswet 1874 - Toetsing door de onderzoekgerechten - Geen gestaafde conclusie in hoger beroep - Gevolg

Artikel 2bis, eerste en tweede lid, Uitleveringswet 1874, voeren een algemene voorwaarde in voor de uitlevering, die onder toezicht van de onderzoeksgerechten wordt getoetst; in het kader van die toetsing dienen ze zich bijgevolg op zijn minst ervan te verzekeren dat er geen ernstige en duidelijke redenen bestaan waaruit blijkt dat aan die voorwaarde onmogelijk kan worden voldaan; wanneer degene wiens uitlevering door Turkije wordt gevraagd in zijn conclusie in hoger beroep zegt te vrezen dat de tegen hem geformuleerde beschuldigingen zijn ingegeven door zijn Koerdische afkomst en door zijn eerder politiek engagement en dat hij geen financiële steun van zijn familie in Turkije meer ontvangt omdat de meeste van zijn naasten zijn aangehouden, komen de appelrechters deze verplichting na wanneer zij, bij gebrek aan een conclusie in hoger beroep waarin die gevaren omstandiger worden gemotiveerd, vaststellen dat de eiser de Turkse nationaliteit heeft, dat hij op het ogenblik van de feiten meerderjarig was, dat hij geen immuniteit genoot, dat hij niet de hoedanigheid van politiek vluchteling had en, in hun mening die zij aan die van de eiser tegenstellen, oordelen dat er geen grond bestaat tot weigering van de uitvoerbaarverklaring van het internationaal aanhoudingsbevel op basis van artikel 2bis Uitleveringswet 1874 (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 48/3 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 48/2 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 48 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 2bis Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen

28 mei 2025 P.25.0676.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250528.2F.14** AC nr. ...

- Passieve uitlevering - Brits internationaal aanhoudingsbevel ter zake van een Belgische onderdaan - Handels- en samenwerkingsovereenkomst van 30 december 2020 tussen de EU en het VK - Artikel 603, rechtstreeks toepasselijk - Gevolg

In een arrest van 29 juli 2024, nummer 202/24, heeft het Hof van Justitie van de Europese Unie geoordeeld dat hoewel de Handels- en samenwerkingsovereenkomst nergens uitdrukkelijk bepaalt dat de lidstaten gehouden zijn gevolg te geven aan een door het Verenigd Koninkrijk op grond van deze overeenkomst uitgevaardigd aanhoudingsbevel, uit de opzet van titel VII van het derde deel van die overeenkomst, en met name "uit het respectieve oogmerk van de artikelen 600 tot en met 604 ervan", volgt dat een lidstaat de tenuitvoerlegging van een dergelijk bevel slechts kan weigeren om redenen die voortvloeien uit de overeenkomst; artikel 603 van de overeenkomst is bijgevolg rechtstreeks toepasselijk; onder voorbehoud van de in het bovenvermelde artikel 603 bedoelde kennisgevingen, bepaalt paragraaf 1 van die bepaling echter dat de tenuitvoerlegging van een aanhoudingsbevel niet mag worden geweigerd op grond van het feit dat de gezochte persoon onderdaan is van de uitvoerende staat (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM; zie HvJEU (Grote Kamer) 29 juli 2024, C-202/24, Alchaster, ECLI:EU:C:2024:649, en concl. van advocaat-generaal SZPUNAR, ECLI:EU:C:2024:559 ; Cass. 27 november 2024, AR P.24.1526.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241127.2F.27.

- Art. 13 Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen

- Art. 603 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds

- Art. 596 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds

- Art. 5.1 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds

28 mei 2025 P.25.0777.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250528.2F.18** AC nr. ...

- Passieve uitlevering - Internationaal aanhoudingsbevel uitgevaardigd door de Britse overheden - Artikel 13 Uitleveringswet 1874 - Toepassing van de procedure geregeld door de Wet Europees Aanhoudingsbevel - Beslissing tot uitvoerbaarverklaring gewezen door de kamer van inbeschuldigingstelling - Akte van cassatieberoep die door de met het oog op uitlevering gedetineerde persoon zelf is ondertekend op de griffie van de gevangenis - Ontvankelijkheid

De met het oog op uitlevering aan het Verenigd Koninkrijk gedetineerde persoon die cassatieberoep instelt tegen de door de kamer van inbeschuldigingstelling gewezen beslissing tot uitvoerbaarverklaring van het door de Britse overheden verleende internationaal aanhoudingsbevel kan de akte van cassatieberoep geldig zelf op de griffie van de gevangenis ondertekenen (1). (Impliciete oplossing). (1) "De Uitleveringswet 1874 maakt geen melding van het cassatieberoep, dat ter zake geregeld blijft door het Wetboek van Strafvordering. Artikel 3 van de wet betreft immers enkel, enerzijds, de procedure van uitvoerbaarverklaring door de raadkamer van het door de bevoegde buitenlandse overheid verleende aanhoudingsbevel en, anderzijds, de wijze om het advies van de kamer van inbeschuldigingstelling van het hof van beroep over de uitlevering in te winnen. Daaruit volgt dat het cassatieberoep dat gericht is tegen een arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling dat de beslissing van de raadkamer tot uitvoerbaarverklaring bevestigt, moet worden ingesteld door een advocaat die houder is van het in artikel 425, § 1, tweede lid, Wetboek van Strafvordering bedoelde getuigschrift". (Cass. 28 september 2016, AR P.16.0938.F, ECLI:BE:CASS:2016:ARR.20160928.4, AC 2016, nr. 531; zie Cass. 7 juni 2016, AR P.16.0520.N, ECLI:BE:CASS:2016:ARR.20160607.5, AC 2016, nr. 382).In het geval van de door het Verenigd Koninkrijk ingediende verzoeken tot uitlevering verwijst artikel 13 van die wet echter, met het oog op de regeling van de "procedure van tenuitvoerlegging en uitvaardiging van verzoeken tot overlevering", naar de Wet Europees Aanhoudingsbevel, waarvan artikel 18 voorziet in een bijzondere regeling voor het cassatieberoep en, met name, in een duidelijk kortere termijn om cassatieberoep in te stellen (vijf dagen); in dat geval eist het Hof geen tussenkomst van een advocaat die houder is van het getuigschrift (zie Cass. 25 maart 2015, AR P.15.0393.F, ECLI:BE:CASS:2015:ARR.20150325.2, AC 2015, nr. 221, met concl. van advocaat-generaal LOOP op datum in Pas., ECLI:BE:CASS:2015:CONC.20150325.2).Bijgevolg is het cassatieberoep, dat deel uitmaakt van de "procedure van tenuitvoerlegging en uitvaardiging van verzoeken tot overlevering", aangezien het mogelijk maakt om de beslissing die over dat verzoek uitspraak heeft gedaan te toetsen, wel ontvankelijk. (M.N.B.)

- Art. 18 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel
- Art. 13 Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen
- Art. 603 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds
- Art. 596 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds
- Art. 5.1 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds

28 mei 2025 P.25.0777.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250528.2F.18** AC nr. ...

- Passieve uitlevering - Asielaanvraag - (Geen) grond, op zich, tot weigering van de uitlevering - (Geen) schorsende werking van de procedure van uitvoerbaarverklaring van een internationaal aanhoudingsbevel

De indiening van een verzoek om internationale bescherming heeft op zich geen schorsende werking op de procedure van uitvoerbaarverklaring van het internationaal aanhoudingsbevel en is geen in artikel 2bis Uitleveringswet 1874 bedoelde weigeringsgrond (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 48/3 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de

vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 48/2 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 48 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 2bis Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen

- Art. 33 Internationaal verdrag betreffende de status van vluchtelingen, ondertekend te Genève op 28 juli 1951, goedgekeurd bij wet van 26 juni 1953

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

28 mei 2025 P.25.0676.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250528.2F.14** AC nr. ...

VALSHEID EN GEBRUIK VAN VALSE STUKKEN

- Constitutieve bestanddelen - Begrip beschermd geschrift - Geschrift dat zich opdringt aan het openbaar vertrouwen - Geschrift dat zich niet opdringt aan het openbaar vertrouwen - Controlemogelijkheid van het geschrift door de bestemmeling - Draagwijdte - Gevolg

Het misdrijf valsheid in geschriften als bedoeld in de artikelen 193, 196 en 214 Strafwetboek bestaat erin in een door de wet beschermd geschrift, met bedrieglijk opzet of met het oogmerk om te schaden, de waarheid te vermommen op een bij de wet bepaalde wijze, terwijl hieruit een nadeel kan ontstaan en een door de wet beschermd geschrift is een geschrift dat in zekere mate tot bewijs kan strekken, dit is zich aan het openbare vertrouwen opdringt, zodat de overheid of particulieren die ervan kennis nemen of aan wie het wordt voorgelegd, kunnen overtuigd zijn van de waarachtigheid van de rechtshandeling of van het rechtsfeit in dat geschrift vastgelegd of kunnen gerechtigd zijn daaraan geloof te hechten; een geschrift dat slechts bewijswaarde heeft na aanvaarding ervan door de bestemmeling, dringt zich in de regel niet op aan het openbaar vertrouwen maar dit is anders wanneer het voor de bestemmeling onmogelijk is om de in het geschrift voorkomende vermeldingen te controleren of wanneer deze controle door toedoen van de uitreiker onmogelijk is gemaakt; die onmogelijkheid tot controle kan bestaan bij de kandidaat-verkoper van een onroerend goed, die op slinkse wijze en met misbruik van zijn gebreken of zwakheden door een beweerde kandidaat-koper ervan wordt overtuigd om een door deze laatste voorgelegde verkoopcompromis te ondertekenen die de kandidaat-verkoper, mocht de mogelijkheid tot werkelijke kennisneming van de volledige inhoud van die compromis of tot het nemen van een beredeneerde beslissing daarover hem niet doelbewust zijn ontnomen door de kandidaat-koper, nooit zou ondertekenen omdat de compromis bedingen bevat die kennelijk niet met de werkelijkheid overeenstemmen en die voor de kandidaat-verkoper zeer nadelig zijn (1). (1) Zie over het plegen van valsheid door het bedrieglijk verkrijgen van een handtekening o.m.: A. DE NAUW, Inleiding tot het bijzonder strafrecht, Mechelen, Kluwer, 2010, 39; M. RIGAUX en P.-E. TROUSE, Les crimes et les délits du code pénal, III, Brussel, Bruylant, 1957, p. 166, nr. 185 en pp. 178-179, nr. 199; J. VANHALEWIJN en L. DUPONT, Valsheid in geschriften, APR, Gent, Story-Scientia, 1975, pp. 100-101, nr. 319; Gent 29 april 2014, RW 2015-2016/39, 1549 en noot.

- Artt. 193, 196 en 214 Strafwetboek

27 september 2022 P.22.0411.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220927.2N.1** AC nr. ...

- Veroordeling uit hoofde van valsheid in geschriften en gebruik van valse stukken - Geen vermelding van artikel 197 Strafwetboek - Artikel 422 Wetboek van Strafvordering - Cassatieberoep - Cassatiemiddelen - Ontvankelijkheid

Artikel 422 Wetboek van Strafvordering bepaalt dat wanneer de uitgesproken straf dezelfde is als die welke is bepaald door de op het misdrijf toepasselijke wet, niemand de vernietiging van het arrest of het vonnis kan vragen, op grond van het enig middel dat bij de vermelding van de tekst van de wet een vergissing is begaan; wanneer het arrest een beklaagde schuldig verklaart aan valsheid in geschriften en gebruik van valse stukken met vermelding van de artikelen 193, 196, 213 en 214 Strafwetboek maar zonder vermelding van artikel 197 Strafwetboek, dan betreft de niet-vermelding van artikel 197 Strafwetboek een vergissing die op grond van artikel 422 Wetboek van Strafvordering geen aanleiding kan geven tot cassatie.

- Art. 422 Wetboek van Strafvordering
- Art. 214 Strafwetboek
- Art. 213 Strafwetboek
- Art. 197 Strafwetboek
- Art. 196 Strafwetboek
- Art. 193 Strafwetboek

10 juni 2025 P.25.0173.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250610.2N.17** AC nr. ...

- Geschrift (factuur of andere) - Bestanddelen - (Geen) onmogelijkheid tot verificatie door de bestemmeling

Noch artikel 196 van het Strafwetboek noch enige andere wettelijke bepaling vereist, opdat een geschrift, en dus een factuur, valsheid in geschrifte kan uitmaken, dat de bestemmeling het onmogelijk kan verifiëren (1). (1) Zie concl. OM, die deze ommekeer in de rechtspraak voorstelt.

- Art. 196 Strafwetboek

28 mei 2025 P.25.0159.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250528.2F.1** AC nr. ...

- Waarheidsvermomming - Wet van 14 december 2005 houdende afschaffing van de effecten aan toonder - Effecten aan toonder - Omzetting van rechtswege in effecten op naam - Aandeelhoudersregister - Inschrijving op naam van de rechthebbende - Rechtskracht om de omzetting vast te stellen - Ondertekening - Overhandiging van de aandelen aan toonder - Grens

De rechter kan oordelen dat een aandelenregister dat slechts door één bestuurder is opgesteld en ondertekend in het kader van een voorgenomen aandelentransactie, de rechtskracht heeft om de omzetting van de erin vermelde aandelen aan toonder in aandelen op naam van de rechthebbende op die aandelen vast te stellen, ongeacht of deze laatste dat register alsdan heeft ondertekend, dan wel zijn aandelen aan toonder vooraf fysiek heeft overhandigd aan het bevoegde bestuursorgaan van de vennootschap (1). (1) Zie concl. OM.

11 februari 2025 P.24.0985.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250211.2N.1** AC nr. ...

VEILIGHEID VAN DE STAAT

- Aanwenden van privacygevoelige onderzoeksmaatregelen - Aanvoering door de beklaagde van de onregelmatige herkomst - Wering - Draagwijdte - Gevolg - Informatie afkomstig van een inlichtingendienst - Gebruik in strafzaken - Bewijs - Bewijsvoering - Opstarten van een gerechtelijk onderzoek

Informatie van een inlichtingendienst die enkel in aanmerking wordt genomen als inlichting die toelaat een onderzoek te openen of het in een bepaalde richting te oriënteren en vervolgens op autonome wijze bewijzen te verzamelen, vormt als dusdanig geen bewijs van een misdrijf en is dan ook niet onderworpen aan de vereisten waaraan bewijs moet voldoen; aldus moet de herkomst van dergelijke informatie niet noodzakelijk worden verduidelijkt en kan de beklaagde, om die informatie uit het debat te doen weren, niet volstaan met de aanvoering dat de herkomst ervan onregelmatig is of zou kunnen zijn, maar moet hij dat enigszins aannemelijk maken zonder dat hij daarvoor eerst kennis van die herkomst moet hebben en noch het feit dat op basis van de informatie een gerechtelijk onderzoek wordt gevorderd in het kader waarvan privacygevoelige onderzoeksmaatregelen worden bevolen, noch de mogelijkheid dat de informatie afkomstig is van een buitenlandse inlichtingendienst is, doen daaraan afbreuk (1). (1) Cass. 17 mei 2022, AR P.22.0101.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220517.2N.6; B. VANGEEBERGEN, Het gebruik van inlichtingen in het strafproces, Intersentia, 2017; A. WINANTS, “Staatsveiligheid, strafvordering en strafproces”, in vereniging voor de vergelijkende studie van het recht van België en Nederland, Preadviezen 2009, Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2009, pp. 242-246.

15 november 2022 P.22.0745.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221115.2N.1** AC nr. ...

VENNOOTSCHAPPEN

ALGEMEEN. GEMEENSCHAPPELIJKE REGELS

Algemeen - gemeenschappelijke regels - Geschillen - Gedwongen overdracht van zijn aandelen in de vennootschap door een vennoot aan een andere vennoot - Waarde van de aandelen - Tijdstip

De waarde van de aandelen moet in beginsel worden geraamd op het tijdstip waarop de rechter de overdracht ervan beveelt en de rechter kan slechts een andere peildatum hanteren dan de datum van eigendomsoverdracht wanneer hij in concreto vaststelt dat de omstandigheden die geleid hebben tot de vordering tot overname van de aandelen of het gedrag van de partijen ten gevolge van de vordering, een invloed hebben gehad op de waarde van de aandelen (1)(2). (1) Zie concl. OM. (2) Artt. 642 en 643 Wetboek van Vennootschappen, zoals van toepassing vóór hun opheffing bij Wet van 23 maart 2019.

- Art. 643, eerste lid Wetboek van Vennootschappen 7 mei 1999
- Art. 642 Wetboek van Vennootschappen 7 mei 1999

27 juni 2025 C.24.0081.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250627.1N.8** AC nr. ...

Algemeen - gemeenschappelijke regels - Geschillen - Gedwongen overdracht van zijn aandelen in de vennootschap door een vennoot aan een andere vennoot - Waarde van de aandelen - Tijdstip - Beoordelingsbevoegdheid van de rechter

Uit de wetsgeschiedenis van artikel 2:69, derde lid, WVV blijkt dat de wetgever de beoordelingsbevoegdheid van de rechter bij het bepalen van de waarde van de aandelen heeft willen verruimen door hem toe te laten om, rekening houdend met alle relevante omstandigheden, een billijke prijs te bepalen die hoger of lager ligt dan de prijs op datum van het vonnis waarbij de eigendomsoverdracht wordt bevolen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 2:69, derde lid Wetboek van vennootschappen en verenigingen 23 maart 2019
- Art. 2:60 Wetboek van vennootschappen en verenigingen 23 maart 2019

27 juni 2025 C.24.0081.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250627.1N.8** AC nr. ...

Algemeen - gemeenschappelijke regels - Dagelijks bestuur - Daden van beheer - Afstand van de verlopen tijd van de verjaring - Bevoegdheid

De algemeen coördinator mag binnen de handelingen van het dagelijks bestuur de stuitingsdaad van de afstand van de op de verjaring verlopen termijn stellen, zoals bepaald in artikel 83, § 2, Btw-wetboek.

- Art. 83, § 2 Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde

25 november 2022 F.22.0006.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221125.1N.9** AC nr. ...

Algemeen - gemeenschappelijke regels - Rechtsvorderingen en verjaring - Rechtsvorderingen tegen zaakvoerders, bestuurders, commissarissen, vereffenaars wegens verrichtingen in verband met hun taak - Aanvang - Kennis van de benadeelde - Begrip

De verjaring van rechtsvorderingen tegen zaakvoerders, bestuurders, commissarissen, vereffenaars wegens verrichtingen in verband met hun taak begint te lopen van zodra de verrichtingen niet meer verborgen worden gehouden en de benadeelde derhalve in de mogelijkheid verkeert deze te kennen; die kennis slaat op alle omstandigheden die vereist zijn voor het instellen van voormelde rechtsvorderingen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 198, § 1, vierde streepje Wetboek van Vennootschappen 7 mei 1999

20 juni 2025 C.24.0187.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250620.1N.13** AC nr. ...

ALLERLEI

Allerlei - Holdingvennootschap - Aandelen in het bezit van de provincies en de gemeenten - Overdracht van de aandelen onderworpen aan de goedkeuring van de raad van bestuur - Kapitaalverhoging - Voorwaarde - Publicatie van een prospectus - Toepassingsgebied - Op de kapitaalmarkt verhandelbaar effect - Begrip

Moet artikel 2.1, a), van richtlijn 2003/71/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende het prospectus dat gepubliceerd moet worden wanneer effecten aan het publiek worden aangeboden of tot de handel worden toegelaten en tot wijziging van richtlijn 2001/34/EG, dat op zijn beurt verwijst naar artikel 4.1, 18), van richtlijn 2004/39/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende markten voor financiële instrumenten, tot wijziging van de richtlijnen 85/611/EEG en 93/6/EEG van de Raad en van richtlijn 2000/12/EG van het Europees Parlement en de Raad en houdende intrekking van richtlijn 93/22/EEG van de Raad, aldus worden uitgelegd dat het begrip “op de kapitaalmarkt verhandelbare effecten” ook betrekking heeft op de aandelen van een holdingvennootschap die enkel de provincies en de gemeenten in hun bezit kunnen hebben en waarvan de overdracht is onderworpen aan de goedkeuring van de raad van bestuur?

- Art. 4, § 1, punt 18 Richtlijn 2004/35/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade
- Art. 2, § 1, a) Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd

24 oktober 2025 C.22.0403.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20251024.1F.4** AC nr. ...

Allerlei - Holdingvennootschap - Aandelen in het bezit van de provincies en de gemeenten - Overdracht van de aandelen onderworpen aan de goedkeuring van de raad van bestuur - Kapitaalverhoging - Voorwaarde - Publicatie van een prospectus - Toepassingsgebied - Op de kapitaalmarkt verhandelbaar effect - Begrip

Moet artikel 2.1, a), van richtlijn 2003/71/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende het prospectus dat gepubliceerd moet worden wanneer effecten aan het publiek worden aangeboden of tot de handel worden toegelaten en tot wijziging van richtlijn 2001/34/EG, dat op zijn beurt verwijst naar artikel 4.1, 18), van richtlijn 2004/39/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende markten voor financiële instrumenten, tot wijziging van de richtlijnen 85/611/EEG en 93/6/EEG van de Raad en van richtlijn 2000/12/EG van het Europees Parlement en de Raad en houdende intrekking van richtlijn 93/22/EEG van de Raad, aldus worden uitgelegd dat het begrip "op de kapitaalmarkt verhandelbare effecten" ook betrekking heeft op de aandelen van een holdingvennootschap die enkel de provincies en de gemeenten in hun bezit kunnen hebben en waarvan de overdracht is onderworpen aan de goedkeuring van de raad van bestuur?

- Art. 4, § 1, punt 18 Richtlijn 2004/35/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade
- Art. 2, § 1, a) Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd

24 oktober 2025 C.22.0403.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20251024.1F.4** AC nr. ...

Allerlei - Omzetting van rechtswege in effecten op naam - Rechtstreekse inschrijving op naam van de rechthebbende - Geen formele vraag en overlegging van de effecten - Rechtsgeldigheid van de omzetting - Gevolg - Wet van 14 december 2005 houdende afschaffing van de effecten aan toonder - Effecten aan toonder

De enkele omstandigheid dat effecten aan toonder werden omgezet in effecten op naam zonder dat de rechthebbende op die aandelen dat vooraf formeel en met overlegging van zijn aandelen aan toonder had gevraagd, tastte de rechtsgeldigheid van die omzetting niet aan, noch belette dit de uitoefening van de rechten verbonden aan de omgezette aandelen door de rechthebbende; integendeel konden vanaf 1 januari 2014, indien de rechthebbende op de effecten gekend was en er redelijkerwijze geen conflictsituatie kon ontstaan die de wetgever heeft willen vermijden, effecten aan toonder zonder meer en dus ook zonder dat de effecten eerst moesten worden ingeschreven op naam van de emittent, in het aandeelhoudersregister worden ingeschreven op naam van de rechthebbende, zonder dat daarop van rechtswege enige nietigheidssanctie van toepassing was (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 9 Wet 14 december 2005 houdende afschaffing van de effecten aan toonder

11 februari 2025 P.24.0985.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250211.2N.1** AC nr. ...

Allerlei - Wet van 14 december 2005 houdende afschaffing van de effecten aan toonder - Effecten aan toonder - Omzetting van rechtswege in effecten op naam - Rechtskracht om de omzetting vast te stellen - Ondertekening - Overhandiging van de aandelen aan toonder - Grens

De rechter kan oordelen dat een aandelenregister dat slechts door één bestuurder is opgesteld en ondertekend in het kader van een voorgenomen aandelentransactie, de rechtskracht heeft om de omzetting van de erin vermelde aandelen aan toonder in aandelen op naam van de rechthebbende op die aandelen vast te stellen, ongeacht of deze laatste dat register alsdan heeft ondertekend, dan wel zijn aandelen aan toonder vooraf fysiek heeft overhandigd aan het bevoegde bestuursorgaan van de vennootschap (1). (1) Zie concl. OM.

11 februari 2025 P.24.0985.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250211.2N.1 AC nr. ...

Allerlei - Wet van 14 december 2005 houdende afschaffing van de effecten aan toonder - Effecten aan toonder - Omzetting van rechtswege in effecten op naam - Inschrijving op naam van de emittent - Inschrijving op naam van de rechthebbende nadat deze zich bekend heeft gemaakt - Geen sanctie - Doel van de wetgever - Gevolg

Artikel 9 Dematerialisatiewet bepaalt niet op straffe van nietigheid dat de van rechtswege omgezette effecten moesten worden ingeschreven op naam van de emittent en slechts op naam van de rechthebbende van die effecten konden worden ingeschreven nadat deze zich bekend had gemaakt en evenmin bepaalt dat artikel hoe de rechthebbende zich bekend moest maken; artikel 7 Dematerialisatiewet, dat slaat op een vorige omzettingsfase waarin effecten nog niet van rechtswege waren omgezet, is desbetreffend niet van overeenkomstige toepassing, maar wel dient voor de interpretatie van artikel 9 Dematerialisatiewet rekening te worden gehouden met de onveranderde bedoeling van de wetgever om, naast de opheffing van de anonimiteit verbonden aan de effecten aan toonder, conflictsituaties te vermijden die konden ontstaan door het nog opduiken van effecten aan toonder na de omzetting ervan in effecten op naam (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 9 Wet 14 december 2005 houdende afschaffing van de effecten aan toonder
- Art. 7 Wet 14 december 2005 houdende afschaffing van de effecten aan toonder

11 februari 2025 P.24.0985.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250211.2N.1 AC nr. ...

HANDELSVENNOOTSCHAPPEN

Handelsvennootschappen - Naamloze vennotschappen - Dagelijks bestuur - Daden van dagelijks bestuur - Begrip

De daden van dagelijks bestuur zijn met name die welke geboden zijn door de noden van het dagelijks leven van de vennootschap (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 525, eerste lid Wetboek van Vennootschappen 7 mei 1999

29 september 2023 F.22.0107.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230929.1F.10 AC nr. ...

Handelsvennootschappen - Naamloze vennotschappen - Wet van 14 december 2005 houdende afschaffing van de effecten aan toonder - Effecten aan toonder - Omzetting van rechtswege in effecten op naam - Inschrijving op naam van de emittent - Inschrijving op naam van de rechthebbende nadat deze zich bekend heeft gemaakt - Geen sanctie - Doel van de wetgever - Gevolg

Artikel 9 Dematerialisatiewet bepaalt niet op straffe van nietigheid dat de van rechtswege omgezette effecten moesten worden ingeschreven op naam van de emittent en slechts op naam van de rechthebbende van die effecten konden worden ingeschreven nadat deze zich bekend had gemaakt en evenmin bepaalt dat artikel hoe de rechthebbende zich bekend moest maken; artikel 7 Dematerialisatiewet, dat slaat op een vorige omzettingsfase waarin effecten nog niet van rechtswege waren omgezet, is desbetreffend niet van overeenkomstige toepassing, maar wel dient voor de interpretatie van artikel 9 Dematerialisatiewet rekening te worden gehouden met de onveranderde bedoeling van de wetgever om, naast de opheffing van de anonimiteit verbonden aan de effecten aan toonder, conflictsituaties te vermijden die konden ontstaan door het nog opduiken van effecten aan toonder na de omzetting ervan in effecten op naam (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 9 Wet 14 december 2005 houdende afschaffing van de effecten aan toonder
- Art. 7 Wet 14 december 2005 houdende afschaffing van de effecten aan toonder

11 februari 2025 P.24.0985.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250211.2N.1 AC nr. ...

Handelsvennootschappen - Naamloze vennotschappen - Wet van 14 december 2005 houdende afschaffing van de effecten aan toonder - Effecten aan toonder - Omzetting van rechtswege in effecten op naam - Rechtstreekse inschrijving op naam van de rechthebbende - Geen formele vraag en overlegging van de effecten - Rechtsgeldigheid van de omzetting - Gevolg

De enkele omstandigheid dat effecten aan toonder werden omgezet in effecten op naam zonder dat de rechthebbende op die aandelen dat vooraf formeel en met overlegging van zijn aandelen aan toonder had gevraagd, tastte de rechtsgeldigheid van die omzetting niet aan, noch belette dit de uitoefening van de rechten verbonden aan de omgezette aandelen door de rechthebbende; integendeel konden vanaf 1 januari 2014, indien de rechthebbende op de effecten gekend was en er redelijkerwijze geen conflictsituatie kon ontstaan die de wetgever heeft willen vermijden, effecten aan toonder zonder meer en dus ook zonder dat de effecten eerst moesten worden ingeschreven op naam van de emittent, in het aandeelhoudersregister worden ingeschreven op naam van de rechthebbende, zonder dat daarop van rechtswege enige nietigheidssanctie van toepassing was (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 9 Wet 14 december 2005 houdende afschaffing van de effecten aan toonder

11 februari 2025 P.24.0985.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250211.2N.1 AC nr. ...

Handelsvennootschappen - Algemeen - Geschillen - Gedwongen overdracht van zijn aandelen in de vennootschap door een vennoot aan een andere vennoot - Waarde van de aandelen - Tijdstip

De waarde van de aandelen moet in beginsel worden geraamd op het tijdstip waarop de rechter de overdracht ervan beveelt en de rechter kan slechts een andere peildatum hanteren dan de datum van eigendomsoverdracht wanneer hij in concreto vaststelt dat de omstandigheden die geleid hebben tot de vordering tot overname van de aandelen of het gedrag van de partijen ten gevolge van de vordering, een invloed hebben gehad op de waarde van de aandelen (1)(2). (1) Zie concl. OM. (2) Artt. 642 en 643 Wetboek van Vennootschappen, zoals van toepassing vóór hun opheffing bij Wet van 23 maart 2019.

- Art. 643, eerste lid Wetboek van Vennootschappen 7 mei 1999
- Art. 642 Wetboek van Vennootschappen 7 mei 1999

27 juni 2025 C.24.0081.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250627.1N.8 AC nr. ...

Handelsvennootschappen - Allerlei - Wet van 14 december 2005 houdende afschaffing van de effecten aan toonder - Effecten aan toonder - Omzetting van rechtswege in effecten op naam - Aandeelhoudersregister - Inschrijving op naam van de rechthebbende - Rechtskracht om de omzetting vast te stellen - Ondertekening - Overhandiging van de aandelen aan toonder - Grens

De rechter kan oordelen dat een aandelenregister dat slechts door één bestuurder is opgesteld en ondertekend in het kader van een voorgenomen aandelentransactie, de rechtskracht heeft om de omzetting van de erin vermelde aandelen aan toonder in aandelen op naam van de rechthebbende op die aandelen vast te stellen, ongeacht of deze laatste dat register alsdan heeft ondertekend, dan wel zijn aandelen aan toonder vooraf fysiek heeft overhandigd aan het bevoegde bestuursorgaan van de vennootschap (1). (1) Zie concl. OM.

11 februari 2025 P.24.0985.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250211.2N.1** AC nr. ...

Handelsvennootschappen - Besloten vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid - Faillissement - Aansprakelijkheid van zaakvoerders of gewezen zaakvoerders alsmede van alle andere personen die ten aanzien van de zaken van de vennootschap - Kennelijk grove fout - Begrip - Handeling die dateert van na de staking van betaling - Invloed

Vereist is dat de in artikel 265, eerste lid, Wetboek van Vennootschappen bedoelde kennelijke grove fout heeft bijgedragen tot het faillissement zonder dat een rechtstreeks oorzakelijk verband tussen de kennelijk grove fout en het faillissement is vereist; het feit dat de handeling die als kennelijk grove fout wordt gekwalificeerd, dateert van na de datum van staking van betaling zoals deze bij het faillissementsvonnis of een navolgend vonnis werd vervroegd, sluit niet uit dat deze handeling heeft bijgedragen tot het faillissement (1). (1) Artikel 265, eerste lid, Wetboek van Vennootschappen, zoals van toepassing vóór de opheffing bij Wet van 11 augustus 2017.

- Art. 265, eerste lid Wetboek van Vennootschappen 7 mei 1999

20 juni 2025 C.24.0187.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250620.1N.13** AC nr. ...

Handelsvennootschappen - Naamloze vennotschappen - Advocaat - Gerechtelijke procedure - Lastgeving - Proceshandeling - Lastgeving door een rechtspersoon - Beslissing en goedkeuring door het orgaan van de rechtspersoon - Weerlegbaar vermoeden - Bewijslast

Het in artikel 440, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek bepaalde vermoeden van lastgeving is niet onweerlegbaar; een partij kan aanvoeren dat de beslissing om een proceshandeling te stellen niet door de organen van de rechtspersoon werd goedgekeurd en niet van die rechtspersoon uitgaat, maar de bewijslast berust bij die partij (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 440, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

29 september 2023 F.22.0107.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230929.1F.10** AC nr. ...

Handelsvennootschappen - Algemeen - Geschillen - Gedwongen overdracht van zijn aandelen in de vennootschap door een vennoot aan een andere vennoot - Waarde van de aandelen - Tijdstip - Beoordelingsbevoegdheid van de rechter

Uit de wetsgeschiedenis van artikel 2:69, derde lid, WVV blijkt dat de wetgever de beoordelingsbevoegdheid van de rechter bij het bepalen van de waarde van de aandelen heeft willen verruimen door hem toe te laten om, rekening houdend met alle relevante omstandigheden, een billijke prijs te bepalen die hoger of lager ligt dan de prijs op datum van het vonnis waarbij de eigendomsoverdracht wordt bevolen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 2:69, derde lid Wetboek van vennootschappen en verenigingen 23 maart 2019

- Art. 2:60 Wetboek van vennootschappen en verenigingen 23 maart 2019

27 juni 2025 C.24.0081.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250627.1N.8 AC nr. ...

Handelsvennootschappen - Naamloze vennotschappen - Advocaat - Gerechtelijke procedure - Lastgeving - Proceshandeling - Lastgeving door een rechtspersoon - Vermoeden

Behoudens het geval waarin de wet een bijzondere lastgeving vereist, wordt de advocaat die een proceshandeling stelt voor een rechtbank van de rechterlijke orde en zich ertoe beperkt te verklaren dat hij optreedt namens een rechtspersoon die naar behoren is geïdentificeerd door zijn benaming, zijn rechtskarakter en zijn maatschappelijke zetel, wettelijk vermoed daartoe van het bevoegde orgaan van die rechtspersoon een regelmatige lastgeving te hebben ontvangen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 440, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

29 september 2023 F.22.0107.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230929.1F.10 AC nr. ...

Handelsvennootschappen - Naamloze vennotschappen - Dagelijks bestuur - Vertegenwoordiging - Opdracht - Bevoegdheden van de dagelijks bestuurder - Fiscaal beroep - Betwisting van de bevoegdheden van de dagelijks bestuurder - Bewijslast

De partij die aanvoert dat de beslissing van de persoon aan wie het dagelijks bestuur van een vennootschap is opgedragen om een fiscaal beroep in te stellen, niet door de organen van de rechtspersoon werd goedgekeurd en niet van die rechtspersoon uitgaat, dient te bewijzen dat het geschil niet onder dat bestuur valt (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 525, eerste lid Wetboek van Vennootschappen 7 mei 1999

29 september 2023 F.22.0107.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230929.1F.10 AC nr. ...

Handelsvennootschappen - Naamloze vennotschappen - Dagelijks bestuur - Vertegenwoordiging - Opdracht - Bevoegdheden van de dagelijks bestuurder - Omvang - Fiscaal beroep

Een fiscaal beroep kan worden ingesteld door de persoon aan wie het dagelijks bestuur van een vennootschap is opgedragen, in zoverre het om een geschil gaat dat wordt geacht onder het dagelijks bestuur te vallen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 525, eerste lid Wetboek van Vennootschappen 7 mei 1999

29 september 2023 F.22.0107.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230929.1F.10 AC nr. ...

VERBINTENIS

- Niet-nakoming van een contractuele verbintenis - Schade - Algemeen - Bestaan van de schade - Geen bewijs van de omvang - Taak van de rechter

De rechter die het bestaan aanneemt van schade, veroorzaakt door een fout, kan de vordering tot vergoeding van die schade niet afwijzen op de enkele grond dat de benadeelde het gevorderde bedrag niet bewijst. In dat geval staat het de rechter de geldwaarde ervan te ramen op een met die schade overeenstemmend bedrag (1). (1) Zie concl. OM.

13 juni 2025 C.24.0001.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250613.1N.5** AC nr. ...

- Schipper - Resultaatsverbintenis - Aansprakelijkheid - Schadeposten - Omvang

De verbintenis van de schipper om de goederen van hun laadplaats naar hun bestemming te vervoeren is een resultaatverbintenis, zodat bij niet-nakoming ervan een weerlegbaar vermoeden van fout geldt aan de zijde van de schipper; deze bepaling houdt geen beperking in van de aansprakelijkheid van de schipper voor andere schade dan verlies of beschadiging van de goederen; de verbintenis kan niet met het oog op de schade door beschadiging of verlies van de goederen een resultaatverbintenis zijn, en met het oog op andere schadeposten een middelenverbintenis (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 30 Wet 5 mei 1936 op de binnenbevrachting

13 juni 2025 C.23.0356.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250613.1N.4** AC nr. ...

- Niet-nakoming van een contractuele verbintenis - Uitvoering door een derde - Machtiging rechter

In geval van niet-nakoming van een contractuele verbintenis heeft de schuldeiser, indien de prestatie zich hiertoe leent, het recht zich door de rechter te laten machtigen om de verbintenis te laten uitvoeren door een derde op kosten van de schuldenaar (1). (1) Zie concl. OM.

13 juni 2025 C.24.0001.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250613.1N.5** AC nr. ...

- Niet-nakoming van een contractuele verbintenis - Ongegronde of onzorgvuldige buitengerechtelijke vervanging - Gevolgen

Wanneer de schuldeiser de verbintenis zonder voorafgaandelijke rechterlijke machtiging laat uitvoeren door een derde, zonder dat daartoe grond bestaat of op een onzorgvuldige wijze, kan de schuldeiser de gemaakte kosten niet verhalen op de schuldenaar, maar heeft hij slechts recht op vergoeding van de schade die het gevolg is van de wanprestatie (1). (1) Zie concl. OM.

13 juni 2025 C.24.0001.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250613.1N.5** AC nr. ...

- Niet-nakoming van een contractuele verbintenis - Buitengerechtelijke vervanging - Uitvoering door een derde - Voorwaarden - Toetsing achteraf door de rechter

In uitzonderlijke omstandigheden, zoals bij hoogdringendheid, kan de schuldeiser hiertoe op kennisgeving overgaan zonder rechterlijke machtiging op eigen kosten en op eigen risico en deze kosten verhalen op de schuldenaar, waarbij zijn handelwijze achteraf kan worden getoetst door de rechter; in beide gevallen dient de schuldeiser de redelijke belangen van de schuldenaar in acht te nemen (1). (1) Zie concl. OM.

13 juni 2025 C.24.0001.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250613.1N.5** AC nr. ...

VERDELING

- Staat van vereffening opgemaakt door de notaris-vereffenaar - Aan de rechter voorgelegde betwistingen - Omschrijving - Grenzen

Enkel de betwistingen verwoord in of voortvloeiend uit de beweringen en zwarigheden die zijn opgenomen in het proces-verbaal van de aangestelde notaris, worden aan de rechter voorgelegd door de neerlegging ter griffie van de uitgifte van dat proces-verbaal; indien de notaris-vereffenaar een staat van vereffening heeft opgemaakt overeenkomstig de door de rechter gegeven richtlijnen, kunnen, behoudens ontdekking van nieuwe feiten of nieuwe stukken van doorslaggevend belang, enkel de betwistingen worden aangevoerd die verband houden met de aanpassing van de staat (1). (1) Artt. 1209 en 1223, vóór de wijziging ervan door de wet van 13 augustus 2011.

- Art. 1223 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1209 Gerechtelijk Wetboek

19 juni 2025 C.21.0292.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250619.1F.2** AC nr. ...

VERDOVENDE MIDDELEN [ZIE: 163/01 GENEESKUNDE]

- Uit een misdrijf verkregen vermogensvoordeel - Voorbereidende handelingen als bepaald in artikel 2bis, § 6, Drugswet - Draagwijdte

Elk misdrijf kan in beginsel vermogensvoordelen in de zin van artikel 42, 3°, Strafwetboek opleveren (1); dit is ook het geval voor wat betreft het stellen van voorbereidende handelingen zoals bepaald in artikel 2bis, § 6, Drugswet, ongeacht of die handelingen als dusdanig hebben geleid tot een specifiek drugmisdrijf zoals een concrete invoer van cocaïne. (1) Cass. 10 januari 2012, AR P.11.0938.N, AC 2012, nr. 18, ECLI:BE:CASS:2012:ARR.20120110.5, RABG 2012, nr. 13, met noot P. WAETERINCKX, 2012, nr. 13, p. 896-909.

- Art. 2bis, § 6 Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid
- Art. 42, 3° Strafwetboek

11 februari 2025 P.24.1446.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250211.2N.2** AC nr. ...

- Vereniging - Leidend persoon - Begrip

De verzwarende omstandigheid van leiding geven aan een criminele organisatie of aan een vereniging van activiteiten waaraan de beklaagde heeft deelgenomen met het oog op de handel in verdovende middelen vereist niet dat de vervolgende partij aantoont dat er sprake is van “onafhankelijke leidinggevende functies” en van een rechtstreekse deelneming aan de door de organisatie en de vereniging gepleegde misdrijven (1). (1) Zie concl. OM, §§ 52-59.

- Art. 2bis, § 4, b) Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid
- Art. 324ter, § 4 Strafwetboek

20 december 2023 P.23.0636.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231220.2F.3** AC nr. ...

- Misdrijf - Verzwarende omstandigheid - Misdrijf gepleegd "ten aanzien" van een minderjarige - Minderjarige boven de volle leeftijd van 16 jaar - Minderjarige boven de volle leeftijd van 12 jaar en minder dan volle 16 jaar oud - Draagwijdte

Door artikel 2bis, § 2, a), en § 3, a), Drugswet dat een zwaardere straf oplegt wanneer het in artikel 2bis, § 1, Drugswet bepaalde misdrijf wordt gepleegd ten aanzien van hetzij een minderjarige boven de volle leeftijd van 16 jaar, hetzij een minderjarige boven de volle leeftijd van 12 jaar en minder dan volle zestien jaar oud, beoogt de wetgever het verwezenlijken van een verhoogde bescherming van die minderjarigen wegens zijn grotere kwetsbaarheid wanneer zij in aanraking komen met drugs en dit veronderstelt dat die minderjarigen zich daarvan bewust zijn of dat redelijkerwijze kunnen zijn; aldus zijn de verzwarende omstandigheden van artikel 2bis, § 2, a), en § 3, a), Drugswet van toepassing op alle in artikel 2bis, § 1, Drugswet bedoelde misdrijven die worden gepleegd in de aanwezigheid van of met de betrokkenheid van hier bedoelde minderjarigen in omstandigheden waar de minderjarigen zich daarvan bewust zijn of redelijkerwijze kunnen zijn; de eigen houding van de minderjarige speelt daarbij geen rol zodat voor de bewezenverklaring van de verzwarende omstandigheid niet vereist is dat de minderjarige de feiten enkel ondergaat of zich bewust is van enig gevaar (1). (1) Zie Cass. 4 maart 2025, AR P.24.1527.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250304.2N.1; Cass. 2 maart 2010, AR P.09.1726.N, AC 2010, nr. 141; Cass. 8 februari 2006, AR P.05.1543.F, AC 2006, nr. 83.

- Art. 2bis, §§ 1, 2, a), en 3, a) Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

4 maart 2025 P.24.1528.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250304.2N.2** AC nr. ...

- Inbreuken op de wetgeving inzake verdovende middelen - Deelneming - Artikel 66, derde lid, Strafwetboek - Positieve daad die aan de uitvoering van de misdaad of het wanbedrijf voorafgaat of ermee samengaat - Gedraging waarmee wetens en willens wordt bijdragen tot productie van drugs - Positieve daad van deelneming aan andere aspecten van de drugproductie - Criteria - Rol in het productieproces of in de vereniging - Gedragingen met betrekking tot bepaalde aspecten van het productieproces die ook positieve handelingen uitmaken met betrekking tot andere aspecten - Diefstal van elektriciteit - Onaantastbare beoordeling door de rechter - Toezicht door het Hof - Draagwijdte

Niet om het even welke gedraging waarmee een beklaagde wetens en willens bijdraagt tot de productie van drugs in het kader van een vereniging, kan worden aangemerkt als een positieve daad voor deelneming in de zin van artikel 66, derde lid, Strafwetboek, aan andere aspecten van de drugproductie; zo zal, ongeacht de kennis van de betrokkene, zijn louter uitvoerende of ondergeschikte bijdrage aan een bepaald aspect van de drugproductie of van de vereniging die deze productie organiseert, niet noodzakelijk wijzen op zijn deelneming in de zin van artikel 66, derde lid, Strafwetboek aan een ander aspect daarvan, maar dat kan daarentegen wel het geval zijn voor wat betreft een beklaagde uit wiens handelwijze een meer voorname, actieve of organisatorische rol blijkt in het productieproces of in de vereniging zodat voor die beklaagde de rechter wel kan aannemen dat zijn gedragingen met betrekking tot bepaalde aspecten van het productieproces, zoals het ter beschikking stellen van locaties of het organiseren van de anonimiteit van de deelnemers aan de productie, ook positieve handelingen uitmaken met betrekking tot andere aspecten van dat proces, zoals de diefstal van elektriciteit als een inherent onderdeel van die productie, ook al heeft de betrokkene tot die andere aspecten geen specifieke bijdrage geleverd; de rechter oordeelt onaantastbaar of er in een concreet geval is voldaan aan de vermelde vereisten en het Hof gaat na of de rechter uit zijn vaststellingen geen onmogelijk te verantwoorden gevolgen afleidt (1). (1) Zie Cass. 28 januari 2025, AR P.24.1374.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250128.2N.1; Cass. 12 maart 2024, AR P.23.1638.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240312.2N.7, Cass. 15 november 2022, AR P.22.0952.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221115.2N.15, RW 2023-24, nr. 2, 58-62, met noot S. MELIS.

- Art. 2bis Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid
- Art. 66, derde lid Strafwetboek

25 maart 2025 P.24.1472.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250325.2N.13** AC nr. ...

- Hoger beroep - Grievenformulier - Beslissingsonderdelen die onafscheidbaar verbonden zijn - Verdovende middelen - Beslissing over de verzwarende omstandigheden bepaald in artikel 2bis, § 2, a), § 3, b) en § 4, b), Drugswet - Beslissing over de schuld aan het basismisdrijf bepaald in artikel 2bis, § 1, Drugswet - Geen onafscheidbaar verbonden beslissingsonderdelen - Grief beperkt tot schuldigverklaring aan de verzwarende omstandigheden - Gevolg

Behoudens indien het appelgerecht een ambtshalve grief aanvoert als bedoeld in artikel 210, tweede lid, Wetboek van Strafvordering, is de saisine van dat gerecht beperkt tot die beslissingsonderdelen waartegen de appellant grieven aanvoert zoals bedoeld in artikel 204 Wetboek van Strafvordering, alsook tot de beslissingsonderdelen die daarmee onafscheidbaar zijn verbonden; de beslissing over schuld aan de verzwarende omstandigheden bepaald in artikel 2bis, § 2, a), § 3, b) en § 4, b), Drugswet is niet onafscheidbaar verbonden met de beslissing over de schuld aan het basismisdrijf bepaald in artikel 2bis, § 1, Drugswet en wanneer aldus de beklaagde voor het appelgerecht een grief aanvoert waarmee hij enkel opkomt tegen zijn schuldigverklaring aan die verzwarende omstandigheden, moet het appelgerecht niet meer oordelen over de schuld van de beklaagde aan dat basismisdrijf, tenzij het daarover een ambtshalve middel aanvoert.

- Art. 2bis, §§ 1, 2, a), 3, b) en 4, b) Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van

de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid
- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

4 maart 2025 P.24.1527.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250304.2N.1 AC nr. ...

- Teelt en verkoop van cannabis - Diefstal van elektriciteit en water in het kader van de teelt en verkoop van cannabis - Geen actieve handelingen van de beklaagde in het kader van de ontvreemding van elektriciteit en water - Draagwijdte - Gevolg

Een schuldigverklaring als mededader in de zin van artikel 66, derde lid, Strafwetboek vereist de vaststelling dat de mededader zijn medewerking verleent aan de misdaad of het wanbedrijf op een in die bepaling bedoelde wijze, hij weet dat hij zijn medewerking aan die misdaad of dat wanbedrijf verleent en hij het opzet heeft aan die misdaad of dat wanbedrijf zijn medewerking te verlenen; in de regel kan alleen een positieve daad die aan de uitvoering van de misdaad of het wanbedrijf voorafgaat of ermee samen gaat mededaderschap aan die misdaad of dat wanbedrijf opleveren zodat de enkele omstandigheid dat een persoon kennis heeft of moet hebben gehad van een misdaad of een wanbedrijf, niet voldoende is om hem als mededader aan die misdaad of dat wanbedrijf in de zin van artikel 66, derde lid, Strafwetboek te kunnen beschouwen (1). (1) Vgl. Cass. 27 april 2021, AR P.21.0080.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210427.2N.11.

- Art. 2bis Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid
- Art. 66, derde lid Strafwetboek

15 november 2022 P.22.0952.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221115.2N.15 AC nr. ...

- Misdrijf - Verzwarende omstandigheid - Misdrijf gepleegd "ten aanzien" van een minderjarige - Minderjarige boven de volle leeftijd van 16 jaar - Draagwijdte

Door artikel 2bis, § 2, a), Drugswet dat een zwaardere straf oplegt wanneer het in artikel 2bis, § 1, Drugswet bepaalde misdrijf wordt gepleegd ten aanzien van een minderjarige boven de volle leeftijd van 16 jaar, beoogt de wetgever het verwezenlijken van een verhoogde bescherming van die minderjarige wegens zijn grotere kwetsbaarheid wanneer hij in aanraking komt met drugs en dit veronderstelt dat de minderjarige zich daarvan bewust is of dat redelijkerwijze kan zijn; aldus is de verzwarende omstandigheid van artikel 2bis, § 2, a), Drugswet van toepassing op alle in artikel 2bis, § 1, Drugswet bedoelde misdrijven die worden gepleegd in de aanwezigheid van of met de betrokkenheid van een hier bedoelde minderjarige in omstandigheden waar hij zich daarvan bewust is of redelijkerwijze kan zijn; de eigen houding van de minderjarige speelt daarbij geen rol zodat voor de bewezenverklaring van de verzwarende omstandigheid niet vereist is dat de minderjarige de feiten enkel ondergaat of zich bewust is van enig gevaar (1). (1) Zie Cass. 4 maart 2025, AR P.24.1528.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250304.2N.2; Cass. 2 maart 2010, AR P.09.1726.N, AC 2010, nr. 141; Cass. 8 februari 2006, AR P.05.1543.F, AC 2006, nr. 83.

- Art. 2bis, §§ 1 en 2, a) Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

4 maart 2025 P.24.1527.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250304.2N.1 AC nr. ...

VERENIGING VAN MISDADIGERS

- Criminele organisatie - Leidend persoon - Begrip

De verzwarende omstandigheid van leiding geven aan een criminele organisatie of aan een vereniging van activiteiten waaraan de beklaagde heeft deelgenomen met het oog op de handel in verdovende middelen vereist niet dat de vervolgende partij aantoont dat er sprake is van “onafhankelijke leidinggevende functies” en van een rechtstreekse deelneming aan de door de organisatie en de vereniging gepleegde misdrijven (1). (1) Zie concl. OM, §§ 52-59.

- Art. 2bis, § 4, b) Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid
- Art. 324ter, § 4 Strafwetboek

20 december 2023 P.23.0636.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231220.2F.3** AC nr. ...

- Criminele organisatie - Betrokkenheid bij een criminele organisatie - Autonoom misdrijf - Misdrijven gepleegd in het raam van de criminele organisatie - Onderscheid - Draagwijdte - Gevolg

Artikel 324ter, § 1, Strafwetboek bestraft degene die wetens en willens betrokken is bij een daar bedoelde criminele organisatie, ook al heeft hij niet de bedoeling een misdrijf in het raam van die organisatie te plegen of daaraan deel te nemen op één van de wijzen bedoeld in de artikelen 66 tot 69 van dat wetboek; de betrokkenheid bij een criminele organisatie maakt zodoende een autonoom misdrijf uit, te onderscheiden van de misdrijven die worden gepleegd in het raam van deze organisatie zodat het enkele feit betrokken te zijn bij een criminele organisatie nog geen fout oplevert die in causaal verband staat met de schade die volgt uit een misdrijf dat in het raam van die organisatie is gepleegd door een derde aangezien in beginsel de dader van een misdrijf slechts gehouden is tot schadevergoeding waartoe het door hem gepleegde misdrijf aanleiding geeft (1). (1) Cass. 4 november 2014, AR P.13.1253.N, AC 2014, nr. 659; Cass. 3 september 2014, AR P.14.0735.F, AC 2014, nr. 489; J. DE HERDT, ‘Criminele organisatie’, Comm. Straf., p. 9.

- Artt. 66 tot 69 en 324ter, § 1 Strafwetboek

27 september 2022 P.22.0251.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220927.2N.6** AC nr. ...

- Criminele organisatie - Burgerlijke vordering - Herstelplicht - Betrokkenheid bij een criminele organisatie - Verscheidene daders - Hoofdelijkheid - Gemeenschappelijke of samenlopende fouten - Beoordeling

Personen die zijn veroordeeld wegens afzonderlijke misdrijven, zijn hoofdelijk gehouden tot schadevergoeding wanneer die misdrijven een gemeenschappelijke fout opleveren die tot schade aanleiding heeft gegeven; zij kunnen ook in solidum worden veroordeeld wanneer deze afzonderlijke misdrijven samenlopende fouten opleveren die bijdragen tot de totaliteit van eenzelfde schade en de rechter oordeelt onaantastbaar over het oorzakelijk verband tussen de verschillende misdrijven en de schade en of deze verschillende misdrijven een gemeenschappelijke fout of samenlopende fouten opleveren (1). (1) Cass. 4 november 2014, AR P.13.1253.N, AC 2014, nr. 659.

- Art. 44 Strafwetboek

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

27 september 2022 P.22.0251.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220927.2N.6 AC nr. ...

VERJARING

BURGERLIJKE ZAKEN

Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Aanvang - Regresvordering verzekeraar - Bedrog - Verzekeringsnemer - Aanvang

Het bedrog van de verzekerde of de verzekeringnemer waardoor de driejarige verjaringstermijn van de regresvordering van de verzekeraar tegen de verzekerde of de verzekeringnemer pas aanvangt zodra de verzekeraar het bedrog ontdekt, betreft het voor de verzekeraar verbergen van de grond van zijn verhaal; de verzekeraar die, vooraleer hij de benadeelde betaalt, de door de verzekerde of verzekeringnemer verborgen gehouden grond van het verhaal ontdekt, kan zijn regresvordering tegen de verzekerde of verzekeringnemer richten binnen een verjaringstermijn van drie jaar die aanvangt vanaf zijn betaling aan de benadeelde (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 88, § 3 Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

20 juni 2025 C.24.0166.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250620.1N.10** AC nr. ...

Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Aanvang - Aansprakelijkheidsvordering betreffende de schade ontstaan uit een overheidsmaatregel die het eigendomsrecht inperkt

Uit de artikelen 16 Grondwet en 1 Eerste Aanvullend Protocol EVRM volgt niet dat wanneer een overheidsmaatregel die het eigendomsrecht inperkt de voormelde bepalingen schendt, die schending een fout uitmaakt die voortduurt zolang het foutieve gedrag van de overheid niet is opgehouden.

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs
- Art. 16 De gecoördineerde Grondwet 1994

20 oktober 2023 C.19.0558.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231020.1F.2** AC nr. ...

Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Aanvang - Rechtsvorderingen tegen zaakvoerders, bestuurders, commissarissen, vereffenaars wegens verrichtingen in verband met hun taak - Kennis van de benadeelde - Begrip

De verjaring van rechtsvorderingen tegen zaakvoerders, bestuurders, commissarissen, vereffenaars wegens verrichtingen in verband met hun taak begint te lopen van zodra de verrichtingen niet meer verborgen worden gehouden en de benadeelde derhalve in de mogelijkheid verkeert deze te kennen; die kennis slaat op alle omstandigheden die vereist zijn voor het instellen van voormelde rechtsvorderingen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 198, § 1, vierde streepje Wetboek van Vennootschappen 7 mei 1999

20 juni 2025 C.24.0187.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250620.1N.13** AC nr. ...

Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Vordering tot nietigverklaring van een schenking - Verjaringstermijn

Persoonlijke rechtsvorderingen verjaren in beginsel na verloop van tien jaar; het arrest dat oordeelt dat de vordering tot nietigverklaring van de schenking een zakelijke vordering is en dat ze dus verjaart na verloop van dertig jaar, schendt artikel 2262 Oud Burgerlijk Wetboek (1). (1) Artt. 2262 en 2262bis, § 1, Oud Burgerlijk Wetboek, gewijzigd door Wet 10 juni 1998.

- Art. 2262bis, § 1 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 2262 Oud Burgerlijk Wetboek

20 oktober 2023 C.20.0018.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231020.1F.1** AC nr. ...

Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Kooplieden - Verkoop aan personen die geen koopman zijn - Toepassingsgebied

Krachtens artikel 2272 Oud Burgerlijk Wetboek verjaart de rechtsvordering van kooplieden, voor de koopwaren die zij verkopen aan personen die geen koopman zijn, door verloop van een jaar; de toepassing van die bepaling is niet beperkt tot de verbintenissen die gewoonlijk niet schriftelijk worden vastgelegd.

- Art. 2272 Oud Burgerlijk Wetboek

29 juni 2023 C.22.0485.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230629.1F.3** AC nr. ...

Burgerlijke zaken - Stuiting - Levensverzekering - Geschil tussen verzekerde en verzekeraar - Wanprestatie verzekeraar - Aanmelding schadegeval - Schadegeval - Begrip

Een schadegeval in de zin van artikel 89, §3, Wet Verzekeringen is de gebeurtenis die een aanspraak op het vermogen van de verzekeraar doet ontstaan; bij een vordering op grond van contractuele aansprakelijkheid is het schadegeval de contractuele wanprestatie van de verzekeraar (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 89, § 3 Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

18 september 2025 C.24.0139.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250918.1N.7** AC nr. ...

STRAFZAKEN

Strafzaken - Straf - Allerlei - Veroordeling uitgesproken in een andere lidstaat van de Europese Unie - Europees aanhoudingsbevel - Verjaring van de straf die volgens het Belgisch recht is ingetreden - Weerslag op de facultatieve weigeringsgrond die de verbintenis van de uitvoerende lidstaat veronderstelt om de straf op grond waarvan het aanhoudingsbevel werd uitgevaardigd, ten uitvoer te leggen

Uit arrest nr. C-514/17 van 13 december 2018 van het Hof van Justitie van de Europese Unie volgt dat artikel 4.6 van het Kaderbesluit 2002/584 van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten zich niet verzet tegen de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel wanneer de verjaring van de straf op grond waarvan dat aanhoudingsbevel werd uitgevaardigd, in de uitvoerende staat is verkregen, zodat die straf daar niet zou kunnen worden ondergaan; bijgevolg verantwoordt vaststelling van de kamer van inbeschuldigingstelling dat de buitenlandse straf volgens het Belgisch recht is verjaard, haar beslissing om de in artikel 6, 4° Wet Europees Aanhoudingsbevel bedoelde facultatieve weigeringsgrond te verwerpen, naar recht (1); het Hof van Justitie van de Europese Unie dient hierover dus geen vraag te worden gesteld (2). (1) Zie Cass. 30 november 2022, AR P.22.1511.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221130.2F.9 en AR P.22.1529.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221130.2F.14; Cass. 17 juni 2009, AR P.09.0879.F, AC 2009, nr. 414; M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Brussel, La Charte, 2021, II, 2097 en voetnoten 311-314. De facultatieve weigeringsgrond voorzien in artikel 6, 4° van de wet moet onderscheiden worden van de verplichte weigeringsgrond bedoeld in artikel 4, °4 van de wet (“ingeval de strafvordering of de straf volgens de Belgische wet is verjaard en de Belgische gerechten bevoegd zijn om kennis te nemen van de feiten”); “het Kaderbesluit 2002/584 en de Wet Europees Aanhoudingsbevel bevatten betreffende de verplichte of de facultatieve grond om het Europees aanhoudingsbevel niet ten uitvoer te leggen, echter geen enkele bepaling over het feit dat de straf, waarvan het Europees aanhoudingsbevel de tenuitvoerlegging beoogt, verjaard zou zijn volgens het recht van de uitvaardigende Staat” (Cass. 26 januari 2022, AR P.22.0073.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220126.2F.11). (2) Zie Cass. 30 november 2022, AR P.22.1511.F-P.22.1529.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221130.2F.14; Cass. 14 maart 2006, AR P.05.1117.N, AC 2006, nr. 147.

- Art. 267 Verdrag van 25 maart 1957 betreffende de werking van de Europese Unie
- Art. 6, 4° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel
- Art. 4.6 Kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van de EU van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten

27 september 2023 P.23.1318.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230927.2F.21** AC nr. ...

Strafzaken - Straf - Algemeen - Verjaring van de straf van vervallenverklaring van het recht tot sturen - Gevolgen voor de verplichting om voor de examens te slagen voor het herstel in het recht tot sturen - Gevolg - Rijverbod

De verplichting om te slagen voor de examens tot herstel in het recht tot sturen is een veiligheidsmaatregel en blijft onaangetast, aangezien ze geen straf of een onderdeel ervan is, door het tenietgaan van het recht om de straf zelf ten uitvoer te leggen; het verbod voor de veroordeelde om een voertuig te besturen zolang hij niet voor de opgelegde examens is geslaagd, blijft van kracht, zelfs als de straf van vervallenverklaring van het recht tot sturen niet is uitgevoerd vóór het verstrijken van de daarop toepasselijke verjaringstermijn (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 48, eerste lid, 2° Wet 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer

18 juni 2025 P.24.0911.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250618.2F.13** AC nr. ...

Strafzaken - Straf - Allerlei - Europees aanhoudingsbevel - Tenuitvoerlegging in België - Artikel 4, 4°, Wet Europees Aanhoudingsbevel - Verplichte weigeringsgrond inzake de verjaring van de straf - Draagwijdte

Artikel 4.4° Wet Europees Aanhoudingsbevel bepaalt dat de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel wordt geweigerd in geval de strafvordering of de straf is verjaard en de Belgische gerechten bevoegd zijn om kennis te nemen van de feiten en de beide in dat artikel vermelde voorwaarden zijn cumulatief, zodat ingeval van territoriale of extraterritoriale onbevoegdheid van de Belgische gerechten, de verjaring van de strafvordering of de straf niet meer moet worden gecontroleerd, waarbij de beoordeling van de voormelde bevoegdheid betrekking heeft op de vervolgbaarheid in België van de feiten die aan het Europees aanhoudingsbevel ten grondslag liggen; overeenkomstig artikel 7, § 2, eerste lid, Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering, zijn de Belgische gerechten niet bevoegd zijn voor feiten gepleegd door een buitenlander in het buitenland en ten opzichte van buitenlandse benadeelden en dit zonder aangifte door de slachtoffers of de vreemde overheid (1). (1) Cass. 17 november 2020, AR P.20.1127.N, AC 2020, nr. 708; Cass. 22 januari 2014, AR P.14.0065.F, AC 2014, nr. 55 en concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH op datum in Pas.

- Art. 7, § 2, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 4.4° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

27 september 2022 P.22.1195.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220927.2N.23** AC nr. ...

Strafzaken - Strafvordering - Algemeen - Aanhangigmaking van de strafvordering bij de vonnisrechter - Tijdstip van aanhangigmaking - Regeling van de rechtspleging - Beschikking van de raadkamer tot verwijzing - Hoger beroep door inverdenkinggestelde - Ontvankelijk hoger beroep - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Invloed

Uit de bepalingen van artikelen 130, 131, § 1, 135, § 2 en § 3, 235bis, § 1, § 2 en § 5 en 235 Wetboek van Strafvordering, in hun onderling verband gelezen, volgt dat, hoewel de kamer van inbeschuldigingstelling zich op het hoger beroep van een inverdenkinggestelde tegen een verwijzingsbeschikking in beginsel niet uitspreekt over de door de raadkamer aangenomen bezwaren, haar beslissingen over de gegrondheid van dat hoger beroep en over de eventuele ambtshalve toepassing van de haar door de artikelen 235 en 235bis, § 5, Wetboek van Strafvordering toebedeelde bevoegdheden niettemin een impact kunnen hebben op het lot van de strafvordering en op het bestaan van de door de raadkamer aangenomen bezwaren, zodat de vonnisrechter zijn rechtsmacht ingevolge de aanhangigmaking van de zaak slechts kan uitoefenen na kennis te hebben genomen van de beslissing van de kamer van inbeschuldigingstelling; hieruit volgt dat, wanneer de kamer van inbeschuldigingstelling oordeelt over het hoger beroep van een inverdenkinggestelde tegen de beslissing van de raadkamer die hem naar de vonnisrechter verwijst, de strafvordering in de zin van artikel 23 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering slechts bij de vonnisrechter aanhangig wordt gemaakt door het arrest van die kamer, in zoverre zij het hoger beroep van de inverdenkinggestelde ontvankelijk verklaart (1) (2). (1) Zie concl. OM. (2) Art. 23 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering zoals vervangen door art. 35 van de Wet Strafprocesrechter I van 9 april 2024 (BS 18 april 2024).

- Art. 235 Wetboek van Strafvordering
- Art. 235bis, §§ 1, 2 en 5 Wetboek van Strafvordering
- Art. 135, §§ 2 en 3 Wetboek van Strafvordering
- Art. 131, § 1 Wetboek van Strafvordering
- Art. 130 Wetboek van Strafvordering

- Art. 23 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

3 juni 2025 P.24.1485.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.5 AC nr. ...

Strafzaken - Strafvordering - Allerlei - Europees aanhoudingsbevel - Tenuitvoerlegging in België - Artikel 4, 4°, Wet Europees Aanhoudingsbevel - Verplichte weigeringsgrond inzake de verjaring van de strafvordering - Draagwijdte

Artikel 4.4° Wet Europees Aanhoudingsbevel bepaalt dat de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel wordt geweigerd in geval de strafvordering of de straf is verjaard en de Belgische gerechten bevoegd zijn om kennis te nemen van de feiten en de beide in dat artikel vermelde voorwaarden zijn cumulatief, zodat ingeval van territoriale of extraterritoriale onbevoegdheid van de Belgische gerechten, de verjaring van de strafvordering of de straf niet meer moet worden gecontroleerd, waarbij de beoordeling van de voormelde bevoegdheid betrekking heeft op de vervolgbaarheid in België van de feiten die aan het Europees aanhoudingsbevel ten grondslag liggen; overeenkomstig artikel 7, § 2, eerste lid, Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering, zijn de Belgische gerechten niet bevoegd zijn voor feiten gepleegd door een buitenlander in het buitenland en ten opzichte van buitenlandse benadeelden en dit zonder aangifte door de slachtoffers of de vreemde overheid (1). (1) Cass. 17 november 2020, AR P.20.1127.N, AC 2020, nr. 708; Cass. 22 januari 2014, AR P.14.0065.F, AC 2014, nr. 55 en concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH op datum in Pas.

- Art. 7, § 2, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 4.4° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

27 september 2022 P.22.1195.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220927.2N.23 AC nr. ...

Strafzaken - Strafvordering - Stuiting - Daad van onderzoek of van vervolging - Brief van de onderzoeksrechter over de stand van het onderzoek - Gevolg

Daden van onderzoek zijn door een bevoegd persoon gestelde daden die ertoe strekken gegevens te verzamelen om het dossier op de gebruikelijke wijze samen te stellen en in staat van wijzen te brengen; een brief van de onderzoeksrechter die een ontvangstmelding bevat van de brief van de raadsman van een burgerlijke partij, en waarin de onderzoeksrechter die raadsman eraan herinnert dat hij reeds bij een vorige brief heeft meegedeeld dat de zaak voor eventuele nuttige vorderingen aan het openbaar ministerie was overgemaakt en hem meedeelt dat tot dusver geen enkele reactie van het openbaar ministerie werd geregistreerd, houdt geen daad van onderzoek in die de verjaring van de strafvordering stuit (1) (2).(1) Zie concl. OM. (2) Art. 22 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering, zoals van kracht vóór de inwerkingtreding van de Wet Strafprocesrecht I van 9 april 2024 (BS 18 april 2024); bij art. 60 van de Wet Strafprocesrecht I van 9 april 2024, inwerking getreden op 28 april 2024, werd artikel 22 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering opgeheven.

- Art. 22 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

3 juni 2025 P.24.1485.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.5 AC nr. ...

Strafzaken - Strafvordering - Schorsing - Samen behandelde of berechte misdrijven - Beoordeling door de rechter - Meerdere gerechtelijke onderzoeken - Schorsingsgrond die voortvloeit uit een cassatieprocedure - Cassatieprocedure die slechts betrekking heeft op één gerechtelijk onderzoek - Werking van de schorsingsgrond - Grens

De schorsingsgrond van de verjaring van de strafvordering geldt in de regel voor alle samen behandelde of berechte misdrijven die nauw met elkaar zijn verbonden door intrinsieke samenhang en het is de vonnisrechter die definitief beslist over het bestaan van die samenhang waarbij het geen belang heeft of de feiten bij hem aanhangig zijn gemaakt met dezelfde akte of met verschillende akten; die regel is evenwel niet absoluut en de vonnisrechter kan oordelen dat, in de omstandigheden die hij vaststelt, de strafvordering ondanks de cassatieprocedure toch verder is kunnen worden uitgeoefend, hetgeen onder meer het geval kan zijn wanneer misdrijven het voorwerp uitmaken van verschillende gerechtelijke onderzoeken, de cassatieprocedure slechts betrekking heeft op een van die onderzoeken, de strafvordering inmiddels verder kan worden uitgeoefend in de andere onderzoeken en alle uit de verschillende onderzoeken voortvloeiende zaken pas bij een latere beslissing worden samengevoegd (1) (2). (1) Zie concl. OM. (2) Art. 24 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering werd door art. 36 van de Wet Strafprocesrecht I van 9 april 2024 (BS 18 april 2024) vervangen en luidt thans: “De verjaring van de strafvordering is geschorst wanneer de wet dit bepaalt of wanneer er een wettelijk beletsel bestaat dat de instelling van de strafvordering verhindert."

- Art. 24 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

3 juni 2025 P.24.1485.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.5** AC nr. ...

Strafzaken - Strafvordering - Stuiting - Toepassing van de wet in de tijd - Procedurewet - Onmiddellijke toepassing - Geen terugwerkende kracht - Handeling gesteld onder vigeur van de eerdere wet - Uitwerking

De nieuwe wet is van toepassing op alle proceshandelingen die na de inwerkingtreding van die wet zijn gesteld, onverminderd de handelingen die reeds onder vigeur van de vroegere wet zijn gesteld; hieruit volgt dat een wet die de verjaringsregeling wijzigt, van toepassing is op alle strafvorderingen die vóór de datum van inwerkingtreding van die wet zijn ontstaan maar op dat ogenblik nog niet zijn verjaard krachtens de oude wet; ze heeft geen terugwerkende kracht; de appelrechters stellen wettig vast dat de strafvordering noch op het ogenblik van de inwerkingtreding van de nieuwe wet noch krachtens die nieuwe wet is verjaard op het ogenblik van hun uitspraak, wanneer zij vaststellen dat de laatste verjaringsstuitende daad die in de oorspronkelijke termijn is gesteld, bestaat in de oproeping tot verschijning voor de politierechtbank en dat de wet van 9 april 2024 in werking is getreden op 28 april 2024, dus vóór het verstrijken van de tweede verjaringstermijn (1). (1) Zie Cass. 18 december 2024, AR P.24.1371.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241218.2F.2 met concl. van advocaat-generaal Vandermeersch; M-A BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, 10de uitg., Brugge, La Charte, 2025, 99.

- Art. 3 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 23 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 22 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

23 april 2025 P.25.0155.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250423.2F.3** AC nr. ...

Strafzaken - Strafvordering - Termijnen - Toepassing van de wet in de tijd - Procedurewet - Onmiddellijke toepassing - Geen terugwerkende kracht - Handeling gesteld onder vigeur van de eerdere wet - Uitwerking

De nieuwe wet is van toepassing op alle proceshandelingen die na de inwerkingtreding van die wet zijn gesteld, onverminderd de handelingen die reeds onder vigeur van de vroegere wet zijn gesteld; hieruit volgt dat een wet die de verjaringsregeling wijzigt, van toepassing is op alle strafvorderingen die vóór de datum van inwerkingtreding van die wet zijn ontstaan maar op dat ogenblik nog niet zijn verjaard krachtens de oude wet; ze heeft geen terugwerkende kracht; de appelrechters stellen wettig vast dat de strafvordering noch op het ogenblik van de inwerkingtreding van de nieuwe wet noch krachtens die nieuwe wet is verjaard op het ogenblik van hun uitspraak, wanneer zij vaststellen dat de laatste verjaringsstuitende daad die in de oorspronkelijke termijn is gesteld, bestaat in de oproeping tot verschijning voor de politierechtbank en dat de wet van 9 april 2024 in werking is getreden op 28 april 2024, dus vóór het verstrijken van de tweede verjaringstermijn.(1). (1) Zie Cass. 18 december 2024, AR P.24.1371.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241218.2F.2 met concl. van advocaat-generaal Vandermeersch; M-A BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, 10de uitg., Brugge, La Charte, 2025, 99.

- Art. 3 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 23 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 22 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

23 april 2025 P.25.0155.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250423.2F.3** AC nr. ...

TUCHTZAKEN

Tuchtzaken - Termijnen (aard, duur, aanvang, einde) - Ontstentenis verjaringstermijn - Eerlijk proces - Rechtzekerheidsbeginsel

Het recht op een eerlijk proces en het rechtszekerheidsbeginsel kan in tuchtzaken in het gedrang komen, wanneer door de afwezigheid van een verjaringstermijn, het verweer tegen feiten die zich in een ver verleden hebben voorgedaan, in het licht van de omstandigheden van het geval door het tijdsverloop wordt bemoeilijkt, zonder dat dit een automatisme uitmaakt; het staat aan de rechter om in het licht van de concrete elementen van de zaak en met inachtneming van de complexiteit ervan, de houding van de tuchtrechtelijk vervolgde persoon en deze van de tuchtoverheid, in feite te oordelen of het recht op een eerlijk proces en het rechtszekerheidsbeginsel is miskend door de afwezigheid van een verjaringstermijn; de rechter kan hierbij rekening houden met mogelijke bewijsmoeilijkheden bij de verdediging dan wel met het bestaan van een strafzaak of met de andere voorhanden zijnde waarborgen zoals inzake de redelijke termijn.

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

27 juni 2025 D.22.0005.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250627.1N.4** AC nr. ...

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER

GEWONE OPSCHORTING

Gewone opschorting - Verzoek tot opschorting - Beoordeling - Gebrek aan concrete gegevens - Redenen

De rechter mag bij de beoordeling van de vraag van een beklaagde om opschorting van de uitspraak van veroordeling wel degelijk het gegeven betrekken dat hij geen concrete gegevens verstrekt betreffende zijn persoonlijke situatie (1). (1) Zie concl. OM.

26 oktober 2021 P.21.0958.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211026.2N.11** AC nr. ...

Gewone opschorting - Verzoek tot opschorting - Aanvoering van concrete elementen betreffende de gevolgen van een straf - Beoordeling - Wijze

Uit de samenlezing van artikel 149 Grondwet, artikel 3 Probatiewet en artikel 195 Wetboek van Strafvordering volgt dat indien een beklaagde ter staving van zijn verzoek om opschorting van de uitspraak van veroordeling concrete elementen aanvoert betreffende de gevolgen van een straf voor zijn reclassering, uit de rechterlijke beslissing een afweging moet blijken tussen eensdeels de zwaarwichtigheid van de te beoordelen feiten en de persoonlijkheid van de beklaagde en anderdeels de nadelige effecten van een al dan niet effectieve bestraffing voor zijn reclassering en resocialisering (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 3 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie
- Art. 195 Wetboek van Strafvordering
- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

26 oktober 2021 P.21.0958.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211026.2N.11** AC nr. ...

Gewone opschorting - Verplichting - Beoordeling - Wijze

Uit het enkele feit dat een beklaagde voldoet aan de wettelijke voorwaarden om de uitspraak van veroordeling op te schorten volgt niet dat de rechter verplicht is die maatregel toe te kennen; de rechter oordeelt onaantastbaar over de wenselijkheid ervan en er bestaat immers geen recht op opschorting van de uitspraak van veroordeling (1). (1) Zie concl. OM.

26 oktober 2021 P.21.0958.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211026.2N.11** AC nr. ...

Gewone opschorting - Gewone schuldigverklaring - Zwaarste maatregel

Aangezien de maatregel van opschorting van de veroordeling de wettelijke mogelijkheid van een herroeping inhoudt, is die maatregel zwaarder dan een schuldigverklaring (1). (1) Cass. 13 januari 2021, AR P.20.1203.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210113.2F.11 (dat bovendien de weerslag van dit beginsel op de relatieve werking van het hoger beroep vermeldt), en verwijzingen in voetnoten.

- Art. 3 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie
- Art. 21ter Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

11 oktober 2023 P.22.0900.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231011.2F.4** AC nr. ...

Gewone opschorting - Verzoek tot opschorting - Weigering - Motivering - Wijze

Uit artikel 3, vierde lid, Probatiewet en artikel 195, tweede lid, Wetboek van Strafvordering volgt dat indien de rechter een verzoek om de opschorting van de uitspraak van veroordeling afwijst, uit zijn beslissing moet blijken dat hij dit verzoek en de stavende redenen daartoe in aanmerking heeft genomen en hij nauwkeurig de redenen vermeldt voor de weigeringsbeslissing, maar die motivering mag beknopt zijn (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 195, tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 3, vierde lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

26 oktober 2021 P.21.0958.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211026.2N.11** AC nr. ...

Gewone opschorting - Motivering van de beslissing over het verzoek om opschorting van de uitspraak - Onderzoek of een aangevoerd concreet gegeven wijst op een gevaar voor declassering in geval van straf - Onaantastbare beoordeling van de feitenrechter

Wanneer de beklaagde tot staving van zijn verzoek om opschorting van de uitspraak een concreet gegeven aanvoert waaruit blijkt dat de straf tot zijn declassering zal leiden, dient de rechter in feite te onderzoeken of de aangevoerde omstandigheid dit werkelijk tot gevolg kan hebben; dit onderzoek valt onder de onaantastbare beoordeling van de feitenrechter (1). (1) Zie, wat betreft deze feitelijke beoordeling, Cass. 26 oktober 2021, AR P.21.0958.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211026.2N.11, en de concl. van advocaat-generaal SCHOETERS, ECLI:BE:CASS:2021:CONC.20211026.2N.11.

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering
- Art. 3, vierde lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

28 mei 2025 P.25.0286.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250528.2F.13** AC nr. ...

Gewone opschorting - Verzoek gegrond op het gevaar voor declassering in geval van straf - Verwerping - Motivering - Draagwijdte - Verplichting om bij het afwegen van gevaar rekening te houden met huidige beroepstoestand van beklaagde (ja) maar ook met loopbaan waarop hij beweert kans te kunnen maken indien geen straf op strafblad wordt ingeschreven (neen)

De artikelen 4, vierde lid, Probatiewet en 195 Wetboek van Strafvordering verbieden de rechter die het verzoek van de beklaagde om opschorting van de uitspraak verwerpt, niet om de weerslag van de straf te bepalen op zijn huidige beroepstoestand en niet op de loopbaan waarop hij kans had kunnen maken indien zijn strafblad blanco was gebleven.

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering
- Art. 3, vierde lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

28 mei 2025 P.25.0286.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250528.2F.13** AC nr. ...

GEWOON UITSTEL

Gewoon uitstel - Hoger beroep van het openbaar ministerie tegen de straf - Verzoekschrift dat de grieven bevat - Vermelding van de ontoereikendheid van de straf - Gevolgen voor de bevoegdheid van de rechter - Verlenen van een uitstel

Wanneer het openbaar ministerie aangeeft dat zijn hoger beroep betrekking heeft op de straf, op grond dat zij onwettig is, blijft de rechter in hoger beroep bevoegd om die straf te beoordelen binnen de grenzen van de wet die ze oplegt, op grond van alle omstandigheden eigen aan de zaak op het tijdstip waarop hij uitspraak doet (1) en om, in voorkomend geval, het uitstel te verlenen. (1) Cass. 30 mei 2018, AR P.18.0387.F, AC 2018, nr. 345, met concl. OM op datum in Pas. ("(...) en om, in voorkomend geval, de straf te verminderen"). Het OM heeft er mutatis mutandis naar verwezen.

- Art. 210, tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

27 september 2023 P.23.0843.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230927.2F.10** AC nr. ...

Gewoon uitstel - Strafrechtelijke beslissing - Dragende reden die een uitstel verleent - Beschikkend gedeelte dat verzuimt die maatregel te vermelden, zonder hem uit te sluiten - (Geen) noodzaak om dat verzuim te verbeteren

Wanneer de strafrechtelijke beslissing dragende redenen bevat die zowel de toekenning als de draagwijdte en de duur aanwijzen van een uitstel waarmee ze een straf gepaard doet gaan en er geen enkele tegenstrijdigheid bestaat tussen die redenen en het beschikkend gedeelte dat die straf oplegt, en de beslissing weliswaar verzuimt te vermelden dat er voor die straf een uitstel wordt verleend, maar dit uitstel niet uitsluit, bestaat er geen grond om dit beschikkend gedeelte te verbeteren . (Impliciete oplossing). (1) Zie concl. OM.

- Art. 8 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie
- Art. 794 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)
- Art. 793, eerste lid Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

17 september 2025 P.25.0721.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250917.2F.6** AC nr. ...

PROBATIEOPSCHORTING

Probatieopschorting - Voorwaarden - Slagen toegebracht aan de partner - Tijdelijk contactverbod met het slachtoffer - Verenigbaarheid met artikel 8 EVRM

De rechter schendt artikel 8 EVRM niet wanneer hij vaststelt dat de beklaagde zijn partner herhaaldelijk heeft geslagen en mishandeld, terwijl hij reeds voor dergelijke feiten was veroordeeld en dat er, gelet op zijn persoonlijkheidsstructuur, een gevaar bestaat dat hij die gewelddadige gedragingen gaat herhalen, zodat hij hem, als voorwaarde voor zijn probatieuitstel, verbiedt op een andere wijze dan via een derde met het slachtoffer in contact te treden (1). (1) Het OM heeft overvloedig opgemerkt dat volgens artikel 12, §1, Probatiewet "de probatiecommissie de door de gerechtelijke beslissing vastgelegde voorwaarden geheel of gedeeltelijk kan opheffen, verduidelijken of aanpassen aan de omstandigheden. Ze kan deze voorwaarden echter niet verstrengen".Bijgevolg kan een verzoek in deze zin bij de commissie aanhangig worden gemaakt, in geval het slachtoffer contact met de veroordeelde zou wensen te behouden, "anders dan door middel van een advocaat of een maatschappelijk werker die in het bijzonder is aangeduid teneinde het gemeenschappelijk kind toe te laten om een relatie met zijn vader te onderhouden".Wat betreft het beginsel van evenredigheid tussen de aangewende middelen en het door de inmenging van een publieke overheid in de uitoefening van het recht op eerbiediging van het privé- en gezinsleven beoogde doel, zie Cass. 25 oktober 2023, AR P.23.1105.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231025.2F.5; Cass. 19 april 2021, AR C.20.0352.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210419.3F.5; Cass. 16 juni 2004, AR P.04.0428.F, AC 2004, nr. 328 ; EHRM, Guide sur l'article 8 de la Convention européenne des droits de l'homme - Droit au respect de la vie privée et familiale, du domicile et de la correspondance, bijgewerkt tot 31 augustus 2022.(M.N.B.)

- Art. 8, § 2 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie
- Art. 410, tweede lid Strafwetboek
- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

13 december 2023 P.23.1273.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231213.2F.5** AC nr. ...

Probatieopschorting - Gewone schuldigverklaring - Zwaarste maatregel

Aangezien de maatregel van opschorting van de veroordeling de wettelijke mogelijkheid van een herroeping inhoudt, is die maatregel zwaarder dan een schuldigverklaring (1). (1) Cass. 13 januari 2021, AR P.20.1203.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210113.2F.11 (dat bovendien de weerslag van dit beginsel op de relatieve werking van het hoger beroep vermeldt), en verwijzingen in voetnoten.

- Art. 3 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie
- Art. 21ter Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

11 oktober 2023 P.22.0900.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231011.2F.4** AC nr. ...

PROBATIEUITSTEL

Probatieuitstel - Verzoek tot uitstel - Weigering van toekenning - Motiveringsplicht - Draagwijdte

De verwerping van een verzoek om toekenning van een probatiestraf, een werkstraf of een maatregel van uitstel, dat de beklaagde indient zonder opgave van eigen of specifieke redenen, is regelmatig met redenen omkleed en naar recht verantwoord door een gevangenisstraf op te leggen waarvan de verantwoording toelaat te begrijpen waarom die andere straffen en maatregelen niet werden toegekend (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 8, § 1, vierde lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

- Art. 137octies, § 3, tweede lid Strafwetboek
- Art. 37quinquies, § 3, tweede lid Strafwetboek

4 juni 2025 P.25.0320.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250604.2F.4 AC nr. ...

Probatieuitstel - Opleggen van een opleiding als bijzondere voorwaarde - Voorwaarden - Gevolg

Uit de bepaling van artikel 1, § 3, eerste lid, Probatiewet volgt dat een opleiding als bijzondere voorwaarde bij uitstel van tenuitvoerlegging enkel kan worden gelast voor de hoofdstraf, dit is een gevangenisstraf of een geldboete, eventueel samen met een bijkomende straf zoals een verval van het recht tot sturen, voor zover de hoofdstraf volledig met uitstel wordt verleend; deze bepaling laat niet toe om enkel voor een verval van het recht tot sturen een probatie-uitstel gekoppeld aan een bijzondere voorwaarde uit te spreken (1). (1) Cass. 22 mei 2018, AR P.18.0198.N, AC 2018, nr. 323.

- Art. 1, § 3, eerste lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

14 september 2021 P.21.0837.N ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210914.2N.8 AC nr. ...

Probatieuitstel - Herroeping - Niet-naleving van een of meer opgelegde bijzondere voorwaarden, waaronder die om geen delinquente feiten te plegen - Voorwaarden

Noch artikel 14, § 2, Probatiewet noch enige andere wettelijke of verdragsrechtelijke bepaling verbiedt de rechter om, in het kader van het onderzoek van een vordering tot herroeping van het probatieuitstel wegens niet-naleving van een of meer opgelegde bijzondere voorwaarden, waaronder met name die om geen delinquente feiten te plegen, rekening te houden met de in een proces-verbaal van politie opgetekende bekentenissen van de betrokkene met betrekking tot zedenfeiten, op voorwaarde dat het gerecht geen uitspraak doet over het strafbaar karakter van deze feiten (1). (1) Zie andersluidende concl. OM. Samengevat oordeelt het OM dat een “delinquent feit” niets anders kan zijn dan een strafbaar feit en leidt het hieruit af dat de rechter, om het uitstel te herroepen, niet mag oordelen dat de beklaagde “delinquente feiten” heeft gepleegd – luidens de voorwaarde opgelegd door het vonnis dat het probatieuitstel had verleend – zonder uitspraak te doen over het strafbaar karakter van die feiten. Het probleem lag volgens het OM dus in de opmaak van deze voorwaarde: de beslissing die het probatieuitstel had verleend, had, luidens artikel 1, eerste lid, § 2bis, Probatiewet, de hierin voorziene algemene probatievoorwaarden – waaronder de voorwaarde om “geen strafbare feiten te plegen” – moeten vermelden en de rechter kon deze bovendien aanvullen met geïndividualiseerde voorwaarden, zoals toegestaan door het tweede lid van deze paragraaf, zoals bijvoorbeeld, in casu, de voorwaarde om “geen kinderen van minder dan 16 jaar te benaderen”, waarbij de vaststelling van de schending van een dergelijke voorwaarde niet vereist dat er uitspraak wordt gedaan over het strafbaar karakter van het feit waaruit die schending voortvloeit. (M.N.B.)

- Art. 14, § 2 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

28 mei 2025 P.25.0389.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250528.2F.12 AC nr. ...

Probatieuitstel - Herroeping - Dagvaarding door het openbaar ministerie voor de rechtbank van eerste aanleg van de verblijfplaats van de betrokkene - Begrip verblijfplaats - Betrokkene verblijvend in de gevangenis - Draagwijdte

Artikel 14, § 2, tweede lid, Probatiewet bepaalt dat het openbaar ministerie ingeval van een vordering tot herroeping van de maatregel van uitstel van tenuitvoerlegging wegens de niet-naleving van probatievoorwaarden, de betrokkene dagvaardt voor de rechtbank van eerste aanleg van zijn verblijfplaats en die verblijfplaats in de zin van artikel 14, § 2, tweede lid, Probatiewet is de werkelijke en feitelijke verblijfplaats van de betrokkene zodat die plaats, die een zekere duurzaamheid veronderstelt, in de regel de plaats is waar de betrokkene is ingeschreven in de bevolkingsregisters als hebbende er zijn hoofdverblijfplaats en in de regel niet de gevangenis waar de betrokkene tijdelijk is opgesloten; uit het enkele gegeven dat volgens de vermeldingen van het rijksregister een persoon tijdelijk afwezig is op zijn adres van inschrijving in de bevolkingsregisters als hebbende er zijn hoofdverblijfplaats omdat hij opgesloten is in een penitentiaire inrichting, volgt niet dat zijn verblijfplaats in de zin van artikel 14, § 2, tweede lid, Probatiewet niet langer de plaats van inschrijving in de bevolkingsregisters is als hebbende zijn hoofdverblijfplaats en het tijdelijk verblijf in een penitentiaire inrichting heeft niet tot gevolg dat die inrichting automatisch de werkelijke en feitelijke verblijfplaats van de betrokkene wordt en het staat aan de rechter te oordelen of dit het geval is (1). (1) Cass. 1 april 2025, AR P.24.1760.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250610.2N.13; Cass. 27 mei 1986, AC 1985-86, 1301; Antwerpen 14 september 1998, RW 1994-1995, 855 met noot A. VANDEPLAS, "Over de bevoegdheid ratione loci van de strafrechter"; R. VERSTRAETEN en F. VERBRUGGEN, Inleiding tot het Belgisch strafrecht en strafprocesrecht, Antwerpen, Intersentia, 2023, nr. 1133, p. 337.

- Art. 14, § 2, tweede lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

10 juni 2025 P.25.0516.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250610.2N.13** AC nr. ...

Probatieuitstel - Herroeping - Vordering tot herroeping wegens niet-naleven van voorwaarden - Herroeping tijdens de procedure wegens een nieuwe veroordeling - Gevolg - Gerechtskosten

Een veroordeling van de beklaagde tot betaling van de kosten van de strafvordering vereist in beginsel een veroordeling; de rechter die vaststelt dat een vordering tot herroeping van probatie-uitstel bij toepassing van artikel 14, § 2, Probatiewet geen voorwerp meer heeft gelet op de herroeping van rechtswege van dit probatie-uitstel bij toepassing van artikel 14, § 1, Probatiewet, spreekt tegen de gedaagde tot herroeping van het probatie-uitstel geen veroordeling uit; de rechter kan die gedaagde dan ook niet veroordelen tot de kosten van de strafvordering (1). (1) Cass. 27 april 2021, AR P.21.0086.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210427.2N.7; Cass. 6 maart 1984, AR nr. 8497, AC 1983-84, nr. 381; Antwerpen 15 mei 2013, RW 2014-15, 136.

- Art. 14 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie
- Art. 211 Wetboek van Strafvordering
- Art. 194 Wetboek van Strafvordering
- Art. 162 Wetboek van Strafvordering

17 juni 2025 P.25.0457.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250617.2N.16** AC nr. ...

VERVOER

GOEDERENVERVOER

Goederenvervoer - Rivier- en zeevervoer - Schipper - Resultaatsverbintenis - Aansprakelijkheid - Schadeposten - Omvang

De verbintenis van de schipper om de goederen van hun laadplaats naar hun bestemming te vervoeren is een resultaatverbintenis, zodat bij niet-nakoming ervan een weerlegbaar vermoeden van fout geldt aan de zijde van de schipper; deze bepaling houdt geen beperking in van de aansprakelijkheid van de schipper voor andere schade dan verlies of beschadiging van de goederen; de verbintenis kan niet met het oog op de schade door beschadiging of verlies van de goederen een resultaatverbintenis zijn, en met het oog op andere schadeposten een middelenverbintenis (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 30 Wet 5 mei 1936 op de binnenbevrachting

13 juni 2025 C.23.0356.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250613.1N.4** AC nr. ...

PERSONENVERVOER

Personenvervoer - Taxionderneming - Begrip

Tijdens het litigieuze tijdvak van 2009 tot 2014 vormen de taxiondernemingen een bijzondere categorie van betaald personenvervoer door middel van voertuigen met een maximumcapaciteit van negen plaatsen, bestuurder inbegrepen, waarbij de restcategorie bestaat in de ondernemingen van verhuur van voertuigen met bestuurder; enkel die taxiondernemingen, namelijk die welke de essentiële kenmerken van de taxiondernemingen vertonen die bedoeld worden in de regelgeving inzake betaald personenvervoer, vallen onder het paritair subcomité nr. 140.02 voor taxi's en zijn onderworpen aan de collectieve arbeidsovereenkomst van 22 september 2008, met uitsluiting van de collectieve taxiondernemingen en de ondernemingen van verhuur van voertuigen met bestuurder (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1 KB 6 februari 2009
- Art. 3 KB 22 januari 2010 tot oprichting van de paritaire subcomités voor het vervoer en de logistiek en tot vaststelling van hun benaming en bevoegdheid

11 december 2023 S.21.0030.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231211.3F.2** AC nr. ...

VERWIJZING NA CASSATIE

BURGERLIJKE ZAKEN

Burgerlijke zaken - Rechter op verwijzing - Beoordelingsvrijheid

De rechter op verwijzing is enkel gebonden door de interpretatie van een rechtsregel, zoals weergegeven door het Hof in zijn vernietigingsarrest (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1110, vierde lid Gerechtelijk Wetboek

30 mei 2025 C.23.0212.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250530.1N.5** AC nr. ...

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE

BURGERLIJKE ZAKEN

Burgerlijke zaken - Onttrekking van de zaak aan de rechter - Verzuim gedurende meer dan zes maanden om de zaak te berechten - Goede rechtsbedeling - Beoordeling

Een maatregel van onttrekking van de zaak aan de rechter kan, afhankelijk van de omstandigheden, in strijd blijken met een goede rechtsbedeling wanneer er een ontwerpvonnis wordt opgemaakt; indien uit het verloop van de procedure voor de rechtbank en uit de gemaakte opmerkingen echter niet volgt dat er op korte termijn een vonnis mag worden verwacht, dient in het belang van de goede rechtsbedeling de onttrekking van de zaak aan de rechter te worden bevolen.

- Art. 648, 4° Gerechtelijk Wetboek - Deel III: BEVOEGDHEID (Art. 556 tot 663)

29 september 2025 C.25.0303.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250929.3F.8** AC nr. ...

Burgerlijke zaken - Onttrekking van de zaak aan de rechter - Gevolgen van de vordering tot onttrekking

De vordering tot onttrekking van de zaak aan de rechter heeft schorsende kracht.

- Art. 654 Gerechtelijk Wetboek - Deel III: BEVOEGDHEID (Art. 556 tot 663)

29 september 2025 C.25.0303.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250929.3F.8** AC nr. ...

Burgerlijke zaken - Procedure tot onttrekking - Verplichte vertegenwoordiging door een advocaat - Bureau voor juridische bijstand - Weigering van aanwijzing - Bewijs

De verplichte vertegenwoordiging vormt beslist een belemmering van het recht op toegang tot de rechter die enkel te verantwoorden valt indien ze de essentie zelf van dat recht niet in het gedrang brengt, ze een legitiem doel nastreeft en er een redelijk verband van evenredigheid tussen de aangewende middelen en het beoogde doel bestaat; in dit geval toont de verzoeker niet aan dat de aanwijzing hem zou zijn geweigerd.

- Art. 653 Gerechtelijk Wetboek - Deel III: BEVOEGDHEID (Art. 556 tot 663)

24 april 2025 C.25.0112.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250424.1F.25** AC nr. ...

STRAFZAKEN

Strafzaken - Gewettigde verdenking - Gepensioneerd magistraat - Burgerlijke partij - Inzet voor mensenrechten - Standpunt in de media - Gevolgen

Uit de omstandigheid dat een betrokken ere-magistraat-burgerlijke partij zich in het verleden heeft ingezet voor de mensenrechten en dat hij over het betrokken gerechtelijk onderzoek in de media standpunt heeft ingenomen, kan niet worden afgeleid dat geen enkele zetelende magistraat van het Gentse hof van beroep, objectief gezien, nog op onafhankelijke en onpartijdige wijze uitspraak kan doen over de door artikel 235bis Wetboek van Strafvordering bedoelde rechtmatigheidscontrole.

- Art. 542 Wetboek van Strafvordering

26 oktober 2021 P.21.1282.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211026.2N.16** AC nr. ...

Strafzaken - Gewettigde verdenking - Gepensioneerd magistraat - Burgerlijke partij - Affectieve of vriendschappelijke banden - Gevolgen

Noch uit het enkele feit dat een gepensioneerd magistraat van een hof van beroep de hoedanigheid heeft van burgerlijke partij in een gerechtelijk onderzoek noch uit de affectieve of minstens vriendschappelijke banden die er zouden kunnen hebben bestaan tussen de betrokken ere-magistraat – burgerlijke partij en de raadsheren die in het verleden samen met hem in de kamer van inbeschuldigingstelling hebben gezeteld, volgt dat voor partijen en derden, objectief gezien, geen enkele raadsheer van dit hof van beroep nog op onafhankelijke en onpartijdige wijze kan oordelen over de door artikel 235bis Wetboek van Strafvordering bedoelde regelmatigheidscontrole; het hof van beroep te Gent is samengesteld uit een groot aantal raadsheren en de betrokken ere-magistraat-burgerlijke partij heeft het korps sinds meerdere jaren verlaten, waaruit mag worden afgeleid dat het korps niet meer op dezelfde wijze is samengesteld als toen hij er nog actief was.

- Art. 542 Wetboek van Strafvordering

26 oktober 2021 P.21.1282.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211026.2N.16** AC nr. ...

Strafzaken - Verzoek tot verwijzing van een zaak naar een andere rechtbank - Gewettigde verdenking - Professionele en sociale relaties tussen de rechters van eenzelfde rechtscollege - Uitspraak betreffende feiten die verband houden met de werking van de rechtbank en waarbij één of meerdere rechters mogelijke benadeelde zijn - Gevolg

De professionele en sociale relaties die bestaan tussen de rechters van eenzelfde rechtscollege kunnen bij de partijen en derden een gewettigde verdenking doen ontstaan over de strikte onpartijdigheid van alle rechters van dit rechtscollege om uitspraak te doen in een strafvervolging betreffende feiten die verband houden met de werking van de rechtbank en waarbij één of meerdere van hen benadeelde of mogelijke benadeelde zijn (1). (1) Zie ook Cass. 18 juni 2019, AR P.19.0311.N, AC 2019, nr. 376, www.juportal.be; Cass. 9 november 2011, AR P.11.1616.F, AC 2011, nr. 610 met concl. van advocaat-generaal D. Vandermeersch op datum in Pas.; Cass. 15 maart 2001, AR C.01.0051.F, AC 2001, nr. 138.

7 september 2021 P.21.1125.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210907.2N.21** AC nr. ...

VERZEKERING

ALGEMEEN

Algemeen - Groepsverzekering - Aanvullende arbeidsongeschiktheidsuitkeringen - Vaststelling rechten - Tijdstip - Gevolg

Het recht op uitkeringen wegens arbeidsongeschiktheid, vastgelegd in een groepsverzekeringsovereenkomst gesloten door een werkgever ten voordele van de werknemers, is geen bij het sluiten van die groepsverzekeringsovereenkomst definitief vastgesteld recht, maar, zolang de uitkeringen verschuldigd zijn, een toekomstig gevolg van het sluiten van die overeenkomst (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 2 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1 Oud Burgerlijk Wetboek

2 juni 2025 S.22.0022.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250602.3N.1** AC nr. ...

ALLERLEI

Allerlei - Frans Wetboek van de verzekeringen ("Code des assurances") - Slachtoffer - Vergoeding - Voorstel - Rente van rechtswege gelijk aan de dubbele wettelijke rentevoet - Voorwaarden

Het bedrag van de vergoeding die door de verzekeraar wordt voorgesteld of door de rechter wordt toegekend aan het slachtoffer, brengt enkel van rechtswege rente op gelijk aan de dubbele wettelijke rentevoet, te rekenen van het verstrijken van de termijn tot de datum van het voorstel of van het definitief geworden vonnis, indien er vóór de einddatum geen voorstel werd gedaan, waarbij een onvolledig of kennelijk ontoereikend voorstel kan worden gelijkgesteld met de ontstentenis van een voorstel.

- Art. L211-13 "Code des assurances français"
- Art. L211-9 "Code des assurances français"

27 maart 2025 C.24.0381.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250327.1F.4** AC nr. ...

LANDVERZEKERING

Landverzekering - Schadeverzekering - Schade - Begrip

De schade in de zin van artikel 142 Wet Verzekeringen is de in de overeenkomst omschreven schade die de benadeelde wordt berokkend door een fout van de verzekerde.

- Art. 142, § 1 Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014
- Art. 141 Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014
- Art. 5, 15° Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

29 september 2023 C.23.0014.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230929.1F.1** AC nr. ...

LEVENSVERZEKERING

Levensverzekering - Verjaring - Stuiting - Geschil tussen verzekerde en verzekeraar - Wanprestatie verzekeraar - Aanmelding schadegeval - Schadegeval - Begrip

Een schadegeval in de zin van artikel 89, §3, Wet Verzekeringen is de gebeurtenis die een aanspraak op het vermogen van de verzekeraar doet ontstaan; bij een vordering op grond van contractuele aansprakelijkheid is het schadegeval de contractuele wanprestatie van de verzekeraar (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 89, § 3 Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

18 september 2025 C.24.0139.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250918.1N.7** AC nr. ...

WAM-VERZEKERING

WAM- verzekering - Gemeenschappelijk Waarborgfonds - Bestuurder van het bij een verkeersongeval betrokken motorrijtuig - Eigen schade, al is het gevolgschade - Bestuurder die weet dat de verzekeringsplicht niet werd nageleefd - Gevolg - Verplichting van het Gemeenschappelijk Fonds

Het Gemeenschappelijk Waarborgfonds is niet gehouden tot vergoeding van de eigen schade, al is het gevolgschade, van de bestuurder van een in een verkeersongeval betrokken motorrijtuig, die dat voertuig bestuurt terwijl hij weet dat de verzekeringsplicht niet is nageleefd (1). (1) Zie Cass. 19 september 2008, AR C.07.0357.N, AC 2008, nr. 487.

- Art. 21, 2° KB 11 juli 2003 houdende de vaststelling van de toelatingsvoorwaarden en de werking van het Belgisch Bureau en het Gemeenschappelijk Waarborgfonds
- Art. 12 Wet 22 augustus 2002 betreffende de rechten van de patiënt
- Art. 7 Wet 22 augustus 2002 betreffende de rechten van de patiënt
- Art. 29bis, § 1, eerste en vierde lid Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen
- Art. 19bis-13, § 2 Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen
- Art. 19bis-11, § 1, 8° Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

8 september 2023 C.22.0372.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230908.1F.6** AC nr. ...

WAM- verzekering - Regresvordering verzekeraar - Bedrog - Verzekeringsnemer - Verjaring - Termijn - Aanvang

Het bedrog van de verzekerde of de verzekeringnemer waardoor de driejarige verjaringstermijn van de regresvordering van de verzekeraar tegen de verzekerde of de verzekeringnemer pas aanvangt zodra de verzekeraar het bedrog ontdekt, betreft het voor de verzekeraar verbergen van de grond van zijn verhaal; de verzekeraar die, vooraleer hij de benadeelde betaalt, de door de verzekerde of verzekeringnemer verborgen gehouden grond van het verhaal ontdekt, kan zijn regresvordering tegen de verzekerde of verzekeringnemer richten binnen een verjaringstermijn van drie jaar die aanvangt vanaf zijn betaling aan de benadeelde (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 88, § 3 Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

20 juni 2025 C.24.0166.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250620.1N.10** AC nr. ...

WAM- verzekering - Artikel 19bis-11, § 2, WAM 1989 - Vergoedingsregeling - Interpretatie

Artikel 29ter WAM, zoals ingevoerd bij de vermelde wet van 31 mei 2017, voorziet in een aangepaste vergoedingsregel en is bijgevolg geen interpretatieve wetsbepaling (1). (1) Cass. 26 april 2018, AR C.17.0578.N, AC 2018, nr. 273; Cass. 7 april 2016, AR F.14.0097.N, AC 2016, nr. 245; Cass. 16 februari 2015, AR C.13.0524.F, AC 2015, nr. 115.

- Art. 29ter Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

23 december 2022 C.22.0145.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221223.1N.6 AC nr. ...

WAM- verzekering - Artikel 19bis-11, § 2, WAM 1989 - Vergoedingsregeling - Rechtsopvolger bestuurder - Bewijslast

De mogelijke aansprakelijkheid van een bestuurder van een bij het ongeval betrokken voertuig sluit niet uit dat zijn rechtsopvolger, die het geding na zijn overlijden namens hem heeft hervat, vergoeding van diens schade vordert van de WAM-verzekeraars.

23 december 2022 C.22.0145.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221223.1N.6 AC nr. ...

WAM- verzekering - Artikel 19bis-11, § 2, WAM 1989 - Vergoedingsregeling - Begrip - Gevolg

De mogelijke aansprakelijkheid van een bestuurder van een bij het ongeval betrokken voertuig sluit niet uit dat zijn rechtsopvolger, die het geding na zijn overlijden namens hem heeft hervat, vergoeding van diens schade vordert van de WAM-verzekeraars.

23 december 2022 C.22.0145.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221223.1N.6 AC nr. ...

WAM- verzekering - Verkeersongeval - Vergoedingsplicht - Motorrijtuig - Betrokkenheid - Begrip

Een motorrijtuig is betrokken bij een verkeersongeval wanneer het hierin enige rol heeft gespeeld (1) (2). (1) Cass. 13 juni 2014, AR C.13.0184.F, AC 2014, nr. 427. (2) Artikel 29bis, § 1, WAM, zowel vóór als na de wijziging ervan door de wet van 19 januari 2001.

- Art. 29bis, § 1 Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

12 september 2025 C.24.0104.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250912.1F.2 AC nr. ...

VERZET

- Strafzaken - Informatie over het verzet bij de betekening van de verstekbeslissing - Draagwijdte

De rechter op verzet kan een verzet tegen een verstekvonnis maar onontvankelijk verklaren wegens laattijdigheid, indien vaststaat dat de betrokkene behoorlijk werd ingelicht over de termijn om verzet aan te tekenen; de rechter op verzet oordeelt onaantastbaar of dit het geval is; het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord (1). (1) Cass. 22 maart 2022, AR P.21.1502.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220322.2N.13 met concl. OM; Cass. 18 mei 2021, AR P.21.0327.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210518.2N.13; Cass. 19 mei 2020, AR P.20.0148.N, AC 2020, nr. 302; Cass. 26 november 2019, AR P.19.0556.N, AC 2019, nr. 624; Cass. 28 juni 2017, AR P.17.0490.F, AC 2017 nr. 428; Cass. 9 maart 2016, AR P.15.1679.F, AC 2016, nr. 168 met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH op datum in Pas., T. Strafr. 2016, 236 noot T. DECAIGNY; Cass. 23 februari 2011, AR P.10.2047.F, AC 2011, nr. 161, T. Strafr. 2011, 207 noot C. VAN DEUREN, RW 2012-13, 216 noot B. DE SMET; Zie ook EHRM 24 mei 2007, Da Luz Dominguez Ferreira t/België, EHRM 29 juni 2010, Hakimi t/België, §34-37 en EHRM 1 maart 2011, Faniel t/België, www.echr.coe.int, §30; GwH 11 oktober 2018, arrest 134/2018, www.const-court.be; K. VEECKMANS, "Informatieplicht tijdens de buitengewone verzetstermijn", T. Strafr. 2021, 221-226; B. DE SMET, Verstek en verzet in strafzaken, Larcier, 2020, 78-82; M.-A BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 1663-1666; C. VANDEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Gompel & Svacina, 2022, 1428-1429.

- Art. 187 Wetboek van Strafvordering

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

11 oktober 2022 P.22.0652.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221011.2N.2** AC nr. ...

- Rechtspleging in hoger beroep - Strafverzwaring - Eenparigheid van stemmen - Arrest op verzet - Ontvankelijk verzet - Gevolg

Het rechtscollege dat in hoger beroep uitspraak doet over het verzet van de beklaagde tegen een door dit rechtscollege bij verstek gewezen beslissing op het hoger beroep van het openbaar ministerie, mag de door de eerste rechter opgelegde straf enkel verzwaren door met eenparigheid van stemmen uitspraak te doen en dit uitdrukkelijk vast te stellen, zelfs als de bij verstek gewezen beslissing de door de eerste rechter uitgesproken straf met eenparigheid van stemmen wettig heeft verzwaard (1), aangezien het bij verstek gewezen arrest krachtens de uitdovende werking van het ontvankelijk verklaarde verzet is vernietigd (2). (1) Cass. 14 februari 2007, AR P.06.1379.F, AC 2007, nr. 88. (2) Zie Cass. 7 december 2016, AR P.16.0650.F, AC 2016, nr. 701.

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering

26 maart 2025 P.24.1615.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250326.2F.2** AC nr. ...

VONNISSEN EN ARRESTEN

ALGEMEEN

Algemeen - Verzuim om uitspraak te doen - Procedure tot verbetering - (Geen) aanleiding tot cassatie

Uit de artikelen 794/1, 797, tweede lid, en 1138, 3°, Gerechtelijk Wetboek volgt dat wanneer de partij die cassatieberoep instelt tegen de bestreden beslissing geen andere grief aanvoert dan dat de appelrechters geen uitspraak hebben gedaan over een punt van de voor hen gebrachte vordering, zoals de toepassing, op de rechtsplegingsvergoeding in eerste aanleg, van de vermindering waarop zij, in haar hoedanigheid van in het ongelijk gestelde burgerlijke partij die juridische tweedelijnsbijstand geniet, beweert recht te hebben, het cassatieberoep niet ontvankelijk is; wanneer, met andere woorden, een partij geen andere klachten kan aanvoeren dan een verzuim om uitspraak te doen, moet zij van de procedure tot verbetering en niet van de cassatieprocedure gebruikmaken (1). (1) Het Hof heeft weliswaar beslist dat artikel 794/1, Gerechtelijk Wetboek, zoals gewijzigd door artikel 35 van de Wet 25 mei 2018 tot vermindering en herverdeling van de werklast binnen de rechterlijke orde, niet van toepassing is "in strafzaken" (Cass. 4 februari 2025, AR P.25.0039.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250204.2N.12). Het OM heeft evenwel gesteld dat die uitsluiting slechts van toepassing is op de beslissingen over de strafvordering, zelfs al heeft het geen enkele expliciete aanwijzing daartoe aangetroffen in de parlementaire voorbereiding van die wet (Parl.St., Kamer, 54 2827).Aangezien de vordering na 9 juni 2018 werd ingesteld, is bovendien artikel 1138, 3°, Gerechtelijk Wetboek, zoals gewijzigd door die wet, hierop van toepassing (Zie Cass. 2 oktober 2020, AR C.19.0464.N, AC 2020, nr. 601).(M.N.B.)

- Art. 1138, 3° Gerechtelijk Wetboek
- Art. 797, tweede lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 794/1 Gerechtelijk Wetboek

25 juni 2025 P.24.1201.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250625.2F.3** AC nr. ...

BURGERLIJKE ZAKEN

Burgerlijke zaken - Algemeen - Burgerlijke rechtspleging tijdens de pandemie betreffende het coronavirus COVID-19 - Inberaadneming zonder mondeling pleidooi - Voorwaarden

De zaak kan zonder mondeling pleidooi in beraad worden genomen, zonder dat daarvoor het akkoord van de partijen is vereist.

- Art. 2, § 1, 2 et 5 KB nr. 2 van 9 april 2020 met betrekking tot de verlenging van de verjaringstermijnen en de andere termijnen om in rechte te treden, alsmede de verlenging van de termijnen van de rechtspleging en de schriftelijke behandeling voor de hoven en rechtbanken

10 oktober 2025 F.20.0174.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20251010.1F.5** AC nr. ...

Burgerlijke zaken - Algemeen - Openbaar ministerie - Opdracht om een advies uit te brengen - Neerlegging van een schriftelijk advies met voeging van een stuk

De artikelen 740, 747, § 4, en 771 Gerechtelijk Wetboek zijn enkel van toepassing op de partijen in het geschil maar niet op het openbaar ministerie aan wie de zaak wordt meegedeeld met het oog op het uitbrengen van een advies over dat geschil; die bepalingen verzetten er zich niet tegen dat het openbaar ministerie, samen met zijn schriftelijk advies, een stuk neerlegt om zijn stelling te staven (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 771 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 747, § 4 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 740 Gerechtelijk Wetboek

11 december 2023 S.23.0031.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231211.3F.4** AC nr. ...

Burgerlijke zaken - Algemeen - Burgerlijke rechtspleging tijdens de pandemie betreffende het coronavirus COVID-19 - Toepassingsgebied - Belastingzaken - Geschil betreffende een belastingverhoging

De betwistingen betreffende de belastingaanslag, ook al hebben ze betrekking op een belastingverhoging en heeft die verhoging het karakter van een straf, zijn geen strafzaken in de zin van artikel 2, § 1, van het koninklijk besluit nr. 2 van 9 april 2020.

- Art. 444, eerste lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Art. 2, § 1, 2 et 5 KB nr. 2 van 9 april 2020 met betrekking tot de verlenging van de verjaringstermijnen en de andere termijnen om in rechte te treden, alsmede de verlenging van de termijnen van de rechtspleging en de schriftelijke behandeling voor de hoven en rechtbanken

10 oktober 2025 F.20.0174.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20251010.1F.5** AC nr. ...

Burgerlijke zaken - Algemeen - Recht op bewijs - Omvang - Beoordelingsvrijheid van de rechter - Gevolg

Het recht op bewijs is geen onbeperkt recht en schakelt bijgevolg de beoordelingsvrijheid van de rechter niet uit (1). (1) Cass. 9 december 2021, AR C.19.0644.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211209.1N.2; Cass. 15 juni 2012, AR C.11.0721.F, AC 2012, nr. 390; zie Cass. 9 mei 2005, AR S.04.0183.N, AC 2005, nr. 268 en Cass. 17 november 1988, AR 7848, AC 1988-89, nr. 160.

- Art. 962, eerste lid Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

18 september 2025 C.24.0124.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250918.1N.5** AC nr. ...

Burgerlijke zaken - Algemeen - Eindvonnis - Begrip

Een vonnis is een eindvonnis in zoverre de rechter hiermee zijn rechtsmacht over een geschilpunt volledig heeft uitgeoefend, behoudens de bij wet bepaalde rechtsmiddelen; de rechter die zijn rechtsmacht over een geschilpunt volledig heeft uitgeput, kan hiervan niet meer kennisnemen, behoudens de in het Gerechtelijk Wetboek bepaalde uitzonderingen; het is uitgesloten dat in dezelfde zaak en tussen dezelfde partijen opnieuw uitspraak kan worden gedaan over een geschilpunt waarover reeds een eindbeslissing is gewezen, zelfs als er nieuwe middelen worden aangevoerd.

- Art. 19, eerste en tweede lid Gerechtelijk Wetboek - Eerste deel: ALGEMENE BEGINSELEN. (art. 1 tot 57)

27 maart 2025 C.24.0321.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250327.1F.7** AC nr. ...

Burgerlijke zaken - Algemeen - Conclusies - Kwalificatie - Vereiste

Opdat een geschrift, ook al wordt het niet als dusdanig gekwalificeerd, een conclusie kan uitmaken in de zin van artikel 804, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek, zoals het van toepassing was vóór de wijziging ervan door de wet van 6 juli 2017, hoeft het niet te voldoen aan de vereisten van artikel 744 Gerechtelijk Wetboek, zodat de rechter hierop dient te antwoorden (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 804, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

29 juni 2023 C.23.0036.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230629.1F.5** AC nr. ...

Burgerlijke zaken - Sociaal procesrecht - Kennisgeving door de griffie - Beroep tegen een beslissing van de Commissie Kunstenaars betreffende de afgifte van een kunstenaarsvisum - Ontvankelijkheid

Wanneer een sociaal verzekerde de Commissie Kunstenaars verzoekt hem een kunstenaarsvisum af te geven, dat het bewijs levert van de artistieke aard van de prestaties of de werken die hij tegen vergoeding levert en voor rekening van een opdrachtgever en dat bijgevolg aantoont dat de RSZ-wet op hem van toepassing is overeenkomstig artikel 1bis van die wet, de Commissie Kunstenaars het kunstenaarsvisum weigert en de sociaal verzekerde die weigering betwist, heeft die betwisting betrekking op de rechten en verplichtingen waarop de sociaal verzekerde aanspraak maakt, op een andere wijze dan krachtens een arbeids- of leerovereenkomst, met toepassing van de wetten en reglementen in sociale zaken; een dergelijke betwisting is niet enkel onderworpen aan artikel 580, 19°, maar ook aan de artikelen 580, 3°, 704, § 2 en 792, tweede en derde lid, Gerechtelijk Wetboek (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1073, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 792, tweede en derde lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 704, § 2 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 580, 3° en 19° Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1bis Wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders

11 december 2023 S.22.0001.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231211.3F.1** AC nr. ...

STRAFZAKEN

Strafzaken - Strafvordering - Strafrechtelijke beslissing - Dragende reden die een uitstel verleent - Beschikkend gedeelte dat verzuimt die maatregel te vermelden, zonder hem uit te sluiten - (Geen) noodzaak om dat verzuim te verbeteren

Wanneer de strafrechtelijke beslissing dragende redenen bevat die zowel de toekenning als de draagwijdte en de duur aanwijzen van een uitstel waarmee ze een straf gepaard doet gaan en er geen enkele tegenstrijdigheid bestaat tussen die redenen en het beschikkend gedeelte dat die straf oplegt, en de beslissing weliswaar verzuimt te vermelden dat er voor die straf een uitstel wordt verleend, maar dit uitstel niet uitsluit, bestaat er geen grond om dit beschikkend gedeelte te verbeteren . (Impliciete oplossing). (1) Zie concl. OM.

- Art. 8 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie
- Art. 794 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)
- Art. 793, eerste lid Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

17 september 2025 P.25.0721.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250917.2F.6** AC nr. ...

Strafzaken - Algemeen - Vonnis van de strafuitvoeringsrechtbank - Uitspraak in openbare rechtszitting - (Geen) verplichting om het publiek en de veroordeelde op de hoogte te brengen van plaats en datum van de uitspraak

De door artikel 149 van de Grondwet vereiste openbaarheid voor de uitspraak van een vonnis houdt niet in dat de partijen en het publiek, op straffe van nietigheid van de beslissing op de hoogte moeten worden gebracht van plaats en datum van de uitspraak (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

22 november 2023 P.23.1448.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231122.2F.10** AC nr. ...

Strafzaken - Strafvordering - Bij verstek over de grond van de zaak gewezen vonnis - Onjuiste vermelding dat de beklaagde zich heeft verdedigd - (Geen) tekstuele of substantiële tot nietigheidsgrond van het vonnis

De verschrijving die in een vonnis voorkomt en die bestaat in de vermelding dat de beklaagde zich in persoon heeft verweerd, terwijl hij niet is verschenen, is geen tekstuele of substantiële nietigheidsgrond van de beslissing (1). (1) Zie concl. OM "in hoofdzaak" [§§ 3-4].

13 december 2023 P.22.0079.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231213.2F.6** AC nr. ...

Strafzaken - Strafvordering - Vermeldingen in de veroordeling - Informatie aan de beklaagde over de strafuitvoering - Verzuim - Gevolg

De niet-naleving van de in artikel 195, twaalfde lid, Wetboek van Strafvordering opgenomen informatieplicht tast de wettigheid van de veroordelende beslissing niet aan.

- Art. 195, twaalfde lid Wetboek van Strafvordering

27 mei 2025 P.25.0357.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250527.2N.10** AC nr. ...

Strafzaken - Strafvordering - Internering - Grond van niet-toerekenbaarheid bedoeld in artikel 71 Strafwetboek - Geestesstoornis op het tijdstip van de feiten die voortduurt op het tijdstip van de uitspraak van het vonnis - Arrest dat de beklaagde vrijspreekt en zijn internering beveelt - Vordering tot verbetering of uitlegging - Arrest dat de verbetering en de uitlegging weigert - Cassatieberoep - Middel dat het arrest verwijt zichzelf tegen te spreken door de verweerder van de hem ten laste gelegde feiten vrij te spreken alvorens zijn internering te bevelen - Ontvankelijkheid

Wanneer het bestreden arrest zich ertoe beperkt te oordelen dat het eerdere door het hof van beroep gewezen arrest, krachtens hetwelk dit gerecht de internering van de verweerder heeft bevolen, niet voor verbetering of uitlegging vatbaar is in de zin van de artikelen 793 en 794 Gerechtelijk Wetboek, houdt het middel dat het arrest verwijt zichzelf tegen te spreken door de verweerder van de hem ten laste gelegde feiten vrij te spreken alvorens zijn internering te bevelen, geen verband met de bestreden beslissing en is het bijgevolg niet ontvankelijk (1). (1) Zie concl. OM.

20 september 2023 P.23.1172.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230920.2F.7** AC nr. ...

Strafzaken - Algemeen - Hoger beroep - Devolutieve werking - Begrip

Onder het begrip “devolutieve werking” wordt verstaan dat het hoger beroep ertoe strekt het geschil aan de rechters in hoger beroep over te dragen (1), zodat zij zich zouden uitspreken over al wat het voorwerp van hun saisine uitmaakt, zoals de appellant dat heeft afgebakend (2). (1) Zie M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Brussel, La Charte, 2021, II, 1733-1743; F. HELIE, Traité de l’instruction criminelle, Bruylant, Brussel, 1869, III, 280, nr. 4368. Deze auteur herinnert eraan dat dit niet steeds het geval is geweest: oorspronkelijk was het hoger beroep, zowel in Frankrijk als in Rome, veeleer een instrument van politieke centralisatie dan een rechtsmiddel, waardoor de overheid alle verspreide vonnissen, die door plaatselijke gerechten waren geveld, onder haar gezag en toezicht tot één geheel kon terugbrengen. (2) Tantum devolutum quantum appellatum.

27 september 2023 P.23.0823.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230927.2F.8** AC nr. ...

Strafzaken - Allerlei - Openbaar ministerie - Mondelinge conclusie - Conclusietermijnen - Verplichting - Draagwijdte

Het behoort tot het normale procesverloop voor de strafrechter dat het openbaar ministerie op de rechtszitting waarop de zaak voor behandeling is vastgesteld, mondeling de toepassing van de wet vordert en zijn standpunt over de zaak weergeeft, met inbegrip van zijn eventuele repliek op het hem op dat moment gekende verweer van de andere partijen, waarna de beklaagden in mondelinge pleidooien hun verweer kunnen voeren en daarbij zo nodig het standpunt van het openbaar ministerie kunnen weerleggen; niets vereist dat het openbaar ministerie zijn vordering reeds uitbrengt vooraleer aan partijen conclusietermijnen worden toegestaan op grond van artikel 152, § 1, Wetboek van Strafvordering (1). (1) Cass. 14 november 2017, AR P.16.0973.N, AC 2017, nr. 638 met concl. van advocaat-generaal L. DECREUS.

- Art. 152, § 1 Wetboek van Strafvordering

27 september 2022 P.22.0739.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220927.2N.7** AC nr. ...

Strafzaken - Strafvordering - Beslissing alvorens recht te doen - Middel dat gericht is tegen een beslissing alvorens recht te doen - Ontbreken van een cassatieberoep tegen de beslissing alvorens recht te doen - Gevolg

Uit artikel 420 Wetboek van Strafvordering volgt dat behoudens in de in het tweede lid van die bepaling vermelde gevallen de eiser in cassatie tegen een tussenbeslissing slechts cassatieberoep kan instellen na de eindbeslissing; indien een eiser in cassatie enkel cassatieberoep instelt tegen de eindbeslissing en niet tegen een tussenbeslissing, ook al was die beslissing vatbaar voor een uitgesteld cassatieberoep, kan hij in het kader van zijn cassatieberoep tegen de eindbeslissing geen ontvankelijke middelen aanvoeren betreffende een onwettigheid van de tussenbeslissing; dat de onwettigheid van de tussenbeslissing kan doorwerken op de eindbeslissing doet daaraan geen afbreuk (1). (1) Zie andersluidende concl. “in hoofdzaak” OM.

- Art. 420 Wetboek van Strafvordering

27 mei 2025 P.25.0504.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250527.2N.31** AC nr. ...

Strafzaken - Allerlei - Openbaar ministerie - Schriftelijke conclusie - Conclusietermijn - Verplichting - Draagwijdte

Een partij in een strafprocedure, met inbegrip van het openbaar ministerie, is niet verplicht haar verweer of standpunt te verwoorden in een schriftelijke conclusie, ook niet wanneer haar daartoe de gelegenheid is geboden bij een beslissing alvorens recht te doen op grond van artikel 152, § 1, Wetboek van Strafvordering; het feit dat een partij geen gebruik heeft gemaakt van die gelegenheid, belet haar niet om haar verweer te voeren of haar standpunt kenbaar te maken in een louter mondelinge uiteenzetting op de rechtszitting (1). (1) Cass. 14 november 2017, AR P.16.0973.N, AC 2017, nr. 638 met concl. van advocaat-generaal L. DECREUS.

- Art. 152, § 1 Wetboek van Strafvordering

27 september 2022 P.22.0739.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220927.2N.7** AC nr. ...

Strafzaken - Strafvordering - Verschrijving niet vermeld in de grieven van hoger beroep - Tijdvak van het misdrijf - Rechtzetting door de appelrechter - Dwaling betreffende het tijdvak van het misdrijf

De begrenzing van de aanhangigmaking van de zaak bij de appelrechters op grond van de grieven die worden aangevoerd in het verzoekschrift zoals bedoeld in artikel 204 Wetboek van Strafvordering, doet geen afbreuk aan de bevoegdheid van de voornoemde appelrechters om elke verschrijving recht te zetten die de hun voorgelegde beschikkingen kan aantasten (1), waaronder een verschrijving betreffende het tijdvak van het misdrijf (1). (1) "In correctionele zaken of politiezaken maakt de verwijzingsbeschikking of de dagvaarding om te verschijnen niet de daarin vervatte omschrijving bij het vonnisgerecht aanhangig, maar [("in rem")] de feiten zoals ze uit de stukken van het gerechtelijk onderzoek blijken en waarop de verwijzingsbeschikking of de dagvaarding zijn gegrond; (...) [in geval van herkwalificatie door de feitenrechter] (...), moet de nieuwe omschrijving desalniettemin hetzelfde feit betreffen als datgene dat aan de vervolging ten grondslag ligt of moet dat feit daarin zijn begrepen; de beoordeling door de feitenrechter is in dat opzicht onaantastbaar" (Cass. 31 maart 2021, AR P.21.0221.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210331.2F.7, met concl. OM).Bovendien is "[d]e verschrijving die de rechter mag verbeteren, (of deze al dan niet betrekking heeft op het tijdvak van het misdrijf ...) een schrijffout, namelijk een onachtzaamheid die de wettigheid of regelmatigheid van de beslissing niet aantast en waarvan de rechtzetting de in de verbeterde beslissing vastgelegde rechten of de door haar bevolen maatregelen ongewijzigd laat [...]", (Cass. 27 mei 2020, AR P.20.0522.F, AC 2020, nr. 327).

- Art. 794 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 210, tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

11 oktober 2023 P.22.0900.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231011.2F.4** AC nr. ...

Strafzaken - Algemeen - Veroordeling - Onmiddellijke aanhouding - Ondertekening van de beslissing - Modaliteiten

Uit geen enkele bepaling, met name de artikelen 190 Wetboek van Strafvordering, 780 Gerechtelijk Wetboek en 33, § 2, Voorlopige Hechteniswet, volgt dat wanneer dezelfde rechters hebben beraadslaagd over zowel de strafvordering als, vervolgens, over de vordering van het openbaar ministerie die ertoe strekt de onmiddellijke aanhouding van de veroordeelde beklaagde te doen bevelen, de twee beslissingen die zij hebben gewezen het voorwerp moeten uitmaken van twee afzonderlijke vonnissen, die allebei voorzien zijn van de handtekeningen van die magistraten (1). (1) Zie concl. OM, §§ 29-32.

- Art. 33, § 2 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 780 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 190 Wetboek van Strafvordering

20 december 2023 P.23.0636.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231220.2F.3 AC nr. ...

Strafzaken - Strafvordering - Hoger beroep - Gevolgen. Bevoegdheid van de rechter - Grievenformulier - Saisine van het appelgerecht - Grief die is beperkt tot de opgelegde hoofdstraf - Bijkomende straffen - Beslissingsonderdeel dat onafscheidbaar is van het beslissingsonderdeel betreffende de hoofdstraf - Gevolg

Indien een appellant in het grievenformulier als grief de met het beroepen vonnis opgelegde hoofdstraf vermeldt en dus aangeeft dat hij dat beslissingsonderdeel in hoger beroep wenst hervormd te zien, dan voert hij noodzakelijk ook een grief aan betreffende de aan de appellant opgelegde bijkomende straffen, die immers beslissingsonderdelen zijn die onafscheidbaar zijn van het beslissingsonderdeel betreffende de hoofdstraf (1); de omstandigheid dat de appellant in zijn grievenformulier uitdrukkelijk aangeeft dat hij enkel de hervorming wenst van de hoofdstraf en dus formeel geen grief aanvoert betreffende een bijkomende straf, laat niet toe anders te oordelen en het appelgerecht moet een dergelijke beperking in het grievenformulier buiten beschouwing laten. (1) Cass. 4 februari 2025, AR P.24.1614.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250204.2N.7; Cass. 13 februari 2024, AR P.23.1665.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240213.2N.6.

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering
- Art. 203 Wetboek van Strafvordering

4 maart 2025 P.25.0040.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250304.2N.10 AC nr. ...

Strafzaken - Algemeen - Samenstelling van de zetel - Vonnis dat de heropening van het debat beveelt - Hervatting van de zaak "ab initio" - Vaststelling - Vorm

Geen enkele wettelijke bepaling vereist dat er na een vonnis dat de heropening van het debat beveelt uitdrukkelijk wordt vermeldt dat de zaak “ab initio” of geheel werd hervat; die hervatting kan worden afgeleid uit het proces-verbaal van de rechtszitting of uit de vermeldingen die in het vonnis voorkomen, in zoverre die stukken het verloop van de rechtspleging weergeven.

- Art. 779 Gerechtelijk Wetboek

6 september 2023 P.23.0494.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230906.2F.1 AC nr. ...

Strafzaken - Algemeen - Rechterlijke organisatie - Cumulatie van rechterlijke ambten - Onderzoeksrechter - Raadsheer in het hof van beroep - Verbod - Nietigheid - Gevolg

Artikel 292 Gerechtelijk Wetboek verbiedt, bij wijze van cumulatie van rechterlijke ambten, de uitoefening van twee verschillende ambten in dezelfde zaak; het arrest van het hof van beroep waarvan de voorzitter een raadsheer is die de zaak heeft behandeld in de hoedanigheid van onderzoeksrechter, schendt die bepaling.

- Art. 292 Gerechtelijk Wetboek

8 juli 2025 P.25.0952.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250708.VAC.4 AC nr. ...

Strafzaken - Strafvordering - Beroepen vonnis dat over de grond van de zaak uitspraak doet - Onregelmatigheid die uit een tekstuele of substantiële nietigheid

voortvloeit, en niet uit de onbevoegdheid of uit een machtsoverschrijding - Weerslag op de in hoger beroep gewezen beslissing

Wanneer de onregelmatigheid van de beslissing over de grond van de zaak niet voortvloeit uit de onbevoegdheid of uit een machtsoverschrijding maar uit een tekstuele of substantiële nietigheid, moet de rechter in hoger beroep, wanneer hij die beslissing vernietigt, de zaak aan zich trekken en over de grond van de zaak uitspraak doen (1). (1) Zie concl. OM "in hoofdzaak" [§§ 3-4].

- Art. 20 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 215 Wetboek van Strafvordering

13 december 2023 P.22.0079.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231213.2F.6** AC nr. ...

Strafzaken - Allerlei - Internering - Uitvoering - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Geïnterneerde die in buitenland verblijft zonder verblijfsrecht - Uitvoerbaarheid van de beslissing - Invloed

Uit de enkele omstandigheid dat een geïnterneerde op het ogenblik dat de kamer voor bescherming van de maatschappij moet beslissen over de uitvoering van een interneringsmaatregel geen verblijfsrecht heeft voor België en hij zich in het buitenland bevindt, volgt niet dat de beslissing van de kamer niet uitvoerbaar is; indien de geïnterneerde ondanks de voorgehouden afwezigheid van verblijfsrecht zich naar België zou begeven, is de beslissing wel degelijk uitvoerbaar.

24 juni 2025 P.25.0848.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.34** AC nr. ...

Strafzaken - Algemeen - Samenstelling van de zetel - Beslissing die een onderzoeksmaatregel beveelt - Daaropvolgende beslissing over de grond van de zaak - Continuïteit van de zetel - Draagwijdte

Krachtens artikel 779 Gerechtelijk Wetboek kan het vonnis, op straffe van nietigheid, enkel worden gewezen door de rechters die alle zittingen over de zaak hebben bijgewoond; het eindvonnis hoeft, in beginsel, evenwel niet te worden gewezen door dezelfde rechters als die welke tijdens het debat dat aan het vonnis alvorens recht is voorafgegaan of tijdens de uitspraak van dat vonnis zitting hebben gehouden, maar dit is niet het geval wanneer de beslissing alvorens recht te doen een vonnis is dat de heropening van het debat over een welbepaald onderwerp beveelt, aangezien het debat in een dergelijk geval wordt voortgezet, maar enkel over het rechtspunt zoals het door de rechter werd afgebakend (1). (1) Zie Cass. 16 oktober 2018, AR P.18.0189.N, AC 2018, nr. 557.

- Art. 779 Gerechtelijk Wetboek

6 september 2023 P.23.0494.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230906.2F.1** AC nr. ...

Strafzaken - Strafvordering - Tekstuele of substantiële nietigheidsgrond van het beroepen vonnis - Weerslag op de in hoger beroep gewezen beslissing

Wanneer een vonnis is aangetast door een tekstuele of substantiële nietigheid, tast een dergelijke onregelmatigheid het in hoger beroep gewezen vonnis niet aan wanneer de rechters in hoger beroep de verschrijving van de eerste rechter niet hebben overgenomen, maar deze hebben hersteld (1). (1) Zie concl. OM "in hoofdzaak" [§§ 3-4].

- Art. 20 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 215 Wetboek van Strafvordering

13 december 2023 P.22.0079.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231213.2F.6 AC nr. ...

Strafzaken - Strafvordering - Strafuitvoeringsrechter - Verzoek voorlopige invrijheidstelling om medische redenen - Schriftelijke procedure - Artikel 779, tweede zin, Gerechtelijk Wetboek - Toepassing

Krachtens artikel 74 Wet Strafuitvoering doet de strafuitvoeringsrechter uitspraak over het verzoek tot voorlopige invrijheidstelling om medische redenen na afloop van een schriftelijke procedure (1); aangezien die bepaling niet voorziet in een rechtszitting, is de tweede zin van artikel 779 Gerechtelijk Wetboek, dat bepaalt dat de rechters alle zittingen van de zaak moeten hebben bijgewoond, op die procedure niet van toepassing. (1) Cass. 23 juni 2015, AR P.15.0788.N, AC 2015, nr. 430.

- Art. 74 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten
- Art. 779 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

20 september 2023 P.23.1242.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230920.2F.9 AC nr. ...

Strafzaken - Algemeen - Conclusies in hoger beroep - Overneming van de redenen van de eerste rechter door de rechter in hoger beroep - Weerslag op de dubbele aanleg

Uit de omstandigheid dat de appelrechter de motivering van de eerste rechter heeft overgenomen, door vast te stellen dat deze geheel beantwoordt aan dezelfde middelen die de appellant herhaalt, volgt niet dat laatstgenoemde de waarborg voortvloeiend uit het tweevoudige onderzoek van hetzelfde geschilpunt zou zijn ontzegd; het feit dat dit geschilpunt, na afloop van een debat op tegenspraak, tot hetzelfde antwoord leidt, betekent niet dat de betwisting niet het voorwerp heeft uitgemaakt van een tweede vonnis over de grond van de zaak, wat het hoger beroep verzekert aan diegene die het instelt (1). (1) Zie Cass. 12 februari 1985, AR 8901, AC 1985, nr. 349: "Door de redenen van de eerste rechter met betrekking tot de bewezenverklaring van de tenlastelegging over te nemen, beantwoordt de appelrechter de voor hem genomen conclusie wanneer die redenen, samen met de eigen redengeving, een antwoord bevatten op het in hoger beroep desaangaande gevoerd verweer"."De appelrechters die de motieven van de eerste rechter bijtreden en overnemen, geven daarmee hun eigen redenen, (...)" (Cass. 16 december 2008, AR P.08.1149.N, AC 2008, nr. 733; Cass. 7 juni 2005, AR P.04.0092.N, AC 2005, nr. 324; Cass. 3 april 2001, AR P.00.1595.N, AC 2001, nr. 197; zie Cass. 4 februari 2020, AR P.19.0751.N, AC 2020, nr. 98); M.-A. BEERNAERT e.a., o.c., II, 1749.

27 september 2023 P.23.0823.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230927.2F.8 AC nr. ...

Strafzaken - Algemeen - Handtekening - Samenstelling met drie rechters - Elektronische en handgeschreven handtekeningen - Invloed

Noch uit de artikelen 782 Gerechtelijk Wetboek en 195bis Wetboek van strafvordering noch uit enige andere bepaling kan worden afgeleid dat een door een rechtscollege gewezen vonnis niet zowel de elektronische handtekening van een lid van de zetel als de handgeschreven handtekening van de andere rechters die aldus uitspraak hebben gedaan zou mogen dragen.

- Art. 195bis Wetboek van Strafvordering
- Art. 782 Gerechtelijk Wetboek

VOORLOPIGE HECHTENIS

ALGEMEEN

Algemeen - Onregelmatige onderzoekshandeling die buiten elk verband met het aanhoudingsbevel is gesteld - Weerslag - (Geen) verplichting om de vreemdeling in vrijheid te stellen

Geen enkele bepaling voorziet erin dat wanneer een buiten elk verband met het aanhoudingsbevel gestelde onderzoekshandeling onregelmatig is, die omstandigheid volstaat om de onderzoeksgerechten te verplichten de inverdenkinggestelde in vrijheid te stellen.

13 december 2023 P.23.1666.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231213.2F.13** AC nr. ...

BEVEL TOT AANHOUDING

Bevel tot aanhouding - Volstrekte noodzakelijkheid voor de openbare veiligheid om de inverdenkinggestelde aan dwang te onderwerpen - Gevolg - Aan de onderzoeksrechter geboden alternatief

Uit de samenhang van de artikelen 16, § 1, eerste lid, en 35, § 1, eerste lid, Voorlopige Hechteniswet volgt dat de volstrekte noodzakelijkheid voor de openbare veiligheid om de inverdenkinggestelde aan dwang te onderwerpen, nu eens kan verantwoorden dat er tegen hem een bevel tot aanhouding wordt uitgevaardigd en dan weer dat er enkel, overeenkomstig voormeld artikel 35, § 1, eerste lid, begeleidende voorwaarden worden opgelegd.

- Art. 35, § 1, eerste lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 16, § 1, eerste lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

4 juli 2023 P.23.0926.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230704.VAC.9** AC nr. ...

Bevel tot aanhouding - Akte opgemaakt en ondertekend door een assistent bij de griffie - Wettelijke voorwaarden van de bijstand aan de rechter - Vermelding van de voorwaarden in de akte

Uit artikel 329 Gerechtelijk Wetboek volgt niet dat de vermelding van de verhindering van de hoofdgriffier en van de griffiers of van het feit dat de zaak geen uitstel gedoogt tot een griffier tegenwoordig is, moet voortvloeien uit de akte zelf waaraan de toegevoegde persoon zijn medewerking verleent.

- Art. 329 Gerechtelijk Wetboek

29 augustus 2023 P.23.1236.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230829.VAC.6** AC nr. ...

Bevel tot aanhouding - Redenen - Taal die hij verstaat - Vertaling - Recht van verdediging - Sanctie - Beoordeling

De urgentie waarmee die vertaling of informatie aan de verdachte moet worden verstrekt met het oog op de vrijwaring van zijn recht van verdediging, hangt af van de concrete situatie waarin hij zich bevindt; in die zin is een arrestatie met vrijheidsbeneming, gevolgd door een politionele ondervraging over de feiten die aan de arrestatie ten grondslag liggen, niet te vergelijken met een door de onderzoeksrechter afgeleverd bevel tot aanhouding, dat zijn geldingskracht behoudt tot een andersluidende beslissing van de onderzoeksrechter of een onderzoeksgerecht; aldus levert het enkele feit dat een verdachte die vertaling of informatie niet onverwijld na het afleveren van het bevel tot aanhouding heeft ontvangen, ook al is hij ingevolge overmacht nog niet eerder kunnen worden ondervraagd, nog geen onherstelbare miskenning van zijn recht van verdediging op; het onderzoeksgerecht dat beslist over de voorlopige hechtenis van de verdachte, oordeelt onaantastbaar op grond van alle regelmatig aan tegenspraak onderworpen gegevens of tot de invrijheidstelling van de betrokkene moet worden beslist wegens de onherstelbare miskenning van zijn recht van verdediging.

- Art. 5.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 6, tweede lid Richtlijn 2010/64/EU van het Europees Parlement en de Raad van 20 oktober 2010 betreffende het recht op vertolking en vertaling in strafprocedures
- Art. 3 Richtlijn 2010/64/EU van het Europees Parlement en de Raad van 20 oktober 2010 betreffende het recht op vertolking en vertaling in strafprocedures
- Art. 16, § 6bis Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

26 augustus 2025 P.25.1182.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250826.VAK.3** AC nr. ...

Bevel tot aanhouding - Diplomatieke immuniteit - Diplomatiek ambtenaar - Begin en einde van de voorrechten en immuniteiten - Artikelen 29, 39.1 en 39.2 Verdrag van Wenen - Beëindiging van de diplomatieke taak - Diplomatiek ambtenaar die de ontvangststaat niet heeft verlaten - Verlies van de onschendbaarheid - Verstrijken van de redelijke termijn om het land te verlaten - Beoordeling door de rechter - Gevolg - Aanhouding van de diplomatieke ambtenaar - Draagwijdte

Uit de bepalingen van de artikelen 29, 39.1 en 39.2 van het Verdrag van Wenen volgt niet dat een diplomatieke ambtenaar wiens taak werd beëindigd en die de ontvangststaat nog niet heeft verlaten, zijn onschendbaarheid slechts verliest nadat aan hem het verstrijken van de in artikel 39.2 Verdrag van Wenen bedoelde redelijke termijn werd meegedeeld of nadat de zendstaat daarover heeft beslist en de rechter van de ontvangststaat die over de toepasselijkheid van de onschendbaarheid van een diplomatiek ambtenaar moet oordelen kan vaststellen wanneer de in artikel 39.2 Verdrag van Wenen bedoelde redelijke termijn is verstreken en oordeelt daarover onaantastbaar op grond van de concrete gegevens van de zaak waarbij de omstandigheid dat de diplomatieke ambtenaar na de beëindiging van zijn taak nog over een verblijfstitel beschikt, de rechter bij die beoordeling niet bindt; de voormelde bepalingen sluiten niet uit dat een diplomatieke ambtenaar na het ophouden van zijn onschendbaarheid wordt aangehouden voor feiten die zich hebben voorgedaan na de beëindiging van zijn taak en op een ogenblik dat hij de ontvangststaat nog niet heeft verlaten.

- Art. 16 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 39.2 Verdrag van Wenen van 18 april 1961, goedgekeurd bij de wet van 30 maart 1968
- Art. 39.1 Verdrag van Wenen van 18 april 1961, goedgekeurd bij de wet van 30 maart 1968
- Art. 29 Verdrag van Wenen van 18 april 1961, goedgekeurd bij de wet van 30 maart 1968

29 juli 2025 P.25.1072.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250729.VAK.12** AC nr. ...

Bevel tot aanhouding - Redenen - Vertaling in de taal die hij verstaat - Recht van verdediging - Sanctie - Omstandigheden

Artikel 16, § 6bis Voorlopige Hechteniswet, artikel 3 Richtlijn 2010/64/EU, de artikelen 3 en 6, lid 2, Richtlijn 2012/13/EU en artikel 5.2 EVRM voorzien niet in een nietigheidssanctie of in een andere sanctie die van rechtswege van toepassing is op de eventuele niet-naleving van de erin vervatte verplichtingen binnen de erin bepaalde termijnen; het feit dat de aangehouden verdachte niet binnen een redelijke termijn een schriftelijke of mondelinge vertaling van de relevante passages van het bevel tot aanhouding heeft ontvangen in een taal die hij verstaat of dat hij in die taal niet op de hoogte is gesteld van de redenen van zijn aanhouding en van alle tegen hem ingebrachte beschuldigingen, kan derhalve enkel aanleiding geven tot zijn invrijheidstelling wanneer het onderzoeksgerecht dat beslist over de handhaving van zijn voorlopige hechtenis vaststelt dat zijn recht van verdediging daardoor onherstelbaar is miskend.

- Art. 5.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 6, tweede lid Richtlijn 2010/64/EU van het Europees Parlement en de Raad van 20 oktober 2010 betreffende het recht op vertolking en vertaling in strafprocedures
- Art. 3 Richtlijn 2010/64/EU van het Europees Parlement en de Raad van 20 oktober 2010 betreffende het recht op vertolking en vertaling in strafprocedures
- Art. 16, § 6bis Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

26 augustus 2025 P.25.1182.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250826.VAK.3** AC nr. ...

Bevel tot aanhouding - Betekening - Geen vertaling in de taal die hij verstaat - Gevolg

Noch artikel 18, § 1, Voorlopige Hechteniswet, noch enige andere wets- of verdragsbepaling vereist dat de betekening van een bevel tot aanhouding aan een verdachte die de taal van de rechtspleging niet begrijpt, moet gepaard gaan met een vertaling van de essentiële passages van dat bevel in een taal die de betrokkene begrijpt of met een kennisgeving in die taal van de redenen van zijn aanhouding en van alle tegen hem ingebrachte beschuldigingen; het enkele feit dat de onderzoeksrechter ingevolge overmacht de verdachte niet kon verhoren voorafgaand aan de aflevering van het bevel tot aanhouding, doet daaraan geen afbreuk (1). (1) Cass. 28 januari 1992, AR 4918, AC 1991-92, nr. 277.

- Art. 5.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 18, § 1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

26 augustus 2025 P.25.1182.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250826.VAK.3** AC nr. ...

Bevel tot aanhouding - Onderzoeksgerecht dat uitspraak doet over de handhaving van de hechtenis - Overschrijding van de saisine - Onderzoek - Draagwijdte - (Geen) beperking tot de miskenning van een op straffe van nietigheid voorgeschreven regel

Overeenkomstig artikel 21, § 4, Voorlopige Hechteniswet gaat de raadkamer na of het bevel tot aanhouding regelmatig is ten aanzien van de bepalingen van die wet; wanneer een inverdenkinggestelde de nietigheid van een onderzoekshandeling en van de daaropvolgende rechtspleging opwerpt om de wettigheid van de voorlopige hechtenis te betwisten, dient het onderzoeksgerecht, dat niet met toepassing van artikel 235bis Wetboek van Strafvordering handelt, enkel een onderzoek prima facie van de aangevoerde onregelmatigheid te verrichten; dat onderzoek is niet beperkt tot het toezicht op de naleving, door de onderzoeksrechter, van de door de wet op straffe van nietigheid voorgeschreven vormen en voorwaarden; het arrest dat stelt dat de overschrijding, door de onderzoeksrechter, van de grenzen waarbinnen de zaak bij hem aanhangig was gemaakt geen schending van een op straffe van nietigheid voorgeschreven regel uitmaakt, maar vervolgens nalaat om prima facie te onderzoeken of een dergelijke grief gegrond is, schendt bovenvermeld artikel 21, § 4 (1). (1) Zie Cass. 28 januari 2014, AR P.13.1753.N, AC 2014, nr. 74.

- Art. 21, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

11 juni 2025 P.25.0830.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250611.2F.9** AC nr. ...

Bevel tot aanhouding - Voorwaarde - Volstrekte noodzakelijkheid voor de openbare veiligheid - Beoordeling

De voorwaarde van volstrekte noodzakelijkheid voor de openbare veiligheid om een bevel tot aanhouding uit te vaardigen moet worden beoordeeld op grond van de mogelijkheid, voor de onderzoeksrechter, om alternatieve maatregelen, namelijk de invrijheidstelling onder betaling van een borgsom of onder voorwaarden, te bevelen.

- Art. 35, § 1, eerste lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 16, § 1, eerste lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

4 juli 2023 P.23.0926.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230704.VAC.9** AC nr. ...

BEVEL TOT MEDEBRENGING

Bevel tot medebrenging - Onder aanhoudingsbevel geplaatste inverdenkinggestelde

Geen enkele bepaling verbiedt de onderzoeksrechter een bevel tot medebrenging uit te vaardigen tegen een onder aanhoudingsbevel geplaatste inverdenkinggestelde.

- Art. 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

13 december 2023 P.23.1666.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231213.2F.13** AC nr. ...

CASSATIEBEROEP

Cassatieberoep - Kamer van inbeschuldigingstelling - Arrest dat de invrijheidstelling onder voorwaarden van de beklaagde beveelt - Cassatieberoep van het openbaar ministerie - Ontvankelijkheid - Afstand van het cassatieberoep om de verkeerde reden dat het niet ontvankelijk is - Gevolg

Artikel 31 Voorlopige Hechteniswet staat het cassatieberoep enkel toe tegen de beslissingen die de voorlopige hechtenis handhaven; een dergelijke beslissing is die welke de invrijheidstelling afhankelijk maakt van voorwaarden (1); het cassatieberoep van het openbaar ministerie tegen een beslissing van de kamer van inbeschuldigingstelling die de beklaagde in vrijheid stelt onder voorwaarden is bijgevolg ontvankelijk (2); wanneer het openbaar ministerie afstand doet van een dergelijk cassatieberoep op grond dat het niet ontvankelijk is, kan geen akte worden verleend van die afstand, die op een vergissing berust. (1) Zie noot van M.N.B. onder Cass. 22 december 2021, AR P.21.1606.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211222.2F.14 (impliciete oplossing), met concl. "in hoofdzaak" OM, ECLI:BE:CASS:2021:CONC.20211222.2F.14; zie M.-A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, 10e uitg., La Charte, 2025, I, 1336.(2) Zie Cass. 15 oktober 2008, AR P.08.1443.F, AC 2008, nr. 550 (impliciete oplossing), op gelijkl. concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH op datum in Pas.; Cass. 23 mei 2001, AR P.01.0760.F ECLI:BE:CASS:2001:ARR.20010523.7, (cassatieberoep van de inverdenkinggestelde of beklaagde tegen het arrest dat één of meerdere voorwaarden voor diens voorlopige invrijheidstelling verlengt).

- Art. 31 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

17 september 2025 P.25.1224.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250917.2F.18** AC nr. ...

Cassatieberoep - Cassatieberoep gericht tegen een onbestaande beslissing - Ontvankelijkheid

Wanneer uit de stukken van de rechtspleging niet blijkt dat de kamer van inbeschuldigingstelling van het hof van beroep in de zaak van de eiser, op de datum die in de verklaring van cassatieberoep is opgegeven, een arrest heeft gewezen dat over zijn voorlopige hechtenis uitspraak doet, is het cassatieberoep tegen een onbestaande beslissing ingesteld en is het zodoende niet ontvankelijk (1). (1) R. DECLERCQ, Pourvoi en cassation en matière répressive, R.P.D.B., Brussel, Bruylant, 2015, 43.

- Art. 31 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

22 november 2023 P.23.1567.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231122.2F.15** AC nr. ...

HANDHAVING

Handhaving - Hoger beroep - Verklaring - Verzending - Communicatieplatform tussen de gedetineerde en de gevangenisadministratie - Uitwerking

De verklaring die is verstuurd op een platform dat als communicatiemiddel dient tussen de gedetineerden en de gevangenisadministratie en die, bijgevolg, niet is gedaan aan een gezagsdrager die over de vereiste bevoegdheid beschikt, vormt geen hoger beroep; een dergelijke mededeling heeft enkel tot gevolg dat het de administratieve dienst in staat stelt om de gedetineerde te doen verschijnen op de griffie van de gevangenis, zodra deze opent, om de akte op te maken.

29 juli 2025 P.25.1078.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250729.VAC.10** AC nr. ...

Handhaving - Omvang - Hoger beroep - Afstand van het door de inverdenkinggestelde ingestelde hoger beroep - Arrest dat akte van de afstand verleent - Motiveringsplicht

Uit artikel 5 EVRM kan niet worden afgeleid dat een beslissing die een vrijheidsberoving voor een beperkte periode verlengt, gemotiveerd moet worden wat betreft de noodwendigheden van die hechtenis, ook al is die beslissing het gevolg van de afstand door de gedetineerde van een rechtsmiddel dat hij had aangewend tegen de beslissing die hij had bestreden, en die op dat punt gemotiveerd is.

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

26 augustus 2025 P.25.1187.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250826.VAC.3** AC nr. ...

Handhaving - Onderzoeksgerecht - Samenstelling van de zetel - Continuïteit - Voorwaarde - Aangevangen debat - Begrip - Verdaging van de zaak zonder onderzoek - Neerlegging van een conclusie en uitstel van de zaak - Gevolg

Krachtens artikel 779 Gerechtelijk Wetboek moeten de rechters die de beslissing wijzen alle rechtszittingen hebben bijgewoond waarop de zaak werd onderzocht; dit vereiste is niet van toepassing op de rechtszitting waarop het onderzoeksgerecht dat over de handhaving van de voorlopige hechtenis uitspraak moet doen, zich ertoe heeft beperkt het onderzoek van de zaak uit te stellen zonder haar te behandelen, en evenmin op de rechtszitting tijdens welke het onderzoeksgerecht zich ertoe heeft beperkt een conclusie te ontvangen en de zaak te verdagen (1). (1) Zie Cass. 2 april 2025, AR P.24.0385.F, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250402.2F.18, met concl. OM.

- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 779 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

26 augustus 2025 P.25.1187.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250826.VAC.3** AC nr. ...

Handhaving - Eerste verschijning - Prima facie wettigheidstoezicht van de bewijzen - Opsporingsonderzoek - Bevel tot het opsporen van telefoongesprekken - Geen opgave van de naam van de magistraat en van de datum van de maatregel - Aanwijzingen en feiten gebaseerd op anonieme inlichtingen - Regelmatigheid van de verkregen bewijzen voor de vaststelling van de ernstige aanwijzingen van schuld

Wanneer een inverdenkinggestelde de nietigheid van een onderzoekshandeling aanvoert om het bestaan van ernstige aanwijzingen van schuld te betwisten, is het onderzoeksgerecht dat niet optreedt met toepassing van artikel 235bis Wetboek van strafvordering enkel gehouden tot een prima facie onderzoek van de bewijsverkrijging (1); de beschikking tot machtiging van het opsporen van telefoongesprekken die geen melding maakt van de naam van de magistraat die om de maatregel vraagt of van de datum, is regelmatig wanneer uit de aan het onderzoeksgerecht voorgelegde stukken blijkt welke magistraat deze beschikking heeft genomen en op welke datum de maatregel werd bevolen; de aanwijzingen en de concrete feiten eigen aan de zaak die de maatregel tot opsporing van telefoongesprekken verantwoorden, kunnen bestaan uit anonieme inlichtingen over het misdrijf waarop het onderzoek betrekking heeft. (1) Cass. 22 augustus 2023, AR P.23.1204.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230822.VAK.7, met concl. OM; Cass. 26 oktober 2022, AR P.22.1355.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221026.2F.26; Cass. 28 september 2022, AR P.22.1198.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220928.2F.14; Cass. 13 januari 2021, AR P.20.0956.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210113.2F.1, met concl. van M. NOLET DE BRAUWERE, thans advocaat-generaal; Cass. 8 mei 2019, AR P.19.0441.F, AC 2019, nr. 273; Cass. 12 juni 2013, AR P.13.0994.F, AC 2013, n° 364; Cass. 11 februari 2004, AR P.04.0203.F, AC 2004, n° 74. Zie. J. DE CODT, Des nullités de l'instruction et du jugement, Larcier, 2006, 139-140; L. ARNOU, « De nietigheid van de huiszoeking prima en secunda facie » in De wet voorbij. Liber amicorum Luc HUYBRECHTS, Antwerpen, Intersentia, 2010, 2-20; R. DECLERCQ, Beginselen van strafrechtspleging, Mechelen, Kluwer, 2014, 436-437; Ph. DAENINCK, Praktische gids voorlopige hechtenis, Kluwer, 2015, 71-72; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 936-937 en 1074.

- Art. 235bis Wetboek van Strafvordering
- Art. 88bis Wetboek van Strafvordering
- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 21 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

29 augustus 2023 P.23.1234.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230829.VAC.5** AC nr. ...

Handhaving - Recht om met eigen middelen kopie te nemen - Miskenning van het recht van verdediging - Remediëring - Wijze

Het recht van verdediging van een inverdenkinggestelde die tijdens de in artikel 21, § 3, Voorlopige Hechteniswet bepaalde termijn inzage heeft kunnen nemen in het strafdossier, wordt niet onherroepelijk miskend door het enkele feit dat hij geen afschrift heeft kunnen nemen van het volledige dossier; wanneer een inverdenkinggestelde zich beklaagt over de miskenning van zijn recht van verdediging omdat hij geen kopie van het dossier van de voorlopige hechtenis heeft kunnen nemen, kan het onderzoeksgerecht hem ter remediëring daarvan een uitstel van de behandeling van de zaak voorstellen en kan het, indien hij dat uitstel weigert, daarmee rekening houden bij de beoordeling van de aangevoerde miskenning en het enkele feit dat het uitstel leidt tot een verlenging van de termijn van de voorlopige hechtenis, waaraan de inverdenkinggestelde niet kan worden verplicht mee te werken, doet daaraan geen afbreuk.

- Art. 21, § 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

7 december 2021 P.21.1503.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211207.2N.15** AC nr. ...

Handhaving - Hoger beroep - Afstand van het door de inverdenkinggestelde

ingestelde hoger beroep - Arrest dat akte van de afstand verleent - Gevolgen

Wanneer de inverdenkinggestelde van zijn hoger beroep afstand doet, wordt de zaak door die afstand niet van rechtswege aan de kamer van inbeschuldigingstelling onttrokken en moet het arrest dat akte van die afstand verleent, worden gewezen binnen de door artikel 30, § 3, Voorlopige Hechteniswet vastgestelde termijn, bij gebrek waaraan de inverdenkinggestelde in vrijheid wordt gesteld; hieruit vloeit voort dat het arrest dat binnen de wettelijke termijn akte van de afstand verleent, dezelfde gevolgen heeft als een arrest dat de voorlopige hechtenis handhaaft in de zin van artikel 30, § 4, van die wet, en dat, met toepassing van de voormelde bepaling, het arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling een titel van vrijheidsberoving voor één maand vanaf de beslissing vormt indien ze betrekking heeft op de eerste, de tweede of de derde beschikking van de raadkamer.

- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

26 augustus 2025 P.25.1187.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250826.VAC.3** AC nr. ...

Handhaving - Kamer van inbeschuldigingstelling - Recht van de inverdenkinggestelde om op de rechtszitting te verschijnen - Onmogelijkheid - Mogelijkheid om zich op de rechtszitting door zijn raadsman te laten vertegenwoordigen en de verdaging van de zaak te vorderen - Eerbiediging van het recht van verdediging

Uit de artikelen 23, 2° en 30, § 3, derde lid, Voorlopige Hechteniswet volgt dat een inverdenkinggestelde in beginsel het recht heeft om de rechtszitting van de kamer van inbeschuldigingstelling waarop de handhaving van zijn voorlopige hechtenis wordt behandeld, persoonlijk bij te wonen, maar dat recht is niet absoluut; indien blijkt dat het om redenen buiten zijn wil niet mogelijk is de inverdenkinggestelde over te brengen naar het gerechtsgebouw en het voor de kamer van inbeschuldigingstelling evenmin mogelijk is om zich te verplaatsen naar de gevangenis, wordt het recht van verdediging afdoende gewaarborgd door de mogelijkheid voor de inverdenkinggestelde om zich door zijn raadsman te laten vertegenwoordigen, die op zijn minst de verdaging van de zaak kan vorderen (1). (1) Cass. 1 augustus 2018, AR P.18.0855.N, AC 2018, nr. 437.

- Art. 30, § 3, derde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 23, 2° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

18 juni 2025 P.25.0863.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250618.2F.21** AC nr. ...

Handhaving - Beslissing raadkamer tot handhaving onder modaliteit van elektronisch toezicht - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Devolutieve werking van het hoger beroep - Bevoegdheid van de kamer van inbeschuldigingstelling - Handhaving onder modaliteit van elektronisch toezicht - Aanvullende voorwaarde als bedoeld in artikel 20, § 3bis, Voorlopige Hechteniswet - Beslissing onderzoeksrechter tot handhaving onder elektronisch toezicht zonder bijkomende voorwaarde - Gevolg

Uit de artikelen 21, § 1, tweede lid, 30, § 1, eerste zin en 30, § 4, eerste lid, Voorlopige Hechteniswet volgt dat de kamer van inbeschuldigingstelling waarvan de rechtsmacht voortvloeit uit de devolutieve werking van het hoger beroep, inzake de voorlopige hechtenis dezelfde bevoegdheden heeft als de raadkamer en zij kan dan ook op het hoger beroep van het openbaar ministerie tegen een beschikking van de raadkamer om de hechtenis te handhaven onder de modaliteit van elektronisch toezicht beslissen dat de voorlopige hechtenis onder die modaliteit wordt gehandhaafd en er een bijkomende voorwaarde als bedoeld in artikel 20, § 3bis, 3°, Voorlopige Hechteniswet aan toevoegen; dat de onderzoeksrechter bij de toepassing van artikel 24bis, § 2, Voorlopige Hechteniswet na de beschikking van de raadkamer heeft beslist dat de hechtenis wordt uitgevoerd onder de modaliteit van elektronisch toezicht is hierbij van geen belang (1). (1) Zie Cass. 20 december 2022, AR P.22.1659.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221220.2N.34; Cass. 6 januari 2015, AR P.14.1956.N, AC 2015, nr. 9, ECLI:BE:CASS:2015:ARR.20150106.5.

- Art. 30, § 4, eerste lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 30, § 1, eerste zin Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 24bis, § 2 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 21, § 1, tweede lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 20, § 3bis, 3° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

11 februari 2025 P.25.0182.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250211.2N.18** AC nr. ...

Handhaving - Recidivegevaar - Vaststelling - Tenuitvoerlegging van een eerder uitgesproken straf - Invloed

Noch de artikelen 5 en 6 EVRM, de artikelen 27 “en volgende” Voorlopige Hechteniswet, en de artikelen 4 “en volgende” Wet Strafuitvoering, noch het beginsel van de scheiding der machten verbieden de rechter die uitspraak doet over het verzoek tot voorlopige invrijheidstelling van een beklaagde wiens onmiddellijke aanhouding werd bevolen na zijn strafrechtelijke veroordeling, om het bestaan van recidivegevaar vast te stellen, wanneer die beklaagde reeds de tenuitvoerlegging van een eerdere, voor andere feiten opgelegde gevangenisstraf ondergaat.

- Art. 5 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten
- Art. 4 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten
- Art. 29 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 28/1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 28 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 27 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 5 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

22 juli 2025 P.25.1005.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250722.VAC.7** AC nr. ...

Handhaving - Ernstige aanwijzingen van schuld - Stukken die de aanwijzingen kunnen bevestigen of ontkrachten - Weigering van inzage - Recht van verdediging

Het arrest dat de inzage weigert van de stukken die de in het aanhoudingsbevel vermelde ernstige aanwijzingen van schuld kunnen bevestigen of ontkrachten, op grond dat de inverdenkinggestelde hiervan tijdig inzage zal krijgen, miskent het recht van verdediging van die inverdenkinggestelde.

22 juli 2025 P.25.1015.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250722.VAC.9** AC nr. ...

Handhaving - Onderzoeksgerecht - Overschrijding van de saisine - Onderzoek - Draagwijdte - (Geen) beperking tot de miskenning van een op straffe van nietigheid voorgeschreven regel

Overeenkomstig artikel 21, § 4, Voorlopige Hechteniswet gaat de raadkamer na of het bevel tot aanhouding regelmatig is ten aanzien van de bepalingen van die wet; wanneer een inverdenkinggestelde de nietigheid van een onderzoekshandeling en van de daaropvolgende rechtspleging opwerpt om de wettigheid van de voorlopige hechtenis te betwisten, dient het onderzoeksgerecht, dat niet met toepassing van artikel 235bis Wetboek van Strafvordering handelt, enkel een onderzoek prima facie van de aangevoerde onregelmatigheid te verrichten; dat onderzoek is niet beperkt tot het toezicht op de naleving, door de onderzoeksrechter, van de door de wet op straffe van nietigheid voorgeschreven vormen en voorwaarden; het arrest dat stelt dat de overschrijding, door de onderzoeksrechter, van de grenzen waarbinnen de zaak bij hem aanhangig was gemaakt geen schending van een op straffe van nietigheid voorgeschreven regel uitmaakt, maar vervolgens nalaat om prima facie te onderzoeken of een dergelijke grief gegrond is, schendt bovenvermeld artikel 21, § 4 (1). (1) Zie Cass. 28 januari 2014, AR P.13.1753.N, AC 2014, nr. 74.

- Art. 21, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

11 juni 2025 P.25.0830.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250611.2F.9** AC nr. ...

Handhaving - Onderzoeksgerecht - Conclusie - Motiveringsplicht - Draagwijdte

Uit de artikelen 23, 4° en 30, § 3, laatste lid, Voorlopige Hechteniswet volgt dat het onderzoeksgerecht dat beslist over de handhaving van de voorlopige hechtenis, moet antwoorden op de conclusies van de partijen; rekening houdend met de korte termijn waarbinnen het onderzoeksgerecht moet beslissen, moet dit echter niet tot in de bijzonderheden antwoorden op die conclusies (1). (1) Cass. 13 mei 2025, AR P.25.0673.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250513.2N.25.

- Art. 30, § 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 23, 4° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

26 augustus 2025 P.25.1182.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250826.VAK.3** AC nr. ...

Handhaving - Recht van de inverdenkinggestelde om met eigen middelen kopie te nemen - Miskenning - Gevolgen

Artikel 21, § 3, Voorlopige Hechteniswet is niet voorgeschreven op straffe van nietigheid en evenmin verplicht een eventuele schending van die bepaling het onderzoeksgerecht om de voorlopige hechtenis zonder meer op te heffen; die opheffing dringt zich enkel op indien het onderzoeksgerecht vaststelt dat door de onmogelijkheid tot kopiename van het dossier, het recht van verdediging van de inverdenkinggestelde onherroepelijk is geschaad, waarover het onderzoeksgerecht onaantastbaar oordeelt (1); het Hof gaat wel na of dat gerecht uit zijn vaststellingen geen onverantwoorde gevolgen afleidt. (1) Cass. 17 juli 2019, AR P.19.0732.N, AC 2019, nr. 421.

- Art. 21, § 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

7 december 2021 P.21.1503.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211207.2N.15** AC nr. ...

Handhaving - Hoger beroep - Afstand van het door de inverdenkinggestelde ingestelde hoger beroep - Arrest dat akte van de afstand verleent - Draagwijdte

Uit geen enkele wettelijke bepaling volgt dat het arrest dat afstand verleent van het hoger beroep dat een inverdenkinggestelde heeft ingesteld tegen een beslissing die zijn voorlopige hechtenis handhaaft, over de ontvankelijkheid van dit hoger beroep uitspraak moet doen om zijn rechtsmacht volledig uit te oefenen.

- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

26 augustus 2025 P.25.1187.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250826.VAC.3** AC nr. ...

HOGER BEROEP

Hoger beroep - Afstand van het door de inverdenkinggestelde ingestelde hoger beroep - Arrest dat akte van de afstand verleent - Gevolgen

Wanneer de inverdenkinggestelde van zijn hoger beroep afstand doet, wordt de zaak door die afstand niet van rechtswege aan de kamer van inbeschuldigingstelling onttrokken en moet het arrest dat akte van die afstand verleent, worden gewezen binnen de door artikel 30, § 3, Voorlopige Hechteniswet vastgestelde termijn, bij gebrek waaraan de inverdenkinggestelde in vrijheid wordt gesteld; hieruit vloeit voort dat het arrest dat binnen de wettelijke termijn akte van de afstand verleent, dezelfde gevolgen heeft als een arrest dat de voorlopige hechtenis handhaaft in de zin van artikel 30, § 4, van die wet, en dat, met toepassing van de voormelde bepaling, het arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling een titel van vrijheidsberoving voor één maand vanaf de beslissing vormt indien ze betrekking heeft op de eerste, de tweede of de derde beschikking van de raadkamer.

- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

26 augustus 2025 P.25.1187.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250826.VAC.3** AC nr. ...

Hoger beroep - Beslissing raadkamer tot handhaving onder modaliteit van elektronisch toezicht - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Devolutieve werking van het hoger beroep - Bevoegdheid van de kamer van inbeschuldigingstelling - Handhaving onder modaliteit van elektronisch toezicht - Aanvullende voorwaarde als bedoeld in artikel 20, § 3bis, Voorlopige Hechteniswet - Beslissing onderzoeksrechter tot handhaving onder elektronisch toezicht zonder bijkomende voorwaarde - Gevolg

Uit de artikelen 21, § 1, tweede lid, 30, § 1, eerste zin en 30, § 4, eerste lid, Voorlopige Hechteniswet volgt dat de kamer van inbeschuldigingstelling waarvan de rechtsmacht voortvloeit uit de devolutieve werking van het hoger beroep, inzake de voorlopige hechtenis dezelfde bevoegdheden heeft als de raadkamer en zij kan dan ook op het hoger beroep van het openbaar ministerie tegen een beschikking van de raadkamer om de hechtenis te handhaven onder de modaliteit van elektronisch toezicht beslissen dat de voorlopige hechtenis onder die modaliteit wordt gehandhaafd en er een bijkomende voorwaarde als bedoeld in artikel 20, § 3bis, 3°, Voorlopige Hechteniswet aan toevoegen; dat de onderzoeksrechter bij de toepassing van artikel 24bis, § 2, Voorlopige Hechteniswet na de beschikking van de raadkamer heeft beslist dat de hechtenis wordt uitgevoerd onder de modaliteit van elektronisch toezicht is hierbij van geen belang (1). (1) Zie Cass. 20 december 2022, AR P.22.1659.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221220.2N.34; Cass. 6 januari 2015, AR P.14.1956.N, AC 2015, nr. 9, ECLI:BE:CASS:2015:ARR.20150106.5.

- Art. 30, § 4, eerste lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 30, § 1, eerste zin Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 24bis, § 2 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 21, § 1, tweede lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 20, § 3bis, 3° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

11 februari 2025 P.25.0182.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250211.2N.18** AC nr. ...

Hoger beroep - Hoger beroep tegen de beslissing tot handhaving - Afstand van het door de inverdenkinggestelde ingestelde hoger beroep - Arrest dat akte van de afstand verleent - Motiveringsplicht - Omvang

Uit artikel 5 EVRM kan niet worden afgeleid dat een beslissing die een vrijheidsberoving voor een beperkte periode verlengt, gemotiveerd moet worden wat betreft de noodwendigheden van die hechtenis, ook al is die beslissing het gevolg van de afstand door de gedetineerde van een rechtsmiddel dat hij had aangewend tegen de beslissing die hij had bestreden, en die op dat punt gemotiveerd is.

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

26 augustus 2025 P.25.1187.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250826.VAC.3** AC nr. ...

Hoger beroep - Termijn van 15 dagen voor uitspraak - Schorsing van de termijn tijdens het uitstel verleend op vraag van de verdachte - Voortzetting van de zaak op vraag van de verdachte - Regelmatigheid van de beslissing tot handhaving

De termijn van uitspraak binnen de vijftien dagen na instelling van het hoger beroep, zoals bepaald in artikel 30, § 3, tweede lid, Voorlopige Hechteniswet, wordt tijdens de duur van een uitstel geschorst indien het wordt verleend op verzoek van de verdachte of zijn raadsman; voor de toepassing van deze bepaling wordt een zaak die in voortzetting wordt gesteld op een latere datum, aanzien als een zaak waarvan de behandeling wordt uitgesteld.

- Art. 32 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 30, § 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

12 augustus 2025 P.25.1147.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250812.VAK.6** AC nr. ...

Hoger beroep - Afstand van het door de inverdenkinggestelde ingestelde hoger beroep - Arrest dat akte van de afstand verleent - Draagwijdte

Uit geen enkele wettelijke bepaling volgt dat het arrest dat afstand verleent van het hoger beroep dat een inverdenkinggestelde heeft ingesteld tegen een beslissing die zijn voorlopige hechtenis handhaaft, over de ontvankelijkheid van dit hoger beroep uitspraak moet doen om zijn rechtsmacht volledig uit te oefenen.

- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

26 augustus 2025 P.25.1187.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250826.VAC.3** AC nr. ...

INVRIJHEIDSTELLING ONDER VOORWAARDEN

Invrijheidstelling onder voorwaarden - Voorwaarden - Impact op aspecten van het privé- en gezinsleven - Motiveringsplicht

Uit artikel 8 EVRM kan niet worden afgeleid dat de vonnisrechter ertoe gehouden is om een aan een beklaagde opgelegde voorwaarde op te heffen of te wijzigen omdat de handhaving van die voorwaarde nadelig is voor het privé- en gezinsleven van hemzelf, zijn partner en hun gemeenschappelijke kinderen; wel dient de vonnisrechter, wanneer de beklaagde dat aanvoert, de proportionaliteit tussen de handhaving van de voorwaarde en het vermelde recht op privé- en gezinsleven bij zijn voormelde beoordeling te betrekken; het Hof gaat na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die onverenigbaar zijn met het door artikel 8 EVRM gewaarborgde recht op privé- en gezinsleven.

- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

26 augustus 2025 P.25.1189.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250826.VAK.4** AC nr. ...

Invrijheidstelling onder voorwaarden - Volstrekte noodzakelijkheid voor de openbare veiligheid - Beoordeling

De voorwaarde van volstrekte noodzakelijkheid voor de openbare veiligheid om een bevel tot aanhouding uit te vaardigen moet worden beoordeeld op grond van de mogelijkheid, voor de onderzoeksrechter, om alternatieve maatregelen, namelijk de invrijheidstelling onder betaling van een borgsom of onder voorwaarden, te bevelen.

- Art. 35, § 1, eerste lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 16, § 1, eerste lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

4 juli 2023 P.23.0926.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230704.VAC.9** AC nr. ...

Invrijheidstelling onder voorwaarden - Volstrekte noodzakelijkheid voor de openbare veiligheid om tegen de inverdenkinggestelde een aanhoudingsbevel uit te vaardigen - Gevolg - Bevoegdheid van de onderzoeksrechter - Verzoekschrift tot intrekking van de voorwaarden - Gevolg

De vaststelling, door de onderzoeksrechter, dat er geen volstrekte noodzakelijkheid voor de openbare veiligheid bestaat om tegen de inverdenkinggestelde een bevel tot aanhouding uit te vaardigen, verbiedt die magistraat niet bovendien te oordelen dat het voor de openbare veiligheid volstrekt noodzakelijk is de invrijheidstelling van de betrokkene te koppelen aan de verplichting om bepaalde voorwaarden na te leven, zodat het onderzoeksgerecht dat kennisneemt van een verzoekschrift tot intrekking van die voorwaarden, niet gehouden is het toe te wijzen.

- Art. 35, § 1, eerste lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 16, § 1, eerste lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

4 juli 2023 P.23.0926.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230704.VAC.9 AC nr. ...

Invrijheidstelling onder voorwaarden - Volstrekte noodzakelijkheid voor de openbare veiligheid om de inverdenkinggestelde aan dwang te onderwerpen - Gevolg - Aan de onderzoeksrechter geboden alternatief

Uit de samenhang van de artikelen 16, § 1, eerste lid, en 35, § 1, eerste lid, Voorlopige Hechteniswet volgt dat de volstrekte noodzakelijkheid voor de openbare veiligheid om de inverdenkinggestelde aan dwang te onderwerpen, nu eens kan verantwoorden dat er tegen hem een bevel tot aanhouding wordt uitgevaardigd en dan weer dat er enkel, overeenkomstig voormeld artikel 35, § 1, eerste lid, begeleidende voorwaarden worden opgelegd.

- Art. 35, § 1, eerste lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 16, § 1, eerste lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

4 juli 2023 P.23.0926.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230704.VAC.9 AC nr. ...

ONMIDDELLIJKE AANHOUDING

Onmiddellijke aanhouding - Vernietiging van de beslissingen over de straf - Gevolg - Omvang van de cassatie

Als gevolg van de vernietiging van de beslissing over de aan de eiser opgelegde straf heeft het door de appelrechters tegen hem uitgevaardigde bevel tot onmiddellijke aanhouding geen uitwerking meer (1). (1) Cass. 23 juni 2021, AR P.21.0334.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210623.2F.3; zie R. DECLERCQ, "Pourvoi en cassation en matière répressive", in Répertoire pratique du droit belge, Brussel, Bruylant, 2015, 631.

- Art. 434 Wetboek van Strafvordering

26 maart 2025 P.24.1615.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250326.2F.2 AC nr. ...

Onmiddellijke aanhouding - Cassatieberoep - Grief betreffende authentieke vermeldingen - Ontvankelijkheid

Het middel dat kritiek uitoefent op de authentieke vaststelling van het arrest volgens welke het hof van beroep uitspraak heeft gedaan op de tegen een beklaagde ingestelde strafvordering, dat het openbaar ministerie de onmiddellijke aanhouding heeft gevorderd van die beklaagde, die vanaf dan als veroordeelde werd gekwalificeerd, en dat de appelrechters, na zijn raadsman te hebben gehoord, zijn onmiddellijke aanhouding hebben bevolen zonder dat die vaststelling van valsheid wordt beticht, is in zoverre niet ontvankelijk (1). (1) Zie concl. OM, §§ 29-32.

- Art. 33, § 2 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

20 december 2023 P.23.0636.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231220.2F.3 AC nr. ...

Onmiddellijke aanhouding - Ondertekening van de beslissing - Modaliteiten

Uit geen enkele bepaling, met name de artikelen 190 Wetboek van Strafvordering, 780 Gerechtelijk Wetboek en 33, § 2, Voorlopige Hechteniswet, volgt dat wanneer dezelfde rechters hebben beraadslaagd over zowel de strafvordering als, vervolgens, over de vordering van het openbaar ministerie die ertoe strekt de onmiddellijke aanhouding van de veroordeelde beklaagde te doen bevelen, de twee beslissingen die zij hebben gewezen het voorwerp moeten uitmaken van twee afzonderlijke vonnissen, die allebei voorzien zijn van de handtekeningen van die magistraten (1). (1) Zie concl. OM, §§ 29-32.

- Art. 33, § 2 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 780 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 190 Wetboek van Strafvordering

20 december 2023 P.23.0636.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231220.2F.3** AC nr. ...

Onmiddellijke aanhouding - Veroordeling in eerste aanleg - Hoger beroep - Handhaving van de hechtenis - Verzoek tot invrijheidstelling - Draagwijdte

Wanneer er geen einde werd gemaakt aan de voorlopige hechtenis vóór de beslissing van de eerste rechter of die rechter de onmiddellijke aanhouding van de veroordeelde beklaagde heeft bevolen, kan aan die beklaagde de voorlopige invrijheidstelling worden verleend op indiening van een verzoekschrift bij de kamer belast met de behandeling van correctionele zaken in hoger beroep, vanaf het instellen van het hoger beroep tot de beslissing over dat hoger beroep (1). (1) Cass. 5 oktober 2021, AR P.21.1196.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211005.2N.14.

- Art. 27, §§ 1 en 2 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

20 december 2023 P.23.1671.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231220.2F.12** AC nr. ...

VONNISGERECHT

Vonnisgerecht - In voorlopige hechtenis genomen beklaagde - Veroordeling in eerste aanleg - Hoger beroep - Handhaving van de hechtenis - Verzoek tot invrijheidstelling - Draagwijdte

Wanneer er geen einde werd gemaakt aan de voorlopige hechtenis vóór de beslissing van de eerste rechter of die rechter de onmiddellijke aanhouding van de veroordeelde beklaagde heeft bevolen, kan aan die beklaagde de voorlopige invrijheidstelling worden verleend op indiening van een verzoekschrift bij de kamer belast met de behandeling van correctionele zaken in hoger beroep, vanaf het instellen van het hoger beroep tot de beslissing over dat hoger beroep (1). (1) Cass. 5 oktober 2021, AR P.21.1196.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211005.2N.14.

- Art. 27, §§ 1 en 2 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

20 december 2023 P.23.1671.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231220.2F.12** AC nr. ...

Vonnisgerecht - Verwijzing van de inverdenkinggestelde naar het vonnisgerecht - Handhaving van de hechtenis - Gevolg - Mogelijkheid om een verzoek tot invrijheidstelling in te dienen

Wanneer de in hechtenis genomen beklaagde naar de bevoegde rechter is verwezen, verschijnt hij niet langer maandelijks of om de twee maanden voor een onderzoeksgerecht dat over de handhaving van de voorlopige hechtenis uitspraak moet doen; hij heeft daarentegen, overeenkomstig artikel 27, § 1, Voorlopige Hechteniswet, de mogelijkheid om op elk ogenblik een verzoek tot invrijheidstelling in te dienen (1). (1) M.-A. Beernaert, H. D. Bosly en D. Vandermeersch, Droit de la procédure pénale, Brussel, La Charte, 9de uitg., 2021, 1198.

- Art. 27, § 1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

20 december 2023 P.23.1671.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231220.2F.12** AC nr. ...

VORDERING IN RECHTE

- Vordering tot nietigverklaring van een schenking - Omschrijving

De vordering tot nietigverklaring van een schenking, die betrekking heeft op de uitoefening van het vorderingsrecht dat uit die schenking ontstaat, is een persoonlijke rechtsvordering en geen zakelijke vordering.

20 oktober 2023 C.20.0018.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231020.1F.1** AC nr. ...

- Vordering tot nietigverklaring van een schenking - Omschrijving

De vordering tot nietigverklaring van een schenking, die betrekking heeft op de uitoefening van het vorderingsrecht dat uit die schenking ontstaat, is een persoonlijke rechtsvordering en geen zakelijke vordering.

20 oktober 2023 C.20.0018.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231020.1F.1** AC nr. ...

- Rechtsplegingsvergoeding - Bedrag - Vordering die ertoe strekt de invordering van een belasting verjaard te doen verklaren

De rechtsvordering die ertoe strekt de invordering van een belasting verjaard te doen verklaren, betreft een in geld waardeerbare vordering (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 3 KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffen
- Art. 2 KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffen
- Art. 1022 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

29 september 2025 F.17.0014.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250929.3F.4** AC nr. ...

- Persoonlijke rechtsvordering - Begrip

De rechtsvordering betreffende de uitoefening van een vorderingsrecht, zelfs al heeft dat recht betrekking op de overdracht van een goed, is een persoonlijke rechtsvordering.

20 oktober 2023 C.20.0018.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231020.1F.1** AC nr. ...

VREEMDELINGEN

- Maatregel van vrijheidsberoving - Ontbreken van minder dwingende maatregelen - Werkelijkheid - Kamer van inbeschuldigingstelling - Toezicht - Onmogelijkheid - Vasthoudingsmaatregel - Wettigheidstoezicht

Wanneer de kamer van inbeschuldigingstelling niet in staat is de werkelijkheid na te gaan van de omstandigheden die de Dienst Vreemdelingenzaken aanvoert om het vermoeden van het ontbreken van minder dwingende maatregelen te verantwoorden, stelt die onmogelijkheid dat gerecht niet vrij van zijn verplichting om, in het kader van het hem opgedragen wettigheidstoezicht, te onderzoeken of de vasthoudingsmaatregel verantwoord is in het licht van de subsidiariteitsvoorwaarde.

22 juli 2025 P.25.0931.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250722.VAC.1** AC nr. ...

- Beslissing tot handhaving - Verzoek om internationale bescherming - Vrijheidsberoving n.a.v. het onderzoek van de aanvraag - (Geen) gebrek aan loyauteit - Artikel 5.1.f, EVRM - Verenigbaarheid

Uit de omstandigheid dat de aanhouding van de vreemdeling heeft plaatsgevonden toen hij zich naar de lokalen van de Dienst Vreemdelingenzaken had begeven met het oog op een onderhoud over zijn verzoek om internationale bescherming, waarvoor hij was opgeroepen, krachtens een beslissing tot handhaving die dezelfde dag en niet daags vóór dat onderhoud was genomen, kan niet worden afgeleid dat de autoriteiten de vreemdeling opzettelijk hebben misleid, in strijd met artikel 5.1.f, EVRM.

- Art. 5.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

11 juni 2025 P.25.0800.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250611.2F.6** AC nr. ...

- Asielaanvraag - (Geen) grond, op zich, tot weigering van de uitlevering - (Geen) schorsende werking van de procedure van uitvoerbaarverklaring van een internationaal aanhoudingsbevel

De indiening van een verzoek om internationale bescherming heeft op zich geen schorsende werking op de procedure van uitvoerbaarverklaring van het internationaal aanhoudingsbevel en is geen in artikel 2bis Uitleveringswet 1874 bedoelde weigeringsgrond (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 48/3 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 48/2 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 48 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 2bis Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen
- Art. 33 Internationaal verdrag betreffende de status van vluchtelingen, ondertekend te Genève op 28 juli 1951, goedgekeurd bij wet van 26 juni 1953
- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

28 mei 2025 P.25.0676.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250528.2F.14** AC nr. ...

- Misdrijf van illegaal verblijf - Toepasselijke straf - Vreemdeling die onderdaan is

van een land buiten de Europese Unie - Vrijheidsstraf - Terugkeerrichtlijn van de Europese Unie - Mogelijkheid voor een Staat om van de richtlijn af te wijken - Geen omzetting van die mogelijkheid in intern recht - Gevolg

Aangezien België geen gebruik heeft gemaakt van de in artikel 2.2, b., Terugkeerrichtlijn bepaalde mogelijkheid om van de Terugkeerrichtlijn af te wijken, op grond waarvan de lidstaten kunnen beslissen de richtlijn niet toe te passen op onderdanen van derde landen die verplicht zijn tot terugkeer als strafrechtelijke sanctie of als gevolg van een strafrechtelijke sanctie overeenkomstig de nationale wetgeving, kan een rechter een vreemdeling die hij voor andere feiten veroordeelt slechts een gevangenisstraf wegens illegaal verblijf opleggen voor zover laatstgenoemde, die is onderworpen aan de in de Terugkeerrichtlijn bepaalde dwangmaatregelen, op het nationale grondgebied is gebleven zonder geldige reden om niet terug te keren (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 75 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 16 Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 over gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal op hun grondgebied verblijven
- Art. 15 Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 over gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal op hun grondgebied verblijven

22 november 2023 P.23.0977.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231122.2F.6** AC nr. ...

- Vasthoudingsmaatregel - Wettigheidstoetsing - Motivering van de vasthoudingsmaatregel - Ontoereikend karakter van de minder dwingende dwangmaatregelen dan de vasthouding - Omvang van de motivering

Wanneer de administratieve overheid in de beslissing tot vrijheidsberoving concreet melding maakt van de omstandigheden die de maatregel verantwoorden ten aanzien van de in artikel 7, derde lid, Vreemdelingenwet bepaalde subsidiariteitsvoorwaarde motiveert ze deze akte overeenkomstig het wettelijk voorschrift; geen enkele bepaling verplicht die overheid, evenmin als het onderzoeksgerecht dat uitspraak moet doen over een verzoekschrift met het oog op de invrijheidstelling van de vreemdeling, om daarenboven de redenen op te geven waarom ze oordeelt dat een minder dwingende maatregel ondoeltreffend zou zijn om het risico op onderduiken van de vreemdeling tegen te gaan.

- Art. 74/28 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 7 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

18 juni 2025 P.25.0829.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250618.2F.20** AC nr. ...

- Misdrijf van illegaal verblijf - Toepasselijke straf - Vreemdeling die onderdaan is van een land buiten de Europese Unie - Vrijheidsstraf - Terugkeerrichtlijn van de Europese Unie - Draagwijdte

Uit een arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie van 28 april 2011 blijkt dat de Terugkeerrichtlijn zich ertegen verzet dat een lidstaat het falen van een dwangmaatregel, genomen ter uitvoering van de gedwongen verwijdering van de vreemdeling, kan tegengaan door een vrijheidsstraf op te leggen enkel omdat die vreemdeling na het verstrijken van de hem toegekende termijn om het nationale grondgebied te verlaten, op dat grondgebied is gebleven (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 75 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 16 Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 over gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal op hun grondgebied verblijven
- Art. 15 Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 over gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal op hun grondgebied verblijven

22 november 2023 P.23.0977.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231122.2F.6** AC nr. ...

- Maatregel van vrijheidsberoving - Voorwaarden - Risico op onderduiken - Beslissing van het onderzoeksgerecht die de invrijheidstelling beveelt - Motivering door het onderzoeksgerecht - Omvang

Indien de bestuurlijke beslissing tot vrijheidsberoving het wettelijk bepaalde criterium "risico op onderduiken" met feitelijke gegevens onderbouwt, kan het onderzoeksgerecht niet volstaan met het louter poneren dat dit risico gelet op een schijnbare verankering in België niet aanwezig is.

- Art. 1, § 1, 11°, en § 2 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

15 juli 2025 P.25.0941.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250715.VAK.5** AC nr. ...

- Administratieve beslissing tot vasthouding - Bevoegdheid onderzoeksgerecht - Beoordeling van de regelmatigheid van de beslissing door het onderzoeksgerecht - Oordeel dat de vermelde omstandigheden werkelijk bestaan en de maatregel tot vasthouding verantwoorden - Geen oordeel over de opportuniteit - Gevolg

Het onderzoeksgerecht dat oordeelt dat de in de bestreden administratieve beslissing vermelde omstandigheden werkelijk bestaan en de maatregel tot vasthouding verantwoorden, spreekt zich niet uit over de opportuniteit van de maatregel en gaat zijn wettelijke bevoegdheid niet te buiten.

- Art. 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 71 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

3 juni 2025 P.25.0755.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.15** AC nr. ...

- Vrijheidsberoving van een vreemdeling met het oog op zijn uitwijzing - Artikel 12 Grondwet - Toepassing

Artikel 12 Grondwet is niet van toepassing op de vrijheidsberoving van een vreemdeling met het oog op zijn uitwijzing.

- Art. 12 De gecoördineerde Grondwet 1994

4 oktober 2023 P.23.1287.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231004.2F.13** AC nr. ...

- Vreemdelingenwet - Maatregel van vrijheidsberoving - Artikel 71 - Beroep bij de rechterlijke macht - Voorwaarden - Invrijheidstelling van de vreemdeling - Invloed op de toetsing van de wettigheid of op het rechtsmiddel ingesteld tegen de toetsingsbeslissing - Draagwijdte - Gevolg

De bepaling van artikel 5.4 EVRM is ook van toepassing op vreemdelingen die krachtens de Vreemdelingenwet van hun vrijheid worden beroofd door een administratieve overheid zodat de van zijn vrijheid beroofde vreemdeling de wettigheid van zijn vrijheidsberoving op korte termijn moet kunnen laten toetsen door een rechter hetgeen inhoudt dat een rechter op korte termijn definitief beslist of de vrijheidsberoving al dan niet wettig is, waarbij rechterlijke beslissingen die de wettigheid zelf niet beoordelen, zoals een vernietiging wegens een motiveringsgebrek of een onbevoegdheid, geen dergelijke definitieve beslissingen zijn, ook al kunnen ze in aanmerking worden genomen voor de invulling van het begrip korte termijn; uit deze verdragsbepaling zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (1) volgt dat het feit van de invrijheidstelling van een vreemdeling, die op het ogenblik dat hij van zijn vrijheid was beroofd aan een rechter heeft gevraagd om de wettigheid van die vrijheidsberoving te toetsen of tegen een dergelijke toetsingsbeslissing een rechtsmiddel heeft aangewend, niet tot gevolg heeft dat dit verzoek of het ter zake ingediende rechtsmiddel zonder voorwerp is, zodat de rechter bij wie een verzoek aanhangig is tot beoordeling van de wettigheid van de vrijheidsberoving van een vreemdeling of van een rechtsmiddel tegen een beslissing die uitspraak doet over die wettigheid, indien hij daartoe door de inmiddels in vrijheid gestelde vreemdeling uitdrukkelijk is uitgenodigd, zich moet uitspreken over de wettigheid van de vrijheidsberoving en hij de beoordeling van het verzoek of van het ingestelde rechtsmiddel niet zonder voorwerp kan verklaren op de enkele grond dat de vreemdeling niet langer van zijn vrijheid is beroofd; de voormelde verdragsrechtelijke verplichting primeert op artikel 71 Vreemdelingenwet dat het beroep bij de rechterlijke macht enkel verleent aan de vreemdeling die het voorwerp is van een maatregel van vrijheidsberoving en ook de mogelijkheid die een in vrijheid gestelde vreemdeling heeft om de wettigheid van de niet langer bestaande vrijheidsberoving te laten toetsen door de burgerlijke rechter met het oog op het verkrijgen van een schadevergoeding (2), ontslaat het onderzoeksgerecht en het Hof niet van de uit artikel 5.4 EVRM voortvloeiende verplichting om op korte termijn te oordelen over de wettigheid van een bestuurlijke vrijheidsberoving van een vreemdeling of over een ter zake ingesteld rechtsmiddel, voor zover de vreemdeling dat verzoek tot wettigheidsbeoordeling heeft geformuleerd of dat rechtsmiddel heeft ingesteld op een ogenblik dat hij nog van zijn vrijheid was beroofd en hij de aangezochte rechter uitdrukkelijk verzoekt om niettegenstaande de invrijheidstelling de wettigheid van de ondergane vrijheidsberoving te toetsen (3). (1) EHRM 14 november 2013, nr. 56028/10, M.D. t. België, ro 44; EHRM 11 april 2013, Firoz Muneer t. België, nr. 56005/10, ro 86; EHRM 30 juni 2020, nr. 54962/18, Muhammad Saqawat t. België, ro 75. (2) Cass. 25 maart 2020 AR P.20.0189.F, AC 2020, nr. 214, RDP 2020, p. 864. (3) Zie de andersluidende concl. OM in P.22.1122.N; zie L. DENYS, "Naar het einde van de cassatierechtspraak 'zonder voorwerp' inzake administratieve vrijheidsberoving van vreemdelingen", RW 2020-21, pp. 802-815.Met dit arrest stapt het Hof af van zijn traditionele 'zonder voorwerp'-rechtspraak met betrekking tot de wettigheidscontrole van een vrijheidsberovende maatregel genomen ten opzichte van een vreemdeling wanneer deze op het ogenblik van die controle in vrijheid werd gesteld.

- Art. 27 Wet 13 maart 1973 betreffende de vergoeding voor onwerkzame voorlopige hechtenis

- Artt. 71 en 74/6, § 1 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Administratieve beslissing tot vasthouding - Beoordeling van de regelmatigheid van de beslissing door het onderzoeksgerecht - Vaststelling dat de administratieve maatregel een vergissing bevat - Verbetering van de vergissing - Onjuiste vermelding van strafrechtelijke antecedenten - Gevolgen

Het onderzoeksgerecht dat oordeelt overeenkomstig de artikelen 71 en 72 Vreemdelingenwet, mag wel degelijk vaststellen dat de bestreden administratieve maatregel tot opsluiting een vergissing bevat, die vergissing verbeteren en uit de verbeterde reden gevolgen afleiden voor de regelmatigheid van de bestreden administratieve maatregel; dit kan het geval zijn wanneer het onderzoeksgerecht een onjuiste vermelding van de strafrechtelijke antecedenten van de vreemdeling verbetert en de impact van die verbetering op de gevaarlijkheid van de vreemdeling voor de openbare orde of de openbare veiligheid herbeoordeelt; aldus is het onderzoeksgerecht niet ertoe gehouden elke feitelijke onjuistheid in die maatregel te sanctioneren en evenmin is het onderzoeksgerecht ertoe gehouden de regelmatigheid van de administratieve maatregel te beoordelen aan de hand van elk van de daarin opgenomen redenen.

- Art. 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 71 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

3 juni 2025 P.25.0755.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.15** AC nr. ...

- Vreemdelingenwet - Maatregel van vrijheidsberoving - Artikel 71 - Beroep bij de rechterlijke macht - Voorwaarden - Invrijheidstelling van de vreemdeling - Invloed op de toetsing van de wettigheid of op het rechtsmiddel ingesteld tegen de toetsingsbeslissing - Draagwijdte - Gevolg

De bepaling van artikel 5.4 EVRM is ook van toepassing op vreemdelingen die krachtens de Vreemdelingenwet van hun vrijheid worden beroofd door een administratieve overheid zodat de van zijn vrijheid beroofde vreemdeling de wettigheid van zijn vrijheidsberoving op korte termijn moet kunnen laten toetsen door een rechter hetgeen inhoudt dat een rechter op korte termijn definitief beslist of de vrijheidsberoving al dan niet wettig is, waarbij rechterlijke beslissingen die de wettigheid zelf niet beoordelen, zoals een vernietiging wegens een motiveringsgebrek of een onbevoegdheid, geen dergelijke definitieve beslissingen zijn, ook al kunnen ze in aanmerking worden genomen voor de invulling van het begrip korte termijn; uit deze verdragsbepaling zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (1) volgt dat het feit van de invrijheidstelling van een vreemdeling, die op het ogenblik dat hij van zijn vrijheid was beroofd aan een rechter heeft gevraagd om de wettigheid van die vrijheidsberoving te toetsen of tegen een dergelijke toetsingsbeslissing een rechtsmiddel heeft aangewend, niet tot gevolg heeft dat dit verzoek of het ter zake ingediende rechtsmiddel zonder voorwerp is, zodat de rechter bij wie een verzoek aanhangig is tot beoordeling van de wettigheid van de vrijheidsberoving van een vreemdeling of van een rechtsmiddel tegen een beslissing die uitspraak doet over die wettigheid, indien hij daartoe door de inmiddels in vrijheid gestelde vreemdeling uitdrukkelijk is uitgenodigd, zich moet uitspreken over de wettigheid van de vrijheidsberoving en hij de beoordeling van het verzoek of van het ingestelde rechtsmiddel niet zonder voorwerp kan verklaren op de enkele grond dat de vreemdeling niet langer van zijn vrijheid is beroofd; de voormelde verdragsrechtelijke verplichting primeert op artikel 71 Vreemdelingenwet dat het beroep bij de rechterlijke macht enkel verleent aan de vreemdeling die het voorwerp is van een maatregel van vrijheidsberoving en ook de mogelijkheid die een in vrijheid gestelde vreemdeling heeft om de wettigheid van de niet langer bestaande vrijheidsberoving te laten toetsen door de burgerlijke rechter met het oog op het verkrijgen van een schadevergoeding (2), ontslaat het onderzoeksgerecht en het Hof niet van de uit artikel 5.4 EVRM voortvloeiende verplichting om op korte termijn te oordelen over de wettigheid van een bestuurlijke vrijheidsberoving van een vreemdeling of over een ter zake ingesteld rechtsmiddel, voor zover de vreemdeling dat verzoek tot wettigheidsbeoordeling heeft geformuleerd of dat rechtsmiddel heeft ingesteld op een ogenblik dat hij nog van zijn vrijheid was beroofd en hij de aangezochte rechter uitdrukkelijk verzoekt om niettegenstaande de invrijheidstelling de wettigheid van de ondergane vrijheidsberoving te toetsen (3). (1) EHRM 14 november 2013, nr. 56028/10, M.D. t. België, ro 44; EHRM 11 april 2013, Firoz Muneer t. België, nr. 56005/10, ro 86; EHRM 30 juni 2020, nr. 54962/18, Muhammad Saqawat t. België, ro 75. (2) Cass. 25 maart 2020 AR P.20.0189.F, AC 2020, nr. 214, RDP 2020, p. 864. (3) Zie de andersluidende concl. OM in P.22.1122.N; zie L. DENYS, "Naar het einde van de cassatierechtspraak 'zonder voorwerp' inzake administratieve vrijheidsberoving van vreemdelingen", RW 2020-21, pp. 802-815.Met dit arrest stapt het Hof af van zijn traditionele 'zonder voorwerp'-rechtspraak met betrekking tot de wettigheidscontrole van een vrijheidsberovende maatregel genomen ten opzichte van een vreemdeling wanneer deze op het ogenblik van die controle in vrijheid werd gesteld.

- Art. 27 Wet 13 maart 1973 betreffende de vergoeding voor onwerkzame voorlopige hechtenis

- Artt. 71 en 74/6, § 1 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Vervolging wegens illegaal verblijf - Uitlegging van de EG-Terugkeerrichtlijn 2008/115 - Geen toepassing van dwangmaatregelen met het oog op repatriëring - Bestraffing met alleen een geldboete waaraan een vervangende gevangenisstraf is verbonden - Verenigbaarheid met de EU-Terugkeerrichtlijn - Beoordeling

Uit de uitlegging door het Hof van Justitie van de Europese Unie van de Terugkeerrichtlijn en uit de tekst van artikel 75, § 2, tweede lid, Vreemdelingenwet, zoals gewijzigd door artikel 34 van de wet van 12 mei 2024, volgt dat het door artikel 75, § 2, eerste lid, Vreemdelingenwet bedoelde misdrijf slechts kan worden bestraft met een gevangenisstraf indien aan de vreemdeling reeds een vasthoudingsmaatregel of een minder dwingende maatregel voor vasthouding is opgelegd die is beëindigd zonder dat hij kon worden verwijderd en hij, zonder geldige reden om niet terug te keren, zijn illegaal verblijf in het Rijk verderzet; die onmogelijkheid heeft enkel betrekking op het uitspreken van een gevangenisstraf als hoofdstraf; de door het Hof van Justitie van de Europese Unie gegeven uitlegging en het vermelde artikel 75, § 2, tweede lid, Vreemdelingenwet beletten niet dat de rechter, die het bedoelde misdrijf bestraft met een geldboete, bovendien in overeenstemming met artikel 40, eerste lid, Strafwetboek, de beklaagde veroordeelt tot een vervangende gevangenisstraf voor het geval de veroordeelde de geldboete niet voldoet; de vervangende gevangenisstraf is, hoewel een straf, louter een middel om door een strafdreiging de schuldenaar van de geldboete te dwingen zijn hoofdverbintenis ten uitvoer te leggen; de vervangende gevangenisstraf heeft dan ook een andere juridische aard en een ander doel dan de gevangenisstraf als hoofdstraf (1).
(1) Zie gelijkluidende concl. OM.

- Art. 75, § 2 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 8 Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 over gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal op hun grondgebied verblijven
- Art. 40 Strafwetboek

27 mei 2025 P.25.0399.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250527.2N.29** AC nr. ...

- Vreemdelingenwet - Maatregel van vrijheidsberoving - Artikel 74/6, § 1 - Wettigheidscontrole - Invrijheidstelling van de vreemdeling - Invloed op de toetsing van de wettigheid of op het rechtsmiddel ingesteld tegen de toetsingsbeslissing - Draagwijdte - Gevolg

De bepaling van artikel 5.4 EVRM is ook van toepassing op vreemdelingen die krachtens de Vreemdelingenwet van hun vrijheid worden beroofd door een administratieve overheid zodat de van zijn vrijheid beroofde vreemdeling de wettigheid van zijn vrijheidsberoving op korte termijn moet kunnen laten toetsen door een rechter hetgeen inhoudt dat een rechter op korte termijn definitief beslist of de vrijheidsberoving al dan niet wettig is, waarbij rechterlijke beslissingen die de wettigheid zelf niet beoordelen, zoals een vernietiging wegens een motiveringsgebrek of een onbevoegdheid, geen dergelijke definitieve beslissingen zijn, ook al kunnen ze in aanmerking worden genomen voor de invulling van het begrip korte termijn; uit deze verdragsbepaling zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (1) volgt dat het feit van de invrijheidstelling van een vreemdeling, die op het ogenblik dat hij van zijn vrijheid was beroofd aan een rechter heeft gevraagd om de wettigheid van die vrijheidsberoving te toetsen of tegen een dergelijke toetsingsbeslissing een rechtsmiddel heeft aangewend, niet tot gevolg heeft dat dit verzoek of het ter zake ingediende rechtsmiddel zonder voorwerp is, zodat de rechter bij wie een verzoek aanhangig is tot beoordeling van de wettigheid van de vrijheidsberoving van een vreemdeling of van een rechtsmiddel tegen een beslissing die uitspraak doet over die wettigheid, indien hij daartoe door de inmiddels in vrijheid gestelde vreemdeling uitdrukkelijk is uitgenodigd, zich moet uitspreken over de wettigheid van de vrijheidsberoving en hij de beoordeling van het verzoek of van het ingestelde rechtsmiddel niet zonder voorwerp kan verklaren op de enkele grond dat de vreemdeling niet langer van zijn vrijheid is beroofd; de voormelde verdragsrechtelijke verplichting primeert op artikel 71 Vreemdelingenwet dat het beroep bij de rechterlijke macht enkel verleent aan de vreemdeling die het voorwerp is van een maatregel van vrijheidsberoving en ook de mogelijkheid die een in vrijheid gestelde vreemdeling heeft om de wettigheid van de niet langer bestaande vrijheidsberoving te laten toetsen door de burgerlijke rechter met het oog op het verkrijgen van een schadevergoeding (2), ontslaat het onderzoeksgerecht en het Hof niet van de uit artikel 5.4 EVRM voortvloeiende verplichting om op korte termijn te oordelen over de wettigheid van een bestuurlijke vrijheidsberoving van een vreemdeling of over een ter zake ingesteld rechtsmiddel, voor zover de vreemdeling dat verzoek tot wettigheidsbeoordeling heeft geformuleerd of dat rechtsmiddel heeft ingesteld op een ogenblik dat hij nog van zijn vrijheid was beroofd en hij de aangezochte rechter uitdrukkelijk verzoekt om niettegenstaande de invrijheidstelling de wettigheid van de ondergane vrijheidsberoving te toetsen (3). (1) EHRM 14 november 2013, nr. 56028/10, M.D. t. België, ro 44; EHRM 11 april 2013, Firoz Muneer t. België, nr. 56005/10, ro 86; EHRM 30 juni 2020, nr. 54962/18, Muhammad Saqawat t. België, ro 75. (2) Cass. 25 maart 2020 AR P.20.0189.F, AC 2020, nr. 214, RDP 2020, p. 864. (3) Zie de andersluidende concl. OM in P.22.1122.N; zie L. DENYS, "Naar het einde van de cassatierechtspraak 'zonder voorwerp' inzake administratieve vrijheidsberoving van vreemdelingen", RW 2020-21, pp. 802-815.Met dit arrest stapt het Hof af van zijn traditionele 'zonder voorwerp'-rechtspraak met betrekking tot de wettigheidscontrole van een vrijheidsberovende maatregel genomen ten opzichte van een vreemdeling wanneer deze op het ogenblik van die controle in vrijheid werd gesteld.

- Art. 27 Wet 13 maart 1973 betreffende de vergoeding voor onwerkzame voorlopige hechtenis

- Artt. 71 en 74/6, § 1 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Vrijheidsberoving van een vreemdeling met het oog op zijn uitwijzing - Vreemdeling die de terugkeer belemmert - Uitvoerbare maatregel tot wederopsluiting vóór het verval van de voorgaande titel - Wettigheid

Artikel 27 Vreemdelingenwet verbiedt de administratieve overheid niet jegens een vreemdeling die reeds van zijn vrijheid is beroofd en zijn terugkeer belemmert, een uitvoerbare maatregel tot wederopsluiting te nemen vóór het verval van de voorgaande titel.

- Art. 27 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

4 oktober 2023 P.23.1287.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231004.2F.13** AC nr. ...

- Vrijheidsberoving van een vreemdeling met het oog op zijn uitwijzing - Termijnen die van toepassing zijn op de vasthoudingsmaatregel - Artikelen 15.5 en 15.6 Terugkeerrichtlijn - Draagwijdte

De artikelen 15.5 en 15.6 Terugkeerrichtlijn bepalen de termijnen die van toepassing zijn op de duur van een vasthouding en op de handhaving hiervan; die artikelen hebben niet tot doel de herhaaldelijke overtreding van een bevel om het grondgebied te verlaten rechtmatig te maken; een dergelijke overtreding is een wanbedrijf dat door de in artikel 75 Vreemdelingenwet bepaalde straffen kan worden bestraft, waaruit volgt dat het de lidstaten niet verboden is eerder in de uitvaardiging van een nieuwe titel dan in de verlenging van de voorgaande titel te voorzien, wanneer de vreemdeling volhardt in de weigering om aan zijn verwijdering gehoor te geven.

- Art. 15.6 Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 over gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal op hun grondgebied verblijven

- Art. 15.5 Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 over gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal op hun grondgebied verblijven

4 oktober 2023 P.23.1287.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231004.2F.13** AC nr. ...

- Wet 12 mei 2024 tot invoering van het aanklampende begeleidingstraject in het kader van een terugkeer- of overdrachtsprocedure - Werking van de wet in de tijd - Begeleidingstraject voorgesteld vóór de inwerkingtreding van de wet - Niet-naleving van het begeleidingstraject

Krachtens artikel 1.2 Burgerlijk Wetboek is de nieuwe wet, behoudens andersluidende bepaling, van toepassing op de toekomstige gevolgen van onder de vroegere wet ontstane toestanden die zich voordoen of voortduren onder de nieuwe wet, voor zover dit geen afbreuk doet aan reeds onherroepelijk vastgestelde rechten; hieruit volgt dat het onderzoeksgerecht naar recht kan oordelen dat, vóór de invoeging, in de Vreemdelingenwet, van artikel 74/24 door de wet van 12 mei 2024, het in dat artikel bedoelde begeleidingstraject reeds was ingevoerd en dat het vreemdelingen tegen wie een bevel om het grondgebied te verlaten was uitgevaardigd, de mogelijkheid bood een minder dwingende maatregel dan een vasthouding in een gesloten centrum te genieten, zodat de vreemdeling zich in geval van niet-naleving van die maatregel reeds aan een risico op vasthouding en op een gedwongen terugkeer blootstelde.

- Art. 74/25 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 74/24 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 1.2 Burgerlijk Wetboek - Boek 1: Algemene bepalingen

18 juni 2025 P.25.0829.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250618.2F.20 AC nr. ...

- Vreemdelingenwet - Maatregel van vrijheidsberoving - Artikel 74/6, § 1 - Wettigheidscontrole - Invrijheidstelling van de vreemdeling - Invloed op de toetsing van de wettigheid of op het rechtsmiddel ingesteld tegen de toetsingsbeslissing - Draagwijdte - Gevolg

De bepaling van artikel 5.4 EVRM is ook van toepassing op vreemdelingen die krachtens de Vreemdelingenwet van hun vrijheid worden beroofd door een administratieve overheid zodat de van zijn vrijheid beroofde vreemdeling de wettigheid van zijn vrijheidsberoving op korte termijn moet kunnen laten toetsen door een rechter hetgeen inhoudt dat een rechter op korte termijn definitief beslist of de vrijheidsberoving al dan niet wettig is, waarbij rechterlijke beslissingen die de wettigheid zelf niet beoordelen, zoals een vernietiging wegens een motiveringsgebrek of een onbevoegdheid, geen dergelijke definitieve beslissingen zijn, ook al kunnen ze in aanmerking worden genomen voor de invulling van het begrip korte termijn; uit deze verdragsbepaling zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (1) volgt dat het feit van de invrijheidstelling van een vreemdeling, die op het ogenblik dat hij van zijn vrijheid was beroofd aan een rechter heeft gevraagd om de wettigheid van die vrijheidsberoving te toetsen of tegen een dergelijke toetsingsbeslissing een rechtsmiddel heeft aangewend, niet tot gevolg heeft dat dit verzoek of het ter zake ingediende rechtsmiddel zonder voorwerp is, zodat de rechter bij wie een verzoek aanhangig is tot beoordeling van de wettigheid van de vrijheidsberoving van een vreemdeling of van een rechtsmiddel tegen een beslissing die uitspraak doet over die wettigheid, indien hij daartoe door de inmiddels in vrijheid gestelde vreemdeling uitdrukkelijk is uitgenodigd, zich moet uitspreken over de wettigheid van de vrijheidsberoving en hij de beoordeling van het verzoek of van het ingestelde rechtsmiddel niet zonder voorwerp kan verklaren op de enkele grond dat de vreemdeling niet langer van zijn vrijheid is beroofd; de voormelde verdragsrechtelijke verplichting primeert op artikel 71 Vreemdelingenwet dat het beroep bij de rechterlijke macht enkel verleent aan de vreemdeling die het voorwerp is van een maatregel van vrijheidsberoving en ook de mogelijkheid die een in vrijheid gestelde vreemdeling heeft om de wettigheid van de niet langer bestaande vrijheidsberoving te laten toetsen door de burgerlijke rechter met het oog op het verkrijgen van een schadevergoeding (2), ontslaat het onderzoeksgerecht en het Hof niet van de uit artikel 5.4 EVRM voortvloeiende verplichting om op korte termijn te oordelen over de wettigheid van een bestuurlijke vrijheidsberoving van een vreemdeling of over een ter zake ingesteld rechtsmiddel, voor zover de vreemdeling dat verzoek tot wettigheidsbeoordeling heeft geformuleerd of dat rechtsmiddel heeft ingesteld op een ogenblik dat hij nog van zijn vrijheid was beroofd en hij de aangezochte rechter uitdrukkelijk verzoekt om niettegenstaande de invrijheidstelling de wettigheid van de ondergane vrijheidsberoving te toetsen (3). (1) EHRM 14 november 2013, nr. 56028/10, M.D. t. België, ro 44; EHRM 11 april 2013, Firoz Muneer t. België, nr. 56005/10, ro 86; EHRM 30 juni 2020, nr. 54962/18, Muhammad Saqawat t. België, ro 75. (2) Cass. 25 maart 2020 AR P.20.0189.F, AC 2020, nr. 214, RDP 2020, p. 864. (3) Zie de andersluidende concl. OM in P.22.1122.N; zie L. DENYS, "Naar het einde van de cassatierechtspraak 'zonder voorwerp' inzake administratieve vrijheidsberoving van vreemdelingen", RW 2020-21, pp. 802-815.Met dit arrest stapt het Hof af van zijn

traditionele ‘zonder voorwerp’-rechtspraak met betrekking tot de wettigheidscontrole van een vrijheidsberovende maatregel genomen ten opzichte van een vreemdeling wanneer deze op het ogenblik van die controle in vrijheid werd gesteld.

- Art. 27 Wet 13 maart 1973 betreffende de vergoeding voor onwerkzame voorlopige hechtenis
- Artt. 71 en 74/6, § 1 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

27 september 2022 P.22.1122.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220927.2N.21** AC nr. ...

- Vrijheidsberoving van een vreemdeling met het oog op zijn uitwijzing - Artikelen 15.5 en 15.6 Terugkeerrichtlijn - Maximumduur van de vasthouding

De maximumduur van de vasthouding, bepaald in de artikelen 15.5 en 15.6 Terugkeerrichtlijn, bedraagt niet twaalf maanden maar “nog eens” twaalf maanden, zodat de maximumduur, met inbegrip van de aanvankelijke termijn van zes maanden, achttien maanden bedraagt.

- Art. 15.6 Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 over gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal op hun grondgebied verblijven
- Art. 15.5 Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 over gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal op hun grondgebied verblijven

4 oktober 2023 P.23.1287.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231004.2F.13** AC nr. ...

WAPENS

- Verboden wapendracht - Moreel bestanddeel

Om de beklaagde schuldig te verklaren aan verboden wapendracht, niettegenstaande zijn betwisting wat betreft het moreel bestanddeel van het misdrijf, kan de rechter zich niet beperken tot de vaststelling dat de dader, die was aangehouden terwijl hij in het bezit was van een tas die een dergelijk wapen bevatte, noch van zijn onderscheidingsvermogen noch van zijn vrije wil is ontstoken en niet ten gevolge van een onoverkomelijke dwaling heeft gehandeld; hij moet vooralsnog vaststellen dat de beklaagde wist, moest weten of niet onwetend kon zijn van het feit dat die tas het wapen bevatte (1). (1)Het betreft hier het voor opzettelijke misdrijven vereiste algemeen opzet (sciens et volens - zie Ch. HENNAU en J. VERHAEGEN, Droit pénal général, Bruylant, 2de uitg., 1995, nr. 349; Jean CONSTANT, Précis de droit pénal, Liège, 1975, nr. 100; Fr. TULKENS en M. VAN DE KERCHOVE, Introduction au droit pénal, Brussel, 2005, 384-385 en voetnoten nr. 623 en 642; TH. MOREAU en D. VANDERMEERSCH, Éléments de droit pénal, La Charte, 2022, 181).Artikel 7 (nieuw) Strafwetboek bepaalt dat "elk misdrijf het bestaan vereist van een moreel bestanddeel bij de dader. Dit moreel bestanddeel houdt voor alle misdrijven in, het in staat zijn bewust en uit vrije wil te handelen", waarna dit artikel het algemeen opzet omschrijft als "het voornemen om met kennis van zaken het door de wet strafbaar gestelde gedrag aan te nemen. Er is sprake van het met kennis van zaken aannemen van het gedrag indien een persoon zich er bewust van is dat een omstandigheid bestaat of kan bestaan in de normale gang van zaken of dat een gevolg zich zal voordoen of zou kunnen voordoen binnen het normale verloop van de gebeurtenissen" (Zie D. VANDERMEERSCH, J. ROZIE en J. DE HERDT, Boek I van het nieuwe Strafwetboek, Die Keure, 2024, 73-78; Th. MOREAU, D. VANDERMEERSCH en J.-M. HAUSMAN, Éléments de droit pénal – Ancien et nouveau Code pénal, La Charte, 2024, 86).Het OM merkt op dat het begrip algemeen opzet het Hof welbekend is, doordat het bijvoorbeeld heeft gezegd dat het algemeen opzet "het moreel bestanddeel van vruchtafdrijving is" . (Cass. 22 december 1992, AR 3124, AC 1991-92, nr. 810; zie F. KUTY, Principes généraux du droit pénal belge, II: l'infraction pénale, Larcier, 2de uitg., 2020, nr. 1107 e.v.).De onopzettelijke misdrijven vereisen als moreel bestanddeel daarentegen enkel een fout (zie Fr. KUTY, o.c., nr. 1085 e.v.) of, vanaf de inwerkingtreding van het nieuwe Strafwetboek (art. 7, § 1, derde lid, 2°) op 9 april 2026, een "zware fout".(M.N.B.)

- Art. 8, eerste lid Wet 8 juni 2006 houdende regeling van economische en individuele activiteiten met wapens

25 juni 2025 P.25.0540.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250625.2F.11** AC nr. ...

- Verboden wapendracht - Vrij verkrijgbare wapens - Constitutieve bestanddelen - Dragen zonder wettige reden buiten de eigen woning - Plaats zonder openbaar karakter - Gemeenschappelijke gang in complex met meerdere woongelegenheden - Begrip

Het misdrijf van verboden wapendracht, zoals strafbaar gesteld door artikel 9 Wapenwet 2006, vereist als constitutieve bestanddelen het zonder wettige reden dragen van een vrij verkrijgbaar wapen buiten de eigen woning; het dragen van een wapen, zoals hier bedoeld, bestaat in het bij zich hebben van een wapen zodat men het onmiddellijk buiten de woning kan gebruiken; enkel het gedeelte van de woning dat dienst doet als huisvesting wordt hier als woning beschouwd en de plaats waar het wapen wordt gedragen buiten de woning, dient geen openbaar karakter te hebben (1) ; een gemeenschappelijke gang in een complex met meerdere woongelegenheden, waarvan de drager van het wapen er een betrekt, ook al is die gang niet voor het algemene publiek toegankelijk, valt niet onder een woning zoals hier bedoeld. (1) Cass. 24 september 2014, AR P.14.1098.F, AC 2014, nr. 552, met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH, op datum in Pas., ECLI:BE:CASS:2014:CONC.20140924.3.

- Art. 9 Wet 8 juni 2006 houdende regeling van economische en individuele activiteiten met wapens

4 maart 2025 P.25.0294.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250304.2N.16** AC nr. ...

WATERS

- Waals Gewest - Waterdistributie - Schulden van de gebruiker - Hoofdelijke verplichting van de abonnee - Voorwaarde

Uit artikel D.233 Waals Waterwetboek – Boek 2 en artikel 44 van het algemeen reglement van 18 mei 2007 voor waterdistributie in het Waalse gewest ten behoeve van de abonnees en de gebruikers en uit de ontstaansgeschiedenis van die artikelen volgt dat, buiten de daarin bepaalde uitzonderingen, de abonnee ten aanzien van de schuldeiser-distributeur niet gehouden is tot de schulden van de gebruiker en dat, bijgevolg, die schuldeiser, die zich wil beroepen op een hoofdelijke verplichting van de abonnee, moet aantonen dat de overconsumptie te wijten is aan de staat van de privé-installaties (1). (1) Art. D.233, Waals Waterwetboek – Boek 2, vóór de wijziging ervan door het Waalse decreet van 23 juni 2016.

- Art. 44 Algemeen reglement van 18 mei 2007 voor waterdistributie in het Waalse gewest ten behoeve van de abonnees en de gebruikers
- Art. D233 Milieuwetboek - Boek 2 : Waterwetboek. - Decretale gedeelte.

1 december 2023 C.22.0369.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231201.1F.3** AC nr. ...

WEGVERKEER

ALLERLEI

Allerlei - Overtreding van het wegverkeersreglement - Onopzettelijk toebrengen van letsel - Fout - Wet Politieambt - Opdracht van gerechtelijke politie

Een overtreding van het Wegverkeersreglement door een politieagent bij het vervullen van een opdracht van gerechtelijke politie levert niet noodzakelijk een fout op die een bestanddeel vormt van het wanbedrijf onopzettelijk toebrengen van letsel als die politieagent in werkelijkheid de vereiste voorzichtigheid en voorzorg aan de dag heeft gelegd die van een normale agent in dezelfde omstandigheden mag worden verwacht (1); de voorschriften van het Wegverkeersreglement hebben alle tot doel de veiligheid van de weggebruikers te waarborgen en het feit dat een ervan meer bepaald aan dit doel beantwoordt, betekent niet dat een overtreding ervan door de politie noodzakelijkerwijs een fout oplevert; de omstandigheid dat een politieambtenaar, die handelt in een noodsituatie die is ontstaan door de noodzaak om de dader van een op heterdaad ontdekt misdrijf aan te houden, een of meer verkeersregels overtreedt, volstaat op zich niet om een foutief karakter aan de overtreding toe te kennen als de agent zich heeft gehouden aan de in de artikelen 15, 1°, en 37 Wet Politieambt bepaalde voorwaarden. (1) Zie Cass. 14 november 2012, AR P.11.1611.F, AC 2011, nr. 612.

- Art. 37 Wet 5 augustus 1992 op het politieambt
- Art. 419 Strafwetboek
- Art. 418 Strafwetboek

26 maart 2025 P.25.0009.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250326.2F.3** AC nr. ...

INSCHRIJVING VAN VOERTUIGEN

Inschrijving van voertuigen - Algemene inschrijvingsplicht - Commerciële kentekenplaten - Voorwaarden

Uit de bepalingen van artikel 2, § 1, KB Inschrijving Voertuigen en artikel 3 KB Commerciële Kentekenplaten, volgt dat de algemene inschrijvingsplicht enkel vervalt wanneer voertuigen onder dekking van een handelaarsplaat of een proefrittenplaat, onder de in het voormelde artikel 3 KB Commerciële Kentekenplaten voorwaarden in het verkeer worden gebracht.

- Art. 3 KB 8 januari 1996 tot regeling van de inschrijving van de commerciële kentekenplaten voor motorvoertuigen en aanhangwagens
- Art. 2 KB 20 juli 2001 betreffende de inschrijving van voertuigen

26 oktober 2021 P.21.1098.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211026.2N.10** AC nr. ...

WEGVERKEERSREGLEMENT VAN 01-12-1975

Wegverkeersreglement van 1 december 1975 - Art. 1 - Begrip openbare weg - Betaalparking van een ziekenhuis met slagbomen met voorbehouden toegang voor patiënten en bezoekers - Geen controle op de gebruiker aan de ingang van de parking - Onaantastbare beoordeling door de feitenrechter - Wettigheidscontrole door het Hof

Een openbare weg in de zin van artikel 1, eerste lid, Wegverkeersreglement is iedere weg die toegankelijk is voor het verkeer te land, onafhankelijk van de officiële benaming, het uitzicht of het eigendomsrecht; een weg die enkel openstaat voor het verkeer te land van bepaalde categorieën van personen is geen openbare weg; een parking die voor alle weggebruikers zonder onderscheid toegankelijk is, kan als een openbare weg worden gekwalificeerd; het staat aan de rechter te oordelen of in het licht van de concrete omstandigheden van de zaak een weg toegankelijk is voor het verkeer te land dan wel enkel openstaat voor bepaalde categorieën van personen; uit het enkele feit dat een parking is afgesloten met slagbomen, de toegang betalend is en al dan niet door middel van een bord wordt aangegeven dat de parking voorbehouden is voor patiënten en bezoekers van een ziekenhuis, volgt niet dat die parking geen openbare weg is in de zin van artikel 1, eerste lid, Wegverkeersreglement, op voorwaarde dat vaststaat dat de parking toegankelijk is voor alle weggebruikers zonder onderscheid; de omstandigheid dat het ziekenhuis om privacyredenen de toegang niet zou kunnen ontzeggen aan anderen dan patiënten en bezoekers, laat niet toe anders te oordelen; het Hof gaat na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord (1). (1) Cass. 17 november 2020, AR P.20.0868.N, AC 2020, nr. 703; Cass. 16 november 1993, AR nr. 6748, AC 1993, nr. 464; Cass. 18 februari 1982, AR 6501, AC 1981-82, nr. 365; Contra: Pol. Mechelen 18 november 2016, nr. 16A88, VAV 2017, 37 (parking met slagbomen is privéparking); S. VEREECKEN, "Het belang van de kwalificatie als openbare weg, openbare plaats of privéterrein", RABG 2006, 1427-1431; G. MEYNS, "De ene weg is de andere niet: openbare weg versus private weg", in Verkeer, Aansprakelijkheid, Verzekering, Kluwer, 2008, 177-179.

- Art. 1, eerste lid KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg

27 mei 2025 P.25.0348.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250527.2N.27** AC nr. ...

WEGVERKEERSWET

Wetsbepalingen - Art. 62 - Toezending van een afschrift van het proces-verbaal aan de overtreder - Toezending aan het referentieadres - Voorwaarde

Volgens artikel 62, achtste lid, Wegverkeerswet moet een afschrift van het proces-verbaal binnen een termijn van veertien dagen, te rekenen vanaf de datum van de vaststelling van de misdrijven, aan de overtreder worden toegezonden; dit kan ook gebeuren op zijn referentieadres bepaald overeenkomstig artikel 1, § 2, zesde lid, van de wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters, de identiteitskaarten, de vreemdelingenkaarten en de verblijfdocumenten, maar in dat geval dient de rechter wel vast te stellen dat de betrokkene op de hoogte is van dit referentieadres.

- Art. 1, § 2, zesde lid Wet 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters, de identiteitskaarten, de vreemdelingenkaarten en de verblijfsdocumenten en tot wijziging van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen
- Art. 62, achtste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

3 juni 2025 P.25.0296.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.17** AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 4 - Artikel 4.1 - Bindende kracht van de bevelen van de bevoegde personen - Plicht onmiddellijk gevolg te geven aan bevelen van de bevoegde personen - Begrip bevoegde personen - Bevelen die niet louter gericht zijn

op het regelen van het verkeer - Bevel het voertuig aan de kant te zetten - Bevel de motor van het voertuig af te zetten - Toepassing

Het door artikel 4.1 Wegverkeersreglement bedoelde misdrijf van het niet-onmiddellijk gevolg geven aan bevelen van bevoegde personen, namelijk personen die ingevolge artikel 62, eerste lid, Wegverkeerswet toezicht houden op de naleving van deze wet en haar uitvoeringsbesluiten en personen die ingevolge artikel 11 Wegverkeerswet de kentekens van hun ambt dragen en het verkeer kunnen regelen door bindende aanwijzingen te geven, is voltrokken van zodra de gebruiker van de openbare weg nalaat onmiddellijk gevolg te geven aan het bevel; de bevoegde personen kunnen niet enkel bevelen geven aan weggebruikers die in beweging zijn, maar ook aan andere weggebruikers, voor zover hun hoedanigheid duidelijk kenbaar is gemaakt; onder de in artikel 4.1 Wegverkeersreglement vermelde bevelen van een bevoegd persoon worden niet enkel bevelen bedoeld die louter gericht zijn op het regelen van het verkeer, maar ook bevelen die tot doel hebben het toezicht op de naleving van de Wegverkeerswet en de uitvoeringsbesluiten ervan mogelijk te maken, zoals het bevel het voertuig aan de kant te zetten of het bevel de motor van het voertuig af te zetten (1). (1) T. PAPART, “Wegverkeersreglement Artikel 4- Bindende kracht van de bevelen van de bevoegde personen”, in Postal Wegverkeer, Kluwer, 2001, 2.1.1. en 5.1.1.1

- Art. 4.1 KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg

- Artt. 11 en 62, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

8 februari 2022 P.21.1555.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220208.2N.8** AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 67ter - Motorvoertuig ingeschreven op naam van een rechtspersoon - Vraag om inlichtingen over de identiteit van de bestuurder of de voor het voertuig verantwoordelijke persoon - Ontvangst - Bewijs - Vermoeden van onschuld - Gevolg

Om de rechtspersoon of de natuurlijke persoon die hem in rechte vertegenwoordigt schuldig te verklaren aan het misdrijf van niet-meedeling, binnen de termijn van vijftien dagen te rekenen vanaf de datum waarop de vraag om inlichtingen werd verstuurd, van de identiteit van de bestuurder of van de persoon die voor het voertuig verantwoordelijk is, moet met een redelijke mate van zekerheid worden aangetoond dat de rechtspersoon die vraag heeft ontvangen of dat het gebrek aan ontvangst het gevolg is van zijn nalatigheid; de wetgever kan immers niet de bedoeling hebben gehad om het gebrek aan antwoord op een vraag om inlichtingen die de geadresseerde, om redenen onafhankelijk van zijn wil, niet heeft ontvangen, strafbaar te stellen; het is niet onredelijk om uit de vaststelling dat de vraag om inlichtingen naar de rechtspersoon werd verzonden, af te leiden dat hij die vraag heeft ontvangen of dat het gebrek aan ontvangst te wijten is aan zijn nalatigheid; indien de rechtspersoon echter betwist dat hij de vraag om inlichtingen heeft ontvangen, vereist de eerbiediging van het vermoeden van onschuld, gelet op de zwaarwichtigheid van de opgelegde straf, dat hij dat vermoeden, afgeleid uit het verzenden van de vraag, werkelijk kan weerleggen; een dergelijke mogelijkheid houdt in dat de vervolgende partij aantoont dat de vraag om inlichtingen werd aangeboden aan de houder van het kenteken of aan zijn zetel (1). (1) Het Hof bevestigt zo de ommekeer in de rechtspraak die blijkt uit Cass. 14 december 2021, AR P.21.1108.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211109.2N.10, § 6 tot § 8; HOF VAN CASSATIE VAN BELGIË, Jaarverslag 2021, Larcier, p. 110-112; RDPC, 2023/1, p. 52, noot J. POELMAN, “L’article 67ter de la loi relative à la police de la circulation routière : vers une protection accrue de la présomption d’innocence”; R.W., 2022-23, p. 337, noot C. IDOMON, “De strafrechtelijke aansprakelijkheid van de rechtspersoon-kentekenplaathouder in artikelen 67ter, tweede lid, en 29ter, eerste lid, Wegverkeerswet vereist ontvangst van de vraag om inlichtingen”; T. Strafr., 2022, p. 274, noot J. VANDEUREN, “Artikel 67ter Wegverkeerswet: bewijs van ontvangst van de vraag om inlichtingen in het licht van het vermoeden van onschuld”; Cass. 11 januari 2022, AR P.21.1259.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220111.2N.8; RABG, 2022/9, p. 630, noot C. DE ROY, “De verplichting tot identificatie van de bestuurder van een voertuig op grond van artikel 67ter Wegverkeerswet: het Hof van Cassatie verzet de bakens”; CRA, 2022/4, p. 56, noot; NC, 2022/6, p. 474; Cass. 8 februari 2022, AR P.21.0909.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220208.2N.16; contra Cass. 18 september 2019, AR P.19.0246.F, AC 2019, nr. 465; Cass. 12 maart 2019, AR P.18.0243.N, (2de middel), AC 2019, nr. 15; Cass. 23 januari 2019, AR P.18.0623.F (2de middel, 2de onderdeel), en noot M.N.B., AC 2019, nr. 41; zie Cass. 25 mei 2022, AR P.22.0089.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220525.2F.10. (M.N.B.)

- Art. 29ter, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 67ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 29ter, eerste lid. Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

13 september 2023 P.21.1533.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230913.2F.4** AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 40 - Verval van het recht tot sturen - Herstel van het recht tot sturen afhankelijk gemaakt van het slagen voor proeven - Verbod om te rijden voorafgaand aan het slagen voor de proeven - Aanvang - Verstrijken van de termijn van het verval

Het verbod om te rijden zonder eerst te zijn geslaagd voor de proef of proeven tot herstel in het recht tot sturen, gaat in bij het verstrijken van de in de beslissing van vervallenverklaring bepaalde termijn van het verval; de datum van het verstrijken van de termijn van het verval hangt enerzijds af van die waarop het openbaar ministerie het verval van het recht tot sturen aan de veroordeelde ter kennis heeft gebracht met toepassing van artikel 40, eerste lid, Wegverkeerswet, waarbij laatstgenoemd artikel bepaalt dat het verval van het recht tot sturen de vijfde dag na die kennisgeving ingaat en, anderzijds, van de door de beslissing van vervallenverklaring bepaalde duur van het verval (1). (1) Zie Cass. 11 mei 2022, AR P.22.0245.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220511.2F.5.

- Art. 48, 1ste lid, 2° Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 40, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

13 september 2023 P.23.0503.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230913.2F.3** AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 62 - Vaststellingen van de ambtenaren - Bijzondere bewijswaarde - Geen proces-verbaal opgemaakt overeenkomstig artikel 62 Wegverkeerswet of geen verzending hiervan aan de overtreder binnen de wettelijke termijn - Gevolgen

Wanneer het proces-verbaal niet werd opgemaakt overeenkomstig artikel 62 Wegverkeerswet of niet binnen de wettelijke termijn aan de overtreder werd verzonden, verliezen de vaststellingen van de agenten de bij die bepaling voorgeschreven bijzondere bewijswaarde; de hierin vervatte vaststellingen blijven evenwel gelden als gewone inlichtingen, waarvan de rechter de bewijswaarde onaantastbaar beoordeelt (1). (1) Zie Cass. 12 december 2017, AR P.17.0888.N, AC 2017, nr. 709; Cass. 22 oktober 1985, AR 9748, AC 1986, nr. 116 en noot.

- Art. 62 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

27 september 2023 P.23.0844.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230927.2F.9** AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 42 - Verval van het recht tot sturen als veiligheidsmaatregel - Geneeskundige normen van Bijlage 6 KB 23 maart 1998 betreffende het rijbewijs - Beoordeling - Vermelding van gegevens waaruit de rijongeschiktheid blijkt

De rechter kan vaststellen dat er een lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid is voor het besturen van een motorvoertuig, ook al blijkt niet dat de betrokkene leidt aan een functionele stoornis of een aandoening of dat hij niet voldoet aan de geneeskundige normen als beschreven in de bijlage 6 “Minimumnormen en attesten inzake lichamelijke en geestelijke geschiktheid voor het besturen van een motorvoertuig” bij het koninklijk besluit van 23 maart 1998 betreffende het rijbewijs (1); de rechter dient in zijn vonnis de gegevens te vermelden waaruit hij de lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid voor het besturen van een motorvoertuig bij de betrokkene afleidt; het Hof gaat na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord (2). (1) Cass. 6 oktober 2020, AR P.20.0417.N, AC 2022, nr. 607, RW 2020-21, 899; Cass. 30 november 2010, AR P.10.0619.N, AC 2010, nr. 702, met concl. van eerste advocaat-generaal M. DE SWAEF. (2) Cass. 31 mei 2022, AR P.22.0211.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220531.2N.8.

- Bijlage 6 KB 23 maart 1998 betreffende het rijbewijs
- Art. 42 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

11 oktober 2022 P.22.0793.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221011.2N.8 AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 55 - Onmiddellijke intrekking rijbewijs door officier van gerechtelijke politie - Mededelingen - Verzuim - Niet-respecteren van de onmiddellijke intrekking - Bestraffing - Gevolg

Het verzuim de in artikel 55, § 2, tweede lid, Wegverkeerswet bedoelde kennisgeving te doen, maakt de onmiddellijke intrekking van het rijbewijs niet ongeldig en belet evenmin een bestraffing voor het niet-respecteren van de onmiddellijke intrekking.

- Art. 55, § 2, tweede lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 30, § 3 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

24 juni 2025 P.25.0574.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.35 AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 4 - Artikel 4.2 - Bevelen die inzonderheid worden beschouwd als bevelen van bevoegde personen - Bevelen die niet in artikel 4.2 Wegverkeersreglement zijn vermeld

De opsomming van de in artikel 4.2 Wegverkeersreglement vermelde bevelen is niet beperkend (1). (1) T. PAPART, "Wegverkeersreglement Artikel 4- Bindende kracht van de bevelen van de bevoegde personen", in Postal Wegverkeer, Kluwer, 2001, 3.

- Art. 4.2 KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg

8 februari 2022 P.21.1555.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220208.2N.8 AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 45 - Verval van het recht tot sturen - Beperking tot categorieën - Herstel in het recht tot sturen afhankelijk gemaakt van het slagen voor herstelexamens en onderzoeken - Voorwaarden

Artikel 45, eerste lid, Wegverkeerswet bepaalt dat de rechter het verval van het recht tot sturen kan beperken tot de categorieën van voertuigen die hij aangeeft overeenkomstig de bepalingen vastgesteld door de Koning krachtens artikel 26 van de wet, maar dat dit niet kan als het herstel in het recht tot sturen afhankelijk wordt gemaakt van het slagen voor een of meer van de in artikel 38, § 3, Wegverkeerswet vermelde examens en onderzoeken (1). (1) Cass. 15 januari 2019, AR P.18.1187.N, AC 2019, nr. 24.

- Art. 45, eerste lid Wet 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer
- Art. 38, § 3 Wet 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer
- Art. 26 Wet 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer

14 september 2021 P.21.0673.N ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210914.2N.9 AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 48 - Bijzondere herhaling - Aard en maat van de straf die als grondslag voor de herhaling dient - (Geen) aanvullend karakter van de gemeenrechtelijke herhaling - Invloed

De bijzondere herhalingsregeling bepaald in de artikelen 37bis, § 2, en 48, tweede lid, Wegverkeerswet, verplicht de rechter die omstandigheid in aanmerking te nemen in geval van een eerdere veroordeling binnen een termijn van drie jaar, voor hetzelfde misdrijf, en dit ongeacht de aard en de maat van de straf die voor het antecedent werd opgelegd; de gemeenrechtelijke regeling van artikel 56, tweede lid, Strafwetboek vormt geen aanvulling van de bijzondere regeling, zodat de rechter uit de eerste regeling geen toepassingsvoorwaarde voor de tweede kan afleiden (1). (1) Zie Cass. 8 december 2004, AR P.04.1174.F, AC 2004, nr. 599; F. KUTY, Principes généraux du droit pénal belge – Tome IV : la peine, Brussel, Larcier, 2017, 562.

- Art. 56, tweede lid Strafwetboek
- Art. 48, tweede lid Wet 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer
- Art. 37bis, § 2 Wet 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer

24 september 2025 P.25.0779.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250924.2F.16** AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 29 - Artikel 29ter - Voertuig ingeschreven op naam van een rechtspersoon - Verplichting de identiteit van de bestuurder mede te delen - Vraag om inlichtingen - Vormvereisten - Wijze

Uit artikelen 29ter, eerste lid, en 67ter, eerste tot en met vierde lid, Wegverkeerswet en de wetsgeschiedenis ervan volgt dat (-) de vraag om inlichtingen als bedoeld in artikel 67ter, tweede lid, Wegverkeerswet niet is onderworpen aan bepaalde vormvereisten (-) de verplichting de gevraagde informatie te verstrekken ook bestaat indien de vraag niet schriftelijk is gesteld, maar enkel mondeling zoals in de vorm van een verhoor en in dat geval de termijn van vijftien dagen om de gegevens te bezorgen een aanvang neemt vanaf de datum van het verhoor (-) het noodzakelijk is maar volstaat dat de schriftelijk of mondeling geformuleerde vraag duidelijk het voertuig, het tijdstip en de plaats van overtreding vermeldt, waarop de vraag betrekking heeft, zonder dat in de uitnodiging tot dergelijk verhoor of tijdens dit verhoor uitdrukkelijk moet worden gewezen op de verplichtingen van artikel 67ter Wegverkeerswet (1). (1) Cass. 11 januari 2022, AR P.21.1259.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220111.2N.8; Cass. 9 november 2021, AR P.21.0894.N,ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211109.2N.3.

- Art. 67ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 29ter, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

4 maart 2025 P.24.0766.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250304.2N.8** AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 48 - Besturen van een voertuig zonder te zijn geslaagd voor de examens tot herstel in het recht tot sturen - Verjaring van de straf van vervallenverklaring van het recht tot sturen - Gevolgen voor de verplichting om voor de examens te slagen voor het herstel in het recht tot sturen - Gevolg - Rijverbod

De verplichting om te slagen voor de examens tot herstel in het recht tot sturen is een veiligheidsmaatregel en blijft onaangetast, aangezien ze geen straf of een onderdeel ervan is, door het tenietgaan van het recht om de straf zelf ten uitvoer te leggen; het verbod voor de veroordeelde om een voertuig te besturen zolang hij niet voor de opgelegde examens is geslaagd, blijft van kracht, zelfs als de straf van vervallenverklaring van het recht tot sturen niet is uitgevoerd vóór het verstrijken van de daarop toepasselijke verjaringstermijn (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 48, 1ste lid, 2° Wet 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer

18 juni 2025 P.24.0911.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250618.2F.13 AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 67ter - Motorvoertuig ingeschreven op naam van een rechtspersoon - Vraag om inlichtingen over de identiteit van de bestuurder of de voor het voertuig verantwoordelijke persoon - Ontvangst - Bewijs - Vermoeden van onschuld - Gevolg

De rechter die op grond van het enkele feit dat er een vraag om inlichtingen werd verzonden naar de zetel van de rechtspersoon die houder is van het kenteken, vermoedt dat laatstgenoemde die vraag heeft ontvangen of dat het gebrek aan ontvangst het gevolg is van zijn nalatigheid, en op grond hiervan beslist dat het aan de vervolgde persoon staat om de feitelijke gegevens op te geven die zijn bewering volgens welke hij de vraag om inlichtingen niet heeft ontvangen en niet nalatig is geweest, aannemelijk kunnen maken, schendt artikel 6.2 EVRM en miskent het algemeen rechtsbeginsel van het vermoeden van onschuld (1). (1) Het Hof bevestigt zo de ommekeer in de rechtspraak die blijkt uit Cass. 14 december 2021, AR P.21.1108.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211109.2N.10, § 6 tot § 8; HOF VAN CASSATIE VAN BELGIË, Jaarverslag 2021, Larcier, p. 110-112; RDPC, 2023/1, p. 52, noot J. POELMAN, "L'article 67ter de la loi relative à la police de la circulation routière : vers une protection accrue de la présomption d'innocence"; R.W., 2022-23, p. 337, noot C. IDOMON, "De strafrechtelijke aansprakelijkheid van de rechtspersoon-kentekenplaathouder in artikelen 67ter, tweede lid, en 29ter, eerste lid, Wegverkeerswet vereist ontvangst van de vraag om inlichtingen"; T. Strafr., 2022, p. 274, noot J. VANDEUREN, "Artikel 67ter Wegverkeerswet: bewijs van ontvangst van de vraag om inlichtingen in het licht van het vermoeden van onschuld"; Cass. 11 januari 2022, AR P.21.1259.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220111.2N.8; RABG, 2022/9, p. 630, noot C. DE ROY, "De verplichting tot identificatie van de bestuurder van een voertuig op grond van artikel 67ter Wegverkeerswet: het Hof van Cassatie verzet de bakens"; CRA, 2022/4, p. 56, noot; NC, 2022/6, p. 474; Cass. 8 februari 2022, AR P.21.0909.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220208.2N.16; contra Cass. 18 september 2019, AR P.19.0246.F, AC 2019, nr. 465; Cass. 12 maart 2019, AR P.18.0243.N, (2de middel), AC 2019, nr. 15; Cass. 23 januari 2019, AR P.18.0623.F (2de middel, 2de onderdeel), en noot M.N.B., AC 2019, nr. 41; zie Cass. 25 mei 2022, AR P.22.0089.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220525.2F.10. (M.N.B.)

- Art. 29ter, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 67ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 29ter, eerste lid. Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

13 september 2023 P.21.1533.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230913.2F.4 AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 45 - Artikel 45, eerste lid - Herstel in het recht tot sturen - Examens en onderzoeken - Beperking in eerste aanleg tot voertuigen van de categorieën B en BE - Geen beperking in graad van beroep - Bevestiging voor het overige van het beroepen vonnis - Strafverzwaring - Eenparigheid - Artikel 211bis, Wetboek van Strafvordering - Geen vaststelling van de éénparigheid - Draagwijdte - Gevolg

Wanneer het appelgerecht de voor de telastlegging opgelegde geldboete, vervallenverklaring van het recht tot sturen, het voor die vervallenverklaring verleende gedeeltelijke uitstel van tenuitvoerlegging en het afhankelijk maken van het herstel van het recht tot sturen van het slagen in de vier examens en onderzoeken bevestigt maar anders dan met het beroepen vonnis werd geoordeeld die herstelmaatregel niet beperkt tot voertuigen van de categorieën B en BE, verzwaart het aldus de aan de beklaagde opgelegde bestraffing in de zin van artikel 211bis, tweede zin, Wetboek van Strafvordering en schendt het die bepaling door niet vast te stellen dat die beslissing met eenparige stemmen werd genomen (1). (1) Cass. 15 januari 2019, AR P.18.1187.N, AC 2019, nr. 24.

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering
- Art. 45, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

10 juni 2025 P.25.0554.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250610.2N.21** AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 67ter - Voertuig ingeschreven op naam van een rechtspersoon - Verplichting de identiteit van de bestuurder mede te delen - Vraag om inlichtingen - Vormvereisten - Wijze

Uit artikelen 29ter, eerste lid, en 67ter, eerste tot en met vierde lid, Wegverkeerswet en de wetsgeschiedenis ervan volgt dat (-) de vraag om inlichtingen als bedoeld in artikel 67ter, tweede lid, Wegverkeerswet niet is onderworpen aan bepaalde vormvereisten (-) de verplichting de gevraagde informatie te verstrekken ook bestaat indien de vraag niet schriftelijk is gesteld, maar enkel mondeling zoals in de vorm van een verhoor en in dat geval de termijn van vijftien dagen om de gegevens te bezorgen een aanvang neemt vanaf de datum van het verhoor (-) het noodzakelijk is maar volstaat dat de schriftelijk of mondeling geformuleerde vraag duidelijk het voertuig, het tijdstip en de plaats van overtreding vermeldt, waarop de vraag betrekking heeft, zonder dat in de uitnodiging tot dergelijk verhoor of tijdens dit verhoor uitdrukkelijk moet worden gewezen op de verplichtingen van artikel 67ter Wegverkeerswet (1). (1) Cass. 11 januari 2022, AR P.21.1259.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220111.2N.8; Cass. 9 november 2021, AR P.21.0894.N,ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211109.2N.3.

- Art. 67ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 29ter, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

4 maart 2025 P.24.0766.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250304.2N.8** AC nr. ...

Wegverkeerswet - Algemeen - Ademanalyse - Uitleg om tweede ademanalyse te vragen - Vermeldingen in het proces-verbaal - Draagwijdte

De vermelding in het overeenkomstig artikel 62, eerste lid, Wegverkeerswet opgesteld proces-verbaal dat artikel 26 KB Ademtest- en Ademanalysetoestellen werd geëerbiedigd, geldt als bewijs van het feit en de inhoud van de aan de betrokkene gedane verwittiging van zijn recht om een tweede ademanalyse te vragen, tenzij hij het tegendeel aannemelijk maakt.

- Art. 26 KB 21 april 2007 betreffende de ademtesttoestellen en de ademanalysetoestellen
- Art. 62, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

7 december 2021 P.21.0882.N ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211207.2N.8 AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 38 - Verval van het recht tot sturen - Herstel van het recht tot sturen afhankelijk gemaakt van het slagen voor proeven - Rijden voorafgaand aan het slagen voor de proeven - Herkwalificatie door de appelrechter om een andere beslissing van vervallenverklaring te vermelden - (Geen) Wettigheid

De beslissing van vervallenverklaring van het recht tot sturen bepaalt voor welke proef of proeven, van de vier in artikel 38, § 3, Wegverkeerswet vermelde soorten, de veroordeelde moet slagen voordat hij opnieuw achter het stuur kan plaatsnemen na het verstrijken van de termijn van het verval; hieruit volgt dat de rechter die, tenzij hij een verschrijving verbetert of een onvolledige omschrijving op grond van het strafdossier rechtzet, in een telastlegging van schending van artikel 48, eerste lid, 2°, Wegverkeerswet, de hierin vermelde beslissing van vervallenverklaring vervangt door een andere beslissing van vervallenverklaring, zichzelf gelast met een ander strafbaar feit (1). (1) Zie Cass. 14 september 2022, AR P.22.0430.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220914.2F.5, met concl. OM. Uit dat arrest volgt dat de rechter kan oordelen dat de beklaagde die wordt vervolgd wegens het rijden spijts verval van het recht tot sturen, opgelegd door een eerder vonnis dat niet van toepassing was op de dag van het bedoelde feit, niet wordt vervolgd voor het rijden spijts een dergelijk door een ander vonnis opgelegd verval dat niet in de telastlegging is vermeld. Uitdrukkelijk in het licht van dat arrest heeft het OM tot verwerping geconcludeerd.

- Art. 48, 1ste lid, 2° Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 38, § 1, 2° Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

13 september 2023 P.23.0503.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230913.2F.3 AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 48 - Artikel 48, eerste lid, 2° - Verval van het recht tot sturen - Herstel van het recht tot sturen afhankelijk gemaakt van het slagen voor proeven - Rijden voorafgaand aan het slagen voor de proeven - Herkwalificatie door de appelrechter om een andere beslissing van vervallenverklaring te vermelden - (Geen) Wettigheid

De beslissing van vervallenverklaring van het recht tot sturen bepaalt voor welke proef of proeven, van de vier in artikel 38, § 3, Wegverkeerswet vermelde soorten, de veroordeelde moet slagen voordat hij opnieuw achter het stuur kan plaatsnemen na het verstrijken van de termijn van het verval; hieruit volgt dat de rechter die, tenzij hij een verschrijving verbetert of een onvolledige omschrijving op grond van het strafdossier rechtzet, in een telastlegging van schending van artikel 48, eerste lid, 2°, Wegverkeerswet, de hierin vermelde beslissing van vervallenverklaring vervangt door een andere beslissing van vervallenverklaring, zichzelf gelast met een ander strafbaar feit (1). (1) Zie Cass. 14 september 2022, AR P.22.0430.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220914.2F.5, met concl. OM. Uit dat arrest volgt dat de rechter kan oordelen dat de beklaagde die wordt vervolgd wegens het rijden spijts verval van het recht tot sturen, opgelegd door een eerder vonnis dat niet van toepassing was op de dag van het bedoelde feit, niet wordt vervolgd voor het rijden spijts een dergelijk door een ander vonnis opgelegd verval dat niet in de telastlegging is vermeld. Uitdrukkelijk in het licht van dat arrest heeft het OM tot verwerping geconcludeerd.

- Art. 48, 1ste lid, 2° Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit

van 16 maart 1968

- Art. 38, § 1, 2° Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

13 september 2023 P.23.0503.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230913.2F.3 AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 62 - Bijzondere bewijswaarde van de vaststellingen - Vaststelling van de gevoerde snelheid - Rijrichting - Invloed

De bijzondere bewijswaarde van een op grond van artikel 62 Wegverkeerswet gedane vaststelling van een door een motorvoertuig gevoerde snelheid is als zodanig niet afhankelijk van de rijrichting waarin dit voertuig reed.

- Art. 62 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

4 maart 2025 P.24.1650.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250304.2N.6 AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 42 - Verval van het recht tot sturen wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid - Beveiligingsmaatregel - Begrip

Het door artikel 42 Wegverkeerswet bedoelde verval van het recht tot sturen wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid is geen straf, maar een beveiligingsmaatregel.

- Art. 42 Wet 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer

14 september 2021 P.21.0109.N ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210914.2N.4 AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 30 - Onmiddellijke intrekking rijbewijs door officier van gerechtelijke politie - Mededelingen - Verzuim - Niet-respecteren van de onmiddellijke intrekking - Bestraffing - Gevolg

Het verzuim de in artikel 55, § 2, tweede lid, Wegverkeerswet bedoelde kennisgeving te doen, maakt de onmiddellijke intrekking van het rijbewijs niet ongeldig en belet evenmin een bestraffing voor het niet-respecteren van de onmiddellijke intrekking.

- Art. 55, § 2, tweede lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 30, § 3 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

24 juni 2025 P.25.0574.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.35 AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 62 - Bijzondere bewijswaarde - Vriendschappelijke band tussen verbalisant en burgerlijke partij - Gevolg

De loutere omstandigheid dat een beklaagde voorhoudt dat een verbalisant die vaststellingen heeft verricht bij een verkeersongeval een burgerlijke partij kent en dat tussen hen een zekere vriendschappelijkheid zou bestaan, volgt niet dat (1) de rechter verplicht is die verbalisant te horen als getuige op de rechtszitting, (2) de bijzondere bewijswaarde die de in het proces-verbaal vermelde zintuigelijke vaststellingen van de verbalisant op grond van artikel 62, eerste lid, Wegverkeerswet heeft, verdwijnt of (3) de rechter de strafvordering onontvankelijk moet verklaren.

- Art. 62, eerste lid Wet 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer

11 februari 2025 P.24.1635.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250211.2N.6 AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 42 - Verval van het recht tot sturen wegens lichamelijke of

geestelijke ongeschiktheid - Beoordeling - Geen vereiste van een deskundig onderzoek - Gebruik van verdovende middelen - Redenen

De rechter beoordeelt onaantastbaar of er een lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid is tot het besturen van een motorvoertuig en het opleggen van deze beveiligingsmaatregel vereist niet noodzakelijk het bevelen van een deskundigenonderzoek; de rechter kan bij die beoordeling het gegeven betrekken dat de beklaagde verdovende middelen gebruikt of heeft gebruikt maar uit de omstandigheid dat een beklaagde analyses overlegt die negatief zijn voor het gebruik van verdovende middelen of dat hij voorhoudt niet langer meer te gebruiken volgt niet dat de rechter moet aannemen dat er geen lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid is in de zin van artikel 42 Wegverkeerswet.

- Art. 42 Wet 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer

14 september 2021 P.21.0109.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210914.2N.4** AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 67bis - Vaststelling van een inbreuk op de Wegverkeerswet en haar uitvoeringsbesluiten begaan met een motorvoertuig - Geen identificatie van de bestuurder op het tijdstip van die vaststelling - Vermoeden van schuld van de houder van de aan het voertuig toegekende kentekenplaat - Toepassingsgebied - Besturen van een voertuig zonder rijbewijs (artikel 21) niet vastgesteld bij de eerste vaststelling

Het door artikel 67bis Wegverkeerswet ingevoerde vermoeden van schuld is van toepassing op de inbreuken op de voormelde wet en haar uitvoeringsbesluiten; dit vermoeden kan bijgevolg ook gelden voor het in artikel 21 van die wet bepaalde misdrijf van het besturen van een voertuig zonder rijbewijs, zelfs als dit misdrijf niet op hetzelfde ogenblik werd vastgesteld als de overtreding die tot de eerste vaststelling heeft geleid; er anders over oordelen zou een niet door de wetgever gewilde beperking inhouden van de toepassing van artikel 67bis Wegverkeerswet (1). (1) Zie Cass. 21 juni 2022, AR P.22.0071.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220621.2N.10, en verwijzingen in noot; Cass. 25 oktober 2011, AR P.11.0548.N, AC 2011, nr. 572, aangehaald in M-A BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, II, Brussel, Die Keure, 2021,1327, noot 119. Het OM heeft erop gewezen dat dit vermoeden inderdaad niet van toepassing is op het gebrek aan rijbewijs van de verweerster op de datum van de vaststelling – een omstandigheid waarvan niet uit het bestreden vonnis blijkt dat ze in casu werd betwist – maar dat het vonnis niet naar recht de overweging verantwoordt dat dit vermoeden, wat deze telastlegging betreft, niet van toepassing is op de door de verweerster betwiste omstandigheid dat zij op dat ogenblik het voertuig bestuurde.

(M.N.B)

- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 21 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

27 september 2023 P.23.0839.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230927.2F.12** AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 67bis - Vaststelling van een inbreuk op de Wegverkeerswet en haar uitvoeringsbesluiten begaan met een motorvoertuig - Geen identificatie van de bestuurder op het tijdstip van die vaststelling - Vermoeden van schuld van de

houder van de aan het voertuig toegekende kentekenplaat - Verenigbaarheid met artikel 6.2 EVRM - Voorwaarden

Het door artikel 67bis Wegverkeerswet ingevoerde vermoeden van schuld van de houder van de kentekenplaat dat aan het voertuig is toegekend, is verenigbaar met artikel 6.2 EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, indien dat vermoeden weerlegbaar is (1) en op voorwaarde dat de wet dit beperkt binnen redelijke grenzen die met de ernst van de zaak rekening houden en het recht van verdediging beschermen. (1) Cass. 12 december 2017, AR P.17.0888.N, AC 2017, nr. 709; zie Cass. 16 april 2002, AR P.01.0119.N, AC 2002, nr. 231; Cass. 7 februari 2001, AR P.00.1532.F, AC 2001, nr. 75; Arbitragehof 21 maart 2000, nr. 27/2000; EHRM 7 oktober 1988, nr. 10519/83, Salabiaku t. Frankrijk, §§ 29-30 (betreffende het in het Franse douanewetboek bepaalde vermoeden van verantwoordelijkheid voor de fraude ten aanzien van de houder van de goederen).

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

27 september 2023 P.23.0844.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230927.2F.9** AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 62 - Toezending van het proces-verbaal aan de overtreder of titularis van de nummerplaat - Beoordeling - Wijze

Tenzij in het hier niet toepasselijke geval dat het proces-verbaal met de vastgestelde verkeersinbreuken zelf vermeldt wanneer het werd verzonden, beoordeelt de rechter eveneens onaantastbaar op basis van de stukken van het strafdossier, die aan de rechter werden voorgelegd en vatbaar zijn voor tegenspraak, of en wanneer dit proces-verbaal naar de titularis van de nummerplaat werd verzonden (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 62 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

7 december 2021 P.21.1091.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211207.2N.3** AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 42 - Verval van het recht te sturen wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid - Voorwaarde - Hoger beroep - Grievenformulier - Saisine van het appelgerecht - Grief beperkt tot de straf - Uitsluiting van de vervallenverklaring wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid - Beslissingsonderdeel dat afscheidbaar is van het beslissingsonderdeel over de straf - Gevolg

Uit artikel 42, eerste en tweede lid, Wegverkeerswet volgt dat de vervallenverklaring wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid een bewezenverklaring vereist van een overtreding van de politie over het wegverkeer of van een verkeersongeval te wijten aan het persoonlijk toedoen van de dader, maar die vervallenverklaring is niet afhankelijk van de door de rechter uit te spreken straf; uit de artikelen 203, § 1, en 204, eerste lid, Wetboek van Strafvordering en artikel 42, eerste en tweede lid, Wegverkeerswet volgt verder dat indien een appellant in zijn verklaring van hoger beroep verwijst naar de in het grievenformulier vermelde grieven en hij in dat grievenformulier als grief enkel het beslissingsonderdeel aanwijst betreffende de aan de appellant opgelegde straf en daarbij uitdrukkelijk de vervallenverklaring wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid als grief uitsluit, de saisine van het appelgerecht is beperkt tot de straf en niet slaat op de vervallenverklaring wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid vermits dit een beslissingsonderdeel is dat te onderscheiden valt van het beslissingsonderdeel over de straf; de omstandigheid dat volgens artikel 42, tweede lid, Wegverkeerswet het uitspreken van de vervallenverklaring wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid in elke aanleg mogelijk is en dit ongeacht wie het rechtsmiddel heeft ingesteld, laat niet toe anders te oordelen; daaruit volgt bovendien dat aangezien het beslissingsonderdeel betreffende de vervallenverklaring wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid niet tot de saisine van het appelgerecht behoort, het appelgerecht zich niet kan uitspreken over een verzoek tot herziening van de maatregel als bedoeld door artikel 44 Wegverkeerswet.

- Art. 42 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 204, eerste lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 203, § 1 Wetboek van Strafvordering

4 maart 2025 P.25.0114.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250304.2N.15** AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 67ter - Taal - Brusselse agglomeratie - Tweetalig parket Brussel - Opsporingsonderzoek - Wegverkeer - Aanvankelijk proces-verbaal wegens de noodwendigheden opgesteld in het Frans - Artikel 67ter Wegverkeerswet - Rechtspersoon met zetel in Brusselse agglomeratie - Vraag om inlichtingen overeenkomstig artikel 67ter Wegverkeerswet aan de rechtspersoon-kentekenplaathoudster in het Frans - De voor de rechtspersoon verantwoordelijke natuurlijke persoon met woonplaats in het Nederlandse taalgebied - Vraag om inlichtingen overeenkomstig artikel 67ter Wegverkeerswet aan de natuurlijke persoon opgesteld in het Nederlands - Invloed

Uit de samenlezing van de artikelen 11, tweede lid, 12, eerste lid, en 16, eerste lid, Taalwet Gerechtszaken volgt dat indien in het kader van een door het tweetalig parket Brussel gevoerd opsporingsonderzoek een proces-verbaal bij toepassing van artikel 11, tweede lid, Taalwet Gerechtszaken betreffende een verkeersovertreding wegens de noodwendigheden van de zaak in het Frans werd opgesteld, er vervolgens een door artikel 67ter, tweede lid, Wegverkeerswet bedoelde vraag om inlichtingen in het Frans werd verstuurd aan de rechtspersoon-kentekenplaathoudster met zetel in de Brusselse agglomeratie en er ten slotte een dergelijke vraag om inlichtingen wordt verstuurd aan de voor de rechtspersoon verantwoordelijke natuurlijke persoon, die zijn woonplaats heeft in het Nederlandse taalgebied, die vraag om inlichtingen in het Nederlands mag worden opgesteld.

- Art. 16, eerste lid Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

- Art. 12, eerste lid Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken
- Art. 11, tweede lid Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

24 juni 2025 P.25.0484.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.18 AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 21 - Vaststelling van een inbreuk op de Wegverkeerswet en haar uitvoeringsbesluiten begaan met een motorvoertuig - Geen identificatie van de bestuurder op het tijdstip van die vaststelling - Vermoeden van schuld van de houder van de aan het voertuig toegekende kentekenplaat (artikel 67bis van de voormelde wet) - Toepasselijkheid op het bij de eerste vaststelling niet vastgestelde misdrijf van het besturen van een voertuig zonder rijbewijs

Het door artikel 67bis Wegverkeerswet ingevoerde vermoeden van schuld is van toepassing op de inbreuken op de voormelde wet en haar uitvoeringsbesluiten; dit vermoeden kan bijgevolg ook gelden voor het in artikel 21 van die wet bepaalde misdrijf van het besturen van een voertuig zonder rijbewijs, zelfs als dit misdrijf niet op hetzelfde ogenblik werd vastgesteld als de overtreding die tot de eerste vaststelling heeft geleid; er anders over oordelen zou een niet door de wetgever gewilde beperking inhouden van de toepassing van artikel 67bis Wegverkeerswet (1). (1) Zie Cass. 21 juni 2022, AR P.22.0071.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220621.2N.10, en verwijzingen in noot; Cass. 25 oktober 2011, AR P.11.0548.N, AC 2011, nr. 572, aangehaald in M-A BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, II, Brussel, Die Keure, 2021,1327, noot 119. Het OM heeft erop gewezen dat dit vermoeden inderdaad niet van toepassing is op het gebrek aan rijbewijs van de verweerster op de datum van de vaststelling – een omstandigheid waarvan niet uit het bestreden vonnis blijkt dat ze in casu werd betwist – maar dat het vonnis niet naar recht de overweging verantwoordt dat dit vermoeden, wat deze telastlegging betreft, niet van toepassing is op de door de verweerster betwiste omstandigheid dat zij op dat ogenblik het voertuig bestuurde.

(M.N.B)

- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 21 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

27 september 2023 P.23.0839.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230927.2F.12 AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 37 - Bijzondere herhaling - Aard en maat van de straf die als grondslag voor de herhaling dient - (Geen) aanvullend karakter van de gemeenrechtelijke herhaling - Invloed

De bijzondere herhalingsregeling bepaald in de artikelen 37bis, § 2, en 48, tweede lid, Wegverkeerswet, verplicht de rechter die omstandigheid in aanmerking te nemen in geval van een eerdere veroordeling binnen een termijn van drie jaar, voor hetzelfde misdrijf, en dit ongeacht de aard en de maat van de straf die voor het antecedent werd opgelegd; de gemeenrechtelijke regeling van artikel 56, tweede lid, Strafwetboek vormt geen aanvulling van de bijzondere regeling, zodat de rechter uit de eerste regeling geen toepassingsvoorwaarde voor de tweede kan afleiden (1). (1) Zie Cass. 8 december 2004, AR P.04.1174.F, AC 2004, nr. 599; F. KUTY, Principes généraux du droit pénal belge – Tome IV : la peine, Brussel, Larcier, 2017, 562.

- Art. 56, tweede lid Strafwetboek

- Art. 48, tweede lid Wet 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer
- Art. 37bis, § 2 Wet 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer

24 september 2025 P.25.0779.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250924.2F.16 AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 33 - Art. 33.1 - Vluchtmisdrijf - Geen proces-verbaal opgemaakt overeenkomstig artikel 62 Wegverkeerswet of geen verzending hiervan aan de overtreder binnen de wettelijke termijn - Invloed op het vermoeden van schuld van de houder van de aan het voertuig toegekende kentekenplaat (artikel 67bis van de voormelde wet)

De niet-verzending van een proces-verbaal binnen de wettelijke termijn aan de overtreder overeenkomstig artikel 62 Wegverkeerswet (1) en de daaruit volgende toegenomen moeilijkheid om de bewijswaarde ervan te ontkrachten, wist het vermoeden van schuld van de houder van het kenteken uit, zoals dat is bepaald in artikel 67bis Wegverkeerswet , en dit zelfs in het geval van vluchtmisdrijf (2); de verplichting om het proces-verbaal van overtreding tijdig aan de overtreder toe te zenden, heeft immers tot doel hem in staat te stellen het tegenbewijs van die vaststellingen te leveren (3). (1) Zie Cass. 2 november 2022, AR P.22.0943.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221102.2F.8; Cass. 12 december 2017, AR P.17.0888.N, AC 2017, nr. 709; Cass. 22 oktober 1985, AR 9748, Pas. 1986, nr. 116 en noot. (2) De eiser heeft, zonder het juridisch beginsel in twijfel te trekken, aangevoerd dat het niet van toepassing is “in het bijzondere geval dat het aan de overtreder verweten misdrijf een vluchtmisdrijf is”, op grond dat een dergelijk wanbedrijf juist tot doel heeft om aan elke vaststelling van de politie te ontsnappen en dat, gelet op de tijd die in dergelijke gevallen doorgaans nodig is om het gebruikte voertuig te identificeren, een kopie van de vaststelling zelden aan de houder van de kentekenplaat kan worden toegezonden binnen de in artikel 62, achtste lid, bepaalde termijn van “veertien dagen te rekenen van de datum van vaststelling van de misdrijven”. Inderdaad, “aangezien vluchtmisdrijf een overtreding vormt in de zin van art. 67bis [Wegverkeerswet], is het door dat artikel ingevoerde vermoeden van schuld van toepassing op de pleger van een vluchtmisdrijf die bij de vaststelling van die overtreding niet geïdentificeerd werd, ook al werd de dader niet tevens veroordeeld wegens overtreding van het wegverkeersreglement” (Cass. 25 februari 2004, AR P.03.1430.F, AC 2004, nr. 104).Maar, “de verplichting het proces-verbaal van overtreding tijdig toe te zenden aan de overtreder heeft immers tot doel deze in staat te stellen het tegenbewijs te leveren van de vaststellingen die een bijzondere bewijswaarde hebben” (Cass. 12 december 2017, AR P.17.0888.N, AC 2017, nr. 709).Over het algemeen wordt de bewijslevering moeilijker naarmate de tijd verstrijkt, wat des te meer geldt voor negatief bewijs (in dit geval, het bewijs dat de houder van de kentekenplaat niet de bestuurder van het voertuig was op het tijdstip van de verweten feiten). Naast het feit dat de voorgestelde uitzondering geen wettelijke basis heeft, verantwoordt die ratio legis de toepassing van die verplichting en de sanctie bij niet-naleving ervan, zelfs in geval van vluchtmisdrijf en ongeacht de door de eiser onderstreepte praktische gevolgen.Het middel dat aanvoert dat, de lege late, het in artikel 67bis bepaalde vermoeden in dit geval van toepassing is zonder tijdsbeperking (behalve die van de verjaring), wat in strijd lijkt met de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM 4 oktober 2007, Anghel t. Roemenië , nr. 28183/03, § 60; F. KUTY, Justice pénale et procès équitable, II, Brussel, Larcier, 2023, nr. 1800), faalt bijgevolg naar recht. (MNB). (3) Cass. 12 december 2017, AR P.17.0888.N, AC 2017, nr. 709, overweging 6, i.f.

- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 62 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 33 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

27 september 2023 P.23.0844.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230927.2F.9 AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 62 - Vaststelling van een inbreuk op de Wegverkeerswet en haar uitvoeringsbesluiten begaan met een motorvoertuig - Geen identificatie van de bestuurder op het tijdstip van die vaststelling - Vermoeden van schuld van de houder van de aan het voertuig toegekende kentekenplaat (artikel 67bis van de voormelde wet) - Geen proces-verbaal opgemaakt overeenkomstig artikel 62 Wegverkeerswet of geen verzending hiervan aan de overtreder binnen de wettelijke termijn - Invloed

De niet-verzending van een proces-verbaal binnen de wettelijke termijn aan de overtreder overeenkomstig artikel 62 Wegverkeerswet (1) en de daaruit volgende toegenomen moeilijkheid om de bewijswaarde ervan te ontkrachten, wist het vermoeden van schuld van de houder van het kenteken uit, zoals dat is bepaald in artikel 67bis Wegverkeerswet , en dit zelfs in het geval van vluchtmisdrijf (2); de verplichting om het proces-verbaal van overtreding tijdig aan de overtreder toe te zenden, heeft immers tot doel hem in staat te stellen het tegenbewijs van die vaststellingen te leveren (3). (1) Zie Cass. 2 november 2022, AR P.22.0943.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221102.2F.8; Cass. 12 december 2017, AR P.17.0888.N, AC 2017, nr. 709; Cass. 22 oktober 1985, AR 9748, Pas. 1986, nr. 116 en noot. (2) De eiser heeft, zonder het juridisch beginsel in twijfel te trekken, aangevoerd dat het niet van toepassing is "in het bijzondere geval dat het aan de overtreder verweten misdrijf een vluchtmisdrijf is", op grond dat een dergelijk wanbedrijf juist tot doel heeft om aan elke vaststelling van de politie te ontsnappen en dat, gelet op de tijd die in dergelijke gevallen doorgaans nodig is om het gebruikte voertuig te identificeren, een kopie van de vaststelling zelden aan de houder van de kentekenplaat kan worden toegezonden binnen de in artikel 62, achtste lid, bepaalde termijn van "veertien dagen te rekenen van de datum van vaststelling van de misdrijven". Inderdaad, "aangezien vluchtmisdrijf een overtreding vormt in de zin van art. 67bis [Wegverkeerswet], is het door dat artikel ingevoerde vermoeden van schuld van toepassing op de pleger van een vluchtmisdrijf die bij de vaststelling van die overtreding niet geïdentificeerd werd, ook al werd de dader niet tevens veroordeeld wegens overtreding van het wegverkeersreglement" (Cass. 25 februari 2004, AR P.03.1430.F, AC 2004, nr. 104).Maar, "de verplichting het proces-verbaal van overtreding tijdig toe te zenden aan de overtreder heeft immers tot doel deze in staat te stellen het tegenbewijs te leveren van de vaststellingen die een bijzondere bewijswaarde hebben" (Cass. 12 december 2017, AR P.17.0888.N, AC 2017, nr. 709).Over het algemeen wordt de bewijslevering moeilijker naarmate de tijd verstrijkt, wat des te meer geldt voor negatief bewijs (in dit geval, het bewijs dat de houder van de kentekenplaat niet de bestuurder van het voertuig was op het tijdstip van de verweten feiten). Naast het feit dat de voorgestelde uitzondering geen wettelijke basis heeft, verantwoordt die ratio legis de toepassing van die verplichting en de sanctie bij niet-naleving ervan, zelfs in geval van vluchtmisdrijf en ongeacht de door de eiser onderstreepte praktische gevolgen.Het middel dat aanvoert dat, de lege late, het in artikel 67bis bepaalde vermoeden in dit geval van toepassing is zonder tijdsbeperking (behalve die van de verjaring), wat in strijd lijkt met de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM 4 oktober 2007, Anghel t. Roemenië , nr. 28183/03, § 60; F. KUTY, Justice pénale et procès équitable, II, Brussel, Larcier, 2023, nr. 1800), faalt bijgevolg naar recht. (MNB). (3) Cass. 12 december

2017, AR P.17.0888.N, AC 2017, nr. 709, overweging 6, i.f.

- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 62 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 33 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

27 september 2023 P.23.0844.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230927.2F.9 AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 67bis - Vaststelling van een inbreuk op de Wegverkeerswet en haar uitvoeringsbesluiten begaan met een motorvoertuig - Geen identificatie van de bestuurder op het tijdstip van die vaststelling - Vermoeden van schuld van de houder van de aan het voertuig toegekende kentekenplaat - Geen proces-verbaal opgemaakt overeenkomstig artikel 62 Wegverkeerswet of geen verzending hiervan aan de overtreder binnen de wettelijke termijn - Invloed

De niet-verzending van een proces-verbaal binnen de wettelijke termijn aan de overtreder overeenkomstig artikel 62 Wegverkeerswet (1) en de daaruit volgende toegenomen moeilijkheid om de bewijswaarde ervan te ontkrachten, wist het vermoeden van schuld van de houder van het kenteken uit, zoals dat is bepaald in artikel 67bis Wegverkeerswet , en dit zelfs in het geval van vluchtmisdrijf (2); de verplichting om het proces-verbaal van overtreding tijdig aan de overtreder toe te zenden, heeft immers tot doel hem in staat te stellen het tegenbewijs van die vaststellingen te leveren (3). (1) Zie Cass. 2 november 2022, AR P.22.0943.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221102.2F.8; Cass. 12 december 2017, AR P.17.0888.N, AC 2017, nr. 709; Cass. 22 oktober 1985, AR 9748, Pas. 1986, nr. 116 en noot. (2) De eiser heeft, zonder het juridisch beginsel in twijfel te trekken, aangevoerd dat het niet van toepassing is “in het bijzondere geval dat het aan de overtreder verweten misdrijf een vluchtmisdrijf is”, op grond dat een dergelijk wanbedrijf juist tot doel heeft om aan elke vaststelling van de politie te ontsnappen en dat, gelet op de tijd die in dergelijke gevallen doorgaans nodig is om het gebruikte voertuig te identificeren, een kopie van de vaststelling zelden aan de houder van de kentekenplaat kan worden toegezonden binnen de in artikel 62, achtste lid, bepaalde termijn van “veertien dagen te rekenen van de datum van vaststelling van de misdrijven”. Inderdaad, “aangezien vluchtmisdrijf een overtreding vormt in de zin van art. 67bis [Wegverkeerswet], is het door dat artikel ingevoerde vermoeden van schuld van toepassing op de pleger van een vluchtmisdrijf die bij de vaststelling van die overtreding niet geïdentificeerd werd, ook al werd de dader niet tevens veroordeeld wegens overtreding van het wegverkeersreglement” (Cass. 25 februari 2004, AR P.03.1430.F, AC 2004, nr. 104).Maar, “de verplichting het proces-verbaal van overtreding tijdig toe te zenden aan de overtreder heeft immers tot doel deze in staat te stellen het tegenbewijs te leveren van de vaststellingen die een bijzondere bewijswaarde hebben” (Cass. 12 december 2017, AR P.17.0888.N, AC 2017, nr. 709).Over het algemeen wordt de bewijslevering moeilijker naarmate de tijd verstrijkt, wat des te meer geldt voor negatief bewijs (in dit geval, het bewijs dat de houder van de kentekenplaat niet de bestuurder van het voertuig was op het tijdstip van de verweten feiten). Naast het feit dat de voorgestelde uitzondering geen wettelijke basis heeft, verantwoordt die ratio legis de toepassing van die verplichting en de sanctie bij niet-naleving ervan, zelfs in geval van vluchtmisdrijf en ongeacht de door de eiser onderstreepte praktische gevolgen.Het middel dat aanvoert dat, de lege late, het in artikel 67bis bepaalde vermoeden in dit geval van toepassing is zonder tijdsbeperking (behalve die van de verjaring), wat in strijd lijkt met de

rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM 4 oktober 2007, Anghel t. Roemenië , nr. 28183/03, § 60; F. KUTY, Justice pénale et procès équitable, II, Brussel, Larcier, 2023, nr. 1800), faalt bijgevolg naar recht. (MNB). (3) Cass. 12 december 2017, AR P.17.0888.N, AC 2017, nr. 709, overweging 6, i.f.

- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 62 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 33 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

27 september 2023 P.23.0844.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230927.2F.9** AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 42 - Verval van het recht tot sturen als veiligheidsmaatregel - Verslag van een medisch deskundige - Grens

De vaststelling van de lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid voor het besturen van een motorvoertuig vereist niet noodzakelijk een verslag van een medisch deskundige, hoewel dit in het licht van de omstandigheden aangewezen kan zijn (1). (1) Cass. 31 mei 2022, AR P.22.0211.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220531.2N.8; Cass. 29 maart 2022, AR P.21.1473.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220329.2N.26; Cass. 14 september 2021, AR P.21.0109.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210914.2N.4, T. Pol. 2022, 55.

- Art. 42 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

11 oktober 2022 P.22.0793.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221011.2N.8** AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 38 - Artikel 38, § 6 - Bijzondere herhaling - Voorwaarden - Vroegere veroordeling in kracht van gewijsde voor één van de overtredingen vermeld in de bepaling - Nieuwe overtreding binnen een termijn van drie jaar - Tijdstip waarop de termijn van drie jaar ingaat - Doelstelling van de wetgever - Draagwijdte - Gevolg

De door artikel 38, § 6, eerste lid, Wegverkeerswet bedoelde toestand van bijzondere herhaling vereist het bestaan van een in kracht van gewijsde gegane veroordeling voor een van de in die bepaling vermelde overtredingen, welke aan de nieuwe overtreding voorafgaat vermits het definitief karakter van de als grondslag voor de toestand van bijzondere herhaling aangevoerde veroordeling tot de essentie van het begrip herhaling behoort; de termijn van drie jaar waarbinnen de nieuwe overtreding moet zijn gepleegd, gaat in op het tijdstip waarop de veroordeling, welke de grondslag vormt voor de toepassing van artikel 38, § 6, eerste lid, Wegverkeerswet, kracht van gewijsde verkrijgt aangezien de bedoeling van de wetgever om de verkeersveiligheid te verhogen door het invoeren van een regime waardoor een veroordeelde voor één van de in die bepaling vermelde overtredingen ingeval van het plegen van een nieuwe overtreding binnen een termijn van drie jaar, verplicht moet worden veroordeeld tot het verval van het recht tot het besturen van een motorvoertuig van minstens drie maanden, waarbij het herstel van dit recht afhankelijk wordt gemaakt van het slagen in de vier onderzoeken en examens, enkel kan worden bereikt door zo het beginpunt van de driejarige termijn te bepalen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 38, § 6, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

27 september 2022 P.22.0544.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220927.2N.5 AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 59 - Ademanalyse - Nauwkeurigheidsvoorschriften - Afronding van de resultaten per honderdsten na de komma - Toelaatbaarheid

De regels die gelden voor de afronding van de nauwkeurigheidsvoorschriften worden omschreven in artikel 4.3.4. van bijlage 2 bij het KB Ademtest- en analysetoestellen en niet in punt 3.7 van diezelfde bijlage, dat betrekking heeft op de afronding van het resultaat van de ademanalyse; de bijlage 2 bij het KB Ademtest- en analysetoestellen bepaalt onder punt 4.3.4. over de afronding dat de fouten worden afgerond tot de dichtst benaderde waarde op 0,001 mg/l nauwkeurig; dit betekent dat een meting die op een duizendste nauwkeurig is, moet worden afgerond op een honderdste, namelijk op een hoger cijfer indien het duizendste dit hoger cijfer het dichtst benadert of op een lager cijfer indien het duizendste dit lager cijfer het dichtst benadert (1). (1) Cass. 6 oktober 2020, AR P.20.0528.N, AC 2020, nr. 610, RW 2020-21, 898.

- Bijlage 2, punten 3.7 en 4.3.4 KB 21 april 2007 betreffende de ademtesttoestellen en de ademanalysetoestellen
- Art. 26 KB 21 april 2007 betreffende de ademtesttoestellen en de ademanalysetoestellen
- Art. 59, § 3 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

11 oktober 2022 P.22.0349.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221011.2N.16 AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 42 - Verval van het recht tot sturen als veiligheidsmaatregel - Tijdstip van beoordeling van de lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid van de bestuurder - Gegevens waaruit de ongeschiktheid blijkt - Voorwaarden

Artikel 42, eerste lid, Wegverkeerswet legt aan de rechter de verplichting op om, indien naar aanleiding van een veroordeling of opschorting van straf of internering wegens overtreding van de politie over het wegverkeer of wegens een verkeersongeval te wijten aan het persoonlijk toedoen van de dader, de schuldige lichamelijk of geestelijk ongeschikt wordt bevonden tot het besturen van een motorvoertuig, het verval van het recht tot sturen uit te spreken; het uitspreken van deze beveiligingsmaatregel vereist de vaststelling dat de betrokkene lichamelijk of geestelijk ongeschikt is tot het besturen van een motorvoertuig; de rechter oordeelt onaantastbaar of die lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid vaststaat op het ogenblik van zijn beslissing (1); hij kan voor dat oordeel steunen op de hem regelmatig overgelegde gegevens waarover de betrokkene tegenspraak heeft kunnen voeren. (1) Cass. 31 mei 2022, AR P.22.0211.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220531.2N.8; Cass. 14 september 2021, AR P.21.0109.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210914.2N.4, T. Pol. 2022, 55. Zie alg. Ph. TRAEST, Topics verkeers(straf)recht, Intersentia, 2020, 23-30.

- Art. 42 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

11 oktober 2022 P.22.0793.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221011.2N.8 AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 30 - Artikel 30, § 2 - Verval van het recht tot sturen als bijkomende straf - Voorwaarden

Artikel 38 Wegverkeerswet laat, behoudens ingeval van toepassing van paragraaf 1, 4°, en van paragraaf 6, niet toe om voor een overtreding strafbaar gesteld door artikel 30, § 2, Wegverkeerswet een verval van het recht tot sturen als bijkomende straf uit te spreken.

- Art. 38 Wet 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer
- Art. 30, § 2 Wet 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer

14 september 2021 P.21.0685.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210914.2N.15** AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 67bis - Weerlegbaar vermoeden - Wijze

De rechter oordeelt onaantastbaar of de titularis van de nummerplaat van het motorvoertuig waarmee de overtreding werd begaan, erin slaagt het op hem op grond van het hier toepasselijke artikel 67bis Wegverkeerswet rustende vermoeden te weerleggen; hij kan daartoe alle feitelijke gegevens in aanmerking nemen waarvan hij de bewijswaarde onaantastbaar beoordeelt, waaronder de omstandigheid dat de titularis van de nummerplaat vóór de dagvaarding niet in kennis werd gesteld van de hem ten laste gelegde verkeersinbreuken, hij aldus niet in staat was de identiteit van de onmiskenbare bestuurder op het ogenblik van de feiten kenbaar te maken en dit, gelet op het tijdsverloop, thans niet meer redelijkerwijze van hem kan worden verwacht (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

7 december 2021 P.21.1091.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211207.2N.3** AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 59 - Ademanalyse - Nauwkeurigheidsvoorschriften - Vereiste afwijking voor een derde ademanalyse

Uit de samenhang van artikel 59, § 3 Wegverkeerswet, artikel 26 KB Ademtest- en analysetoestellen en de Bijlage 2 bij dat KB volgt dat wanneer een tweede ademanalyse wordt uitgevoerd, een derde ademanalyse moet worden uitgevoerd indien het tweede resultaat hoger of lager is dan de door de nauwkeurigheidsvoorschriften bepaalde maximaal toegelaten afwijking op het resultaat van de eerste analyse en niet op het resultaat van de tweede analyse (1). (1) Cass. 6 oktober 2020, AR P.20.0528.N, AC 2020, nr. 610, RW 2020-21, 898.

- Bijlage 2 KB 21 april 2007 betreffende de ademtesttoestellen en de ademanalysetoestellen
- Art. 26 KB 21 april 2007 betreffende de ademtesttoestellen en de ademanalysetoestellen
- Art. 59, § 3 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

11 oktober 2022 P.22.0349.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221011.2N.16** AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 48 - Artikel 48, eerste lid, 2° - Verval van het recht tot sturen - Herstel van het recht tot sturen afhankelijk gemaakt van het slagen voor proeven - Verbod om te rijden voorafgaand aan het slagen voor de proeven - Aanvang - Verstrijken van de termijn van het verval

Het verbod om te rijden zonder eerst te zijn geslaagd voor de proef of proeven tot herstel in het recht tot sturen, gaat in bij het verstrijken van de in de beslissing van vervallenverklaring bepaalde termijn van het verval; de datum van het verstrijken van de termijn van het verval hangt enerzijds af van die waarop het openbaar ministerie het verval van het recht tot sturen aan de veroordeelde ter kennis heeft gebracht met toepassing van artikel 40, eerste lid, Wegverkeerswet, waarbij laatstgenoemd artikel bepaalt dat het verval van het recht tot sturen de vijfde dag na die kennisgeving ingaat en, anderzijds, van de door de beslissing van vervallenverklaring bepaalde duur van het verval (1). (1) Zie Cass. 11 mei 2022, AR P.22.0245.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220511.2F.5.

- Art. 48, 1ste lid, 2° Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 40, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

13 september 2023 P.23.0503.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230913.2F.3** AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 38 - Verval van het recht tot sturen - Voorwaarden

Artikel 38 Wegverkeerswet laat, behoudens ingeval van toepassing van paragraaf 1, 4°, en van paragraaf 6, niet toe om voor een overtreding strafbaar gesteld door artikel 30, § 2, Wegverkeerswet een verval van het recht tot sturen als bijkomende straf uit te spreken.

- Art. 38 Wet 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer
- Art. 30, § 2 Wet 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer

14 september 2021 P.21.0685.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210914.2N.15** AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 62 - Toezending van een afschrift van het proces-verbaal aan de overtreder - Doelstelling - Gebrek aan tijdige toezending - Vaststellingen als eenvoudige inlichtingen - Het door artikel 67bis Wegverkeerswet ingestelde weerlegbaar vermoeden - Gevolg

De verplichting het proces-verbaal van overtreding tijdig toe te zenden aan de overtreder heeft tot doel deze in staat te stellen het tegenbewijs te leveren van de vaststellingen die een bijzondere bewijswaarde hebben en bij gebrek aan tijdige toezending verliest dit proces-verbaal dan ook zijn bijzondere bewijswaarde en blijven de erin vervatte vaststellingen enkel gelden als eenvoudige inlichtingen, waarvan de rechter de bewijswaarde onaantastbaar beoordeelt; hieruit volgt dat het door artikel 67bis Wegverkeerswet ingestelde vermoeden niet kan worden ingeroepen tegen een beweerde overtreder aan wie het proces-verbaal van overtreding niet is toegezonden binnen de door artikel 62, achtste lid, Wegverkeerswet bepaalde termijn.

- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 62, achtste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

3 juni 2025 P.25.0296.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.17** AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 67bis - Weerlegbaar vermoeden - Toezending van een afschrift van het proces-verbaal aan de overtreder - Doelstelling - Gebrek aan tijdige toezending - Vaststellingen als eenvoudige inlichtingen - Gevolg

De verplichting het proces-verbaal van overtreding tijdig toe te zenden aan de overtreder heeft tot doel deze in staat te stellen het tegenbewijs te leveren van de vaststellingen die een bijzondere bewijswaarde hebben en bij gebrek aan tijdige toezending verliest dit proces-verbaal dan ook zijn bijzondere bewijswaarde en blijven de erin vervatte vaststellingen enkel gelden als eenvoudige inlichtingen, waarvan de rechter de bewijswaarde onaantastbaar beoordeelt; hieruit volgt dat het door artikel 67bis Wegverkeerswet ingestelde vermoeden niet kan worden ingeroepen tegen een beweerde overtreder aan wie het proces-verbaal van overtreding niet is toegezonden binnen de door artikel 62, achtste lid, Wegverkeerswet bepaalde termijn.

- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 62, achtste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

3 juni 2025 P.25.0296.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.17** AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 42 - Verval van het recht tot sturen wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid - Hoger beroep - Invloed

Volgens artikel 42, tweede lid, Wegverkeerswet is het opleggen van dit verval mogelijk in elke aanleg en dit ongeacht wie het rechtsmiddel heeft ingesteld; het kan dus ook voor het eerst in hoger beroep worden opgelegd.

- Art. 42, tweede lid Wet 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer

14 september 2021 P.21.0109.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210914.2N.4** AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 29 - Artikel 29ter - Voertuig ingeschreven op naam van een rechtspersoon - Verplichting de identiteit van de bestuurder mede te delen - Natuurlijke persoon die de rechtspersoon vertegenwoordigt - Vraag om inlichtingen in de vorm van een verhoor - Geen verdachte - Geen verhoor in de zin van artikel 47bis, §§ 2 en 3, Wetboek van Strafvordering - Ontstaan van het aflopend misdrijf - Gevolg

Uit artikelen 29ter, eerste lid, en 67ter, eerste tot en met vierde lid, Wegverkeerswet en de wetsgeschiedenis ervan volgt dat (-) de natuurlijke persoon die de rechtspersoon in rechte vertegenwoordigt en aan wie de vraag om inlichtingen als bedoeld in artikel 67ter, tweede lid, Wegverkeerswet in de vorm van een verhoor wordt gesteld tijdens dit verhoor, dat ook beperkt is tot die vraag om inlichtingen, niet als verdachte van het in artikel 29ter, eerste lid, Wegverkeerswet bedoelde misdrijf wordt verhoord (-) dergelijk verhoor geen verhoor is in de zin van artikel 47bis, § 2 en § 3, Wetboek van Strafvordering dat recht geeft op het in die bepalingen vermelde recht op een vertrouwelijk overleg met een advocaat naar keuze of een hem toegewezen advocaat en bijstand door deze advocaat tijdens het verhoor (-) het aflopend misdrijf van artikel 29ter, eerste lid, Wegverkeerswet pas voltrokken is na het verstrijken van de termijn van vijftien dagen na de voormelde vraag om inlichtingen (-) de natuurlijke persoon die de rechtspersoon in rechte vertegenwoordigt en die tijdens een dergelijk verhoor verklaart verdere inlichtingen te zullen inwinnen, zich nog niet schuldig kan maken aan het in artikel 29ter, eerste lid, Wegverkeerswet bedoelde misdrijf en daarmee dus geen zelf-incriminerende verklaring aflegt.

- Art. 67ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 29ter, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 47bis Wetboek van Strafvordering

4 maart 2025 P.24.0766.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250304.2N.8 AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 67ter - Voertuig ingeschreven op naam van een rechtspersoon - Verplichting de identiteit van de bestuurder mede te delen - Verplichting tot het nemen van de nodige maatregelen om aan de verplichting te voldoen - Verplichting die voortvloeit uit de wet - Gevolg

Uit artikelen 29ter, eerste lid, en 67ter, eerste tot en met vierde lid, Wegverkeerswet en de wetsgeschiedenis ervan volgt dat de verplichting voor de rechtspersoon of de natuurlijke persoon die de rechtspersoon vertegenwoordigt als houder van de kentekenplaat of als houder van het voertuig, om de nodige maatregelen te nemen om aan de verplichting te voldoen de identiteit van de onmiskenbare bestuurder op het ogenblik van de feiten of, indien zij die niet kennen, de identiteit van de persoon die verantwoordelijk is voor het voertuig, mee te delen binnen een termijn van vijftien dagen te rekenen vanaf de datum waarop de vraag om inlichtingen werd verstuurd, voortvloeit uit de wet, namelijk uit artikel 67ter Wegverkeerswet dat elkeen geacht is te kennen (1). (1) Cass. 11 januari 2022, AR P.21.1259.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220111.2N.8; Cass. 9 november 2021, AR P.21.0894.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211109.2N.3.

- Art. 67ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 29ter, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

4 maart 2025 P.24.0766.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250304.2N.8 AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 67ter - Voertuig ingeschreven op naam van een rechtspersoon - Verplichting de identiteit van de bestuurder mede te delen - Natuurlijke persoon die de rechtspersoon vertegenwoordigt - Vraag om inlichtingen in de vorm van een verhoor - Geen verdachte - Geen verhoor in de zin van artikel 47bis, §§ 2 en 3, Wetboek van Strafvordering - Ontstaan van het aflopend misdrijf - Gevolg

Uit artikelen 29ter, eerste lid, en 67ter, eerste tot en met vierde lid, Wegverkeerswet en de wetsgeschiedenis ervan volgt dat (-) de natuurlijke persoon die de rechtspersoon in rechte vertegenwoordigt en aan wie de vraag om inlichtingen als bedoeld in artikel 67ter, tweede lid, Wegverkeerswet in de vorm van een verhoor wordt gesteld tijdens dit verhoor, dat ook beperkt is tot die vraag om inlichtingen, niet als verdachte van het in artikel 29ter, eerste lid, Wegverkeerswet bedoelde misdrijf wordt verhoord (-) dergelijk verhoor geen verhoor is in de zin van artikel 47bis, § 2 en § 3, Wetboek van Strafvordering dat recht geeft op het in die bepalingen vermelde recht op een vertrouwelijk overleg met een advocaat naar keuze of een hem toegewezen advocaat en bijstand door deze advocaat tijdens het verhoor (-) het aflopend misdrijf van artikel 29ter, eerste lid, Wegverkeerswet pas voltrokken is na het verstrijken van de termijn van vijftien dagen na de voormelde vraag om inlichtingen (-) de natuurlijke persoon die de rechtspersoon in rechte vertegenwoordigt en die tijdens een dergelijk verhoor verklaart verdere inlichtingen te zullen inwinnen, zich nog niet schuldig kan maken aan het in artikel 29ter, eerste lid, Wegverkeerswet bedoelde misdrijf en daarmee dus geen zelf-incriminerende verklaring aflegt.

- Art. 67ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 29ter, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 47bis Wetboek van Strafvordering

4 maart 2025 P.24.0766.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250304.2N.8 AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 29 - Artikel 29ter - Voertuig ingeschreven op naam van een rechtspersoon - Verplichting de identiteit van de bestuurder mede te delen - Verplichting tot het nemen van de nodige maatregelen om aan de verplichting te voldoen - Verplichting die voortvloeit uit de wet - Gevolg

Uit artikelen 29ter, eerste lid, en 67ter, eerste tot en met vierde lid, Wegverkeerswet en de wetsgeschiedenis ervan volgt dat de verplichting voor de rechtspersoon of de natuurlijke persoon die de rechtspersoon vertegenwoordigt als houder van de kentekenplaat of als houder van het voertuig, om de nodige maatregelen te nemen om aan de verplichting te voldoen de identiteit van de onmiskenbare bestuurder op het ogenblik van de feiten of, indien zij die niet kennen, de identiteit van de persoon die verantwoordelijk is voor het voertuig, mee te delen binnen een termijn van vijftien dagen te rekenen vanaf de datum waarop de vraag om inlichtingen werd verstuurd, voortvloeit uit de wet, namelijk uit artikel 67ter Wegverkeerswet dat elkeen geacht is te kennen (1). (1) Cass. 11 januari 2022, AR P.21.1259.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220111.2N.8; Cass. 9 november 2021, AR P.21.0894.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211109.2N.3.

- Art. 67ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 29ter, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

4 maart 2025 P.24.0766.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250304.2N.8 AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 37 - Artikel 37/1 - Alcoholslot - Geen vereiste van een alcoholverslaving - Voorwaarden

Voor de toepassing van artikel 37/1, § 2, Wegverkeerswet is niet vereist dat de veroordeelde alcoholverslaafd zou zijn.

- Art. 37/1, § 1 Wet 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer

14 september 2021 P.21.0560.N ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210914.2N.5 AC nr. ...

WERKLOOSHEID

ALLERLEI

Allerlei - Onderbrekingsuitkeringen - Cumulatie met een zelfstandige nevenactiviteit - Cumulatievoorwaarden - Wijziging van die voorwaarden - Werking in de tijd

Een wet die voorziet in nieuwe cumulatievoorwaarden van onderbrekingsuitkeringen met de uitoefening van een zelfstandige nevenactiviteit in geval van vermindering van de arbeidsprestaties, regelt die cumulatie niet in de loop van een periode voorafgaand aan de inwerkingtreding van die wet (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 14 KB 2 januari 1991 betreffende de toekenning van onderbrekingsuitkeringen
- Art. 1.2 Burgerlijk Wetboek - Boek 1: Algemene bepalingen

23 juni 2025 S.23.0052.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250623.3F.1** AC nr. ...

BEDRAG

Bedrag - Artistieke activiteiten - Inkomsten - Vermindering van het dagbedrag van de uitkering met een gedeelte van het dagbedrag van het inkomen - Wijze waarop dat inkomen wordt verworven - Netto jaarinkomen - Samenstelling

Na de door het koninklijk besluit van 7 februari 2014 ingevoerde wijzigingen omvat het netto jaarinkomen dat de vermindering van het dagbedrag van de werkloosheidsuitkering tot gevolg heeft, het inkomen dat voortkomt uit de uitoefening van een scheppende of vertolkende artistieke activiteit die onderworpen is aan de sociale zekerheid voor werknemers en waarop geen inhoudingen voor de sociale zekerheid zijn verricht, ook al zou de werkloze zijn artistieke activiteit enkel uitoefenen onder het socialezekerheidsstelsel voor werknemers (1) (2). (1) Artt. 27, 10°, en 130, §§ 1 en 2, Werkloosheidsbesluit, na de wijziging ervan bij KB 7 februari 2014. (2) Zie concl. OM.

- Art. 130, §§ 1 en 2 KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering
- Art. 27, 10° KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering

18 september 2023 S.21.0046.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230918.3F.7** AC nr. ...

Bedrag - Scheppende of vertolkende artistieke activiteit - Inkomsten - Vermindering van het dagbedrag van de uitkering met een gedeelte van het dagbedrag van het inkomen - Wijze waarop dat inkomen wordt verworven - Netto jaarinkomen - Samenstelling

Vóór de door het koninklijk besluit van 7 februari 2014 ingevoerde wijzigingen was de vermindering van het dagbedrag van de werkloosheidsuitkering van toepassing op de werkloze die in de loop van het kalenderjaar een inkomen verwierf uit de uitoefening van een scheppende of vertolkende artistieke activiteit, ook al oefende de werkloze zijn artistieke activiteit enkel uit onder het socialezekerheidsstelsel voor werknemers (1) (2). (1) Artt. 27, 10°, en 130, §§ 1 en 2, Werkloosheidsbesluit, vóór de wijziging ervan bij KB 7 februari 2014. (2) Zie concl. OM.

- Art. 130, §§ 1 en 2 KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering
- Art. 27, 10° KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering

18 september 2023 S.21.0046.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230918.3F.7** AC nr. ...

RECHT OP UITKERING

Recht op uitkering - Uitoefening van een bijkomstige activiteit - Controlekaart - Verplichting

De werkloze die een bijkomstige activiteit uitoefent in de zin van artikel 45 Werkloosheidsbesluit, die niet bedoeld is in artikel 48bis van dat besluit, moet op zijn controlekaart van die activiteit melding maken indien hij ze bij zijn uitkeringsaanvraag niet heeft aangegeven overeenkomstig artikel 48, § 1, eerste lid, 1°, van datzelfde besluit, ongeacht de dag of het uur waarop hij die activiteit uitoefent.

- Art. 154, eerste lid, 1° KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering
- Art. 71, eerste lid, 4° KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering
- Art. 48, § 1 KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering
- Art. 45 KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering
- Art. 44 KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering

11 december 2023 S.21.0023.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231211.3F.5** AC nr. ...

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN

UITLEGGING

Uitlegging - Interpretatieve wet - Begrip

Artikel 29ter WAM, zoals ingevoerd bij de vermelde wet van 31 mei 2017, voorziet in een aangepaste vergoedingsregel en is bijgevolg geen interpretatieve wetsbepaling (1). (1) Cass. 26 april 2018, AR C.17.0578.N, AC 2018, nr. 273; Cass. 7 april 2016, AR F.14.0097.N, AC 2016, nr. 245; Cass. 16 februari 2015, AR C.13.0524.F, AC 2015, nr. 115.

- Art. 29ter Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

23 december 2022 C.22.0145.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221223.1N.6** AC nr. ...

WERKING IN DE TIJD EN IN DE RUIMTE

Werking in de tijd en in de ruimte - Vergoedingsaanspraak - Hangende gerechtelijke onteigeningsprocedure - Planologische neutraliteit - Vlaams Onteigeningsdecreet van 24 februari 2017 - Werking in de tijd

Vlaams Onteigeningsdecreet van 24 februari 2017 vindt geen toepassing op een vergoedingsaanspraak die het voorwerp uitmaakt van een op het ogenblik van de inwerkingtreding van dit decreet hangende gerechtelijke onteigeningsprocedure en waarin de provisionele onteigeningsvergoeding voor die datum reeds bij vonnis werd vastgesteld en het recht op de onteigeningsvergoeding definitief is ontstaan (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1 Oud Burgerlijk Wetboek

4 september 2025 C.24.0390.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250904.1N.4** AC nr. ...

Werking in de tijd en in de ruimte - Procedurewet - Verjaring - Strafzaken - Onmiddellijke toepassing - Geen terugwerkende kracht - Handeling gesteld onder vigeur van de eerdere wet - Uitwerking

De nieuwe wet is van toepassing op alle proceshandelingen die na de inwerkingtreding van die wet zijn gesteld, onverminderd de handelingen die reeds onder vigeur van de vroegere wet zijn gesteld; hieruit volgt dat een wet die de verjaringsregeling wijzigt, van toepassing is op alle strafvorderingen die vóór de datum van inwerkingtreding van die wet zijn ontstaan maar op dat ogenblik nog niet zijn verjaard krachtens de oude wet; ze heeft geen terugwerkende kracht; de appelrechters stellen wettig vast dat de strafvordering noch op het ogenblik van de inwerkingtreding van de nieuwe wet noch krachtens die nieuwe wet is verjaard op het ogenblik van hun uitspraak, wanneer zij vaststellen dat de laatste verjaringsstuitende daad die in de oorspronkelijke termijn is gesteld, bestaat in de oproeping tot verschijning voor de politierechtbank en dat de wet van 9 april 2024 in werking is getreden op 28 april 2024, dus vóór het verstrijken van de tweede verjaringstermijn (1). (1) Zie Cass. 18 december 2024, AR P.24.1371.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241218.2F.2 met concl. van advocaat-generaal Vandermeersch; M-A BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, 10de uitg., Brugge, La Charte, 2025, 99.

- Art. 3 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 23 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 22 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

23 april 2025 P.25.0155.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250423.2F.3 AC nr. ...

Werking in de tijd en in de ruimte - Werking in de tijd - Onderbrekingsuitkeringen - Cumulatie met een zelfstandige nevenactiviteit - Cumulatievoorwaarden - Wijziging van die voorwaarden

Een wet die voorziet in nieuwe cumulatievoorwaarden van onderbrekingsuitkeringen met de uitoefening van een zelfstandige nevenactiviteit in geval van vermindering van de arbeidsprestaties, regelt die cumulatie niet in de loop van een periode voorafgaand aan de inwerkingtreding van die wet (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 14 KB 2 januari 1991 betreffende de toekenning van onderbrekingsuitkeringen
- Art. 1.2 Burgerlijk Wetboek - Boek 1: Algemene bepalingen

23 juni 2025 S.23.0052.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250623.3F.1 AC nr. ...

Werking in de tijd en in de ruimte - Werking in de tijd van artikel 49 Programmawet 9 juli 2004.

Uit de ontstaansgeschiedenis van artikel 49 van de programmawet van 9 juli 2004 blijkt dat de invoering van die wetsbepaling wordt verantwoord door het feit dat de regelmatigheid van de stuiting van de verjaring van de betwiste belastingen door de betekening van een bevel tot betaling, steeds werd erkend tot het Hof de arresten van 10 oktober 2002 en 21 februari 2003 heeft gewezen en dat die wetsbepaling werd aangenomen om de financiële belangen van de Schatkist te vrijwaren; die wetsbepaling, die moet voorkomen dat bepaalde belastingplichtigen een niet door de wetgever bedoeld voordeel zouden genieten en die in overeenstemming is met het algemeen belang en noodzakelijk is om de betaling te verzekeren van de belastingen, waarvan de wetgever geenszins de aanslagregels heeft gewijzigd, is verenigbaar met artikel 1 Eerste Aanvullend Protocol EVRM (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 49 Programmawet 9 juli 2004
- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

29 september 2025 F.10.0058.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250929.3F.1 AC nr. ...

Werking in de tijd en in de ruimte - Strafzaken - Wijziging van de toepasselijke wetsbepalingen tijdens de incriminatieperiode - Vermelding toepasselijke wetsbepalingen - Telastlegging - Wijze

Uit artikel 195, eerste lid, Wetboek van Strafvordering, dat overeenkomstig artikel 211 Wetboek van Strafvordering van toepassing is op de hoven van beroep, volgt dat een veroordelende beslissing de wetsbepalingen moet vermelden die de feiten strafbaar stellen en die de toegepaste straffen bepalen en indien op het ogenblik van de beslissing de wetsbepalingen zijn opgeheven die de feiten op het ogenblik van het plegen ervan strafbaar stelden, dient de rechter ook de wetsbepalingen te vermelden op grond waarvan de feiten tot op het ogenblik van de beslissing strafbaar zijn gebleven; indien de toepasselijke wetsbepalingen tijdens de bewezenverklaarde incriminatieperiode werden gewijzigd, dient de rechter behalve de wetsbepalingen in verband met de toegepaste straffen de wetsbepalingen te vermelden die de feiten gedurende de volledige bewezenverklaarde incriminatieperiode strafbaar stellen, maar in dat geval is de rechter evenwel niet verplicht om de telastlegging op te splitsen volgens de periode waarin de desbetreffende wetsbepalingen toepasselijk waren.

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering

19 oktober 2021 P.21.0246.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211005.2N.10** AC nr. ...

Werking in de tijd en in de ruimte - Strafzaken - Wijziging van de toepasselijke wetsbepalingen tijdens de incriminatieperiode - Vermelding toepasselijke wetsbepalingen - Telastlegging - Wijze

Uit artikel 195, eerste lid, Wetboek van Strafvordering, dat overeenkomstig artikel 211 Wetboek van Strafvordering van toepassing is op de hoven van beroep, volgt dat een veroordelende beslissing de wetsbepalingen moet vermelden die de feiten strafbaar stellen en die de toegepaste straffen bepalen en indien op het ogenblik van de beslissing de wetsbepalingen zijn opgeheven die de feiten op het ogenblik van het plegen ervan strafbaar stelden, dient de rechter ook de wetsbepalingen te vermelden op grond waarvan de feiten tot op het ogenblik van de beslissing strafbaar zijn gebleven; indien de toepasselijke wetsbepalingen tijdens de bewezenverklaarde incriminatieperiode werden gewijzigd, dient de rechter behalve de wetsbepalingen in verband met de toegepaste straffen de wetsbepalingen te vermelden die de feiten gedurende de volledige bewezenverklaarde incriminatieperiode strafbaar stellen, maar in dat geval is de rechter evenwel niet verplicht om de telastlegging op te splitsen volgens de periode waarin de desbetreffende wetsbepalingen toepasselijk waren.

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering

19 oktober 2021 P.21.0246.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211019.2N.27** AC nr. ...

Werking in de tijd en in de ruimte - Werking in de tijd - WVV - Vordering tot uittreding

Inzake het bepalen van de peildatum moet toepassing worden gemaakt van de artikelen 642 en 643 Wetboek van Vennootschappen wanneer de vordering tot uittreding werd ingesteld voor 1 mei 2019; artikel 2:69 WVV is van toepassing wanneer de vordering wordt ingesteld vanaf 1 mei 2019 (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 39, § 5 Wet 23 maart 2019 tot invoering van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen en houdende diverse bepalingen
- Art. 38 Wet 23 maart 2019 tot invoering van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen en houdende diverse bepalingen

27 juni 2025 C.24.0081.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250627.1N.8** AC nr. ...

Werking in de tijd en in de ruimte - Werking in de tijd - Nieuwe wet - Bewijslast - Overeenkomst - Bevoegdheid van de rechter - Aard - Gevolg

De door artikel 8.4, vijfde lid, Burgerlijk Wetboek aan de rechter verleende bevoegdheid om te bepalen wie de bewijslast draagt, maakt deel uit van de procedure; hieruit volgt dat die bepaling onmiddellijk van toepassing is op de lopende procedure (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 3 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 8.4, vijfde lid Burgerlijk Wetboek - Boek 8: Bewijs

13 november 2023 S.23.0011.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231113.3F.6** AC nr. ...

Werking in de tijd en in de ruimte - Werking in de tijd - Vreemdelingen - Wet 12 mei 2024 tot invoering van het aanklampende begeleidingstraject in het kader van een terugkeer- of overdrachtsprocedure - Begeleidingstraject voorgesteld vóór de inwerkingtreding van de wet - Niet-naleving van het begeleidingstraject - Gevolg

Krachtens artikel 1.2 Burgerlijk Wetboek is de nieuwe wet, behoudens andersluidende bepaling, van toepassing op de toekomstige gevolgen van onder de vroegere wet ontstane toestanden die zich voordoen of voortduren onder de nieuwe wet, voor zover dit geen afbreuk doet aan reeds onherroepelijk vastgestelde rechten; hieruit volgt dat het onderzoeksgerecht naar recht kan oordelen dat, vóór de invoeging, in de Vreemdelingenwet, van artikel 74/24 door de wet van 12 mei 2024, het in dat artikel bedoelde begeleidingstraject reeds was ingevoerd en dat het vreemdelingen tegen wie een bevel om het grondgebied te verlaten was uitgevaardigd, de mogelijkheid bood een minder dwingende maatregel dan een vasthouding in een gesloten centrum te genieten, zodat de vreemdeling zich in geval van niet-naleving van die maatregel reeds aan een risico op vasthouding en op een gedwongen terugkeer blootstelde.

- Art. 74/25 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 74/24 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 1.2 Burgerlijk Wetboek - Boek 1: Algemene bepalingen

18 juni 2025 P.25.0829.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250618.2F.20** AC nr. ...

Werking in de tijd en in de ruimte - Werking in de tijd - Beginsel van de niet-terugwerkende kracht van de wetten

De wet beschikt alleen voor de toekomst en heeft in de regel geen terugwerkende kracht; behoudens andersluidende bepalingen is de nieuwe wet niet alleen van toepassing op toestanden die na haar inwerkingtreding ontstaan, maar ook op de toekomstige gevolgen van onder de vroegere wet ontstane toestanden die zich voordoen of voortduren onder de nieuwe wet, voor zover dit geen afbreuk doet aan reeds onherroepelijk vastgestelde rechten (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 14 KB 2 januari 1991 betreffende de toekenning van onderbrekingsuitkeringen
- Art. 1.2 Burgerlijk Wetboek - Boek 1: Algemene bepalingen

23 juni 2025 S.23.0052.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250623.3F.1** AC nr. ...

WOONPLAATS

- Artikel 62, Wegverkeerswet - Toezending van een afschrift van het proces-verbaal aan de overtreder - Toezending aan het referentieadres - Voorwaarde

Volgens artikel 62, achtste lid, Wegverkeerswet moet een afschrift van het proces-verbaal binnen een termijn van veertien dagen, te rekenen vanaf de datum van de vaststelling van de misdrijven, aan de overtreder worden toegezonden; dit kan ook gebeuren op zijn referentieadres bepaald overeenkomstig artikel 1, § 2, zesde lid, van de wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters, de identiteitskaarten, de vreemdelingenkaarten en de verblijfdocumenten, maar in dat geval dient de rechter wel vast te stellen dat de betrokkene op de hoogte is van dit referentieadres.

- Art. 1, § 2, zesde lid Wet 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters, de identiteitskaarten, de vreemdelingenkaarten en de verblijfsdocumenten en tot wijziging van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen

- Art. 62, achtste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

3 juni 2025 P.25.0296.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.17** AC nr. ...

WRAKING

- Ontvankelijkheid van wrakingsverzoek - Advocaat die meer dan 10 jaar is ingeschreven bij de balie - Doelstelling - Wettig doel - Uitwerking

Het voorschrift van artikel 835, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek volgens hetwelk de vordering tot wraking op straffe van nietigheid moet worden ingeleid bij een ter griffie neergelegde akte die de middelen bevat en die wordt ondertekend door een advocaat die meer dan tien jaar bij de balie is ingeschreven, heeft tot doel te vermijden dat wrakingsverzoeken, die de normale werking van het gerecht verstoren, al te lichtzinnig worden ingesteld; alleen van een advocaat met een zekere ervaring, die geen persoonlijke belangen heeft in de zaak die zijn perceptie over de feiten en het recht kan vertekenen, kan worden verwacht dat hij met voldoende afstand en terughoudendheid de wettigheid en de wenselijkheid van een wrakingsverzoek kan beoordelen; deze verplichting dient een wettig doel, namelijk een behoorlijke rechtsbedeling en is niet disproportioneel met het beoogde doel.

- Art. 835, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

24 juni 2025 P.25.0815.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.24** AC nr. ...

- Aard van de procedure - Begrip - Grens

Artikel 838, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek beoogt voor de rechter die over de wraking uitspraak moet doen een tegensprekelijke procedure te organiseren zowel ten aanzien van de wrakende partij als ten aanzien van de overige partijen in het hoofdgeding, welke behoorlijk dienen te worden opgeroepen en die het recht hebben om voor de rechter die over het wrakingsverzoek uitspraak doet, mondeling of door geschriften opmerkingen te maken over de in de wrakingakte aangevoerde middelen, over de antwoorden van de gewraakte magistraat onderaan de wrakingsakte en over de conclusie van het openbaar ministerie; uit die bepaling volgt evenwel niet dat niet-wrakende partijen, beklaagden in de procedure te gronde, cassatieberoep kunnen instellen tegen de beslissing waarbij het wrakingsverzoek van een andere beklaagde wordt afgewezen (1). (1) Cass. 6 mei 2014, AR P.14.0654.N, AC 2014, nr. 322.

- Art. 838, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

27 september 2022 P.22.0739.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220927.2N.7** AC nr. ...

- Geen verduidelijking van de grieven betreffende de gewraakte personen - Gevolg

De vordering tot wraking waarin de eiser de grieven niet verduidelijkt die hij aanvoert tegen de personen wier wraking hij vordert, is niet gegrond (1). (1) Cass. 5 december 2003, AR P.03.1603.F, AC 2003, nr. 628.

- Art. 835 Gerechtelijk Wetboek

15 juli 2025 C.25.0229.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250715.VAC.2** AC nr. ...

- Burgerlijke zaken - Wrakingsgronden - Voordragen van de wraking - Tijdstip

Hoewel artikel 833 Gerechtelijk Wetboek geen uitdrukkelijke termijn oplegt waarbinnen een wraking moet worden voorgedragen die steunt op een grond die zich heeft voorgedaan na de opening van het debat, blijkt zowel uit de letter en de geest van die bepalingen als uit de welomschreven termijnen voor de wrakingsprocedure en uit de schorsing van alle vonnissen en handelingen die zij met zich meebrengt, dat een dergelijke wraking moet worden voorgedragen zodra de grond van de wraking bekend is aan de partij die zich erop beroept; een wrakingsgrond is door een partij gekend wanneer die partij een voldoende zekerheid heeft om zich een overtuiging te kunnen vormen over de wrakingsgrond en om een feitelijk en juridisch onderbouwd wrakingsverzoek in te dienen (1). (1) Cass. 21 mei 2024, AR P.24.0608.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240521.2N.4; Cass. 12 december 2023, AR P.23.1556.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231212.2N.6; Cass. 18 april 2023, AR P.23.0427.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230418.2N.12; Cass. 26 april 2022, AR P.22.0315.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220426.2N.3; Cass. 1 juni 2021, AR P.21.0565.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210601.2N.13; Cass. 15 januari 2019, AR P.18.1214.N, AC 2019, nr. 25.

- Art. 833 Gerechtelijk Wetboek

26 augustus 2025 C.25.0261.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250826.VAK.2** AC nr. ...

- Strafzaken - Vordering tot wraking gericht tegen een lid van de zetel van het Hof van Cassatie - Vordering ingesteld na de uitspraak van het arrest - Gevolg

Wanneer de wrakingsprocedure werd ingesteld terwijl de zaak, door de uitspraak van de beslissing, niet langer bij de magistraat van het Hof aanhangig was, heeft het verzoek tot wraking geen bestaansreden (1). (1) Cass. 28 oktober 2010, AR C.10.0594.F, AC 2010, nr. 646.

- Art. 833 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 828 Gerechtelijk Wetboek

20 december 2023 P.23.1682.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231220.2F.13** AC nr. ...

- Strafzaken - Wraking van de onderzoeksrechter - Bewijs van de wrakingsgrond - Getuigenverhoor - Beoordeling van de noodzaak van getuigenverhoor - Betwisting van de juistheid van de verklaring van de onderzoeksrechter - Gemotiveerde afwijzing van verzoek om getuigenverhoor - Geen schending artikel 6.1 EVRM - Toezicht door het Hof - Gevolg

Artikel 839 Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat indien de wrakende partij geen bewijs door geschriften of begin van bewijs levert van de wrakingsgrond, de wrakingsrechter de wraking kan verwerpen op de eenvoudige verklaring van de rechter, dan wel een getuigenbewijs kan bevelen; het staat aan de wrakende partij om het bewijs te leveren van de ingeroepen wrakingsgrond; de wrakingsrechter kan niettemin een getuigenverhoor bevelen indien hij dat noodzakelijk acht voor zijn oordeel over de gegrondheid van de ingeroepen wrakingsgrond en hij beoordeelt die noodzaak onaantastbaar; het enkele feit dat de wrakende partij de juistheid van de door de onderzoeksrechter afgelegde verklaring betwist, verplicht de wrakingsrechter niet om een getuigenverhoor te bevelen en uit een met redenen omklede afwijzing van een verzoek om een getuigenverhoor kan als dusdanig geen schending van artikel 6.1 EVRM worden afgeleid; het Hof gaat na of de wrakingsrechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord.

- Art. 839 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 828 Gerechtelijk Wetboek

25 maart 2025 P.25.0370.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250325.2N.21 AC nr. ...

- Strafzaken - Gewettigde verdenking - Artikel 828, 1°, Gerechtelijk Wetboek - Onpartijdigheid en onafhankelijkheid van de magistraat - Beslissing van de rechter tot weigering van een bijkomende conclusietermijn om te repliceren op het openbaar ministerie - Beslissing van de rechter om aan de partij enkel de gelegenheid te geven haar pleidooi te houden op de zitting waarop het openbaar ministerie mondeling heeft gevorderd - Beperking van de pleitduur van de partij op een volgende rechtszitting - Geen inhoudelijke motivering van de beslissing - Kort beraad over de beslissing - Draagwijdte - Gevolg

Noch het feit dat de rechter geen bijkomende conclusietermijn verleent aan de partij die op haar beurt wil repliceren op een mondelinge repliek van het openbaar ministerie op haar schriftelijk verweer, noch de omstandigheid dat de rechter een partij die een andere regeling wenst enkel de gelegenheid geeft haar pleidooi te voeren op dezelfde rechtszitting als deze waarop het openbaar ministerie mondeling heeft gevorderd en hij de pleitduur van die partij op een volgende rechtszitting beperkt tot wat redelijkerwijze moet volstaan voor een bijkomende repliek op die vordering, noch het feit dat de rechter zijn beslissing inhoudelijk niet motiveert of zich daarover slechts kort beraadt, laten toe bij die rechter een gebrek aan onpartijdigheid te vermoeden; de wrakingsrechter oordeelt onaantastbaar in feite of een gebrek aan objectieve of subjectieve onpartijdigheid van de gewraakte rechter kan worden afgeleid uit zijn houding en zijn beslissingen na een verzoek van een partij om te beschikken over bijkomende faciliteiten met het oog op een repliek op de mondelinge vordering van het openbaar ministerie ter rechtszitting (1). (1) Cass. 28 juni 2022, AR P.22.0729.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220628.2N.26.

- Art. 828, 1° Gerechtelijk Wetboek

27 september 2022 P.22.0739.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220927.2N.7 AC nr. ...

- Strafzaken - Wraking van de onderzoeksrechter - Verzoek tot het horen van getuigen - Geen toepassing artikel 6.3.d EVRM - Grens

De rechter die zich moet uitspreken over een verzoek tot wraking van een onderzoeksrechter doet geen uitspraak over de vervolging wegens een strafbaar feit; op een in het kader van een wrakingsprocedure geformuleerd verzoek tot het horen van getuigen is artikel 6.3.d EVRM dan ook niet van toepassing.

- Art. 828 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

25 maart 2025 P.25.0370.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250325.2N.21 AC nr. ...

- Burgerlijke zaken - Urgentie - Advocaat-generaal bij het Hof van Cassatie - Conclusie - Mondelinge conclusie ter terechtzitting - Verdaging voor antwoord op de mondelinge conclusie

Gelet op de urgentie die eigen is aan de wrakingsprocedure, wordt geen verdaging toegestaan om met een schriftelijke noot te antwoorden op de mondelinge conclusie van de advocaat-generaal; de partijen in de mogelijkheid zijnde om op de rechtszitting mondeling te antwoorden op die conclusie.

- Art. 1107 Gerechtelijk Wetboek

26 augustus 2025 C.25.0261.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250826.VAK.2 AC nr. ...

- Mededeling van de akte van wraking aan de gewraakte magistraat - Schorsende werking - Draagwijdte - Uitstel van het onderzoek van de zaak naar een latere rechtszitting

Overeenkomstig artikel 837, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek, worden alle vonnissen en verrichtingen geschorst te rekenen van de dag van de mededeling van het wrakingsverzoek aan de betrokken rechter; de beslissing, na advies van het openbaar ministerie, om het onderzoek van de zaak uit te stellen in afwachting van een uitspraak over het welslagen van een wrakingsverzoek, vormt noch een vonnis, noch een met het oog hierop gedane verrichting (1). (1) Zie concl. OM, §§ 1-4.

- Art. 837 Gerechtelijk Wetboek

20 december 2023 P.23.0636.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231220.2F.3 AC nr. ...

- Raad van beroep van de Orde der artsen - Uitspraak gedaan in een andere zaak - Draagwijdte - Wettige verdenking - Artikel 828, 1°, Gerechtelijk Wetboek - Begrip - Gevolg

Artikel 828, 1°, Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat iedere rechter kan worden gewraakt wegens wettige verdenking en wettige verdenking in de zin van deze bepaling veronderstelt dat een rechter niet in staat is op een onafhankelijke en onpartijdige wijze uitspraak te doen in de zaak of dat bij de partijen en de publieke opinie gewettigde twijfel bestaat over zijn geschiktheid om op die wijze uitspraak te doen waarbij die twijfel objectief moet gerechtvaardigd zijn aangezien de rechter ten opzichte van de partijen of derden niet de indruk mag wekken dat hij ongeschikt is om te oordelen met de nodige onafhankelijkheid of onpartijdigheid; wettige verdenking kan evenwel niet worden afgeleid uit de enkele omstandigheid dat een magistraat zitting heeft gehouden in een andere zaak dan deze waarop de wraking betrekking heeft en dat hij een beslissing heeft genomen waarmee de wrakende partij het oneens is.

- Art. 828, 1° Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

22 juli 2025 C.25.0228.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250722.VAK.8 AC nr. ...

- Ontvankelijkheid van wrakingsverzoek - Advocaat die meer dan 10 jaar is ingeschreven bij de balie - Overmacht - Aanvoering - Wijze

Hij die voorhoudt dat overmacht hem heeft belet de verplichting van artikel 835, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek na te leven om een beroep te doen op een advocaat met de vereiste anciënniteit, moet die aanvoering aannemelijk maken.

- Art. 835, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

24 juni 2025 P.25.0815.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.24 AC nr. ...

- Strafzaken - Gewettigde verdenking - Artikel 828, 1°, Gerechtelijk Wetboek - Onpartijdigheid en onafhankelijkheid van de magistraat - Draagwijdte

Er is gewettigde verdenking in de zin van artikel 828, 1°, Gerechtelijk Wetboek indien de aangevoerde feiten bij de verzoeker tot wraking, de partijen en derden de verdenking kunnen wekken dat de magistraat niet langer op een onafhankelijke en onpartijdige wijze uitspraak kan doen, maar die verdenking moet objectief gerechtvaardigd zijn en tot bewijs van het tegendeel wordt de rechter vermoed onpartijdig, onafhankelijk en onbevangen te oordelen (1). (1) Cass. 15 juni 2021, AR P.21.0145.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210615.2N.11; Cass. 27 april 2016, AR P.16.0509.F, AC 2016, nr. 288; Cass. 10 april 2012, AR P.12.0593.N, AC 2012, nr. 223; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, la Charte, 2021, 9de ed., t. II, pp. 1917-1922.

- Art. 828, 1° Gerechtelijk Wetboek

27 september 2022 P.22.0739.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220927.2N.7** AC nr. ...

- Tuchtprocedure - Raad van beroep van de Orde der artsen - Verzoekschrift dat geen enkele grief aanvoert tegen de personen wier wraking wordt gevorderd - Niet-ontvankelijkheid van het verzoek - Verlamming van de tuchtprocedure - Proceduremisbruik - Gevolg

Wanneer het verzoek tot wraking geen enkele grief aanvoert tegen de personen wier wraking wordt gevorderd, vormt dit verzoek geen vordering tot wraking; het gaat om een akte die er slechts de schijn van heeft, maar, gelet op, in voorkomend geval, de in dit geval reeds verstreken termijnen van de tuchtprocedure, een middel vormt dat bedoeld is om de rechtsgang te verlammen; dit verzoek tot wraking vormt bijgevolg proceduremisbruik en heeft om die reden geen enkele opschortende werking (1). (1) Zie Cass. 20 december 2022, AR P.22.0815.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221220.2N.24 ; Cass. 9 april 2024, AR P.24.0352.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240409.2N.8.

- Art. 828 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

26 augustus 2025 C.25.0262.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250826.VAC.1** AC nr. ...

- Raad van beroep van de Orde der artsen - Lid - Voorwaarde

De vordering tot wraking die tegen een lid van de raad van beroep van de Orde der artsen wordt ingesteld, terwijl die persoon niet langer deel uitmaakt van die raad, heeft geen bestaansreden (1). (1) Zie Cass. 28 april 2017, AR C.17.0235.N, AC 2017, nr. 297.

- Art. 828 Gerechtelijk Wetboek

15 juli 2025 C.25.0229.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250715.VAC.2** AC nr. ...

ZIEKTE- EN INVALIDITEITSVERZEKERING

ARBEIDSONGESCHIKTHEIDSVERZEKERING

Arbeidsongeschiktheid - Ongeval - Aansprakelijke derde - Door de ziekte- en invaliditeitsverzekering geleverde prestaties - Vergoedingen verschuldigd krachtens het gemeen recht - Cumulatieverbod - Regresvordering van de verzekeringsinstelling - Regresvordering op alle bedragen die dezelfde schade vergoeden - Gevolg

Artikel 136, § 2, ZIV-Wet voert een cumulatieverbod in tussen de krachtens de ZIV-Wet verleende prestaties en de krachtens het gemeen recht verschuldigde prestaties, wanneer die prestaties dezelfde schade vergoeden; de preferentiële regresvordering die deze wet invoert, wordt op een globale grondslag ingesteld, zodat de grondslag van de subrogatoire terugvordering van de verzekeringsinstelling ononderscheidenlijk bestaat uit alle bedragen die dezelfde schade vergoeden (1). (1) Zie concl. van advocaat-generaal Genicot, vóór Cass. 21 april 2008, AR C.06.0675.F, AC 2008, nr. 235, op datum in Pas.

- Art. 136, § 2 Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen
- Art. 1383 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

11 juni 2025 P.25.0424.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250611.2F.10** AC nr. ...

Arbeidsongeschiktheid - Ongeval - Aansprakelijke derde - Door de ziekte- en invaliditeitsverzekering geleverde prestaties - Vergoedingen verschuldigd krachtens het gemeen recht - Cumulatieverbod - Regresvordering van de verzekeringsinstelling - Regresvordering op alle bedragen die dezelfde schade vergoeden - Gevolg

Artikel 136, § 2, ZIV-Wet voert een cumulatieverbod in tussen de krachtens de ZIV-Wet verleende prestaties en de krachtens het gemeen recht verschuldigde prestaties, wanneer die prestaties dezelfde schade vergoeden; de preferentiële regresvordering die deze wet invoert, wordt op een globale grondslag ingesteld, zodat de grondslag van de subrogatoire terugvordering van de verzekeringsinstelling ononderscheidenlijk bestaat uit alle bedragen die dezelfde schade vergoeden (1). (1) Zie concl. van advocaat-generaal Genicot, vóór Cass. 21 april 2008, AR C.06.0675.F, AC 2008, nr. 235, op datum in Pas.

- Art. 136, § 2 Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen
- Art. 1383 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

11 juni 2025 P.25.0424.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250604.2F.8** AC nr. ...